Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
18 A
20 n
Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
6.13.8.
17 17
C C
36 32

BIBLIOTECA

Digitized by Google

Romani Collegij Soc. Jesu. Cat. inscrip. C R
Biblio: superioris

5

¶ Opus Johãnis eremite: qui ⁊ Caſſianus dicitur: de Inſtitutis cenobioꝝ: Origine: cauſis ⁊ remedijs vitioꝝ: Collationibuſqꝫ patrũ: incipit.

17

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

3 E

Iniuria victus infirmitatē ſuā manifeſtat.col.xviij.cap̄.xiij.
Iniurijs laceſſitus quō ſe habere debeat.col.xvj.cap̄.xxvj.
Inſtrumenta perfectionis deſcribuntur.li.ij.capitulo.vij.
Interrogare ſapienter: pars maxima intelligentie eſt.col.x.cap̄.ix.
Intellectus efficacia per experientiā colligitur.col.x.cap̄.ix.
Inuidia difficilius curatur ꝙ alia vitia.col.xviij.capitulo.xvij.
Joannis abbatis virtus eximia in theoretica vita.colla.xix.cap̄.iiij.
Ira quanta mala generet.libro.viij.capitulo primo.
Iram non nociā eſſe dicentes reprobantur.libro.viij.cap̄.ij.
Iracundie iuſta vel iniuſta commotio.libro.viij.cap̄.vj.
Iracundie nihil eſt poſtponendum.col.xvj.cap̄.vij.
Iracundiā quomodo comprimere debeamus. col.xvj.cap̄.xxvij.
Ira in quo nobis ſit neceſſaria. lib. viij. capitulo. vij.
Iram aduerſus noſipſos ſuſcipere debemus.libro.viij.cap̄.viij.
Iram protrahentes arguuntur.lib. viij.capitulo. x.
Ire quis ſit finis.libro.viij.capi.xj.
Iram ad momentum non licet retentari.libro.viij.capi.xij.
Ira in veteri lege prohibetur. libro viij.capi.xiiij.
Ire amputatio ſm euangeliū. libro viij. cap̄. xix.⁊.xx.
Ira ſolitarios etiam amariſſime vexat.col.v.capitulo.ix.
Ire ⁊ diſcordie amaritudo ſex remedijs amputatur.col.xvj.ca.vj.
Ire natura breuibꝰ verbis exprimitur.col.xvj.cap̄. xxvij.
Iudicare neminem debemus. libro v.capitulo. xxx.
Iudicio proprio confidens a diabolo decipitur.col.xvj.cap̄.xj.
Iugum meum ſuaue ⁊ onus meum leue eſt:quomodo intelligēdum ſit. col.xxiiij.cap̄.xxij.
Iugum domini cur amarum ⁊ graue onus ſentiatur. collatione. xxiiij. capitulo.xxiiij.
Iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſticie tue:quomodo intelligat̄.col. xvij.capitulo.xxix.
Iuſtum interficiens merito bis punietur.col.vj.cap̄. viij.
Iuſto tam proſpera ꝙ aduerſa proficiunt ad ſalutē.col.vj.capitu.ix.
Iuſtus vir non cere ſed adamantino ſignaculo ſimilis eſſe debet.col.vj. capitulo.xij.
Iuſtus ſepties cadit ⁊ ſurgit:quō intelligatur.col.xxij.cap̄.xiij.

¶ De littera.C.

Charitatis perpetuitas deſcribitur.colla. prima.capitulo.xj.
Charitatis ſublimitatem quibus gradibus aſcendere debeamus.col.xj.c.vij.
Charitatis affectu declinātes vitia. col.xj.capitulo.viij.
Charitas d̄ ſeruis facit filios [illegible] imaginem dei confert.col.xj.ca.ix.
Charitatis perfectio eſt pro inimicis orare.col.xj .cap̄.x.
Charitate nihil precioſius inueniri poteſt.col.xj.cap̄.xij.
Charitati nihil eſt preponendū.col. xvj.capitulo. vij.
Charitatis non ſolū res dei ſed etiā deus eſt.col.xvj.cap̄.xiij.
Charitatis gradus deſcribūtur.col. xvj.cap̄.xiiij.
Chariſmatū donatio tripertita diſ-

Digitized by Google

finitur. colla.xv.ca.j.
Chariſmatum dona non in mirabilibus ſed in virtute cōſiſtunt. colla.xv.capi.vij.

¶De littera.L:

Laborantibus ad iutorium dei tribuitur libro.xij.capitulo.xiiij.
Laborem obtinēde pfectionis ſine miſericordia dei adipiſci nō poſſumus.libro xij.ca.xvj.
Lapſus diaboli ⁊ angelorū.col.viij.capi.viij.
Lachrymarum perfuſio non ſemper ſiſtit in noſtra poteſtate.colla.x.capitulo.xxviij.
Lachryme diuerſimode pfluunt ſm compunctionum diuerſitatem.col.ix.ca.xxix.
Lachryme nō debent extorqueri ab his q̄ tranſierunt in affectū virtutū colla.ix.ca.xxx.
Lapſus initium ipſius diaboli.col.viij.ca.x.
Lapſus ⁊ deceptio mōachi meſopotameni.colla.ij.ca.viij.
Lapſus peccatoris ⁊ iuſti differenter ſe habent colla.xxij.ca.xiij.
Lau[illegible]nt diuerſimode deum viui et mortui. colla.j.ca.xiiij.
Lectiones ad menſam quibus auctoribus ſint inuente.li.iiij.ca.xvij.
Ledi ab alio nō poſſum⁹ niſi prius a nobiſipſis ledamur.co.xviij.c.xvj.
Legitimi nō debent ſe inuicē a ſalute animarum impedire.col.xxj.ca.ix.
Lenticule grana ab economo reperta libro.iiij.ca.xx.
Leticia mētis cur muteť in meſticiā animi.col.iiij.ca.ij.iij.⁊.iiij.
Liberū arbitriū quomō maneat cū diſpēſatione gr͞e diuine.col.iij.ca.xij.
Liberū arbitriū adiutorio dei ſemꝑ indiget.col.iij.ca.xxij.
Liberi arbitrij poteſtas ⁊ adiutoriū dei.col.vij.ca.viij.
Liberi arbitrij infirmitas. col.xiij.capi.x.
Liberū arbitriū nō eſt idoneū ad ſaluandū.colla.xiij.ca.xviij.
Libertas arbitrij ⁊ gratia dei. colla.xiij.capi.viij.
Lignū aridū ex obediētia rigare non ceſſat abbas Joannes.li.iiij. capitulo.xxiiij.
Luxuria. Supra vbi fornicatio.

¶De littera.M:

Malum nulli inuito ab alio poteſt inferri collatione.vj.capitulo.iiij.
Mala quēadmodū dicatur deus creare. col.vj.capi.vj.
Manortes monachoꝝ. libro primo capi.vij.
Mādatoꝝ dei intellectus a dn̄o condonať colla.iij.ca.xv.
Mandata ſupergredi ad exemplum abrae dauid ⁊ ceterorū.colla. xxj.capi.iiij.
Mandata maiora ſoluens maxim⁹ in gehēna habebiť.col.xiiij.ca.ix.
Matutina ſolennitas quo tempore inſtituta ſit.li.iij.ca.iiij.
Matutinis horis pͤcipue debemus ſenſus noſtros occupare.colla.xxj.capi.xxvj.
Melotis quare vſi ſint monachi in egypto.li.primo.ca.viij.
Memoria dei qua cautione debeať a mōacho cuſtodiri.col.xxiij. ca.ix.
Mens virū poſſit iugiter vna eadem q̄ qualitate durare.col.vj.ca.xiiij.

¶ Auctoꝛ quis ac qualis fuerit:quos libꝛos:ad quos ⁊ de q̄bus ſcripſerit:cōmendaticia breuiſqꝫ expoſitio.

¶ Illuſtris pꝛudēs ac facundus inter eccleſiaſticos ſcriptoꝛes claruit Joannes Caſſianus:de cuius eleganti facūdia Gennadius preſbyter in libꝛo viroꝛum illuſtrium inter alia ſic ſcribit. Caſſianus inq̄t natus ſcytha:cōſtantinopoli a Joanne magno ep̄o diaconus oꝛdinatus:apud maſſyliā preſbyter:cōdidit duo monaſteria viroꝝ ⁊ mulierū:que vſqꝫ hodie extāt. Scripſit experiētia magiſtrante libꝛato ſermōe:⁊ vt apertius dicā:ſenſa verba inueniēs:⁊ actione linguā monēs:res oīm monachoꝝ ꝓfeſſioni neceſſarias.⁊c.

¶ Multa etenim preclarus hicvir ſcripſit:inter que etiam compertas in egypto vitaſpatrum doctrinaſqꝫ ⁊ regulas datis ad plurimos libꝛis expoſuit.

¶ Scripſit equidē ad Caſtoꝛē epiſcopū de inſtitutis cenobioꝝ de oꝛigine ⁊ cauſis curationibuſqꝫ octo pꝛincipalium vitioꝛum libꝛos duodecim.

¶ Digeſſit p̄terea collationes cū patribus egyptijs habitas. Ad Leontiū quidē ep̄m ⁊ fratrē Helladiū collatiōes decē in ſcythica eremo cōmoꝛātiū patrū:vꝫ Moyſi duas:de deſtinatiōe monachi ac fine. Et de diſcretione. Pafnutij vnā:de triplici ad ſeruiendū deo vocatione ⁊ renūciatione. Danielis vnā: de pugna carnis aduerſus ſpiritū:⁊ ſpūs aduerſus carnē. Serapionis vnā de impugnatione oīm vitioꝛū. Theodoꝛi vnā:de pꝛoſperis ⁊ aduerſis hui⁹ ſeculi:⁊ cauſis flagelloꝝ dei. Sereni duas:de ſpiritalibus nequitijs. Et de pꝛincipatibus ac poteſtatibus. Jſaac duas:de qualitate oꝛationis. Et de eiuſdē iugitate.

¶ Ad Honoꝛatū ep̄m ⁊ Eucheriū:ſeptē alias triū anachoꝛetaꝝ in thebaida egypti eremo cōſiſtentiū hoc eſt:Cheremonis tres: de perfectione:de caſtitate:⁊ de ꝓtectione dei. Neſterotis duas de ſcientia ſpiritali. Et de chariſmatibus diuinis. Joſeph duas de amicitia vera. Et de diffiniendo:id eſt pꝛomittendo vel non diffiniendo.

¶ Poſtremo ſeptem alias ad Jouinianum. Mineruium. Leontiū ⁊ Theodoꝛū:que ſunt quinqꝫ abbatum inviterioꝛis egypti partibus habitantium.id eſt Pyamonis vna:de tribus antiquis monachoꝛum generibus ⁊ quarto nuper exoꝛto. Joannis vna:de vita cenobitica ⁊ eremitica. Pynufij vna:de ſatiſfactione penitentie. Theone tres:de remiſſione quinquageſime:de nocturnis illuſionibus. Et de eo qđ dicit ap̄ls. Non enim quodvolo bonum facio:ſed quod odi malū hoc ago. Abꝛaham vna: de moꝛtificatione.

Que certe ipſius mēoꝛati viri opuſcula multā edificationē cōti-

Digitized by Google

nent animarum: ⁊ inculcato ſermone niteſcāt. Nec inter pluri-
ma antiquorū ſcripta quemq̄ ad ſpiritales profectus atq̄ perfe
ctionis apicem tendenti: vtilius aliquid arbitror legiſſe.
¶ Unde ⁊ caſſiodorus monaſterij ſui fratres ad huiꝰ venerādi
patris ſcripta plegēda exhorando: ſic ſcribit. Caſſianum inquit
preſbyterū qui conſcripſit de inſtitutione fidelium monachorū
ſedulo legite: frequēter audite. Qui inter ipſa ſcti propoſiti ini
tia: octo principalia vitia dicit eſſe fugienda. Hic noxios motꝰ
animarum ita competenter inſinuat: vt exceſſus ſuos hominē
pene videre faciat ⁊ vitare cōpellat: quos antea confuſione cali
ginis ignorabat.
¶ Et beatus pater dominicus (vt hiſtoria de eius vita conſcri
pta teſtatur) librū illū qui Collationes patrū inſcribitur ſtudio
ſe legēs ac vigilanter intelligens: ſalutis in eo rimatꝰ ſemitas:
ad magnum perfectionis apicem peruenit.

¶ Notabiliũ dictorum iuxta alphabeticum ordinem librorum Joannis Caſſiani: annotatio.

¶ De littera. A.

Abbas Joannes rigat lignũ aridũ. lib. iiij. c. xxiij.
Abbas pynufius fratrum pedibus prouoluit̃. libro. iiij. ca. xxx.
Abbas macharius mortuũ suſcitat: collatione. xv. ca. iij.
Abbas abrabam vbera mulieris arida lacte abundare facit: ⁊ claudum curat. colla. xv. ca. iiij. ⁊. v.
Abbas pafnutius pſtrauit ſe ad veniam in limine eccleſie, collatione xviij. c. xv.
Abrenunciatio quid ſit. libro. iiij. capitulo. xxxiiij.
Abrenunciatio non prodeſt ſi implicamur dimiſſis. libro. iiij. ca. xxxvj.
Abrenunciantis preparatio contra temptationes. libro. iiij. ca. xxxviij.
Abrenunciãs ad pfectionem ſine charitate contendens. colla. j. ca. vj.
Abrenunciationũ tria genera. colla. iij. ca. iiij. vj. ⁊. vij.
Abrenunciatio exterior non pdeſt abſq̧ interiori. colla. iij ca. vij.
Abrenunciatio malorum deſcribit̃. colla. iiij. ca. xx. ⁊. xxj.
Abſtinentia ſpiritalis puritatẽ cordis generat libro. v. capi. xxj.
Abſtinẽtia corporalis quare exerceatur. libro. v. ca. xxij.
Abſtinentia ſenis comedentis ⁊ adhuc eſurientis libro quinto capitulo. xxv.
Abſtinentie temperamentum quomodo ſit ſeruandũ. colla. xxj. ca. xxij.
Abſtinentiã noſtrã celare debemus colla. v. ca. xix.
Abſtinentiam cur interdũ temptatio carnis ſequat̃. colla. xxij. ca. ij: ⁊. iij.
Acidie natura deſcribitur. libro. x. capitulo. x.
Accidia quanta diſpendia inferat menti. libro. x. ca. ij.
Acidia quibus generibus ſuperat monachum. libro. x. ca. ij.
Acidia cecat mentem ab omni virtute. libro. x. ca. iiij.
Acidie duplex eſt impugnatio. libro x. ca. v.
Acidia capti quomodo collabuntur. li. x. ca. vj.
Actionis ordo mutatur ſine culpa propter effectum ſtudij. collatione. xviij ca. xiiij.
Actualis perfectio duplici ratiõe ſubſiſtit. colla. xiiij. ca. iij.
Actualis perfectio erga multa ſtudia diriuatur. colla. xiiij. ca. iiij.
Actuum preteritorũ recordatio quouſq̧ ſit habenda. collatione. xx. capitulo. vij.
Adam vniuerſarum rerum nat[illegible] nouit. colla. viij. ca. xxj.
Agonis carnalis ſimilitudo a[illegible]men ſpiritale. libro. v. ca. xij.
Agonis ſpiritalis fundame[illegible] quo collocetur. libro quin[illegible]lo. xvij.
Agonis mundialis purificat[illegible] libro vj. ca. vj.
Ambidexter vir perfectus figural[illegible] nuncupat̃. collatione. vj. ca. x.
Amicitiarum genera diuerſa ſunt. collatione. xvj. c. ij.
Amicitia indiſſolubilis virtutum parilitate federatur. collatione. xvj. capitulo. iij.
Amicitia perpetua tantum inter perfectos ſtare poteſt. collatione. xvj.

capitulo.v.
Amicitia quomõ poſſit inuiolabili-ter retentari.colla.xvj.ca.vj.
Amicitie iuramento firmate indirū-pte ſtare non poſſunt collatione.xvj ca.xxviij.
Amor dei comparatur viro qui a mu-liere deſeritur.colla.xiij.c.viij.
Anachoretarum principium ⁊ ordo. colla.xviij.ca.vj.
Anachorete qualia loca debeāt expe-tere colla.xxiiij.ca.iij.
Angelum ſathane pro angelo lucis ſu-ſcipit hero.colla.ij.ca.v.
Angeli non ſunt putãdi immutabilis eſſe nature.colla.vj.ca.xvj.
Angeli creati pbãtur ante celũ ⁊ ter-ram.colla.viij.ca.vij.
Angelorũ lapſus ⁊ diaboli deſcribit̃ colla.viij.ca. viij.
Angeli duo ſingulis hoībus ſunt de-putati.colla.viij.ca.xvij.
Anime perpetuitas ⁊ natura deſcri-bitur.colla.j.ca.xiiij.
Anime ⁊ aquarie; mole comparatio: colla.j.ca.xviij.
Anime decor ⁊ feditas in quibus cõ-[illegible]tat.colla.vj.ca.viij.
[illegible]narum tres ſunt ſtat⁹. colla.iij. cap[illegible]lo.xix.
[illegible]tame[illegible] mobilitas.colla.vij.capi.iij.
Lapſu[illegible]tatus ⁊ virtus.collatiõe.vij ſe bab[illegible]
[illegible] naturaliter nunq̃ pōt eē ocio-ſa.colla.vij.ca. iiij.
Anime perfectio ⁊ ſimilitudo. colla. iij.capi.v.
Anime mobilitas plume vel pennule comparatur.colla.ix.ca.iiij.
Anima immunda non tradere nec p-cipere poteſt ſcientiam ſpiritalē.col latione.xiiij.ca.xiiij.
Anime naturaliter inſunt ſemina vir tutum.collatione.xiij.ca.xij.
Anime motus tripertitus diſtingui-tur.colla.xxiiij.ca.xv.
Anime pars inferior primo ſuccum-bit tēptationib⁹.col.xxiiij.ca. xvij.
Archebiij epiſcopi vita laudabilis. libro.v.ca.xxxvij.
Arma chriſtianorū que ſint que ad p-liorum exercitia preparentur.colla. vij.ca.v.
Artes omnes proprium finem habēt. colla.j.capi.ij.
Artis magice auctor quis fuit. colla. viij.ca.xxj.
Athletis chriſti in corpore cōſtitutis pugna non deeſt.libro.v.ca.xix.
Auaricie morbus ꝙ pernicioſus ſit. libro.vij.ca.ij.
Auaricie morbus difficulter repellit̃ libro.vij.ca.vj.
Auaritia vñ generetur ⁊ quāta mala ipſa generet.libro.vij.ca.vij.
Auaricia omnes virtutes impedit. libro.vij.ca.viij.
Auarus monachus nō poteſt perma-nere fixus in cenobio.libro.vij.ca-pitulo.ix.
Auarus monachus graui labori ſe ſubijcit.libro.vij.ca.x.
Auari monachi requirunt feminas p cuſtodia pecuniarum.libro.vij.capi tulo.xj.
Auaricie morbus triplex eſſe diffini-tur.libro.vij.ca.xiiij.
Auari monachi teſtimonio colorato ſe defendunt.libro.vij.c.xvj.
Auaricia ſuperat⁹ ignominioſus red ditur.libro.vij.ca.xx.
Auaricia qualiter debeat ſuperari.li bro.vij.capi.xxj.
Auarus eſſe poteſt non habēs pecu nias libro.vij.ca.xxij.
Auaricia nō poteſt vinci niſi nudita-te.libro.vij.ca.xxiiij.
Auaricia paruū exitū ſortit̃.libro.vij capi.xxv.
Auaricia lepram anime infert. libro

vij.ca.xxvj.
Auaritia victoriam nuditate conqui-rit. libro.vij.ca.xxviij.
Auariciā vincere poteſt pſeuerans in monaſterio.libro.vij.ca.xxxj.
Auaricie ꝛ naturaliū vitioꝝ differen-tia.colla.v.ca.viij.
Auctoritatem quidā annorū numero ſitate vſurpant.colla.ij.c.xiij.
Auctor huius libri binominis fuit. li bro.v.ca.xxxv.
Auctor huius libri non tm̄ audita ſ3 viſa narrat. In ꝓlogo primo qui in-cipit. Ueteris.
Auctor monachorum in primordio ſi dei quis fuit.libro.ij.ca.v.
Auctores a quibus cingulus mona chorum habet exordiū.libro.j.ca.ij.
Auctores baculorū qui a monachis deferunt.libro.j.ca.ix.

¶ De littera.B.

Baculos quare deferāt mo nachi.li.primo.ca.ix.
Baſilij ſententia de vir ginitate ſue.li.vj.c.xix.
Baſilij ſententia cōtra auarū monachum. libro.vij.c.xix.
Blaſphemus tradit immūdiſſimo ſpi ritui libro.xij.ca.xx.
Bella carnalia non obtinens ſpiritua liter pugnare non poteſt.libro.v.ca pitulo.xvj.
Belliū auaricie extra naturam eſſe di citur.li.vij.ca.j.
Beneficium nuditatis non prodeſt cu pidis.libro.vij.ca.xxij.
Bonitas humana ſi diuine bonitati comparetur nō eſt bona.colla.xxiij capi.iiij.
Bono ſummo nemo pōt iugiter inten dere.colla.xxiij.ca.v.
Bonum principale conſiſtit in diuina contemplatione.colla.j.cā.viij.
Bonum malum: ꝛ mediū huius mun di.colla.vj.ca.iij.
Bonum velle confortat ꝛ dirigit de9. colla.xiij.ca.xj.
Bonum principale non propter infe rius bonū dꝫ exerceri.col.xxj.c.xv.
Bonū principale quomodo a ceteris bonis diſcernat.colla.xxj.ca.xvj.
Bonū moltiplex conſummauit paul9 apoſtolus.colla.xxiij.ca.ij.
Bonum quod apoſtolus ſe perficere non poſſe teſtat.col.xxiij.ca.iij.

¶ De littera.C.

Calciamētis quare nō ſint vſi mona chi in egypto.li.j.c.x.
Chananeoꝝ terra quon dā fuit ſemini ſem deputata.colla.v.ca.xxiiij.
Carminū ſecularium quomō poſſum9 obliuiſci.colla.xiiij.ca.xij.ꝛ.xiij.
Carnis vocabulū in ſcriptura diuer-ſimode exponit.colla.iiij.c.x.
Caſtitas ſanctimonia nūcupat.li vj.ca.xv.ꝛ.xvj.
Caſtitatis ꝛ continentie differe bro.vj.ca.iiij.ꝛ col.xij.c.xj.
Caſtitas peculiaris gr̄a eſt i nera dei libro.vj.ca.vj.
Caſtitatis cuſtodiā augere e mium.libro.vj. c.xvij.
Caſtitas ſine humilitate obtineri poteſt.libro.vj.ca.xviij.
Caſtitas excellens abbatis Sere colla.vij.ca.j.ꝛ.ij.
Caſtitatis gradus ꝛ differentie deſcri bunt.colla.xij.ca.vij.
Caſtitatis naturā inexperti cognoſce re non poſſunt.colla.xij.ca.viij.
Caſtitatis perfecte ſigna.colla.xij.ca pi.viij.

Caſtitati non nocet carnis cōmotio accidēs per ſomnū.col.xij.ca.x.
Caſtitatis dulcedinē ſoli agnoſcunt qui experiuntur.col.xij.ca.xiij.
Caſtitatis poſſibilitas in quo tempore poſſit agnoſci.col.xij.ca.xv.
Caſtitatis finis debitus.colla.xij.capitulo.xvj.
Caſtitatē imaginariā philoſophi habuerunt.col.xiij.ca.v.
Caſtitatis inſtrumēta abſq; auxilio dei retinere non poſſumus.collatione.xiij.ca.vj.
Caſtitatis exemplum famoſum agricole.col.xiiij.ca.vij.
Caſtitatis perfecte reuelatio.colla.xv.ca.x.
Cellam deſerere q̄ntum detrimentum ſit.col.vj.ca.xv.
Cellam tradit fratribus cum vtenſilibus ſuis archebius.libro.v.capitulo.xxxvij.
Cellulas repetere ⁊ inhabitare qualiter debeamus.li.ij.ca.xv.
Cenobite qualiter in cōgregatione viuere debeant.libro.iiij.ca.xlj.
Cenobitarū profeſſio quibus auctoribus ſit inſtituta.col.xviij.ca.v.
[illegible]nobitarū vtilitas ad differentiaȝ [illegible]mitarum.col.xix.ca.vj.
[illegible] ⁊ monaſterij differētia.col.[illegible]ij.ca.x.
[illegible] ⁊ ſolitudinis fructus deſcri[illegible]col.xix.ca.viij.
C[illegible]o euangelicus tenet ſimilitudinem anime perfecte.collatione [illegible]ij.capitulo.v.
[illegible]eremonis abbatis etas:inceſſus ⁊ excuſatio.col.xj.ca.iiij.
Cheremonis abbatis verba de caſtitate.colla.xij.ca.j.
Chriſtus quomodo ſolus abſq; peccato temptatus ſit.col.v.ca.v.
Chriſtus qua ratione temptatus ſit a diabolo.col.v.ca.vj.
Chriſtus cur aut humilis aut glorificatus appareat.col.x.ca.vj.
Chriſtus non tantum facti ſed ⁊ voluntatis inſpector eſt.colla.xvj.capitulo.xxij.
Chriſtus ſolus abſq; peccato.colla.xxij.ca.ix.
Chriſtus ſolus abſq; vulnere peccati vicit diabolum.col.xxij.ca.x.
Chriſtus ſolus venit in ſimilitudinem carnis peccati.collatione.xxij capitulo.xj.
Chriſtus temptatur in vitijs quibus ⁊ primus homo temptatus eſt.collatione.v.ca.vj.
Cibi quotidiani optim⁹ modus.collatione.ij.ca.xix.xxj.xxij.⁊.xxvj.
Cilicinam veſtē quare patres refutauerunt.libro.j.ca.iij.
Cingulus monachorum a quibus ortum habuerit.libro.j.ca.ij.
Cinguli ſpiritalis ſacramentum.libro primo.ca.xj.
Cogitationes prauas quomodo excludere debeamus.libro.vj.ca.xiij.
Cogitationuȝ ſtatus deſcribitur.colla.prima.ca.xvj.
Cogitationum noſtrarū triplex principium.colla.prima.ca.xix.
Cogitationum quadruplex diſcretio.colla.prima.ca.xxij.
Cogitationū diſcretio ad ſimilitudinem nummularij.col.prima.ca.xx.
Cogitationes ſenioribus patefacere debemus.col.ij.ca.xj.
Cogitationes noſtras quomodo cognoſcāt demones.col.vij.ca.xv.
Cogitationes noſtras demones quibuſdam coniecturis eliciunt.colla.vij.capi.xvj.
Cogitationes bone difficilius cuſtodiuntur q̄ concipiantur.colla.ix.capi.vij.
Cogitationum mutabilitas.collatione.x.capi.xiij.

Cogitationum ſuarū arcana manifeſtant.col.xxiiij.ca.j.
Cogitationes ſuas quomodo debeat monachus cuſtodire. colla.xxiiij. capitulo. vj.
Cognitio ſpiritalium rerum quomodo apprehendat.col.xiiij. ca.ij.
Colobijs quare vtantur monachi.libro primo.ca.v.
Comedere ⁊ bibere extra menſam q̄ illicitum ſit.lib.iiij.ca.xviij.
Comedendi tempus atq; menſura. col.xxj.capi.xxiij.
Commotiones noſtro vitio non aliorum excitantur in nobis. libro. ix. capi. v. ⁊.vj.
Comparatio eius qui deſtinata ferire contendat.col.j.ca. v.
Communione dominica nunq̄ ſe dignum aliquis indicare debet.colla. xxij. ca. vj.
Concupiſcentias carnis qualiter extinguere debeamus.libro.v.capitulo.xj.
Concupiſcentia ſpiritus quid ſit.colla.iiij. ca.xj.
Concupiſcentia carnis aduerſus ſpiritum quid nobis profit. colla. iiij. capitulo.xv.
Concordia ſex vitiorum ⁊ diſſidentia duorum ab eiſdem. collatione v.capitulo.x.
Confidentie proprie periculum.col. ij.capi.xj.
Compunctionum cauſe diuerſe ſunt. col.ix.ca. xxvj.
Compunctionum diuerſe ſunt qualitates.col.ix.cap.xxvij.
Conſilium pauperum ⁊ ſimplicium non debemus reſpuere. In prologo primo qui incipit. Ueteris.
Cōſilio fideli anxietas magna remouetur.colla.xvij.capi.iij.
Contemplationis conatus ad ſimilitudinem marie ⁊ marthe.collatione prima.ca.viij.
Contemplatio dei multifarie concipitur.col.prima.ca.xv.
Contentiones religioſorum pro vilibus rebus.colla.prima.ca.vj.
Contemnentes magna occupant aliquando paruis.colla.iiij.ca.xxj.
Cordis ſtabilitas quomodo poſſit acquiri.colla.x. ca. xiiij.
Correptionum diuerſarum regule.libro.iiij.ca. xvj.
Criminoſum habetur ſi quis ſuum quippiam dixerit.libro.iiij.ca.xiij.
Crux noſtra timor domini eſt. libro iiij.ca. xxxv.
Crux impreſſa pectori ⁊ fronti non ſinit demones approximare.colla. viij.ca.xviij.
Culpe fratrum quomodo puniantur libro.iiij.ca.xvj.
Culpe leniores fuerūt nonnullis cauſa mortis.colla. vj. ca.xj.

¶ De littera. D.

Danielis abbatis vita deſcribitur.colla.iiij.capitulo primo.
Debitum creditorib[illegible] pro matre perſolui[illegible] chebius.libro.v.ca.xxxviij.
Decipientis ⁊ decepti pena [illegible] colla.viij.ca.xj.
Decimas fideliter offerente[illegible]en dantur.col.xxj.ca.ij.
Decimarum ⁊ primitiarum oblatio. col.xxj.ca.iij.
Dei voluntate vel permiſſu cuncta [illegible]runtur.colla.iij.ca. xx.
Deo quedam ex conſuetudine nature noſtre aſcribimus.libro.viij. capitulo. iij.
Deo membra humana quare aſcribūtur.libro.viij.ca.iiij.

BIBLIOTECA

Romani Collegii Soc. Jesu Cat. inscrip. C R
Bibliothecae superioris
5

¶ Opus Johãnis eremite: qui ⁊ Caſſianus dicitur: de Inſtitutis cenobioꝝ: Origine: cauſis ⁊ remedijs vitioꝝ: Collationibuſq; patrũ: incipit.

17
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
3 C 86

Iniuria victus infirmitatẽ ſuã mani feſtat.col.xviij.cap.xiij.
Iniurijs laceſſitus quõ ſe habere de beat.col.xvj.cap.xxvj.
Inſtrumenta perfectionis deſcribun tur.li.ij.capitulo.vij.
Interrogare ſapienter: pars maxi ma intelligentie eſt.col.x.cap.ix.
Intellectus efficacia per experientiã colligitur.col.x.cap.ix.
Inuidia difficilius curatur ꝙ alia vi tia.col.xviij.capitulo.xvij.
Ioannis abbatis virtus eximia in theoretica vita.colla.xix.cap.iiij.
Ira quanta mala generet.libro.viij. capitulo primo.
Iram non noxiã eſſe dicentes repro bantur.libro.viij.cap.ij.
Iracundie iuſta vel iniuſta commo tio.libro.viij.cap.vj.
Iracundie nihil eſt poſtponendum. col.xvj.cap.vij.
Iracundiã quomodo comprimere de beamus. col.xvj.cap.xxvij.
Ira in quo nobis ſit neceſſaria. lib. viij. capitulo. vij.
Iram aduerſus noſipſos ſuſcipere debemus.libro.viij.cap.viij.
Iram protrahentes arguuntur.lib. viij.capitulo. x.
Ire quis ſit finis.libro.viij.capi.xj.
Iram ad momentum non licet reten tari.libro.viij.capi.xij.
Ira in veteri lege prohibetur. libro viij.capi.xiiij.
Ire amputatio ſm euangeliũ. libro viij. cap. xix.τ.xx.
Ira ſolitarios etiam amariſſime ve xat.col.v.capitulo.ix.
Ire τ diſcordie amaritudo ſex reme dijs amputatur.col.xvj.ca.vj.
Ire natura breuib' verbis exprimi tur.col.xvj.cap. xxvij.
Iudicare neminem debemus. libro v.capitulo. xxx.
Iudicio proprio confidens a diabo lo decipitur.col.xvj.cap.xj.
Iugum meum ſuaue τ onus meum leue eſt: quomodo intelligẽdum ſit. col.xxiiij.cap.xxij.
Iugum domini cur amarum τ graue onus ſentiatur. collatione. xxiiij. capitulo.xxiiij.
Iuraui τ ſtatui cuſtodire iudicia iu ſticie tue: quomodo intelligat.col. xvij.capitulo.xxix.
Iuſtum interficiens merito bis pu nietur.col.vj.cap. viij.
Iuſto tam proſpera ꝙ aduerſa profi ciunt ad ſalutẽ.col.vj.capitu.ix.
Iuſtus vir non cere ſed adamantino ſignaculo ſimilis eſſe debet.col.vj. capitulo.xij.
Iuſtus ſepties cadit τ ſurgit: quõ in telligatur.col.xxij.cap.xiij.

¶ De littera. C.

Charitatis perpetui tas deſcribitur.colla. prima.capitulo.xj.
Charitatis ſublimita tem quibus gradib' aſcendere debeamus.col. xj.c.vij.
Charitatis affectu declinãtes vitia. col.xj.capitulo.viij.
Charitas d ſeruis facit filios τ ima ginem dei confert.col.xj.ca.ix.
Charitatis perfectio eſt pro inimi cis orare.col.xj .cap.x.
Charitate nihil precioſius inueniri poteſt.col.xj.cap.xij.
Charitati nihil eſt preponendũ.col. xvj.capitulo. vij.
Charitatis non ſolũ res dei ſed etiã deus eſt.col.xvj.cap.xiij.
Charitatis gradus deſcribũtur.col. xvj.cap.xiiij.
Chariſmatũ donatio tripertita diſ-

finitur . colla.xv.ca.j.
Charismatum dona non in mirabilibus sed in virtute cõsistunt. colla. xv.capi.vij.

¶ De littera. L:

Laborantibus adiutorium dei tribuitur libro.xij.capitulo.xiiij.
Laborem obtinẽde pfectionis sine misericordia dei adipisci nõ possumus. libro xij.ca.xvj.
Lapsus diaboli ⁊ angelorũ.col.viij. capi.viij.
Lachrymarum perfusio non semper sistit in nostra potestate.colla.x.capitulo.xxviij.
Lachryme diuersimode pfluunt ſm compunctionum diuersitatem.col. ix.ca.xxix.
Lachryme nõ debent extorqueri ab his q̃ transierunt in affectũ virtutũ colla.ix.ca.xxx.
Lapsus initium ipsius diaboli.col. viij.ca.x.
Lapsus ⁊ deceptio mõachi mesopotameni.colla.ij.ca.viij.
Lapsus peccatoris ⁊ iusti differenter se habent colla.xxij.ca.xiij.
Laudant diuersimode deum viui et mortui. colla.j.ca.xiiij.
Lectiones ad mensam quibus auctoribus sint inuente.li.iiij.ca.xvij.
Ledi ab alio nõ possum⁹ nisi prius a nobisipsis ledamur.co.xviij.c.xvj.
Legitimi nõ debent se inuicẽ a salute animarum impedire.col.xxj.ca.ix.
Lenticule grana ab economo reperta libro.iiij.ca.xx.
Leticia mẽtis cur mutet̃ in mesticiã animi.col.iiij.ca.ij.iij.⁊.iiij.
Liberũ arbitriũ quomõ maneat cũ dispẽsatione grẽ diuine.col.iij.ca.xij.
Liberũ arbitriũ adiutorio dei semp indiget.col.iij.ca.xxij.
Liberi arbitrij potestas ⁊ adiutoriũ dei.col.vij.ca.viij.
Liberi arbitrij infirmitas . col.xiij. capi.x.
Liberũ arbitriũ nõ est idoneũ ad saluandũ.colla.xiij.ca.xviij.
Libertas arbitrij ⁊ gratia dei. colla. xiij.capi.viij.
Lignũ aridũ ex obediẽtia rigare non cessat abbas Joannes.li.iiij. capitulo.xxiiij.
Luxuria. Supra vbi fornicatio.

¶ De littera. M:

Malum nulli inuito ab alio potest inferri collatione.vj.capitulo.iiij.
Mala queadmodũ dicatur deus creare. col. vj.capi.vj.
Manortes monachoꝝ . libro primo capi.vij.
Mãdatoꝝ dei intellectus a dño cõdonat̃ colla.iij.ca.xv.
Mandata supergredi ad exemplum abrae dauid ⁊ ceteroꝝ.colla. xxj. capi.iiij.
Mandata maiora soluens maxim⁹ in gehẽna habebit.col.xiiij.ca.ix.
Matutina solennitas quo tempore instituta sit.li.iij.ca.iiij.
Matutinis horis ꝑcipue debemus sensus nostros occupare.colla.xxj. capi.xxvj.
Melotis quare vsi sint monachi in egypto.li.primo.ca.viij.
Memoria dei qua cautione debeat a mõacho custodiri.col.xxiij. ca.ix.
Mens vtrũ possit iugiter vna eadem in qualitate durare.col.vj.ca.xiiij.

¶ Auctor quis ac qualis fuerit: quos libros: ad quos ⁊ de qbus ſcripſerit: cõmendaticia breuiſq; expoſitio.

¶ Illuſtris prudẽs ac facundus inter eccleſiaſticos ſcriptores claruit Joannes Caſſianus: de cuius eleganti facũdia Gennadius preſbyter in libro virorum illuſtrium inter alia ſic ſcribit. Caſſianus inqt natus ſcytha: cõſtantinopoli a Joanne magno epo diaconus ordinatus: apud maſſyliã preſbyter: cõdidit duo monaſteria viroꝝ ⁊ mulierũ: que vſq; hodie extãt. Scripſit experiẽtia magiſtrante librato ſermõe: ⁊ vt apertius dicã: ſenſu verba inueniẽs: ⁊ actione linguã mouẽs: res olim monachoꝝ ꝓfeſſioni neceſſarias. ⁊c.

¶ Multa etenim preclarus hicvir ſcripſit: inter que etiam compertas in egypto vitaſpatrum doctrinaſq; ⁊ regulas datis ad plurimos libris expoſuit.

¶ Scripſit equidẽ ad Caſtorẽ epiſcopũ de inſtitutis cenobioꝝ de origine ⁊ cauſis curationibuſq; octo principalium vitiorum libros duodecim.

¶ Digeſſit ꝑterea collationes cũ patribus egyptijs habitas. Ad Leontiũ quidẽ epm ⁊ fratrẽ Helladiũ collatiões decẽ in ſcythica eremo cõmorãtiũ patrũ: vcꝫ Moyſi duas: de deſtinatiõe monachi ac fine. Et de diſcretione. Pafnutij vnã: de triplici ad ſeruitẽ dũ deo vocatione ⁊ renũciatione. Danielis vnã: de pugna carnis aduerſus ſpiritũ: ⁊ ſpũs aduerſus carnẽ. Serapionis vnã de impugnatione oĩm vitiorũ. Theodori vnã: de proſperis ⁊ aduerſis hui⁹ ſeculi: ⁊ cauſis flagelloꝝ dei. Sereni duas: de ſpiritalibus nequitijs. Et de principatibus ac poteſtatibus. Iſaac duas: de qualitate orationis. Et de eiuſdẽ iugitate.

¶ Ad Honoratũ epm ⁊ Eucheriũ: ſeptẽ alias triũ anachoretaꝝ in thebaida egypti eremo cõſiſtentiũ hoc eſt: Cheremonis tres: de perfectione: de caſtitate: ⁊ de ꝓtectione dei. Neſterotis duas de ſcientia ſpiritali. Et de chariſmatibus diuinis. Joſeph duas de amicitia vera. Et de diffiniendo: id eſt promittendo vel non diffiniendo.

¶ Poſtremo ſeptem alias ad Jouinianum. Mineruium. Leontiũ ⁊ Theodorũ: que ſunt quinq; abbatum in vlterioris egypti partibus habitantium. id eſt Pyamonis vna: de tribus antiquis monachorum generibus ⁊ quarto nuper exorto. Joannis vna: de vita cenobitica ⁊ eremitica. Pynufij vna: de ſatiſfactione penitentie. Theone tres: de remiſſione quinquageſime: de nocturnis illuſionibus. Et de eo qđ dicit apl's. Non enim quod volo bonum facio: ſed quod odi malũ hoc ago. Abraham vna: de mortificatione.

Que certe ipſius mẽorati viri opuſcula multã edificationẽ cõti-

nent animarum: ⁊ luculēto ſermone niteſcāt. Nec inter pluri-
ma antiquoꝛū ſcripta quemꝗ̄ ad ſpiritales profectus atq3 perfe
ctionis apicem tendenti: vtilius aliquid arbitroꝛ legiſſe.
¶ Unde ⁊ caſſiodoꝛus monaſterij ſui fratres ad hui⁹ venerādi
patris ſcripta plegēda exhoꝛando: ſic ſcribit. Caſſianum inquit
pꝛeſbyterū qui conſcripſit de inſtitutione fidelium monachoꝛū
ſedulo legite: frequēter audite. Qui inter ipſa ſcti propoſiti ini
tia: octo pꝛincipalia vitia dicit eſſe fugienda. Hic noxios mot⁹
animarum ita competenter inſinuat: vt exceſſus ſuos hominē
pene videre faciat ⁊ vitare cōpellat: quos antea confuſione cali
ginis ignoꝛabat.
¶ Et beatus pater dominicus (vt hiſtoꝛia de eius vita conſcri
pta teſtatur) libꝛū illū qui Collationes patrū inſcribitur ſtudio
ſe legēs ac vigilanter intelligens: ſalutis in eo rimat⁹ ſemitas:
ad magnum perfectionis apicem peruenit.

Notabiliū dictorum iuxta alphabeticum ordinem librorum Joannis Caſſiani: annotatio.

De littera. A.

Abbas Joannes rigat lignū aridū. lib. iiij. c. xxiij.
Abbas pynufi⁹ fratruꝫ pedibus prouoluit. libro. iiij. ca. xxx.
Abbas macharius mortuū ſuſcitat: collatione. xv. ca. iij.
Abbas abraham vbera mulieris arida lacte abundare facit: ꝛ claudum curat. colla. xv. ca. iiij. ꝛ. v.
Abbas pafnutius ꝓſternit ſe ad veniam in limine eccleſie, collatione xviij. c. xv.
Abrenunciatio quid ſit. libro. iiij. capitulo. xxxiiij.
Abrenunciatio non prodeſt ſi implicamur dimiſſis. libro. iiij. ca. xxxvj.
Abrenunciantis preparatio contra temptationes. libro. iiij. ca. xxxviij.
Abrenuncias ad ꝑfectionem ſine charitate contendens. colla. j. ca. vj.
Abrenunciationū tria genera. colla. iij. ca. iiij. vj. ꝛ. vij.
Abrenunciatio exterior non ꝓdeſt abſqꝫ interiori. colla. iij. ca. vij.
Abrenunciatio malorum deſcribit. colla. iiij. ca. xx. ꝛ. xxj.
Abſtinentia ſpiritalis puritatē cordis generat libro. v. capi. xxj.
Abſtinētia corporalis quare exerceatur. libro. v. ca. xxij.
Abſtinentia ſenis comedentis ꝛ adhuc eſurientis libro quinto capitulo. xxv.
Abſtinentie temperamentum quomodo ſit ſeruandū. colla. xxj. ca. xxij.
Abſtinentiaꝫ noſtrā celare debemus colla. v. ca. xix.
Abſtinentiam cur interdū temptatio carnis ſequat. colla. xxij. ca. ij. ꝛ. iij.
Acidie natura deſcribitur. libro. x. capitulo. x.
Accidia quanta diſpendia inferat menti. libro. x. ca. ij.
Acidia quib⁹ generibus ſuperat monachum. libro. x. ca. ij.
Acidia cecat mentem ab omni virtute. libro. x. ca. iiij.
Acidie duplex eſt impugnatio. libro x. ca. v.
Acidia capti quomodo collabuntur. li. x. ca. vj.
Actionis ordo mutatur ſine culpa ꝓpter effectum ſtudij. collatione. xvij ca. xiiij.
Actualis perfectio duplici ratiōe ſubſiſtit. colla. xiiij. ca. iij.
Actualis perfectio erga multa ſtudia diriuatur. colla. xiiij. ca. iiij.
Actuum preteritorū recordatio quouſqꝫ ſit habenda. collatione. xx. capitulo. vij.
Adam vniuerſarum rerum natu[illegible] nouit. colla. viij. ca. xxj.
Agonis carnalis ſimilitudo a[illegible] men ſpiritale. libro. v. ca. x[illegible]
Agonis ſpiritalis fundame[illegible] quo collocetur. libro quin[illegible]lo. xvij.
Agonis mundialis purificat[illegible] libro vj. ca. vj.
Ambidexter vir perfectus figural[illegible] nuncupat. collatione. vj. ca. x.
Amicitiarū genera diuerſa ſunt. collatione. xvj. c. ij.
Amicitia indiſſolubilis virtutum parilitate federatur. collatione. xvj. capitulo. iij.
Amicitia perpetua tantum inter perfectos ſtare poteſt. collatione. xvj.

capitulo.v.
Amicitia quomõ poſſit inuiolabiliter retentari.colla.xvj.ca.vj.
Amicitie iuramento firmate indirupte ſtare non poſſunt collatione.xvj ca.xxviij.
Amor dei comparatur viro quiſa muliere deſeritur.colla.xiij.c.viij.
Anachoretarum principium et ordo. colla.xviij.ca.vj.
Anachorete qualia loca debeãt expetere colla.xxiiij.ca.iij.
Angelum ſathane pro angelo lucis ſuſcipit hero.colla.ij.ca.v.
Angeli non ſunt putãdi immutabilis eſſe nature.colla.vj.ca.xvj.
Angeli creati pbãtur ante celũ et terram.colla.viij.ca.vij.
Angelorũ lapſus et diaboli deſcribitur colla.viij.ca. viij.
Angeli duo ſingulis hoĩbus ſunt deputati.colla.viij.ca.xvij.
Anime perpetuitas et natura deſcribitur.colla.j.ca.xiiij.
Anime et aquarie mole comparatio: colla.j.ca.xviij.
[A]nime decor et feditas in quibus cõſtat.colla.vj.ca.viij.
[Ani]marum tres ſunt ſtatus. colla.iiij. [capi]tulo.xix.
[Anime] mobilitas.colla.vij.capi.iiij.
[Anime ſ]tatus et virtus.collatiõe.vij [illegible]
[Anima n]aturaliter nunquã põt eẽ ocio[ſa.c]olla.vij.ca. iiij.
[A]nime perfectio et ſimilitudo. colla. [v]ij.capi.v.
[A]nime mobilitas plume vel pennule comparatur.colla.ix.ca.iiij.
Anima immunda non tradere nec percipere poteſt ſcientiam ſpiritalẽ.collatione.xiiij.ca.xiiij.
Anime naturaliter inſunt ſemina virtutum.collatione.xiij.ca.xij.
Anime motus tripertitus diſtinguitur.colla.xxiiij.ca.xv.
Anime pars inferior primo ſuccumbit tẽptationibus.col.xxiiij.ca. xvij.
Archebij epiſcopi vita laudabilis. libro.v.ca.xxxvij.
Arma chriſtianorũ que ſint que ad preliorum exercitia preparentur.colla. vij.ca.v.
Artes omnes proprium finem habẽt colla.j.capi.ij.
Artis magice auctor quis fuit. colla. viij.ca.xxj.
Athletis chriſti in corpore cõſtitutis pugna non deeſt.libro.v.ca.xix.
Auaricie morbus quam pernicioſus ſit. libro.vij.ca.ij.
Auaricie morbus difficulter repellitur libro.vij.ca.vj.
Auaritia vñ generetur et quãta mala ipſa generet.libro.vij.ca.vij.
Auaricia omnes virtutes impedit. libro.vij.ca.viij.
Auarus monachus nõ poteſt permanere fixus in cenobio.libro.vij.capitulo.ix.
Auarus monachus grauis labori ſe ſubijcit.libro.vij.ca.x.
Auari monachi requirunt feminas pro cuſtodia pecuniarum.libro.vij.capitulo.xj.
Auaricie morbus triplex eſſe diffinitur.libro.vij.ca.xiiij.
Auari monachi teſtimonio colorato ſe defendunt.libro.vij.c.xvj.
Auaricia ſuperatus ignominioſus redditur.libro.vij.ca.xx.
Auaricia qualiter debeat ſuperari.libro.vij.capi.xxj.
Auarus eſſe poteſt non habens pecunias libro.vij.ca.xxij.
Auaricia nõ poteſt vinci niſi nuditate.libro.vij.ca.xxiiij.
Auaricia paruũ exitũ ſortitur.libro.vij capi.xxv.
Auaricia lepram anime infert. libro

vij.ca.xxvj.
Auaritia victoriam nuditate conquirit. libro.vij.ca.xxviij.
Auariciā vincere poteſt ꝑfenerans in monaſterio.libro.vij.ca.xxxj.
Auaricie ꝛ naturaliū vitioꝝ differentia.colla.v.ca.viij.
Auctoritatem quidā annorū numeroſitate vſurpant.colla.ij.c.xiij.
Auctor huius libri binomius fuit. libro.v.ca.xxxv.
Auctor huius libri non tm̄ audita ſʒ viſa narrat. In ꝓlogo primo qui incipit. Veteris.
Auctor monachorum in primordio fidei quis fuit.libro.ij.ca.v.
Auctores a quibus cingulus monachorum habet exordiū.libro.j.ca.ij.
Auctores baculorū qui a monachis deferunt.libro.j.ca.ix.

¶ De littera.B.

Baculos quare deferāt monachi.li.primo. ca. ix.
Baſilij ſententia de virginitate ſue.li.vj.c.xix.
Baſilij ſententia cōtra auarū monachum. libro.vij.c.xix.
Blaſphemus tradit immūdiſſimo ſpiritui libro.xij.ca.xx.
Bella carnalia non obtinens ſpiritualiter pugnare non poteſt.libro.v.capitulo.xvj.
Bellū auaricie extra naturam eſſe dicitur.li.vij.ca.j.
Beneficium nuditatis non prodeſt cupidis.libro.vij.ca.xxij.
Bonitas humana ſi diuine bonitati compareretur nō eſt bona.colla.xxiij capi.iiij.
Bono ſummo nemo pōt iugiter intendere.colla.xxiij.ca.v.
Bonum principale conſiſtit in diuina contemplatione.colla.j.cā.viij.
Bonum malum: ꝛ mediū huius mundi.colla.vj.ca.iij.
Bonum velle confortat ꝛ dirigit de⁹. colla.xiij.ca.xj.
Bonum principale non propter inferius bonū dʒ exerceri.col.xxj.c.xv.
Bonū principale quomodo a ceteris bonis diſcernat.colla.xxj.ca.xvj.
Bonū multiplex conſummauit paul⁹ apoſtolus.colla.xxiij.ca.ij.
Bonum quod apoſtolus ſe perficere non poſſe teſtat.col.xxiij.ca.iij.

¶ De littera.C.

Calciamētis quare non ſint vſi monachi in egypto.li.j.c.x.
Chananeoꝝ terra quondā fuit ſemini ſemdeputata.colla.v.ca.xxiiij.
Carminū ſecularium quomō poſſunt obliuiſci.colla.xiiij.ca.xij.ꝛ.xiij.
Carnis vocabulū in ſcriptura diuerſimode exponit.colla.iiij.c.x.
Caſtitas ſanctimonia nūcupat.li[illegible] vj.ca.xv.ꝛ.xvj.
Caſtitatis ꝛ continentie differe[illegible]bro.vj.ca.iiij.ꝛ col.xij.c.xj
Caſtitas peculiaris gr̄a eſt in[illegible]nera dei libro.vj.ca.vj.
Caſtitatis cuſtodiā augere [illegible]e minum.libro.vj. c.xvij.
Caſtitas ſine humilitate obtineri nō poteſt.libro.vj.ca.xviij.
Caſtitas excellens abbatis Sere colla.vij.ca.j.ꝛ.ij.
Caſtitatis gradus ꝛ differentie deſcribunt.colla.xij.ca.vij.
Caſtitatis naturā inexperti cognoſcere non poſſunt.colla.xij.ca.viij.
Caſtitatis perfecte ſigna.colla.xij.capi.vij.

Caſtitati non nocet carnis cōmotio accidēs per ſomnū.col.xij.ca.x.
Caſtitatis dulcedinē ſoli agnoſcunt qui experiuntur.col.xij. ca.xiij.
Caſtitatis poſſibilitas in quo tempore poſſit agnoſci.col.xij.ca.xv.
Caſtitatis finis debitus. colla. xij. capitulo. xvj.
Caſtitatē imaginariā philoſophi habuerunt.col.xiij.ca.v.
Caſtitatis inſtrumēta abſq; auxilio dei retinere non poſſumus.collatione.xiij.ca.vj.
Caſtitatis exemplum famoſum agricole.col.xiiij.ca.vij.
Caſtitatis perfecte reuelatio: colla. xv.ca.x.
Cellam deſerere q̄tum detrimentum fit.col.vj.ca.xv.
Cellam tradit fratribus cum vtenſilibus ſuis archebius.libro.v. capitulo.xxxvij.
Cellulas repetere τ inhabitare qualiter debeamus.li.ij.ca.xv.
Cenobite qualiter in cōgregatione viuere debeant.libro.iiij.ca.xlj.
Cenobitarū profeſſio quibus auctoribus ſit inſtituta.col.xviij.ca.v.
…nobitarū vtilitas ad differentiam …mitarum.col.xix.ca.vj.
…ij τ monaſterij differētia.col… …ij.ca. x.
… τ ſolitudinis fructus deſcri… …col.xix.ca. viij.
Co… …to euangelicus tenet ſimilitudinem anime perfecte. collatione … capitulo .v.
…eremonis abbatis etas: inceſſus τ excuſatio.col.xj.ca.iiij.
Cheremonis abbatis verba de caſtitate.colla.xij.ca.j.
Chriſtus quomodo ſolus abſq; peccato temptatus ſit.col.v.ca. v.
Chriſtus qua ratione temptatus ſit a diabolo.col.v.ca.vj.
Chriſtus cur aut humilis aut glorificatus appareat.col.x.ca.vj.
Chriſtus non tantum facti ſed τ voluntatis inſpector eſt. colla . xvj. capitulo.xxij.
Chriſtus ſolus abſq; peccato. colla. xxij.ca.ix.
Chriſtus ſolus abſq; vulnere peccati vicit diabolum.col.xxij.ca.x.
Chriſtus ſolus venit in ſimilitudinem carnis peccati.collatione.xxij capitulo.xj.
Chriſtus temptatur in vitijs quibus τ primus homo temptatus eſt.collatione.v. ca.vj.
Cibi quotidiani optim⁹ modus.collatione.ij.ca.xix.xxj.xxij.τ. xxvj.
Cilicinam veſtē quare patres refutauerunt.libro.j.ca.iij.
Cingulus monachorum a quibus ortum habuerit.libro.j.ca.ij.
Cinguli ſpiritalis ſacramentum. libro primo.ca.xij.
Cogitationes prauas quomodo excludere debeamus.libro.vj.ca.xiij.
Cogitationū ſtatus deſcribitur. colla.prima.ca. xvj.
Cogitationum noſtrarū triplex principium.colla.prima.ca.xix.
Cogitationum quadruplex diſcretio. colla.prima.ca.xxij.
Cogitationū diſcretio ad ſimilitudinem nummularij.col.prima.ca.xx.
Cogitationes ſenioribus patefacere debemus.col.ij. ca.xj.
Cogitationes noſtras quomodo cognoſcāt demones.col.vij.ca.xv.
Cogitationes noſtras demones quibuſdam conjecturis eliciunt. colla. vij.capi. xvj.
Cogitationes bone difficilius cuſtodiuntur q̄ concipiantur. colla. ix. capi.vij.
Cogitationum mutabilitas.collatione.x.capi. xiij.

Cogitationum ſuarū arcana manifeſtant.col.xxiiij.ca.j.
Cogitationes ſuas quomodo debeat monachus cuſtodire. colla.xxiiij. capitulo.vj.
Cognitio ſpiritalium rerum quomodo apprehendaẽ.col.xiiij.ca.ij.
Colobijs quare vtantur monachi.libro primo.ca.v.
Comedere ⁊ bibere extra menſam ꝙ illicitum ſit.lib.iiij.ca.xviij.
Comedendi tempus atq; menſura.col.xxj.capi.xxiij.
Commotiones noſtro vitio non aliorum excitantur in nobis. libro.ix.capi.v.⁊.vj.
Comparatio eius qui deſtinata ferre contendat.col.j.ca.v.
Communione dominica nunꝙ ſe dignum aliquis iudicare debet.colla.xxij.ca.vj.
Concupiſcentias carnis qualiter extinguere debeamus.libro.v.capitulo.xj.
Concupiſcentia ſpiritus quid ſit.colla.iiij.ca.xj.
Concupiſcentia carnis aduerſus ſpiritum quid nobis proſit. colla.iiij. capitulo.xv.
Concordia ſex vitiorum ⁊ diſſidentia duorum ab eiſdem. collatione v.capitulo.x.
Confidentie proprie periculum.col.ij.capi.xj.
Compunctionum cauſe diuerſe ſunt.col.ix.ca.xxvj.
Compunctionum diuerſe ſunt qualitates.col.ix.cap.xxvij.
Conſilium pauperum ⁊ ſimplicium non debemus reſpuere. In prologo primo qui incipit. Veteris.
Cōſilio fideli anxietas magna remouetur.colla.xvij.capi.iij.
Contemplationis conatus ad ſimilitudinem marie ⁊ marthe.collatione prima.ca.viij.
Contemplatio dei multifarie concipitur.col.prima.ca.xv.
Contentiones religioſorum pro vilibus rebus.colla.prima.ca.vj.
Contemnentes magna occupant aliquando paruis.colla.iiij.ca.xxj.
Cordis ſtabilitas quomodo poſſit acquiri.colla.x.ca.xiiij.
Correptionum diuerſarum regule.libro.iiij.ca.xvj.
Criminoſum habetur ſi quis ſuum quippiam dixerit.libro.iiij.ca.xiij.
Crux noſtra timor domini eſt.libro iiij.ca.xxxv.
Crux impreſſa pectori ⁊ fronti non ſinit demones approximare.colla.viij.ca.xviij.
Culpe fratrum quomodo puniantur libro.iiij.ca.xvj.
Culpe ſeniores fuerūt nonnullis cauſa mortis.colla.vj.ca.xj.

¶De littera.D.

Danielis abbatis vita deſcribitur.colla.iiij.capitulo primo.
Debitum creditori[illegible] pro matre perſolui[illegible]chebius.libro.v.ca.xxxviij.
Decipientis ⁊ decepti pena [illegible] colla.viij.ca.xj.
Decimas fideliter offerente[illegible]en dantur.col.xxj.ca.ij.
Decimarum ⁊ primitiarum oblatio col.xxj.ca.iij.
Dei voluntate vel permiſſu cuncta [illegible]runtur.colla.iij.ca.xx.
Deo quedam ex conſuetudine nature noſtre aſcribimus.libro.viij.capitulo.iij.
Deo membra humana quare aſcribūtur.libro.viij.ca.iiij.

Deus ſolus incorporeus dicitur collatione.vij.ca.xiij.

Deus nihil qđ ſubſtantialiter malū ſit creauit.colla.viij.ca.vj.

Deus in adiutorium meum intende: quāte ſit virtutis.colla.x.ca.x.

Deus ſepe inuitos nos trahit ad ſalutem.col.xiij.ca vj.

Deus dijudicat vniuerſa ſm preſentes actus hominū.collatione.xvij.capi.xxvj.

Demones quid poſſint in cogitationibus: τ quid non poſſint. collatione.vij.ca.xv.

Demones certi vnicuiq; vitio prelati ſunt.colla.vij.ca.xvij.

Demones quem modū in pugnatione ſeruent.col.vij.ca.xix.

Demones ſunt vni⁹ fortitudinis ad xtemptandum.col.vij.ca.xx.

Demones nō ſine labore confligunt vcū hominibus.col.vij.ca.xxj.

Demones non habent poteſtatem ledendi niſi permiſſi a deo.collatione vij.ca.xxij:

Demonum poteſtas imminuta eſt. col.vij.capi.xxiij.

Demones quomodo ſibi aditum prebeant in corporibus hominū.col vij.ca.xxiiij.

Demonum diuerſa ſunt ſtudia τ voluntates.col.vij.ca.xxxj.

Dem[...]ū genera contra iuſtos dimic[...] col.vij.ca.xxxj.

Demo[...] inquietudo quam in aere ſemper exercet.col.viij.ca.xij.

Demonū caſus τ initium lapſus eorūdē.col.viij.ca.viij.τ.x.

Demonum pugna quam aduerſus ſe ipſos cōmouent.col.viij.ca.xiij.

Demonū ſubiectio quā ſuis principibus exhibent.col.viij.ca.xvj.

Demones nihil aduerſus homines preualent niſi prius mentes poſſederint.col.viij.ca.xix.

Derelinqui interdum a domino vtile ē nobis eſt.col.iiij.ca.vj.

Diabolus noſtro fini ſemper inſidiatur.libro.iiij.ca.xxxvij.

Diaboli illuſiones quibus incautos decipit.col.prima.ca.xx.

Diabolus in claritate apparens creditur eſſe nuncius iuſticie.colla.ij.capi.vij.

Diaboli pctm̄ quare ſine remedio et venia ſit.col.iiij.ca.xiiij.

Diabolus nullū decipere poteſt niſi eū qui prebuerit ſue voluntatis conſenſum.col.vij.ca.viij.

Diabolus quomodo dicatur mēdax τ pater eius.col.viij.ca.xxv.

Diffinitionibus apoſtolorum τ patrum non noſtris viuere debemus. libro.vij.ca.xviij.

Diffinitionibus proprijs confidens perfectionis culmen aſcendere non poteſt.col.ij.ca.xxiiij.

Diffiniendū nullis eſt de his que ad vſum humanum pertinent.colla: xvij.ca.xxxj.

Diffinitio immobilis in quibus ſit tenenda τ in quibus reſcindenda. col.xvij.ca.xxix.

Diffinitio incauta veniabiliter mutatur.col.xvij.ca.viij.

Diffinitionibus noſtris non debemus obſtinate adherere.col.xvij.capi.xxv.

Diſcretio inter nobiliſſima ſpiritus ſancti dona numeratur.collatione ij.capl.j.

Diſcretio quanta bona conferat religioſo.col.ij.ca.ij.

Diſcretionis bonum multipliciter in ſcripturis commendatur.colla.ij.capi.iiij.

Diſcretionis imperitia ſunt decepti ſaul τ achab.col.ij.ca.iij.

Diſcretio principaliter ducit ad deū col.ij.ca.ij.

Diſcretionē₃ appetere debemus. colla.ij.capi.xvj.
Diſcretio vera quomodo poſſideatur colla.ij.ca.x.
Diſcretionis imperitia decepti. col. ij.ca.v.vj.vij.ꝛ.viij.
Diſpenſatio dei inſcrutabilis eſt.colla.xiij.ca.xvij.
Diſſenſio quibus de cauſis naſcatur inter ſpiritales.collatione.xvj.capitulo.viij.
Diſſenſionū cauſe ſpiritales ſunt amputande.col.xvj.ca.ix.
Directio cordis in deum: colla.prima.capi.xiij.
Dilectio naturaliter ineſt omnibus animantibus ſm genus ſuum.collatione.xvj.ca.ij.
Diluuio iuſte puniti ſunt qui āte peccauerunt.col.viij.ca.xxiiij.
Docere alios poſſe preſumentes corripiuntur.col.xxiiij.ca.xvj.
Dominice diei conſuetudo ad differētiam aliorum dierum.li.iij.ca.xj.
Dormire quare poſt matutinas diſſuadeatur.libro.ij.ca.xiij. Et libro iij.capi.v.
Dormire quando ſit vituperabile et quando laudabile.libro.v.capitulo.xxix.ꝛ.xxxj.
Diuitiarum triplex genus. collatione.iij.ca.ix.
Diuitias corporales tantum relinquens: perfectus eſſe non poteſt.colla.iij.capi.x.

¶De littera. E:

Ebrietas non tātum ex vino cauſat.li.v.c.vj
Eligi quis debeat in p̄latum.li.ij.ca.iij.
Epiſtole parentū cōburunt anteq̄ legunt.li.v.ca.xxxij.
Error hereticorū deteſtabilis de chriſto ꝛ latrone.colla.j.ca.xiiij.
Errores nō vere renunciantiū manifeſtat ſenex.col.xxiiij.ca.ij.
Eſca delicatiſſima apud egypti monachos que ſit.libro.iiij.ca.xj.
Eſca quo fine ſumenda ſit.libro.v.capi.viij.
Eſce ſumende tempus excedere non debemus.libro.v.ca.xx.
Eſca monachi qualis eſſe debeat.libro.v.ca.xxiij.
Eſcam in cella ſenex nunq̄ ſolus accipiens.libro.v.capi.xxvj.
Eſca multiplex ſanctarum ſcripturarum.col.viij.ca.iij.
Euāgelij gratia quid conferat perfectis ꝛ infirmis.col.xxj.ca.vj.
Euangelij ſub gratia an ſub legis terrore velimus conſiſtere: ſitum eſt in noſtra poteſtate.col.xxj.ca.vij.
Euangelice perfectionis gratia quomodo quis probetur eſſe ſubiectus col.xxj.ca.xxxiiij.
Euagatione corporis magis aggrauatur q̄ releuatur anxietas cordis col.xxiiij.ca.v.
Eunuchorum tepor deſcribitur. co[l.] iiij.capi.xvij.
Exauditiōis indicia ſunt multa.colla.ix.ca.xxxij.
Exauditionis diuerſe ſunt cauſe.col ix.ca.xxxiiij.
Excuſatio caſſiani de inſti[tutis] patrum ſcribendis. In prologo primo qui incipit Veteris.
Excitator fratrū ſolita hora debet e[x]monere fratres.libro.ij.capi.xvij.
Exēpla pfectionis ab vno vel a paucis expetere debemus.li.iiij.ca.xl.
Exempla virtutum a paucis vel rariſſimis ſumamus.col.iij.ca.vij.
Exemplum de auaro monacho.libro vij.ca.xj.
Exemplū de iuda contra morbū aua

ricie.libro.vĳ.ca.xxiĳ.
Exemplum de fratre acidioſo. libro x.capitulo.xx.
Exemplũ regis ezechie vana gloria deiecti.libro.xj. capitulo.x.
Exemplũ regis ozie vana gloria ſuperati.libro. xj.capitulo.xj.
Exemplum ioas regis iude quid ꝓpter ſuperbiã meruerit.libro. xĳ. capitulo. xxj.
Exemplum fratris ieiunium differẽtis propter indebitum finez.colla. ĳ.capitulo.xxiiij.
Exẽplũ de ruſtico qui caſtitatẽ cum vxore ſua tenuit.col.xiiij.capi.vĳ.
Exemplum patientie de quadam femina.colla.xviij.capitulo.xiiij.
Exemplũ patientie de beato abbate paſnutio.colla.xviij.capitu. xv.
Exemplum de fratre qui demonũ cauernam vidit.colla.vĳ .capi.xvj.
Exemplũ de fratre qui propter pollutiones a communione abſtinuit. colla.xxĳ. capitulo.vj.
Expoſitio illius.Exercitatio corporalis ad modicum vtilis eſt.colla. prima.capitulo.x.
Expoſitio dominice orationis. col. ix.capitulo.xviij.
Expoſitio illius. Omnibus omnia factus ſum.colla.xvij. capitu. xx.
Expoſitio verſiculi. Preueni in ma[illegible]e τ clamaui.col.xxj. capitu. [illegible]
Expoſitio illius.Non qđ volo bonũ facio: ſed quod odi malum hoc ago colla.xxiĳ. capitulo.j.ĳ.iĳ.τ. xv.
Expoſitio illius .Cõdelector legi dei ſecundum interiorem hominẽ.col. xxiĳ.capitulo.xj.
Expoſitio illius.Scimus quoniam lex ſpiritalis eſt colla.xxiĳ.ca.xĳ.
Expoſitio illius.Scio ꝙ non habitat in me hoc eſt in carne mea bonum.colla.xxiĳ. capitulo. xiĳ.
Expoſitio illius. Iugũ meum ſuaue eſt.colla.xxiiij.ca.xxiij.

¶ De littera.F.

FAbula de conſoris merce de compoſita.colla. xxiiij. capitulo.xiij.
Flagitiorũ recordatio quanta mala inferat colla.xx.capitulo.ix.
Fratrũ conſortia propter leſionẽ nobis factam non debemus deſerere libro.ix.capitulo.vĳ.
Fratrum commotionẽ diſſimulatione contentioſa roborantes. colla. xvj. capitulo.xv.
Fratrũ inimicitie quãtũ noceant ſpiritalibus viris.colla.xvj.ca.xvj.
Fraude τ irritatione inducentes ad iram.colla.xvj.capitulo.xviij.
Ficus deferentes egrotãti: fame moriuntur libro.v.capitulo.xl.
Fides vera a ſolo deo preſtatur. col. iij.capitulo.xvj.
Filij dei acceperunt in vxores filias hominũ.colla. viij.capitulo.xxj.
Finis in omnibus eſt conſiderãdus colla.xvĳ.capitulo.ix.
Finis cenobite quis ſit. collatione xix.capitulo.viij.
Finis eremite qđ ſit.collatione.xix. capitulo.viij.
Fornicatio duplici fine debellari debet.libro.vj.capitulo.j.
Fornicatio ſtudio humano nõ põt euinci.libro.vj.capitulo.v.
Fornicatio vnde principaliter procedat.libro.vj.capitulo.ĳ.
Fornicationẽ τ immũdiciã mortificare debemus.collatione.xĳ.cap.iĳ.
Fornicationis recordationẽ tenuiſſimam admittere non debemus. collatione.xix.capitulo.xvj.
Fornicatio quadruplex in ſcripturis

inuenitur.collatione.xiiij.capi.xj.
Fructus ſtudij ſpiritalis duoꝝ patrū deſcribitur.libro.v.ca.xxvij.
Fructus penitētie.xv.deſcribuntur.collatione.xx.capi.viij.
Fundatus impfecte ad deteriora mala prolabitur.libro.xij.capi.xxvj.
Furtū commiſſum purgatur p verā confeſſionem.collatione.ij.cap.xj.
Furtum innocēti impingens: a diabolo poſſidetur.colla.xviij.ca.xv.

¶ De littera.G.

Gratiarumactiones p multis referre deo debemus.lib.xij.ca.xviij.
Gratiarūactiones dicuntur cū quis beneficia dei recolit.colla.ix.capi.xiiij.
Gratia dei humano conatu compenſari non poteſt.colla.xiij.cap.xiij.
Gratia dei tranſcendit humane fidei anguſtias.colla.xiij.ca.xvj.
Genera ſingulorum vitiorum quot ſint.colla.v.capitulo.xj.
Gentium ſeptem ſignificatio deſcribitur.colla.v.capitulo.xvj.
Gentium ſeptē numerus τ octo: quomodo debeat intelligi.colla.v.capitulo.xvij.τ.xviij.
Gentes ſeptem cur iubeantur interfici: τ vna mandetur deſeri colla.v.capitulo.xix.
Gentes decem cur deus predixerit abrae expugnandas ab iſrael.col.v.capitulo.xxij.
Genuū flexio quō teneatur a veſpere ſabbati vſqꝫ τc.libro.ij.ca.xviij.
Gule vitium principaliter expugnādum eſt.libro.v.capi.iij.τ.xj.
Gule concupiſcentia quō poſſit ſuperari.libro.v.capitulo.xiiij.
Gule τ fornicationis paſſio τ curatio.colla.v.capitulo.iiij.
Gule natura ad ſimilitudinem aquile comparatur.colla.v.ca.xx.
Gule perſeuerantia quomodo nobis dominetur.collatione.v.capi.xxi.
Gule vitio deuicto laborare debemus pro ceteris virtutib9.col.v.c.xxvj.
Guloſi experiri non poſſunt interioris hoīs pugnas.libro.v.cap.xiij.

¶ De littera.H.

Habitus monachorum li.primo.c.ij.iij.iiij.v.vj.vij.viij.ix.τ.x.
Heremi que eſt in dyolco: deſcriptio.li.v.c.xxxvj.Et colla.xviij.capitulo.j.
Heremum expetere cur debeamus: τ profect9 eius quis ſit.li.viij.c.xvij.
Heremi que eſt iuxta vicū thecue deſcriptio.colla.vj.ca.j.
Heremus in q̄ cheremon: neſteros τ ioſeph cōuerſabant.col.xj.cap.iij.
Heremum quare reliquit abbas ioānes.colla.xix.capitulo.iij.
Heremi commoda diſcribuntur.colla.xix.capitulo.v.
Heremū petentes non bn̄ inſtituti periculo ſe tradunt.col.xix.capitulo x.
Heremita quō poſſit vitia ſua agnoſcere.colla.xix.capi.xij.
Heremum intrans nondum [illegible] purgatus quomodo poſſit ſanari.colla.xix.capitulo.xiiij.
Hereſis anthropomorphitarum vn̄ traxerit originem.colla.x.capi.v.
Hypocriſis vtilis beati Pauli apoſtoli.colla.xvij.capitulo.xx.
Hominis mors miſerabilis.colla.ij.capitulo.v.
Horas diuinas cum additione operis perſoluunt.libro.iij.capitu.ij.
Hore regulares vnde traxerint origi

nem libro.iij.capitulo.iij.
Humilitas precelſa abbatis pynufij.libro.iiij.ca.xxx.Et col.xx.c.j.
Humilitatis vera indicia.libro.iiij. capitulo.xxxix.
Humilitas ꝛ timor dei: fundamenta euãgelica ſunt.libro.xij.ca.xxxj.
Humilitas ſincera abbatis ioannis colla.xix.capitulo.ij.
Humiliari in veritate debēt q̇ ad ꝑfectionē tendūt.col.xxiij.ca.x.
Humilis falſa cuiuſdã fratris elegãter irridet. col.xviij. capitulo.xj.
Humilitas vera que ſit.colla.xviij. capitulo.xj.
Humi diu ꝑcumbentē orando: duplex vexat malū.libro.ij.cap.vij.
Humoꝝ genitaliū abūdãtia quomodo caſtigetur.col.ij.capitulo.xxiij.
Humanitatē magnam oſtendit btūs Serenus caſſiano.col.viij.cap.j.

¶ De littera.J.

Iaculis ignitis ſanciat incante corripiēs.collatione.ij.ca.xiij.
Ieiunium ſabbati paſchalis vū factum ſit Rome.libro.iij.cap.x.
Ieiunioꝝ regula vniformis nō pōt ab oībus cuſtodiri.li.v.capitu.v.
Ieiunij menſura que ſit aſſumenda. libro.v.cap.ix.
Ieiuniū quotidianū q̄ſi ſolui debeat ꝛ q̄ñ nō.libro.v.capitulo.xxiiij.
Ieiunia indiſcreta ꝛ vigilie quãti piculi ſint.col.ij.capitulo.xvij.
Ieiunãtes ex indignatione ꝙ ꝓpbani ſint.col.xvj.cap.xix.
Ieiunio quidã laudem humanam aucupantur.col.xxj.cap.xiiij.
Ieiuniū quale bonum ſit.colla.xxj. capitulo.xiij.
Ieiuniū non eſt principale bonum: colla.xxj.capitulo.xiiij.
Ieiunij ratio ꝛ vtilitas deſcribitur. colla.xxj. capitulo.xvij.
Ieiunium non ſemper congruū eſſe dicitur colla.xxj.capitulo.xviij.
Ieiuniū cur reſoluat totis quinq̄geſime dieb᷑.col.xxj.ca.xix.ꝛ.xx.
Ieiunij relaxatio verū nō obſit caſtitati.col.xxj.capitu.xxj.
Ieiunium quadrageſime refertur ad anni decimas.col.xxj. capi.xxv.
Illuſio abbatis ioannis deſcribit. col.ij. capitulo.xxj.
Illuſio nocturna vnde procedat.lib. vj.capitulo.xj.
Illuſionū illecebras quō a nobis repellere debeam᷑.colla.xxij.ca.vj.
Impatiue decreta mortem irrogant. non impleta.col.xxj.cap.xiiij.
Incentiuis carnis niſi humiliaremur grauius teneremur.col.xiiij.c.xvj.
Indicia vere humilitatis.libro.iiij. capitulo.xxxix.
Indicia mētis ad purum excocte.li. vj.capitulo.xxij.
Indicia quibus ſupbia aie ineſſe cognoſcitur.libro.xij.capi.xxix.
Indicia aīe nōdū purgate. colla.xj. capitulo.x.
Indicia quib᷑ interni motus ꝓbant extincti.col.xv.ca.x.
Indicia quib᷑ a peccatis nos abſolutos agnoſcamus.col.xx.ca.v.
Induſtria noſtra nihil ſine dei adiutorio preualet.col.iiij.ca.v.
Inferiores nō debēt cōtemni in collatione.col.xvj.capitulo.xij.
Infirmitas carnis quomodo nō poſſit obeſſe puritati cordis.libro.v. capitulo.vij.
Infirmorum qui necdū ſunt fundati mobilitas col.xiiij.cap.vj.
Infirmi iniurias ferre non poſſunt. col.xvj.cap.xxiiij.

Mẽbribus humanis in quemadmodũ ſpiritus immundi copulẽtur .colla. vij.capi.x.
Mẽs noſtra quibus ex cauſis aggrauatur. collatione. ix. capi. v.
Mẽdacio vtiliter ꝛ veniabiliter vſi ſunt ſancti. col. xvij. ca. xvij.
Mẽdacio impune vſi ſunt qui ſub lege vixerunt. colla. xvij. ca. xviij.
Mendacium in veteri teſtamẽto veniabiliter vſurpatũ fuit collatione xvij. capi. xix.
Mendaciũ vtile ꝛ veritatem plerũq̃ noxiam apoſtoli cenſuerũt. coll. xvij. capi. xx.
Mendacium in quotidianis neceſſitatibus ſepius incurrimus. colla. xvij. ca. xxj.
Mendacij patrociniũ ſancti viri propter diuerſas cauſas aſſumpſerũt. col. xvij. ca. xxv.
Mẽdacij ꝓfugia quãdo ſint recipienda. colla. xvij. ca. xvij.
Meritũ vniuſcuiuſq̃ nõ debet ex ſignis eſtimari. colla. xv. ca. vj.
Mercedis retributio ſm principalẽ mentis cõceptum. collatione. xvij. capi. xij.
Mirabilia que dominus peculiariter in ſanctis ſuis operatur. colla. xij. capi. xij.
Mirabilius eſt de ſe vitia ꝙ de alio demones expellere. collatione. xv. capi. viij.
Monachi in ꝑmordio fidei a marco normã acceperũt. libro. ij. ca. v.
Monachus quante placiditatis eſſe debeat. libro. viij. ca. v.
Monachus debet vitare mulieres ꝛ epiſcopos. libro. xj. ca. xvij.
Monachi rudes quomodo exemplo ſeniorum debeant erudiri. collatione. xviij. ca. ij.
Monachoꝝ tria genera intra egyptum ſunt. col. xviij. ca. iiij.
Moꝝ ornat⁹ pluſq̃ ſignoꝝ laudabilis eſt. colla. xv. ca. vij.
Mores bonos ſi habuerimus: cũ omnibus cõuenire poſſum⁹. li. ix. ca. viij.
Moribus diſiungi ꝛ habitatione cõiungi nihil prodeſt. col. xvj. ca. iij.
Mundus tria habet: ſcʒ bonũ: malum ꝛ medium. col. vj. ca. iij.

¶ De littera. N.

Naturalis legis tempore quomõ homines obnoxij fuerint pene collatiõe. viij. ca. xxiij.
Naturalis legis tempore iuſte ſunt puniti q̃ peccauerũt. collatione. viij. capi. xxiiij.
Nequitiarũ differentia que immundis ſpiritibus ineſt. collatiõe. viij. capi. xvij.
Nomina nõ ſine cauſa ſunt celeſtibus virtutibus indita. colla. viij. ca. xv.
Nomina principatuũ quare ſortiantur ſpiritales nequitie. collatione viij. capi. xiiij.
Nouicij qͥbus ſtatutis exerceãtur lib. iiij. capi. vij.
Nouicij cogitationes ſuas celare [illegible] debent. libro. iiij. ca. ix.
Nouicij obedientia etiã in naturali neceſſitate arceantur. libro. iiij. capitulo. x.
Nuditas quẽadmodũ poſſit [illegible]tentari. libro. vij. ca. xxix.
Nuptie honorabiles non damnantur ſed approbantur. colla. xxj. capi. x.

¶ De littera. O.

Obediẽtia fratris Joãnis libro. iiij. cap. xxiij. xxiiij. xxv. ꝛ. xxvj.
Obediẽtia patris Mucij. libro. iiij. cap. xxvij.

Obedientia patris Mucij: obedientie ab'rahe cōparatur. lib. iiij. capitu/lo. xxviij.
Obedientia fratris ſportas diſtrahen/tis. libro. iiij. ca. xxix.
Obedientia abbatis pynufij hortum excolentis. libro. iiij. ca. xxx.
Obſequia quotidiana qua diligentia ſeruari conueniat. libro. iiij. ca. xix.
Obſequiū ſpōtaneū quorundā fratrū libro. iiij. ca. xxj.
Obſequij quotidiani ſtatutū in egy/pto. libro. iiij. ca. xxij.
Obſeruantia monachi ſm ſententiā beati Macharij. libro. v. ca. xlj.
Obſecratio eſt imploratio pro pecca/tis. colla. ix. ca. xj.
Ocioſitas quō amputata ſit a quodā fratre. libro. v. ca. xxxix.
Ocioſi conditiones deſcribit. libro x. capi. vj.
Ocioſos tanq̄ corrupta mēbra fuge/re docet. libro. x. ca. vij.
Ocium quāta mala generet. libro. x. capi. vij. ⁊. xiij.
Ocioſis impertiēda eſt humanitas. libro. x. ca. xv.
Ocium docet eſſe fugiendū. libro. x. capitulo. xxj.
Ocioſi correptio. libro. x. ca. xvj.
Ocij cauſa facit non eſſe cenobita. libro. x. capi. xxij.
Olei vas vnicum pijcit ad ſenioris imperiū. libro. iiij. ca. xxv.
Omnibus non omnia conueniunt. colla. xxiiij. ca. viij.
Orandi diſciplinā. libro. ij. ca. vij.
Oratio ſubſequens pſalmum. libro ij. ca. viij.
Orationes cū quāto ſilētio pſoluant libro. ij. ca. x.
Oratiōes cū opere manuū quō exer/ceant. libro. ij. ca. xiiij.
Orare nō licet cū ſuſpēſo ab oratione libro. ij. ca. xvj.
Orationis qualitas deſcribit. colla. ix. capi. ij.
Orationum qualitates diuerſe ſunt. colla. ix. ca. viij.
Oratio quō pura ac ſincera eſſe pōt colla. ix. ca. iij.
Orationum ſpecies quadripertita. colla. ix. ca. ix.
Orationes pprie dicunt quib' aliqd vouemus deo. collatione. ix. capitu/lo. xij.
Orationū quattuor ſpecies an vni/cuiq ſimul ſint neceſſarie. colla. ix. capi. xv.
Orationū ſpecies ad q̄s nos debea/mus tēdere. colla. ix. ca. xvj.
Orationū q̄ttuor genera ſunt a dño initiata. colla. ix. ca. xvij.
Orationis dñice expoſitio. colla. ix. capi. xviij.
Orationis ſublimioris q̄litas. colla. ix. capi. xxv.
Orationis perfecte ſtatus ab anto/nio deſcribit. colla. ix. ca. xxxj.
Oratio intra cubiculū ⁊ clauſo oſtio deferēda. colla. ix. ca. xxxv.
Orationis tacite ⁊ breuis vtilitas. colla. ix. ca. xxxvj.
Oratio. Deus in adiutorium meum intende: magne virtutis. colla. x. ca/pitulo. x.
Operari nolentē inquietū eſſe neceſſe eſt. libro. x. ca. viij.
Operantur manibus qui cū apoſto/lo ſunt. libro. x. ca. ix.
Operari manib' quare voluerit apo/ſtolus. libro. x. ca. x.
Operari docemur verbo ⁊ exemplo. libro. x. ca. xj.
Operari nolens nō manducet. libro x. capi. xij.
Operatio manuū multa vitia ampu/tat. libro. x. ca. xiiij.
Operatus eſt apoſtolus nō tantum ſibi: ſed etiam alijs libro. x. capitu/

lo.xviij.
Operantes manibus p̄ ſuis ⁊ alioꝝ neceſſitatibus.libro..x.ca.xxij.
Opus manuū ſuarū cõcremãs.libro x.ca.xxiiij.
Operatio inquieta fratris oſtendit ſeni per viſionē.colla.ix.ca.vj.
Operationis vtilitas ⁊ odij detrimētum.colla.xxiiij.ca.xij.
Opera dei mirāda cõtremiſcat homo colla.xij.capi.xij.
Opidū thenneſeos deſcribit.colla. xj.capi.j.
Ordo aſcendendi ad perfectionē.libro.iiij.ca.xxxix.
Ordo prelíandi erga vitia quō arripitur.colla.v.ca.xxvij.
Ordo ſpecierū ſup orationis qualitate.colla.ix.capi.x.

¶ De littera.P.

Patientiā nō debem⁹ ſperare de alioꝛum virtute libro.iiij.cap̄.xlij.
Patientia in moꝛum emēdatione non in ſolitudine conſiſtit.libro.viij.capi.xv.
Patientes a nemine prouocati quibus comparentur.libro.viij.capitulo.xviij.
Patientia foꝛnicatiōis ardoꝛē extinguit.colla.xij.ca.vj.
Patientia ſecularibus ⁊ non fratribus impendētes ſub periculo ſunt.colla.xvj.capi.xvij.
Patientiam mentientes ſilentio fratres ad iraȝ prouocātes.colla.xvj.capi.xviij.
Patientia ficta ſepe plus ad iram q̄ ſermo prouocat.collatione.xvj.capitulo.xxiij.
Patientia ſimulata quoꝛundā fratrū colla.xvj.ca.xx.
Patientia non tantū in labijs ſed in coꝛde oȝ eſſe.colla.xvj.capi.xxij.
Patientia vera quēadmodū poſſit acquiri.col.xviij.ca.xiij.
Patientia vera abſq; tribulationib⁹ nō poteſt poſſideri.collatiōe.xviij capi.xiij.
Patientie exemplū in quadā deuota femina.colla.xviij.ca.xiiij.
Patiētie grāde exemplū in beato paſnutio.colla.xviij.ca.xv.
Patiētie pfectio in quo fundamento collocet.colla.xviij.ca.xvj.
Patiētia eximia cuiuſdā fratris.col. xix.ca.j.
Paſnutij cõuerſatio ⁊ vita deſcribitur.colla.iij.ca.j.
Palmarū genera quibus apoſtolus coronam agonis aſcendit.libro.v.capi.xviij.
Parentum pulſio de neceſſarijs monacho interdicitur.colla.xxiiij.ca. x.et.xj.
Parentū viciniā nō timēt qui vitam apoſto ſtudent.collatione.xxiiij.capitulo.ix.
Parētes coꝛpe deſeruiſſe ⁊ coꝛde ſueri non prodeſt.libro.v.capitulo.xxxij.
Paſce cõſuetudo quō p egyptū obſeruetur.col.x.ca.ij.
Pax interioꝛ ⁊ abſtinētia ſpiritalis. libro.v.ca.xxj.
Peccati coꝛpus ⁊ eius mēbra deſcribuntur.colla.xij.ca.ij.
Pctōꝛum preteritoꝛū recoꝛdatio quouſq; ſit habenda.collatione.xx.capitulo.vij.
Pctōꝝ obliuio vtilis eſt pp̄ter multa.colla.xx.ca.ix.
Pctō immunes ſe credentes lippis ſunt ſimiles colla.xxiij.ca.vj.
Peccato dicētes hoiem immunē: duplici erroꝛe tenent.collatiōe.xxiij. capi.vij.

Peccata bene intelligere paucorum eſt.collatione.xxiij.ca.viij.
Peccatum mortale non leui ſed diuturna penitudine purgat. collatiõe xxiij.capitulo.xv.
Peccati corpus quid ſit.collatione xxiij.capitulo.xvj.
Peccatores immundos omnes ſcti ſe confeſſi ſunt.colla.xxiij.ca.xvij.
Petõ ſancti ⁊ iuſti nõ ſunt immunes collatione.xxiij.ca.xviij.
Peccatũ etiã in oratione vix declinari poteſt. collatione.xxiij. ca.xix.
Peccati euacuatio a quib⁹ ſit diſcenda.collatione.xxiij.capitulo.xx.
Perfectionis gradũ quõ poſſit quis aſcendere.libro.iiij.capi. xliij.
Perfecti viri nihil debent abſolute diffinire.collatione.xvij.ca.viij.
Perfectionis viã a quib⁹ diſcere debeam⁹.libro.xij.ca.xv.
Perfectio abſq₃ humilitate non põt attingi.libro.xij.ca.xxiij.
Perfect⁹ vir figuraliter ambidexter dicitur.colla.vj.ca.x.
Perfectionem veram ſi deſideramus ad dimiſſa non redeamus.colla.iij.capi.vij.
Perfectionũ diuerſitas.collatiõe.xj.capi. xij.
Perfectionis ratio quib⁹ debeat aperiri.colla.xiiij.ca.xvij.
Perſecutiones: egeſtates: iniurie ꝙ vtiles ſunt.colla.vj. ca.iij.
Perſeuerantia erga pfectionẽ acquirendã.colla.vij. ca.vj.
Perſeuerantia arrepte profeſſionis. colla.xiiij.ca.v.
Pena regularem diſciplinam preter euntiũ.libro.ij.ca.xv.
Pena ad horas recurrere retardantium.libro.iij.ca.vij.
Penitentie plena ⁊ perfecta diffinitio.colla.xx.ca.v.
Penitentie fructus diuerſe deſcribũtur.colla.xx.ca.viij.
Penitendo in quo ſit habẽdat in quo non.colla.xx.ca.xj.
Penitere cupientib⁹ doctrina multiplex tradit.colla.xx.ca. viij.
Petere nulla debemus ꝙ ea q̃ continentur in dominica oratione.collatione.ix.ca xxiiij.
Pollutio nocturna quando reatum cõtrahat dormienti.collatione.xxij capitulo.v.
Pollutio nonnunꝙ diaboli factione contingit.colla.xxij.ca.vj.
Pondus duplicis menſure religioſorum.colla.xxj.ca.xxij.
Poſtulationes dicuntur implorationes pro pace totius mũdi.collatione.ix.ca.xiij.
Preceptorũ legalium ⁊ euangelicorũ differentia.collatiõe.xxj.ca. xxxiij.
Precepta euangelica leniora ſunt ꝙ legalia.colla.xxj.ca.xxxiij.
Precepta ſeniorum nõ debẽt diſcutere iuniores.colla.xviij.ca.iij.
Prefici alijs deſiderantes nunꝙ ſeniorib⁹ ſubijciuntur.colla.iiij.ca.xx.
Preliũ cõtra vitia.colla.v.ca.xxvij.
Primitias noſtras offerre deo debemus.colla.xxj.ca.xxvj.
Probati diligentiſſime debent recipi ad cenobiũ.libro.iiij.ca. xxxiij.
Profeſſio noſtra ꝓprium finẽ habet colla.j.ca.ij.
Profeſſio monachorũ quibus auctoribus ſit inſtituta.collatione.xviij.capitulo.v.
Profectus ſpiritalium maior in egypto ꝙ in ſyria conferebatur. collatione.xvij.ca.vij.
Profeſſio minor cum deuotione magna quanti meriti ſit.collatiõe.xix.capitulo.iij.
Proprietarij querela miſerabilis.libro.vij.ca. vij.
Proprietarius non veretur grandia

vitia committere. libro. vij. ca. vij.
Proprietarius permanere non põt in monaſterio. libro. vij. c. ix.
Prophete ſeducti mors propter inobedientiã facta. colla. vij. ca. xv.
Propoſitum dei principale & prouidentia ſua quotidiana. collatione xiij. cap. vij.
Promiſſa plerumq; vtilius eſt interrumpere ꝗ̃ implere. collatione. xvij capitulo. ix.
Promiſſa probant̃ mutata a ſanctis ab angelis & a deo. collatione. xvij. capitulo. xxv.
Prouentus boni nõ proſunt malis nec bonis obſunt mali. collatione xvij. ca. xij.
Pugna carnis & ſpiritus. collatione iiij. ca. xj.
Purgatiores mente ſordidiores ſe iudicant. collatione. xxiij. ca. xxj.
Puritatem mentis & corporis conſeruantia. libro. v. ca. x.
Puritatem cordis intente cuſtodire docet. libro. v. ca. xv.
Puritatis perfecte ſtatũ quõ retinere poſſimus. libro. vj. ca. xxj.
Puritatẽ cordis deo parare debem⁹ libro. vj. ca. ix.
Puritatis perfecte indicium. libro vj. ca. x.
Puritas carnis ſine mũdicia cordis obtineri non põt. libro. vj. ca. xij.
Puritas qualiter cuſtodiatur. libro vj. capitulo. xiij.
Puritatis vere quis ſit finis. libro vj. capitulo. xx.
Puritatis conſequende ſeniorũ traditio. libro. xij. ca. xiij.
Puritatis: caſtitatis: directionis et patientie acquiſitio. collatione. iij. ca. vij. vel. xij.
Puritatẽ cordis tota virtute acquirere debemus. colla. j. ca. v.

¶ De littera. Q.

Quadrageſime ieiuniũ refert ad anni decimas col. xxj. ca. xxv.
Quadrageſima cur diuerſo dierũ numero obſeruetur. collatione. xxj. ca. xxvij.
Quadrageſima cur vocetur cũ triginta ſex diebus tantum ieiunetur. colla. xxj. ca. xxviij.
Quadrageſime legem ſupgrediuntur pfecti. colla. xxj. c. xxix.
Quadrageſime cauſa & initiũ. colla. xxj. capitulo. xxx.
Quadrageſima ii tempore maxime temptantur monachi. collatione xxj. capi. xxviij.
Queſtio ſoluit̃ de uotis orationib⁹ libro. v. ca. xxxiij.
Queſtio ꝗ ſit monacho ſcopos: & ꝗs ſit finis. colla. j. ca. ij.
Queſtionis iam dicte ſolutio. colla. prima. ca. iiij.
Queſtio de efficientia virtutũ. collatione. prima. ca. ix.
Queſtio de perſeuerantia ſpiritalis theorie. colla. j. ca. xij.
Queſtio de cogitationũ mobilitate. colla. j. ca. xvj.
Queſtio de acquirenda vera diſcretione colla. ij. ca. ix.
Queſtio de refectionis mõ. colla. ij. capitulo. xviij.
Queſtio de libero arbitrio & gratia dei. colla. iij. ca. xj.
Queſtio de eo. Caro cõcupiſcit aduerſus ſpiritũ & ſpiritus aduerſus carnem. colla. iiij. ca. viij.
Queſtio. quid interſit inter carnale & male. colla. iiij. capi. xviij.
Queſtio cur de⁹ patiat̃ ſanctos viros a latrunculis interfici. collatiõe. vj. capi. j.
Queſtio an reus teneatur qui iuſtũ interficit cum iuſtus inde meritum

habeat.collatione.iiij.ca.vij.

Questio de mobilitate aiet pugna celestium nequitiarũ.collatione.vij. capitulo.vij.

Questio super anime ⁊ demonũ coniunctione.collatione.vij.ca.ix.

Questio vtrũ demones inter se impugnationis ordinẽ seruent.collatiõe vij.capitulo.xviij.

Questio de differentia nequitiarũ celestium.colla.viij.ca.ij.

Questio quomodo ad ꝑpetuã dei memoriã peruenire poſſimus.colla.x. capitulo.viij.

Questio quomodo ſpiritales cogitationes immobiliter teneant.colla. x.capitulo.xij.

Questio cur affectus timoris ⁊ ſpei dicatur imperfectus:collatione.xj. capitulo.xj.

Questio de conſummatione caſtitas collatione.xj.ca.xiiij.

Questio an corporis motũ poſſimus dormientes euadere.collatione.xij. capitulo.ix.

Questio in quo tẽpore caſtitas ꝑfici poſſit.col.xij.ca.xiiij.

Questio q̃re merita virtutũ non deputet induſtrie laborãtis.col.xiij.c.ij.

Questio quomodo gentiles abſq; dei gratia dicantur caſtimoniã habuiſſe.colla.xiij.ca.iiij.

Questio de cenobij ⁊ ſolitudinis fructu.colla.xix.ca.vij.

Questio de remedio illorum qui cito de cenobijs diſceſſerint.colla.xix. capitulo.xj.

Questio an caſtitas ſicut ⁊ cetere paſſiones debeant explicari.collatione xix.c.xv.

Questio de fine penitentie ⁊ ſatiſfactionis indicio.colla.xx.ca.iij.

Questio vtrũ pro cordis compunctione reminiſcẽda ſint peccata collatione.xx.ca.vj.

Questio de diuerſa obſeruatione q̃dragesime.col.xxj.ca.xxiiij.

Quinquageſime dieb⁹ cur non ieiunetur in egypto.collatione.xxj.capitulo.xj.⁊.xij.

¶ De littera.R.

Rebrachiatoria monachorum.libro j.capitulo.vj.

Reconciliari fratribus debem⁹.li.viij.c.xiij

Regnũ dei ⁊ regnũ diaboli deſcribit. colla.prima.ca.xiij.

Regularis obſeruãtia ẜm quẽ modũ debeat teneri.libro.j.ca.ix.

Remedia cõtra fornicationem.libro vj.capi.iij.

Remedia quibus poſſit puritas ꝑmanere.libro.vj.ca.xxiij.

Remedia cõtra auariciã.libro.vij. capi.xxx.

Remedia quib⁹ iram eradicare poſſimus.col.xvj.capitulo.vj.Et libro viij.ca.xxj.

Remedia quib⁹ triſticiã exterminare poſſim⁹.libro.ix.ca.xiij.

Remedia contra acidiam.libro.x.capitulo.225.

Remedia quibus vanã gloriã vitare poſſimus.libro.xj.ca.18.

Remedia aduerſus morbũ ſup̃bie.libro.12.ca.33.

Remedia caſtitatis conſeruande.collatione.12.capitulo.16.

Remedium illorum qui idoneos ſe iudicant ad docendũ.colla.24.ca.xvj

Remedijs multis inuitamur ad eternã ſalutẽ.colla.20.ca.8.

Remiſſio q̃ vtilis ſit in aduentu fratrũ.colla.24.ca.20.

Remiſſionis vtilitatē ioannes euan gēliſta narrat.colla.xxiiij.ca.xxj.
Renūciationū ſingulaꝝ perfectio quō appꝛhendenda ſit.colla.iij.ca.vij.
Renuncians nō debet ſe iactare de re lictis vel allatis ad monaſteriū.lib. iiij.ca.iij.⁊.iiij.
Renunciās male in quo differat a nō renūciante.libꝛo.vij.ca.xv.
Renunciatio apoſtoloꝛum ⁊ pꝛimiti ne eccleſie.libꝛo.vij.ca.xvij.
Renuncians non debet abdicata re ſumere.libꝛo.vij.c.xxvij:
Renūciationum tria ſunt genera.col latione.iij.ca.iij.
Renunciationum triū expoſitio.col. iij.capitulo.vj.
Renunciantibus perfecte quomodo centuplum pꝛomittatur in hoc mū do.colla.xxiiij.ca.xxvj.
Ruina duoꝛū fratrū ob diſcretionis imperitiā.colla.ij.ca.vj.
Ruina ſubitanea nemo collabit.col. vj.ca.xvij

¶ De littera. S.

Sarabaitarū pꝛincipiū et cōuerſatio collationē.xviij.ca.vij.
Sacramento coꝛpoꝛis xpi peccatoꝛes non oēs pꝛiuantur.colla.xxiij.ca.xxj.
Sctōs viros in quo debeam⁹ admi rari.colla.xv.ca.ij.
Sctī viri duri ac ptinaces eſſe nō poſ ſunt.colla.xvij.ca.xxvij.
Sancti multi eſſe poſſunt: ſed abſq peccato nemo niſi chꝛiſtus. collatio ne.xxij.ca.ix.
Sancti omnes non ſimilitudinē ſed veritatem carnis peccati ſuſceperūt colla.xxij.ca.xij.
Satiſfactionis firmum indiciū.col. xx.ca.x.
Saxum magnum ad abbatis impe riū aduoluit abbas ioannes. libꝛo iiij.ca.xxvj.
Statute ſufficientie parcitatem nul lus audet excedere.li.iiij.ca.xiiij.
Senectutis vltime perſeuerantia in monaſterijs egyptioꝛum.libꝛo.iiij. capitulo.ij.
Senex indiſcretus deſperationē ad ducit iuueni temptato.colla.ij.capi tulo.xiij.
Serapion narrat furtū ſuū in iuuen tute commiſſum.colla.ij.ca.xj.
Serapion antromoꝛphitarū hereſim ex ſimplicitate cōtraxit.col.x.ca.iij.
Sermo ſm audientium meritū aliqñ tribuit.colla.j.c.xxiij.
Scientiā ſcripturarū quo ſtudio aſſe qui poſſimus.libꝛo.v.ca.xxxiiij.
Scientia ſine caſtitate obtineri nō po teſt.libꝛo.vj.ca.xviij.
Scientia legis magiſterio dñi cōfer tur.colla.iij.ca.xiij.
Scientia religioſoꝛū.collatione.xiiij capitulo.j.
Scientia actuali ad ſpiritalē ſciētiā peruenitur.colla.xiiij.ca.ix.
Sciētiam ſpiritalem nec tradere nec percipere poteſt anima immunda. collatione.xiiij.ca.xiiij.
Scientiam veram mali habere non poſſunt.colla.xiiij.capitulo.xvj.
Scientia ſpiritalis quibus ex cauſis infructuoſa ſit.collatione.xiiij.capi tulo.xviij.
Scientia ſpiritalis quomodo perpe tua ſoliditate poſſi roboꝛari. colla tione.xiiij.ca.xiij.
Scientia ſpiritalis puritate caſtita tis poſſidet.colla.xiiij.ca.xvj.
Scientie ſpiritalis tria ſunt genera. colla.xiiij.c.viij.
Scientie vere diſciplinam quomodo appꝛehendere debeamus.collatio ne.xiiij.ca.x.

Sciētie vere donum mundanus homo non poteſt promereri.col.xiiij.capi.ix.
Scriptura diuina agro optimo comparatur.col.viij.ca iij.
Scripturarum ſanctarū intellectus duplici ſententia coniicitur. colla.viij.ca. iiij.
Scripturarū diuinarū multiplex intellectus.col.xiiij.ca.xj.
Scripturarū auctoritas nō debet ꝓpter infirmorum ſcandalum mutari col.xvij.ca.xv.
Signorum opera precellit vite puritas.col.xv.ca.ix.
Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram: quomodo intelligatur. libro.viij. ca.ix.
Solitariorum quorundaꝫ vita periculoſa.col.xviij. ca.viij.
Solitarij q̄ operationum eligere debeant genera.col.xxiiij.ca.iiij.
Sopore reſolutus increpatur. libro v.capi.xxxv.
Spūs immūdi quomodo humanis mentibus copulentur.col.vij.ca.x.
Spiritus immundi quomodo energuminis dominenṫ.collatione.vij.capi.xij.
Spiritus ſpiritui penetrabilis eē nō poteſt. col.vij.ca.xiij.
Spiritibus immūdis traditos ſpernere nō debemus.col.vij.ca.xxviij.
Spiritibus immundis vexati a cōmunione dominica cur ſeparentur, colla.vij.ca.xxix.
Spiritibus vexatos patres non repellebant a communione.colla.vij.ca.xxx.
Spiritalis doctrine gratiam conſequuntur plerunqꝫ indigni.col.xiiij;capi.xix.
Sponſionis recordatio gignit magnam anxietatem.col.xvij. ca.ij.
Sponſionis anxietas inſomnes cogit ducere noctem.colla.xvij.capitu.iij.
Sponſio in ſpeleo preſepis domini ei facta.colla.xvij.ca.v.
Status ſeptuplex dirigens ad ſalutem.col.xiiij.ca. v.
Studium habendi propriuꝫ miſerabile.libro.iiij.ca.xv.
Superbie duo ſunt genera.libro.xij capi.ij.
Superbia omnes virtutes aufert.libro.xij.ca.iij.
Superbia de archāngelo fecit diabolum.libro.xij.ca.iiij.
Superbia omniū vitiorum fomites germinat.libro.xij.ca.v.
Superbie vitium tempore ⁊ origine primū eſt.libro.xij.ca.vj.
Superbie malū ipſum deū aduerſarium habet.libro.xij.ca. vij.
Superbia diaboli chriſtus ſua humilitate extrinxit.libro.xij.ca. viij.
Superbiam quomodo ſuperare poſſimus.libro.xij.ca.ix.
Superba anima ſubditur diabolis illudenda.libro.xij.ca. xxij.
Superbia ſpiritalis impugnat etiā carnales.libro.xij.ca. xxiiij.
Superbie carnalis deſcriptio.libro xij.ca.xxv.
Superbia cuiuſdam fratris. libro. xij.ca. xxviij.
Superbia tepefact⁹ alijs preeſſe deſiderat.libro.xij.ca.xxx.
Superbiam quomodo vincere poſſimus.libro.xij.ca.xxxj.
Superbia quō per verā humilitateꝫ poſſit extingui.libro.xij.ca.xxxij.
Superbie humane confuſio. colla. xiij.ca.xviij.
Suſcipiendus in ordine quomodo probetur.libro.iiij.ca.iij.
Suſcipiendi cur ſecum nihil permittantur inferre.libro.iiij.ca.iiij.
Suſcepti cur ſuis exuātur ⁊ alijs in

duant veſtimentis.libro.iiij.ca.v.
Suſcepti cur non ſtatim permittan tur commiſceri fratribus.libro.iiij. capitulo.vij.

¶ De littera. T.

Tranquillitas cordis in quo cõſiſtat.lib.vij.ca.xvj.
Trãquillitas cordis quantum ſit appetẽda.col.j.ca.vij.
Trãquillitas cordis abſq; humilitate nõ acquirit. colla. xviij.ca.xiij.
Temptatos blanda conſolatione de bemus reficere.col.ij.ca.xiij.
Temptationũ tolerantia a ſolo deo tribuit.col.iij.ca.xvij.
Temptationum conſolatio. col. vij. capi. vj.
Temptantur omnes homines tripli ci ratione.col.vj.ca.xj.
Temptatio abbatis moyſi.colla.vij. capi.xxvj.
Temptari nullus ſine dei pmiſſu cre dendus eſt.col.viij.ca.xxvij.
Temptationib⁹ tẽporalibus nõ ſub iecti miſerrimi ſunt.co.vij.ca.xxx.
Temptationibus deus virtutem hu mani arbitrij experitur. colla. xiij. capi.xiiij.
Temptationũ incurſio quid vtilita tis cõferat.colla.xxiiij.ca.xxv.
Temptari cur permittat deus quos ad reſiſtendum infirmos nouit.col. xiij.capi.xiiij.
Tepidorum negligentiam deſcribit. col.iiij.ca.xij.
Tepidi monachi deteriores cenſen tur ſecularibus.col.iiij.ca.xix.
Teſtamentum abbatis ioãnis.libro v.ca. xxviij.
Teſtimania contra ſpiritum acidie. libro.x.ca.vij.
Teſtimonia contra eos qui abdicata repetunt.libro.vij.ca.xij.
Teſtimonia quibus apoſtolus preci pit operari.libro.x.ca. xix.
Teſtimonia ſalomonis contra aci diam.libro.x.ca.xxj.
Teſtimonia contra vanam gloriam. libro.xj.ca.xij.
Teſtimonia de eo φ nihil boni ſine adiutorio dei perficere poſſumus. libro.xij.ca.xvj.
Teſtimonia ſuper ſignificatiõe octo vitiorum.col.v.ca.xxv.
Timore dei aſcenditur ad charitatẽ libro.iiij.ca. xxxix.
Timoris dei perpetuitas a deo con fertur.col.iij.ca.xviij.
Timor qui charitatis magnitudine generat.col.xj.ca.xiij.
Timor perfectus ꝛ imperfectus elu cidatur.col.xj. ca.xiij.
Triſticia quantũ diſpendium inferat libro.ix.ca.j.
Triſticia quomodo debeat curari.li bro.ix.ca. ij.
Triſticia anime cui comparetur.lib. ix.capi.iij.
Triſticia vñ generet.li.ix.ca. iiij.
Triſticia que deſperationem impor tat.libro.ix.ca.ix.
Triſticia in quo ſit nobis vtilis.lib. ix.capi.x.
Triſticia que ſit ſcdm deum: ꝛ que ſe cundũ diabolũ.libro.ix.ca.xj.
Triſticia triplex ſalutaris dicit: alie noxie.libro.ix.ca.xij.
Triſticia ꝛ ira etiam ſolitarios ve xat.col.v.ca.ix.

¶ De littera. U.

Uana gloria temptat in parte carnali ꝛ ſpiritali.libro.xj.ca.ij.
Uanagloria multiplex

eſt.li.xi.ca.iii.
Uana gloria inpugnat a dextris ⁊ a ſiniſtris.libro.xi.ca.iiii.
Uana gloria cui comparetur: libro xi.capi.v.
Uana gloria nec beneficio ſolitudinis extinguitur.libro.xi.ca.vi.
Uana gloria cū deiecta fuerit: acrius reſurgit ad iactamen.li.xi.cap.vii.
Uana gloria nec eremo nec etate deferuet.libro.xi.ca.viii.
Uana gloria mixta virtutibus periculoſior eſt.libro.xi.ca.ix.
Uana gloria quibus modis monachum pulſet.libro.xi.ca.xiii.
Uana gloria quomodo ſuggerat clericatus gradū.libro.xi.ca.xiiii.
Uana gloria ⁊ ſuperbia ſine miniſterio corporali perficiuntur.collatione.v.ca.vii.
Uana gloria quomodo mentem inebriet.libro.xi.ca.xv.
Uana gloria in quo ſit vtilis.colla.v.capi.xii.
Uana gloria in verbo dei omni cautione debet vitari.col.xiiii.ca.xvii.
Uanigloriꝫ nō poſſunt vere ſciētie donū ꝑmereri.col.xiiii.ca.ix.
Uenialibus peccatis carere nō poſſumus.col.xxii.ca.xiii.
Uenialiū peccatorū nunꝙ̄ deeſſe poterit penitudo.col.xx.ca.xi.
Uerbū dei ſuperbi ⁊ tepidi negligenter audiūt.col.xiiii.ca.iii.
Uerbum dei predicantes ⁊ operibus vitioſis inherentes.collatio.xiiii.capitulo.xvi.
Ueritatis optimum examen.colla.xvi.capi.x.
Ueritas quibuſdā nocuit ⁊ mendacium profuit.col.xvii.ca.xx.
Ueſtis monachorum qualis eſſe debeat.libro primo.ca.ii.
Ueſtimenta nouitiorum quare reſeruentur.libro.iiii.ca.vi.
Ueſtigia ⁊ monita quorū imitari debeamus.col.ii.ca.ix.⁊.x.
Uitiorum cauſe pene ab omnib⁹ ignorantur.libro.v.ca.ii.
Uitia curari nō poſſunt niſi cauſe eorū fuerint publicate.li.xi.ca.xvi.
Uitiorū expoſitio que per ſuperbiam generant.libro.xii.ca.xxvii.
Uitia que extra naturalem motum contrahuntur a nobis.libro.vii.capitulo.v.
Uitia naturalia ſine creatoris iniuria inſunt nobis.libro.vii.ca.iiii.
Uitia octo principalia.collatione.v capitulo.ii.
Uitiorū duo ſunt genera ⁊ quadripertita efficientia.col.v.ca.iii.
Uitii vniuſcuiuſꝙ qualitas ⁊ origo deſcribitur.col.v.ca.xi.
Uitia quomodo diuerſo certamine expugnare debeam⁹.co.v.ca.xiiii:
Uitiorum de victoria extolli nō debemus.col.v.ca.xv.
Uitia non niſi dei auxilio ſuperant col.v.capi.xv.
Uitiorū terras poſſidere quomodo nobis vtile ſit.col.v.ca.xxiiii.
Uitijs poſſeſſi miſerabiliores ſunt arrepticijs.col.vii.ca.xxiii.
Uitia tribus modis vincuntur.col.xi.capi.vi.
Uie noſtre directio ex deo eſt.colla.iii.capi.xiii.
Uigilias quomō extendāt patres vſꝙ ad lucē.libro.ii.ca.xii.
Uigilie ſabbati paſchalis modus ⁊ ordo.libro.iii.ca.viii.⁊.ix.
Uigilias longas perferūt ꝑpter verbi diuini auditū.col.xvii.ca.i.
Uirginū gloriā habere volētes quid facere debeāt.col.xxii.ca.vi.
Uirtutē quālibet a quo expetere debeamus.libro.v.ca.iiii.
Uirtutum perfectionē nemo ſuis viribus poteſt obtinere.libro.xii.ca.

x.xi.x.xii.
Uirtutum actio ſed non merces eorũ ceſſabit.col.i.ca.x.
Uirtutũ parturitio que ab vna aſcenditur ad aliam.col.xiiii.ca.xvi.
Uiros ſanctos cur permittat deus interfici a latronibus.col.vi.ca.ii.
Uite probitas precellit ſignorũ opera.col.xv.ca.ix.
Ultionũ multa ſunt genera quibus deus punit pctõres.col.vi.ca.xi.
Uocatio ſamuelis.col.ii.ca.xiiii.
Uocatio pauli apoſtoli.collatione.ii.ca.xv.
Uocationum tria ſunt genera.colla.iii.capi.iii.
Uocationum trium expoſitio.colla.iii.capi.iiii.⁊.v.
Uocationum gratia multiplex oſtenditur.col.xiii.ca.xv.
Uoluntatis bone effectus a domino condonatur.col.iii.ca.xv.
Uoluntatis bone initium ⁊ conſummatio a domino eſt.col.iii.ca.xix.
Uoluntas noſtra que fit inter concupiſcentiam carnis ⁊ ſpiritus ponit col.iiii.ca.xii.
Uoluntas noſtra bona abſq gratia dei nõ dirigit.col.xiii.ca.ix.
Uoluntatem bonam an ſequatur vel precedat gratia dei.collatione.xiii.capitulo.xi.
Uoluntas bona nec ſemp gratie nec ſemper homini eſt deputanda.col.xiii.capitulo.xii.
Uoluntatem propriam ſubiiciẽs fratri: fortis ⁊ ſanus dicitur.collatione.xvi.ca.xxiii.
Uoluntas operantis non proceſſus operis debet intueri.collatio.xvii.capitulo.xi.
Uoluntatis contempte obſtinacia retineri nõ debet.colla.xvii.ca.xxiii.
Uoluntatis ⁊ non tantũ facti inſpector eſt deus.col.xvi.ca xxii.
Utilitas que nobis de incentiuis eſtibus generat.col.xii.ca.v.
Utilitas que fit in naturalibus vitiis libro.vii.capi.iii.
Utile nobis eſt interdũ derelinqui a domino.colla.iiii.ca.vi.
Utilitas pugne carnis ⁊ ſpiritus.collatione.iiii.ca.vii.
Utilitas que ex colluctatione carnis ⁊ ſpiritus oritur.col.iiii.ca.xiii.
Uxorẽ hortatur vt abrenunciet theonas.col.xxi.ca.viii.
Uxorem dimittit ⁊ ad monaſterium peruolat.col.xxi.ca.ix.

¶ Explicit annotatio notabiliũ ſententiarum huius operis.

¶ Quos opus hoc libꝛos teneat cognoſcere ſi vis:
Et quid quiſqꝫ tonet: ſubſcriptos perlege verſus.

Ceſaris imperio famuletur romulus oꝛbis:
Et paribus ſtudijs ſub materialibus armis
Miles teutonicus ſibi ſeruiat atqꝫ latinus:
Augens rempublicam conſueto roboꝛe noſtram.
Aſt ego vir tenuis non vtens talibus armis:
Perpetuis votis cum fratribus odilo noſtris
Auguſto opto meo deuotus tempoꝛe cuncto:
Uitam virtutem pacem ſimul atqꝫ ſalutem.
Et ne cum pacis ſibi bella gerenti inimicis
Semper amans ocij videar minus auxiliari:
Offero de noſtris quoqꝫ ſpiritualibus armis
Munus perparuum: ſed eoꝛum mentibus aptum.
Militie ſacre decoꝛat quos baltheus ille:
Chꝛiſtus diſcipulos quo iuſſit cingere lumbos.
En tibi queſitos iam dudum diue libellos:
Implens promiſſum: collegi coꝛpus in vnum:
Unius oꝛe viri quos ſpiritus inclytus auctoꝛ:
Obtulit eccleſie: diuo pro munere matri:
Que ſine fine ſuis eterno proſpicit vſu.
Deniqꝫ biſſenos preſenti coꝛpoꝛe libꝛos
Aſpicias queſo: ſequitur ꝙ congruus oꝛdo.
Primus habet: monachis habitus quis debeat eſſe.
Regula pſallendiqꝫ modus datur inde ſecundo.
Tertius hoc iterum deſcribit plenius ipſum.
Infoꝛmatqꝫ nouos per ſingula quartus alumnos.
Octo quidem reliqui quos cernis adhuc ſupereſſe:
In ſe concludunt numerum totidem vitioꝛum:
Perſequiturqꝫ ſuum pꝛopꝛio ſyntagmate monſtrum
Unuſquiſqꝫ liber: dans quid ſit cuiue cauendum.
Hos collata patrum celebꝛi ſermone pꝛioꝛum
In duplici foꝛma comitantur bis duodena.
Hoꝛum quodqꝫ tibi quid honeſtum conferat audi:
Pꝛimus enim moyſes in pꝛimis ſcire duobus
Dat: que ſit deſtinatio: debeat aut foꝛe finis:
Diſcretecqꝫ iubet ſuper omnia viuere fratres.
Pafnutius monachum docet inde relinquere mundum:
Coꝛpoꝛis illecebꝛe daniele docente reſiſte.
Serapion iterum notat octo lues vitioꝛum.
Sanctoꝛum loquitur de moꝛte theodoꝛus abbas.
Carpitur improbitas ſathane vaga menſqꝫ Sereno.

Et de ſpiritibus traduntur multa. Antiſtris.
Hortatur fratres Jſaac collatio bina:
Orandum pure cum cordis ſimplicitate.
Quid ſit perfectum: quid caſtum: quid ve parari
Seruariqꝫ deo valeat cuſtode: docemur
Collatis trinis preceptoris cheremonis
At ſummi veri diuina cognitione:
Deqꝫ charíſmatibus confert tibi neſteros abbas.
Dictat amicitie Joſeph firmiſſima iura:
Monſtrans preterea que diffinitio vera.
At genera hinc pyamon tria proſequitur monachorum.
Uite communis de fine vel anachoreſis:
Colloquitur ſalubris collatio multa ioannis.
Crimina purgandi condis precepta pynuſi.
Uiuere maiori venia quinquageſimali
Tempore: concedit theonas: abſoluit ꝛ illud:
Accedant nobis qua re phantaſmata noctis:
Et cur ſepe malum quod nolumus hoc operamur.
Concludunt omnes ſeniorum traditiones.
Sermones abrahe: de carnis lege domande.

¶ Diſertiſſimi Johānis Eremite qui Caſſian⁹ di-
citur: in duodecim libꝛos de inſtitutis cenobioꝛum.
⁊ de octo pꝛincipalium vitioꝝ remedijs: ad Caſtoꝛē
epiſcopum pꝛefatio feliciter incipit.

VEteris inſtrumēti narrat hiſtoꝛia: ſapiētiſſi
mū Salomonē poſt acceptā diuini
tus ſapientiam pꝛudentiamq; multam nimis: ⁊
latitudinem coꝛdis quaſi arenam maris innume
rabilem: ita vt domini teſtimonio nullus ei ſimi-
lis retroactis tempoꝛibus extitiſſe: neq; poſt eū
ſurrecturus eſſe dicatur: illud magnificum domino templū ex-
truere cupiētem: alienigene regis Tyri auxiliū popoſciſſe. Qui j. Regū. v.
miſſo ad ſe hyrā filio mulieris vidue: quicquid diuina ſapiētia Ibi. vij.
ſuggerente pꝛeclarum in templo domini: vel in ſacris vaſis mo
liebatur: miniſterio eius ac diſpoſitione pfecit. Si ergo ille vni
uerſis regnis terre ſublimioꝛ pꝛincipat⁹: ⁊ iſraelitici generis no
bilioꝛ excellentioꝛq; pꝛogenies: illaq; ſapiētia diuinitus inſpi
rata: que cunctoꝛum oꝛientalium ⁊ egyptioꝛū diſciplinas ⁊ in-
ſtituta ſuperabat: nequaq̄ pauperis atq; alienigene viri conſi-
lium dedignatur: recte etiam tu his eruditus exemplis: beatiſſi
me papa Caſtoꝛ: verum ac rationabile deo templum: non lapi-
dibus inſenſibilibus: ſed ſanctoꝛum viroꝛum congregatione:
nec tempoꝛale ⁊ coꝛruptibile: ſ; eternū atq; inexpugnabile edi
ficare diſponens: vaſa etiam pꝛecioſiſſima domino cupiens cō
ſecrare: non multo auri metallo argentive conflata q̄ poſt rex
babylonius capta concubinarum ſuarum ac pꝛincipū deputet
voluptati: ſed animabus ſanctis que innocentie: iuſtitie ⁊ caſti
tatis integritate fulgentes: regez xp̄m in ſemetipſis circūferant
commoꝛantem: egenum me omniq; ex parte pauperimū: ad cō
munionem tanti operis dignaris adijcere. In pꝛouincia ſi qui
dem tua cenobioꝝ ex parte oꝛientaliū maximeq; egyptioꝝ vo-
lens inſtituta fundare: cum ſis ipſe cunctis virtutibus ſcientia
q; perfectus: ⁊ vniuerſis ita refertus diuitijs ſpiritalibus: vt
perfectionē querentibus ſatis abundeq; nō mō tuus ſermo: ſed
etiā ſola vita ſufficiat ad exemplū: me quoq; elinguē ⁊ pauperē
ſermone atq; ſcientia: vt aliquid ad explementum tui deſiderij
de inopia ſenſus mei conferam: poſcis: pꝛecipiſq; vt inſtituta
monaſterioꝝ que per egyptū ac paleſtinā cuſtodiri cōſpeximus
ita vt ibi nobis a patribus tradita ſunt: q̄uis imperito digeraz
ſtilo: nō lepoꝛē ſermonis inquirens in quo ipſe appꝛime es eru
ditus: ſed ſanctoꝝ ſimplicē vitaz ſimplici ſermone fratribus in
nouello monaſterio tuo cupiens explanari. Cui rei quantū me
plus ardoꝛ deſiderij tui pꝛouocat obedire: tātū per multiplices
animū moles volentē obtemperare deterrent. Pꝛimū: q2 nec vite

mee ſta equiparãt merita. vt confidã me res tã arduas: tam ob
ſcuras: tam ſanctas: digne poſſe animo ac mẽte complecti. Se
cundo. quia ea que a puericia noſtra inter eoſdẽ conſtituti atq̄
ipſorum incitati quotidianis adhortationibus ⁊ exemplis vel
agere temptauimus: vel didicimus: vel viſu percepimus. mini
me iam poſſumus ad integrũ retinere: tot annoꝝ circulis ab eo
rum conſortio ⁊ imitatione conuerſationis abſtracti: preſertim
cũ harum rerum ratio: nequaq̄ poſſit ocioſa meditatione doctri
naq̄ verboꝝ vel tradi vel intelligi vel memoria cõtineri: totum
nãq̄ in ſola experientia vſuq̄ cõſiſtit. Et quẽadmodũ tradi ni-
ſi ab experto nõ queũt ita nec ꝑcipi quidẽ vel intelligi niſi ab eo
qui ea pari ſtudio ac ſudore apprehendere elaborauerit: poſſunt
que tñ ſi collatione iugi ſpiritaliũ viroꝝ frequenter diſcuſſa non
fuerint ⁊ polita: cito mentis retrorſum incuria dilabuntur. Ter
tio q2 idipſum qđ vtcũq̄ nõ pro merito rei: ſed ꝓ preſentis tp̄is
ſtatu poſſumus reminiſci: imperitio: ſermo cõgrue non valet ex
plicare. Huc accedit qđ ſuꝑ hac re viri ⁊ vita notabiles ⁊ ſer-
mone ſcientiaq̄ preclari multa iam opuſcula deſudarũt: ſanctũ
Baſilium ⁊ Hieronymũ dico aliosq̄ nonnullos: quorum ante-
rior ſciſcitantibus fratribus ſuꝑ diuerſis inſtitutis vel queſtio
nibus: nõ ſolum facundo: verũetiã diuinarũ ſcripturarum te-
ſtimonijs copioſo ſermone rñdit. Alius vero nõ ſolum ſuo elu-
cubratos ingenio edidit libros verũetiã greca lingua digeſtos:
in latinũ vertit eloquiũ. Poſt quorum tam exuberãtia eloquẽtie
flumina: poſſem nõ immerito preſumptionis notari: ſi aliquid
ſtillicidij huius inferre tẽptaſſem: niſi me hec fiducia tue ſancti
tatis animaret ⁊ ſponſio: ꝙ vel tibi he nuge forẽt accepte que-
leſcũq̄ ſunt: vel eas cõgregationi fratrũ in nouello tuo monaſte
rio cõmorantiũ deputares. Qui ſi quid a nobis minus forſitan
caute prolatũ fuerit: ⁊ ꝑie relegant ⁊ cũ venia indulgentiore ſu-
ſtineant. fidẽ potius mei ſermonis q̄ venuſtatẽ eloquij requiren
tes. Quapropter beatiſſime papa: vnicũ religiõis ⁊ humilitatis
exẽplar: tuis ꝑcibus animatus: ſꝫm vires ingenij mei opus qđ
iniũgis aggrediar: ⁊ ea q̄ omnimodis intacta relicta ſunt ab an
terioribus noſtris: vtpote qui audita potius q̄ experta deſcri-
bere tẽptauerũt: velut rudi monaſterio: ⁊ veritatem ſitientibus
intimabo. Nec plane mirabiliũ vel ſignorũq̄ narrationem ſtu-
debo contexere: q̄ q̄uis multa ꝑ ſeniores noſtros ⁊ incredibilia
nõ ſolũ audierimus: verũetiã ſub obtutibus noſtris perſpexeri
mus impleta: tamẽ his omnibus pretermiſſis: que legentibus
preter admirationem nihil amplius ad inſtructionem perfe-
cte vite conferunt. inſtituta eorum tantummodo ac monaſterio
rum regulas: maximeq̄ principaliũ vitiorum que octo ab eis
deſignantur: origines ⁊ cauſas. curationeſq̄ ſꝫm traditiones eo
rum: quantum domino adiuuante potuero fideliter explicare
contendam. Propoſitum ſi quidem mihi eſt: nõ de mirabilibus

dei ſed de correptione moꝝ noſtrorum ⁊ conſummatione vite ꝑfecte: ſm ea que a ſenioribus noſtris accepimus pauca differere. In eo quoq; preceptis tuis ſatiſfacere ſtudebo: vt ſi quid forte nō ſm typū maiorum antiquiſſima cōſtitutione fundatū: ſed ꝓ arbitrio vniuſcuiuſq; inſtituentis monaſteriū: vel diminutum vel additū in iſtis regionibus cōprobauero: ſm eam quam vidimus monaſteriorum regulam per egyptum vel paleſtinam antiquitus fundatoꝝ: fideli ſermone vel adijciam vel recidam. Nequaq; enim credas rationabilius quippiam vel perfectius conſtitutionem nouellam in occiduis galliarum partibus reperire potuiſſe: q̄ illa ſunt inſtituta: in quibus ab exordio predicationis apoſtolice a ſanctis ac ſpiritalibus patribus fundata monaſteria ad nos vſq; ꝑdurant. Illam ſane moderationē opuſculo huic inſerere preſumam: vt ea que ſm egyptiorum regulā ſeu pro aſperitate aerū: ſeu pro difficultate ac diuerſitate morū impoſſibilia in his regionibus vel dura vel ardua comprobauero: inſtitutis monaſteriorum que per paleſtinam vel meſopotamiam habent: aliquatenus temperem: quia ſi rationabilis poſſibilium menſura ſeruetur: eadem obſeruantie perfectio eſt etiā in impari facultate.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capitulorum primi libri de habitu monachorum.

Capitulum. j. Proemiale.
ij De cingulo monachi.
iij De veſte monachi.
iiij De cucullis egyptiorum.
v De colobijs egyptiorum.
vj De rebrachiatorijs.
vij De mauortibus eorum.
viij De melote ⁊ pelle caprina.
ix De baculo.
x De calciamentis eorum.
xj De temperamento obſeruantie que ſm aerum qualitatē vel vſum prouincie ſit tenenda.
xij De cingulo ſpiritali ⁊ ſacramento ipſius.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber primus de habitu monachi.

¶ Prohemiale. Capitulum.j.

De inſtitutis ac regulis monaſteriorum dicturi: vnde competenti⁹ donante deo ꝙ ex ipſo habitu monachorum ſu⸗ memus exordium. Quorum interiorem cultum conſequenter tūc poterimus exponere: cum exte⸗ riorem ornatū ſub oculorū depinxerim⁹ obtutib⁹.

¶ De cingulo monachi. Capitulum.ij.

Itaqꝫ monachum vt militē chriſti in procinctu ſemp belli poſitum: accinctis lumbis iugiter oportet incede re. Hoc enim habitu etiam illos ambulaſſe qui in vete ri teſtamento ꝓfeſſionis huius fundauere primordia: Heliam ſcilicet ⁊ Heliſeum: diuinarū ſcripturarum auctoritate mōſtra⸗ tur: ac deinceps ꝓncipes auctoreſqꝫ teſtamēti noui. Iohānē vcꝫ Petrum ⁊ Paulum: ceteroſqꝫ eiuſdē ordinis viros taliter in⸗ ceſſiſſe cognoſcimus. Quorum prior qui in veteri teſtamento virginitatis iam flores ⁊ caſtimonie continentieqꝫ prefigura⸗ bat exempla: cum fuiſſet a domino miſſus ad increpandos nun cios ochozie ſacrilegi regis iſrael: eo ꝙ egritudine prepeditus ſuper ſtatu ſalutis ſue beelzebub deum accaron conſulere deſti naſſet: ⁊ idcirco eis occurrens idem propheta deſcenſum de le⸗ cto eius in quo conciderat denegaſſet: decumbenti regi expoſi⸗ ta veſtitus qualitate compertus eſt. Reuerſos enim ad ſe nun⸗ cios ac referentes ſibi prophete ſententiam: ſciſcitatus eſt cu⸗ ius eſſet figure ⁊ habitus vir q̇ occurriſſet eis: ⁊ locut⁹ fuiſſet hu iuſcemodi verba. Vir inquiunt piloſus: ⁊ zona pellicea accin⸗ ctus renibus. Ex quo habitu cōfeſtim rex cōtemplatus homi minem dei ait: Helias theſbites eſt: zone videlicet indicio ⁊ hir ſuti inculti qꝫ corporis ſpecie, virum dei indubitāter agnoſcens eo ꝙ iſtud ei inter tot iſraelitici populi milia cōmorāti: cult⁹ ꝓ prij ac velut quoddam impreſſum ſpeciale ſignum perpetuo co heret. De Iohanne quoqꝫ qui veteris noui qꝫ teſtamēti velut q̇⸗ dam ſacratiſſimus limes finis initium qꝫ proceſſit: ita euange liſta narrante cognoſcimus. Ipſe autem Iohannes habebat ve⸗ ſtimentum de pilis camelorum: ⁊ zonam pelliceam circa lum⸗ bos ſuos. Petro etiam in cuſtodiā carceris ab herode detruſo ⁊ ad necem die poſtero producendo: angelo aſſiſtente precipitur Precingere: ⁊ calcia te caligas tuas. Quod vt faceret nequa⸗ ꝙ monuiſſet eum angelus dei: niſi vidiſſet eum ob refectionē no cturne quietis paulisper defecta membra ſolita cinguli obſtri⸗ ctione laxaſſe. Paulum quoqꝫ aſcendentem hieroſolymam et protinus a iudeis in vincula mittendum. Agabus propheta reperiens ceſaree: ſublato eius cingulo: manus ſuas ligans ac

4. Re. 1.

Matth. 3. ⁊ Mar. 1.

Actu. 12.

vt geſtu corporis ſui paſſionis eius prefiguraret inſi-
Hec dicit ſpiritusſanctus. Uirũ cuius eſt zona hec: ſic
iudei in hieruſalem: ⁊ tradent in manus gentium. Actũ.xi.
s propheta proferri minime potuiſſet: dicente: Ui
zona hec: niſi paulus eam lumbis ſuis indeſinen
ſſet aptare.

veſte monachi. Capitulum.iij.

Eſtis q̃ uoq; ſit monachi que corpus contegat tantum ac repellat nuditatis verecundiam: ⁊ frigoris retundat iniuriã: nõ q̄ ſeminaria vanitatis aut electiõis enutriat: Ita eodem apoſtolo predicante: Habentes autem alimẽta ⁊ operimenta his contenti ſimus. Operimenta inquiens nõ veſtimenta: vt quibuſdam latinis exemplaribus non proprie continetur. i. que corpus operiant tantum: non que amictus gloria blandiantur: ita vilia vt nulla coloris vel habitus nouitate inter ceteros huius propoſiti viros habeãtur inſignia: ita ſtudioſis accurationibus aliena: vt nullis rurſum ſint affectatis per incuriam ſordibus decolora. Poſtremo ſic ab huius mũdi ſeparentur ornatu: vt cultui ſeruorum dei in omnibus communia perſeuerent. Quicquid enim inter famulos dei preſumitur ab vno vel paucis: nec catholice per omne corpus fraternitatis tenetur: aut ſuperfluum aut elatũ eſt: ⁊ propter hoc noxium iudicandum eſt: magiſq; ſpeciem vanitatis q̃ virtutis oſtentans. Et idcirco hec que nec a veteribus ſanctis. qui huius profeſſionis fundamenta iecerunt: neq; a patribus noſtri temporis qui eorum per ſucceſſiones inſtituta nunc vſq; cuſtodiũt tradita videmus exempla: vt ſuperflua ⁊ inutilia nos quoq; reſecare conueniet. Quamobrem cilicinam veſtem velut circumſpectam cunctis atq; notabilem: ⁊ que ex hoc ipſo non ſolum nulla ſpiritui poſſit emolumenta conferre: ſed etiam elationis concipere vanitatem: queq; ad neceſſarij operis exercitium: in quo monachum ſemper impigrum expeditumq; oportet incedere: inhabilis atq; inepta ſit omnimodis refutarũt. Qđ ſi quoſdam hoc amictu circundatos. audimus probabiles extitiſſe: nõ ex eo nobis monaſteriorũ eſt regula ſancienda: vel antiqua ſanctorum patrum ſunt perturbanda decreta: quod pauci preſumẽtes aliarum virtutum priuilegio: ne in his quidem que non ſm catholicam regulam ab eis vſurpata ſunt: reprehendi debere credantur. Generali nanq; omnium conſtitutioni paucorum non debet preponi nec preiudicare ſententia. Illis enim debemus inſtitutis ac regulis indubitatã fidẽ ⁊ indiſcuſſam obediẽtiam per omnia commodare: non quas paucorum voluntas impulit ſed quas vetuſtas tantorum temporum: ⁊ innumeroſitas

Sciētie vere donum mundanus homo non poteſt promereri.col.xiiij.capi.ix.
Scriptura diuina agro optimo comparatur.col.viij.ca.iij.
Scripturarum ſanctarū intellectus duplici ſententia conijcitur.colla.viij.ca.iiij.
Scripturarū diuinarū multiplex intellectus.col.xiiij.ca.xj.
Scripturarū auctoritas nō debet propter infirmorum ſcandalum mutari col.xvij.ca.xv.
Signorum opera precellit vite probitas.col.xv.ca.ix.
Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram: quomodo intelligatur.libro.viij.ca.ix.
Solitariorum quorundaȝ vita periculoſa.col.xviij.ca.viij.
Solitarij q̄ operationum eligere debeant genera.col.xxiiij.ca.iiij.
Sopore reſolutus increpatur.libro v.capi.xxxv.
Spūs immūdi quomodo humanis mentibus copulentur.col.vij.ca.x.
Spiritus immundi quomodo energuminis dominentur.collatione.vij.capi.xij.
Spiritus ſpiritui penetrabilis eē nō poteſt.col.vij.ca.xiij.
Spiritibus immūdis traditos ſpernere nō debemus.col.vij.ca.xxviij.
Spiritibus immundis vexati a cōmunione dominica cur ſeparentur,colla.vij.ca.xxix.
Spiritibus vexatos patres non repellebant a communione,colla.vij.ca.xxx.
Spiritalis doctrine gratiam conſequuntur plerunq; indigni.col.xiiij.capi.xix.
Sponſionis recordatio gignit magnam anxietatem.col.xvij.ca.ij.
Sponſionis anxietas inſomnes cogit ducere noctem.colla.xvij.capi.iiij.
Sponſio in ſpeleo preſepis domini ei facta.colla.xvij.ca.v.
Status ſeptuplex dirigens ad ſalutem.col.xiiij.ca.v.
Studium habendi propriuȝ miſerabile.libro.iiij.ca.xv.
Superbie duo ſunt genera.libro.xij capi.ij.
Superbia omnes virtutes aufert.libro.xij.ca.iij.
Superbia de archāngelo fecit diabolum.libro.xij.ca.iiij.
Superbia omniū vitiorum fomites germinat.libro.xij.ca.v.
Superbie vitium tempore ⁊ origine primū eſt.libro.xij.ca.vj.
Superbie malū ipſum deū aduerſarium habet.libro.xij.ca.vij.
Superbia diaboli chriſtus ſua humilitate extinxit.libro.xij.ca.viij.
Superbiam quomodo ſuperare poſſimus.libro.xij.ca.ix.
Superba anima ſubditur diabolis illudenda.libro.xij.ca.xxij.
Superbia ſpiritalis impugnat etiā carnales.libro.xij.ca.xxiiij.
Superbie carnalis deſcriptio.libro xij.ca.xxv.
Superbia cuiuſdam fratris.libro.xij.ca.xxviij.
Superbia tepefact⁹ alijs preeſſe deſiderat.libro.xij.ca.xxx.
Superbiam quomodo vincere poſſimus.libro.xij.ca.xxxj.
Superbia quō per verā humilitateȝ poſſit extingui.libro.xij.ca.xxxij.
Superbie humane confuſio.colla.xiij.ca.xviij.
Suſcipiendus in ordine quomodo probetur.libro.iiij.ca.iij.
Suſcipiendi cur ſecum nihil permittantur inferre.libro.iiij.ca.iiij.
Suſcepti cur ſuis exuātur ⁊ alijs in

duant veſtimentis.libro.iiij.ca.v.
Suſcepti cur non ſtatim permittantur commiſceri fratribus.libro.iiij.capitulo.vij.

¶ De littera. T.

Tranquillitas cordis in quo cõſiſtat.lib.viij.ca.xvi.
Trãquillitas cordis quantum ſit appetẽda.col.i.ca.vij.
Trãquillitas cordis abſq; humilitate nõ acquirit. colla. xviij.ca.xiij.
Temptatos blanda conſolatione debemus reficere.col.ij.ca.xiij.
Temptationũ tolerantia a ſolo deo tribuit.col.iij.ca.xvij.
Temptationum conſolatio. col. vij. capi. vi.
Temptantur omnes homines triplici ratione.col.vi.ca.xi.
Temptatio abbatis moyſi.colla.vij. capi.xxvi.
Temptari nullus ſine dei pmiſſu credendus eſt.col.viij.ca.xxvij.
Temptationib⁹ tẽporalibus nõ ſubiecti miſerrimi ſunt.co.vij.ca.xxx.
Temptationibus deus virtutem humani arbitrij experitur. colla. xiij. capi.xiiij.
Temptationũ incurſio quid vtilitatis cõferat.colla.xxiiij.ca.xxv.
Temptari cur permittat deus quos ad reſiſtendum infirmos nouit.col. xiij.capi.xiiij.
Tepidorum negligentiam deſcribit. col.iiij.ca.xij.
Tepidi monachi deteriores cenſentur ſecularibus.col.iiij.ca.xix.
Teſtamentum abbatis ioãnis.libro v.ca. xxviij.
Teſtimania contra ſpiritum acidie. libro.x.ca.vij.
Teſtimonia contra eos qui abdicata repetunt.libro.vij.ca.xij.
Teſtimonia quibus apoſtolus precipit operari.libro.x.ca. xix.
Teſtimonia ſalomonis contra acidiam.libro.x.ca.xxi.
Teſtimonia contra vanam gloriam. libro.xi.ca.xij.
Teſtimonia de eo ꝙ nihil boni ſine adiutorio dei perficere poſſumus. libro.xij.ca.xvi.
Teſtimonia ſuper ſignificatiõe octo vitiorum.col.v.ca.xxv.
Timore dei aſcenditur ad charitatem libro.iiij.ca.xxxix.
Timoris dei perpetuitas a deo confertur.col.iij.ca.xviij.
Timor qui charitatis magnitudine generat.col.xi.ca.xiij.
Timor perfectus & imperfectus elucidatur.col.xi. ca.xiij.
Triſticia quantũ diſpendium inferat libro.ix.ca.i.
Triſticia quomodo debeat curari.libro.ix.ca. ij.
Triſticia anime cui comparetur.lib. ix.capi.iij.
Triſticia vñ generet.li.ix.ca. iiij.
Triſticia que deſperationem importat.libro.ix.ca.ix.
Triſticia in quo ſit nobis vtilis.lib. ix.capi.x.
Triſticia que ſit ſcdm deum: & que ſecundũ diabolũ.libro.ix.ca.xi.
Triſticia triplex ſalutaris dicit: allenorie.libro.ix.ca.xij.
Triſticia & ira etiam ſolitarios vexat.col.v.ca.ix.

¶ De littera.V.

Vana gloria temptat in parte carnali & ſpiritali.libro.xi.ca.ij.
Vanagloria multiplex

Sciētie vere donum mundanus homo non poteſt promereri.col.xiiij.capi.ix.
Scriptura diuina agro optimo comparatur.col.viij.ca.iij.
Scripturarum ſanctarū intellectus duplici ſententia conijcitur.colla.viij.ca.iiij.
Scripturarū diuinarū multiplex intellectus.col.xiiij.ca.xj.
Scripturarū auctoritas nō debet propter infirmorum ſcandalum mutari col.xvij.ca.xv.
Signorum opera precellit vite probitas.col.xv.ca.ix.
Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram: quomodo intelligatur.libro.viij.ca.ix.
Solitariorum quorundā vita periculoſa.col.xviij.ca.viij.
Solitarij q̄ operationum eligere debeant genera.col.xxiiij.ca.iiij.
Sopore reſolutus increpatur.libro v.capi.xxxv.
Spūs immūdi quomodo humanis mentibus copulentur.col.vij.ca.x.
Spiritus immundi quomodo energuminis dominent.collatione.vij.capi.xij.
Spiritus ſpiritui penetrabilis eē nō poteſt.col.vij.ca.xiij.
Spiritibus immūdis traditos ſpernere nō debemus.col.vij.ca.xxviij.
Spiritibus immundis vexati a cōmuniōe dominica cur ſeparentur.colla.vij.ca.xxix.
Spiritibus vexatos patres non repellebant a communione.colla.vij.ca.xxx.
Spiritalis doctrine gratiam conſequuntur plerunq3 indigni.col.xiiij.capi.xix.
Sponſionis recordatio gignit magnam anxietatem.col.xvij.ca.ij.
Sponſionis anxietas inſomnes cogit ducere noctem.colla.xvij.capitu.iij.
Sponſio in ſpeleo preſepis dominici facta.colla.xvij.ca.v.
Status ſeptuplex dirigens ad ſalutem.col.xiiij.ca.v.
Studium habendi propriū miſerabile.libro.iiij.ca.xv.
Superbie duo ſunt genera.libro.xij capi.ij.
Superbia omnes virtutes aufert.libro.xij.ca.iij.
Superbia de archāgelo fecit diabolum.libro.xij.ca.iiij.
Superbia omniū vitiorum fomites germinat.libro.xij.ca.v.
Superbie vitium tempore ⁊ origine primū eſt.libro.xij.ca.vj.
Superbie malū ipſum deū aduerſarium habet.libro.xij.ca.vij.
Superbia diaboli chriſtus ſua humilitate extinxit.libro.xij.ca.viij.
Superbiam quomodo ſuperare poſſimus.libro.xij.ca.ix.
Superba anima ſubditur diabolis illudenda.libro.xij.ca.xxij.
Superbia ſpiritalis impugnat etiā carnales.libro.xij.ca.xxiiij.
Superbie carnalis deſcriptio.libro xij.ca.xxv.
Superbia cuiuſdam fratris.libro.xij.ca.xxviij.
Superbia tepefact⁹ alijs preeſſe deſiderat.libro.xij.ca.xxx.
Superbiam quomodo vincere poſſimus.libro.xij.ca.xxxj.
Superbia quō per verā humilitatē poſſit extingui.libro.xij.ca.xxxij.
Superbie humane confuſio.colla.xiij.ca.xviij.
Suſcipiendus in ordine quomodo probetur.libro.iiij.ca.iij.
Suſcipiendi cur ſecum nihil permittantur inferre.libro.iiij.ca.iiij.
Suſcepti cur ſuis exuātur ⁊ alijs in

duant veſtimentis.libro.iiij.ca.v.
Suſcepti cur non ſtatim permittan
tur commiſceri fratribus.libro.iiij.
capitulo.vij.

¶ De littera. T.

Tranquillitas cordis in quo cõ
ſiſtat.lib.vij.ca.xvj.
Trãquillitas cordis
quantum ſit appetẽ
da.col.j.ca.vij.
Trãquillitas cordis abſq3 humilita
te nõ acquirit. colla. xviij.ca.xiij.
Temptatos blanda conſolatione de
bemus reficere.col.ij.ca.xiij.
Temptationũ tolerantia a ſolo deo
tribuit.col.iij.ca.xvij.
Temptationum conſolatio. col. vij.
capi. vj.
Temptantur omnes homines tripli
ci ratione.col.vj.ca.xj.
Temptatio abbatis moyſi.colla.vij.
capi.xxvj.
Temptari nullus ſine dei pmiſſu cre
dendus eſt.col.viij.ca.xxvij.
Temptationib⁹ tẽporalibus nõ ſub
iecti miſerrimi ſunt.co.vij.ca.xxx.
Temptationibus deus virtutem hu
mani arbitrij experitur. colla. xiij.
capi.xiiij.
Temptationũ incurſio quid vtilita
tis cõferat.colla.xxiiij.ca.xxv.
Temptari cur permittat deus quos
ad reſiſtendum infirmos nouit.col.
xiij.capi.xiiij.
Tepidorum negligentiam deſcribit.
col.iiij.ca.xij.
Tepidi monachi deteriores cenſen
tur ſecularibus.col.iiij.ca.xix.
Teſtamentum abbatis ioãnis.libro
v.ca. xxviij.
Teſtimonia contra ſpiritum acidie.
libro.x.ca.vij.
Teſtimonia contra eos qui abdicata
repetunt.libro.vij.ca.xij.
Teſtimonia quibus apoſtolus preci
pit operari.libro.x.ca. xix.
Teſtimonia ſalomonis contra aci
diam.libro.x.ca.xxj.
Teſtimonia contra vanam gloriam.
libro.xj.ca.xij.
Teſtimonia de eo q nihil boni ſine
adiutorio dei perficere poſſumus.
libro.xij.ca.xvj.
Teſtimonia ſuper ſignificatiõe octo
vitiorum.col.v.ca.xxv.
Timore dei aſcenditur ad charitatẽ
libro.iiij.ca. xxxix.
Timoris dei perpetuitas a deo con
fertur.col.iij.ca.xviij.
Timor qui charitatis magnitudine
generat.col.xj.ca.xiij.
Timor perfectus et imperfectus elu
cidatur.col.xj. ca.xiij.
Triſticia quantũ diſpendium inferat
libro.ix.ca.j.
Triſticia quomodo debeat curari.li
bro.ix.ca. ij.
Triſticia anime cui comparetur.lib.
ix.capi.iij.
Triſticia vñ generet.li.ix.ca. iiij.
Triſticia que deſperationem impor
tat.libro.ix.ca.ix.
Triſticia in quo ſit nobis vtilis.lib.
ix.capi.x.
Triſticia que ſit ſcdm deum: et que ſe
cundũ diabolũ.libro.ix.ca.xj.
Triſticia triplex ſalutaris diſcit: alie
noxie.libro.ix.ca.xij.
Triſticia et ira etiam ſolitarios ve
xat.col.v.ca.ix.

¶ De littera.V.

Vana gloria temptat in
parte carnali et ſpiri
tali.libro.xj.ca.ij.
Vanagloria multiplex

eſt.li.xj.ca.iij.
Uana gloria impugnat a dextris τ a ſiniſtris.libro.xj.ca.iiij.
Uana gloria cui comparetur: libro xj.capi.v.
Uana gloria nec beneficio ſolitudinis extinguitur.libro.xj.ca.vj.
Uana gloria cũ deiecta fuerit: acrius reſurgit ad luctamen.li.xj.cap.vij.
Uana gloria nec eremo nec etate' deferuet.libro.xj.ca.viij.
Uana gloria mixta virtutibus periculoſior eſt.libro.xj.ca.ix.
Uana gloria quibus modis monachum pulſet.libro.xj.ca.xiij.
Uana gloria quomodo ſuggerat clericatus gradũ.libro.xj.ca.xiiij.
Uana gloria τ ſuperbia ſine miniſterio corporali perficiuntur.collatione.v.ca.vij.
Uana gloria quomodo mentem inebriet.libro.xj.ca.xv.
Uana gloria in quo ſit vtilis. colla. v. capi.xij.
Uana gloria in verbo dei omni cautione debet vitari.col.xiiij.ca.xvij.
Uanigloriј nõ poſſunt vere ſciẽtie donũ ꝓmereri.col.xiiij.ca.ix.
Uenialibus peccatis carere nõ poſſumus.col.xxij.ca.xiij.
Uenialiũ peccatorũ nunꝗ deeſſe poterit penitudo.col.xx.ca.xj.
Uerbũ dei ſuperbi τ tepidi negligenter audiũt.col.xiiij.ca.iij.
Uerbum dei predicantes τ operibus vitioſis inherentes.collatio.xiiij.capitulo.xvj.
Ueritatis optimum examen.colla.xvj.capi.x.
Ueritas quibuſdã nocuit τ mendacium profuit.col.xvij.ca.xx.
Ueſtis monachorum qualis eſſe debeat.libro primo.ca.ij.
Ueſtimenta nouitiorum quare reſeruerſentur.libro.iiij.ca.vj.
Ueſtigia τ monita quorũ imitari debeamus.col.ij.ca.ix.τ.x.
Uitiorum cauſe pene ab omnib⁹ ignorantur.libro.v.ca.ij.
Uitia curari nõ poſſunt niſi cauſe eorũ fuerint publicate.li.xj.ca.xvj.
Uitiorũ expoſitio que per ſuperbiam generant.libro.xij.ca.xxvij.
Uitia que extra naturalem motum contrahuntur a nobis.libro.vij.capitulo.v.
Uitia naturalia ſine creatoris iniuria inſunt nobis.libro.vij.ca.iiij.
Uitia octo principalia.collatione.v capitulo.ij.
Uitiorũ duo ſunt genera τ quadripertita efficientia.col.v.ca.iij.
Uitij vniuſcuiuſqꝫ qualitas τ origo deſcribitur.col.v.ca.xj.
Uitia quomodo diuerſo certamine expugnare debeam⁹.co.v.ca.xiiij.
Uitiorum de victoria extolli nõ debemus.col.v.ca.xv.
Uitia non niſi dei auxilio ſuperant col.v.capi.xv.
Uitiorũ terras poſſidere quomodo nobis vtile ſit.col.v.ca.xxiiij.
Uitijs poſſeſſi miſerabiliores ſunt arrepticijs.col.vij.ca.xxiiij.
Uitia tribus modis vincuntur.col.xj.capi.vj.
Uie noſtre directio ex deo eſt.colla.iij.capi.xiij.
Uigilias quomõ extendãt patres vſqꝫ ad lucẽ.libro.ij.ca.xij.
Uigilie ſabbati paſchalis modus τ ordo.libro.iij.ca.viij.τ.ix.
Uigilias longas perferũt ꝓpter verbi diuini auditũ.col.xvij.ca.j.
Uirginũ gloriã habere volẽtes quid facere debeãt.col.xxij.ca.vj.
Uirtutẽ quãlibet a quo expetere debeamus.libro.v.ca.iiij.
Uirtutum perfectionẽ nemo ſuis viribus poteſt obtinere.libro.xij.ca.

x.xj.⁊.xij.
Uirtutum actio ſed non merces corū ceſſabit.col.j.ca.x.
Uirtutū parturitio que ab vna aſcenditur ad aliam.col.xiiij.ca.xvj.
Uiros ſanctos cur permittat deus interfici a latronibus.col.vj.ca.ij.
Uite probitas precellit ſignorū opera.col.xv.ca.ix.
Ultionū multa ſunt genera quibus deus punit pctōres.col.vj.ca.xj.
Uocatio ſamuelis.col.ij.ca.xiiij.
Uocatio pauli apoſtoli.collatione.ij.ca.xv.
Uocationum tria ſunt genera.colla.iij.capi.iij.
Uocationum trium expoſitio.colla.iij.capi.iiij.⁊.v.
Uocationum gratia multiplex oſtenditur.col.xiij.ca.xv.
Uoluntatis bone effectus a domino condonatur.col.iij.ca.xv.
Uoluntatis bone initium ⁊ conſummatio a domino eſt.col.iij.ca.xix.
Uoluntas noſtra que fit inter concupiſcentiam carnis ⁊ ſpiritus ponit col.iiij.ca.xij.
Uoluntas noſtra bona abſq; gratia dei nō dirigit.col.xiij.ca.ix.
Uoluntatem bonam an ſequatur vel precedat gratia dei.collatione.xiij.capitulo.xj.
Uoluntas bona nec ſemp gratie nec ſemper homini eſt deputanda.col.xiij.capitulo.xij.
Uoluntatem propriam ſubijciēs fratri: fortis ⁊ ſanus dicitur.collatione.xvj.ca.xxiij.
Uoluntas operantis non proceſſus operis debet intueri.collatio.xvij.capitulo.xj.
Uoluntatis contempte obſtinacia retineri nō debet.colla.xvij.ca.xxiij.
Uoluntatis ⁊ non tantū facti inſpector eſt deus.col.xvj.ca.xxij.
Utilitas que nobis de incentiuis eſtibus generat.col.xij.ca.v.
Utilitas que fit in naturalibus vitijs libro.vij.capi.iij.
Utile nobis eſt interdū derelinqui a domino.colla.iiij.ca.vj.
Utilitas pugne carnis ⁊ ſpiritus.collatione.iiij.ca.vij.
Utilitas que ex colluctatione carnis ⁊ ſpiritus oritur.col.iiij.ca.xiij.
Uxorē hortatur vt abrenunciet theonas.col.xxj.ca.viij.
Uxorem dimittit ⁊ ad monaſterium peruolat.col.xxj.ca.ix.

¶ Explicit annotatio notabiliū ſententiarum huius operis.

¶ Quos opus hoc libros teneat cognoſcere ſi vis: Et quid quiſq; tonet: ſubſcriptos perlege verſus.

Ceſaris imperio famuletur romulus orbis:
Et paribus ſtudijs ſub materialibus armis
Miles teutonicus ſibi ſeruiat atq; latinus:
Augens rempublicam conſueto robore noſtram.
Aſt ego vir tenuis non vtens talibus armis:
Perpetuis votis cum fratribus odilo noſtris
Auguſto opto meo deuotus tempore cuncto:
Vitam virtutem pacem ſimul atq; ſalutem.
Et ne cum pacis ſibi bella gerenti inimicis
Semper amans ocij videar minus auxiliari:
Offero de noſtris quoq; ſpiritualibus armis
Munus perparuum: ſed eorum mentibus aptum.
Militie ſacre decorat quos baltheus ille:
Chriſtus diſcipulos quo iuſſit cingere lumbos.
En tibi queſitos iam dudum diue libellos:
Implens promiſſum: collegi corpus in vnum:
Vnius ore viri quos ſpiritus inclytus auctor:
Obtulit eccleſie: diuo pro munere matri:
Que ſine fine ſuis eterno proſpicit vſu.
Denique biſſenos preſenti corpore libros
Aſpicias queſo: ſequitur ꝙ congruus ordo.
Primus habet: monachis habitus quis debeat eſſe.
Regula pſallendiq; modus datur inde ſecundo.
Tertius hoc iterum deſcribit plenius ipſum.
Informatq; nouos per ſingula quartus alumnos.
Octo quidem reliqui quos cernis adhuc ſupereſſe:
In ſe concludunt numerum totidem viciorum:
Perſequiturq; ſuum proprio ſyntagmate monſtrum
Vnuſquiſq; liber: dans quid ſit cuiue cauendum.
Hos collata patrum celebri ſermone priorum
In duplici forma comitantur bis duodena.
Horum quodq; tibi quid honeſtum conferat audi:
Primus enim moyſes in primis ſcire duobus
Dat: que ſit deſtinatio: debeat aut fore finis:
Diſcreteq; iubet ſuper omnia viuere fratres.
Paſnutius monachum docet inde relinquere mundum:
Corporis illecebre daniele dicente reſiſte.
Serapion iterum notat octo lues viciorum.
Sanctorum loquitur de morte theodorus abbas.
Carpitur improbitas ſathane vaga menſq; Sereno.

Et de ſpiritibus traduntur multa ſiniſtris.
Hortatur fratres Iſaac collatio bina:
Orandum pure cum cordis ſimplicitate.
Quid ſit perfectum: quid caſtum: quid ve parari
Seruariq; deo valeat cuſtode: docemur
Collatis trinis preceptoris cheremonis
At ſummi veri diuina cognitione:
Deq; chariſmatibus confert tibi neſteros abbas.
Dictat amicitie Ioſeph firmiſſima iura:
Monſtrans preterea que diffinitio vera.
At genera hinc pyamon tria proſequitur monachorum.
Vite communis de fine vel anachoreſis:
Colloquitur ſalubris collatio multa ioannis.
Crimina purgandi condis precepta pynuſi.
Viuere maiori venia quinquageſimali
Tempore: concedit theonas: abſoluit ⁊ illud:
Accedant nobis qua re phantaſmata noctis:
Et cur ſepe malum quod nolumus hoc operamur.
Concludunt omnes ſeniorum traditiones.
Sermones abrahe: de carnis lege domande.

¶ Diſertiſſimi Johānis Eremite qui Caſſian⁹ dicitur: in duodecim libꝛos de inſtitutis cenobiorum. ⁊ de octo principalium vitioꝝ remedijs: ad Caſtorē epiſcopum prefatio feliciter incipit.

Veteris inſtrumēti narrat hiſtoria: ſapiētiſſimū Salomonē poſt acceptā diuinitus ſapientiam prudentiamq; multam nimis: ⁊ latitudinem cordis quaſi arenam maris innumerabilem: ita vt domini teſtimonio nullus ei ſimilis retroactis tempoꝛibus extitiſſe: neq; poſt eū ſurrecturus eſſe dicatur: illud magnificum domino templū extruere cupiētem: alienigene regis Tyri auxiliū popoſciſſe. j. Regis. v. Qui miſſo ad ſe hyrā filio mulieris vidue: Ibi. vij. quicquid diuina ſapiētia ſuggerente preclarum in templo domini: vel in ſacris vaſis moliebatur: miniſterio eius ac diſpoſitione pfecit. Si ergo ille vniuerſis regnis terre ſublimioꝛ principat⁹: ⁊ iſraelitici generis nobilioꝛ excellentioꝛq; progenies: illaq; ſapiētia diuinitus inſpirata: que cunctorum orientalium ⁊ egyptioꝝ diſciplinas ⁊ inſtituta ſuperabat: nequaq̄ pauperis atq; alienigene viri conſilium dedignatur: recte etiam tu his eruditus exemplis: beatiſſime papa Caſtoꝛ: verum ac rationabile deo templum: non lapidibus inſenſibilibus: ſed ſanctorum virorum congregatione: nec tempoꝛale ⁊ coꝛruptibile: ſʒ eternū atq; inexpugnabile edificare diſponens: vaſa etiam precioſiſſima domino cupiens cōſecrare: non multo auri metallo argentive conflata q̄ poſt rex babylonius capta concubinarum ſuarum ac principū deputet voluptati: ſed animabus ſanctis que innocentie: iuſticie ⁊ caſtitatis integritate fulgentes: regeʒ xp̄m in ſemetipſis circūferant commoꝛantem: egenum me omniq; ex parte pauperimū: ad cōmunionem tanti operis dignaris adijcere. In prouincia ſiquidem tua cenobioꝝ ex parte orientaliū maximeq; egyptioꝝ volens inſtituta fundare: cum ſis ipſe cunctis virtutibus ſcientiaq; perfectus: ⁊ vniuerſis ita refertus diuitijs ſpiritalibus: vt perfectionē querentibus ſatis abundeq; nō mō tuus ſermo: ſed etiā ſola vita ſufficiat ad exemplū: me quoq; elinguē ⁊ pauperē ſermone atq; ſcientia: vt aliquid ad explementum tui deſiderij de inopia ſenſus mei conferam: poſcis: precipiſq; vt inſtituta monaſterioꝝ que per egyptū ac paleſtinā cuſtodiri cōſperimus ita vt ibi nobis a patribus tradita ſunt: q̄uis imperito digeram ſtilo: nō lepoꝛē ſermonis inquirens in quo ipſe apprime es eruditus: ſed ſanctoꝝ ſimplicē vitaʒ ſimplici ſermone fratribus in nouello monaſterio tuo cupiens explanari. Cui rei quantū me plus ardoꝛ deſiderij tui prouocat obedire: tātū per multiplices aliud moles volentē obtemperare deterrent. Primū: q2 nec vite

mee ita equiparāt merita. vt confidā me res tā arduas: tam ob
ſcuras: tam ſanctas: digne poſſe animo ac mēte complecti. Se
cundo. quia ea que a puericia noſtra inter eoſdē conſtituti atqꝫ
ipſorum incitati quotidianis adhortationibus ⁊ exemplis vel
agere temptauimus: vel didicimus: vel viſu percepimus. mini
me iam poſſumus ad integrū retinere: tot annoꝝ circulis ab eo
rum conſortio ⁊ imitatione conuerſationis abſtracti: preſertim
cū harum rerum ratio: nequaꝙ poſſit ocioſa meditatione doctri
naqꝫ verboꝝ vel tradi vel intelligi vel memoria cōtineri: totum
nāqꝫ in ſola experientia vſuqꝫ cōſiſtit. Et quēadmodū tradi ni
ſi ab experto nō queūt ita nec ꝑcipi quidē vel intelligi niſi ab eo
qui ea pari ſtudio ac ſudore apprehendere elaborauerit: poſſunt
que tñ ſi collatione iugi ſpiritaliū viroꝝ frequenter diſcuſſa non
fuerint ⁊ polita: cito mentis retrorſum incuria dilabuntur. Ter
tio quia idipſum qđ vtcūqꝫ nō pro merito rei: ſed ꝓ preſentis tpis
ſtatu poſſumus reminiſci: imperitio: ſermo cōgrue non valet ex
plicare. Huc accedit qđ ſup hac re viri ⁊ vita notabiles ⁊ ſer
mone ſcientiaqꝫ preclari multa iam opuſcula deſudarūt: ſanctū
Baſiliū ⁊ Hieronymū dico aliosqꝫ nonnullos: quorum ante
rior ſciſcitantibus fratribus ſup diuerſis inſtitutis vel queſtio
nibus: nō ſolum facundo: verūetiā diuinarū ſcripturarum te
ſtimonijs copioſo ſermone rñdit. Alius vero nō ſolum ſuo elu
cubratos ingenio edidit libros verūetiā greca lingua digeſtos:
in latinū vertit eloquiū. Poſt quorum tam exuberātia eloquētie
flumina: poſſem nō immerito preſumptionis notari: ſi aliquid
ſtillicidij huius inferre tēptaſſem: niſi me hec fiducia tue ſancti
tatis animaret ⁊ ſponſio: ꝙ vel tibi he nuge forte accepte qua
leſcūqꝫ ſunt: vel eas cōgregationi fratrū in nouello tuo monaſte
rio cōmorantiū deputares. Qui ſi quid a nobis minus forſitan
caute prolatū fuerit: ⁊ pie relegant ⁊ cū venia indulgentiore ſu
ſtentent. fidē potius mei ſermonis ꝙ venuſtatē eloquij requiren
tes. Quapropter beatiſſime papa: vnicū religiōis ⁊ humilitatis
exēplar: tuis ꝑcibus animatus: ſm vires ingenij mei opus qđ
iniūgis aggrediar: ⁊ ea ꝗ omnimodis intacta relicta ſunt ab an
terioribus noſtris: vtpote qui audita potius ꝙ experta deſcri
bere tēptauerūt: velut rudi monaſterio: ⁊ veritatem ſitientibus
intimabo. Nec plane mirabiliū dei ſignorūqꝫ narrationem ſtu
debo contexere: ꝗ ꝙuis multa ꝑ ſeniores noſtros ⁊ incredibilia
nō ſolū audierimus: verūetiā ſub obtutibus noſtris perſpexeri
mus impleta: tamē his omnibus pretermiſſis: que legentibus
preter admirationem nihil amplius ad inſtructionem perfe
cte vite conferunt. inſtituta eorum tantummodo ac monaſterio
rum regulas: maximeqꝫ principaliū vitiorum que octo ab eis
deſignantur: origines ⁊ cauſas. curationeſqꝫ ſm traditiones eo
rum: quantum domino adiuuante potuero fideliter explicare
contendam. Propoſitum ſi quidem mihi eſt: nō de mirabilibus

dei ſed de correptione moꝝ noſtrorum ⁊ conſummatione vite ꝑfecte: ſm ea que a ſenioribus noſtris accepimus pauca diſſerere. In eo quoq; preceptis tuis ſatiſfacere ſtudebo: vt ſi quid forte nõ ſm typũ maiorum antiquiſſima cõſtitutione fundatũ: ſed ꝓ arbitrio vniuſcuiuſq; inſtituentis monaſteriũ: vel diminutum vel additũ in iſtis regionibus cõprobauero: ſm eam quam vidimus monaſteriorum regulam per egyptum vel paleſtinam antiquitus fundatoꝝ: fideli ſermone vel adjiciam vel recidam. Nequaq̃ enim credas rationabilius quippiam vel perfectius conſtitutionem nouellam in occiduis galliarum partibus reperire potuiſſe: q̃ illa ſunt inſtituta: in quibus ab exordio predicationis apoſtolice a ſanctis ac ſpiritalibus patribus fundata monaſteria ad nos vſq; ꝑdurant. Illam ſane moderationẽ opuſculo huic inſerere preſumam: vt ea que ſm egyptiorum regulã ſeu pro aſperitate aerũ: ſeu pro difficultate ac diuerſitate morũ impoſſibilia in his regionibus vel dura vel ardua comprobauero: inſtitutis monaſteriorum que per paleſtinam vel meſopotamiam habent: aliquatenus temperem: quia ſi rationabilis poſſibilium menſura ſeruetur: eadem obſeruantie perfectio eſt etiã in impari facultate.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capitulorum primi libri de habitu monachorum.

Capitulum .i. Proemiale.
ij De cingulo monachi.
iij De veſte monachi.
iiij De cucullis egyptiorum.
v De colobijs egyptiorum.
vi De rebrachiatorijs.
vij De mauortibus eorum.
viij De melote ⁊ pelle caprina.
ix De baculo.
x De calciamentis eorum.
xi De temperamento obſeruantie que ſm aerum qualitatẽ vel viũm prouincie ſit tenenda.
xij De cingulo ſpiritali ⁊ ſacramento ipſius.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber primus de habitu monachi.

¶ Prohemiale. Capitulum. j.

DE inſtitutis ac regulis monaſteriorum dicturi: vnde competentiꝰ donante deo ꝙ ex ipſo habitu monachorum ſumemus exordium. Quorum interiorem cultum conſequenter tũc poterimus exponere: cum exteriorem ornatũ ſub oculorũ depinxerimꝰ obtutibꝰ.

¶ De cingulo monachi. Capitulum. ij.

Itaqꝫ monachum vt militẽ chriſti in procinctu ſemp
belli poſitum: accinctis lumbis iugiter oportet incede
re. Hoc enim habitu etiam illos ambulaſſe qui in vete
ri teſtamento ꝓfeſſionis huius fundauere primordia: Heliam ſcilicet ⁊ Heliſeum: diuinarũ ſcripturarum auctoritate mõſtratur: ac deinceps ꝓncipes auctoreſqꝫ teſtamẽti noui. Iohãnẽ vꝫ Petrum ⁊ Paulum: ceteroſqꝫ eiuſdẽ ordinis viros taliter inceſſiſſe cognoſcimus. Quorum prior qui in veteri teſtamento virginitatis iam flores ⁊ caſtimonie continentieqꝫ prefigurabat exempla: cum fuiſſet a domino miſſus ad increpandos nuncios ochozie ſacrilegi regis iſrael: eo ꝙ egritudine prepeditus ſuper ſtatu ſalutis ſue beelzebub deum accaron conſulere deſtinaſſet: ⁊ idcirco eis occurrens idem propheta deſcenſum de lecto eius in quo conciderat denegaſſet: decumbenti regi expoſita veſtitus qualitate compertus eſt. Reuerſos enim ad ſe nuncios ac referentes ſibi prophete ſententiam: ſciſcitatus eſt cuius eſſet figure ⁊ habitus vir q̃ occurriſſet eis: ⁊ locutꝰ fuiſſet hu
4. Re. 1. iuſcemodi verba. Uir inquiunt piloſus: ⁊ zona pellicea accinctus renibus. Ex quo habitu cõfeſtim rex cõtemplatus hominem dei ait: Helias theſbites eſt: zone videlicet indicio ⁊ hirſuti inculticqꝫ corporis ſpecie virum dei indubitãter agnoſcens eo ꝙ iſtud ei inter tot iſraelitici populi milia cõmorãti: cultꝰ ꝓprij ac velut quoddam impreſſum ſpeciale ſignum perpetuo coheret. De Iohanne quoqꝫ qui veteris nouiqꝫ teſtamẽti velut quedam ſacratiſſimus limes finis initiumqꝫ proceſſit: ita euange
Matth. 3. liſta narrante cognoſcimus. Ipſe autem Iohannes habeat ve
⁊ Mar. 1. ſtimentum de pilis camelorum: ⁊ zonam pelliceam circa lumbos ſuos. Petro etiam in cuſtodiã carceris ab herode detruſo ⁊ ad necem die poſtero producendo: angelo aſſiſtente precipitur
Actu. 12. Precingere: ⁊ calcia te caligas tuas. Quod vt faceret nequaꝙ monuiſſet eum angelus dei: niſi vidiſſet eum ob refectionẽ nocturne quietis pauliſper defecta membra ſolita cinguli obſtrictione laxaſſe. Paulum quoqꝫ aſcendentem hieroſolymam et protinus a iudeis in vincula immittendum. Agabus propheta reperiens ceſaree: ſublato eius cingulo: manus ſuas ligans ac

pedes: vt geſtu corporis ſui paſſionis eius prefiguraret iniu-
rias: ait. Hec dicit ſpiritusſanctus. Uirū cuius eſt zona hec: ſic
alligabunt iudei in hieruſalem: ⁊ tradent in manus gentium. Actū. 21.
Quod vtiq; a propheta proferri minime potuiſſet: dicente: Ui
rum cuius eſt zona hec: niſi paulus eam lumbis ſuis indeſinen
ter ſolitus fuiſſet aptare.

De veſte monachi. Capitulum. iiij.

Veſtis q̄ noq; ſit monachi que corpus contegat tantum
ac repellat nuditatis verecundiam: ⁊ frigoris retun
dat iniuriā: nō q̄ ſeminaria vanitatis aut elatiōis enu
triat: Ita eodem apoſtolo predicante: Habentes autem alimē
ta ⁊ operimenta his contenti ſimus. Operimenta inquiens nō
veſtimenta: vt quibuſdam latinis exemplaribus non proprie
continetur. i. que corpus operiant tantum: non que amictus
gloria blandiantur: ita vilia vt nulla coloris vel habitus noui-
tate inter ceteros huius propoſiti viros habeātur inſignia: ita
ſtudioſis accurationibus aliena: vt nullis rurſum ſint affecta-
tis per incuriam ſordibus decolora. Poſtremo ſic ab huius mū
di ſeparentur ornatu: vt cultui ſeruorum dei in omnibus com
munia perſeuerent. Quicquid enim inter famulos dei preſu-
mitur ab vno vel paucis: nec catholice per omne corpus fra-
ternitatis tenetur: aut ſuperfluum aut elatū eſt: ⁊ propter hoc
noxium iudicandum eſt: magiſq; ſpeciem vanitatis q̄ virtutis
oſtentans. Et idcirco hec que nec a veteribus ſanctis. qui hui9
profeſſionis fundamenta iecerunt: neq; a patribus noſtri tem
poris qui eorum per ſucceſſiones inſtituta nunc vſq; cuſtodiūt
tradita videmus exempla: vt ſuperflua ⁊ inutilia nos quoq; re
ſecare conueniet. Quamobrem cilicinam veſtem velut circum
ſpectam cunctis atq; notabilem: ⁊ que ex hoc ipſo non ſolum
nulla ſpiritui poſſit emolumenta conferre: ſed etiam elationis
concipere vanitatem: queq; ad neceſſarij operis exercitium: in
quo monachum ſemper impigrum expeditumq; eſſe oportet incede
re: inhabilis atq; inepta ſit omnimodis refutarūt. Quod ſi quoſ-
dam hoc amictu circundatos. audimus probabiles extitiſſe: nō
ex eo nobis monaſteriorū eſt regula ſancienda: vel antiqua ſan
ctorum patrum ſunt perturbanda decreta: quod pauci preſumē
tes aliarum virtutum priuilegio: ne in his quidem que non ſm
catholicam regulam ab eis vſurpata ſunt: reprehendi debere
creduntur. Generali namq; omnium conſtitutioni paucorum
non debet preponi nec preiudicare ſententia. Illis enim debe
mus inſtitutis ac regulis indubitatā fidē ⁊ indiſcuſſam obediē
tiam per omnia commodare: non quas paucorū voluntas in
uexit ſed quas vetuſtas tantorum temporum: ⁊ innumeroſitas

ſanctorum patrum concordi definitione in poſterum propaga uit. Nec hoc ſane preiudicare nobis debet ad quotidiane conuer-
4. Re. 6. ſationis exemplum: quod vel Joram ſacrilegus rex iſrael cater
uis hoſtium circunſeptus: ſciſſa veſte cilicium habuiſſe perhibe-
Jone. 3. tur intrinſecus: vel quod niniuite ad mitigandam dei ſententiā que in eos illata fuerat p prophetā: cilicij aſperitate velati ſunt cum et ille ita intrinſecus latenter indutus eo fuiſſe monſtretur vt niſi ſciſſo deſup veſtimento a nemine prorſus potuiſſet intelligi: et iſti eo tempore operimentum cilicij oſtentarent: quo cunctis ſuperimminente vrbis euerſione lugentib⁹: eodemq; amictu circundatis: nullus poſſet a quoquam oſtentatione notari. Quia niſi inſolens ſit diuerſitas: non offendit equalitas.

De cucullis egyptiorum. Capitulum. iiij.

Unt preterea quedam in ipſo egyptiorum habitu: non tantum ad curā corporis quantū ad morū formulam congruentia: quo ſimplicitatis et inocētie obſeruātia etiā in ipſa veſtitus qualitate teneat. Cucullis namq; perparuis vſq; ad ceruicis humerorūq; demiſſis cōfinia: quibus tantū capita contegāt: indeſinēter diebus vtuntur ac noctibus: ſcȝ vt innocentiam et ſimplicitatem paruulorum iugiter cuſtodire etiaȝ imitatione ipſius velaminis commoneantur. Qui reuerſi ad infantiam chriſti cunctis horis cū affectu ac virtute decantant Domine non eſt exaltatū cor meū: neq; elati ſunt oculi mei: neq; ambulaui ī magnis neq; in mirabilib⁹ ſup me. Si nō hūiliter ſentiebā: ſȝ exaltaui alam meā Sicut ablactat⁹ eſt ſup mre ſua.

De colobijs egyptiorum. Capitulum. v.

Olobijs quoq; lineis induti q̄ vix ad cubitorum ima pertingāt nudas de reliquo circūferūt man⁹ vt āputatos hr̄e eos act⁹ et opera mūdi hui⁹ ſuggerat abſciſio manicaꝝ: et ab omni cōuerſatione terrena mortificatos eos velaminis linei doceat indumētū: audiantq; hoc p apoſtolū quoti
Col. 3. die dicētē ſibi: Mortificate membra veſtra q̄ ſunt ſuper terrā.
Ibidem. Illud quoq; ipo habitu protestante: Mortui enim eſtis: et vita
Gal. 2. veſtra abſcondita eſt cū xpo in deo. Et iterū. Uiuo aūt iam nō
Ibidem. 6. ego: viuit vero in me xps. Mihi quidem mundus crucifixus eſt: et ego mundo.

De rebrachiatorijs. Capitulum. vj.

Eſtant ēt reſticulas duplices laneo plexas ſub tegmine: q̄s greci: analaboys: nos vero ſuccictoria ſeu redimicula vel p̄prie rebrachiatoria poſſum⁹ appellare. Que deſcēdētia per ſumma ceruicis et a lateribus colli diuiſa vtrarūq; alarum ſinus ambiunt: atq; hincinde ſuccingunt: vt cōſtringentia latitudinem veſtimenti ad corpus contrahant atq; conſtringant: et ita conſtrictis brachijs impigri ad omne opus expediti reddātur: illud apl'i p̄ceptū ſtudētes omni virtute comple

ἀναλα-
βοὺς

re. Quia non ſolum mihi: ſed etiam his q̄ mecū ſunt miniſtraue
runt manus iſte. Neq; gratis panē ab aliquo manducauimus ſʒ Act.20.
in labore ⁊ fatigatione nocte ac die operātes: ne quē veſtrū gra 2.Theſ.3.
uaremus. Et ſi quis nō vult operari: nec manducet.

¶ De mauortibus eorum. Capitulum.vij.

Poſt hec anguſto palliolo tam amictus humilitatē ꝙ
vilitatem p̄cij cōpendiſq; ſectantes: colla pariter ac
humeros tegunt: q̄ mauortes tam noſtro ꝙ ipſorū
nuncupant eloquio: ⁊ ita planeticarꝫ atq; birrborum precia ſi-
mul ambitionemq; declinant.

¶ De melote ⁊ pelle caprina. Capitulum.viij.

Ultimus eſt habitus eorꝫ pellis caprina q̄ molotes vel
pera appellat: ⁊ baculus: que geſtant ad imitationem
eorꝫ q̄ pfeſſionis hui' pfigurauere lineas in veteri teſta
mento. De quibus apoſtolus. Circuierūt inquit in melotis ⁊ in Heb.11.
pellib' caprinis: egētes anguſtiati: afflicti: quib' dignus nō erat
mūd': in ſolitudinib' errātes: ⁊ ī mōtib' ⁊ in ſpeluncis ⁊ in cauer
nis terre. Qui tñ habitus pellis caprine ſignificat mortificata
omni petulantia carnaliū paſſionū: debere eos in ſumma vir-
tutum grauitate conſiſtere: nec quicꝙ petulcum vel calidum iu
uentutis ac mobilitatis antique in eorum corpore reſidere.

¶ De baculo. Capitulum.ix.

Nam ⁊ baculum geſtaſſe eoſdem viros etiā heliſeus q̄
vnus ex ipſis eſt: docet: cum dicit ad giezi puerum ſuū
mittens eum ad ſuſcitandū filium mulieris. Tolle ba 4.Re.4.
culū meū: ⁊ currens vade pone eum ſuper faciem pueri vt viuat.
Quem vtiq; non dediſſet ei ꝓpheta geſtandū: niſi eū manu ſua
ſolitus eēt iugiter circūferre. Cui' geſtatio ſpiritualiter monet
nunꝙ debere eos inter tot oblatrantes vitiorum canes: ⁊ inuiſi
biles neqtiarū ſpiritaliū beſtias inermes incedere. de quibus
beat' dauid liberari poſtulans dicit. Ne tradas domine beſtijs Pſ̄. 73.
aiam confitentē tibi: ſed irruentes eas retundere crucis ſignacu
lo ac lōgius ꝓpulſare: atq; aduerſum ſe ſeuiētes iugi memoria
dominice paſſionis: ⁊ imitatione illi' mortificatiōis extinguere

¶ De calciamentis eorum. Capitulum.x.

Calciamēta ꝟo velut iterdicta euāgelico p̄cepto recuſan
tes cū infirmitas corporis vel matutin' hyemis rigor ſeu
meridiāi eſtus feruor exegerit: tm̄mō caligis ſuos mu-
niunt pedes h̄ interpretantes vſu earum vel dñica permiſſione
ſignari: vt ſi in h̄ mōdo cōſtituti cura ⁊ ſollicitudine carnis hui'
oīmodis exui eē nō poſſum': nec ab ea penitus p̄ualem' abſol
ui: ſaltē occupatione leui ⁊ implicatiōe tenui neceſſitatē corporis
explicem': ne vel aīe nr̄e pedes q̄ expediti ad ſpiritalē curſum: ⁊
ꝓdicādū euāgelij pacē ſp eē debēt parati: qb' poſt odorē vnguētorꝫ

Can. 1. xpi currimus. ⁊ de quibus dauid: Cucurri in siti. Et hieremias.
Ps. 61. Ego aūt nō ſum turbat⁹ te ſequens. morticinis huius ſeculi cu-
H. ere. 17. ris patiamur inuolui: de his ſcꝫ cogitantes que nō ad ſupplen
Ro. 13. dā neceſſitatem nature: ſed ad ſuperfluā noxiāq; pertinēt volu-
ptatem. Qd ita implebimus: ſi ſm aplm: carnis curā non fece-
rimus in deſiderijs. Quibus tā caligis quāq; licito vtantur: vt
pote dn̄i mandato cōceſſis: nequaq̄ tā pedibus eas inherere p-
mittunt cū accedunt ad celebrāda ſeu percipienda ſacroſancta
myſteria. Illud eſtimātes etiā ſm litterā cuſtodiri debere: quod
Exo. 3. ⁊ dr ad moyſen vel ad ieſum filiū naue: Solue corrigiā calciamē
Ioſue. 5. ti tui: locus enim in quo ſtas: terra ſancta eſt.

De tēperamento obſeruantie que ſcdm aerū qualitatē vel vſum puincie ſit tenēda. Cap. xi.

Hec dicta ſint: ne quid ptermiſiſſe de egyptiorꝫ habi
b tu videamur. Ceterum a nobis tenenda ſunt illa tan
tūmodo q̄ vel locorum ſitus vel puincie vſus admit
tit. Nā neq; caligis nos neq; colobijs ſeu vna tunica eſſe cōten-
tos hyemis permittit aſperitas: ⁊ puiſſimi cuculli velamen vel
melotis geſtatio deriſum potius q̄ edificationē vllā videntib⁹
cōparabit. Quapropter illa tm̄ q̄ ſuperius cōmemorauimus q̄
q; ſunt ⁊ humilitati profeſſionis noſtre ⁊ qualitati aerum con-
gruētia: a nobis q̄; affectāda cēſemus: vt omnis ſumma noſtri
veſtitus nō in nouitate habitus qui poſſit offendiculū homini-
bus ſeculi huius inferre: ſed honeſta in vilitate conſiſtat.

De cingulo ſpiritali ⁊ ſacramēto ipſius. Ca. xii.

His itaq; veſtimētis xpi miles indutus: nouerit prius
b ob id ſe cinguli cōſtrictione munitū: vt ad cūctos vſus
⁊ opera monaſterij nō ſolū mente promptus ſꝫ etiam
ipo habitu ſemper expedit⁹ incedat. Tanto nāq; feruētior circa
ſpiritalē pfectū ac diuinarum rerum ſcientiā ⁊ cordis puritatē
pbabit: q̄to fuerit erga obediētie ſtudiū operiſq; deuotior. Se
cundo cognoſcat etiā in ipo habitu cinguli ineſſe nō paruum qd
a ſe expetit ſacramentū. Accinctio em̄ lumbor̄: ⁊ ambitus pel-
lis emortue: ſignificat eū mortificationē circūferre membror̄: in
quibus libidinis atq; luxurie ſeminaria cōtinentur: euangelicū
Luce. 12. illud mandatū qd dicit: Sint lumbi veſtri precincti aplica in-
Col. 3. terpretatione ingeri ſibi ſemper intelligēs: Mortificate ſcilicet
membra veſtra q̄ ſunt ſup terrā: fornicationē: immundiciā: libi
dinē: cōcupiſcentiā malā. Ideoq; illos tātummō legimus in ſcri
pturis ſanctis cingulo fuiſſe precinctos: in quib⁹ ſeminaria coi
tus inueniunt extincta: quiq; illud beati dauid eloquiū opere
Ps. 118. atq; virtute decātant: Quia factus ſum ſicut vter in pruina co
q̄ craſa medullitus carne vitiorū emortuā exterioris hominis
cutē ſpūs virtute diſtēdāt. Et idcirco: in pruina: ſignificāter adie

eſt: ꝙ ſcilicet nequaꝗ̄ fuerint ſola cordis mortificatione conten
ti: verumetiam exterioris hominis motus ⁊ ipſius nature in-
centiua continentie pruina extrinſecus accedente habuerint cō
gelata: nullum iam dūtaxat ſm apoſtolum regnum peccati in
ſuo mortali corpe ſuſtinētes: nec geſtātes carnē ſpūi repugnātē. Ro. 6.

¶ Explicit de habitu monachi liber primus.

¶ Incipit annotatio capitulorum libri ſecundi de canonico nocturnarum orationū ⁊ pſalmorum modo.

Ca. i. Proemiale.

ii De diuerſitate numeri qui ad decantandos pſalmos per vniuerſas prouincias fit ſtatutus.

iii De vniformis regule per totam egyptum cuſtodia: ⁊ de electione eorum qui fratribus preponant.

iiii Quod p egyptum ⁊ thebaidē duodenarius pſalmorū numerus obſeruetur.

v De duodenario pſalmorum numero angeli traditione ſuſcepto.

vi De conſuetudine. xii. orationum.

vii De diſciplina orandi.

viii De ſubſequente oratione poſt pſalmum.

ix De orationis ſtatu ſuper quo in collatione ſeniorum plenius referuetur inſtructio.

x Cum q̄to ſilentio ⁊ breuitate orationes apud egyptios colligantur.

xi Qua diſciplina apud egyptios pſalmi dicantur.

xii Cur vno pſallente ceteri in ſynaxi ſedeant: vel quali poſt hoc ſtudio per cellulas ſuas vſq ad lucem vigilias extendant.

xiii Quare poſt miſſam nocturnam dormire non oporteat.

xiiii Quemadmodum in cellulis ſuis opus manuum ⁊ orationes pariter exerceant.

xv Qua lege modeſtie poſt orationum miſſam vnuſquiſq ad ſuam cellulam redeat. ⁊ cui ſubdatur increpationis qui aliter fecerit.

xvi Quod nulli orare cum illo qui fuerit ab oratione ſuſpenſus liceat.

xvii Quod is qui ad orationem fratres exuſcitat hora ſolita debeat eos commonere.

xviii Quod a veſpera ſabbati vſq ad veſperam diei dominice genua non flectantur.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber ſecundus de canonico nocturnarum orationum ⁊ pſalmorum modo.

¶ Prohemiale. Cap. i.

DUplici igitur hoc quod diximus cingulo x̄pi miles accinctus: interim qui modus canonicarum orationum pſalmorūqꝫ ſit in partibus orientis a ſanctis patribus antiquitus ſtatutus agnoſcat. De qualitate vero earū vel quēadmodū orare ſm apl̄i ſententiā ſine intermiſſione poſſimus: ſuis in locis cū ſeniorū collationes ceperimus exponere quantū dominus dederit proferemus.

¶ De diuerſitate numeri q̇ ad decantādos pſalmos per vniuerſas prouincias ſit ſtatutus. Capi. ij.

Ultos nāqꝫ cōperimus per alias regiones pro mentis
m ſue capacitate: habētes quidē vt ait apl̄s: zelum dei ſed
Ro. 10. nō ſm ſcientiā: ſup hac re diuerſos typos ac regulas ſibimet cōſtituiſſe. Quidā enim vicenos ſeu tricenos pſalmos: et hos ipſos antiphonarū ꝓtelatos melodijs: et adiunctiōe quarundā modulationū: debere dici ſingulis noctib⁹ cēſuerūt: Alij hūc modū etiā excedere tēptauerūt nōnulli decē et octo. atqꝫ in hūc modū diuerſis in locis diuerſum canonē agnouimus inſtitutū totqꝫ ꝓpemodū typos ac regulas vidimus vſurpatas: quot etiā monaſteria cellaſqꝫ cōſpeximus. Sūt quib⁹ in ipſis q̄ꝫ diurnis orationū officijs .i. tertia: ſexta nonaqꝫ id viſum eſt: vt ſm horarū modū in quib⁹ hec dn̄o reddunt̄ obſequia: pſalmorū etiā et orationū putarēt numerū coequandū: nōnullis placuit ſenariū numerū ſingulis diei cōuentib⁹ deputari. Quapropter neceſſarium reor antiquiſſimā patrū proferre in mediū cōſtitutionē: q̄ nunc vſqꝫ per totā egyptū a dei famulis cuſtodit̄: qua nouelli monaſterij in x̄po rudis infantia antiquiſſimorū potius patrum vetuſtiſſimis inſtitutionibus imbuatur.

¶ De vniformis regule per totā egyptū cuſtodia. et de electiōe eorū q̇ fratribus preponant̄. Capi. iij.

Taqꝫ per vniuerſam egyptū et thebaidē: vbi monaſte-
I ria nō pro vniuſcuiuſqꝫ renūciātis inſtituunt̄ arbitrio ſed ꝑ ſucceſſiōes ac traditiōes maiorū vſqꝫ in hodiernū diem vel permanēt vel māſura fundant̄: legitimū orationū modū in veſpertinis conuētib⁹ ſeu nocturnis vigilijs vidimus retētari. Nō eñ quiſq̄ꝫ cōuēticulo fratrū: ſed ne ſibi quidē ip̄ preeſſe cōceditur: priuſq̄ꝫ nō ſolū vniuerſis facultatib⁹ ſuis reddatur externus: ſꝫ ne ſui quidē ipſius ſe eē dn̄m vel poteſtatē habere cognoſcat. Ita nāqꝫ renūciantē huic mūdo quibuſlibet facultatib⁹ ac diuitijs ꝓditū: neceſſe eſt cenobij cōmorationē expetere vt in nullo ſibi ex his q̄ reliq̄rat intulit monaſterio blādiat̄: ſe obedire cūctis vt redeundū ſibi ſm ſentētiā dn̄i ad infantiā priſtinā nouerit: nihil ſibi cōſideratiōe eui vel annorū numeroſitate p̄ſumens: quā in ſeculo inaniter cōſumptā ſe reputat perdidiſſeꝫ ꝓ

rudimentorū merito τ tyrocinij nouitate quā ſe gerere in xp̄i militia recognoſcit: ſubdere ſe etiā iunioribꝰ nō moret. Operis q̄ȝ ac ſudoris aſſuetudinē ita ſubire cōpellit: vt ꝓprijs manibꝰ iuxta ap̄li preceptū quotidianū victū vel ſuis vſibus vel aduenientiū neceſſitatibꝰ pparās: faſtꝰ vite pterite poſſit τ delitias obliuiſci: τ humilitatē, cordis cōtritiōe laboris acquirere. Idcirco nullus cōgregatiōi fratrū pfuturꝰ eligit: priuſq̄ idē q̄ pficiēdꝰ eſt: q̄d obtēperaturis oporteat īperari obediēdo didicerit: τ q̄d iunioribus tradere debeat inſtitutis ſenioꝝ fuerit aſſecutꝰ. Bn̄ em̄ regere vel regi ſapiētis eſſe pnunciāt: ſummūq̄ donū τ gratiam ſancti ſpūs eſſe definiūt. Nā neq̄ ſalutaria pcepta quēpiā poſſe obtēperātibꝰ pſtituere: niſi eū qui priꝰ vniuerſis virtutū diſciplinis fuerit inſtructꝰ: nec obedire quēq̄ ſeniori poſſe: niſi eū q̄ cōſummatꝰ timore dei τ humilitatis fuerit virtute pfectꝰ. Ideoq̄ diuerſitates typoꝝ ac regulaꝝ per ceteras puincias cernimꝰ vſurpatas: q̄ plerūq̄ ſeniorum inſtitutionis expertes monaſterijs peſſe audemus: τ abbates nos anteq̄ diſcipulos pfeſſi q̄ libitū fuerit ſtatuimus: pmptiores noſtroꝝ inuentoꝝ exigere cuſtodiā: q̄ examinatā maiorū ſeruare doctrinā. Sȝ dū orationū modū q̄ potiſſimū debeat cuſtodiri volumꝰ explicare: inſtitutis patrū auidiꝰ puocati: narrationē quā ſuis reſeruabamus locis ppero exceſſu preuenimus. Nūc itaq̄ ad propoſitū reuertamur.

¶ Quod per egyptū τ thebaiden duodenarius pſalmorum numerus obſeruetur. Capitulum.iiij.

Igitur p vniuerſaꝫ vt diximus egyptū τ thebaiden duodenarius pſalmoꝝ numerꝰ tā in veſptinis q̄ in nocturnis ſolēnitatibus cuſtodit: ita dūtaxat vt poſt hūc numerū due lectiōes veteris. ſ. ac noui teſtamēti ſingule ſubſequātur. Qui modus antiquitꝰ cōſtitutꝰ: idcirco p tot ſecula penes cūcta illaꝝ puinciarū monaſteria intemeratꝰ nūc vſq̄ perdurat: q2 nō humana adinuētiōe ſtatutꝰ a ſenioribꝰ affirmat: ſed celitus angeli magiſterio patribus fuiſſe delatus.

¶ De duodenario pſalmorum numero angeli traditione ſuſcepto. Capitulum.v.

Nam cū in pmordijs fidei pauci quidē ſꝫ pbatiſſimi monachoꝝ noie cenſerent: q̄ ſicut a btē memorie euāgeliſta marco: q̄ pmus alexādrine vrbi pontifex pfuit normā ſuſcepe viuēdi: nō ſolū illa magnifica retinebāt q̄ pmitꝰ eccleſiā vel credentiū turbas in actibꝰ apl'oꝝ legimꝰ celebraſſe. Multitudinis. ſ. credentiū erat cor vnū τ anima vna: nec quiſq̄ eoꝝ Actuū.4. q̄ poſſidebat aliq̄d ſuū eſſe dicebat: ſꝫ erāt illis oīa cōmunia. q̄tquot em̄ poſſeſſores agroꝝ aut domoꝝ erāt: vēdētes afferebāt pcia eoꝝ que vendebāt: τ ponebāt ante pedes apoſtolorum. Diuidebatur autem ſingulis prout cuiq̄ opus erat. Uerumetiam his multo ſublimiora cumulauerant. Etenim ſecedentes in

ſecretioꝛa ſuburbioꝛum loca: agebāt vitā tāto abſtinentie rigo-
re diſtrictā: vt etiā his qui erant religionis externi: ſtupoꝛi eſſet
tā ardua cōuerſationis eoꝝ pꝛofeſſio. Eo enim feruoꝛe ſcriptu-
raꝝ diuinaꝝ lectionibus oꝛationibꝫ ꝛ operi manuū dieb⁹ ac no-
ctibus incubabāt: vt nec eſcaꝝ quidē appetit⁹ vel memoꝛia niſi
alio tertioue die coꝛpoꝛis interpellaret inedia: cibūqꝫ ac potū
nō tā deſideratū ꝙ̄ neceſſariū ſumerēt. Et ne hunc quidē āñ ſo-
lis occaſum: vt tꝑs lucis cū ſpiritaliū meditationū ſtudijs: cu-
raꝫ vero coꝛpis cū nocte ſociarēt: aliaqꝫ his mlto ſublimioꝛa ꝑ-
ficerēt. De quib⁹ ēt is q̄ min⁹ indigenaꝝ relatione cognouit: ec-
cleſiaſtica hiſtoꝛia poterit edoceri. Ea igit̄ tēpeſtate cū eccleſie
illi⁹ pꝛimitiue ꝑfectio penes ſucceſſoꝛes ſuos adhuc recēti me-
moꝛia inuiolata duraret: feruētiſqꝫ paucoꝝ fides necdū in mul-
titudinē diſperſa tepuiſſet: venerabiles patres ꝑuigili cura po-
ſteris cōſulentes: qui nā modus quotidiano cultui ꝑ vniuerſuꝫ
fraternitatis coꝛpus decerni deberet tractaturi cōueniūt: vt he-
reditatē pietatis ac pacis ēt ſucceſſoꝛib⁹ ſuis abſolutā ab oī diſ-
ſenſionis lite trāſmitterent: verētes. ſ. ne q̄ in q̄tidianis ſolēni-
tatib⁹ inter viros eiuſdē culture cōſoꝛtes diſſonātia vl' varietas
exoꝛta: qñqꝫ in poſteꝝ erroꝛis vl' emlationis ſeu ſchiſmatis no-
xioꝛ germē emitteret. Cūqꝫ ꝑ ſuo vnuſquiſqꝫ feruoꝛe infirmita-
tis immemoꝛ aliene: id ſtatui debere cēſeret: qđ contēplatione
fidei ac roboꝛis ſui facillimū iudicabat: paꝝ diſcutiēs qđ gñā-
liter plenitudini fratrū poſſibile eſſet: in q̄ neceſſe eſt infirmoꝛū
quoqꝫ partē maximā reꝑiri: diuerſoqꝫ mō enoꝛmē pſalmoꝝ nu-
meꝝ inſtituere ꝑ animi ſui virtute certarēt: ꝛ alij quinqꝫgenos
alij ſexagenos pſalmos. nōnulli vero ne hoc quidē numero con-
tenti: excedi eū debere cēſerēt: eſſetqꝫ inter eos pꝛo religionis re-
gula pie cōtentionis ſctā diuerſitas: ita vt tꝑs ſolēnitatis veſꝑ-
tine ſacratiſſime ſuccederet queſtioni: q̄tidianos oꝛonū rit⁹ vo-
lentib⁹ celebꝛare: vn⁹ in mediū pſalmos dño cātatur⁹ exurgit.
Cūqꝫ ſedētib⁹ cūctis (vt eſt moꝛis nūc vſqꝫ in egypti partib⁹) ꝛ
in pſallētis ꝟba oī coꝛdis intētione defixis vndecim pſalmos
oꝛonū interiectione diſtinctos ꝯtinuis ꝟſib⁹ parili ꝓnūciatio-
ne cātaſſet: duodecimū ſub alleluie reſponſione conſummās: ab
vniuerſoꝝ oculis repente ſubtract⁹: queſtioni pariter ꝛ cerimo-
nijs finem impoſuit.

De conſuetudine duodecim oꝛationū. Capi. vi.

Exin venerabilis patrū ſenat⁹ intelligēs angeli magiſte-
rio congregationibus fratrū generalem canonē non ſine
diſpenſatione domini conſtitutum: decreuit hunc nume-
rum tam in veſpertinis ꝙ̄ in nocturnis conuenticulis cuſto-
diri: quibus lectiones geminas adiungentes ideſt vnam vete-
ris ꝛ aliā noui teſtamēti tāꝗ̄ a ſe eas traditas ꝛ velut extraoꝛ-
dinarias: volentib⁹ tm̄ ac diuinaꝝ ſcripturaꝝ memoꝛiā poſſidē-

re aſſidua meditatione ſtudentibus addiderãt. In die vero ſabbati vel dñico vtraſq; de nouo recitãt teſtamento. l. vnã de apoſtolo vel actibus apoſtoloꝝ: ⁊ aliã de euangelijs. Qđ etiã totis quinquageſime diebus faciunt hi quibus lectio cure eſt ſeu memoꝛia ſcripturarum.

De diſciplina oꝛandi. Cap. vij.

Has igitur predictas oꝛationes hoc mõ incipiunt atq; cõſummant: vt finito pſalmo non ſtatim ad incuruationẽ genuũ coꝛruãt: quẽadmodũ facim⁹ in hac regiõe nõnulli qui necdũ bñ finito pſalmo in oꝛationẽ procumbere feſtinamus ad celeritatẽ miſſe ꝙ̄tocius properãtes. Cuius dũ volumus excedere modũ qui antiquitus a maioꝛibus ſtatutus eſt: ſupputãtes reſiduoꝝ pſalmoꝝ numerũ ad finẽ tẽdere purgemur, de refectione potius laſſi coꝛpis cogitãtes ꝙ̄ oꝛationis vtilitatem ⁊ cõmoda requirẽtes. Apud illos ergo nõ ita eſt ſed anteꝙ̄ flectãt genua pauliſper oꝛant: ⁊ ſtantes in ſupplicatione maioꝛẽ tpis ptem expendũt. Itaq; poſt hec puncto breuiſſimo pcidẽtes humi velut adoꝛãtes tm̃ diuinam clementiã: ſumma velocitate cõſurgunt: ac rurſus erecti expanſis manibus eodẽ mõ quo prius ſtãtes oꝛauerãt: ſuis precibus intentius immoꝛant. Humi nãq; diutius procumbẽtes: nõ ſolũ cogitationibus aiunt: verum etiã ſomno grauius impugnari. Qđ etiã nos verũ eſſe vtinam nõ experimẽtis ⁊ quotidiana cõſuetudine noſceremus: qui ſepe numero hanc eandẽ incuruationẽ membroꝝ: nõ tam oꝛationis ꝙ̄ refectionis obtẽtu in terrã proſtrati: optamus diutius prolongari. Cũ aũt is qui oꝛationem collecturus eſt e terra ſurrexerit: oẽs pariter ſurgũt: ita vt nullus nec anteꝙ̄ inclinet ille: genu flectere: nec cũ e terra ſurrexerit remoꝛari, preſumat: ne non tam ſecutus fuiſſe illius concluſionem qui precem colligit: ꝙ̄ ſuam celebꝛaſſe credatur.

De ſubſequente oꝛatione poſt pſalmum. Cap. viij.

Illud etiã qđ in hac prouincia vidimus: vt vno cantante in clauſula pſalmi: oẽs aſtantes cõcinant cũ clamoꝛe. gloꝛia patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſancto: nuſꝙ̄ p oẽm orientẽ audiuimus: ſed cũ omniũ ſilentio ab eo qui cantat finito pſalmo oꝛationem ſuccedere: hãc vero gloꝛificationẽ trinitatis tm̃modo ſolere antiphona terminari.

De oꝛationis ſtatu ſup quo in collatione ſenioꝝ plenioꝛ reſeruetur inſtructio. Cap. ix.

Et qꝛ nos ad oꝛationũ canonicaꝝ modũ cõſequenter inſtitutoꝝ oꝛdo pduxit. quarũ pleniorẽ tractatũ iã in collationes ſenioꝝ reſeruemus ibidẽ plenius digeſturi: cũ de eaꝝ q̃litate ſeu iugitate verbis eoꝝ diſſerere cepim⁹ neceſſariũ tñ reoꝛ pro opoꝛtunitatẽ loci ac narrationis ipſius: q̃ſi

ita obtulit ſeſe occaſio: etiā in preſenti pauca pſtringere: vt for‑
mātes interim exterioris hoīs motus ⁊ velut q̄dā nūc oꝛonis
fundamēta iaciētes: minore poſt hec labore cōceperim⁹ de ſta
tu interioris hominis diſputare: oꝛonū q̄z ei⁹ faſtigia cōſtruam⁹
Illud añ oīa prouidētes: vt ſi nos ab iſta narratione quā cupi‑
mus oportūe deo volēte digerere ꝑueniēs vite nr̄e finis excluſe
rit: vel initia vobis rei ꝑſertim tā neceſſarie hoc ope relinq̄m⁹
quib⁹ pro ardore deſiderij totū tardū eſt: vt dū nobis huius cō‑
morationis tribuunt̄ inducie: ſaltē q̄ſdā tātiſꝑ oꝛonū vobis li
neas ꝑſignem⁹: qb⁹ hi vel maxime q̇ in cenobijs cōmorant̄ va‑
leāt aliq̄ten⁹ informari. Sil̄ ēt ꝓſpiciētes his q̇ forſitā huic tm̄
modo occurſuri ſunt libro: ⁊ ad illū ꝑuenire nō potuerint: vt in
ſtructione hui⁹ erga oꝛonis q̄litatē vl̄ ex ꝑte repiant̄ imbuti. vt
quēadmodū ſunt de habitu ⁊ amictu exterioris hoīs inſtituti:
ita ēt qualr̄ eū ad offerēda ſpiritalia ſacrificia debeant exhibere
nō neſciāt. Siq̇dē hi libelli q̄s in pn̄ti cudere dn̄o adiuuāte di
ſponim⁹: ad exterioris hoīs obſeruātiā ⁊ inſtitutionē cenobioꝝ
cōpetēti⁹ aptabunt̄: illi ꝟo ad diſciplinā interioris ac ꝑfectio
nē cordis: ⁊ anachoretaꝝ vitā atq̧ doctrinā potius ꝑtinebūt.

Cum quanto ſilentio ⁊ breuitate orationes apud egyptios colligantur. Capitulum. x.

C Um igitur predictas ſolennitates q̄s illi ſynaxis vocāt
celebraturi cōueniūt: tātū a cunctis ſilentiū prebet̄: vt cū
in vnū tā innūeroſa fratrū multitudo ꝯueniat: preter illū
qui ꝯſurgēs pſalmū decātat in medio: nullus hoīm penit⁹ adeē
credat̄: ac ꝓcipue cū ꝯſummat̄ oꝛo: in q̄ nō ſputū emittit̄: nō ex
creatio obſtrepit. nō tuſſis interſonat: nō oſcitatio ſomnolenta
diſſutis malis ⁊ hiātib⁹ trahit̄: nulli gemit⁹: nulla ſuſpiria ēt
aſtātes īpeditura ꝓmunt̄: nulla vox abſq̧ ſacerdotis ꝓce ꝯclu‑
dentis audit̄: niſi forte hec q̄ ꝑ exceſſuꝫ mētis clauſtra oris effu
gerit: queq̧ inſenſibilr̄ cordi obrepſerit: immoderato. ſ. atq̧ in‑
tolerabili ſpūs. feruore ſuccēſo: dū ea q̄ ignita mēs in ſemetipā
nō ꝑualet ꝯtinere: ꝑ ineffabilē quēdā gemitū ex ītimis pectoris
ſui ꝯclauib⁹ euaporare conat̄. Illū ꝟo q̇ ꝯſtitut⁹ in tepore men
tis cū clamore ſupplicat: aut aliq̇d hoꝝ q̄ ꝑdiximus e faucibus
ſuis emittit: aut ꝓcipue oſcitationib⁹ ꝑuenit̄: dupl̄r peccare ꝓ‑
nūciāt. Prīo ꝙ oꝛonis ſue re⁹ fit: ꝙ eā vꝫ negligēter offerat deo.
Secūdo ꝙ indiſciplinato ſtrepitu: alteri⁹ q̄z q̇ forſitā ardēti⁹ ora
re potuit: intercipit ſenſuꝫ. Idēq̧ precipiūt eā celeri fine ꝯcludi:
ne forte immorātib⁹ nobis in ea: redūdātia q̄dā ſputi ſeu phleg
matis interrūpat nr̄e oꝛonis exceſſū. Et icirco dū adhuc feruet:
velut e faucib⁹ inimici velociter rapiēda eſt. Qui ꝓculdubio cū
ſit nobis ſemꝑ infeſt⁹: tūc maxie adſiſtit infeſtior: cū ꝯ ſe offerre
nos ꝓces dn̄o velle ꝑuiderit: cogitationib⁹ ſeu diuerſis hūorib⁹
excitatis abducere mētē nr̄am a ſupplicationis intētione feſti

nans: ⁊ ꝑ hoc eã tepefacere accepto feruore cõtẽdẽs. Quãobrẽ vtili⁹ cẽſent breues quidẽ orõnes: ſed creberrimas fieri: Illud quidẽ vt frequẽti⁹ dñz deꝑcãtes: iugiter eidẽ coherere poſſim⁹: hec ꝟo vt inſidiãtis diaboli iacula q̃ infligere nobis tũc precipue cũ oramus inſiſtit: ſuccincta breuitate vitemus.

Qua diſciplina apud egyptios pſalmi dicantur. Capitulum. xj.

e Illeccirco ne pſalmos quidẽ ipſos quos in cõgregatione decãtãt: ↄtinuata ſtudẽt pronũciatione concludere: ſed eos pro nũero verſuũ duab⁹ vel trib⁹ intercĩſionib⁹ cũ orõnũ interiectione diuiſos diſtincti ꝑticulatiꝗ ↄſummãt. Nõ eñ multitudine verſuũ ſ; mẽtis intelligẽtia delectant: illud toto virtute ſectãtes: Pſallã ſpiritu: pſallã ⁊ mẽte. Ideoq; vtilius j. Corin. xiiij. habẽt decẽ verſus cũ rõnabili aſſignatione cãtari: q̃ totũ pſalmũ cũ ↄfuſione mẽtis effundi. Que nõnũq̃ ꝓnunciãtis feſtinatione gñat: dũ reſiduoꝝ pſalmoꝝ q̃ decãtãdi ſunt: modũ numeꝝq; cõſiderãs: nõ diſtinctionẽ ſenſuũ audiẽtibus ſtudet pandere: ſed ad finẽ ſynaxeos properat ꝑuenire. Deniq; ſi quiſpiã iuniorum vel pro feruore ſpirit⁹ vel ꝑ eo qđ necdũ inſtitut⁹ eſt ceperit modũ decãtationis excedere: pſallẽtis ꝓgreſſio ſenioris interdicit plauſu. quẽ oẽs manu ſua in ſedili q̃ ſedet: cũctos facit ad orõnẽ ↄſurgere: illud oibus modis ꝓuidẽs: ne qđ ſedẽtibus tediũ generet ꝓlixitate pſalmoꝝ: q̃ is q̃ decãtat: nõ mõ ꝑ ſeipm intelligẽtie fructũ amittat: ſed ẽt ꝑ illos incidat detrimentũ q̃s faſtidiũ ſynaxeos nimietate ſua fecit incurrere. Illud q̃q; apud eos oĩ obſeruãtia cuſtodit: vt in reſpõſione alleluye nullus dicat pſalmus: niſi is q̃ in titulo ſuo alleluye inſcriptione prenotat. Predictũ ꝟo duodenariũ pſalmoꝝ numeꝝ ita diuidunt: vt ſi duo fuerint frẽs: ſenos pſallãt: ſi tres: q̃ternos: ſi quatuor: ternos. Quo nũero nũq̃ min⁹ in ↄgregatione decantãt: ac proinde q̃talibet multitudo conuenerit: nunq̃ amplius pſallant in ſynaxi q̃ quatuor fratres.

Cur vno pſallente ceteri in ſynaxi ſedeãt: vel quali poſt hoc ſtudio per cellulas ſuas vſq; ad lucem vigilias extendant. Capitulum. xij.

b Hunc ſane canonicũ quẽ ꝑdiximus duodenariũ pſalmorũ numeꝝ tali corꝑis q̃ete releuãt: vt has eaſdẽ ↄgregationũ ſolẽnitates ex more celebrãtes. abſq; eo qui dicturus in mediũ pſalmos ſurrexerit: cũcti ſedilib⁹ humillimis inſidentes: ad vocẽ pſallentis omni cordis intẽtione dependeant. Ita nãq; ieiunijs ⁊ operatione toti⁹ diei noctiſq; laſſeſcũt: vt niſi huiuſcemodi refectione adiuuent: ne hunc quidẽ numeꝝ ſtãtes implere valeant. Nullũ etenim tẽpus ab operis exercitatione va-

cuum tranſire concedūt: q2 nō ſolū ea que diei ſplendor admittit omni inſtantia manibus exercere cōtendūt ſed etiam illa opera tionū genera ſollicita mente perquirunt: que ne ipſius quidem noctis denſiſſime tenebre valeant impedire: credentes ſe tanto ſublimiorē ſpiritaliū contemplationū puritatē mentis intuitu queſituros: quāto deuotius fuerint erga corporis ſtudiū ac laboris intenti. Et idcirco mediocrē canonicarū orationū numerū iudicāt diuinitus moderatū: vt ardentioribus fide ſpaciū quo ſe virtutis eorum infatigabilis curſus extēderet. ſeruaretur: et nihilominus feſſis egriſque corporibus minime gigneretur de nimietate faſtidium Ideoque cū fuerint orationū canonicarū functiones ex more finite: vnuſquiſque ad ſuā recurrens cellulam: quā aut ſolus aut cum alio tm̄ inhabitare permittitur: quē ſcʒ ſocietas operationis vel diſcipulatus et diſcipline imbutio copulauit: vel certe quē ſimilitudo virtutū comparē fecit: idē rurſus orationū officiū velut peculiare ſacrificiū ſtudioſius celebrāt: nec vlterius quiſque eorum in requiem ſomni reſoluitur. donec ſuperueniente diei ſplendore: nocturno operi ac meditationi operatio diurna ſuccedat.

❡ Quare poſt miſſam nocturnam dormire non oporteat. Cap. xiij.

q Uem laborē preter illā rōnem qua tota induſtria animitentes ſacrificiū deo de fructu manuū ſuarum offerre ſe credūt: duabus ex cauſis cū omni obſeruātia cuſtodiūt Quod nos quoque ſi perfectioni ſtudemus: eadē diligentia conuenit obſeruare. Prima: ne forte purificationē noſtrā in nocturnis pſalmis et orationibus acquiſitā: inuidus inimicus liuēs puritati noſtre cui maxime inſidiatur ſemper et indeſinenter infeſtus eſt: quadam ſomni illuſione cōtaminet. Qui poſt illam ſatiſfactionē quā pro negligentijs ſeu ignorationibus noſtris obtulimus: et cōfeſſionis noſtre veniā profuſis gemitibus imploratam: ſollicitius nos ſi tēpus quietis inuenerit maculare feſtinat. Tūc precipue fiduciā noſtrā deijcere atque eneruare contendens: cū feruentius nos ad deū tēdere orationū noſtrarum puritate peruiderit: ita vt nonnunquam quod per totum noctis ſpaciū ſauciare nō potuit: ſub illius hore breuiſſimo tempore dehoneſtare contetur. Secūda vero quia tāetſi nulla talis verēda diaboli emergat illuſio: intercedēs etiā purus ſopor inertiam monacho mox euigilaturo parturiat. ſegnēque torporē inferens mēti: per totū diei ſpacium vigorem eius obtundat: illāque hebetet perſpicaciā ſenſus: et pinguedinē cordis exhauriat quā nos poſſit per totū diē aduerſus oēs inſidias inimici cautiores robuſtioreſque ſeruare. Quāobrē canonicis vigilijs priuate ab eis ſubiunguntur excubie: ac maiore illis obſeruantia ſuccedunt: vt et illa purificatio que pſalmis et orationibus eſt acquiſita nō pereat: et interior ſollicitudo diligētius nos per diē cuſtoditura preparetur meditatione nocturna.

orationum ⁊ pſalmorum modo.

¶ Quemadmodũ in cellulis ſuis opus manuũ ⁊ orationes pariter exerceant. Capitulum .xiiij.

e ⁊ idcirco eas cũ adiectiõe opis exequunt̃: ne velut ocioſis valeat ſomnus irrepere. Sicut em̃ nullũ ferme ab eis ocij tẽpus excipit̃: ita nec meditationi quidẽ ſpiritali finis imponit̃. Nã pariter exercẽtes corporis aiq; virtutes exterioris hoīs ſtipendia cũ emolumẽtis interioris exequant: lubricis motibus cordis ⁊ fluctuationi cogitationũ inſtabili: operũ pondera velut quandã tenacẽ atq; immobilẽ ancorã prefigentes: cui volubilitas ac p̄uagatio cordis innexa: intra celle clauſtra velut in portu fidiſſimo valeat cõtineri: atq; ita ſpiritali meditationi tm̃ ⁊ cuſtodie cogitationũ intẽta: non mõ ad conſenſum praue cuiuſq; ſuggeſtionis peruigilẽ mentẽ corruere nõ ſinat: verũetiã ab omni ſupflua ocioſaq; cogitatione cuſtodiat: ita vt q̃d ex quo pendeat haud facile poſſit a quoquã diſcerni: id eſt vtrũ ꝓpter meditationez ſpiritalez inceſſabile manuũ opus exerceant: an propter operis iugitatem tam preclarum ſpũs ꝓfectum ſcientieq; lumen acquirant.

¶ Qua lege modeſtie poſt orationũ miſſam vnuſq̇ſq; ad ſuam cellulam redeat ⁊ cui ſubdatur increpationi is qui aliter fecerit. Capitulum .xv.

ſ Initiis itaq; pſalmis: ⁊ q̇uotidiana cõgregatione ſicut ſuperius cõmemorauimus abſoluta. nullus eoꝝ vel ad modicũ ſubſiſtere aut ſermocinari audet cũ altero: ſz ne q̇dẽ ꝑ totũ diei ſpaciũ a cella ſua ꝓgredi: aut deſerere op⁹ qḋ in ea ſolitus eſt exercere preſumit: niſi forte cũ fuerint ad officium neceſſarij cuiuſq; opis euocati. Qḋ ita explent foras egreſſi: vt nulla inter eos ſermocinatio penit⁹ cõferat̃. Sz ſic vnuſquiſq; opus exequit̃ iniũctũ: vt pſalmũ vel ſcripturã quãlibet memoriter recẽſendo: nõ ſolũ cõſpirationi noxie vel cõſilijs prauis: ſz nec ocioſis q̇dẽ colloquijs vllã copiã vel tp̄s impțiat: oris pariter ⁊ cordis officio in meditatione ſpiritali iugiter occupato. Summa nãq; obſeruantia cuſtodit̃: ne quiſq̄ cũ alio ac p̄cipue iuniores vel ad punctũ tp̄is ꝑiter ſubſtitiſſe: aut vſpiã seceſſiſſe vel manus ſuas inuicẽ tenuiſſe deprehendant̃. Si q̇ vero cõtra huius regule diſciplinã reperti fuerint: aliq̇d ex his q̃ interdicta ſunt admiſiſſe: vt cõtumaces ac preuaricatores mãdatoꝝ: nõ leuis culpe rei ꝓnũciati: ſuſpitione etiã cõiurationis prauiq; conſilij carere nõ poterũt. Quam culpam niſi in vnum cunctis fratribus cõgregatis publica diluerint penitentia: orationi fratrũ nullus eorum intereſſe permittitur.

¶ Quod nulli orare cũ illo qui fuerit ab oratiõe ſuſpẽſus liceat. Capitulum .xvj.

ſ Bnc ſi q̄s ꝓ admiſſo quolibet delicto fuerit ab oratio‑
ne ſuſpēſus nullus cū eo prorſus orādi habet licentiā:
anteꝙ̄ ſubmiſſa in terrā penitentia: reconciliatio eius
⁊ admiſſi venia corā fratribus cūctis publice fuerit ab abbate
cōceſſa. Ob hoc nāqꝫ tali obſeruātia ſemetipſos ab oratiōis ei⁹
cōſortio ſegregāt atqꝫ ſecernūt: ꝙ credūt eū q̄ ab oratione ſuſpē
ditur: ſcd̄m ap̄li ſententiā tradi ſathane. Et ſi q̄s orationi eius
anteꝙ̄ recipiat̄ a ſeniore: incōſiderata pietate ꝑmotus cōicare
preſumpſerit. cōplicē ſe dānationis ei⁹ efficiat: tradēs ſcꝫ ſemet
ipſum volūtarie ſathane cui ille ꝓ ſui reatus emēdatiōe fuerat
deputat⁹: in eo vel maxime graui⁹ crimē incurrēs: quod cū illo
ſe: vel cōfabulationis vel orationis cōmunione miſcēdo: maio‑
rē illi generet inſolētie fomitē: ⁊ ꝯtumaciā delinquētis in peius
enutriat. Pernicioſum nāqꝫ ſolatiū tribuēs: cor eius magis ac
magis faciet indurari: nec humiliari eū ſinet ob qd̄ fuerat ſegrega
tus: ⁊ ꝑ hoc vel increpationē ſenioris nō magnipēdere: vel diſſi
mulanter de ſatiſfactione ⁊ venia cogitare.

Quod is qui ad orationē fratres excuſcitat: hora ſolita debeat eos cōmonere. Capitulum.xvij.

ſ Ed aūt cui religioſi cōuentus cōmonitio: vel ſynaxeos
cura cōmittit̄ nō paſſim vt libitū eſt: nec put nocte fue
rit expergefactus: aut oportunitas eū ſomni ꝓprij ſeu
inſomnij coartat: fratres etiam ad quotidianas vigilias excuſci
tare preſumit. Sed ꝗuis eū cōſuetudo diurna hora ſolita euigi
lare cōpellat: tñ ſollicite frequēterqꝫ ſtellaꝝ curſu preſtitutū cō‑
gregationis tēpus explorans: ad orationū eos inuitat officium
ne in vtroqꝫ inueniat̄ incautus: ſi vel oppreſſus ſomno ſtatutā
noctis trāſgrediat̄ horā: vel eandē dormiturus atqꝫ feſtinus ad
ſomnū anticipet: ⁊ nō tam officio ſpirituali vel quieti omniū de‑
ſeruiſſe: ꝙ̄ requiei ſue ſatiſfeciſſe credatur.

Quod a veſpera ſabbati vſqꝫ ad veſperā diei dñice genua nō flectantur. Capitulum.xviij.

h Oc quoqꝫ noſſe debemus a veſpera ſabbati q̄ luceſcit
in diē dñicū: vſqꝫ in veſperā ſequentē apud egyptios
genua nō curuari: ſed nec totis quidē q̄nquageſime die‑
bus: nec cuſtodiri in eis ieiuniorū regulam. Quaꝝ rerū ratio ſuo
loco in collationibus ſenioꝝ cū dño̅ intulerit exponet̄. Nūc ꝓpo‑
ſitū eſt nobis cauſas iſtimodo breui narratione percurrere: ne
ſtatutum modū volumen excedens: aut faſtidio legentem one‑
ret aut laborare faciat.

Explicit de canonico nocturnarum orationum ⁊ pſalmo‑
rum modo liber ſecundus.

¶ Incipit annotatio capitulorū libri terij de cãonico diurnarum orationum ⁊ pſalmorum modo.

Capitulum.j. Proemiale.

ij Quod apud egyptios ſine horarū diſcretione per totam diē cum operis adiectiōe ⁊ orationibus iugiter inſiſtatur ⁊ pſalmis.

iij Quod per oēm orientē ſolennitas tertie ſexte vel none trinis tantū pſalmis ⁊ orationibꝰ finiat: ⁊ cur ſpecialius iſtis horis hec ſpiritalia ſint officia deputanda.

iiij Quod matutina ſolennitas non antiqua traditione ſtatuta ſit: ſed noſtro tempore pro cauſa ſit adinuenta.

v Qđ poſt matutinas orationes ad ſomnū reuerti non oporteat.

vj Quod nihil ſit a ſenioribus immutatū de antiquo ordine pſalmorum cum matutina ſtatueretur ſolennitas.

vij Quod qui ad diurnam orationē anteq̄ primus finiatur pſalmus nō occurrerit: oratoriū introire non liceat: in nocturnis autem vſq̄ ad finem ſecundi pſalmi veniabilis mora ſit.

viij Uigilie que a veſpera illuceſcente ſabbato celebrantur quē tpis modū teneant vel quo ordine celebrentur.

ix Quare illuceſcēte die ſabbati vigilie ſtatute ſint: ⁊ quare p oēƷ oriētē abſolutio ieiunij in die ſabbato p̄ſumať

x Unde factū ſit vt in vrbe die ſabbato ieiunetur.

xj In quo dñice diei ſolennitas ab aliorum dierum conſuetudine diuerſa teneatur.

xij Quibus diebus cum cena fratribus exhibeť accedentibus ad refectionem pſalmus non dicatur ſicut fieri in prandijs ſolet.

¶ Explicit annotatio capi.

¶ Incipit liber tertius de canonico diurnarum orationum ⁊ pſalmorum modo.

¶ Proemiale. Capitulum primum.

DE nocturno orationū ⁊ pſalmoꝝ mō qui nā p egyptū habeať: donante deo q̄tū tenuitas ingenij nr̄i p̄ualuit arbitror expeditū: nunc de ſolennitate tertie ſexte noneq̄ ſm regulā monaſteriorū paleſtine vel meſopotamie nobis eſt differendū: vt p̄fati ſumus in prologo: perfectionē egyptiorum ⁊ imitabilē diſcipline rigorē horum inſtitutis moderantes.

Qđ apđ egyptios ſine horaꝝ diſcretiōe p totā diē cū opis adiectiōe ⁊ orōnibꝰ iugiť inſiſtať ⁊ pſalmis. C.ij.

Apud illos etenim hec officia que domino ſoluere per
a diſtinctiones horarum ⁊ temporis interualla cū am-
monitione compulſoris adigimur: p totum diei ſpa-
cium iugiter cū operis adiectiōe ſpontanee celebrantur. Ita nā
q; ab eis inceſſanter opatio manuū priuatim p cellulas exercē
tur: vt pſalmorū quoq; vel ceterarum ſcripturarū meditatio nū
q̄ penit⁹ omittat. cui preces ⁊ oratiōes p ſingula momēta miſcē
tes: in his officijs que nos ſtatuto tempore celebram⁹: totū diei
tps abſumūt. Quāobrē exceptis veſpertinis horis ac noctur
nis congregationibus: nulla apud eos per diem publica ſolen
nitas abſq; die ſabbati vel dominica celebrat: in quibus hora
tertia ſacre communionis obtētu conueniūt. Plus em̄ eſt id qđ
inceſſanter offertur: q̄ qđ per tpis interualla pſoluit: ⁊ grati⁹
voluntariū mun⁹: q̄ functiones q̄ canonica cōpulſione reddun
tur: p hoc quoq; dauid glorioſius aliquid exultante cum dicit:
Ps. 53. Voluntarie ſacrificabo tibi: ⁊ voluntaria oris mei beneplacita
ſint tibi domine.

Quod per omnem orientem ſolennitas tertie: ſexte vel none: trinis tantū pſalmis ⁊ orationibus finiatur: ⁊ cur ſpecialius iſtis horis hec ſpiritalia ſint officia deputanda. Capitulum.iij.

Taq; in paleſtine vel meſopotamie monaſterijs ac to-
i tius orientis: ſupradictarū horarū ſolennitates trinis
pſalmis q̄tidie finiunt: vt orōnū aſſiduitas ſtatutis tē
poribus deo offerat: ⁊ neceſſaria operationis officia: conſum-
matis iuſto moderamine ſpiritalib⁹ obſequijs nullatenus vale
Daniel. 6. ant impediri. His enim tribus temporibus etiam danielem p
phetā quotidie feneſtris apertis in cenaculo preces dño fudiſſe
cognoſcimus. Nec immerito hec ſpecialius tempora religioſis
ſunt officijs deputata. In his ſiquidē pmiſſionū pfectio: ⁊ ſum
ma nr̄e ſalutis eſt adimpleta. Hora nanq; tertia repromiſſus
olim per pphetas ſpiritusſanctus ſup aplos in orationum offi
cio conſtitutos deſcendiſſe primitus comprobat. Nam cum p-
elocutione linguarū que ab eis infuſiōe ſpiritusſancti pfluebat
gens incredula iudeorum obſtupeſcens pariter ⁊ arridēs: dice
Act. 2. ret eos muſto repletos ſtans. Petrus in medio eorum ait. Ui
ri iſraelite ⁊ qui habitatis hieruſalem vniuerſi: hoc vobis no-
tum ſit: ⁊ auribus percipite verba mea. Non em̄ ſicut vos exi-
ſtimatis hi ebrij ſunt cum ſit hora diei tertia: ſed hoc eſt quod
Johel. 2. dictum eſt per prophetam Johel. Et erit in nouiſſimis diebus
dicit dominus. effundam de ſpiritu meo ſuper omnē carnē. ⁊ p
phetabunt filij veſtri ⁊ filie veſtre ⁊ iuuenes veſtri viſiones vi
debunt. ⁊ ſenes vr̄i ſomnia ſomniabunt. Et quidem ſuper ſer-
uos meos ⁊ ſuper ancillas meas in diebus illis effundam de

ſpiritu meo ⁊ prophetabūt. Que oīa hora tertia videmus im-
pleta: ſanctiq; ſpiritus vaticinatum per ꝓphetas aduentū eodē
tempore ſup apl'os cōmeaſſe. Hora aūt ſexta: imaculata hoſtia
dñs noſter atq; ſaluator oblat⁹ eſt patri. crucēq; ꝓ totius mūdi
ſalute cōſcendens: hūani generis pctā diluit: ⁊ expoliās princi-
patus ac ptātes: traduxit palā: vniuerſoſq; nos obnoxios atq;
cōſtrictos inſolubilis chirographi debito liberauit: tollēs illud
de medio ⁊ crucis ſue affigēs tropheo. Eadem quoq; petro hora
in exceſſu mentis vocatio gentiū oīm ꝑ ſubmiſſionē vaſis euan
gelici delati celitus ⁊ purificatio omnigenū animātiū in eodem
conſiſtentiū: delata ad eū voce diuinitus reuelat': dicēte ei. Sur
ge petre: accede ⁊ manduca. Quod vas quattuor initijs de celo Act. 10.
ſummiſſum. nō aliud ꝙ euāgeliū deſignare manifeſte cognoſcit'.
Licet enim quadriformi euāgeliſtarū narratiōe: diſtinctū quat
tuor videat' habere principia. vnū tñ euangelij corpus eſt. eiuſ-
dem. ſ. chriſti natiuitatem pariter ac deitatē. miracula quoq; paſ
ſionēq; complectēs. Pulchre aūt non ait linteū ſed q̄ſi linteum
Linteū quippe mortificationis indiciū eſt. Quia igit' mors dñi-
ce paſſionis nō humane nature lege ſed ꝓprie voluntatis ſubit'
arbitrio. quaſi linteū dicit'. Mortuus eſt ſecundum carnē. non
eſt ſm ſpūm mortu⁹. quia nec derelicta eſt aīa eius in inferno. Ps. 15.
nec caro eius vidit corruptionē. Et rurſus. Nemo inquit tollit
a me animam meā. ſz ego pono eā a meipſo: Poteſtatem habeo Iohan. 10.
ponere eā. ⁊ poteſtatem iterū habeo ſumere eā. In hoc itaq; euā
geliorum vaſe celitus deſtinato. i. a ſpūſctō perſcripto. oēs gen
tes que quondā extra legis obſeruantiā poſite habebant' immū
de per credulitatem fidei confluentes. vt ab idolorum cultu ſalu
briter immolent'. atq; ad ſalutarē eſcā ꝓficiāt. petro purificāte
voce dominica deferunt'. Hora vero nona inferna penetrās. in
extricabiles tartari tenebras coruſcatione ſui ſplēdoris extin-
xit. portaſq; ei⁹ ereas effringēs: ac ſeras ferreas cōterēs: capti
uitatē ſctōꝝ que clauſa tenebris immitis tenebat' inferni: ſalu
briter captā ſecū trāſuexit ad celos: igneaq; rhomphea ſummo
ta antiquū incolam paradiſo pia confeſſione reſtituit. Eadem
quoq; hora Cornelius centurio in precibus ſolita deuotione
perſiſtens. commemorationem orationū ⁊ elemoſynarū ſuarum
ante dominū factam angelo ſibi colloquēte: cognoſcit: palamq;
ei hora nona vocationis gentiū ſacramenta pandunt': que Pe
tro in exceſſu mētis hora ſexta fuerāt reuelata. Alio quoq; loco
de eodē tempore in Actibus apl'oꝝ ita narrat'. Petrus aūt ⁊ Io Act. 3.
hannes aſcendebāt in tēplū: ad horā orationis nonā. Quibus
liquido comprobat': nō immerito a ſanctis ⁊ apoſtolicis viris
has horas religioſis obſequijs cōſecratas: a nobis quoq; obſer
uari humiliter oportere: q̄ niſi velut lege quadā ſoluere hec pie
tatis officia ſaltē ſtatutis tēporibus adigamur: totū diei ſpaciū
obliuione aut deſidia vel occupationib⁹ inuolui. abſq; oratio-

nis interpellatióe cõſumim⁹. De veſpertinis aũt ſacrificiis q̃d
dicendũ eſt q̃ iugiter offerri etiã in veteri teſtamẽto lege moſay-
ca ſanciunt. Holocauſta enĩ matutina ⁊ ſacrificia veſptina: cun
Pſal. 140. ctis diebus in tẽplo lʒ figuralibus hoſtiis: etiam ex eo pbare
poſſumus indeſinẽter oblata: qđ a dauid canit. Dirigatur ora-
tio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo: eleuatio manuũ meaꝝ
ſacrificiũ veſpertinũ. Quo in loco de illo quoqꝫ vero ſacrificio
veſpertino ſacratius intelligi põt: qđ vel veſpere a domino ſal-
uatore cenantibus aplis tradit cũ initiaret eccleſie ſacroſancta
myſteria: vel q ipſe die poſtero ſacrificiũ veſpertinũ in fine ſcꝫ
ſeculoꝝ eleuatione manuũ ſuarũ p ſalute totius mũdi oblat⁹ eſt
patri. Que extẽſio manuũ eius in patibulo ſatis ppꝛie eleuatio
nũcupat. Omnes enĩ nos in inferno iacẽtes eleuauit ad celos
Joh. 12 ſm pmiſſionis eius ſentẽtiã dicẽtis. Cum exaltatus fuero a ter
ra: omnia traham ad meipſum. De matutina vero ſolennitate
Pſal. 62. etiam illud nos inſtruit: qđ in ipa quotidie decantari ſolet. De⁹
de⁹ me⁹ ad te de luce vigilo. Et: In matutinis meditabor in te.
Pſal. 118. Et Preueni in maturitate ⁊ clamaui. Et rurſum. Preuenerunt
oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua. In his quo-
qꝫ horis etiã ille euãgelicus paterfamilias operarios cõduxit
in vineã ſuam. Ita enĩ ⁊ ille primo mane conduxiſſe deſcribitur
qđ tẽpus deſignat matutinã noſtrã ſolẽnitatem: deinde tertia:
inde ſexta. poſt hec nona: ad extremũ vndecima: in qua lucer-
naris hora ſignat.

¶ Quod matutina ſolẽnitas non antiqua traditione ſtatuta ſit: ſed nr̃o tempoꝛe pꝛo cauſa ſit adinuẽta. Capitulum .iiij.

Sciendũ tñ hãc matutinã que nũc obſeruat in occiduis
vel maxime regionibus: canonicã functionẽ noſtro tpe
in nr̃o quoqꝫ monaſterio primit⁹ inſtitutã. Ubi dñs nr̃
Ieſus chꝛiſtus nat⁹ ex virgine: humane infantie ſuſcipe incremẽ
ta dignatus: noſtrã quoqꝫ adhuc in religione tenerã ⁊ lactenteꝫ
infantiam ſua gratia cõfirmauit. Uſqꝫ ad illud enim tẽp⁹ hac
ſolennitate matutina: que expletis nocturnis pſalmis ⁊ ora-
tionibus: poſt modicũ tpis interuallũ ſolet in gallie monaſte-
riis celebrari: cum quotidianis vigiliis pariter cõſummata: re-
liquas horas refectioni corpoꝝ deputatas a maiorib⁹ nr̃is inue
nim⁹. Uerũ cũ hac abutẽtes indulgẽtia: negligẽtiores qꝫ indul
as ſomni longi⁹ ptelarẽt: qppe q̃s vel cellas pgredi vel de ſuis
ſtratis pſurgere añ horã tertiã nulla cõuentus vlli⁹ neceſſitas in
uitaret: ⁊ cum operationis iactura tpe quoqꝫ diei quo nonnul-
lis opoꝛtebat officiis inherere: ſopoꝛis nimietate toꝛperent: in
his preſertim diebus quibus a veſpertinis horis excubias vſqꝫ
ad auroꝛe viciniã celebrantibus naſcebat oneroſioꝛ laſſitudo.
Quorũdã illic fratrũ feruentiũ ſpiritu quibus hoc negligẽtie ge

nus haud leuiter diſpliceret: ad ſenioꝛes querela delata: decretū
eſt ab eis diutino tractatu ⁊ conſultatione ſollicita vt vſq; ad ſo
lis oꝛtū quo iā ſine offenſione: vel lectio parari vel opus manuū
poſſet aſſumi: feſſis coꝛpoꝛibus refectione cōceſſa. Inuitati poſt
hec religionis huius obſeruantia: cūcti pariter e ſuis ſtratis cō
ſurgerent: ac tribus pſalmis ⁊ oꝛationibus celebratis: ſ̄m mo-
dū qui antiquitus in obſeruatione Tertie Sexte vel Nonetri-
ne confeſſionis exemplo ſtatutus eſt: ⁊ ſomno deinceps finē: ⁊
initium opationi equali ſimul moderamine facerent. Qui typ⁹
lȝ ex occaſione videat̄ inuētus: ⁊ recenti memoꝛia ꝓ cauſa quā
dixim⁹ ſtatut⁹ appareat: tñ illū numeꝝ quē deſignat beatus da
uid: quā q̄ ſpiritalem quoq; habeat intellectum: ſecundū litterā
manifeſtiſſime ſupplet. Septies in die laudem dixi tibi ſuper Pſal. 118.
iudicia iuſtitie tue. Hac eñ adiecta ſolennitate: ſepties ſine du-
bio ſpiritales hos cōuent⁹ in die faciētes: ſepties in ea laudes
dño dicere compꝛobamur. Deniq;. cū hic idē typus de oriente ꝓ
cedēs: huc uſq; fuerit vtiliſſime ꝓpagatus: in nonnullis nūc vſ-
q; ꝑ oꝛientē antiquiſſimis monaſterijs que nequaq̄ vetuſtiſſi-
mas regulas patruȝ violari patiunt̄: minime videt̄ admiſſus.

¶ Quod poſt matutinas oꝛationes ad ſomnū reuer-ti non opoꝛteat. Capitulum. v.

C Uius ſolennitatis ratio cur ſtatuta ſit vel inuēta in hac
ꝓuincia: nonnulli ignoꝛātes: expletis matutinalibus
hymnis iteꝝ reuertunt̄ ad ſomnū: in illā cauſam nihilo
min⁹ incidentes ob quā cōpeſcēdam hec a ſenioꝛibus nr̄is ſolē
nitas inſtituta eſt. Illa nāq; hoꝛa eā conſummare feſtināt: qua
negligentioꝛib⁹ minuſq; ſollicitis rurſum doꝛmiēdi reddat̄ oc
caſio. Qd̄ oīmimodis fieri nō opoꝛtet: ſicut in libello ſuperioꝛi
deſcribētes egyptioꝛum ſynaxim plenius expoſuimus. ne pu-
rificationem noſtrā cōfeſſione ſupplici ⁊ antelucanis oꝛationi
bus acq̄ſitam. vel emergēs quedā redūdantia humoꝛū natura-
lium polluat. vel illuſio coꝛrumpat inimici vel certe intercedēs
etiā puri ac ſimplicis ſomni refectio interrūpat ſpiritus noſtri
feruoꝛem ac tepefactos ſomni tp̄e ꝑ totū diei ſpacium inertes
deinceps ignauoſq; traducat. Qd̄ egyptij ne incurrāt equideꝫ
cū ſoleant certis tp̄ibus etiā añ galloꝝ cantū conſurgere: miſſa
canonica celebrata vſq; ad lucem. poſt hec vigilias extēdūt. vt
eos ſuperueniens lux matutina in hoc feruoꝛe ſpūs reperiat cō
ſtitutos. ac per totum diei tempus feruentioꝛes ſollicitioꝛeſq;
cuſtodiat. preparatos eos ſuſcipiens ad cōflictū ⁊ contra diur
nam diaboli colluctationē. nocturnarum exercitio vigiliarum
ac ſpiritali meditatione firmatos.

¶ Qd̄ nihil ſit a ſenioꝛib⁹ immutatū de antiquo oꝛdi ne pſalmoꝝ: cū matutina ſtatuet̄ ſolēnitas. Capi. vj.

Illud quoqꝫ noſſe debemus nihil a ſenioribus noſtris qui hãc eandẽ matutinã ſolennitatẽ addi debere cenſuerũt: de antiqua pſalmorũ cõſuetudine immutatũ: ſed eodẽ ordine miſſam quo prius in nocturnis cõuentibꝰ ꝑpetuo celebratã. Etenĩ hymnos quos in hac regione ad matutinã excepere ſolennitatẽ: in fine nocturnarũ vigiliarũ quas poſt gallorũ cantũ ante aurorã finire ſolent ſimiliter hodieqꝫ decantãt: ideſt centeſimũ quadrageſimũ octauũ pſalmũ: cuius initiũ eſt. Laudate dñm de celis: ⁊ reliquos qui ſequunt̃. Quinquageſimũ vero pſalmum ⁊ ſexageſimũ ſecundũ ⁊ octogeſimũ nonũ huic nouelle ſolennitati nouimus fuiſſe deputatos. Deniqꝫ per italiam hodieqꝫ conſummatis matutinalibꝰ hymnis quinquageſimus pſalmus in vniuerſis eccleſijs canitur: qđ non aliunde ꝙ̄ exinde tractum eſſe non dubito.

Quod ei qui ad diurnam orationẽ anteꝙ̄ primus finiatur pſalmus nõ occurrerit: oratoriũ introire non liceat: in nocturnis autem vſqꝫ ad finem ſecundi pſalmi veniabilis mora fit. Capitulũ. vij.

Si vero qui in tertia ſexta vel nona priuſꝙ̄ pſalmus ceptus finiat̃ ad orationẽ nõ occurrerit: vlterius oratoriũ introire nõ audet: nec ſemetipſm admiſcere pſallẽtibus: ſed congregationis miſſam ſtãs ꝓ foribus preſtolat̃: donec egredientibꝰ cunctis ſubmiſſa in terrã penitẽtia negligẽtie ſue vel tarditatis impetret veniã: ſciẽs nequaꝙ̄ ſe poſſe deſidie ſue noxam aliter expiare: ſꝫ ne in ea quidẽ que poſt tres horas erit ſecutura ſolẽnitas admittendũ: niſi pro negligentia pñti confeſtim vera humilitate ſubnixus ſatiſfacere feſtinauerit. In nocturnis vero cõuenticulis vſqꝫ ad ſecundũ pſalmũ prebet̃ tardãti dilatio: ita dũtaxat vt anteꝙ̄ finito eodẽ pſalmo fratres in oratione procũbant: ſemetipſm congregationi inſerere atqꝫ admiſcere feſtinet: eidẽ ꝓculdubio increpationi ac penitentie quã prediximus ſubijciendus: ſi vltra preſtitutam dilationis horam vel modicum tardauerit.

Vigilie que a veſpera illuceſcente ſabbato celebrãtur: quem temporis modum teneãt vel quo ordine celebrentur. Capitulũ. viij.

Sane vigilias que ſingulis hebdomadibus a veſpera illuceſcente ſabbato celebrant̃: idcirco ſeniores hyemali tempore quo noctes ſunt longiores: vſqꝫ ad quartum gallorũ cantũ per monaſteria moderant̃: vt poſt excubias totiꝰ noctis reliquis duabus ferme horis reficientes corpora ſua nequaꝙ̄ per totũ diei ſpaciũ ſomni torpore marceſcãt: requie breuis huius temporis ꝓ totius noctis refectione ꝯtenti. Qđ nos

Quoqꝫ cū omni obſeruatiōe cuſtodire cōuenit: vt ſcꝫ cōtenti ſom
no qui nobis poſt vigiliarum miſſam vſqꝫ ad lucis indulgetur
aduentum. id eſt: vſqꝫ ad matutinos pſalmos totū deinceps diē
in opere ac neceſſarijs ducamus officijs: ne ſomnum quem no-
cti ſubtraximus reſumere per diem vigiliarū laſſitudine ⁊ ina-
nitate compulſi: non tā requiē corporis ſubtraxiſſe: ꝙ quietis
tempus ⁊ refectionem nocturnā commutaſſe videamur. Nulla-
tenus enī poteſt fragilis caro ita totius noctis quiete fraudari
vt per conſequentē diem ſine dormitatione mētis animiqꝫ tor-
pore inconcuſſam poſſit ſeruare vigilantiā. Que impedietur ex
hoc potius ꝙ iuuabitur. niſi poſt vigiliarū miſſam ſomni quan
tuluncunqꝫ guſtauerit. Et idcirco ſaltem vnius hore ſopor quē-
admodū diximus ante lucis aduentū ſi fuerit impertitus: lucra
bimur omnes vigiliarum horas quas tota nocte in oratione cō
ſumpſimus. impertientes nature quod ſuum eſt. nec habentes
neceſſitatem reſumendi per diem qđ nocti ſubtraximus. Totaꝫ
enim carni huic proculdubio reddet. quiſquis ei non rationabi
liter partem ſubtrahere. ſed totum temptauerit denegare. Et vt
verius dixerim. nō ſuperflua ſed neceſſaria voluerit amputare.
Propter quod maiore fenore neceſſe eſt vigilias compenſari. ſi
fuerint vſqꝫ ad lucem inconſiderata atqꝫ irrationabili nimieta
te protracte. Ideoqꝫ eas tripertitis diſtinguunt officijs. vt la-
bor hac diuerſitate diuiſus: delectatione quadam defectionem
corporis relevet. Nam cum ſtantes antiphonas tres concinue
rint. humi poſt hec vel ſedilibꝰ humillimis inſidētes. tres pſal
mos vno modulante reſpondēt. qui tamen ſinguli a ſingulis fra
tribus viciſſim ſuccedentibus ſibi prebentur. atqꝫ bis ſub ea-
dem quiete reſidentibus ternas adijciunt lectiones. Itaqꝫ fit vt
corporeum minuentes laborem vigilias ſuas maiore intentio
ne mentis exerceant.

¶ Quare illuceſcēte die ſabbati vigilie ſtatute ſint: ⁊ quare per omnem oriētem abſolutio ieiunij in die ſabbato preſumatur. Capitulum. ix.

Quas a tempore predicatiōis apoſtolice quo religio ac
fides chriſtiana fundata eſt per vniuerſum orientem.
idcirco ſtatutū eſt illuceſcente ſabbato debere celebra-
ri. ꝙ domino ⁊ ſaluatore noſtro ſexta ſabbati crucifixo. diſcipu
li adhuc recenti eius paſſione perculſi. peruigiles tota nocte mā
ſerunt. nullatenus quietis ſomnū oculis ſuis indulgentes. Quā
obrem ex illo tempore huic nocti deputata vigiliarum ſolenni-
tas vſqꝫ in hodiernum diem per vniuerſum orientem ſimiliter
obſeruat̄. Ideoqꝫ ⁊ abſolutio ieiunij poſt vigiliarū laborē toridē
apoſtolicis viris in die ſabbati ſtatuta. nō immerito p̄ſumit̄ p
vniuerſas oriētis eccl'ias. ſm illā quoqꝫ Eccl'iaſtes ſentētiā. q̄ li
cet habeat ⁊ aliū myſticū ſenſum. tamē ab hoc quoqꝫ nō abhor-

ret: quo vtriq; diei. i. hebdomadi pariter ⁊ ogdoadi eandē partem ſolennitatis impertire precipimur: ita dicentis: Da partes bis ſeptem: ⁊ quidem bis octo. Non enim ad communionē feſtiuitatis iudaice abſolutio iſta ieiunij reputanda eſt: his preſertim qui omni iudaica ſuperſtitione alieni monſtrantur: ſʒ ad refectionem quam diximus laſſi corporis pertinere: qḋ per totas anni ſeptimanas iugiter quinis diebus ieiunans: niſi duobus ſaltem interpoſitis refocillatum fuerit: facile laſſaſcit ac deficit.

Eccle. 11.

Unde factum ſit vt in vrbe die ſabbato ieiunetur. Capitulum. x.

Cuius moderaminis cauſam nōnulli in quibuſdā occidentalibus ciuitatibus ignorantes: ⁊ maxime in vrbe: idcirco putāt abſolutionem ſabbati minime debere preſumi: ꝙ apoſtolū petrū in eodē die contra ſymonē conflicturū aſſerūt ieiunaſſe. Ex quo magis apparet hoc eum non cōſuetudine canonica feciſſe: ſed preſentis potius neceſſitate conflictus. Siquidē ⁊ ibi pro hac eadem re non generale ſed ſpeciale videtur petrus diſcipulis ſuis ieiunium indixiſſe. Qḋ vtiq; non feciſſet ſi ſciſſet illud canonica conſuetudine ſolere ſeruari: idem proculdubio etiā dñico die paratꝰ indicere: ſi certaminis ipſius in eum cōpegiſſet occaſio. Nec tñ ex hoc ſtatim canonica fuiſſet ieiunij regula ꝑmulganda: quod non generalis obſeruatio ſtatuerat: ſed vt ſemel fieret: ratio neceſſitatis extorſerat.

In quo dominice diei ſolennitas ab aliorū dierum conſuetudine diuerſa teneatur. Capitulum. xi.

Verum ne hoc quidē ignorandū: die dñico vnam tātummodo miſſam ante prandium celebrari: in qua pſalmorū atq; orationū ſeu lectionū ꝓ ipſius collecte vel cōmunionis dñice reuerentia ſolennius aliquid ac ꝓpenſius impendentes: in ipſa tertiam ſextamq; pariter conſummatam reputant. Itaq; ſit vt de orationum obſequijs nihil imminuatur ad iectione ſcilicet lectionum: ⁊ nihilominus differentia quedam vel remiſſio videatur fratribus indulgeri pro reuerentia dominice reſurrectionis pre cetero tempore: que ⁊ totius ſeptimane videatur obſeruantiam relaxare. Et pro hac ipſa que intermiſcetur quadam differentia: eundem diem velut feſtiuum pronocet rurſum ſolennius expectari: minuſq; faciat hebdomadis venture ieiunia huius expectatione ſentiri. Semper enim equanimius quelibet fatigatio ſuſtinetur: ⁊ ſine faſtidio labor impenditur: ſi interiecta ei viciſſitudo quedam vel operis immutatio qualiſcunq; ſuccedat.

Quibus diebus cū cena fratribus exhibetur: acce

dentibus ad refectionem: pſalmus non dicatur ſicut fieri in prandijs ſolet.

Capitulum. xij.

Denique etiam in ipſis diebꝰ id eſt ſabbato vel dominica ſeu feriatis temporibus quibus pariter prandium et cena ſolet fratribus exhiberi: pſalmus ad veſperā non dicitur: id eſt: nec cum accedunt ad cenam: nec cū ab ea conſurgunt: vt ſolet fieri in ſolennibus prandijs: vel canonica ieiuniorum refectione: quam ⁊ precedere conſuetudinarij pſalmi ſolēt ⁊ ſubſequi: ſed tantummodo ſimplici oratione facta: accedunt ad cenam: eamq; rurſum conſurgentes ab ipſa ſola oratione cō cludunt: quod ſcilicet extraordinaria fit inter monachos iſta refectio: nec omnes ad eam conuenire cogantur niſi aut peregrini qui ſuperuenerint fratres aut hi quos infirmitas corporis aut propria inuitat voluntas.

¶ Explicit de canonico diurnarum orationum ⁊ pſalmorum modo liber tertius.

¶ Incipit annotatio capitulorum libri quarti de inſtitutis renunciantium.

Cap. j: proemiale.
ij Qua ratione vſq; ad vltimam ſenectutem apud eos in cenobijs perſeuerent.
iij Quo examine probet qui in cenobio ſuſcipiendus eſt:
iiij Quare qui in monaſterio, recipiantur.
v Cur hi qui renunciant ſuſcepti in monaſterijs propria veſtimenta deponant ⁊ ab abbate alijs induant.
vj Qua cauſa veſtimenta renunciantium cum quibus ingreſſi ſunt monaſterium a diſpenſatore ſeruentur.
vij Cur in monaſterio ſuſcepti non permittantur ſtatim congregationi fratrum commiſceri ſed xenodochio ante tradantur.
viij Quibus primum inſtitutis iuniores exerceantur vt ad ſuperandas omnes concupiſcentias proficiant.
ix Quare iunioribus imperetur vt ſeniori ſuo nihil de cogitationibus ſuis ſubtrahant.
x Quanta obedientia iunioribus etiam in naturali neceſſitate tribuatur.
xj Cuiuſmodi cibus apud eos delicatiſſimus habeatur.
xij Quod ad ſonitum pulſantis oſtium nihil operis non omittant ſtudio celeriter accurrendi.
xiij Quod crimino ſum habeatur ſi aliquid vel vtiliſſimum quiſpiam ſuum dixerit.

xiiii Quod licet multa pecunia de vniuſcuiuſqꝫ ope congerat: nullus tamen pꝛeſumat excedere ſtatute ſufficientie parcitatem.

xv De immodico apud nos ſtudio habendi.

xvi De regulis diuerſarum coꝛreptionum.

xvii Quibus auctoꝛibus ſit inuentū vt reficiētibus fratribus ſacre lectiones in cenobijs recitētur: ⁊ quantū apud egyptios pꝛebeatur ſilentium.

xviii Quam illicitū ſit extra mēſam communem quicq̄ cibi potuſve guſtare.

xix Quemadmodū per paleſtinaꝫ vel meſopotamiā quotidiana fratribus exhibeantur obſequia.

xx De tribus lenticule granis ab economo repertis.

xxi De ſpontaneo quoꝛundam fratrū miniſterio.

xxii De egyptioꝛū typo qui eſt ſuper quotidianis fratrū ſtatutus obſequijs.

xxiii De obedientia abbatis ioannis: per quā vſqꝫ ad pꝛophetie pꝛofectus eſt gratiam.

xxiiii De ligno itaqꝫ arido qđ idē abbas iohannes ad arbitriū ſenioꝛis ſui quaſi adolēdū rigare nō deſtitit.

xxv De pꝛoiecto ab abbate iohanne vaſe vnico olei ad ſenioꝛis imperium.

xxvi Quēadmodum abbas iohānes ſuo obedierit ſenioꝛi ad aduoluēdum ſaxum quod ne a multis quidē poſſibile erat moueri.

xxvii De humilitate ⁊ obedientia abbatis Mucij quaꝫ in pꝛoijciendo in fluuium paruulo filio ex pꝛecepto ſenioꝛis non heſitauit implere.

xxviii Quēadmodum reuelatū ſit abbati de patre Mucio opus eum abꝛac feciſſe: ⁊ ꝙ defuncto eidem abbati idem pater Mucius in monaſterij adminiſtratione ſucceſſerit.

xxix De obedientia fratris qui decem ſpoꝛtas circūferens publice diſtraxit ad abbatis imperium.

xxx De abbatis pynufij humilitate: q̄ relicto cenobio celeberrimo cui pꝛeſbyter pꝛeerat: longinquū monaſterium in quo velut incipiens ſuſciperetur deſiderio ſubiectionis expetijt.

xxxi Quēadmodum abbas pynufius reductus in monaſterium ſuuꝫ modico tempoꝛe commoꝛatus iterum fugerit in partes ſyrie.

xxxii Que pꝛecepta dedit idem abbas pynufius fratri quē in ſuo monaſterio ſub noſtra recipiebat pꝛeſentia.

xxxiii Quod ſicut magna remuneratio monacho debet ſm̄ inſtitutionem patrum laboꝛanti: ita ⁊ pena ſimiliter tribuat: ⁊ iccirco nō debeat quis facile admitti

in monaſterio.
xxxiiij Quod abrenunciatio noſtra nihil ſit aliud ꝙ mortificatio ⁊ imago crucifixi.
xxxv Quod crux noſtra timor domini ſit.
xxxvj Quod renunciatio noſtra nihil proſit ſi hiſdem quib⁹ renunciauimus implicemur.
xxxvij Quod diabolus noſtro fini ſemper inſidietur: ⁊ nos eius caput iugiter obſeruare debeamus.
xxxviij De renunciantis preparatione aduerſum temptationes: ⁊ de paucis imitandis.
xxxix Quo ordine quis ad perfectionem valeat peruenire: ꝑ quã de timore dei ad charitatẽ cõſequẽter aſcẽdat.
xl Quod non debeat monachus exempla perfectionis a multis expetere ſed ab vno vel a paucis.
xlj Quarum debilitatum ſimilitudinẽ ſuſcipere debeat qui in cenobio commoratur.
xlij Quod bonum patientie ſue nõ debeat monachus de aliorum ſperare virtute: ſed de ſua longanimitate.
xliij Recapitulatio expoſitionis per quam monachus ad perfectionem poſſit aſcendere.

¶ Explicit anotatio capitulorum.

¶ Incipit liber quartus de inſtitutis renunciãtiũ.

¶ Prohemiale. Capitulum.j.

De canonico modo pſalmorꝫ atqꝫ orationum qui debeat in diurnis conuenticulis per monaſteria cuſtodiri: ad inſtitutionẽ eius qui renunciat huic mundo: narrationis nos ordine prouocante tranſimus: conditiones in primis quibus hi qui ad dñm conuerti cupiunt recipiantur in cenobijs: breui quantũ poſſumus ſtudentes ſermone complecti: quedã ſcꝫ de egyptiorꝫ: quedam de tabenenſiotarum regulis admiſcẽtes: quorꝫ in thebaide eſt cenobiũ: quãto numero populoſius cunctis: tanto cõuerſationis rigore diſtrictius. Si quidẽ in eo pluſꝙ quinqꝫ milia fratrũ ſub vno abbate reguntur: tantaqꝫ ſit obedientia hic tã prolixus monachorꝫ numerus omni euo ſeniori ſuo ſubditus: quãta nõ poteſt apud nos vnus vni vel obedire permodico tempore vel peſſe.

¶ Qua ratione vſqꝫ ad vltimã ſenectutẽ apud eos in cenobijs perſeuerent. Capitulum.ij.

QUorum tam longa perſeuerantia ⁊ humilitas atqꝫ ſubiectio quemadmodũ tã diuturna perduret: quave inſtitutione formet: ꝑ quã vſqꝫ ad incuruã ſenectã in cenobio perſeuerẽt. opinor nos ante omnia debere perſtringere. Tã namqꝫ eſt: quãtã neminem in monaſterijs nr̃is ingreſſum ne

anno quidē integro tenuisse meminimus: vt cū renunciationis eo℞ primordia viderim⁹: cōsequēs fuisse intelligamus: vt in tā sublimia pfectionis fastigia taliū viro℞ fundamēta ꝯsurgerēt.

¶ Quo examine probetur qui in cenobio suscipiendus est. Capitulum .iij.

i Gitur ambiens quis intra cenobij recipi disciplinā: nō ante prorsus admittit: ꝙ dieb⁹ decē vel eo ampli⁹ p foribus excubās: indiciū pseuerātie ac desiderij sui pariter ꝙ humilitatis ac patientie demōstrauerit. Cūcꝫ omniū pretereuntiū fratrū genibus prouolutus: ꝛ ab vniuersis de industria refutatus atqꝫ despectus: tanꝙ qui nō religionis sꝫ necessitatis obtentu monasteriū optet intrare: iniurijs ꝗꝫ ꝛ exprobrationibus multis affectus: experimentū dederit cōstantie sue: qualisꝗꝫ futurus sit in tēptationib⁹: opprobrio℞ tolerātia declarauerit: atqꝫ ita fuerit explorato mentis ardore susceptus: diligentia summa perquirit ne de pristinis facultatibus suis inheserit ei vel vnius nummi contagio. Sciunt enim eū sub monasterij disciplina diuturnū esse nō posse sed ne humilitatis quidem aut obediētie apprehensurum esse virtutē: nec vlla cenobij paupertate ac districtione contentū fore: si in consciētia eius pecunie quantulācunqꝫ latitauerit: sed vbi primū exorta fuerit qualibet occasione cōmotio: fiducia stipis illius animatū: cōtinuo de monasterio velut funda rotante fugiturum.

¶ Quare qui in monasterio recipiuntur. Ca .iiij.

e T idcirco ne vsibus quidē cenobij profuturas suscipere ab eo pecunias acquiescūt. Primū ne cōfidentia huius oblationis inflatus: nequaꝙ se pauperiorib⁹ fratribus coequare dignet: cū ne per hāc elationē nullatenus ad hūilitatem xpi descēdens: cū in disciplina cenobij nō possit perdurare: egressusqꝫ exinde ea que in principio renūciationis sue spiritali feruore succēsus intulerat: tepefactus postea nō sine iniuria monasterij sacrilego spiritu recipere atqꝫ exigere moliat. Qd omnimodis obseruari debere: multis sunt experimentis freqūter edocti. Nā per alia minus cauta monasteria simpliciter quidā suscepti: de eis ꝗ intulerāt queqꝫ in dei ope fuerāt dispensata: cū ingenti post blasphemia redhibitionē poscere temptauerunt.

¶ Cur hi qui renunciāt suscepti in monasterijs propria vestimenta deponant ꝛ ab abbate alijs induantur. Capitulum .v.

q Uobrē ita nudat quisqꝫ cū receptus fuerit omni pristina facultate: vt ne ipsum quidē qui opertus est indumētum habere permittatur vlterius: sed in consilio fratrū product⁹ in mediū exuat proprijs: ac p manus abbatis indu-

tur monaſterij veſtimentis: vt p hoc ſe nō ſolū vniuerſis rebus ſuis antiquis nouerit ſpoliatū: verūetiam omni faſtu depoſito mundiali: ad xp̄i paupertatē ꝛ inopiā deſcendiſſe: iāq; opibus ſuſtentandū non ſeculi arte queſitis: nec de infidelitate priſtina reſeruatis: ſ3 de ſanctis ac pijs monaſterij largitionib⁹ militie ſue ſtipēdia percepturū: atq; inde ſe deinceps veſtiendū alendūq; cognoſcēs: ꝛ nihil habere ꝛ nihilomin⁹ de craſtino non eſſe ſollicitum ſm euangelij diſcat ſententiā: nec erubeſcat pauperibus id eſt corpi fraternitatis equari: quibus cōnumerari xp̄s: ꝛ quorum ſe fratrem non erubuit nuncupare: quin potius glorietur domeſticis eius factum ſe eſſe conſortem. math. 6.

Qua cauſa veſtimenta renunciantiū cū quibus ingreſſi ſunt monaſterium: a diſpēſatore ſeruentur.

Capitulum. vj.

i Ila vero que depoſuit veſtimenta economo conſignata tandiu reſeruantur: donec profectus ꝛ conuerſationis eius ac tolerantie virtutē diuerſis tēptationib⁹ ac probationibus euidenter agnoſcant. Et ſi quidē poſſe eū inibi perdurare tpe procedēte pſpexerint: ꝛ in eodē quo cepit feruore pſiſtere: indigētib⁹ eadē largiunt̄. Sinvero quodā ex eo murmurationis vitiū: vel parue cuiuſlibet inobediētie culpā proceſſiſſe deprehēderint: exuētes eū monaſterij q̄bus indut⁹ fuerat veſtimentis: ꝛ antiquis reueſtitū veſtimētis q̄ fuerāt ſequeſtrata: depellūt. Nullū etenim fas eſt cū illis q̄ accepit abſcedere: nec quēq; patiunt̄ illis adhuc indui: quē ſemel ab inſtitutionis ſue regula tepuiſſe puiderint. Uñ et copia nulli penitus palā diſcedēdi cōcedit̄: niſi aut in morē ſerui fugacis captās denſiſſimas tenebras nocte diffugiat aut certe hoc ordine ꝛ profeſſione indicatus indign⁹: cū cōfuſione ꝛ nota corā cunctis fratribus depoſita veſte monaſterij expellatur.

Cur in monaſterio ſuſcepti non permittantur ſtatim congregationi fratrum commiſceri: ſed xenodochio ante tradantur.

Capitulum. vij.

c Um igitur quis ſuſceptus ꝛ hac perſeuerantia quā diximus comprobatus: ac depoſitis proprijs veſtimentis habitu monaſteriali fuerit accinctus: nō ſtatim cōgregationi fratrum cōmiſceri permittitur: ſed deputatur ſeniori qui ſeorſum haud longe a veſtibulo monaſterij commanens: habet curam peregrinorum ꝛ aduenientiu3 deputatam: eiſq; omnem diligentiam ſuſceptionis ꝛ humanitatis impendit. Cūq; ibidē integro anno deſeruiens abſq; vlla q̄rella ſuū circa pegrinos exhibuerit famulatū: imbut⁹ p h. pria inſtitutione hūilitatis ac patientie: atq; in longa exercitatione ꝯcognit⁹: admiſcēd⁹ ex hoc cō

gregationi fratrū: alij tradiť ſeniori q̄ decem iunioribus preeſt: quos ſibi creditos ab abbate inſtituit pariter ⁊ gubernat: ſm illud ſcȝ quod ordinatū in Exodo legimus per moyſen.

¶ Quibus primū inſtitutis iuniores exerceanť: vt ad ſuperandas oēs cōcupiſcentias proficiant. Cap. viij.

c Uius hec erit ſollicitudo ⁊ eruditio principalis: ꝑ quā iunior introductus aſcendere cōſequenter etiā culmina perfectionis ſumma preualeat: vt doceat eū primitus ſuas vincere voluntates: quē ſtudioſe in his ac diligēter exercēs hec illi ſemꝑ imperare de induſtria curabit que ſenſerit aīo eius eſſe cōtraria. Multis ſiquidē experimentis edocti: tradūt monachū ⁊ maxime iuniores ne voluptatem q̄dem concupiſcentie ſue refrenare poſſe: niſi prius mortificare ꝑ obedientiā ſuas didicerit voluntates. Ideoq̄ pronunciant nullatenus preualere vel irā vel triſticiā vel ſpm̄ fornicationis extinguere ſed nec humilitatē cordis verā: nec cū fratribus vnitatē ꝑpetuā: nec firmā diuturnāq̄ poſſe retinere cōcordiā: ſed nec in cenobio quidē diutius ꝑdurare eū q̄ prius volūtates ſuas nō didicerit ſuperare.

¶ Quare iunioribus imperet vt ſeniori ſuo nihil de cogitationibus ſuis ſubtrahant. Capitulum. ix.

b Is igitur inſtitutis eos quos initiant: velut elementis q̄buſdā ac ſyllabis imbuere ad ꝑfectionē atq̄ informare feſtinant: ꝑ hec ad liquidū diſcernentes: vtrū ficta ⁊ imaginaria: an vera ſint humilitate fundati. Ad qđ vt facile valeant ꝑuenire: cōſequēter inſtituuntur nullas penitus cogitationes prurientes in corde ꝑniciosa cōfuſione celare: ſed confeſtim vt exorte fuerint: eas ſuo patefacere ſeniori: nec ſuꝑ earū iudicio quicq̄ ſue diſcretioni committere: ſed illud credere malū eſſe vel bonū qđ diſcuſſerit ac ꝓnunciauerit ſenioris examen. Itaq̄ fit vt in nullo circūuenire iuuenē callidus inimicus velut inexpertum ignarūq̄ preualeat: nec vlla fraude decipe quē preuidet nō ſua ſed ſenioris diſcretione muniri: ⁊ ſuggeſtiones ſuas velut ignita iacula quecūq̄ in cor eius iniecerit: vt ſeniorē celet nō poſſe ſuaderi. Aliter quippe ſubtiliſſimus diabolus illudere vel deijcere iuniorē nō poterit: niſi cū eū ſeu ꝑ arrogantiā ſiue ꝑ verecundiam ad cogitationū ſuarū velamē illexerit. Generale nāq̄ ⁊ euidens indicium diabolice cogitationis eſſe ꝓnunciant: ſi eam ſeniori confundamur aperire.

¶ Quanta obediētia ſeniorib⁹ a iunioribus etiā in naturali neceſſitate tribuatur. Capitulum. x.

p Oſt hec tanta obſeruantia obedientie regula cuſtodiť: vt iuniores abſq̄ prepoſiti ſui ſcientia vel ꝑmiſſu: nō ſolū nō audeant cellā ꝓgredi: ſed ne ipſi quidē communi

ac naturali neceſſitati ſatiſfacere ſua auctoritate preſumāt. Sic q; vniuerſa cōplere quecūq; fuerint ab eo p̄cepta: tanq̄ ſi a deo ſint celitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtināt vt nōnunq̄ etiam impoſſibilia ſibimet impata ea fide ac deuotione ſuſcipiant: vt tota virtute ac ſine vlla cordis heſitatione pficere ea aut cōſummare nitanť: ⁊ nec impoſſibilitatē quidē precepti p ſenioris ſui reuerentia metianť. De quoꝝ obedientia ſpeciatim nunc dicere p̄termitto. Exēplis cū eā ipſis paulopoſt tradere ſuo loco diſponimus: ſi dn̄s nobis orationibus veſtris dederit cōmeatū. Nūc inſtituta cetera proſequamur: pretermittētes illa cōtexere que in hac regione vel tradi monaſterijs vel ab ipſis nequeunt cuſtodiri: ſicut in prefaciuncula nr̄a facturos nos eſſe pmiſimꝰ qđ ſcꝫ nec laneis indumētis vtanť ſed lineis tantū: ⁊ ne ipſis quidē duplicibus quibus vicaria prepoſitus vnuſquiſq; ſue decanie ſubminiſtrat cū illa q̇bus veſtiti ſunt ſorduiſſe cōſpexerit.

Cuiuſmodi cibus apud eos delicatiſſimus habeatur. Capitulum. xj.

Illud quoq; arduū atq; ſublime genus cōtinentie ſimiliter pretermittēs: in qua ſumme reputanť delitie ſi herba ſale cōdita quā lapſaniū vocāt aqua diluta ad refectionē fratribus apponať: aliaq; cōplura his ſimilia que in hac p̄uincia nec aerū temperies: nec qualitas noſtre fragilitatis admittit illa tm̄modo proſequar que, nulla carnis infirmitas non ſitus loci poterit impedire: ſi ea non fragilitas anime ac tepor mentis ademerit.

Quod ad ſonitum pulſantis oſtiū nihil operis nō omittant ſtudio celeriter accurrendi. Capitulum. xij.

Itaq; cōſidentes intra cubilia ſua ⁊ operi ac meditationi ſtudiū pariter impēdētes: cū ſonitū pulſantis oſtiū ac diuerſorū cellulas percutientis audierint ad orationem eos ſcꝫ. ſeu ad opus aliqđ inuitantis: certatim e cubilibus ſuis vnuſquiſq; prorumpit: ita vt is q̇ opus ſcriptoris exercet quā repertus fuerit incboaſſe litterā finire nō audeat: ſed in eodē puncto quo ad aures eius ſonitus pulſantis aduenerit: ſumma velocitate proſiliens: ne tantū q̇dē more interponat: quantū cepti apicis cōſummet effigiē: ſed imperfectā lineā littere derelinquēs. nō tā operis cōpendia lucra ve ſectenť: q̄ obediētie virtutē exequi toto ſtudio atq; emulatione feſtinet. Quā nō ſolū operi manuū ſeu lectioni vel ſilentio ⁊ quieti celle: verūetiā cunctis virtutibus ita preferunt: vt huic iudicent omnia poſtponenda: ⁊ vniuerſa diſpendia ſubire contenti ſint: dummodo hoc bonū in nullo violare videantur.

Quam criminoſum habeatur ſi aliquid vel viliſſi-

mum quiſpiam ſuum dixerit. Capitulum.xiij.

Nam ſane virtutē inter ceteras eorū institutiones vel cō memorare ſuperfluū puto: qđ ſcȝ nulli ciſtellā: nulli peculiarem ſportellam liceat poſſidere: nec tale aliqđ qđ velut ꝓpriū retinens ſuo debeat cōmunire ſignaculo. Quos ita nouimus omni ex parte nudos exiſtere: vt preter colobium: manortē: caligas: melotē: ac pſiatbium nihil amplius habeant: cū in aliis quoqȝ monaſteriis in quibus aliqua remiſſiones indulgētur: hanc regulā videamus ſtrictiſſime nuncvſqȝ ſeruari: vt ne verbo quidē audeat quis dicere aliqđ ſuum: magnūqȝ ſit crimē ex ore monachi proceſſiſſe codicē meū: tabulas meas graphium meū: tunicā meam: caligas meas. proqȝ hoc digna penitentia ſatiſfacturus ſit: ſi caſu aliquo per ſubreptionē vel ignorantiam huiuſmodi verbum de ore eius effugerit.

¶ Quod licet multa pecunia vniuſcuiuſqȝ ope congeratur: nullus tamē preſumat excedere ſtatute ſufficientie parcitatem. Capitulum.xiiij.

Et cū tantos vnuſquiſqȝ eorū quotidie de ope ac ſudore ꝓprio redditus cōferat monaſterio: vt ex his ſuſtentare nō ſolum ſuā valeat parcitatē: verūetiam vſibus poſſit exuberare multorū: in nullo tū inflatur: nec ſibi de tanto opis ſui queſtu ac ſudore blandit̄: ſed preter duo paximacia que tribus vix denariis ibidem diſtrahunt̄: nihil ſibimet amplius vnuſquiſqȝ preſumit. Inter quos nullū peculiare opus quod pudet dicere: quodqȝ in noſtris monaſteriis vtinā fieri neſciremus non dicam effectu: ſed ne cogitatione quidē ab aliquo penitus affectatur. Cūqȝ totā enthecā cenobii ſuam credat eſſe ſubſtantiā cūctiſqȝ rebus vt omniū dñs oēm curā ſollicitudinemqȝ impendat: ad retinendā nihilominus arrepte nuditatis virtutem: quā ſtudet ad finē vſqȝ perfecte atqȝ inuiolabiliter cuſtodire: ita ſemetipſum a cūctis extraneū ⁊ ex omnibus iudicat alienū: vt tanqȝ peregrinū ſe gerat: ⁊ incolā iſtius mūdi: alumnūqȝ ſe potius monaſterii reputet ac miniſtrū: qȝ dñm cuiuſcūqȝ rei preſumat.

¶ De immodico apud nos ſtudio habēdi. Cap.xv.

Ad hec nos miſerabiles quid dicemus: q̄ in cenobiis cōmorātes: ac ſub abbatis cura ⁊ ſollicitudine cōſtituti: peculiares circunferimus claues: omniqȝ pfeſſionis noſtre verecundia ⁊ cōfuſione calcata: etiā anulos quibus recōdita ꝓſignemus in digitis palā geſtare nos nō pudet: quibus nō ſolum ciſtelle vel ſporte ſed ne arce quidē vel armaria: ad ea que cōgerimus vel q̄ egreſſi de ſeculo reſeruauimus condēda ſufficiunt. Quiqȝ ita nonnunqȝ pro viliſſimis nulliſqȝ rebus accēdimur: eas duntaxat velut ꝓprias vendicantes: vt ſi quis vel

digito quicq̃ ex his cõtrectare preſumpſerit: tanta contra eum
iracũdia ſupplicamur: vt cõmotionẽ cordis noſtri a labijs ac to
ta quidẽ corporis indignatione reuocare nõ poſſimus. Sed pre-
termiſſis noſtris vicijs: ⁊ his q̃ nec cõmemorari quidẽ dignum
eſt ſilentio traditis: ſm̃ illud eloquiũ. Nõ loquatur os meũ opa
hoĩm: virtutes potius que apud illos ſunt: ⁊ hec que nos quoq̃ Pſ.16.
omni ſtudio debemus appetere: cepto narrationis ordine pro-
ſequamur: ipſaſq̃ iã regulas ac typos curſim breuiterq̃ pona-
mus vt puenientes poſt hec ad quoſdã actus ⁊ opa ſeniorũ q̃ ſtu-
dioſe memorie mandare diſponimus: hec q̃ noſtra expoſitione
digeſta ſunt velut teſtimonijs validiſſimis roboremus: vniuer-
ſa que diximꝰ exẽplis eorũ potius ac vite auctoritate firmãtes.

De regulis diuerſarũ correptionum. Capitulum .xvj.

ſI quis igit̃ gillonẽ fictilem quẽ baucalẽ nũcupant: aut
hmõi aliud caſu aliquo fregerit: aut pdiderit aliq̃d: non
aliter negligentiã ſuã q̃ publica diluet penitentia: cun
ctiſq̃ in ſynaxi fratribus cõgregatis: tãdiu proſtratus in terrã
veniã poſtulabit: donec orationũ cõſummet ſolennitas: impe-
traturus eã cũ iuſſus fuerit abbatis iudicio de ſolo ſurgere. Eo-
dem mõ ſatiſfaciet quiſquis ad opus aliqđ acceritus: vel ad cõ
gregationẽ ſolitã tardius occurrerit: aut ſi decantãs pſalmũ vel
modicum titubauerit. Similiter ſi ſuperfluo: ſi durius: ſi con-
tumacius reſponderit: ſi negligentius obſequia iniuncta com-
pleuerit: ſi vel leuiter murmurauerit: ſi lectionem operi vel obe-
dientie preferẽs: officia ſtatuta ſegnius fuerit executus: ſi dimiſ
ſa ſynaxi non concitus ad cellam recurrere feſtinauerit: ſi cum
aliquo vel ad modicum ſubſtiterit: vel ſi ad punctum tempo-
ris vſpiam ſeceſſerit: ſi alterius tenuerit manum: ſi cum illo qui
cellule ſue cohabitator non eſt confabulari quantulumcũq̃ pre-
ſumpſerit: ſi orauerit cum illo qui eſt ab oratione ſuſpenſus: ſi
parentum quempiam vel amicorum ſecularium viderit: vel col
locutus eis ſine ſuo fuerit ſeniore: ſi epiſtolam cuiuſcunq̃ ſuſci
pere: ſi reſcribere ſine abbate ſuo temptauerit. Hucuſq̃ ⁊ in hu
iuſmodi ac ſimilibus admiſſis: procedit animaduerſio ſpirita
lis. Reſidua vero que apud nos indifferenter admiſſa: a nobis
quoq̃ reprehenſibilius ſuſtinentur: id eſt aperta cõuicia: mani
feſti contemptus: contradictiones tumide: libera ⁊ effrenata
proceſſio: familiaritas apud feminas: ire: rixe: ſimultates ⁊ iur
gia: operis peculiaris preſumptio: philargyrie contagio: affe-
ctus atq̃ poſſeſſio rerum ſuperfluarum que a ceteris fratribus
nõ habentur: extraordinaria ac furtiua cibi refectio: ⁊ his ſimi
lia non illa increpatione quam diximus ſpiritali: ſed vel plagis
emendantur vel expulſione purgantur.

¶ Quibus auctoꝛibus ſit inuentum vt reficientib⁹ fratribus ſacre lectiones in cenobijs recitentur: ⁊ quā tum apud egyptos pꝛebeaẜ ſilentiū. Cap̄. xvij.

Illud autem vt reficientibus fratribus ſacre lectiones
i in cenobijs recitentur: non de typo egyptioꝝ proceſſiſ
ſe: ſed de cappadocū nouerimus. Quos nulli dubiū eſt
non tam ſpiritalis exercitationis cauſa ꝙ compeſcende ſupflue
ocioſeq̄ꝫ cōfabulationis gratia: ⁊ maxime contētionū q̄ plerū
q̄ꝫ ſolēt in conuiuijs generari: hoc ſtatuere voluiſſe: vidētes eas
aliter apud ſe non poſſe cohiberi. Apud egyptios enim vel ma
xime tabennenſiotas tantum ſilentium ab oībus exhibeẜ: vt
cum in vnum tanta numeroſitas fratrū refectionis obtentu cō
ſederit: nullus nec mutire quidē audeat ꝑter eū qui ſue decanie
ꝓeſt. Qui tamē ſi quid menſe ſupinferri vel auferri neceſſarium
eſſe peruiderit: ſonitu potius ꝙ voce ſignificat. Tantaq̄ꝫ veſcen
tibus eis ſilentij huius diſciplina ſeruaẜ: vt cucullis vltra ocu
loꝝ palpebꝛas demiſſis: ne ſcꝫ liber aſpectus habeat curioſius
copiā euagandi: nihil amplius intueanẜ ꝙ mēſaꝫ: ⁊ appoſitos
in ea vel quos ex ea capiunt cibos: ita vt quemadmodū vel quā
tum reficiat alius: nullus inuicem notet.

¶ Quod illicitum ſit extra mēſam communem quic ꝙ cibi potuſve guſtare. Capitulum. xviij.

Necꝙ vel poſtꝙ legitimam cōmunē q̄ꝫ refectionē perci
a piāt: ſumma cautione ſeruatur ne extra menſam quicꝙ
cibi penitus oꝛi ſuo quiſquam indulgere pꝛeſumat: vt in
cedentibus ꝑ hoꝛtos ⁊ pomaria: cum paſſim blādeq̄ꝫ per arbo
res poma pendētia non ſolum obijciant ſe pectoꝛibus tranſeun
tiū: verūetiam ſtrata per terrā cōculcanda pedibus offerant: at
q̄ꝫ ad colligendū parata facile ad conſenſum cōcupiſcentie illi
cere valeāt intuentes: ⁊ opoꝛtunitate vel copia quāuis diſtri
ctos atq̄ꝫ abſtinentiſſimos ad ſui deſideriū ꝓuocare: ſacrilegū
ducatur non modo quicꝙ ex his deguſtare verumetiam manu
contingere: abſq̄ꝫ eo quod palam cunctis in cōmune reficienti
bus exhibetur: ⁊ ad percipiendum economi diſpenſatione per
fratrum obſequia publice miniſtratur.

¶ Quemadmodum per paleſtinā vel meſopotamiā quotidiana fratribus exhibeātur obſequia. Capitulum. xix.

E quid ſane de inſtitutis cenobioꝛum pretermiſiſſe vi
n deamur: quēadmodū quotiana fratrib⁹ ēt ꝑ alias regio
nes exhibeanẜ obſeq̄a: cōmemoꝛādū breuiter puto. Per
cunctam namq̄ꝫ meſopotamiam: paleſtinam ⁊ cappadociaꝫ ac

totum orientem: ſingulis hebdomadib⁹ viciſſim fratres ad hec officia ſibi reddēda ſuccedūt: ita vt ſm cenobij multitudinē: miniſtroꝝ quoq numerus deputetur. Que explere tanta deuotione ꝛ humilitate properant: quanta nullus ſeruorum diriſſimo domino ac prepotenti exhibet ſuum famulatum: ita vt ne iſtis quidē ſolis cōtēti obſequijs que canonico iure ſoluuntur: etiā nocte ſurgentes illos quibus ſpecialiter hec manet cura ſtudio ſuo releuent: ꝛ ea que ab ipſis perficienda ſunt: furtim pueniētes implere cōtēdūt. Has antē ſeptimanas vnuſquiſq ſuſcipiēs vſq ad cenam dominici diei miniſtraturus obſeruat. Qua peracta miniſterium totius hebdomadis ita concluditur: vt hi quibus ſuccedendum eſt: conuenientibus in vnum fratribus ad concinendos pſalmos quos quieturi ex more decantant: omnibus in ordine pedes lauēt: hanc ſcilicet ab eis pro labore toti⁹ ſeptimane benedictionis mercedem fideliter expetentes vt eos explentes mandatum chriſti: emiſſa generaliter ab omnib⁹ fratribus oratio proſequatur: que vel pro ignorationibus intercedat vel pro admiſſis humana fragilitate peccatis: ꝛ cōmēdet deo velut ſacrificiū pingue cōſummata eoꝝ deuotionis obſeq̄a. Itaq ſecunda ſabbati poſt matutinos hymnos alijs rurſum ſuccedentibus vtenſilia in quibus miniſtrauerāt ac vaſa cōſignāt que tanta ſollicitudine curaq ſuſcipientes cuſtodiunt: ne quid ex eis imminuatur vel pereat: vt credant ſe etiā p minimis quibuſq vaſis tanq pro ſacroſanctis rationem: non ſolum diſpēſatori preſenti: ſed etiam domino reddituros: ſi forte aliq̄d ex eis negligentia eoꝝ fuerit imminutum. Cuius diſcipline q modus ſit vel quanta fide ꝛ cautione ſeruetur: vno teſtimonio: qđ exempli gratia ponā: poteritis agnoſcere. Sicut enim ſtudem⁹ ſatiſfacere veſtro ſeruori: quo plenā vniuerſoꝝ cognitionem deſiderantes: etiā ea que optime noſtis hoc libello vobis cupitis iterari: ita veremur menſuram breuitatis excedere.

De tribus lēticule granis ab economo repertis. Capitulum. xx.

In ſeptimana cuiuſdam fratris cū preteriens econom⁹ tria lenticule grana vidiſſet iacere in terra: que hebdomadario feſtinanti dum ea preparat coctioni inter manus cum aqua qua diluebantur elapſa ſunt: confeſtim ſuper hoc abbatem conſuluit. A quo velut interuerſor neglectorq ſacri peculij iudicatus ab oratione ſuſpēſus eſt. Cuius negligentie reat⁹ non aliter ei remiſſus eſt: niſi eum publica penitentia diluiſſet. Non ſolum enim ſeipſos non eſſe ſuos: ſed etiam omnia q ſua ſunt, credunt domino conſecrata. Propter quod ſi quid fuerit in monaſterio ſemel illatum: vt ſacroſanctum cum omni decernūt

reuerētia debere tractari. Tātaq; fide vniuerſa pcurāt atq; diſpēſant: vt etiam ea que deſpectui habentur: paruaq; reputant ac vilia: ſi vel loco mouerint vel cōpetentius collocauerint: ſi gillonē aqua impleuerint: ſi ex eo cuiq; obtulerint ad bibēdū: ſi tenuem feſtucam de oratorio cella ve ſubmouerint: mercedē ſe cōſecuturos a domino tota credulitate confidant.

¶ De ſpontaneo quorundam fratrum miniſterio. Capitulum .xxi.

n ouimus fratres in quorum ſeptimana cum accidiſſet tanta lignorum penuria: vt non eſſet penitus vnde ſoliti cibi fratribus pararent: et donec poſſent coempta deferri vt xerophagia cōtenti eſſent: abbatis fuiſſet auctoritate p̄ceptum: eſſetq; hoc vniuerſis placitum: nec quiſq; poſſet vllum coctionis ſperare pulmentum: illos velut qui fructu ac mercede ſui laboris et obſequij fraudarentur: ſi in ordine vicis ſue cibos fratribus non ſecundum conſuetudinem parauiſſent: tantum ſibi ſpontanei operis ac ſollicitudinis indixiſſe: vt in illis aridis ac ſterilibus locis in quibus ligna niſi de fructiferis arboribus excidantur: omnimodis nequeunt inueniri. Nec enim vt apud nos vlla reperiuntur fruteta ſylueſtria: per extenta auia diſcurrentes: et eremum que verſus mare mortuum tenditur obeuntes: feſtucas tenues ac ſpinulas quas ventus huc illucq; diſperſerat: ſuo ſinu et gremijs colligētes: cunctā ſolennitatem ciborū ſpontaneis obſequijs prepararent. ita vt de ſolita prebitione nihil paterentur imminui. Tāta fide hec ſua munia fratribus exhibentes: vt etiam cum illos honeſte poſſet vel lignorū excuſare penuria vel abbatis imperium: pro fructu ſuo atq; mercede noluerint hac abuti licentia.

¶ De egyptiorū typo qui eſt ſuper quotidianis fratrum ſtatutus obſequijs. Capitulum .xxij.

h Ec dicta ſint ſecundum typum vt prefati ſumus totius orientis: quem etiam in partibus noſtris neceſſario dicim⁹ debere ſeruari. Ceterum apud egyptios quib⁹ maxima cura eſt operis: non eſt hebdomadarum mutua viciſſitudo: ne ſub occaſione huius officij omnes ab operis canone impediantur: ſed vni probatiſſimo fratrū cellarij vel coquine cura committitur qui perpetuo donec vires eius vel etas admittit iugiter opus iſtud exerceat. Non enim magno labore corporis fatigatur: q2 nec tanta cura inter eos parandorum ciborum vel coctiōis impēditur: quippe qui maxime xerophagijs vel homophagijs vtunt: et apd quos ſecta ſingulis mēſib⁹ porrorū folia: labſania: ſal fricatū oliue: piſciculi minuti ſalliti: quos illi menomenia vocant: ſumma voluptas eſt.

¶ De obedientia abbatis iohannis per quam vſq;

ad prophetie profectus eſt gratiam.
Capitulũ.xxiij.

E quoniam hic liber de inſtitutione eſt eius qui renun
e ciat huic mundo: per quam ſcilicet introductus ad hu
militatẽ verã ⁊ obediẽtiã pfectã ceterarũ quoqꝫ ꝓ totũ cul
mina poſſit aſcendere. neceſſarium reor quedam ſeniorum geſta
quibus per hanc enituere virtutem: exempli gratia: ſicut promi
ſimus explicare: de multis admodũ pauca carpentes: vt ſtudẽ
tibus ſublimiora ſectari: non ſolum incitamentum ex his vite
perfecte: ſed etiã propoſiti forma ꝓcedat. Quãobrem duos vel
tres pro libelli huius compendio de tam innumera patrũ mul
titudine proferentes ponimus. Primũ abbatem ioannem qui
commoratus eſt iuxta Lico quod eſt oppidum thebaidis: qui
qꝫ propter obedientie virtutem vſqꝫ ad prophetie gratiam ſub
limatus: ſic vniuerſo claruit orbi: vt etiam regibus mundi hu
ius merito ſuo redderetur illuſtris. Nam cum in extremis vt di
ximus thebaide partibus commaneret: non ante preſumebat
Theodoſius imperator ad prepotentiũ bella tyrannorum pro
cedere: ꝙ oraculis illius alaretur atqꝫ reſponſis. Quibus con
fidens velut celitus ſibi delatis: trophea de bellis deſperatis
atqꝫ hoſtibus reportabat.

De ligno itaqꝫ arido quod idem abbas ioãnes ad arbitriũ ſenioris ſui quaſi adolẽdũ rigare nõ deſtitit.

Capitulum.xxiiij.

Ic itaqꝫ beatus Ioannes ab adoleſcentia ſua vſqꝫ ad p
h fectam ac virilem etatem ſeniori deſeruiens: donec ille
in huius vite conuerſatione durauit: tanta humilitate
inheſit eius obſequijs: vt ipſi quoqꝫ ſeni ſtuporem ſuum obedi
entia eius incuteret. Cuius hanc virtutem vtrum de vera fide
ac profunda cordis ſimplicitate deſcenderet: an affectaticia eẽt
⁊ quodammodo coacticia atqꝫ ad imperantis faciem preberet
volens manifeſtius explorare: ꝙ plura ei etiam ſuperflua mi
nuſqꝫ neceſſaria vel impoſſibilia frequentius iniungebat. Ex q
bus tria ponam per que manifeſtari poſſit volentibus ſcire
vel mentis eius vel ſubiectionis integritas. Sumpſit itaqꝫ de
lignario ſuo ſenex virgultũ: quod olim exciſum vſibus foci fue
rat preparatum: dũqꝫ coctionis retardaret occaſio: non modo
aridum ſꝫ prope putre iacebat temporis vetuſtate. Cumqꝫ hoc
coram ipſo fixiſſet in terrã: ꝓcepit aduecta aqua quotidie bis ri
gari: vt ſcꝫ diurnis humoribus radicatum: atqꝫ per aquã in ar
borẽ diffuſis ramis reuiuiſcẽs: amenitatẽ oculis atqꝫ vmbracu
lũ in eſtu feruẽti ſubter reſidẽtibꝰ exhiberet. Qđ preceptũ vene

ratione ſolita ſine vlla impoſſibilitatis cōſideratione ſuſcipiēs adoleſcens: ita quotidianis diebus expleuit: vt aquam per duo ferme milia indeſinenter apportans: nullatenus lignum rigare ceſſaret: atq; per totum anni ſpacium non infirmitas corporis: non feſtiuitas ſolennitatis: non occupatio neceſſitatis vllius que illum etiam honeſte excuſaret ab executione mandati: non deniq; hyemis aſperitas intercedens: ab huius obſeruatiōe precepti potuerit impedire. Cumq; eius hanc ſedulitatem tacitus ſenex latenter diebus ſingulis exploraret: ⁊ videret eum ſimplici cordis affectu mandatum ſuum velut diuinitus emiſſum ſine vlla permutatione vultus vel rationis diſcuſſione ſeruare: ſinceram humilitatis eius obedientiam comprobās: pariter etiā miſerans tam longum laborem quem per totum anni ſpacium ſtudio deuotionis impenderat: ad virgultum aridum accedens O inquit iohānnes miſit ne radices hec arbor an non? Cumq; ille ſe neſcire dixiſſet: ſenex velut inquirens rei veritatem: ⁊ tanq̄ temptans vtrum iam ſuis radicibus niteretur: euulſit coram ipſo leui commotiōe virgultum: ſicq; proijciens illud: precepit vt deinceps rigare deſineret.

De proiecto ab abbate iohanne vaſe vnico olei ad ſenioris imperium. Capitulum. xxv.

Taq; cum huiuſmodi exercitijs eruditus quotidie iuuenis in hac parendi virtute ſuccreſceret: ⁊ humilitatis eius eniteſceret gratia: atq; obedientie ſue ſuauis odor per monaſteria vniuerſa fragraret: quidam fratrum probationis: immo edificationis obtentu venientes ad ſenem: cum ſub iectionem eius quam audierant mirarentur: vocans eum repente ſenex. Aſcende ait: ⁊ ſumens lenticulam olei: que ſola in eremo ſuis vel aduenientium vſibus liquorē pinguedinis tenuiſſimum miniſtrabat: deorſum proijce per feneſtram. Quam ille cum ad ſuperiora concitus peruolaſſet: per feneſtram proferēs comminuendam dimiſit ad terram: parum cogitans vel retractans precepti ineptiam: diurnam neceſſitatem: infirmitatem corporis: penuriam ſumptuum: eremi ſqualentis anguſtias ac difficultates: in qua etiā ſi pecunia ſuppeditaret: nihilominus perdita ſpecies inueniri repararitq; non poſſet.

Quemadmodum abbas iohānes ſuo obedierit ſenioni ad aduoluēdum ſaxum quod ne a multis quidē poſſibile erat moueri. Capitu. xxvj.

Lijs rurſum edificari cupientibus obediētie huius exēplo: vocans eum ſenior: curre inquit iohannes: ſaxum illud huc aduolue q̄protius. Qui confeſtim ſaxum immane quod turbe multe hominum vel mouere non poſſent: ap-

plicita nunc ceruice: nunc toto pectore tāto niſu atq; conatu pro
uoluere contendebat: vt ſudore omnium membrorum ſuorum:
non ſolum totum infunderet veſtimentum: ſed etiam ſaxum
ipſum ſuis ceruicibus humectaret: in hoc quoq; parū metiens
impoſſibilitatē precepti vel facti pro reuerentia ſenioris τ obſe
quij ſimplicitate ſincera: qua credebat ſenem tota ſide nihil poſ
ſe incaſſum ac ſine ratione precipere.

¶ De humilitate τ obedientia abbatis Mucij quā in proijciēdo in fluuium paruulo filio ex precepto ſenioris nō heſitauit implere. Capitulum.xxvij.

Ucuſq; abbatis iohannis pauca dixiſſe de multis ſuffi
b ciat. Nunc abbatis Mucij factum memoria dignum
comprehendā. Hic nāq; abrenunciare deſiderans huic
mundo: tam diu pro foribus monaſterij excubans perdurauit:
donec immobili perſeuerantia ſua contra omnem conſuetudinē
cenobiorū cum filio ſuo paruulo qui octo circiter erat annorum
vt ſuſciperetur: eliceret. Cumq; tandē recepti fuiſſent: confeſtim
non ſolum diuerſis prepoſitis traditi: verumetiam celle habita
tione ſeiuncti ſunt: ne ſcilicet iugi viſione paruuli reminiſceret
pater: et omni ſua quam renuncians abiecerat facultate atq;
affectione carnali ſaltem ſibi filium ſupereſſe: τ quēadmodum
ſe iam diuitem non eſſe ſciebat. ita etiam patrem ſe eſſe neſciret
Quod vt plenius probaretur: vtrum videlicet plus faceret affe
ctionem ſanguinis ac ſuorum viſcerum charitatē: an obedien-
tiam τ mortificationē chriſti: quam renuncians quiſq; pro eius
debet amore preferre de induſtria negligebatur paruulus pan
nis potius ꝙ veſtimentis indutus ſordibus quoq; ita obſitus
ac fedatus vt offendere potius ꝙ delectare paternos oculos poſ
ſet quotiens ab eo fuiſſet aſpectus ſed etiam colaphis atq; ala
pis expoſitus diuerſorum quas plerūq; ſub obtutibus ſuis in-
nocenti paruulo etiā gratis cernebat inferri ita vt nūꝗ genas
eius niſi lachrymarum ſordentibus veſtigijs videret infectas
Cumq; taliter infans ſub oculis eius per dies ſingulos ageret
pro amore nihilominus chriſti τ obedientie virtute rigida ſem
per atq; immobilia patris viſcera permanſerunt. Non enim iā
reputabat ſuum filium quem ſecū pariter obtulerat chriſto nec
curabat de preſentibus eius iniurijs ſed potius exultabat ꝙ eas
nequaꝗ infructuoſe cernebat tolerari parum cogitās de lachry-
mis eius ſed de propria humilitate ac ꝑfectione ſollicitus. Quā
diſtrictionē mentis illius atq; immobilem rigorem peruidens
cenobij ſenior ad comprobandam penitus animi eius conſtan
tiā cum plorare quadam die vidiſſet infantem ſimulās ſe aduer
ſus eum cōmotum precepit patri vt tollens eum iactaret in flu
men. Tunc ille velut a domino ſibi hoc preceptum eſſet confe-
ſtim celeri curſu rapiens filium vlnis proprijs vſq; ad orā flu-

minis aduenit iactaturus. Quod profecto feruore fidei ⁊ obedientie eius fuiſſet opere conſummatum: niſi procurati fuiſſent de induſtria fratres: qui ſollicite ripā fluminis obſiderent: proiectūqꝫ iam ⁊ quodammodo de fluminis alueo paruulū rapuiſſent: ⁊ conſummationem precepti obſequio patris ac deuotione completam: ab effectu operis atqꝫ ab ipſo fine reuocaſſent.

¶ Quemadmodum reuelatū ſit abbati de patre mucio opus eius abrae feciſſe: ⁊ ꝙ defuncto eidem abbati idem pater mucius in monaſterij adminiſtratione ſucceſſerit. Capitulum. xxviij.

c Uius fides atqꝫ deuotio intantum deo fuit accepta: vt diuino ſtatim teſtimonio comprobata ſit. Reuelatum nanqꝫ eſt continuo ſeniori: hac eum obedientia abrae patriarche opus impleſſe. Cumqꝫ breui tempore tranſacto idē abbas cenobij de mundi huius commoratione migraret ad dominum: hunc preponens cunctis fratribus ſucceſſorē ſibi: atqꝫ abbatem monaſterio dereliquit.

¶ De obedientia fratris qui decem ſportas circumferens publice diſtraxit ad abbatis imperium.

Capitulum. xxix.

n On tacebimus etiam nobis cognitum fratrem ſm ſeculi huius ordinem ſumme familie. Nā patre comite ac ditiſſimo oriundus fuit: ſtudijs quoqꝫ liberalibus nō mediocriter inſtitutus. Qui relictis parentibus cum ad monaſterium peruolaſſet: ad comprobandā mentis humilitatem vel fidei eius ardorem: cōfeſtim ei a ſeniore preceptum eſt: vt decem ſportas quas neceſſe nō erat publice vendicari: ceruicibus ſuis onerans diſtrahendas per plateas circūferret: adiecta conditione qua diutius in hoc officio retineretur: vt ſi forte eas vnus pariter coemere voluiſſet nō cederet: ſed ſingillatim eas querentibus venundaret. Quod ille tota deuotione cōpleuit: ⁊ omni confuſionis verecundia pro nomine ac deſiderio chriſti calcata: ſportas humeris ſuis imponens precio ſtatuto diſtraxit: ac pecuniam ad monaſterium reportauit: nequaꝙ perterritus tā vilis ⁊ inſueti officij nouitate: nec conſiderans indignitatem rei: natalitūqꝫ ſplendorē: ac venditionis iniuriam: dum illam chriſti humilitatem que eſt vera nobilitas: per obedientie gratiam deſiderat obtinere.

¶ De abbatis pynufij humilitate: qui relicto cenobio celeberrimo cui preſbyter preerat: longinquū monaſterium in quo velut incipiens ſuſciperetur: deſide-

rio ſubiectionis expetijt. Capitulum. xxx.

artat nos libelli modus ad finē tendere: ſed obedien
tie bonum que inter ceteras virtutes primatum tenet
non patitur nos eorum geſta qui per hanc claruerūt pe
nitus ſilentio preterire. Propter quod vtrunqꝫ congrue tempe-
rantes: id eſt tam breuitati ꝙ̄ ſtudioſorum deſiderijs atqꝫ vtili-
tatibus ſeruientes: vnum adhuc ponemus humilitatis exem-
plum quod non ab incipiente ſed a perfecto atqꝫ abbate com-
pletum: non ſolum iuniores inſtruere ſed etiam ſeniores ad per
fectam humilitatis virtutem lectione ſua poterit incitare. Uidi
mus itaqꝫ abbatem pynufium qui cum eſſet immanis cenobij
preſbyter qđ eſt in egypto nō longe a paneſiſi ciuitate: pro ipſa
reuerentia vel vite ſue vel etatis vel ſacerdotij cūctis honorabi
lis ac venerandus exiſteret. Uidens ſe pro hocipſo humilitatē
illam quam ſm̄ ſue mentis ardorem concupierat exercere nō
poſſe nec habere quo virtutem deſiderate ſubiectionis exerce-
ret clam fugiens de cenobio ſeceſſit ſolus in thebaidos vltimas
partes. Ibiqꝫ depoſito habitu monachorum aſſumpta ſeculari
veſte cenobium tabenenſiotarum expetijt quod ſciebat cunctis
eſſe diſtrictius ⁊ in quo ſe vel pro longitudine regionis credidit
ignorandum vel pro magnitudine monaſterij ac multitudine
fratrum facile poſſe celari. Ubi diutiſſime pro foribus perſeue-
rans cunctorum fratrum genibus prouolutus vt ſuſciperetur
ſummis precibus exorabat. Cumqꝫ multo deſpectu tandem fuiſ
ſet admiſſus quod ſcilicet decrepitus ſenex ⁊ qui omnem ſuam
peruixiſſet etatem ingredi cenobium poſtularet quo tempore iā
ne deſeruire quidem ſuis voluptatibus preualeret ac ne hoc qui
dem ipſum cauſa religionis expetere eum aſſererent ſed famis
⁊ inopie neceſſitate conſtrictum vt ſeni nulliqꝫ operi penitus
apto horti cura diligentiaqꝫ mandatur. Quam ſub alio fratre
iuniore qui eum ſibi creditum retinebat exercens ſic eidem ſub
debatur tantaqꝫ obedientia deſideratāqꝫ humilitatis excolebat
virtutem vt non ſolū ea que ad horti curam diligentiāqꝫ pertine
bant verūetiam vniuerſa officia que cunctis erant aſpera vel in
digna atqꝫ ab omnibus ducebantur horrori tota quotidie ſedu-
litate compleret. Quāplura etiam nocte conſurgens ita furtiꝫ
nullo teſte vel conſcio tenebris occulentibus efficiebat vt peni
tus auctorem operis nemo deprehenderet. Cumqꝫ ibidē trien-
nio deliteſcens diſperſis per vniuerſam egyptum vbiqꝫ fratri-
bus quereretur a quodam tandem viſus qui de egypti partibus
commearat vix potuit pre humilitate habitus ſui ac vilitate of
ficij quod gerebat agnoſci. Nam ſarculo deorſum incuruus la-
xabat oleribus terram deinde ſtercus humeris ſuis aduectans
eorum radicibus ingerebat. Cumqꝫ hec intuens frater ſuper
gnitione eius diutiſſima fuiſſet heſitatione detentus propius

tandem accedens: ꝛ non ſolū vultū ſed etiā ſonū vocis diligē-
ter explorans: ad pedes eius comminus procidens: primo quidē
ſup hoc ſtupore ſummū vidētibꝰ cūctis incuſſit: cur vȝ iſtud fe
cerit ei qui apud ipſos velut nouicꝰ ac de ſeculo nup egreſſus
habebat extremꝰ. Poſt vero miraculo ſunt maiore pculſi: cum
eius nomē qd apud ipſos quoq magna fuerat opinione cōper
tum protinus prodidiſſet. A quo vniuerſi frēs prioris ignorā-
tie veniā poſtulātes: ꝙ eum vȝ tāto tpe inter iuniores ac paruu
los deputaſſent: Inuitum ac flentē (ꝙ inuidia diaboli digna ſi-
bi fuiſſet cōuerſatione atq humilitate fraudatꝰ: quā diutiſſime
requiſitā tandem aliquādo ſe inueniſſe gaudebat: nec meruiſſet
vitā ſuā in illa quā arripuerat ſubiectione finire) ad propriū ce-
nobium reduxerunt: cuſtodiētes eū ſumma diligētia: ne ab eis
quoq ſimiliter quoꝙ dilapſus aufugeret.

¶ Quemadmodū abbas pynuſius reductus in monaſterium ſuū: modico tēpore cōmoratus iterū fugerit in partes ſyrie. Capitulum. xxxi.

V Bi cū fuiſſet modico tēpore demoratus: eodē rurſus hu-
militatis deſiderio atq ardore ſuccēſus: captās noctur
na ſilētia: ita diffugit: vt iā prouinciā nō vicinā: ſȝ igno
tas ꝛ alienas longeq diuiſas regiones expeteret. Nā conſcen-
dens nauē in paleſtine partes cōmeare feſtinauit: credēs ſe tu-
tius latitaturū: ſi ad illa ſemetipſum aſportaret loca in quibus
ne nomen quidē ſuū fuiſſet auditū. Quo cū adueniſſet: noſtrum
monaſteriū protinus expetiuit: qd nō longe fuit a ſpeleo in quo
dñs noſter ieſus chriſtus ex virgine naſci dignatꝰ eſt. In quo ꝑ
Math.v. modico tēpore delitēſcēs: ſcdm ſententiā dñi: tanꝙ ciuitas ſup
montē poſita diutius abſcōdi non potuit. Nā continuo quidam
fratrū qui ad loca ſancta de egypti partibus orationis cauſa cō
uenerāt: agnitū euȝ ſumma vi precū ad cenobiū ſuū reuocarūt.

¶ Que precepta dedit idem abbas Pynuſius fratri quem in ſuo monaſterio ſub noſtra recipiebat preſentia. Capitulum. xxxii.

H Unc igitur ſenem pro illa ꝗ nobis fuerat apud ipſum in
monaſterio noſtro familiaritas: cuȝ poſt hec in egypto
ſtudioſiſſime requiſiſſemus exhortationem quam dedit
fratri queȝ ſub noſtra preſentia in cenobio ſuo recipiebat: quia
puto ex hac poſſe aliquid inſtructionis accidere: animꝰ eſt opu
ſculo huic intexere. Noſti ait quot diebus pro foribꝰ excubās
hodie ſis receptus. Cuius difficultatis cauſaȝ primitus debes
agnoſcere. Poterit enim tibi in hac via quam ingredi concupi-
ſcis multum conferre: ſi ratione eius agnita ad chriſti ſeruitiū
conſequenter ac ſicut oportet acceſſeris.

¶ Quod ſicut magna remuneratio monacho debe-
tur ſecundum inſtitutionem patrū laboranti: ita ꝛ pe-
na ſimiliter tribuatur: ꝛ idcirco nō debeat quis facile
admitti in monaſterio.

Capitulum.xxxiij.

Icut nanqꝫ immēſa gloria fideliter ſeruientibus deo: ac
ſ ſm regule inſtitutionē ei coherentibus: repromittiť in
futurū ita: pene grauiſſime preparanť his q̄ tepide eam
negligenterqꝫ fuerint executi: ꝛ ſm hoc qđ profeſſi ſunt: vel qđ
ab hoībus eſſe credunť: fructus etiā congruos ſanctitatis: eidē
exhibere neglexerint. Melius eſt enim ſcđm ſcripture ſententiā Eccſ.v.
non vouere quenꝗ̄: ꝙ̄ vouere. ꝛ nō reddere. Et. Maledictus qui Hiere.xlviij
facit opus dei negligēter. Jđ igitur a nobis diutiſſime refutatꝰ
es: nō qꝛ tuā vel omniū ſalutē nō toto deſiderio cupiamus am-
plecti ꝛ his qui ad chriſtum cupiunt peruenire: etiā procul oc-
currere nō optemus: ſed ne temere recipiētes: ꝛ nos apud deū le-
uitatis ꝛ temetipſum reū grauioris ſupplicij faceremus: ſi ad
preſens facile ſuſceptus: nec pondus profeſſionis huius intel-
ligens: vel deſtitutor poſt hec vel tepidus extitiſſes. Quāobrē
ipſam cām abrenunciationis debes in primis agnoſcere. Qua
ꝓſpecta: q̄d te cōueniat agere: ex eius rōe manifeſtiꝰ inſtruaris.

¶ Quod abrenunciatio noſtra nihil ſit aliud ꝙ̄ mor-
tificatio et imago crucifixi.

Capitulum.xxxiiij.

Brenūciatio nihil eſt aliud ꝙ̄ crucis ac mortificationis
a indicium. Ideoqꝫ noueris hodierno die te huic mūdo ꝛ
actibus eius ac deſiderijs eſſe defunctum: teqꝫ ſm aplm
mundo huic eſſe crucifixū: tibiqꝫ hunc mundū. Conſidera ergo Gal.vi.
conditiones crucis ſub cuius te deinceps ſacramēto opꝫ in hac
luce verſari: qꝛ iā tu nō viuis: ſed ille viuit in te q̄ eſt crucifixus Gal.ij.
pro te. Eo ergo habitu ac figura qua pro nobis in patibulo fuit
ille ſuſpenſus: nos quoqꝫ neceſſe eſt in hac vita degere: vt ſcili-
cet ſm dauid affigentes timore domini carnes noſtras: vniuer Pſ.cxviij.
ſas voluntates noſtras ac deſideria: non noſtre concupiſcentie
ſeruiētia: ſed mortificationi eius habeamus affixa. Sic enim
domini preceptum implebimus dicentis. Qui non accipit cru matth.x.
cem ſuam ꝛ ſequitur me non eſt me dignus. Sed forte dicas:
Quō poteſt homo crucem ſuam iugiter portare: vel quemadmo
dum viuēs quis poſſit eſſe crucifixus? Audi rationē breuiter.

¶ Quod crux noſtra timor domini ſit.

Capitulum.xxxv.

R ut noſtra timor dñi eſt. Sicut ergo crucifixus quis iã non pro animi ſui motu membra ſua quoq; mouẽdi vel conuertendi habet poteſtatem: ita ⁊ nos voluntates noſtras ac deſideria nõ ſm id quod nobis ſuaue eſt ac delectat ad preſens: ſed ſm legem domini quo nos illa conſtrinxerit: applicare debemus. Et ſicut is qui patibulo crucis affigitur: non iã preſentia contẽplatur: nec de ſuis affectationibus cogitat: non pro die craſtino ſollicitudine curaq; diſtenditur: nulla poſſidendi concupiſcẽtia permouetur: nulla ſuperbia: nulla contẽtione: nulla emulatione ſuccenditur: nõ de preſentibus dolet iniurijs non preteritarũ iã recordaẽ: ſeq; cũ adhuc ſpirat in corpore: cũctis elemẽtis credit eſſe defunctũ: illuc premittẽs ſui cordis intuitũ: quo ſe non dubitat illico tranſiturũ: ita nos quoq; timore dñi crucifixos: oportet his omnibus id eſt nõ ſolũ carnalib⁹ vitijs verumetiã ipſis elementis mortuos eſſe: illuc hñtes oculos aie noſtre defixos: quo nos ſperare debemus momentis ſingulis migraturos. Hoc enim mõ mortificatas poterimus vniuerſas cõcupiſcentias nr̃as ⁊ affectus habere carnales.

Quod renunciatio noſtra nihil proſit ſi hijſdem quibus renunciauimus implicemur. Capi. xxxvj.

Aue ergo ne quid aliqñ eoꝝ reſumas que renũcians abieciſti: ⁊ contra domini interdictum de agro euangelice operationis reuerſus: inueniaris tunica tua qua te expoliaueras reueſtiri: neq; ad humiles terrenaſq; mundi huius concupiſcentias ac ſtudia reuoluaris: ⁊ contra euãgelij mandatum de perfectionis tecto deſcendẽs: tollere aliquid preſumas ex his q̃ abrenuncians abdicaſti. Caue ne parentũ: ne affectionis priſtine recordens: ⁊ ad curas huius ſeculi ſollicitudineſq; reuocatus: ſm ſaluatoris ſententiã ponẽs manũ tuã ſuper aratrũ ⁊ aſpiciẽs retro: regno celoꝝ aptus eſſe non poſſis. Caue ne quando ſuperbiam quam nunc incipiens ardore fidei ac pia humilitate calcaſti: cum ceperis pſalmoꝝ vel profeſſionis huius quandã noticiã deguſtare: paulatim elatus reſuſcitare mediteris: ac ſm apl̃i ſententiã Que deſtruxiſti iterũ reedificãs preuaricatorẽ cõſtituas temetipm̃: ſed potius vt in hac nuditate quã corã deo ⁊ angelis eius profeſſus es ad finem vſq; pdures. In hac quoq; humilitate ac patientia: qua vt ſuſciperis in monaſterio decẽ diebus pro foribus pſeuerãs multis lachrymis imploraſti: nõ ſolũmodo pſiſtas: veruметiã proficias atq; ſuccreſcas. Satis enim miſerũ eſt vt cũ debeas a rudimentis ac primordijs tuis prouehi ⁊ ad perfectionem tendere: etiã ab ipſis incipias ad inferiora decidere. Nõ enim qui ceperit hec: ſed qui perſeuerauerit in his vſq; in finem: hic ſaluus erit.

Luce. ix.

Gal. ij.

math. x. ⁊. xxiiij.

Quod diabolus noſtro fini ſemp inſidietur: ⁊ nos

eius caput iugiter obſeruare debeamus.

Capitulum.xxxvij.

v Erſutus enim ſerpens calcanea noſtra ſemper obſeruat
id eſt inſidiat exitui nro: et vſq; in finē vite nře nos ſup-
plantare conat. Et idcirco bñ cepiſſe nihil proderit: nec
pleno feruore renunciationis arripuiſſe principia: ſi hec cōgru9
etiā finis ſimiliter nō commēdauerit atq; cōcluſerit: xp̄iq; humili-
tas atq; paupertas quam nunc corā ipſo profeſſus es: vſq; ad
extremū vite quēadmodū arrepta eſt a te non fuerit cuſtodita.
Quod vt poſſis implere: tu eius capita: id eſt cogitationū prin-
cipia ſemp̄ obſerua: ad ſeniorē. ſ. mox ea deferēs. Ita enim di-
ſces pniciosa eius initia cōterere ſi nihil ex eis ſeniori tuo eru-
bueris reuelare.

De renunciantis preparatione aduerſum tempta-tiones: et de paucis imitandis. Capitulū.xxxviij.

q Uapropter ſm ſcripture ſententiā: egreſſus ad ſeruiendū
dn̄o: ſta in timore dei: et prepara aiam tuā nō ad requiem Eccli.ij.
non ad ſecuritatē: non ad delitias: ſed ad tēptationes et
anguſtias. Per multas enim tribulationes oportet nos intro- Actuū.xiiij
ire in regnū dei. Anguſta nāq; eſt porta et arta via q̄ ducit ad vi- math.vij.
tam: et pauci ſunt qui inueniunt eā. Cōſidera ergo te de paucis
et electis effectū: et ne exēplo ac tepore multitudinis refrigeſcas
ſed viue vt pauci: vt cū paucis inueniri merearis in regno dei.
Multi eñ ſunt vocati: pauci vero electi. et puſillus eſt grex. cui math.xx. et
cōplacuit pr̄i hereditatē dare. Itaq; nō leue noueris eſſe pctm̄: xxij.
perfectionē profeſſum quēpiā ea q̄ ſunt impfecta ſectari. Ad quē Luc.xij.
perfectionis ſtatum his gradibus atq; hoc ordine peruenitur.

Quo ordine quis ad perfectionem valeat perueni-re: per quā de timore dei ad charitatem conſequenter aſcendat. Capitulum.xxxix.

p Rincipiū noſtre ſalutis eiuſdēq; cuſtodia. ſicut dixi: ti-
mor dn̄i eſt. Per hūc enim et initiū conuerſionis et vitio-
rum purgatio et virtutū cuſtodia: his q̄ imbuunt ad viā
perfectionis acquirit. Qui cum penetrauerit hoīs mentē: con-
temptum ei rerū oīm parit: obliuionē parentum: mūdiq; ipſius
gignit horrorē. Contemptu aūt ac priuatione facultatū omniū
humilitas acquiritur. Humilitas vero his indicijs comproba-
tur. Primo ſi mortificatas in ſeſe habeat oēs voluntates. Se-
cundo ſi non ſolum actuum ſuoꝝ verūetiam cogitationuꝫ nihil
ſuū celauerit ſeniorem. Tertio ſi nihil ſue diſcretioni ſꝫ iudicio
eius vniuerſa cōmittat: ac monita eius ſitiens ac libēter auſcul-
tet. Quarto ſi in omnibus ſeruet obedientiā manſuetudinem.
et patientie cōſtantiā. Quinto ſi nō ſolū iniuriā inferat nulli: ſed

ne ab alio quidẽ ſibimet irrogatam doleat atq̧ triſtetur. Sexto
ſi nihil agat nihil preſumat qđ nõ vel cõmunis regula vel maio
rum cohortantur exempla. Septimo ſi omni vilitate contẽ-
tus ſit: ⁊ ſe ad oīa que ſibi precipiunt velut operariũ malũ iudica
uerit ⁊ indignũ. Octauo ſi ſemetipſum cunctis inferiorẽ nõ ſuꝑ
ficie pronunciet labiorꝫ: ſed intimo cordis credat affectu. Nono
ſi linguam cohibeat: vel nõ ſit clamoſus in voce. Decimo ſi non
ſit facilis ac promptus in riſu. Talibus nãq̧ indicijs ⁊ his ſi-
milibus hũilitas vera dinoſcit. Que cũ fuerit in veritate poſſeſ
ſa: cõfeſtim te ad charitatẽ q̄ timorẽ nõ habet: gradu excelſiore
reꝑducet: ꝑ quã vniuerſa q̄ prius nõ ſine pena formidinis obſer
uabas: abſq̧ vllo labore velut naturaliter incipies cuſtodire:
nõ iam contẽplatione ſupplicij vel timoris vllius: ſed amore
ipſius boni ⁊ delectatione virtutum.

¶ Quod nõ debeat monachus exempla ꝑfectionis a multis expetere: ſed ab vno vel paucis. Capitulũ. xl.

D qđ vt valeas facilius ꝑuenire: exẽpla tibi ſunt imi-
a tationis ac vite ꝑfecte in cõgregatiõe cõmorãti: a pau
cis immo ab vno vel a duobus nõ a pluribus expetẽ-
da. Nã preter id qđ examinata vita atq̧ ad purũ excocta reperitur
in paucis: etiã iſtud ex hoc vtilitatis accidit. qđ ad perfectionẽ
propoſiti huius: id eſt cenobialis vite diligentius quis vnius
imbuitur ac formatur exemplo.

¶ Quarum debilitatũ ſimilitudinẽ ſuſcipere debeat qui in cenobio commoratur. Capitulũ. xlj.

Uc oīa vt poſſis cõſequi: ⁊ ſub hac regula ſpirituali per
q petuo ꝑdurare: tria hec in cõgregatiõe neceſſario cuſto
dienda ſunt tibi: vt. ſ. ſm pſalmiſte ſententiã. Ego autẽ
Ps. 37. tanq̄ ſurdus nõ audiebã: ⁊ ſicut mutus q̄ nõ aperit os ſuũ: ⁊ fa-
ctus ſum ſicut homo nõ audiẽs: ⁊ nõ hñs in ore ſuo increpatio-
nẽ. Tu quoq̧ velut ſurdus ac mutus ⁊ cecus inccdas: vt abſq̧
illius cõtemplatione qui tibi fuerit ad imitandũ merito ꝑfectio
nis electus: vniuerſa quecũq̧ videris minus edificationis ha-
bentia: velut cecus nõ videas: ne aīatus eorũ qui hec agunt au-
ctoritate vel forma: ad id qđ deterius eſt: ⁊ qđ añ damnaueras:
traducaris. Si inobedientẽ: ſi cõtumacẽ: ſi detrahentẽ audieris
vel ſecus q̄ tibi traditum eſt aliquid admittentẽ: nõ offendaris
nec ad imitandũ cũ tali ſubuertaris exẽplo: ſed vt ſurdus q̄ hec
penitus nec audieris vniuerſa trãſmittas. Si tibi vel cuiq̧ cõ
uitia: ſi irrogant iniurie: eſto immobilis: ⁊ ad rñſionẽ talionis
vt mutus auſculta: ſemꝑ hunc pſalmiſte verſiculũ in corde tuo
Ps. 38. decantans. Dixi cuſtodiam vias meas: vt non delinquã in lin-
gua mea. Poſui ori meo cuſtodiã cũ cõſiſteret peccator aduerſum
me: obmutui ⁊ humiliatus ſum ⁊ ſilui a bonis. Uerũ ⁊ quartã

hoc pre oībus excole: qđ hec que. s̄. diximus tria ornet' atq̃ commendet. i. vt ſtultū te ſm apli' ſententiā facias in hoc mūdo: vt ſis ſapiēs: nihil ſcʒ diſcernens nihil' dijudicās ex his q̄ tibi fuerint imperata: ſed cū omni ſimplicitate ac fide obedientiā ſemꝑ exhibeas: illud tm̄mō ſanctū: illud vtile: illud ſapiēs eſſe iudicans: q̄cquid tibi vel lex dei: vel ſenioris examē indixerit. i. Tali eñi inſtitutione fundatus: ſub hac diſciplina poteris durare ꝑpetuo: ꝛ de cenobio nullis tēptationibus inimici nullis factionibus deuolueris. 1. Cor. 3.

Quod bonū patiētie ſue nō debeat monachus de aliorum ſperare virtute: ſed de ſua longanimitate. Capitulum. xlij.

Rgo patiētiā tuā nō debes de alioꝝ ſperare virtute: id eſt vt tūc eā tm̄mō poſſideas: cū a nemine fueris irritatus: qđ ne poſſit nō euenire: tue non ſubiacet ꝑtati': ſed potius de hūilitate tua, ꝛ lōganimitate: q̄ in tuo pēdet arbitrio.

Recapitulatio expoſitionis ꝑ quā monachus ad ꝑfectionē poſſit aſcēdere. Capitulum. xliij.

Et vt hec oia que latiori ſermone digeſta ſunt: cordi tuo facilius inculcent: ac tenaciſſime tuis ſenſibus valeant inherere: quoddā ex his breuiarium colligā: ꝑ qđ poſſis breuitate ꝛ cōpendio mādatoꝝ memoriter vniuerſa complecti. Audi ergo paucis ordinē: ꝑ quē aſcendere ad ꝑfectionē ſummā ſine vllo labore ac difficultate valeas. Principium nr̄e ſalutis ſapiētieq̃ ſcōm ſcripturas: timor dñi eſt. De timore dñi naſcitur cōpunctio ſalutaris. De compunctione cordis ꝓcedit abrenūciatio. i. nuditas ꝛ cōtemptus oim facultatum. De nuditate hūilitas procreat. De hūilitate mortificatio voluntatū generatur. Mortificatione voluntatū extirpantur atq̃ marceſcunt vniuerſa vicia. Expulſione vicioꝝ virtutes fructificant atq̃ ſuccreſcunt. Pullulatione virtutū puritas cordis acquirit. Puritate cordis apoſtolice charitatis perfectio poſſidetur.

Explicit de inſtitutis renunciantium liber quartus.

Incipit annotatio capitulorum libri quinti de ſpiritu gaſtrimargie.

Ca. j. Tranſitus de inſtitutis cenobiorum ad colluctationem octo principalium viciorum.
ij Quod cauſe vicioꝝ ſicut in oībus ſ immorantur: ita ab omnibus ignorantur. ꝛ q2 ad manifeſtandas eas dñi egeamus auxilio.
iij Qđ prima nobis colluctatio ſit aduerſus ſpm̄ gaſtrimargie: id eſt concupiſcentiam gule.
iiij Teſtimoniū abbatis Antonij quo docet vnū quēq̃ virtu-

tutẽ ab illo q̇ eã peculiarius poſſidet expetendam.

v Qđ nõ poſſit ab oĩbus vniformis ieiuniorum regula custodiri.

vi Quod non ſolo vino mens inebrietur.

vii Qua ratiõe infirmitas carnis puritatẽ cordis nequeat impedire.

viii Quo perfecte cõtinentie fine eſca ſumenda ſit.

ix De mẽſura caſtigationũ aſſumẽdarũ: remedioq; ieiunii.

x Ad cõſeruandam mẽtis ꝛ corporis puritatem: abſtinentiam ciborum non poſſe ſufficere.

xi Concupiſcẽtias cordis non extingui: niſi cũ omni extirpatione viciorum.

xii De agone carnali etiam ſpiritalis agonis imitationem eſſe ſumendam.

xiii Quod niſi gule fuerimus vitio liberati: nequaq̃ poſſimus ad pugnas interioris hoĩs peruenire.

xiiii Quomodo poſſit gule cõcupiſcentia ſuperari.

xv Quõ ad cuſtodiendam cordis ſui puritatem: monachus ſemper debet eſſe intentus.

xvi Qđ monachus ſm olympiaci certaminis morem non poſſit ſpiritales conficere pugnas niſi obtinuerit bella carnalia.

xvii Quod fundamentũ ac baſis ſpiritalis agonis in gaſtrimargie ſit certamine collocata.

xviii Per quot genera certaminũ atq; palmarũ beatus aplus ad coronã ſublimiſſimi agonis aſcẽderit.

xix Qđ athlete xp̄i donec in corpe cõmoraẗ: pugna nõ deſit

xx Qđ nõ debeat monachus ſumẽdi cibi tẽpus excedere: ſi vult ad pugnas interiorũ certaminũ peruenire.

xxi De interiori monachi pace ꝛ abſtinentia ſpiritali.

xxii Qđ idcirco nos oporteat exercere cõtinẽtiã corpalẽ: vt ꝑ ipſam ꝑueniamus ad ſpiritale ieiuniũ.

xxiii Qualis eſſe monachi cibus debeat.

xxiiii Qđ in egypto indifferẽter vidimus ſub aduentu noſtro ſolui quotidiana ieiunia.

xxv De continentia ſenis qui ita ſexies cibum ſumpſit vt ſeruaret eſuriem.

xxvi. De eo ſene q̇ in cella ſua eſcã nunq̃ ſolus accepit.

xxvii Quid de fructu ſtudii pfeſſi ſint abbas peſius ꝛ Joan.

xxviii Quã exempli ſui profeſſionem abbas ioannes diſcipulis reliquerit diſceſſurus.

xxix De abbate machete inter collationes ſpiritales nũq̃ dormitante ꝛ ſemꝑ inter terrenas fabulas obdormiente.

xxx Eiuſdem ſenis de nemine iudicando.

xxxi Increpatio eiuſdẽ ſenis cũ fratres inter ſpiritales collationes dormitantes: ad narrationẽ ocioſe fabule vi-

diſſet expergefactos.
xxxij De epiſtolis priuſq̄ legerent incenſis.
xxxiij De abſolutione queſtionis: quã abbas theodorus oran do promeruit.
xxxiiij De ſententia eiuſdẽ ſenis qua docuit quo ſtudio monachus poſſit aſſequi ſcientiam ſcripturarum.
xxxv Increpatio eiuſdẽ ſenis cũ ad meam cellulã media nocte veniſſet.
xxxvj Deſcriptio eremi que eſt in diolco in qua anachorete cõmorantur.
xxxvij De traditis nobis ab abbate archebio cũ inſtructu ſue cellis.
xxxviij De debito qđ abbas archebius manuũ ſuarũ labore pro matre diſſoluit.
xxxix Qua ſimulatione cuiuſdam ſenis abbati ſymeoni cum ocioſus eſſet: opus manuum ſit prouiſum.
xl De pueris qui deferentes ad egrotantem ficus: non degustatis eiſdem fame in eremo defecerunt.
xlj Sententia abbatis machariȷ de obſeruantia monachi vel tanq̄ diutiſſime victuri vel tanq̄ quotidie morituri.
¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber quintus de ſpiritu gaſtrimargie.

¶ Tranſitus de inſtitutis cenobiorum ad colluctationem octo principalium vitiorum. ¶ Capitulum. j.

Quintus nobis iuuante deo liber iſte procuditur. Nã poſt quattuor libellos qui ſuper inſtitutis monachoꝝ digeſti ſunt: nunc arripere colluctationẽ aduerſus octo principalia vicia: veſtris orationibus dño cõfortante diſponimus: id eſt primum gaſtrimargie que interpretatur gule concupiſcentia. Secundum fornicationis: Tertium philargyrie qđ intelligitur auaricia: vel vt proprius exprimat amor pecunie. Quartum ire. Quintum triſticie. Sextum acidie quod eſt anxietas ſiue tedium cordis. Septimum cenodoxie: quod ſonat vana ſeu inanis gloria. Octauum ſuperbie. Quem ineuntes agonem: tuis precibus o beatiſſime papa caſtor nunc impenſius indigemus: vt primum naturas eorum tã minutas tam occultas tanq̄ obſcuras inueſtigare condigne: deinde cauſas eorũdem ſufficienter exponere: tertio vt idoneas curationes eorum ac remedia poſſimus inferre.

¶ Qđ cauſe viciorũ ſicut in omnibꝰ immorant: ita ab

omnibus ignorantur: ꝛ quia ad manifeſtādas eas do
mini egeamus auxilio. Capitulum.ij.

q Uarū paſſionū cauſe quemadmodū cum patefacte fue
rint traditionibus ſeniorum: ab omnibus protinꝰ agno
ſcuntur: ita priuſꝙ reuelentur cum ab ipſis vniuerſi vexentur: ꝛ in cunctis hominibus immorent: ab omnibus igno
rātur. Uerum eas ita nos aliquatenus explicare poſſe confidi
mus: ſi interceſſionibus veſtris ad nos quoqꝫ ille qui per Eſa
Eſa.45. iam prolatus eſt ſermo domini: dirigatur. Ego ante te ibo: et
potentes terre humiliabo: portas ereas cōfringā: ꝛ vectes fer
reos conteram: ꝛ aperiam tibi theſauros abſconditos ꝛ arca
na ſecretoꝝ. Ut nos quoqꝫ verbum dei ꝓcedens: primū terre nrē
potentes humiliet: id eſt has eaſdem quas expugnare cupimꝰ
noxias paſſiones: dominationē ſibi ac tyrānidem ſeuiſſimam
in noſtro mortali corpore vendicātes: eaſqꝫ faciat indagini no
ſtre atqꝫ expoſitioni ſuccumbere: ꝛ ita noſtre ignorationis por
tas effringens: ac vitiorum vectes excludentiū nos a vera ſciē
tia conterens: ad ſecretorum noſtrorum nos arcana perducat:
1.Cor.4. ac ſm apoſtolum illuminatis nobis reuelet ea que ſunt abſcon
dita tenebrarum: ꝛ manifeſtet conſilia cordium vt ſic ad tetras
vitiorum tenebras: puriſſimis oculis anime penetrantes: pate
facere eas ac producere poſſimus ad lucē: earumqꝫ cauſas at
qꝫ naturas his vel qui caruerūt eis vel adhuc obligati ſunt: pā
dere valeamꝰ: ꝛ ita ſm prophetā tranſeuntes per ignem vitio
rum: diriſſime noſtras exurentium mētes: confeſtim per aquas
quoqꝫ virtutū extinguentium ſcilicet ea tranſire poſſimus illeſi
ac ſpiritalibus remediis irrigati. ad refrigerium ꝑfectionis pu
ritate cordis mereamur educi.

¶ Quod prima nobis colluctatio ſit aduerſus ſpiri
tum gaſtrimargie: id eſt concupiſcentiam gule.
Capitulum.iij.

γάστρι-
μαργία

t Ancqꝫ primum nobis ineundū certamē eſt aduerſus ga
ſtrimargiā quam diximus gule eſſe concupiſcentiā. Et
inprimis de modo ieiuniorum ꝛ eſcarum qualitate di
cturi: rurſus ad egyptiorum traditiones ac ſtatuta recurremꝰ
quibus ſublimiorem continentie diſciplinam: ꝛ perfectam di
ſcretionis ineſſe rationem nullus ignorat.

¶ Teſtimonium abbatis antonij quo docet vnāquā
qꝫ virtutē ab illo qui eā peculiarīꝰ poſſidet expetēdā.
Capitulum.iiij.

v Etus nanqꝫ eſt beati antonij admirabiliſqꝫ ſententia:
monachum qui poſt cenobiale propoſitū faſtigia nitti
tur ſublimioris ꝑfectionis attingere: ꝛ apphēſo diſcre

tionis examine: proprio iam potēs eſt ſtare iudicio: atq; ad ar
cem anachoreſeos peruenire minime debere ab vno quāuis ſum
mo vniuerſa genera virtutū expetere. Alius eñ ſcientie florib⁹
exornatur alter diſcretionis rōe robuſtius communitur. alter
patientie grauitate fundatur: alius humilitatis: alius contineñ
tie virtute prefert: alius ſimplicitatis gratia decorat. Hic ma
gnanimitatis: ille miſericordie: iſte vigiliarū: hic taciturnita-
tis: ille laboris ſtudio ſupereminet ceteros. Et idcirco mona-
chum ſpiritalia mella condere cupientem: velut apem prudē-
tiſſimam debere vnamquamq; virtutem ab his qui eā familia
rius poſſidēt: deflorare & in ſui pectoris vaſe diligenter recon-
dere ne quid minus aliqd habeat diſcutere ſed hoc tātum quid
virtutis habeat contemplari ſtudioſeq; decerpere. Cunctas nā
q; ſi ab vno volumus mutuari: aut difficile aut certe nunq̄ ido-
nea ad imitādū nobis exempla poterāt reperiri. Quia licz nec 1.cor.15.
dū chriſtum omnia factū ſm apoſtolum videamus in omnibus
tñ hoc modo poſſumus eū id eſt per partes in omnib⁹ inuenire.
De ipſo eñ dicitur. Qui factus eſt nobis ex deo ſapiētia: iuſti- 1.cor.1.
cia: ſanctitas & redēptio. Dum ergo in alio ſapientia: in alio
iuſticia: in alio ſanctitas: in alio manſuetudo: in alio caſtitas:
in alio humilitas: in alio patientia reperitur: membratim chri-
ſtus p vnumquēq; nunc ſanctorum diuiſus eſt. Cōcurrentibus
vero vniuerſis in vnitatem fidei ac virtutis redditur in virum
perfectum plenitudinem ſui corporis in ſingulorū membrorum
compage ac ꝓprietate perficiens. Donec ergo veniat illud tem
pus quo ſit deus omnia in omnibus: in pñti pōt hoc quo dixi-
mus mō id eſt per partes virtutū eſſe in omnibus deus licet nō
dum per plenitudinē earū omnia ſit in omnib⁹. Quia licet vn⁹
religionis noſtre ſit finis: profeſſiones tamen diuerſe quib⁹ ad
deum tendimus ſicut in collationibus ſeniorū plení⁹ diſputādū
eſt. Ideoq; diſcretionis & continētie forma ab his eſt nobis pe
culiarius expetenda a quibus virtutes has per gratiam ſpiri
tuſſancti vberius videmus effluere nō q vllus que in multos di
uiſa ſunt ſolus poſſit acquirere: ſed vt in his bonis quorum ca-
paces eſſe poſſumus ad eorum nos imitationem qui ea peculia
rius obtinuere tēdamus.

¶ Quod non poſſit ab omnib⁹ vniformis ieiuniorū regula cuſtodiri. Capitulum. v.

I Taq; ſuper ieiuniorum modo haud poteſt facile vnifor
mis regula cuſtodiri quia nec robur vnum cunctis cor
poribus ineſt nec ſicut cetere virtutes animi ſolius rigo
re patrant. Et idcirco quia non in ſola fortitudine mentis ant
meq; conſiſtunt: cum corporis eñ poſſibilitate participant talē
ſuper his diffinitionē traditam nobis accepimus diuerſum eſſe
refectionis quidem tempus ac modum & qualitatē pro impa-

ri ſcilicet corpoꝝ ſtatu vel etate ac ſexu: vnā tamen eſſe omnibꝰ ꝓ mentis continentia ⁊ animi virtute caſtigationis regulā. Ne q̄ enim cunctis poſſibile eſt hebdomadibus ꝑtelare ieiunia: ſed ne triduana quidem vel biduana media refectionē cibi differre. A multis quippe egritudine ⁊ maxime ſenio iam defeſſis: ne vſq̄ ad occaſum quidem ſolis ieiuniū ſine afflictione toleratur. Non oibꝰ infuſoꝝ leguminū eſus cōuenit eneruatꝰ nec cūctis puroꝝ oleruꝫ habilis eſt parſimonia: nec vniuerſis ſicci panis refectio caſtigata cōcedit. Alius quantitate librarū duaruꝫ ſaturitatem non ſentit: alius libre vniꝰ ſiue vnciarum ſex edulio pregrauat: attamen vnus in omnibus his continentie finis eſt: ne quis iuxta menſuram capacitatis ſue ſaturitatis oneretur ingluuie. Non enim qualitas ſola ſed etiā quantitas eſcarum: aciem cordis obtundit: ac mente cum carne pariter impinguata: noxium vitioꝝ fomitem igneumq̄ ſuccendit.

¶ Quod non ſolo vino mens inebrietur. Capitu. vj.

Quibuſlibet eſcis refectus venter ſeminaria luxurie parit: nec preualet mens diſcretionū gubernacula moderari: ciboꝝ pondere ꝓfocata. Non enī ſola crapula vini mētē inebriare conſueuit: verūetiam cūctarum eſcarum nimietas vacillantem eā ac nutabundā reddit: omniq̄ integritatis ac puritatis cōtemplatione diſpoliat. Sodomitis cauſa ſubuerſionis atq̄ luxurie: non vini crapula: ſed ſaturitas extitit panis. Audi dominum ꝑ ꝓphetā hieruſalē increpantem. Quid enim
Ezech. 16. peccauit ſoror tua ſodoma: niſi quia panē ſuum in ſaturitate ⁊ abundātia comedebat. Et quia per ſaturitatem panis inextin
Gen. 19. guibili carnis fuerāt ardore ſuccēſi: iudicio dei celitꝰ ſunt igne ſulphureo concremati. Q̄d ſi illos ſola nimietas panis ad tam preruptū flagitioꝝ precipitiū: vitio ſatietatis impegit: quid cēſendū eſt de his qui vegetato corpore: perceptionem carniuꝫ ac vini immoderata vbertate ꝑſumunt: non quantū expetit imbecillitas: ſed q̄tum animi libido ſuggerit: vſurpantes.

¶ Qua ratione infirmitas carnis puritatem cordis nequeat impedire. Capitulum. vij.

Infirmitas carnis ad puritatem cordis nō officit: ſi hec tātummodo que fragilitas carnis: nō que voluptas exigit: vſurpent. Facilius vidimus viros q̄ ab eſcis corpulentioribus omnimodis temperarent: q̄ moderate vſos ꝓ neceſſitate cōceſſis: ⁊ qui totum ſibi ꝓ continentie amore denegarent: q̄ q̄ eas ſub infirmitatis occaſione ſumentes: menſuram ſufficientie cuſtodirent. Habet etiā corporis imbecillitas continentie ſue palmam: dummodo eſcis defectioni carnis indultis: adhuc indigentem ſe refectione defraudet: tantumq̄ eſus indulgeat: quantū ſufficere ad viuendi vſum temperātie diſcretio rigida iudicauerit nō quantū deſiderij appetitus expoſcit. Eſca

lentiores cibi vt procurāt corporis ſanitatē: ita caſtitatis non adimūt puritatē: ſi cū moderatione ſumant. Quicqd eni fortitudinis ca eſu eorū percipit: egritudinis labore ac defectione conſumitur. Quāobrem vt nulli ſtatui virtus parſimonie adimit ita ne integritatis quidē cōſummatio denegatur:

¶ Quo perfecte continentie fine eſca ſumenda ſit.

Capitulum. viij.

VEriſſima eſt itaqʒ patrū probatiſſimaqʒ ſententia: ieiuniorū ⁊ cōtinētie modū in mēſura parcitatis eni ⁊ caſtigatiōe cōſiſtere: ⁊ hūc eſſe pfecte virtutis in cōmune omnibus finē vt ab eſcis quas ſumere ſuſtentandi corporis neceſſitate cōpellimur: adhuc in appetitu earum poſiti temperem⁹. Quamuis enim quis corpore ſit infirm⁹: perfectā virtutē quā robuſtus ac ſanus in omnibus poſſidebit: ſi deſideria que fragilitas carnis non exigit: mentis rigore caſtiget. Apoſtolus nā
qz ait. Et carnis curā ne feceritis in deſiderijs. Non ergo curā Roma. 13.
eius omnimodis interdixit ſʒ vt in deſiderijs fieret: denegauit. Uoluptuoſam ademit diligentiā carnis gubernationē vite neceſſariā non excluſit illud ne indulgentia carnis ad deſideriorū occupationes noxias deuoluamur hoc vero ne corruptū nřo vitio corp⁹ ſpiritales ac neceſſarias functiōes implere nō poſſit.

¶ De menſura caſtigationum aſſumendarum: remedioqʒ ieiunij. Capitulum. ix.

SUmma igitur continentie nō ſola temporis ratiōe nec eſcarū qualitate tātummodo ſʒ ante oīa cōſcientie iudicio colligenda eſt. Tantum enim debet vnuſquiſqʒ ſibi frugalitatis indicere ꝗtum corpore oblectationis pugna depoſcit. Utilis quidem ⁊ omnimodis obſeruanda eſt canonica ieiuniorum cuſtodia ſed niſi hanc frugi temperanter fuerit ciborum refectio ſubſecuta ad integritatis calcem non poterit ꝑuenire. Longorum namqʒ ieiuniorum inedia ſaturitate corporis ſubſequente laſſitudinem potius temporalem ꝗ puritatem caſtitatis acquirit. Integritas mentis ventris coheret inedie. Non habet perpetuā caſtimonie puritatem: quiſquis non iugē temperantie equalitatem tenere cōtēt⁹ eſt. Quāuis eni diſtricta ſint ieiunia ſuccedente ſuperflua remiſſione vacuantur ⁊ in gaſtrimargie vitium protinus collabuntur. Melior eſt rationabilis cum moderatione quotidiana refectio ꝗ per interualla arduum longumqʒ ieiunium. Nouit immoderata inedia non modo mentis labefactare conſtantiam: ſed etiam orationū efficaciam reddere laſſitudine corporis eneruatam.

¶ Ad conſeruandam mentis ⁊ corporis puritatē: abſtinentiā ciborū non poſſe ſufficere. Capitulum. x.

a D integritatem mentis τ corporis conſeruandam: abſtinentia ciborũ ſola non ſufficit: niſi fuerint cetere quoq; virtutes anime coniugate. Humilitas igitur primitꝰ obedientie virtute: τ cordis contritione: corporiſq; fatigatione diſcenda eſt. Pecuniarum non ſolum vitanda eſt poſſeſſio: ſed etiam deſiderium earum radicitus extirpandũ. Non enim eas ſufficit non habere: quod plerumq; ſolet etiam ex neceſſitate deſcendere: ſed ne ipſam quidem ſi forte oblate fuerint: habendi recipere voluntatem. Ire conterendus eſt furor: triſticie ſuperanda deiectio. Cenodoxia: id eſt vana gloria contemnenda. Superbie calcandus eſt faſtus: mentis quoq; ipſius inſtabiles vagiq; diſcurſus: aſſidua dei memoria refrenandi. Totienſq; nobis eſt ad contemplationem dei lubrica cordis noſtri peruagatio reducenda: quotiens ſubtilis hoſtis ab hoc intuitu mentem captiuare pertemptãs: receſſibus noſtri cordis irrepſerit.

¶ Concupiſcentias cordis non extingui niſi cum omni extirpatione vitiorum. Capitulum. xi.

i Mpoſſibile nãq; eſt extingui ignita corporis incẽtiua: priuſq; ceterorum quoq; principalium vitiorum fomites radicitus excidantur: de quibus ſingillatim diſtinctis libellis ſuo loco donante domino diſſeremus. Nunc vero propoſitum nobis eſt de gaſtrimargia: id eſt gule concupiſcentia: contra quam nobis primus conflictus eſt diſputare. Nunq; igitur poterit ardentis concupiſcentie ſtimulos inhibere: quiſquis deſideria gule refrenare nequiuerit. Interioris hominis caſtitas: virtutis huius conſummatione diſcernitur. Nunq; enĩ robuſtioribus emulis colluctari poſſe confidas: eum quem in leuiore conflictu cõſpexeris ab infirmioribus paruiſq; ſuperari. Cunctarum nanq; virtutum vna natura eſt: licet in multas diuidi ſpecies τ vocabula videatur: ſicut auri quoq; vna ſubſtantia eſt: licet per multa variaq; monilium genera pro artificum videatur ingenio ac voluntate diſtincta. Itaq; nullam perfecte poſſidere probabitur: quiſq; eliſus in earum parte dinoſcitur. Quo enim modo flagrantes eſtus concupiſcentie: qui non ſola inſtigatione corporis ſed τ etiam mentis vitio ſuccenduntur: extinxiſſe credendus eſt: qui aculeos ire: cordis ſolius intemperantia prorumpentes mitigare non potuit? Aut quonam modo putandus eſt carnis animeq; laſciuientes ſtimulos retudiſſe: qui ſuperbie vitium ſimplex non quiuit deuincere? Aut quemadmodum credendus eſt inſertam carni luxuriam conculcaſſe: qui pecuniarum concupiſcentiam forinſecus ſitam atq; a noſtra ſubſtantia alienam non valuit abdicare? Qua autem ratione bellũ carnis τ anime triumphabit: qui idoneus non fuit morbum curare triſticie? Quantalibet vrbs ſublimitate murorum τ clauſarum portarũ firmitate muniatur: poſterule vnius q̃uis par-

uiſſime proditione vaſtabitur? Quid enim differt vtrū per excelſa menia ꝛ ampla poꝛtarū ſpacia: an per anguſti cuniculi latibula pernicioſus hoſtis penetralibus ciuitatis irrepat?

¶ De agone carnali: etiā ſpiritalis agonis imitationem eſſe ſumendam. Capitulum. xij.

Qui in agone contendit: non coꝛonabitur niſi legitime certauerit. Qui naturales appetitus carnis optat extinguere: extra naturam vicia collocata pꝛimitus ſuperare feſtinet. Si enim apoſtolice ſententie vim volumus experiri: que ſint agonis mundani leges ac diſciplina: pꝛimitus debemus agnoſcere vt ita demum harum cōparatiōe ſcire poſſimus quid nos in ſpiritali agone certantes beatus apſus hoc exemplo voluerit edocere. In illis enim certaminibus que ſm eundē apoſtolum coꝛruptibilem coꝛonam vincentibus parant mos iſte ſeruatur vt is qui ſe ad glorioſam coꝛonam ꝛ immunitatis pꝛiuilegio decoꝛatam pꝛeparare contendit ꝛ perfecta cupit agonis ſubire certamina pꝛius in olympiacis ac pythijs certaminibus indolem ſue iuuentutis ac rudimentoꝛū robur oſtētet. In his ſiquidē iunioꝛes qui has diſciplinas cupiunt pꝛofiteri vtrū mereantur vel debeant ad eas admitti tam eius qui iſtis certaminibus pꝛeſidet ꝙ totius populi iudicio compꝛobantur. Cum ꝗ diligenter examinatus quis pꝛimū repertus fuerit nulla vite reſperſus infamia deinde non ſeruitutis iugo ignobilis ꝛ ob hoc indignus diſciplina hac vel cōgreſſu eoꝛū qui hanc pꝛofitentur fuerit iudicatus. Tertio ſi artis ſi foꝛtitudinis digna pꝛeferat documēta ꝛ iunioꝛibus coeuiſq; decertans peritiam pariter ac virtutem ſue demonſtrauerit iuuentutis ac pꝛoficiēs de epheboꝛū luctamine perfectis iam viris ꝛ experientia longa pꝛobatis cōgredi permiſſus fuerit pꝛeſidentis examine ſeq; non ſolū parem virtutis eoꝛū aſſidua colluctatione pꝛobauerit verūetiā frequenter inter hos quoq; victoꝛie palmā fuerit cōſecutus tum demū ad agonis pclara certamina merebiꝭ peruenire in quibꝰ non niſi victoꝛibus tantū ꝛ his qui multarū coꝛonarū ſtipēdijs decoꝛati ſunt facultas conceditur decertandi. Si intelleximus carnalis agonis exemplū ſpiritalis quoq; certaminis que diſciplina vel oꝛdo ſit: comparatione huius debemus agnoſcere.

¶ Quod niſi gule fuerimus vitio liberati: nequaꝙ poſſimus ad pugnas interioꝛis hominis peruenire. Capitulum. xiij.

Opoꝛtet nos ꝙ pꝛimum libertatem noſtram carnis ſubiectione monſtrare. A quo enim quis vincitur eius et ſeruus addicitur. Et omnis qui facit peccatum ſeruus eſt peccati. Cunq; nos nulla concupiſcentie turpis reſperſos infamia examē certamini pꝛeſidentis inuenerit nec fuerimus ab

Margin notes: 2. Timo. 2. — 2. Pe. 2. — Jo. 8.

eo vt ſerui carnis τ ignobiles indigniq̄ olympiacis vitiorū col
luctationibus iudicati: tūc poterimus cōtra coeuos noſtros id
eſt concupiſcentiā carnis τ motus ac perturbationes anime in
ire certamen. Impoſſibile nanq̄ eſt ſaturum ventrē pugnas in
terioris hominis experiri: nec bellis robuſtioribus attemptari
dignum eſt eum qui poteſt deijci leuiore conflictu.

¶ Quomodo poſſit gule concupiſcentia ſuperari. Capitulum. xiiij.

Prima enim nobis calcanda eſt gule concupiſcētia: τ eo
vſq̄ extenuanda mens non ſolū ieiunijs: verūetiā vigi
lijs lectione q̄ τ crebra cōpunctione cordis in quibus
ſe forſitan vel illuſam vel victā reminiſcitur: ingemiſcens nunc
horrore viciorū: nunc deſiderio perfectionis τ integritatis accē
ſa: donec eiuſmodi curis ac meditationib' occupata pariter ac
poſſeſſa: ipſius cibi refectionē nō tā iocunditati cōceſſam q̄ one
ris vice ſibi impoſitā recognoſcat: magiſq̄ eā neceſſariā corpo-
ri q̄ deſiderabilē anime ſentiat attributā. Quo ſtudio mentis τ
iugi compunctione detenti: laſciuiā carnis que fotu eſcarū vehe
mentius inſoleſcit: τ aculeos eius noxios retundemus: atq̄ ita
fornacem corporis nr̄i qui a rege babylonie occaſiones pecca-
torū τ vicia nobis iugiter ſubminiſtrante ſuccendit: quib' na-
pte τ picis vice acrius exuramur: vbertate lacbrymarū τ fletu
cordis poterimus extinguere: donec dei gratia ſpiritu oris ſui
in cordibus noſtris inſibilante: eſtus carnalis cōcupiſcētie pe-
nitus valeāt cōſopiri. Hec eſt igit̄ nobis prima cōtentio: hec no
ſtra velut in olympiacis certaminibus prima ꝓbatio: gule ven
triſq̄ cōcupiſcentiā deſiderio perfectionis extinguere. Ob qd̄ ci
borū nō ſolum ſuperfluus appetitus virtutū cōtemplatione cal
candus: ſed etiā ipſi nature neceſſarius tanq̄ caſtitati cōtrarius
nō ſine cordis anxietate ſumendus eſt. Et ita demū vite noſtre
inſtituendus eſt curſus: vt nullum magis ſit tēpus quo ſentia-
mus nos a ſpiritalibus ſtudijs reuocari: q̄ quo deſcēdere ad ne
ceſſariam corporis curā eius fragilitate cōpellimur. Cunq̄ ad
hanc neceſſitatem ſubmittimur: vſui potius vite q̄ mētis deſide
rio famulantes: q̄ totius ab ea velut a ſalutaribus nos ſtudijs
retrahente ſubtrahi feſtinemus. Nequaq̄ em̄ poterimus eſca-
rum preſentium ſpernere voluptates: niſi mens contemplatio-
ni diuine defixa: amore virtutū potius τ pulchritudine celeſtiū
delectetur. Et ita quis velut caduca deſpiciet vniuerſa preſen-
tia: cum ad ea que immobilia ſunt τ eterna inſeparabiliter defi
xerit mentis obtutum: adhuc in carne poſitus future cōmemo-
rationis beatitudinē iam corde contemplans.

¶ Quomodo ad cuſtodiendū cordis ſui puritatē monachus ſemꝑ debet eſſe intentus. Capitu. xv.

Ut ſi quis immania virtutum premia in ſublimi: quibuſdam paruis indicijs deſignata: perſpicaciſſimis
v oculorum obtutibus cum teli directione tendentibus
ferire feſtinet: ſciens immenſam glorie palmā et remunerationis
premia in eoꝝ cōfixione conſiſtere: oculorum aciem ab omni in
tuitu auertens: illuc dirigat neceſſe eſt: vbi ſummam remunera
tionis et premij perſpicit collocatam: amiſſurus proculdubio pe
ritie palmā et remunerationē virtutis: ſi quantulūcunque contem
plationis eius acies deuiauerit.

Quod monachus ſecundum olympici certaminis morem: nō poſſit ſpiritales cōficere pugnas: niſi obtinuerit bella carnalia. Capitulū. xvj.

Tacque ventris et gule concupiſcentia hoc intuitu ſupe
t rata: nec ſerui carnis: nec infames victorū nota pnun
ciati: velut in olympiacis diſciplinis iudicabimur: ſu
perioꝝ quoque certaminū digni eſſe conflictu: pmiſſiſque huiuſcemodi
documentis: ſpiritalibus quoque nequitijs cōgredi poſſe crede
mur: que nō niſi victoribus tantū et his qui merentur in ſpirituali
agone contēdere: concertare dignant. Illud enim eſt cunctoꝝ lucta
minū velut quoddam ſolidiſſimū fundamentum: vt primitus
carnalium deſiderioꝝ incentiua perimant. Nam nullus carne
propria nō deuicta: legitime decertare poterit. Et qui legitime
non decertat: ſine dubio nec in agone cōfligere: nec corone gloriā
victorie gratia poterit promereri. Quod ſi hoc fuerimus vitio
ſuperati: velut ſerui carnalis concupiſcentie comprobati: et per
hoc nec libertatis nec roboris inſignia preferentes: a ſpirita
lium cōgreſſionū conflictu vt indigni ſerui non ſine cōfuſionis no
ta protinus repellemur. Omnis enim qui facit peccatū: ſeruus eſt
peccati. Diceturque nobis per beatū apoſtolū cum his inter quos Joh. 8.
fornicatio nominatur. Temptatio vos nō apprehendit: niſi hu
mana. Nō enim merebimur mentis robore conquiſito grauio 1. Coꝛ. 10.
res pugnas nequitiarū celeſtiū experiri: qui carnem fragilem re
ſiſtentem ſpiritui noſtro ſubiugare nequiuimus. Quod apoſto
li teſtimoniū non intelligentes quidā: poſuerūt pro indicatiuo
optatiuū modū id eſt temptatio vos nō apprehendat niſi huma
na. Quod ab ipſo magis dici manifeſtum eſt non optantis ſed
pronunciantis vel exprobrantis affectu.

Quod fundamentū ac baſis ſpiritalis agonis: in gaſtrimargie ſit certamine collocata. Capi. xvij.

Is audire verum athletā chriſti legitimo agonis iure
v certantem? Ego igitur inquit ſic curro: non quaſi in incer
tū: ſic pugno: non quaſi aerem verberans: ſed caſtigo cor 1. Coꝛ. 9.
pus meum et ſeruituti ſubijcio: ne alijs predicās ipſe reprobus

efficiar. Uides vt in ſemetipo: id eſt in carne ſua collnctation̄ ſummā velut in baſe quadā firmiſſima ſtatuerat: ⁊ prouentum pugne in ſola caſtigatione carnis: ⁊ in ſubiectione ſui corporis collocarat. Ego itaqꝫ ſic curro non quaſi in incertū. Non currit in incertū: qui celeſtem hieruſalem conſpiciēs: deſixū habet quo ſibi cordis ſui indeflexibilis ſit dirigenda pernicitas. Non currit in incertū qui obliuiſcens poſteriora: ad ea q̄ priora ſunt extendit ſe: ad deſtinatū perſequens brauiū ſupne vocationis dei in chriſto ieſu: quo ſemper dirigens ſue mētis obtutū: ⁊ ad eum omni cordis preparatione feſtinās: cū fiducia proclamat. Bonum agonē certaui: curſum cōſummaui: fidē ſeruaui. Et q2 ſe no-

ij. Thimo- theI. iiij. nerat poſt odorem vnguentorū chriſti: preperi conſcientie deno tione infatigabiliter cucurriſſe: ⁊ ſpiritalis agonis certamē car-

Ibidem. nis caſtigatione viciſſe: cū fiducia infert ⁊ dicit. Decetero repoſi ta eſt mihi corona iuſticie: quā reddet mihi dn̄s in illa die iuſt⁹ iudex. Et vt nobis quoqꝫ ſimilē ſpem retributionis aperiret: ſi in agone curſus iſtius imitari eū velimus: adiecit. Nō ſolū aūt mihi ſed ⁊ omnibus: qui diligunt aduentum eius. Participes nos corone ſue in die iudicij fore pronuncians: ſi diligentes ad uentū chriſti: nō illū tantū qui etiam nolentibus apparebit: ſed etiā hunc qui quotidie in ſanctis cōmeat ꝯfabus: victoriā certa minis caſtigatione corporis acquiramus. De quo aduentu dn̄s

Iohā. xliij. in euangelio. Ego inquit ⁊ pater meus veniemus ad eū: ⁊ man-

Apoc. iij. ſionē apud eū faciemus. Et iterum. Ecce ſto ad oſtiū ⁊ pulſo: ſi quis audierit vocem meam ⁊ aperuerit ianuam: introibo ad illum ⁊ cenabo cum illo: ⁊ ipſe mecum.

¶ Per quot genera certaminum atqꝫ palmarū beatus apoſtolus ad coronam ſublimiſſimi agonis aſcenderit. ¶ Capitulum. xviij.

Ec tm̄ agonē curſus tantūmodo ſe cōſummaſſe deſcribit cum dicit. Sic curro non quaſi in incertum: quod ſpecialiter refertur ad intentionē mentis ⁊ feruorem ſpiritus ſui. quo totū xp̄m ſequebātur ardore cū ſponſa decantās. Poſt te in odore vnguentoꝝ tuoꝝ curremus. ⁊ iteꝝ. Adheſit aīa

Can. j. mea poſt te. ſed etiā aliud colluctationis genus ſe viciſſe teſtaē

Ps̄. lxij. dicens. Sic pugno non quaſi aerem verberans: ſed caſtigo cor

j. Coꝛ. ix. pus meū ⁊ ſeruituti ſubijcio. Quod proprie ad continentie dolores ⁊ corporale ieiuniū atqꝫ afflictioneꝫ carnis pertinet. Per hanc ſe pugilē quēdā ſtrēnuū ſue carnis eſſe deſcribēs: nec inanium aduerſus eā ictus cōtinentie exercuiſſe deſignans: ſed triūphum pugne mortificatione ſui corporis acquiſiſſe. quo verberib⁹ cōtinētie caſtigato: ⁊ ieiunioꝝ ceſtib⁹ eliſo: victori ſpūi immortalitatis coronā: ⁊ incorruptionis contulit palmā. Uides legitimum colluctationis ordinē: ⁊ ſpiritaliū certaminum con-

xemplaris euentum: quemadmoduȝ athleta chriſti adeptus de
rebellatrice carne victoriā ſubiecta illa quodāmō pedibus ſuis
vt ſublimis triūphator incedit. Et iccirco nō currit in incertū:
qꝛ confidebat vrbē ſanctā hierl'm celeſtē ſe protinus ingreſſurū.
Sic pugnat ieiunijs. ſ. ꝛ afflictione carnali: nō q̄ſi aerē verbe-
rans: id eſt inanā ictus cōtinētie porrigēs: p quos nō aerē va-
cuū: ſed illos ſpūs q̄ in eo verſant: caſtigatione ſui corpis ver-
berabat. Qui enim dicit: nō q̄ſi aerē verberās: oſtdit ſe tā etſi nō
aerē vacuū ꝛ inanem: aliq̄s tā in aere verberare. Et qꝛ hec certa-
minū genera ſuparat ꝛ ditat⁹ multaꝝ coronaꝝ ſtipēdijs incede-
bat: nō immerito robuſtioꝝ incipit hoſtiū ſubire luctamina: ac
prioribus emulis triūphatis: cū fiducia pclamat ꝛ dicit. Jam Ephe. vi.
non nobis eſt colluctatio aduerſus carnē ꝛ ſanguinē: ſed aduer
ſus principatus: aduerſus ptātes: aduerſus mūdi rectores te-
nebraꝝ harū: cōtra ſpiritalia nequitie in celeſtibus.

Quod athlete chriſti donec in corpore commora-tur pugna non deſit. Capitulum. xix.

Thlete chriſti in corpore cōmoranti nūq̄ deſit colluctatio-
a num palma: ſed quanto magis triumphoꝝ ſucceſſibus
creuerit: tāto ei etiā colluctationū robuſtior ordo ſucce-
dit. Subiugata etenim carne atq̄ deuicta: quāte aduerſariorū
cohortes: quāta hoſtiū agmina aduerſum victorē militē chriſti
triūphis eius inſtigata conſurgunt ſcȝ ne pacis ocio miles xpi
leuteſcēs incipiat obliuiſci colluctationū ſuaꝝ glīoſa certamina
ac ſecuritatis inertia diſſolutus: premioꝝ ſtipēdijs ac triūpho-
rum meritis defraudet. Itaq̄ ſi ad hos triūphoꝝ gradus capi-
mus creſcente virtute cōſcendere: eodē nos quoq̄ ordine opor-
tet prelioꝝ inire certamina. ꝛ primū cum apoſtolo dicere. Sic
pugno non quaſi aerē verberās: ſed caſtigo corpus meū ꝛ ſerui-
tuti ſubijcio: vt hoc conflictu ſupato: rurſus cū eo dicere poſſi-
mus. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ꝛ ſanguinē: ſȝ ad vt ſ.
uerſus principatus aduerſus ptātes. aduerſus mūdi rectores
tenebrarū harū. cōtra ſpiritalia nequicie in celeſtib⁹. Aliter eni
cōgredi cū illis nullo mō poterimus: nec ſpiritales pugnas me-
rebimur experiri. carnali deiecti conflictu: ꝛ colluctatione ven-
tris eliſi: meritoq̄ nobis ab apoſtolo cū exprobratione dicetur.
Temptatio vos non apprehendit niſi humana. i. Cor. x.

Quod non debeat monachus ſumendi cibi tēpus excedere: ſi vult ad pugnas interiorum certaminum peruenire. Capitulum. xx.

Gitur monachus ad pugnas interioꝝ certaminum cupi-
i ens peruenire. hanc in primis cautionē ſibimet indicat.
vt non potius quicq̄ non eſus vlla oblectatione deuict⁹
ante ſtationē legitimā communemq̄ refectionis horā: extra men-

ſam percipere ſibimet prorſus indulgeat: ſed ne refectione quidem tranſacta: ex his preſumere ſibi quantulūcūq; permittat ſimiliter quoq; canonicā ſomni tēpus menſurāq; cuſtodiat. Eodem nāq; ſtudio iſte ſunt mētis amputande laſciuie: quo meretricationis vitiū deſecandū. Qui enim gule ſuperfluos appetitus inhibere non potuit: quomodo eſtus carnalis concupiſcētie valebit extinguere. Et qui non quiuit paſſiones in propatulo ſitas paruaſq; cōpeſcere. quemadmodū occultas: nulloq; hominum teſte: prurientes: moderatrice diſcretione poterit debellare? Et iccirco ꝑ ſingulos motus ⁊ in quolibet deſiderio robur anime cōprobatur: que ſi in minimis apertiſq; cupiditatibus ſuperatur: quid in maximis ac fortioribus occultiſq; ſuſtineat: vnicuiq; ſua conſcientia teſtis eſt.

¶ De interiori monachi pace ⁊ abſtinentia ſpiritali. Capitulum .xxi.

Non enim eſt nobis aduerſarius extrinſecus formidandus: in nobiſmetipſis hoſtis incluſus eſt. Inteſtinū nobis quotidie ingeritur bellū: deuicto eo: omnia q̄ forinſecus ſunt reddentur infirma: ac militi xp̄i vniuerſa pacata erunt ⁊ ſubdita. Non habebimus aduerſariū nobis extrinſecus metuendū: ſi ea q̄ intra nos ſunt ſpiritui deuicta ſubdantur. Nec ſolū nobis iſtud ieiuniū viſibiliū ciboꝝ ad perfectionem cordis ⁊ corporis puritatē ſufficere poſſe credamus: niſi fuerit huic anime q̄ꝫ ieiuniū copulatū. Habet nāq; ⁊ illa ſuos noxios cibos: quibus impinguata etiā ſine eſcaꝝ abundātia ad luxurie preruppta deuoluitur. Detractio cibꝰ eius eſt ⁊ quidē perſuauis. Ira etiā cibus eius eſt licet minime leuis: ad horā tñ infelici eā eſu paſcēs: ac pariter letali ſapore proſternens. Inuidia cibus eſt mentis: virulentis eā ſucis corrūpens: ⁊ proſperitatis aliene ſucceſſibus iugiter miſerā excruciare non deſinens. Cenodoxia id eſt vana gloria cibꝰ eius eſt: q̄ delectabili eā eſca ꝑmulcet ad tēpus: poſt vero vacuā omniq; virtute ſpoliatā reddet ac nudā cunctis eā ſpiritalibus fructibus ſterilē inanēq; dimittēs. ita vt nō ſolū immaniū laboꝝ faciat merita deperire: verūetiā ſupplicia maiora conquirat. Omnis concupiſcentia ⁊ peruagatio cordis inſtabilis: paſtus quidā eſt aīe noxijs eſcis eā nutriēs: expertē ꝓo celeſtis panis ac ſolidi ſibi in poſterū derelinquēs. Ab his itaq; quanta nobis eſt virtus ſacratiſſimo ieiunio: continētes: vtilē habebimus cōmodāq; obſeruantiā ieiunij corporalis. Labor nāq; carnalis ſpūs contritioni cōiunctꝰ: acceptiſſimū deo ſacrificiū dignūq; ſanctitatis habitaculū puris mundiſq; receſſibus exhibebit. Ceterū ſi corporaliter ieiunātes pernicioſiſſimis aīe vitijs implicemur: nihil nobis proderit carnalis afflictio precioſiore parte polluta: per eā ſcꝫ ſubſtantiam delinquentibus nobis qua efficimur habitaculum ſpiritusſancti.

Non enim tam corruptibilis caro: ꝙ cor mundū habitaculū deo
tēpluꝗ ſpūſſcti efficitur. Oportet ergo exteriore homine ieiunā
te: interiorē quoꝗ similiter a cibis noxijs ipare: quē precipue
exhiberi mundū deo: vt hoſpitē in ſe chriſtum recipere mereaꝶ:
beatus apoſtolus monet his verbis. Interiorē inquiens homi Ephe.iij.
nem habitare chriſtū per fidē in cordibus veſtris.

Quod idcirco nos oporteat exercere continentiā corporalem: vt per ipſam perueniamus ad ſpiritale ieiunium. Capitulum.xxij.

n Ouerimus itaꝗ nos idcirco laborē continentie corpo-
ralis impendere: vt ad puritatē cordis hoc poſſimus ie
iunio puenire. Ceterū labor a nobis impēdiꝶ incaſſum
ſi hunc quidē contēplatione finis infatigabiliter ſuſtentemus:
finē vero propter quē tolerauimus afflictiones tātas: obtine-
re nequeamus: meliuſꝗ fuit interdictis eſcis anime tēperaſſe:
ꝙ voluntarijs minuſꝗ noxijs corporaliter ieiunaſſe. In his enim
ſimplex ⁊ innoxia creature dei perceptior eſt: nihil p ſemetipſaꝫ
habens peccati: in illa vero primitus fratrū pernitioſa deuora
tio: de qua dicitur. Noli diligere detrahere ne eradiceris. Et de
ira atꝗ inuidia beatus iob dicit. Etenim ſtultū interficit iracū Job.v.
dia: ⁊ paruulū occidit inuidia. Simulꝗ notandū. ꝙ qui iraſci
tur ſtultus: ⁊ qui inuidet: paruulus iudiceꝶ. Ille nāꝗ nō imme-
rito ſtultus iudicaꝶ: voluntarie ſibi mortē ire ſtimulis incitatꝰ
inducens: ⁊ hic dū liuet: paruulū minorēꝗ ſe probat. Dū enim
inuidet: teſtatur maiorē eſſe eū cuius proſperitate cruciatur.

Qualis eſſe monachi cibus debeat. Capitulum.xxiij.

s Itur eſt cibus eligendus non tantū qui concupiſcentie
flagrantis eſtus tēperet: minuſꝗ ſuccendat: verūetiam
qui ad parandū ſit facilis: ⁊ quē ad comedū oportunio
rem vilioris precij cōpendiū preſtet. quiꝗ ſit conuerſationi fra
trum vſuiꝗ communis. Triplex enim natura eſt gaſtrimargie.
Una que canonicam refectionis horam preuenire cōpellit. Alia
que tantūmō ventris ingluuie ⁊ ſaturitate quarumlibet gaudet
eſcaꝝ. Tertia ꝗ accuratioribus epulis ⁊ eſculētioribꝰ oblectaꝶ.
Idēꝗ aduerſus eā neceſſe eſt monachū obſeruātiā triplicē custo-
dire: id eſt vt pmū legitimū tēpꝰ abſolutionis expectet. Deinde
vt ſcaſtiget ⁊ refrenet deſideriū carnis. Tertio vt ꝗlibuſcūꝗ eſcis
villioribuſꝗ cōtētus ſit. Quicquid enim extra cōſuetudinē pre
ſumitur vſumꝗ communē: vt vanitatis ⁊ glorie atꝗ oſtenta-
tionis morbo pollutum: antiquiſſima patrum traditio notat:
nec quenꝗ̄ ex his quos merito ſcientie ac diſcretionis enituiſſe
peruidimus: vel quos ad imitandum gratia chriſti velut ſplen-

cldiſſima luminaria omnibus pzelocauit: eſu panis q̄ui apud eos vilis habetur ac facilis: abſtinuiſſe cognouimus: nec eoꝝ quēpiam qui hanc regulam declinantes: pretermiſſo panis vſu: leguminū vel olerū ſeu pomoꝝ refectionē ſectati ſunt: inter pꝛobatiſſimos habitū aliquādo cōſpeximus: ſed ne diſcretiōis qui dē aut ſcientie gratiā cōſecutū. Nō ſolum em̄ ceteras inuſitatas eſcas expetere monachum nō debere decernūt: ne videlicet curſus eius velut in pꝛopatulo cūctis expoſitus: inanis factus ac vacuus zenodoxie moꝛbo depereat: ſed ne ipſam ꝙ ieiunioꝝ caſtigationē cōmunē cuiq̄ꝫ facile pateſieri opoꝛtere pꝛonunciāt: verū quantū fieri poteſt contegi pariter ꝛ abſcondi. Aduentantibus autē fratribus magis humanitatis ac dilectionis offerri debere virtutem ꝙ cōtinentie diſtrictionē: ꝛ quotidiani ꝓpoſiti rigorē manifeſtari ꝓbabilius cenſuerunt nec quid voluntas vtilitaſq̄ꝫ noſtra ſeu deſiderij ardoꝛ expoſcat attendere: ſed quid adueniētis req̄es vel infirmitas exigit ꝓponere ꝛ gratanter īplere.

¶ Quod in egypto indifferēter vidimus ſub aduentu noſtro ſolui quotidiana ieiunia. Capitulum. xxiiij.

Um de ſyrie partibus ſenioꝛum ſcita diſcere cupiētes
c egypti ꝓuinciā petiſſemus ibiq̄ꝫ tanta coꝛdis alacrita
te nos ſuſcipi miraremur: vt nulla pꝛoꝛſus ſicut fueramus in paleſtine monaſterijs inſtitutio ſeq̄ꝫ ad pzeſtitutā ieiunij hoꝛā refectiōis regula ſeruaret: ſed abſq̄ꝫ legitimis quarte ſexte q̄ꝫ ferie quocunq̄ꝫ ꝑgebamus quotidiana ſtatio ſolueret. Quidam ſenioꝛum ꝑcōctantibus nobis cur ita indifferēter apud eos preterirētur quotidiana ieiunia rñdit. Ieiuniū ſemꝑ eſt mecū. Uos aūt cōtinuo dimiſſurus mecū iugiter tenere nō poſſum. Et ieiuniū quidē licet vtile ſit ac iugiter neceſſariū tamē voluntarij muneris eſt oblatio. Opus aūt charitatis impleri exigit ꝓcepti neceſſitas. Itaq̄ꝫ ſuſcipiēs in vobis chꝛiſtū reficere eum debeo deducēs autē vos humanitatē eius obtentu pꝛebitā diſtri-
Luc. 5. ctioꝛe ieiunio in memetipſo potero cōpenſare. Nō em̄ poſſunt filij ſponſi ieiunare donec cū illis eſt ſponſus cū autem diſceſſerit tunc illi ieiunabunt.

¶ De cōtinentia ſenis qui ita ſexies cibū ſumpſit vt ſeruaret eſuriē. Capitulū. xxv.

Uidā ſenioꝝ cū reficientē me vt adhuc paululū q̄d ede
q rem hoꝛtaret̄ idq̄ꝫ me dixiſſem nō poſſe reſpondit. Ego
iam ſexies diuerſis aduenientibus fratribus menſam poſui hoꝛtanſq̄ꝫ ſingulos cū oībus cibū ſumpſi ꝛ adhuc eſurio ꝛ tu pꝛimitus nūc reficiens iam te dicis non poſſe.

¶ De eo ſene qui in cella ſua eſcam nunquā ſolus accepit. Capitulum. xxvj.

Idimus aliũ in ſolitudine cõmorantẽ qui nunq̃ ſe ſibi
v ſoli indulſiſſe cibũ teſtatus eſt: ſed etiã ſi per totos quin
q̃ dies ad eius cellulam nullus e fratribus aduenisset
refectionẽ iugiter diſtuliſſe: donec ſabbatorũ vel dominico die de
uote cõgregationis obtentu p̄cedẽs ad eccleſiam: peregrinorum
quẽpiam reppeririſſet: quẽ exinde reducens ad cellulã cõſorte co
refectionẽ corporis: nõ tam ſue neceſſitatis obtẽtu: q̃ humanita
tis gratia cauſaq̃ fratris aſſumeret. Itaq̃ vt norũt in aduentu
fratrũ indifferẽter ſoluere quotiana ieiunia: ita diſcedẽtibus eis
refectionẽ ob illos indultã continentia maiore compenſant: p
ceptionẽ cibi paruiſſimi acriore caſtigatione nõ ſola panis: ſed
etiã ſomni ipſius diminutione durius exigentes.

¶ Quid de fructu ſtudij profeſſi ſint abbas peſius et ioannes. Capitulum. xxvij.

Pud ſenem peſium in eremo vaſtiſſima cõmorantẽ: cũ
a ſenex ioannes magno cenobio ac multitudini fratrum
prepoſitus aduenisset: et ab eo velut antiquiſſimo ſoda
le p̄quireret: quidnã p omnes quadraginta annos q̇bus ab eo
dem ſeparatus in ſolitudine minime a fratribus interpellatus
egiſſet. Nunq̃ me ait ſol reficientem vidit. Et ille. Nec me in
quit iratum.

¶ Quã exẽpli ſui profeſſionẽ abbas ioannes diſcipu lis reliquerit diſceſſurus. Capitulũ. xxviij.

Undẽ ſenem cũ alacrem tanq̃ ad propria tranſmigran
e tẽ: in extremo iam anhelitu poſitũ anxij fratres circum
uallantes ſuppliciter precarẽtur: vt aliq̇d eis memori
ale mandatũ, velut hereditariũ quoddã legatũ relinqueret: per
q̇d poſſent ad perfectionis culmen p̄cepti cõpendio facilius p
uenire: ingemiſcens ille: nunq̃ ait meã feci voluntatẽ: nec quẽ
q̃ docui q̇d prius ipſe non feci.

¶ De abbate machete inter collatiões ſpiritales nunq̃ dormitãte: et ſemp inter terrenas fabulas obdor miente. Capitulum. xxix.

Idimus ſenẽ machetẽ nomine a turbis fratrũ eminus
v cõmorantẽ: hanc a dño gratiã diuturnis precibus im
petraſſe: vt quotquot diebus ac noctibus agitaret col
latio ſpiritalis: nunquã ſomni torpore penitus lataretur. Si
quis vero detractionis verbũ ſeu ocioſum temptaſſet inferre: in
ſomnũ protinus cõcidebat: ac ſic ne vſq̃ ad aurium quidẽ eius
pollutionẽ virus obloquij poterat peruenire.

¶ Eiuſdẽ ſenis de nemine iudicãdo. Capitulũ. xxx.

Ic idem ſenex cum inſtitueret nos neminẽ diiudicare de
b bere: intulit tria fuiſſe in q̇bus diſcuſſerit vel reprehen

deritfratres:ꝙ ſcꝫ vnā ſibi nōnulli paterent̃ abſcindi:ꝙ habe-
rēt in cellulis ſagum:ꝙ oleū bñdicētes expoſcentibus ſeculari-
bus darēt:⁊ hec oīa ſe incurriſſe dicebat. Nā egritudinē vne con-
trahens: tādiu inquit eius languore diſtabui: donec tā doloris
neceſſitate ꝙ̄ ſenioꝝ oīm adhortatiōe cōpulſus abſcidi eā ꝑmit-
terē. Cuius etiā infirmitatis obtētu: ſagū quoqꝫ habere coactus
ſum. Oleū etiā bñdicere ac ſupplicātibus dare qđ pre oībus exe-
crabar vtpote iudicans illud ex magna cordis preſumptiōe de-
ſcendere circūdātibus me repēte ſecularibus multis: ita cōſtri-
ctus ſum: vt aliter eos nullatenus euadere poſſeꝫ niſi a me ſum-
ma vi ⁊ obteſtationibꝰ extorſiſſent: vt oblato ab eis vaſculo ma-
nū meā impreſſo crucis ſignaculo ſupponerē: itaqꝫ ſe credētes
bñdictionis oleū cōſecutos: tandē me aliqñ relaxarūt. Quibus
mihi manifeſte cōpertū eſt: iiſdē cauſis ac vitijs monachū obli-
gari: in qbus de alijs iudicare ꝓſumpſerit. Oportet ergo vnū-
quēqꝫ ſemetipſm iudicare tm̄mō: ⁊ circūſpecte cauteqꝫ cuſtodire
in oībus: nō alioꝝ cōuerſationē vitāqꝫ diſcutere: ſm illud Apl'i
Ro.12 ꝑceptū. Tu aūt qd iudicas fratrem tuū: ſuo dño ſtat aut cadit.
1.Cor.4. Et. Nolite iudicare ante tēpus. Et illud. Nolite iudicare vt non
Mat.7. iudicemini. In q̄ eñ iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Pre-
ter hāc eñ quā diximꝰ cauſam etiā ob hoc iudicare de alijs pīcu-
loſum eſt: ꝙ ignorātes vel neceſſitatē vel rōnē q̄ illi hec in qbus
offendimus aut recte corā deo aut venialiter agunt: inuenimur
eos temere iudicaſſe: ⁊ ꝑ hoc admittimus non leue pctm̄: ſecꝰ ꝙ̄
oportet de fratribus noſtris aliquid ſentientes.

¶ Increpatio eiuſdē ſenis cū fratres inter ſpiritales collationes dormitantes: ad narrationē ocioſe fabule vidiſſet expergefactos. Capitulum. xxxi.

h Ic idē ſenex ocioſaꝝ fabularū diabolū eē fautorē: ac ſpi-
ritaliū collationū impugnatorē ſemꝑ exiſtere: his de-
clarauit iudicijs. Nā cū fratribus quibuſdā de rebus
neceſſarijs ac ſpiritalibꝰ diſputaret: eoſqꝫ videret letheo quodā
ſopore demergi: nec poſſe ab oculis ſuis pōdus ſomni depelle-
re: ocioſam repēte fabulā introduxit. Ad cuius oblectationē cū
eos euigilaſſe cōfeſtim atqꝫ erectas aures ſuas habere vidiſſet:
ingemiſcēs ait. Nūc vſqꝫ dū de ſpiritalibꝰ loquebamur: oīumve-
ſtrū oculi letali dormitiōe deprimebant̃: at cū ocioſa fabula in-
tromiſſa eſt: oēs expergefacti torporē ſomni dominātis excuſſi-
mus. Uel ex hoc ergo ꝑpendite quiſnā collationis illius ſpiri-
talis fuerit impugnator: aut quis huius infructuoſe atqꝫ carna-
lis inſinuator exiſtat. Ille etenī eſſe manifeſtiſſime deꝓhēditur:
qui malis aggaudens vel iſtam fouere vel illam impugnare
non deſinit.

¶ De epiſtolis priuſqꝫ legerent̃ incēſis. Cap. xxxij.

Ec minus quoq hoc opus fratris erga puritatẽ ſui cor-
n dis intenti: ⁊ erga cõtẽplationẽ diuinã valde ſolliciti:
cõmemorari neceſſariũ reor. Qui cũ ei poſt annos quin-
decim patris ac matris amicorũq multorũ de ꝓuincia põti cõ-
plures epiſtole delate fuiſſent: accipiẽs grãdẽ faſciculũ litteraꝝ
diuq apud ſemetipm voluens: quantarũ inquit cogitationum
cauſa erit mihi harũ lectio: que me vel ad inane gaudium vel ad
triſticias infructuoſas impellent: quot diebus horũ recordatio
ne q̃ ſcripſerunt intentionẽ pectoris mei a propoſita cõtẽpla-
tione reuocabũt. Poſt quantũ tẽporis digerenda eſt hec mentis
cõcepta cõfuſio: quantoq labore rurſus iſte trãquillitatis repa-
randus eſt ſtat⁹ ſi ſemel anim⁹ litterarũ ꝑmotus affectu: cordiq
recẽſendo ſermones ac vultus quos tãto tẽpore dereliquit: iterũ
eos reuiſere: ipſiſq cohabitare ⁊ alo ac mente ceperit intereſſe.
Quos ꝑfecto corꝑaliter deſeruiſſe nihil proderit: ſi corde eos in-
cipiat intueri: ac memoriã quã ſeculo huic renuncians quiſq ve-
lut mortuus abdicauit: reminiſcẽs eandẽ rurſus admiſerit. Hec
voluẽs in corde ſuo: nõ ſolum nullã reſoluere epiſtolã definiuit
ſed ne ipſum quidẽ faſciculũ reſignare: ne ſcʒ eorũ qui ſcripſerãt
vel noia recenſendo vel vultus recordando a ſpũs ſui intentio-
ne ceſſaret. Itaq vt eũ cõſtrictũ ſuſceperat: igni tradidit cõburẽ-
dũ. Ite inquiens cogitationes patrie pariter cõcremamini: ne
me vlterius ad illa q̃ fugi reuocare temptetis.

¶ De abſolutione queſtionis quam abbas theodo-
rus orando promeruit. Capitulum. xxxiij.

Idimus etiã abbatẽ theodorũ ſumma ſanctitate ⁊ ꝑfe-
v fecta ſcientia preditũ: nõ ſolũ in actuali vita: ſed etiam
noticia ſcripturarũ quã ei nõ tã ſtudiũ lectionis vel lit-
teratura mũdi cõtulerat: q̃ ſola puritas cordis: ſiqdẽ vix ipſius
quoq grece lingue ꝑpauca verba vel intelligere poſſet vel ꝓloqui
Hic cũ explanationẽ cuiuſdã obſcuriſſime q̃ſtionis inquireret:
ſeptẽ diebus ac noctibus in orõne infatigabilis ꝑſtitit: donec
ſolutionẽ propoſite queſtionis domino reuelante: cognoſceret.

¶ De ſnia eiuſdem ſenis q̃ docuit quo ſtudio mona-
chus poſſit aſſeq̃ ſcientiã ſcripturarũ. Capitu. xxxiiij.

Ic ergo q̃buſdã fratrib⁹ admirãtibus tã ꝑclarũ ſcientie
h ei⁹ lumẽ: ⁊ ab eodẽ quoſdã ſcripturarũ ſenſus inquirẽ-
tib⁹: ait: Monachũ ad ſcripturarũ noticiã ꝑtingere cu-
pientẽ: nequaq̃ debere labores ſuos erga commẽtariorũ libros
impẽdere: ſʒ poti⁹ oẽm mẽtis induſtriã ⁊ intẽtionẽ cordis erga
emẽdationẽ vicioꝝ carnaliũ detinere. Quib⁹ expulſis: cõfeſtim
cordis oculi ſublato velamine paſſionũ: ſacra ſcripturarũ velut
naturaliter incipiẽt cõtẽplari. Siqdẽ nob nõ vt eẽnt incognita
vel obſcura: ſcĩ ſpũs gratia ꝓmulgata ſunt: ſed nr̃o vitio vela-
mine peccatoꝝ cordis oculos obnubẽte: reddunť obſcura: q̃bus

rurſum naturali redditis ſanitati ipſa ſcripturarum ſanctarum lectio ad contēplationē vere ſcientie abunde etiā ſola ſufficiat: nec eos cōmentarioꝝ inſtitutionib⁹ indigere: ſicut oculi iſti carnales ad videndū nullius egent doctrina: ſi modo fuerint a ſuffuſione vel caligine cecitatis immunes. Jō nanqꝫ ⁊ tanta varietas erroꝛeſqꝫ inter tractatoꝛes ipſos exoꝛti ſunt ꝙ pleriqꝫ minime erga purgationē mentis adhibita diligentia ꝓſilientes ad interpretādū eas pro pinguedine vel immūdicia coꝛdis ſui: diuerſa atqꝫ contraria vel fidei vel ſibimet ſentientes veritatis lumen compꝛehendere nequiuerunt.

Increpatio eiuſdem ſenis cum ad meam cellulam media nocte veniſſet. Capitulum. xxxv.

h Ic idē theodoꝛus cum inopinat⁹ ad meā cellulā intēpeſta nocte veniſſet: q̄dnā rudis adhuc anachoꝛeta ſolus agerem paterna curioſitate latēter exploꝛās: meqꝫ illico finita veſpꝛtina ſolēnitate: incipientē feſſum coꝛp⁹ iam reficere: ⁊ incubantē pſiathio repꝑiſſet ꝓtrahēs imo coꝛde ſuſpiria: meoqꝫ me vocitās noīe quāti inq̄t o ioānes hoꝛa hac deo colloquūtur: eūqꝫ in ſemetipſis āplectunt̄ ac retinēt: ⁊ tu fraudaris tāto lumine inerti ſopoꝛe reſolut⁹. Et q̄m nos ad huiuſcemodi narrationē diuertere patrū ꝟtutes ⁊ gr̄a ꝓuocarūt: neceſſariū reoꝛ memoꝛabile opus charitatis quā ſummi viri archebij hūanitate ſum⁹ exꝑti: in h̄ volumine cōmēdare quo puritas continētie operi charitatis inſerta ꝓpenſius eniteſcat pulchꝛa varietate diſtincta. Etenim tunc gratum deo ieiunij munus efficitur: cum hoc fructibus charitatis fuerit conſummatum.

Deſcriptio eremi que eſt in diolcos in qua anachoꝛete commoꝛantur. Capitulum. xxxvj.

I Taqꝫ cū de paleſtine monaſterijs ad oppidū egypti qđ diolcos appellat̄ rudes adhuc veniſſemus: ibiqꝫ plurimā turbā cenobij diſciplina ꝯſtrictā: ⁊ optimo oꝛdine monachoꝝ q̄ etiā pꝛimus eſt: inſtitutā mirifice viderem⁹: aliū qꝫqꝫ oꝛdinē q̄ excellētioꝛ habet̄: id eſt: anachoꝛetaꝝ cūctoꝛū pꝛeconijs iſtigati: ſagaciſſimo coꝛde videre ꝓperauim⁹. Hi nāqꝫ in cenobijs pꝛimū diutiſſime cōmoꝛātes: oī patiētie ac diſcretiōis regula diligēter edocti: ⁊ hūilitatis pariter ac nuditatis virtute poſſeſſa: atqꝫ ad purū vitioꝛum vniuerſitate conſumpta: diriſſimis demonū pꝛelijs congreſſuri: penetrāt eremi ꝓfunda ſecreta. Huius igit̄ ꝓpoſiti viros ꝯperiētes citra nili fluminis alueū commoꝛari in loco q̄ vno latere eodem flumine: alio maris vaſtitate circūdatus inſulam reddit: nullis alijs ꝙ monachis ſecreta expetentibus habitabilē: nec enī cuiꝙ culture aptā eſſe: eam ſalſitas ſoli ac ſterilitas patit̄ arenarū: ad hos inquā ſummo deſiderio feſtinātes vltra modū ſumpus laboꝛes eorum

quos cõtẽplatiõe virtutũ ⁊ amore ſolitudinis tolerãt: admira ri. Nã ipſius aque tãta penuria cõſtringũtur: vt tali eã diligẽtia ſcrupuloq; diſpẽſent: quali nemo frugaliſſimorũ ſpeciẽ p̄cioſiſſimi vini cõſeruat ⁊ pcit. Trib⁹ nãq; milib⁹ vel eo ãpli⁹ eã de p̄dicti fluminis alueo neceſſarijs vſib⁹ aduehũt: qđ tñ interuallũ arenoſis diuiſũ mõtib⁹ laboris difficultate grauiſſima duplicat

De traditis nobis ab abbate archebio cum inſtructu ſuo cellis. Capitulum. xxxvij.

b Is igit̃ viſis cũ imitationis eoꝝ nos ardor accẽderet: p̄dictuſq; archebi⁹ p̄batiſſim⁹ īter eos humanitatis grã nos ad ſuã cellã ptraxiſſet: explorato deſiderio nr̃o cõfinxit ſe de eodẽ loco velle diſcedere: ac nobis cellulam ſuã velut exinde migraturus offerre: ſeſe id facturũ ẽt ſi minime affuiſſemus affirmãs. Quã rem nos ⁊ deſiderio cõmorationis accẽſi: ⁊ aſſertionib⁹ tãti viri indubitatã accõmodãtes fidẽ libenter amplexi: cellulã cũ oĩ ſupellectili vtẽſilibuſq; ſuſcepimus. Ita q; religioſa potii⁹ circũuentione: paucis dieb⁹ q̄b⁹ cõſtruẽde celle pararet impẽdia de loco diſcedẽs: reuerſus poſt hec aliã ſibi ſummo labore cõſtruxit. Quã rurſum nõ lõgo poſt tẽpore alijs ſuperuenientib⁹ fratrib⁹: eodẽq; deſiderio cupientibus ibidẽ cõmorari: ſimili charitatis mẽdacio circũuẽtis: cũ vniuerſo tradidit inſtrumento. Ipſe vero erga opus charitatis infatigabilis pſeuerãs: tertiam ſibi cellulã in qua cõmaneret extruxit.

De debito quod abbas archebius manuũ ſuarũ labore pro matre diſſoluit. Capitulum. xxxviij.

c Pereẽpciũ mihi videt̃ aliud quoq; eiuſdẽ viri charitatis op⁹ memorie tradere: quo noſtraꝝ ptiũ monachi nõ ſolũ cõtinentie rigorẽ: verũetiã ſinceriſſimũ retinere dilectionis affectũ: vni⁹ eiuſdẽq; viri inſtituãtur exẽplo. Hic nãq; non ignobili oriũd⁹ familia: ad monaſteriũ qđ a p̄dicto oppido ferme quattuor milibus diſtat: mũdi hui⁹ ac parẽtũ affectione cõtẽpta a puerilib⁹ annis aufugit. Ubi ita vite ſue oẽꝫ exigit etatẽ vt nũquã priſus p totos quinquaginta ãnos nõ ſolũ vicũ ex q̄ egreſſus ẽ nec fuerit egreſſus nec viderit: ſꝫ ne cuiuſq̄ q̄dẽ femine vel ip̄i⁹ mr̃is ſue cõſpexerit vultũ. Interea pater morte p̄uentus: cẽtũ ſolidorũ debitũ reliquit. Cũq; hic eſſet oĩ inquietudine penitus alienus: vtpote qui vniuerſis paternis facultatibus eſſet extorris: a creditoribus tñ inquietari vehementer comperit matrẽ. Tũc hic ab euãgelico illo rigore quo antehac in ſtatu pſpero parẽtibus cõſtitutis: nec patrẽ in terra ſe norat habuiſſe nec matrẽ: pietatis cõſideratione mollitus: ita ſe habere credidit matrẽ: eiq; ſubuenire feſtinauit oppreſſe: vt nihil a pͦpoſita diſtrictioue laxaret. Intra monaſterij nanq; clauſtra pdurãs ſoliti operis pẽſum ſibimet triplicari popoſcit. Et ibi p totũ an

ni ſpaciū dieb⁹ pariter noctibuſq̧ deſudās : debiti modū opis ſudoꝛe partim creditoꝛibus ſoluens: matrē omni inquietudinis iniuria liberauit: ita eruens eā debiti ſarcina: vt nihil de ꝓpoſiti rigoꝛe pie neceſſitatis obtētu patereſ imminui. Ita diſtrictionem ſolitam cuſtodiuit: vt nequaq̄ pietatis opus maternis viſcerib⁹ denegaret: ꝛ quā ꝓ xp̄i charitate ꝑus deſpexerat: ꝓ eius rurſus pietate cognoſceret.

Qua ſimulatione cuiuſdam ſenis: abbati ſymeoni cū ocioſus eēt: op⁹ manuū ſit ꝓuiſum. Capitu. xxxix.

C Um frater nobis optime char⁹ noīe ſymeon: penit⁹ greci ſermonis ignar⁹: e partibus italie commeaſſet: qdam ſenioꝛ erga eum vtpote peregrinū charitatis opus quodā redibitiōis coloꝛe cupiēs exhibere: inqrit ab eo cur ocioſus ſederet in cella: ꝓ hoc conijciēs eū tā ocij ꝓpugnatiōe q̄ penuria neceſſariarū rerū diuti⁹ in ea durare nō poſſe: cert⁹ neminē poſſe impugnationes ſolitudinis tolerare niſi eū q ꝓpꝛijs manib⁹ victū ſibimet fuerit parare cōtētus. Quo reſpōdente nihil ſe nec noſſe nec ꝑualere et his q̄ illic exercebātur a fratribus operari ꝑter librariā manū: ſi tū vllus in egypti regione latinū codicē vſui eſſet habitur⁹. Tūc ille tādē nactus occaſionē qua poſſet deſideratū pietatis opus velut debiti coloꝛe mercari: ex deo hec inuenta eſt inqt occaſio. Nā olim querebā qui apoſtolum latina mihi manu ꝑſcriberet. Etenī habeo fratrē militie laqueis obligatum ꝛ appꝛime latinis inſtructū: cui de ſcripturis ſanctis aliqd ad legendū edificationis ei⁹ obtētu trāſmittere cupio. Itaq̧ ſymeone hanc occaſionē velut a deo oblatā ſibi gratāter ſuſcipiēte: ſenex quoq̧ coloꝛē ſub cuius ꝓtextu pietatis op⁹ libere poſſet implere: libenti⁹ amplex⁹: cōfeſtim nō ſolū vniuerſas ei neceſſitates ſub obtētu mercedū totius anni cōuexit: verūetiā membranas ꝛ vtēſilia que ad ſcribendum neceſſaria erāt compoꝛtans: recepit poſt codicē ſcriptū nullis vſib⁹ vel cōmodis ꝓfuturū: qppe vniuerſis in illa regione noticia lingue hui⁹ penit⁹ ignaris: ꝑter id qđ hac ſubtilitate ſumptuq̧ pliſioꝛe mercat⁹ eſt: quēadmodū ꝛ ille ſine cōfuſionis verecūdia: merito laboꝛis ꝛ opis ſui neceſſaria vict⁹ alimēta ꝑcipe: ꝛ ipſe munificētie ſue pietatē tāq̄ debiti neceſſitate compleret: eo abundāti⁹ mercedē ſibi conquirēs: quo ābitu maioꝛe ꝑegrino fratri nō ſolū vict⁹ neceſſaria verūetiā opis inſtrumēta ꝛ operādi occaſionē pariter cōtuliſſet.

De pueris qui deferentes ad egrotantē ficus: nō deguſtatis eiſdē fame in eremo defecerūt. Capitu. xl.

ſ Ed quoniā in loco vbi de ieiunioꝝ ꝛ cōtinētie rigoꝛe dicere aliquid ꝓpoſuimus: affectio ꝛ opa charitatis videtur admixta: rurſum ad ꝓpoſitū reuertētes: quoddā puerilis etatē nō ſenſu factū memoꝛabile opuſculo huic inſeremus.

Nã cũ vltra oẽs admiratiõnẽ ſic⁹ q̃dã de amareote libye ptib⁹ velut rẽ añ in loco nõ viſa3 abbati ioãni economo ĩ eremo ſcytie detuliſſet: q̃ diſpẽſatiõnẽ ipi⁹ eccl'ie tẽpoꝛib⁹ bti pafuntij p̃ſbyteri ab eodẽ ſibi creditã gubernabat: h̃ cõfeſtim eas ad ſenẽ quẽdã q̃ in interioꝛib⁹ deſerti mala valitudine laboꝛabat p duos adoleſcentulos miſit. Siq̃dẽ decẽ ꝛ octo milib⁹ longe ab eccl'ia cõmanebat. Qui pomis acceptis: cũ ad p̃dicti ſenis tenderẽt cellã: q̃d ibi pfacile ſolet etiã ſenioꝛib⁹ euenire: infuſa repẽte denſiſſima nebula tramitẽ recti itineris pdiderũt. Cũq3 tota die ꝛ nocte diſcurrẽtes p auiã eremi vaſtitatẽ: nequaq̃ potuiſſent egrotantis cellulã reperire: tã itineris laſſitudine q̃ inedia ſitiq3 cõfecti fixis genib⁹ in oꝛonis officiũ ſpm̃ dño reddiderũt. Qui poſt hec veſtigioꝛũ ſuoꝛũ indicijs diutiſſime pq̃ſiti: q̃ in locis illis arenoſis tãq̃ niuib⁹ impſſa ſignant̃: donec ea vel leui vẽtoꝛũ flatu tenuis arena diſcurrẽs rurſus optat: inuẽti ſunt ſic⁹ intactas vt acceperãt reſeruaſſe: eligẽtes ſc3 alã3 magis q̃ fidẽ depoſiti pdere: vitãq3 poti⁹ amittere tpalẽ q̃ ſenioꝛis violare mandatũ.

¶ Sententia abbatis macharij de obſeruãtia monachi: vel tanq̃ diutiſſime victuri vel tanq̃ quotidie morituri. Capitulum. xlj.

Hunc vnũ bti macharij p̃ferẽ nobis ſalutare mãdatũ vt libellũ ieiunioꝛũ ꝛ cõtinẽtie tãti viri claudat ſentẽtia. Ita inquit debere monachũ ieiunijs operã dare: vt cẽtũ annis in coꝛpoꝛe cõmoraturꝰ: ita mot⁹ aĩ refrenare: ꝛ iniuriarũ obliuiſci: triſtitiaſq3 reſpuere: doloꝛes quoq3 ac detrimẽta contemnere tãq̃ quotidie moriturũ. In illo nãq3 vtilis eſt prudẽſq3 diſcretio: equali monachũ diſtrictiõe faciẽs ſemp incedere: nec pmittẽs ſub occaſiõe debilitati coꝛpoꝛis de arduis ad pnicioſiſſima p̃rupta deuolui: in hoc vero magnanimitas ſalutaris: que valeat nõ ſolũ q̃ vident̃ p̃ſpera mũdi preſentis deſpicere: verũ etiã aduerſis triſtibuſq3 nõ frãgi: ꝛ ea velut pua nullaq3 cõtemnere: illic habens iugiter fixum ſue mentis intuitum: quo quotidie ſingulisq3 momentis accerſiendum eſſe ſe credit.

¶ Explicit de ſpiritu gaſtrimargie liber quintus.

¶ Incipit annotatio capituloꝛum libꝛi ſexti de ſpiritu foꝛnicationis.

Ca. j. Pꝛoemiale.
ij De pꝛincipali coꝛrectiõe aduerſus ſpiritũ foꝛnicationis.
iij Quantum ad ſuperandum foꝛnicationis vitium remedij conferat continentie ſolitudo.
iiij Quid interſit inter continentiam ꝛ caſtitatem: ꝛ an vtraq3 ſimul ſemper habeatur.
v Quod impugnatio foꝛnicationis ſolo humano ſtudio nõ poſſit euinci.

vj De peculiari gratia in munere caſtitatis.
vij Exemplum de agone mundiali ſm̃ ſermonem apoſtoli.
viij De comparatione purificationis eorũ qui in terreno agone certamen habituri ſunt.
ix Quãtã ſemp cordis puritatẽ parare dei oculis debeam⁹.
x Quod ſit indicium perfecte ⁊ integre puritatis.
xj Quo vitio illuſio nocturna procedat.
xij Qđ carnis puritas ſine mũdicia cordis nequeat obtineri
xiij Que ſit purgationis carnalis prima cuſtodia.
xiiij Quod non laudem ſtudeamus texere caſtitatis: ſed effectum eius exponere.
xv Quod ſpecialiter caſtitatis virt⁹ ab Apoſtolo ſanctimonia nuncupetur.
xvj De alio apoſtoli teſtimonio ſuper eadem ſanctimonia.
xvij Quod ſpes ſublimioris premij debeat cuſtodiam caſtitatis augere.
xviij Quod ſicut abſq; humilitate caſtitas obtineri nõ poteſt: ita ſine caſtitate ſcientia.
xix Sententia ſancti baſilij epi de qualitate virginitatis ſue.
xx Qui finis vere integritatis ac puritatis ſit.
xxj Quemadmodũ pfecte puritatis ſtatũ retinere poſſimus.
xxij Uſq; ad quem modũ poſſit integritas corporis noſtri perduci: vel quod indicium ſit ad purũ mentis excocte.
xxiij Remedia curationis quibus perfecta poſſit cordis ⁊ corporis noſtri puritas permanere.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber ſextus de ſpiritu fornicationis.

¶ Proemiale. Capitulum.j.

Secundum nobis certamẽ eſt traditione patrũ aduerſus ſpiritũ fornicationis: longũ pre ceteris ac diuturnũ: ⁊ perpaucis ad purũ deuictũ immane bellũ: ⁊ qđ cũ a primo tẽpore pubertatis impugnare incipiat humanũ genus: nõ niſi prius cetera vitia ſuperent: extiguit. Duplex nãq; eſt oppugnatio gemino armata vitio cõſurgens ad preliũ: ⁊ idcirco ſimiliter ei gemina eſt acie reſiſtendũ. Si quidẽ vt morbo carnis animeq; cõcretũ vires acquirit: ita niſi vtriſq; pariter dimicãtibus nequit debellari. Nec enĩ ſufficit ſolũ corpale ieiuniũ ad cõquirendã vel poſſidẽdã perfecte caſtimonie puritatẽ: niſi preceſſerit cõtritio ſpũs ⁊ oratio ꝯtra hũc immũdiſſimũ ſpiritũ pſeuerãs: dein continuata meditatio ſcripturaꝝ: huicq; fuerit ſciẽtia ſpiritalis adiũcta. Labor et opuſq; manuũ inſtabiles cordis peruagationes coercẽs ac reuocãs: ⁊ ante omnia fundata fuerit humilitas vera: ſine qua nullius penitus vitij poterit vnq̃ triumphus acquiri.

¶ De pꝛincipali coꝛrectione aduerſus ſpiritum foꝛnicationis. Capitulum .ij.

P Rincipaliter enim vitij huius coꝛrectio de coꝛdis per-
fectione deſcēdit: ex quo etiā huius moꝛbi virus dn̄i vo
ce pꝛodire ſignatur. De coꝛde inquit exeunt cogitatio- Matth. 15.
nes male: homicidia: adulteria: foꝛnicationes: furta: falſa teſti
monia ⁊c. Illud ergo eſt pꝛimitus expiādū: vn̄ fons vite ⁊ moꝛ
tis manare cognoſcitur: dicēte ſalomone. Omni cuſtodia ſerua Prouer. 4.
coꝛ tuū. Ex hiis em̄ ſunt exitus vite. Caro em̄ eius arbitrio atq̧
imperio famulat̃: ⁊ idcirco ſummo ſtudio parſimonia ieiunioꝝ
ſectanda eſt: ne eſcarū abundātia refecta caro: pꝛeceptis anime
ſalutarib⁹ aduerſata: rectoꝛē ſuū ſpiritum deijciat inſoleſcens.
Ceterum ſi omnē ſummā in caſtigatiōe tm̄ coꝛpoꝛis collocem⁹:
anima nō ſimil̃r a ceteris vitijs ieiunāte: nec meditatione diui
na ⁊ ſpiritalibus ſtudijs occupata: nequaꝙ ad illud ſublimiſſi
mū vere integritatis faſtigiū poterimus aſcēdere: illo qḋ in no-
bis eſt pꝛincipale: puritatē coꝛpoꝛis nr̄i infeſtāte. Opoꝛtet ergo
nos mundare pꝛius: iuxta ſententiā domini: id qḋ intus eſt ca- Matthe. 23
licis ⁊ parapſidis: vt fiat ⁊ id quod deſoꝛis eſt mundum.

¶ Quantum ad ſuperandū foꝛnicationis vitiū reme- dij cōferat continentie ſolitudo. Capitulum .iij.

D Enīq̧ cetera vitia etiā vſu hominū ⁊ exercitio quotidia
no purgari ſolent: ⁊ quodammodo ipſius lapſus offen-
ſione curari: vtputa ire: triſticie: impatiētie lāguoꝛ: me
ditatione coꝛdis ac ꝑuigili ſollicitudine: fratrū etiā frequētia ⁊
aſſidua ꝓuocatione ſanant̃. Dumq̧ commota manifeſtant̃ ſe-
pius ⁊ crebꝛius arguunt̃: ꝙtotius ꝑueniunt ad ſalutē. Hic ve-
ro moꝛbus: cū coꝛpis afflictione ⁊ cōtritione coꝛdis: ſolitudine
quoq̧ ac remotiōe indiget: vt poſſit ad integrū ſanitatis ſtatum
pernicioſo eſtuū febꝛi depoſita peruenire. Sicut plerūq̧ certa
egritudine laboꝛātibus vtile eſt: vt cibi noxij ne oculoꝛū quidē
ipſoꝛū obtutibus offerant̃: ne qḋ aſpectus occaſione deſiderium
eis letale gignat̃: ita plurimū ꝯfert ad depellendū hunc ſpecialr
moꝛbum: quies ac ſolitudo: vt mens egra minime diuerſis figu
ris interpellata ad puriorē perueniēs contemplationis intuitū
facilius peſtiferū concupiſcētie fomitē radicit⁹ poſſit eruere.

¶ Quid interſit inter caſtitatem ⁊ continentiā: ⁊ an vtraq̧ ſimul ſemper habeatur. Capitulū .iiij.

N Emo tamē ex hoc negare nos putet etiā in congregatio ευχρα
ne fratrū poſitos inueniri continentes: qḋ ꝑfacile fieri
poſſe ꝯfitemur. Aliud em̄ eſt cōtinentē eſſe: id eſt eukra τευ
tem: aliud caſtū: ⁊ vt ita dicā in affectū integritatis vel incoꝛru
ptionis tranſire: qḋ dicit̃ acon. Que virtus illis ſolis tribuit̃ αχου

maxime qui virgines vel mente vel carne perdurãt: vt vterq; Ioannes in nouo teſtamẽto: in veteri q̃ helias: hieremias: daniel fuiſſe noſcunť. In quoꝝ gradu hi quoq; nõ immerito reputabũtur: qui poſt experimẽta corruptiõis ad ſimilẽ puritatis ſtatu; per laborẽ longũ ⁊ induſtriã integritate mẽtis ⁊ corporis peruenerũt: ⁊ aculeos carnis nõ tã impugnatiõe cõcupiſcentie turpis q̃ nature tantũmodo motu ſentiũt. Quẽ ſtatũ dicimus difficillime poſſe inter hominũ turbas apprehẽdi. Utrũ vero ⁊ hoc poſſibile ſit: vnuſquiſq; nõ noſtra ſentẽtia expectet agnoſcere: ſed cõſciẽtie ſue rimeť examine. Ceterũ cõtinentes multos exiſtere nõ dubitamus: q̃ impugnationẽ carnis: quã vel raro vel quotidie ſuſtinẽt: ſeu metu gehenne: ſeu deſiderio regni celoꝝ extinguunt atq; cõpeſcunt. Quos ſeniores ſicut pronunciant poſſe non penitus incentiuis obrui vitioꝝ: ita ſecuros ⁊ inſanciatos ſemꝑ exiſtere nõ poſſe diffiniũt. Neceſſe eſt eñ vnũquenq; in colluctatiõe poſitum: q̃uis frequenter aduerſarium vincat ac ſuperet: ⁊ ipm tamen aliquando turbari.

¶ Quod impugnatio fornicationis ſolo humano ſtudio non poſſit euinci. Capitulum.v.

Quapropter ſi nobis cordi eſt: agonẽ ſpiritalẽ cum apoſtolo legitime decertare: hunc immundiſſimũ ſpiritũ ſuperare: omni mentis intentione: nõ noſtris virib⁹ cõfidentes: hoc eñ induſtria humana perficere nõ preualet: ſed opitulatione domini feſtinemus. Tandiu nanq; hoc vitio animam neceſſe eſt ĩpugnari: donec ſe bellũ gerere ſupra vires ſuas agnoſcat: nec labore vel ſtudio proprio victoriam obtinere ſe poſſe: niſi domini fuerit auxilio ac protectione ſuffulta.

¶ De peculiari gratia in munere caſtitatis. Ca.vj.

Et reuera cũ in omnibus virtutũ profectibus: ⁊ cunctorũ expugnatione vitioꝝ: domini ſit gratia atq; victoria: in hoc precipue peculiare beneficiũ dei ac ſpeciale donũ: ⁊ patrũ ſententia ⁊ experimento purgationis ipſius manifeſtiſſime declarať his qui eã meruerint poſſidere. Quodammõ eñ exire de carne eſt: in corpore cõmorantẽ: ⁊ vltra naturam eſt fragili carne circundatũ: carnis aculeos non ſentire. Et idcirco impoſſibile eſt hominẽ ſuis: vt ita dixerim: pennis ad tã precelſum celeſteq; premiũ ſubuolare: niſi eũ gratia domini de terre ceno munere eduxerit caſtitatis. Nulla etenĩ virtute tã ꝓprie carnales homines ſpiritalib⁹ angelis imitatiõe cõuerſationis equanť: q̃ merito ⁊ gratia caſtitatis: per quã adhuc in terra degẽtes hñt ſc̃z Apoſtolũ municipatũ i celis: qđ depoſita corruptela carnali habituros ſctõs ꝓmittiť i futurũ: hic iã in carne fragili poſſidẽtes.

¶ Exemplum de agone mundiali ſecundu; ſermonẽ Apoſtoli. Capitulum.vij.

Udi quid dicat Apoſtolus: Omnis qui in agone conte⸗ 1. Cor. 9.
a dit: ab omnib⁹ ſe abſtinet. A quib⁹ omnib⁹ dixerit: in⸗
quiramus: vt poſſit nobis ſpiritalis agonis inſtructio
cõparatione carnalis acquiri. Illi etenim qui in hoc agone viſi⸗
bili ſtudẽt legitime decertare: vtendi omnib⁹ eſcis quas deſide⸗
rij libido ſuggeſſerit: nõ hñt facultatẽ: ſed illis tantũ quas eorũ⸗
dẽ certaminũ ſtatuit diſciplina. Et non ſolũ interdictis eſcis et
ebrietate omniq́ꝫ crapula eos neceſſe eſt abſtinere: verumetiã cun⸗
cta inertia ⁊ ocio atqꝫ deſidia: deſidia: vt quotidianis exercitijs
iugiq́ꝫ meditatiõe virtus eoꝝ poſſit accreſcere. Et ita omi ſollici⸗
tudine ac triſticia negocijſq́ꝫ ſecularibus: affectu etiã ⁊ opere cõ⸗
iugali efficiunt̃ alieni: vt preter exercitiũ diſcipline nihil aliud
nouerint: nec vlli mundiali cure penit⁹ implicent̃: ab eo tm̃ qui
certamini preſidet ſperãtes quotidiani victus ſubſtantiã: ⁊ co⸗
rone gloriã: cõdignaq́ꝫ premia victorie laude cõquirere. Atqꝫ in
tantũ ſe mundos ab omni coitus pollutiõe cuſtodiunt: vt cũ ſe
preparãt ad agonũ certamina: ne qua forſitã per ſomnũ noctur⸗
na deluſi fallacia: vires minuãt multo tempore conquiſitas: la⸗
minis plũbeis renũ cõtegãt loca: quo. ſ. metalli rigore genitali⸗
bus mẽbris applicito: obſcenos humores valeant inhibere: in⸗
telligẽtes ſe procuIdubio eſſe vincendos: nec iam poſſe propo⸗
ſitum certamẽ ademptis viribus adimplere: ſi prouiſam pudi⸗
citie ſoliditatẽ fallax noxie voluptatis imago corruperit.

❡ De comparatione purificationis eorum qui in terreno agone certamen habituri ſunt. Capitu. viij.

Tacqꝫ ſi agonis mũdialis intelleximus diſciplinã: cu⸗
t ius exẽplo beat⁹ apoſtolus nos voluit erudire: docẽs
quanta in illa ſit obſeruatio: quãta diligentia: quãta cu⸗
ſtodia: quid nos cõueniet facere: qua puritate oportebit cuſtodi⸗
re noſtri corpis atqꝫ anime caſtitatẽ: quos neceſſe eſt quotidie
ſacroſanctis agni carnibus veſci: quas neminẽ immundũ cõtin⸗
gere etiã veteris legis precepta permittũt. In Leuitico namqꝫ ita
precipitur. Omnis mundus mãducabit carnes. Et anima que⸗
cunqꝫ comederit de carnibus ſacrificij ſalutaris qđ eſt domini:
in qua eſt immundicia: peribit corã domino. Quantũ igitur in⸗
tegritatis eſt munus: ſine qua etiam illi qui erant ſub veteri te⸗
ſtamento: ſacrificijs typicis non poterãt intereſſe: ⁊ qui huius
mundi corruptibilẽ coronã cupiũt adipiſci nequeũt coronari:

❡ Quantam ſemper cordis puritatẽ parare dei oculis debeamus. Capitulum. ix.

Tacqꝫ omni cuſtodia cordis noſtri ſunt latebre primit⁹
t explande. Qđ eñi illi in corporis puritate cupiũt aſſe⸗
q̃: nos debem⁹ etiã in arcanis cõſcientie poſſidere: in q̃
dñs arbit̃ atqꝫ agonitheta reſidẽs: pugnã curſus ⁊ certaminis

noſtri iugiter expectat: vt ea que in propatulo horremus admittere: ne intrinſecus quidē coaleſcere incauta cogitatione patiamur: ꝛ in quibus humana cognitione confundimur: ne occulta quidē cōcupiſcētia polluamur. Que lꝫ poſſit hoim preterire noticiā ſanctoꝝ tñ angeloꝝ ipſiuſqꝫ oipotētis dei ſcientiā: quā nulla ſubterfugiunt ſecreta: latere non poterit.

Quod ſit indicium perfecte ꝛ integre puritatis. Capitulum.x.

C Uius puritatis hoc erit euidēs indiciū ac plena probatio: ſi vel nulla imago illiciens quieſcētibus nobis ꝛ in ſoporem laxatis occurrat: vel certe interpellās nullos concupiſcentie motus valeat excitare. Licet enim ad plenā peccati noxā talis cōmotio minime computetur: tñ necdū perfecte mentis indiciū eſt: nec ad purū excocti vitij manifeſtatio: cū per fallaces imagines huiuſmodi operatur illuſio.

Quo vitio illuſio nocturna procedat. Ca.xi.

Q Ualitas enim cogitationū que diſtētionibus diei negligentius cuſtodit: probat quiete nocturna. Et idcirco cū intercefferit aliqua talis illuſio: non culpa ſomni credēda eſt: ſed negligētia tpis precedentis ꝛ manifeſtatio morbi latentis intrinſecus: quē nō primitus noctis hora parturijt: ſed intimis aie recōditū fibris ad cutis ſuperficiē ſomni refectione produxit: arguēs occultas eſtuū febres quas p totū diei ſpaciū noxijs cogitationibus paſti cōtraximus: vt ſolēt male qꝫ valitudines corpoꝝ nō ea colligi tēpeſtate qua videntur emergere: ſed negligentia ſunt preteriti tēporis acquiſite: q̄ paſt⁹ q̇s impudēter eſcis ſaluti cōtrarijs noxios hūores ſibimet letaleſqꝫ ꝯxit.

Quod carnis puritas ſine mundicia cordis neqat obtineri. Capitulum.xij.

I Deoqꝫ humani generis creator ꝛ cōditor deus: opificij ſui naturā pre oibus emendationēqꝫ cognoſcēs: illuc curam adhibuit medicine vñ cauſas morbi principalr nomath.v. uerat emanare. Quicūqꝫ inquiens viderit mulierē ad cōcupiſcēdum eā: iā mechat⁹ eſt eā in corde ſuo. Petulātes oculos notās non tā eos arguit qꝫ illū interiorē ſenſum: q̄ officio eoꝝ male vtitur ad videndū. Cor nāqꝫ eſt egrū ꝛ ſauciū libidinis telo qđ ad cōcupiſcendū videt: hñficiū intuitus recte ſibimet a creatore cōceſſuꝫ ſuo vitio ad opeꝝ prauoꝝ miniſteria ꝯtorquēs: ꝛ in ſemet ipſo reconditū concupiſcentie morbū contemplationis occaſione producēs. Idcirco huic precipitur ſalutare mādatū: cuius vitio peſſimus languor viſus occaſione procedit. Nō enim dicit
Pro.iiij. Omni cuſtodia ſerua oculos tuos: quos vtiqꝫ oportuit principalr cuſtodiri ſi ex ipis ꝯcupiſcētie prodiret affect⁹: nihil enim amplius oculi qꝫ ſimplex aie pbēt viſionis officiū: ſꝫ dicit. Om

ni cuſtodia ſerua cor tuum: illi potiſſimū impoſita medicina q̄ vbiq̄ abuti poteſt ad videndum oculorum miniſterio.

¶ Que ſit purgationis carnal' pria cuſtodia. C. xiij.

b Et erit igitur purgationis huius prima cuſtodia: vt cū menti noſtre memoria ſex⁹ feminei p̄ ſubtilē ſuggeſtionē diabolice calliditatis obrepſerit: primum recordatione premiſſa matris: ſororū: parentū ſeu certe feminarū ſanctarū: quā totius eā de nr̄is receſſibus extrudere feſtinem⁹: ne ſi fuerimus in ea diutius immorati occaſione ſexus ſemel indepti: illex malorū ad eas perſonas exinde ſubtiliter deuoluat ac p̄cipitet mētem: p̄ q̄s noxias cogitationes poſſit inſerere. Quāobrē illius precepti iugiter meminiſſe debem⁹. Omni cuſtodia ſerua cor tuū: ⁊ ſm̄ dei principale mādatū ſollicite ſerpētis obſeruare noxiū caput: id eſt cogitationū malarū principia: quib⁹ ſerpere in animā nr̄am diabolus tēptat: nec ſinam⁹ p̄ negligentiā penetrare in cor noſtrū reliquū eius corp⁹: id eſt: oblectationis aſſenſum. Qui proculdubio ſi fuerit intromiſſus: morſu virulēto mēte interimet captiuatā. Emergētes etiā pctōres terre nr̄e: id eſt ſenſus carnales in matutinis ſui ortus nos op₃ extinguere: ⁊ dū adhuc puuli ſunt allidere filios babylonis ad petrā. Qui niſi dū tenerrimi ſunt: fuerint enecati: adulti p̄ ꝯbibētiā in pnicie nr̄am validiores inſurgent: aut certe nō ſine magno gemitu ac labore vincent. Dū eñ fortis: ſc₃ ſpūs noſter domū ſuā cuſtodit armatus: receſſus cordis ſui dei timore communiēs: in pace erit oīs ſubſtātia eius: id eſt: emolumēta laborū ac virtutes longo tēpore cōquiſite. Si āt fortior ſuperueniēs vicerit eū: id eſt diabolus cogitationū cōſenſu: arma ei⁹ diripiet in quib⁹ cōfidebat: id eſt memoriā ſcripturarum vel timorem dei: ⁊ ſpolia eius diuidet: virtutum ſcilicet merita per contraria vitia queq̄ diſpergens.

¶ Quod non laudē ſtudeamus texere caſtitatis: ſed effectum eius exponere. Capitulum. xiiij.

c Et vt cuncta preterea que in ſanctis ſcripturis ob laudē virtutis huius inſerta ſunt: nō eñ nobi ꝓpoſitū eſt laudem texere caſtitatis: ſed q̄litatē ipſi⁹ vel quēadmodum acquiri vel cuſtodiri debeat: quiue ſit finis eius: patrū traditionibus explicare vnā tantūmō ponā beati apl̄i ſentētiā: q̄ pateat qualiter illam theſſalonicenſibus ſcribens: ⁊ virtutibus pretulerit vniuerſis: tali eam verbi nobilitate commendans.

¶ Quod ſpecialiter caſtitatis virtus ab apoſtolo ſanctimonia nuncupetur. Capitulum. xv.

b Et eſt inquit volūtas dei ſanctificatio vr̄a. Et ne forte dubiū nobis relinqueret vel obſcurū q̄dnā ſanctificationem voluerit appellare: vtrū iuſticiā an charitatem: an humilitatem: an patientiā. In oībus eñ iſtis virtutibus credit· ſ. theſ. iiij.

acquiri ſanctificatio: infert ⁊ manifeſte deſignat quid proprie ſanctificationẽ voluerit appellare. Hec eſt voluntas dei: ſanctificatio v̄ra: vt abſtineatis vos inqt a fornicatione: vt ſciat vnuſquiſq; veſtrū vas ſuū poſſidere in ſanctificatione ⁊ honore: non in paſſione deſiderij ſicut ⁊ gẽtes q̄ ignorãt deū. Uides q̄bus eā laudib⁹ pſequaſ: honorẽ vaſis: id eſt corꝑis nr̄i: ⁊ ſanctificationem eā appellãs. Igiẜ econtrario q̄ in paſſione deſiderij eſt: in ignominia ⁊ in immūdicia ꝯſiſtit: ⁊ alien⁹ a ſanctificatione verſatur. Tertio q̄ꝫ poſt pauca infert: rurſus ſanctimoniā eā pronunciãs. Nō enim vocauit nos deus in ignominiā: ſed in ſanctificationẽ. Itaq; q̄ hec ſpernit: nō hoīem ſpnit ſed deū: q̄ etiaꝫ dedit ſpm̄ ſuū ſanctū in nobis. Auctoritatẽ q̄ꝫ precepto ſuo inuiolabilẽ innuit: dicẽs. Qui hec ſpernit: id eſt: q̄ de ſanctimonia prefatus ſum: nō hoīem ſpernit: ħ eſt: me q̄ hec ꝓcipio: ſed deū q̄ in me loquiẜ: q̄ etiā ſpiritui ſuo ſancto cor noſtrū habitaculum deputauit. Cernis ſimplicibus verbis ac puris quib⁹ eā preconijs quantiſq; extulerit laudib⁹: primū virtuti huic ſanctificationẽ proprie tribuẽdo: deinde per hanc afferẽs vas nr̄i corporis ab immūdicia liberãdū: tertio q̄ abiecta ignominia ⁊ contumelia: in honore ſit ⁊ ſanctificatione mãſurū: poſtremo que ſumma eſt pfecti premij ac btı̄tudinis remuneratio: p hãc habitatorem pectoris noſtri ſanctum fore ſpiritum: deſignauit.

❡ De alio apoſtoli teſtimonio ſuper eadem ſanctimonia. Capitulum.xvj.

Ubi.v. (margin)

Et licet ad fineꝫ libelli tẽdat oratio: aliud adhuc ſimile huic pretermiſſum eiuſdẽ apl̄i teſtimoniū ponā. Ad hebreos nãq; ſcribens. Pacẽ inquit ſectamini cū oībus ⁊ ſanctimoniā: ſine q̄ nemo videbit deū. Hic quoq; euidẽter ſine ſanctimonia quā ſolet integritatẽ mẽtis vel puritatẽ corpis appellare: pronunciauit deū penitus videri non poſſe. Siquidẽ ⁊ hic ſimiliter infert: eundem ſenſum explanãs. Ne quis fornicator aut prophanus vt eſau.

Heb.xij. (margin)

❡ Quod ſpes ſublimioris premij debeat cuſtodiam caſtitatis augere. Capitulum.xvij.

Tanq; quantū ſublime celeſteq; eſt premiū caſtitatis: tanto grauioribus aduerſarioꝝ inſidijs laceſſiẜ. Et idcirco ꝓpenſius nobis eſt: nō ſolū cõtinẽtia corpis: verūetiā cõtritio cordis aſſiduis orationū gemitib⁹ adhibẽda. vt clibanus carnis noſtre quem rex babilonius incentiuis ſuggeſtionum carnalium ſuccendere non deſiſtit: deſcendente in corda noſtra rore ſancti ſpiritus extinguatur.

❡ Quod ſicut abſq; humilitate caſtitas obtineri nō pōt: ita ſine caſtitate ſcientia. Capitulum.xviij.

e Tenim hanc ſeniores aiunt apprehendi non poſſe: niſi prius humilitatis in corde fundamēta fuerint collocata ita ne ad fontē quidē vere ſciētie peruenire poſſe definiūt donec penetralibus aīe nr̄e radix vitij huius inſederit: ꝛ poſſibile quidē eē integritatē ſine ſciētie gratia reperiri: impoſſibile vero ſcientiā ſpiritalem ſine integritatis caſtimonia poſſideri. Quia ꝛ diuerſa ſunt dona: ꝛ nō oībus vna gratia ſpūſancti tribuitur: ſed ad quā ſe vnuſquiſq; ſtudio vel induſtria ſua dignū aptūq; prebuerit. Deniq; cū in oībus apl'is ſanctis virtus integritatis perfecta fuiſſe credatur: abundantius tn̄ ſcientie donū exuberauit in paulo: quia ſe ad hanc aptum ſolerti ſtudio atq; induſtria preparauit.

Sententiam ſancti baſilij epiſcopi de qualitate virginitatis ſue. Capitulum. xix.

f Ertur ſancti baſilij ceſarienſis ep̄i diſtricta ſentētia. Et mulierē inquit ignoro: ꝛ virgo nō ſum. Intātū intellexit incorruptionē carnis: nō tā in mulieris eſſe abſtinētia ꝙ in integritate cordis: que vere incorruptam perpetuo ſanctimoniā corporis: vel timore dei vel amore caſtitatis cuſtodiat.

Qui finis vere integritatꝫ ac puritatis ſit. C. xx.

f Iniſq; hic eſt integritatis finis ac ꝑfecta probatio: ſi quieſcētibus nobis titillatio voluptatis nulla ſubrepſerit: nec pro neceſſitate nature nobis inconſcijs concretiones egeranť obſcene. Quas ſicut abſcidere ꝑ oīa ꝛ in perpetuū amputare ſup naturā eſt: ita reuocare ad ineuitabilē raritatem naturē neceſſitatē ſumme virtutis ē: ꝙ pulſare monachū duob' interpoſitis menſib' ſolet. Qḋ tn̄ dictū ſit ſm nr̄am experientiā nō ſm ſententiā ſenioꝝ: a quibus ēt he memorati tēporis induꝫ tie admodū indicabanť anguſte: quas ſi hoc mō quo ab ipſis percepimus voluerimus exponere: his forte qui pro negligētia ſua vel remiſſiore ſtudio puritatē hanc minus experti ſunt: incredibilia vel impoſſibilia deſcripſiſſe credemur.

Quemadmodū perfecte puritatis ſtatū retinere poſſimus. Capitulum. xxi.

q Uem ſtatum ita tenere perpetuo poterimus: ac nunq̄ naturalē modū nec tēpus excedere ſuperius comprehenſum: ſi deū nō. ſolū ſecretoꝝ actuū noſtroꝝ: verūetiā cogitationū internaꝝ diurnū pariter nocturnūq; inſpectorē eſſe ꝛ cōſciū cogitem': ac ꝑ oībus q̄ in nr̄o corde verſanť: ſicut pro factis ꝛ operibus noſtris rōnē nos ei reddituros eſſe credamus.

Uſq; ad quē modū poſſit integritas corꝑis nr̄i ꝑduci; vl' qḋ indiciū ſit ad purū mētis excocte. C. xxij.

Uſq; igit̃ feſtinandum eſt nobis: τ eo vſq; aduerſus
b animi motus vel carnis incētiua pugnādū: donec iſta
carnis cōditio neceſſitatē nature expleat: nō ſuſcitet vo
luptatē: cōcretā exuberantiā ſine vllo prurītu noxaq; ꝓpellens
nō pugnā ſuſcitās caſtitati. Ceterū mens dum adhuc dormiēs
imaginū viſione deluditur: nouerit ſe necdum ad integrā perfe
ctionem caſtitatis excoctam.

Remedia curationis quibus perfecta poſſit cordis τ corporis noſtri puritas permanere. Capitulū.xxiij.

Gitur vt illuſiones he ne dormientibus quidem nobis
i ſubrepere valeant: equale moderatūq; ſemꝑ tenendū eſt
ieiuniū. Quiſquis eñ menſuram diſtrictionis excedit:
neceſſe eſt vt modū quoq; remiſſionis excedat. Qua inequalita
te deiectus ab hoc tranquillitatis planiſſimo ſtatu ſine dubio re
uocabitur: nunc quidē nimia inanitate defectus: nunc aūt cibo
propenſiore diſtētus. Cū immutatione ſiquidē refectionis: qua
litatē quoq; puritatis noſtre neceſſe eſt immutari. Deinde iugis
hūilitas ac patiētia cordis adhibenda ꝑpetuo eſt: atq; intenta
aduerſus iram vel ceteras paſſiones ꝑ diem cautio. Ubi enim
furoris inſederit virus: libidinis quoq; neceſſe eſt incendium
penetrare. Ante oīa vero peruigil neceſſaria eſt ſollicitudo no
cturna. Nam ſicut puritas τ cuſtodia diei nocturnam preparāt
caſtitatem: ita nocturne vigilie cordi pariter τ obſeruationi di
urne ſtatum ſolidiſſimum roburq; premittunt.

Explicit de ſpiritu fornicationis liber ſextus.

Incipit annotatio capitulorum libri ſeptimi de ſpiritu philargyrie.

Ca.i. Proemiale.
ij Qḋ pernicioſus ſit morbus philargyrie.
iij Que nobis in vitiis naturalibus ſit vtilitas.
iiij Qḋ ineſſe nobis quedā naturalia vitia ſine creatoris di camus iniuria.
v De vitiis que extra naturalem motum noſtro vitio con trahuntur.
vi Receptus ſemel philargyrie morbus: q̄ difficile pellat̃
vij Quibus vitiis philargyria generet̃: vel quantoꝝ malo rum ſit eadem procreatrix.
viij Qḋ philargyria omnes virtutes impediat.
ix Qḋ monachus habens pecunias: in cenobio permane re non poſſit.
x Quē philargyrie laborē ſubeat deſertor monaſterii: qui ante pro leuiſſimis operibus murmurabat.
xi Qḋ occaſione cuſtodiende pecunie feminarum contuber nia requirantur.

xij Exēplū cuiuſdā tepidi mōachi philargyrie laqis obligati
xiij Quid cōferant ſeniores iunioribꝰ in denudatiōe vitiorꝫ.
xiiij Quibus exēplis morbus philargyrie triplex eē doceat
xv Male renuncians a non renunciante quo differat.
xvj Cuius teſtimonij ſe colore tueantur qui exui facultatibus ſuis nolunt.
xvij De renunciatione apoſtolorꝫ ꝛ eccleſie primitiue.
xviij Qđ ſi apoſtolos imitari velimus: nō debeamus noſtris definitionibus viuere: ſed illorum exempla ſectari.
xix Sententia ſancti baſilij epī aduerſus ſyncletium.
xx Qđ ignominioſum ſit a philargyria ſuperari.
xxj Quēadmodū ſuperanda ſit philargyria.
xxij Qđ poſſit qs etiā nō habēs pecūias philargyrꝰ iudicari
xxiij Exemplum de iuda.
xxiiij Qđ philargyria niſi nuditate vinci non poſſit.
xxv De exitu ananie ꝛ ſaphire ꝛ iude: quē philargyria impellente ſubierunt.
xxvj Qđ philargyria lepram anime inferat ſpiritalem.
xxvij Teſtimonia de ſcripturis quibus pfectionē deſiderans edocetur non reſumere que renuncians abdicauit.
xxviij Qđ aduerſus philargyriā victoria non aliter poſſit niſi nuditate conquiri.
xxix Quemadmodū poſſit nuditas a monacho ſuſtentari.
xxx Remedia contra morbum philargyrie.
xxxj Qđ nō poſſit quis philargyriā vincere niſi in cenobio pſeuerans: ꝛ quemadmodum poſſit ibidem permanere.
¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber ſeptimus de ſpiritu philargyrie.

¶ Proemiale. Capitulum.j.

Ertius nobis conflictus eſt aduerſus philargyriam. quā nos amorē pecuniarum
a rum poſſumus appellare Peregrinū bellū ꝛ extra naturā: nec aliunde in monacho iniēs principiū ꝙ de corrupte ac torpide mentis ignauia: ꝛ plerū ꝗ initio abrenunciationis male arrepto: ꝛ erga deū tepido amore fundato. Cetera nāꝗ vitiorꝫ incitamenta humane inſerta nature: velut ingenita videnť in nobis habere pncipia: ꝛ quodāmodo inuiſcerata carni: ipſiꝗ propemodū coeua natiuitati diſcretionē boni maliꝗ pueniunt: ꝛ licet prima arripiant hominē: longo tamen labore vincuntur.

¶ Quā pnicioſus ſit morbus philargyrie. Capi.ij.

Ic vero morbus poſterius ſuperueniēs ꝛ extrinſecus
b accedēs aie: quāto facilius caueri pōt ac reſpui: tanto neglectus ꝛ intromiſſus ſemel cordi ſit pnicioſior cunctis: difficiliuſꝗ ppellitur. Malorū nāꝗ olim efficitur radix:

multiplices fructificans fomites vitiorum.

¶ Que nobis in vitijs naturalib⁹ ſit vtilitas. Ca.iij.

v T puta carnis ſimplices motus: nōne videm⁹ nō ſolū in pueris in qbus adhuc innocētia boni maliq̧ puenit diſcretionē: verū in puulis atq̧ lactētibus. Qui cū ne initiū quidē vllius libidinis in ſemetipſis habeāt: motus carnis naturali incitamēto ſibi ineſſe deſignant. Ire quoq̧ aculeos truces nōne ſimiliter in puulis iā vigere cōſpicimus: ⁊ antequā patiētie virtutē agnoſcant: iniurijs eos cernimus cōmoueri: ⁊ verboꝝ ſentire etiā p iocū iniurias irrogatas: ac nōnunq̄ cum deſint vires: volūtas tn̄ vltionis ira inſtigāte nō deeſt. Nec hoc dico q̄ vocē naturā cōditiōis in culpā: ſed q̄ aſſerā motus hos q̄ pcedūt ex nobis: quoſdā qdē vtilitatis cauſa nobis inſertos quoſdā vero negligentie vitio ac male volūtatis arbitrio extrinſecus introductos. Hi nāq̧ quos ſupra diximus motus carnales ob reparationē ſobolis ⁊ poſteritatis ppaginē ſuſcitandā: vtiliter ſunt corpori noſtro puidentia creatoris inſerti: nō ad ppetrāda ſtuprorū flagitia ⁊ adulteria que legis etiā auctoritate damnant̄. Ire etiā aculeos nōne ſaluberrime nobis intelligim⁹ attributos: vt noſtris vitijs ⁊ erroribus iraſcentes: virtutib⁹ potius ac ſpiritalibus ſtudijs occupemur: omnē charitatē deo ⁊ patiētiā noſtris fratribus exhibentes. Triſticie quoq̧ vtilitas quāta ſit nouimus: q̄ inter cetera vitia cū in cōtrariū affectū eſt mutata: cōnumerat̄. Eſt eni ⁊ ſm dei timorē pneceſſaria: ⁊
2.Cor.7. ſm ſeculū admodū pniciosa: vt docet Apl'us: dicēs. Que enim ſcdm deū eſt triſticia: penitentiā ad ſalutē ſtabilē opatur: ſeculi autem triſticia mortē operatur.

¶ Qd ineſſe nobis quedā naturalia vitia ſine creatoris dicamus iniuria. Capitulum.iiij.

n On ergo ſi dixerim⁹ hos mot⁹ a creatore inſertos nobis: ex eo culpabilis ille videbit̄ ſi neqter his abuſi: maluerim⁹ eos ad noxia potius miniſteria detorq̄re: ⁊ velim⁹ p infructuoſis ⁊ ſecularib⁹ lucris: nō p ſalutari penitētia ⁊ vitiorū correctiōe triſtari: vel certe ſi nō nobiſmetipſis vtiliter: ſz cōtra interdictū dñi nr̄is fratribus iraſcamur: velut ſi ferrū qd ad neceſſariū ⁊ vtile miniſteriū contributū: ad necē voluerit in ſonitū retorq̄re: nō ex h̄ infamabit materie cōditorē: ſi qd ille ad vſū bn̄ viuēdi aptū ac neceſſariū pſtitit: iſte h̄ vſus ē ad nocēdū.

¶ De vitijs que extra naturalē motū noſtro vitio cōtrahuntur. Capitulū.v.

d Icimus tn̄ qdā vitia ſine vlla pcedēti naturali occaſione concreſcere: ſed ſolius corrupte ac male voluntatis arbitrio: vt eſt inuidia ipſaq̧ etiā philargyria: q̄ cū nulla habeāt in nobis de naturali inſtinctu principia: extrinſecus

cõtrahunt. Que tñ quantũ facilia ſunt ad cauẽdũ ⁊ oportuna ad
declinãdũ: tantũ occupatã mentẽ atq; poſſeſſam miſerã faciunt
vix q; ad ſanitatis cõcedũt remedia puenire: ſiue ꝙ a domino nõ
merẽtur curari celeri medicina q̇ ab his ſauciati ſunt: q̃ vel igno
rare vel vitare vel facillime vincere potuerunt: vel certe ꝙ male
fundati virtutũ ſtructurã ⁊ pfectiõis ſuſcipere culmẽ indigni ſũt.

¶ Receptus ſemel philargyrie morbus ꝙ difficile pel latur. Capitulum. vj.

q Uãobrẽ nulli vilis deſpectuſq; videat hic morbus: q̃
ſicut põt pfacile declinari: ita ſi quenquã poſſederit: ad
ſanitatis remedia vix peruenire cõcedit. Receptaculũ
nãq; eſt vitioꝝ maloꝛũq; omniũ radix: ⁊ inextricabilis nequi
tie fomes efficit: dicente Aplo. Radix oim maloꝝ eſt philar 1. Timo. 6.
gyria: id eſt amor pecunie.

¶ Quibus vitijs philargyria generet: vel quãtorum malorũ ſit eadem procreatrix. Capitulum. vij.

b Ec igit cũ remiſſam tepidãq; poſſederit monachi men
tem: primitus eũ in exigua ſumma ſollicitans: iuſtos
quoſdã ⁊ velut rationabiles ei colores ob quos vel re
ſeruare ſibi aliq̇d pecunie debeat vel parare deſcribit. Nã ⁊ ea q̃
prebent in monaſterio: querit nõ eſſe ſufficiẽtia ⁊: ſano robuſto
q; corpore vix poſſe tolerari. Quid faciẽdũ ſi valitudo mala car
nis emerſerit: ⁊ reconditũ nõ fuerit aliq̇d peculiare quo ſuſten
tet infirmitas. Preſtitionẽ monaſterij eſſe ptenuẽ ⁊ negligentiã
erga egrotãtes maximã. Si propriũ aliquid nõ fuerit quo cura
corpi valeat adhiberi: miſere eſſe moriendũ. Ipſum etiã veſtimẽ
tũ nõ ſufficere qđ prebet: niſi pcurauerit vnde ſibi aliud valeat
exhiberi. Poſtremo nec diu poſſe in eodẽ loco vel mõaſterio cõ
morari: ⁊ niſi parauerit ſibi viatici ſumptus euectioniſq; tranſ
marine mercedẽ nõ poſſe cũ voluerit tranſmigrare: ⁊ neceſſitate
inopie coartatũ: laborioſa ac miſerabilẽ abſq; vllo pfectu vitã
iugiter toleraturũ: inopẽ ſe q; ſemp ac nudũ nõ ſine improperio
aliena ſubſtãtia ſuſtẽtandũ. Itaq; cũ huiuſcemodi cogitatiõib⁹
laqueauerit mentẽ: q̃liter vnũ ſaltẽ denariũ acquirere poſſit: ex
cogitat. Tũc peculiare opus qđ exerceat abbate inſcio: ſollicita
mẽte pquirit. Qđ vendẽs eiã ⁊ optato tandẽ potitus nũmo: qua
liter eũ duplicet acrius vehemẽtiuſq; torquet: vbi reponat cui
ve illũ credat ambiguus. Deinde quid ex eo coemere: qualiq; eũ
cõmercio valeat duplicare: cura graniore diſtendit. Cumq; illi
⁊ hoc ex voto ceſſerit: auidior fames accreſcit auri: tantoq; vehe
mẽtius ſuſcitatur: quanto etiã ſumma lucri maior apponit. Cũ
pecunie etenim incremẽto rabies cupiditatis auget: tũ deinde
vita longeua promittitur: ſenectus incurua: infirmitates diuer
ſeq; prolixe: q̃ niſi maior ſũma in iuuẽtute fuerit pparata: to

lerabili in ſenecta non poſſint. Agit itaq; infelix aīa ſerpētinis nexib⁹ obligata: dū materiā male cōcretā neqore cura ꝯcupiſcit augere peſte ſibi q̄ dirius inflāmet ip̄a grauiꝰs: totaq; lucri cogitatiōe poſſeſſa: nihil aliud reſpicit cordis intuitu q̄ vn̄ pecuniā pare valeat: p quā poſſit de monaſterij diſciplina q̄tocius euolare: nullā exhibēs fidē vbi potuerit nūmi ſpes aliq̄ refulgere. Pro hac nō mēdacij: nō piurij: nō furti facinus admittere p horreſcit: nō fidē frāgere: non ira. undie noxio furore ſuppleri. Si quoq̄ a ſpe q̄ſt⁹ occiderit: nō honeſtatis: nō hūilitatis modū trāſcēdere ptimeſcit: ſitq; ei p oīa vt aliis vēter: ita huic aurū r ſpes lucri p deo. Uñ btūs Ap̄ls: huius morbi noxia venena pſpiciēs: nō ſolū eā radicē eē oīm maloꝝ: verūetiā idolorū ſeruitutē pnūciauit: dicēs. Et auaricia qd̄ in greco d̄r philargyria q̄ eſt ſimulacrorū ſeruit⁹. Cernis igit ad quātā labē rabies hec p grad⁹ ſingulos creſcat: vt etiā idoloꝝ vel ſimulacroꝝ ſeruitus apli voce pnūciet: eo q̄ figura dei r imagine pretermiſſa: quā deuote ſeruiēs deo immaculatā in ſemetipſo debuit cuſtodire: hominū figuras impſſas auro diligere pro deo maluit r tueri.

Eph. 5. φιλαργυρια

Qd̄ philargyria oēs virtutes impediat. Ca. viij.

Alib⁹ igit deceſſionū pfectib⁹ in deterius creſcens: nullā deinceps hūilitatis: nullā charitatis: nullā obediētie nō dicā virtutē: ſed ne vmbrā quidē ꝟtutis retinere cōtent⁹: indignat ad oīa: r ad ſingula opera murmurat atq; ſuſpirat. Nullaq; iā reuerentia reſeruata: velut equus duriſſimus ad p̄cipitiū fert in frenis nec victu quotidiano nec ſolito indumento cōtētus: nō ſe diutius hec toleraturū eē teſtat. Deū quoq; non ibi ſolūmodo eē pclamat: nec ſalutē ſuā in illo tantū loco eē cōcluſam. Uñ ſi quoq̄ ſe nō celerius aſportauerit ſe periturum plinus grauiter ingemiſcit.

Quod monachus habens pecunias: in cenobio p manere non poſſit. Capitulum. ix.

Taq; inſtabilitatis ſue viaticū habens nūmos: in quorū p̄ſidio alarū ſibi inſtar aptauit: iamq; ad tranſmigrādū patus inſolenter ad oīa p̄cepta rn̄det: r tāq̄ pegrinū extraneūq; ſe gerens: q̄cunq; indigētia correctiōe pſpexerit: negligit atq; cōtennit. Cūq; furtim poſſideat recōditā pecuniam: nec calciamēta q̄dē ac veſtimēta ſe habere cōquerit: dariq; ſibi tardius indignat. Ac ſi forte diſpēſatione ſenioris ei p̄us q̄ nihil penit⁹ habere cognoſcit: aliq̄d hoꝝ fuerit impTitū: maiorib⁹ ire ſtimulis exardeſcit: ſeq; deſpici veluti extraneū putat: nec ad vllū op⁹ man⁹ ſuas accōmodare cōtēt⁹ rep̄hēdit oīa q̄ neceſſario fieri monaſterij cōpellit vtilitas. Deinde occaſiones q̄bus offendi vel iraſci debeat: ſtudioſe q̄rit: ne leniter mot⁹ de cenobij diſciplina videatur exire. Nec ſol⁹ tñ trāſmigrare cōtent⁹ ne tanq̄ ſuo vitio deſeruiſſe credat: quātos potuerit inſurrationib⁹ clā-

deſtinus depꝛauare nõ deſinit. Quod ſi etiã tpis aſperitas iti-
neris ſeu nauigationis eius intercluſerit cõmeatũ: ꝑ omne illud
tps ſuſpẽſo anxio ꝗ reſidẽs corde: triſticias ſerere vel excitare
nõ ceſſat: diſceſſus ſolaciũ ⁊ excuſationẽ leuitatis non ſe aliter
credẽs: ꝙ nota vel macula monaſterij repturũ.

¶ Quem phylargyrie laborem ſubeat deſertor mona-ſterij q̇ ante ꝓ leuiſſimis opib⁹ murmurabat. Cap. x.

Sic itaꝗ facib⁹ pecuniarũ ſuarũ magis ac magis accen-
a ſus: q̃ poſſeſſe: nũꝙ monachũ vel in monaſterio reſidere
vel viuere ſub regule inſtitutione ꝑmittũt. Cũꝗ exinde
eũ velut feralis quedã beſtia de cetu gregis ſegregãs: pec⁹ oppor-
tunũ ꝓde deſtitutione ſodaliũ fecerit: ⁊ deuorationi facilẽ cõtu-
bernij priuatiõe reddiderit: eũ qui ꝓus opa monaſterij leuia ex-
ercere deſpexerat: die ac nocte ſpe q̃ſtus infatigabiliter labora-
re cõpellit: nõ orõnũ ſolẽnia: nõ ieiuniorũ modũ: nõ vigiliarũ
regulã cuſtodire ꝑmittit: nõ honeſtarũ interceſſionũ explere offi-
cia ſinit dũmõ vel auaricie rabiẽ ſatiare vel q̇tidianis vſib⁹ poſſit
occurrere cupiditatis ignẽ dũ acq̇rẽdo extinguẽdũ credit accẽdẽs

¶ Quod occaſione cuſtodiende pecunie: feminarum contubernia requirantur. Capitulum. xj.

Hinc iã nõnulli ꝑ abruptũ ꝑcipitiũ lapſi irreuocabili rui-
b na ferunt ad mortẽ: ⁊ nõ cõtẽti ſoli poſſidere q̃s vel nũ-
ꝙ habuerãt: vel initio malo reſeruauerãt pecunias: inq̇-
rũt cõtubernia feminarũ: q̃ debeãt ea q̃ male cõgeſta vel retẽta
ſunt cuſtodire. Tãtiſꝗ ſe occupationib⁹ noxijs ac ꝑniciosis in-
uoluũt: vt vſꝗ ad ꝓfundũ inferi deuoluti: dũ acq̇eſcere illi apl'i-
ce ſñiae renuũt: vt hñtes victũ ⁊ veſtimẽtũ his ↄtẽti ſint q̃ monaſte- 1. Thi. 6.
rij frugalitas exhibebat: ſꝫ volẽtes diuites fieri incidũt in tẽpta-
tionẽ ⁊ laqueũ diaboli: ⁊ deſideria multa ⁊ inutilia ⁊ nociua q̃
mergũt hominẽ in interitũ ⁊ ꝑditionẽ. Radix eſt oĩm malorum Ibidem.
eſt cupiditas: id eſt phylargyria: quã q̇dã appetẽtes errauerũt a
fide ⁊ inſeruerunt ſe doloribus multis.

¶ Exẽpliũ cuiuſdã tepidi monachi phylargyrie laq̇is obligati. Capitulum. xij.

Non ignoro quendã q̇ ſemetipm autumat monachũ: ſibi-
n ꝗ qđ eſt deteri⁹ de ꝑfectione blãdit: q̇ receptus in ceno-
bio: cũ a ſuo moneret abbate ne reuerteret ad illa q̃ re-
nũciãs abdicarat: ſeꝗ de maloꝝ oĩm radice phylargyria terre-
niſꝗ laqueis eripe feſtinaret: ac ſi vellet priſtinis paſſionibus
emẽdari: q̇b⁹ eũ grauiſſime ſingulis momẽtis videbat vrgeri: ceſ-
ſat affectare ea q̃ ne antea q̇dẽ poſſederat: quoꝝ nexib⁹ ↄpedit⁹
ad purgationẽ vitioꝝ ſuoꝝ ſine dubio ꝑuenire nõ poſſet: truculẽ-
to vultu eidẽ rñdere nõ heſitauit. Si tu habes vñ plurimos ſu-

ſtentes: me ſimiliter habere cur prohibes?

¶ Quid conferant ſeniores iunioribus in denudatione vitiorum. Capitulum. xiij.

Hec autẽ nemini videãtur ſuperflua vel moleſta. Niſi enim hꝰ expoſita fuerint genera vulnerũ: ⁊ origines cauſeqꝫ morborum fuerint indagate: nec infirmis poterit adhiberi cõgrua medicine curatio: nec validis cõferri pfecte cuſtodia ſanitatis. Nã ⁊ hec ⁊ multo his plura ad inſtructionẽ iuniorum ſolẽt a ſeniorib' q̄ innumeros diverſorum caſus ac ruinas expti ſũt i collatiõe cõferri. Quorum multa ſepenũero cognoſcẽtes in nobis: ita ſeniorib' exponẽtib' ac revelãtib' velut q̄ iiſdẽ ipis q̄z paſſionibus pulſarent: abſqꝫ cõfuſiõis nr̃e verecũdia curabamur: cũ ⁊ remedia pariter ⁊ cauſas infeſtãtiũ nos vitiorum taciti diſceremꝰ que nos nõ ſ̄nitatis veriti corpꝰ vel obteximꝰ vel pteriuimꝰ: ſꝫ ne forte delapſus liberiꝰ in manus eorum qui in hoc ppoſito minꝰ inſtitui videntur: patefaciat inexptis q̄ deſudãtib' ſolis ac feſtinãtib' culmẽ pfectiõis attigere debent cõpta.

¶ Quibus exemplis morbꝰ philargyrie triplex eſſe doceatur. Capitulum. xiiij.

Triplex itaqꝫ eſt huiꝰ valitudinis morbꝰ: q̄ ab vniverſis patrib' equali deteſtatiõe dãnatur. Unꝰ hic cuiꝰ ſupiꝰ deſcripſimus labe: q̄ decipiẽs miſerabiles q̄ſqꝫ ea q̄ ne antea q̄dẽ cũ in ſeclo degerẽt poſſidebãt: congregare pſuadet. Aliꝰ q̄ hec q̄ in primordijs ſue renũciationis abiecerãt poſtea reſumere ac rurſum deſiderare cõpellit. Tertiꝰ q̄ini tio malo vitioſoqꝫ cõtractus ⁊ ab impfectione incipiẽs: eos q̄s ſemel hoc tepore mentis infecerit: paupertatis ac diffidẽtie timore pterritos: ſpoliare ſe cũctis mũdi facultatib' nõ ſinit: eoſqꝫ pecunias vel ſubſtantias q̄s vtiqꝫ renũciãtes abijcere debuerãt reſeruãtes: ad euãgelicã pfectionẽ nũq̄ pvenire cõcedit. Quarum triũ ruinarũ exẽpla i ſcripturis ſcilicet ſaencimꝰ nõ levi pena fuiſſe dãnata. Nã giezi

4. Reg. 5. ea q̄ ne antea q̄dẽ poſſederat volens acq̄rere: nõ mõ gr̃am ꝓphetie nõ meruit poſſidere: quã p ſucceſſionẽ velut hereditariam a ſuo habuit magiſtro ſuſcipe: verũetiã ecõtrario eterna lepra ſancti helizei maleditione perfunditur. Judas autẽ volẽs reſumere pecunias quas antea xp̄m ſecutus abiecerat: nõ ſolũ ad pditionẽ dñi lapſus apoſtolatꝰ pdidit gradũ: ſꝫ etiã vitã ipam cõmuni exitu finire nõ meruit: eãqꝫ biothanati morte cõcluſit. Ana-

Actu. 5. nias vero ⁊ ſaphira reſeruãtes partẽ quãdã ex his q̄ poſſederãt apoſtolico ore morte mulctantur.

¶ Male renũciãs a nõ renũciãte quo differat. Ca. xv

Deut. 20. Hos igitur q̄ dicẽtes renunciaſſe ſe huic mũdo: rurſus incredulitate fracti nudari terrenis opib' timẽt. In deuteronomio myſtice pcipitur. Si quis eſt hõ formidoloſus ⁊ corde pavido: nõ egrediatur ad bellũ; vadat ⁊ revertatur in domũ

ſuã: ne pauere faciat corda fratrũ ſuoꝝ: ſicut ⁊ ipſe timore pter-
rit⁹ eſt. Hoc teſtimonio qd euidẽti⁹ q̃ſo. Nõne manifeſte mauult
eos ſcriptura pfeſſiõis hui⁹ nec initiũ ſibimet vſurpare nec no
mẽ q̃ exhortatiõe exẽploq; corrupto etiã alios ab euangelica
pfectiõe reuocare ⁊ īfideli infirmare terrore. Jubet itaq; eis. vt
diſcedentes e pugna reuertant in domũ ſuã: q2 nõ põt q̃ſq̃ du-
plici corde bella dñi pliari. Uir eñi duplex aĩo: inſtabilis ẽ in oĩb⁹ Jac. 1.
vijs ſuis. Et cogitãtes ſm illã euãgelij parabolã: eũ q cũ decẽ mi- Luce. 14.
lib⁹ pgredit cõtra regẽ cũ viginti milib⁹ venientẽ: nõ poſſe cõfli
gere: adhuc eo longe poſito poſtulẽt pacẽ: id eſt vt ne initiũ qui
dẽ renũciationis arripiãt poti⁹ q̃ tepide eã poſt exequẽtes: ma Eccle. 5.
iori diſcrimine ſemetipſos inuoluãt. Melius eſt eñi nõ vouere
q̃ vouere ⁊ non reddere. Pulchre aũt hic cũ decẽ milib⁹ ⁊ ille cũ
viginti venire deſcribit. Amplior eñi vitioꝝ nos impugnãtiũ
numerus eſt q̃ xtutũ p nobis dimicãtiũ. Nemo aũt põt deo ſer ma. 6.
uire ⁊ mãmone. Nec ponẽs quiſq̃ manũ ſuã ſuper aratrum ⁊ re Luce. 9.
ſpiciens retro: aptus eſt regno dei.

Cuius teſtimonij ſe colore tueantur qui exui facultatibus ſuis nolunt. Capitulum. xvj.

b I ergo occaſionẽ auaricie priſtine ſibimet intromittere
quadã ſcripture ſctẽ auctoritate conãtur. Quã vitioſio
re intellectu interpretãtes apl'i: immo dñi ſentẽtiã cor
rũpe: atq; ad ſuũ deſideriũ geſtiũt deprauare: nõ ſuã vitã vel in
tellectũ ſcripturarũ ſenſui coaptãtes: ſ; vim ſcripturis p deſi-
derio ſue libidinis inferẽtes cõſentire eas ſuis opinionib⁹ vo-
lũt: aiũtq; ſcriptũ eſſe. Beati⁹ eſt magis dare q̃ accipe. Cui⁹ in
terpretatione prauiſſima: eneruatã dñi putãt illã eſſe ſnīa;: q̃ dr Actu. 20.
Si vis pfect⁹ eẽ vade vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habe mat. 19.
bis theſauꝝ in celo: ⁊ veni ſequere me. Et arbitrant hoc colore
diuitias ſuas ſe abijcere nõ debere: beatiores. ſc; ſemetipſos p
nũciãtes: ſi pſtinis ſuffulti ſubſtãtijs: alijs q̃z de eaꝝ ſupabun
tia largiãt: dũ erubeſcũt p xpo glorioſã cũ aplo ſuſcipe nudita-
tẽ: nec ope manuũ nec monaſterij parſimonia volũt eſſe cõtẽti.
Quib⁹ ſupeſt vt aut ſemetipſos circũuenire nouerint: ⁊ nequa-
q̃ renũciaſſe huic mũdo diuitijs pſtinis icubãtes: aut ſi pfeſſio
nẽ monachi re atq; ope cupiũt expiri: diſpſis atq; abiectis oib⁹
nihilq; ex his qb⁹ renũciauerũt reſeruãtes: cũ aplo gloriẽtur in
fame ⁊ ſiti: in frigore ⁊ nuditate. 2. Cor. 11.

De renũciatiõe aploꝝ ⁊ eccl'ie. pmitiue. Cap. xvij.

a Uaſi xpo ⁊ ille ſimiliter non potuerit facultatib⁹ pſtinis
ſuſtẽtari: q ſe nõ ignobilẽ etiã in hui⁹ mũdi ordine fuiſſe
teſtat cũ ſe aſſerit a natiuitate ciuis romani dignitate p
latũ: ſi hec eẽ ad pfectionẽ cõmodi⁹ iudicaviſſet: ⁊ illi q hieroſoly
mis cũ eẽnt poſſeſſores agroꝝ vel domoꝝ: vẽdẽtes oĩa ⁊ nihil ſi Actu. 4.
bi penitus ex his reſeruãtes afferebãt pcia eoꝝ: ⁊ ponebãt añ

pedes diſcipulorum: nõ potuerint neceſſitatẽ corporis ſui facultatib⁹ ꝓprijs ſuſtinere: ſi hoc ꝑfecti⁹ fuiſſet ab ap̄lis iudicatũ: vel ipſi eẽ vtili⁹ ꝓbauiſſent: ſed vniuerſas ſimul abijciẽtes ſubſtantias: maluerũt laborẽ ꝓprio vel collatiõe gẽtiũ ſuſtẽtari. De quorũ ſumptu ſanct⁹ Ap̄ls ad Romanos ſcribẽs ſuũq; eis in h̄ miniſteriũ p̄dicans: ac ſubtilr̄ eos ad hãc collationẽ ꝓuocãs: ait:
Ro.15. Nũc aũt ꝓficiſcar hieruſalẽ miniſtrare ſanctis. Cõplacuit em̄ macedonie ⁊ achaie collationẽ aliquã facere in pauperes ſc̄tõrũ q̄ ſunt hieruſalẽ. Placuit em̄ eis: ⁊ debitores ſunt eorũ. Qm̄ ſi ſpiritaliũ eoꝝ ꝑticipes facte ſunt gẽtes: debẽt ⁊ in carnalib⁹ miniſtrare eis. Ad corinthios q̄q; hoꝝ ſollicitudinẽ ſimilr̄ gerens: monet eos vt an̄ aduentũ ſuũ collationẽ quã ad vſus eorũ mittere diſponebãt: ſolliciti⁹ p̄pararẽt. De collectis aũt q̄ ſiũt in ſan
1.Cor.16. ctis: ſicut ordinaui eccleſijs galathie: ita ⁊ vos facite. Unuſq̄ſq; vr̄m per vnã ſabbati theſaurizet: apud ſemetip̄m recondẽs qḋ ei bn̄ placuerit: vt nõ cũ venero tũc collecte ſiãt. Cũ autẽ venero quos ꝓbaueritis ꝑ epiſtolas: hos trãſmittã ꝑferre gratiã vr̄aʒ in hieruſalẽ. Et vt eos ad largiorẽ collationẽ ꝓuocaret: infert. Qḋ ſi dignũ fuerit vt ⁊ ego eã: mecũ ibũt: id eſt: ſi talis fuerit oblatio veſtra que mea q̄q; mereat̄ ꝓſecutione deferri. Ad galathas q̄q; cũ p̄dicationis miniſteriũ cũ apoſtolis partiret̄: in hoc idẽ ſe deſtinatũ a iacobo: petro ⁊ ioãne teſtat̄: vt iʒ p̄dicationẽ ſuſciperet gentiũ: paupeꝝ tn̄ qui erãt hieroſolymis: nequaq̄ ſollicitudinẽ curãq; reſpueret: q̄ ꝓpter chriſtũ vniuerſis rebus ſuis renun
Gal.2. ciãtes: ſpontaneã ſubierãt egeſtatẽ. Et cũ vidiſſent inquit gr̄am dei q̄ data eſt mihi iacobus ⁊ cephas ⁊ ioãnes qui videbant̄ colũne eſſe: dextras dederũt mihi ⁊ barnabe ſocietatis: vt nos inter gẽtes p̄dicaremus: ipſi aũt in circũciſione: tm̄ vt pauperũ memores eſſemus. Quã rem omni ſollicitudine ſe teſtat̄ impleſſe: dicẽs. Qḋ ẽt ſollicit⁹ fui hoc ipſʒ facere. Qui igit̄ ſunt beatiores verũ nã hi q̄ nuper de numero gentiũ ꝯgregati: nec p̄ualẽtes euãgelicã ꝑfectionẽ cõſcẽdere: adhuc ſuis ſubſtãtijs inherebãt: in q̄bus magnus fruct⁹ ab ap̄lo ducebat̄: ſi ſaltẽ ab idoloꝝ cultura ⁊ fornicatiõe ⁊ ſuffocatis ⁊ ſanguine reuocati fidẽ xp̄i cũ ſuis facultatibus ſuſcepiſſent: an illi qui euãgelice ſatiſfaciẽtes ſententie: crucẽ dn̄i quotidie portãtes: nihil ſibi de ꝓprijs facultatib⁹ ſupeſſe voluerũt? Cũq; ipſe beat⁹ ap̄ls vinculis ⁊ carcerib⁹ obligat⁹: ſeu vexatiõe itineris impeditus: ⁊ ob hoc ꝯſuetã vict⁹ ſubſtantiã parare vt erat ſolit⁹ ſuis manib⁹ nõ occurrens: a fratribus q̄ de macedonia venerũt: ſupplementum ſue neceſſitatis ſe
2.Cor.11. aſſerit accepiſſe. Nã qḋ mihi minus deerat: ſuppleuerũt fratres
Phil.4. qui venerũt a macedonia. Et ad philippẽſes iſte referẽs. Scitis em̄ ⁊ vos philippẽſes: q2 in p̄ncipio euãgelij qñ ꝓfectus ſum a macedonia: nulla eccleſia mihi cõmunicauit in ratione dati ⁊ accepti: niſi vos ſoli: q2 ⁊ theſſalonicã ⁊ ſemel ⁊ bis in vſum mihi miſiſtis: erũt ſm̄ iſtoꝝ ſententiã quã mente tepida conceperãt: ⁊

iſti beatiores apoſtolo: qr de ſuis inueniunt ei ſubſtantijs im-
pertiſſe? Qđ amens quilibet dicere non audebit.

¶ Quod ſi apoſtolos imitari velimus: nō debeamus noſtris definitionibus viuere: ſed illorum exempla ſectari. Capitulum. xviij.

q Uamobrē ſi euāgelico p̄cepto volumus obedire: ⁊ apli
ac totius illius eccleſie primitiue: ſeu patrū qui virtuti
bus ac ꝑfectioni eoꝝ noſtris tēporib⁹ ſucceſſerūt: imita
tores exiſtere: nō noſtris diffinitionibus acquieſcamus: de hoc
tepido ac miſerabili ſtatu ꝑfectionē nobis euāgelicā pollicētes:
ſꝫ illoꝝ ſectātes veſtigia: circūuenire noſmetip̄os minime ſtudea
mus: ⁊ ita monaſterij diſciplinā inſtitutioneꝙ ꝑiter expctam⁹
vt in veritate renūciemus huic mūdo: nihil ex his que cōtēpſi-
mus infidelitate nos retrahēte ſeruātes: quotidianū victum nō
recondita pecunia ſed opere proprio conquiramus.

¶ Sententia ſancti baſilij epi aduerſus ſyncletium prolata. Capitulum. xix.

f Ertur ſentētia ſancti baſilij ceſarienſis epi ad quendā
ꝓlata ſyncletiū: tali quo diximus tepore torpentē: q̄ cū re
nūciaſſe ſe diceret huic mūdo: quedā ſibi de ꝓprijs facul
tatib⁹ reſeruauit: nolēs exercitio manuū ſuaꝝ ſuſtētari: ⁊ hūili
tatē verā nuditate ⁊ opis ꝯtritiōe monaſterijꝙ ſubiectiōe ꝯqui
rere: ⁊ ſenatorē inquit ſyncleti ꝑdidiſti: ⁊ monachū non feciſti.

¶ Qđ ignominioſuꝫ ſit a philargyria ſuꝑari. Ca. xx.

i Taqꝫ ſi agonē ſpiritalē certare legitime cupim⁹: hūc q̄
ꝑnicioſuꝫ hoſtē a noſtris cordibus extrudam⁹. Quē quā
tū ſupare nō magne virtutis eſt: tm̄ ab eo vinci ignomi
nioſum plenūꝙ dedecoris. A potēte em̄ elidi licet ſit in deiectio
ne dolor: ⁊ gemit⁹ in amiſſione victorie: tn̄ quodāmō de aduerſa
rij robore victis naſcit̄ cōſolatio. Sin vero ⁊ inimicus exilis ⁊
genus colluctationis infirmū: vltra deiectionis dolorē confu-
ſio turpior: ⁊ ignominia detrimento grauior infertur.

¶ Queādmodū ſuperāda ſit philargyria. Cap. xxi.

d E quo hec erit ſumma victoria triumphuſꝙ ꝑpetu⁹: vt
queadmodū dr̄ Nec minuto quidē nūmo ꝯſciētia mona
chi polluat̄. Impoſſibile nāꝙ eſt eū q̄ victus in exigua
ſtipe: ꝯcupiſcētie ſemel in corde ſuo radicē ſuſcepit: nō maioris
deſiderij ꝓtinus incēdio cōflagrari. Tādiu nāꝙ miles chriſti vi
ctor ac ſecurus: cūctaꝙ cupiditatis impugnatione erit externus
donec initia ꝯcupiſcētie hui⁹ hic nequiſſim⁹ ſpūs in eius corde
nō ſeuerit. Quapropter cū in cūctis generib⁹ vitioꝝ generaliter
ſerpentis caput coporteat obſeruari: in hoc p̄cipue diligenti⁹ cō
uenit p̄caueri. Qđ ſi fuerit intromiſſuꝫ: ſua materia ꝯualeſcens

ipm ſibimet vehemētiora ſuſcitabit incēdia. Ideoq̄ nō ſolū pecuniarū eſt cauēda poſſeſſio: verūetiā voluntas ipſa ab animo penitus extrudenda. Nō eñ tam effectus philargyrie vitādus eſt: q̄ affect⁹ ipſius radicitus amputādus. Nihil eñ ꝓderit pecunias nō habere: ſi voluntas in nobis fuerit poſſidendi.

Quod poſſit quis etiam non habens pecunias philargyrus iudicari. Capitulum. xxij.

Poſſibile nāq̄ eſt etiā nō hñtē pecunias nequaq̄ philargyrie morbo carere: nihilq̄ ei ꝓdeſſe beneficiū nuditatis: q2 cupiditatis vitiū reſecare non valuit: paupertatis bono nō virtutis merito delectat⁹: et neceſſitatis onere nō ſine cordis lāguore cōtētus.

Math. 5. Quēadmodū ēt corpe nō pollutos: euāgelicus ſermo ꝓnunciat corde mechatos: ita pecunie q̄s pōdere minime ſarcinatos: affectu ac mēte cū philargyris ꝯdēnari poſſibile eſt. Occaſio eñ eis habēdi defuit: nō volūtas: q̄ ſemp apd deū ſolet magis q̄ neceſſitas coronari. Itaq̄ feſtinādū nobis eſt ne inuacuū laboꝝ noſtrorum emolumēta depereāt Miſerabile nāq̄ eſt paupertatis ac nuditatis exitus toleraſſe: fructus vero earum praue voluntatis vitio perdidiſſe.

Exemplum de iuda. Capitulum. xxiij.

Uis noſſe q̄ pernicioſe q̄ noxie fomes iſte niſi fuerit diligenter exciſus: ad ei⁹ interitū q̇ eū ꝯceperit fructificet: et omnigenis pullulet ramuſculis vitioꝝ: Reſpice iudā ī apoſtoloꝝ numero deputatū: q2 noluit ſerpētis hui⁹ caput letale cōterere: q̄liter cum ſuo veneno pemerit: et cōcupiſcētie laq̄is irretitū: ad q̄ arrupti ꝑcipitij crimē impegerit: vt redēptorē mūdi et hūane ſalutis auctorē: triginta argēteis ꝑſuaſerit vendere. Qui nequaq̄ eēt ad tā ſceleſtū ꝓditiōis facin⁹ deuolut⁹: ſi non philargyrie morbo fuiſſet infect⁹: nec officē negatiōis reus ſacrileg⁹ extitiſſet: niſi pri⁹ ſolit⁹ fuiſſet creditos ſibi loculos ꝯpilare.

Qđ philargyria niſi nuditate vici ñ poſſit. Ca. xxiiij.

Manet ſatis et euidēs tyrānidis huius exemplū: q̄ ſemel (vt diximus) anime captiuate nullā ꝑmittit honeſtatis regulā cuſtodire: nec vlla q̄ſtus adiectiōe ſatiari. Finis eñ rabiei huius nō diuitijs: ſed nuditate conquirit. Deniq̄ cū hic ipſe ob hoc loculos diſpenſationi paupeꝝ deputatos: ſue ptāti creditos accepiſſet: vt ſaltē pecuniaꝝ abundātia ſatiatus: cōcupiſcētie ſue modū imponeret: intantū copia eaꝝ in abūdantiorē fomitē cupiditatis exarſit: vt iam nō loculos clanculo compilare: ſed ipm dñm venundare maluerit. Uniuerſas eñ diuitiarū moles cupiditatis huius exuperat magnitudo.

De exitu ananie et ſaphire et iude quem philargyria impellente ſubierunt. Capitulum. xxv.

Eniq; princeps apl'oꝝ his eruditus exēplis: ſciēs ha-
d bentē quippiā cupiditatis frena nō poſſe moderari: nec
ſinē eiꝰ in parua ſumma magna ve ꝯſiſtere: ſ; in ſola vir
tute nuditatis: ananiā ꝛ ſaphirā quoꝝ ſupius fecimꝰ mētionē:
q; ſibi quippiā de ſua facultate ſeruauerāt: morte mulctauit: vt Actuū. 5.
interitū quē ille vltro ſibi ꝓ reatu dn̄ice ꝓditiōis intulerat: hi ꝓ
mēdacio cupiditatis exciperēt. Quanta in hoc q; facinoris ac
ſupplicij ſimilitudo cōcurrit. Ibi nāq; philargyriā ꝓditio: hic
falſitas ſubſecuta eſt. Ibi veritas ꝓdit: hic mēdacij crimē admit
tit. Z; eni͂ opis eoꝝ diſſimilis videat effectus: vnus tn̄ finis in
vtroq; cōcurrit. Ille nāq; refugiēs paupertatē: reſumere q̄ abiece
rat cōcupiuit: hi ne fierēt paupes de ſubſtātia ſua quā aut apl'is
offerre fidel'r: aut totam diſpergere fratribꝰ debuerāt: quiddā re
tinere tēptauerūt. Et idō vtrobiq; ſequit mortis dānatio: q; vtrū
q; crimen de philargyrie radicibꝰ pullulauit. Itaq; ſi in eos qui
nō alienas concupierūt ſubſtantias: ſ; ꝓprijs parcere tēptaue-
rūt: nec habuere deſideriū acquirēdi ſed reſeruādi tantūmō volū
tatē: ꝓceſſit tā ſeuera ſentētia: qd cēſendū de his q nunq̄ poſſeſ
ſas pecunias cupiūt cōgregare: ꝛ nuditatē corā hominibus p̄ſe
rentes: affectu concupiſcētie coram deo diuites cōprobantur.

Qđ philargyria leprā aīe inferat ſpiritalē. Ca. xxvi

Ui ſm ſimilitudinē giezi ſpiritu ac mente leproſi eſſe no
q ſcunt: qui mūdi huius caducas pecunias cōcupiſcēs:
immūde lepre contagione reſperſus eſt. Per quā nobis
euidēs reliquit exemplū: omnē animā cupiditatis labe pollutā 4. Re. 5.
ſpiritali vitiorum lepra reſpergi: immundāq; apud dominum
perenni maledictione reputari.

Teſtimonia de ſcripturis quibus perfectionem de ſiderans edocetur non reſumere que renuncians abdicauit. Capitulum. xxvij.

Gitur ſi pfectiōis deſiderio dimittēs oīa: ſecutꝰ es chri-
i ſtū dicentē tibi. Uade vēde oīa q̄ habes ꝛ da paupibꝰ: ꝛ Matth. 19.
habebis theſaurū in celo: ꝛ veni ſequere me: qd miſſa ſu
per aratrū manu reſpiciēs retro: vt eiuſdē dn̄i voce ꝓnūcieris nō
eſſe aptus regno celoꝝ. Super tectū euangelici culminis ſtabili
tus: qd deſcendis tollere aliqd de domo tua: ex his vz q̄ antea
cōtempſiſti? Cōſtitutꝰ in agro atq; operatiōe virtutū: ſubſtātia
mūdi qua te renuncīās ſpoliaſti: qd recurrens iterū reueſtiri?
Si vero paupertate preuētus nihil qđ dimitteres habuiſti: mul
to magis acquirere non debes qđ antea non poſſediſti? Ob id
eni͂ ita dn̄i bn̄ficio ꝑparatus es: vt expeditior ad eū nullis pecu
niarū laqueis impeditꝰ accurreres. Uerūtn̄ nullus in hoc egēs
frāgat. Nemo ē ei q nō habeat qđ dimittat. Uniuerſis renūciauit
facultatibꝰ mūdi: quiſqs affectū poſſidēdi eas radicitꝰ amputauit.

¶ Quod aduerſus philargyriam victoria non aliter poſſit niſi nuditate cõquiri. Capitulum.xxviij.

h Ec eſt igiť de philargyria pfecta victoria: vt paruiſſime cuiuſlibet ſtipis in corde nr̃o reſidere non ſinamus igniculũ: certi qđ reſtinguẽdi eũ nõ habebim⁹ vlterius facultatẽ: ſi quãtulãcũq; ſcintille huius in nobis materiã fouerim⁹.

¶ Quemadmodum poſſit nuditas a monacho ſuſtẽtari. Capitulum.xxix.

j.Timo.vj. q Uam virtutem non al'r retinere valebimus illibatam: niſi in monaſterio conſiſtens: ſm apoſtolum habentes victum ⁊ veſtimentum his contenti fuerimus.

¶ Remedia cõtra morbũ philargie. Cap̃. xxx.

iiij.Re.v. d Aniationẽ ergo anante ⁊ ſaphire memoriter retinẽtes: horreſcamus aliq̃d ex his reſeruare: q̃ renunciantes penitus abdicare deuouimus. Giezi q̃q; ptimeſcamus exẽplũ: qui ob philargyrie culpã eterne ſupplicio lepre mulctať: ⁊ aliq̃d ex his q̃ nec añ poſſedimus caueam⁹ acq̃rere. Necnõ etiã iude vel meritũ vel exitũ formidãtes: quicq̃ pecunie reſumere: quã ſemel a nobis abiecimus: tota virtute vitemus. Sup hec oĩa cõſiderãtes cõditionem fragilis incerteq; nature nr̃e: caueamus ne dies dñi ſicut fur in nocte ſupueniẽs: maculatã vel vno obolo nr̃am cõſcientiã deprehendat: q̃ oẽs fructus nr̃e renũciationis euacuãs: illud qđ in euãgelio diuiti dictũ eſt: ad nos quoq; faciat voce dñica dirigi. Luce.xij. Stulte hac nocte aĩam tuã repetũt a te: q̃ aũt preparaſti cuius erũt? Nihilq; de craſtino cogitãtes: nunq̃; nos de monaſterij diſciplina patiamur euelli.

¶ Quod nõ poſſit quis philargyriã vincere in cenobio perſeuerãs: ⁊ quemadmodum poſſit ibidem permanere. Capitulum.xxxj.

q Uod ſine dubio nequaq̃ pmittemur implere: ſed ne ſub inſtitutionis quidẽ regula pmanere: niſi prius patiẽtie virt⁹ q̃ nõ aliũde q̃ de hũilitatis fonte ꝓcedit: in nobis fuerit firma ſoliditate fundata. Illa nanq; nulli commotiones nouit inferre: hec vero ſibi illatas magnanimiter tolerare.

¶ Explicit de ſpiritu philargyrie liber ſeptimus.

¶ Incipit annotatio capl'oꝝ libri octaui de ſpũ ire.

Capitulum.j. Proemiale.
ij De his qui dicũt irã non eſſe noxiam ſi delinquentibus iraſcamur, quia ⁊ ipſe deus iraſci dicatur.
iij De his q̃ in deo ex nr̃e nature cõſuetudine nominanť.
iiij Qualiter de affectibus mẽbriſq; hũanis que indemutabili ⁊ incorporeo deo aſcribi legimus: ſentiẽdum ſit

v Cuius placiditatis monachum eſſe conueniat.
vj De iniuſta iracundie cōmotione vel iuſta.
vij In quo tantūmodo nobis ira ſit neceſſaria: vel quibus beati dauid exemplis ira ſalubriter aſſumatur.
viij De ira aduerſus noſmetipſos ſuſcipienda.
ix De quo ſole dicatur: vt nō occidat ſup iracundiā veſtrā.
x De his q̄ꝫ iracūdie ne occaſus qdē ſol' iſti⁹ modū pōit.
xj Quod hic finis triſtitie vel ire ſit: vt hoc quod preualet vnuſquiſqꝫ perficiat.
xij Quod ne momentaneam quidē irā liceat retentari.
xiij De reconciliatione fraterna.
xiiij Quod vetus quoqꝫ lex iram non tantum de effectu: ſed etiam de cogitatione conuellat.
xv De ſuperflua ſeceſſione eorum qui ab imemēdatis moribus non recedunt.
xvj Quod tranquilitas cordis nr̄i non in alterius arbitrio ſed in noſtra debeat dicione conſiſtere.
xvij Quo ſtudio eremū debeamus expetere: ⁊ qualium inibi ſit profectus.
xviij Qua comparatione eſtimandi ſint qui tunc tantum patientes ſunt cum a nemine prouocantur.
xix De amputanda ira ſm euangelium.
xx In eo qđ in euāgelio ſcriptū eſt. Qui iraſcitur fratri ſuo: vtrum recipiendum ſit quod adiectum eſt (ſine cauſa)
xxj Remedia qb⁹ irā de cordib⁹ nr̄is eradicare poſſimus.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber octau⁹ de ſpū ire. Prohemiale. C. j.

Quartum quoqꝫ certamen eſt ire: qđ mortiferū virus de receſſib⁹ aīe nr̄e fundit⁹ eſt eruēdū. Hac eñi in cordibus nr̄is inſidēte: ⁊ oculū mentis noxiis tenebris obcecāte: nec iudiciū recte diſcretionis acq̄rere: nec honeſte contemplationis intuitū: nec maturitatē cōſilij poſſidere. nec vite participes: nec iuſticie tenaces ſed ne ſpiritalis quidē ac veri luminis capaces poterim⁹ exiſtere: q̄ꝛ turbat⁹ eſt in quie pre ira oculus me⁹. Nec ſapiē ꝑticipes effici tāetſi ſapiētes oīm pnūciari opinione videamur: q̄ꝛ ira in ſinu inſipiētiū reqͤſcit. Sed ne vitā qdē imortalitatis cōſeq̄ poterim⁹: quāuis prudētes videamur diffinitione hoīm iudicari: q̄ꝛ ira ꝑdit ēt prudētes. Nec iuſticie moderamina ꝑſpicaci diſcretione cordis valebim⁹ obtinere: lꝫ ꝑfecti ſctiqꝫ cūctoꝝ opinatiōib⁹ eſtimemur: q̄ꝛ ira viri iuſticiā dei nō opat̄. Ipā qꝫ honeſtatis grauitatē q̄ etiā viris ſeculi hui⁹ ſolet familiaris exiſtere: nllo mō poſſidere poterim⁹: lꝫ nobiles ⁊ honeſti nataliū ꝑrogatiua putemur: q̄ꝛ vir iracūd⁹ inhoneſt⁹ eſt. Cōſilij ēt maturitatē nullaten⁹ valebim⁹

Ps. xxx.
Eccle. vij.
Iacobi. j.

obtinere: quis graues et summa scientia prediti videamur: quia vir iracundus agit sine cōsilio. Sed nec quieti esse a perturbationibus noxijs: nec poterimus carere peccatis: tametsi nequaquam nobis inquietudines ab alijs inferantur: quia vir animoſus parit rixas: vir autem iracundus effodit peccata.

De his qui dicūt irā nō esse noxiā: si delinquētibus irascamur: quia et ipse deus irasci dicatur. Cap. ij.

Nonnullos audiuimus hūc aie pniciosum morbū ita excusare tēptātes: vt eū detestabiliore interpretatione scripturarū extenuare gestirēt: dicētes nō esse noxiū si delinquētibus fratribus irascamur: siquidē inquiunt ipse deus contra eos qui eū vel scire nolūt: vel sciētes cōtēnūt: furere atque irasci dicatur: vt ibi. Et
Esa. v. iratus ē furore dn̄s in populū suū. Uel cū orat pphēta: dicēs. Dn̄e
Ps. vj. ne i furore tuo arguas me: neque i ira tua corripias me: nō intelligētes quod dū hoībus occasionē pestiferi vitij volūt concedere: imēsitati diuine ac fonti totius puritatis iniuriā carnalis passiōis admisceāt.

De his que in deo ex nostre nature consuetudine nominantur. Capitulum. iij.

Si enim hec cū dicunt de deo: carnali et pingui sensu secundum ipse significationē accipiēda sunt: ergo et dormit cū dicit.
Ps. xliij. Exurge quare obdormis domine. de quo alibi dr. Ecce non
Ps. cxx. dormitabit neque dormiet qui custodit israel. et stat ac sedet cū dicit.
Esa. lxvj. Celū mihi est sedes: terra aūt scabellū pedū meorū. qui metit celū
Eius. xl. palmo et terrā pugillo cōcludit. et crapulat a vino cū dr. Et excitatus
Ps. lxxvij. est sicut dormiēs dn̄s potēs crapulatus a vino: qui solus hz immortalitatē: et lucē habitat inaccessibilē. Ut pretermittā ignorationē et obliuionē quod de ipso legimus in scripturis sanctis frequenter inserta: deinde lineamēta mēbrorū que tamquam de hoīe figurali et cōposito describuntur: capillis. s. capite et naribus: oculis ac facie: manibus ac brachijs: digitis vtero pedibusque: que oia secundum vilē littere sonū si voluerimus admittere: deum lineamentis membrorum et corporea figura compositum: quod dictu quoque nefas est: quod que absit a nobis: necesse est estimari.

Qualiter de affectibus mēbrisque humanis que indemutabili et incorporeo deo ascribi legimus: sentiendum sit. Capitulum. iiij.

Itaque vt hec absque nefando sacrilegio possit intelligi sup eo quod inuisibilis ineffabilis: incōprehēsibilis: inestimabilis: simplex et incōpositus sctārum scripturarum auctē definit ita ne furoris quidē et ire perturbatio: illi indemutabili nature sine ingēti blasphēia poterit coaptari. Nā huiuscemōi figtione mēbrorū diuinas efficiētias dei et imēsas operationes eius sentire debemus: que nobis nisi p hec vsitata vocabula mēbrorū nequeunt intimari: vt puta significatione oris collocutiones eius que in arca-

nos aīe ſenſus ſolēt clemēter infundi: vel qđ in patrib⁹ nr̄is ab ꝗ ꝓphetis idē locut⁹ ſit agnoſcam⁹: in ocul' imēſitatē ꝑſpicacie q̄ vniuerſa ꝑluſtrat ac ꝑſpicit: ꝛ qđ nihil eā ex his q̄ a nob gerūt gerēda ve ſunt ſeu cogitāt lateat: ſcire poſſim⁹: manuū nūcupatione ꝓuidētiā ꝛ opationē q̄ oīm ipe ſit creator ꝛ ꝯditor: ſentiamus: brachiū ꝗ ꝟtutis ꝛ gubernationis eius inſignia q̄ cūcta ſuſtētat moderat ac regit. Et vt de ceteris taceā: canicies capitis q̄d aliđ ꝗ longeuitatē deitatis ꝛ antiq̄tatē ſignificat: q̄ ſine vllo principio eſt: ꝛ oīa ipa ꝛ creaturas excedit vniuerſas: Ita igit ꝛ de ira dei vel furore cū legim⁹. Nō androtatbos: id eſt ꝫm hūilitatē hūane ꝑturbationis: ſꝫ digne de deo q̄ oī ꝑturbatione alienus eſt: ſentire debem⁹. ſ. q̄ ꝑ hec eū iudicē ꝛ vltorē oīm q̄ iniq̄ gerunt in h̄ mūdo poſſimus aduertere: ꝛ retributorē terribilem actuū nr̄oꝝ his ꝟboꝝ ſignificationib⁹ formidātes: ꝯ illi⁹ voluntatē timeam⁹ q̄cq̄ admittere. Illos etenī timere ꝯſueuit hūana natura: q̄s indignari nouit ꝛ veretur offendere: vt in nōnullis eq̄ſſimis iudicib⁹ ſolet ab his q̄ aliq̄ reatu ſue ꝯſciētie remordētur: ira vltrix timeri nō. ſ. q̄ h̄ in animis eoꝝ q̄ iuſte iudicaturi ſunt ꝑturbatio ꝯſiſtat: ſꝫ qđ ita metuētib⁹ ille ſentiat affect⁹: q̄ ꝓ executione legū ꝛ examinatione iuſticie ꝛ eq̄liberatione ꝓcedit. Que tn̄ quātalibet aī fuerit māſuetudine ac lenitate ꝓlata ab his q̄ ꝓ ſuo merito pena plectēdi ſunt furor grauis ꝛ ira ſeuiſſima iudicat: longū eſt nec p̄ntis opis: ſi voluerim⁹ oīa q̄ de deo hūana ſignificatione figurat in ſcripturis dicta ſunt: explanare. Hec ad p̄ntē necītatē q̄ ꝯ furoris vitiū ꝑtinebāt dixiſſe ſufficiat: vt nullus exinde ſibimet occaſionē morbi mortiſq̄ ꝑpetue per ignorantiam trahat: vnde ſanctitas ꝛ immortalitas vite ſalutiſq̄ remedia conquiruntur.

Cuius placiditatis monachū eē cōueniat. C.v.

Itaq̄ monach⁹ ad ꝑfectionē tēdēs: ꝛ agonē ſpiritalē legitime cupiēs decertare: ab oī ire furoriſq̄ vitio alien⁹ exiſtat: ꝛ audiat q̄d ſibi vas electionis ꝑcipiat. Oīs inq̄t ira ꝛ idignatio ꝛ clamor ꝛ blaſphēia tollat a vob cū oī malicia. Ephe.iiii. Cū dicit: oīs ira tollat a vobis: nullā penit⁹ velut necāriā ꝛ vtilē nobis excipit. Delinquētēq̄ frēꝫ ſi neceſſe ē: ita curare feſtinet vt dū medelā leniori forſitā febricula laborāti ꝓcurat iferre: nō ſemetipm irat⁹ deteriori morbo cecitatis inoluat. Oꝫ nāq̄ illū q̄ alteri⁹ vulneri mederi cupit: oī lāguoris morbo alienū ſanūq̄ ſubſiſtere: ne illđ euāgelicū dicat ei. Medice ꝑ⁹ cura teipm. Luce.iiii. ac vidēs feſtucā i oculo fris ſui: trabē i oculo ſuo nō videat: vl quō videbit eiicē feſtucā đ oculo fris ſui. q̄ trabē furoris geſtat i oculo ſuo. Math.vij.

De iniuſta iracūdie cōmotione vel iuſta. Ca.vj.

Qualibet ex cā iracūdie mot⁹ ifferuēs excecat oculos cordis: ꝛ acumini viſuum exitialem validioris morbi ingerēs trabē: ſolē iuſticie nō ſinit intueri. Nihil intereſt: vtrum aurea lamina plumbeave ſeu cuiuſlibet metalli oculoꝝ

obtutibus imponat: differentiā cecitatis nō facit precioſitas
metallorum. Habemus ſane ire miniſterium ſatis cōmode no-
bis inſertum: ad quod ſolū eam recipere vtile nobis eſt ac ſalu
bre cum contra laſciuientes cordis noſtri motus indignantes
infremimus: ⁊ ea que agere cōfundimur corā hominibus vel
proloqui: in latebras aſcendiſſe noſtri pectoris indignamur: an
gelorū ſcilicet ac dei ipſius preſentiā vbiq̧ ⁊ omnia penetran-
tis: oculumq̧ eius tota formidine tremiſcentes: quem nequaq̄
poſſunt conſcientie noſtre latere ſecreta.

¶ In quo tantummodo nobis ira ſit neceſſaria: vel quibus beati dauid exēplis ira ſalubriter aſſumatur. Capitulum.vij.

Si certe cū contra hancipſam irā cur nobis aduerſus
fratrem irrepſerit cōmonemur: ⁊ irati letales inſtiga-
tiones eius extrudim⁹: nec in abditis pectoris nři no
xias eā latebras habere pmittimus. Taliter nos iraſci etiam
ille pphēta docet qui intantū hanc e ſuis abegerat ſenſibus: vt
ne inimicis q̇dē pprijs ⁊ q̇dē a deo ſibi traditis maluerit redde
Ps.4. re talionē. Iraſcimini inquiēs ⁊ nolite peccare. Ille eñ cū aquā
de ciſterna bethleemitica cōcupiſſet: eamq̧ a viris fortib⁹ p me
dias hoſtiū cateruas ſuſcepiſſet: allatam ꝑtinus effudit in ter-
rā: ⁊ ita voluptuoſam cōcupiſcentie paſſionē iratus extinguēs:
libauit eā domino: ⁊ cupiditatis ſue deſideriū nō expleuit: dicēs
2.Re.23. Propitius ſit mihi dñs ne faciā hoc. Num ſanguinē hominum
iſtorū q̄ pfecti ſunt: ⁊ animarū periculū bibā. Uel cū ſemet in re
gē dauid audiente eo lapides ⁊ maledicta corā oibus irrogaret
velletq̧ abiſai filius ſaruie princeps militū conuitij regalis vl
tionē truncatione capitis eius explere: beatus dauid aduerſus
dirā ſuggeſtionē eius indignatione pia cōmotus: hūilitatis mo
2.Re.19. dū ⁊ patiētie rigorē incōcuſſa lenitate ſeruauit dicēs. Quid mi
hi ⁊ vobis filij ſaruie. Dimittite eū vt maledicat. Dñs eñ pce-
pit ei vt malediceret dauid. Et q̇s eſt qui audeat dicere q̄re ſic fe
cerit. Ecce filius meus q̄ egreſſus eſt de vtero meo querit aīam
meā: quāto magis nūc filius gemini. Dimittite eū vt maledicat
iuxta pceptū domini: ſi forte reſpiciat dñs afflictionē meam: et
reddat mihi bonū pro maledictione hac hodierna.

¶ De ira aduerſus noſmetipſos ſuſcipiēda. Ca.viij.

Iubemur itaq̧ iraſci ſalubriter: ſȝ nobiſmetipſis ac ſug
geſtionibus accedētibus prauis: ⁊ nō peccare ad effe
ctū ſcȝ eas noxiū pducentes. Deniq̧ hūc eūdē ſenſum
euidētius explanat verſiculus ſeqnēs. Que dicitis in cordibus
Ps.4. veſtris: in cubilibus veſtris cōpūgimini: id eſt q̄cunq̧ in cordi
bus veſtris ingruētibus repētinis ac lubricis inſtigationibus
cogitatis; cōſilij moderatione oēm ſtrepitū ⁊ ꝑturbationē furo-

ris amouentes: velut in cubili qetis poſiti: cōpunctione ſalu-
berrima emēdate atq̃ corrigite. Deniq̃ btūs apl's vſus huius
verſiculi teſtimonio: cū dixiſſet. Iraſcimini ⁊ nolite peccare: ſub
iunxit. Sol nō occidat ſup iracundiā veſtrā: neq̃ detis locum
diabolo. Si noxiū eſt ſup iracūdiā noſtrā occidere ſolē iuſticie Ephe. 4.
⁊ irati cōfeſtim locū diabolo damus in corde nr̄o: quō ſuperi⁹
pcipit vt iraſcamur dicēs. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. Nonne
euidēter hoc dicit: iraſcimini vitiis ⁊ furori veſtro: ne cōbiben-
tibus vobis ſol iuſticie chriſtus incipiat ꝓpter iracūdiā veſtrā
mentibus obſcuratis occidere: ⁊ diſcedēte illo locū diabolo in
veſtris cordibus prebeatis.

¶ De quo ſole dicatur vt nō occidat ſuper iracundiā veſtram. Capitulum. ix.

d E quo ſole p ꝓphetā de⁹ euidētius cōmemorat ita di-
cēs. Timētibus aūt nomē meū orieť ſol iuſticie: ⁊ ſani Mal. 4.
tas in pēnis ei⁹. Qui rurſus pctōribus ⁊ pſeudoꝓphe
tis illiſq̃ qui iraſcunť: occidere dr̄ in medio die: dicēte ꝓpheta.
Occidet eis ſol in meridie. Uel certe ſcd̄m tropicū ſenſum: mēs: Amos. 8.
id eſt noys ſiue rō que ꝓ eo qđ oēs cordis cogitatiōes diſcretio νους
neſq̃ pluſtret: ſol merito nūcupať: ire vitio nō extinguať: ne ea
dē occidēte: ꝑturbationū tenebre cū auctore ſuo diabolo vniuer
ſum nr̄i cordis occupēt ſenſū: ⁊ tenebris ire poſſeſſi: velut in no
cte ceca: qđ nos oporteat agere ignoremus. Tali ſenſu hūc apl'i
locū inſtitutis ſeniorū traditū nobis: q2 neceſſe fuit quēadmodū
de ira ſentirēt dicere: licet longiore ſermone ꝓtulim⁹ q̃ eā nec ad
momētū quidē cor noſtrū penetrare ꝑmittūt: illud euāgelij om-
nimodis obſeruātes. Qui iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio.
Ceterū ſi vſq̃ ad occaſum ſolis licitū ſit iraſci: ań furoris ſatie-
tatē ⁊ vltricis ire cōmotionē: poterūt noxie ꝑturbationes exple
re ꝙ iſte ſol ad locū ſui vergat occaſus.

¶ De his quorū iracūdie ne occaſus quidē ſolis iſti⁹ modum ponit. Capitulum. x.

q Uid vero dicā de his qđ q̃dā dicere ſine mea cōfuſiōe nō
poſſu3: quorū implacabilitati nec hic quidē ſol occidēs
terminū ponit: ſ3 ꝑ dies eā plurimos ꝑtelātes: atq̃ ad
uerſus eos in quos cōmoti fuerint rācorē ai̅ reſeruātes: negāt q̇
dē ſe verbis iraſci: ſed re ipſa ⁊ ope indignari grauiſſime cōpro
banť. Nā neq̃ eos cōgruo ſermōe cōpellant: nec affabilitate ſo-
lita colloquūtur: ⁊ in eo ſe minime delinquere putāt: qđ vindi
ctā ſue cōmotionis nō expetāt: quā tñ q2 ꝓferre palā ⁊ exercere
aut nō audēt aut certe nō pn̄t: in ſuā pniciē virus iracūdie retor
quētes: cōcoquūt eā in corde taciti: ac ſilentes in ſemetipſis ꝯſu
mūt: amaritudinē triſticie nō virtute animi ꝓtinus expellētes:
ſed digerētes proceſſu dierū: ⁊ vtcūq̃ pro tempore mitigantes.

¶ Quod hic finis triſticie vel ire ſit: vt hoc qđ preua-let vnuſquiſq; perficiat. Capitulum. xi.

q Uaſi vero nō hic finis vniculq; vindicte ſit: ⁊ abunde ꝗs furori ꝓprio vel triſticie ſatiſfecerit: ſi id qđ ꝑualet ira inſtigāte cōpleuerit: qđ hi ꝗ facere noſcunt: q mot⁹ ſuos nō appetitu placiditatis: ſ; inopia cohibēt vltionis: nihil eīm inferre ampli⁹ his ꝗbus irati ſunt: pñt: niſi vt cū eis affabilitate ſolita minime colloquanť: aut ꝗſi in effectu opis ſolūmō ſit iracūdia moderāda: ⁊ nō poti⁹ ab arcanis nři pectoris eruēda ne tenebris illi⁹ obſcurati: nec ꝯſilij ſalubris nec ſciētie lumē admittere: ſ; ne tēplū ſpūſſcti habitāte i nobis ſpū iracūdie neq̄ꝗ valeam⁹ exiſtere. Cohibit⁹ eīm i corde furor: aſtātes qđē hoīes nō offendit: ſ; eq̄ ſpūſſcti ſplēdidiſſimū iubar ac ſi ꝓlat⁹ excludit.

¶ Qđ ne momentaneā qđē irā liceat retētari. Ca. xij.

a Ut quēadmodū vel ad momentū vult eā dñs retētari: q nec ſacrificia quidē ſpiritalia orōnū noſtrarū ꝑmittit offerri: ſi vel aliū cōtra nos aliquid rācoris habere co-

Matth. 5. gnoſcim⁹: dicēs. Si ergo offers mun⁹ tuū ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris ꝙ frater tu⁹ h; aliqđ aduerſū te: relinq̄ ibi munus tuū ad altare: ⁊ vade pri⁹ recōciliari fratri tuo: ⁊ ſic veniēs offer mun⁹ tuū. Quō ğ nō dico vſq; in dies plures: ſ; vl' vſq; ad occaſu; ſolis illi⁹ ꝑmittimur ꝯ fratrē retinere triſticiā: qui ne illo quidē aliqđ habēte aduerſu; nos: orōnes nřas deo offerre cōcedimur

1. Theſ. 5. ꝗbus ꝑcipiť ab aplo. Sine intermiſſione orate. Et. In oī loco

1. Timo. 2. leuātes puras man⁹ ſine ira ⁊ diſceptatiōe. Supeſt igiť vt aut nūꝗ orem⁹ huiuſcemodi vir⁹ retinētes in cordib⁹ nřis: ⁊ apſtico huic precepto ſiue euāgelico quo indeſinenter ⁊ vbiq; iubemur orare ſimus obnoxij: aut ſi noſmetipſos circūuenientes ꝑcē fundere cōtra ei⁹ interdictū ꝑſumimus: nō oratione domino: ſed rebellionis ſpū contumaciā nos eidē nouerimus offerre.

¶ De reconciliatione fraterna. Capitulū. xiij.

e T q; plerūq; ſeu leſos fratres ⁊ cōtriſtatos cōtēnim⁹: vel certe nō vitio nřo dicētes eos offenſos deſpicimus Alarū medicus ⁊ occultoꝝ cōſci⁹: occaſiōes iracūdie volēs radicitus a cordib⁹ nřis euellere: nō ſolū ſi leſi fuerimus iubet nos remittere ⁊ recōciliari fratrib⁹ nřis: nullāq; aduerſus eos iniurie ſeu leſionis memoriā retinere: ſed etiā ſi illos aduerſum nos ſeu iuſte ſeu iniuſte habere aliqđ nouerimus. Siĺr ꝑcipit vt mun⁹ nřm relinquētes: id eſt: cōpeſcētes orōnes nřas ad eoꝝ ꝑus ſatiſfactionē tēdere feſtinemus: ⁊ ita fratris curatiōe ꝑmiſſa orōnū nřaꝝ mūera illibata deferre. Nō eīm ita nřis obſequijs cōis oīm dñs delectať: vt qđ in vno acq̄rit ꝑdat in altero dñante triſticia. In cuiuſlibet nāq; diſpēdio vnū patiť detrimentū: q eodē mō oīm famuloꝝ ſuoꝝ ſalutē deſiderat ⁊ expectat. Et idcirco eā habēte aduerſū nos frē: ineffícax erit orō nřa ac ſi nos

aduerſum eũ tamẽti ſpũ indignatiõis amaritudinẽ referuem⁹.

¶ Quod vetus quoq lex irã nõ tantũ de effectu ſed etiã de cogitatione cõuellat. Capitulum. xiiij.

Sed qđ diuti⁹ pceptis euãgelicis atq aplis imoramur cũ etiã vet⁹ lex q̃ aliqđ bre remiſſiõis videt: hec eadem pcaueat: dicẽs. Ne oderis fratrẽ tuũ in corde tuo Et ite Leuit. 19.
rũ. Nõ eris memor iniurie ciuiũ tuoꝝ. Et rurſũ. Itinera coꝝ q̃ me Ibidem.
moriã retinẽt malefacti in mortẽ. Uides ꝛ ibi neq̃ciã nõ in ope tãtũ ſꝫ ẽt in arcanis cogitationib⁹ reſecari: cũ de corde odiũ ꝛ iniurie nõ ſolũ retributio: ſꝫ ẽt ipſa mẽoria radicit⁹ iubeat euelli.

¶ De ſupflua ſeceſſione eoꝝ q̃ ab inemẽdatis moribus nõ recedunt. Capitulum. xv.

Interdũ ſupbia vel impatiẽtia ſupati: cũ icõditos mores nros atq iordinatos volum⁹ emẽdare: ſolitudinẽ nos deſiderare conq̃rimur: tãq ibi nullis nos ꝓuocãtib⁹ illico ꝟtutẽ patie repturi: excuſãtes negligẽtiã nraꝫ. cãſq cõmotiõis nõ nra dicẽtes ĩpatiẽtia ſꝫ fratrũ vitio gñari. Dũq in alios erroris nri vertim⁹ cãs nũq ad patie ac pfectiõis calcẽ valebimus puenire.

¶ Qđ trãquillitas cordis nri nõ in alterius arbitrio: ſed in noſtra debeat dicione conſiſtere. Capitulũ. xvj.

Summa igit emẽdatiõis ac trãquillitatis nre nõ eſt in alteri⁹ arbitrio collocãda qđ nequaq nre ſubiacet ptãti: ſꝫ in nra poti⁹ dicione cõſiſtit. Itaq vt nõ iraſcamur non debet ex alterius pfectione: ſꝫ ex nra virtute deſcendere: q̃ non aliena patientia: ſed ppria longanimitate cõquiritur.

¶ Quo ſtudio eremũ debeamus expetere: ꝛ qualium inibi ſit profectus. Capitulum. xvij.

Pro eremũ pfectos omniſq vitio curatos oꝫ expetere ꝛ excoctis ad purũ in cõgregatione fratrũ vitijs: nõ puſillanimitatis pfugio: ſed diuine cõtẽplatiõis obtẽtu: ꝛ deſiderio intuit⁹ ſublimioris intrare: q̃ nõ niſi in ſolitudine a pfectis ſolũmõ poterit apprehẽdi. Queciiq eni vitia incurata in eremũ detulerim⁹: opta in nob ꝛ nõ abolita ſentient. Solitudo nãq ſicut nouit emẽdatis morib⁹ cõtẽplationẽ puriſſimã reſerare: ꝛ intuitu ſinceriſſimo ſpiritaliũ ſacramẽtoꝝ ſciam reuelare: ita eoꝝ qui minus emẽdati ſunt: vitia nõ ſolũ ſeruare: verũ etiã exaggerare cõſueuit. Tãdiuq ſibi patiẽs q̃s videt ꝛ hũilis donec nullius hoim cõmiſceat cõſortio: ad naturã pſtinã moꝝ reuerſur⁹ cũ interpellauerit cuiuſlibet cõmotionis occaſio: emergũt q̃ppe ex eo cõfeſtim vitia q̃ latebãt: ꝛ velut equi infrenes certatim e ſuis repagulis ocio longiore nutriti: acrius ad pniciem aurige pprij ferociuſq prumpũt. Magis eni exercitio vſuq hũano ceſſante efferãtur in nobis vitia: niſi fuerint ante purgata.

Ipſamq̧ vmbrā patientie quā poſſidere imaginarie p̄mixti fra-
trib⁹ ſaltē p̄ eoꝝ reuerētia ꝛ nota publica videbamur: deſidia
ſecuritatis amittimus.

¶ Qua comparatione eſtimandi ſint qui tunc tantū patiētes ſunt cū a nemine p̄uocātur. Capitu.xviij.

q Uaſi ṽbo vniuerſa virulēta ſerpētiū genera vel feraꝝ cū
in ſolitudine ſuiſq̧ cubilib⁹ immorant̄ nō noxia pſeue-
rēt: nec tñ ex eo p̄nūciari pñt innoxia quia nulli noceāt
Hoc eñi eis nō affect⁹ bonitatis ſꝫ neceſſitas ſolitudinis ↄfert.
Que cū ledēdi nacta fuerint copiā: in ſemetip̄s reconditū vir⁹
ꝛ aīe feritatē p̄tinus egerūt atq̧ demōſtrāt. Idq̧ pfectionē q̄rē-
tib⁹ nō ſufficit cōtra hoīem nō iraſci. Meminim⁹ eñi in ſolitudi
ne cōmorātib⁹ nobis cōtra calamū: cū aut groſſitudo ei⁹ aut exi
litas diſpliceret: ↄtra ve ſcalpellū cū incidēda hebeti acie ſegni
ter excecaret: cōtraq̧ ſilicē ſi forte ex ea feſtināntib⁹ nobis ad le
ctionē tardi⁹ ſcintilla ignis emicuit: ita indignatiōis irrepſiſſe
motū: vt non aliꝰ ꝑturbationē mentis q̄ vel contra inſenſibi-
les materias: vel certe aduerſus diabolū maledictiōe p̄lata: di
gerere q̄q̧ euapoꝛare poſſemus. Quāobrē ad pfectionis ↄſta-
p̄at rōnē nō ſatis p̄derit abeſſe hoīes in q̄s ira moueamur: cū ſi
patia p̄us inter frēs nō fuerit acq̄ſita: etiā erga res mutas ſpē-
q̧ minutas exerceri ſimiliter iracūdie poſſit affectus: q̄ reſidēs
in corde nr̄o: nec iugē nos poſſidere trāquillitatis ſtatū nec re
ſiduis vitijs carere p̄mittet: niſi forte in eo putemus cōmotio-
nibus nr̄is lucrū aliqd̄ vel remediū cōparari q̄ maledictionibus
vel iracūdie nr̄e minime res inaīate muteq̧ r̄ñdeāt: ꝛ intēperā-
tiā cordis nr̄i ad maiorē nequaq̄ p̄uocent exardeſcere furoris
inſaniam.

¶ De amputāda ira ſecūdū euāgeliū. Capitulū.xix.

q Uapropt̄ ſi illā ſummā diuini p̄mij cupim⁹ adipiſci: de
mat.5. quo dr̄. Bt̄i mūdo corde: qm̄ ipi deū videbūt: nō ſolum e
noſtris actibus hec amputāda eſt: ſꝫ etiā de internis aīe
radicit⁹ extirpāda. Nō eñi valde p̄derit iracūdie cohibit⁹ furor
in ṽbo nec in effectū p̄lat⁹: ſi illū arcanis pectoris nr̄i de⁹ quē
ſecreta nō latēt cordiū ineſſe pſpexerit. Radices eñi vitioꝝ po-
ti⁹ excidi p̄cipit euāgelic⁹ ſermo q̄ fruct⁹: q̄ p̄culdubio euulſis
fomitib⁹ nequaq̄ vlterius pullulabūt: atq̧ ita mēs poterit iu-
giter in oī patiētia ꝛ ſctītate durare: cū hec nō de ſup̄ficie opatio
nis ꝛ actuū: ſꝫ de cogitationū fuerint euulſa penetralib⁹. Et ido
ne homicidiū ppetret̄: ira odiūq̧ ſuccidit̄: ſine q̄b⁹ homicidij cri
mat.5. men nullo mō valebit admitti. Qui iraſcit̄ eñi fratri ſuo re⁹ erit
iudicio: ꝛ q̄ odit fratrē ſuū homicida eſt: in eo ſcꝫ q̄ eū corde cu
p̄iat interire: cui⁹ cruorē p̄pria manu vel telo apud hoīes mini
me fudiſſe cognoſcit̄. Affectu ire homicida p̄nūciat̄ a dño: q̄ nō

ſolũ p opatiõis effectu: ſʒ etiã p volũtatis ac voti deſiderio vni cuiqꝫ aut pmiũ reddit aut penã: ſm illud qð ipe loquit p pphetã. Ego aũt opa eorũ ⁊ cogitationes eoꝝ venio vt ꝯgregẽ cũ omnibus gẽtibus ⁊ linguis. Et apls. Inter ſe inuicẽ cogitationibꝰ accuſantibꝰ aut ẽt defẽdẽtibꝰ in die q̃ iudicabit deꝰ occulta hoim. Eſa.66. Ro.2.

In eo quod in euãgelio ſcriptũ eſt. Qui iraſcit fratri ſuo vtrum recipiẽdũ ſit quod adiectum eſt ſine cã. Capitulum.xx.

ſ Ciendũ tñ in eo qð in qbuſdã exẽplaribus inuenit. Qui iraſcit fratri ſuo ſine cã: reꝰ erit iudicio: ſupfluũ eẽ ſine cã ⁊ adiectũ eẽ ab his q amputãdã irã p iuſtis cauſis minime putauerũt: cũ vtiqꝫ nullus qualibet abſqꝫ rõne cõmotꝰ: ſine cã dicat ſe iraſci. Quãobrẽ apparet ab eis adiectũ q ppoſitum nõ intellexerũt ſcripture volentis fomitẽ iracũdie oĩmodis amputare: nullãqꝫ indignationis occaſionẽ penitꝰ reſeruare: ne dũ iubemur iraſci cũ cã: etiã ſine cã iraſcẽdi nobis intromittat occaſio. Finis eñ patiẽtie nõ in iraſcẽdo iuſte: ſʒ penitꝰ nõ iraſcẽdo cõſiſtit. Licet a qbuſdã hoc ipm qð dr ſine cã: ita interptari ſciã: q ſcʒ ſine cã iraſcat is cui expetere vltionẽ irato nõ liceat. Melius tñ eſt ita tenere: vt ⁊ nouella exemplaria multa ⁊ antiqua omnia inueniuntur eſſe pſcripta.

Remedia quibus iram de cordibus noſtris eradicare poſſimus. Capitulum.xxi.

q Uapropter athletã xpi legitime decertãtẽ: iracũdie motus radicitꝰ opʒ euellere. Cuius morbi hec erit medicina pfecta: vt primitus credamus nullo mõ ſiue iuſtis ſiue iniuſtis ex cauſis licere nobis iraſci: ſciẽtes nos diſcretionis lumẽ: rectiqꝫ cõſilij firmitatẽ: ipam qʒ honeſtatẽ: ⁊ iuſticie moderamina ptinꝰ amiſſuros: ſi principale cordis nr̃i lumen eius fuerit tenebris obſcuratũ. Tũ deinde puritatẽ mẽtis nr̃e mox ꝑturbãdã: tẽplũqꝫ eã ſcti ſpũs effici oĩno nõ poſſe: iracũdie in nobis ſpũ cõmorãte. Poſtremo vt cogitemus nequaq̃ licere nobis orare: nec iratos fũdere pces ad deũ. Et p oĩbus incertũ ſtatũ conditionis hũane p oculis habẽtes: quotidie nos credamus e corpe migraturos: nihilqꝫ nobis continentia caſtitatis: nihil abrenũciatione oĩm facultatũ: nihil diuitiaꝝ cõtemptu: nihil ieiunioꝝ vigiliarũqꝫ laboribus cõferendũ: quibus ppter iracũdiã ſolã ⁊ odium ab vniuerſitatis iudice ſupplicia promittũtur eterna.

Explicit de ſpiritu ire liber octauus.

Incipit ãnotatio capl'oꝝ libri noni de ſpũ triſticie.

Ca.i. Proemiale.
ij Qua cautione morbus triſticie ſit curandus.

iij Quā cōparationē habeat aīa q̄ triſtitie moꝛſib⁹ deuoꝛat.
iiij Unde vel quibus modis triſticia gignatur.
v Qđ nō alioꝝ ſꝫ noſtro vitio ꝯmotiões excitētur in nobis:
vi Quod nullus repētino lapſu coꝛruat: ſed paulatim p lōgam incuriam recidens pereat.
vij Qđ nō ſint fratrū deſerenda conſoꝛtia vt perfectio cōquiratur: ſed patientia iugiter excolenda.
viij Quod ſi moꝛes noſtros emendatos habuerimus: poſſit nobis cum omnibus conuenire.
ix De alio genere triſtitie qđ deſperationē ſalutis impoꝛtat:
x In quo tantummodo ſit nobis triſtitia vtilis.
xi Quēadmodū diſcernatur que ſit vtilis ac ſm deum triſtitia ⁊ que diabolica atq̧ moꝛtifera.
xij Qđ abſq̧ illa ſalutari triſtitia que tribus modis generatur omnis triſtitia tanq̄ noxia repellenda ſit.
xiij Remedia qb⁹ triſtitiā de coꝛdib⁹ nr̄is exterminare poſſim⁹

¶ Explicit annotatio capituloꝛum.

¶ Incipit liber nonus de ſpiritu triſtitie.

¶ Pꝛoemiale. Capitulum.j.

Quinto nobis certamie edacis triſtitie ſtimuli retūdendi ſunt. Que ſi paſſim p ſingulos incurſus ⁊ incertos ac varios caſus obtinēdi animum noſtrum habuerit facultatē: ab oī nos per momēta ſingula ſepat diuine cōtemplationis intuitu: ipamq̧ mētē ab vniuerſo puritatis ſtatu delectā: funditus labefactat ac depꝛimit. Nō ōrones eā explere cū ſolita coꝛdis alacritate pmittit: nō ſacraꝝ lectionū ſinit remedijs incubare tranquillū quoq̧ ac mitē fratribus eſſe nō patitur: ⁊ ad cūcta opationū vel religionis officia impatientem ⁊ aſperū reddit: oīq̧ pdito ſalubꝛi cōſilio et coꝛdis conſtantia perturbata: velut amentem facit ⁊ ebꝛiū ſenſum: frangitq̧ ⁊ obꝛuit deſperatione penali.

¶ Qua cautione moꝛbus triſticie ſit curandus. Capitulum.ij.

q Quobꝛē non minoꝛe pꝛoſpectu ſi ſpiritalis agonis certamina legitime cupimus deſudare: hic quoq̧ nobis curandus eſt moꝛbus. Sicut enim tinea veſtimento et
Pꝛo.25. vermis ligno: ita triſtitia viri nocet coꝛdi. Satis euidenter ac pꝛopꝛie vim noxij hui⁹ ac pernitioſi vitij ſpūs diuin⁹ expꝛeſſit.

¶ Quam comparationē habeat anima q̄ triſtitie moꝛſibus deuoꝛatur. Capitulum.iij.

v Eſtimentū nāq̧ tinearꝝ eſu attactū: nullius p̄cij vel hone ſti vſus poterit vlteri⁹ hꝯ cōmerciū. Itidēq̧ lignū x̄ mi bus exaratū nō iā ad ornatū vel mediocris edificij ſʒ ad cōbuſtionē ignis merebit deputari. Ita igit̄ ⁊ aīa q̄ edaciſſimis triſtitie morſib⁹ deuorat̄: inutilis erit vel veſtimēto illi pōtifi calí: qđ vnguētū ſpūſſancti de celo deſcēdēs: pri⁹ in barbā aarō: deinde in orā ſuā ſolere ſuſcipe ſcti dauid vaticinio p̄hibet̄: ſm̄ illud. Sicut vnguētū in capite: qđ deſcendit in barbā aarō: qđ deſcēdit in orā veſtimēti ei⁹. Sʒ nec ad ſtructurā tēpli illi⁹ ſpi ritalis atq̧ ornatū poterit ptinere: cui⁹ paulus architect⁹ ſapi ens poſuit fundamēta: dicēs. Uos eſtis tēplū dei: ⁊ ſpūs dei ha bitat in vobis. Cui⁹ q̄lia ſint ligna: ſpōſa deſcribit in cātico can ticorꝝ. Trabes indens nr̄e cupſſus: tigna domorꝝ nr̄arꝝ cedri. Et idcirco huiuſcemodi ad tēplū dei lignorꝝ genera delegūtur: q̄ ſūt ⁊ bone fragrātie ⁊ iputribilia: q̄q̧ nec corrupteleꝰ vetuſtatis: nec eſui vermium valeāt ſubiacere. Pſ̄.132. 1.Cor.3. Can.1.

Un̄ vel q̄bus modis triſtitia gignat̄. Capitu.iiij.

n Onnūq̄ m̄ ire p̄cedētis vitio ſubſeq̄ ſeu cōcupiſcētie lu crive cuiuſdā min⁹ indepti generari ſolet: cū ſe harū re rū quadā ſpe mēte cōcepta q̄s viderit excidiſſe. Interdū x̄o etiā nullis exiſtētibus cauſis quib⁹ ad hāc labē corruere p̄ uocemur: inimici ſubtilis inſtinctu: tāto repente merore depri mimur: vt ne charorꝝ q̄dē ac neceſſariorꝝ nr̄orꝝ aduētū ſolita ſu ſcipe affabilitate poſſim⁹ ⁊ q̄cquid ab eis cōpetēti fuerit cōfabu latione platū: importunū nobis ac ſupflūū iudicet̄: nullaq̧ a nobis reddat̄ eis grata reſpōſio: vniuerſos cordis nr̄i receſſus felle amaritudinis occupante.

Quod nō aliorum ſed noſtro vitio commotiones excitentur in nobis. Capitulum.v.

v Nde manifeſtiſſime cōprobat̄ nō ſemp nobis aliorū vi tio cōmotionū ſtimulos excitari: ſed potius noſtro q̄ re cōditas in nobiſmetipſis habem⁹ offenſionū cauſas ac ſeminaria vitiorꝝ: que cum mentem noſtrā temptationū imber alluerit: in germina confeſtim fructuſq̧ prorumpunt.

Quod nullus repentino lapſu corruat: ſʒ paulatim p̄ longā incuriā recidēs pereat. Capitulum.vj.

n Unq̄ enim quis alterius vitio laceſſitus peccare com pellitur ſi repoſitam materiem delictorum in ſuo corde non habeat. Nec tunc ſubito quiſpiaʒ deceptus eſſe cre dendus eſt: cum conſpecta mulieris forma in baratrum concu piſcentie turpis inciderit: ſed potius occultos ac latentes me dullitus morbos occaſione viſus in ſuperficiem tunc fuiſſe pro ductos.

¶ Qđ nō ſint fratrū deſerenda conſoꝛtia vt perfectio cōquirat᷑: ſed patientia iugiter excolenda. Cap̄. vij.

Deoꝗ creatoꝛ omniū deus opificij ſui curationē pre om
i nibus noſcēs: ⁊ qꝛ nō in alijs ſed in nobiſmetipſis offen
ſionū radices cauſeꝗ cōſiſterēt: nō deſerenda precepit
fratrū cōſoꝛtia: nec vitari eos quos leſos a nobis vel a quibus nos arbitramur offenſos: ſed deliniri iubet: ſciēs ꝑfectionē coꝛdis nō tam ſeparatione hominū ꝙ patiētie virtute cōquiri. Que firme poſſeſſa: ſicut pōt nos etiam cū his qui oderunt pacē pacificos conſeruare: ita ſi parata nō fuerit ab his quoꝗ qui perfecti ac melioꝛes nobis ſunt facit iugiter diſſidere. Occaſiones eñi commotionū ob quas eos quibꝰ iungimur deſerere feſtinamus in cōuerſatione humana deeſſe nō poterūt: ⁊ idcirco triſticie cauſas ob quas a prioꝛibꝰ ſeparamur: nō euadimus ſed mutamꝰ.

¶ Quod ſi moꝛes nr̄os emēdatos habuerimus: poſſit nobis cum omnibus conuenire. Capitulū. viij.

Procurandū itaꝗ nobis eſt vt noſtra potius emendare
p vitia: ⁊ moꝛes coꝛrigere feſtinemus. Que ꝓculdubio ſi
fuerint emēdata: non dicā cū hominibus ſ; etiā cū feris
⁊ beluis facillime nobis cōueniet: ſm̄ illđ qđ in libꝛo beati Job
Job. 5. dicit᷑. Beſtie enim terre pacate erūt tibi. Extrinſecus quippe ve
nientia nō verebimur offendicula: nec vlla poterūt ſcādala no
bis defoꝛis inferri: ſi in nobiſmetipſis intus radices eoꝝ recepte
Ps̄. 118. inſerteꝗ nō fuerint. Pax eñi multa diligētibus nomen tuū do
mine: ⁊ non eſt illis ſcandalum.

¶ De alio genere triſticie quod deſperationem ſalutis impoꝛtat. Capitulum. ix.

Et etiā aliud deteſtabilius triſticie genus: qđ nō coꝛre
e ptionē vite nec emēdationē vitioꝝ: ſed ꝑniciosiſſimā de
ſperationē anime inijcit delinquenti. Qđ nec cain fecit
poſt fratricidiū penitere: nec iudā poſt traditionē ad ſatiſfactionis remedia feſtinare: ſ; ad ſuſpēdiū laqͥ ſua deſꝑatiōe ꝑtraxit.

¶ In quo tantummodo ſit nobis triſticia vtilis. Capitulum. x.

Deoꝗ vtilis nobis vna re tantū triſticia iudicāda eſt:
i cū hanc vel penitudine delictoꝝ: vel deſiderio ꝑfectio
nis accenſi: vel future beatitudinis cōtemplatione con
cipimus. De qua ⁊ beatus apoſtolus. Que ſm̄ deum eſt inquit
2. Coꝛ. 7. triſticia penitentiam ad ſalutem ſtabilem operatur: ſeculi autē triſticia moꝛtem operatur.

¶ Queādmodū diſcernat᷑ ꝙ ſit vtilis ac ſecundū deū triſtitia: ⁊ que diabolica atꝗ moꝛtifera. Cap̄. xj.

f Ed illa triſticia q̄ penitentiā ad ſalutē ſtabilē operaṫ: obediēs eſt: affabilis: humilis: manſueta: ſuauis ac patiēs: vtpote ex dei charitate deſcendens: ⁊ ad omnem dolorem corporis ac ſpiritus cōtritionē: infatigabiliter ſemetipſam deſiderio perfectionis extendēs: ⁊ quodammodo leta ac ſpe profectus ſui vegetata: cūctam affabilitatis ⁊ longanimitatis retinet ſuauitatem: habēs in ſemetipſa omnes fructus ſpiritusſancti quos enumerat idē apl's. Fructus aūt ſpiritus eſt charitas: gaudiū: pax: longanimitas: bonitas: benignitas: fides: manſuetudo: cōtinentia. Hec vero aſperrima: impatiēs: dura: plena rancore ⁊ merore infructuoſo ac deſperatione penali: eū quem completa fuerit: ab induſtria ac ſalutari dolore frangens ac reuocās: vtpote irrationabilis ⁊ intercipiens nō ſolū orationis efficaciā: verumetiam vniuerſos quos prediximus fructus ſpiritales euacuat: quos nouit illa conferre. Gal. 5.

Quod abſq̧ illa ſalutari triſtitia que tribus modis generaṫ: omnis triſticia tanq̄ noxia repellenda ſit Capitulum. xij.

q Uapropter abſq̧ illa que vel p̄ ſalutari penitētia vel p̄ ſtudio perfectionis vel pro deſiderio ſuſcipitur futurorum: omnis triſticia tanq̄ ſeculi ⁊ que mortem inferat: equaliter repellenda eſt: ac ſicut fornicationis ſpūs vel philargyrie vel ire de nr̄is cordibus penitus extrudenda.

Remedia quibus triſticiam de cordibus noſtris exterminare poſſimus. Capitulum. xiij.

h Anc ergo pernicioſiſſimā paſſionē ita de nobis expellere poterimus: vt mentē noſtrā ſpiritali meditatione iugiter occupatā: futura ſpe ⁊ contemplatione repromiſſe beatitudinis erigamus. Hoc enim mō vniuerſa triſticiarū genera ſiue que ex precedēti ira deſcēdūt: ſiue que amiſſione lucri: vel detrimēti illatione nobis adueniunt: ſiue de irrogata generaṫ iniuria: ſiue que de irrationabili mentis cōfuſione procedunt: ſeu que letalē deſperationē nobis inducunt: valebimus ſuperare: cū eternarū rerū ac futurarū intuitu ſemper leti atq̧ immobiles pdurātes: nec caſibus deiecti preſentib⁹: nec pſperis fuerim⁹ elati: vtraq̧ velut caduca ⁊ mox trāſeuntia cōtēplātes.

Explicit de ſpiritu triſticie liber nonus.

Incipit annotatio capl'orū libri. x. de ſpū acidie.

Cap. j. Proemiale.
ij Expoſitio acidie: vel quemadmodū ſerpat in corde monachi: queve inferat menti diſpendia.
iij Quib⁹ generibus monachū ſuperet acidia.
iiij Qd̄ acidia excecet mentē ab omni cōtēplatiōe virtutū.

v Quod duplex acidia ſit in pugna.
vi Hi qui ab acidia ceperint vinci quatinus collabantur.
vii Teſtimonia apoſtoli contra ſpiritum acidie.
viii Quod neceſſe ſit inquietum eſſe eum qui opere manuum ſuarum non vult eſſe contentus.
ix Quod nō ſolū apoſtolus ſed etiam hi qui cū illo erāt manibus ſuis operati ſunt.
x Quod ob hoc manibus ſuis apoſtolus operatus ſit: vt nobis operandi preberet exemplum.
xi Quod non ſolum exemplo ſed etiam verbis predicans monuerit operari.
xii De eodem.
xiii De eo ꝙ dicit. Audiuimus enim inter vos quoſdam ambulare inquiete.
xiiii Quod multa vicia amputet operatio.
xv De humanitate etiā ocioſis et negligentibus impertiēda
xvi Quod non odij cauſa ſed dilectionis eos qui delinquunt corripere debeamus.
xvii Diuerſa teſtimonia quibus apoſtolus precipit operari debere: vel ipſe operatus fuiſſe monſtratur.
xviii Quod tantū operatus ſit apoſtolus: q̄tum non ſibi ſoli ſed etiam his qui cum eo erant poſſet ſufficerē.
xix Quemadmodum intelligi debeat: Beatius eſt magis dare ꝙ̄ accipere.
xx De fratre deſidioſo qui alios egredi de cenobio ſollicitabat.
xxi Diuerſa teſtimonia de ſalomone contra acidiam.
xxii Quod per egyptum fratres ita ſuis manibus operant: vt nō ſolum ꝓprijs neceſſitatibus ſatiſfaciant: ſed etiā his qui in carceribus ſunt ſubminiſtrent.
xxiii Quod ocij cauſa faciat in partibus occidētis non eſſe cenobia monachorum.
xxiiii De abbate paulo qui ſingulis annis omne opus manuū ſuarum igne ſuppoſito concremauit.
xxv Uerba abbatis moyſi q̄ dixerit mihi de remedio acidie.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber decimus de ſpiritu acidie. Capitu.i.

ἀχηδία

SExtum nobis certamen eſt quod greci akedian vocant: quam nos tedium ſiue anxietatem cordis poſſumus nuncupare. Affinis hec triſticie eſt: ꝛ vagis maxime ac ſolitarijs magis experta: ꝛ in eremo commorantibus infeſtior hoſtis ac frequens: maxime circa horam ſextam monachum inquietās: vt quedam febris ingruens tempo-

re preſtituto: ardentiſſimos eſtus accenſionum ſuarum: ſolitis ac ſtatutis horis anime inferens egrotanti. Denique nonnulli ſenum: hunc eſſe pronunciant meridianum demonem: qui in pſalmo nonageſimo nuncupatur.

¶ Expoſitio acidie: vel quemadmodū ſerpat in corde monachi: queue inferat mēti diſpendia. Capitu. ij.

Qui cum miſerabilem obſederit mentem: horrorem loci: faſtidium celle: fratrum quoque qui cū eo vel eminus cōmorantur: tanquam negligentium ac minus ſpiritalium: aſpernationem gignit atque contemptū. Ad omne quoque opus quod intra ſepta ſui cubilis eſt facit deſidem et inertem. Nō enim in cella reſidere: nec operam ſinit impendere lectioni: nihilque ſe proficere tanto tempore in eadem commorantem crebrius ingemiſcit: nec habere ſe fructum aliquem ſpiritalem donec fuerit illius conſortio copulatus conqueritur atque ſuſpirat: et ab omni ſe dolet ſpiritali queſtu inanem: in loco vacuumque cōſiſtere vt pote qui cum poſſet etiam alios regere ac prodeſſe plurimis: nullum edificauerit: nec quemquam inſtitutione ſua doctrinaque lucratus ſit. Abſentia longeque poſita magnificat monaſteria: loca etiam illa magis ad profectum vtilia et ſaluti congruentiora deſcribit: conſortia quoque ibidem fratrum ſuauia et plena ſpiritali conuerſatione depingit. Econtra vniuerſa que habentur in manibus aſpera: et non ſolum edificationē nullā eſſe in fratribus qui morant in loco: ſed ne ipſum quidē victum corporis abſque ingenti labore conquiri. Poſtremo non poſſe ſe ſaluari putat in eo loco durantē: niſi relicta cella cum qua ſibi ſi adhuc in ea fuerit remoratus pereundū erit: exinde ſemetipſumque totius aſportauerit. Deinde laſſitudinem corporis cibique eſuriem: quinta ſextaque hora tantā ſuſcitat: vt velut longo itinere grauiſſimoque labore confectus ſibimet laſſuſque videatur: aut quaſi refectionē cibi biduano ieiunio triduanoue diſtulerit. Tum preterea huc illucque anxius circūſpectat: et nec fratrem ſibi quempiā aduentare ſuſpirat: ſepiuſque egredit et ingredit cellā: ac ſolem velut ad occaſum tardius properantem crebrius intuet. Et ita quadā irrationabili mētis cōfuſione velut tetra ſupplet caligine: omnique actu ſpiritali reddit ocioſus ac vacu9: vt nulla re alia tante oppugnationis remedium: quam viſitatione fratris cuiuſpiā ſeu ſomni ſolius ſolatio poſſe eſtimet inueniri. Deinde honeſtas idem morbus ac neceſſarias ſuggerit ſalutationes fratribus exhibendas: viſitationeſque infirmorū vel eminus vel longius poſitorū. Quedā etiam pia ac religioſa dictat officia: illos vel illas debere parētes inquiri: et ad ſalutandos eos crebrius properari: illam religioſam deuotamque deo feminam: omni preſertim parentum preſidio deſtitutam: magnum opus eſſe pietatis frequētius niſere: ac ſi quid ei ſit neceſſariū quod a proprijs parentibus negligit atque

deſpicitur ſcitiſſimũ ꝓcurari: magiſq́ꝫ oportere in his operã pie tatis ipẽdi: ꝙ infructuoſe ac ſine vllo ꝓfectu in cellula reſidere

¶ Quibus generibus monachũ ſupet acidia. C.iij.

Sicut itaq́ꝫ infelix aĩa talib⁹ inimicoꝝ machinis impe
a tita: donec acidie ſpũ velut ariete validiſſimo fatigata: aut in ſomnũ diſcat cõſidere: aut excuſſa clauſtris cellu le ſue cõſolationẽ impugnationis hui⁹ viſitatione fratris cõſue ſcat acquirere: hoc quo vtit̃ ad p̃ſens remedio: paulopoſt acri⁹ infirmãda. Frequentius enim ac duri⁹ aduerſarius attẽptabit: quẽ cõſerto p̃lio prebiturũ cominꝰ ſibi terga cognoſcit: ſalutẽq́ꝫ ſibi nõ de victoria nec de cõflictu ſꝫ de fuga ſperare puidet: do nec paulatim ꝓtract⁹ e cella actũ ſue ꝓfeſſionis incipiat obliui ſci: q̃ nõ eſt aliud ꝙ intuit⁹ ⁊ cõtẽplatio diuine illius ⁊ excellen tis ſup oĩa puritatis: q̃ nõ alibi põt niſi in ſilẽtio ⁊ iugi celle pſe uerãtia ac meditatione cõquiri: atq́ꝫ ita militie ſue fugitiuus ac deſertor chriſti miles effectus: implicet ſe negotijs ſecularibus ei cui ſe probauit minime placiturus.

¶ Quod acidia excecet mentem ab omni contempla tione virtutum. Capitulum.iiij.

Uius egritudinis vniuerſa incõmoda vno ꝟſiculo btũs
Pſ.cxviij. b dauid elegãter expreſſit. Dormitauit inquiens aĩa mea pre tedio: id eſt pre acidia. Proprie ſatis nõ corpus di xit ſed aĩam dormitaſſe. Uere eñi ab oĩ cõtẽplatione virtutũ ⁊ in tuitu ſpiritaliũ ſenſuum dormitat anima: que perturbationis huius telo fuerit ſauciata.

¶ Quod duplex acidia ſit in pugna. Cap̃.v.

Taq́ꝫ xp̃i verus athleta q̃ agonẽ pfectionis cupit legiti
i me decertare: hunc quoq́ꝫ morbũ de latebris anime ſue feſtinet extrahere: ⁊ ita cõtra hunc ꝙ nequiſſimũ acidie ſpiritũ vtrobiq́ꝫ contendat: vt neq́ꝫ ſomni telo eliſus concidat: neq́ꝫ de monaſterij clauſtris expulſus: ꝙuis ſub pretextu colo ris pij: fugitiuus abſcedat.

¶ Ubi qui ab acidia ceperit vinci quatinus collaban tur. Capitulum.vj.

Uẽcũq́ꝫ eñi in q̃libet pte cepit ſuparare: aut tanꝙ inertẽ ⁊
q deditiũ ſibi patiet̃ abſq́ꝫ vllo ꝓfectu ſpũs in cellula cõ morari: aut excuſſum exinde inſtabilẽ decetero reddet ac vagũ: ⁊ ad oĩe opus deſidẽ: cellas fratrũ ac monaſteria iugiter faciet circũire: nihilq́ꝫ aliud procurare ꝙ vbi quove colore oc caſionẽ refectionis future valeat preparare. Mens enim ocio ſi nihil aliud cogitare nouit ꝙ de eſcis ac ventre: donec inuenta q̃ſiq́ꝫ ſodalitate cuiuſq́ꝫ viri vel femine equali tepore torpẽtis: rebus eoꝝ ac neceſſitatibus inuoluatur: ⁊ ita paulatim reddat̃

noxijs occupationibus irretitus: vt tanq̃ ſerpẽtinis ſpiris obſtrictus: nunq̃ deinceps ad perfectionem profeſſionis antique ſe valeat enodare.

¶ Teſtimonia ap̃li contra ſpiritũ acidie. Cap̃.vij.

Hunc morbũ q̃ de acidie ſpiritu naſcit̃: btũs ap̃ls vt verus ac ſpiritalis medicꝰ: vel tũc iã ↄſpiciẽs ſerpere: vel emerſurũ inter monachos: ſctõ ſpũ reuelãte ꝓſpiciẽs: ſalutaribꝰ p̃ceptoꝝ ſuoꝝ medicamẽtis ꝑuenire feſtinat. Theſſalonicẽſibus em̃ ſcribẽs: ⁊ primo vt peritiſſimus q̃dã pfc̃tiſq; medicus: infirmitatẽ ſuſceptoꝝ blãda leniq; verbi curatione fomentãs: ac de charitate incipiens eoſq; in ea parte collaudãs: quouſq; letale vulnus leniore remedio delinitũ: depoſita tumoris indignatione facilius medicamina auſteriora ſuſtineat ita ait. De charitate aũt fraternitatis nõ neceſſe habemus ſcribere vobis. Ipſi em̃ a deo edocti eſtis: vt diligatis inuicẽ. Etenim facitis illud in omnes frẽs in vniuerſa macedonia. Premiſit laudis fomẽta lenia: fecit eoꝝ aures ad curã ſalutaris verbi placidas ⁊ paratas. Rurſus infert. Rogamꝰ aũt vos frẽs: vt abũdetis magis. Adhuc eos blãda verboꝝ lenitate demulcet: ne forte necdũ aptos ad p̃ceptionẽ pfecte curationis inueniat. Quid eſt qđ rogas ap̃le: aut in q̃ abũdẽt magis. ſ. in charitate: de qua ſuperiꝰ dixeras: de charitate aũt fraternitatis nõ neceſſe habemus ſcribere vobis? Et q̃d neceſſe eſt vt dicas eis. Rogamꝰ aũt vos vt abũdetis magis: q̃ ſup hac re ne ſcribi quidẽ ſibi aliq̃d indigẽt: cũ p̃ſertim ⁊ inferas cãm ob quã hoc ipſo nõ egeãt dicẽs: ipſi em̃ vos a deo edocti eſtis vt diligatis inuicẽ. Tertiũ q̃ꝫ maius adijcias: qđ nõ ſolũ a deo edocti ſint: verũetiã cõpleãt ope q̃ docentur? Etenim facitis illud inq̃s nõ in vno tm̃ vel duobus ſꝫ in oẽs frẽs: nec in v̄ros tm̃mõ ciues vł notos: ſꝫ in vniuerſa macedonia. Dic igit̃ tãdẽ: q̃d ẽ qđ tãto pere h̃ ꝑmittis. Iterũ infert. Rogamus aũt vos frẽs: vt abundetis magis. Et vix aliq̃n in id quod olim moliebat̃ erũpit. Et opã detis: vt q̃eti ſitis. Dixit primã cãm: deinde infert ſecũdã. Et vt v̄ra negocia agatis. Tertiã q̃ꝫ. Et operemini manibꝰ v̄ris ſicut p̃cepimꝰ vobis. Quartã. Et vt honeſte ambuletis ad eos qui foris ſunt. Foris ſunt. ſ. q̃ ſeculo viuũt. Quintã. Et nullius aliquid deſideretis. Ecce illa cũctatio quã tãtis proferre prohemijs differebat: quid in eius pectore parturiebat agnoſcitur. Et operã detis: vt quieti ſitis: id eſt in veſtris cellulis cõmorãtes: nec diuerſis rumoribus q̃ ſolent ocioſoꝝ votis vel fabulis gñari: inquieti effecti: alijs q̃ꝫ inquietudines inferatis. Et vt veſtra negocia agatis: nõ v̄ra curioſitate actus mundi velitis inquirere: ac diuerſoꝝ cõuerſationes explorãtes opa v̄ra non ad correctionẽ veſtrã ſeu virtutũ ſtudia ſed ad detractiones fratrum velitis impendere. Et operemini manibus veſtris ſicut precepimus vobis. Ut illa fierent q̃ mo-

1. Theſſa. iiij.

nuerat ſuperius ne agerẽt: id eſt ne inquieti eſſent: ꝛ aliena cura-
rent negocia: vel inboneſte ambularẽt ad eos q̇ foris ſunt: vel
alterius aliq̇d deſiderarẽt: nunc intulit' dicẽs. Et operemini ma-
nibus veſtris ſicut precepim⁹ vobis. Ut eñ illa fierẽt q̇ ſuperi⁹
reprebẽdit: ociũ cãm eſſe euidẽter expreſſit. Nullus eñ põt vel
inquietus eſſe: vel aliena curare negocia: niſi qui operi manuuꝫ
ſuaꝝ nõ acquieſcit inſiſtere. Quartũ ꝙ intulit morbũ q̇ ex h̄ ipo
ocio naſcit: id eſt vt inboneſte nõ ambulẽt. dicẽs. Et vt boneſte
ambuletis ad eos qui foris ſunt. Nunꝙ põt nec apud eos qui-
dem q̇ ſeculi boĩes ſunt boneſte incedere: qui nequaꝙ clauſtris
celle ꝛ opi manuũ ſuaꝝ inberere cõtẽtus eſt: ſed neceſſe eſt eũ in-
boneſtũ eſſe dũ neceſſaria victus requirit: adulationi ꝙ operaꝫ
dare: nouitates etiã rumoꝝ ſectari: cauſaꝝ fabularumq́ꝫ occaſio-
nes cõquirere: ꝑ quas ſibimetipĩ aditũ paret ac facultatem qua
diuerſaꝝ domos valeat penetrare. Et nullius aliquid deſidere-
tis. Non poteſt non alienis donis ꝛ muneribus inbiare: q̇ non
delectat pio quietoq́ꝫ labore opis ſui: quotidiani vict⁹ parare
ſubſtantiã. Uidetis tot cauſas tã graues ac turpes vnius vitiȷ̃:
id eſt ocioſitatis labe generari. Deniq́ꝫ boſipſos quos in ep̃la
prima molli fouerat palpitatione verboꝝ: qualr̃ in ſecunda ve-
lut qui nõ profeciſſent ad meliora remedia: auſterioꝛib⁹ quibuſ-
dã ꝛ cauſticis medicamẽtis ſanare aggredit: nullaq́ꝫ iã mitium
verboꝝ fomenta premittit: nõ vllã tenerã vocẽ ac blãdã: vt ibi.
Rogamus aũt vos frẽs: ſed Denũciam⁹ vobis fratres in nomi-
ij. Theſſa. iiij. ne dñi noſtri Jeſu chriſti: vt ſubtrabatis vos ab oĩ fratre ambu-
lante inordinate. Ibi rogat: hic denunciat. In illa blandientis
affectus: in hac obteſtãtis ſeueritas ꝛ minãtis. Denunciamus
vobis fratres. Quia prius rogantẽ contẽpſiſtis audire: falteꝫ
nunc denunciationibus obedite. Ipſamq́ꝫ denũciationẽ nõ nu-
do verbo: ſed cũ obteſtatione nois dñi noſtri Jeſu chriſti terribi-
lem infert: ne forte ſimplicẽ velut humana voce prolatã rurſum
cõtemnerent: nec magnopere ducerent obſeruandã. Statimq́ꝫ
vt peritiſſimus medicus: putribus mẽbris quib⁹ leni medica-
mẽto remediũ ferre nõ potuit: mederi ſpiritalr̃ ferri inciſione ꝑ-
tẽptat: vt ſubtrabatis vos inquiẽs ab omni fratre ambulante
inordinate ꝛ non ſm̃ traditionẽ quã acceperunt a nobis. Itaq́ꝫ
ab his qui vacare operi nolunt: iubet ſubtrahi: ꝛ velut mẽbra
ocij corrupta putredine deſecari: ne inertie morbus velut letale
contagiũ: etiã ſanas membrorum partes tabo ſerpente corrum-
pat. Dicturuſq́ꝫ de his qui operari manibus ſuis nolunt ꝛ pa-
nem ſuũ cũ ſilentio manducare: a quibus etiã precipit ſubtrahẽ-
dum: qualibus eos a principio opprobrijs inurat attẽdite. In
primis inordinatos dicit: nec ſm̃ ſuaꝫ traditionem ambulare:
alijs verbis contumaces eos vtpote qui nollent iuxta inſtitu-
tionem eius incedere: ꝛ inboneſtos eſſe deſinans: id eſt nõ pro-
ceſſionis: nõ viſitationis: nõ verbi: non temporis oportunitatẽ

congruā honeſtāq ſectantes. Omnibus enim iſtis vitijs inor dinatū quēq necesse eſt ſubiacere. Et nō ſm traditionē quam ac ceperunt a nobis. Et in hoc rebelles eos quodāmodo ⁊ contem ptores notat: q traditionē quā acceperunt ab eo tenere cōtemne rent: nec imitari vellēt id qđ magiſtrū nō ſolū verbū docuiſſe me minerint: ſed etiā opere nouerint pfeciſſe. Ipſi enim ſcitis quē admodū opteat imitari nos. Immanē cumulū reprehēſionis ex aggerat: cū hs eos aſſerit nō obſeruare qđ ⁊ memorie eoꝝ inhere at ⁊ ad imitandū non ſolū verbo inſtruente didicerint: ſed etiā exemplo operum prouocante ſuſceperint.

¶ Quod neceſſe ſit inquietum eſſe eum qui ope ma nuum ſuaꝝ non vult eſſe contentus. Cap. viij.

q Uia non inquieti fuimus inter vos. Cū ſe vult inquietū inter eos nō fuiſſe p operis exercitiū cōprobare: eos qui opari nolūt abūde notat ocioſitatis vitio inquietos ſem per exiſtere. Neq gratis panē mādūcauim⁹ ab aliquo. Per ſin gula verba increpationis auxeſin facit doctor gentium. Predi cator euāgelij dicit ſe nō gratis panē ab aliquo manducaſſe: qui nouit dominū precepiſſe: vt Qui euangeliū denūciāt de euāge lio viuant. Et rurſum: Dignus eſt operarius cibo ſuo. Cū itaq nō gratis q euāgeliū pdicabat: tā ſublime ac ſpiritale opus exer cens: cibū ſibi dnice iuſſionis auctoritate pſumeret: qđ nos fa ciemus quib⁹ nō ſolū nulla predicatio verbi cōmiſſa eſt: ſed nec vlla quidē niſi aīe noſtre ſolius cura mādat? Qua fiducia ocio ſis manib⁹ gratis panē comedere audebimus: q̄ vas electio nis euāgelica ſollicitudine ⁊ pdicatione cōſtrict⁹: ſine ope ma nuū comedere nō preſumit. Sed in labore inquit ⁊ fatigatione nocte ⁊ die opantes: ne quē vſm grauarem⁹. Adhuc additamē ta ſue caſtigationis exaggerat. Nō eñ ſimplr dixit: nō cōedim⁹ panē gratis ab aliq veſtrū: ⁊ ſtetit. Poterat eñ videri proprio ocioſoq ſumptu ac recondita pecunia vel aliorū: licet non iſto rum collatione ſeu muneribus ſuſtentatus fuiſſe. Sed in labo re inquit ⁊ fatigatione nocte ac die operantes: id eſt noſtro ope re ſpecialiter ſuſtentati. Et hoc inquit non pro noſtra volunta te perpetrabamus: nec pro delectatione vt requies ⁊ exercitiuꝫ corporis inuitabat: ſꝫ vt neceſſitas ⁊ inopia victus non ſine in genti fatigatione corporis facere compellebat. Non ſolum nan q per totum diei ſpacium: ſed etiam noctis tempore quod quie ti corporis videtur indultum: hoc opus manuum pro eſce ſolli citudine indeſinenter vrgebam.

Ibidem.

Mathe. x.

Ut. s.

¶ Quod non ſolum apoſtolus ſed etiam hi qui cum illo erant: manibus ſuis operati ſunt.

Capitulum. ix.

n Ec tñ ſe ſolũ taliter inter eos cõuerſatũ fuiſſe teſtať: ne
forte non magna nec generalis videretur hec forma: ſi
ipſius tñmodo traderet̃ exẽplo: ſʒ etiã oẽs q̃ erãt ſecũ
ad miniſteriũ euãgelij deputati: id eſt ſiluanũ ⁊ timotheũ˙ q̃ hec
eadẽ cũ eo ſcribũt: aſſerit ſimili ope laboraſſe. In eo etiã q̃ꝺ di-
cit: ne quẽ veſtrũ grauaremus: verecũdiã eis incutit magnã. Si
enĩ ille qui euãgeliũ p̄dicabat: ſignis illud virtutibuſqꝫ cõmen-
dans: ne grauaret quẽpiam: gratis panẽ mãducare nõ audebat
quomodo illi nõ eſtiment ſe grauare qui quotidie eum ocioſi va
canteſqꝫ preſumunt.

¶ Q̄ꝺ ob hoc manib⁹ ſuis apoſtolus operatus ſit vt nobis operandi preberet exẽplũ. Capitulum.x.

Ibidem. n On quaſi nõ habuerimus poteſtatẽ: ſʒ vt noſmetip̄os
formã daremus vobis ad imitandũ nos. Pandit cau
ſam cur tantũ ſibi laboris indixerit. Ut inquit formã
daremus vobis ad imitandũ nos: vt ſi forte doctrinã verborũ
auribus veſtris freq̃ter ingeſtã obliuioni traderetis: ſaltẽ con
uerſationis exẽpla ſub oculorũ fide vobis tradita memoriter re
tineretis. Haud leuis eorũ ⁊ in hoc reprehẽſio: cũ dicit ſe nulla
alia q̄ exẽpli gratia laborẽ hunc ⁊ fatigatiõe die noctuqꝫ corpis
exegiſſe: ⁊ eos nihilominus erudiri nolle: ꝓpter quos ipſe ne-
ceſſitatẽ nõ habẽs: tantũ ſibi fatigationis indixerit. Et quidẽ in
quit cũ haberemus poteſtatẽ ⁊ paterẽt nobis facultates omniũ
veſtrum atqꝫ ſubſtantie: ⁊ vtendi eis domini noſtri noſſem me
habere permiſſum: non ſum tamen hac vſus poteſtate: ne quod
a me bene ac licito fieret: alijs ocij nox ij preberet exemplum.
Et idcirco euangelium predicãs meis manibus atqꝫ opere ma
lui ſuſtentari: vt vobis quoqꝫ volentibus iter virtutis incede-
re: viam perfectionis aperirem: ⁊ conuerſationis formam meo
labore preberem.

¶ Q̄ꝺ nõ ſolũ exemplo: ſed etiã verbis p̄dicans mo nuerit operari. Capitulum.xi.

ſ Ed ne forte tacitus operans ⁊ erudire eos volẽs exem
plis: minime illos etiã p̄ceptorũ monitis inſtruxiſſe vi
1.Theſ.3. deret̃: infert. Nã ⁊ cũ eſſemus inquit apud vos hoc de
nũciabam⁹ vobis: q̃m ſi quis nõ vult opari nec mãducet. Ad
huc illoꝝ deſidiã q̄ ſciẽtes eũ vt magiſtrũ bonũ: doctrine gratia
⁊ inſtitutionis obtẽtu ſuis manib⁹ operatũ imitari cõtemnunt
⁊ diligentiã cautionẽqꝫ ſuã exaggerat: dicẽs: nõ tantummſe hoc
illis exẽplo tradidiſſe preſentẽ: ſed etiã verbis iugiter predicaſ
ſe: vt ſi quis ic ʒ nõ vult operari: nec manducet.

¶ De eodem. Capitulum.xij.

n On iam doctoris vel medici vtit͛ ad eos cõſilio: ſed diſtrictione in eos iudiciarie ꝓnũciationis inuehit͛: ⁊ apoſtolica poteſtate reſumpta: velut e tribunali in cõtemptores ſentẽtiam dicit. Illa nẽpe poteſtate quã cũ interminatione ſcribẽs ad Corinthios: a dño ſibi aſſeruit datã: cũ eos in delicto poſitos ꝓmoneret vt añ aduẽtũ ſuũ ſemetipſos corrigere feſtinarẽt: ita ꝑcipiens. Rogo vos ne pñs compellar audere in quoſdã ptãte illa q̃ data eſt mihi in vobis. Et iterũ. Si enĩ voluero aliquid gloriari de poteſtate quã dedit mihi dñs in edificationẽ ⁊ nõ in deſtructionẽ veſtrã: nõ erubeſcã. Illa inquã ptãte ꝓnunciat. Si q̃s nõ vult operari: nec mãducet: nõ gladio carnali eos addicens: ſed auctoritate ſpũſſcti: huius vite eis interdicẽs ſubſtãtiã: vt ſi forte penã future mortis minime cogitantes adhuc vellẽt amore ocij exiſtere contumaces: ſaltem neceſſitate naturali cõſtricti ⁊ metu preſentis interitus: ſalutaria precepta ſuſcipere cogerentur.

¶ De eo ꝙ dicit. Audiuimus enim inter vos quoſdã ambulare inquiete. Capitulum. xiij.

p Oſt tm̃ igit͛ rigorẽ euãgelice diſtrictionis: nũc iam cauſam exponit: cur hec vniuerſa ꝓmiſerit. Audiuim⁹ enĩ quoſdã inter vos ambulare inquiete: nihil operantes ſꝫ curioſe agẽtes. Nuſꝗ̃ eos q̃ dediti eſſe opi nolũt: vno tm̃ morbo corruptos ꝓnunciare cõtentus eſt. In priori nãq; ep̃la inordinatos eos appellat: nec ſm traditionẽ ambulare quã acceperant ab eo. Inquietos etiã eſſe definiuit: ⁊ gratis panẽ mãducare. Rurſum hic. Audiuimus inquit quoſdã inter vos ambulare inquiete. Et ſubiũgit ſtatim ſcõm languorẽ q̃ inquietudinis huius eſt radix. Nihil inquit operantes. Tertiũ quoq; morbũ: q̃ ex iſto velut quidã ramuſculus oritur. Sed curioſe agẽtes.

¶ Quod multa vitia amputet operatio. Capi. xiiij.

t Anq; fomiti vitioꝝ tantorũ congruã nũc emendationẽ cõferre feſtinat: ⁊ illa ap̃lica q̃ vſus fuerat pauloãte depoſita poteſtate: iterũ ad viſcera pij patris vel clementis reuertit͛ medici: ⁊ velut filijs ſuſcepitiſq; ſuis cõſilio ſalubri infert remedia ſanitatis: dicẽs. His aũt qui eiuſmodi ſunt: denũciamus ⁊ obſecramus in dño ieſu: vt cũ ſilentio operantes: panẽ ſuũ mãducẽt. Cauſas tantoꝝ viciꝝ q̃ de radice ocioſitatis emergũt: vno operationis ſalutari precepto curauit vt peritiſſim⁹ medicorũ: ceteras quoq; valitudines malas eodẽ ceſpite pullulantes ſciens protinus extinguendas: origine morbi principalis exempta.

¶ De humanitate etiã ocioſis ⁊ negligentibus impertiẽda. Capitulum. xv.

Ihilominus tn̄ vt pſpicaciſſimus ac puidus medicus
n nō ſolū infirmantiū cepit mederi vulneribus: ſ3 etiā ſa
nis q̄bus eoꝝ poſſit ppetua ſoſpitas cuſtodiri: ſimili=
ij.Theſ.iij. ter cōgruētia precepta cōmendat dicēs. Uos aūt nolite deficere
bn̄facientes. Qui nos: id eſt vias noſtras ſectātes: exēpla vobis
tradita operis imitatione cōpletis: ac nequaq̄ eoꝝ deſidiā iner
tiāq̄ ſectamini: nolite deficere bn̄facientes: id eſt humanitatē ve
ſtrā erga eos ſi forte neglexerint obſeruare: q̄ diximus ſimiliter
impertire. Ut caſtigauit ergo eos q̄ erant infirmi: ne ocio diſſoluti
inquietudini ꝛ curioſitati opam darēt: ita hos qui ſani ſunt pre
monet: vt hūanitatē quā bonis actualis impertire dn̄i pcepto iu=
bemur: ſi forte quidā praui ad ſanā doctrinā cōuerti noluerint
nō abſcedāt ab eis: ſed bn̄facere ꝛ fouere eos tā cōſolationis ꝛ
correptionis ſermōe: q̄ bn̄ficijs ſolitis ꝛ hūanitate nō deſinār.

Quod nō odij cauſa ſed dilectionis eos qui delin=quunt corripere debeamus. Capitulum. xvj.

Urſum tn̄ ne forte hac lenitate puocati quidā pceptis
r eius obedire cōtēnant: intermiſcet aplicam ſeueritatē
Ibidem. Qd̄ ſi q̄s nō obedit verbo nr̄o p epl̄am: hunc notate: ꝛ
nolite cōmiſceri cū illo: vt cōfundat. Monēſq̄ eos p reuerētia
ſua ꝛ vtilitate cōmuni q̄d opteat obſeruari: quaq̄ cautione apl̄i
ca mādata cuſtodiāt: ſubiūgit cōfeſtim patris indulgētiſſimi le
nitatē: ꝛ vt filios ſuos: quē erga pdictos p charitate fraternita
tis affectū debeāt retinere ſimiliter docet. Et nolite inq̄t q̄ſi ini=
micū exiſtimare: ſed corripite vt fratrem. Seueritati iudiciarie
paternā intermiſcuit pietatē: ꝛ ſuiaz aplico rigore platā: clemē
ti māſuetudine tēperauit. Nā ꝛ notari iubet eū q̄ obedire pceptis
ſuis cōtēpſerit: ꝛ cū illo nō cōmiſceri: ꝛ tn̄ hec fieri nō odij vitio
pcipit: ſed fraterne dilectionis ꝛ eoꝝ emēdationis intuitu. No
lite inquit cōmiſceri cū illo: vt cōfundat: vt q̄ non eſt magis pre
ceptis mitibus emēdatus: ſaltē publica oīm veſtrū ſegregatiōe
cōfuſus: ad tramitē ſalutis incipiat aliq̄n reuocari.

Diuerſa teſtimonia q̄bus apl̄s pcipit opari debe=re: vel ipſe operatus fuiſſe monſtratur. Capitulū. xvij.

Nn epl̄a quoq̄ ad ephesios de hoc ipſo opeita pcipit
Eph.4. n dicēs. Qui furabat iā nō furet: magis aūt laboret ope
rādo manib⁹ ſuis qd̄ bonū eſt: vt habeat vnde tribuat
neceſſitatē patiēti. In actib⁹ etiā apl̄oꝝ hec eadē nō ſolū docuiſ
ſe eū: ſed etiā ope pfeciſſe ſimiliter inuenim⁹. Nā cū veniſſet co=
rinthū: alibi ſe manere nō patit: niſi apud aquilā ꝛ priſcillā: eo
q̄ eiuſdē artis eſſent opifices quā ipſe erat ſolitus exercere. Ita
Actuū. viij. enim habes. Poſt hec paulus egreſſus ab athenis venit corin=
thum: ꝛ inueniens quendā iudeū noīe aquilā ponticū genere: ꝛ
priſcillā vxorē ei⁹: acceſſit ad eos: eo q̄ eiuſdē eſſent artis: ꝛ ma=

nebat cū eis ꝛ operabat᷑. Erāt eni̅ ſcenofactoꝛie artis.

¶ Qđ tm̄ opatus ſit apl's quantū nō ſibi ſoli: ſꝫ etiā his qui cū eo erāt poſſet ſufficere.

Capitulum. xviij.

Einde ꝓcedēs miletū: ꝛ exinde mittēs ephesum: cōuo
d cās ꝗꝫ ad ſe preſbyteros epheſioꝝ eccleſie: ꝛ dās eis pre
cepta quēadmodū regere ecclīam dei ſe abſente debe-
rēt: ait. Aurū ꝛ argentū nullius cōcupiui: ipſi ſcitis qm̄ ad om- Act. xx.
nia q̄ mihi opus erāt: ꝛ his qui mecū ſunt: miniſtrauerūt manus
iſte. Oia oſtēdi vobis q꞉ ſic laboꝛātes oꝫ ſuſcipere infirmos: ac Ibidem.
meminiſſe verbi dn̄i ieſu: qm̄ ipſe dicit. Beatius eſt magis dare
ꝙ accipe. Graue nobis ſue cōuerſatiōis reliquit exēplū: cū ſe nō
ſolū id operatū eſſe teſtat᷑ qđ neceſſitati tantūmodo ſui corpo-
ris expediret: ſꝫ etiā qđ vſibus eoꝝ q̄ ſecū erant poſſet ſufficere:
his videlicet q̄ quotidie neceſſarijs miniſterijs occupati: nequa
ꝙ ſibi pare ſimiliter victū ſuis manibus occurrebāt. Et ſicut ad
theſſalonicēſes operatū ſeſe dixit: vt illis formā daret ad imitan
dum eū: ꝛ hic tale quid intulit dicens.

¶ Quēadmodū intelligi debeat. Beatius eſt magis dare ꝙ accipere.

Capitulū. xix.

Omnia oſtēdi vobis: q꞉ ſic laboꝛātes opꝫ ſuſcipere in
e firmos: ſcꝫ vel mēte vel coꝛpoꝛe: id eſt vt noſtro potius
laboꝛe ſumptuꝗꝫ operis ſudoꝛe q̄ſito: ꝛ non de abūdan
tie cumulo ſeu repoſita pecunia: ſꝫ ne de aliena q̄dē largitate ac
ſubſtātia eos reficere feſtinem⁹. Et hoc ꝑm dn̄i dicit eſſe man- Ut. s.
datū. Qm̄ ipſe inqt dixit: id eſt dn̄s ieſus. Beatius eſt magis da
re ꝙ accipe. Hoc eſt impꝛtiētis beatioꝛ largitas ꝙ accipiētis pe
nuria: que nō de pecunia ꝑ infidelitatē vel diffidētiā reſeruata:
nec de reconditis auaricie theſauris impendit᷑: ſed q̄ de fructu
opis ꝓpꝛij ꝛ pio ſudoꝛe ꝓfert᷑. Et ideo beatius eſt magis dare
ꝙ accipe: q꞉ cū illius qui accipit is q̄ tribuit habeat pauperta-
tē: nihilomin⁹ laboꝛe ꝓpꝛio nō ſolū ſue neceſſitati ſufficientiā:
verūetiā qđ tribuat indigēti: pia ſollicitudine parare feſtinat:
duplici gratia decoꝛatus: ꝙ ꝛ ꝑfectā nuditatē chꝛiſti vniuerſa-
rū reꝝ ſuaꝝ abiectione poſſideat: ꝛ munificētiam diuitis laboꝛe
ſuo exhibeat ꝛ affectu. Hic quidē honoꝛās deū de ſuis iuſtis la-
boꝛibus: ꝛ delibans ei de fructibus iuſticie ſue: ille vero ocij toꝛ
poꝛe ꝛ inertia reſolutus: indignū ſe eſſe etiam cibo panis apli
pꝛobat ſententia: cōtra eius ſcꝫ interdictū ocioſus eū nō ſine rea
tu peccati cōtumaciaꝗꝫ pꝛeſumens.

¶ De fratre deſidioſo qui alios egredi de cenobio ſollicitabat.

Capitulum. xx.

Quidam fratrē cuius etiā nomē si amplius aliqd ex hoc instru
ctionis accederet: pderemus: q cū in cenobio moraref: eū
q necessitas coartaret: vt statutū opis pensum qtidie
economo traderet: ne in maiorē operis modū alicuius ppensius
laborantis tēderef: vel sfunderef exēplo: cū in cenobio quem
piā fratrū vidisset ingressuz q ardore fidei vellet aliqd amplius
opis cōsignare: si clādestinis eū psuasionibus reuocare ab huiõi
intētione minime potuisset cōsilijs prauis ac susurrationibus ad
trāsmigrādū exinde psuadebat. Et quo eū facilius asportaret:
se quoq iā olim multis ex causis offensum cōfingebat velle di
scedere: si solatiū itineris vel comitis reppisset. Cūq eū ad sen
sum occultis obtrectationibus monasterij ptraxisset: codicēs ei
horā q de monasterio deberet exire: vel locū quo se puenieēs ex
pectaret: ipe velut illico subsecuturus: ibidē subsistebat. Illoq iā
p discessus sui verecūdia nō audēte ad monasteriū de quo aufu
gerat vlterius aggregari ille ex fuge eius in cenobio residebat. Hoc
vnū exemplū de istiusmodi genere hoīm p incipientiū cautione
dixisse sufficiat: quo pateat euidentius quāta mala ociositas fm
scripture sentētiā in monachi mente pturiat: vel quēadmodum
1. Cor. 15. corrumpant bonos mores colloqa mala.

Diuersa testimõia de salomōe ɔtra acidiā. Ca. xxi

Quod ociositatis vitiū etiā sapiētissimus salomon euidētis
Puer. 28. sime notat in multis: ita dicēs. Qui sectaf ociū replebi
tur paupertate: vel visibili scz vel inuisibili: qua neces
se est ociosum queq z diuersis vitijs inuolutū teneri: z alienum
semper existere a cōtemplatione dei vel diuitijs spiritalibus. De
1. Cor. 1. quibus btūs apls. Quia in omnibus indt diuites facti estis in
illo: in omni verbo z in omi scientia. De hac aūt ociosi paupta
Ro. 13. te alibi quoq ita scribif. Et vestief cōcissa veste z pannosa ois
somniculosus. Sine dubio eñ nō merebif illo incorruptionis
1. Thes. 5. vestimēto ornari: de quo apls pcipit. Induite vos dñm Jesum
Esa. 52. xpm. Et iterū. Induti lorica iustitie z charitatis z de quo etiam
dñs ad hierusalē loqf p pphetā. Exurge exurge hierlm indue
re vestimentis glorie tue. Quisqs somno ocij vel acidie supera
tus: non industrie sue labore sed inertie pannis opiri malue
rit: quos abscidēs de pfecta plenitudine z corpore scripturaꝝ:
nō vestimentū glie nec decoris: sed ignominiosum excusationis
velamen sue coaptabit ignauie. Solēt eñ hi qui sunt hac segni
tie dissoluti: nolentes opere manuū suarū sustentari: qd aposto
lus indefinēter exercuit vel nobis exercere pcepit: quibusdā vti
testimonijs scripturarū: quibus quoddā inertie sue velamē im
Joh. vi. ponant: dicētes scriptū esse. Operamini non cibū q perit: sed q
Eiusdē. iiij. permanet in vitā eternā. Et meus cibus est vt faciā voluntatē
patris mei. Sed hec testimonia: pāni quidā sunt de solida euā
gelice lectionis plenitudine abscisi: et ad hoc assumuntur vt con

tegant potius ignominiã: ocioſitatis ac verecũdie nr̃e: ꝙ vt ca
leſaciãt ꝛ exornẽt nos illa precioſa veſte ꝑfectaqꝫ ꝓ tntũ: quam
in Prouerbijs mlier illa ſapiẽs: q̃ fortitudine ꝛ decore induta ẽ
vel ſibi vel viro ſuo feciſſe deſcribit: de q̃ etiã cõſequẽter infert:
Fortitudine ꝛ decore induta eſt: ꝛ letata eſt in dieb⁹ nouiſſimis Prover.31.
De hoc inertie morbo rurſus idẽ Salomõ ita cõmemorat. Uie Prover.15.
nihil operantiũ ſtrate ſunt ſpinis: id eſt illis ac filiꝭ vitijs q̃ apo
ſtolus in ſuperiorib⁹ de ocio pullulare ꝓfatus eſt. Et iterũ. In de
ſiderijs eſt ois ocioſus. De quib⁹ apl̃us cõmemorauit dicẽs. Et
nulli⁹ aliq̃d deſideretis. Et ad extremũ. Multa mala enim docuit
ocioſitas. Que euidẽter apl̃s in his q̃ ſupra expoſuim⁹ enũera
uit dicẽs. Nihil operantes: ſed curioſe agẽtes. Huic q̃z vitio ſubiũ
xit aliud. Et operã detis vt quieti ſitis. Et deinde: vt vr̃a nego
cia agatis ꝛ vt honeſte ambuletis ad eos qui foris ſunt: ꝛ nul
lius aliq̃d deſideretis. Quos etiã inordinatos ac rebelles no 1.Teſ.4.
tat: ab his ſtudioſos quoſqꝫ ſegregari ꝓcipiẽs. Ut ſubtrahatis
vos inq̃t ab oi fratre ambulãte inordinate ꝛ nõ ſm traditionẽ
quam acceperunt a nobis.

¶ Quod per egyptum fratres ita ſuis manibus ope
rantur: vt nõ ſolum proprijs neceſſitatibus ſatiſfaciãt
ſed etiam his qui in carceribus ſunt ſubminiſtrent.

Capitulum.xxij.

His itaqꝫ exẽplis ꝑ egyptũ patres erudit: nullo mõ ocio
ſos eſſe monachos ac ꝓcipue iuuenes ſinũt: actũ cordis
ac profectũ patiẽtie ꝛ humilitatis ſedulitate operis me
tientes: ꝛ nõ ſolum a nullo quicꝙ ad vſum victus ſui accipere
patiunt: ſed etiã de laborib⁹ ſuis: nõ tñ ſuperuenientes ac pe
regrinos reficiunt fratres: verũetiã per loca libye que ſterilitate
ac fame laborant: necnõ etiã ꝑ ciuitates his qui ſqualore carce
rum cõtabeſcũt: im̃ ..anẽ conſerẽtes dirigũt alimonie victuſqꝫ
ſubſtantiã: de fructu manuum ſuarũ rationabile ac verũ ſacrifi
cium domino tali oblatione ſe offerre credentes.

¶ Quod ocij cauſa faciat in partib⁹ occidẽtis nõ eſſe
cenobia monachorum. Capitulum.xxiij.

Hinc eſt ꝙ in his regionibus nulla videm⁹ monaſteria tã
ta fratrũ celebritate fundata: quia nec operũ ſuorũ facul
tatib⁹ fulciunt: vt poſſint in eis iugiter ꝑdurare. ꝛ ſi eis
ſuppeditare quoquo mõ valeat ſufficiẽtia vict⁹ alterius largita
te: voluptas tamen ocij ꝛ ꝑuagatio cordis diutius eos in loco
perſeuerare non patitur. Unde hec eſt apud egyptum ab anti
quis patribus ſancta ſententia operantem monachum demo
ne vno pulſari: ocioſum vero innumeris ſpiritibus deuaſtari.

¶ De abbate paulo qui ſingulis annis omne opus

manuum ſuarum igne ſuppoſito concremabat.

Capitulum.xxiiij.

Eniq; abbas paulus pbatiſſimus patrũ: cum in eremo
d vaſtiore cõſiſtens q̃ porphirio nũcupat: palmaꝝ fructi-
bus ⁊ horto modico ſecurus haberet ſufficiẽtẽ alimonie
ſue victuſq; ſubſtantiã: nec poſſet aliqͥd aliud vñ ſuſtẽtaret ope
ris exercere: eo ꝙ ab oppidis ⁊ habitabili terra ſeptẽ manſioni
bus vel eo amplius deſerti illius ſepararet habitatio: pluſq; ex
peteret᷑ ꝓ mercede vecture: ꝙ valere poſſet p̃cium operis deſu-
dati: collectis palmaꝝ folijs quotidianam penſum velut exin-
de ſuſtẽtandus a ſemetipſo iugiter exigebat. Cũq; ope tot⁹ anni
antrum eius fuiſſet impletũ id qđ ſollicita cura laborauerat ſin
gulis ãnis: ſuppoſito igne cõcremabat intm̃ pbans ſine opere
manuũ nec in loco poſſe monachum perdurare: nec ad pfectio-
nis culmen aliquando cõſcẽdere: vt cũ hoc fieri nequaꝙ neceſſi
tas vict⁹ exigeret: ꝓ ſola purgatiõe cordis ⁊ cogitationũ ſolidi
tate ac pſeuerantia celle: velle; acidie ipſius demonũq; victoria
⁊ expugnatione pficeret.

Verba abbatis moyſi que dixerit mihi de remedio acidie. Capitulum.xxv.

Um incipiẽs in eremo cõmorari abbati moyſi: oĩꝫ ſctõ
c rũ ſummo: dixiſſeꝫ me egritudine acidie heſterno die gra
uiſſime fuiſſe ꝯfectũ: nec ab ea potuiſſe alias liberari:
niſi ad abbatẽ paulũ ꝓtinus cucurriſſem: ille. Nõ te ait ab ea li
beraſti: ſꝫ magis ei te deditũ ac ſubditũ p̃buiſti. Grani⁹ eñi te vt
deſertorẽ ac fugitiuũ deinceps aduerſari⁹ impugnabit: quẽ de
cõflictu ſuperatũ ꝓtin⁹ aufugiſſe ꝯſpexit: niſi decetero cõmiſſa
cõgreſſione: non deſertione celle: vel ſomni torpore: ingruentes
eſtus eius ad horã euaporare malueris: ſed tolerantia potius
⁊ conflictu didiceris triũphare. Vñ experimẽto ꝓbatũ eſt acidie
impugnationem nõ declinãdo fugiendã: ſed reſiſtẽdo ſupandã

¶ Explicit de ſpiritu acidie liber decimus.

Incipit ãnotatio caploꝝ libri.xj. đ ſpũ cenodoxie.

Ca.i. Proemiale.
ij Qđ cenodoxia nõ ſolũ in pte carnali ſed etiã in ſpiritali
monachum pulſet.
iij Quod cenodoxia multiplex ſit ac multiformis.
iiij Quomodo monachum cenodoxia a dextris ⁊ a ſiniſtris
impugnet.
v Qua comparatione monſtretur natura cenodoxie.
vi Quod cenodoxia nec beneficio ſolitudinis extinguat᷑.
vij Quo cenodoxia cum deiecta fuerit acrius reſurgat ad
luctamen.
viij Quod cenodoxia nec eremo nec etate deferueat.

ix Quod cenodoxia periculoſior ſit virtutibus mixta.
x Exemplum regis Ezechie quemadmodum telo cenodoxie deiectus fuerat.
xi Exemplū regis Ozie eiuſdem morbi labe ſuperati.
xij Diuerſa teſtimonia cōtra cenodoxiam.
xiij Quib⁹ modis cenodoxia monachum pulſet.
xiiij Quemadmodū clericat⁹ gradū ingerat ambiendum.
xv Quomodo cenodoxia mentē inebriet.
xvj Quod aliter vitia curari non poſſint niſi eorum radices ⁊ cauſe fuerint publicate.
xvij Quod monachus debet vitare mulieres ⁊ epiſcopos.
xviij Remedia quib⁹ cenodoxiam vitare poſſimus.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber vndecimus de ſpiritu cenodoxie.

¶ Proemiale. Capitulum.j.

SEptimum nobis certamē eſt contra ſpiritum cenodoxie: quam nos vanam ſiue inanem gloriam poſſumus appellare: multiformē varium atq; ſubtilem: ita vt quibuſlibet perſpicaciſſimis oculis nō dicam caueri: ſed peruideri deprehēdiq; vix poſſit. χενοδοξια

¶ Quod cenodoxia non ſolum in pte carnali ſed etiā in ſpiritali monachum pulſet. Capitulum. ij.

n Non ſolū enim vt cetera vitia in parte carnali: ſed etiam in ſpiritali monachum pulſat: ſubtiliore ſe nequitia ingerēs mēti: ita vt qui non potuerint carnalibus vitijs decipi: ſpiritalibus ſucceſſibus acrius ſaucientur: tantoq; eſt pniciosior ad conflictū, q̄to obſcurior ad cauendū. Omniū nāq; vitiorum manifeſtior apertiorq; congreſſus eſt: ⁊ in vno quoq; eorū contradictione rigida confutatus incentor inualidior factus abcedet: victoreq; ſuum deiectus aduerſarius deinceps infirmior attemptabit. Hic vero morbus cum pro elatione carnali pulſauerit mentem ⁊ fuerit reſponſionis ſcuto repulſus rurſus vt q̄dā multiformis neq̄tia priore habitu pſonaq; mutata ſub virtutum ſpecie victorē confodere ⁊ iugulare pertemptat.

¶ Quod cenodoxia multiplex ſit ac multiformis. Capitulum.iij.

c Ceſſi cetera vitia ſeu perturbatiōes vniformes ac ſimplices eē dicunt: hec vero multiplex ⁊ multiformis ac varia vndiq; bellatori ⁊ ex omni pte victori occurrens. Nā ⁊ in habitu ⁊ in forma: in inceſſu: in voce: in opere: in vigilijs:

In ieiuniis: in oratiõe: in remotiõe: in lectione: in ſciẽtia in taci
turnitate: in obediẽtia: in humilitate: in longanimitate: milites
xp̃i vulnerare conat᷑: ⁊ velut quidã pniciosiſſimus ſcopulus tu-
mentibus vndis obiect⁹: improuiſum ac miſerabile naufragiũ
ſcdo nauigantibus vento dñi nõ cauetur nec preuidet᷑ importat.

¶ Quomodo monachum cenodoxia a dextris ⁊ a ſi- niſtris impugnet: Capitulum .iiij.

Tacq via regia volentes incedere p arma iuſticie que a
t dextris ſunt ⁊ a ſiniſtris: oportet apoſtolica diſciplina
trãſire per gloriam ⁊ ignobilitatẽ: per infamiã ⁊ bonã
2. Cor. 6. famã: ⁊ tanta cautiõe inter tumentes tẽptationũ fluctus guber
nante diſcretiõe ⁊ flante nobis ſpiritu dñi: iter dirigere virtutis
vt dextra leuaq ſi pauluũ deflectamus: ſciamus nos pernicio-
ſis mox cautib⁹ illidẽdos. Ideoq p ſapientiſſimũ ſalomonem
monemur. Ne diuertaris ad dexterã neq ad ſiniſtrã: id eſt ne ti-
Prouer. 4. bi de virtutibus blandiaris: ⁊ dextris ſucceſſib⁹ ac ſpiritalib⁹ ex
tollaris: nec deflectẽs ad ſiniſtrã tramitẽ vitiorũ: ſm aplm glo-
riã tibi ex eis in tua cõfuſione cõquiras. Nã cui ſub ſpecie inc-
cincte veſtis ac nitide cenodoxia nõ potuit generari: pro ſquali
da ⁊ inculta ac viliore conat᷑ inferri. Quẽ nõ potuit per hono-
rem deiicere: hũilitate ſupplãtat. Quem ſcientie ⁊ elocutionis
ornatu nequiuit extollere: grauitate taciturnitatis elidit. Si ie
iunet in palã: gloria vanitatis pulſat᷑. Si illud cõtemnende glo
rie cauſa cõtexerit: eodẽ vitio elationis obtundit᷑. Ne vana glo
rie contagio maculet᷑: orationes plixas ſub fratrũ vitat celebra
re conſpectu: ⁊ cũ eas latenter exerceat: nulliũq habeat conſciũ
facti: non effugit aculeos vanitatis.

¶ Qua cõparatiõe mõſtret᷑ natura cenodoxie. Ca. v.

Ulcre ſeniores noſtri naturã morbi huius in modũ ce
p pe bolborũq deſcribunt que vno decorticata tegmine:
alio rurſum inueniuntur induta: totienſq reperiuntur
obtecta: quotiens fuerint expoliata.

¶ Quod cenodoxia nec beneficio ſolitudinis extin- guatur. Capitulum .vj.

N ſolitudinẽ quoq cunctorũ mortaliũ cõſortia glie cauſa fu
i gientẽ: perſequi nõ deſiſtit. Quãtoq amplius vniuerſũ
quis vitauerit mundũ: tanto eũ acrius inſequit᷑. Alium
q patientiſſimus ſit operis ac laboris: aliũ q ad obediendum
ꝓmptiſſimus: aliũ q humilitate ceteros preponderet: conat᷑ ex
tollere. Alius ſciẽtie: alius lectionis: alius vigiliarũ plixitate
temptat᷑. Nec alias quemq hic morb⁹ niſi ſuis nitit᷑ virtutibus
ſauciare: in his offendicula tendens interitus: quibus vite ſti-
pendia conquirunt᷑. Uolentib⁹ quippe iter pietatis ac perfectio
nis incedere: nõ alibi inimici inſidiantes: niſi in via qua ambu

lant: laqueos deceptionis abſcondūt: ſm illam beati dauid ſen
tentiā. In via hac qua ambulabā abſconderunt laqueū mihi: vt
in hac ipa ſcʒ virtutū via qua gradimur: tendētes ad brauiū ſu-
perne vocationis: noſtris elati ſucceſſibꝰ corruamus: obligatiſ
qȝ pedibꝰ anime noſtre cōcidamus: cenodoxie laqueis cōpedi-
ti. Et ita fit vt qui aduerſarij cōflictu nō potuimus ſuperari: no
ſtri triūphi ſublimitate vincamur: ſeu certe qđ eſt etiam aliud de
ceptionis genus: vt excedētes continētie vel noſtre poſſibilita-
tis modum perſeuerantiam noſtri curſus infirmitate corporis
intercedente perdamus.

Quod cenodoxia cum deiecta fuerit: acrius reſur- gat ad luctamen. Capitulū. vij.

Omnia vitia ſuperata marceſcunt: ⁊ deuicta per ſingu-
los dies infirmiora reddunt̄: ⁊ vel loco vel tempore mi
nuunt̄ atqȝ deferuēt: ſeu certe a cōtrarijs virtutibus diſ
ſidentia: vel cauent̄ facilius vel vitant̄: hoc vero deiectū: acrius
reſurgit ad luctam: ⁊ cū putat̄ extinctum: ſua morte viuacius cō
ualeſcit. Cetera genera vitiorꝝ eos tantū impugnare ſolent quos
in certamine ſuperarint: hoc vero ſuos victores acrius inſecta-
tur. Quātoqȝ fuerit validius eliſum: tanto vehementius victo
rie ipſius elatione congreditur. Et hec eſt ſubtilis inimici ver-
ſutia: vt militem chriſti proprijs faciat telis occūbere: quem ho
ſtilibus armis ſuperare non potuit.

Quod cenodoxia nec eremo nec etate deferueat. Capitulum. viij.

Alia interdū vitia ſicut diximus etiā locorꝝ beneficio cō
quieſcunt: ⁊ materia peccati vel oportunitate eius ⁊ oc
caſione ſubtracta lenteſcere ſolēt ⁊ minui: hoc vero cuʒ
fugiēte deſerta penetrāt: nec loco nouit excludi: nec extrinſecus
materia ſubtracta marceſcere. Non enim aliunde qȝ virtutum
eius quem impetit ſucceſſibus animat̄. Quedam etiam proceſſu
temporis vt prefati ſumus interdum molliunt̄ atqȝ vaneſcunt:
huic longeuitas niſi fuerit induſtria ſolerti ac prudenti diſcre-
tione fundata: nō ſolum non officit: verumetiam maiora nouit
fomenta congerere vanitatis.

Qđ cenodoxia piculoſior fit virtutibꝰ mixta. C. ix.

Poſtremo cetere perturbationes a contrarijs ſibi virtu-
tibus diſſidētes: ⁊ ex aperto tāqȝ die claro bellantes: ⁊
ſuperantur facilius ⁊ cauent̄: hec aūt virtutibus inſer-
ta ⁊ aciei permixta velut in nocte ceca dimicans: atrocius ino-
pinatos decipit ⁊ incautos.

Exemplum regis ezechie quemadmodum telo ce nodoxie deiectus fuerat. Capitulum. x.

I Ta nanq; ezechiam regē iude virū in omnib' cōſumma
te iuſticie: ⁊ ſanctaꝝ ſcripturarū teſtimonio cōprobatū
poſt innumera virtutum preconia: vno elationis telo
legimus fuiſſe deiectū: ⁊ qui internetionē centū octoginta quin
4.Re.19. q; milium de exercitu aſſyrioꝝ: angelo ſub nocte vaſtante: vna
prece valuit impetrare: vanitatis gloriatiōe ſuperat. Cuius vt
preteream virtutū tam ꝓlixum catalogū: quē replicare, perlon-
gum eſt: hoc vnum dicā. Qui poſt interdictū terminū vite mor
tiſq; diē: dñi ſentētia prefinitū: quindecim annis vite metas ex
4.Re.20. cedere vna oratione ꝓmeruit: Sole per decē gradus quos ad oc
caſum tendēs iam illuſtrauerat reuertēte: qui lineas quas abſceſ
ſu eius vmbra ſubſequens occupara:: ſuo rurſum reditu fugās
duplicatū diē vniuerſo orbi cōtra fixas nature leges inaudito
miraculo prebuit: poſt tanta tāq; incredibilia ſigna: poſt tā im
Ibidem. mania documenta virtutū: qualiter fuerit ſucceſſibus ſuis eli-
ſus: audi ſcripturam narrantē. In dieb' inquit illis egrotauit
ezechias vſq; ad mortē: ⁊ orauit dñm ⁊ exaudiuit eū ⁊ dedit ei ſi
gnū. illud ſcʒ qđ legimus de ſolis datum eſſe reditu per Eſaiā
ꝓphetam in quarto regnoꝝ libro: ſed nō inquit ſcđm beneficia
que acceperat retribuit ei: quia eleuatum eſt cor eius: ⁊ facta eſt
cōtra eū ira: ⁊ cōtra iudam ⁊ hieruſalē: humiliatuſq; eſt poſtea:
eo ꝙ exaltatū eſſet cor eius: tam ipe ꝙ habitatores hieruſalē: ⁊
idcirco nō venit ſup eos ira dñi in diebus ezechie. Quā perni-
cioſus ꝙ̄ grauis eſt elationis morbus: Tāte iuſticie tante virtu
tes tanta fides atq; deuotio: que naturā ipſam ac totius mūdi
leges immutare meruerūt: vna elatione deperceunt: ita vt vni-
uerſis virtutibus ſuis acſi non fuiſſent: obliuioni traditis: iraʒ
dñi cōfeſtim ſuſcepiſſet: niſi eam reſumpta humilitate placaſſet
vt qui de tam excelſo meritorum faſtigio elatione impellente de
ciderat: nō niſi per eoſdē rurſum humilitatis gradus ad amiſſuʒ
culmē accēderet. Uis aliud quoq; exēplū ſimilis ruine ꝑcipere.

Exemplum regis ozie eiuſdē morbi labe ſuperati. Capitulum .xj.

O Zias huius quem cōmemorauimus regis atauus: in
omnibus quoq; ipſe ſcripture teſtimonio collaudatus:
poſt ingentia virtutum ſuarum preconia: poſt innume
ros triūphos quos deuotionis ac fidei ſue merito perpetrauit:
2.Paral.26 diſce qualiter ſit vane glorie elatione deiectus. Et egreſſum eſt
inquit nomen ozie ꝓpter quod auxiliaretur ei dominus ⁊ cor-
roboraſſet illum. Et cum roboratus eſſet: eleuatum eſt cor eius
in interitū ſuum: ⁊ neglexit dominū deum ſuū. Cernis aliud exē
plum ruine grauiſſime: ⁊ conſpicis duos viros tā iuſtos tanq;
perfectos triumphis ſuis atq; victorijs fuiſſe cōfectos. Uñ vide
tis ꝙ̄ pernicioſi rerū ſecundarū ſoleant eſſe ſucceſſus: ita vt qui
nō potuerunt aduerſis frangi: ꝓſperis ſi incauti fuerint acrius

elidantur: ⁊ qui in conflictu atqꝫ acie mortis euaſerunt diſcri-
mina: tropheis proprijs triumphiſqꝫ ſuccumbāt.

Diuerſa teſtimonia contra cenodoxiā. Cap̄.xij.

Deo apl's monet. Nolite fieri inanis glīe cupidi. Et do- Gal.6.
i minꝰ phariſeos caſtigās. Quō inquit vos poteſtis cre- Joh.5.
dere qui gloriā abinuicē accipitis: ⁊ gloriam que a ſolo
deo eſt nō queritis? De his et beatus dauid cū interminatiōe di-
cit. Quoniā deus diſſipauit oſſa eorum qui hominibus placēt. Ps.52.

Quibꝰ modis cenodoxia monachū pulſet. C.xiij.

Olet etiā incipientiū mētes ⁊ eorum qui minus adhuc
ſ vel virtute animi vel ſciētia pfecerūt: aut pͥpter ſonū vo-
cis extollere: qꝺ ſcꝫ modulatius pſallāt: aut ꝙ ſint exe-
ſis carnibus vel corpore lautiores: aut ꝙ parentes diuites aut
nobiles habeant: vel ꝙ militiā honoreſqꝫ cōtēpſerint. Interdū
etiam dignitates ⁊ opes q̄ forte nec apprehēdi quidē aliqū po-
tuiſſent: perſuadet quēpiam pfacile fuiſſe adepturū ſi perſeueraſ-
ſet in ſeculo: vana ſpe etiam de incertis inflās eū: ⁊ de his que
nunq̄ poſſedit: velut qui ea cōtempſerit glīa vanitatis extollēs.

Quemadmodum clericatus gradum ſuggerat ambiendum. Capitulū.xiiij.

Onnunq̄ vero clericatus gradum ⁊ deſiderium presby-
n terij vel diaconatus immittit. Quem ſi vel inuitus fuiſ-
ſet indeptus: tanta expleturum ſanctitate ac rigore de-
pingit: vt ceteris quoqꝫ ſacerdotibus prebere potuerit ſanctita-
tis exempla: dein multos non ſolum conuerſationis forma: ve-
rumetiam doctrina ſua ſermoneqꝫ lucraturū. Facit etiam in ſo-
litudine vel in cellula commorantē: diuerſorum domos ac mo-
naſteria mente atqꝫ animo circuire: ⁊ plurimorum conuerſiōes
ſub incitamēto imaginarie exhortationis acquirere. Agit itaqꝫ
infelix anima tali vanitate velut profundiſſimo ſopore deluſa:
vt plerūqꝫ huiuſmodi cogitationū illecta dulcedine: ⁊ his reple-
ta ſimulacris: ne preſentes quidem actus vel fratres valeat cō-
templari: dum his que cogitationū peruagatione vigilans ſom-
niauit: delectatur inherere quaſi veris.

Quomō cenodoxia mentē inebriet. Cap̄.xv.

Emini cuiuſdā ſenis cum in eremo ſcythie cōmoraretur.
m Qui cū ad cellā cuiuſdam fratris gratia viſitatiōis ad-
uentēs oſtio approximaſſet: audiſſetqꝫ eū quiddam ob-
murmurantē intrinſecus: paululū ſubſiſtit: cognoſcere volēs qd-
nam de ſcripturis legeret: vel ſicut eſt moris operās memoriter
recenſeret. Cūqꝫ pīſſimus explorator aure diligēter applicita
curioſius auſcultaret: ita eū repperit huius ſpūs impugnatiōe
pellectū: vt in eccleſia facere ſe crederet exhortatoriū plebi ſer-
monē. Cūqꝫ ſubſiſtēs ſenex audiſſet eū finiſſe tractatū: ⁊ mutato

rurſum officio celebrare velut diaconū cathecuminis miſſam: tūc demū pulſauit oſtium. Qui egreſſus occurenſq; ſeni veneratione ſolita: introducenſq; eū quā olim venerit cogitationū ſuaꝝ conſciētia remordēte pquirit; ne ſcʒ diutius ſtans ad oſtiū iniuriā pertuliſſet. Iocularitar ſenex grateq; reſpondit: mō inquiens veni: quando tu miſſam cathecuminis celebrabas.

¶ Quod aliter vitia curari non poſſint niſi eorum radices ⁊ cauſe fuerint publicate. Cap.xvi.

b Et idcirco inſerere huic opuſculo neceſſariū duxi: vt de impugnationū vi atq; ordine vitioꝝ: quib⁹ miſerabilis aīa laceratꝰ: nō ſolū rōe ſed ēt exemplis inſtructi: ad deſpitandos laqueos ⁊ multiplices decipulas inimici: cautiores eſſe poſſimus. Ita nāq; indifferēter hec ab egyptiis patrib⁹ proferunt in mediū: vt olm vitioꝝ certamina vel illa q̄ patiunt vt illa q̄ paſſuri ſunt: iuniores relatione ſua tanq̄ q̄ adhuc ea ſuſtineāt: apud eos detegāt atq; denudēt: quo exponētib⁹ eis illuſiones oīm paſſionū: q̄cūq; incipiētiū ſunt ac ferventiū ſpū: colluctationū ſuaꝝ arcana cognoſcāt: ⁊ ea tāq̄ in ſpeculo cōtēplātes: ⁊ cauſe vitioꝝ q̄b⁹ pulſant ⁊ remedia doceant: futuroꝝ q̄ certaminū ꝯgreſſib⁹ anteq̄ ſupueniāt eruditi: q̄liter peccauere ⁊ occurrere eis vel cōfligere debeāt: inſtruant. Ut ſolēt peritiſſimi medicoꝝ nō ſolū mederi pſentib⁹ morbis: verūetiā futuris peritia ſagaci occurrere: eoſq; pceptis vel poculis ſalutarib⁹ puenire: ita hi q̄ veriſſimi aiaꝝ medici: emerſuras valitudines cordiū: ſpiritali collatione velut quodā celeſti antidoto pnecātes: in iunioꝝ mētib⁹ nō patiunt adoleſcere: apiētes eis ⁊ cauſas imminentium paſſionum ⁊ remedia ſanitatum.

¶ Qd̄ monach⁹ dʒ vitare mulieres ⁊ epōs. C.xvii.

q Uapropter hec eſt antiq̄t⁹ patrū pmanēs nūc vſq; ſnia (quā pferre ſine mea cōfuſione nō potero: q̄ nec germanā vitare potui: nec epī euadere man⁹) oīmodis monachū fugere debere mulieres ⁊ epōs. Neuter eni ſinit eū quē ſemel ſue familiaritati deuīxerit: vel quieti cellule vlterius operā dare: vel diuine theorie p ſctāꝝ reꝝ intuitū: puriſſimis ocl̄is inherere.

¶ Remedia quibus cenodoxiam vitare poſſimus. Capitulum.xviii.

I Deoq; athleta chriſti qui verum ac ſpiritalē agonem legitime certare deſiderat: hanc multiformem variāq; beſtiam omnimodis ſuperare feſtinet. Quā nobis ex omni parte velut multiplicem nequitiā occurrentem: tali remedio poterimus euadere: vt cogitantes illud dauiticum eloquium:
Ps̄.lii. Dominus diſſipauit oſſa eorum qui hominibus placent. Primitus nihil pposito vanitatis ⁊ inanis glorie capeſſende gr̄a: noſmetipſos facere permittamus. Deinde ea que bono initio ſe

cerimus obſeruatione ſimili cuſtodire nitamur ne oēs laborū noſtrorum fructus poſt irrepens cenodoxie morbus euacuet. Quicq̄d etiā in cōuerſatione fratrū minime cōmunis vſus recipit vel exercet: omni ſtudio vt iactantie deditā declinemus: ⁊ ea q̄ nos poſſunt inter ceteros notabiles reddere ac veluti ſolis facientib⁹ laus apud hoīes ſit conquirenda vitemus. His enim vel maxime indicijs cenodoxie: letale contagium nobis inherere monſtrabitur. Quod facillime poterimus effugere: ſi conſideremꝰ nō ſolū fructū laborꝝ nſorꝝ nos penitus miſſuros quoſcūq; cenodoxie propoſito fecerimus: ſed etiā reos magni criminis factos: eterna ſupplicia velut ſacrilegos ſoluturos: vtpote qui ad iniuriā dei opus qḋ eius obtentu nos oportuit agere: hominum grā maluimus exercere: ab eo qui occultorꝝ eſt conſcius homines deo: ⁊ gloriā mundi glorie domini pretuliſſe conuicti.

¶ Explicit de ſpiritu cenodoxie liber vndecimus.

¶ Incipit annotatio capitulorū libri duodecimi de ſpiritu ſuperbie.

Ca. j. Probemiale.
ij Quod ſuperbie duo ſint genera.
iij Quod ſuperbia omnes pariter virtutes auferat.
iiij Quod ob ſuperbiam lucifer ille de archangelo factus eſt diabolus.
v Quod fomites vitiorum omniū de ſuperbia pullulēt.
vi Quod ſuperbie vitium ſit in ordine colluctationis extremum: tempore tamen ⁊ origine primum ſit.
vij Quod tantum ſit malum ſuperbie vt ipſum deum aduerſarium habere mereatur.
viij Quemadmodum deus ſuperbiam diaboli virtute humilitatis extinxerit: ⁊ diuerſa ſuper hoc teſtimonia.
ix Quēadmodū nos quoq; ſuperbiā ſuperare poſſumus.
x Quod nemo poſſit perfectionem virtutū vel promiſſam beatitudinem ſuis tantū viribus obtinere.
xi Exemplum latronis ſiue dauid vel vocationis noſtre ad dei gratiam demonſtrandam.
xij Quod nullus ſit labor qui poſſit repromiſſe beatitudini comparari.
xiij Traditio ſeniorum de conſequenda puritate.
xiiij Quod adiutorium dei laborantibus tribuatur.
xv A quibus perfectionis viam diſcere debeamus.
xvi Non poſſe nos ſine miſericordia ⁊ inſpiratione dei ad ipſum laborē obtinende perfectionis accedere.
xvij Teſtimonia diuerſa quibus euidenter oſtenditur nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtram pertinet ſine adiutorio dei perficere.
xviij Quod non ſolum in naturali conditione ſed etiam in

quotidiana diſpenſatione dei gratia maniamur.
xix Quod hec fides ab antiquis patribus ſit tradita de gratia dei.
xx De eo qui propter blaſphemiã traditus eſt immũdiſſimo ſpiritui.
xxi Exemplũ ioab regis iude quo oſtẽditur quid propter ſuperbiam meruerit.
xxii Omnem animam ſuperbã ſubdi ſpiritalibus nequitijs illudendam.
xxiii Qđ perfectio attingi niſi hũilitatis virtute nõ poſſit.
xxiiii Quos ſpiritalis ſuperbia pulſet quouſq̧ carnalis.
xxv Deſcriptio carnalis ſuperbie: vel que mala in monachi mente parturiat.
xxvi Quod male fundatus quis ad deteriorem ſtatum quotidie prolabatur.
xxvii Expoſitio vitiorum que p̱ morbũ ſuperbie generant.
xxviii De fratris cuiuſdam ſuperbia.
xxix Indicia quibus ſupbia carnalis: aſe ineſſe cognoſcat.
xxx Tepefactus quis p̱ ſupbiã alijs ꝙ̄ preeſſe deſideret.
xxxi Quomodo ſuperbiam vincere: vel ad perfectionẽ peruenire poſſimus.
xxxii Quomodo depopulatrix omnium virtutum ſuperbia per verã humilitatem poſſit extingui.
xxxiii Remedia aduerſus morbum ſuperbie.
¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber. xij. de ſpiritu ſuperbie. Cap. j.

Octauum quod ⁊ extremum aduerſus ſpiritum ſuperbie nobis certamen eſt. Qui morbus licet vltimus ſit in conflictu vitiorum: atq̧ in ordine ponatur extremus: originẽ tñ ⁊ tpe primus eſt. Seuiſſima ⁊ ſupioribꝰ cũctis immanior beſtia: pfectos maxime tẽptãs: ⁊ prope modum iam poſitiones in conſummatione virtutum: morſu diriore depaſcens.

¶ Quod ſuperbie duo ſint genera. Capitu. ij.

c Uius duo ſunt genera. Unũ hoc quo diximus ſpiritales viros ſummoſq̧ pulſari: aliud quod etiam incipiẽtes carnaleſq̧ complectitur. Et licet vtrũq̧ ſuperbie genus tam in deum ꝙ̄ in homines noxia inflet elatio: tamẽ illud primum ſpecialiter refertur ad deum: ſecundum ad homines pro prie ptinet. Cuius originẽ ac remedia in poſterioribus libelli huius donante deo inq̧tum poſſumus exequemur. Nunc de illo priore quo prefati ſumus perfectos precipue temptari: propo

ſitum nobis eſt pauca diſſerere.

¶ Quod ſuperbia omnes piter virtutes auferat. Capitulum.iij.

N Ullum eſt igitur vitium aliud quo ita omnes virtutes exhauriat: cũctaqꝫ iuſtitia ⁊ ſanctitate hominẽ expoliet ac denudet vt ſuperbie malum: tanq̄ generalis quidam ac peſtifer morbus non vnũ membrorum partẽve eius debilitare contentus: ſed ſolidũ corpus letali corrumpit exitio: ⁊ in virtutũ iã faſtigio collocatos: grauiſſima ruina deijcere ac truncidare conatur. Omne nãqꝫ vitium ſuis eſt terminis ⁊ fine cõtentum: ⁊ licet contriſtet alias quoqꝫ virtutes: contra vnam tñ principaliter tendit: eamqꝫ ſpecialiter opprimit ⁊ impugnat. Et vt hoc ipſum qđ dicimus clarius poſſit intelligi: gaſtrimargia: id eſt appetitus ventris: ſeu concupiſcentia gule: temperãtie rigorem corrumpit: caſtitatẽ libido contaminat: ira patientiam vaſtat: vt nonnunq̄ vni quis deditus vitio: alijs virtutibus non penitus deſtituatur: ſed illa tantum virtute truncata que e diuerſo emulo ſibi vitio repugnãte ſuccũbit: reliquas poſſit vel ex parte retinere: hec vero cũ infelicem poſſederit mentẽ: vt quidam ſeuiſſimus tyrannus ſublimiſſima capta arce virtutum: vniuerſam funditus ciuitatem diruit atqꝫ ſubuertit. Excelſa quondã ſanctitatis menia: vitioꝝ ſolo coequans atqꝫ permiſcens: nullam deinceps imaginem libertatis anime ſibi ſubdite ſupereſſe concedit. Quantoqꝫ ceperit ditiorem: tanto grauiori ſeruitutis iugo ſubditum vniuerſis virtutũ facultatibus crudeliſſima depredatione nudabit.

¶ Quod ob ſuperbiam lucifer ille de archangelo factus eſt diabolus. Capitulum.iiij.

E T vt grauiſſime tyrannidis eius potentiam agnoſcamus: angelum illũ qui pre nimietate ſplendoris ac decoris ſui lucifer nuncupatus eſt: nullo alio q̄ hoc vitio deiectũ celitus inuenimus: ⁊ ex illa beata ſublimitate angelorum telo ſuperbie vulneratũ: ad inferna fuiſſe collapſuꝫ. Si igitur tanta virtute tãte potentie prerogatiua decoratũ vna elatio cordis potuit de celeſtibus ad terrena deuoluere: q̃ nos obſeruantia carnis fragilitate circũdatos cauere oporteat: ipſius ruine magnitudo demonſtrat. Quemadmodũ vero huius morbi virus pernicioſiſſimũ deuitem⁹: inſtrui poterimus: ſi ruine ipſius cauſas atqꝫ originẽ proſequamur. Nñq̄ eñi curari languor nec remedia poterunt malis valitudinib⁹ exhiberi: niſi pri⁹ inquiſitione ſagaci origines eaꝝ inueſtigentur ⁊ cãe. Hic nanqꝫ indutus diuina claritate: ⁊ inter ceteras ſupernas virtutes conditoris largitate prefulgens: ſplendorem ſapientie ⁊ virtutum pulchritudinẽ qua ornabatur gratia creatoris: nature ſue poten

ela non munificentie illius beneficio ſe credidit obtinere. Et ob
hoc elatus tanꝙ qui ad perſeuerantiam puritatis huius diui-
no nō egeret auxilio deo ſe ſimilem iudicauit: vtpote q̄ nullius
indigeret quemadmodum deus liberi ſcilicet arbitrij facultate
cōfiſus: per illā credens affluenter oīa ſibimet ſuppeditari: que
ad cōſummationē virtutū: vel perennitatē ſumme beatitudinis
pertinerēt. Hec ei ſola cogitatio facta prima ruina eſt. Ob quā
deſertus a deo quo ſe credidit nō egere: inſtabilis repente ⁊ nu-
tabundus effectus: ⁊ infirmitatē ꝓprie nature perſenſit: ⁊ beati-
tudinē q̄ dei munere fruebat: amiſit. Et q2 dilexit verba precipi-
tationis q̄bus dixerat. In celū cōſcendā: ⁊ linguā doloſam qua
Eſa.14. vel de ſe dixerat. Ero ſimilis altiſſimo: vel de adā ⁊ eua. Eritis
Gen.3. ſicut dij. Propterea deus deſtruet illū in finē: euellet eū ⁊ emigra-
Pſ̄.51. bit de tabernaculo ſuo: ⁊ radicē eius de terra viuentiū. Tūc rui-
nā eius videntes iuſti timebūt: ⁊ ſup eū ridebunt dicētes (qđ etiā
ſine fine ad bon q̄ ſe ſine protectione auxilioqꝫ dei ſummū bonū
ꝑficere poſſe cōfidūt: iuſtiſſime diriget) Ecce homo qui non po-
Ibidem. ſuit deū adiutorem ſuū: ſed ſperauit in multitudine diuitiarum
ſuarum: ⁊ preualuit in vanitate ſua.

¶ Qđ fomites vitioꝝ oīm: de ſupbia pullulēt. Ca.v.

Ec eſt prime ruine cauſa: ⁊ origo principalis morbi.
b Qui rurſum p illū qui fuerat a ſe deiectus in ꝓtoplaſ-
tū ſerpens: infirmitates omniū vitioꝝ ⁊ materias ger-
minauit. Dū eñ gloriam deitatis: arbitrij libertate ⁊ induſtria
ſua credidit ſe poſſe cōquirere: etiā illā ꝑdidit quā adeptus fue-
rat gratia conditoris.

¶ Quod ſupbie vitiū ſit in ordine colluctatiōis extre-mū: tempore tamē ⁊ origine primū ſit. Capitulū.vj.

Tāqꝫ exēplis ac teſtimonijs ſcripturarū māifeſtiſſime
t cōprobatur: ſupbie labē cū poſterior ſit in ordine cōfli-
ctuū: origine tamē anteriorē eſſe: omniumqꝫ peccatorū
⁊ criminū eſſe principium: nec ſicut cetera vitia ſolūmodo con-
trariam ſibi virtutem: id eſt humilitatem tantum extinguere:
verūetiam cunctarum ſimul interemptricem eſſe virtutum: nec
mediocres tantum paruoſqꝫ temptare: ſed maxime in fortitu-
dinis culmine conſiſtentes. Ita eñ de hoc ſpiritu ꝓpheta cōme-
morat. Et eſce eius electe. Ideoqꝫ beat⁹ dauid licet tanta circū-
ſpectione: cordis ſui cuſtodiret arcana: vt ad eū quē ſecreta cō-
ſcientie ſue nō latebant audenter ꝓclamaret. Domine nō eſt exal-
Pſ̄.130. tatum cor meū: neqꝫ elati ſunt oculi mei: neqꝫ ambulaui in ma-
gnis neqꝫ in mirabilibus ſuper me: niſi humiliter ſentiebam. Et
Pſ̄.100. iterum. Non habitabit in medio domus mee faciens ſuperbiā.
Sciens tamen q̄ difficilis ſit etiam perfectis iſta cuſtodia: nō
de ſua tantum preſumpſit induſtria: ſed orans domini implorat

auxilium vt huius inimici telum poſſit inſauciatus euadere:
dicēs. Nō veniat mihi pes ſuperbie. pauens ac metuens ne in Pſ.35.
illud incidat quod dicitur de ſuperbis. Deus ſuperbis aduer- Jacobi.4.
ſatur. Et iterum. Immundus eſt apud deum omnis qui exal-
tat cor ſuum.

¶ Quō tantū ſit malum ſuperbie vt ipſum deum aduerſarium habere mereatur. Capitulum.vij.

t Antū eſt malū ſuperbie: vt nō angelū nō alias virtutes ſibi cōtrarias: ſed ipſum deū aduerſariū habere mereatur. Notandū ſiquidē eſt: ꝙ neq̄ꝗ̄ dixerit ſup his qui ceteris ſunt vitijs inuoluti ꝙ habeāt ſibi deū reſiſtentē: id eſt gaſtrimargis: fornicarijs iracundis ſeu philargyris aduerſat: ſed ſolis ſuperbis. Illa nāq̄ vitia vel in vnūquēq̄ delinquentium tātummō retorquent: vel in ſuos pticipes: id eſt in alios homines videnẗ admitti: hec vero ꝓprie pertingit ad deū: ⁊ idcirco eum ſpecialiter digna eſt habere contrarium.

¶ Quemadmodum deus ſuperbiam diaboli virtute humilitatis extinxerit: ⁊ diuerſa ſuper hoc teſtimonia. Capitulum.viij.

l Deo vniuerſitatis creator ⁊ medicus de⁹: cauſam ꝓnci-
cipiūq̄ morboꝝ ſupbiā eſſe cognoſcens: cōtrarijs ſana-
re cōtraria ꝓcurauit: vt ea ſcʒ que ꝑ ſupbiam corruerāt
ꝑ humilitatē reſurgerent. Ille nāq̄ dicit. In celū cōſcendā. Hic
dicit. Hūiliata eſt in terra anima mea. Ille dicit. Et ero ſimilis Eſa.14.
altiſſimo. Hic cū eſſet in forma dei exinaniuit ſemetipſum for-
mā ſerui accipiens: humiliauitq̄ ſe factus obediēs vſq̄ ad mor- Phil.2.
tem. Ille dicit. Super aſtra dei exaltabo ſolium meum. Iſte di- Eſa.14.
cit. Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde. Ille dicit. Ne- Matt.11.
ſcio dominum ⁊ iſrael non dimittam. Iſte dicit: Si dixero quia Exo.5.
non noui eum: ero ſimilis vobis mendax: ſed noui eum: ⁊ man- Joan.7.
data eius ſeruo. Ille dicit. Mea ſunt flumina: ⁊ ego feci ea. Iſte
dicit. Nō poſſum ego a meipſo facere quicq̄: ſed pater meus in Joh.14.
me manens ipſe facit opera. Ille dicit. Mea ſunt omnia regna
mūdi ⁊ gloria eoꝝ: ⁊ cui voluero do ea. Iſte cum diues eſſet pau-
per effectus eſt: vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille di- 2.Cor.8.
cit. Sicut colliguntur oua que derelicta ſunt: ſic vniuerſam terrā Eſa.10.
ego cōgregaui: ⁊ nō fuit qui moueret pennā ⁊ aperiret os ⁊ gan-
niret. Iſte dicit. Similis factus ſum pellicano ſolitario: vigila- Pſ.101.
ui ⁊ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Ille dicit. Exicca-
ui veſtigio pedū meoꝝ omnes riuos aggerū. Hic dicit. Nūquid Eſa.37.
nō poſſum rogare patrē meū: ⁊ exhibebit mihi mō pluſq̄ duode- Mat.26.
cim milia legiones angelorum. Si principalis ruine cauſam ⁊
ſalutis noſtre fundamēta perſpeximus: a quo ⁊ qualiter vel iſta

facta ſint: vel illa emerſerint: quēadmodū deuitare tā atrocē mor-
tē ſupbie debeamus: vel illius ruina vel hui⁹ doceamur exēplo.

Quemadmodum nos quoq superbiam superare poſſimus. Capitulum.ix.

Itaq hunc nequiſſimi ſpiritus laqueū taliter poterim⁹
euadere: ſi in ſingulis quibus ſenſerimus nos virtuti-
bus pfeciſſe: illud apoſtolicū dixerim⁹. Nō ego ſʒ gra-
1. Cor. 15. tia dei mecū: ⁊ gratia dei ſum id quod ſum: ⁊ deū eſſe qui opera
tur in nobis: ⁊ velle pficere pro bona voluntate: dicente etiam
ipſo auctore ſalutis nře. Qui manet in me: ⁊ ego in eo: hic fert
Joan. 15. fructū multū: qꝛ ſine me nihil poteſtis facere. Et niſi dominus
Ps. 126. edificauerit domū: in vanū laborauerūt qui edificant eam. Niſi
dñs cuſtodierit ciuitatē: fruſtra vigilant qui cuſtodiunt eam. Et
Roma. 9. vanū eſt vobis ante lucē ſurgere. Quia nō eſt volentis neq cur-
rentis: ſed miſerentis dei.

Qđ nemo poſſit pfectionē virtutū vel pmiſſam beatitudinē ſuis tantū viribus obtinere. Capitulū.x.

Nullius namq ꝙuis volentis ⁊ currentis tam idonea
poteſt voluntas eſſe vel curſus: vt carne ſpiritui repu-
gnante circumdatus valeat tantum pfectionis premiū
⁊ palmā integritatis ac puritatis attingere: niſi fuerit diuina
miſeratione ptectus: vt ad illud qđ magnopere vult ⁊ quo cur-
rit: puenire mereat. Omne eñi datū bonū ⁊ omne donū perfectū
Jacobi. 1. deſurſum eſt: deſcēdens a patre luminū. Quid eñi habes qđ nō
1. Cor. 4. accepiſti. Quod ſi accepiſti. quid gloriaris quaſi nō acceperis.

Exemplū latronis ſiue dauid vel vocatiōis noſtre ad dei gratiā demonſtrandam. Capitulum.xj.

Si eñi vel illum latronem ob vnā cōfeſſionē introductū
in paradiſum recordemur: intelligimus eū non curſus
ſui merito tātam beatitudinē cōſecutum: ſed dono dei
miſerētis indeptū. Uel ſi reminiſcamur dauid regis duo tā gra-
uia tāq immania crimina vno penitudinis ſermōe deleta: nec
hic videmus ad indulgentiā tanti criminis obtinendā laboris
equiparaſſe merita: ſed dei gratiā ſupabundaſſe: qui vere peni-
tudinis occaſione accepta: tantā peccatorū materiā ſub vnius
verbi plena cōfeſſione cōſumpſit. Principiū quoq diſcutiētes
Eph. 2. vocatiōis ac ſalutis hūane: qua nō ex nobis nec ex operib⁹ no-
Roma. 9. ſtris ſm apl'm ſed dei ſumus dono gratiaq ſaluati: liquido po-
terimus aduertere quēadmodū pfectionis ſumma nō volētis ne-
q currētis: ſʒ miſerentis eſt dei: q nequaꝙ laborꝝ vel curſus nři
merito cōpenſante: vitiorꝝ nos facit eſſe victores: nec equiparā-
te nře voluntatis induſtria: tā arduū integritatis culmē ſubiu-
gata q vtimur carne cōſcendere. Nulla ſiquidē corporis huius
afflictio nullaq cordis cōtritio ad capeſſendā verā illā interio-

ris hominis caſtitatē pōt eſſe condigna: vt tantā puritatis virtutē angelis ſolis ingenitā celiq̄ȝ vernaculam: nudo hūano labore: id eſt ſine adiutorio dei valeat obtinere: q̄ȝ totius bonitatis effectus ab illius profluit gratia: q̄ tantā perennitatē beatitudinis ⁊ immenſitatē glorie: exigue voluntati breuiq̄ȝ ac paruo curſui noſtro: multiplicata largitate donauit.

¶ Quod nullus ſit labor qui poſſit repromiſſe beatitudini comparari. Capitulum .xij.

Omnis em̄ longeuitas vite preſentis: cū ad illā future glie perennitatē reſpexeris: euaneſcit: ⁊ dolores cuncti cōtēplatione illius immēſe beatitudinis effugant: atq̄ȝ vt fum⁹ ad nihil extenuati liqueſcūt: ⁊ nuſq̄ȝ vt fauilla cōparēt.

¶ Traditio ſeniorū de cōſequēda puritate. Cap. xiij.

Quapropter iam tēpus eſt: vt ipſis q̄bus tradūt verbis patrū ſententiā pferamus. eoꝝ ſcȝ q̄ viā pfectiōis ⁊ qualitatē eius nō verboꝝ iactātia depinxerūt: ſed poti⁹ re ⁊ ope ac virtute ſpūs poſſidentes: experimētis eā pprijs ⁊ exemplis certiſſimis tradiderūt. Aiunt itaq̄ȝ nō poſſe ad purū quempiā carnalibus vitijs emūdari: niſi vniuerſum laborē ſuū atq̄ȝ conatū ad tāte pfectionis finē intellexerit nō poſſe ſufficere: nec eā niſi miſeratione dei ⁊ adiutorio cōprehēdi: nō tā tradētis inſtitutione q̄ȝ affectu atq̄ȝ virtute ⁊ experimētis pprijs eruditus agnoſcat. Ad capeſſenda nāq̄ȝ tā magnifica tāq̄ȝ pcelſa puritatis ⁊ integritatis pmia: q̄ntuſlibet ieiunioꝝ vigiliarū lectionis ⁊ ſolitudinis ac remotionis labor fuerit impenſus: cōdign⁹ eſſe nō poterit q̄ hec induſtrie ſue merito vel laboris obtineat. Nunq̄ȝ em̄ diuinū munus labor pprius humanaue cōpenſabit induſtria: niſi deſideranti diuina fuerit miſeratione conceſſum.

¶ Qđ adiutoriū dei laborantibus tribuat. Cap. xiiij.

Nec hoc dico vt hūanos conatus euacuās ab induſtria ⁊ laboris intentione quēq̄ȝ reuocare cōtendā. Sed plane cōſtantiſſimi nō mea ſed ſenioꝝ ſentētia diffinio: pfectionē q̄dē ſine his oīno capi nō poſſe: his aūt ſolis ſine gratia dei poſſe eā a memine cōſūmari. Ut em̄ dicim⁹ conat⁹ hūanos apphēdere eā p ſeipſos ſine adiutorio dei nō poſſe: ita pnūciam⁹ laborātib⁹ tm̄ ac deſudātib⁹ miſericordiā dei grām q̄ȝ cōferri: ⁊ vt verbis apl̄i loq̄r: volētib⁹ ⁊ currētib⁹ impertiri: ſm̄ illō qđ etiā in pſalmo octogeſimooctauo ex pſona dei cantat. Poſui adiutoriū in potente: ⁊ exaltaui electū de plebe mea. Dicim⁹ em̄ ſm̄ ſaluatoris ſniam dari q̄dē potentib⁹: ⁊ apiri pulſantib⁹: ⁊ a q̄rētib⁹ inueniri: ſȝ petitionē ⁊ inq̄ſitionē ⁊ pulſationē nr̄am nō eſſe cōdignā: niſi miſericordia dei id qđ petim⁹ dederit: vel aperuerit qđ pulſam⁹: vel illud qđ q̄rim⁹ fecerit inueniri. Preſto eſt nāq̄ȝ occaſione ſibi tantūmodo a nobis bone voluntatis ob- Matt. 7.

lata: ad hec omnia cõferẽda. Amplius eni ille q̃ nos: pfectionẽ ſa
lutẽq; nr̃am deſiderat ⁊ expectat. Et intantũ beatus dauid puẽrũ
ſui operis ac laboris ppria tñ induſtria nõ poſſe nouerat obti
neri: vt a dño pmereri directionẽ ſuorũ opeꝝ iterata pce depoſce
Ps. 89. ret dicẽs. Et opera manuũ nr̃arũ dirige ſup nos ⁊ opus manuũ
nr̃arũ dirige. Et rurſus. Cõfirma hoc deus qđ operatus es in nobis ⁊

A quibus pfectionis viã diſcere debeamus. Capi. xv.

Deoq; ſi ad verã cõſummationẽ virtutũ volumus effe
ctu ⁊ opere peruenire: illis debemus aquieſcere magi
ſtris ac ducibus: q̃ hãc nõ vaniloqua diſputatiõe ſomniã
tes: ſed reatq; experimẽtis apprehẽdẽtes: nos quoq; docere
atq; ad eã dirigere ſimiliter poſſunt: ⁊ viã quẽadmodũ puenia
mus ad eã: certiſſimo tramite demonſtrare: quiq; ad hanc fide
ſe potius pueniſſe q̃ laborũ merito teſtabant. Quibus etiã hoc pci
puum ſui cordis acquiſita puritas cõferebat vt magis magiſq;
ſe deprimi peccatis agnoſcerẽt. Tanta nanq; in eis delictoꝝ cõ
pũctio p dies ſingulos augebat: quãta puritas animi pfeciſſet.
Trahebãtq; iugiter intimo corde ſuſpiria: eo q̃ ſemetipſos ſen
tirent nequaq̃ poſſe delictorũ neuos ac maculas deuitare: que
eis p multiplices cogitationũ minutias ingerebant. Et idcirco
future vite ſtipẽdia nõ operũ ſperare ſe merito: ſz miſericordia
dñi pclamabãt: nihil ſibi de tanta circũſpectione cordis aliorũ
comparatione donantes: q̃ppe qui hanc ipſam nõ ſue induſtrie
ſed diuine gratie aſcribebãt: nec blãdientes ſibi de inferiorũ ac
tepidioꝝ negligẽtia: ſed cõtẽplatione potius illoꝝ quos vere pctõ
carere: atq; in regno celorũ iã eterna beatitudine pfrui nouerãt
humilitatẽ ppetuã cõquirebãt: atq; ita cõſideratione hac ⁊ ela
tionis ruinã pariter declinabãt: ⁊ quo tenderẽt vel qđ dolerent
ſemp inueniebãt: intelligẽtes ſemetipſos ad illã puritatem cor
dis quã cupiũt: obſiſtente carnis ſarcina puenire non poſſe.

Non poſſe nos ſine miſericordia ⁊ inſpiratiõe dei ad ipſum laborem obtinende perfectionis accedere. Capitulum. xvi.

Sic ſcḋm traditiones ⁊ inſtitutiones eoꝝ ſic ad eã feſtina
re debemus ieiunijs: vigilijs: orationibus: contritionẽ
cordis ⁊ corporis operã dãtes: ne hec oia morbo hoc in
ſtante euacuemus. Non ſolum nanq; ipſam pfectionem opor
tet credere nr̃a induſtria nos vel labore nr̃o poſſidere nõ poſſe:
ſed ne hec ipſa quidẽ que illius exercemus obtentu: id eſt labo
res cõatuſq; noſtros ac ſtudia: ſine diuine protectionis auxilio
inſpirationiſq; eius ⁊ caſtigationis atq; exhortatiõis gr̃a poſſe
pficere: quã ſcꝫ cordibus noſtris: vel p aliũ ſolet vel p ſemetipſum
nos viſitans clementer infundere.

¶ Teſtimonia diuerſa quibus euidenter oſtenditur: nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtram pertinet ſine adiutorio dei perficere. Capitulum.xvij.

P Oſtremo inſtruit auctor ſalutis noſtre: quid nos opor-
teat in ſingulis q̄buſq; q̄ gerim⁹: nō mō. ſentire ſ; etiā cō
fiteri. Nō poſſum ego inq̇t a meipſo facere quicq̄: pater Joan.14.
autē in me manens ipſe facit op̄a. Ille ex pſona hoīs aſſumpti
dicit nihil a ſemetipſo poſſe ſe facere: ⁊ nos cinis ⁊ terra in his
que ad nr̄aȝ ſalutē pertinent: arbitramur nos adiutorio dn̄i nō
egere. Diſcamus itaq; ⁊ nos p ſingula: nr̄am ſimul infirmitatē
⁊ illi⁹ adiutoria ſentientes quotidie pclamare cū ſanctis. Im-
pulſus verſatus ſum vt caderem: ⁊ dn̄s ſuſcepit me. Fortitudo Pſ̄.117.
mea ⁊ laudatio mea dn̄s: ⁊ factus eſt mihi in ſalutē. Et niſi q2 Pſ.93.
dn̄s adiuuit me: paulominus habitauerat in inferno aīa mea.
Si dicebā motus eſt pes meus: miſericordia tua dn̄e adiuua-
bat me. Sꝫm multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo: cōſola-
tiones tue letificauerūt animā meā. Videntes etiam cor noſtrū
in timore dn̄i ⁊ patientia roborari dicam⁹. Et fact⁹ eſt domin⁹ Pſ̄.17.
firmamētū meū: ⁊ eduxit me in latitudine. Scientiā quoq; pfe- Ibidem.
ctu operum intelligentes nobis augeri: dicamus. Quoniam tu
illuminas lucernam meam domine deus meus illumina tene-
bras meas. Quoniam in te eripiar a temptatiōe: ⁊ in deo meo
tranſgrediar murum. Dein ſentientes etiam noſmetipſos for-
titudinem tolerātie cōquiſiſſe: ⁊ in ſemita virtutū facilius ac ſi-
ne labore dirigi: dicamus. De⁹ qui precingis me virtute: ⁊ poſui- Ibidem.
ſti immaculatā viā meā. Qui pficis pedes meos tanq̄ ceruū: ⁊
ſup excelſa ſtatuens me. Qui doces manus meas ad preliū. Cō-
ſecuti etiā diſcretionem per quā roborati poſſimus aduerſarios Ibidem.
nr̄os elidere: pclamemus ad deū. Diſciplina tua correxit me in
finē: ⁊ diſciplīa tua ipſa me docebit. Dilataſti greſſus meos ſub-
tus me: ⁊ non ſunt infirmata veſtigia mea. Et q2 taliter ſum ro-
boratus ſcientia tua atq; virtute: inferā cōfidenter ea que ſequū-
tur: ⁊ dicā. Perſequar inimicos meos: ⁊ cōprehēdā illos: ⁊ nō
cōuertar donec deficiāt. Cōterā illos nec poterūt ſtare cadēt ſub
tus pedes meos. Rurſum infirmitatis nr̄e memores: nec poſſe
nos tā acerbos vitioꝝ hoſtes fragilitate carne circūdatos ſine illi⁹ Pſ.43.
adiutorio ſuperare: dicamus. In te inimicos noſtros ventila-
bimus cornu: ⁊ in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in no-
bis. Non enī in arcu meo ſperabo: ⁊ gladi⁹ me⁹ nō ſaluabit me
Saluaſti enī nos de affligentib⁹ nos: ⁊ odientes nos cōfudiſti
Sed etiam precinxiſti me virtute ad bellum: ⁊ ſupplantaſti oēs Pſ.17.
inſurgentes in me ſubtus me. Et inimicos meos dediſti mihi
deorſum ⁊ odientes me diſperdiſti. Sȝ nec armis noſtris poſ-
ſe nos vincere cogitātes: dicamus. Apprehende arma ⁊ ſcutum Pſ.34.

⁊ exurge in adiutoriū mihi. Effunde frameā: ⁊ conclude aduer
ſus eos qui ꝑſequunt̄ me: dic aīe mee ſaluꝰ tua ego ſum. Et po
ſuiſti vt arcū ereū brachia mea: ⁊ dediſti mihi ꝓtectionē ſalutis
tue: ⁊ dextera tua ſuſcepit me. Quia nec patres noſtri in gladio
ſuo poſſederūt terrā: ⁊ brachiū eoꝝ nō ſaluauit eos: ſed dextera
tua ⁊ brachiū tuū ⁊ illuminatio vultus tui: quoniā cōplacuiſti
in eis poſtremo vniuerſa beneficia eius cū gratiaꝝ actione mē
te ſollicita perluſtrātes: ſuꝑ his omnibꝰ ꝙ vel pugnauimꝰ: vel
illuminationē ſcientie: vel diſciplinā diſcretionis ab eo conſe-
cuti ſumus: vel ꝙ ſuis nos armis inſtruxit: ⁊ virtutis ſingulo
communiuit: vel qđ inimicorū noſtroꝝ nobis prebuit dorſum:
⁊ tribuit virtutē cōminuendi eos vt puluerem ante faciē venti:
intimo cordis affectu clamemus ad eum. Diligā te dn̄e virtus
ps.[illegible] mea: dn̄s firmamentū meū ⁊ refugiū meū ⁊ liberator meꝰ. Deꝰ
meꝰ adiutor meꝰ: ⁊ ſperabo in eū. Protector meꝰ ⁊ cornu ſalutis
mee: ⁊ ſuſceptor meꝰ: Laudans inuocabo dominum: ⁊ ab ini-
micis meis ſaluus ero.

¶ Quod non ſolum in naturali conditione: ſed etiā
in quotidiana diſpenſatione dei gratia muniamur.

Capitulum. xviij.

Non ſolum pro his ei gratias referentes ꝙ vel rationabi
les nos cōdidit: vel liberi arbitrij poteſtate donauit vel
baptiſmi lagitꝰ eſt grām: vel ſcientiā legis adiutoriūq̄ cō
ceſſit: ſz ēt ꝓ his q̄ erga nos quotidiana eiꝰ ꝓuidētia cōferūtur qđ
ſcz ab aduerſariorū nos inſidijs liberat: quod cooperat̄ nobis
vt carnis vitia ſuperare poſſimꝰ qđ a periculis nos etiā igno-
rantes protegit: qđ a lapſu peccati communit: ꝙ adiuuat nos ⁊
illuminat vt ipſum adiutoriū nr̄m qđ nō aliud quidam interpre
tari volunt q̄ꝫ legem intelligere ⁊ agnoſcere valeamus: ꝙ ꝓ ne
gligentijs delictiſq̄ noſtris: eius inſpiratione latenter cōpungi
mur: qđ dignatione eius viſitati ſaluberrime caſtigamur: qđ ab
eo nonnunq̄ꝫ etiam inuiti trahimur ad ſalutem. Poſtremo qꝛ
ipſum liberū arbitriū noſtrū qđ ꝓcliuiꝰ fertur ad vitia: ad me-
liorem dirigit frugem: ⁊ ad virtutū viā inſtigationis ſue viſita
tione contorquet.

¶ Quod hec fides ab antiquis patribus ſit tradita
de gratia dei. Capitulum. xix.

Hec eſt proprie erga deum humilitas: hec eſt antiquiſſi-
morū patrū ſincera fides: que penes ſucceſſores eorum
intemerata nuncuſq̄ perdurat. Cui fidei virtutes apo-
ſtolice que ſepenumero ꝑ eos manifeſtate ſunt: nō ſolum: apud
nos ſed etiam apud infideles ⁊ incredulos: indubitatum teſti-
monium reddunt. Qui ſimplicem piſcatorum fidē in corde ſim
plici retinentes: non eam ſyllogiſmis dialecticis ⁊ tulliana facū

dia ſpiritu cōcepere mundano: ſʒ experimēto vite ſincere: actu ꝗʒ puriſſimo; correctione quoqʒ vitiorū ⁊ (vt veri⁹ dixerim) in ipſa pfectionis meſſe naturā oculatis iudicijs deprehenderūt: ſine qua nec pietas in deum: nec purgatio vitiorꝫ nec emendatio morum: nec virtutum conſummatio poterit apprehendi.

De eo qui propter blaſphemiam traditus eſt immundiſſimo ſpiritui. Capitulum.xx.

Nui quendā de fratrū numero quē vtinā minime ſciſſeʒ ſiquidē poſt hec ordinis mei gradu ſe paſſus eſt ꝑgranari: qui pbatiſſimo cuidā ſenum vitio carnis ſemetipſuʒ grauiſſimo confeſſus eſt impugnari: nam: contra vſum nature deſiderio patiendi magis ꝙ inferendi ignominiā intolerabili eſtu libidinis vrebat: tum illum vt ſpiritalem verumqʒ medicū: interiorem cauſam morbi huius ⁊ originem protinus pcontaſſe. Qui grauiter ſuſpirans: nequaꝙ ait tam neꝙ ſpiritui tradite domin⁹ permiſiſſet: niſi aliquid blaſphemaſſes in eū. Quo ille comperto: confeſtim procidit ad pedes eius in terram: ſummaqʒ admiratione pculſus: tanꝙ a deo cernens arcana ſui pectoris patefacta: confeſſus eſt in dei ſe filium cogitatione impia blaſphemaſſe. Unde perſpicuū eſt eum qui ſuperbie ſpiritu poſſidetur: vel qui in deum blaſphemus extiſtit: tanꝙ qui irroget illi iniuriā a quo puritatis ſperanda ſunt dona: pfectionis integritate priuari: ⁊ ſanctificationem caſtimonie non mereri.

Exemplū ioas regis iude quo oſtenditur quid ꝑpter ſuperbiam meruerit: Capitulum.xxj.

Legimus tale aliquid in paralipomenon libro. Joas eſt rex iuda ſeptem annorum ab ioiada pontifice aſcit⁹ in regnum atqʒ in omnibus quoad vixit memoratus pontifex teſtimonio ſcripture laudatus eſt. De quo poſt obitum ioiade audi quid ſcriptura cōmemorat: ⁊ quemadmodum elatus ſuperbia ignominioſe fuerit tradit⁹ paſſioni. Poſtꝙ autē obijt ioiada: ingreſſi ſunt principes iuda: ⁊ adorauerunt regem. Qui delinitus obſequijs eorum acquieuit: ⁊ dereliquerunt templū dn̄i dei patrum ſuorꝫ: ſeruieruntqʒ lucis ⁊ ſculptilibus: ⁊ facta eſt ira magna contra iudam ⁊ hieruſalem propter hoc peccatū. 2. Par. 24.
Et poſt pauca. Cumqʒ euolutus eſſet annus aſcendit contra eum exercitus ſyrie: venitqʒ in iudam et hieruſalem: et interfecit cunctos principes populi: atqʒ vniuerſam predam miſerunt regi damaſcum. Et certe cum permodicus veniſſet numerus ſyrorꝫ: tradidit dominus in manibus eorꝫ infinitam multitudinem: eo ꝙ dereliquiſſent dominū deuꝫ patrum ſuorū. In ioas ꝗʒ ignominioſa exercuere iudicia: ⁊ abeūtes dimiſerūt eū

rurſum officio celebrare velut diaconū cathecuminis miſſam: q̄ūc demū pulſauit oſtium. Qui egreſſus occurenſq̄ ſeni veneratione ſolita: introducēſq̄ eū quā olim venerit cogitationū ſuaꝝ conſciētia remordēte pquirit: ne ſcʒ diutius ſtans ad oſtiū iniuriā pertuliſſet. Iculariter ſenex grateq̄ reſpondit: mō inquiens veni: quando tu miſſam cathecuminis celebrabas.

¶ Quod aliter vitia curari non poſſint niſi eorum radices ⁊ cauſe fuerint publicate. Cap. xvi.

Hec idcirco inſerere huic opuſculo neceſſariū duxi: vt de impugnationū vi atq̄ ordine vitioꝝ: quib⁹ miſerabilis gia lacerat̄: nō ſolū rōe ſed ēt exemplis inſtructi: ad deuitandos laqueos ⁊ multiplices decipulas inimici: cautiores eſſe poſſimus. Ita nāq̄ indifferēter hec ab egyptijs patrib⁹ proferunt̄ in mediū: vt olm vitioꝝ certamina vel illa q̄ patiunt̄ vt̄ illa q̄ paſſuri ſunt: iuniores relatione ſua tanq̄ q̄ adhuc ea ſuſtineāt: apud eos detegāt atq̄ denudēt: quo exponētib⁹ eis illuſiones olm paſſionū: q̄cūq̄ incipiētiū ſunt ac feruētiū ſpū: colluctationū ſuaꝝ arcana cognoſcāt: ⁊ ea tāq̄ in ſpeculo cōtēplātes: ⁊ cauſe vitioꝝ q̄b⁹ pulſant̄ ⁊ remedia doceant̄: futuroꝝ q̄ꝫ certaminū ꝯgreſſib⁹ anteq̄ ſuꝑueniāt eruditi: q̄liter peccauere ⁊ occurrere eis vel cōfligere debeāt: inſtruant̄. Ut ſolēt peritiſſimi medicoꝝ nō ſolū mederi p̄ſentib⁹ morbis: verūetiā futuris peritia ſagaci occurrere: eoſq̄ p̄ceptis vel poculis ſalutarib⁹ p̄uenire: ita hi q̄ꝫ veriſſimi aiaꝝ medici: emerſuras valitudines cordiū: ſpiritali collatione velut quodā celeſti antidoto p̄necātes: in iunioꝝ mētib⁹ nō patiunt̄ adoleſcere: apiētes eis ⁊ cauſas imminentium paſſionum ⁊ remedia ſanitatum.

¶ Qđ monach⁹ dʒ vitare mulieres ⁊ ep̄os. C. xvij.

Quapropter hec eſt antiq̄ patrū ꝑmanēs nūc vſq̄ ſnia (quā p̄ferre ſine mea cūfuſione nō potero: q̄ nec germanā vitare potui: nec ep̄i euadere man⁹) oīmodis monachū fugere debere mulieres ⁊ ep̄os. Neuter eñ ſinit eū quē ſemel ſue familiaritati deuinxerit: vel quieti cellule vlterius operā dare: vel diuine theorie ꝑ ſctāꝝ reꝝ intuitū: puriſſimis ocl'is inherere.

¶ Remedia quibus cenodoxiam vitare poſſimus. Capitulum. xviij.

Ideoq̄ athleta chriſti qui verum ac ſpiritalē agonem legitime certare deſiderat: hanc multiformem variāq̄ beſtiam omnimodis ſuperare feſtinet. Quā nobis ex omni' parte velut multiplicem nequitiā occurrentem: tali remedio poterimus euadere: vt cogitantes illud dauiticum eloquium:
Ps. lij. Dominus diſſipauit oſſa eorum qui hominibus placent. Primitus nihil ꝓpoſito vanitatis ⁊ inanis glorie capeſſende gr̄a: noſmetipſos facere permittamus. Deinde ea que bono initio ſe

cerimus obſeruatione ſimili cuſtodire nitamur ne ocio laboꝝ noſtroꝝ fructus poſt irrepens cenodoxie morbus euacuet. Quicq̄d etiā in ↄuerſatione fratrū mīme cōmunis vſus recipit vel exercet: omni ſtudio vt iactantie deditū declinemus: ⁊ ea q̄ nos poſſunt inter ceteros notabiles reddere ac veluti ſolis facientib⁹ laus apud hoīes ſit conquirenda vitemus. His enim vel maxime indicijs cenodoxie: letale contagium nobis inherere monſtrabitur. Quod facillime poterimus effugere: ſi conſiderem⁹ nō ſolū fructū laboꝝ nroꝝ nos penitus miſſuros quoſcūq; cenodoxie propoſito fecerimus: ſed etiā reos magni criminis factos: eterna ſupplicia velut ſacrilegos ſoluturos: vtpote qui ad iniuriā dei opus qđ eius obtentu nos oportuit agere: hominum grā maluimus exercere: ab eo qui occultoꝝ eſt conſcius homines deo: ⁊ gloriā mundi glorie domini pretuliſſe conuicti.

¶ Explicit de ſpiritu cenodoxie liber vndecimus.

¶ Incipit annotatio capitulorū libri duodecimi de ſpiritu ſuperbie.

Ca. j. Prohemiale.
ij Quod ſuperbie duo ſint genera.
iij Quod ſuperbia omnes pariter virtutes auferat.
iiij Quod ob ſuperbiam lucifer ille de archangelo factus eſt diabolus.
v Quod fomites vitioꝝ omniū de ſuperbia pullulēt.
vj Quod ſuperbie vitium ſit in ordine colluctationis extremum: tempore tamen ⁊ origine primum ſit.
vij Quod tantum ſit malum ſuperbie vt ipſum deum aduerſarium habere mereatur.
viij Quemadmodum deus ſuperbiam diaboli virtute humilitatis extinxerit: ⁊ diuerſa ſuper hoc teſtimonia.
ix Quēadmodū nos quoq; ſuperbiā ſuperare poſſumus.
x Quod nemo poſſit perfectionem virtutū vel promiſſam beatitudinem ſuis tantū viribus obtinere.
xj Exemplum latronis ſiue dauid vel vocationis noſtre ad dei gratiam demonſtrandam.
xij Quod nullus ſit labor qui poſſit repromiſſe beatitudini comparari.
xiij Traditio ſenioꝝ de conſequenda puritate.
xiiij Quod adiutorium dei laborantibus tribuatur.
xv A quibus perfectionis viam diſcere debeamus.
xvj Non poſſe nos ſine miſericordia ⁊ inſpiratione dei ad ipſum laborē obtinende perfectionis accedere.
xvij Teſtimonia diuerſa quibus euidenter oſtenditur nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtram pertinet ſine adiutorio dei perficere.
xviij Quod non ſolum in naturali conditione ſed etiam in

quotidiana diſpenſatione dei gratia muniamur.
xix Quod hec fides ab antiquis patribus ſit tradita de gratia dei.
xx De eo qui propter blaſphemiā traditus eſt immūdiſſimo ſpiritui.
xxi Exemplū ioab regis iude quo oſtēditur quid propter ſuperbiam meruerit.
xxii Omnem animam ſuperbā ſubdi ſpiritalibus nequiciis illudendam.
xxiii Qḋ perfectio attingi niſi hūilitatis virtute nō poſſit.
xxiiii Quos ſpiritalis ſuperbia pulſet quouſq; carnalis.
xxv Deſcriptio carnalis ſuperbie: vel que mala in monachi mente parturiat.
xxvi Quod male fundatus quis ad deteriorem ſtatum quotidie prolabatur.
xxvii Expoſitio viciorum que p̄ morbū ſuperbie generant̄.
xxviii De fratris cuiuſdam ſuperbia.
xxix Indicia quibus ſupbia carnalis: aīe ineſſe cognoſcat̄.
xxx Tepefactus quis p̄ ſupbiā aliis ꝙ preeſſe deſideret.
xxxi Quomodo ſuperbiam vincere: vel ad perfectionē peruenire poſſimus.
xxxii Quomodo depopulatrix omnium virtutum ſuperbia per verā humilitatem poſſit extingui.
xxxiii Remedia aduerſus morbum ſuperbie.
¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber.xij.de ſpiritu ſuperbie. Cap.j.

Octauum quod ⁊ extremum aduerſus ſpiritum ſuperbie nobis certamen eſt. Qui morbus licet vltimus ſit in conflictu viciorum: atq; in ordine ponatur extremus: origine tñ ⁊ tpe primus eſt. Seuiſſima ⁊ ſuperiorib⁹ cūctis immanior beſtia: pfectos maxime tēptās: ⁊ propemodum iam poſitiones in conſummatione virtutum: morſu diriore depaſcens.

¶ Quod ſuperbie duo ſint genera. Capitu.ij.

Uius duo ſunt genera. Unū hoc quo diximus ſpiritales
c viros ſummoſq; pulſari: aliud quod etiam incipiētes carnaleſq; complectitur. Et licet vtrūq; ſuperbie genus tam in deum ꝙ in homines noxia inflet elatio: tamē illud primum ſpecialiter refertur ad deum: ſecundum ad homines pro prie ptinet. Cuius originē ac remedia in poſterioribus libelli huius donante deo inqtum poſſumus exequemur. Nunc de illo priore quo prefati ſumus perfectos precipue temptari: propo

ſtum nobis eſt pauca diſſerere.

¶ Quod ſuperbia omnes pariter virtutes auferat. Capitulum.iij.

n Ullum eſt igitur vitium aliud quo ita omnes virtutes exhauriat: cūctaq; iuſtitia ⁊ ſanctitate hominē expoliet ac denudet vt ſuperbie malum: tanq̄ generalis quidam ac peſtifer morbus non vnū membrorum partēve eius debilitare contentus: ſed ſolidū corpus letali corrumpit exitio: ⁊ in virtutū iā faſtigio collocatos: grauiſſima ruina deijcere ac trucidare conatur. Omne nāq; vitium ſuis eſt terminis ⁊ fine cōtentum: ⁊ licet contriſtet alias quoq; virtutes: contra vnam tn̄ principaliter tendit: eamq; ſpecialiter opprimit ⁊ impugnat. Et vt hoc ipſum qđ dicimus clarius poſſit intelligi: gaſtrimargia: id eſt appetitus ventris: ſeu concupiſcentia gule: temperātie rigorem corrumpit: caſtitatē libido contaminat: ira patientiam vaſtat: vt nonnunq̄ vni quis deditus vitio: alijs virtutibus non penitus deſtituatur: ſed illa tantum virtute truncata que e diuerſo emulo ſibi vitio repugnāte ſuccūbit: reliquas poſſit vel ex parte retinere: hec vero cū infelicem poſſederit mentē: vt quidam ſeuiſſimus tyrannus ſublimiſſima capta arce virtutum: vniuerſam funditus ciuitatem diruit atq; ſubuertit. Excelſa quondā ſanctitatis menia: vitioꝝ ſolo coequans atq; permiſcens: nullam deinceps imaginem libertatis anime ſibi ſubdite ſuperēſſe concedit. Quantoq; ceperit ditiorem: tanto grauiori ſeruitutis iugo ſubditum vniuerſis virtutū facultatibus crudeliſſima depredatione nudabit.

¶ Quod ob ſuperbiam lucifer ille de archangelo factus eſt diabolus. Capitulum.iiij.

e T vt grauiſſime tyrannidis eius potentiam agnoſcamus: angelum illū qui pre nimietate ſplendoris ac decoris ſui lucifer nuncupatus eſt: nullo alio q̄ hoc vitio deiectū celitus inuenimus: ⁊ ex illa beata ſublimitate angelorum telo ſuperbie vulneratū: ad inferna fuiſſe collapſuꝫ. Si igitur tanta virtute tāte potentie prerogatiua decoratū vna elatio cordis potuit de celeſtibus ad terrena deuoluere: qua nos obſeruantia carnis fragilitate circūdatos cauere oporteat: ipſius ruine magnitudo demonſtrat. Quemadmodū vero huius morbi virus pernicioſiſſimū deuitem⁹: inſtrui poterimus: ſi ruine ipſius cauſas atq; originē pſequamur. Nūq̄ eñi curari languor nec remedia poterunt malis valitudinib⁹ exhiberi: niſi prius inquiſitione ſagaci origines eaꝝ inueſtigent ⁊ cāe. Hic namq; indutus diuina claritate: ⁊ inter ceteras ſupernas virtutes conditoris largitate prefulgens: ſplendorem ſapientie ⁊ virtutum pulchritudinē qua ornabatur gratia creatoris: nature ſue poten

tia non munificentie illius beneficio ſe credidit obtinere. Et ob hoc elatus tanq̄ qui ad perſeuerantiam puritatis huius diuino nō egeret auxilio deo ſe ſimilem iudicauit: vtpote q̄ nullius indigeret quemadmodum deus liberi ſcilicet arbitrij facultate cōfiſus: per illā credens affluenter oīa ſibimet ſuppeditari: que ad cōſummationē virtutū: vel perennitatē ſumme beatitudinis pertinerēt. Hec ei ſola cogitatio facta prima ruina eſt. Ob quā deſertus a deo quo ſe credidit nō egere: inſtabilis repente ⁊ nutabundus effectus: ⁊ infirmitatē ꝓprie nature perſenſit: ⁊ beatitudinē q̄ dei munere fruebat: amiſit. Et qꝛ dilexit verba precipitationis q̄bus dixerat. In celū cōſcendā: ⁊ linguā doloſam qua
Eſa.14. vel de ſe dixerat. Ero ſimilis altiſſimo: vel de adā ⁊ eua. Eritis
Gen.3. ſicut dij. Propterea deus deſtruet illū in finē: euellet eū ⁊ emigra
Ps.51. bit de tabernaculo ſuo: ⁊ radicē eius de terra viuentiū. Tūc ruinā eius videntes iuſti timebūt: ⁊ ſup eū ridebunt dicētes (qḋ etiā ſinc fine ad hos q̄ ſe ſine protectione auxilioq; dei ſummū bonū ꝑficere poſſe cōfidūt: iuſtiſſime dirigeſ) Ecce homo qui non po
Ibidem. ſuit deū adiutorem ſuū: ſed ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarum: ⁊ preualuit in vanitate ſua.

Qḋ fomites vitioꝝ oīm: de ſuꝑbia pullulēt. Ca.v.

Ec eſt prime ruine cauſa: ⁊ origo principalis morbi.
h Qui rurſum ꝑ illū qui fuerat a ſe deiectus in ꝓthoplaſtū ſerpens: infirmitates omniū vitioꝝ ⁊ materias germinauit. Dū eñ gloriam deitatis: arbitrij libertate ⁊ induſtria ſua credidit ſe poſſe cōquirere: etiā illā ꝑdidit quā adeptus fuerat gratia conditoris.

Quod ſuꝑbie vitiū ſit in ordine colluctatiōis extremū: tempore tamē ⁊ origine primū ſit. Capitulū.vj.

Tanq; exēplis ac teſtimonijs ſcripturarū māifeſtiſſime
t cōprobatur: ſuꝑbie labē cū poſterior ſit in ordine cōflictuū: origine tamē anteriorē eſſe: omniumq; peccatorū ⁊ criminū eſſe principium: nec ſicut cetera vitia ſolūmodo contrariam ſibi virtutem: id eſt humilitatem tantum extinguere: verūetiam cunctarum ſimul interemptricem eſſe virtutū: nec mediocres tantum paruoſq; temptare: ſed maxime in fortitudinis culmine conſiſtentes. Ita eñ de hoc ſpiritu ꝓpheta cōmemorat. Et eſce eius electe. Ideoq; beatꝰ dauid licet tanta circumſpectione: cordis ſui cuſtodiret arcana: vt ad eū quē ſecreta conſcientie ſue nō latebant audenter ꝓclamaret. Domine nō eſt exal
Ps.130. tatum cor meū: neq; elati ſunt oculi mei: neq; ambulaui in ma
gis neq; in mirabilibus ſuper me: niſi humiliter ſentiebam. Et
Ps.100. Iterum. Non habitabit in medio domus mee faciens ſuperbiā. Sciens tamen q̄ difficilis ſit etiam perfectis iſta cuſtodia: nō de ſua tantum pſumit induſtria: ſed orans domini implorat

auxilium vt huius inimici telum poſſit inſauciatus euadere:
dicēs. Nō veniat mihi pes ſuperbie. pauens ac metuens ne in Pſ. 35.
illud incidat quod dicitur de ſuperbis. Deus ſuperbis aduer- Jacobi. 4.
ſatur. Et iterum. Immundus eſt apud deum omnis qui exal-
tat cor ſuum.

¶ Quod tantū ſit malum ſuperbie vt ipſum deum ad- uerſarium habere mereatur. Capitulum. vij.

t Antū eſt malū ſuperbie: vt nō angelū nō alias virtutes
ſibi cōtrarias: ſed ipſum deū aduerſariū habere merea-
tur. Notandū ſiquidē eſt: ꝙ nequaꝗ dixerit ſup bis qui
ceteris ſunt vitijs inuoluti ꝙ habeāt ſibi deū reſiſtentē: id eſt ga-
ſtrimargis: fornicarijs iracundis ſeu philargyris aduerſari: ſed
ſolis ſuperbis. Illa nāqꝫ vitia vel in vnūquēqꝫ delinquentium
tātummō retorquent: vel in ſuos ꝑticipes: id eſt in alios homi-
nes videntur admitti: hec vero ꝓprie pertingit ad deū: τ idcirco
eum ſpecialiter digna eſt habere contrarium.

¶ Quemadmodum deus ſuperbiam diaboli virtute humilitatis extinxerit: τ diuerſa ſuper hoc teſtimonia. Capitulum. viij.

i Deo vniuerſitatis creator τ medicus de⁹: cauſam prin-
cipiūqꝫ morboꝝ ſupbiā eſſe cognoſcens: cōtrarijs ſana-
re cōtraria ꝓcurauit: vt ea ſcʒ que ꝑ ſupbiam corruerāt
ꝑ humilitatē reſurgerent. Ille nāqꝫ dicit. In celū cōſcendā. Hic
dicit. Hūiliata eſt in terra anima mea. Ille dicit. Et ero ſimilis Eſa. 14.
altiſſimo. Hic cū eſſet in forma dei exinaniuit ſemetipſum for-
mā ſerui accipiens: huiliauitqꝫ ſe factus obediēs vſqꝫ ad mor- Phil. 2.
tem. Ille dicit. Super aſtra dei exaltabo ſolium meum. Iſte di- Eſa. 14.
cit. Diſcite a me quia mitis ſum τ humilis corde. Ille dicit. Ne- Matt. 11.
ſcio dominum τ iſrael non dimittam. Iſte dicit: Si dixero quia Exo. 5.
non noui eum: ero ſimilis vobis mendax: ſed noui eum: τ man- Joan. 7.
data eius ſeruo. Ille dicit. Mea ſunt flumina: τ ego feci ea. Iſte
dicit. Nō poſſum ego a meipſo facere quicꝗ: ſed pater meus in Job. 14.
me manens ipſe facit opera. Ille dicit. Mea ſunt omnia regna
mūdi τ gloria eoꝝ: τ cui voluero do ea. Iſte cum diues eſſet pau-
per effectus eſt: vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille di- 2. Cor. 8.
cit. Sicut colliguntur oua que derelicta ſunt: ſic vniuerſam terrā Eſa. 10.
ego cōgregaui: τ nō fuit qui moueret pennā τ aperiret os τ gan-
niret. Iſte dicit. Similis factus ſum pellicano ſolitario: vigila- Pſ. 101.
ui τ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Ille dicit. Exicca-
ui veſtigio pedū meoꝝ omnes riuos aggerū. Hic dicit. Nūquid Eſa. 37.
nō poſſum rogare patrē meū: τ exhibebit mihi mō pluſꝗ duode- Mat. 26.
cim milia legiones angelorum. Si principalis ruine cauſam τ
ſalutis noſtre fundamēta perſpeximus: a quo τ qualiter vel iſta

facta ſint: vel illa emerſerint: quēadmodū deuitare tā atrocē mor-
tē ſupbie debeamus: vel illius ruina vel huiꝰ doceamur exēplo.

Quemadmodum nos quoqꝫ ſuperbiam ſuperare poſſimus. Capitulum.ix.

Tacꝫ hunc nequiſſimi ſpiritus laqueū taliter poterimꝰ
euadere: ſi in ſingulis quibus ſenſerimus nos virtuti-
bus pfeciſſe: illud apoſtolicū dixerimꝰ. Nō ego ſꝫ gra-
1.Cor.15. tia dei mecū: ⁊ gratia dei ſum id quod ſum: ⁊ deū eſſe qui opera-
tur in nobis: ⁊ velle ꝑficere pro bona voluntate: dicente etiam
ipſo auctore ſalutis nr̄e. Qui manet in me: ⁊ ego in eo: hic fert
Joan.15. fructū multū: qꝛ ſine me nihil poteſtis facere. Et niſi dominus
Ps.126. edificauerit domū: inuanū laborauerūt qui edificant eam. Niſi
dn̄s cuſtodierit ciuitatē: fruſtra vigilant qui cuſtodiunt eam. Et
vanū eſt vobis ante lucē ſurgere. Quia nō eſt volentis neqꝫ cur
Roma.9. rentis: ſed miſerentis dei.

Qđ nemo poſſit pfectionē virtutū vel pmiſſam beatitudinē ſuis tantū viribus obtinere. Capitulū.x.

Illius namqꝫ oīs volentis ⁊ currentis tam idonea
poteſt voluntas eſſe vel curſus: vt carne ſpiritui repu-
gnante circundatus valeat tantum pfectionis premiū
⁊ palmā integritatis ac puritatis attingere: niſi fuerit diuina
miſeratione ptectus: vt ad illud qđ magnopere vult ⁊ ad quod cur-
rit: puenire mereat. Omne eñ datū bonū ⁊ omne donū perfectū
Jacobi.1. deſurſum eſt: deſcēdens a patre luminū. Quid eñ habes qđ nō
1.Cor.4. accepiſti. Quod ſi accepiſti. quid gloriaris quaſi nō acceperis.

Exemplū latronis ſiue dauid vel vocatiōis noſtre ad dei gratiā demonſtrandam. Capitulum.xj.

Si eñ vel illum latronem ob vnā cōfeſſionē introductū
in paradiſum recordemur: intelligimus eū non curſus
ſui merito tātam beatitudinē cōſecutum: ſed dono dei
miſerētis indeptū. Uel ſi reminiſcamur dauid regis duo tā gra-
uia tāqꝫ immania crimina vno penitudinis ſermōe deleta: nec
hic videmus ad indulgentiā tanti criminis obtinendā laboris
equiparaſſe merita: ſed dei gratiā ſupabundaſſe: qui vere peni-
tudinis occaſione accepta: tantā peccatorū materiā ſub vnius
verbi plena cōfeſſione cōſumpſit. Principiū quoqꝫ diſcutiētes
Eph.2. vocatiōis ac ſalutis humane: qua nō ex nobis nec ex operibꝰ no-
Roma.9. ſtris ſm apl'm: ſed dei ſumus dono gratiaqꝫ ſaluati: liquido po-
terimus aduertere quēadmodū pfectionis ſumma nō volētis ne-
qꝫ currētis: ſꝫ miſerentis eſt dei: q nequaqꝫ laborꝫ vel curſus nr̄i
merito cōpenſante: vitiorꝫ nos facit eſſe victores: nec equiparā-
te nr̄e voluntatis induſtria: tā arduū integritatis culmē ſubiu-
gata q vtimur carne cōſcendere. Nulla ſiquidē corporis huius
afflictio nullaqꝫ cordis cōtritio ad capeſſendā verā illā interio-

ris hominis caſtitatē pōt eſſe condigna: vt tantā puritatis vir- tutē angelis ſolis ingenitā celiq; vernaculam: nudo hūano la- bore: id eſt ſine adiutorio dei valeat obtinere: q2 totius bonita- tis effectus ab illius profluit gratia: q̄ tantā perennitatē beati- tudinis ꝛ immenſitatē glorie: exigue voluntati breuiq; ac par- uo curſui noſtro: multiplicata largitate donauit.

¶ Quod nullus ſit labor qui poſſit repromiſſe beatitudini comparari. Capitulum .xij.

O Mnis eñi longeuitas vite preſentis: cū ad illā future glīe perennitatē reſpexeris: euaneſcit: ꝛ dolores cuncti cōtēplatione illius immēſe beatitudinis effugant̄: atq; vt fum⁹ ad nihil extenuati liqueſcūt: ꝛ nuſq̄ vt fauilla cōparēt.

¶ Traditio ſeniorū de cōſequēda puritate. Cap. xiij.

Q Uapropter iam tēpus eſt: vt ipſis q̄bus tradūt verbis patrū ſententiā pferamus. eoꝝ ſcȝ q̄ vitā pfectiōis ꝛ qua litatē eius nō verboꝝ iactātia depinxerūt: ſed potꝰ re ꝛ ope ac virtute ſpūs poſſidentes: experimētis eā pprijs ꝛ exem plis certiſſimis tradiderūt. Aiunt itaq; nō poſſe ad purū quem piā carnalibus vitijs emūdari: niſi vniuerſum laborē ſuū atq; conatū ad tāte pfectionis finē intellexerit nō poſſe ſufficere: nec eā niſi miſeratione dei ꝛ adiutorio cōprehēdi: nō tā tradētis in ſtitutione q̄ affectu atq; virtute ꝛ experimētis pprijs eruditus agnoſcat. Ad capeſſenda nāq; tā magnifica tāq; pcelſa purita- tis ꝛ integritatis p̄mia: q̄tuſlibet ieiunioꝝ vigiliarū lectionis ꝛ ſolitudinis ac remotionis labor fuerit impenſus: cōdignꝰ eſſe nō poterit q̄ hec induſtrie ſue merito vel laboris obtineat. Nun q̄ eñi diuinū munus labor pprius humanave cōpenſabit in- duſtria: niſi deſide ranti diuina fuerit miſeratione conceſſum.

¶ Q̄d adiutoriū dei laborantibus tribuat̄. Cap. xiiij.

N Ec hoc dico vt hūanos conatus euacuās ab induſtria ꝛ laboris intentione quēq̄ reuocare cōtendā. Sed pla ne cōſtantiſſimi nō mea ſed ſenioꝝ ſentētia definio: p- fectionē q̄dē ſine his diuo capi nō poſſe: his aūt ſolis ſine gra- tia dei poſſe eā a memine cōſūmari. Ut eñi dicimꝰ conatꝰ hūa- nos apphēdere eā p ſeipſos ſine adiutorio dei nō poſſe: ita pnū- ciamꝰ laborātibꝰ tm̄ ac deſudātibꝰ miſericordiā dei grām̄q; cō- ferri: ꝛ vt verbis apl̄i loq̄r: volētibꝰ ꝛ currētibꝰ ipertiri: ſm illō qđ etiā in pſalmo octogeſimooctauo ex pſona dei cantat̄. Poſui adiutoriū in potente: ꝛ exaltaui electū de plebe mea. Dicimꝰ eñi ſm ſaluatoris ſnīam dari q̄dē potentibꝰ: ꝛ apiri pulſantibꝰ: ꝛ a q̄rētibꝰ inueniri: ſȝ petitionē ꝛ inq̄ſitionē ꝛ pulſationē nr̄am nō eſſe cōdignā: niſi miſericordia dei id qđ petimꝰ dederit: vel ape ruerit qđ pulſamꝰ: vel illud qđ q̄rimꝰ fecerit inueniri. Preſto eſt nāq; occaſione ſibi tantummodo a nobis bone voluntatis ob- Matt. 7.

lata: ad hec omnia cōferēda. Ampli⁹ eñ ille ꝙ nos: ꝑfectionē fe licēq; nr̄am deſiderat ⁊ expectat. Et intantū beat⁹ dauid ꝓuētū ſui operis ac laboris ꝓpria tm̄ induſtria nō poſſe nouerat obtineri: vt a dn̄o ꝓmereri directionē ſuoꝝ opeꝝ iterata ꝓce depoſceret dicēs. Et opera manuū nr̄arū dirige ſup nos ⁊ opus manuū nr̄arū dirige. Et rurſus. Cōfirma h̄ de⁹ qḋ opatus es in nobis.

Ps.89.

¶ A quib⁹ ꝑfectionis viā diſcere debeam⁹. Capi.xv.

Ideoq; ſi ad verā cōſummationē virtutū volumus effectu ⁊ opere peruenire: illis debemus acquieſcere magiſtris ac ducib⁹: q̄ hāc nō vaniloqua diſputatiōe ſomniātes: ſed re atq; experimētis apprehendētes: nos quoq; docere atq; ad eā dirigere ſimiliter poſſunt: ⁊ viā quēadmodū ꝑueniamus ad eā: certiſſimo tramite demonſtrare: quiq; ad hanc fide ſe potius ꝑueniſſe ꝙ laborū merito teſtabant. Quib⁹ etiā h̄ ꝓcipuum ſui cordis acquiſita puritas cōferebat vt magis magiſq; ſe deprimi peccatis agnoſcerēt. Tanta nanq; in eis delictoꝝ cōpūctio ꝑ dies ſingulos augebat: quāta puritas animi ꝓfeciſſet. Trahebātq; iugiter intimo corde ſuſpiria: eo ꝙ ſemetipſos ſentirent nequaꝙ poſſe delictorū neuos ac maculas deuitare: que eis ꝑ multiplices cogitationū minutias ingerebant. Et idcirco future vite ſtipēdia nō operū ſperare ſe merito: ſꝫ miſericordia dn̄i ꝓclamabāt: nihil ſibi de tanta circūſpectione cordis aliorū comparatione donantes: q̄ppe qui hancipſam nō ſue induſtrie ſed diuine gratie aſcribebāt: nec blādientes ſibi de inferiorū ac tepidioꝝ negligētia: ſed cōtēplatione poti⁹ illoꝝ quos vere pctō carere: atq; in regno celorū iā eterna beatitudine ꝑfrui nouerāt humilitatē ꝑpetuā cōquirebāt: atq; ita cōſideratione hac ⁊ elationis ruinā pariter declinabāt: ⁊ quo tenderēt vel qḋ dolerent ſemꝑ inueniebāt: intelligētes ſemetipſos ad illā puritatem cordis quā cupiūt: obſiſtente carnis ſarcina ꝑuenire non poſſe.

¶ Non poſſe nos ſine miſericordia ⁊ inſpiratiōe dei ad ipſum laborem obtinende perfectionis accedere. Capitulum.xvi.

Sit ſm traditiones ⁊ inſtitutiones eoꝝ ſic ad eā feſtinare debemus ieiunijs: vigilijs: orationibus: contritioni cordis ⁊ corporis operā dātes: ne hec oia morbo hoc inflante euacuemus. Non ſolum nanq; ipſam ꝑfectionem oportet credere nr̄a induſtria nos vel labore nr̄o poſſidere nō poſſe: ſed ne hec ipſa quidē que illius exercemus obtentu: id eſt labores cōatuſq; noſtros ac ſtudia: ſine diuine protectionis auxilio inſpirationiſq; ei⁹ ⁊ caſtigationis atq; exhortatiōis gr̄a poſſe ꝑficere: quā ſcꝫ cordib⁹ noſtris: vel ꝑ aliū ſolet vel ꝑ ſemetipſū nos viſitans clementer infundere.

¶ Teſtimonia diuerſa quibus euidenter oſtenditur: nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtram pertinet ſine adiutorio dei perficere. ¶ Capitulum.xvij.

Poſtremo inſtruit auctor ſalutis noſtre: quid nos oporteat in ſingulis q̇buſq; q̇ gerim⁹: nō mō ſentire ſ; etiā cōfiteri. Nō poſſum ego inq̇t a meipſo facere quicq̄: pater Joan.14.
autē in me manens ipſe facit opa. Ille ex pſona hoīs aſſumpti
dicit nihil a ſemetipſo poſſe ſe facere: ⁊ nos cinis ⁊ terra in his
que ad nr̃a; ſalutē pertinent: arbitramur nos adiutorio dn̄i nō
egere. Diſcamus itaq; ⁊ nos p ſingula nr̃am ſimul infirmitatē
⁊ illi⁹ adiutoria ſentientes quotidie pclamare cū ſanctis. Im- Ps.117.
pulſus verſatus ſum vt caderem: ⁊ dn̄s ſuſcepit me. Fortitudo Ps.93.
mea ⁊ laudatio mea dn̄s: ⁊ factus eſt mihi in ſalutē. Et niſi q̇
dn̄s adiuuit me: paulominus habitauerat in inferno aīa mea.
Si dicebā motus eſt pes meus: miſericordia tua dn̄e adiuua-
bat me. Sc̄dm multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo: cōſola-
tiones tue letificauerūt animā meā. Uidētes etiam coꝛ noſtru;
in timore dn̄i ⁊ patientia roborari dicam⁹. Et fact⁹ eſt domin⁹ Ps.17.
firmamētū meū: ⁊ eduxit me in latitudine. Scientiā quoq; pfe- Ibidem.
ctu operum intelligentes nobis augeri: dicamus. Quoniam tu
illuminas lucernam meam domine deus meus illumina tene-
bras meas. Quoniam in te eripiar a temptatiōe: ⁊ in deo meo
tranſgrediar murum. Dein ſentientes etiam noſmetipſos for-
titudinem tolerātie cōquiſiſſe: ⁊ in ſemita virtutū facilius ac ſi Ibidem.
ne labore dirigi: dicamus. De⁹ qui precingis me virtute: ⁊ poſui-
ſti immaculatā viā meā. Qui pficis pedes meos tanq̄ ceruī: ⁊
ſup excelſa ſtatuens me. Qui doces manus meas ad preliū. Cō- Ibidem.
ſecuti etiā diſcretionem per quā roborati poſſimus aduerſarios
nr̃os elidere: pclamemus ad deū. Diſciplina tua correxit me in
finē: ⁊ diſciplina tua ipſa me docebit. Dilataſti greſſus meos ſub-
tus me: ⁊ non ſunt infirmata veſtigia mea. Et q̇ taliter ſum ro-
boratus ſcientia tua atq; virtute: inferā cōfidenter ea que ſequū-
tur: ⁊ dicā. Perſequar inimicos meos: ⁊ cōprehēdā illos: ⁊ nō
cōuertar donec deficiāt. Cōterā illos nec poterūt ſtare cadēt ſub
tus pedes meos. Rurſum infirmitatis nr̃e memores: nec poſſe
nos tā acerbos vitioꝝ hoſtes fragilitatis carne circūdatos ſine illi⁹ Ps.43.
adiutorio ſuperare: dicamus. In te inimicos noſtros ventila-
bimus cornu: ⁊ in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in no-
bis. Non eīn in arcu meo ſperabo: ⁊ gladi⁹ me⁹ nō ſaluabit me.
Saluaſti eīn nos de affligentib⁹ nos: ⁊ odientes nos cōfudiſti. Ps.17.
Sed etiam precinxiſti me virtute ad bellum: ⁊ ſupplantaſti oēs
inſurgentes in me ſubtus me. Et inimicos meos dediſti mihi
deorſum ⁊ odientes me diſperdiſti. S; nec armis noſtris poſ- Ps.34.
ſe nos vincere cogitātes: dicamus. Apprehende arma ⁊ ſcutum

⁊ exurge in adiutoriū mihi. Effunde frameā: ⁊ conclude aduerſus eos qui pſequunt̄ me: dic aīe mee ſalꝰ tua ego ſum. Et poſuiſti vt arcū ereū brachia mea: ⁊ dediſti mihi ꝓtectionē ſalutis tue: ⁊ dextera tua ſuſcepit me. Quia nec patres noſtri in gladio ſuo poſſederūt terrā: ⁊ brachiū eoꝝ nō ſaluauit eos: ſed dextera tua ⁊ brachiū tuū ⁊ illuminatio vultus tui: quoniā cōplacuiſti in eis poſtremo vniuerſa beneficia eius cū gratiaꝝ actione mēte ſollicita perluſtrātes: ſuꝑ his omnibꝰ ꝙ vel pugnauimꝰ: vel illuminationē ſcientie: vel diſciplinā diſcretionis ab eo conſecuti ſumus: vel ꝙ ſuis nos armis inſtruxit: ⁊ virtutis ſingulo communiuit: vel qđ inimicorū noſtroꝝ nobis prebuit dorſum: ⁊ tribuit virtutē cōminuendi eos vt puluerem ante faciē venti: intimo cordis affectu clamemus ad eum. Diligā te dñe virtus
ps. 17. mea: dñs firmamentū meū ⁊ refugiū meū ⁊ liberator meꝰ. Deꝰ meꝰ adiutor meꝰ: ⁊ ſperabo in eū. Protector meꝰ ⁊ cornu ſalutis mee: ⁊ ſuſceptor meꝰ: Laudans inuocabo dominum: ⁊ ab inimicis meis ſaluus ero.

Quod non ſolum in naturali conditione: ſed etiā in quotidiana diſpenſatione dei gratia muniamur. Capitulum. xviij.

n On ſolum pro his ei gratias referentes ꝙ vel rationabiles nos cōdidit: vel liberi arbitrij poteſtate donauit vel baptiſmi lagitꝰ eſt grāz: vel ſcientiā legis adiutoriūq; cōceſſit: ſꝫ etiā ꝓ his q̄ erga nos quotidiana eiꝰ ꝓuidētia cōferūtur qđ ſcꝫ ab aduerſariorū nos inſidijs liberat: quod cooperat̄ nobis vt carnis vitia ſuperare poſſimꝰ qđ a periculis nos etiā ignorantes protegit: qđ a lapſu peccati communit: ꝙ adiuuat nos ⁊ illuminat vt ipſum adiutoriū nr̄m qđ nō aliud quidam interpretari volunt ꝙ legem intelligere ⁊ agnoſcere valeamus: ꝙ ꝑ negligentijs delictiſq; noſtris: eius inſpiratione latenter cōpungimur: qđ dignatione eius viſitati ſaluberrime caſtigamur: qđ ab eo nonnunꝙ etiam inuiti trahimur ad ſalutem. Poſtremo qꝛ ipſum liberū arbitriū noſtrū qđ ꝓcliuiꝰ fertur ad vitia: ad meliorem dirigit frugem: ⁊ ad virtutū viā inſtigationis ſue viſitatione contorquet.

Quod hec fides ab antiquis patribus ſit tradita de gratia dei. Capitulum. xix.

b Ec eſt proprie erga deum humilitas: hec eſt antiquiſſimorū patrū ſincera fides: que penes ſucceſſores eorum intemerata nuncuſq; perdurat. Cui fidei virtutes apoſtolice que ſepenumero ꝑ eos manifeſtate ſunt: nō ſolum: apud nos ſed etiam apud infideles ⁊ incredulos: indubitatum teſtimonium reddunt. Qui ſimplicem piſcatorum fidē in corde ſimplici retinentes: non eam ſyllogiſmis dialecticis ⁊ tulliana facū

dia ſpiritu cōcepere mundano: ſꝫ experimēto vite ſincere: acti␣ꝙ puriſſimo; correctione quoꝙ vitiorū ꝛ (vt verꝰ dixerim) in ipſa pfectionis meſſe naturā oculatis indicijs deprebenderūt: ſine qua nec pietas in deum: nec purgatio vitioꝝ nec emendatio morum: nec virtutum conſummatio poterit apprebendi.

De eo qui propter blaſphemiam traditus eſt immundiſſimo ſpiritui. Capitulum. xx.

Nui quendā de fratrū numero quē vtinā minime ſciſſeꝫ ſiquidē poſt bec ordinis mei gradu ſe paſſus eſt pgrana ri: qui pbatiſſimo cuidā ſenum vitio carnis ſemetipſuꝫ grauiſſimo confeſſus eſt impugnari: nam contra vſum nature deſiderio patiendi magis ꝙ̄ inferendi ignominiā intolerabili eſtu libidinis vrebaꝛ: tum illum vt ſpiritalem verumꝙ medicū: interiorem cauſam morbi buius ꝛ originem protinus preuē diſſe. Qui grauiter ſuſpirans: nequaꝙ̄ ait tam neꝙ̄ ſpiritui tra di te dominꝰ permiſiſſet: niſi aliquid blaſpbemaſſes in eū. Quo ille comperto: confeſtim procidit ad pedes eius in terram: ſum maꝙ admiratione pculſus: tanꝙ̄ a deo cernens arcana ſui pectoris patefacta: confeſſus eſt in dei ſe filium cogitatione impia blaſpbemaſſe. Unde perſpicuū eſt eum qui ſuperbie ſpiritu poſſidetur: vel qui in deum blaſpbemus exiſtit: tanꝙ̄ qui irroget illi iniuriā a quo puritatis ſperanda ſunt dona: pfectionis integritate priuari: ꝛ ſanctificationem caſtimonie non mereri.

Exemplū ioas regis iude quo oſtenditur quid p pter ſuperbiam meruerit:

Capitulum. xxi.

Legimus tale aliquid in paralipomenon libro. Joas eſſi rex iuda ſeptem annorum ab ioiada pontifice aſcitꝰ in regnum atꝙ in omnibus quoad vixit memoratus pon tifex teſtimonio ſcripture laudatus eſt. De quo poſt obitum io iade audi quid ſcriptura cōmemorat: ꝛ quemadmodum elatus ſuperbia ignominioſe fuerit traditꝰ paſſioni. Poſtꝙ̄ autē obijt ioiada: ingreſſi ſunt principes iuda: ꝛ adorauerunt regem. Qui delinitus obſequijs eorum acquieuit: ꝛ dereliquerunt templū dn̄i dei patrum ſuoꝝ: ſeruieruntꝙ lucis ꝛ ſculptilibus: ꝛ facta eſt ira magna contra iudam ꝛ bieruſalem propter boc peccatū. 2. Par. 24.
Et poſt pauca. Cumꝙ euolutus eſſet annus aſcendit contra eum exercitus ſyrie: venitꝙ in iudam et bieruſalem: et interfecit cunctos principes populi: atꝙ vniuerſam predam miſerunt regi damaſcum. Et certe cum permodicus veniſſet numerus ſyroꝝ: tradidit dominus in manibus eoruꝫ infinitam mul titudinem: eo ꝙ dereliquiſſent dominū deuꝫ patrum ſuorū. In ioas q̄ꝫ ignominioſa exercuere iudicia: ꝛ abeūtes dimiſerūt eū

in languoribus magnis. Uides ꝙ flagitioſis ac ſordidis paſſionibus tradi mereat ſuperbia? Qui enim elatus arrogantia vt deum ſe paſſus eſt adorari: traditur ſm apoſtolum in paſſiones
Ro.i. ignominie ⁊ in reprobum ſenſum: vt patiatur ea que non conueniunt. Et quia dicēte ſcriptura. Immundus eſt apud deū omnis qui exaltat cor ſuum: iſte qui tumida cordis elatiōe inflatus eſt turpiſſime confuſioni traditur deludendus: vt humiliatus taliter ſentiret ſemetipſm eſſe vel immundicia carnis ⁊ conſcientia impure paſſionis immundum: quod animi ſui noluerat elatione ſentire: ⁊ vt carnis ignominioſa cōtagio pateſaceret immundiciam cordis eius occultā quam ſuperbie malo contraxerat: ac manifeſta pollutione corporis ſui ꝓbaret impurus: qui per elationē ſpiritus factum ſe non ſentiebat immundum.

Omnem animam ſuperbam ſubdi ſpiritalibus nequitijs illudendam. Capitulum.xxij.

Quibus manifeſte ꝓbatur omnem animā que ſupbie fuerit tumore poſſeſſa: intellectualibus ſyris id eſt nequitijs ſpiritalibus tradi: eamqꝫ paſſionib⁹ carnis inuolui: vt ſaltem vitijs humiliata terrenis: immundā ſe carnaliter pollutāqꝫ cognoſcat: que tepore mētis erecta immundā ſe in cōſpectu dei per elationē cordis effectā intelligere ante non potuit quo vel ſic humiliatus quis a priſtino tepore diſcedat: ⁊ ignominia carnaliū paſſionū deiectus atqꝫ confuſus: ad ſpiritalem feruorem deinceps ſemetipſm ardentius conferre feſtinet.

Quod perfectio attingi niſi humilitatis virtute nō poſſit. Capitulum.xxiij.

Euidenter itaqꝫ monſtratur non poſſe quemꝙ perfectionis finem ac puritatis attingere niſi per humilitatē veram: quā primitus fratribus reddēs: deo quoqꝫ in penetralibus cordis exhibeat: credens ſine protectione eius atqꝫ auxilio per ſingula ſibi momēta collato: perfectionē quam cupit ⁊ ad quā magnopere currit: ſe penitus obtinere non poſſe.

Quos ſpiritalis ſuperbia pulſet: quoſqꝫ carnalis. Capitulum.xxiiij.

Hucuſqꝫ de ſpiritali ſuperbia qua diximus ꝑfectos quoſqꝫ pulſari: quantū tenuitas ingenij noſtri preualuit donāte deo dixiſſe ſufficiat. Qd̄ ſuperbie genus non multis cognitū nec expertū eſt: quia nec plures ſtudēt ꝑfectā cordis apprehendere puritatem: vt ad hos preliorum gradus valeant peruenire: nec precedentium vitiorū quorum in ſingulis libellis naturā pariter remediaqꝫ premiſimus: ꝓcuratur vlla purgatio Sed illos ſolummodo pulſare ſolet: qui deuictis ſuperioribus vitijs iā propemodū ſunt in virtutum culmine collocati. Quos

quia lapſu carnali ſubtiliſſimus boſtis ſuperare nō quiuit: ſpi-
rituali ruina deĳcere ac ſupplantare conatur: per hanc illos vni-
uerſis veterū ſtipendiorum meritis multo labore queſitis ſpo-
liare contendens. Ceterum nos qui adhuc terrenis ſumus paſ-
ſionibus inuoluti: nequaꝗ̄ hoc modo tēptare dignatur: ſed craſ-
ſiore ꝛ vt ita dixerim carnali elatione ſupplātat. Et idcirco de
hac quoqꝫ qua maxime nos ſeu noſtre menſure homines ac pre-
cipue iuniorum vel incipientium mentes periclitari ſolēt: neceſ-
ſariū reor ſm promiſſionē noſtrā pauca depromere.

Deſcriptio carnalis ſuperbie: vel que mala in mo-
nachi mente parturiat. Capitulum. xxv.

h Ec igit̄ quā diximus carnalis ſupbia: cū tepido ac ma-
le arrepto renūciationis pncipio in monachi reſederit
mēte: de priſtino ac ſeculari eū tumore ad verā xp̄i hūili-
tatē deſcēdere nō permittēs: primū inobediētē eū reddit ꝛ aſpe-
rū: deinde mitē atqꝫ affabilē eſſe nō patit̄: equalē, ꝙ fratrib' fie-
ri cōmunēqꝫ nō ſinit: nec ſm dei ac ſaluatoris nr̄i mādatū ſpolia-
ri terrenis opib' nudariqꝫ cōcedit: ꝛ cū renunciatio nihil aliud
ſit niſi mortificationis ꝛ crucis indiciū: nec valeat alĳs incboa-
ri vel cōſurgere fundamētis: ꝙ vt ſe nō ſolū actibus huius mun-
di ſpiritalr̄ nouerit interemptū: verūetiā corporalr̄ quotidie ſcre-
dat eē moriturū: ecōtrario facit eū vitā ſperare longeuā: infirmi-
tates pponit ei plixas ꝛ multas: cōfuſionē ꝙ incutit ac pudo-
rē. Si nudus effect' alienis ꝛ nō pprĳs facultatib' cepit ſuſtē-
tari: pſuadet etiā multo eſſe melius victū indumē: ūqꝫ ſibi ſua po-
tius ꝙ aliena ſubſtātia miniſtrari: ſcōm illud ſcꝫ qđ quēadmodū
dictum ſit tali hebetudine ac tepore cordis obtuſi: ne intelligere
quidē aliqn̄ potuerūt. Beatius eſt magis dare ꝙ accipere. Actuū. 20.

Quod male fundatus quis ad deteriorem ſtatum
quotidie prolabatur. Capitulum. xxvj.

a Li igitur diffidentia mentis obſeſſi: ꝛ a ſcintilla fidei
qua viſi fuerant in primordĳs ſue conuerſionis accenſi
diabolica infidelitate reuocati: incipiūt pecunias quas
ante diſpergere ceperant diligentius cuſtodire: ꝛ eas velut qui
ſemel profligatas vlterius reparare non poſſint: auaricia vehe-
mentiore conſeruant: ſeu quod eſt deterius ea que prius abiece-
rant reſumentes: vel certe quod eſt tertium ac teterrimum ne-
quitie genus: que nec ante quidem poſſederant congregantes:
nihil amplius egreſſi e ſeculo ꝙ nomen acquiſiſſe ta ntummodo
ac vocabulum monachi comprobantur. Super hec igitur initi-
tia male vitioſeqꝫ fundata: neceſſe eſt vt vniuerſa deinceps vi-
tiorum ſtructura conſurgat. nec quicꝙ ſuperponi peſſimis va-
leat fundamentis: niſi quod miſerabilem animam ruina lugu-
briore proſternat.

¶ Expoſitio vitiorum que per morbum ſuperbie generantur: Capitulum. xxvij.

T Alibus ſiquidē mens paſſionibus obdurata: atq; a deteſtabili tepore incipiēs: neceſſe eſt vt in deterius quotidie proficiat: ⁊ reliquam quoq; vitā ſuam deformiore fine concludat: dumq; cupiditatibus priſtinis oblectatur: ac ſm apoſtolum ſacrilega philargyria vincitur: ita eodem pronunciāte de illa. Et philargyria que eſt ſimulacrorum ſeruitus. Et iterum
Coloſ. 3.
1. Timo. 6. Radix enim inquit omnium malorū eſt philargyria: nunq̄ poſſit in corde ſuo humilitatē chriſti ſimplicē veramq; ſuſcipere: cū vel de nobilitate nataliū gloriatur: vel inflatur de ſeculi quam corpore nō mente deſeruit dignitate: vel pecunijs quas ad ruinam ſuā retentat: extollitur: per que iam non monaſterij iugū ſuſtinere contentus eſt: non ſenioris vllius inſtitui diſciplina. Quiſq; enim ſuperbie morbo fuerit occupatus: nō ſolum nullam ſubiectionis aut obedientie regulā cuſtodire dignatur verū ne ipſam auribus quidē ſuis doctrinā perfectionis admittit: tantumq; cōcreſcit in corde eius ſpiritalis verbi faſtidiū: vt cū forte talis fuerit oborta collatio: vno in loco ſtare neſciat eius obtutus: ſed huc illucq; ſtupidus circunferatur intuitus: aliorſum ⁊ in obliquū q̄ moris eſt oculi defigantur. Pro ſuſpirijs enim ſalutaribus ſputa de ſicco gutture contrahuntur: excreationes etiā ſine vlla interpellatione phlegmatis prouocantur: digiti ludūt ⁊ in modū quiddam ſcribentis volitant atq; depingunt: ⁊ ita huc atq; illuc vniuerſa membra corporis cōmouentur: vt dum ſpiritalis agitatur collatio: totū ſe vel ſcatentib9 vermibus vel acutiſſimis ſudibus credat inſidere: ⁊ quicquid ſimplex collatio ad edificationē protulerit audientiū: ob ſuam ſuggillationem eſtimet eſſe prolatū. Totoq; tempore quo ſpiritalis vite examinatio ventilatur: ſuis ſuſpitionibus occupatus: non quid exinde ad profectū ſuum capere debeat aucupatur: ſed cauſas cur vnū quodq; ſit dictū: ſollicita mēte perquirit: vel quid eis poſſit obijcere tacita intra ſe cordis volutatione coniectat: vt nihil ex his que ſaluberrime ſunt digeſta: penitus apprehendere aut in aliquo valeat emendari. Et ita fit vt non ſolū in nullo ei proficiat collatio ſpiritalis: verumetiā damnoſa magis exiſtat: efficiaturq; cauſa maioris peccati. Dum enim pro cōſcientia ſua totum contra ſe ſuſpicatur eſſe prolatū: vehemētiore cordis obſtinatione duratur: ire quoq; ſtimulis acrius inſtigatur. Deinde poſt hec excelſa vox: ſermo rigidus: amara ⁊ turbulenta reſponſio: inceſſus erectus ac mobilis: lingua facilis: procax loquela: nec vnq̄ taciturnitatis amica: niſi cū contra fratrē rancorē quendam in ſuo corde conceperit: ſicq; ſilentiū eius nō compunctionis nec humilitatis vllius: ſed ſuperbie ⁊ indignatiōis indiciū: ita vt quid in eo deteſtabilius ſit: haudi facile diſcernatur: vtrū diffuſa

illa petulanſq; letitia: an dira hec virulēta q; ferítas. In illa nāq; ſermo non opoꝛtunus: riſus leuis ac fatuus: effrenata ac indiſciplinata coꝛdis elatio: in iſta vero ira. plenū virulentū. ꝑ ſilentiū: ⁊ qđ ob hoc tantū concipitur: vt aduerſus fratrē rancoꝛ taciturnitate ſeruatus protelari diutius poſſit: non vt ex eo virtus humilitatis ac patiētie pꝛebeatur. Et cū ipſe tumoꝛe poſſeſſus: facile cunctis triſticias inferat: atq; ad ſatiſſactionē leſi fratris ſemetipſum ſubmittere dedignetur: etiā ab illo ſibimet oblatam reſpuit atq; contemnit. Et non ſolū nulla fratris ſatiſfactione cōpungitur atq; mollitur: verumetiā cur ab eo ſit in humilitate preuētus grauius indignat᷑. Fitq; ei ſalutaris humilitas ac ſatiſfactio: que ſineȝ diabolicis intentationibus ſolet inferre cauſa vehementioꝛis incendij.

De fratris cuiuſdam ſuperbia. Capitulū. xxviij.

a Udiui in hac duntaxat regione (qđ hoꝛret pudetq; reuolvere) quendā iunioꝛum cū a ſuo increparetur abbate: cur humilitatem quam renuncians permodico tempore retentaret: cepiſſet excedere: ac diabolica inſtari ſuperbia: ſumma contumacia reſpondiſſe: Nunquid ob hoc memetipſum humiliaui pꝛo tempoꝛe: vt ſemper ſubditus ſim? Ad quod eius tam effrenatum ſceleſtumq; reſponſum: ita eſt ſenioꝛ obſtupefactus: omniſq; eius interceptus eſt ſermo: velut qui ab illo ipſo antiquo lucifero verba hec pꝛolata non ab homine percepiſſet: vt nullam vocem aduerſus tantam pꝛoteruiam de oꝛe ſuo pꝛoꝛſus emittere: niſi gemitus de coꝛde tantummodo ac ſuſpiria potuerit: illud ſolum tacitus intra ſemetipſum voluens quod de domino noſtro ſaluatoꝛe dicitur. Qui cum in foꝛma dei eſſet: humiliauit ſe: factus obediens: non vt ille ait diabolico ſpiritu ac tumoꝛe poſſeſſus: pro tempoꝛe: ſed vſq; ad moꝛtem. Phil.

Indicia quibus ſuperbia carnalis anime ineſſe cognoſcitur. Capitulum. xxix.

e T vt breuius ea q̄ dicta ſunt de hoc ſupbie genere pſtringamus: quedā ſigna eius inquantū poſſumus colligentes: vt hisqui de pfectiōe ſitiunt erudiri: quodāmō caracteres eius de exterioꝛis hoīs motib᷒ expꝛimam᷒: neceſſariū puto paucis eadē replicari: vt cōpendioſius agnoſcam᷒ quib᷒ eā diſcernere ac depꝛehēdere valeam᷒ indicijs: quo nudate atq; in ſuperficiē ꝑducte paſſionis huius radices ⁊ oculatim depꝛehenſe atq; perſpecte: vel conuelli facilius valeāt vel vitari. Tūc enim poterit peſtifer moꝛbus ad integrum declinari: cum contra ipſius pernicioſos eſtus ⁊ impetus noxios nō ſera obſeruātia cum iam dominantur aſſumitur: ſed cum pꝛecedentes eius (vt ita dixerim) lineas agnoſcentes pꝛouida eum ſagaciq; diſcretione pꝛecurrimus. De exterioꝛis nanq; ſicut pꝛediximus hominis motu: interioꝛis ſtatus agnoſcitur. His igitur indi-

cħs carnalis iſta quā p̄fati ſumus ſuperbia declaratur. Ineſt p̄imitus in loquela eius clamoꝛ: in taciturnitate amaritudo: excelſus ⁊ effuſus in leticia riſus: irrationabilis in ſerietate triſticia: in reſponſione rancoꝛ: facilitas in ſermone: ꝟba paſſim ſine vlla cordis grauitate erumpētia. Expers patientie eſt: charitatis aliena: audax ad contumelias irrogandas: ad tolerandas puſillanimis: ad obediendū difficilis niſi in quo eam deſiderium ſuum voluntaſq̄ p̄uenerit: ad recipiendam exboꝛtationem implacabilis: ad reſecandas volūtates ſuas infirma: ad ſuccumbendum alienis duriſſima: ſemperq̄ ſuas diffinitiones ſtatuere contendens. ipſa vero nequaq̄ cedere alterius acquieſcens: ⁊ ita fit vt etiam incapax conſilij ſalubꝛis effecta: in omnibus ſuo potius q̄ ſenioꝛum credat iudicio.

Tepefactus quis per ſuperbiam alijs quoq̄ preeſſe deſideret. Capitulum. xxx.

Quibus deſcenſuum gradibus is quē ſemel poſſidet deuolutus: iā ipam diſciplinā cenobij perhoꝛreſcit: ac veluti qui fratrū conſoꝛtio de perfectione retrahatur: ac de bono patientie atq̄ humilitatis alioꝝ vitio ⁊ impedimento reuocetur: habitationē ſolitarie vite deſiderat: ſeu certe velut plures alios in ratur9 cōſtruere monaſterium: ⁊ quos docere atq̄ inſtituere debeat: congregare feſtinat: ex diſcipulo neq̄ deteſtabilioꝛ magiſter effect9. Nā cū huiuſcemodi elatione coꝛdis in perniciosiſſimū tepoꝛem nox̄iūq̄ coꝛruerit: ⁊ nec verus monachus nec ſecularis effectus ſit: quod eſt deterius etiam perfectionem ſibi ex hoc ipſo miſerabili ſtatu ⁊ conuerſatione p̄omittit.

Quomodo ſuperbiam vincere vel ad perfectionē peruenire poſſimus. Capitulum. xxxj.

Quamobrē ſi edificij noſtri faſtigia perfecta volumus ac placentia deo conſurgere: fundamenta eius non ſecundum noſtre libidinis voluntatem: ſed ſecundum diſtrictionis euangelice diſciplinam iacere feſtinemus: que alia eſſe non poſſunt q̄ timoꝛ dei atq̄ humilitas que de manſuetudine ⁊ coꝛdis ſimplicitate deſcendit. Humilitas vero nullatenus poterit abſq̄ nuditate conquiri. Qua peregrinante: nec obediētie bonū: nec patiētie robur: nec manſuetudinis tranquillitas: nec conſummatio charitatis vllatenus poterit app̄ehēdi. ſine quibus coꝛ nr̄m habitaculū ſpūſancti penitus eſſe non poterit: ita p̄onunciāte dn̄o per p̄ophetā. Sup quem requieſcit ſpiritus meus: niſi ſuper humilē ⁊ quietū ⁊ trementez verba mea? Siue ſecundū exemplaria que hebꝛaicā exp̄imūt veritatē. Ad quē reſpiciā niſi ad pauperculū ⁊ cōtritū ſpiritu ⁊ tremētē ꝟba mea: Eſa. lxvi.

Quō depopulatrix oīm virtutū ſupbia ꝑ verā hu

militatem poſſit extingui. Capitulũ.xxxij.

q Uapropter athleta chriſti qui ſpiritalez agonẽ legitime certans a domino deſiderat coronari: hãc quoqꝫ ferociſſimam beſtiã vt deuoratricẽ cunctaꝝ virtutũ omnimodis feſtinet extinguere: certus ꝙ hac in ſuo pectore cõmorãte: non ſolum omnigenis vitijs carere nõ poſſit: verumetiã ſi quid virtutis habere videatur huius veneno depereat. Nullo enim modo poterit in anima noſtra virtutũ ſtructura cõſurgere: niſi prius iacta fuerint vere humilitatis in noſtro corde fundamenta: que firmiſſime collocata perfectionis ⁊ charitatis culmẽ valeant ſuſtinere: ita ſcilicet vt quemadmodum diximus primum fratribus noſtris humilitatem veram intimo cordis exhibeamus affectũ: in nullo ſcilicet acquieſcentes eos contriſtare vel ledere. Quod nullatenus poterimus implere: niſi abrenunciatio vera que in expoliatione omniũ facultatum ac nuditate cõſiſtit: in nobis fuerit chriſti amore fundata: deinde obediẽtie iugum ⁊ ſubiectio ſimplici corde ac ſine vlla fuerit ſimulatione ſuſcepta: ita vt preter abbatis mandatum nulla penitus volũtas viuat in nobis. Quod nõ aliter obſeruari poterit: niſi quis non ſolum ſe mortuum huic mundo: verumetiam inſipiẽtem iudicauerit ac ſtultum: vniuerſa que ſibi fuerint a ſenioribus imperata: ſine vlla diſcuſſione perficiens: ſacroſancta ea credens ac diuinitus promulgata.

Remedia aduerſus morbũ ſuꝑbie. Cap̃.xxxiij.

i In qua cõſiſtentibus qualitate proculdubio ſtatꝰ ille humilitatis vere trãquillus atqꝫ immobilis ſubſequetur: vt noſmetipſos inferiores omnibus iudicantes: vniuerſa que nobis fuerint irrogata: tametſi iniurioſa ſint: tãqꝫ a ſuperioribus noſtris illata: patientiſſime toleremus. Que quidem a nobis non ſolum facillime tolerabuntur: verumetiam parua iudicabuntur ac nulla: ſi mente iugiter recolamus vel domini noſtri vel ſanctorum omniũ paſſiones: conſiderantes tanto leuioribus nos iniurijs attemptari: quãto longius a meritis eorum ⁊ conuerſatione diſtamus: pariter etiam cogitantes in breui nos de hoc ſeculo migraturos: eorumqꝫ nos celeri vite huius fine mox futuros eſſe conſortes. Peremptoria nanqꝫ eſt hec cõtemplatio: non ſolum ſuperbie: verumetiam generaliter omniũ vitiorum. Deinde poſt hec hanc eandem humilitatem erga deũ firmiſſime retentemus. Quod a nobis ita complebitur: vt nihil noſmetipſos abſqꝫ illius opitulatione vel gratia qđ ad virtutum conſummationẽ pertinet: poſſe perficere cognoſcamus: ſed ⁊ hoc ipſum quod intelligere meruimus: eius eſſe muneris: in veritate credamus.

Explicit de ſpiritu ſuperbie liber duodecimus.

¶ Facundiſſimi Johannis Eremite qui Caſſianus dicitur: in decem collationes patrum in ſcythica eremo commoꝛantium: ad Leontium epiſcopū ⁊ fratrē Helladium: Pꝛefatio feliciter, incipit.

DEbitum quod beatiſſimo pape caſtoꝛi in eoꝛum voluminū pꝛefatione pꝛomiſſuʒ eſt: que de inſtitutis cenobioꝝ ⁊ octo pꝛincipaliū vicioꝝ remedijs: duodecim libellis dn̄o adiuuante digeſta ſunt: in quo tenuitas noſtri ſufficit ingenij vtcūqꝫ ſarcitū eſt. Viderim ſane: quid ſup hoc vel illi⁹ vel noſtri fuerit examinis equitate perpenſum vtrū in rebus tā pꝛofundis tāqꝫ ſublimibus: ⁊ q̄ in vſum ſtili: vt arbitroꝛ: antea nō venerāt: dignū aliquid cognitioni veſtre: omniūqꝫ ſanctoꝝ fratrū deſiderio pꝛompſerimus. Nūc aūt quia derelinquēs nos pontifex ſupꝛadictus: migrauit ad xp̄m: has interim decē Collationes ſummoꝝ patrū: id eſt anachoꝛetarū: qui in eremo ſcythie moꝛabant̄: quas ille incōparabili flagrās ſtudio ſanctitatis: ſimili ſibi iuſſerat ſermone cōſcribi: nō ppendens pꝛe multitudine charitatis: quāto infirmas ceruices pondere pꝛegrauaret: vobis potiſſimū o beatiſſime papa Leonti ⁊ ſancte frater Helladi credidi cōſecrādas. Alter ſiquidē veſtrum memoꝛato viro ⁊ germanitatis affectu: ⁊ ſacerdotij dignitate: ⁊ qđ his maius eſt ſancti ſtudij feruoꝛe coniunctus: hereditario fraternū debitū iure depoſcit. Alter anachoꝛetaꝝ inſtituta ſublimia: nō vt quidā pꝛopꝛia aggreſſus eſt pꝛeſumptione ſectari: ſed legitimā doctrine tramitē: ſancto ſpū ſuggerēte. pene anteq̄ diſceret apphēdēs: nō tā ſuis adinuētionib⁹: q̄ illoꝝ traditionibus maluit erudiri. In quibus mihi nūc in poꝛtu ſilentij cōſtituto immenſum pelagus apit̄: vt ſcʒ de inſtituto atqꝫ doctrina tantoꝝ viroꝝ: quedā tradere audeā memoꝛie litteraꝝ. Tāto em̄ pꝛofundioꝛis nauigationis periculis fragilis ingenij cymba iactāda eſt: quātū a cenobijs anachoꝛeſis: ⁊ ab actuali vita que in cōgregationib⁹ exercet̄ cōtēplatio dei: cui illi ineſtimabiles viri ſemꝑ intēti ſunt: maioꝛ atqꝫ ſublimioꝛ eſt. Veſtrum igitur eſt conat⁹ nr̄os pijs oꝛationibus adiuuare. ne aut tā ſancta materia imperito quidem ſed fideli ſermone pꝛomēda periclitetur in nobis: aut rurſus eiuſdē materie abyſſis obꝛuat̄ noſtra ruſticitas. Pꝛoinde ab exterioꝛe ac viſibili monachoꝝ cultu: queʒ pꝛioꝛibus digeſſimus libꝛis: ad inuiſibilē interioꝛis hominis habitū trāſeamus: ⁊ de canonicaꝝ oꝛonū mō: ad illius qua apoſtolus ꝑcipit oꝛonis ppetue iugitatē aſcēdat eloquiū: vt q̄ſquis iā ſupioꝛis opis lectionē Jacob illi⁹ nomē intelligibilis carnaliū vicioꝝ ſupplātatione ꝓmeruit. Nūc ēt non tā mea q̄ patrū inſtituta ſuſcipiēs: diuine iā puritatis intuitu ad meritū (⁊ vt

ita dixerim dignitatē) xp̄ianos iſraelis: quid in hoc quoq; pfectio-
nis culmine debeat obſeruare ſibi inſtruatẛ. Obtineāt itaq; om-
nes vſq; ab eo q̄ dignos nos: vel viſu eoꝝ: vel diſcipulatu: vel cō-
ſortio iudicauit: vt nobis earūdē traditionū memoriā plenā: ⁊
ſermonē ad dicēdū facilē conferre dignetẛ: quo tā ſancte eas tāq;
integre q̄ ab ipſis accepimus explicātes: ipſos quodāmō ſuis
inſtitutis incorporatos: ⁊ qđ eſt maius latino diſputantes elo-
quio vobis exhibere poſſum⁹. Hoc ſane volum⁹ ante oīa tā hauꝝ
collationū q̄ ſuperioꝝ voluminū p̄monitū eſſe lectorē: vt ſi qua
forte in his ꝓ ſtatus ſui ⁊ propoſiti qualitate: ſiue pro vſu ⁊ cō-
uerſatione cōmuni: vel impoſſibilia putauerit eſſe: vel dura: nō
ea ſm̄ ſue facultatis modulū: ſed ſm̄ dignitatē ⁊ pfectionem lo-
quentiū metiatẛ: quoꝝ prius ſtudiū atq; ꝓpoſitū mēte cōcipiat:
quo vere mortui huic cōuerſationi mūdane: nullis affectionib⁹
parentū carnaliū: nullis actuū ſeculariū nexib⁹ obligantẛ. Dein-
de locoꝝ q̄z in quibus cōmorantẛ: cōſiderēt qualitatē: q̄ in ſolitu-
dine vaſtiſſima cōſtituti atq; ab vniuerſoꝝ mortaliū cōſortio ſe-
parati: ⁊ per hoc illuminationē ſenſuū poſſidētes: cōtēplantẛ vel
proloquuntẛ ea q̄ inexpertis atq; ineruditis ꝓ cōditione ⁊ me-
diocritate conſuetudinis ſue impoſſibilia forſitan videbuntur.
De quibus tū ſi quis voluerit verā proferre ſententiā: ⁊ vtrū im-
pleri queant: deſiderat experiri: feſtinet prius eorum propoſitū
ſimili ſtudio ⁊ conuerſatione ſuſcipere: ⁊ tunc demū ea q̄ ſupra
facultatem hominis videbantur: non ſolum poſſibilia: verum
etiam ſuauiſſima deprehendit. Sed nunc iam ad collationes
eorum ⁊ inſtituta properemus.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime Abbatis Moyſi.

Ca.i. De habitatione ſcythi ⁊ propoſito Abbatis Moyſi.
ii De interrogatione Abbatis Moyſi querentis qui mo-
nachos ſcopos vel quis ſit finis.
iii De reſponſione noſtra.
iiii De interrogatione Moyſi ſup propoſitione predicta.
v De comparatione eius qui deſtinata ferire contendat.
vi De his qui abrenunciantes mundo: ad perfectionem
ſine charitate contendunt.
vii De appetenda tranquillitate cordis.
viii De principali conatu erga diuinarum rerum contem-
plationem ⁊ ſimilitudinem Marie ⁊ Marthe.
ix Interrogatio quomodo efficientia virtutum non cum
homine perſeueret.
x Reſponſio q̄ non ſit earum merces ſed actio ceſſatura.
xi De charitatis perpetuitate.

xii Interrogatio de ꝑſeuerantia ſpiritalis theorie.
xiii Reſponſio de directione cordis in deū: ⁊ de regno dei: ⁊ de regno diaboli.
xiiii De anime perpetuitate.
xv De cōtemplando deo.
xvi Interrogatio de cogitationū mobilitate.
xvii Reſponſio quid poſſit mens ſuper cogitationū ſtatū quid ve non poſſit.
xviii Comparatio aquarie mole ⁊ anime.
xix De tribus cogitationū noſtrarū principiis.
xx De diſcernēdis cogitationibus ad ſimilitudinē proba- bilis trapezite.
xxi De illuſione abbatis Joannis.
xxii De quadripertita diſcretionis ratione.
xxiii De ſermone doctoris ſm̄ audientium meritum.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Abbatis Moyſi prima de mona- chi deſtinatione ⁊ fine.

¶ De habitatione ſcythie ⁊ propoſito abbatis moy- ſi. Capitulum. i.

CUm in eremo ſcythie vbi monachoꝝ proba- tiſſimi patres: et omnis cōmorabatē
ꝑfectio: abbatē moyſen q̄ vehemētius inter illos
egregios flores nō ſolū in actuali: verūetiā theo-
rica virtute flagrabat: inſtitutionē eius fundari
cupiens expetiſſem: vna cum ſancto germano: cū
quo mihi ab ipſo tyrocinio ac rudimentis militie ſpiritalis ita
indiuiduū deinceps contuberniū: tā in cenobio q̄ in eremo fuit
vt cūcti ad ſignificādā ſodalitatis ac ꝓpoſiti ſenſuſq̄ noſtri pa-
ritatē ꝓnūciarēt: vnā mentē atq̄ animā duobus ineſſe corpo-
ribus: pariterq̄ ab eodē abbate edificationis ſermonē fuſis la-
chrymis ambiremus. Quippe cuius hūc animi rigorē manife-
ſtiſſime noueramus: vt niſi fideliter deſiderantibus: ⁊ cū omni
cordis contritione querentibus: nequaq̄ penitus acquieſceret ꝑ-
fectionis aperire doctrinam: ne ſcilicet ſi paſſim vel nolentibus
eam vel tepide ſitientibus exhiberet: res neceſſarias ⁊ que ſo-
lis perfectionem cupientibus debent eſſe comperte: indignis ⁊
faſtidioſe ſuſcipientibus pandēs: aut iactantie vitium: aut pro-
ditionis crimē videretur incurrere: tandem fatigatus precibus
noſtris: ita exorſus eſt.

¶ De interrogatione abbatis Moyſi querētis qui monachō ſcopos: vel quis ſit finis. Capitulum. ii.

OMnes inq̄t artes ac diſcipline ſcopon quēdā: id eſt σκοπον
deſtinationē: τ telos hoc eſt: finē ꝓpriū habere noſcun- τέλοσ
tur: ad quē reſpiciēs vniuſcuiuſq; artis induſtri⁹ appe
titor: cūctos labores τ pericula diſpēdiaq; vniuerſa equanimi
ter gratanterq; ſuſtentat. Nā τ agricola flagrātes radios ſolis:
pruinas quoq; τ glaciē nō declinās: terrā infatigatus exercet:
τ indomitas agri glebas frequēti vomere ſubigit: dū ſcopon ſer
uat: vt eā cūctis ſentib⁹ expurgatā: vniuerſiſq; graminib⁹ ab-
ſolutā in modū ſolubilis arene fauilleq; cōminuat: finē: id eſt ꝑ
ceptionē copioſarū frugū: τ exuberantiā ſegetū nō al's adeptu-
rū ſe niſi hac opis ac ſudoris ſui rōne cōfidēs: quo vel ipſe dein
ceps vitā ſecurus exigere: vel ſuā poſſit amplificare ſubſtātiā.
Referta etiā frugib⁹ horrea libenter exhaurit: eaſq; ſulcis agri
cōmēdat inſtāter: ꝑſentē diminutionē futurarū meſſiū contēpla
tione nō ſentiēs. Illi etiā q̄ negociationū ſolēt exercere cōmertia
nō incertos pelagi timent caſus: nō vlla diſcrimina ꝑhorreſcūt
dū ad finē queſtus ſpe ꝓpoſita ꝓuocanť. Nec nō etiā hi q̄ mili-
tie mūdialis ambitiōe inflāmanť: dū proſpiciunt honorum ac
poteſtatū finē: ꝑegrinationū exitia ac ꝑicula nō ſentiūt: nec pre
ſentibus erūnis belliſq; franguntur: dum ꝓpoſitū ſibi dignitatis
finē cupiūt obtinere. Habet ergo noſtra ꝓfeſſio ſcopon ꝓprium
ac finē ſuū: ꝑ quo labores cunctos nō ſolū infatigabiliter: verū
etiā gratāter impēdimus: ob quē nos ieiuniorū inedia non fati-
gat: vigiliarū laſſitudo delectat: lectio ac meditatio ſcripturarum
cōtinuata nō ſatiat: labor etiā inceſſabilis: nuditaſq; τ oīm rerū
ꝑuatio iocūdiſſime ſuſtineť: nec horror huius vaſtiſſime ſolitu
dinis formidatur. Ob quē voſipſi ꝓculdubio parentum ſpreui-
ſtis affectū: τ patriū ſolū ac delicias mūdi tot ꝑtranſitis regio-
nibus deſpexiſtis: vt ad nos homines ruſticos τ idiotas in hoc
eremi ſqualore degētes ꝑuenire poſſetis. Propter qđ rńdete in-
quit mihi q̄ ſit deſtinatio veſtra vel finis: qui ad hec omnia libē
tiſſime ſuſtinēda vos prouocat.

De reſponſione noſtra. Capitulum .iij.

ET cum perſiſteret noſtrā elicere ſuper inchoata diſpu-
tatione ſententiam: reſpondimus. Regni celorum cau
ſa hec cuncta tolerari.

De interrogatione Moyſi ſup propoſitione pre dicta. Capitulum .iiij.

AD qđ ille. Bñ inquit τ argute de fine dixiſtis: q̄ vero de-
beat ſcopos noſter eſſe: id eſt deſtinatio: cui iugiter in-
herētes finē valeam⁹ attingere: pre oībus noſſe debe-
tis. Et cū ignorationē cōfeſſi ſimpliciter fuiſſemus: ait. In om-
ni vt dixi arte ac diſciplina ꝑcedit quidam ſcopos: id eſt anime
deſtinatio: ſiue inceſſabilis mentis intentio: quā niſi quis om-

ni ſtudio perſeuerantiaq; ſeruauerit: nec ad finē deſiderati fru-
ctus poterit puenire. Nā vt dixi agricola finē habens: ſecure co-
pioſeq; viuēdi in puentu ſegetū fecundarū: ſcopon: id eſt deſti-
nationē gerit: agrum ſuum ſentibus cūctis abſoluere: eūq; vni-
uerſis infructuoſis vacuare graminibus: nec aliter ſe quieti fi-
nis opulentiā adepturū eſſe cōfidit: niſi id qđ vſu obtinere deſi-
derat: quadā prius operis ac ſpei ſue ratione poſſideat. Nego-
ciator quoq; illud vel iſtud mercādi deſideriū nō deponit: p qđ
poſſit queſtuoſius diuitias cōgregare: qr fruſtra cōcupiſceret lu-
crum: niſi viam qua ad id tenderet elegiſſet. Et q certis quibuſ-
q; dignitatibus mūdi huius cupiūt honorari: cui ſe officio vel
ordini debeant mancipare: ante proponunt: vt per legitimum
ſpei tramitem: finem quoq; valeant deſiderate dignitatis attin-
gere. Itaq; ⁊ vie noſtre finis quidem eſt regnum dei: quevero ſit
ſcopos debet diligenter inquiri. Qui ſi nobis ſimiliter cōpertus
nō fuerit: fruſtra nitendo fatigabimur: qr ſine via tendentibus
labor eſt itineris nō pfectus. Ad qđ obſtupeſcentibus nobis:
ſenex intulit. Finis quidē noſtre pfeſſionis vt diximus regnū
dei ſeu regnū celorū eſt. Deſtinatio vero nr̄a: id eſt ſcopos: puri-
tas eſt cordis ſine q ad illū finē impoſſibile eſt quēpiā puenire.
In hac ergo deſtinatione defigentes nr̄e deſtinatiōis obtutus ve-
lut ad certā lineā: curſum rectiſſimū dirigimus. At ſi paululū qđ
ab hac cogitatio nr̄a deflexerit ad cōtēplationē eius illico recur-
rētes: rurſus eā velut quadā norma certiſſima corrigam⁹: q ſem-
per oēs conatus noſtros ad vnū hoc reuocans ſignū: arguet ſta-
tim ſi a ppoſita directione mens noſtra vel paululū deuiarit.

De cōparatiōe ei⁹ q deſtinata ferire cōtēdat. C. v.

Quēadmodū quibus vſus eſt bellica tela tractādi: cum
ante regē mūdi huius artis ſue cupiūt peritiā demon-
ſtrare in paruiſſima quadā ſcutula: q figurata in ſe con-
tinet pmia: iacula ſua: vel ſagittas intorquere cōtendūt: certi q
nō alias: niſi deſtinationis ſue linea ad finē poſſint deſiderati
premij puenire: ſecuri de illo ſi mō propoſitū ſcopon valuerint
obtinere. Qui ſi forte ab eorū fuerit ſubtractus intuitu: nec inde
clinabiliter ei ſagaciſſimoꝝ obtutuū pnicacia inheſerint: quan-
tū libet recto tramite caſſa imperitorū oberret intētio: excidiſſe
ſe tn̄ a contēplatione nō ſentient: ⁊ cū ſibi efficaciſſimis telorum
emiſſionib⁹ videant inniti: fruſtrato inertie labore fallunt: qr
illū ſubtiliſſimū deſtinationis limitē pſequi oculis ac mēte non
norūt: ⁊ cū inutiles in aera vacuoſq; iactus effuderint: in quo
peccauerint q ve decepti ſint diiudicare nō pnt: quippe qs nulla
mēſura ppoſita arguit: quantū a directiōe diſceſſerint: nec quo
deinceps corrigere vel reuocare debeant: lineā diſcipline doce-
re poteſt paſſiu⁹ obtutus. Ita igitur ⁊ noſtri propoſiti finis qui-
dem: ſm apoſtolum: vita eterna eſt: ita eodem pronunciante.

Habētes quidē fructū veſtrū in ſanctificatione: finem vero vitā eternā. Scopos vero eſt puritas cordis. Quā ſanctificationē nō immerito nūcupauit: ſine qua pdictus finis nō poterit apprehēdi. Ac ſi dixiſſet alijs verbis. Habētes quidē ſcopon veſtrū in cordis puritate: finē vero vitā eternā. De qua deſtinatione docens nos idē beatus apl's: ipſum nomē: id eſt ſcopon ſignificāter exprimēs ita intulit. Que poſteriora ſunt obliuiſcēs ad ea vero que priora ſunt extendens me ad deſtinatum perſequor brauiū ſuperne vocationis dñi. Qđ euidētius in greco ponitur kata ſkoton dioko: id eſt ſm deſtinationem perſequor. Tanq̄ ſi dixiſſet. Hac deſtinatione qua illa que poſteriora ſunt obliuioni trāſmitto. i. anterioris hominis vicia: ad finē brauij celeſtis puenire cōtendo. Quicq̄d ergo nos ad hūc ſcopon. i. puritatem cordis poteſt dirigere: tota virtute ſectandum eſt: quicquid autem ab hac retrahit: vt pernicioſum ac noxium deuitandum. Pro hac enim vniuerſa toleramus ⁊ agimus. Pro hac parentes ⁊ patria: dignitates: diuitie: delitie mundi huius: ⁊ voluptas vniuerſa contemnitur: vt ſcilicet puritas cordis perpetua valeat poſſideri: hac itaq̄ nobis deſtinatiōe propoſita: ſemper actus noſtri ⁊ cogitationes ad eam obtinendam rectiſſime dirigent. Que ſi p oculis nr̄is iugiter ſtatuta nō fuerit nō ſolū cunctos labores noſtros: varios pariter atq̄ inſtabiles reddens incaſſum eos ac ſine vllo emolumento faciet effundi: ſed etiam cogitationes omnes diuerſas ſibiq̄ contrarias ſuſcitabit. Neceſſe eſt enim mentem quo recurrat cui ve principaliter inhereat non habentem per ſingulas horas atq̄ momenta pro incurſuum varietate mutari: atq̄ ex his que extrinſecus accidunt in illum ſtatum continuo transformari: qui ſibi primus occurrerit.

Roma. 6.

Phili. 3.

χατα σαοτου αιωχω

De his qui abrenunciantes mundo ad perfectionem ſine charitate contendunt. Capitulum. vj.

h

Ic nāq̄ eſt: q̄ nonnullos mundi huius maximas facultates ⁊ non ſolum multa auri atq̄ argenti talenta: verūetiā prediorū magnificentiā cōtemnentes: poſt hec vidimus pro ſcalpello: pro graphio: pro acu: pro calamo commoueri. Qui ſi contemplationem cordis mundi fixam tenerent: nunq̄ vtiq̄ pro paruis rebus admitterent quod ne pro magnis ac precioſis incurrerent: nam ⁊ plerumq̄ nonnulli tanto zelo codicem ſeruant: vt eum ne leuiter legi quidem vel contingi ab aliquo patiantur: ⁊ inde furoris occaſiones: ⁊ impatientie ac mortis incurrant: vnde monentur ſtipendia patientie ⁊ charitatis acquirere. Cumq̄ omnes diuitias ſuas p chriſti amore diſperſerint: priſtinum tamen cordis affectum in rebus paruis ac minimis retentātes: ⁊ pro ipſis nonnunq̄ mobiliter iraſcentes: veluti qui non habeant apoſtolicam chari-

tatem ex omnibus infructuoſi ſterileſq; reddunt. Quod in ſpi
ritu beatus apoſtolus puidēs: ꝛ ſi diſtribuero inquit in cibos
pauperum omnes facultates meas: ꝛ tradidero corpus meum
vt ardeam. charitatem aūt non habeā: nihil mihi prodeſt. Un
de liquido comprobatur perfectionem non ſtatim nuditate
nec priuatione omnium facultatum ſeu dignitatum abiectione
comprehendi: niſi fuerit charitas illa cuius apſus membra de
ſcribit in veritate poſſeſſa: que in ſola cordis puritate conſiſtit.
Nam quid eſt aliud non emulari non inflari: non irritari: non
agere perperam: non quirere. que ſua ſunt: niſi proprias ad mo
dum res ſumma equitate contemnere: ꝛ ab auferente non quē
rere: non ſuper iniquetate gaudere: non cogitare malum: ꝛ reli-
qua niſi cor perfectum ac mundiſſimum deo ſemper offerre ac
vacuum illud a cunctis perturbationibus cuſtodire.

¶ De appetenda tranquillitate cordis. Capitu. vij.

Quia igitur huius gratia gerenda appetendaq; ſunt
nobis: pro hac ſolitudo ſectāda eſt: pro hac ieiunia: vi-
gilias: labores: corporis nuditatem: lectionem: ceteraſ
q; virtutes debere nos ſuſcipere nouerimus: vt ſcilicet per il-
las ab vniuerſis paſſionibus noxijs illeſū parare cor noſtrū
ꝛ conſeruare poſſimus: ꝛ ad perfectionem charitatis iſtis gra
dibus innitendo conſcendere: ꝛ non propter has obſeruantias
ſi forte honeſta ac neceſſaria occupatione preuenti ſolennitatē
inite conſuetudinis non potuerimus implere: incidamus in
triſtitiam vel iram: ſiue indignationem ob que expugnanda il-
lud quod pretermiſſum eſt fueramus acturi: non enim tantum
eſt lucrum ieiunij: quantum ire diſpendium: nec tantus lectio
ne capitur fructus: q̄tum cōtemptu fratris incurritur detrimē
tum. Ea igitur que ſequentia ſunt: id eſt ieiunia: vigilie: anacho-
reſis: meditatio ſcripturarū: ppter principalē ſcopū ideſt pu-
ritatem cordis: quod eſt charitas nos conuenit exercere: ꝛ non
propter illa principalem hanc perturbare virtutem: qua in no-
bis integra illibataq; durāte nihil oberit ſi aliquid eorum que
ſequentia ſunt pro neceſſitate fuerit pretermiſſum. Siquidem
nec proderit vniuerſa feciſſe: adempta hac quam diximus prin
cipali cauſa cuius obtentu ſunt omnia perpetranda. Ob hoc
enim quis vtenſilia cuiuſlibet artis inſtituere ſibimet ac prepa
rare feſtinat: non vt ea poſſideat ocioſe: nec vt emolumenti il-
lius fructum qui ſperat ex ipſis in nuda inſtrumentorum. poſ-
ſeſſione conſtituat: ſed vt eorum miniſterio peritiam finemq; il
lius diſcipline cuius hec adiumenta ſunt efficaciter apprehen-
dat. Igitur ieiunia: vigilie: meditatio ſcripturarum: nuditas
ac priuatio omnium facultatum: non perfectio: ſed perfectio-
nis inſtrumenta ſunt: quia non in ipſis conſiſtit diſcipline il-
lius finis: ſed p illa peruenitur ad finē. Incaſſum igitur hec exerce

tia molietur quiſqꝫ his velut ſummo bono cōtentus: intentio-
nē ſui cordis hucuſqꝫ affixerit: ⁊ non ad capiendū finem ꝓpter
quē hec appetēda ſunt: omni conatu ſemet extēderit: habens q̄-
dem diſcipline illius inſtrumenta: finem vero in quo cūs collo
catus eſt fructus ignorat. Quicq̄d igit̄ poteſt iſtā mentis no-
ſtre puritatē tranquillitatemqꝫ turbare: q̄uis vtile ac neceſſariū
videatur vt noxiū deuitandū eſt. Hac enim norma et errorū pur-
gationūqꝫ oīm diſpoſitiones poterimus euadere: ⁊ deſideratū
finē linea certe directionis attingere.

De principali conatu erga diuinarū rerū cōtem-plationē: ⁊ ſimilitudinē Marie ⁊ marthe. Capi. viij.

Hic ergo nobis principalis debet eſſe conatus: hec im-
mobilis deſtinatio cordis iugiter affectāda eſt ⁊ tenēda
vt diuinis rebus ac deo mēs ſemper inhereat: quicquid
ab hac diuerſum eſt q̄uis magnum ſm tū aut etiam infimum
ſeu certe noxiū iudicandum eſt. Huius mentis vel actus figura
etiam in euangelio per martham ⁊ mariam pulcherrime deſi-
gnat̄. Cum enim martha ſctō vtiliqꝫ miniſterio deſeruiret: vt
pote que ipſi domino eiuſqꝫ diſcipulis miniſtrabat ⁊ maria ſpi
rituali tantūmodo intenta doctrine ieſu pedib⁹ inhereret: quos
oſculans bone confeſſionis liniebat vnguento: prefertur tamē
a domino ꝙ et meliorem elegerit partem: ⁊ eam que ab ea non
poſſit auferri: nam cū laboraret martha pia ſollicitudine ac di
ſpēſatiōe diſtēta: ſolā ſe vidēs ad tātū miniſteriū nō poſſe ſuffi
cere adiutoriū ſororis a dño poſtulabat di. nō eſt tibi cure q̄ ſo
ror mea reliquit me ſolā miniſtrare. Dic ergo illi vt me adiuuet
Utiqꝫ non ad vile opus ſed ad laudabile eam miniſterium pro
uocabat. Et tamen q̄d audit a domino. Martha martha ſolici-
ta es: ⁊ turbaris erga plurima. Paucis vero opus eſt aut etiā
vno. Maria bonam partem elegit que non auferetur ab' ea.
Uidetis ergo principale bonum in theoria ſola id eſt in contem
platione diuina dominum poſuiſſe. Unde ceteras virtutes li-
cet neceſſarias ⁊ vtiles bonaſqꝫ pronūciem⁹: ſcdo tamen gradu
cenſendas eſſe decernimus: quia vniuerſe huius vnius patran
tur obtentu. Dicens enim dominus ſolicita es: ⁊ turbaris circa
plurima: paucis vero opus eſt: aut etiam vno ſummum bonum
non in actuali q̄uis laudabili opere: ⁊ multis fructibus abun
dāti: ſꝫ in diuina ꝯtemplatione que vere ſimplex ⁊ vna eſt: col-
locauit: paucis opus eſſe ꝓnūcians ad perfectam beatitudinē
i. illā theoriam que prius in paucorum ſeruatur conſideratione
ſanctorum a quorum contemplatione conſcendens is qui ad-
huc in profectu poſitus eſt: ad illud quoqꝫ quod dicitur vnum
id eſt dei ſolius intuitum: ipſo adiuuante perueniet ſcilicet etiā
ſanctorum actus ac miniſteria mirifica ſuper greſſus ſolius dei
iam pulchritudine ſcientiaqꝫ paſcatur. Maria ergo bonam pa

tem elegit, que non auferetur ab ea. Et hoc diligentius intuendū
eſt: nam cum dicit. maria bonam partem elegit licet taceat de
martha: ⁊ nequaq̄ eam vituperare videatur: illam tamen lau-
dans hanc inferiorem pronunciat. Rurſum cum dicit: q̄ nō au-
feretur ab ea: oſtendit q̄ ab hac ſua portio poſſit auferri: nec enī
miniſterium corporale cum homine poterit iugiter permanere
Illius vero ſtudium nullo vlteriore euo docet poſſe finiri.

Interrogatio quomodo efficientia virtutum non cum homine perſeueret. Capitulum. ix.

Germanus. Ad quod nos valde permoti: quid ergo dixi-
mus labor ieiuniorum: lectionis inſtantia: opera miſe-
ricordie: iuſticie: pietatis ⁊ humilitatis auferētur a no-
bis: ⁊ non permanebunt cum auctoribus ſuis: preſertim cum
ipſe dominus retributionem regni celorum ob hoc promittat ſe
talibus redituruz dicens. Venite benedicti pa. m. poſſi. re. vo.
paratum a conſtitutione mundi. Eſuriui enim ⁊ dediſtis mihi
manducare. ſitiui ⁊ de. mihi bi. ⁊c. quo ergo auferentur hec que in-
troducūt factores ſuos in regno celorum.

Reſponſio q̄ non ſit earum merces ſed actio ceſſatura. Capitulum. x.

Moyſes: nec ego dixi mercedē boni operis auferendam: di-
cente eodez domino qui potum dederit vni ex minimis
iſtis calicem aque frigide tātū in nomine diſcipuli amē
dico vobis non perdet mercedem ſuam: ſed actionem dico quā
fieri vel neceſſitas corporalis vel impugnatio carnis: ſeu mun-
di huius inequalitas exigit auferendam. Nam lectionis inſtā-
tia vel ieiuniorum afflictio ad emundationem cordis ⁊ caſtiga-
tionem carnis que ſi elata fuerit eſcarum nimietate: ſeu mētis
incuria: cōfeſtim luxurie atq; libidinis aculeis puritatem cor-
dis infeſtat: in preſenti tantummodo vtiliter exercentur: donec
caro concupiſcit aduerſus ſpiritum: que nonnunq̄ ab his qui
labore nimio ſeu egritudine corporis, ſeniove defeſſi ſunt etiaz
in preſenti videmus auferri nec ab homine poſſe iugiter exerce-
ri: quantomagis ergo hec in futuro ceſſabunt: cum corruptibile
hoc induerit incorruptionem: corpuſq; iſtud quod nūc animale
eſt ſurrexerit ſpiritale: ⁊ ceperit caro non eſſe iā talis: vt aduer-
ſus ſpiritum concupiſcat: de quibus etiam beatus apoſtolus
manifeſte pronunciat corporalis inquiens exercitatio ad mo-
dicum vtilis eſt: pietas autem que ſine dubio charitas intelli-
gitur ad omnia vtilis eſt promiſſionem habens vite que nūc eſt
⁊ future. Que ergo dicitur ad modicum eſſe vtilis: manifeſte p̄-
nunciatur nec p omne tempus exerceri poſſe nec ſummam perfe-
ctionis per ſe ſolam laboranti conferre. Modicum quippe ad
vtrumq; referri poteſt id eſt vel ad breuitatem temporis: q̄ ſci

licet homini tam in preſenti ꝙ in futuro exercitatio corporalis coeterna eſſe nõ poſſit vel certe ad paruitatem vtilitatis: ꝗ de carnali exercitatione conquirit: eo ꝙ afflictio corporalis initia ꝗdã ꝓfectus: non ipſam ꝑfectionem charitatis pariat: ꝗ ꝓmiſſionẽ habet vite preſentis ꝛ future. Et idcirco eam exercitationem operũ predictorum neceſſariã eſſe cẽſemus: qꝛ ſine ipſa ad charitatis faſtigia nõ poſſit aſcẽdi. Hec ẽt que dicitis opera pietatis ac miſericordie neceſſaria ſunt in hoc tempore: dũ adhuc inequalis diuerſitas dominatur: quoꝝ ne hic ꝗdẽ expeteretur opatio: niſi inopũ: indigentiũ: infirmoꝝqꝫ pars maxima redũdaret: ꝗ iniquitate hoium facta eſt: eorum ſcilicet qui ea ꝗ oibus a cõmuni creatore cõceſſa ſunt in ſuos tñ occupata vſus: nec tñ vtẽda alijs tenuerunt. Donec ergo in hoc mundo inequalitas iſta graſſatur: erit hec actio neceſſaria ꝛ vtilis exercentibus eam reſtituens quidem bono affectui ꝛ pie voluntati retributionẽ hereditatis eterne: ipſa vero in futuro ſeculo parilitate regnante ceſſabit: cum iam non fuerit inequalitas propter quaꝫ debeant hec exerceri: ſed cũcti ab hac multiplici id eſt actuali operatione ad charitatem dei ꝛ diuinarum rerum contemplationem ꝑpetua cordis puritate tranſibunt cui ſe hi quib' cura eſt vel ſciẽtie vel mentis emundationi inſiſtere: iam in hoc ſeculo conſtitui elegerunt omni conatu ac viribus mancipare illi ſcilicet ſemetipſos officio adhuc in carne corruptionis poſiti deputãtes in quo erunt corruptione depoſita permanſuri: peruenientes ad illam promiſſionem dei ſaluatoris: qua dicitur. Beati mundo corde quoniam ipſi deum videbunt.

¶ De charitatis perpetuitate.

Capitulum. xj.

Et quid miramini: ſi illa officia ſuperius cõprehenſa tranſibunt: cum ſanctus apoſtolus etiam ſublimiora ſpiritusſancti chariſmata tranſitura deſcribat ſolam vero charitatem deſignet ſine fine manſuram: ſiue inquiens prophetie euacuabũtur: ſiue lingue ceſſabunt: ſiue ſcientia deſtruetur. Et poſt hec infert: charitas autem nunꝙ excidet. Omnia nanqꝫ dona pro vſu ac neceſſitate tribuuntur ad tempus conſummata diſpenſatione mox proculdubio tranſitura: charitas vero nullo intercipietur tempore: non ſolum enim in preſenti mundo vtiliter operatur in nobis: ſed etiam in futuro ſarcina corporee neceſſitatis abiecta: efficacior multo atqꝫ excellentior permanebit: nullo vnꝙ corrumpenda defectu ſed per incorruptionem perpetuam flagrantius deo atqꝫ intentius adheſura.

¶ Interrogatio de perſeuerantia ſpiritalis theorie.

Capitulum. xij.

G Ermanus. Quis ergo poteſt fragili carne circundatus ita eſſe huic theorie ſemper affixus: vt nunqꝫ cogitet de fratris aduentu: de viſitatione infirmi vel opere manuū: vel certe de humanitate que debeat vel peregrinis vel aduenientibus exhiberi. Poſtremo quis non interpellatur corporis ipſius prouiſione vel cura: aut quemadmodum mens vel in quo illi inuiſibili ⁊ incomprehenſibili deo valeat coherere cupimus edoceri.

Reſponſio de directione cordis in deū ⁊ de regno dei: ⁊ diaboli. Capitulum .xiij.

M Oyſes. Inherere quidem deo iugiter contemplatione eius quemadmodum dicitis inſeparabiliter copulari. impoſſibile eſt homini iſta carnis fragilitate circundato. Verū oportet nos ſcire vbi mētis noſtre intentionem debeamus habere defixā: ⁊ ad quā deſtinationē ſemper anime nr̄e reuocemus intuitū: quam cū potuerit obtinere mens gaudeat: ⁊ a qua diſtracta in ſe doleat atqꝫ ſuſpiret: totiēſqꝫ ſe a ſummo bono ſentiat receſſiſſe: quotiēs ſe ab illo intuitu deprehenderit ſeparatā fornicationē indicans vel momentaneum a chriſti contemplatione diſceſſum a quo cum deuiauerit paululū noſter obtutus: rurſus ad eū cordis oculos retorquētes: velut rectiſſima linea mentis aciem reuocemus. Toto nanqꝫ in anime conſiſtit receſſu. Unde expulſo diabolo: ac nequaqꝫ in ea iam regnantibus vicijs: conſequenter regnū dei fundatur in nobis dicere euāgeliſta. Regnū dei non veniet cū obſeruatione: neqꝫ dicent. Ecce hic aut ecce illic eſt. Amen amen dico vobis: qꝛ regnum dei intra vos eſt. Intra nos vero nihil aliud eſſe poteſt qꝫ ſcientia aut ignoratio veritatis: ⁊ vel viciorū amicicia vel virtutū: per que aut diabolo aut xp̄o regnū paramus in corde. Cuius etiā regni qualitatē deſcribit apoſtolus. d. nō. n. regnū dei eſt eſca ⁊ potus ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiū in ſpū ſancto. Itaqꝫ ſi regnū dei intra vos eſt: ⁊ ipſum regnū dei iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiū eſt ergo qui in iſtis commoratᷣ ſine dubio in regno dei eſt. Et ecōtrario illi qui in iniuſtitia ⁊ diſcordia ⁊ triſtitia mortē operāte verſantᷣ: in regno diaboli: ⁊ in inferno ac morte ſunt cōſtituti. His enim indicijs vel dei vel diaboli regnum diſcernitur vel ſanctorum. Et reuera ſi ſublimi mentis intuitu conſideremus ſtatum illū in quo degunt celeſtes ſuperneqꝫ virtutes q̄ vere in regno dei ſunt quid aliud eſſe credendū eſt qꝫ perpetua iugiſqꝫ leticia. Quid. n. tam propriū vere beatitudini tāqꝫ poteſt eſſe conueniens qꝫ trāquillitas iugis ⁊ gaudiū ſempiternū. Et vt hoc ipm quod dicimus ita eſſe nō mea coniectura: ſed ipſius dn̄i auctoritate certius inſtruaris: audi eū qualitatem ⁊ ſtatū mundi illius apertiſſime deſcribentē. Ecce inquit ego creo celos nouos: ⁊ terrā nouam ⁊ nō erūt in memoria priora neqꝫ aſcendent ſuper cor: ſed gaude-

bitis ⁊ exultabitis uſq in ſempiternū in his que ego creo. Et rurſum. Gaudiū ⁊ leticia inuenietꝰ in ea gratiarū actio ⁊ vox laudis: ⁊ erit menſis ex menſe ⁊ ſabbatum ex ſabbato. Et iterum Gaudiū ⁊ leticiam obtinebunt: fugiet dolor ⁊ gemitus. Et ſi adhuc clarius de illa cōuerſatione ⁊ ciuitate ſanctorū vultis agnoſcere attendite que ad ipſam hieruſalem voce domini dirigatur Et ponam inquit viſitationem tuam pacem: ⁊ prepoſitos tuos iuſticiam: non audietur vltra iniquitas in terra tua: vaſtitas ⁊ cōtritio in terminis tuis: ⁊ occupabit ſalus muros tuos ⁊ portas tuas laudatio: non erit tibi amplius ſol ad lucendum per diem nec ſplendor lune illuminabit te: ſed erit tibi dominus in lucem ſempiternam: ⁊ deus tuus in gloriam tuam: non occidet vltra ſol tuus ⁊ luna tua non minuetur: ſed erit tibi dominus in lucem ſempiternam: ⁊ complebuntur dies luctus tui. Et idcirco beatus apoſtolus non generaliter neq ſimpliciter omne gaudium regnum dei eſſe pronunciauit: ſed ſignanter ac ſpecialiter illud ſolū quod in ſpiritu ſancto eſt. Nouit enim aliud quoq vituperabile gaudiū: de quo dicitur. Mundus iſte gaudebit: ⁊ ve vobis qui ridetis quia plorabitis. Regnum ſane celorum tripliciter accipiendum eſt. Aut ꝙ regnaturi ſunt celi id eſt ſancti malis ſubditis. ſm illud. Eſto tu ſuper quinq ciuitates: ⁊ tu ſuper decem. Illud quoq quod dicitur ad diſcipulos ſedebitis ſuper ſedes .xij. iudicantes .xij. tribus iſrael. Vel certe ꝙ ſancti in celis ſint cū domino regnaturi: aut certe ꝙ ipſi celi incipiant a chriſto regnare cū ſcilicet omnibus ei ſubiectis ceperit eſſe omnia in omnibus deus.

De anime perpetuitate. Capitulū .xiiij.

Q Uamobrem in hoc corpore conſtitutus iā nouerit vnuſquiſq illius ſe religioni vel miniſterio deputādū cuius in hac vita ſemetipſum participē cultoremq prebuerit: illiuſq ſe etiam in illo perenni ſeculo conſortem futurum eſſe non ambigat: cui nunc miniſtrū ſe ſociumq maluerit exhibere: ſm ſententiam domini ita dicentis: Si quis mihi miniſtrat me ſequatur: ⁊ vbi ſum ego: illic ⁊ miniſter meus erit. Nā ⁊ quēadmodū diaboli regnū per conniuentiā ſuſcipitꝰ viciorum: ita regnum dei per exercitationem virtutū: puritate cordis ac ſpirituali ſcientia poſſidetur. Ubi autem regnum dei eſt: ibi proculdubio ⁊ vita commoratur eterna: ⁊ vbi regnum diaboli eſt: ibi mors atq infernus eſſe cognoſcitur: in quo qui fuerit: nec laudare dominum poteſt ſm prophete ſententiam dicētis: nō mortui laudabunt te: neq omnes qui deſcendūt in infernū: ſine dubio peccati: ſed nos qui viuimus non vicijs ſcilicet nec mundo huic ſed deo benedicimus dominum ex hoc nunc ⁊ vſq in ſeculum: nō. n. eſt in morte qui memor eſt dei: in inferno aūt peccati quis confitebitꝰ domino. i. nemo. Nullus. n. etiā ſi milies ſeme-

ipſum vel chriſtianū eſſe profiteať vel monachū: cū peccat confi
tetur domino. Nullus admittēs ea que dominus execrať remi=
niſciť eius: nec ſeruū ſe profiteť illius cuius precepta cōtuma=
ci temeritate cōtemnit. In qua morte illā viduam que eſt in deli
cijs beatus apoſtolus eſſe ꝑnunciat: vidua inquiēs que in deli
cijs eſt viuēs mortua eſt. Sūt ergo multi qui viuētes in hoc cor
pore mortui ſunt: ⁊ in inferno iacētes deū laudare nō poſſunt.
Et ecōtrario ſunt qui cū mortui ſint corpore: deū ſpiritu benedi
cunt atq; collaudāt ſm illud. Benedicite ſpūs ⁊ anime iuſtorū
dominum: ⁊ omnis ſpiritus laudet dnm. Et in Apocalypſi ani
me occiſorum nō ſolum laudare deū: ſed etiā interpellare dicun
tur. In euangelio quoq; euidentius dominus ad ſaduceos: non
legiſtis inquit qđ dictū eſt a deo dicente vobis. Ego ſum deus
abraham: ⁊ deus yſaac: ⁊ deus iacob: nō eſt deus mortuorū ſed
viuentiū. Omnes enim ei viuūt. De quibus ⁊ apoſtolus. Pro=
pter qđ inquit non confundiť deus vocari deus eorū. Parauit
enim illis ciuitatē: nā ꝙ nec ocioſe ſint poſt ſeparationē huius
corporis anime neq; nihil ſentiāt etiā euāgelij parabola q̄ de il=
lo paupere lazaro ⁊ diuite purpurato profertur oſtendit: quo=
rum vnus beatiſſimam ſedem in ſinu abrahe requiem promere
tur: alius intolerabili ardore eterni ignis exuritur. Si autem ⁊
illud quod dicitur ad latronē: hodie eris mecū in paradiſo: vo
luerimus intendere: quid aliud manifeſte deſignat ꝙ̄ perdura=
re in animabus non ſolū priſtinos intellectus: ſed etiā viciſſitu
dine eas cōgrua pro meritorū actuūq; ſuorum perſui qualitate.
Hoc enim illi nequaꝗ̄ deus promiſiſſet ſi eius animam noſcet
poſt ſeparationē carnis: vel priuandā ſenſu vel in nihilū reſol=
uendā: nō enim caro eius in paradiſum ſed anima erat ingreſ=
ſura cum chriſto. Cauēda ſane immo toto horrore eſt deteſtan=
da prauiſſima hereticorum illa diſtinctio: qui dum non credunt
chriſtum potuiſſe eodem die quo in inferna deſcendit: etiam in
paradiſo reperiri ita diſtinguunt. amen dico tibi hodie: ⁊ inter=
poſita diſtinctione inferunt mecum eris in paradiſo: vt ſcilicet
hec promiſſio non ſtatim poſt tranſitum vite eius impleta ſed
poſt reſurrectionis aduentum ſit implenda: non intelligentes
illud quod ante reſurrectionis ſue diem protulit ad iudeos qui
eum vt ſemetipſos credebant anguſtijs humanis ⁊ carnali in=
firmitate concludi. Nemo aſcendit in celum niſi qui deſcendit
de celo: filius hominis qui eſt in celo. Quibus manifeſte pro=
batur animas defunctorum non ſolum ſuis ſenſibus nō priua
ri: ſed ne iſtis quidem affectibus id eſt ſpe atq; triſtitia: gaudio
ac metu carere: ⁊ ex eis que ſibi in illo generali examine reſeruā
tur quiddam eas iam incipere preguſtare: nec ſm opinionem
quorundam infidelium in nihilum eas reſolui poſt huius com
morationis exceſſum: ſed viuacius ſubſiſtere deiq; laudibus in
tentius inherere. Et reuera vt ſequeſtratis pauliſper teſtimo=

niis ſcripturarū de ipſius anime natura ſm mediocritatē ſenſus noſtri paucis aliqua diſputem. Nonne vltra omnis ineptie non dicam fatuitatem ſed inſaniam eſt vel leuiter ſuſpicari illā precioſiorē hominis portionē: in qua etiā imago dei ſm beatum apłm ac ſimilitudo conſiſtit: depoſita hac qua recondit in preſenti ſarcina corporali inſenſibilē fieri ꝙ omnē rationē in ſe continēs etiam mutam atꝗ inſenſibilē materiā carnis participatione ſui facit eſſe ſenſibilē: cum vtiꝗ conſequens ſit: ⁊ hoc rationis ipſius ordo contineat: vt exuta mēs iſta carnali qua nūc hebetatur pinguedine: intellectuales virtutes ſuas in melius reparet ⁊ puriores eas ac ſubtiliores recipiat potius ꝙ amittat Intantum autem hoc quod dicimus beatus apoſtolus verum eſſe cognoſcit: vt etiam optet ab hac carne diſcedere: vt ſeparatione eius enixius valeat domino copulari dicens: deſiderium habeo diſſolui: ⁊ cum chriſto eſſe multomagis: quoniam dum ſumus in corpore peregrinamur a domino: ⁊ idcirco audemus ⁊ bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore ⁊ preſentes eſſe ad dominum: propter quod etiā contendimus ſiue abſentes ſiue preſentes placere illi: commorationem ſcilicet anime: ꝗ in hac carne eſt peregrinationē a domino atꝗ abſentiā a chriſto eſſe pronuncians. Et euidentius iterum ſuper hoc ipſo viuaciſſimo animarum ſtatu idem apoſtolus. Sꝫ acceſſiſtis inquit ad ſyon montem ⁊ ciuitatē dei viuentis hieruſalē celeſtem: ⁊ ad multorum miliū angelorum frequentiam ⁊ eccleſiā primitiuorū: qui conſcripti ſunt in celis: ⁊ ſpūs iuſtorū perfectoꝝ. De quibus ſpiritibus in alio loco: deinde patres inquit carnis noſtre habuimus eruditores ⁊ reuerebamur: eos nō multomagis ſubiiciemur patri ſpirituum ⁊ viuemus.

❡ De contemplando deum. Capitulum .xv.

c Ontemplatio vero dei multifarie concipitur. Nā deus non ſola incomprehenſibilis illius ſubſtantie ſue admiratione cognoſcitur: quod tamen adhuc in ſpe promiſſionis abſconditum eſt: ſed etiam creaturarum ſuarum magnitudine vel equitatis ſue conſideratione vel quotidiane diſpenſationis auxilio peruidetur: quando ſcilicet que cum ſanctis ſuis per ſingulas generationes egerit mente puriſſima perluſtramus: cum potentiam ipſius qua vniuerſa gubernat moderat ac regit: cum immēſitatē ſcientie eius ⁊ oculum quē ſecreta cordium latere non poſſunt tremēti corde miramur: cum arenam maris: vndarum numerum dimenſum ei cognitumꝗ paui di cogitamus: cū pluuiarum guttas cum ſeculorum horas ac dies cū preterita futurave vniuerſa obſtupeſcimus ſcientie eius aſſiſtere: cum ineffabilem clementiam eius conſideramus. qua innumera flagitia que ſingulis momentis ſub ipſius committuntur aſpectu indefeſſa longanimitate ſuſtentat: cum intue

mur vocationem: qua nos nullis precedentibus meritis gratia ſue miſerationis aſciuit: cum deniq; occaſiones ſalutis tribuit adoptandis: cū quodam admirationis intuemur exceſſu: ꝙ ita nos naſci precepit: vt ab ipſis cunabul' gratia nobis legiſq; ſue noticia infunderetur: ꝙ ipſe aduerſariū vincens inˀ nobis pro ſolo bone voluntatis aſſenſu eterna beatitudine ac perpetuis nos premijs munerat: cum poſtremo diſpenſationē ſue incarnationis pro noſtra ſalute ſuſcepit ac mirabilia myſteriorum ſuorum in cunctis gentibus dilatauit. Sunt autem alie quoq; huiuſmodi contemplationes innumere: que pro qualitate vite ac puritate cordis noſtris ſenſibus oriuntur: quibꝰ deus vel videt mūdis obtutibus vel tenetur. Quas profecto nullus perpetuo retentabit in quo adhuc aliquid carnalium viuit affectuum: quia non poteris ait dominus videre faciem meam. Nō enim videbit me homo et viuet ſcilicet mundo huic affectibuſq; terrenis deditus.

Interrogatio de cogitationum mobilitate. Capitulum.xvj.

Germanus. Quid ergo eſt qđ etiā nolētibus immo vero etiā neſciētibus nobis ita ſupflue cogitationes ſubtiliter ac latenter irrepunt vt nō ſolum eas expellere: verū etiam intelligere ac deprehendere difficultatis non modice ſit. Poteſt ergo mens aliquādo ab iſtis vacua reperiri: et nunꝙ huiuſcemodi illuſionibus incurſari.

Reſponſio quid poſſit mens ſuper cogitationum ſtatu quidve non poſſit. Capitulum.xvij.

Moyſes. Mentem quidem non interpellari cogitationibus impoſſibile eſt: ſuſcipere vero eas ſiue reſpuere omni ſtudenti poſſibile eſt. Quemadmodum igitur ortus earum non oīmodis pendēt a nobis: ita reprobatio vel electio conſiſtit in nobis: nec tamen ex eo ꝙ diximus impoſſibile eſſe mentem cogitationibus non adiri: totum vel incurſui vel illis ſpiritibus tribuendum eſt: qui eas nobis nitūtur ingerere: alioquin nec liberum in homine maneret arbitriū: nec in nobis ſtaret noſtre correctionis induſtria. Sed eſt inꝙ noſtrum magna ex parte vt cogitationum qualitas emendetur: et vel ſancte ac ſpiritales oriantur in nobis: vel terrene carnaleſq; decreſcant. Ideo nanq; frequens lectio et iugis adhibetur meditatio ſcripturarum vt exinde nobis ſpiritalis memorie prebeatur occaſio. Idcirco decantatio crebra pſalmorum: vt aſſidua nobis exinde ſubminiſtretur compūctio. Idcirco vigiliarum ac ieiuniorum orationumq; ſedulitas adhibetur: vt extenuata mens nō terrena ſapere: ſed celeſtia poſſit ac ſublimia cōtēplari. Quibꝰ rurſum negligētia irrepēte ceſſantibus: neceſſe eſt vt mēs vicio

rum ſqualore concreta in carnalē partem corruat atq̧ declinet.

Comparatio aquaris mole ꝛ anime. Cap. xviij.

q

Uod exerciciū cordis non incongrue molarum ſimilitudini comparatur: quas meatus aquarum preceps impetu rotante prouoluit. Que nullatenus quidē ceſſare poſſunt ab opere diſpoſito aquarum impulſib⁹ circumacte: in eius vero qui preeſt ſitum eſt poteſtate vtrum nam triticū malit an ordeū loliumve comminui. Illud nāq̧ eſt proculdubio commolendum quod ingeſtum ab illo fuerit: cui operis illius cura cōmiſſa eſt. Ita igitur etiam mens per vite preſentis incurſus vndiq̧ ingruētibus temptationum torrentibus: qui ſpiritalibus inflati nequicijs: indeſinenter eā circūfluūt atq̧ circūſtrepunt vacua quidē cogitationū eſtibus eſſe non poterit: quales vero vel admittere vel parare ſibi debeat: ſtudij ac diligentie ſue prouidebit induſtria. Si enim vt diximus ad ſanctarum ſcripturarum meditationem iugiter recurramus: ac memoriam noſtrā ad recordationem ſpiritualium rerū ꝛ deſiderium perfectionis ſpēq̧ future beatitudinis erigamus neceſſe eſt vt orte cogitationes exinde ſpiritales in his que meditati ſumus mentē faciāt immorari. Sin vero deſidia ſeu negligētia ſuperati vicijs ꝛ ocioſis confabulationibus occupemur ſeu curis mundanis ꝛ ſuperfluis ſollicitudinibus implicemur conſequenter exinde velut quedam zizaniorum ſpecies generata: operationem quoq̧ noſtro cordi noxiam miniſtrabit: ꝛ ſcḋm ſententiā domini ſaluatoris vbi fuerit theſaurus operum ſeu intentionis noſtre: ibi ꝛ cor noſtrum neceſſario permanebit.

De tribus cogitationum noſtrarum principijs. Capitulum. xix.

i

Illud ſane pre omnibus noſce debemus tria cogitationum noſtrarum eſſe principia. i. ex deo: ex diabolo: ꝛ ex nobis. Ex deo quidem ſunt cum ſpiritusſancti illuſtratione nos viſitare dignatur: erigens nos ad ſublimiorem profectum: ꝛ in quibus vel minus acquiſiuimus: vel deſidioſe agētes ſuperati ſumus: ſaluberrima compunctione caſtigat: vel cū reſerat nobis celeſtia ſacramenta ꝛ propoſitum noſtrū ad meliores actus voluntatemq̧ conuertit: vt ibi cum rex aſſuerus caſtigatus a domino libros annales inſtigat inquirere: quibus mardochei beneficia recordatus: ſummi eū gradu honoris exaltat ac protinus crudeliſſimam ſuper nece gentis iudee ſentētiam reuocat. Uel cum propheta commemorat. Audiam quid loquatur in me dn̄s deus. Alius quoq̧: ꝛ dixit inquit angelus qui loquebatur in me. Uel cum filius dei venturꝰ ſe vna cū p̄re ꝛ manſionē apud nos facturū eſſe promittit. Et non eſtis vos inquit qui loquimini: ſed ſpiritus patris veſtri qui loquitur in

vobis ⁊ vas electionis. An experimentum inquit eius querïtis qui in me loquitur chriſtus. Ex diabolo vero cogitationum naſcitur ſeries: cum ſubuertere non tam viciorum oblectatione: ꝙ etiã occultis conatur inſidijs ſubtiliſſima calliditate mala pro bonis fraudulenter oſtentans: ⁊ tranſſigurans ſe nobis in angelum lucis. Ut cum euangeliſta dicit. Et cena facta cum diabolus iam miſiſſet in cor iude ſimonis ſcarioth vt traderet dominum. Et, iterum poſt bucellam inquit introiuit in illum ſathanas. Petrus quoq; ad ananiam: quare ait temptauit ſathanas cor tuum mẽtiri te ſpũiſancto. Et illud quod multo ante ꝑ eccleſiaſten predictum legimus. Si ſpiritus poteſtatem habẽtis aſcenderit ſuper te: locum: tuũ ne dimittas. Illud quoq; qḋ dicitur ad deum contra achab in quarto regum lib. ex perſona ſpiritus immundi: egrediar ⁊ ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Ex nobis autem oriuntur cum naturaliter ea q̃ gerimus vel geſſimus: vel audiuimus recordamur. De quibus beatus dauid. Cogitaui inquit dies antiquos ⁊ annos eternos in mente habui ⁊ meditatus ſum nocte cum corde meo: ⁊ exercitabar ⁊ ſcopebam ſpiritum meum. Et iterum. Dominus ſcit cogitationes hominum quoniam vane ſunt: ⁊ cogitationes iuſtorum iudicia. In euãgelio quoq; dñs ad phariſeos quid cogitatis mala in cordibus veſtris.

De diſcernendis cogitationibus ad ſimilitudinẽ probabilis trapezite.

Capitulum. xx.

Hanc igitur oportet tripertitã rationẽ nos iugiter obſer-
b nare: ⁊ vniuerſas cogitationes que emergunt in corde noſtro ſagaci diſcretione diſcutere origines earum ⁊ cauſas auctoreſq; primitus indagantes: vt quales nos eis prebere debeamus ex illorum merito qui eas ſuggerunt conſiderare poſſimus vt efficiamur ſcḋm preceptum domini probabiles trapezite. Quorum ſumma peritia eſt ac diſciplina probare quod nam ſit aurum puriſſimu; ⁊ vt vulgo dicitur obrizum. quodve ſit minus purgatione ignis excoctu;: ereo quoq; viliq; denario ſi precioſum nummiſma ſub colore ſeu indumento auri fulgentis imitetur: prudentiſſima diſcretione non falli: ⁊ non ſolũ nummiſmata tyrannoꝝ vultum exprimentia ſapiẽter agnoſcere: ſed etiam illa que ſunt veri quidem regis imagine: ſed nõ legitime figurata: peritia ſagaciore diſcernere: deinde ne quid illis a legitimo pondere diminutum ſit cenſura trutine diligenter inquirere. Que omnia nos quoq; debere ſpiritualiter obſeruare ſub figura ⁊ exemplo nominis huius euangelicus ſermo hoc exemplo propoſito docet: primum vt quid cordibus noſtris irrepſerit vel ſi quid nobis dogma fuerit intromiſſum: vtrum nam ſit diuino illo ⁊ celeſti ſpiritusſancti igne purgatum. an ad iudai

tam ſuperſtitionem pertinens: ſeu de ſecularis philoſophie tu-
more deſcendens vt ſit ad integrum ſpiritalis ignis examina-
tione decoctum: ſed in ſuperficie tantum preferat pietatem di-
ligētiſſime perſcrutemur. Quod ita poterimus implere ſi illud
apoſtolicum fecerimus. Nolite omni ſpiritui credere: ſed pro-
bate ſpiritus ſi ex deo ſint. Quo genere credendi ſunt illi queqꝫ
decepti. qui poſt profeſſionem monachi nitore ſermonis: ⁊
quibuſdam ſunt philoſophorum dogmatibus inlicati. que
prima fronte pijs quibuſdam ſenſibus ac religioni conſonis
audientes velut auri fulgore fallentia quos ſemel ſuperficie ille-
xerant: velut nummiſmatibꝰ ereis falſiſqꝫ deceptos: perpetuo
nudos ac miſeros reddiderunt: vel ad ſeculi eos ſtrepitum re-
uocantes: vel ad hereticos errores ac preſumptiones tumidas
pertrahentes. Quod etiam achan in libro ieſu naue legimus fu-
iſſe perpeſſum: qui de caſtris allophylorum regulam auream cō- Ioſue.vij.
cupiſcēs: atqꝫ furatus: anathemate illoꝝ ꝑcuti atqꝫ eterna mor-
te meruit ac maledictione damnari. Secundo ſollicite nos ex-
plorare conuenit: ne auro puriſſimo ſcripturarum praua inter-
pretatio coaptata: metalli precioſitate nos fallat. In quo etiā
dn̄o ſaluatori calidiſſimus diabolus velut homini ſimplici tē-
ptauit imponere: dū ea que generalr̄ ſunt ſuper omniū iuſtoꝝ
perſonis expoſita: maliuola interpretatione corrūpēs: ſpecialr̄
huic q̄ angeloꝝ cuſtodia nō egebat: conat̄ aptare dicens. Quia Pſ.xc.
angelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiāt te in oībus vijs tuis: in
manibꝰ portabūt te ne vnq̄ offendas ad lapidē pede tuū. Pre-
cioſa. ſ. eloq̄a ſcripturaꝝ callida aſſumptione ꝯuertēs: ⁊ ad ꝯtra-
riū noxiūqꝫ ſenſum detorquēs: vt imaginē tyrānici vultꝰ ſub co-
lore nobis auri fallentis importet: ſiue cū paracaraximis nos
conat̄ illudere: q̄ddā. ſ. pietatis opꝰ admonēs affectādū: qđ nō
de legitima ſenioꝝ ꝓcedēs moneta: ſub ꝑtextu virtutū ducit ad
vitia: vel immoderatis, incōpetētibuſqꝫ ieiunijs ſeu vigilijs ni-
mijs: vel orōnibꝰ importunis: vel incōgrua lectione decipiēs ⁊
ad noxiū ꝑtrahit finē: vel cū intercessiones ac viſitationes pias
ꝑſuadet impēdere: qbꝰ nos ab ſpiritalibꝰ monaſterij clauſtris ⁊
⁊ ſecreto amice q̄etis excutiat: ſollicitudines ēt curaſqꝫ ſuſcipe-
re religioſarū ac deſtitutaꝝ ſuggerit feminaꝝ: vt hmōi laq̄is mo-
nachū inextricabilr̄ vinciat ac ꝑnicioſaꝝ ſollicitudinū occupa-
tione diſtēdat: vel certe cū deſiderare ſanctū clericatꝰ officiū ſub
pretextu edificationis multoꝝ ⁊ amore lucri ſpiritalis inſtigat
per qđ nos ab hūilitate ꝓpoſiti huius ac diſtrictione diuellat.
Que oīa cum ſint nr̄e ſaluti profeſſioniqꝫ cōtraria: tn̄. velamine
quodam miſericordie ac religionis obtecta: facile imperitos in-
cautoſqꝫ decipiunt. Imitātur enī nummiſmata veri regis: quia
videntur ad preſens plena pietatis: ſed nō ſunt a legitimis mo-
netarijs: id eſt: probatis ⁊ catholicis patribus figurata: nec de
cardinali ac de publica collationis coꝝ prodeunt officina: ſed

furtim fraude demonũ fabricata: nõ ſine detrimẽto impliciũ que
buſq; & ignorantibus ingerunt. Que quãuis vtilia ſeu neceſſaria
videant ad preſens: tñ ſi ſoliditatibus pfeſſionis noſtre inci-
piant poſt hoc eſſe cõtraria: & totũ quodammodo corpus noſtri
labefactare propoſiti: tanq̃ neceſſariũ quidẽ: ſed ſcandalizans
membrũ: & qd dextre manus vel pedis agere videat officiũ: pij
ci a nobis atq; abſcidi ſalubre eſt. Satius enim eſt abſq; vni9
pcepti mẽbro: id eſt opatione vel fructu: in ceteris ſanũ firmũq;
durare: & tanq̃ debilẽ introire in regnũ dei: q̃ cũ ſoliditate man
dati incidere in aliqd ſcandalũ: qd pniciosa cõſuetudine ſepa-
rans nos a diſtrictionis regula: atq; arrepti ppoſiti diſciplina
inducat in tale diſpendiũ: qd nequaq̃ futura detrimẽta cõpen-
ſans: oẽs pteritos fructus totũq; opationis noſtre corpus ge-
henne faciat ignibus cõcremari. De generibus iſtiuſmodi illu-
ſionum etiam in Prouerbijs eleganter exprimitur. Sunt vie
Prouer. 16. que vident recte eſſe viro: nouiſſima enim earũ veniens in pro-
fundum inferni. Et iterũ. Malignus nocet cũ ſe cõmiſcuerit iu-
ſto: id eſt diabolus decipit cũ fuerit colore ſanctitatis obtectus
Odit autem ſonum tutele: id eſt diſcretionis vim: que de ſenio-
rum verbis ac monitione procedit.

De illuſione abbatis Joannis. Capitulum.xxi.

In quo etiã abbatẽ nuper Joannẽ: qui lyco commorat
cognouimus fuiſſe illuſum. Nã cũ hauſto corpore atq;
defecto: pceptionẽ cibi biduano ieiunio diſtuliſſet: acce
denti ei ad refectionẽ die poſtero veniẽs diabol9 in figura ethio
pis tetri pueri: atq; ad eius genua puolutus: indulge inquit
mihi: quia ego tibi hunc laborem indixi. Itaq; ille vir tantus &
diſcretionis ratione pfectus: ſub colore cõtinentie incongruen-
ter exercitate intellexit ſe ob hoc calliditate diaboli circũuentũ
taliq; diſtentum ieiunio: vt laſſitudinẽ nõ neceſſariã: immo etiã
ſpiritui nocituram: fatigato corpori ſupponeret paracaratimo
ſcz illuſus nũmiſmate dum in illo veri regis imaginẽ veneratus
parũ diſcutit nõ illud eſſe legitime figuratũ. Ultima vero obſer-
uatio huius pbabilis trapezite quã de inquiſione ponderis eſſe
prediximus: taliter a nobis implebit: ſi quid agendũ cogitatio
noſtra ſuggerit: omni ſcrupulo retractantes atq; in noſtri pecto
ris trutina collocantes: equilibratione iuſtiſſima perpendam9:
an plenũ ſit honeſtate cõmuni: an timore dei ſit graue: ſi integrũ
ſenſu: ſi hũana oſtentatione: aut aliqua nouitatis inſolentieq;
preſumptione nõ leue: ſi meriti eius pondus inanis cenodoxie
non imminuerit vel arriſerit gloria. Et ſic ea protinus ad pu-
blica appendentes examina: id eſt ad pphetarũ & apoſtolorum
actus ac teſtimonia conferentes: illorũq; exemplis cõparãtes:
& quodammodo contraria ea lance penſantes: vel tanq̃ integra
atq; perfecta illiſq; collibrantia ſuſcipiamus: vel tanq̃ imper-

fecta atq; damnosa: nec illorum ponderi cōsonantia omni cautione vitemus.

De quadripertita discretionis ratione. Cap̄. xxij.

Erit ergo hoc quadripertito quo diximus mō necessaria nobis ista discretio: id est vt primū materia nos auri veri seu fucati fallentisq; non lateat: secundo vt has easdē cogitationes que mētiunt̄ opera pietatis: tāq; adulterina nūmismata ⁊ paracaraxima reprobemus: vtpote que falsam imaginem regis non legitime signata contineant: vel illā que in auro preciosissimo scripturarū vitioso ⁊ heretico sensu: nō veri regis sed tyranni preferunt vultū similiter discernētes refutare possimus sine illa quorū pondus ac precium erugo vanitatis arrodēs exagio seniorū cogruere non sinit: vt nūmismata leuia atq; damnosa minusq; pensantia recusemus: ne in illud incidētes qđ obseruare tota virtute p̄cepto dn̄i cōmonemur: cūctis laborū nostrorū stipendijs meritisq; defraudemur. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi erugo ⁊ tinea demolit̄: ⁊ (Matth. 6.) vbi fures effodiunt ⁊ furant̄. Quicquid enī contēplatione humane glorie fecerimus: in terra nos thesaurizare ꝑm dn̄i sententiā nouerimus: ⁊ cōsequēter illud velut humi recondimus atq; in terrā defossum: vel diuersis demonijs depopulandū: vel edaci cenodoxie erugine cōsumendū: seu supbie tineis deuorandū vt ad nullā recōdentis vtilitatē lucruve ꝓficiat. Omnes igitur cordis nostri recessus iugiter ꝑscrutādi sunt: ⁊ ascēdentiū in eos vestigia indagatione sagacissima retractanda: ne q̄ forte intellectualis ibidem bestia: vel leo vel draco pertrāsiens ꝑniciosa vestigia latēter impresserit: quibus accessus etiam ceteris in abdita pectoris nostri ꝑ cogitationū negligentiā prebeat̄. Et ita ꝑ singulas horas atq; momēta terram cordis nostri euāgelico aratro: hoc est iugi dn̄ice crucis recordatione sulcātes vel noxiarū ex nobis ferarū cubilia: vel virulentorū serpentiū examinare latibula atq; extrudere poterimus.

De sermone doctoris scđm audientium meritum. Capitulum. xxiij.

Hec obstupefactos nos intuēs senex: ⁊ ad verba narrationis sue inexplebili ardore succensos: ꝓ admiratione desiderij nostri paulisper sermone suspenso: rursus addidit. Quoniā nos o filij ad disputationē tā longā vestra sedulitas ꝓuocauit: ⁊ ignis quidā collationi nostre feruētiores sensus ꝓ vestro desiderio subministrat: vt ex hoc etiā ipso manifeste cōtempler in veritate vos ꝑfectionis sitire doctrinā: volo vobis adhuc sup discretionis eximietate vel gratia q̄ inter cunctas virtutes arcē ac primatū tenet: pauca differere excellentiā eius ⁊ vtilitatē nō solū quotidianis exemplis: sed etiā anti-

quis patrū conſultationibus ac ſententijs approbare. Frequenter nāq; memini nōnullis huiuſmodi ſermonē cū gemitu lachrymiſq; poſcentibus: me quoq; aliquid eis doctrine cōferre cupiētē nullaten⁹ potuiſſe: ⁊ ita in me nō ſolū ſenſus: verūetiā ipſum eloquiū defeciſſe: vt nō inuenirē quēadmodū eos: vel cū leui cōſolatione dimitterē. Quib⁹ indicijs euidēter agnoſcit̄ dn̄i gratiā p merito ac deſiderio audientiū diſputantibus aſpirare ſermonē. Quē q2 breuiſſimū iſtud qđ ſupeſt: noctis ſpaciū nō occurrit explere: indulgētes illud potius qeti corporee: cui neceſſe eſt totū pſolui: ſi id qđ modicū eſt fuerit denegatū: plenū narrationis ordinē īntegro futuri diei ſeu noctis examini referuem⁹. Decet nāq; diſcretiōis optimos cōſultores in hoc primū patefacere ſue mētis induſtriā: ⁊ vtrū ſint: vel queāt ei⁹ capaces eſſe hoc iudicio ac patiētia cōprobari: vt de illa que moderatiōis generatrix eſt: virtute tractantes: nequaq̄ vitiū qđ ipſi contrarium eſt nimietatis incurrant: vim rōnis ac nature ei⁹ quā verbis excolunt: effectu atq; ope violātes. In hoc ergo nobis diſcretiōis bonū de qua quātū dn̄s dederit adhuc indagare diſponim⁹: primitus proſit: vt nos de ipſius excellētia ⁊ moderatione: q̄ p̄ma eidem virtus ineſſe cognoſcit̄ differentes: diſputationis quoq; vel temporis modum non permittat excedere. His itaq; beat⁹ moyſes collationi noſtre dans finem: adhuc nos auidos: ac de ſuo ore pendētes deguſtare ſomnū pauliſper hortatus eſt: hiſdē ipſis quibus inſidebamus pſiathijs admonēs incumbere: embrimijs pariter capiti noſtro ceruicaliū vice ſuppoſitiſq; groſſioribus papyris: in longos graciliſq; faſciculos coactiſq;: ſexquipedali interuallo molliter nexa: nūc quidē humillimū ſedile ad ſcabelli vicē: fratribus in ſynaxi cōſedentibus p̄ſtant: nūc vero ſubiecta ceruicib⁹ dormiētiū p̄bent capiti nō nimie durū: ſed tractabile aptūq; fulcimētū. Ad q̄s monachoꝝ vſus hec idcirco: vel maxime oportuna habent̄ ⁊ cōgrua: q̄ nō ſolū ſint aliquaten⁹ mollia: paruoq; ⁊ ope reparent̄ ⁊ p̄cio: vtpote paſſim papyro emergēte: p nili fluminis ripas: quā cuiq; volēti in vſus aſſumere nemo p̄hibeat deſecare: ſed etiā qđ ad remouēdū ea ſeu cū neceſſe fuerit admouēdū habilis materia eſt: fungide leuiſq; nature. Atq; ita precepto ſenis tandē ſumus ad deguſtationem ſomni onerosa cōpoſiti quiete: tā digeſte collatiōis inflammati gaudio q̄ repromiſſe diſputationis expectatione ſuſpenſi.

¶ Explicit Collatio prima Abbatis Moyſi de monachi deſtinatione vel fine.

¶ Incipit annotatio capitulorum ſecunde collationis eiuſdem ſenis.

Ca. i. Proemiale abbatis Moyſi de diſcretionis gratia.
ii Quid diſcretio ſola conferat monacho ⁊ diſputatio ſuper hoc abbatis Antonij.

iij De errore ſaulis ⁊ achab: quo per diſcretiōis imperitiā ſunt decepti.
iiij Que de bono diſcretionis in ſcripturis ſanctis referant
v De morte heronis ſenis.
vj De ruina duorū fratrū ob diſcretionis imperitiam.
vij De alterius illuſione quam per imperitiaꝫ diſcretionis incurrit.
viij De lapſu ⁊ deceptione monachi meſopotameni.
ix Interrogatio de acquirenda vera diſcretione.
x Reſponſio quēadmodū poſſideat vera diſcretio.
xj Uerba abbatis ſerapionis: ⁊ de marcore patefactarum cogitationū: ⁊ de periculo proprie cōfidentie.
xij Confeſſio verecundie ob quam cōfunderemur cogitationes noſtras ſenioribus reuelare.
xiij Reſponſio de cōfuſione calcāda ⁊ periculo non condolentis.
xiiij De vocatione ſamuelis.
xv De vocatione Pauli apoſtoli:
xvj De appetenda diſcretione.
xvij De immoderatis ieiunijs ⁊ vigilijs.
xviij Interrogatio de cōtinentia vel refectionis menſura.
xix De optimo cibi quotidiani modo.
xx Obiectio de facilitate continentie que duobus paximacijs ſuſtinetur.
xxj Reſponſio de virtute ⁊ menſura ex parte continentie.
xxij Qui nā generalis cōtinentie ac refectionis modus ſit.
xxiij Quemadmodum abundantie humorum genitalium caſtigentur.
xxiiij De labore equalis refectionis: ⁊ de fratris beniamin edacitate.
xxv Interrogatio quō vna ſemꝑ eadēq; menſura ſeruetur.
xxvi Reſponſio de nō excedendo refectionis modo.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit ſecunda collatio abbatis moyſi de diſcretione.

¶ Proemiale. Capitulum. j.

DEguſtato itaq; matutino ſopore cuꝫ ortū lucis tādē nobis claruiſſe gaudentes: repromiſſam narrationem repoſcere cepiſſemus: beatus moyſes ita exorſus eſt. Cum videā vos tanti deſiderij ardore flammatos: vt ne ipſuꝫ quidem paruiſſimum quietis momentū qđ ſpirituali collatiōe ſubtrahēs: refectiōi carnis maluerā deputare: ad requiē credam veſtri corporis ꝓfeciſſe: mihi quoq; hunc veſtrū con

Aderanti feruorē ſollicitudo maioꝛ inueblt. Neceſſe eſt em̄ etiā
me in pſoluēdo debito tāto maioꝛē deuotionis curā gerere: quā
to vos attentius video illud expetere: ſm̄ illā ſnīam. Si ſede-
ris cenare ad menſam potentis: ſapiēter intellige que apponū
tur tibi: ꝛ immitte manū tuā ſciēs: qꝛ talia te opoꝛtet pparare
Quāobꝛē de bono diſcretionis eiuſqꝫ virtute dicturi: in quā ſer
mo nocturne collationis ingreſſus: finē nr̄e diſputationi dedit
cupio vobis eius excellentiā patrū pꝛimo cōſignare ſentētijs
vt cū patuerit: qd de illa ſenſerint vel pnūciauerint maioꝛes no
ſtri: tū plaris tā antiquis multoꝛū ꝙ recētib' ruinis ꝛ caſibus
q'p eo ꝙ min' eā fuerāt aſſecuti: pniciosſo deiecti ſunt lapſu: in-
quātū poſſumus vtilitates ei' ꝛ cōmoda retractem': qb' diſcuſ
ſis quēadmodū excolere eā atqꝫ expetere debeam': cōſiderātes
meriti ei' ꝛ gratie pōdus: efficaci' inſtruamur. Eſt em̄ nō me-
diocris quedā virt': nec q̄ humana paſſim valeat induſtria cō
phēdi niſi diuino fuerit munere grāqꝫ collata. Siqdē inter no
biliſſima ſpiritusſcī dona: hāc quoqꝫ ita legim' ab aplo nume-
1.Coꝛ.12. rari. Alij dat̄ p ſpiritū ſermo ſapie. Alij ſmo ſcīētie ſꝫ eūdē ſpi
ritū. Alij fides in eodē ſpiritu. Alij grā ſanitatū in vno ſpiritu.
Et poſt pauca. Alij diſcretio ſpirituū. Deinde cōpleto omni ca
talogo ſpiritualiū charismatū infert. Oīa āt hec operat̄ vn' atqꝫ
idē ſpirit': diuidēs ſingulis put vult. Uidetis ḡ nō terrenū: nec
puū eē diſcretionis mun' ſꝫ diuine grē largitatē: quā niſi mona
ch' oī intētione fuerit aſſecut': ꝛ aſcēdētiū in ſeſe ſpirituū di-
ſcretionē certa rōe poſſederit neceſſe eſt eū velut in nocte ceca ce
teriſqꝫ tenebꝛis oberrāte: nō ſolū in pniciosſis foueis pruptiſqꝫ
cōcidere: ſꝫ ēt in planis ac directis itinerib' frequēter offendere

Quid diſcretio ſola conferat monacho: ꝛ diſputatio ſup hoc abbatis Antonij. Capitulum.ij.

m Emini igit̄ quōdā in annis adhuc puericie cōſtitut' in
ptib' thebaidos vbi beat' Antonius moꝛabat̄: ſenio-
res ad eū pfectionis inquirēde ꝛ collationis hui' gra-
tia cōueniſſe. Cūqꝫ a veſptinis hoꝛis vſqꝫ ad lucē fuiſſet ptracta
collatio: queſtionē hāc maximū noctis ſpaciū cōſumpſit. Nam
diutiſſime q̄rebat̄ q̄ nā virt' vel obſeruātia monachū poſſit a dia
boli laqueis ac deceptionib' cuſtodire ſemp illeſum vel certe re
cto tramite firmoqꝫ greſſu ad pfectionis culmē pducere. Cumqꝫ
p captu mētis ſue vnuſquiſqꝫ ſentētiā ſuā pferret in mediū: ꝛ
alij qdē in hoc ieiunioꝝ vigiliarūqꝫ ſtudio collocarēt: ꝙ his vi-
delicet extenuata mēs: ac puritatē coꝛdis ꝛ coꝛpoꝛis aſſecuta:
deo facilius vniretur. Alij in nuditate ꝛ contemptu vniuerſarū
rerū quib' mēs ſi penit' exueret̄: tanꝙ nullis deinceps retinē
tibus laqueis ad eū expeditioꝛ pueniret. Alij anacoꝛeſin neceſ-
ſariā: id eſt remotionē ꝛ eremi ſecreta cēſerēt: in qua cōmanens
quis familiari' interpellare deū: eiqꝫ poſſit peculiari' inhere-

rc. Nōnulliq; in primis ſectāda charitatis: id eſt humanitatis
officia diffinirēt: q̄ pio erga fratres ⁊ ꝑegrinos ſtudio ſuſceptio
nis impēdit: ꝙ his dūtaxat officijs regna celoꝝ daturū ſe dñs
in euāgelio: velut ſpecialius repromittat dicēs. Uenite bñdicti Mat. 25.
patris mei: poſſidete paratū vobis regnū a cōſtitutione mūdi.
Eſuriui eñi ⁊ dediſtis mihi manducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi
bibere ⁊c. Cūq; in hunc mundū diuerſis virtutibꝰ aditū certio
rem ad deū parari poſſe decernerēt: eſſetq; noctis maximū tem
pus hac inq̄ſitiōe cōſumptū: intulit demū beatꝰ Antoniꝰ Oia q̄
dē hec q̄ dixiſtis neceſſaria ⁊ vtilia ſitiētibꝰ deū atq; ad deū cu
piētibꝰ ꝑuenire: ſʒ his ꝓncipalē tribuere grām nequaq̄ nos in
numeri multoꝝ caſus ⁊ experimēta ꝑmittūt. Nā quoſdā ſepenu
mero acerrime ieiunijs ſeu vigilijs incubātes: ac mirifice in ſo
litudine ſecedētes: priuatione quoq; oim facultatū ita ſectātes
vt ex ipſis ne vnius quidē diei victū ſibimet vnūq; denariū ſup
eſſe paterenꝰ. Hūanitatis etiā ſtudia tota deuotione cōplentes
ita vidimꝰ repente deceptos vt arreptū opꝰ non potuerint con
gruo exitu terminare: ſummūq; feruorē ⁊ cōuerſationē laudabi
lem deteſtabili fine clauſerint. Quāobrem q̄d principaliter du
cat ad deū manifeſte poterimꝰ agnoſcere: ſi ruine ac deceptionis
illoꝝ cauſa diligētiꝰ a nobis fuerit indagata. Illis nāq; cū exu
berarēt ꝓdictarū opa virtutū: diſcretio ſola deficiens vſq; ad fi
nem ea durare nō ſinit. Nec eñi alia lapſus eoꝝ cauſa deprehē
dit: niſi q̄ minus a ſenioribus inſtituti: nequaq̄ potuerūt ra
tionem diſcretionis huius adipiſci: q̄ ꝓtermittēs vtrāq; nimie
tatem: via regia quemq̄ docet ſemꝑ incedere: ⁊ nec dextera vir
tutū ꝑmittit extolli: id eſt feruoris exceſſu cōtinētie iuſte modū
tranſcendere: nec oblectatā remiſſione: deflectere ad vitia ſini
ſtra concedit: hoc eſt ſub ꝓtextu gubernādi corporis contrario
ſpiritus tepore leteſcere. Hec namq; eſt diſcretio q̄ oculus ⁊ lu
cerna corpis in euāgelio nūcupatꝰ ſm illā ſententiā ſaluatoris.
Lucerna corporis tui eſt oculus tuus ꝙ ſi oculus tuus ſimplex Matth. 6.
fuerit totū copꝰ tuū lucidū erit: ſi aūt oculus tuus nequā fuerit:
totū corpus tuū tenebroſum erit: eo ꝙ ipſas cogitationes ho
minis vniuerſas actuſq; diſcernēs: cuncta q̄ gerenda ſunt ꝑui
deat atq; ꝑluſtret: q̄ ſi in homine nequā fuerit: id eſt non vero iu
dicio ⁊ ſcia cōmunita: ſeu quolibet errore ac ꝓſumptione dece
pta: totū corpus noſtrū faciet tenebroſum: hoc eſt: omnē aciem
mentis actuſq; noſtros reddet obſcuros: cecitate ſcʒ vitioꝝ ⁊ ꝑ
turbationū tenebris inuolutos. Si eñi inquit lumē q̄ in te eſt Ibidem.
tenebre ſunt: tenebre ipſe quāte erūt. Nulli nāq; dubiū eſt: errā
te iudicio cordis ⁊ ignorationis nocte poſſeſſo: cogitatiōes q̄ʒ
⁊ opa nr̄a que ex diſcretionis deliberatione deſcēdunt: maiori
bus peccatorum tenebris implicari.

¶ De errore ſaulis, ⁊ achab quo per diſcretionis im

peritiam ſunt decepti. Capitulum. iij.

Enique ille q̄ prim⁹ ad regnādū populo iſrael iudicio dei b electus eſt: q2 hunc diſcretionis oculū nequaq̄ habuit velut toto corpore tenebroſus effect⁹: etiam ipſo regno tradito ſibi meruit ſpoliari: dū lucerne hui⁹ tenebris atq̄ errore deceptus: acceptabiliora deo ſacrificia ſua q̄ erga p̄ceptū ſamuelis obedientiā credidit iudicāda: que eū ex illa magis pte offenſionē incurrere fecit: ex qua repropiciandā ſibi diuinā ſperauerat maieſtatē. Hui⁹ inq̄ diſcretionis ignoratio acbab regē iſrael poſt illius ſublimiſſimi triūphi victoriā q̄ ei fuerat dei fauore cōceſſus credere pſuaſit meliorē eſſe miſericordiā ſuam: q̄ executionem ſeueriſſimi p̄cepti: τ quēadmodum ſibi videbatur crudelis imperij. Qua cōſideratione molitus dū mauult cruentam victoriā clemētia tempare: ob indiſcretam miſericordiam velut toto corpe reddit⁹ tenebroſus: irreuocabili morte dānat.

Que de bono diſcretionis in ſcripturis ſanctis referantur. Capitulum. iiij.

Ephe. 4. Ec eſt diſcretio que nō ſolum lucerna corporis ſ3 etiam b ſol ab apoſtolo nuncupat: ſm illud. Sol nō occidat ſuper iracundiā veſtrā. Hec vite noſtre gubernatio dicitur ſm illud. Quibus nō eſt gubernatio cadūt vt folia. Hec conſilium rectiſſime nominat: ſine quo nihil agere omnino ſcripture auctoritate permittimur: ita vt ne ipſum quidē ſpiritale vinū id eſt gaudiū qđ letificat cor hominis: ſine ipſius ſinamur moderatione percipere: ſm illud. Cum conſilio omnia fac: cum cō

Eccli. 32. ſilio vinū bibe. Et iterū. Sicut ciuitas muris diruta τ non circūdata: ſic eſt vir q̄ nō cū cōſilio aliq̄d agit. Cui⁹ puatio q̄ perniciosa ſit monacho: teſtimonij hui⁹ exēplū ac figura declarat: dirute eū ac ſine muris cōparās ciuitati. In hac ſapia i hac intellectus ſenſuſq̄ conſiſtit: ſine quibus nec interior noſtra edificari domus: nec ſpiritales poterunt diuitie cōgregari: ſm illud. Cū

Pro. 24. ſapiētia edificat domus: τ cū intellectu iterū erigit: cum ſenſu implent cellaria omnib⁹ diuitijs precioſis τ bonis. Hec inq̄ eſt ſolidus cibus qui niſi a pfectis tm̄ ac robuſtis aſſumi non

Ephe. 5. poterit: ſm illud. Perfectorū aūt eſt ſolid⁹ cibus eorū q̄ pro cōſuetudine exercitatos habēt ſenſus ad diſcretionē boni ac mali Que in tantū vtilis nobis ac neceſſaria cōprobat: vt etiā ver

Hebre. 4. bo dei eiuſq̄ virtutibus coaptetur: ſm illud. Uiuus eſt eñ dei ſermo τ efficax τ penetrabilior omni gladio ancipiti τ ptingēs vſq̄ ad diuiſionem anime ac ſpiritus: cōpagū quoq̄ τ medullarum τ diſcretor cogitationū τ intentionū cordis. Quibus maniſeſtiſſime declarat: nullā ſine diſcretionis gratia perfecte poſſe: vel perfici vel ſtare virtutem. Et ita tam beati Antonij q̄ vniuerſorum ſententia diffinitū eſt: diſcretionem eſſe que ſiro gradu intrepidum monachū pducat ad deum: predictaſq̄ virtutes

iugiter conſernet illeſas: cũ qua ad cõſummationis excelſa faſtigia minore poſſit fatigatione conſcendi: ꝛ ſine qua multi etiã ꝓpenſius laborãtes: ꝑfectionis nequiuerint culmen attingere Om nanꝙ virtutũ generatrix cuſtos: moderatrixꝙ diſcretio ẽ.

¶ De morte heronis ſenis. Capitulum. v.

Et vt hanc eandẽ diffinitionẽ antiquitus a ſancto Antonio ꝛ ceteris patribus promulgatã: recens quoꝙ ſicut promiſimus cõfirmet exemplũ: recolite id qđ nuꝑ geſtũ oculorũ veſtrorum vidiſtis obtutibus: ſenẽ videlicet heronem ante paucos admodum dies illuſione diabolica a ſummis ad ima deiectum: quẽ quinquaginta annis in hac eremo cõmoratũ ſingulari diſtrictione rigorem continẽtie tenuiſſe cognoſcimus ꝛ ſolitudinis ſecreta vltra omnes hic cõmorantes miro feruore ſectatum. Hic igitur quo pacto qua ratione poſt tantos labores ab inſidiatore deluſus: grauiſſimo corruens lapſu cunctos in hac eremo cõſtitutos luctuoſo dolore ꝑcuſſit. Nõne quia minus diſcretionis virtute poſſeſſa: ſuis diffinitionibus regiꝙ cõſilijs vel collationibus fratrũ atꝙ inſtitutis maiorum maluit obedire. Siquidem tanto rigore immutabilẽ ieiunij cõtinentiã ſemꝑ exercuit: ꝛ ſolitudinis celleꝙ ita iugiter ſecreta ſectatus eſt vt ab eo participationẽ ineundi cum fraternitate conuiuij: nec veneratio quidẽ diei paſchalis aliquando potuerit obtinere. In qua fratribus cunctis pro anniuerſaria ſolẽnitate in eccleſia recentis: ſolus nõ potuit aggregari.: ne quãtulũcunꝙ perceptione leguminis parui a ſuo videretur ꝓpoſito relaxaſſe. Qua preſumptione deceptus: angelum ſathane velut angelum lucis cũ ſumma veneratione ſuſcipiens: eiuſꝙ preceptis prono obediens famulatu: ſemetipſum in puteũ (cuius ꝓfunditatem oculorum non attingit intuitus) ꝑcipitem dedit: de angeli videlicet ſui ſponſione nõ dubitãs: qui eum ꝓ merito virtutũ: ac laborũ ſuorum nequaꝙ poſſe firmauerat vlli iam diſcrimini ſubiacere Cuius rei fidem vt experimento ſue ſoſpitatis euidentiſſime cõprobaret: ſupradicto ſe puteo nocte intempeſta illuſus iniecit: magnum ſcilicet virtutis ſue meritum probaturus: cũ inde exiſſet illeſus. De quo ingenti fratrũ labore cum pene iã exanguis fuiſſet extractus: vitã die tertia finiturus: qđ his deterius eſt: ita in deceptionis ſue obſtinatione ꝑmanſit: vt ei ne experimẽto quidẽ mortis ſue potuerit perſuaderi: ꝙ fuiſſet demonum calliditate deluſus. Quãobrẽ pro meritis laborum tantorũ: ꝛ annorum numeroſitate qua in eremo perdurauit: hoc miſeratiõe ꝛ hũanitate ſumma: ab his qui eius cõpatiebãtur exitio: vix a ꝑſbytero abbate Paſnũtio potuit obtineri: vt nõ inter biothanatos reputatus: ẽt memoria ꝛ oblatiõe pauſãtiũ iudicaretur indignus.

¶ De ruina duorum fratrum ob diſcretionis imperitiam. Capitulum. vj.

q Uid dicā de illis duobus fratribꝰ qui habitātes vltra illā eremum thebaidos: vbi quondam fuerat beatus Antonius cōmoratus: minus cauta diſcretione permoti: euntes per extentā ſolitudinis vaſtitatē: nullā eſcā penitꝰ ſumere decreuerūt: niſi quā per ſemetipſm dñs illis p̄ſtitiſſet. Cūqȝ errātes eos per deſerta ꝛ deficientes iā fame cōſpexiſſent a longe mazices quidā: q̄ gens cunctis pene nationibus feris immānior atqȝ crudelior eſt: nō eſt eos ad effuſionē ſanguinis: vt nōnullas gentes deſideriū prede: ſed ſola ferocitas mētis inſtigat eiſqȝ cōtra naturā feritatis ſue cū panibꝰ occurriſſent: vnus ex eis ſubueniēte diſcretione velut a dño ſibi porrectos: cum gaudio ꝛ gratiarū actione ſuſcepit: reputans eſcā ſibi diuinitꝰ miniſtrari: nec ſine deo factū vt hi qui ſemper hominū cruore gauderent: deficiētibus iam ac tabeſcentibꝰ vite ſubſtantiā largirent alius vero recuſans cibum velut ab homine ſibi oblatū inedie defectione cōſumptus eſt. Quoꝝ licet initia ex reprehenſibili pſuaſione deſcenderint: vnus tñ ſubueniente diſcretione id qđ temere incauteqȝ cōceperat emēdaſſe agnoſcit: alius aūt in ſtulta p̄ſumptione pdurans ac penitus diſcretionis ignarus: mortē quā dominus auertere voluit: ſibi ipſi conſciuit: nequaq̄ credēs diuino inſtinctu factum q̄ immitis populus ꝓprie feritatis oblitus: panes eis pro gladijs obtuliſſent.

¶ De alterius illuſione quam per imperitiam diſcretionis incurrit. ¶ Capitulum .vij.

q Uid etiā de illo cōmemorem cuius nominis (qꝛ adhuc ſupereſt) noluimus facere mentionē. Qui dū longo tpe demonē in angeli ſuſcepit claritate: reuelationibus eiꝰ innumeris ſepe deceptus credidit internunciū eſſe iuſticie. Nā exceptis his etiā per omnes noctes in cella eius lumen abſqȝ vllius lucerne prebebat officio. Ad extremū iubet ab ipſo: vt deo filiū ſuum qui cū eodem pariter cōmanebat: deuotꝰ offerret vt hoc ſcȝ ſacrificio abrae patriarche meritis in nullo inueniret inferior. Cuius intantū eſt credulitate ſeductus: vt hoc ꝯfeſtim parricidiū opere pfeciſſet: niſi eum videns puer cultrū extra cōſuetudinem acuendo preparare: ꝛ vincula quibus eū velut oblaturus ad immolandum cōſtringere diſponebat inquirere: p̄ſagio ſceleris futuri perterritus: e cella cōcitus aufugiſſet.

¶ De lapſu ꝛ deceptione monachi meſopotameni. ¶ Capitulum .viij.

l Ongum eſt deceptionē illius q̄ȝ monachi meſopotameni percurrere: qui in illa puincia perpaucis imitabilē exhibens cōtinentiā: quā per annos multos ſingulariter in cella retruſus exegerat: ita eſt ad extremū diabolicis reuelationibus ſomnijſqȝ deluſus: vt poſt tantos labores atqȝ virt

tates quibus omnes monachos ibidem reſidētes excellerat: ad iudaiſmum ⁊ circunciſionē carnis lapſu miſerabili fuerit deuolutus: eo ꝙ illi ſolita viſione qua volens eum ad credulitatē future deceptionis illicere: veriſſima queq́ꝫ multo tempore diabolus velut veritatis nūcius reuelarat: oſtenderat demū chriſtianū populū vna cū principibus religionis ac fidei nr̃e apoſtolis ſcꝫ atq́ꝫ martyribus tenebroſum ac tetrū omniq́ꝫ macie tabidū atq́ꝫ deformē: ⁊ econtra iudeoꝝ populū vna cū moyſe patriarchis atq́ꝫ ꝓphetis ſumma tripudiantē leticia: ⁊ ſplendidiſſimo lumine choruſcantē: ac ꝓinde ſuadens ſi mallet meriti ac beatitudinis illorū particeps fieri: circunciſionē q̄ꝫ ſuſcipere feſtinaret. E quib⁹ ꝑfecto tam lugubriter nemo fuiſſet illuſus: ſi rationem diſcretionis huius aſſequi laboraſſet. Quāobrem in quātis pernicioſum ſit diſcretionis gratiā nō habere: multorū caſus ⁊ experimenta declarant.

Interrogatio de acquirēda vera diſcretiōe. Ca. ix.

G Ermanus. Ex nouellis exēplis ⁊ teſtimonijs antiquorū ſatis abunde perpatuit diſcretionem fontē quodam modo atq́ꝫ radicē cunctarū eſſe virtutuꝫ. Quomō ergo acquiri debeat: cupimus nobis exponi: aut quēadmodū vtrū vera ⁊ ex deo: an falſa ⁊ diabolica ſit: poſſit agnoſci: vt ſꝫ illā euāgelicā quā ſuperiore tractatu diſſeruiſti ꝑabolam q̄ iubemur fieri ꝓbabiles trapezite: nūmiſmati impreſſaꝫ veri regis imaginē peruidentes: deprehendere valeamus: ꝙ nō deſit in moneta legitima figuratū: atq́ꝫ illud ſicut vulgari vſus verbo heſterna collatione dixiſti: tāꝙ paracaraximū reprobemus: illa inſtructi peritia quā ſatis copioſe ⁊ integre ꝓſecutus habere ſpiritalē atq́ꝫ euāgelicū trapezitā debere ſignaſti. Quid eñ proderit virtutis eius ⁊ gratie merita cognouiſſe: ſi quēadmodū debeamus expetere eam vel acquirere neſciamus.

Reſponſio quemadmodum poſſideatur vera diſcretio. Capitulum. x.

M Oyſes. Vera inquit diſcretio nō niſi vera hūilitate acquiritur. Cuius humilitatis non ficte hec erit prima ꝓbatio: ſi vniuerſa nō ſolum que agenda ſunt: ſed etiam que cogitant᷑: ſeniorū referuen᷑ examini: vt nihil quis ſuo iudicio credens: illorū per omnia diffinitionib⁹ acquieſcat: quid bonū vel malū debeat iudicare eorum traditione cognoſcat. Que inſtitutio nō ſolū per verā diſcretionis viam iuuenem recto tramite docebit incedere: verumetiā cunctis fraudibus ⁊ inſidijs inimici ſeruabit illeſum. Nullatenus eñ decipi poterit quiſq́ꝫ nō ſuo iudicio: ſed qui maiorū viuit exēplo: nec valebit ignorationi eius callidus hoſtis illudere: qui vniuerſas cogitationes in corde naſcētes: pernicioſa verecundia neſcit obtegere ſed eas maturo examine ſeniorum. vel reprobat vel admittit. Illico nā-

quã vt patefacta fuerit cogitatio maligna marceſcit: et anteq̃ diſcretionis iudiciũ proferatur: ſerpẽs deterrimus velut e tenebroſo ac ſubterraneo ſpecu: virtute cõfeſſionis protractus ad lucẽ et traduct⁹ quodãmodo ac dehoneſtatus abſcedit. Tãdiu em̃ ſuggeſtionis eius noxie dominant in nobis: q̃diu celant in corde Et vt virtutẽ ſententie huius efficacius colligatis: referam vobis abbatis ſerapionis factũ: quod ille iunioribus ſolebat inſtructionis gratia frequenter inferre.

Uerba Abbatis ſerapiõis et de marcore patefactarũ cogitationũ: et de piculo ꝓprie cõfidentie. Cap. xi.

Cum adhuc eſſẽ puerulus inquit: et cũ abbate theone cõmanerẽ: hec mihi fuerat inimici impugnatiõe conſuetudo feralis ingeſta: vt poſtq̃ refeciſſem hora nona cũ ſene: vnũ paximaciũ quotidie in ſinu meo latẽter abſcõderẽ: qd ſero illo ignorante occulte edebam. Qd furtũ licʒ cõtinentia cogitationis et molliti ſemel deſiderij incõtinentia ſine ceſſatiõe committerẽ: expleta tamẽ cõcupiſcẽtia fraudulẽta: ad memetipſum reuertens: ſuper admiſſo furti crimine grauius cruciabar: q̃ ſuper eſu eius fuerã iocũdatus. Cũq; illud moleſtiſſimũ opus velut ab exactoribus pharaonis indictũ mihi vice laterũ ſingulis dieb⁹ explere: nõ ſine dolore cordis mei cõpellerer: nec tñ eruere me poſſem ab hac eorũ ſeuiſſima tyrannide: et clãdeſtinũ furtum ſeni manifeſtare cõfunderer. Cõtigit dei nutu de hoc me captiuitatis iugo volẽtis eripere: vt quidã fratres cellã ſenis obtentu edificatiõis expeterẽt. Cũq; refectiõe tranſacta: collatio ſpiritalis cepiſſet agitari: reſpondẽſq; ſenex ꝓpoſitis interrogationib⁹ eorũ cum de gaſtrimargie vitio et occultarũ cogitationũ dominatione differeret: earumq; naturã et atrociſſimã vim quã haberent donec celarent: exponeret: cõpunctus ego collationis huius virtute et cõſcientie mee reatu perterritus: velut qui crederẽ ob hoc ea fuiſſe prolata q̃ ſeni fuerint ſecreta mei pectoris patefacta: in occultos primũ gemitus excitatus: deinde cordis mei cõpunctione creſcente: in apertos ſingult⁹ lachrymaſq; prorumpẽs: paximaciũ qd cõſuetudine vitioſa clanculũ paruerã comedendũ: de ſinu furti mei conſcio ac ſuſceptore ꝓduxi: ipm q; in mediũ proferens: quẽadmodũ quotidie innolans ipſuʒ latenter[c]ederẽ: penitentiã coram eo in terrã ſubmiſſus cum venie poſtulatiõe confeſſus ſum: et vbertim profuſis lachrymis abſolutionem diriſſime captiuitatis huius interceſſionibus eorum atq; orationibus imploraui. Tũc ſenex: Cõfide ait o puer: abſoluit te a captiuitate: etiã me tacente confeſſio tua. Uictorem nanq; aduerſariũ tuum hodie triumphaſti: validius eũ tua cõfeſſione eliden q̃ ipſe fueras ab eo tua taciturnitate deiectus: quem nequaq̃ vel tua vel alterius reſponſione confutans: in te nunc vſq; permiſeras dominari: ſm illam ſalomonis ſententiã

Quia nõ ſit contradictio ab his qui faciunt malum cito: ideo repletum eſt cor filiorũ hominũ in ipſis vt faciant mala. Et idcirco iam te poſt hanc publicationẽ ſuã nequiſſimus ſpiritus iſte nullatenus inquietabit vlterius: nec in te latibulũ ſibi teterrimus ſerpẽs deinceps vſurpabit: de tenebris tui cordis cõfeſſione ſalutari ꝓtractus ad lucem. Necdũ ſenex hec verba compleuerat: ⁊ ecce lampas accenſa de meo ſinu ꝓcedens: tanto cellã repleuit odore ſulphureo vt vehemẽtia fetoris ipſius vix in ea reſidere poſſemus. Reſumenſq; ſenex admonitionẽ: ecce inquit dominus tibi veritatẽ ſermonũ meorum experimento probauit vt paſſionis incentorẽ de corde tuo cõfeſſione ſalubri fugatum oculorũ fide perciperes: patefactũq; hoſtẽ nequaq̃ locum in te vlterius habiturũ: aperta eius expulſiõe cognoſceres. Itaq; ſꝫ ſententiam ſenis: ita eſt inquit in me cõfeſſionis huius virtute dominatio diabolice illius tyrannidis extincta atq; in perpetuũ cõſopita: vt nunq̃ mihi ne memoriã quidẽ cõcupiſcentie huius vlterius temptauerit inimicus ingerere: nec me poſt hec aliquãdo pulſatum furtiui illius deſiderij inſtigatiõe perſenſerim. Eccle. 10.

Quem ſenſum in Eccleſiaſte quoq; pulcherrime legimus figuratũ. Si momorderit inquit ſerpens nõ in ſibilo: nõ eſt abundantia incantatori: taciti ſerpentis morſum pernicioſũ eẽ deſignans: id eſt ſi per confeſſionẽ ſiue cõſenſum ſuggeſtio ſeu cogitatio diabolica incantatori cuiq̃ ſpiritali ſcꝫ viro qui carminibus ſcripturarum mederi protinus vulneri ⁊ extrahere de corde viri conſueuit noxia venena ſerpentis patefacta nõ fuerint: ſuccurrere periclitanti perituroue non poterit. Hoc igit̃ modo ad ſcientiã diſcretionis vere peruenire faciliſſime poterimus: vt ſeniorum veſtigia ſubſequẽtes neq; agere quicq̃ noui: neq; diſcernere noſtro iudicio preſumamus: ſed queadmodũ nos vel traditio illorũ vel vite ꝓbitas informarit: in omnibus gradiamur.

Qua inſtitutione firmatus non modo ad perfectã diſcretionis rationẽ quiſq; perueniet: verũetiã munitus a cunctis inſidijs inimici ⁊ tutiſſimus permanebit. Nullo nanq; alio vitio tam precipitem diabolus monachũ pertrahit ac perducit ad mortẽ: q̃ cũ eum neglectis conſilijs ſeniorũ in ſuo iudicio perſuaſerit: ac diffinitiõe doctrinaue cõfidere. Etenim cũ omnes artes ac diſcipline humano ingenio reperte: ⁊ q̃ nihil amplius q̃ vite huius temporarie cõmodis proſunt: licꝫ manu palpari queant: ⁊ oculis peruideri: recte tamẽ a quoq̃ ſine inſtituentis doctrina nequeant cõprehendi: q̃ ineptũ eſt credere hanc ſolam nõ egere doctore: que ⁊ inuiſibilis ⁊ occulta eſt: ⁊ que non ſolum oculis ſed ne animo quidẽ niſi corde puriſſimo perſpici poterit: cuius error non temporale damnũ nec quod facile reparet̃: ſed anime perditionem parit mortemq; perpetuam. Habet enĩ nõ aduerſus viſibiles ſꝫ inuiſibiles atq; immites hoſtes diurnũ nocturnũq; conflictũ: nec cõtra vnũ ſeu duos: ſed cõtra innumerabiles

cateruas ſpiritale certamen: cuius caſus tanto pernicioſior cū-ctis: quanto ⁊ infeſtior inimicus: ⁊ congreſſus occultior. Et idō ſemper ſenioꝝ ſumma diligētia ſunt ſectanda veſtigia: atqꝫ ad eos cuncta que in noſtris cordibus oriuntur: ſublato confuſionis velamine deferenda.

Confeſſio verecundie ob quā cōfunderemur cogitationes noſtras ſenioribus reuelare. Cap. xij.

GErmanus. Occaſionem nobis pnicioſe verecundie qua cogitationes malas ſtudeam⁹ obtegere: ac ſalutari eas patefacere cōfeſſione vereamur: illa precipue erit cauſa qua nouimus quendam in ſyrie partibus vt credebatur precipuum ſenioꝝ cuidam fratri cogitationes ſuas ſimplici confeſſione prodenti: poſtmodum quadā indignatione cōmotū eaſdē grauiter exprobraſſe. Uñ fit vt dū eas in nobis pmimus: ac ſenioribus erubeſcimus publicare: curationū remedia conſequi nequeamus.

Reſponſio de confuſione calcanda: ⁊ periculo non condolentis. Capitulum. xiij.

MOyſes. Sicut non ſunt omnes iuuenes pari mō vel feruentes ſpiritu vel diſciplinis ac moribus optimis inſtituti: ita ne ſenes quidē cuncti vno modo vel perfecti poſſunt vel probatiſſimi reperiri. Diuitie eñi ſenū nō ſunt canicie capitis: ſed induſtria iuuentutis ac preteritoꝝ laboꝝ ſtipendijs metiende. Que enim nō congregaſti inquit in iuuētute: quo modo inuenies in ſenectute tua? Senect⁹ enim venerabilis eſt nō diuturna neqꝫ numero annoꝝ cōputata. Cani enim ſunt ſenſus hominis: ⁊ ſenectus honorabilis vita imaculata. Et idcirco nō omniū ſenioꝝ quoꝝ capita canicies tegit: quoſqꝫ vite longeuitas ſola cōmendat: nobis ſunt imitanda veſtigia vel ſectāda ſeu traditiones ac monita ſuſcipiēda: ſed eoꝝ quos laudabiliter vitā ſuā ac probatiſſime comperimus in iuuētute ſignaſſe: nec preſumptionibus proprijs ſed maioꝝ traditionibus inſtitutos. Sunt enim nonnulli quoꝝ etiā qđ eſt lugubrius maior pars ſine dubio reperitur: qui in tepore ſuo quē ab adoleſcentia ſua cōceperunt atqꝫ ignauia ſeneſcentes: auctoritatē ſibi nō maturitate moꝝ: ſed annoꝝ numeroſitate conquirunt. De quibus exprobratio illa dñi proprie ſatis dirigit̄ p propbetā. Et comederunt alieni robur eius ⁊ ipſe neſciuit: ſed ⁊ cani effuſi ſunt in eo: ⁊ ipſe ignorauit. Hos inqꝫ in exēplū iunioribꝰ: nō eoꝝ vite probitas nec vll' ppoſiti huius laudabilis atqꝫ imitanda diſtrictio: ſꝫ annoſitas ſola prouexit. Quoꝝ caniciē callidiſſimus inimicus ad deceptionē iunioꝝ in preiudicatā auctoritate proponēs: etiā illos qui ad viā perfectionis: vel ſuis vel alioꝝum potuerunt monitis incitari: ſubuertere ac decipere exēplis eoꝝ

Eccl. xxv. Sap. iiij.

Oſee. vij.

fraudulenta ſubtilitate feſtinat: vel in teporē ſcilicet noxiū: vel
in letalem deſperationē eoꝝ doctrinis inſtitutiſq̧ perducens.
Cuius rei volens proferre vobis exēplū: auctoris nomine pre-
termiſſo: ne nos quoq̧ illius q̇ patefacta ſibi fratris vicia pu-
blicauit: ſimile aliquid admittamus: rē tm̄ geſtā que inſtructio-
nem neceſſariā vobis cōferat. paucis exponā. Cum igitur ad ſe
nem quēdam nobis optime cognitū: quidā non ignauiſſimorū
iuuenū profectus fui ⁊ curationis gratia perrexiſſet: ⁊ carnali-
bus incentiuis ac fornicationis ſpiritu ſemetipſum inquietari
ſimpliciter prodidiſſet: cōſolationē credēs laboribus ſuis ora-
tione ſenis: ⁊ remedia cōceptis vulneribꝰ reperturū: illeꝰ ama-
tiſſimis eū verbis excipiēs: ita ſuis econtrario correptionibus
aſperauit: miſerabilē pronūcians ⁊ indignū: nec monachi no-
mine ac religione cenſendū: qui potuerit huiuſmodi vitio ⁊ cō-
cupiſcentia titilari: ita ſuis econtrario correptionibus vulne-
rauit vt eū ſumma deſperatione delectum meſtūq̧ admoduꝫ ac
letali triſtitia penitus obrutū: e ſua dimitteret cella. Cumq̧ ei
in tali merore depreſſo: nec iam de remedio paſſionis ſed de ex-
pletione cōcepte concupiſcentie: profunda cogitatione tractāti
abbas appollo protinus occurriſſet: ⁊ vim laboris eius ⁊ op-
pugnationis vehementiā que in corde eius tacite voluebatur:
de contēplatione vultus: ⁊ intuitus ipſius deiectione cōiectās
cauſam tante perturbationis inquireret: atq̧ ille molliter ſe cō-
pellanti ſeni ne reſponſum quidē vllū poſſet referre: magis ac
magis eū ſentiēs ſenex nō inaniter cauſam tante triſticie ſilen-
tio velle cōtegere: quā ne vultu q̇dē diſſimulare quiuiſſet: inten-
tius ab eo cauſas occulti doloris cepit inquirere. Quibꝰ ille cō-
ſtrictus pergere ſe ad vicū cōfitet: vt qꝛ ſm̄ ſententiā illius ſe-
nis monachus eſſe non poſſet: nec refrenare ſtimulos carnis ⁊
impugnationis remedia conſequi preualeret: vxorē duceret: ac
relicto monaſterio reuerteret ad ſeculū. Quē ſenex appollo blā-
da cōſolatione demulcēs: ſeſeq̧ afferēs iiſdē quotidie incentiuo-
rum ſtimulis atq̧ eſtibꝰ agitari: ⁊ idcirco nō debere eū prorſus
in deſperationē ꝯcidere: nec mirari ſup impugnationis ardores
qui nō tā laboris ſtudio ꝙ miſericordia domini ⁊ gratia vince-
ret: vnius tm̄ diei ſup dilatione ruine diſpoſite: ab eodem popo-
ſcit inducias: ⁊ vt reuerteret ad ſuā cellulā deprecat: ad mona-
ſteriū predicti ſenis illico tota feſtinatione ꝑrexit. Cūq̧ eidē pro-
ximaſſet: expāſis manibus orationē cū lachrymis fundēs. Cō-
uerte ait domine qui occultaꝝ viriū ⁊ infirmitatis humane ſo-
lus arbiter pius ac ſecretus es medicus impugnationē illius
iuuenis in ſenē iſtū vt cōdeſcendere infirmitatibus laborantiū
⁊ cōpati fragilitati iunioꝝ vel in ſenectute doceat. Cūq̧ ille hāc
precē cū gemitu cōcluſiſſet: cernit ethiopē tetrū cōtra illius cellu-
lā ſtātē: atq̧ aduerſus eū ignita iacula dirigentē. Quibus cum
fuiſſet ille protinus ſauciatus; progreſſus e cella: ⁊ huc illucq̧

velut amens ⁊ ebrius curſitaret atq; egrediēs ⁊ ingrediēs iam
continere ſe in ea nō poſſet: eadē via cōcitus pergere cepit: qua
meſtus iuuenis ille diſceſſerat. Quē abbas appollo velut amen
tem factū ac quibuſdā furijs agitari cōſpiciēs: intellexit ignitū
diaboli telū qđ viderat ab illo directū in eius corde fuiſſe defi-
xum: illudq; in eo cōfuſionē mentis ac ꝑturbationē ſenſuū in to-
lerādis eſtibus operari: accedēſq; ad eū: quo inquit properas:
aut q̄ nā te cauſe ſenilis illius atq; inolite grauitatis oblitū ita
pueriliter inquietant ac mobiliter curſitare compellunt. Cūq;
ille pro conſcientie ſue reatu ac turpi exagitatione cōfuſus: cre
deret ardorē ſui pectoris deprehenſum: ac retectis ſeni ſui cor-
dis arcanis: nullā reſponſionē percōctanti ſe reddere prorſus
auderet: reuertere inquit ad cellā: tandēq; te intellige vel ignora
tum hacten⁹ a diabolo vel deſpectū: nec in eoꝝ numero reputa-
tum: quibus ille quotidie confligere ⁊ colluctari profectib⁹ eoꝝ
ac ſtudijs inſtigatur: qui vnum eius in te directum iaculū poſt
tantā annoꝝ ſeriem quā in hac profeſſione triuiſti: non dicā re-
ſpuere: ſed ne differre quidē vel vno die ac tolerare quiuiſti: quo
te fauciari dominus idcirco permiſit: vt ſaltē in ſenecta diſce-
res cōpati infirmitatibus alienis: ⁊ fragilitati cōdeſcendere iu
niorum: tuis exēplis atq; experientia docereris: qui ſuſcipiēs
iuuenē infeſtatione diabolica laborātē: non modo nulla conſo
latione fouiſti: ſed etiam pernicioſa deſperatione deiectum ini
mici manibus tradidiſti: quantū in te eſt: ab eodem lugubriter
deuorandum: quē ſine dubio nequaq̄ attemptaſſet tā vehemēti
conflictu: quo te nūc vſq; eſt appetere dedignatus: niſi forte p-
fectui eius inuidens inimicus: illam virtutē quā animis eius
ineſſe cernebat anticipare ac ꝑuertere ſuis ignitis iaculis feſti
naſſet: proculdubio indicans fortiorem cui tanta vehementia
confligere operepreciū iudicauit. Diſce itaq; tuis exēplis labo
rantibus cōdolere: ⁊ pīclitātes nequaq̄ ꝑnicioſa deſperatione
deterrere: nec duriſſimis ſermonib⁹ aſperare: ſꝫ potius leni blā
daq; conſolatione refouere: ⁊ ſm̄ preceptū ſapientiſſimi Salo
Puer.xxiiij. monis: eruere eos q̄ ducunt ad mortē: ⁊ redimere eos q̄ interfi
ciunt: noſtriq; ſaluatoris exēplo arundinē quaſſatā nō cōterere
⁊ linū fumigās nō extinguere: illudq; a domino gratiā poſtula-
re: vt ipſe quoq; fiducialiter valeas opere ac veritate dicere. Do
Eſa.l. minus dedit mihi linguā eruditā vt ſciā ſuſtētare eū qui lapſus
eſt verbo. Nullus eñ poſſet inſidias inimici ſufferre: ſeu carna
les eſtus naturali quodāmō igne flagrantes vel extinguere vel
reprimere: niſi gratia dei: vel iuuaret fragilitatē noſtrā vel pro-
tegeret vel ſua miſericordia communiret. Et idcirco ſalutaris
huius diſpēſationis ratione finita: qua vel illū iuuenem perni
cioſis eſtib⁹ dominus liberare: vel de impugnationis vehemē
tia ⁊ compatiendi affectu te voluit erudire: cōmunibus eū pre-
cibus imploremus: quo flagellū iſtud quod vtilitatis gratia do

minus inferre dignatus eſt hactenus iubeat tēperari: ipſe eñ dolorem facit ⁊ rurſum medef: percutit ⁊ manus eius ſanant: Job.v.
ipſe humiliat ⁊ exaltat: ipſe occidit ⁊ viuificat: deducit ad in-
fernū ⁊ reducit: ⁊ ignita diaboli iacula q̄(me arbitro)tibi pmi-
ſit infligi redūdāte diuino ſpiritus ſui rore reſtinguat. Quā tē-
ptationē licet eadē celeritate qua inferri eā dominus paſſus eſt
ad vnā ſenis orationē ſua pietate rurſus abſtulerit: hoc tñ eui-
denter experimēto docuit: non modo non exprobrari patefacta
cuiuſq͂ vitia debere: ſed ne diſſimulare quidē laborantis dolorē
ſeu leniter preterire. Et idcirco nequaq̄ nos vni⁹ ſenis ſiue pau-
coꝝ vel imperitia vel leuitas ab illa ſalutari quā predix imus
via: ⁊ traditione maioꝝ deterreat ⁊ excludat: quoꝝ canicie ad
deceptionē iunioꝝ calidiſſimus abutit᷑ inimicus: ſed abſq͂ vl-
lo cōfuſionis operimento oīa debent ſenioribus reuelari: atq͂
ab eis vel remedia noſtris vulneribus vel exempla conuerſatio-
nis ac vite fiducialiter ſumi: in quibus parem opē ⁊ ſimilem ex-
periemur effectum: ſi nihil penitus affectare noſtro iudicio ac
preſumptione temptemus.

¶ De vocatione Samuelis. Capitulum.xiiij.

d Denīq͂ intantū placita deo hec ſentētia comprobat᷑: vt
etiā ſcripturis ſanctis hanc eandē inſtitutionē non ocio
ſe repiamus inſertā: ita vt puerū ſamuelē, iudicio domi-
ni preelectū: ſua nollet p ſemetipſuꝫ diuini colloquij: diſciplina i.Re.iij.
dominus erudire: ſed recurrere ſemel ⁊ iterum pateretur ad ſe-
nem: eūq͂ quē ad ſuum vocabat alloquium: etiā illius qui offen-
derat deū: dummodo ſenioris doctrina vellet inſtitui: ⁊ quem
ſua vocatione digniſſimum iudicaret: ſenioris mallet inſtitu-
tione formari: vt ſcꝫ ⁊ illius qui ad diuinū miniſteriū vocabat᷑:
probaretur humilitas: ⁊ iunioribus forma ſubiectionis huius
proponeretur exemplo.

¶ De vocatione Pauli apoſtoli. Cap̄.xv.

p Paulum quoq͂ per ſemetipſum vocans ⁊ alloquens xp̄s
cum poſſet ei perfectionis viā reſerare confeſtim: nequa
q̄ facit: ſed dirigit illū ad ananiā: ⁊ ab eo iubet viam ve-
ritatis agnoſcere: dicens. Surge ⁊ ingredere ciuitatē: ⁊ ibi tibi Actuū.ix.
dicetur quid te oporteat facere. Mittit itaq͂ ⁊ hūc ad ſeniorē:
cumq͂ illius potius doctrina q̄ ſua cenſet inſtitui: ne ſcilicet qđ
recte geſtū fuiſſet in paulo: poſteris malū preſumptionis prebe-
ret exēplum: dum vnuſquiſq͂ ſibimet pſuaderet: ſimili modo ſe
quoq͂ debere dei ſoli⁹ magiſterio atq͂ doctrina potius q̄ ſenio-
rū inſtitutione formari. Quā pſumptionē omnimodis deteſtā-
dam ēt ipſe ap̄ſus non ſolū litteris ſꝫ etiā opere atq͂ exēplo do-
cet: ob hoc ſolūmō ſe aſſerens hieroſolymā conſcendiſſe: vt euā-
geliū quod comitante gratia ſpirituſſancti cū ptāte ſignoꝝ ⁊ pro-
digioꝝ gentibus pdicabat: cū ſuis coap̄ſis ⁊ anteceſſorib⁹ pri-

Gal.2. nata quodāmodo ac domeſtica examinatione cōferret. Et cōtul inquiens cū illis euangeliū quod predico inter gentes: ne forte innacuū currerē aut cucurriſſem. Quis ergo tam preſumptor ⁊ cecus ſit qui ſe audeat ſuo iudicio ac diſcretioni cōmittere: cum vas electionis indiguiſſe coapoſtolorū ſuoꝝ ſe collatione teſtet. Unde manifeſtiſſime comprobaẜ: ne a domino quidē viam perfectionis quēpiam ꝓmereri: qui habēs vnde valeat erudiri: doctrinā ſeniorū: vel inſtituta contēpſerit: paruipendēs illud eloquiū qđ oportet diligentiſſime cuſtodiri.

Deut.32. Interroga patrē tuum ⁊ annunciabit tibi: ſeniores tuos ⁊ dicent tibi.

De appetenda diſcretione. Capitulum.xvj.

αχρότη ταισί σοτη ταϊσ

Omni igitur conatu debet diſcretionis bonū virtute humilitatis acquiri: que nos illeſos ab vtraq; poteſt nimietate ſeruare. Uetus namq; ſententia eſt: akrotete ſi ſotetes: id eſt nimietates equales ſunt. Ad vnū eñ finē nimietas ieiunij ⁊ voracitas pͦuenit: eodēq; diſpendio vigiliarū immoderata continuatio monachum: quo ſomni grauiſſimi torpor inuoluit. Nā per exceſſum cōtinentie debilitatū quemq; ad illum ſtatum reuocari neceſſe eſt: in quo negligens quiſq; per incuriam detinetur: ita vt frequenter quos per gaſtrimargiam decipi non potuiſſe conſpeximus: per immoderationem ieiuniorum viderimus fuiſſe deceptos: atq; ad eandem quam vicerant paſſionem: infirmitatis occaſione fuiſſe collapſos. Uigilie quoq; ⁊ pnoctationes irrationabiles deiecerūt: quos ſomnus ſuperare non potuit. Quapropter ſm apoſtolum: per arma iuſticie que a dextris ſunt ⁊ a ſiniſtris: recto moderamine tranſeundū eſt: ⁊ ita inter vtraſq; nimietates diſcretione moderante gradiendū eſt: vt nec traditum continentie tramitē acquieſcamus excedere: nec rurſum remiſſione noxia in gule ventriſq; deſideria concidamus.

De immoderatis ieiunijs ⁊ vigilijs. Capi.xvij.

Etenim memini me frequenter ita appetitum cibi penitus reſpuiſſe: vt duob⁹ diebus ac tribus refectione dilata: ne memoria quidem vllius edulij meā interpellauerit mentē: ⁊ rurſus ab oculis meis ita ſomnū diaboli impugnatione ſubtractū: vt plures noctes ac dies paululū qđ ſomni meis oculis a domino precarer infundi: grauiuſq; me periclitatum ſōni ciboq; faſtidio: ꝙ ſoporis ⁊ gaſtrimargie colluctatione ꝑſenſi. Itaq; ſicut feſtinandū nobis eſt ne appetitu corporee voluptatis in diſſolutionē noxiam delabamur: ⁊ ante preſtitutum tempus vel cibo nos indulgere vel modū eius ſinamus excedere: ita eſt eſce ſomniq; refectio hora legitima etiā ſi horreat: ingerenda. Utrūq; eñ bellū aduerſarij factione conſurgit: ⁊ pernicioſius cōtinētia immoderata: ꝙ ſaturitas remiſſa ſupplantat. Ab hac nāq; ad menſurā diſtrictionis intercedente cōpun-

ctione ſalub᷑ i conſcendi poteſt: ab illa non poteſt.

¶ Interrogatio de continentia vel refectionis menſura. Capitulum.xviij.

g Ermanus: Quis igitur eſt continentie modus: quem equo moderamine retinentes: inter vtranq; nimietatẽ illeſi tranſire poſſimus.

¶ De optimo cibi quotidiani modo. Capitulũ.xix.

m Oyſes. Sup hac re inter maiores noſtros frequenter nouimus habitũ fuiſſe ſermonẽ atq; magnopere tractatũ. Nã diſcutientes cõtinentias diuerſorũ: q vel ſolis leguminib' vel oleribus tñ vel pomis vitã iugiter exigebãt: prepoſuere cũctis illis refectionẽ ſicci panis: cuius equiſſimũ modũ in duobus paximacijs ſtatuerũt: quos paruulos panes vix libre vnius pondus habere: certiſſimum eſt.

¶ Obiectio de facilitate continentie que duobus paximacijs ſuſtinetur. Capitulum.xx.

g Ermanus. Qd nos gratãter amplexi reſpõdimus: hũc modũ nos minime pro continentia reputare: qppe qui integrum eum nequaq̃ poſſemus: inſumere.

¶ Reſponſio de virtute ⁊ menſura ex parte continentie. Capitulum.xxi.

m Oyſes. Si vultis experiri vim ſtatuti huius: modũ iſtum iugiter retinete: adiectionẽ nullã die dominico vel ſabbato indulgẽtes: neq; interdũ quoddam coctionis pulmentũ ſub aliqua aduenientiũ fratrum occaſione ſumentes: quibus refecta caro: non ſolum minore quantitate diebus reſiduis poterit ſuſtentari: verũetiam totã refectionẽ ſine labore differre: illorum ſcilicet ciborum quos extrinſecus ſumpſerit adiectione ſuffulta. Qd nullo modo facere nec refectionẽ panis differre in diem poſterum preualebit.: quiſq; fuerit ſemper predicte menſure quãtitate contentus. Etenim memini ſeniores noſtros (qd nos quoq; retineo frequenter fuiſſe perpeſſos) cum tanto labore ac difficultate hanc parſimoniã ſuſtentaſſe: tantaq; vi atq; inedia predictã cuſtodiſſe mẽſurã vt inuiti quodãmodo: nec ſine gemitu atq; triſticia hũc finẽ ſibi refectiõis iponerẽt.

¶ Qui nam generalis continentie ac refectionis modus ſit. Capitulum.xxij.

g Eneralis tñ hic cõtinẽtie mod' ẽ: vt ſꝫ capacitatẽ vriũ vel corporis vel etatis: tm̃ ſibimet cibi vnuſq̃ſq; cõcedat: q̃tũ ſuſtẽtatio carnis nõ q̃tũ deſideriũ ſaturitatis expoſcit. In vtraq; enim parte ſuſtinebit maximũ detrimentũ: q̃ſq̃s inequalitatẽ tenẽs: nunc ventrẽ ieiunioꝝ ariditate cõſtringit:

nunc eſcarū nimietate diſtendit. Ut eni mens ſibi iſinanitate laſſata ꝑdit oratíonū vigorē: dum carnis laſſitudine nimia pregrauata: cōdormitare cōpellitur: ita rurſum nimietate voracitatis oppreſſa: emittere ſuas preces ad deum paras leueſq; non poterit. Sed nec caſtimonie quidē ipſius puritatē indirupta valebit iugitate ſeruare: dū ei etiā diebus illis, quibus carnem acriore videt̄ continentia caſtigare: preterita cibi materia q̄uis ad pñſens defecto ſit corpore ignē carnalis cōcupiſcētie ſubmiſtrat.

Quēadmodum abundantie humorū genitaliū caſtigentur. Capitulum.xxiij.

n

Am quod ſemel ꝑ eſcarum abundantiā concretū fuerit in medullis: neceſſe eſt egeri: atq; ab ipſa nature lege propelli: que exuberantiā cuiuſlibet humoris ſupfluiz velut noxiā ſibi atq; ɔtrariā in ſemetipſa reſidere nō patit̄. Ideoq; rationabilis ſemꝑ ⁊ equalis impendenda eſt caſtigatio: vt ſi naturali hac neceſſitate cōmorantes in carne, omnimodis carere nō poſſumus: ſaltē rarius nos ⁊ nō amplius q̄ trina vice reſperſos iſto deliquio: totius anni curſus inueniat. Qđ tñ ſine vllo prurítu quietus egerat ſopor: nō fallax imago index occulte voluptatis eliciat. Quāobrem hec eſt tēperata quā diximus cōtinētie equalitas atq; mēſurata q̄ patrū quoq; iudicio cōprobatur: vt quotidianā panis refectionē quotidiana comitet̄ eſuries in vno eodēq; ſtatu animā pariter, corpuſq; cōſeruans: nec ieiunij fatigatione cōcidere: nec grauari mentē ſaturitate ꝑmittens. Tanta nāq; frugalitate finitur vt interdū ſe poſt veſperam: nec ſentiat aut meminerit refeciſſe.

De labore equalis refectionis: ⁊ de fratris beniamin edacitate. Capitulum.xxiiij.

e

T intantū hoc nō ſine labore perficit̄: vt malint hi qui ꝑfectionē diſcretionis ignorāt: etiam biduo protelare ieiunia: idq; qđ hodie ſumpturi fuerant in craſtinum reſeruare: dūmodo ad refectionē ꝑuenientes: deſiderata ſatietate potiant̄. Qđ nuꝑ beniamin ciuē veſtrū ꝓtinaciter tenuiſſe cognoſcitis: qui ne quotidianī paximacia duo percipiens: equali caſtigatione cōtinuatam parcitatē iugiter retētaret: maluit biduana ieiunia ſemꝑ continuare: dūmodo ad refectionē veniēs duplicata mēſura repleret ventris ingluuiez. Nā id quod biduo fuerat percepturus differens: vno die abſolutionē ieiunij poſt biduum pariter inſumebat: vt quattuor paximacia comedens: deſiderata ſaturitate gauderet: ⁊ expletionem ventris ſub biduano ieiunio quodammodo compararet. Qui obſtinatione ⁊ pertinacia mentis ſue diffinitionibus potius ꝓprijs q̄ ſeniorū traditionibus acquieſcens: quali ſine ſuum propoſitum termina

ret: proculdubio meminiſtis. Si quidē relicta eremo rurſus ad inanē philoſophiā mundi huius ac vanitatē ſeculi deuolutus: predictā ſententiā ſeniorū ſui caſus ſignet exemplo: ruinaq; ſua cunctos doceat: neminē ſuis moribus deditum: vel proprio iudicio confidentē: perfectionis culmen aliquādo poſſe cōſcendere: ſed nec diaboli quidē pernicioſas illuſiones euadere.

Interrogatio quō vna ſemper eadēq; menſura ſeruetur. Capitulum.xxv.

Ermanus. Quomodo igitur a nobis hic modus indi-
g rupte valebit cuſtodiri. Nā nonnūq; hora nona ſoluta iam ſtatione ieiunij ſuperuenientibus fratribus neceſſe eſt eorum obtentu: aut adijci aliqd ad ſtatutā ſolitāq; menſurā aut certe hūanitatē quā iubemur omnib⁹ exhibere penit⁹ abdicari.

Reſponſio de non excedendo refectionis modo. Capitulum.xxvj.

Moyſes. Utraq; vno modo ac ſollicitudine pari cōuenit
m obſeruari. Nā et menſurā cibi cauſa cōtinentie ac puritatis cū omni ſcrupulo cuſtodire debemus: et hūanitatē atq; adhortationē aduenientibus fratrib⁹ charitatis obtentu ſimiliter exhibere: quia ſatis abſurdum eſt vt fratri immo chriſto mēſam offerēs nō cū eo cibū pariter ſumas: aut ab ei⁹ refectione te facias alienū. Itaq; in neutra parte reprehenſibiles inueniemur: ſi hec a nobis cōſuetudo teneat: vt hora nona de duobus paximacijs q̄ nobis canonica mēſura iure debent: vno paximacio prelibato aliū huius expectationis gratia in veſperā reſeruemus: quē ſi ſuperuenerit quiſpiā fratrū cū ipſo pariter inſumam⁹: nihil cōſuetudini ſolite amplius adiūgētes: et hac diſpēſatiōe nequaq; fratris nos cōtriſtabit aduentus q̄ nobis debet eſſe gratulabilis. Siquidē ita hūanitatis exhibemus obſequia: vt nihil a rigore cōtinētie relaxemus. Si vero nullus aduenerit: hūc quoq; velut de canonico mō debitū nobis libere preſumemus: q̄ parcitate nec ſtomach⁹ veſpere poterit aggrauari: quippe hora nona vno paximatio iā premiſſo: qd plerūq; his q̄ diſtrictiorē abſtinētiā ſe tenere credentes: totā refectionem ad veſperam differunt: euenire conſueuit. Nā recens eſce perceptio tam in veſpertinis q̄ in nocturnis oratiōibus: tenuē leuēq; ſenſum nō ſinit inueniri. Ideoq; cōmodū ſatis et vtile hora nona refectiōis tēpus indultū eſt: in q̄ reficiēs monach⁹ nō ſolū in nocturnis vigilijs leuis ac vacuus: verū etiā in ipſis veſpertinis ſolēnitatib⁹ digeſto iā cibo inuenit aptiſſimus. Talibus nos beatus moyſes verbis erudiens: hoc nobis precipuū gemina inſtitutiōe cōtulit: vt nō ſolū diſcretiōis virtutē et gratiā: ſed ipſius quoq; abrenūciatiōis rationē quā penitus ignorātes feruore tantūmodo ſpiritus noſtri ac zelo dei arripuiſſe videbamur incipientes agno-

ſcere: deinceps intelligerem⁹ quantũ a puritate cordis ⁊ dire‑
ctionis linea fuiſſem⁹ in id ipis euacuati: abſqȝ vlla dĕtarat de
ſtinatione vel fine tendẽtes. Et qđ pncipaliter tenere nos opor
teret: quidve cauere ſimiliter ecõtrario deberemus omnimodis
ignorantes illamqȝ ꝑ omnib⁹ definitionẽ ſenis veriſſimã com
probauim⁹: nulli⁹ artis ſeu diſciplinę peritiã poſſe ſine deſtina
tionis rõne ſubſiſtere: nec ſine cõtẽplatione certi finis attingi.

¶ Explicit collatio ſecunda Abbatis Moyſi de diſcretione.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis Abba tis Paſnutij de tribus abrenunciationibus.

Ca. j. De conuerſatione ac vita abbatis paſnutij.
ij De ſermone eiuſdẽ ſenis ac reſpõſione noſtra.
iij Propoſitio abbatis paſnutij de tribus vocationum generibus: ⁊ de tribus renunciationibus.
iiij Expoſitio trium vocationum.
v Quod ⁊ deſidioſo vocatio prima non proſit: ⁊ ſtrenuo poſtrema non obſit.
vj Expoſitio trium renunciationum.
vij Quemadmodum ſingularum renunciationum ſit apprebendẽda perfectio.
viij De proprijs diuitijs in quibus conſtat anime pulchritudo vel feditas.
ix De tripertito genere diuitiarum.
x Non poſſe quemꝙ primo tantum renunciationis gradu eſſe perfectum.
xj Interrogatio de libero arbitrio hominis: ⁊ gratia dei.
xij Reſpõſio de diſpenſatione diuine gratie manente arbitrij libertate.
xiij Quod directio vie noſtre ex deo ſit.
xiiij Quod ſcientia legis magiſterio ⁊ illuminatione domini conferatur.
xv Quod intellectus quo mandata dei poſſimus agnoſcere ⁊ bone voluntatis effectus a domino condonentur.
xvj Quod ipſa fides a domino concedatur.
xvij Quod moderatio ⁊ tolerãtia temptationum nobis a domino tribuantur.
xviij Quod perpetuitas timoris domini nobis a domino conferatur.
xix Quod initium voluntatis bone ⁊ cõſummatio eius a domino ſit.
xx Quod nihil in hoc mundo ſine deo geratur.
xxj Obiectio ſuper liberi arbitrij poteſtate.
xxij Reſponſio ꝙ liberum arbitrium noſtrum adiutorio domini ſemper indiget.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Paſnutij de tribus abrenunciationibus.

¶ De conuerſatione ac vita Abbatis Paſnutij. Capitulum.j.

IN illo choro ſanctoꝝ qui velut aſtra puriſſima in nocte mundi iſtius refulgebant vidim⁹ ſanctū Paſnutium vice luminaris magni claritate ſciētie coruſcantē. Hic nāqꝫ preſbyter cōgregatiōis noſtre: id eſt illius que in eremo ſcythie morabatur: fuit: in qua ita vſqꝫ ad extremam duranit etatem: vt nunq̄ e cella quaꝫ iunior ceperat habitare: queqꝫ ab eccleſia millibus quinqꝫ diſtabat: ſaltem ad viciniora migrauerit: ne feſſus annis tanti itineris ſpacio: die ſabbati vel dominico venturus ad eccleſiā vexaretur: ſed nec vacuus quidē reuerti exinde contētus: vas aque quā per totā erat hebdomadā ſumpturus ceruicibus ſuis onerans reportabat ad cellam. Cumqꝫ nonagenariam exceſſiſſet etatem: nunq̄ paſſus eſt eam iuniorū ſibi laborē deferri. Hic itaqꝫ ab adoleſcentia ſua: ſchole cenobij tanto ardore ſe tradidit: vt in ea paruo tempore commoratus: tam ſubiectionis bono q̄ vniuerſarum virtutū ſcientia pariter ditaret̄. Humilitatis namqꝫ ⁊ obedientie diſciplina omnes ſuas mortificās voluntates: ⁊ ꝑ hanc extinctis vniuerſis vitijs: cūctiſqꝫ virtutib⁹ cōſummatis: quas monaſteriorum inſtituta vel antiquiſſimorū patrū doctrina fundauit: ſublimioris ꝓfectus ardore ſuccenſus: eremi feſtinauit ſecreta penetrare: vt domino cui inter fratrū turbas poſitus ſitiebat inſeparabiliter inherere: nullo deinceps ab eius contemplatione humano cōſortio vel imagine ſe retrahente facilius vniretur. Ubi rurſum tanto feruore etiā ipſorum anachoretarum virtutes ſuperans: deſiderio ⁊ intentione iugis ac diuine illius theorie: cunctorum deuitabat aſpect⁹: vaſtiora ⁊ inacceſſibilia ſolitudinis penetrans loca multoqꝫ in eis tempore deliteſcens vt ab ipſis quoqꝫ anachoretis difficulter ac rariſſime deꝓhenſus: angelorum quotidiano conſortio delectari ac ꝑfrui crederetur atqꝫ ei merito virtutis huius ab ipſis inditū fuerit bubali cognomentum.

¶ De ſermone eiuſdem ſenis ac reſponſione noſtra. Capitulum.ij.

Uius igit̄ magiſterio inſtitui cupientes: cogitationum
b etiam ſtimulis agitati: ad cellā eius iā die aduesperaſcente ꝑuenimus. Qui habito aliquantiſper ſilentio cū propoſitum noſtrum predicare cepiſſet: quod ſcilicet patriā relinquentes: tot ꝓuincijs pro amore dñi peragratis: egeſtatē ac vaſtitatē eremi tolerare: ⁊ imitari rigorē cōuerſationis illorum

tantoꝑe niteremur: quē vix ipſi qui in eadē neceſſitate atqȝ inopia nati educatiqȝ ſunt ſuſtinerēt. Reſpōdim⁹ nos ob id ad ei⁹ doctrinā ac magiſteriū tetēdiſſe: vt imbui aliquateuus doctrina tanti viri poſſim⁹: quā innumeris documētis ineſſe eidē ſenſeramus: nō vt illi⁹ que tū in nobis nō eſſent laudibus grauaremur: aut in elatione animi: qua in noſtris quoqȝ cellulis nō nunq̄ ſuggeſtione titillabamur inimici: ipſius quoqȝ ſermonibus inflaremur. Quāobrē illa nobis potius ꝑcabamur infundi: quib⁹ cōpungi vel humiliari: non quib⁹ nobiſmetipſis blādirij extolliqȝ poſſimus.

Propoſitio abbatis Paſnutij de tribus vocationū generibus: ⁊ de trib⁹ abrenūciationibus. Cap. ij.

P Aſnutius. Tres inq̄t vocationuȝ ſunt ordines: tres q̄ȝ renūciationes monacho in quocunqȝ vocationis ordine cōſtituto neceſſarias nouerimus. Et primam quidē cauſā que tres eſſe vocationū ordines diximus: oportet nos diligenter inquirere vt cū agnouerimus nos ad dei cultū primo gradu vocationis aſcitos: ſm eius ſublimitatē cōuerſationis q̄ȝ noſtre congruentiā temperem⁹. Nihil enim proderit ſublimiter incboaſſe: ſi ſimilem principijs non exhibuerimus ⁊ finem. Quod ſi etiā vltimo ordine nos a conuerſatione ſeculi extractos fuiſſe cognoſcimus: quāto minus ꝓbabili ad religionem principio videmur inniti: tāto acrius noſmetipſos ad meliorē finem ſpiritali feruore incitare curemus. Secundā quoqȝ cauſam trine abrenūciationis omnimodis noſſe nos cōuenit: quia nullomodo ꝑfectionē poterim⁹ attingere: ſi ea vel ignorauerim⁹ vel ſcientes non cōtenderimus opere conſummare.

Expoſitio trium vocationum. Capitulum. iiij.

V Igitur tres hi vocationū modi: ſpeciali diſtinctione pandant. Primus ex deo eſt: ſecund⁹ per hominē: tertius ex neceſſitate. Ex deo quidē eſt quotiens inſpiratio quedā immiſſa in cor noſtrū: nōnunq̄ etiā dormientes nos ad deſideriū eterne vite ac ſalutis exuſcitat: deumqȝ ſequi ⁊ eius inherere ꝑceptis: cōpunctione ſaluberrima cohortat: vt in ſcripturis ſanctis: abraā voce dominica: de genitali ſolo ⁊ totius cognationis ſue affectibus: patriſqȝ domo legimus euocatum:
Gen. 12. dicente domino. Exi de terra tua: ⁊ de cognatiōe tua: ⁊ de domo patris tui. Quo etiā mō beatū Antoniū accitū eſſe cognouimus: qui occaſionē ſue cōuerſionis a ſola diuinitate ꝑcepit. Ingreſſus nāqȝ eccliam: ibiqȝ audiēs in euāgelio dn̄m ꝑdicantem
Luce. 14. Qui nō odit patrē ⁊ mrēm ⁊ filios ⁊ vxorē ⁊ agros. inſup ⁊ aiaȝ
Matth. 19. ſuā: nō pōt me⁹ eē diſcipulus. Et. Si vis ꝑfect⁹ eē: vade ⁊ vende que habes ⁊ da pauperib⁹: ⁊ habebis theſaurū in celo: ⁊ veni ſequere me. Preceptum hoc dn̄i velut ſpecialiter ad ſe dire

um cum ſumma cordis cõpunctione ſuſcepit. Confeſtimq̧ re
nuncians cũctis: ſecutus eſt xpm nulla exhortatione neq̧ do-
ctrina hoĩm ꝓuocat⁹. Secũdus vocationis mod⁹ eſt quẽ fieri
ꝑ hominẽ dixim⁹: cũ vel exemplis quorundam ſanctorum vel
monitis inſtigati ad deſideriũ ſalutis accẽdimur. Quo nos q̃ȝ
gratia dñi retinemus aſcitos: qui p̃dicti viri monitis ac virtuti
bus incitati: huic nos ſtudio ꝓfeſſionisq̧ tradidimus: quo or-
dine etiã in ſcripturis ſãctis ꝑ moyſen filios iſrael de afflictio
ne egypti legimus liberatos. Tertius ꝟo vocationis modus
eſt qui ex neceſſitate deſcẽdit: cum nos diuitijs mundi hui⁹ vel
voluptatibus obligati: ingruentibus repente tẽptationib⁹ que
vel mortis pericula cõminant: vel amiſſione bonorũ ac ꝓſcri-
ptione percutiunt vel charorũ morte cõpungunt: ad dñm quem
ſequi in rerum ꝓſperitate contempſimus: ſaltem inuiti ꝓperare
cõpellimur. Cuius vocationis neceſſitatẽ in ſcripturis quoq̧
ſepiſſime reperim⁹: cũ filios iſrael ob merita peccatorũ ſuorum le
gimus a domino traditos hoſtibus ſuis: ob quorum dñationem
crudelitatemq̧ ſeuiſſimã rurſus cõuerſos ad dñm ꝓclamaſſe: Iudic. 3.
& miſit eis inquit dñs ſaluatorẽ aoth filiũ gera: filiũ gemini: qui Ibidem.
vtraq̧ manu vtebat ꝓ dextera. Et rurſum. Clamauerunt inquit
ad dñm q̃ ſuſcitauit eis ſaluatorẽ: & liberauit eos othoniel filiũ
cenez fratrẽ chaleph iuniorẽ. Et de talibus in pſalmo dicit. Ps. 77.
Cũ occideret eos tunc querebãt eũ & reuertebant: & diluculo ve
niebant ad deũ: & recordati ſunt: q2 deus adiutor eorum eſt: & de⁹
excelſus redẽptor eorum eſt. Rurſumq̧. Et clamauerũt ad domi- Ps. 106.
nũ cũ tribularentur: & de neceſſitatibus eorũ liberauit eos.

Quod & deſidioſo vocatio prima non proſit: & ſtre nuo poſtrema non obſit. Capitulum. v.

Ex his itaq̧ tribus modis licet priores duo melioribus
initijs ꝓncipijs videant: nõnunq̃ tñ inuenimus etiam
de tertio gradu qui infimus videt ac tepidus: perfectos
viros ac ſpiritu feruentiſſimos extitiſſe: illiſq̧ cõſimiles q̃ opti
mo principio aggreſſi domini famulatũ reliquam quoq̧ vitam
laudabili feruore ſpiritus exegerunt. Et iterum de illo ſuperiori
gradu plurimos tabefactos: ad vituperabilẽ finẽ ſepiſſime re-
cidiſſe: ac ꝑinde ſicut illis nihil obfuit q̃ nõ ſuo viderent arbitrio
ſed neceſſitatis cõpulſione ꝯuerſi: quippe quib⁹ hãc ipſam occa-
ſionẽ qua cõpungerent. dñi benignitas ꝓcurauit: ita etiã iſtis
oĩno nihil ꝓfuit ſublimiora cõuerſionis habuiſſe ꝓncipia: q2 nõ
ſtuduerũt reliquã vitã fine ꝯgruo terminare. Nec enĩ abbati moy
ſi qui habitauit in loco iſti⁹ eremi cui calam⁹ nũcupatio eſt: q̃c-
q̃ defuit ad ꝑfecte btitudinis meritũ: q̃ metu mortis que ei ꝓ-
pter homicidij crimen intentabat impulſus ad monaſteriũ de
cucurrit: quã ita neceſſitate cõuerſionis arripuit: vt eam in volũ
tatẽ prompta animi virtute cõuertẽs ad ꝑfectionis faſtigia ſum

ma peruenerit: ſicut etiam econtrario plurimis quos nomina-
tim memorare nō debeo nihil profuit domini ſeruitutē meliore
arripuiſſe ꝓncipio: qui deinceps cordis ignauia ac duricia ſub
ſequente: qua ſeniorū traditionibus acquieſcere noluerūt: in te
porem noxium: ac in ꝓfundum mortis baratrū cōciderūt. Quā
rem in apoſtolorū quoqꝫ vocatione videmus euidenter expreſ-
ſā. Quid enī ꝓfuit iude apoſtolatus ſublimiſſimū gradū eodē
ordine quo petrus ceteriqꝫ apoſtoli aſciti ſunt voluntarie ſuſce-
piſſe: q̄ vocationis ſue ꝓclara principia cupiditatis ac philargy
rie: peſtifero fine cōſummans: vſqꝫ ad traditionē dn̄i crudeliſſi-
mus parricida ꝓrupit. Aut quid obfuit paulo ꝙ repente ceca-
tus ad viā ſalutis velut inuitus videt̄ attract⁹: qui poſtea dn̄m
tota animi deuotiōe ſectat⁹: initiū neceſſitatis volūtate cōſum
mās: glorioſam tantis virtutibus vitā immutabili fine cōclu-
ſit. Totū ergo in fine cōſiſtit: in quo pōt quis ꝛ optime cōuerſio
nis initijs dedicatus inferior per negligentiam reperiri: ꝛ ne-
ceſſitate attractus ad nomen monachi profitendum; effici per
timorem dei diligentiamqꝫ perfectus.

Expoſitio triū abrenunciationū. Capitulum. vj.

Nunc de abrenūciationib⁹ differendū eſt: quas tres eſſe
ꝛ patrū traditio ꝛ ſcripturarū ſanctarū demonſtrat aucto
ritas: quaſqꝫ vnūquenqꝫ noſtrū omni ſtudio oportet im-
plere. Prima eſt qua corporaliter vniuerſas diuitias mūdi fa-
cultateſqꝫ contēnimus. Scd̄a qua mores ac vitia affectuſqꝫ pri
ſtinos animi carniſqꝫ reſpuimus. Tertia qua mentē noſtrā de ꝓ
ſentibus vniuerſis ac viſibilibus euocātes: futura tantūmodo
cōtēplamur: ꝛ ea que ſunt inuiſibilia cōcupiſcimus. Que tria vt
ſimul perficiant̄: ad abraā legimus a dn̄o fuiſſe ꝓcepta: cū dicit
Gen̄. 12. ad eū. Exi de terra tua: ꝛ de cognatiōe tua: ꝛ de domo pr̄is tui.
Primū dixit: de terra tua: id eſt de facultatibus mūdi hui⁹ opi
buſqꝫ terrenis. Scd̄o: de cognatione tua: id eſt de cōuerſatiōe ꝛ
morib⁹ vitijſqꝫ prioribus: q̄ nobis a nr̄a natiuitate coherētia ve
lut affinitate quadā ꝛ cōſanguinitate videnť eē cognata. Tertio
de domo patris tui: id eſt omni memoria mūdi huius q̄ oculo-
rū occurrit obtutib⁹. De duobus enī patribus: id eſt ſiue de illo
quē deſerere: ſiue de eo quē debemus expetere: ita per dauid ex ꝑ
Ps. 44. ſona dei canit̄. Audi filia ꝛ vide ꝛ inclina aurē tuā: ꝛ obliuiſce-
re populū tuū ꝛ domū patris tui. Nā qui dicit: audi filia: pater
vtiqꝫ eſt: ꝛ illū cui⁹ domū vel populū monet obliuiōi dari: patrē
nihilominus ſue filie fuiſſe teſtat̄. Qd̄ ita fit cū mortificati cū
chriſto ab elemētis huius mūdi cōtemplamur: ſm apoſtolū. Iā
2. Cor: 4. nō ea que videnť: ſed q̄ nō videnť. Que enī videnť temporalia
ſunt: que aūt nō videnť: eterna. Et exeūtes corde de hac tēporali
ac viſibili domo i illā domū in qua iugiter erim⁹ ꝑmāſuri: nr̄os
oculos menteſqꝫ dirigamus. Qd̄ tūc implebim⁹: cū in carne am-

bulātes: nō ſḃʒ carnē militare dn̄o cepertimus: illā beati apl'i ſen
tentiā opere ac virtute nos q̄ clamātes. Noſter aūt municipa
tus in celis eſt. His tribus abrenūciationibus ꝑprie tres libri
ſalomonis aptant̄. Nā Prouerbia p̄me abrenūciationi conue
niunt: quibus mores emēdant̄ incipiētiū: aut terrena vitia reſe
cant̄. Scōe abrenūciatiōi. Eccl'iaſtes: vbi vniuerſa q̄ agunt̄ ſub
ſole: vanitas ꝓnunciant̄. Tertie Cāticū canticoꝝ: in quo mens
viſibilia cuncta tranſcendens verbo iam dei ⁊ celeſtium rerum
contemplationi coniungitur.

Quemadmodū ſingularum renūciationū ſit appre hendenda perfectio. Capitulum. vij.

Q[uapropter] Uapropter nō multū ꝓderit primā nos abrenūciationē
ardore fidei ſuſcepiſſe: ſi ſecundā nō eodē feruore ac ſtu
dio feſtinauerimꝰ implere. Et ita cū etiā hanc fuerimus
indepti: ad illā q̄ tertiā ꝓuenire poterimus: qua de domo prio
ris noſtri parētis egreſſi: quē ab exordio natiuitatis noſtre ſc̄m
veterē hominē ac priſtinā cōuerſationē: qn̄ eramus natura filij Eph. 2.
ire ſicut ⁊ ceteri: patrē nobis fuiſſe meminimus: omnē mētis in
tuitū ad celeſtia deflectemus: De quo ēt patre ad hieruſalē que
verū patrē deū cōtēpſerat: dr̄. Pater tuꝰ amorreus: ⁊ mater tua Ezech. 16.
cethea. Et in euangelio. Uos ex patre diabolo eſtis: ⁊ deſideria Iohā. 8.
patris veſtri vultis facere. Quē cum dimiſerimus de viſibilibꝰ
ad inuiſibilia tranſmigrātes: cum apoſtolo dicere poterimus:
Scimus autē quoniā ſi terreſtris domus noſtra huius habita 2. Cor. 5.
tionis diſſoluat̄: ꝙ habitationē habeamus a deo: domū nō ma
nufactam eternā in celis. Et illud qđ pauloante commemoraui
mus. Noſtra autē conuerſatio in celis eſt. Unde ⁊ ſaluatorē ex Phil. 3.
pectamus dominū ieſum chriſtū: qui reformabit corpus humi
litatis noſtre conforme corpori claritatis ſue. Et illud beati da
uid. Quia incola ego ſum in terra ⁊ peregrinus: ſicut omnes pa Pſ. 118.
tres mei: vt ſc̄m domini vocē tales efficiamur quales illi de qui
bus hec dominus ad patrē in euāgelio loquebat̄. De mundo hoc Iohā. 17.
nō ſunt: ſicut ⁊ ego non ſum de hoc mundo. Et rurſum ad ipſos
apoſtolos. Si de hoc mundo eſſetis: mūdus quod ſuum eſt vti
q̄ diligeret: ſed quia de hoc mundo nō eſtis. ſed ego elegi vos de Eiuſdē. 15.
hoc mundo: propterea odit vos mūdus. Huius ergo renūciatio
nis tertie verā perfectionē tūc merebimur obtinere: quādo mēs
noſtra nullo carnee pinguedinis hebetata contagio: ſed peritiſ
ſimis elimationibꝰ expolita: ab omī affectu ⁊ qualitate terrena
per indefinentē diuinoꝝ meditationē: ſpiritaleſq̄ theorias: ad
illa que inuiſibilia ſunt vſq̄ tranſierit: vt circundatā ſe fragi
litate carnis ac ſitu corporis: ſupernis ⁊ incorporeis intenta
non ſentiat: atq̄ in huiuſmodi rapiatur exceſſus: vt nō ſolū nul
las voces auditu corporali recipiat: nec in tuendis preterceun
tium hominū imaginibus occupet̄: ſed ne aſtantes quidem ar

borū moles: ⁊ ingētes materias ſubiectas oculis carnis aſpi-
ciat. Cuiꝰ rei fidē atq̧ virtutē nemo niſi js capiet ſolus ꝗ hec ꝗ
dicunt̄ experientia magiſtra ꝑceperit: cuius videlicet ita domi-
nus oculos cordis de vniuerſis preſentibus auocarit: vt ea nō
tanquā tranſitura: ſed iam quaſi non exiſtentia reputans: ⁊ ve-
lut inanem fumū in nihilū reſoluta: conſpiciat: ambulanſq̧ vt
enoch ⁊ ipſe cū deo: ac de humana conuerſatiōe, moribuſq̧ trā-
ſlatus: nullatenus poſſit a quoq̧ in vanitate pñtiū reperiri. Qđ
in illo etiā corporaliter factū: lectio geneſeos ita commemorat:
Gen. 5. Ambulauitq̧ enoch cum deo ⁊ non inueniebat̄: quia tranſtulit
eū deus. Apoſtolus quoq̧ ita cōmemorat: Fide enoch tranſla-
tus eſt vt non videret mortē: ⁊ non inueniebat̄: quia tranſtulit
Hebre. 11. illū deus. De qua morte dñs in euāgelio. Qui viuit inquit ⁊ cre-
Joh. 11. dit in me: non morietur in eternū. Quapropter feſtinare debe-
mus ſi perfectionē veram deſideramus attingere: vt quēadmo-
dum corpore parētes: patriā: diuitias mundi: voluntateſq̧ de-
ſpeximus: ita etiam corde hec omnia relinquētes: nulla rurſus
ad ea que dimiſimus concupiſcētia reuertamur: ne ſicut de illis
ſcriptura cōmemorat: qui educti per moyſen cum minime rediſ-
ſe corpore videant̄: corde tamen reuerſi dicuntur in egyptū: re-
licto ſcilicet deo: qui eos eduxerat cū tanta virtute ſignorū: ido-
la egypti que contēpſerāt venerātes: ſicut ſcriptura cōmemorat
Et reuerſi ſunt cordibus ſuis in egyptū: dicentes ad aaron. Fac
nobis deos qui precedant nos: cū illis etiā pariter condemne-
Exo. 32. mur: qui in eremo commorantes: poſt eſcam manne celeſtis de-
ſiderauerunt vitiorum fetidos ac ſordide vilitatis cibos: noſq̧
cū eis ſimiliter ꝓclamare videamur: Bene nobis erat in egypto
Exo. 16. vbi ſedebamus ſuper ollas carniū ⁊ comedebamus cepas ⁊ al-
Nume. 11. lia: ⁊ cucumeres ⁊ pepones. Que figura licet in illo ꝓceſſerit po-
pulo: tamē nunc quoq̧ eā quotidie in noſtro ordine ac profeſſio-
ne videmus impleri. Omnis em̄ quicunq̧ poſt renunciationē
mundi huius ad antiqua reuertitur ſtudia: ⁊ ad priſtina deſide-
ria reuocat̄: hec eadem cū illis opere ac virtute proclamat: di-
cens. Bene mihi erat in egypto. Quorū vereor ne tanta inuenie-
da ſit multitudo: quantas tunc ſub moyſe preuaricantium tur-
bas legimus extitiſſe. Nā cum ſexcenta milia armatorū de egy-
pto dinumerentur egreſſa: ex his nō ſunt amplius ꝙ duo im̄ ter-
rā repromiſſionis ingreſſi. Unde feſtinandū nobis eſt: vt a pau-
cis ac rariſſimis ſumamus exempla virtutū: qꝛ ſm̄ illā quā dixi-
mus figurā: in euāgelio quoq̧ multi vocati: pauci autē dicunt̄
electi. Nihil ergo nobis proderit abrenunciatio corporalis: et
localis ex egypto trāſmigratio: ſi renunciationē cordis que ſub-
limior ⁊ vtilior eſt non valuerimus ſimiliter obtinere. De illa
enim qua diximus abrenūciatione corporali: ita pronūciauit
1. Cor. 13. Apoſtolus. Si diſtribuero omnes facultates meas in cibos
pauperū: ⁊ tradidero corpus meū vt ardeā: charitatē autē non

habuero: nihil mihi prodeſt. Quod beatus Apl'us nunq̄ dixiſ
ſet: niſi fieri hoc poſſe ſpiritu ꝓuidiſſet: vt aliqui facultatib' vni
uerſis in pauperū alimenta diſperſis: ad perfectionem euange
licam ⁊ charitatis arduū culmen peruenire nō poſſint: quia ſci
licet priſtina vitia morumq̄ incōtinentiā vel ſuperbiam: vel im
patientiā dominantē in ſuis cordibus retinentes: nequaq̄ ſe ab
illis expurgare curauerint: ⁊ ob id ad charitatem dei que nūq̄
cadit: minime valeant peruenire: quiq̄ inferiores effecti: hoc ſe
cundo renunciationis gradu: multo minus illum tertiū qui pro
culdubio eſt ſublimior: apprehendunt. Diligentius tamē etiā
hoc mente perpendite q̄ non ſimpliciter dixerit: ſi diſtribuero
facultates meas: videretur enim de illo forte dixiſſe qui nec dū Ibidem.
euangelicū implens mandatū: ſibi ex eis ſicut nonnulli tepido
rum faciunt: aliquid reſeruaſſet: ſed ſi diſtribuero inquit omnes
facultates meas in cibos pauperū: id eſt etiam ſi perfecte abre
nunciauero diuitijs iſtis terrenis. Huic q̄ renunciationi aliud
maius adiunxit: ⁊ tradidero corpus meum vt ardeam: charita
tem vero non habuero nihil ſum. Ac ſi alijs verbis dixiſſet. Si
diſtribuero in cibos pauperū omnes facultates meas ſm euāge
licū illud mandatū quo dicit. Si vis perfectus eſſe vade vende Matth.19.
omnia que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis theſaurum in ce
lo. ⁊ veni ſequere me: ita ſcilicet abrenuncians vt ex his nihil pe
nitus mihi reſeruem: ⁊ huic erogationi martyriū quod quotidie
ſuſtineo: exuſtionem mee carnis adiunxero: ita vt corpus meū
tradam pro chriſto: ⁊ tamē vel impatiens vel iracūdus: vel in
uidus: vel ſuperbus ſim: vel aliorū inflammer iniurijs: vel que
rā que mea ſunt: vel ea que mala ſunt cogitē vel vniuerſa q̄ mihi
poſſunt inferri: nō patienter libenterq̄ ſuſtineā: nihil mihi ꝓde
rit exterioris hominis abrenūciatio atq̄ cōbuſtio: interiore adhuc
vitijs priſtinis inuoluto: eo q̄ ſimplicē ſubſtantiā mundi hui'
prime ꝯuerſionis feruore ꝯtemnēs: que nec bone eē nec mala: ſꝫ
media diffinit: vitioſi cordis noxias facultates ſimilr abijcere
nō curarim. nec attingi dn̄icam charitatē que patiēs q̄ benigna Ibidem.
eſt: q̄ nō emulat: nō inflammat: nō irritat: non agit perperā: nō
querit q̄ ſua ſunt: nō cogitat malū: q̄ omnia ſuffert: omnia ſuſti
net: poſtremo q̄ ſectatorē ſuū nūq̄ cadere ſinit ſupplātatiōe pctī

De proprijs diuitijs in quibus conſtat anime pul chritudo vel feditas. Capitulum.viij.

(f) Eſtimare igit debemus omni inſtātia vt interior q̄ no
ſter hō vitiorū ſuor diuitias quas in anteriore cōuerſa
tione contraxit: vniuerſas abijciat atq̄ diſpergat: q̄ cor
pori atq̄ anime iugiter coherētes proprie noſtre ſunt: ac niſi ad
huc in h corpe cōſtitutis nobis abiecte fuerint ⁊ abſciſe: ēt poſt
exceſſū nos nō deſinēt cōitari. Ut eni virtutes (vel ipſa charitas
q̄ earū fons e) in h ſeculo cōq̄ſite: poſt finē q̄ hui' vite pulchrū ac

ſplendidū amatorē ſuū reddūt: ita vitia obfuſcatam quodāmo
do mentē coloribus tetris; ad illā perennē cōmorationē infectā
q; trāſmittunt. Pulchritudo enim vel feditas aie: virtutū ſeu
vitiorꝫ gignitur qualitate. Ex quibꝰ quidā attractus color: aut
ſplendidā eā deo reddit ac pulchrā: ita vt a propheta mereatur
Pſ̄.xliiij. audire. Et concupiſcet rex decorē tuū. Aut certe atrā fetidā atq;
deformē: ita vt ipm fetorē proprie feditatis ipſa cōfiteat̄ ꝛ di
Pſ̄.xxxvij. cat. Computruerūt ꝛ corrupte ſunt cicatrices mee a facie inſipi
Hiere.viij. entie mee. Ipſe quoq; dn̄s ad eam. Quare inquit non eſt obdu
cta cicatrix filie populi mei? Et idcirco he ſunt ꝓprie noſtre di
uitie: q̄ cū aīa iugiter cōmorantur: quas nobis nullus regū: nul
lus hoſtiū nec cōferre poterit nec auferre. He ſunt proprie diui
tie nr̄e q̄s ne ipſa quidem mors valebit ab aīo ſeparare quibus
vel renunciantes ad perfectionē poſſumus peruenire illigati:
vel implicati eterna morte percelli.

¶ De tripertito genere diuitiaꝝ. Cap̄.ix.

Tripertito enim mō in ſcripturis ſanctis intelligunt̄ di
uitie id eſt. male: bone medie. Male quidē ſunt: de qbꝰ
Pſ̄.xxxiij. dicitur. Diuites eguerunt ꝛ eſurierūt. Et ve vobis diui
Luce.vi. tes: qꝛ recepiſtis conſolationē veſtrā. Quas etiā diuitias pec
catorꝫ abieciſſe ſumma ꝑfectio eſt. Ad quaꝝ diſtinctionem ſunt
pauperes illi qui in euāgelio: dn̄i voce laudant̄. Beati paupes
math.v. ſpū: quoniā ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Et in Pſ̄. Iſte paup clamauit
Pſ̄.xxxiij. ꝛ dn̄s exaudiuit eū. Et iterum. Pauper ꝛ inops laudabit nomē
Pſ̄.lxxiij. tuū. Sūt ēt bone: quas acquiſiſſe magne virtutis ac meriti eſt:
Pſ̄.iij. quas vir iuſtus poſſidēs collaudat̄: dicēte dauid. Generatio re
Puer.xiij. ctoꝝ benedicet̄. Gloria ꝛ diuitie in domo eiꝰ: ꝛ iuſticia eius ma
net in ſeculū ſeculi: Et iteꝝ. Redemptio aīe viri proprie diuitie
Apoc.iij. eius. De quibus diuitijs ſpiritalibus in Apocalypſi dicit̄: illi
qui eas nō habēs vituperabiliter paup ꝛ nudus eſt. Incipiā te
inquit euomere ex ore meo: qꝛ dicis ꝙ diues ſum ꝛ locuples: ꝛ
nullius egeo; ꝛ neſcis qꝛ tu es miſer ꝛ miſerabilis: ꝛ paup ꝛ ce
cus ꝛ nudus: ſuadeo tibi a me emere auꝝ ignitū probatū vt lo
cuples fias: ꝛ veſtimētis albis induaris: ꝛ nō appareat confu
ſio nuditatis tue. Sunt ꝙ medie: id eſt q̄ pn̄t vl̄ bone eē vel ma
le. Ad vtrāq; eni ptē ꝑ arbitrio vel qualitate vtentiū trāſferun
i.Timo.vj tur. De quibus beatus apl̄us. Diuitibus ait mūdi huius prece
pte non ſublime ſapere: nec ſperare in incerto diuitiarum: ſed
in deo q̄ preſtat nobis abunde omnia ad fruēdū: bn̄ facere: fa
cile tribuere: cōicare: theſaurizare ſibi fundamētū bonū in futu
rū vt apprehēdant verā vitā. Quas iteꝝ diues ille in euāgelio
retinens ac nequaq̄ indigentibus subminiſtrans: de cuius mi
Luce.xvi. cis ſaturari pauper lazarus ante fores eius expoſitꝰ cupiebat
intolerandis gehenne ignibus: ꝛ eterno deputatur ardori.

¶ Non poſſe quenquam primo tantū renunciationis gradu eſſe perfectum. Capitulum.x.

b As igitur viſibiles mundi diuitias relinquentes: nō noſtras ſed alienas abijcimꝰ facultates: q̄uis eas gloriemur vel nr̄o labore q̄ſitas: vel parentū ad nos hereditate tranſmiſſas. Nihil enim vt dixi noſtrū eſt: niſi hoc tm̄ qḋ corde poſſeſſuꝫ: atq; aīe nr̄e coherens: a nemine pōt prius auferri De quibus viſibilibus diuitijs ad eos qui illas tanq̄ proprias retentantes cōicare indigētibꝰ nolūt: increpās loquit̄ xp̄s. Si in alienis fideles nō fuiſtis: qḋ veſtrū eſt q̄s dabit vobis: Euidenter igit̄ has diuitias alienas eſſe nō ſolū quotidiana experientia docet: verūetiā ſentētia dn̄i ipſa appellatione qua eas ſignificauit: expreſſit. De viliſſimis veriſq; diuitijs loquit̄ petrus ad dn̄m Ecce nos reliquimus oīa: ⁊ ſecuti ſumus te: quid ergo erit nobis? Qui vtiq; nihil amplius q̄ viliſſima cōſciſſaq; retia dimiſiſſe noſcantur. Que oīa niſi in hac abrenūciatione vitioꝝ q̄ vere magna ⁊ ſumma eſt fuerint intellecta: nec p̄cioſum aliq̄d inuenimꝰ ap̄los reliquiſſe: nec dn̄m habuiſſe: ꝓpter qḋ illis tantā beatitudinis gloriā largiret̄: vt ab eodē mererent̄ audire. In regeneratione cū ſederit filiꝰ hoīs in ſede maieſtatis ſue: ſedebitis ⁊ vos ſuper ſedes duodeci: iudicātes duodecim tribꝰ iſrael. Si igit̄ hi qui ꝑfecte terrenas iſtas ac viſibiles abdicāt facultates: certis ex cāis ad illā ap̄licā charitatē ꝑuenire nō p̄nt: nec illū ſublimiorē paucorūq; admodū renūciationis gradū tertiū attingere queūt: q̄d illi de ſemetip̄is iudicare debeāt: q̄ nec ꝓmū q̄dē q̄ ꝑfacilis eſt ꝑfecte arripientes: atq; antiq̄s pecuniaꝝ ſuarū ſordes cū infidelitate priſtina retētātes: nudo tm̄ ſibimet auiumāt monachoꝝ vocabulo gloriādū. Ergo prima quā dixim⁹ abrenūciatio reꝝ alienaꝝ eſt. idq; ꝑ ſe ſolā: ꝑfectionē renūcianti cōferre nō ſufficit: niſi ꝑuenerit ad ſecundā: q̄ vere abrenūciatio reꝝ noſtraꝝ eſt. quā adepti expulſione oīum vitioꝝ: tertie q̄ꝫ abrenunciationis faſtigia cōſcendemꝰ: ꝑ quā nō ſolū oīa q̄ in hoc mūdo gerunt̄: vel ꝑticulatim ab hominibꝰ poſſident̄: verūetiā ipſam cūctoꝝ elemētoꝝ plenitudinē: q̄ putat̄ eſſe magnifica tāq̄ vanitati ſubiectā: ⁊ mox trāſiturā trāſcedētes: aīo ac mēte deſpicimus: intuētes dūtaxat ſm̄ Apoſtolū: nō ea q̄ vident̄: ſed q̄ nō vident̄: q̄ eñ vident̄ t̄palia ſunt: q̄ aūt nō vident̄ eterna: vt ita demū illud ſupremū mereamur audire: qḋ dicit̄ ad abraam. Et veni in terrā quā tibi mōſtrauero. Per qḋ euidenter oñditur: q̄ niſi quis tres ſuperiores illas abrenūciationes impleuerit: ad quartū hoc ꝑuenire nō poſſit: qḋ remūerationis ac premij vice taliter renuncianti tribuit̄: id eſt: vt terram repromiſſionis mereatur intrare: nequaq̄ ſibi iam vitioꝝ ſpinas ac tribulos germinantē: que poſt expulſionē paſſionū cūctarū: puritate cordis in hoc corpore poſſidetur: quam non virtus vel induſtria labo

Luce.xvi. matth. xix. matth.xix. ij.Cor.iiij. Gen.xij.

rantis monſtrabit ei: ſed ipſe dominus oſtenſurum ſe eſſe pro- mittit: & Ueni inquiens in terrã quã tibi monſtrauero. Per qđ manifeſte probat᷑ & initiũ noſtre ſalutis dñi vocatione fieri di- Ibidem. centis. Exi de terra tua: & cõſummatione pfectionis ac purita- tis ab eodẽ ſimiliter tribui: cũ dicit. Et veni in terrã quam tibi monſtrauero: id eſt: nõ quaꝫ tu ex temetipſo noſſe: vel induſtria tua poteris reperire: ſed quã ego tibi non ſolũ ignorãti: ſed etiã non inquirenti monſtrauero. Ex quo manifeſte colligit᷑ ꝙ quem admodũ inſpiratione domini prouocati ad viã ſalutis accurri- mus: ita etiam magiſterio ipſius & illuminatione deducti: ad perfectionem ſumme beatitudinis peruenimus.

¶ Interrogatio de libero arbitrio hominis: & gra- tia dei. Capitulum.xj.

G Ermanus. In quo ergo liberũ conſiſtit arbitriũ: noſtreq; ꝙ laudabiles ſumus reputat᷑ induſtrie: ſi de⁹ in nobis omnia que ad noſtram perfectionem tendunt: & incipit & conſummat.

¶ Reſponſio de diſpenſatione diuine gratie manẽte arbitrij libertate. Capitulum.xij.

P Afnutius. Hoc vos recte moueret ſi in omni opere vel diſciplina principiũ tantũ eſſe ac finis & nõ etiã quedaꝫ medietas intereſſet. Itaq; ſicut occaſiones ſalutis diuer- ſis modis deũ cognoſcim⁹ operari: ita nr̃m eſt occaſionibus a di- uinitate conceſſis: vel enixius vel remiſſius famulari. Nã ſicut dei fuit vocãtis oblatio. Exi de terra tua: ita abrae fuit exeũtis obediẽtia: & quẽadmodũ illud qđ dicitur. Et veni in terrã: vt fa- ciat obtemperantis eſt opus. ita illud quod additur. Quã tibi monſtrauero: iubentis dei vel promittentis eſt gratia. Certos tñ nos eſſe conuenit ꝙ omnẽ virtutẽ indefeſſis conatibus exer- centes nequaq; diligentia vel ſtudio noſtro perfectionem poſſi- mus attingere: nec ſufficiat humana ſedulitas laboꝝ merito ad tam ſublimia beatitudinis premia puenire: niſi ea domino no- bis cooperante: & coꝛ noſtrum ad id quod expedit dirigente fue- rimus indepti: ideoq; debemus cũ dauid oꝛantes momẽtis ſin- Pſ.xvi. gulis dicere. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: vt non mo- Pſ.xxxix. ueant᷑ veſtigia mea. Et. Statuit ſupra petrã pedes meos: & di- rexit greſſus meos: vt noſtrum arbitriũ qđ proclinius vel igno- ratione boni: vel oblectatione paſſionũ fert᷑ ad vitia: ille inuiſi- bilis rectoꝛ mẽtis humane ad virtutũ potius ſtudia contoꝛque- re dignetur. Quod vno verſiculo per prophetã manifeſtiſſime Pſ.cxvij. legimus decantari. Impulſus verſatus ſum vt caderẽ: in quo li- beri arbitrij infirmitas deſignat᷑: & dominus ſuſcepit me: rur- ſum adiutoꝛium domini iunctũ eidẽꝫ ſemper oſtenditur quo ne penitus libero collabamur arbitrio: cuꝫ titubaſſe nos viderit:

porrectione quodammodo manuũ ſuarũ ſuſtentat atq; confir-
mat. Et iterũ. Si dicebã motus eſt pes meus: lubrica ſcʒ arbi- Ps. xciij.
trij facultate: miſericordia tua domine adiuuabat me: ucꝫ mo-
bilitati ſue dei cõiungit auxiliũ: ꝙ ne moueret pes fidei ſue: nõ
induſtrie proprie fuiſſe: ſʒ miſericordie dñi cõfitet. Et it͛r. Se Ibidem.
cũdũ multitudinem doloꝝ meoꝝ in corde meo: qui libero vtiq;
mihi naſcebant arbitrio: conſolationes tue letificauerũt aīam
meã: per tuã ſcilicet inſpirationem venientes in cor meũ: ⁊ refe
rantes cõtẽplationẽ futuroꝝ bonoꝝ: ꝙ pro tuo nomine laborã
tibus ꝑparaſti: nõ ſolũ abſtulerũt omnẽ anxietatẽ cordis mei:
verũetiã ſummã leticiã cõtulerunt. Et rurſum. Niſi qꝛ dominus Ibidem.
adiuuit me: paulominus habitauerat in inferno anima mea:
libero vtiq; arbitrio: per quod ſe in inferno habitaturũ fuiſſe te
ſtatur: niſi dñi fuiſſet adiutorio ac protectione ſaluatus. A do-
mino eñi non a libero arbitrio greſſus hominis dirigentur. Et Ps. xxxvi.
cũ ceciderit iuſtus: libero dũtaxat arbitrio: nõ collidet. Quare
qꝛ dominus ſupponit manũ ſuam. Hoc eſt apertiſſime dicere.
Nullus iuſtoꝝ ſibi ſufficit ad obtinendã iuſticiam: niſi per mo-
menta ſingula titubanti eidem ⁊ corruenti fulcimenta manus
ſue ſuppoſuerit diuina clementia: ne proſtratus intereat penitꝰ
cum fuerit liberi arbitrij infirmitate collapſus.

Quod directio vie noſtre ex deo ſit. Capitulum. xiij.

Et ſane vnde viri ſancti directionẽ vie qua gradiebant
ad profectũ virtutũ cõſummationẽq; tẽdẽtes: induſtria
ſe propria obtinuiſſe teſtati ſunt: ſed eã potius a dño cõ
ſequi precabant dicẽtes. Dirige me in veritate tua. Et. Dirige
in conſpectu tuo viã meã. Alius autẽ nõ ſolũ fide: ſed etiã expe Ps. xxiiij.
rimẽto: ⁊ quodãmõ in ipſa reꝝ natura: hoc ipſum ſe deꝑhẽdiſſe Ps. v.
proclamat. Cognoui dñe qꝛ non eſt in hoĩe via eius: nec viri eſt
vt ambulet ⁊ dirigat greſſus ſuos. Et ipſe dominus ad iſraelẽ.
Et dirigam eum ego inquit vt abietem virentem: ex me fructus Oſee. xiiij.
tuus inuentus eſt.

Quod ſciẽtia legis magiſterio ⁊ illuminatione do mini conferatur. Capitulum. xiiij.

Legis quoq; ipſius ſcientiam nõ lectionis induſtria: ſed
magiſterio ⁊ illuminatione dei quotidie deſiderant adi-
piſci: dicentes ad eum. Uias tuas domine demonſtra
mihi: ⁊ ſemitas tuas edoce me. Et. Reuela oculos meos: ⁊ cõ- Ps. xxiiij.
ſiderabo mirabilia de lege tua. Et: Doce me facere voluntatem Ps. cxviij.
tuam: quia deus meus es tu. Et iterum. Qui docet hominem Ps. cxlij.
ſcientiam. Ps. xciij.

Qđ intellectus quo mandata dei poſſimus agno

ſcere ꝛ bone voluntatis effectus a domino condone-
tur. Capitulum.xv.

Pſum etiã intellectũ btũs dauid quo mãdata dei poſ-
Ps.118. i ſit agnoſcere: que vtiq; in libro legis nouerat eſſe perſcri
pta: a dño poſtulat ꝓmereri: dicẽs. Seruus tuus ego
ſum: da mihi intellectũ vt diſcã mãdata tua. Utiq; ꝛ intellectũ ſe
mel ſibi ꝑ naturã pꝛeſtitũ poſſidebat: noticiam quoq; mãdatoꝝ
dei que deſcripta tenebant in lege: vtiq; habebat in pꝛomptu:
ꝛ tñ vt hanc plenius appꝛehendat dominũ depꝛecaf: ſciens ne
quaq̃ſibimet ſufficere poſſe id qḋ ꝑ naturã cõditionis inſertum
eſt: niſi quotidiana dñi illuminatione ad intelligendã ſpiritua-
liter legẽ ac mãdata eius apertius agnoſcẽda: ſenſus ipſius ab
eodẽ fuerit illuſtratus. Ipſo etiã vaſe electionis: hoc qḋ dicim⁹
clarius pꝛedicãte. De⁹ eſt enĩ q̃ operaf in nobis: ꝛ velle ꝛ perfi-
Phil.2. cere ꝓ bona voluntate. Quid potuit apertius dici: q̃ vt ꝛ bonã
voluntatẽ noſtrã ꝛ opis cõſummationẽ a domino in nobis ꝓ-
Eiuſdẽ.1. nunciaret ꝛ impleri. Et iterũ: Quia vobis donatũ eſt ꝓ chꝛiſto
non ſolum vt in eum credatis: ſed vt etiam pꝛo illo patiamini.
Hic quoq; ꝛ initiũ cõuerſionis ac fidei noſtre ꝛ paſſionũ tolerã
tiã donari nobis a dño declarauit. Qḋ intelligẽs dauid quoq;
ſimiliter oꝛat ſibi hoc ipſum domini miſeratione cõcedi: dicẽs.
Cõfirma hoc deus quod opatus es in nobis: oſtẽdens nõ ſuffi-
cere ſibi ſalutis pꝛincipia dono dei gratiaq; collata: niſi fuerint
eadẽ miſeratione ipſius ꝛ quotidiana opitulatione ꝑfecta. Non
enĩ liberum arbitriũ: ſed dominus ſoluit compeditos. Non no
ſtra virtus: ſed dominus erigit eliſos. Non lectionis induſtria
χύριοσ ſed dominus illuminat cecos. Qḋ grece dicif kyrios ſophoi ty
σοφοὶ phloſo id eſt dominus ſapientes facit cecos. Nõ noſtra cautio
τυφλό ſed dominus cuſtodit aduenas. Nõ noſtra foꝛtitudo: ſed domi
εσ nus alleuat ſiue ſuffulcit omnes qui coꝛruunt. Hec aũt dicimus
nõ vt ſtudium noſtrũ vel laboꝛẽ atq; induſtriam quaſi inaniter
ꝛ ſuꝑfluo impẽdenda vacuemus: ſed vt nouerimus nos ſine au
xilio dei: nec adniti poſſe: nec efficaces noſtros eſſe conatus ad
capeſſendum tam immane pꝛemiũ puritatis: niſi nobis adiu-
Prouer.21. toꝛio domini ac miſericoꝛdia fuerit contributum. Equus enim
paratur in diem belli: a domino eſt adiutoꝛiũ: quia nõ eſt in foꝛ-
titudine ſua potẽs vir. Opoꝛtet igitur nos ſemper cũ beato da
Ps.117. uid canere. Foꝛtitudo mea ꝛ laudatio mea: nõ liberũ arbitrium
ſed dominus: ꝛ factus eſt mihi in ſalutẽ. Qḋ doctoꝛ quoq; gen
tium non ignoꝛans: idoneum ſe factũ miniſterio noui teſtamen
ti. non ſuo merito nec ſudoꝛe: ſed dei miſeratione pꝛoclamat.
2.Cor.3. Non q̃ ſimus inquit idonei cogitare aliquid a nobis quaſi ex no
bis: ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt quod minus latine ſed ex-
pꝛeſſius dici poteſt: idoneitas noſtra ex deo eſt. Deniq; ſequitur
Qui ꝛ idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamenti.

¶ Quod ipſa fides a domino cōcedatur. Capi.xvj.

In tantum autem vniuerſa que ad ſalutem ptinent apoſtoli ſibimet a domino largita ſenſerunt: vt ipſam quoqꝫ fidem preſtari ſibi a domino poſtularent dicentes: Domine adde nobis fidem. Plenitudinē eius non libero arbitrio pſumētes: ſed dei ſibi credētes munere conferendā. Deniqꝫ Luce.17. docet nos idem auctor ſalutis humane ꝙ ipſa fides noſtra lubrica ſit ⁊ infirma: ⁊ nequaꝙ ſibi ſufficiens niſi fuerit auxilio domini roborata: dicens ad petrū. Simon ſimon: ecce ſathanas expetiuit vos vt cribraret vos tāꝙ triticum: ſed ego rogaui patrem meū ne deficeret fides tua. Qd̄ alius in ſemetipſo ſentiēs fieri: ⁊ quodāmodo fidem ſuā infidelitatis fluctibus ad perniciosi naufragij vidēs ſcopulos perurgeri: ad eundē dominū auxiliū fidei ſue poſtulans dicit. Domine adiuua infidelitatē meā. Intantum itaqꝫ ſenſerunt euangelici ⁊ apoſtolici viri vniuerſa que bona ſunt: auxilio domini cōſummari: vt ne ipſam quidem fidem ſuam confiſiſſint illeſam ſe poſſe ſuis viribus vel arbitrij libertate ſeruare: vt hanc vel adiuuari in ſe vel donari ſibi a domino poſtularent. Que ſi in petro ne deficeret domini egebat auxilio: quis erit tā preſumptor ⁊ cecus: qui ſe erga huius cuſtodiam quotidiano domini credat adiutorio non egere: preſertim cū ipſe dominus in euāgelio hoc ipſum euidenter expreſſerit: dicens. Sicut palmes nō poteſt fructū facere a ſemetipſo niſi in vite manſerit: ita ⁊ vos niſi in me māſeritis. Et iterum. Quia ſine me nihil poteſtis facere. Quā ſit igitur ineptum ac ſacrilegum quicꝙ de bonis actibus noſtre induſtrie ⁊ non dei gratie vel adiutorio deputare: māifeſte pbat̄ dn̄ica preſtante ſentētia ſine ſua opitulatiōe vel inſpiratōe: ſpiritales fruct⁹ exhibere neminē poſſe. Omne enim datū bonū: ⁊ omne donum perfectū deſurſum eſt: deſcēdēs a patre luminū. Zacharias quoqꝫ. Quia ſi qd boni: ipſius eſt: ⁊ ſi qd optimū ab ipſo. Et ideo cōſtanter beatus Apoſtolus. Quid eni habes quod non accepiſti. Qd̄ ſi accepiſti: quid glorlaris quaſi nō acceperis.

Luce.17. — Luce.22. — Marci.9. — Joan.15. — Ibidem. — Jacobi.1. — Zach.9. — 1.Cor.4.

¶ Quod moderatio ⁊ tolerantia temptationū nobis a domino tribuatur. Capitulū.xvij.

Summā quoqꝫ tolerantie: qua temptationes illicitas ſuſtinere poſſimus: nō tam in noſtra virtute ꝙ in dei miſericordia ⁊ moderatione cōſiſtere: beatus apoſtolus ita pronunciat. Temptatio vos non apprehēdat niſi humana: fidelis aūt deus q̇ nō permittit vos temptari ſuper id qd̄ poteſtis: ſed faciet cū tēptatione etiā exitū vt ſuſtinere poſſitis. Deū quoqꝫ aptare ſiue cōfirmare animos noſtros ad omne opus bonū ⁊ operari in nobis ea que ſibi ſunt placita idem Apoſtol⁹ docet Deus aūt pacis qui eduxit de tenebris paſtorē magnū omnium

1.Co.10. — Hebr.13.

in ſanguine teſtamenti eterni ieſum chriſtū: aptet vos in omni
bono: faciens in vobis qđ placeat corā ſe. Quod etiā theſſalo-
2. Theſ. 2. nicenſibus vt eueniat ita precatur dicens. Ipſe aūt dominus
ieſus chriſtus ⁊ deus pater noſter qui dilexit nos: ⁊ dedit con
ſolationē eternā ⁊ ſpem bonā in gratia: exhortetur corda veſtra
⁊ confirmet in omni opere ⁊ ſermone bono.

¶ Qđ perpetuitas timoris domini nobis a domino conferatur. Capitulum. xviij.

Ipſum: denicꝫ timorē dei quo firmiter eū tenere poſſimꝰ
a domino nobis infundi. Hieremias propheta ex per
Hiere. 32. ſona dei manifeſte teſtaꝶ ita dicens. Et dabo eis cor
vnū ⁊ viam vnā: vt timeant me vniuerſis diebus: ⁊ bene ſit eis
⁊ filijs eoꝝ poſt eos: ⁊ faciam eis pactū ſempiternū: ⁊ nō deſinā
eis benefacere: ⁊ timorē meū dabo in corda eorū vt non recedāt
Ezech. 11. ⁊ 36. a me. Ezechiel quocꝫ. Et dabo eis cor nouum: ⁊ ſpiritum nouū
tribuam in viſceribus eorum ⁊ auferā cor lapideū de carne eo-
rum: ⁊ dabo eis cor carneum: vt in preceptis meis ambulent: ⁊
iudicia mea cuſtodiant: faciantcꝫ ea: ⁊ ſint mihi in populum: ⁊
ego ſim eis in deum.

¶ Qđ initium voluntatis bone ⁊ conſummatio eius a domino ſit. Capitulum. xix.

Quibus māifeſtiſſime perdocemur ⁊ initiū voluntatis
bone nobis domino inſpirāte cōcedi: cū aut per ſe: aut
p exhortationē cuiuſlibet hominis: aut per neceſſitatē
nos ad ſalutis attrahit viam: ⁊ perfectionē virtutum ab eodē
ſimiliter condonari: noſtrū vero hoc eſſe: vt exhortationē auxi-
liūcꝫ dei vel remiſſius vel enixius exequamur: ⁊ ꝓ hoc nos vel
remunerationē vel ſupplicia digniſſima ꝓmereri: ꝙ eius diſpen
ſationi ac prouidētie circa nos benigne collate: vel negleximus
vel ſtuduimus noſtre obediētie deuotione cōgruere. Qđ euiden
Deut. 7. ter in deuteronomio apertecꝫ deſcribiꝶ: Cū inquit introduxerit
te dominus deus tuus in terrā quam poſſeſſurus ingredieris: ⁊
deleuerit gentes multas corā te: etheum ⁊ gergeſeum ⁊ amorreū
chananeū ⁊ phereʒeū eueum ⁊ iebuſeū: ſeptem gētes multo ma
ioris numeri ⁊ robuſtiores te: tradideritcꝫ eas tibi: ꝑcuties eos
vſcꝫ ad internetionē: nō inibis cū eis fedus: necꝫ ſociabis cum
eis cōiugia. Qđ igiꝶ introducūtur in terrā repromiſſionis: ꝙ de
lentur gētes multe corā eis: ꝙ traduntur in manus eoꝝ nationes
maioris numeri: ⁊ robuſtiores ꝙ̄ pplꝫ iſrael: dei eſſe gratiam,
ſcriptura pronūciat. Utrū aūt ꝑcutiat eas iſrael vſcꝫ ad interne
tionē: an reſeruet eas ⁊ parcat. ⁊ nō ineat cū eis fedus: ⁊ vtrū nō
ſociet cū eis coniugia. an ſociet: ipſoꝝ eſſe teſtaꝶ. Quo teſtimo-
nio manifeſte diſcerniꝶ: quid libero arbitrio: qđve diſpēſatio-
ni vel quotidiano adiutorio dñi debeamus aſcribere: ⁊ ꝙ diui-

ne ſit grē pꝛeſtare nobis ꝓuectus ſcōos atq̃ victoꝛiā: nr̄m vero
eſſe vt cōceſſa dei bñficia vel intentius vel ſegnius exequamur
Quā rationē etiā illoꝝ cecoꝝ curatiōe ſatis euidēter videmus
expꝛeſſam. Qḋ eni trāſijt ante eos ieſus: diuine ꝓuidētie ⁊ digna
tionis eſt gratia. Qḋ vociferant ⁊ dicūt. Miſerere nr̄i dñe fili Math.20.
dauid: fidei ipſoꝝ ⁊ credulitatis eſt opus. Qḋ viſum recipiūt
oculoꝝ. diuine miſerationis eſt mun⁹. Qḋ aūt etiā poſt ꝑceptio
nē cuiuſlibet muneris tā gratia dei ꝙ ratio liberi arbitrij ꝑſeue
ret: lepꝛoſoꝝ q̃z decē q pariter curati ſunt: declarat exēplū. Ex q
bus dū vnus ꝑ arbitrij ſui bonū: gratiaꝝ reſtituit actionē: dñs Luce.17.
nouē inq̄rens vnūq̃ collaudās: ſollicitudinē adiutoꝛij ſui etiā
circa imemoꝛes bñficioꝝ ſuoꝝ ingem retinere ſe mōſtrat. Hoc
ipſum enī viſitationis ſue donū eſt: ꝙ vel ſuſcipit ⁊ appꝛobat
gratum: vel requirit ac repꝛehendit ingratos.

Qḋ nihil in hoc mūdo ſine deo geratur. Cap̄.xx.

Redere tñ inconcuſſa fide nos ꝯuenit: nihil ſine deo ꝑ
c ſus in hoc mōdo geri. Aut eni voluntate eius aut ꝑmiſ
ſu agi vniuerſa fatendū eſt: vt ſcʒ hec q bona ſunt volū
tate dei ꝑfici auxilioq̃ credant: q aūt ꝯtraria ſunt: ꝑmiſſu cū ꝓ
neq̄cijs ac duricia coꝛdis nr̄i deſerens nos diuina ꝓtectio: dia
bolū nobis vel ignominioſas copoꝛis paſſiones patitur dn̄ari
Qḋ etiā apoſtoli vocibus euidētiſſime ꝑdocemur dicētis. Pꝛo Roma.1.
pter qḋ tradidit illos deus in paſſiones ignominie. Et iterum.
Qꝛ nō crediderūt deū habere in noticia: tradidit illos deus in Ibidem.
repꝛobū ſenſum: vt faciāt ea q nō cōuenit. Ipſe q̃z dñs ꝑ ꝓphe
tā ait. Et nō audiuit populus vocē meā: ⁊ iſrael nō intendit mi
hi. Pꝛopter qḋ dimiſi eos inquit ſm adinuētiones coꝛdis eo Ps.80.
rum ambulabunt in adinuentionibus ſuis.

Obiectio ſuper liberi arbitrij poteſtate. Ca.xxi.

Ermanus. Hoc teſtimoniū aptiſſime liberū demōſtrat
g arbitriū: quo dicitur. Si populus meus audiſſet me:
⁊ nō audiuit populus meus vocē meā. Cū eni dicit. Si Ps.80.
audiſſet: oſtendit in poteſtate illius fuiſſe vel acquieſcēdi: vel nō
acquieſcēdi iudiciū. Quomō igitur nō in nobis nr̄a ſalus eſt col
locanda: cū ſit in nobis: vel audiendi vel nō audiendi facultas.

Reſponſio ꝙ liberū arbitriū noſtrū adiutoꝛio dn̄i ſemper indigeat. Capitulum.xxij.

Aſnucius. Acute quidem conſideraſtis hoc quod dici
p tur. Si audiſſet me: ⁊ non attendiſtis illum qui ad au
dientem vel non audientē loquitur: nec illud qḋ ſequit
Pꝛo nihilo vtiq̃ inimicos ei⁹ hūiliaſſeʒ: ⁊ ſuꝑ tribulātes eos mi
ſiſſeʒ manū meā. Nemo igit hec q ꝓtulim⁹ vt nihil geri ſine dn̄o
ꝓbaremus: praua interꝑtatiōe detoꝛquens ad defenſionē liberi

arbitrij ita preſumptet aſſumere: vt ab homine gratiam dei proui-
ſioneꝙ quotidianam velit auferre per hoc ꝙ dicitur. Et non au-
diuit populus meus vocem meã. Et iterũ. Si populus meus
Ibidem. audiſſet me: iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet ꝛc. ſed reſpiciat ꝙ
ſicut liberi arbitrij facultas populi inobedientia cõprobatur
ita quotidiana circa eũ prouiſio dei clamantis quodammodo ꝛ
monẽtis oſtẽditur. Cũ enĩ dicit. Si populus meus audiſſet me
priorem vtiqꝫ ſe locutũ eis euidẽter oſtendit: qđ fieri a domino
non ſolũ per legem pſcriptã litteris: verũetiã quotidianis mo-
Eſa. 65. nitis ſolet: ſm illđ qđ p Eſaiam dicitur. Tota die expandi ma-
nus meas ad populũ non credẽtẽ mihi: ſed contradicẽtẽ. Utrũ-
ꝙ ergo poteſt hoc teſtimonio cõprobari qđ dicit. Si populus
meus audiſſet me: iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet: pro nihilo
vtiqꝫ inimicos eorum humiliaſſem: ꝛ ſuper tribulãtes eos mi-
ſiſſem manũ meam. Nam ſicut liberum arbitrium per inobediẽ-
tiam populi demonſtratur: ita diſpenſatio dei ꝛ auxilium eius
verſiculi ipſius initio declaratur ac fine: cum ſe ꝛ priorem lo-
cutum fuiſſe teſtat: ꝛ poſtea inimicos eius humiliaturũ ſi ab eo
dẽ fuiſſet auditus. Nos enĩ: per hecque protulimus nõ liberũ ar-
bitriũ hominis volum⁹ ſubmouere: ſed huic adiutoriũ ꝛ gratiã
dei per ſingulos dies ac momenta neceſſariã comprobare. His
epulis nos ſaginatos paſnutius e ſua cella nõ tam alacres ꝙ
cõpunctos corde ante mediũ noctis emiſit: hoc nobis precipuũ
ſua collatione cõferens: vt cum abrenunciationem primam to-
ta virtute ac diſciplina: ſm omnia patrũ inſtituta exequentes.
per eandem ſolam attingenda nobis pfectionis culmina blan-
diremur: inciperemus agnoſcere: necdũ nos cepiſſe monachoꝝ
faſtigia ſomniare: quippe qui de ſecunda abrenunciatione pa-
trũ quid in cenobijs eruditi: tertiã in qua omnis perfectio conti-
netur: queꝙ illas inferiores duas multis modis excedit: ne au-
diſſe quid ẽ nos antea penit⁹ noſceremus.

¶ Explicit collatio Abbatis paſnutij de tribus
abrenunciationibus.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis Abba- tis Danielis de concupiſcentia carnis ꝛ ſpiritus.

Ca. j. De abbatis danielis conuerſatione.
ij Inquiſitio vnde oriat repentina cõmutatio mentium ab
ineffabili leticia in meſtiſſimam animi deiectionem.
iij Reſponſio ſuper propoſita queſtione.
iiij Quod diſpenſationis ac probationis dei duplex cã ſit.
v Qđ ſtudiũ ꝛ induſtria nr̃a nihil ſine adiutorio dei pualeat
vj Quod vtile nobis ſit interdum a domino derelinqui.
vij De vtilitate eius pugne quã Apoſtolus ponit in collucta-
tione carnis ꝛ ſpiritus.
viij Interrogatio quid ſit qđ in capitulo apoſtoli poſt aduer-

ſantes ſibi ꝯcupiſcẽtias carnis ⁊ ſpũs tertia adijciat volũtas
ix Reſponſio de intellectu recte interrogantis.
x Quod vocabulū carnis nō in vna ſignificatione ponatur
xi Quid in hoc loco caro ab apſo nominet: ⁊ qd ſit concu-piſcentia ſpiritus.
xij Que ſit volũtas nr̃a q̄ inter ꝯcupiaꝫ carnis ⁊ ſpũs ponit
xiij De vtilitate cũctatōis q̄ ex colluctatiōe orit carnis ⁊ ſpũs
xiiij De inemendabili malicia ſpiritaliū nequiciarum.
xv Quid nobis proſit carnis aduerſus ſpũm concupiſcẽtia.
xvj De incẽtiuis carnis qb⁹ vt hũiliaremur graui⁹ teneremur
xvij De eunuchorum tepore.
xviij Interrogatio quid interſit inter carnalem ⁊ aīalem
xix De triplici animarum ſtatu.
xx De male abrenunciantibus.
xxj De his q̄ contemptis magnis occupatur in paruis.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Abbatis Danielis de concupiſcẽtia carnis ⁊ ſpiritus.

¶ De abbatis danielis conuerſatione. Capitulū. j.

INter ceteros chriſtiane philoſophie viros: abbatem q̄ꝫ vidimus Danielem: equalē q̄dem in oī virtutuꝫ genere: his q̄ in eremo ſcythie cōmanebāt: ſꝫ peculiari⁹ grā hũilitatis ornatum Qui merito puritatis ac māſuetudinis ſue a btō paſnutio ſolitudinis eiuſdem pſbytero: ⁊ q̄dē cū multis iunior eēt etate: in diaconij ꝑelect⁹ eſt gradu. Intantū eū eidē beat⁹ paſnuti⁹ ꝟtutibus ipſius adgaudebat: vt quem vite meritis ſibi ⁊ grā parem nouerat: coequare ſibi etiā ſacer-dotij ordine feſtinaret: ſiq̄dē nequaq̄ ferēs in inferiore eū mini-ſterio diutius immorari: optāſq̄ ſibimet ſucceſſorē dignīſſimū ꝓuidere: ſupſtes eū pſbyteralis gradus honore ꝓuexit. Qui tñ prioris hũilitatis ꝯſuetudinē nō omittēs: nihil vnq̄ ſibi illo ꝑ-ſente de ſublimioris ordinis collatione donauit: ſed ſp abbate paſnutio ſpiritales hoſtias offerente: hic velut diaconus in ꝑo-ris miniſterij ꝑmanſit officio. In quo tñ beatū paſnutiū cū ta-lis vir eēt ac tantus vt in multis etiam preſcientie gratiā poſſi-deret: hec iſpes ſubſtitutionis et electio valde fefellit. Nam non multo poſt tempore hūc quē ſibi parauerat ſucceſſorē: deceſſorē premiſit ad deum.

¶ Inquiſitio vñ oriat repentina cōmutatio mentiū ab ineffabili leticia in meſtiſſimā aī deiectionē.. Ca. ij.

HIc igitur beat⁹ daniel inquirentibus nobis cur interdū reſidentes in cellula tanta alacritate cordis: cū ineffa-bili quodā gaudio ⁊ exuberātia ſacratiſſimorū ſenſuum

redundemus: vt eã nõ dicã ſermone ꝑcurrere: ſed ne ipſe quidẽ ſenſus occurrat: oratio ꝗ pinguis emittatᷣ ac promptatᷣ mens plena ſpiritalibus fructibus p̄ces ſuas efficaces ac leues etiaꝫ ꝑ ſoporẽ ſupplicãs ad deũ ſentiat penetrare: ac rurſum nullis exiſtentibꝰ cauſis tãta ſubito anxietate repleamur ⁊ irrationabili quodã merore: vt non ſolũ noſmetipſos huiuſmodi ſenſibꝰ areſcere ſentiamꝰ: verũetiã horreat cella: ſordeat lectio: ipſa quoꝗ inſtabilis ac nutabunda quodãmõ ebria ⁊ grauis emittatur oro: ita vt ingemiſcẽtibꝰ ⁊ conãtibꝰ nobis: ad directionẽ priſtinã reduci mẽs nr̃a nõ poſſit: quantoq̧ intentius fuerit reuocata: tanto vehemẽtius ad diſcurſus inſtabiles lubrico rapiatur exceſſu: ⁊ ita omni ſpiritali fructu reddatur effeta: vt nec deſiderio regni celorũ: nec metu gehenne: propoſito ad hoc letali quodam ſomno valeat ſuſcitari: ita reſpondit.

¶ Reſponſio ſuꝑ ꝓpoſita queſtione. Capitulum.iij.

[T]ripertita nobis ſuper hac quã dicitis ſterilitate mẽtis tradita ratio eſt. Aut eñi de negligẽtia noſtra: aut de impugnatione diaboli: aut de diſpenſatione domini ac ꝓbatione deſcendit. Et de negligẽtia quidẽ: cum noſtro vitio tepore precedẽte indifferẽter noſmetipſos ⁊ remiſſius exhibemus per quã deſidiã noxijs cogitationibus paſti: terrã cordis noſtri ſpinas ⁊ tribulos facimus germinare quibus in ea pullulantibus conſequenter efficimur ſteriles: atq̧ ab omni reddimur ſpiritali fructu ⁊ contemplatione deſerti. De impugnatione vero diaboli: cũ etiã bonis nõnũꝗ ſtudijs deditos: callida ſubtilitate mentẽ noſtrã irrepẽs: vel ignorantes ab optimis intentionibus abſtrahit vel inuitos.

¶ Quod diſpenſationis ac probationis dei duplex cauſa ſit. Capitulum.iiij.

[D]iſpenſationis autem ac probationis domini duplex cã eſt. Prima vt paulliſper ab ipſo derelicti: ⁊ mentis noſtre ſentiamus infirmitatẽ: ⁊ nequaꝗ ſuper ꝓcedẽte puritate cordis que nobis illiꝰ eſt viſitatione donata: poſſimꝰ extolli: ꝓbanteſq̧ nos ab eo derelictos: gemitibus noſtris ⁊ induſtria illum leticie ac puritatis ſtatum recuperare non poſſe intelligamus: ⁊ ꝓteritã cordis alacritatẽ nõ noſtro ſtudio: ſed illius dignatione nobis fuiſſe infuſam: ⁊ preſentẽ de ipſius rurſum gratia ⁊ illuminatione eſſe poſcendã. Secunda vero probationis eſt cauſa vt perſeuerantia noſtra vel mentis conſtantia ⁊ deſideriũ comprobetᷣ: quaq̧ intentione cordis: ⁊ orationũ inſtantia: deſerentem nos viſitationem ſancti ſpiritus requiramus: manifeſtetur in nobis: ac pariter agnoſcentes quanto labore amiſſum iſtud ſpiritale gaudiũ ⁊ puritatis leticia cõquiratur: ſollicitius inuentam cuſtodire ac tenere attentius ſtudea-

mus. Quodammodo enim negligentius cuſtodiri ſolet: quicq̄d creditur facile poſſe reparari.

¶ Quod ſtudium τ induſtria noſtra nihil ſine adiutorio dei preualeat. Capitulum. v.

p Er que euidenter probatur gratiam dei ac miſericordiã ſemper operari in nobis ea q̄ bona ſunt. Qua deſerente nihil valere ſtudium laborantis: τ quãtalibet annitẽtis induſtria ſine ipſius iterũ adiutorio ſtatuʒ priſtinum recuperare nõ poſſe: illudq̄ iugiter in nobis impleri. Non volẽtis neq̄ currentis ſʒ miſerentis eſt dei. Que gratia nonnunq̄ econtrario negligentes ac reſolutos inſpiratione hac qua dicitis ſancta: τ abundantia ſpiritualium cogitationũ viſitare non deſpicit: ſed inſpirat indignos: excuſcitat dormiẽtes: τ illuminat obſeſſos ignorãtie cecitate clementerq̄ nos arguit atq̄ caſtigat: infundens ſe cordibus noſtris vt vel ſic de inertie ſomno cõpũctione ipſius inſtigati ↄſurgere puocemur. Deniq̄ frequẽter ẽt odoribus vltra omnẽ ſuauitatem compoſitionis hũane: in hiſ ipſis ſubito viſitationib⁹ adimplemur: ita vt mens hac oblectatione reſoluta: in quendam ſpiritus rapiatur exceſſum: ſeq̄ commorari obliuiſcatur in carne. Ro. 9.

¶ Quõ vtile nobis ſit interdũ a dño derelinqui. Ca. vi.

i N tantũ vero illum quẽ dixímus abſceſſum: τ vt ita loquar deſertionem dei beatus dauid vtilem eſſe cognouit vt nequaq̄ maluerit orare ne a deo penitus in nullo relinqueref: hoc eñi ſciebat incõgruũ eẽ vel ſibi vel hũane nature ad quãlibet puenĩẽti pfectionẽ: ſʒ temperari eã potius deprecatus ſit dicens. Non me derelinquas vſq̄quaq̄. Ac ſi diceret Pſ. 118. alijs verbis. Scio q̄ derelinquere ſoleas vtiliter tuos ſanctos vt pbes. Aliter eñi ab aduerſario temptari nõ poſſunt: niſi a te pauliſper fuerint derelicti: τ ideo non rogo vt nunq̄ me derelinquas: quia nõ expedit mihi vt nõ vel meã infirmitatẽ ſentiens dicã. Bonũ mihi quia humiliaſti me. vel exercitium nõ habeam Ibidem. preliandi: qð ſine dubio habere non potero: ſi mihi ſemp τ indiſrupte cohieſerit protectio tua. Sʒ ſtultũ naq̄ me tua defenſione temptare diabolus non audebit: illud obijciens τ exprobrans. Uel mihi vel tibi: qð aduerſus athletas tuos ſolet calumnioſa voce proferre. Nunq̄d gratis iob colit deũ: nõne tu vallaſti eũ ac Job. 1. domum ei⁹: vniuerſamq̄ ſubſtãtiã ei⁹ p circũitũ: ſʒ magis peto: ne me vſq̄quaq̄ deſeras. Quod grece dicif: mechri pros agantion: id eſt vſq̄ ad nimietatem. Quantũ enim mihi vtile eſt ſi μέχρι derelinquas me pauliſper ad tempus vt deſiderij mei conſtantia comprobetur: tantum noxium eſt ſi pro meritis ac delictis πρὸσ meis: nimiũ me deſerere volueris: quia nulla virtus humana ſi diutius in temptatione: tuo deſeratur auxilio: ſua poterit con ἀγαυτέ ſtantia perdurare: τ non protinus aduerſarij vel potẽtia vel fa ιου

ctione ſuccumbere: niſi tuipſe qui es humanarū viriū conſcius:
I. Cor. 10. ac luctaminū moderator: non permiſeris tēptari nos ſuper id
qđ poſſumus: ſed feceris cum temptatione etiā exitū vt ſuſtine-
re poſſimus. Tale quid ⁊ in Judicū libro ſup exterminatiōe gē
tiū ſpiritaliū que aduerſant iſraeli: myſtice legimus deſignatū.
Judicū. 3. He ſunt gētes quas dñs dereliquit vt erudiret in eis iſraelem: ⁊
haberent conſuetudinē cū hoſtibus preliādi. Et iterū poſt pau-
ca. Dimiſitq̄ eos deus vt in ipſis experiret iſraelē: vtrū audirēt
mandata dñi que preceperat patribus eoꝝ per manū moyſi: an
non. Quā vtiq̄ pugnā nō inuidens deus quieti iſraelis nec ma
le eidē conſulēs ſed ſciens eē vtiliſſimā: reſeruauit: vt oū gentiū
ſemper iſtarū impugnatione deprimit: nunquā ſe ſentiat auxi-
lio dñi non egere: ⁊ ob id ſemp in eius meditatione ⁊ inuocatio
ne perſiſtēs: nec inerti ocio diſſoluat: nec bellandi vſum ⁊ exer-
citia virtutis amittat. Frequēter enim quos ſuperare nō potue
runt aduerſa: ſecuritas ⁊ res proſpere colliſerunt.

De vtilitate eius pugne quam apoſtolus ponit in colluctatione carnis ⁊ ſpūs. Capitulum. vij.

Gal. 5. Hanc pugnam vtiliter noſtris q̄z mēbris inſertā: etiā in apoſtolo ita legimus. Caro enim cōcupiſcit aduerſus
ſpiritū: ſpiritus autē aduerſus carnē. Hec aūt inuicē ad
uerſant ſibi: vt nō quecunq̄ vultis illa faciatis. Habes ⁊ hic pu
gnā inuiſceratā quodammodo corpori nr̄o: diſpēſatione dñi p-
curatā. Quicq̄d eñi generalr̄ ⁊ ſine alicuius exceptione omnib⁹
ineſt: quid aliud indicari pōt niſi ipſi humane ſubſtātie poſt rui
nā primi hominis velut naturalr̄ attributū: ⁊ qđ vniuerſis con
genitū concretūq̄ deprehendit: quomodo nō credendū ſit arbi-
trio domini nō nocentis ſʒ cōſulentis inſertū. Cauſam vero hu
Ibidem. ius belli: id eſt carnis ⁊ ſpiritus hanc eſſe deſcribit. Ut non in-
quit quecunq̄ vultis illa faciatis. Ergo id qđ pcurauit deus vt
non poſſet a nobis impleri: id eſt: vt non quecunq̄ volumus fa
ciamus: quid aliud ſi impleatur credi poteſt eſſe q̄noxiū. Et eſt
quodāmodo vtilis hec pugna diſpenſatione dei nobis inſerta:
⁊ ad meliorē nos ſtatum prouocans atq̄ compellens: qua pu-
gna ſublata proculdubio pax ecōtrario pernicioſa ſuccedet.

Interrogatio quid ſit qđ in capitulo Apoſtoli poſt aduerſantes ſibi concupiſcentias carnis ⁊ ſpūs: tertia adijciatur voluntas. Capitulum. viij.

Germanus. Licet nobis quedā intellectus linee iā prelu
cere videant: tñ q2 necdū poſſumus apoſtoli ſententiaꝫ
ad liquidū peruidere: volumus hec nobis apertius ex
planari. Tres eñi res hic indicari vident. Prima carnis aduer
ſus ſpiritū pugna. Secūda: ſpiritus aduerſus carnis concupi-
ſcentiā. Tertia volūtas noſtra q̄ velut media ponit: de qua dr̄:

vt non quecunqꝫ vultis illa faciatis. Super qua re licet vt dixi ſuſpitiones quaſdam ex his que expoſita ſunt intelligentie colligamus: volumus tamen quia ſe huius collationis occaſio dedit: aliquid nobis lucidius diſputari. Gal. 5.

Reſponſio de intellectu recte interrogãtis. Ca. ix.

Daniel. Diſcernere diuiſiones ⁊ lineas queſtionū: portio intellectus eſt: ⁊ maxima pars intelligẽtie eſt ſcire ꝙ neſcis. Propter qđ dicitur. Inſipiẽti interrogãti ſapiẽtia reputabitur: qꝛ licet is qui interrogat: vim ꝓpoſite queſtionis ignoret: tamẽ quia prudenter inquirit: ⁊ qđ non intelligebat intellexit: hoc ipſum illi reputaꝶ ad ſapientiã: eo ꝙ quid neſciret prudenter agnouit. Scđm diuiſionẽ itaqꝫ veſtram tres res ab Apoſtolo nominari videntur: concupiſcentia carnis aduerſus ſpiritum: ⁊ ſpiritus aduerſus carnẽ: quarū aduerſus ſe inuicem pugna: hanc videtur habere cauſam atqꝫ ꝓuentū: vt ea que nolumus facere nequeamus. Quarta igiꝶ ſupereſt cauſa quã minime vidiſtis vos: vt illud ſcꝫ qđ volumus faciamus. Nunc ergo opus eſt nobis vt prius duarū concupiſcentiarū vim: id eſt carnis ⁊ ſpiritus agnoſcamus: ⁊ ita demū q̃ voluntas ſit noſtra: que inter vtrãqꝫ poſita eſt diſcutere valeamus: deinde quid poſſit voluntatis noſtre nõ eſſe: ſimiliter diſcernamus. Prouer. 17.

Quod vocabulum carnis non in vna ſignificatione ponatur. Capitulum .x.

Vocabulum carnis in ſcripturis ſanctis multifarie legimus nominari. Nam nõnunꝙ ſignificat hominem integrum: id eſt: qui ex corpore cõſtat ⁊ anima: vt ibi. Et verbū caro factū eſt. Et videbit omnis caro ſalutare dei noſtri. Nõnunꝙ homines peccatores atqꝫ carnales. vt ibi. Non permanebit ſpiritus meus in hominibꝰ iſtis: eo ꝙ ſint caro. Interdum pro ipſis peccatis ponitur: vt ibi. Uos autem non eſtis in carne ſed in ſpiritu. Et iterū. Caro ⁊ ſanguis regnū dei nõ poſſidebūt. Deniqꝫ ſequiꝶ. Neqꝫ corruptio in corruptelam poſſidebit. Non nunꝙ pro agnatione ⁊ propinquitate. vt ibi: Caro mea ⁊ oſſa mea vos. Et Apoſtolus. Si quo modo in emulationẽ inducam carnem meã: ⁊ ſaluos faciã aliquos ex illis. Querendū ergo nobis eſt: ſꝫm quã ſignificationẽ ex his quattuor carnem hic debeamus accipere. Manifeſtū nanqꝫ eſt ſcđm illud: qđ poſitū eſt. Et verbum caro factū eſt. Uel illud. Et videbit om̄is caro ſalutare dei: penitus ſtare non poſſe: ſed neqꝫ ſꝫm illud qđ dꝛ. Non permanebit ſpiritus meus in hominibus iſtis: eo ꝙ ſint caro: qꝛ nõ ſicut ibi abrupte de homine peccatore: ita ⁊ hic poniꝶ caro: cū dicit. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum: ⁊ ſpiritus aduer carnem. Neqꝫ enim de rebus ſubſtantialibus loquitur: ſed de actualibus que in vno eodemqꝫ homine: vel pariter vel ſingillatim cum quadam temporis viciſſitudine ⁊ mutatiõe iactanꝶ.

Ioh. 1. Luce. 3. Geñ. 6. Rom. 8. 1. Cor. 15. Gal. 5.

¶ Quid in hoc loco caro ab Apoſtolo nominetur: et quid ſit concupiſcentia ſpiritus. Capitulum.xj.

q Uamobrē in hoc loco carnem non hominē: id eſt: hominis ſubſtantiā: ſed volūtatē carnis ⁊ deſideria debemus peſſima accipere: ſicut nec ſpiritum quidē aliquam rem ſubſtātialem: ſed anime deſideria bona ⁊ ſpūalia ſignificare ſentimus. Quē ſenſum idē beatus Apoſtolus in ſuperiorib⁹ eiuſdē ſentētie euidēter expreſſit: ita incipiēs. Dico autē. Spiritu ambulate ⁊ deſideria carnis nō perficietis. Caro eñ concupiſcit aduerſus ſpiritum: ſpiritus vero aduerſus carnem. Hec aūt inuicem aduerſantur ſibi: vt nō quecunqꝫ vultis illa faciatis. Que cū vtraqꝫ deſideria: id eſt carnis ⁊ ſpiritus in vno eodemqꝫ ſint homine. int eſtinū quotidie intra nos geritur bellum: dum concupiſcentia carnis que precipitanter fertur ad vitia: his que ad preſentē requiem pertinent: ⁊ tēporalib⁹ delitijs gaudet. Quibus econtra concupiſcentia ſpiritus aduerſata: ita deſiderat tota ſpiritalibus ſtudijs inherere: vt etiā neceſſarios carnis vſus optet excludere: ſic illis iugiter occupari feſtinās: vt nullā penitus fragilitati eius curam capiat impertiri. Caro luxurijs ac libidine delectatur: ſpiritus ne ipſis quidem naturalibus deſiderijs acquieſcit. Illa concupiſcit ſaciari ſomno: repleri cibo. Hic vigilijs ⁊ ieiunijs ita ſaginatur: vt ne ad ipſuꝫ quidē neceſſariū vite vſum ſomnum cibumqꝫ velit admittere. Illa cupit exuberare copijs vniuerſis: hic ne ipſius quidē anguſti panis quotidianam ſubſtantiā habere contentus eſt. Lauacris illa niteſcere et quotidianis adulantium turmis appetit conſtipari. Hic ſqualore inacceſſibilis eremi paſcitur: cunctorumqꝫ mortalium preſentiam perhorreſcit. Honoribus illa ⁊ laudibus hominū cōfouetur. Hic irrogatis ſibi contumelijs iniurijſqꝫ letatur.

¶ Que ſit voluntas noſtra que inter concupiſcentiaſ carnis ⁊ ſpiritus ponitur. Capitulum.xij.

i Nter has igitur vtraſqꝫ concupiſcentias: anime voluntas in meditullio quodam vituperabiliore conſiſtens: nec vitiorū flagitijs oblectatur: nec virtutuꝫ laboribus acquieſcit: ſic querens a paſſionibus carnalibus temperari: vt nequaꝙ velit dolores neceſſarios ſuſtinere: ſine quibus virtutes ſpiritus nequeunt poſſideri: abſqꝫ caſtigatione carnis caſtimoniā cupiēs corporis obtinere: ſine vigiliaruꝫ labore cordis acquirere puritatem: cū requie carnis ſpiritalibus virtutib⁹ exuberare: abſqꝫ vllius exaſperatione conuitij patientie gratiā poſſidere: humilitatem chriſti ſine honoris mūdi exercere iactura: religionis ſimplicitatem cū ſeculi ambitione ſectari: chriſto cuꝫ hominum laude ac fauore ſeruire: diſtrictionem veritatis ſine cuiuſpiam vel tenui offenſione proferre. Poſtremo ſic vult futu

ra conſequi bona: vt preſentia non amittat. Que voluntas nun
q̄ nos ad perfectionem veram faceret peruenire: ſed in tepore
quodā teterrimo collocaret: taleſq; faceret quales illi ſunt qui
in Apocalypſi increpatione domini caſtigantur. Scio opera Apoc. 3.
tua: quia neq; calidus es neq; frigidus: vtinam frigidus eſſes
aut calidus: nunc autē quia tepidus es: incipiā te euomere de
ore meo: niſi hunc tepidiſſimum ſtatū altrinſecus hec inſurgētia
bella dirumperent. Nā cum famulantes huic voluntati noſtre:
ad hanc remiſſionem voluerimus noſmetipſos paululum rela-
xare: confeſtim aculei carnis inſurgunt: ſuiſq; nos vitijs ⁊ paſ
ſionibus ſauciantes: nequaq̄ in illa qua delectamur puritatis
qualitate ſtare permittunt: atq; ad illam quā horremus frigidā
voluptatem: plenāq; ſentibus pertrahunt viam. Rurſus ſi ſpi-
ritus feruore ſuccenſi opera carnis volentes extinguere: ſine vl
lo reſpectu fragilitatis humane totos noſmetipſos tēptauerī-
mus ad immoderata virtutum ſtudia cordis elatione conferre:
interpellans imbecillitas carnis ab illa reprehenſibili nimieta
te ſpiritus reuocat ac retardat: ⁊ ita fit vt vtraq; concupiſcētia
tali colluctatione alterna ſibimet repugnante: anime voluntas
que nec totā ſe carnalibus deſiderijs dedere: nec virtutum vult
laboribus deſudare: quodammodo iuſto moderamine tempere
tur: dum hec inter vtraq; contentio: illā pernicioſiorem exclu-
dens anime voluntatem: vt quandā equitatis librā in ſtatera
noſtri corporis collocat: que ſpiritus carniſq; confinia iuſto di
ſcernit examine nec a dextris mētē ſpūs ardore ſuccēſam: nec a
leua carnē vitiorū aculeis preponderare p̄mittit. Dū hec pugna
quotidianis diebus vtiliter exagitat̄ in nobis ad illud quartū
qđ nolumus ſalubriter venire cōpellimur: vt puritatē cordis nō
ocio nec ſecuritate: ſed iugi ſudore ⁊ contritione ſpiritus acqui
ramus: caſtitatēq; carnis diſtrictis ieiunijs fame ⁊ ſiti ac vigi-
lantia retentemus: directionē etiā cordis: lectione: vigilijs: ora
tione continua: ⁊ ſolitudinis ſqualore capiamus: patientiā tri
bulationū exercitijs retētemus: cū blaſphemijs ⁊ opprobriorū
ſaturitate: nr̄o ſeruiamus auctori: veritatē cū inuidia mūdi iſti9
⁊ inimicitijs ſi neceſſe fuerit exequamur: ⁊ tali colluctatione in
noſtro corpore militante: p̄tractis nobis ab hac ignaua ſecuri-
tate: atq; ad iſtū quē volumus laborē ac virtutū ſtudia p̄uocatis
equitas optime media retineat̄: ⁊ tepidū noſtre volūtatis arbi
triū: hinc ſpiritus feruor: illinc carnis gelidiſſimus rigor mode
ratiſſimo calore contemperet: ac neq; ad effrenata vitia mentē
pertrahi cōcupiſcentia ſpiritus ſinat: nec rurſū ad virtutū irra
tionabiles appetit9: fragilitas carnis ſpiritū patiat̄ extolli: ne
vel inde omnigenū pullulēt fomites vitiorū: vel hinc elatio mor
bi principalis emergens: telo nos ſuperbie grauiore cōfodiat: ſ;
pugne horū equa libratio iuſte ſuccedens: ſanam ⁊ moderatā in
ter vtraq; virtutū reſeruet viam: itinere regio docēs militē chri-

ſti ſemper incedere atq; ita fit vt cũ pro tẽpore huius quã diſti-
mus ignauiſſime volũtatis propenſius mens ad deſideria car-
nis fuerit deuoluta: ſpiritus concupiſcẽtia refrenet̃ nequaq̃ ea
vitijs acquieſcẽte teterrimis: rurſumq; ſi immoderato feruore ꝑ
exceſſum cordis ad impoſſibilia fuerit ſpiritus noſter ⁊ incon
ſiderata prerept⁹: infirmitate carnis ad iuſtũ retrahat̃ examen
⁊ tranſcendẽs volũtatis nr̃e tepidiſſimũ ſtatũ: cõmodiſſima tẽ
perie planoq; tramite: cũ ſudoris induſtria viã perfectionis in
cedat. Simile quid ẽt in illius turris extructione legimus a do
Geñ.xi. mino diſpenſatũ in libro geneſeos: vbi linguarũ oborta repẽte
confuſio: ſacrilegos auſus hoĩum nefandoſq; compeſcuit. Per
manſiſſet enim etiã ibi aduerſus deũ: immo aduerſus eos qui di
uinã eius attẽptare ceperãt maieſtatẽ cõſenſus noxi⁹: niſi eos
diſpẽſatione dei repugnãs inter ſe diuerſitas lingue ꝑ diſſonã-
tiam vocis in meliorẽ ſtatũ proficere cõpuliſſet: ⁊ quos ad exci
diũ ſui animauerat pernicioſa cõſenſio: ad ſalutẽ reuocaſſet bo-
na vtiliſq; diſcordia: incipientes ſcʒ humanã fragilitatẽ inter-
cedente diuiſione ſentire: quam per noxiam conſpirationẽ elati
antea neſciebant.

De vtilitate cũctationis: que ex colluctatione ori tur carnis ⁊ ſpũs. Capitulum.xiij.

uãtũ vero vtilis nobis ex huius pugne diuerſitate cun
q ctatio naſcitur: ⁊ ſalutaris ex hac concertatione dila-
tio: vt reſiſtẽte ſoliditate corporea: dũ ab eoꝝ effectu que
nequiter mẽte cõcipimus retardamur: nonnunq̃ in meliorẽ ſta
tum: ſeu penitudine ſubſequẽte: ſeu emendatione quadã q̃ ſolet
procraſtinatione operis ⁊ recogitatione interuenientẽ deſcende
re: corrigamur. Deniq; hos quos intelligimus ad voluntatum
ſuaꝝ deſideria ꝑficiẽda: nullo carnis obſtaculo retardari: demo
nes ſcʒ ac ſpiritales nequicias: ⁊ quidẽ cũ ſint de eminentiore
angeloꝝ ordine deuoluti: deteſtabiliores eſſe hominibus cõtẽ-
plamur: eo q̃ poſſibilitate eoꝝ deſiderijs adiacente: id quod ne
quiter ſemel cõceperint: irreuocabili malo perficere nõ moren-
tur: q: ſicut eſt animus velox ad excogitandũ: ſic ad ꝑficiendũ
pernix ⁊ abſoluta ſubſtantia: ⁊ dũ ſuppeditat eis prona facili
tas ea q̃ voluerint peragendi: conceptum malum nulla interce-
dens deliberatio ſalutaris emendat.

De inemendabili malicia ſpiritalium nequiciaꝝ. Capitulum.xiiij.

Piritalis nãq; ſubſtantia nec vlla carnis ſoliditate de-
ſ uicta vt excuſationẽ exorte in ſe praue non recipit volũ
tatis: ita veniã malignitatis excludit: q: nulla quemad
modũ nos ad peccandũ impugnatione carnis extrinſec⁹ laceſ-
ſita eſt: ſed vitio ſolius male voluntatis accenſa: ⁊ ob hoc ſine

venia peccatoꝝ: ꝛ languoꝛ ſine remedio eſt. Sicut enim nulla ſollicitante terrena materia coꝛruit: ita ne indulgẽtiã quidẽ aut locũ penitudinis obtinere poteſt. Quibus ex rebus euidẽter colligitur: ꝙ non ſolũ noxia nõ ſit hec ꝗ contra ſe inuicẽ ſuſcitaꝛ in nobis carnis ſpirituſqꝫ cõtẽtio: verũetiã multã ꝯferat vtilitatẽ

¶ Quid nobis pꝛoſit carnis aduerſus ſpiritũ concupiſcentia. Capitulum.xv.

Primo ꝙ deſidias ac negligentias noſtras ſtatī arguit ꝛ vt quidã diligentiſſimus pedagogus a diſtrictionis ꝛ diſcipline rectitudine nũqꝫ nos deuiare cõcedens ſi paululū ꝗd ſecuritas nr̃a menſurã cõgrue ſeueritatis diſtrictioniſqꝫ exceſſerit: flagellis incentiuoꝝ ſtimulat confeſtim ꝛ increpat atqꝫ ad cõpetentẽ reuocat parcitatẽ. Scḋo ꝙ ꝑ caſtimonie ac puritatis integritate cũ dei gratia cõcedente: ita nos longo tẽpoꝛe genitali pollutione viderimus immunes: vt ne ipſa quidẽ ſimplici cõmotione carnis vlterius nos inquietãdos eſſe credamꝰ ꝛ ꝑ hoc velut ꝗ nõ geſtemꝰ coꝛruptelã carnis: in ſecretis cõſciẽtie noſtre fuerimꝰ elati: ſuo nos rurſum ꝗnis quieto ac ſimplici viſitans fluxu humiliat ac retũdit: noſqꝫ homines eẽ ſtimulis ſuis ammonet. Quodãmodo enim cum in ceteris generibus vitioꝝ ꝛ quidẽ grauioꝛibus magiſqꝫ noxijs indifferentius ſoleamus incurrere: nec tã facile in eoꝝ cõpũgamur admiſſu: in hoc pecularius hũiliaꝛ cõſcientia noſtra: perqꝫ hanc illuſionẽ neglectaꝝ ꝗꝫ paſſionũ recoꝛdatione moꝛdeꝛ: euidẽter intelligens immundã ſe factã naturalibus incentiuis: ꝗ cum eſſet immundioꝛ ſpiritalibus vitijs ignoꝛabat: ꝛ recurrens pꝛotinus ad emẽdationẽ anterioꝛis ignauie: cõmonetur pariter ne ſup ſucceſſibus preterite puritatis debere cõfidere: quã ſe ꝓſpicit puſillū quid declinantẽ a dño perdidiſſe: nec poſſe huius purificationis donum niſi ꝑ ſolius dei grãm poſſidere: docẽtibus nos quodãmõ ipſius rei experimẽtis: vt ſi integritatem coꝛdis perpetuo cõſequi delectamur: humilitatis ſtudeamus virtutem iugiter obtinere.

¶ De incentiuis carnis quibus vt humiliaremur grauius tenemur. Capitulum xvi.

Huius igitur puritatis elationẽ ꝑniciosioꝛẽ futurã cunctis ſceleribus atqꝫ flagitijs: ꝛ ob hãc nihil nos emolumenti cõſecuturos ꝑ qualibet caſtitatis integritate: teſtantur ille virtutes quaꝝ ſuperius fecimus mentionẽ: ꝗ cũ nullas huiuſmodi titillationes carnis habuiſſe credanꝛ: ob ſolam coꝛdis elationẽ perpetua ruina de ſublimi celeſtiqꝫ ſtatione deiecte ſunt. Eſſemus itaqꝫ penitus abſqꝫ remedio tepidi: vtpote non habentes indicem negligentie noſtre: vel in coꝛpoꝛe noſtro aut in cõſciẽtijs pꝛopꝛijs inſidentẽ: nec ſtuderemus ad ꝑfectionis peruenire feruoꝛẽ: ſed nec frugalitatis quidẽ diſtrictionem

vel continentiā teneremus: niſi nos hec titillatio carnis increſcens humiliaret atq₃ retunderet: aduerſus ſpiritaliū ꝗ̄ vitiorū purgationem ſollicitos redderet ⁊ intentos.

¶ De eunuchorum tepore. Capitulum.xvij.

D
Eniq₃ in his q̄ ſpadones ſunt corpore: idcirco hūc aie teporem plerūq₃ ineſſe deprehendimus: q₂ velut ſoluti ab hac neceſſitate carnali: nec labore cōtinētie corporalis: nec contritione cordis ſe eſtimant indigere: ⁊ hac ſecuritate reſoluti nunq̄ perfectionē cordis: ſed nec ſpiritaliū quidē vitiorum purgationē vel querere in veritate vel poſſidere feſtinant. Qui ſtatus a carnali qualitate deſcendens efficiť aialis: qui eſt proculdubio deterior gradus ipſe eſt enim qui de frigido ad tepidū tranſiens: deteſtabilior domini voce ſignatur.

¶ Interrogatio quid interſit inter carnalē ⁊ aialem. Capitulum.xviij.

G
Ermanus. De vtilitate colluctationis q̄ inter carnem ⁊ ſpiritū ſuſcitať: quantū videť nobis euidēter expreſſum eſt: ita vt eā ipſis quodāmō manibus noſtris palpabilē factā eſſe credamus: ⁊ idcirco hāc quoq₃ rōnem nobis ſimiliter cupimus aperiri: quid interſit inter carnalem ⁊ animalem virū vel quemadmodum animalis carnali poſſit eſſe deterior.

¶ De triplici animarum ſtatu. Capitulū.xix.

D
Aniel. Scdm diffinitionē ſcripture tres ſunt animarū ſtatus. Primus carnalis. Scds animalis. Tertiꝰ ſpiritalis. Quos in apoſtolo ita legimus deſignari. Nam
i.Cor.iij. de carnali dicit. Lac vobis potū dedi non eſcā: necdū enim poteratis: ſed nec adhuc quidē poteſtis: adhuc enim eſtis carna-
Ibidem. les. Et iterū. Ubi enim eſt inter vos zelus ⁊ cōtentio: nōne car
Eiuſdem.ij. nales eſtis? De animali ꝗ̄ aliter cōmemoraf. Animalis aūt homo non percipit ea q̄ ſunt ſpiritus dei: ſtulticia enim eſt illi. De
Ibidem. ſpiritali vero. Spiritalis aūt examinat oīa: ipſe aūt a nemine
Gal.vj. iudicaf. Et iteꝝ. Uos autē qui ſpiritales eſtis inſtruite eos qui eiuſmodi ſunt in ſpiritu lenitatis. Itaq₃ feſtinādū eſt nobis vt cū renūciātes deſierimus eſſe carnales: id eſt a ſecularium cepimus cōuerſatione ſeiungi: ⁊ ab illa manifeſta carnis pollutione ceſſare: ſpiritalē ſenſum protinus apprehēdere tota virtute nitamur: ne forte blādiētes nobis ꝙ videmur ſm exteriorē hominē huic renunciaſſe mundo: vel carnaliū fornicationū deſeruiſſe cōtagia: tanꝗ̄ qui ſummā perfectionē ꝑ hoc apprehenderimus: remiſſiores deinceps erga emūdationē ceterarū paſſionum lentioreſq₃ reddamur: ⁊ inter vtraq₃ detēti gradū ſpiritalis profectus aſſeq̄ nequeamꝰ: exiſtimātes ad ꝑfectionē nobis abunde ſufficere: ꝙ exteriore homine videamur de conuerſatione mundi huius ac voluptatibus ſegregari: vel ꝙ immunes ſu-

mus a corruptela ⁊ cõmixtione carnali: ⁊ ita inuenti in illo te-
pido ſtatu: q̃ deterrimus indicat̃: euomẽdos nos ex ore dñi ſm
eius ſententiã nouerimꝰ: ita dicẽtis. Utinã calidus eſſes aut fri- Apoc. iij.
gidus: nũc autem tepidus es: ⁊ incipiã te euomere ex ore meo.
Nec immerito eos dñs quos iam viſceribus receperat charita
tis: noxios ⁊ tepefactos: cũ quadã cõuulſione pectoris ſui euo
mendos eſſe pronũciat: qui cũ ſalutarẽ quodammõ ei potuiſſent
prebere ſubſtantiã: euelli ab eius viſceribus maluerũt: tãto de
teriores effecti illis q̃ nunꝙ̃ ori dñi illati ſunt cibis: quanto id
qđ nauſea cõpellente proijcimus odibilius deteſtamur. Quic
quid enim frigidũ eſt: etiã ore ſuſceptũ vertitur in calorem: ⁊ ſa-
lutifera ſuauitate percipit̃: qđ autẽ ſemel vitio teporis abiectũ
eſt: non dicã labijs admouere: ſed etiã eminus intueri ſine in-
genti horrore nõ poſſumus. Rectiſſime ergo pronũciat̃ eſſe de-
terior: q2 facilius ad ſalutarẽ conuerſationẽ ac perfectionis faſti
gium carnalis quis: id eſt ſecularis vel gentilis accedit: ꝙ̃ is q̃
profeſſus monachũ: nec tñ viã ꝑfectionis arripiens ſm regulã
diſcipline: ab illo ſemel ſpiritali feruore ſegnis diſceſſit. Ille nã
q3 corporalibus saltẽ vitijs humiliatus atq3 immũdũ ſe ſentiẽs cõ
tagione carnali: ad fontẽ vere purificationis ac ꝑfectionis cul-
men: quãq3 cõpunctꝰ accurrit: ⁊ horreſcens illũ in quo eſt infide
litatis gelidiſſimũ ſtatũ: ſpũs ardore ſuccenſus ad ꝑfectionẽ fa
cilius conuolabit. Nã qui ſemel vt diximꝰ tepido exorſus initio
monachi cepit abuti vocabulo: nec tñ humilitate ac feruore quo
debuit: iter huius profeſſionis arripuit: infectus ſemel hac mi
ſerabili lue ⁊ in ea quodãmodo reſolutus: nec ex ſe vlterius per
fecta ſapere: nec alteriꝰ poterit monitis erudiri. Dicit enim in
corde ſuo ſm illã ſentẽtiã. Quia diues ſum ⁊ locuples ⁊ nulliꝰ
egeo. Cui illud et̃ qđ ſubſequit̃ cõſequẽter aptabit̃. Tu autẽ es Ibidem.
miſer ⁊ miſerabilis: ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus: in eo factꝰ ẽt ſe-
culari deterior: ꝙ̃ nec miſerũ ſe nec cecũ ac nudũ aut emendatio
ne dignũ: vel egere monitis alicuiꝰ aut inſtitutione cognoſcit: ⁊
ob hoc nec exhortationẽ q̃dẽ vllã ṽbi ſalutaris admittit nõ in
telligẽs ipſe monachi ſe nomine pregrauari ac deprimi opinio-
ne cunctorũ: q̃ dũ credit̃ ab oĩbus ſanctꝰ: ⁊ velut dei famulus co
litur: neceſſe eſt vt in futuro vehemẽtiori iudicio peneq3 ſubda
tur. Poſtremo q̃d diutiꝰ immoramur in his q̃ nobis expimẽto
ſatis cõperta ſunt ac ꝓbata. Frequẽter eñi vidimꝰ de frigidis at
q3 carnalibꝰ: id eſt de ſecularibꝰ ac paganis: ad ſpiritalẽ ꝑueniſ
ſe feruorẽ: de tepidis atq3 aialibus: omnino nõ vidimꝰ. Quos
etiã ꝑ ꝓphetã ita legimꝰ dñm deteſtari: vt ſpiritalibꝰ viris atq3
doctoribus precipiat̃: vt ab eis monendis docẽdiſq3 diſcedãt:
⁊ nequaꝙ̃ velut in ſterili atq3 infructuoſa terra noxijſq3 ſenti-
bus occupata: ſemen verbi ſalutaris expendant: ſed vt con-
temnentes eam: nouam potius excolant terram: id eſt erga
paganos ac ſeculares omnem doctrine culturam ac verbi trã-

ferant ſalutaris inſtantiā: quod ita legitur. Hec dicit dominus
hiere.4. viro iuda ꝛ habitatoribus hieruſalē. Nouate noualē: ꝛ nolite ſe
rere ſuper ſpinas.

De male abrenunciantibus. Capitulum.xx.

Enicq̄ qđ pudet dicere ita pleroſq̄ abrenūciaſſe cōſpi-
D cimus: vt nihil amplius immutaſſe de anteriorib⁹ vi-
tijs ac moribus cōprobentur: niſi ordinē tantūmō atq̄
habitū ſecularē. Nā ꝛ acquirere pecunias geſtiūt: q̄s nec añ poſ
ſederūt: vel certe q̄s habuerūt retinere nō deſinunt: aut qđ eſt in
gubrius etiā amplificare deſiderāt: ſub hoc pretextu: vel famu-
los ſemp̄ exinde vel fratres alere ſe debere iuſtū eſſe cōtendunt:
vel certe obtētu cōgregādi cetus reſeruant: quos velut abbates
inſtituere ſe poſſe p̄ſumūt. Qđ ſi in veritate viā pfectionis inq̄
rerent: hoc potius tota virtute pficere niterent̄: vt ſcȝ exuti nō
ſolū pecunijs: ſed etiā affectionibus priſtinis ꝛ diſtentionibus
vniuerſis: ſemetipſos ſingulares ac nudos ita ſub ſeniorū im-
perio collocarent: vt curā nō mō alioꝝ nullā ſed ne ſui quidē ge-
rerēt. Ecōtrario aūt euenit: vt dū fratrib⁹ preeſſe feſtinant: nūq̄
ſeniorib⁹ ipſi ſubijciant̄: ꝛ a ſuꝑbia inchoātes dū inſtituere cu-
piunt: nec diſcere ipſi nec agere ea q̄ ſunt deo agenda mereant̄.
Quibus neceſſe eſt vt ſm ſaluatoris ſententiā: ceci duces cecoꝝ
math.15. effecti: pariter in foueā cadant. Cuius ſuꝑbie licet vnū ſit genus
duplex tamē eius eſt ſpecies. Una que ſerietatē grauitatēq̄ iugi
ter imitat̄. Alia que effrenata libertate in cachinnos fatuos ri-
ſuſq̄ diſſoluit̄. Et illa quidē taciturnitate congaudet: hec vero
dedignat̄ ſilentio coartari: nec confundit̄ paſſim proloqui: etiā
res incōgruas ꝛ ineptas: dū erubeſcit vel inferior ceteris vel in
doctior iudicari. Alia ob elationem clericatus ambit officium:
altera deſpicit: vtpote iudicans illud: aut dignitati priſtine aut
vite: ac nataliū ſuorū meritis incongruū vel indignū. Quarum
que deterior pronuncianda ſit: vniuſcuiuſq̄ diſcutiat ac perpen
dat examen. Unū ſane atq̄ idē inobedientie genus eſt: vel pro-
pter operationis inſtantiā: vel ꝓpter ocij deſideriū ſenioris vio
lare mādatū: tanq̄ diſpendioſum eſt pro ſomno q̄ꝫ ꝑ vigilantia
monaſterij ſtatuta cōuellere. Tantū deniq̄ eſt abbatis tranſire
p̄ceptū vt legas: quantū ſi contēnas vt dormias: nec alius ſuper
bie fomes eſt pro ieiunio fratrē q̄ꝫ pro refectione cōtemnere: ni-
ſi q̄ꝫ pernicioſiora ac a remedijs longinquiora ſunt vitia q̄ ſub ſpe
cie virtutū ꝛ imagine ſpiritaliū rerū videnť emergere: q̄ꝫ illa q̄
ex aperta carnali voluptate gignūtur. Hec em̄ velut palam ex-
poſiti ac manifeſti languores: ꝛ arguuntur cominus ꝛ ſanant̄:
illa vero dū pretextu virtutū teguntur: incurata ꝑdurant: ꝛ de-
ceptos quoſq̄ periculoſius faciunt ac deſperatius egrotare.

De his qui contemptis magnis occupantur in paruis. Capitulum.xxj.

Am' illud ridiculū qualiter exprimaṫ: ꝙ nōnullos poſt
ii prime renunciationis ardorē: quo vel res familiares
vel opes plurimas ac militiā ſeculi relinquētes: ſemet
ipſos ad monaſteria cōtulerūt: tanto cernimus ſtudio in his q̄
penitus abſcidi nō poſſunt: ꝛ q̄ nequeūt in hoc ordine nō habe-
ri: q̄uis pua vilia q̄ ſint eſſe: deuinctos: vt horū cura priſtinarū
oim facultatē ſuperet paſſionē. Quibus pfecto nō magne pro-
derit maiores opes ac ſubſtantias cōtempſiſſe: quia affectus ea-
rum ob quos ille cōtempte ſunt: in res paruas atq̄ exiguas trā-
ſtulerunt. Nā vitiū cupiditatis ꝛ auaricie qđ erga ſpecies ꝓcio-
ſas exercere nō poſſunt: circa viliores materias retinentes: non
abſcidiſſe ſed immutaſſe probāt priſtinā paſſionē. Nā nimia de-
uincti diligētia erga curā pſalterij: ſportelle: ſagelli: codicis: mat-
te aliarum q̄ ſimiliū rerū q̄uis viliſſimarū: eadē tamen qua an-
tea libidine detinentur. Que etiā tanta emulatione cuſtodiunt
atq̄ defendunt vt ꝓ ipſis aduerſus fratrē cōmoueri: atq̄ litiga-
re qđ etiā turpius eſt: non pudeat. In q̄bus adhuc egritudine cu-
piditatis priſtine laborātes: hec eadem que vſus corporis poſ-
ſidere monachū vel neceſſitas cogit: hi ſm numerū menſurā q̄
cōmunem non ſunt habere cōtenti: in hoc quoq̄ ſui cordis aua-
riciam deſignantes: cum vel ea quibus vti neceſſe eſt: ꝓpenſius
ſtudent habere q̄ ceteri: vel excedentes diligentie modū: pecu-
liarius ea attētiuſq̄ cuſtodiunt: ꝛ ab aliorum cōtrectatione defen-
dūt: que vniuerſis fratribus debent eſſe cōmunia: quaſi vero dif-
ferentia tantūmodo metallorū ꝛ nō ipſa paſſio cupiditatis ha-
beatur innoxia: ꝛ cū pro rebus quidē magnis iraſci nō liceat: ꝓ
vilioribus vero hoc ipſum feciſſe ſine culpa ſit: ꝛ nō idcirco pre-
cioſiores abiecerimus materias: vt facilius diſceremus vilio-
ra contemnere. Quid em̄ differt: vtrū quis perturbationē cupi-
ditatis erga opes amplas atq̄ magnificas: an erga viliores ex-
erceat ſpecies: niſi ꝙ in eo reprehenſibilior iudicandus eſt: ꝙ q̄
maxima ſpreuerit: in minimis obligetur. Ideo perfectionē cor-
dis abrenunciatio iſta non obtinet: q2 cū cenſum habeat paupe-
ris: non abijcit diuitis voluntatem.

¶ Explicit collatio Abbatis Danielis de concupiſcētia carnis ꝛ ſpiritus.

¶ Incipit annotatio capitulorū collatiōis Serapionis abbatis de octo principalibus vitijs.

Ca. i. De aduētu caſſiani ad abbatis ſerapionis cellā: ꝛ inquiſitione de generibus ꝛ impugnatione vitiorum.
ij Narratio abbatis ſerapiōis de octo ꝑncipalibus vitijs
iij De duob' vitiorum generib' ꝛ efficiētia eorum quadripertita.
iiij Recapitulatio de gaſtrimargie ꝛ fornicationis paſſione ꝛ curatione earum.

v Quomō dn̄s noſter ſolus abſq; peccato temptatus ſit
vj De ratione temptationis qua a diabolo temptatus eſt dominus.
vij De conſummatione cenodoxie ⁊ ſupbie ſine miniſterio corporali.
viij De philargyria ꝙ extra naturaʒ ſit: ⁊ quid interſit inter ipſam ⁊ naturalia vitia.
ix De ira atq; triſticia ꝙ inter accidentia vitia plerūq; inueniantur.
x De ſex vitiorum concordia: ⁊ duorum ab eis diſſidentiū cognatione.
xj De origine ⁊ qualitate vniuſcuiuſq; vitij.
xij In quo ſit vtilis cenodoxia.
xiij De varia oppugnatione oīm vitiorum.
xiiij De inſtituendo aduerſum vitia certamine ſm ipſorū infeſtationem.
xv Nihil nos poſſe aduerſum vitia ſine auxilio dei: nec debere nos in eorum extolli victoria.
xvj De ſignificatiōe ſeptē gentiū quarū iſrael accepit terras: ⁊ quare alibi ſeptē alibi multe gentes eſſe dicantur.
xvij Interrogatio de comparatione ſeptem gentium: ⁊ octo vitiorum.
xviij Reſponſio quomō ſm octo vitia octo gentiū numerus impleatur.
xix Cur vna gens quidem deſeri: ſeptem vero iubentur extingui.
xx De natura gaſtrimargie ad ſimilitudinem aquile comparande.
xxi De perſeuerantia gaſtrimargie aduerſus philoſophos diſputata.
xxij Cur abrae predixerit deus decem gentes expugnandas a populo iſrael.
xxiij Quomodo vtile nobis ſit vitioꝝ terras poſſidere.
xxiiij Quod terre de quibus expulſi ſunt populi chananeorū ſemini ſem fuerunt deputate.
xxv Teſtimonia diuerſa ſuper ſignificatione octo vitiorum.
xxvj Qd̄ deuicta paſſione gule: impendendus ſit labor ad virtutes ceteras obtinendas.
xxvij Quod non idem ordo preliorum ſit qui ponitur in catalogo vitiorum.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Serapiōis de octo principalibus vitijs.

¶ De aduētu Caſſiani ad abbatis Serapionis cellā ꝛ inq̄ſitione de gn̄ibus et impugnatione vitioꝝ. Ca. j.

IN illo cetu antiq̄ſſimoꝝ ſenū fuit vir nomine ſerapion apprime gratia diſcretionis ornatus: cuius collationē operepreciū reor litteris tradere. Ambientibus em̄ nobis vt de impugnatione vitioꝝū aliqua diſputaret: quibus origines eoꝝ ꝛ cauſe manifeſtius panderentur: ita exorſus eſt,

¶ Narratio abbatis Serapionis de octo principalibus vitijs. Capitulū. ij.

Cto ſunt principalia vitia que humanū infeſtant gen⁹
o id eſt primum gaſtrimagia qđ ſonat ventris ingluuies
Secūdū fornicatio. Tertiū philargyria: id eſt auaricia ſiue amor pecunie. Quartū ira. Quintū triſticia. Sextū acidia: id eſt anxietas ſiue tedium cordis. Septimū cenodoxia: id eſt iactantia ſeu vana gloria. Octauum ſuperbia.

¶ De duobus vitioꝝū generibus: et efficientia eoꝝū quadripertita. Capitulum. iij.

Orum igit̄ vitioꝝū genera ſunt duo. Aut em̄ naturalia
b ſunt: vt gaſtrimargia: aut extra naturā: vt philargyria
Efficiētia vero quadripertita eſt. Quedā em̄ ſine actione carnali cōſummari nō poſſunt: vt eſt gaſtrimargia ꝛ fornicatio: quedā vero etiā ſine vlla corporis actione complentur: vt eſt ſuperbia ꝛ cenoxia: nonnulla cōmotionis ſue cauſas extrinſecus accipiūt: vt eſt philargyria ꝛ ira. Alia vero inteſtinis motibus excitantur: vt eſt acidia ꝛ triſticia.

¶ Recapitulatio de gaſtrimargie et fornicationis paſſione: et curatione earum. Capitulum. iiij.

T vt hec eadem diſputatione quantum poſſumus non
c ſolum breui: ſed etiam ſcripturarum teſtimonijs manifeſtiora reddamus: gaſtrimargia ꝛ fornicatio cū naturaliter nobis inſint: nā nonnunq̄ etiā ſine vllo anime incitamēto: ſolius inſtigatiōe ac prurit[u] carnis oriunt̄: materia tn̄: vt cōſummentur egēt extrinſec⁹: ꝛ ita in effectū corporali actiōe peruenīūt. Unuſquiſq; em̄ tēptat̄ ꝓpria cōcupiſcentia: deinde cōcupiſcentia cū fuerit cōcepta: pariet peccatū. Peccatū vero cū fuerit Iaco. i.
cōſummatū generat mortē. Nā nec primus adam per gaſtrimargiā decipi potuit niſi eſce materiā habēs in promptu abuſus ea

fuiſſet illicite: nec ſecūdus ſine cuiuſdā materie illicitatione tē
matth.4. ptat: cum dicitur ei. Si filius dei es dic vt lapides iſti panes
fiant. Fornicatio ꝗ̄ ꝙ non niſi per corpus perficiatur omnib⁹
Job.14. patet: ita de hoc ſpiritu dicente deo ad beatū iob. Et virtus ei⁹
in lumbis: ⁊ poteſtas eius ſup vmbilicū ventris. Ideoꝗ̄ hec
ſpecialiter duo que miniſterio carnis explent: extra illā ſpirita
lem aie curā egent peculiaris etiā ꝯtinentia corporali. Si q̄
dem ad retūdendos hoꝝ ſtimulos nō ſufficit mentis intentio:
vt nōnūꝗ̄ ſolet aduerſus irā ſeu triſticiā ceteraſꝗ̄ fieri paſſiōes
quas etiā ſine vlla carnis afflictione ſola nouit expugnare men
tis induſtria niſi etiā caſtigatio corporalis acceſſerit: q̄ ieiunijs
vigilijs ⁊ operis contritione perficit: hiſꝗ̄ fuerit remotio loca
lis adiuncta: quia ſicut amborū vitio: id eſt anime ⁊ corporis
Gal.5. generātur: ita ſuperari niſi vtriuſꝗ̄ labore non poterunt. Et licet
beatus Apoſtolus omnia vitia generaliter pnūciauerit eſſe car
nalia ſiquidē inimicitias ⁊ iras atꝗ̄ hereſes iter cetera carnis
opera numerauerit: nos tamen ad illoꝝ curationes atꝗ̄ natu-
ras diligētius colligendas: duplici ea diuiſione diſtinguimus.
Nam ex his quedā dicimus eſſe carnalia: quedā vero ſpiritua-
lia: ⁊ illa quidē carnalia que ſpecialiter ad fotū ⁊ ad ſenſum per
tinēt carnis: quibus illa ita delectat ac paſcitur: vt etiam quie
tas incitet mentes: inuitaſꝗ̄ eas nōnūꝗ̄ pertrahat ad ſue volū
Ephe.2. tatis aſſenſum. De quibus beatus Apoſtolus. In quibus ait.
⁊ nos omnes aliquando cōuerſati ſum⁹ in deſiderijs carnis no
ſtre: facientes voluntatem carnis ⁊ cogitationū: ⁊ eramus na
tura filij ire ſicut ⁊ ceteri. Spiritalia vero dicimus q̄ inſtinctu
anime ſolius orta: non ſolum nihil voluptatis conferunt carni
ſed etiā grauiſſimis eā languoribus afficientia: miſerrime ſocū
ditatis paſtu animā tātum nutriūt egrotantē. Et idcirco hec q̄-
dem ſimplici cordis indigent medicina: que aūt carnalia ſunt
non niſi duplici quemadmodū diximus ad ſanitatem curatiōe
ꝯueniūt. Unde puritatem ſtudentibus plurimū confert vt harū
naturaliū paſſionū ipſas materias ſibi primit⁹ ſubtrahant: q̄-
bus pōt vel occaſio vel recordatio earūdem paſſionū egrotan-
ti adhuc aie generari. Neceſſe eſt eñ vt morbo duplici: duplex
adhibeatur curatio. Nam corpori ne concupiſcētia in effectū tē
ptet prorumpere: neceſſario effigies ⁊ materia illiciēs ſubtra-
hēda eſt: ⁊ anime nihilominus ne eā vel cogitatiōe concipiat:
attētior meditatio ſcripturarū ⁊ ſollicitudo puigil ac remotio ſo
litudinis apponēda. In ceteris autē vitijs hūana cōſortia nihil
obſunt: qnimmo ēt plurimū conferunt his q̄ carere eis in verita
te deſiderāt: q2 frequentia hominū magis arguunt ⁊ dū laceſſita
crebrius manifeſtantur: celeri medicina perueniunt ad ſalutē.

Quomodo dominus noſter ſolus abſꝗ̄ peccato tē ptatus ſit. Capitulum.v.

Deoq3 dominus noſter ieſus chriſtus cũ apoſtoli pnũ-
ciatur ſententia temptat⁹ fuiſſe per omnia ſm ſimilitu- Hebre.4.
dinem nr̃am dicitur tamẽ abſq3 peccato: id eſt abſq3 hu
ius paſſionis contagio: nequaq̃ ſcilicet aculeos concupiſcẽtie
carnalis expertus: quibus nos neceſſe eſt etiam ignorantes inui
toſq3 compungi: q̃ppe cui nulla inerat ſimilitudo ſeminationis
vel conceptionis humane: ita rationẽ conceptus eius archan-
gelo nunciãte. Spiritusſanctus ſuperueniet in te: ⁊ virtus altiſ Luce.1.
ſimi obumbrabit tibi. Ideoq3 ⁊ quod naſcetur ex te ſanctuz: vo
cabitur filius dei.

De ratione temptationis qua a diabolo temptatus eſt dominus. Capitulum.vj.

N illis em̃ paſſionibus etiã ipſe tẽptari debuit: incorru-
ptam imaginẽ dei ac ſimilitudinẽ poſſidẽs: in quibus ⁊
adã tẽptat⁹ eſt: cũ adhuc in illa inuiolata dei imagine p
duraret: hoc eſt gaſtrimargia: cenodoxia: ſupbia: nõ in quibus
poſt preuaricationẽ mãdati imagine dei ac ſimilitudine viola-
ta: ſuo iam vitio deuolut⁹ inuoluit̃. Gaſtrimargia nãq3 eſt qua
interdicti ligni pſumit edulũ: cenodoxia q̃ dr̃. Aperient̃ ocli vr̃i Gen̄.3.
ſupbia q̃ dr̃. Eritis ſicut dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. In his tribus Ibidem.
vitijs etiã dñm ſaluatorẽ legim⁹ fuiſſe tẽptatũ. Gaſtrimargia: cũ
dr̃ ei a diabolo. Dic vt lapides iſti panes fiant. Cenodoxia. Si matth.4.
fili⁹ dei es: mitte te deorſum. Supbia: cũ oſtẽdẽs illi oia regna Ibidem.
mũdi ⁊ eoꝝ gloriã dicit. Hec oia tibi dabo ſi cadẽs adoraueris Ibidem.
me: vt ijſdẽ qb⁹ ille tẽptationũ lineis eſt appetit⁹: nos q̃z quẽad
modũ tẽptatorẽ vincere deberem⁹ ſuo doceret exẽplo. Ideoq3 ⁊
ille adã dr̃: ⁊ iſte adã. Ille prim⁹ ad ruinã ⁊ mortẽ. Hic prim⁹ ad
reſurrectionẽ ⁊ vitã. Per illũ oẽ genus hominũ condemnat̃: p
iſtũ oẽ gen⁹ hominũ liberat̃. Ille de rudi atq3 intacta fingit̃ ter
ra. Hic de maria virgine pcreat̃. Hui⁹ ergo vt ſuſcipere eũ tẽpta
tiones oportuit: ita excedere neceſſariũ nõ fuit. Nec em̃ q̃ gaſtri-
margiã vicerat: poterat fornicatione tẽptari: q̃ ex illius abun-
dãtia ac radice pcedit: qua ne ille quidẽ primus adã fuiſſet eli-
ſus: niſi ante genitricẽ eius paſſionẽ: decept⁹ illecebris diabo-
li recepiſſet. Et ob hoc fili⁹ dei nõ abſolute in carne pcti veniſſe
dicit̃: ſʒ in ſimilitudine carnis pcti q2 cũ eẽt in eo vera caro mã
ducãs ſcʒ ⁊ bibẽs ⁊ dormiẽs: clauorũ q̃3 cõfixionẽ in veritate
ſuſcipiẽs: pctm̃ et⁹ qð pnaricatione cõtraxit verũ nõ habuit ſed
imaginariũ. Nõ ignitos aculeos pcupiſcẽtie carnalis expertus eſt
qui etiã nolẽtibus nobis natura iã amminiſtrãte cõſurgũt: ſed
huius quãdã ſimilitudinẽ: naturã participando ſuſcepit. Nam
cũ omnia q̃ officij noſtri ſunt in veritate compleret: ⁊ vniuerſas
infirmitates geſtaret humanas: cõſequẽter huic q̃3 paſſioni pu
tatus eſt ſubiacere: vt p has infirmitates etiã conditionẽ hui⁹
q̃3 vitij atq3 pcti videret̃ in ſua carne portare. Deniq3 in his eũ

tantūmō vitijs diabolus tēptat: in quib⁹ etiā illū pzimū decepe
rat: conijciēs hunc q̄ȝ velut hominē ſimiliter in ceteris illudēdū
ſi enim in illis quib⁹ pziorē deiecerat ſenſiſſet eliſū. Verū ei ſm
iam mozbū qui de radice pzincipalis vitij pullularat: p̄mo cer
tamine confutans inferre nō potuit. Videbat eñ nullaten⁹ eū
initialem cauſam egritudinis huius ſuſcepiſſe: atq̧ ſuperfluum
ſperari ab eo fructū pctī: cui⁹ eū ſemina vel radices nullo mō re
cepiſſe cernebat. Licet ſm Lucā qui poſtremā tēptationē illam
Luce.4. ponit: qua dicit̄. Si filius dei es mitte te deozſum: hec ſupbie
paſſio poſſit intelligi: ita vt illa ſuperioz quā matthe⁹ tertiā po
nit⁹ in q̄ iuxta p̄dictū lucā euāgeliſtā oīa ei regna mūdi in puncto
tempozis oſtēdēs diabolus repzomittit accipiat̄ paſſio phylar
gyrie: φ ſcȝ poſt gaſtrimargie victozīā fozniĉatione eū tēptare
nō p̄ualens ad philargyriā trāſierit: quā radicē maloꝝ oīm no
uerat: in qua iterū ſuperat⁹: nullū ei vitiū ex his que ſeq̄bant̄ eū
auſus eſt ingerere: quippe que nouerat de eius radice ac fomite
pullulare: ad extremā ſupbie trāſierit paſſionē: qua nouerat ēt
pfectos quoſq̧ deuictis oīb⁹ vitijs poſſe pulſari: qua ēt vel ſe
ipm cū eēt vt lucifer: vel cōplures alios abſq̧ vllo incitamēto
p̄cedentiū paſſionū de celeſtib⁹ meminerat cozruiſſe. Iuxta hūc
ergo quē p̄diximꝰ ozdinē q̄ ab euāgeliſta luca deſcribit̄: ēt ipa il
la illiſcitatio τ figura tēptationū q̄b⁹ vel illū pzimū vel iſtū ſm
adā calidiſſimus aggredit̄ inimicus elegātiſſime congruit. Illi
Gen.3. nāq̧ dicit. Aperient̄ oculi veſtri huic oſtendit oīa regna mūdi τ
gloziā eoꝝ. Ibi dicit. Eritis ſicut dij. hic dicit. Si filius dei es.

De cōſummatione cenodoxie τ ſuperbie ſine mini ſterio cozpozali. Capitulum.vij.

Et vt de efficientijs ceteraꝝ q̄ȝ paſſionū quarū rationem intercedere nos expoſitio gaſtrimargie vel dñice tēpta tionis neceſſario cōpulit: eodē quo p̄poſueram⁹ ozdine
differamus. Cenodoxia atq̧ ſupbia ēt ſine vllo cōſummari ſo
lēt miniſterio cozpozali. In quo eñ egent actione carnali: que p
concupiſcētia τ voluntate ſola conquirēde laudis: τ hūane glo
rie conſequende abunde ruinā generāt anime captiuate. Aut
quē effectum habuit cozpozalem pzedicti luciferi illius antiqua
ſuperbia: niſi φ eam tm̄mō animo τ cogitatione concepit: ita p
Esa.14. pheta cōmemozante. Qui dicebas in cozde tuo. In celū conſcē
dā ſup aſtra dei ponā ſoliū meū: aſcēdā ſup altitudinē nubiū ero
ſimilis altiſſimo. Qui ſicut hui⁹ ſupbie neminē habuit incento
rem: ita eī cōſummationē criminis ruineq̧ perpetue cogitatio
ſola pfecit: equidē cuȝ affectate tyrannidis nulla fuerint opera
ſubſecuta.

De philargyria φ extra naturaȝ ſit: τ quid interſit inter ipſam τ naturalia vitia. Capitulum.viij.

Philargyria ⁊ ira licet nō ſint vnius nature: nā prior extra naturā eſt: ſequēs vero originale videtur in nobis ſeminariū poſſidere: ſimili tamen oriuntur modo: extrinſecus ſiquidē cauſas cōmotionis plerūq; concipiūt. Etenī frequenter hi qui adhuc infirmiores ſunt vel irritatione vel inſtinctu quorundā: in hec ſe corruiſſe vitia cōqueruntur: ac ꝓcipitatos ſe vel ad iracundiam: vel ad philargyriam aliorū prouocatiōe cauſantur. Quod extra naturam ſit philargyria, hinc liquido peruidetur: quia nec originale probatur in nobis habere principiū nec de materia concipitur que ptingit ad anime vel carnis participationē: viteq; ſubſtantiam. Nihil enī ad vſum ac neceſſitatē nature cōmunis preter eſcā quotidianā ac potū certū eſt pertinere. Relique vero vniuerſe materie quantolibet ſtudio atq; amore ſeruentur: alieni tñ ab humana indigētia etiā vſu vite ipſi⁹ approbantur: ideoq; hoc velut extra naturā exiſtēs. non niſi tepidos ac male fundatos monachos pulſat. Que autē naturalia ſunt: ⁊ iā ꝓbatiſſimos monachoꝝ equidē in ſolitudine cōmorātes attēptare nō deſinūt. Et intantū hoc veriſſimū comprobatur: vt etiā gentes nōnullas ab hac paſſione: id eſt philargyria liberas oīmodis agnoſcam⁹: q2 nequaq̄ vitij huius egritudinē vſu ⁊ conſuetudine receperūt. Illū quoq; priorē mundū q̄ ante diluuium fuit: diutiſſime concupiſcentie hui⁹ rabiem credim⁹ ignoraſſe. Que etiā in vno quoq; noſtrū recte abrenunciante: ſine vllo labore probatur extingui: cū ſcilicet vniuerſis quis facultatibus abiectis: ita expetierit cenobij diſciplinā vt ex eis ne vnū quidē denariū ſibimet ſupereſſe patiatur. Cuius rei teſtes multa hominū milia poſſumus inuenire: qui cum ſub momēto breuiſſimo diſperſis omnib⁹ ſubſtātijs ſuis: ita hanc eradicauerunt paſſionē: vt ne tenuiter quidē ab ea pulſentur vlterius: nihilominus omni tempore contra gaſtrimargiā pugnantes: niſi ingenti circūſpectione cordis: ⁊ abſtinentia corporis dimicauerint ſecuri eſſe non poſſunt.

¶ De ira atq; triſtitia q̄ inter accidentia vitia plerūq; inueniantur. Capitulum. ix.

Triſtitia ⁊ acidia nulla quēadmodū ſuperiora diximus accedente extrinſecus ꝓuocatione generari ſolēt. Nam ſolitarios q̄ ⁊ in eremo conſtitutos: nulliq; humano cōmixtos cōſortio: frequenter atq; amariſſime vexare noſcūtur: qđ eſſe veriſſimū quiſq; cū fuerit in ſolitudine cōmorat⁹: ⁊ pugnas hoīs interioris expertus: ipſis experimētis ꝑfacile cōprobabit.

¶ De ſex vitiorū concordia: ⁊ duorum ab eis diſſidētium cognatione. Capitulum. x.

Hec igit octo vitia licet diuerſos ort⁹ ac diſſimiles efficiētias habeāt: ſex tñ ꝓora: id eſt gaſtrimargia. fornicatio: philargyria ira triſtitia: accidia: quadam inter ſe co

gnatione: ⁊ vt ita dixerim cõcatbenatione connexa ſunt: ita vt
prioris exuberãtia: ſequenti efficiatur exordiũ. Nã de abundantia
gaſtrimargie: fornicationẽ: de fornicatione philargyriã: de phi⸗
largyria iram: de ira triſticiã: de triſticia acidiã neceſſe eſt pullu
lare: ideoq́ ſimili cõtra hec modo atq́ eadẽ ratione pugnandũ
eſt: ⁊ a precedentibꝰ ſemper aduerſus ſequẽtes oportet nos inii⸗
re certamina. Facilius em̃ cuiuſlibet arboris noxia latitudo ac
pceritas exareſcit: ſi antea radices eius quibus innititur vel nu⸗
date fuerint vel ſuſciſe. Et inſtantes humores aquarũ cõtinuo
ſiccabuntur: cũ generator earũ fons ac profluẽtes vene: ſolerti in
duſtria fuerint obturate. Quãobrẽ vt acidia vincatur: ante tri⸗
ſticia ſuperanda eſt: vt triſticia ꝓpellatur: ira prius eſt extruden⸗
da: vt extinguatur ira: philargyria calcãda eſt vt euellatur philar⸗
gyria fornicatio compeſcẽda eſt: vt fornicatio ſubtrahatur: gaſtri
margie vitiũ eſt caſtigandũ. Reſidua vero duo: id eſt cenodoxia
⁊ ſuperbia: ſibi quidẽ ſimiliter illa qua de ſuperioribus viiijs
diximus ratione iunguntur: ita vt incrementũ prioris: ortus effi
ciatur alterius. Cenodoxie em̃ exuberantia: ſuperbie fomitẽ pa⸗
rit. Sed ab illis ſex prioribus .vitijs penitus diſſidẽt: nec ſimi
li cũ eis ſocietate federantur. Siquidẽ nõ ſolũ nullã ex illis occa⸗
ſionẽ ſue generationis accipiunt: ſed etiã cõtrario modo atq́ or
dine ſuſcitantur. Nã illis euulſis hec vehementius fructificãt: ⁊
illorũ morte viuacius pullulant atq́ ſuccreſcunt. Unde etiã di⸗
uerſo modo ab his duobus vitijs impugnamur. In vnũquodq́
em̃ illoꝝ ſex vitiorũ tunc incidimus: cũ a precedentibꝰ eoꝝ fueri
mus eliſi: in hec vero duo: victores ⁊ maxime poſt triũphos pe
riclitamur incurrere. Omnia igitur vitia quẽadmodũ incremento
precedentiũ generantur: ita illorũ diminutiõe purgantur. Et hac ra
tione vt ſuperbia poſſit explodi: cenodoxia eſt preſocãda. Et ita
ſemper prioribus ſuperatis ſequentia conquieſcẽt: ⁊ extinctione
precedentiũ: reſidue paſſiones abſq́ labore marceſcẽt. Et licet
hec que prediximus octo vitia: illa qua cõmemorauimus rõne
inuicẽ ſibi cõnexa atq́ permixta ſint: ſpecialius tñ in quattuor
cõiugationes ⁊ copulas diuiduntur. Gaſtrimargie nãq́ fornica⸗
tio peculiari conſortio federatur: philargyrie ira: triſticie acidia:
cenodoxie ſuperbia familiariter coniungatur.

De origine ⁊ qualitate vniuſcuiuſq́ vitij. Cap. xj.

T vt ſingillatim nunc de vniuſcuiuſq́ vitij generibꝰ di
e ſputemus: gaſtrimargie genera ſunt tria. Primũ qđ ad
refectionẽ perurget monachũ ante horã ſtatutã ac legiti
mã feſtinare. Scđm qđ expletione ventris: ⁊ quarũlibet eſcarũ
voracitate letatur. Tertiũ qđ accuratiores ac delicatiſſimos deſi⸗
derat cibos. Que tria nõ leui diſpendio monachũ feriũt: niſi ab
omnibus iſtis pari ſtudio atq́ obſeruãtia ſemetipſum expedire
cõtenderit. Nã quẽadmodũ abſolutio ieiunij ante horã canoni⸗

tam nullatenus preſumenda eſt: ita ⁊ vētris ingluuies ⁊ eſcarū
ſumptuoſa atq; exquiſita preparatio ſimilr amputāda. Ex his
em̄ tribus cauſis diuerſe ac peſſime valitudines anime pcreanť
Nā de prima monaſterij odiū gigniť: atq; exinde horror: ⁊ into
lerantia eiuſdē concreſcit habitaculi: quā ſine dubio mox diſceſ
ſio aut fuga velociſſima ſubſequeť. De ſecūda igniti luxurie ⁊ li
bidinis aculei ſuſcitanť. Tertia etiā inextricabiles philargy
rie laqueos nectit ceruicib⁹ captiuoꝝ: nec aliqñ mona. hū ſinit ꝑ
fecta chriſti nuditate fundari. Cuius nobis paſſionis ineſſe ve
ſtigia iſto ꝙ̄ deprehēdimus indicio: cū forte ad refectionē detēti
ab aliquo fratrū: côtēti nō ſumus eo ſapore cibos ſumere: quo
ab exhibēte côditi ſunt: ſ; quiddā ſupfundi eis vel adijci: impor
tuna atq; effrenata poſcimus libertate. Qḋ fieri penit⁹ nō opor
tet: trib⁹ de cauſis. Primo: qr mēs monachi ſemꝑ deb; in omni
tolerātie ac parcitatis exercitatione verſari: ⁊ ſm Apl'm diſce
re in quib⁹ eſt ſufficiēs eſſe. Nullatenus em̄ poterit: vel occulta Phil. 4.
vel maiora corporis deſideria refrenare: quiq; deguſtatiōe modi
ce inſuauitatis offenſus: ne ad momētū quidē delitias gutturis
ſui valuerit caſtigare. Scḋo ꝙ nonnunꝙ̄ euenit vt ad horā deſit
illa ſpēs que poſtulať a nobis: ⁊ verecūdia neceſſitati vel fruga
litati ſuſcipiētis incutimus: publicātes ſc; paupertatē eius quā ſo
li deo cognitā eē maluerat. Tertio ꝙ interdū ſolet ſapor ille quē
nos adijci poſcimus alijs diſplicere: ⁊ inuenimur iniuriā mul
tis (dū noſtre gule ac deſiderio ſatiſfacere cupimus) irrogare ꝑ
pter qḋ omnimodis hec in nobis eſt caſtigāda libertas. Forni
cationis genera ſunt tria. Primū qḋ ꝑ cōmixtionē ſexus vtriuſ
q; perficiť. Scḋ; qḋ abſq; feminino tactu: ꝑ quo her patriarche Gen. 38.
inde filius a dño ꝑcuſſus legiť: qḋ in ſcripturis ſanctis immūdi
cia nūcupať: ſup quo Apl's. Dico aūt innuptis ⁊ viduis: bonū 1. Cor. 7.
eſt illis ſi ſic permāſerint ſicut ⁊ ego. ꝙ ſi ſe nō côtinent: nubant.
Melius eſt em̄ nubere ꝙ̄ vri. Tertiū qḋ animo ac mente conci
piť. De quo dñs in euāgelio. Qui viderit mulierē ad côcupiſcen Matth. 5.
dū eā: iam mechatus eſt eā in corde ſuo. Que tria genera beat⁹
Apl's pari mō extinguenda pnunciās. Mortificate inquit mē Col. 3.
bra veſtra que ſunt ſup terrā: fornicationē: immundiciā: libidi
nē ⁊c. Et iterū de duob⁹ ad Epheſios. Fornicatio ⁊ immūdicia Ephe. 5.
nec nomineť in vobis. Et iterū. Illud autē ſcitote: ꝙ omnis for Ibidem.
nicator aut immūdus aut auarus qḋ eſt idoloꝝ ſeruit⁹: nō hab;
hereditatē in regno chriſti ⁊ dei. Que tria vt a nobis pari obſer
uatione caueanť: ſimili nos eorū a regno chriſti atq; vna deter
ret excluſione. Philargyrie genera ſunt tria. Primū qḋ renūciā
tes: diuitijs ac facultatibus ſuis ſpoliari nō ſinit. Scḋm qḋ ea
que a nobis diſpenſata ſunt vel indigētibus diſtributa: reſume
re nos maiori cupiditate pſuadet. Tertiū qḋ ea ꝙ̄ ne antea qui
dem poſſedimus: deſiderare acquiri ve cōpellit. Ire genera ſunt
tria: Unum quod exardeſcit intrinſecus: quod grece thymos di θυμοσ

ὀργή citur. Aliud quod in verbum et opus effectūq; prorumpit: quod
Col. 3. orge nuncupatur: de quibus et apostolus. Nunc autē deponite
inquit et vos omnia: iram: indignationem. Tertium quod non
vt illa feruens ad horam dirigitur: sed per dies et tempora reser
ἀλήνισ uatur: qđ aleis dicitur. Que omnia equali sunt a nobis horro-
re damnanda. Tristicie genera sunt duo. Unum quod vel iracū-
dia desinente: vel de illato damno ac desiderio prepedito cassa-
toq; generatur. Aliud qđ de irrationabili mentis anxietate seu
desperatione descendit. Acidie genera sunt duo. Unum quod
ad somnum precipitat estuantes. Aliud quod cellam deserere
ac fugere cohortatur. Cenodoxia licet multiformis ac multiplex
sit: et in diuersas species diuidatur: genera tamen eius sunt duo
Primū q pro carnalib⁹ ac manifestis extollimur rebus. Scđm
q spiritalibus et occultis: desiderio vane laudis inflāmamur.

In quo sit vtilis cenodoxia. Capitulum. xij.

Na re tamen cenodoxia vtiliter ab incipientibus assu
mitur: ab his duntaxat qui adhuc vitijs carnalibus insti
gantur: vt verbi gratia: si illo tempore quo fornicationis
spiritu perurgentur mente conceperint: vel sacerdotalis officij di
gnitate: vel opinionē cunctorū qua sancti et immaculati esse cre
dantur: et ita immūdos cōcupiscentie stimulos quasi turpes atq;
indignos: vel existimationi sue: vel illi ordini iudicantes: hac
saltem contemplatione declinent: minore malo id qđ maius est
retundentes. Satius est cenodoxie vitio quēcunq; pulsari: q̄ in
cidere in fornicationis ardorē: vnde reparari aut nō valeat aut
vix valeat post ruinā. Quē sensum ex persona dei vnus prophe
Esa. 48. tarū eleganter expressit: dicēs. Propter me longe faciam furorē
meū: et laude mea infrenabo te ne intereas: id est: vt dū cenodo-
xie laudibus cōpediris: nequaq̄ ad inferni profunda prruas: et
irreuocabiliter mortaliū peccatorū consummatione mergaris.
Nec mirū tantam passioni huic inesse virtutem: vt irruentē quē
piam in fornicationis labē valeat refrenare: cū sit multorum expe
rimentis sepissime comprobatū: q ita eum quē semel veneni sui
peste corruperit: infatigabilem reddat: vt faciat ab eo ne biduā
na quidē ieiunia vel triduana sentiri. Qđ etiā nōnullos in hac
eremo frequenter nouimus fuisse cōfessos: se in cenobijs syrie cō
stitutos quinis diebus refectionē cibi sine labore tolerasse: nūc
autem tanta se fame ab hora tertia perurgeri: vt vix nonā vix
queant differre ieiunia quotidiana. Super qua re pulchre ab-
bas macharius cuidam percontanti cur fame ab hora tertia
in eremo pulsaretur: qui in cenobio hebdomadibus integris re
fectionē sepe contēnens nō sensisset esuriem: respondit. Quia
nullus est ieiunij tui testis qui te suis laudibus nutriat atq; su-
stentet: ibi autē te digitus hominū et cenodoxie refectio sagina-
bat. Huius aūt rei figura quā diximus superueniēte cenodoxie

vitium fornicationis excludi: pulchre in Regum libro ac ſignanter exprimitur: vbi populum iſraelem a necbao rege egypti captiuatum: aſcendens nabuchodonoſor rex aſſyriorum de finibus egypti ad ſuam tranſtulit regionem ſcilicet vt non eos libertate priſtine ⁊ genitali reſtitueret regioni ſed ad ſuas abduceret terras: ⁊ longius aſportandos ꝙ fuerant in terra egypti captiui. Que figura in hoc quoqꝫ competenter aptabitur: licet enim tolerabilius ſit cenodoxie ꝙ fornicationis vitio deſeruire: difficilius tamen a cenodoxie dominatione diſceditur. Quodammodo enim longiore itineris ſpacio captiuus abductus: laborioſius ad genitale ſolum ⁊ libertatem priſtinam reuertetur: meritoqꝫ ad eum increpatio illa prophetica dirigetur. Quare inueteratus es in terra aliena? Recte ſiquidem inueteratus dicitur in terra aliena: quiſquis a terrenis vitijs non innouatur. Superbie genera ſunt duo. Primum carnale. Secundum ſpiritale: quod etiam pernicioſius eſt. Illos namqꝫ deſperatius impugnat quos in quibuſdam virtutibus profeciſſe repperit. Baruch. 3.

De varia oppugnatione omnium vitiorum. Cap. xiij.

h Ec igitur octo vitia cum omne hominum genus pulſent: non tamen vno modo impetunt cunctos. In alio nanqꝫ ſpiritus fornicationis locum obtinet principalem: in alio ſuperequitat furor: in alio cenodoxia vendicat tyrannidem: in alio arcem ſuperbia tenet. Et cum conſtet omnes ab omnibus impugnari: diuerſo tamen modo ⁊ ordine ſinguli laboramus.

De inſtituendo aduerſum vitia certamine ſecundum ipſorum infeſtationem. Capitulum. xiiij.

q Uamobrem ita nobis aduerſus hec arripienda ſunt prelia vt vnuſquiſqꝫ vitium quo maxime infeſtatur explorans: aduerſus illud arripiat principale certamen: omnem curam mentis ac ſollicitudinem erga illius impugnationem obſeruationemqꝫ defigens: aduerſus illud quotidiana ieiuniorum dirigens ſpicula: contra illud cunctis momentis cordis ſuſpiria crebraqꝫ gemituum tela contorquens: aduerſus illud vigiliarum labores ac meditationem ſui cordis impendens: indeſinentes quoqꝫ orationum ad deum fletus fundens: ⁊ impugnationis ſue extinctionem ab illo ſpecialiter ac iugiter poſcens. Impoſſibile nanqꝫ eſt de qualibet paſſione triumphum quempiam promereri: priuſꝙ intellexerit induſtria vel labore proprio victoriam certaminis ſemet obtinere non poſſe: cum tamen vt valeat emundari: neceſſe ſit eum die noctuqꝫ in omni cura ⁊ ſollicitudine permanere. Cumqꝫ ſe ab ea ſenſerit abſolutum: rurſum latebras ſui cordis ſimili intentione perluſtret: ⁊ excipiat ſibi quam inter reliquas perſpexerit duriorem: atqꝫ aduerſus eam ſpecialius omnia ſpiritus arma commoueat: ⁊ ita ſemper validioribus ſuperatis celerem de reſiduis habebit facilemqꝫ victoriam: quia ⁊ mens triumphorum

pꝛoceſſu redditur foꝛtioꝛ: ⁊ infirmoꝛum pugna ſuccedēs pꝛom
ptioꝛem ei pꝛouentū faciet pꝛelioꝝ: vt fieri ſolet ab his qui co-
ram regibus mundi huius omnigenis cōgredi beſtijs pꝛemio-
rum cōtemplatione cōſueuerant: qđ ſpectaculi genus vulgo pā
carpū nuncupaſ. Hi inquam feras quaſcunq̃ foꝛtioꝛes roboꝛe
vel feritatis rabie cōſpexerint diriores: aduerſus eas pꝛime cō
greſſionis certamen arripiunt: quibus extinctis reliquas q̃ mi
nus terribiles minuſq̃ vehemētes ſunt: exitu faciliore pꝛoſter
nunt. Ita ⁊ vitijs ſemꝑ robuſtioꝛibus ſuperatis: atq̃ infirmio
ribus ſuccedētib⁹: parabiſ nobis abſq̃ vllo diſcrimine ꝑfecta
victoꝛia. Nec tñ putandū ꝙ pꝛincipaſr quis cōtra vnū dimicās
vitiū: ⁊ velut incautius alioꝝ tela pꝛoſpiciens: inopinato ictu
facilius valeat ſauciari: qđ nequaq̃ fiet. Impoſſibile nanq̃ eſt:
eū qui pꝛo coꝛdis ſui emūdatione ſollicitus erga. impugnatio-
nem vitij cuiuſlibet intentionē ſue mentis armauerit: aduerſus
cetera quoq̃ vitia generalē quendā hoꝛroꝛē ⁊ cuſtodiā ſimilē nō
habere. Quo eni᷒ mō vel de illa qua abſolui deſiderat paſſione
merebitur obtinere victoꝛiā: que᷒ indignū purgationis pꝛemio
alioꝝ facit contagio vitioꝝ. Sed cū pꝛincipalis coꝛdis noſtri
intentio: velut ſpecialē pugnā aduerſus vnā exceperit paſſionē
pꝛo ipſa oꝛabit attētius: peculiari ſollicitudine ac ſtudio ſuppli
cans: vt eā diligētius obſeruare: ⁊ ꝑ hec celerē mereaſ obtinere
victoꝛiā. Hunc nāq̃ nos oꝛdinē pꝛelioꝝ exercere debere: nec tñ
Deut. vij. de noſtra virtute confidere: etiā legiſlatoꝛ his docet verbis. Nō
timebis eos: q2 dominus deus tuus in medio tui eſt: deus ma-
gnus ⁊ terribilis: ipſe conſumet nationes has in conſpectu tuo
paulatim atq̃ ꝑ partes. Non poteris delere eas pariter ne foꝛ-
te multiplicentur cōtra te beſtie terre. Dabitq̃ eos domin⁹ de⁹
tuus in cōſpectu tuo: ⁊ interficiet illos donec penit⁹ deleanſ.

¶ Nihil nos poſſe aduerſum vitia ſine auxilio dei: nec debere nos in eoꝝ extolli victoꝛia. Cap. xv.

Ed neq̃ debere nos in eoꝝ extolli victoꝛia: ſimiliter am
Deut. vi. ſ monet. Ne poſtq̃ comederis inquit ⁊ ſatiat⁹ fueris: do-
mos pulchꝛas edificaueris: ⁊ habitaueris in eis: ha-
bueriſq̃ armenta ⁊ ouiū greges: auri ⁊ argenti cunctarūq̃ rerū
copiā: eleueſ coꝛ tuū: ⁊ non reminiſcaris dñi dei tui q̃ eduxit te
de terra egypti: de domo ſeruitutis: ⁊ ductoꝛ tuus fuit in ſolitu
Pꝛouer. 24. dine magna atq̃ terribili. Salomon quoq̃ in Pꝛouerbijs. Si
ceciderit inimicus tuus noli gratulari: in ſupplantatione autē
eius noli extolli: ne videat dominus ⁊ nō placeat ei: ⁊ auertat
iram ſuā ab eo: id eſt: ne perſpiciens elationē coꝛdis tui: ab ei⁹
impugnatione diſcedat: ⁊ incipias derelictus ab eo rurſus illa
quā per dei gratiā ante ſuperaueras paſſione vexari. Non enim
Pſā. lxxiij. oꝛaſſet pꝛopheta: dicens. Ne tradas domine beſtijs animā con
fitentē tibi: niſi ſciſſet pꝛopter inflationem coꝛdis quoſdam vt

humilientur eiſdem rurſum vitijs que vicerant tradi. Quãobrē
certos nos eſſe cõuenit: tã ipſis rerũ experimẽtis ꝙ innumeris
ſcripture teſtimonijs eruditos: nr̃is nos viribus (niſi dei ſoliꝰ
auxilio fulciamur) tantos hoſtes ſuperare nõ poſſe: ⁊ ad ipſum
quotidie ſummã victorie noſtre referre debere. Ita ſuper hoc ꝙ
per moyſen domino cõmonente. Ne dicas in corde tuo: cũ dele- Deute. ix.
uerit eas dominus deus tuus in cõſpectu tuo. Propter iuſticiã
meã introduxit me dominus: vt terrã hanc poſſiderē: cũ pro-
pter impietates ſuas iſte delete ſint nationes. Neq3 eñ propter
iuſticias tuas ⁊ equitatē cordis tui tu ingredieris vt poſſideas
terras earũ: ſed q2 ille egerũt impietatē: te introeũte delete ſunt
Rogo quid apertius potuit dici contra perniciosam opinionē
preſumptionēq3 noſtrã: qua totũ quod agimus: vel libero arbi-
trio vel noſtre volumus induſtrie deputare: Ne dicas inquit in
corde tuo: cũ deleuerit eas dominꝰ deus tuus in cõſpectu tuo:
propter iuſticiã meã introduxit me dominus: vt terrã hãc poſſi
derē. Nõne his qui oculos anime reſeratos ⁊ aures habent ad
audiendũ euidenter expreſſit. Cũ tibi proſpere vitiorum carnaliũ
bella ſucceſſerint: ⁊ videris te de ipſorum ceno ⁊ cõuerſatione mun
di iſtius liberatũ: nõ tue id virtuti nec ſapiẽtie prouentũ pugne
atq3 victorie inflatus aſcribas: credēs te propter labores ⁊ ſtu-
dium tuũ: ⁊ arbitrij libertatē: de ſpiritalibus nequicijs vel car-
nalibus vitijs obtinuiſſe victoriã. Quibus procul dubio in nul-
lo penitus preualere potuiſſes: niſi te domini communiſſet ac
protexiſſet auxilium.

De ſignificatione ſeptē gentiũ quarum iſrael ac cepit terras: ⁊ quare alibi ſeptem et alibi multe gen- tes eſſe dicantur. Capitulum. xvj.

Et ſunt ſeptē gẽtes quarum terras egreſſis ex egypto filijs
b iſrael daturũ ſe dominus repromittit. Que omnia ſcḋm i. Corin. x.
apoſtolũ cũ in figura contigerint illis: ad noſtrã cõmo-
nitionē ſcripta debemus accipere. Ita enim dicitur. Cum intro Deute. vij.
duxerit te dominꝰ deus tuus in terrã quã poſſeſſurus ingredie-
ris: ⁊ deleuerit gentes multas corã te: ethheũ ⁊ gergeſeũ ⁊ amor-
reum ⁊ chananeum ⁊ ferezeum ⁊ eueum ⁊ iebuſeum: ſeptē gen-
tes multo maioris numeri ꝙ tu es: ⁊ robuſtiores te: tradideritq3
eas dominus tibi: percuties eas vſq3 ad internetionem. Quod
vero multo maioris numeri eſſe dicuntur: hec eſt ratio: q2 plura
ſunt vitia ꝙ virtutes. Et ideo in catalogo quidem dinumeran-
tur ſeptem nationes: in expugnatione vero earum ſine numeri
aſcriptione ponũtur. Ita enim dicitur: Et deleuerit gentes mul
tas coram te. Numeroſior enim eſt ꝙ iſrael carnalium paſſionũ
populus: de hoc ſeptenario fomite vitiorum ac radice proce-
dens. Exinde enim pullulant homicidia: cõtentiones: hereſes:

furta: falſa teſtimonia: blaſphemie: comeſſationes: ebrietates: detractiones: ludicra: turpiloquia: mendacia: periuria: ſtultiloquia: ſcurrilitas: inquirendo: rapacitas: amaritudo: clamor: indignatio: contemptus: murmuratio: tẽptatio: deſperatio: multa alia q̃ cõmemorare plongũ eſt. Que cũ a nobis leuia iudicẽtur: quid de illis Apl's ſenſerit: vel quã ſup his ſententiã intulerit audiamus. Neq; murmuraueritis inquit: ſicut quidã illoꝝ murmurauerũt. et ab exterminatore perierũt. Et de tẽptatione.

I. Cor. x. Neq; tẽptemus xp̃m: ſicut quidã illoꝝ tẽptauerunt: et a ſerpentibus perierunt. De detractione: Noli diligere detrahere ne eradiceris. Et de deſperatione. Qui deſperantes ſemetipſos tradiderunt impudicitie: in operationẽ omnis erroris: in immunditiã. Qd vero clamor ſicut ira et indignatio et blaſphemia condemnetur: eiuſdẽ apoſtoli vocibus maniſeſtiſſime perdocet: ita precipientis. Omnis amaritudo et ira et indignatio: et clamor et blaſphemia tollat a vobis: cũ omni malicia: aliaq; compluraq; his ſimilia. Que cũ multo ſint maioris numeri q̃ virtutes: deuictis tamen illis octo principalib' vitijs: ex quoꝝ natura eas certum eſt emanare omnes protinus cõquieſcunt: ac perpetua pariter cũ his internetione delentur. De gaſtrimargia nãq; naſcũtur comeſſationes: ebrietates. De fornicatione: turpiloquia ſcurrilitas: ludicra: ac ſtultiloquia. De philargyria: mẽdaciũ: fraudatio: furta: periuria: turpis lucri appetitus: falſa teſtimonia: violentia: inhumanitas ac rapacitas. De ira: homicidiũ: clamor et indignatio. De triſticia: rancor: puſillanimitas: amaritudo: deſperatio. De acidia: ocioſitas: ſomnolentia: importunitas: inquietudo: peruagatio: inſtabilitas mẽtis: et corporis verboſitas: curioſitas. De cenodoxia: cõtẽtiones: hereſes: iactãtia ac preſumptio nouitatũ. De ſuperbia: cõtemptus: inuidia: inobedientia: blaſphemia: murmuratio: detractio. Quod autẽ he peſtes etiam robuſtiores ſint: maniſeſte nature ipſius impugnatione ſentimus. Fortior enim militat in mẽbris noſtris oblectatio carnaliũ paſſionũ q̃ ſtudia virtutũ: q̃ nonniſi ſumma contritione cordis et corporis acquiruntur. Si autẽ et illas innumerabiles hoſtiũ catervas ſpiritalibus oculis contẽpleris: quas beat' Apl'us enumerat: dicẽs. Nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ et ſanguinẽ: ſed aduerſus principat': aduerſus poteſtates: aduerſus mundi rectores tenebraꝝ harũ: cõtra ſpiritalia nequicie in celeſtibus. Et illud qd de viro iuſto in nonageſimo dicitur pſalmo. Cadent a latere tuo mille et decẽ milia a dexteris tuis: liquido peruidebis: q multo maioris ſint numeri: et validiores q̃ nos carnales ſcilicet atq; terreni: quippe cũ illis ſpiritalis atq; aeria conceſſa ſubſtantia ſit.

Ibidem.

Ephe. iiij.

Ibidem.

Eiuſdẽ. vj.

Interrogatio de comparatione ſeptem gentium et octo vitiorum. Capitulum. xvij.

Ermanus. Quõ igitur octo ſunt vitia que nos impu-
s gnant: cum per moyſen ſeptẽ dinumerate ſint gentes q̃
aduerſantur populo iſrael: vel quemadmodũ terras vi-
tiorum commodum nobis eſt poſſidere?

Reſponſio quõ ſecundũ octo vitia octo gentiũ numerus impleatur. Capitulum.xviij.

Erapion. Octo eſſe principalia vitia q̃ impugnant mo-
ſ nachũ. cũctorũ abſoluta ſentẽtia eſt. Que figuraliter ſub
gentiũ vocabulo nominata: idcirco nunc oĩa non ponũ-
tur: eo q egreſſis iã de egypto ⁊ libertatis ab vna gente validiſ-
ſima: id eſt egyptiorũ: moyſes vel per ipſum dñs in Deuterono-
mio loq̃baẽ. Que figura in nobis q̃ rectiſſime ſtare depbẽdit. q̃
de ſeculi laqueis expedit: gaſtrimargie: id eſt vẽtris vel gule vi-
tio caruiſſe cognoſcimur. Et habemus iam ꝯ has reſiduas ſe-
ptẽ gentes ſiti rõne cõſlictũ: prima. ſ. q̃ iã deuicta eſt minime cõ-
putata. Cuiꝰ ẽt terra in poſſeſſionẽ iſraeli nõ daẽ: ſed vt deſerat
eã ppetuo: ⁊ egrediaẽ ab ea: dñi preceptione ſanciẽ. Et idcirco
ita ſunt moderanda ieiunia: vt nõ neceſſe ſit p immoderationẽ
continentie: que defectione carnis vel infirmitate contracta eſt:
reuerti rurſus ad egyptiorũ terrã: id eſt priſtinã gule ⁊ carnis cõ-
cupiſcentiã: quã cũ mũdo huic abrenunciaremus: abiecimꝰ. Qđ
figuraliẽr illi ppeſſi ſunt: q̃ egreſſi in ſolitudinẽ virtutũ: rurſus de-
ſiderauerũt ollas carnium ſuper quas ſedebant in egypto.

Cur vna gens quidem deſeri ſeptem vero iubentur extingui. Capitulum.xix.

Uod aũt illa gẽs in qua nati ſunt filij iſrael nõ peniẽꝰ ex-
q tingui: ſed tantummodo deſeri eius terra precipitur: he
vero ſeptem vſq̃ ad internetionem iubentur extingui:
hec ratio eſt q quantumlibet ardore ſpiritus ſuccenſi eremũ vir-
tutum fuerimus ingreſſi: in ciuitate ac miniſterio gaſtrimargie
⁊ quodãmodo quotidiano eius commercio nequaq̃ carere po-
terimus. Semper enim in nobis edulij ⁊ eſcarum vtiſ ingenitus
ac naturalis viuit affectus: lz amputare ſuperfluos eius appe-
titus ac deſideria feſtinemꝰ: q̃ ſicut p omnia deleri non poſſunt:
ita debent quadã declinatione vitari. De hac enim diciẽ. Et car-
nis curam ne feceritis in deſiderijs. Dum huius ergo cure quaſ Roma.xiij.
precipimur non p omnia abſcidere: ſed abſq̃ deſiderijs exhibe-
re retinemus affectum: euidenter egypti dominationem nõ ex-
tinguimꝰ: ſed ab ipſa quadam diſcretione ſeparamur: nõ de ſu-
perfluis ſeu lautioribus epulis cogitãtes: ſed ſm apoſtolum: j. Timo.vj
victu quotidiano indumentoq̃ contenti. Quod figuraliter etiã
in lege mandatur. Non abominaberis egyptium. quia fuiſti Deut.xxiij.
incola in terra eius. Neceſſarius enim victus corpori: non

ſine vel ipſius pernicie vel anime ſcelere denegatur. Illarū vero ſeptem perturbationū velut omnimodis noxiarū: de receſſibus anime noſtre penitus exterminandi ſunt motus. De his enī: ita dicitur. Omnis amaritudo ira ⁊ indignatio: ⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollatur a vobis cū omni malicia. Et iterū. Fornicatio autē ⁊
Ephe. 4. omnis immundicia ⁊ auaricia nec nominetur in vobis: aut tur-
Eiuſdem. 5. pitudo: aut ſtultiloquiū: aut ſcurrilitas. Poſſumus ergo horum que nature ſuperinducta ſunt radices abſcidere vitiorū: vſum vero gaſtrimargie nequaꝙ̄ valebimus amputare. Non enī poſſumus quantumlibet profecerimus: id nō eſſe qđ naſcimur. Qđ ita eſſe etiā noſtra qui ſumus exigui: ꝙ̄ omniū pfectorum vita ⁊ cōuerſatione mōſtratur: qui cū reliquarū paſſionū reciderint ſtimulos. atq; eremū toto mentis feruore ⁊ corporis expetāt nuditate. nihilominus quotidiani victus ꝓuidentia ⁊ annui panis preparatione nequeunt liberari.

De natura gaſtrimargie ad ſimilitudinē aquile cōparande. Capitulum. xx.

Uius paſſionis figura qua neceſſe eſt quoſuis ſpiritales
b ſummoſq; monachū coartari. proprie ſatis aquile ſimilitudine deſignatur. Que cū excelſiſſimo volatu vltra nubiū fuerit altitudinē ſublimata: ſeſeq; ab oculis cunctorum mortaliū: ac a facie terre totius abſconderit: rurſus ad vallium ima ſubmitti: ⁊ ad terrena deſcendere: ac morticinis cadaueribus implicari ventris neceſſitate cōpellitur. Quibus manifeſtiſſime comprobatur gaſtrimargie ſpiritū nequaꝙ̄ poſſe vt cetera vitia reſecari vel per omnia ſimiliter extingui: ſed aculeos eius ac ſuperfluos appetitus virtute animi retundi tantū atq; cohiberi.

De perſeuerantia gaſtrimargie aduerſus philoſophos diſputata. Capitulum. xxi.

Am huius vitij naturā quidā ſenū cū philoſophis diſ-
n putās: qui eū pro ſimplicitate chriſtiana velut ruſticū crederēt fatigandū: ſub hoc problematis figurās colore eleganter expreſſit. Multis inquit creditoribus pater meus me derelinquit obnoxiū: ceteris ad integrū ſoluēs: ab omni conuentionis eorū moleſtia liberatus ſum: vni ſatiſfacere quotidie ſoluēdo nō poſſum. Cūq; illi ignorātes vim propoſite queſtionis abſolutionem eius precario poſtularent: multis ait vitijs fui naturali cōditiōe conſtrictus ſed inſpirāte dño deſideriū libertatis: cūctis illis tāꝙ̄ moleſtiſſimis creditoribus renuncians huic mūdo: ⁊ omnē ſubſtantiā quā mihi ſucceſſione patris obuenerat: a me pariter abijciens ſatiſfeci: atq; ab eis ſum omnimodis abſolutus: gaſtrimargie vero ſtimulis nullo mō carere preualui. Nec enī quouis eā in paruū modū viliſſimāq; redigerē quātitatē: vim quotidiane cōpulſionis euado: ſed neceſſe eſt me ꝑpetuis eius cōuentionibus pur-

geri: ⁊ interminabilē quandā ſolutionē iugi functione depēde-
re: atq̧ inexplebile indictionib⁹ ei⁹ inferre vectigal. Cū illi hūc
quē velut idiotā ac ruſticā ante deſpexerāt: pnūciauerāt pmas
philoſophie ptes: id eſt ethicā diſciplinā apprime cōprehendiſ
ſe: mirari admodū: potuiſſe eum naturaliter aſſequi: qđ nulla ei
ſecularis eruditio cōtuliſſet: cū ipſi ſudore multo lōgaq̧ doctri
na hec attingere nequiuiſſent. Hec ſpāliter de gaſtrimargia dixiſ
ſe ſufficiat. Nunc reuertamur ad diſputationem quā de generali
vitiorum ceperamus exponere.

Cur Abrae prediperit deus decē gentes expugnā das a populo iſrael. Capitulum .xxi.

Um ad abraam dn̄s de futuris loqueret̄ qđ vos minil-
me requiſiſtis: nō ſeptē gētes legit̄ dinumeraſſe ſed de-
cē: quarum terra ſemini ei⁹ dāda pmittit̄. Qui numer⁹
adiecta idolatria atq̧ blaſphemia euidenter implet̄: quib⁹ ante
noticiā dei ⁊ gratiā baptiſmi: vel impia gentiliū vel blaphema
iudeoꝝ multitudo ſubiecta eſt: donec in intellectuali egypto cō
morat̄. Si aūt abrenūcians quis ⁊ egreſſus inde p dei gratiam
deuicta pariter gaſtrimargia ad eremū puenerit ſpiritalē: de im
pugnatione triū gentiū liberatus: cōtra ſeptē tantū que p moy-
ſen dinumerantur bella ſuſcipiet.

Quomō vtile nobis ſit vitiorum terras poſſidere. Capitulum .xxii.

Uod vero iſtaꝝ pernitioſarū gentiū regiōes ſalubriter
poſſidere precipimur: ita intelligit̄. Habet vnūqđq̧ vi
tiū in corde nr̄o ppriam ſtationē: quā ſibi vendicans
in aīe nr̄e receſſu exterminat iſraelē: id eſt cōtēplationē reꝝ ſum
marū atq̧ ſanctaꝝ: eiſq̧ ſemp aduerſari nō deſinit. Nō eīn pñt 2. Cor. 6.
virtutes cū vitijs pariter cōmorari. Que eīn pticipatio iuſticie
cū iniquitate: aut q̄ ſocietas luci ad tenebras. Sed cū ab iſrae-
le populo: id eſt virtutibus cōtra ſe dimicantibus fuerint vitia
ſupata: locū quē ſibi in corde noſtro cōcupiſcētie vel fornicatio
nis ſpiritus retentabat: deinceps caſtitas obtinebit: quē furor
ceperat: paciencia vendicabit quē triſticia mortem operās occu
pauerat: ſalutaris ⁊ plena gaudio leticia poſſidebit. quē acci-
dia vaſtabat: incipiet excolere fortitudo. quē ſupbia cōculcabat
humilitas honeſtabit: ⁊ ita ſingulis vitijs expulſis: eoꝝ loca:
id eſt affectus virtutes cōtrarie poſſidebunt. Que filij iſrael: id
eſt aīe videtis deū: nō immerito nūcupant̄: q̄ cū vniuerſas cor-
dis expulerint paſſiones: nō tam alienas poſſeſſiones: inuaſiſſe
q̄ pprias recuperaſſe credendi ſunt.

Qđ terre de quibus expulſi ſunt populi chananeo rum ſemini ſem fuerint deputate. Capitulum .xxiii.

c Teſtē ſcṗtū docet vetꝰ traditio: has eaſdē terras cha-
naneoꝝ in quas introducunt filij iſrael: filij ſem fuerūt
quondā in orbis diuiſione ſortiri: quas deinceps ꝑ vim
atq; potētiā poſteritas cham ꝑuaſionis iniquitate poſſedit. In
quo ⁊ dei iudiciū rectiſſimū cōprobat: quo ⁊ illos de locis alienis
que male occupauerāt expulit: ⁊ iſtis antiquā patrū poſſeſſionē: que
proſapie eoꝝ in diuiſione orbis fuerat deputata reſtituit. Que
figura in nobis quoq; ſtare certiſſima ratione cognoſcitur. Nā
voluntas dñi poſſeſſionem cordis nr̄i non vitijs ſed virtutibus
naturaliter deputauit. Que poſt preuaricationē ade inſoleſcē
tibus vitijs.i.ꝓprijs chananeis: a ꝓpria regiōe depulſe: cū et
rurſum ꝑ dei grām diligentia nr̄a ac labore fuerint reſtitute: nō
tā alienas occupaſſe terras quā proprias credende ſunt recepiſſe

¶ Teſtimonia diuerſa ſuper ſignificatiōe octo vitioꝝ. Capitulum.xxv.

Luce.11. d De his octo vitijs ⁊ in euangelio ita ſignificat. Cū autē
immundus ſpūs exierit ab hoīe: ambulat ꝑ loca arida
querēs requiē ⁊ nō inuenit: Tūc dicit: reuertar in domū
meā vnde exiui. Et veniēs inuenit vacantē: ſcopis mundatā et
ornatā. Tunc vadit ⁊ aſſumit alios ſeptē nequiores ſe ſpūs: et
intrātes habitāt ibi: ⁊ fiunt nouiſſima hoīs illius peiora priori
bus. Ecce vt ibi ſeptē gētes legimꝰ excepta egyptioꝝ: de quo egreſ
ſi fuerant filij iſrael: ita ⁊ hic ſeptē reuerti ſpūs dicunt immun-
di: excepto eo quo ab hoīe prius narrat egreſſus. De hoc ſeptena-
Prouer.26. rio fomite vitioꝝ ſalomon quoq; in Prouerbijs ita deſcribit. Si te
rogauerit inimicus voce magna: ne cōſenſeris ei: ſeptē enī neq-
tie ſunt in aīa eius. i. ſi ſuperatus gaſtrimargie ſpūs ceperit tibi
ſua hūiliatione blandiri: rogans quodāmō vt aliqd relaxans a
cepto feruore impertias ei: quod cōtinentie modū ⁊ menſurā iuſte
diſcretionis excedat: ne reſoluaris eiꝰ ſubiectiōe: nec arridente
impugnationis ſecuritate: quia videris paulliſper a carnalibꝰ incen
tiuis factus quietior: ad ꝓſtinā remiſſionē vel ꝓteritas gule cōcupi
ſcētias reuertaris. Per hoc enī dicit ſpiritꝰ ille quē viceras Re-
uertar in domū meā vndē exiui. Et ꝓcedētes ex eo cōfeſtī ſeptē
ſpūs vitioꝝ erūt tibi acriores: quā illa paſſio que in ꝓmordijs fue-
rat ſuperata: qui te mox ad deteriora ꝑtrahent genera peccatoꝝ.

¶ Quod deuicta paſſione gule impendens ſit labor ad virtutes ceteras obtinēdas. Capitulum.xxvj.

q Quapropter ieiunijs ⁊ cōtinētie incūbentibus nobis: fe
ſtinandū eſt vt gule paſſione ſuperata: protinus aīam
nr̄am vacuam eſſe a neceſſarijs virtutibus nō ſinamus
ſed eis vniuerſos receſſus cordis noſtri ſtudioſius occupemus
ne reuertens cōcupiſcentie ſpiritus: inanem nos ab ipſis vacan

teſq; reperiat: ꝛ nō ſibi iā ſoli aditū parare cōtentus: introducat ſecū in aīam noſtrā ſeptenariū hunc fomitē vitioꝝ: ꝛ faciat noſtra nouiſſima peioꝛa pꝛioꝛibus. Turpioꝛ eīm erit poſt hec ꝛ immūdioꝛ anima: ac ſupplicio grauioꝛe plectetur: que ſe renunciaſſe huic ſeculo gloꝛiaꝫ: dominantibus ſibi octo vitijs: q̄ fuerat quōdam in ſeculo cōſtituta: cū nec diſciplina monachi fuiſſet pfeſſa nec nomē. Nā ꝛ nequioꝛes hi ſeptem ſpūs illo pꝛiore qui egreſſus fuerat: idcirco dicuntur: quia deſideriū gule: id eſt gaſtrimargia per ſeſe non eſſet noxia: niſi intromitteret grauioꝛes alias paſſiones: id eſt foꝛnicationis: philargyrie ire: triſticie: ſiue ſuperbie: que per ſemet noxia anime ac peremptoꝛia eſſe non dubium eſt. Et idcirco perfectionis puritatem nūq̄ poterit obtinere: quiſquis eam de hac ſola continētia: ideſt ieiunio coꝛpoꝛali ſperauerit acquirēdam: niſi nouerit ob id ſe hanc exercere debere vt humiliata carne ieiunijs facilius poſſit aduerſus alia vitia inire certamen: non inſoleſcente carne ſaturitatis ingluuie.

¶ Quod nō idem oꝛdo pꝛelioꝝ ſit qui ponitur in catalogo vitioꝛum. Capitulum .xxvij.

Sciendum tñ nō eandē eſſe in omnibus oꝛdinem pꝛeliorum: qꝛ ſicut diximus: nō vno mō impugnamur omnes ꝛ opoꝛtet vnūquēq; noſtrum ſꝫ qualitatem belli quo pꝛincipaliter infeſtat: concertationum luctamē arripere: ita vt alium neceſſe ſit aduerſus vitiū qd̄ tertium ponit pꝛimū exercere cōflictū: aliū contra quartum ſeu quintum: ꝛ ita pꝛout ipſa vitia in nobis obtinent pꝛincipatū. Utq; impugnationis exigit modus: nos quoq; opoꝛtet oꝛdinem inſtituere pꝛelioꝛum: ſꝫ quem pꝛouentus quoq; victoꝛie triumphiq; ſuccedens: faciet nos ad puritatem coꝛdis ꝛ perfectionis plenitudinem peruenire. Hucuſq; abbas ſerapion de natura octo pꝛincipalium vitiorum nobis differens: latentium in coꝛde noſtro paſſionum genera (quarum cauſas atq; affinitates: cum ab ipſis quotidie vaſtaremur: nec cognoſcere poteramus) ita lucide reſerauit: vt eas quodammodo ante oculos poſitas intueri nobis velut in ſpeculo videremur.

¶ Explicit collatio abbatis Serapionis.

¶ Incipit annotatio capituloꝛum collationis theodoꝛi de nece ſanctoꝛum.

Ca. j. De deſcriptione eremi ꝛ inquiſitione: de nece ſanctoꝝ.
ij Reſponſio abbatis theodoꝛi ad pꝛopoſitam queſtionem.
iij De tribus que in hoc mundo ſunt. i. bonis ꝛ malis ꝛ medijs.
iiij Quod malum nulli inuito ab alio poſſit inferri.

v Obiectio quẽadmodũ ipſe deus dicatur creare mala.
vj Reſponſio ſuper interrogatione propoſita.
vij Interrogatio an reus ſit q̃ iuſto intulit mortẽ cũ iuſtus habeat de morte mercedem.
viij Reſponſio ad p̃cedentem interrogationem.
ix Exemplũ b[ea]ti iob a diabolo tẽptati: ⁊ dñi a iuda traditi: ⁊ q̃ iuſto tã proſpera q̃ aduerſa proficiant ad ſalutem.
x De virtute viri pfecti q̃ ambidexter figuratr nuncupatur.
xj De duplici genere temptationũ: q̃ triplici mõ inferuntur.
xij Quomodo vir iuſtus non cere ſed adamantino ſignatorio debeat eſſe conſimilis.
xiij Interrogatio ſi poſſit mens iugiter in vna atq; eadẽ qualitate durare.
xiiij Reſponſio ad interrogantis propoſitionem.
xv Quod detrimentum ſit diſcedentis e cella.
xvj De mutabilitate etiã ſupnarũ celeſtiũq; virtutum.
xvij Quod nemo ruina ſubitanea collabatur.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio theodori abbatis de nece ſanctorum

¶ De deſcriptione eremi ⁊ inq̃ſitione de nece ſctõrum.

Capitulum .j.

In paleſtine partibus iuxta thecue vicũ qui Amos prophetam meruit procreare: ſolitudo vaſtiſſima eſt vſq; arabiã ac mare mortuũ: quo ingreſſa deficiũt fluenta iordanis ⁊ aluei ſiti faciũt finẽ: ⁊ cineres ſodomorũ ampliſſima extenſione porrecta. In hac ſumme vite ac ſanctitatis viri monachi diutiſſime cõmorantes: repente ſunt a diſcurrẽtibus ſaracenorum latrunculis interempti. Quorum corpora licet ſciremus tam a pontificibus regionis illius q̃ ab vniuerſa plebe arabum tanta veneratione prerepta: ⁊ inter reliquias martyrũ condita: vt innumeri ppli e duobus oppidis concurrentes: grauiſſimũ ſibi certamen indixerint: ⁊ vſq; ad gladiorum conflictum pro ſancta rapina ſit eorum progreſſa cõtentio dum pia inter ſe deuotione decertãt qui nã iuſtius eorũ ſepulturam ac reliquias poſſiderẽt: alijs ſcilicet de vicinia cõmorationis ipſorum: alijs de originis propinquitate glorianti[bus]: nos tamen vel noſtrorum vel quorũdam non mediocriter ex hac pte ſcandalizantium fratrum offenſione permoti inquirentesq; cur tanti meriti ac tantarum virtutum viri ita ſint a latrunculis interfecti: tantumq; dominus paſſus fuerit erga ſuos famulos facinus perpetrari: vt viros cunctis mirabiles in manus traderet impiorum. Moeſti ad ſanctum theodorum ſingularem in cõuerſatione actuali perreximus virum. Hic nanq; morabatur in cellis: qui locus inter nitriam ac ſcythiam ſitus ⁊ a monaſterijs q̃

octoginta milium ſolitudine
ſtem nitrie quinqꝫ millib⁹ diſtans interuenire diſcernitur
ab eremo ſcythie in qua cõmorabamur fudiſſemus: am
Cui cũ de predictoꝝ viroꝝ nece querimoniam meriti ta
mirantes tantã dei patientiã: ꝙ viros ſcilicet illius ſanctitatis pon
liter perimi permiſiſſet: vt qui alios quoqꝫ ſue ne ſeipſos
dere de huiuſmodi liberare temptatione debuerint: admitti in
quidẽ ꝓripuerint de manibus impioꝝ: aut cur deus
ſeruos ſuos tantum facinus conſenſiſſet.

Reſponſio abbatis theodori ad propoſitam que
ſtionem. Capitulum.ij.

Eatus theodorus reſpondit: hec queſtio illoꝝ ſolet ani
b mos permouere: q̃ parum fidei vel ſcientie poſſidentes
merita ſanctoꝝ vel premia que non in preſenti reddan
tur: ſed repoſita ſunt in futurum: arbitrantur in huius tẽpora
lis vite breuitate reſtitui. Ceterum nos qui non ſumus in hac 1.coꝛ.15.
vita tm̃ ſperãtes in xp̃o ne ſm̃ apoſtolũ miſerabiliores ſimus:
oib⁹ hoib⁹ qꝛ ſcꝫ in hoc mũdo nihil ꝓmiſſionũ recipientes: etiã
in futuro eas pro hac incredulitate ꝑdamus: opinionibus eoꝝ
nõ debem⁹ errare: ne ignorata vere diffinitiõis ſentẽtia titubã
tes. ac trepidi tẽptationib⁹ moueamur: cũ eiſdẽ nos quoqꝫ tra
ditos videremus: vel iniuſticiam ſcꝫ vel incuriam humanarũ
rerũ deo (qd̃ dictu quoqꝫ nefas eſt) aſcribentes: quia ſanctos vi
ros recteqꝫ viuẽtes in temptatione non protegat: nec bonis ea
que bona ſunt: nec mala malꝭ retribuat in pñti: ⁊ cũ illis dam
nari mereamur. Quos Sophonias ꝓpheta caſtigat. Qui dicũt Soph.1.
inquit in cordibus ſuis non faciet dñs bene: ſed neqꝫ faciet male
vel certe cũ illis inueniamur: q̃ hmõi querimonijs deũ blaſphe
mare dicunt. Dis qui facit malum bonus eſt in conſpectu dñi
⁊ tales ei placent. aut certe. Ubi eſt deus iuſticie. Illam quoqꝫ
blaſphemiam que in ſubſequentibus deſcribitur ſimiliter adiũ Mala.3.
gentes. Uanus eſt qui ſeruit deo aut qd̃ emolumentũ quia cuſto
diuim⁹ ꝓcepta eius: ⁊ qꝛ ambulauim⁹ triſtes corã domino: ergo
nunc beatos dicimus arrogantes: ſiquidem dictati ſunt facien
tes impietatem: ⁊ temptauerunt deum ⁊ ſalui facti ſunt. Quã
obrem vt hanc ignorationẽ que prauiſſimi huius erroris radix
⁊ cauſa eſt poſſimus euadere: primum noſſe debemus quid vere
ſit bonum: quid malum: ⁊ ita demum ſuper his non falſam vul
gi: ſed veram ſcripturarum diffinitionem tenentes: minime in
fidelium hominum decipiemur errore.

De tribus que in hoc mundo ſunt: id eſt bonis ⁊
malis ⁊ medijs. Capitulum. iij.

Ria ſunt enim que in hoc mũdo ſunt: id eſt bonum: ma
lum: medium. Debemus itaqꝫ noſſe quid proprie bonũ:
ſ quid malum: quidve ſit mediũ: vt noſtra fides vera ſciẽ

tia communita: in cunctis temptationibus inconcuſſa ꝑdure-
Nihil igitur in rebus duntaxat humanis principale bonum eē
credendum eſt: niſi virtus animi ſola: que fide ſincera nos ad
diuina perducens: illi immutabili bono facit iugiter inherere.
Et econtrario nihil malum eſſe dicendum eſt: niſi peccatum ſo-
lum quod a bono deo nos ſeparās: malo facit diabolo copularē.
Media ſunt que in vtramq; partem pro affectu ⁊ arbitrio vtē-
tis diriuari poſſunt: vtputa diuitie: poteſtas: honor: robur cor-
poris: ſanitas pulchritudo: vita ipſa, vel mors: paupertas in-
firmitas carnis: iniurie: ⁊ cetera his ſimilia: que pro qualita-
te ⁊ affectu vtentis: vel ad bonam poſſunt partem proficere vel
ad malaꝫ. Nam ⁊ diuitie proficiunt frequenter ad bonum ſm
apoſtolum: qui diuitibus huius mūdi precipit vt facile tribuāt
1.Thi.vi. cōmunicēt indigentibus: theſaurizent ſibi fundamentum bo-
num in futurū: vt per has apprehendant veram vitam. Et ſm
Luce.16. euangeliū bone ſunt illis qui faciunt ſibi amicos de iniquo mā-
mona. Que rurſum retorquentur ad malum: cū ad recōdenduꝫ
tantūmō vel ad luxuriā congeruntur: ⁊ non ad vſus indigentiū
diſpenſantur. Poteſtas quoq; ⁊ honor: corporiſq; robur ac ſa-
nitas: ꝙ ſint media ⁊ vtrobiq; conuenientia: etiā ex hoc facile
comprobatur: ꝙ multi ſanctorum in veteri teſtamento potiti
his omnibus: ⁊ in ſummis diuitijs ⁊ culmine dignitatū ac for-
titudine corporis cōſtituti: deo quoq; acceptiſſimi fuiſſe noſcū-
tur. Et ediuerſo qui his male abuſi ſunt: ⁊ ea ad miniſteriuꝫ ſue
nequitie detorſerunt: nō immerito vel puniti ſunt vel extincti
quod frequēter regnorum liber indicat factum. De ipſa etiam
morte ac vita quia medie ſint: vel ſancti iohannis vel iude nati-
uitas proteſtatur. Unius nanq; intantum ſibimet vita profuit
vt alijs quoq; gaudium ortus eius cōtuliſſe dicatur: ſm illud.
Luce.1. Et multi ſuper eius natiuitate gaudebunt. De alterius vero di-
math.26. citur vita. Bonū erat ei: ſi natus non fuiſſet homo ille. De mor-
Pš.116. te etiam Johannis omniumq; ſanctorum dicitur. Precioſa eſt
in conſpectu domini mors ſanctorum eius. De iude autem ac ſi-
Pš.33. milium. Mors peccatorum peſſima. Infirmitas etiam carnis
interdū ꝙ ſit cōmoda: lazari illius pauperis vlceroſi beatitu-
do demonſtrat. Cuius cum nulla alia virtutū merita ſcriptura
cōmemoret: ꝓ hoc ſolo ꝙ egeſtatē ⁊ infirmitatē corpis patiētiſſi-
Luce.16. me tolerauit: ſinus abrae poſſidere beatiſſima ſorte promeruit.
Egeſtas quoq; ac perſecutiones ⁊ iniurie que mala eſſe totius
vulgi opinione cenſentur: ꝙ ſint vtiles ac neceſſarie etiā ex hoc
liquido comprobatur: ꝙ ſancti viri non ſolum eas nunꝙ vitare
voluerunt: verūetiā in virtute ſumma: vel appetentes: vel forti-
ter tolerantes amici dei effecti: eterne vite ſunt ſtipendia conſe-
cuti: beato apoſtolo concinente. Propter quod placeo mihi
2.cor.12. in infirmitatibus: in contumelijs: in neceſſitatibus: in per-
ſecutionibus anguſtijs pro chriſto. Cum enim infirmor tunc

potens ſum: quia virtus in infirmitate perficitur. Et idcirco et
ii qui ſummis huius ſeculi diuitijs ꝛ honoribus ac poteſtati-
bus extolluntur: non ex his principale bonum obtinuiſſe credē
di ſunt: quod in ſolis eſſe virtutibus definitur: ſed mediū quiddā
qꝛ ſicut iuſtis recte ac neceſſarie vtentibꝰ vtilia hec eſſe reperiun
tur ꝛ cōmoda: occaſionem namqꝫ operis boni: fructuſqꝫ in illiꝰ
vite eternitate parturiūt ita illis qui male opibus abutūtur in-
utiles ſunt atqꝫ incommode: ꝛ occaſionē pctī mortiſqꝫ cōciliāt.

¶ Quod malū nulli inuito ab alio poſſit inferri. Ca. iiij.

Has itaqꝫ diuiſiōes fixas atqꝫ immobiles retinētes: ſciē
b teſqꝫ nihil eſſe bonum niſi virtutem ſolam: que ex timo
re dei ac dilectione deſcendit: nec malum quicqꝫ eſſe niſi
peccatum ſolū ꝛ ſeparationē a deo: diligenter nunc diſcutiamꝰ
vtrū deꝰ vnqꝫ ſanctis ſuis: aut ꝑ ſe: aut ꝑ aliū quēpiam inferri ꝑ
miſerit malum: quod ſine dubio nuſqꝫ omnino reperies. Nec em̄
potuit aliqū cuiqꝫ nolēti ac reſiſtenti malū peccati alter inferre
niſi illi ſoli qui illud in ſeſe cordis ignauia ꝛ corrupta volunta
te ſuſcepit. Deniqꝫ cū beato Iob diabolꝰ adhibitis vniuerſis ne
quitie ſue machinis malum hoc peccati voluiſſet inferre: ac nō
ſolum cunctis eum facultatibus ſpoliaſſet: verūetiā poſt illum
de morte ſeptem filiorū tam atrocem tanqꝫ inſperatā orbitatis
dolorē: vulnere eū peſſimo a capitis vertice vſqꝫ ad plātā pedū:
ꝛ intolerandis cruciatibus oneraſſet: nequaqꝫ ei peccati macu
lam quiuit infligere: quia in cunctis immobilis perſeuerans:
nullum blaſphemie accōmodauit aſſenſum.

¶ Obiectio quemadmodum ipſe deus dicatur creare mala. Capitulum. v.

Ermanus. Frequenter legimꝰ in ſcripturis ſanctis deū
g creaſſe mala: vel hominibus intuliſſe: vt eſt illud. Dñs Eſa. 45.
abſqꝫ me non eſt deus. Ego dñs ꝛ nō eſt alter: formans
lucem ꝛ creans tenebras: faciens pacem ꝛ creans mala. Et ite
rū. Si eſt malicia in ciuitate quam dominus non fecit.

¶ Reſpōſio ſup interrogatione ꝓpoſita. Capitu. vj.

Heodorus. Nōnūqꝫ ſolet ſcriptura diuina abuſiue mala
t pro afflictionibus ponere: non quia per naturam ꝓprie
mala ſint: ſed ſm̄ hoc qꝫ ab his ſentiantur mala quibus
vtiliter inferuntur. Hominibꝰ etenim diſputās diuina cēſura ne
ceſſe eſt vt humanis verbis ꝛ affectionibꝰ eloquat. Etenī ſectio
vel vſtio ſalutaris q̄ illis q̄ vlcerū cōtagiōe putrefacti ſunt: pie
infert a medico: mala a tolerātibꝰ credit. nec iniquo carcer: nec
equo calcar: nec emēdatio ſuauis eſt delinquēti. Oēs etiā diſci
pline his q̄ erudiunt amare ſentiūtur ad p̄ſens: ſicut ap̄ls dicit. Hebre. 12.
Ois aūt diſciplina in preſenti non videtur eē gaudij ſed mero-

ris: poſtea aũt fructũ pacatiſſimũ his qui per ſe exercitati ſunt
Ibidem. reddet iuſticie. Et. Quẽ diligit dñs corripit: flagellat autẽ om-
nẽ filiũ quẽ recipit. Quis enim eſt filius quẽ nõ corripit pater?
Hiere.26. Itaq mala nõnunq̃ poni ꝓ afflictionib⁹ ſolẽt: ſm illud. Et pe-
nituit deũ ſuper maliciã quã locutus eſt vt faceret eis ⁊ nõ fecit
Pſ.85. Et iterũ. Quia tu dñe miſericors ⁊ miſerator: patiẽs ⁊ multum
miſericors ⁊ penitẽs in malicijs: id eſt ſup tribulationib⁹ ⁊ erũ-
nis que nobis ꝓ pctõꝝ nrõꝝ meritis inferre cõpelleris. Quas
ſciens vtiles eſſe nonnullis: ita alius ꝓpheta vtiq nõ inuidẽs
ſaluti eoꝝ ſed cõſulẽs imprecatur. Adde illis mala domine: ad-
de mala glorioſis terre. Et ipe dñs. Ecce inquit inducã ſup eos
Eſa.45. mala: id eſt dolores ac vaſtitates: quibus in preſenti ſalubri-
Hiere.11. ter caſtigati: ad me quẽ in rebus ꝓſperis cõtempſerunt: reuerti
tandem ac feſtinare cogantur. Ideoq hec principalia eſſe mala
nõ poſſumus definire: multis enim ad bonũ ꝓficiunt ⁊ cauſas
eternoꝝ pariunt gaudioꝝ. Et idcirco vt ad queſtionem ꝓpoſitã
recurramus: vniuerſa que putant̃ mala nobis ab inimicis vel a
quibuſcunq alijs irrogari: non ſunt credenda mala eſſe ſed me-
dia. Non enim talia inueniẽtur qualia putat eſſe ille qui intulit
animo furibundo: ſed qualia ſenſerit ille qui ſuſtinet. Ideoq cũ
illata fuerit mors viro ſancto: nõ ei malum illatum eſſe creden-
dũ eſt: ſed mediuȝ quiddã. Quod cũ peccatori malum ſit: iuſto
requies ⁊ abſolutio ſit malorum. Mors eſt viro iuſto requies:
cuius vita abſcondita eſt. Et ideo nec vir iuſtus ex hac aliquod
perpetitur detrimentũ qui nihil pertulit noui: ſed id quod ei ac-
ceſſurũ fuerat neceſſitate nature: inimici nequitia nõ ſine ꝑmio
vite perennis excepit: ac debitũ mortis humane quod inexcuſa-
bili lege reddendũ eſt: cũ fructu vberrimo paſſionis ac magne re-
munerationis mercede perſoluit.

Interrogatio an reus ſit qui iuſto intulit mortem cum iuſtus habeat de morte mercedẽ. Capitulũ. vij.

Germanus. Ergo ſi interẽptus iuſtus non ſolum nihil mali perpeſſus eſt: ſed etiam mercedem paſſionis aſſequitur: quomodo in reatum vocabitur qui non nocuit mortem inferendo ſed profuit.

Reſponſio ad precedentẽ interrogationẽ. Ca. viij.

Theodorus. Nos de ꝓprietate boni maliq vel eius qđ dicimus eſſe mediũ diſputamus: nõ de affectu eoꝝ qui iſta cõmittunt. Nec eſt quis impius vel iniquus idcirco impunit⁹ erit: qꝛ malicia ſua iuſto nocere nõ potuit. Tolerã-tia eſt ⁊ virtus iuſti: nõ illi qui mortẽ vel ſupplicia intulit: ſed illi proficit ad mercedem qui illata ſibi patiẽter excepit. Ideoq ⁊ hic merito punient̃ pro crudelitatis ſue vitio qua malũ voluit inferre: ⁊ ille nihilominus nihil mali perpeſſus eſt: quia virtute animi ſui patienter temptationes doloreſq ſuſtentans: ea que

malo propoſito illata ſunt ad ꝑfectum melioris ſtatus: ⁊ eterne
vite fecit beatitudinem peruenire vel pertinere.

¶ Exemplum beati iob a diabolo temptati: ⁊ domini a iuda traditi: ⁊ ꝙ iuſto tam proſpera ꝙ̄ aduerſa ꝓficiant ad ſalutem. Capitulum .ix.

Nec eñ patiētia iob mercedē diabolo q: eū illuſtriorē
ſuis tēptationib⁹ reddidit: ſ; illi ipi q̄ eas viriliter ꝑtulit
acquiſiuit: nec iudas eterni ſupplicij immunitate dona
bit: q: ꝓditio eius ad ſalutē gētis ꝓfecit hūani. Nō eñ ꝓuent⁹ cō
ſiderandus eſt operis ſed operantis affectus. Quapropter hec
debet in nobis diffinitio immobiliter cuſtodiri: ꝙ nulli malum
ab alio poſſit inferri: niſi qui illud ignauia ſui cordis ac puſilla
nimitate cōtraxerit: hanc eandē ſententiam beato apoſtolo vno
verſiculo cōfirmante. Scimus aūt ꝙ̄ diligentibus deū omnia Ro. 8.
cooperanť ad bonū. Dicens enim omnia cooperanť ad bonum:
vniuerſa nō ſolū que ꝓſpera: verūetiā que putant aduerſa pari-
ter cōprehēdit. Per que ⁊ in alio loco idem ap̄lus ſe tranſiſſe
deſcribit: cū dicit. Per arma iuſticie que a dextris ſunt ⁊ a ſini- 2. Cor. 6.
ſtris: id eſt per gloriam ⁊ ignobilitatem: per infamiā ⁊ bonā
famam: vt ſeductores ⁊ veraces: vt triſtes: ſemper aūt gauden-
tes: vt egentes: multos autem locupletātes ⁊c. Omnia ergo que
ꝓſpera reputanť: ⁊ dextre dicunť partis: que ſanct⁹ ap̄lus glo
rie ⁊ bone fame vocabulo deſignauit: illa etiā que exiſtimanť ad
uerſa, q̄ ꝑ ignobilitatē ⁊ infamiā euidēter expreſſit: quāq; a ſini-
ſtris eē deſcribit: efficiunť viro ꝑfecto arma iuſticie ſi illata ſibi
magnanimiter ſuſtentauerit: ꝙ vz per hec dimicans ⁊ in iſtis
ipſis quib⁹ impugnari putať aduerſis tanꝙ̄ armis vtendo eiſq;
velut arcu ⁊ gladio ſcutoq; validiſſimo cōtra illos q̄ hec ingerūt
cōmunitus: ꝑfectū ſue patientie ac virtutis acquirat: glorioſiſſi
mū cōſtātie triumphū ex ipſis q̄ letalr inferunť capiēs hoſtiū te
lis: nec ꝓſperis dūtaxat elatus: nec deiectus aduerſis: ſed itine
re plano ac via regia ſemper incedēs: ab illo trāquillitatis ſtatu
nequaꝙ̄ leticia ſuꝑueniente quaſi in dexterā motus: nec ingruē-
tibus aduerſis triſticiaq; dn̄ante velut ad leuā rurſus impul-
ſus. Pax enim multa diligētibus nomē tuū: ⁊ nō eſt illis ſcan- Pſ. 118.
dalum. De illis vero q̄ per ſingulos incurrentes caſus ꝓ eoꝝ qua
litate ac varietate mutanť: ita dr. Stultus aūt ſicut luna muta Eccle. 27.
tur. Ut eñ de perfectis ac ſapientib⁹ dicit. Diligentib⁹ deū om- Roma. 8.
nia cooperanť ad bonū: ita de infirmis pronunciať ac ſtultis.
Omnia aduerſa viro inſipienti: nec eñ proſperis rebus proficit:
nec emēdať aduerſis. Eiuſdē nanq; virtutis eſt triſticia fortiter
tolerare cuius etiā ſcd̄a moderari: ⁊ eū qui in vno eoꝝ ſuperať:
neutrū ſufferre certiſſimum eſt. Facilius tñ quis elidi pōt pro-
ſperis ꝙ̄ aduerſis. Hec eñ interdū etiā inuitos retinent atq; hu
miliant: ⁊ compunctione ſaluberrima vel minus peccare faciūt

vel emendant: illa vero mollibus mentē ac pernicioſis extollentia blandimentis: ſecuros felicitatis ſue prouentu: ruina maiore proſternunt.

De virtute viri perfecti: qui ambidexter figuraliter nuncupatur. Capitulum.x.

Iſti ſunt ergo qui figuralr̄ in ſcripturis ſanctis amphotero dextios: id eſt ambidextri nūcupant̄: vt ille aoth in

Iudi.3. libro iudicū fuiſſe deſcribit̄: qui vtraqꝫ manu vtebat̄ p dextera. Quā virtutē ita poterimus nos quoqꝫ intellectualiter poſſidere: ſi ea q̄ proſpera ſunt dexteraqꝫ cenſent̄: ⁊ ea q̄ aduerſa ſunt ac ſiniſtra dicunt̄: bono rectoqꝫ vſu ad partē fecerimus dexterā pertinere: vt quecūqꝫ fuerint illata: fiant nobis ſꝫ aplm arma iuſticie. Duabus nanqꝫ partibꝰ ⁊ (vt ita dixerim manibꝰ) interiorē hominē noſtrū ſubſiſtere peruidemus: nec quiſq̄ ſctōꝝ carere hac ſiniſtra quā dicimus pōt: ſed in hoc virtꝰ perfecta diſcernit̄: ſi vtrāqꝫ in dexterā bene vtendo conuertat. Et vt manifeſtius hoc qđ dicimus poſſit intelligi: habet vir ſanctꝰ dexterā: ſucceſſus videlicet ſpiritales: in qua tunc cōſiſtit: qn̄ feruēs ſpū deſiderijs ⁊ cōcupiſcētijs omnibus dominat̄: qn̄ ab omi diabolica impugnatione ſecurus abſqꝫ vllo labore ac difficultate vitia carnis vel reſpuit vel abſcidit: cū ſublimatꝰ a terra vniuerſa preſentia atqꝫ terrena, velut inanē fumū vmbrāqꝫ vacuā cōtemplat̄ ⁊ mox tranſitura contemnit: cū futura per exceſſum mentis non ſolū ardētiſſime cōſpicit: verūetiā clarius intuet̄: cū efficacius ſpiritalibꝰ paſcitur theorijs: cum lucidius ſibi reſerari conſpicit celeſtia ſacramenta: cū orationes purius atqꝫ alacrius emittit ad dominū: cū ita ſpūs ardore ſuccenſus: ad ea que inuiſibilia ſunt ⁊ eterna tota animi alacritate tranſmigrat: vt nequaq̄ ſe iam credat in carne cōſiſtere. Habet ſimiliter ⁊ ſiniſtrā cū temptationū turbinibus implicat̄: cū ad deſideria carnis incētiuorū eſtibꝰ inflāmat̄: cū ad iracundie feruorē pturbationū igne ſuccēditur: cū ſuperbie ſeu cenodoxie elatione pulſat̄: cum triſticia mortē operāte deprimitur: cū machinis acidie ⁊ impugnatione cōcutit̄: cūqꝫ omni ſpiritali feruore ſubtracto: quodā tepore atqꝫ irrationabili merore torpeſcit: vt nō ſolū cogitationibꝰ rectis ac feruentibꝰ deſerat̄: ſed etiā pſalmus: orō: lectio: remotio celle ſimul horreāt: ⁊ intolerabili quodā tetroqꝫ faſtidio vniuerſa ſordeant inſtrumēta virtutū: quibꝰ cū pulſat̄ monachus: ſiniſtris partibus ſe cognoſcat vrgeri. Quiſquis igit̄ in illis que dextre partis eſſe prediximus: minime fuerit ſubintrante gloria vanitatis elatus: ⁊ in iſtis q̄ ſiniſtre partis ſunt viriliter dimicās nulla deſperatione cōciderit: ac potius de cōtrarijs arma quedā patientie ad exercitiū virtutis aſſumpſerit: vtraqꝫ manu vtetur pro dextra: ⁊ in vtroqꝫ actu triumphator effectus: tam de ſiniſtro ſtatu q̄ de dextro palmam victorie conſequetur. Quales bea

tum Job legimus meruiſſe: qui vtiqꝫ per dexteram coronabatur
quando ſeptem filiorum pater opulentus ac diues incedens:
quotidiana pro eorum purificatione ſacrificia domino offere- Job. 1.
bat: non tam ſibi eos ꝙ deo ſuſceptos ac familiares cupiẽs ex-
hibere: quando ianua eius omni aduenienti patebat: qñ erat pes
claudorum: ⁊ oculus cecorum: qñ de velleribus ouium eius hu-
meri caleſiebant infirmorũ: quando erat orphanorum pater ⁊ vir
viduarum: quando nec in corde quidẽ ſuo ſuper inimici ſui rui-
na gauiſus eſt. Idẽqꝫ rurſus per ſiniſtrã partẽ ſublimiore virtu-
te de aduerſitatibus triumphabat: cum ſeptem filijs vno orba-
tus momẽto: nõ vt pater acerbo luctu cõficiebat᷑: ſed vt verus Ibidem.
dei famulus ſuper creatoris ſui voluntate gaudebat: cum ex lo-
cuplete pauperrimus: nudus ex diuite: ex valido tepidus: ex in-
clyto ⁊ glorioſo ignobilis atqꝫ deſpectus: incorruptã animi for-
titudinẽ retẽtabat. Cũ deniqꝫ omni ſubſtantia atqꝫ opibus de-
ſtitutus: ſterquilinij erat factus habitator: ⁊ velut quidam cor-
poris ſui ſeueriſſimus carnifex: teſta radebat ſaniem profluen-
tẽ: atqꝫ ex omni parte membrorũ glebas vermiũ merſis in ꝓfun-
da vulnerũ digitis detrahebat. In quibus cunctis in nullã de-
ſperando prolapſus eſt blaſphemiã: nec aduerſus creatorẽ ſuũ
in aliquo murmurauit: quinimmo nequaꝙ tãta temptationum
mole atqꝫ acerbitate conterritus: ipſum quoqꝫ qđ ex omni pri-
ſtina facultate ſuo corpori ſuperfuerat indumentũ quodqꝫ ſolũ
qꝛ ipſo veſtiebat᷑: a diaboli potuerat vaſtatione ſaluari: reſcin-
dens atqꝫ abijciens adiecit ſup illã quam duriſſimus predo in-
tulerat ſpontaneam nuditatem. Comã quoqꝫ capitis: que ſola
de prioris glorie reliquijs intacta remanſerat: vexatori ſuo pro-
iecit abſciſſam: ⁊ amputans etiam id quod ſeuiens reliquerat ini-
micus: illa celeſti aduerſus eum voce tripudiat ⁊ inſultat. Si
bona ſuſcepimus de manu domini: mala nõ ſuſtinebimus? Nu- Job. 2.
dus egreſſus ſum de vtero matris mee. nudus reuertar illuc.
Dominus dedit dominus abſtulit: quomodo domino placuit ſic
factum eſt: ſit nomen domini benedictũ. Ambidextrũ merito di-
xerim ⁊ ioſeph: qui in proſperis gratior patri: religioſior fratri-
bus: acceptior deo: in aduerſis cauſis domino fidelis: carceris
mitiſſimus vinctis: iniuriarũ immemor: beneficus inimicis: in-
uidis: ⁊ quãtũ in ipſis fuit interfectoribus fratribus nõ ſolũ pius
ſed etiã munificus inuenit᷑. Hi ergo eorũqꝫ cõſimiles recte: am- αμφο
photerodexioi. i. ambidextri nuncupant᷑. vtraqꝫ enim manu vtũ- τεροδε
tur pro dextra: ⁊ inter hec que apoſtolus dinumerat tranſeuntes pa- ξιοι
riter dicũt. Per arma iuſticie que a dextris ſunt ⁊ a ſiniſtris: per
gloriã ⁊ ignobilitatẽ per infamiã ⁊ bonã famã ⁊c. De qua dextra
vel ſiniſtra ita ſalomon ex perſona ſponſe loquitur in cantico 2. Cor. 6.
canticorum. Leua eius ſub capite meo: ⁊ dextera eius amplexabi- Can. 2.
tur me. Quas licet vtraſqꝫ vtiles eſſe ſignificet: tamen illã ſub
capite ſuo ponit: qꝛ ſubiacere deꝫ aduerſe partes principalitati

cordis. Ad hoc ſiquidē tantū vtiles ſunt: vt pro tēpe nos exer-
ceant ꝛ erudiant ad ſalutē: ac ꝑfectos ad patientiā reddāt: dex-
terā vero ad cōfouendā ſe ac ꝑpetuo cōſeruādā ſalutari ample-
xu ſponſi ſibimet coherere: atq; inſolubilr ei optat innecti. Eri-
mus igitur ambidextri: quando nos quoq; rex preſentiū copia
vel inopia non mutarit: ꝛ nec illa nos ad voluptates noxie re-
miſſionis impulerit: nec iſta ad deſperationē attraxerit ꝛ quere-
lam: ſed ſimiliter deo grates in vtroq; referentes parē fructū de
ſecundis aduerſiſq; capiamus: qualē ſe ille verus ambidexter
philip. iiii. doctor gentiū fuiſſe conſecutū teſtatur dicens. Ego enim didici
in quibus ſum ſufficiens eſſe: ſcio ꝛ humiliari: ſcio ꝛ abūdare:
vbiq; ꝛ in oībus inſtitutus ſum: ꝛ ſaturari ꝛ eſurire: ꝛ abūdare
ꝛ penuriam pati: omnia poſſum in eo qui in me confortat.

¶ De duplici genere temptationum que triplici mō inferuntur. Capitulum. xi.

Ergo licet diximus bipertitā eſſe tēptationē: id eſt in
rebus vel proſperis vel aduerſis. Sciendum eſt tñ oēs
hoīes triplici rōne tēptari. Plerūq; ob probationē: nō-
nunq̄ ob emendationē: interdū ob merita delictox. Et ob pro-
bationē quidē: vt beatū abraā vt iob: multoſq; ſanctox tribula-
tiones innumeras legimus pertuliſſe: vel illud qđ in deutero-
nomio dicit ad populū ꝑ moyſen. Et recordaberis cuncti itine-
Deut. viii. ris illius ꝑ qđ adduxit te dñs deus tuus quadraginta annis ꝑ
deſertū: vt affligeret te atq; temptaret: ꝛ nota fierent que in tuo
animo verſabant: vtrum cuſtodires mandata illius an nō. Et
Ps. lxxx. illud qđ in Ps. dicitur. Probaui te apud aquā cōtradictionis.
Ad Iob quoq;. An putas me tibi aliter locutū: q̄ vt appareres
iuſtus? Ob emendationē vero cum iuſtos ſuos pro paruis qui-
buſdā leuibuſq; peccatis: ſeu pro elatione ſue puritatis humi-
lians diuerſis tēptationibus tradit: vt omnē ſordē cogitationū
ꝛ vt verbis prophete dicā. Scoriā quā in occultis eox ꝓuidet
Eſa. i. eſſe cōcretā excoquēs in preſenti: velut aurū purū futuro tranſ-
mittat examini: nihil in eis reſidere ꝑmittens qđ ſcrutās: poſt
hec iudicij ignis penali cruciatu expurgatur⁹ inueniat: ſꝫ illđ
Ps. xxxiii. Multe tribulationes iuſtox. Et. Fili noli negligere diſciplinā
Heb. xii. dñi: neq; fatigeris dū ab eo increparis. Que eñi diligit dñs cor-
ripit: flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Quis eñi eſt filius quē
Ibidem. non corripit pater. Quod ſi extra diſciplinā eſtis: cui⁹ ꝑticipes
facti ſunt oēs: ergo adulterini ꝛ non filij eſtis. Et in Apo. Ego
Apoc. iii. quos amo arguo ꝛ caſtigo. Ad quos ēt ſub figura hieřm ex ꝑſo-
na dei ꝑ hieremiā ſermo dirigit. Faciā eñi ꝯſummationē in om-
Hiere. xxx. nibus gentib⁹ in quib⁹ diſperſi te: te aūt nō faciā in conſumma-
tionē: ſed caſtigabo te in iudicio: vt nō tibi videaris innoxius.
Pro qua ſalutari emendatione orat dauid dicens. Proba me
Ps. lii. domine ꝛ tēpta me: vre renes meos ꝛ cor meum. Eſaias quoq;

vtilitatē huius temptationis intelligens. Corripe inquit nos Hiere.x.
dñe: verūtñ in iudicio ⁊ nō in furore tuo. Et iterū. Cōfitebor tibi Eſa.xij.
dñe qm̄ iratus es mihi: cōuerſus eſt furor tuus ⁊ cōſolatꝰ es me
Pro merito aūt pctōꝝ plaga tēptationis infert: vt ibi plagas
pplo iſraeli immiſſuꝝ ſe dñs cōminat: dicēs. Dētes beſtiaꝝ im Deut.xxxij.
mittā in eos cū furore trahētiū ſup terrā: ⁊ fruſtra pcuſſi filios
vr̃os diſciplinā non recepiſtis. In pſalmis q̄ꝫ. Multa flagella Ps̄.xxxi.
pctōꝝ. Et in euāgelio. Ecce ſanus factꝰ es: iā noli peccare ne de Job.v.
teriꝰ tibi aliq̄d cōtingat. Inuenimꝰ ſane ⁊ quartā rōnē: q̄ ob ma
nifeſtādā ſolūmō glr̃iam ⁊ opa dei inferri quibuſdā aliq̄s paſſio
nes: ſcripturaꝝ auctoritate cognoſcimꝰ: ſm̄ illud euange. Neq̄ꝫ Job.ix.
hic peccauit neq̄ꝫ parētes eiꝰ: ſꝫ vt manifeſtent opa dei in ipſo.
Et iteꝝ. Infirmitas hec nō eſt ad mortē ſꝫ pro glr̃ia dei: vt glorifi Eiuſdē.xi.
cet filiꝰ dei p ipſam. Sunt aūt ⁊ alia vltionū gn̄a: q̄bꝰ nōnulli
qui malicie ſupgreſſi ſunt cumulū pcutiunt ad pn̄s: vt dathā ⁊
abiron ſiue chore legimꝰ fuiſſe dānatos: ⁊ vel maxie illos de q̄
bus aplus dicit. Propter qđ tradidit illos deus in paſſiones Roma.i.
ignominie: ⁊ in reprobū ſenſum: qđ ēt ceteris penis grauiꝰ iudi
cādū eſt. De ipſis nāq̄ꝫ pſalmiſta. In laboribꝰ inquit hoīum nō Ps̄.lxxij.
ſunt: ⁊ cū hoībus non flagellabunt. Non enim merētur ſalutari
viſitatione dn̄i: nec tpalibus plagis conſequi medicinā: qui de
ſperantes ſemetipſos tradiderunt impudicicie: in operationeꝫ
omnis erroris: in immundiciam: quiq̄ꝫ obduratione cordis: ⁊
vſu ac frequentia delinquendi purgationē breuiſſimi huius eui
⁊ vltionem vite preſentis excedunt. Quibus per prophetā ſer
mo diuinus exprobrat. Subuerti vos ſicut ſubuertit deus ſo Amos.iiij.
domā ⁊ gomorrā: ⁊ facti eſtis ſicut torris raptus de incēdio: ⁊
nec ſic rediſtis ad me: dicit dominus. Et hieremi. Interfeci ⁊ per Hiere.xv.
didi populum meū ⁊ tamen a vijs ſuis non ſunt reuerſi. Et ite Eiuſdē.v.
rum. Percuſſiſti eos ⁊ nō doluerunt attriuiſti eos ⁊ renuerunt
accipere diſciplinā: indurauerūt facies ſuas ſuper petrā: nolue
runt reuerti. Erga quoꝝ curationem oēm tpis iſtius medicinaꝫ
vidēs propheta incaſſum fuiſſe cōſumptā: deſperās quodāmō
iam de eoꝝ ſalute: pclamat. Defecit ſufflatoriū in igne: fruſtra Eiuſdē.vi.
conflauit cōflator: malicie eñ vr̃e nō ſunt cōſumpte: argentum
reprobū vocate eos: q2 dn̄s proiecit illos. Hanc ſalutareq̄ꝫ ignis
purgationē circa eos q̄ preduraṫi ſunt ſceleribus ſuis inaniter
ſe dn̄s adhibuiſſe ſub perſona hierl̄m cōcrete profunda rubigi
ne pctōꝝ ita cōqueritur. Pone inquiēs ollā eneā ſuper prunas Ezech.xxiiij.
vacuam vt incaleſcat: ⁊ liqueſiat es eius: ⁊ conflerur in medio
eius inquinamentum eius: multo labore ſudatum eſt: ⁊ non ex
iuit de ea nimia rubigo eius neq̄ꝫ per ignē immundicia tua exe
crabilis: quia mundare te volui: ⁊ non es mundata a ſordibus
tuis. Quamobrem vt peritiſſimus medicus expēſis omnibus
ſalutaribus curis: nec vllum iam remedij genus quod infirmi
tati eorum poſſit aptari dominus ſupereſſe conſpiciens: quodā

modo iniquitatis magnitudine ſuperatur: ac diſcedere ab illa
clementi ſua caſtigatione compellitur: itaq; ei denunciat dicēs.
Ezech. xvi. Jam non iraſcar tibi: ⁊ zelus meus receſſit a te. De aliis vero
quorum non perdurauit cor frequentia peccatorum: nec illa ſe-
ueriſſima (⁊ vt ita dixerim) cauſtica ignis indigent medicina:
ſed eruditio ſalutaris verbi ſufficit ad ſalutem: dicitur: emēda-
bo eos in auditu tribulationis ſue. Non ignoramus alias quo-
q; animaduerſiones ſiue vltionū cauſas. que inferūtur. his qui
grauiſſime deliquerunt. non ad expiāda eorum crimina: nec ad
abolenda merita peccatorum: ſed ad emendationem metuq; vi-
uentium: que euidenter in hieroboā filium nabath baaſa quoq;
filium achia ⁊ achab atq; iezabel illata cognoſcimus: ita pro-
iiii. Re. xxi nunciante diuina cenſura. Ecce: ego inducā ſuper te malum ⁊
demetam poſteriora tua: ⁊ interficiam de achab mingentem ad
parietem: ⁊ clauſum ⁊ nouiſſimū in iſrael: ⁊ dabo domum tuā
ſicut domū hieroboam filii nabath: ⁊ ſicut domum baaſa filii
achia: quia egiſti vt me ad iracundiam prouocares: ⁊ peccare
feciſti iſrael: canes etiam comedent iezabel in agro iezrahel: ſi
mortuus fuerit achab in ciuitate: comedēt eū canes: ſi aūt mor-
tuus fuerit in agro: comedent eū volucres celi. Et illud qđ pro
iii. Re. xiii. ingenti comminatione denunciat. Non infertur cadauer tuum
in ſepulchrū patrū tuoꝝ: non quo vel illius tam prophana cō-
menta qui vitulos aureos ad perpetuā preuaricationē plebis
impiamq; a domino ſeparationē primus inſtituit: vel illoꝝ tā
innumera tanq; nefaria ſacrilegiorum crimina hec excoque-
re breuis ac momentanea pēna ſufficeret: ſed vt ceteris quoq;
qui futura vel negligētes vel penitus non credentes: conſidera-
tione tantummodo preſentium frangebantur: terror iſtaꝝ quas
metuebant vltionū incuteretur exemplo: nec apud illā ſummi
numinis maieſtatē eſſe humanarum rerū ⁊ quotidiane diſpen-
ſationis incuriā: documento huius ſeueritatis agnoſcerent: ac
retributorē deum cunctoꝝ actuum per hec que grauiſſime formi-
dabant: manifeſtius perviderent. Inuenimus ſane etiā leuiori-
bus culpis nonnullos eandem mortis ad preſens excepiſſe ſen-
tentiam: qua ſunt ⁊ illi puniti quos prediximus extitiſſe ſacri-
lege preuaricationis auctores: vt factum eſt in illo qui ſabbato
ligna collegerat: vel in anania ⁊ ſaphira qui parum quidem de
ſubſtantia ſua infidelitatis errore ſeruauerant: non q̄ equalia
fuerint pondera peccatorum: ſed quia reperti noue trāſgreſſio-
nis preſumptores: debuerant prebere ceteris quemadmodum
peccati: ita etiam pene ac terroris exemplum: vt quiſquis eadē
deinceps affectare temptaſſet: noſſet ſibi ſm eandem formam
qua illi damnati ſunt: etiā ſi in preſenti ſupplicium differatur:
in futuri iudicii examinatione reddendum. Et q̄r videmur ex-
ceſſum quendam dum genera temptationum vel vltionum per-
currere volumus a ꝓpoſita narratione feciſſe: qua dicebamus

virum perfectum in vtraq; temptatione manere ſemper immobilem: ad eandem nunc iterum reuertamur.

¶ Quō vir iuſtus non cere ſed adamantino ſignatorio debeat eſſe conſimilis. Capitulum.xij.

Taq; mens viri iuſti non dꝫ eſſe ſimilis cere vel alterius cuiuſcꝫ materie mollioris: q̄ ſemꝑ characteri ſignātium cedens: ꝑ eius forma atq; imagine figuratꝛ: quāq; in ſe tandiu retinet: donec alio rurſus ſupimpreſſo ſignaculo reformetꝛ: atq; ita fiet vt nunꝗ̄ in ſua qualitate ꝑſiſtēs: ad formā eoꝝ q̄ imprimuntꝛ ſꝑ conuertatꝛ ac trāſeat: quin potius dꝫ velut quoddā eſſe adamātinū ſignatoriū vt inuiolabilem mens nr̄a figurā ſui ſꝑ cuſtodiēs characteris: vniuerſa que incurrerint ſibi ad qualitatem ſui ſtatus ſignet atq; trāſformet: ipſa vero inſigniri nullis incurſibus poſſit.

¶ Interrogatio ſi poſſit mens in vna atq; eadē qualitate iugiter durare. Capitulum.xiij.

Ermanus. Poteſt ne mens noſtra vnū ſtatū iugiter retinere: ⁊ in eadem ſemper qualitate perſiſtere?

¶ Reſponſio ad interrogātis propoſitionē. C.xiiij.

Theodorus. Neceſſe eſt vt ſm apl̄m: aut renouatus quis ſpiritu mentis ſue ꝑ ſingulos dies ꝓficiat ad ea: ſe q̄ in ante ſunt ſꝑ extēdēs: aut ſi neglexerit: cōſequēs eſt vt retro redeat atq; in deterius relabatꝛ. Et idcirco nullo modo mēs poterit in vna atq; eadē qualitate durare. velut ſi q̄s cōtra aq̄s fluminis violēti nauē ſubigere remoꝝ impulſione conetꝛ: neceſſe eſt eū aut virtute brachioꝝ torrētis aluei impetū deſecātē ad ſuperiora cōdeſcendere: aut remiſſis manibus ad preceps prono amne reuocari. Quapropter iſtud erit euidēs noſtri iudiciū detrimenti: ſi intellexerimus nos nihil ampliꝰ acquiſiſſe: nec dubitemus retrorſum nos omnimodis reuocatos q̄ die nō ſenſerimus ad ſuperiora progreſſos: qꝛ vt dixi nec in eodē ſtatu mens hominis pōt iugiter permanere: nec in hac carne conſiſtens ita virtutū apicē poſſidebit quiſq; illorum vt immobilis perſeueret. Neceſſe eſt enim aut aliquid adijci illis ſꝑ aut minui: nullaq; in omni creatura talis poterit eſſe perfectio que mutabilitatis non ſubiaceat paſſioni: ſm illud quod in libro beati iob legitur. Quid eſt hō vt immaculatus ſit ⁊ iuſtus appareat natꝰ de muliere? Ecce inter ſanctos eius nemo immutabilis: ⁊ celi non ſunt mūdi in cōſpectu eiꝰ. Solū nāq; deū immutabilem cōfitemur quem tantummodo ſancti illius prophete ita compellat oratio. Tu autē idem ipſe es. Et ipſe de ſe. Ego ſum inquit deꝰ ⁊ non mutor: ꝙ ſcilicet ipſe ſit ſolus naturaliter ſemper bonus: ſemper plenus ſꝑ q; perfectus: cui nihil nec adijci poſſit aliquā

Ephe.iiij.

Job.xv.

Ps.ci.

Mala.iij.

nec minui. Ideoq̃ debemus ad virtutū ſtudia irremiſſa cura ac
ſollicitudine noſmetipſos ſemp̃ extēdere: ipſiſq̃ nos iugiter ex
ercitijs occupare: ne ceſſante ꝑfectu cōfeſtim diminutio ſubſe-
quaẗ. Ut eñ diximus: in vno mēs eodēq̃ ſtatu manere nō pre-
valet. i. vt nec augmēta virtutū capiat: nec detrimēta ſuſtineat.
Nō acquiſiſſe eñ eius minuiſſe eſt: q̃ deſinens proficiēdi appeti
tus non aberit a periculo recedendi.

Quō detrimentū fit diſcedētis e cella. Capitulū. xv.

I Deoq̃ iugis celle commoratio retētanda eſt. Totiens
eñ etiā reuerſus q̃s velut nouus in ea: ⁊ incipiens ha
bitator titubabit atq̃ turbabiẗ: quotiēs ab eadē fuerit
euagatus. Illā nāq̃ quā in cella reſidens acquiſierat animi in-
tentionē ſi fuerit relaxata: recuperare rurſus nō ſine labore po-
terit ac dolore: ⁊ p̃ hoc reductus retro nō de amiſſo cogitabit ꝑ-
fectu quē ſupadijcere potuit ſi e cella nō fuiſſet excurſus: ſed gau
debit potius ſi illū ſtatū de quo recidit ſemetipſum ſenſerit re-
cepiſſe. Nam ſicut amiſſum ac preteritū tempus vlterius reuo-
cari non poteſt: ita ne illa quidem que perierunt poſſunt emolu
menta reſtitui. Quantūlibet enim poſt hec animi intētio fuerit
operata: inſtantis diei ꝑfectus ⁊ p̄ñtis tp̄is queſtus eſt non in
cre[ ]ſemel perditi reparatio.

De mutabilitate etiā ſupernarum celeſtiumq̃ vir tutum. Capitulum. xvj.

M Utabilitati aūt etiā ſupnas ptātes vt diximus ſubia-
cere: declarant illi qui de eoꝝ numero corrupte volun-
tatis vicio corruerunt. Uñ neq̃ illi immutabilis natu
re eſſe putādi ſunt q̇ in illa q̄ creati ſunt beatitudine p̄ſeuerāt: eo
ꝙ in cōtrariā ptez nō fuerint ſimiliter deprauati. Aliud nāq̃ eſt
immutabilis nature eſſe: aliud virtutis induſtria boniq̃ cuſto-
dia per immutabilis dei gratiā nō mutari. Quicquid enim per
diligentiā vel acquiritur vel tenetur: pōt etiam per negligentiā
deperire. Ideoq̃ dicitur. Ne beatifices hominem ante exitum
ſuum: ꝙ videlicet adhuc in conflictatione quis ⁊ (vt ita dixeriz)
ſchemate cōſtitutus: q̄uis vincere ſoleat: ac frequētes palmas
victorie cōſequatur: non pōt tñ a metu ac ſuſpitione incerti ꝑ-
uentus eſſe ſecurus. Et idcirco deus ſolus immutabilis vel bo
nus dicitur: qui bonitatem non induſtrie ſtudio, ſed naturaliter
poſſidēs: non pōt aliud quid eſſe q̄ꝫ bonus. Nulla igitur virtus
poteſt immobiliter ab hoīe poſſideri: ſed vt parta iugiter teneaẗ
neceſſe eſt eam ſemper illa que acquiſita eſt ſedulitate atq̃ in-
duſtria cuſtodiri.

Eccle. 11.

Quō nemo ruina ſubitanea collabaẗ. Capitulū. xvij.

Ipſius vero, quiſpiā nequaꝗ̄ ſubitanea ruina corruiſſe
l credendus eſt: ſed aut praue inſtitutionis deceptus ex
ordio: aut: ꝑ longā mētis incuriā paulatiꝫ virtute ani
mi decedēte: ⁊ per hoc ſenſim vitijs increſcentibus caſu miſera
bili cōcidiſſe. Añ cōtritionē eñi precedit iniuria: ⁊ ante ruinam
mala cogitatio: quēadmodū domus nūꝗ̄ ſubitaneo ad ruinam
ꝓcumbit impulſu: niſi aut antiquo vitio fundamēti: aut longa
inhabitantiū deſidia ſtillicidijs primū paruiſſimis penetran-
tibus corrupta ſenſim fuerint munimenta tectoꝝ: q̇bus ꝑ vetu-
ſtā negligentiā in maiorē modū patefactis atꝗ̄ collapſis: ruina-
tim poſt hec influet pluuiarū imbriumꝗ̄ tēpeſtas. In pigritijs Eccl.x.
enim humiliabitur cōtignatio: ⁊ in ſegnicie manuū ſtillabit do-
mus. Qđ aīe ſpiritaliter euenire idē ſalomō alijs verbis ita de-
ſignat. Stillicidia inquiens eijciunt hoiem in die hyemali de
domo ſua. Eleganter ergo mētis incuriā domati cōpauit tectoꝗ̄
neglecto: ꝑ quā primo q̇dē velut minutiſſima quedā penetrant
ad aīam ſtillicidia paſſionū: que ſi velut parua ac leuia negligā-
tur: corrūpūt tigna virtutū: ⁊ poſt hoc influūt imbre largiſſimo
vitiorū: ꝑ quē in die hyemali. i. in tpe tēptationis: ingruēte im-
pugnatione diaboli: expelletur mēs de habitatione virtutū in
qua ſcꝫ aliqū circūſpectā diligētiā retinēs velut in domo ꝓprie
poſſeſſionis requieuerat. His itaꝗ̄ cōptis infinitā ſpiritalis ci
bi ꝑcepimus voluptatē ita vt ex hac collatione maiore animi
gaudio repleremur: ꝗ̄ ante triſticia ſuꝑ nece ſctōꝝ fueramꝰ affe
cti. Nō ſolū eñi de quibus heſitabamus edocti ſumus: verūetiā
illa q̄ ꝓ tenuitate ſenſus noſtri minus inquirere noueramꝰ: ſub
illius queſtionis interrogatione cognouimus.

¶ Explicit collatio abbatis Theodori:

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Sereni de aīe mobilitate ⁊ ſpiritalibꝰ neq̇tijs

Ca. j. De caſtitate abbatis. Sereni.
ij Interrogatio predicti ſenis ſuper ſtatu cogitationū no-
ſtrarum.
iij Reſponſio noſtra ſuꝑ anime mobilitate.
iiij Diſputatio ſenis de ſtatu aīe ac virtute eius.
v De perfectione aīe ad ſimilitudinē euangelici centurio
nis aſſumpte.
vj De perſeuerantia erga cogitationum cuſtodiam.
vij Interrogatio de mobilitate anime: ⁊ impugnatione ne-
quitiarum celeſtium.
viij Reſpōſio ſuꝑ adiutorio dei: ⁊ liberi arbitrij poteſtate.
ix Interrogatio ſuꝑ aīe ac demonū coniunctione.
x Reſponſio in quē modum ſpiritus immundi humanis
mentibus copulantur.
xj Obiectio vtrum poſſint ſpiritus immūdi eoꝝ quos ſuꝑ

plenerint animabus inſeri vel vniri.
xij Rñſio quẽadmodũ energuminis immũdi ſpũs dñentur.
xiij Qđ ſpũs ſpiritui penetrabilis eſſe nõ poſſit: ſed incor-poreo ſoli deo.
xiiij Obiectio qua demones credi debeãt cogitationes homi num perſpicere.
xv Reſponſio quid poſſint demones in cogitationibus ho minũ quidve non poſſint.
xvj Similitudo qua ſpũs immũdi cogitationes hominum doceantur agnoſcere.
xvij De eo ꝙ nõ ſinguli quiqꝫ demões: vniuerſas hominibus ingerant paſſiones.
xviij Interrogatio an inter demones impugnationis ordo ac viciſſitudinis diſciplina ſeruetur.
xix Rñſio in quẽ modũ cõcio demonũ ſup viciſſitudinis im pugnatione ſubſiſtat.
xx De eo ꝙ nõ ſint vnius fortitudinis cõtrarie poteſtates: nec temptandi facultas in eoꝝ ſit arbitrio collocata.
xxj De eo ꝙ demones cũ hominibus nõ ſine ſuo labore con-fligant.
xxij De eo ꝙ non ſit poteſtas nocendi in arbitrio demonum collocata.
xxiij De imminuta demonum poteſtate.
xxiiij Qua rõne demones ſibi in eorũ corpora quos arrepturi ſunt: aditum parent.
xxv De eo ꝙ miſerabiliores ſint hi qui vicijs ꝙ̃ q̃ ipſis demo nibus poſſidentur.
xxvj De nece ꝓphete ſeducti et infirmitate abbatis pauli quã pro ſua emundatione promeruit.
xxvij De temptatione abbatis moyſi.
xxviij De eo ꝙ ſperni non debeant hi qui ſpiritibus traduntur immundis.
xxix Obiectio cur hi qui ſpiritibus vexantur immundis: a communione dñica ſeparantur.
xxx Reſponſio ſuper propoſita queſtione.
xxxj De eo ꝙ miſeri ſint hi qui ſubdi temporalibus iſtis tem ptationibus non merentur.
xxxij De diuerſitate ſtudiorum ac voluntatum que in aeris po teſtatibus exercentur.
xxxiij Interrogatio vnde differentia nequitiarũ celeſtiũ tanta proceſſerit.
xxxiiij Dilatio ſuper abſolutione propoſite queſtionis.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio pͥma abbatis Sereni de aīe mobilitate ⁊ ſpiritalibus nequitijs.

De caſtitate abbatis Sereni. Capitulum. j.

Summe ſanctitatis ⁊ cōtinentie virum: nomini quoq; ſui ſpeculū abbatē Serenum quē ſingulari ſumus veneratione pre ceteris ammirati: ſtudioſorū mentibꝰ inſinuare cupiētes: aliter arbitramur deſideriū nr̄m nos explere nō poſſe: q̄ ſi collationes eiꝰ noſtris libellis temptauerimus inſerere. Cui ſupra oēs virtutes que nō ſolū in eius actu vel moribus: ſed etiā in ipſo vultu ꝑ dei gratiā refulgebant: ita eſt peculiari bñficio donū caſtitatis infuſum: vt etiā ſe ne ipſis q̄dē naturalibꝰ incentiuis inquietari vel in ſopore ſentiret. Ad quā tñ carnis ꝓcipuam puritatē quēadmodū gr̄a dei amminiculante ꝑuenerit: q̄m ſupra cōditione nature videt̄ eſſe hūane: neceſſariū reor ꝓmitus explicare.

Interrogatio predicti ſenis ſuper ſtatu cogitationum noſtrarum. Capitulum. ij.

b Hic igitur ꝓ interna cordis atq; anime caſtitate nocturnis diurniſq; precibus: ieiunijs quoq; ac vigilijs infatigabiliter inſiſtens: cum vidiſſet orationum ſuarum obtinuiſſe ſe vota: cunctoſq; eſtus in corde ſuo concupiſcentie carnalis extinctos: velut ſuauiſſimo guſtu puritatis accenſus: in maiorē ſitim zelo caſtitatis exarſit: ⁊ intētioribus cepit ieiunijs atq; obſecrationibus incubare: vt mortificatio paſſionis huius q̄ interiori homini ſuo: dono dei fuerat attributa: ad exterioris hominis etiā puritatē eatenus ꝑueniret: vt ne ipſe quidem vel illo ſimplici ac naturali motu: qui etiā in paruulis atq; lactentibus excitatur: vlterius pulſaretur: indepti ſcilicet muneris experimento quod ſe nouerat non laborū merito ſed dei gratia conſecutum: ardentius animatus: ad hoc quoq; ſimiliter obtinendū credens multo facilius hos ſtimulos carnis radicitus deum poſſe conuellere: quos etiā humane artis induſtria nonnunq̄ ſolet quibuſdam poculis vel medicamentis ſeu ferri ſectione detrahere: quādoquidē illam ſpiritus puritatē que ſublimior eſt: quamq; impoſſibile eſt humano labore vel ſtudio comprehendi: ſuo munere contuliſſet. Cūq; petitioni cepte ſupplicatiōe iugi ac lachrymis indefeſſus inſiſteret: adueniēs ad eū angelꝰ in viſione nocturna: eiuſq; velut apertēs vterū: quādam ignitā carnis ſtrumā de eiꝰ viſceribꝰ euellens ac ꝓijciens ſuiſq; oīa vt fuerant locis inteſtina reſtituēs: ecce inq̄t incētiua carnis tue abſciſa ſūt: ⁊ obtinuiſſe te noueris hodierna die ꝑpetuā corporis puritatē quā fideliter popoſciſti. Hec de gr̄a dei q̄ memorata

to viro peculiariter attributa eſt: breuiter dixiſſe ſufficiat. Cete-
rum de illis virtutibus quas cum reliq̄s ſummis viris cōiter
poſſidebat: aliquid cōmemorari ſuperfluū puto ne ſpecialis ſu-
per noīe huiꝰ iſta narratio alijs demere videatur id qđ de ipſo
ſingulariter p̄dicatū fuerit. Hunc igiť ſummo deſiderio collatio-
nis eius atq̧ inſtitutionis accēſi: diebus quadrageſime videre
curauimus. Qui cum a nobis de qualitate cogitationuꝫ noſtra-
ruꝫ ⁊ interioris hoīs ſtatu: trāquilliſſima cōpellatione queſiſſet
vel quid nobis ad eius puritatem tanti tpis heremi habitatio cō-
tuliſſet: his cū querimonijs adorſi ſumus.

Reſponſio noſtra ſup aīe mobilitate. Capitulū. ij.

Ꝯpputatio temporū ac ſolitudinis habitatio: cuius cō-
templatione conijcis interioris hominis perfectionem
nos conſequi debuiſſe: hoc ſolū mō contulit nobis vt di-
ſceremus quid neceſſe nequeamus: non tñ fecit eſſe qđ eē cōten-
dimus: nec tñ aut deſiderare puritatis firmā ſtabilitatē aut robur
aliqđ firmitatis nos hac ſcīa nouimus aſſecutos: ſed tm̄mō cō-
fuſionis aut pudoris augmēta. Etenim cum omnium diſcipli-
narum meditatio ad hoc quotidianis ſtudijs exerceatur atq̧ ꝓ-
ficiat: vt a trepidis rudimentis ad peritiam certaꝫ ſtabilemq̧
ꝑueniens. incipiat noſſe que p̄mitus vel ambigue nouerat vel
penitus ignorabat: ⁊ firmo (vt ita dixerim) gradu diſcipline q̄li-
tate procedens: perfecte in ea ac ſine vlla iam difficultate verſe-
tur: econtrario me in huius puritatis ſtudio laborantem id ſo-
lummodo ꝓfeciſſe reperio vt ſciā quid eſſe non poſſim: nō tñ ap-
prehendere valeā qđ me eſſe debere cognoui: ex quo nihil mihi
aliud ſentio q̄ꝫ laborē tantū cordis cōtritione cōferri. Uideo nā-
q̧ me hac obſeruantia nihil acquirere niſi dolorē inutilem. vt
nunq̄ ſcilicet deſit materia lachrymarū: nec tñ eē deſinā qđ eſſe
nō debeo. Et idcirco qđ ꝓfuit didiciſſe qđ ſummum eſt: ſi cogni-
tū, nequeat apphendi. Nā cū directionem cordis ad deſtinatam
contemplationē ptēdere ſenſerimꝰ: inſenſibiliter mēs inde re-
uoluta: ad priores euagationes impetu vehementiori ꝓlabiť: ⁊
ita q̄tidianis diſtētionibꝰ occupata: innumeris captiuitatibꝰ
inceſſanter abduciť: vt ꝓpemodū iam deſpereť a nobis deſide-
rata correctio: ⁊ ſupflua hec obſeruatio videatur. Siquidē ꝑ mo-
mēta ſingula lubricis diſcurſibus animus euagať: cūq̧ ad timo-
rem dei vel ad contemplationē reducitur ſpiritalem: ⁊ priuſq̄
firmetur in ea rurſus fugacius euaneſcit. Cunq̧ eum velut exp-
gefacti deꝓhenderimꝰ ab intētione ꝓpoſita deuiaſſe: atq̧ ad il-
lā theoriā vñ diſceſſerat reducētes voluerimꝰ eū tenaciſſima cor-
dis intentione velut quibuſdā vinculis obligare: in ipſo cona-
tu noſtro ocius q̄ anguilla de receſſibus mentis elabitur: ita
vt hac intentione mentis laborem ſolummodo non profectum
nos arbitremur aliquem eſſe conſecutos. Ob quam rem quoti-

cianis hmōi obſeruationibus eſtuātes: nec tñ ex ipſis aliquod
nr̄o cordi ſtabilitatis robur acceſſiſſe cernētes: ad hāc opinionē
trāſducimur: vt nō nr̄o iā ſed nature vitio has aīe euagatio-
nes hūano generi ineſſe credamus.

¶ Diſputatio ſenis de ſtatu aīe ac virtute eius. Capitulum. iiij.

Serenus. Periculoſe preſumptionis eſt necdū reb⁹ recte
diſcurſis nec certa rōne collecta de natura cuiuſlibʒ rei ꝑ-
propere diffinire ac de fragilitatis ſue cōſideratione cape-
re coniecturā: nō de ſtatu ⁊ q̄litate ipſius diſcipline: vel de aliorū
experientia ꝓferre ſniam. Nec eñ ſi q̄s ignar⁹ natādi: ſciēs pond⁹
corporis ſui ferri aquarū leuitate ac liquore nō poſſe: experiētia
ſue voluerit imperitie diffinire: neminē penit⁹ poſſe liquidis ele-
mentis ſolida carne circūdatū ſuſtineri: idcirco vera ei⁹ opinio
iudicāda eſt quā ſm experientiā ſuā viſus eſt ꝓtuliſſe: cum hoc nō
ſolū eē impoſſibile ſed etiā ꝑfacile ab aliis fieri rōe certiſſima ⁊
oculorū fide nō dubia cōprobet. Noos: id eſt mēs ſemꝑ mobilis ⁊
multū mobilis diffinit. Vñ etiā in ſapia q̄ dr̄ ſalomōis ſcriptūʒ Sap. 6.
eſt terrenū habitaculū aggrauat mētē multa cogitātē. Hec igit
ꝓ cōditiōe nature nūq̄ poteſt ocioſa cōſiſtere: ſʒ neceſſe eſt eā ni-
ſi ꝓuiſum habuerit vbi ſuos exerceat mot⁹ ⁊ in q̄b⁹ iugiter occu-
pet: ꝓpria mobilitate diſcurrere: ⁊ ꝑ oīa volitare donec longo
exercitio vſuq̄ʒ aſſuefacta diuturno: quo nos incaſſuʒ dicitis la-
borare: experiat ⁊ diſcat q̄s memorie ſue materias debeat ꝑpare
erga q̄s circūagat indefeſſos volat⁹ ⁊ imorādi robur acq̄rat: ⁊
ita ꝑualeat aduerſus inimici ſuggeſtiones q̄bus detrahebat ex-
trudere: atq̄ʒ in illo quē deſiderat ſtatu ⁊ q̄litate durare. Nō ergo
hāc euagationē cordis nr̄i vel nature hūane vel deo creatori ei⁹ Eccle. 7.
debemus aſcribere. Vera eſt eñ ſcripture ſnia: q2 dn̄s hoiem fe-
cit rectū: ipſi q̄ſierūt cogitationes multas. A nobis ergo carū
q̄litas pēdet: q2 cogitatio bona inq̄t ſciētib⁹ eā appropinquat:
vir aūt prudēs inueniet eā. Quicq̄d eñ inueniri pōt: nr̄e prudē-
tie induſtrieq̄ʒ ſubiectū ē. Si nō fuerit inuētū ſine dubio nr̄e deſi-
die vel imprudētie nō nature vitio reputādū eſt. Cui ſenſui pſal-
miſta q̄ʒ cōgruit dicēs. Btūs vir cuius eſt auxiliū abs te dn̄e: Ps. lxxxiij
aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit. Videtis ergo in nr̄a dicione
cōſiſtere: vt ſiue aſcenſus. i. pertingentes ad deū cogitationes:
ſiue deſcēſus ad terrena ſcʒ ⁊ carnalia corruētes in noſtris cor-
dibus diſponamus. Que ſi non in noſtra poteſtate conſiſterēt
nec phariſeos domin⁹ increpaſſet. Quid cogitatis mala in cor- Mat. 9.
dibus vr̄is. Nec per prophetam precipiſſet dicens. Auferte ma- Eſa. 1.
lum cogitationum veſtrarū ab oculis meis. Et vſquequo mora-
buntur in te cogitationes noxie. Nec in die iudicii earum quali-
tas quemadmodum operum exigeretur a nobis: ita per eſaiam
domino cōminante. Ecce ego inquit venio vt congregem opera Eſa. 66.

⁊ cogitationes eorum cum omnibus gentibus ⁊ linguis. Sed nec condemnari quidē earū teſtimonio vel defendi in illo terribili atq; metuendo examine: ſm btī apl̄i ſniam mereremur: ita
Ro.2. dicentis. Inter ſe inuicē cogitationib⁹ accuſantib⁹ aut ēt defendētib⁹ in die qua iudicabit de⁹ occulta hoim ſm euangeliū meū.

De perfectione anime ad ſimilitudinem euāgelici centurionis aſſumpte. Capitulum.v.

b Uius ergo pfecte mētis figura p illū euāgelicū centurionem pulcherrime deſignat: cuius virt⁹ atq; cōſtātia: qua non quibuſlibet ingruētibus cogitationibus abducebatur: ſed pro ſuo iudicio vel admittebat bonas vel cōtrarias abſq; vlla difficultate pellebat: hac pſpicua ſignificatiōe deſcripta
mathe.8. eſt. Nā ⁊ ego hō ſu; ſub ptāte conſtitut⁹ hñs ſub me milites: ⁊ dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio venit ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo fac hoc ⁊ facit. Sic igit̄ nos quoq; viriliter aduerſus ꝑturbationes ⁊ vitia dimicātes: poterim⁹ ea ditioni noſtre diſcretioniq; ſubijcere: ac militantes in carne noſtra extinguere paſſiones: vel inſtabile; cogitationū noſtraꝝ cohortē rōnis imꝑio ſubiugare: ac dñice crucis ſalutari vexillo diriſſimas aduerſariarū. ptātum turbas a terminis noſtri pectoris ꝓpulſare: ſi ꝑ tantoꝝ meritis triūphorū ad ſpiritalis huius centurionis ordinē ꝓuehimur: quem in Exodo q̄3 ꝑ moyſen myſtice legimus deſignatum
Exodi.18. Conſtitue tibi tribunos ⁊ centuriones: ⁊ q̄nquagenarios ⁊ decanos. Et ita nos q̄3 dignitatis huius apice ſublimati habem⁹ hāc imperandi poteſtatē atq; virtutē: qua nō quibus nolumus cogitationibus abducamur: ſed his quibus ſpiritaliter delectamur immorari vel inherere poſſimus: malis quidem ſuggeſtionibus imꝑantes: abite: ⁊ ibunt: bonis vero dicemus: venite ⁊ venient. Seruo quoq; nr̄o.i. corpori ea que caſtitatis vel continentie ſunt ſimiliter iniungemus: ⁊ ſine vlla contradictione deſeruiet: non iam ſuſcitans nobis aduerſus ſpiritum concupiſcentie ſtimulos: ſed oēm exhibens ſpiritui famulatū. Huius centurionis qualia arma ſint vel ad que preliorum exercitia
2.cor.10. preparentur: audi beatum apoſtolum predicantem. Arma inq̄t militie noſtre nō carnalia ſunt ſed ſpiritalia. Dixit qualia ſint
Ibidem. id eſt non carnalia nec infirma: ſed ſpiritalia ⁊ potētia deo. Deinde ad quos ſint exercenda conflictus conſequenter inſinuat. Ad deſtructionem munitionum cogitationes purgantes: ⁊ omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam dei: ⁊ captiuantes omnem intellectum in obedientiam chriſti prepa rati vlciſci omnē inobedientiam cum impleta fuerit primū veſtra obedientia. Que omnia ſingillatim percurrere ſicut neceſſarium ita etiā alterius temporis eſt. Amorum tantum modo volo vobis genera ꝓprietateſq; patefacere: quibus nos quoq; ſi volumus bella domini preliari: ⁊ inter centuriones euāgelicos

militare: accincti iugiter debemus incedere. Sumite inquit ſcu Ephe.6.
tum fidei in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extingue
re. Ergo fides eſt que excipiens ardentiſſima libidinū tela: me
tu futuri iudicij τ celeſtis regni credulitate mortificat. Et lori-
cā; inquit charitatis. Ipſa nempe eſt que vitalia pectoris noſtri
circūdans atq; cōmuniēs: letalib⁹ perturbationū obiecta vulne
ribus cōtrarios retundit ictus: nec ad interiorē hominē noſtrū
iacula diaboli penetrare ꝑmittit. Omnia em̄: ſuffert: omnia pa 1.cor.13.
titur: omnia ſuſtinet. Et galeam ſpem ſalutis. Galea capitis
eſt munimen. Quia ergo caput nr̄m eſt chriſt⁹: debemus iſtud
ſemper ſpe futurorum bonorum velut inexpugnabili galea in
cunctis temptationib⁹ ac perſecutionib⁹ communire. τ princi
paliter fidem eius illeſam atq; integram cuſtodire. Alijs enim
membris trūcatū quēpiā licet debile: poſſibile tamen eſt vtcun-
q; ſupereſſe. Sine capite vero nemini vel breuis vite ſpacium
prorogatur. Et gladium ſpiritus quod eſt verbum dei. Penetra Ephe.6.
bilius nāq; eſt omni gladio ancipiti τ pertingens vſq; ad diui-
ſionē aīe ac ſpiritus compagum quoq; τ medullarum: τ diſcre
tor cogitationum τ intentionum cordis: diuidens ſcilicet τ ab
ſcidens quicquid in nobis carnale terrenumve repperierit. Qui
bus armis quiſq; fuerit cōmunitus: ab hoſtium telis ac depo-
pulatione defenſus: nō vt captiuus ac ſubditus ad hoſtilē cogi
tationum terram conſtrictus depredantium vinculis abducit:
nec audiet per prophetam. Quare inueteratus es in terra alie- baruch.3.
na: ſed quaſi triumphator ac victor in illa quam voluerit cogi
tationum regione conſiſtet. Uis etiam ipſum robur ac fortitu-
dinē cēturionis huius qui hec arma que ꝑdiximus nō carna
lia, ſed potētia deo geſtat agnoſcere: audi ipſum regem viros for
tes ad ſpiritalem militiam congregantem: quomodo dilectos ſi
gnet ac probet: Infirmus inquit dicat. quia fortis ſum ego: Iohel.3.
τ qui patiēs eſt ſit pugnator. Uideris bella domini preliari: ni
ſi patientes infirmoſq; non poſſe. Illa proculdubio infirmita-
te qua fundatus ille noſter euangelicus centurio cum fiducia
loquebatur. Cum enim infirmor tunc potens ſum. Et iterum. 2.Cor. 12.
Uirtus autem in infirmitate perficitur. De qua infirmitate vn⁹ Ibidem
ꝓphetarū. Et erit qui infirmatur inter eos ſicut dom⁹ dauid. Pa Zach.12.
tiens etiam hec bella preliabitur. Nempe illa patientia de qua Hebre.10.
dicitur. Patientia vobis neceſſaria eſt: vt voluntatem dei fa-
cientes recipiatis remunerationem.

¶ De perſeuerantia erga cogitationum cuſtodiam. Capitulum .vj.

d Ebere tñ ac poſſe nos deo coherere: τ experientia ꝓpria de
prehēdim⁹ ſi mortificatas volūtates ac deſideria mundi
huius habeamus abſciſa: τ illorum auctoritate docebi-
mur: qui domino colloquentes fiducialiter dicunt. Adheſit an

Pſ̄.162. ma mea poſt te. Et. Adheſi teſtimonijs tuis dñe. Et. Mihi au-
Pſ̄.118. tem adherere deo bonum eſt. Et. Qui adheret dño vnus ſpiri-
Pſ̄.72. tus eſt cũ eo. Non ergo debemus his euagationibus anime fati
j.Cor.6. gati ab hoc ſtudio relaxari. Qui enim coilit terrã ſuã ſatiabitur
Prouer.8. panibus: qui aũt ſectatur ocium replebitur egeſtate. Nec ab in-
tentione huius obſeruantie pernitioſa deſperatione frãgamur:
qꝛ in omĩ ſollicito ineſt amplius. Nam qui ſuauis ꝛ ſine labore
eſt: in egeſtate erit. Et iterũ. Uir in doloribus laborat ſibi: ꝛ vim
Matthe.11. facit perditioni ſue. Necnon etiaꝫ regnũ celorũ vim patit: ꝛ vio
lenti rapiũt illud. Nulla nãqꝫ virtus ſine labore perficit: nec vl
li poſſibile eſt ad iſtã quã cupimus ſtabilitatem mẽtis ſine ingẽ-
Job.5. ti contritione cordis cõſcendere. Homo enim ad laborẽ naſcit.
Qui vt in virũ perfectũ poſſit occurrere in menſurã etatis ple-
nitudinis chriſti: maiori cũ intẽtione neceſſe eſt ſemp eſſe perui-
gilẽ: iugiqꝫ ſollicitudine deſudare. Ad cuius tñ menſure plenitu
dinẽ nemo perueniet alias in futurũ: niſi qui premeditatus et
imbutus ea fuerit in pñti: eãqꝫ adhuc in ſeculo poſitus prelība
uerit: chriſtiqꝫ membrũ precioſiſſimũ deſignatus: arrã cõpagi-
nis illius per quã corpori eius valeat copulari in hac carne poſ
ſederit: vnum duntaxat deſiderans: vnũ ſitiens: ad vnuꝫ omnes
non ſolũ actus ſuos: verumetiã cogitationes ſemper intendẽs
j.Cor.15. vt illud qđ in futurũ dicetur de beata conuerſatione ſanctorũ: iã
ſubarratũ teneat in preſenti: id eſt ſit ei deus omnia in omnibꝰ.

¶ Interrogatio de mobilitate anime: ꝛ impugnatio-ne nequitiarum celeſtium. Capitulum. vij.

Ermannus. Poſſet forſitan hec volubilitas mentis ali-
g quatenus coerceri: ſi eam nõ tãtus aduerſariorũ nume-
rus circumuallens: ad ea que nõ vult: immo quo illã qꝫ
ſue nature mobilitas rapit: indefinẽter impellere. Quã cũ tã in
numerabiles tã potẽtes tãqꝫ terribiles circũagant inimici: reſi-
ſti illis ab hac preſertim fragili carne: impoſſibile crederemus:
niſi ad hanc opinionem veſtris ſententijs velut celeſtibus ani-
maremur oraculis.

¶ Reſponſio ſuper adiutorio dei ꝛ liberi arbitrij po-teſtate. Capitulum. viij.

Erenus. Aduerſarios nobis quidẽ iugiter inſidiari: q
ſ cunqꝫ interioris hominis experti ſunt pugnas: dubita-
re nõ poſſunt. Sed ita dicimus hos noſtris profectibus
aduerſari: vt eos tantummõ incẽtores malorũ nõ etiã impulſo-
res eẽ credamus. Ceterũ nullus hominũ poſſet omnino vitare
pctm̃ quodcunqꝫ illi in cordibus noſtris ingerere voluiſſent: ſi
eis quẽadmodũ ad ſuggerendũ: ita ꝛ ad cõpellendũ facultas vio
lẽta ſuppeteret. Quãobrẽ ſicut in illis eſt inſtigatiõis copia: ita
ꝛ in nobis virtus reſpuẽdi ſiue acquieſcẽdi libertas eſt attribu-

ta. Quorum tamē potentiā ⁊ impugnationes ſi pertimeſcimus etiā protectiones atq̧ adiutoria dei ecōtrario ꝓferamus: de quo dr. Maior eſt enim qui in nobis eſt: ꝙ qui in hoc mūdo. Cuius auxilia multo vehementiore militant virtute pro nobis: ꝙ aduerſuʒ nos eorū multitudo cōfligit. Nā bonarū rerū non tm̄ ſuggeſtor ſed etiā fautor atq̧ impulſor eſt deus: ita vt nonnūꝙ nos etiā inuitos ⁊ ignorātes attrahat ad ſalutem. Cōſtat ergo neminē poſſe a diabolo decipi niſi illū qui prebere illi maluerit ſue voluntatis aſſenſum. Qđ Eccleſiaſtes his verbis euidenter expreſſit. Quia enī non fit cōtradictio ab his qui faciūt malū cito ideo repletū eſt cor filiorū hominū in ipſis vt faciāt malū. Ergo manifeſtū eſt hinc vnūquēq̧ delinquere ꝙ ingruentibus cogitationibus prauis nō eis ſe confeſtim repulſa cōtradictionis obijciat. Nam reſiſtite ei inquit ⁊ fugiet a vobis. Jaco. 4.

Interrogatio ſuper anime ac demonū cōiunctione Capitulum. ix.

Ermannus. Quod iſtud queſo eſt anime cum iſtis ſpiritibus neꝙ tam indiſcretum permixtūq̧ conſortiuʒ: quo ſic eidem non dicaʒ iungi: ſed vniri poſſint: ⁊ alloqui eā inſenſibiliter ⁊ inſeri atq̧ inſpirare illi quecūq̧ voluerint: ⁊ ad ea que placuerint. eam valeant inſtigare: eiuſq̧ cogitationes ac motus videant atq̧ perluſtrent: tantaq̧ inter ipſos ac mentem vnitas fiat vt ſine dei gratia quid ex illorū incitamento: quid ex noſtra voluntate procedat: diſcerni pene non poſſit?

Responſio in queʒ modū ſpiritus immundi humanis mentibus copulentur. Capitulum .x.

Erenus. Non mirum eſt poſſe ſpiritum ſpiritui inſenſibiliter coniugari: ⁊ occultā ſuadendi vim ad ea que libita fuerint exercere. Eſt enim inter eos ſicut inter homines: quedam ſubſtantie ſimilitudo atq̧ cognatio. Si quidē diffinitio que de natura anime aſſumitur: etiam illorum ſubſtantie ſimiliter coaptatur. Altrinſecus vero eos ſibi inſeri vel vniri: ita vt capax alter alterius eſſe poſſit: omnimodis impoſſibile eſt. Hoc nanq̧ ſolummodo deitati que ſola incorporea ſimplexq̧ natura eſt: rectiſſime tribuitur.

Obiectio vtrum poſſint ſpūs immundi eorū quos ſuppleuerint animabus inſeri vel vniri. Cap. xj.

Ermannus. Huic rationi ſatis arbitramur eſſe cōtrariū qđ vidimus in arreptitijs fieri: cum afflati ſpiritibus immūdis: loquuntur ⁊ agūt ea que neſciūt. Quomō ergo animas illorū ſpiritibus illis non credamus vniri: quos videmus illas velut organū factas: ⁊ derelicto naturali ſtatu ad illorū voces: ⁊ geſtum voluntateſq̧ depromant?

¶ Reſponſio quemadmodum energuminis immun-di ſpiritus dominentur. Capitulum.xij.

Erenus. Predicte diffinitioni noſtre nō eſt contrariū id
ſ qđ dicitis in energuminis fieri: cū ſpiritibus immun-
dis arrepti: loquunt̄ vel agūt ea que nolūt: vel ꝙ ea que
ignorāt: ꝓferre cogunt̄. Non em̄ vno modo iſtā eos infuſionem
ſpūum ſuſtinere: certiſſimū eſt. Quidā em̄ ſic afflātur: vt nequa-
ꝗ̄ ea que gerūt vel loquuntur intelligāt: quidā vero tunc nō no-
runt ⁊ poſtea recordant̄. Quod fieri per infuſionē ſpūs immun-
di non ita putandum eſt vt in anime ipſius penetrans ſubſtan-
tiam: et veluti vnitus ei ⁊ quodammodo indutus ea: ſermones
ac verba per os patiētis emittat. Nullo nāq̄ modo iſtud ab eis
fieri credendū eſt. Nec em̄ per aliquā anime diminutionē ſed per
corporis debilitatē hoc euenire manifeſta rōe deprehendit̄: cū
ſcȝ in illis membris in quibus vigor anime continet̄: immun-
dus ſpiritus inſidens eiſq̄. importabile atq̄ immenſum pon-
dus imponēs: obſcuritate teterrima intellectuales eius obruit
⁊ intercipit ſenſus: inſtigans ea que non vult vel ꝗ̄ ignorat pro-
loqui: qđ nōnunꝗ̄ etiā vini febriſq̄ vitio ſeu nimij frigoris alijſ-
q̄ valitudinibus extrinſecus ſuperuenientibus videmus acci-
dere. Qđ ne beato iob diabolus ꝗ̄ carnis eius acceperat pote-
Job.2. ſtatem moliret̄ inferre: precepto dn̄i prohibet̄ dicētis. Ecce tra-
do eū in manus tuas: tm̄ animam eius cuſtodi. i. tantummō eū
amentē ne facias debilitato anime domicilio: ⁊ obruas intelle-
ctū ac ſapientiam reſiſtentis: principali ſcilicet cordis eius tuo
pondere prefocato.

¶ Quod ſpiritus ſpiritui penetrabilis eſſe nō poſſit: ſed incorporeo ſoli deo. Capitulum.xiij.

Ec em̄ ſi craſſe huic ſolideq̄ materie. i. carni ſpiritus ad-
n miſcet̄ qđ fieri facillime pōt: idcirco ⁊ aīe ꝗ̄ itidē ſpūs
eſt ita vniri poſſe credit̄: vt eā ꝙ̄ ſimilr̄ ſue nature red-
dat capacem. Qđ ſoli eſt poſſibile trinitati ꝗ̄ ſic vniuerſe intelle-
ctualis nature efficit̄ penetratrix: vt nō ſolū circūplecti eā atq̄
ambire: ſed etiā illabi ei: ⁊ velut incorporea corpi poſſit infun-
di. Licȝ em̄ ꝓnūciemus nōnullas eē ſpiritales naturas: vt ſunt
angeli archāgeli cetereq̄ virtutes: ipa ꝙ̄ aīa nr̄a vel certe aer iſte
ſubtilis: tn̄ incorpee nullatenus eſtimāde ſunt. Hn̄t em̄ ƀȝ ſe cor-
pus ꝗ̄ ſubſiſtunt: lȝ multo tenuius ꝙ̄ nr̄a ſunt corpa: ſm̄ apl̄i
j.Cor.15. ſententiā ita dicētis. Et corpa celeſtia ⁊ corpa terreſtria. Et iter̄.
Ibidem. Seminat̄ corpus animale: exurgit corpus ſpiritale. Quibꝰ ma-
nifeſte colligit̄: nihil eē incorporeū niſi ſolū deū: ⁊ idcirco ipi tm̄
modo poſſe penetrabiles oēs ſpūales atq̄ intellectuales eē ſub-
ſtātias eo ꝙ ſolus ⁊ totus ⁊ vbiq̄ ⁊ in omnibus ſit: ita vt ⁊ co-
gitationes hominū ⁊ inter nos motꝰ atq̄ abdita mētis vniuer-

ſa inſpiciat atq; perluſtret. De ipſo ſiquidē ſolo pnunciauit bea tus apl's dicēs. Uiuus eſt enim ſermo dei ꝛ efficax: ꝛ acutior ſup omē gladiū ancipitē: ꝛ ptingēs vſq; ad diuiſionē anime ꝛ ſpūs compagū q; ac medullaꝝ: ac diſcretor cogitationū ꝛ intentionū cordis: ꝛ nō eſt creatura inuiſibilis in ɔſpectu eius: omnia aūt nuda ꝛ aperta ſunt oculis eius. Et beat⁹ dauid inquit. Qui fin git ſingillatim corda coꝝ. Et iterū. Ipſe enim nouit occulta cor dis. Job q;. Qui ſolus noſti corda hominum. Hebre. 4. Pſ. 32. Pſ. 43.

¶ Obiectio qua demones credi debeant cogitatiões hominum peruidere. Capitulum .xiiij.

Germanus. Hac rōne qua dicis nec cogitatiões qdez no ſtras intueri iſti ſpiritus poſſunt. Qd exiſtimare valde putamus abſurdum dicente ſcriptura. Si ſpiritus po teſtatem habentis aſcenderit ſuper te. Et iterū. Cū diabolus mi ſiſſet in corde ſimonis ſcharioth is vt traderet dñm. Quid ergo credi pōt non patere eis cogitationes nr̄as: quaꝝ ſeminariū p pte maxima ipſis immittētib⁹ atq; inſtigantib⁹ ſentim⁹ oboriri. Eccle. 10. Johā. 13.

¶ Reſponſio quid poſſint demones in cogitationib⁹ hominum: quidve non poſſint. Capitulum .xv.

Serenus. Nulli dubiū eſt q; poſſint ſpūs immūdi cogita tionū nr̄aꝝ attingere qualitates: ſed indicijs eas ſenſi bilibus forinſecus colligētes. i. aut ex nr̄is diſpoſitio nib⁹ aut verbis ꝛ ſtudijs in qua ppēſius cōſpexerint nos incli nari. Ceterū illas q necdū de internis anime pdierūt: adire om nino non pñt Ipſas q; cogitatiões quas ingerūt vtrū ſuſcepte vel quēadmodū ſuſcepte ſint: nō p ipſius anime naturā. i. p illū interiorē motū q in abditis eius abſcōdit: ꝛ vt manifeſti⁹ aliqd exprimā: i medullis (ꝛ vt ita dixerim) ipſius latitātes: ſʒ ex moti bus atq; indicijs exterioris hominis deprehēdūt: vt puta cum ſuggeſſerint gaſtrimargiā: ſi viderint monachū ad feneſtrā: aut ad ſolē oculū erexiſſe vel de hora ſolicit⁹ inquiſiſſe: cognoſcūt deſideriū gule fuiſſe ſuſceptū. Si fornicationē ingerentes ſenſe rint eū patiēter telū libidinis ſuſcepiſſe: ſeu viderint carnē com motā, aut certe nō vt oportuit aduerſus ſuggeſtiōes immūdicie ſuſpiraſſe: laſciuiā intelligūt in penetrabilib⁹ aīe: libidinis iacu lū fuiſſe defixū. Si incitamēta triſticie: ſi ire: ſi furoris admone rint vtrū nā cordi inſederint: geſtu corpis ꝛ ſenſibili cōmotiōe di noſcūt. ſ. cū vel infremuiſſe tacitū vel quadā indignatiōe ſuſpi raſſe: ſeu vultū ɔſideraueri nt quodā pallore aut rubore mutaſſe ꝛ ita ſubtilr quis nā cui ſit vitio dedit⁹ dephēdūt. Illo nāq; vnū quēq; nr̄m delectari certa rōe cognoſcūt: ad cui⁹ inſtigationē mox quodā nutu vel motu corpis cōſenſum cōniuētiāq; ab eo preſti tā fuiſſe peruiderint. Que ab illis aereis virtutibus ita deprehē di nō mirū eſt cū hoc a prudētibus q; viris ſepiſſime fieri vide

mus: vt ſcilicet interioris hominis ſtatum de figura et vultu ſeu qualitate exterioris agnoſcant. Quanto ergo certius hec ab eis poterunt deprehendi: quos vtiq; vt ſpiritalis nature multo ſubtiliores ac ſagaciores hominibus eſſe non dubium eſt.

¶ Similitudo qua ſpirit⁹ immũdi cogitationes hominum doceantur agnoſcere. Cap. xvj.

Quemadmodũ enim nonnulli latrones in his domibus quas furtim aggredi cupiũt: occultas hoim ſolẽt explorare ſubſtãtias: q̄ p tetras noctis tenebras caute ſpargentes manu minutias arenaꝝ: reconditas opes q̄s viſu puidere nõ pñt: tinnitu quodã vel ſtrepitu ad earũ lapſum rñdente deprehendũt: ac ſic ad certiſſimã rei vel metalli cuiuſq; noticiam quadã elicite vocis proditione pueniunt: ita hi quoq; vt theſaurum noſtri corpis explorent: velut arenas quaſdã ſuggeſtiones nobis noxias inſpergentes: cũ ſm eaꝝ qualitatẽ affectũ corporeum viderint emerſiſſe: velut quodã de intimis cõclauib⁹ prodeunt tinnitu: quid ſit reconditum in abditis interioris hominis: recognoſcunt.

¶ De eo ꝙ nõ ſinguli quiq; demones vniuerſas hominibus ingerant paſſiones. Capitulum. xvij.

Hoc tñ noſſe debemus nõ omnes demones vniuerſas hominib⁹ ingerere paſſiones: ſ3 vnicuiq; vicio certos ſpiritus incubare: et alios quidẽ immundicijs ac libidinũ ſordib⁹ oblectari: alios blaſphemijs: alios ire furoriq; peculiarius imminere: alios paſci triſticia: alios cenodoxia ſuperbiaq; mulceri: et vnumquemq; illud vicium hũanis cordibus quo ipſe gaudet: inſerere: ſed nec cunctas pariter ſuas ingerere prauitates: ſed viciſſim prout temporis vel loci vel ſuſcipientis oportunitas prouocauerit.

¶ Interrogatio an inter demones impugnationis ordo: ac viciſſitudinis diſciplina ſeruetur. Ca. xviij.

German⁹. Ergo credẽdũ eſt inter eos ordinatã et (vt ita dixerim) diſciplinatã eẽ nequitiã: vt q̄dã viciſſitudinis ab eis ordo ſeruet: ac rõnabilis gerat̃ ĩpugnationis incurſio: cũ conſtet nec modũ nec rõnẽ niſi inter bonos atq; boneſtos poſſe ſubſiſtere: ſm illã ſcripture ſniam. Quere ſapientiaꝫ
Puer. xxj. apud malos: et nõ inuenies: et inimici nři inſenſati. Illõ ẽt. Nõ eſt ſapientia: non eſt fortitudo nec eſt conſilium apud impios.

¶ Reſpõſio in quẽ modũ concio demonũ ſup viciſſitudinis impugnatione ſubſiſtat. Cap. xix.

Seren⁹. Nõ eẽ inter malos ppetuã in oib⁹ cõſenſionẽ: nec poſſe pfectã ſtare cõcordiã: et in illis ipis vicijs qb⁹ cõ

ter oblectant: certa diffinitio eſt. Nō enim poterit quēadmodū
dixiſti in reb⁹ indiſciplinatis: diſciplina modūſq; ſeruari. In nō
null' tū vbi.ſ.vel opationis cōio vl' neceſſitas exigit ſeu cuiuſdā
lucri inuitat ꝯſortiū: nec̄e eſt eos tēporalē cōmodare ꝯſenſum.
Quod eſſe in hac militia neq̄tie ſpiritał: manifeſtiſſime puide-
mus: vt nō ſolū tpa inter ſe viciſſitudineſq; cuſtodiāt: ſed ēt lo-
cis q̄buſdā ſpāliter inherere: eaq; iugiter obſidere noſcant'. Nā
q² nec̄e ſit eos immutatis tēptationib⁹ certiſq; vitijs atq; tpib⁹
exercere impugnationes ſuas: hinc liq̄do cōprobam⁹ q² nullus
pōt ſil' cenodoxie vanitate deludi ⁊ cōcupiſcētia fornicationis
exuri: nec p̄t tumida inflari elatione ſupbie ſpiritał: ⁊ carnal' ga
ſtrimargie piter hūilitati ſubmitti. Nec p̄t q̄s cachinnis fatuis
riſuq; diſſolui: ⁊ iracūdie ſub eodē tpe ſtimul' incitari: ſeu certe
edacis triſticie merore ſuppleri: ſ; nec̄e eſt vnūquēq; ſpūm ita
ſingillatim īpugnationē mētis arripere: vt cū aut vict⁹ abſceſ-
ſerit: alij eā ſpiritui cedat acrius impugnandā: aut certe ſi vi
ctor extiterit alij nihilominus tradat ſimiliter illudendam.

De eo ꝙ non ſint vnius fortitudinis cōtrarie ptā
tes: nec tēptādi facultas in eoꝝ ſit arbitrio collocata.
Capitulum.xx.

Illud etiā nequaq̄ ignorare debem⁹ nō eſſe oēs eiuſdē fe
i roci tatis ⁊ deſiderij: ſed ne vni⁹ quidē fortitudinis atq;
neq̄cie: ⁊ incipiētib⁹ q̄dē atq; infirmis nō niſi infirmio-
res ſpūs in certamine cōparari: ⁊ his neq̄tijs ſpiritalibus ſupa
tis: gradatim ſemp aduerſus athletā xp̄i robuſtior pugna ſucce
det. Pro ꝯparatione ſiquidē viriū ac pfect⁹ hūani etiā difficul
tas colluctationis augetur: Nullo enim mō quilibet ſanctoꝝ
ſufficeret taliū tātorūq; hoſtiū ſuffere nequitiā: vel inſidijs eo-
rum poſſet occurrere: ſed nec crudelitatē quidē ac ſeuiciā ſuſtine
re: ſi nō certamini nr̄o clemētiſſim⁹ arbiter atq; agonitheta p̄ſi
dens chriſtus: ⁊ exequaret colluctantiū vires: ⁊ immoderatos
eorum repelleret ac refrenaret incurſus: faceretq; cum tempta-
tione exitum vt ſuſtinere poſſimus.

De eo ꝙ demones cū hoībus nō ſine ſuo labore
confligant. Capitulum.xxi.

Hanc aūt colluctationē illos nō ſine ſuo credim⁹ labore
h ꝯficere. Habēt nāq; ēt ipi in ſuo ꝯflictu quādā anxietatē
⁊ triſticiā: ⁊ maxie cū fuerint validiorib⁹ emulis id eſt
virtutis pfectiſq; cōgreſſi. Alioqn iā nō ꝯflict⁹ nec luctatio:
ſed ſimplex ſtīi: ⁊ vt ita dixerim: ſecura ill' eēt hoīꝫ attributa de
ceptio. Et quō ſtaret illud apl'i qd̄ dicit. Nō eſt nobis collucta- Eph.vi.
tio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē ſ; aduerſus p̄ncipat⁹ ⁊ aduerſus
ptātes: aduerſus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝ: ꝯ ſpiritalia neq̄
tie in celeſtib⁹. Et illō. Sic pugno nō q̄ſi aerē verberās. Et item. Cor.ix.

ij. Thi.iiij. Bonū agonē certaui. Ubi ergo agon inducit̄: ꝛ certamē ꝛ pugna
ſeu colluctatio: neceſſe eſt vtroꝛumqꝫ ſudoꝛ ꝛ laboꝛ ꝛ ſollicitudo
ſubeat̄: ꝛ equaliter illos vel ſup deiectione maneat doloꝛ atqꝫ ↄfuſio
vel de victoria gaudiū ↄſequat̄ ꝛ palma. Ubi ꝟo alio cū ſudoꝛe
luctāte: alı⁹ cū ocio ac ſecuritate ↄfligit: ꝛ ad deijciēdū emulū ſo
la p viribꝰ vtit̄ volūtate: nō pugna dicenda eſt nec colluctatio
neqꝫ certamē: ſꝫ iniq̄ q̄dā ꝛ irrōnabil̄ oppugnationis oppꝛeſſio
Sed plane laboꝛāt ꝛ ipſi nō minꝰ ipugnātes humanū genꝰ: ꝛ deſu
dant vt ꝑualeāt de vno q̄ꝫ illā quā cupiunt obtinere victoꝛiam:
ꝛ retoꝛqueretur in eos illa cōfuſio q̄ nos manebat ſi ab ipſis fuiſſe
Ps. cxxxix mus eliſi: ſꝫ illud. Caput circuitꝰ eoꝝ: laboꝛ labioꝝ ipſoꝝ opiet
Ps. vij. eos. ꝛ. Cōuertet̄ doloꝛ eiꝰ i caput eiꝰ. Et iteꝝ. Ueniat illi laqus
Ps. xxxiiij. quē ignoꝛat: ꝛ captio quā abſcōdit apphēdat eū: ꝛ in laqueū ca
dat in ipſo. ſ. quē ſup hoīm deceptione molit̄. Dolēt igit̄ etiā ipſi
nō minꝰ ꝛ quēadmodū nos elidūt ipſi q̄ꝫ ſiliter elidūt̄. nec victi
ſine ↄfuſione diſcedūt. Quas eoꝝ ruinas atqꝫ cōflictꝰ: ille q̄ ſa
nos interioꝛis hoīs oculos poſſidet q̄tidie cernēs: videnſqꝫ eos
ſupgaudere ruinis ꝛ caſibꝰ ſingloꝝ: ac timēs ne de ſe quoqꝫ eue
Ps. xij. nire eis valeat iſta leticia: dn̄z dep̄cat̄. Illumina inquiens oculos
meos ne vnq̄ obdoꝛmiā in moꝛte: neq̄n dicat inimicꝰ meꝰ: ꝑua
Ps. xxxiiij. lui aduerſus eū: q̄ tribulāt me exultabunt ſi motꝰ fuero. ꝛ Deus
meꝰ ne ſupgaudeāt mihi: ne dicāt: in coꝛdibꝰ ſuis euge euge aīe
Ibidem. nr̄e: nec dicāt deuoꝛabimꝰ eū. ꝛ frēduerūt ſup me dētibꝰ ſuis: dn̄e
Ps. ix. qn̄ reſpicies inſidiat̄ enim in abſcondito vt leo in cubili ſuo: in
ſidiat̄ vt rapiat paupē: ꝛ querat a deo eſcā ſibi. Qui rurſum cū
cūctis conatibꝰ expenſis: cū deceptionē nr̄am nō potuerint obti
nere: ſup caſſo laboꝛe ſuo neče eſt vt cōfundant̄ ꝛ erubeſcāt qui
querūt aīas nr̄as vt auferāt eas. induant̄ ↄfuſione ꝛ pudoꝛe q̄
Hiere. xvij. cogitāt nobis mala. Hieremias q̄ꝫ. Cōfundant̄ inquit illi ꝛ nō
confundar ego: paueant illi ꝛ non paueaꝫ ego: induc ſuper eos
irā furoꝛis tui: ꝛ duplici cōtritione cōtere eos. Nulli etenim du
biū eſt: cū a nobis fuerint ſupati: ↄtritione eos duplici cōteren
dos. pꝛimū qḋ hoībꝰ expetētibꝰ ſctitatē: illi eā poſſidētes amiſe
rint cāqꝫ extiterint ꝑditionis humane: deinde q̄ ſpiritales ſub
ſtātie fuerint a carnalibꝰ terrenīſqꝫ deuicte. Has igitur ruinas
hoſtiū ſuaſqꝫ victoꝛias intuēs vnuſquiſqꝫ ſctōꝝ cū exultatione
Ps. xvij. pꝛoclamat dicēs. Perſequar inimicos meos ꝛ cōpꝛehendā eos:
ꝛ nō conuertar donec deficiāt: cōfringā eos nec poterunt ſtare:
cadēt ſubtꝰ pedes meos. Cōtra quos etiā oꝛans idē pꝛopheta.
Ps. xxxiiij. Iudica inquit dn̄e nocentes me: expugna impugnantes me: ap
pꝛehende arma ꝛ ſcutū: ꝛ exurge in adiutoꝛiū mihi: effunde fra
meam: ꝛ cōclude aduerſus eos qui pſequunt̄ me: dic aīe mee ſa
lus tua ego ſum. Quos cū ſubditis ꝛ extinctis vniuerſis paſ
ſionibus vicerimus: merebimur illā bn̄dictionis vocē cōſequē
micbee. v. ter audire. Exaltet̄ manus tua ſup hoſtes tuos: ꝛ oēs inimici
tui peribunt. Hec igitur omnia ꝛ his ſimilia ſacris inſerta vo

laminibus legentes ſiue canentes: niſi contra iſtas nequitias ſpiritales q̄ nobis inſidiant̄ diebus ac noctibus acceperimus fuiſſe conſcripta: non mō ex eis edificationē vllam lenitatis ac patientie cōſequemur: ſed etiā dirā quēdā atq̄ ↄ̄trium euangelice pfectioni cōcipiemus affectū. Nō ſolū enim docebimur non orare p inimicis nr̄is: nec diligere eos: ſed etiā deteſtari illos implacabili odio prouocabimur: ⁊ maledicere eis: atq̄ orōnē aduerſus eos indeſinenter effundere. Que tali ſpū prolocutos fuiſſe viros ſanctos ⁊ amicos dei intelligere: ſceleſtū eſt ac prophanū: quibus an̄ aduētū xp̄i idcirco nō eſt lex poſita: eo φ trāſcendentes mādata eius euāgelicis pene preceptis: ⁊ aplice pfectioni ſtudere: preuenientes diſpenſationē tēporis maluerunt.

¶ De eo φ non ſit ptās nocendi in arbitrio demonum collocata. Capitulum.xxij.

n Dn hr̄e aūt eos ptātez quenq̄ hoim ledendi: exēplū bti Iob manifeſta rōne demonſtrat: vbi nō ampli⁹ eū tēptare audet inimic⁹: q̄ diuina ei diſpēſatione cōcedit̄: ⁊ cōfeſſio eorūdē ſpūum euāgelicis monimētis inſerta teſtat̄ dicentiū. Si eijcis nos: mitte nos in gregē porcoꝝ. Qui multomagis credēdi ſunt in nullo hoium q̄ ad imaginē dei creati ſunt introire p arbitrio ſuo poſſe. cū aīalia immūda ac muta ingrediēdi abſq̄ dei pmiſſu nō habuerint ptātez. Ceteꝝ nemo poſſet: nō dicā iuuenū quos videm⁹ in hac eremo cōſtantiſſime cōmorari: ſed nec pfectoꝝ q̄dē tātis taliūq̄ hoſtiū agminib⁹ circūſept⁹ in eremo ſingularis habitare: ſi in ipis eēt: p volūtate ſua nocēdi vel attēptādi facultas atq̄ libertas. Qđ euidēti⁹ etiā dn̄i ac ſaluatoris nr̄i confirmat ſnīa: quam p humilitate hominis aſſumpti protulit ad pilatum ita dicentis. Non haberes in me vllam poteſtatem: niſi datum tibi fuiſſet deſuper. Math.viij Ioh.xix.

¶ De imminuta demonū poteſtate. Cap̄.xxiij.

ſ Atis tū nobis expientia nr̄a ⁊ ſenioꝝ relatione cōpertū eſt: non eādē vim hr̄e nunc demones q̄ anteriore tpe inter anachoretaꝝ dūtaxat principia: in quib⁹ adhuc raritas monachoꝝ in eremo cōmanebat. Tāta nāq̄ erat eoꝝ feritas: vt vix pauci ⁊ admodū ſtabiles atq̄ etate prouecti: tolerare habitationē ſolitudinis poſſent. Siquidem in ipis cenobijs in quibus commorabātur octo vel decem: ita eorum atrocitas graſſabatur: ⁊ frequentes ac viſibiles ſentiebātur aggreſſus vt non auderent omnes pariter noctibus obdormire: ſed viciſſim alijs deguſtantib⁹ ſomnū: alij vigilias celebrantes: pſalmis ⁊ orōnib⁹ ſeu lectionib⁹ inherebāt. Cūq̄ illos ad ſoporē nature neceſſitas inuitaret: expergefactis ad eoꝝ q̄ dormituri erant cuſtodiā ſiliter excubie tradebantur. Uñ dubitari non poteſt vnū e duob⁹: hāc nunc ſecuritatē vel cōfidētiā nō ſolū nobis q̄ vide

mur pro experientia ſenectutis aliquatenus roborati: ſed etiã iunioribus etate cõferre. Aut eñ virtute crucis etiã deſerta penetrãte: et vbiqȝ eius gratia coruſcante: retuſa eſt nequitia demonum: aut negligentia noſtra illos ab impugnatione noſtra priſtina reddidit letiores: dũ dedignantur aduerſum nos illa intẽtiõe confligere: qua tunc cõtra illos probatiſſimos xp̄i milites ſeuiebãt hac. ſ. fraudulentia viſibilium temptationũ ſine ceſſatione durius elidẽtes. In tantũ eñ tēporē videmus corruiſſe nõ nullos: vt neceſſe ſit eos etiam remiſſioribus monitis appalpari mõ: ne deſertis cellulis ſuis ad pniciofiores inquietudines reuoluãtur: et circũeuntes ac vagi: craſſioribus (vt ita dixerim) vitijs implicẽtur magnuſqȝ fructus ab eis obtineri credatur: ſi ſolũmodo ſe etiam cũ qualibet ignauia valeãt in ſolitudine continere: ac ꝓ ingenti remedio ſoleat eis a ſenioribus dici. Sedete in cellulis veſtris: et q̄ntum libitũ fuerit mãducate atqȝ bibite et dormite: dummodo in eis iugiter perduretis.

Qua rõne demões ſibi in eoꝝ corpa quos arreptu ri ſunt: aditũ parent. Capitulum. xxiiij.

Conſtat ergo immundos ſpũs non aliter poſſe in illos quoꝝ obtenturi ſunt corpa penetrare: niſi prius eorũ mentes cogitationeſqȝ poſſederint. Quos cũ timore ac memoria dei vel ſpiritali meditatione nudauerint velut exarmatos omni preſidio ac munitione diuina nudatos: facile vincendos audẽter inuadũt: domiciliũ deinceps in eis velut in poſſeſſione ſibi tradita preſumentes

De eo ꝙ miſerabiliores ſunt hi qui vitijs q̄ qui ab ipſis demonibus poſſidentur. Capitulum. xxv.

Licet multo grauius conſtet vehemẽtiuſqȝ vexari hos qui cũ corporaliter ab ipſis ſuppleri minime videant: aĩo tñ pnicioſius poſſident eoꝝ ſcȝ vicijs vel voluptatibus inuoluti. Secundum apoſtoli nãqȝ ſententiam: a quo q̄ſ

2. Pet. 2. q̄ſuperatur: eius ſeruus efficitur. Niſi ꝙ in hoc iſti deſperatius egrotãt: ꝙ cũ ſint eorum mãcipia: nec impugnari ſe ab illis nec dñatum eorum ferre cognoſcunt. Ceterũ corpaliter traditos ſathane: vel infirmitatibus magnis etiã viros ſanctos nouimus pro leuiſſimis quibuſqȝ delictis. cũ in illis ne tenuiſſimũ quidẽ neuum aut maculam in illo iudicij die patiatur inueniri: diuina clementia omnem ſordis eorum ſcoriam ƀm prophete: immo dei ſententiam excoquens in pñti: vt eos tanq̄ aurum vel argentum ignitum ad illam ppetuitatem: nulla indigentes pe-

Eſa. 1. nali purgatione: tranſmittat. Et excoquam inquit ad purum ſcoriam tuam: et auferam omne ſtannum tuum: et poſt hec voca

Prouer. 17. beris ciuitas iuſti: vrbs fidelis. Et iterum. Sicut pbatur argentum et aurum in camino: ita eligit corda dominus. Et iterũ.

Aurū ꝛ argentū probat ignis: vir aūt probatur in fornace hu-
miliationis. Et illud quoq;. Quē enī diligit dn̄s corripit: flagel- Hebre. 12.
lat autem omnem filium quem recipit.

¶ De nece prophete seducti: et infirmitate abbatis pauli quā p ſua emēdatione pmeruit. Capitulū. xxvi.

Q Uod in illo ꝓpheta atq; hoie dei: in. iij. regū libro ma-
nifeſte videm⁹ impletū: q̄ p culpa vni⁹ inobediētie quā
tn̄ nō de induſtria nec vitio ꝓprie volūtatis: ſed alteri⁹
circūuentiōe cōtraxit: cōfeſtim a leone cōterit: ita de eo ſcriptu- 3. Reg. 13.
ra narrāte. Uir dei eſt: q̄ inobediens fuit ori dn̄i: tradidit eū dn̄s
leoni ꝛ cōfregit eū iuxta ꝟbū dn̄i qḋ locut⁹ ē. In q̄ facto ꝛ ſolutio
nē delicti pn̄tis atq; erroris incauti ꝛ iuſticie merita p q̄bus p
pheta ſuū dn̄s tp̄aliter tradidit vexatori: pcitas ipſa ꝛ cōtinen-
tia vexatoris atq; ꝑdatoris oñdit: q2 nihil penit⁹ audet voraciſ
ſima beſtia de tradito ſibi cadauere deguſtare. Cui⁹ rei noſtris
quoq; tp̄ibus ſatis euidēs cōtigit ꝛ apta ꝓbatio in abbate pau
lo vel moyſe q̄ habitauit locū huius ſolitudinis: q̄ calam⁹ nun-
cupat. Nā prior cōmorat⁹ eſt in eremo q̄ adiacet panephiſi ciui
tati: quā ſolitudinē nūc oliz facta aq̄ ſalſiſſime inūdatiōe cogno
uim⁹. Que quotiēs flauerit ſpūs aq̄lonis: de ſtagnis impulſa
ac ſupfuſa adiacentib⁹ terris: ita oēm illius ſupficiē regiōis cō-
tegit: vt antiquos ibidē vicos q̄ olim hac ipſa de cā oī ſunt habi
tatore deſerti: faciat velut inſulas apparere. Hic igit abbas pau
lus in tantā cordis puritatē q̄ete ſolitudinis ſilētioq; pfecerat
vt nō dicā vultū femineū: ſed ne veſtimēta q̄dē ſexus illius con
ſpectui ſuo pateret offerri. Nā cū eidē pgēti ad cuiuſdā ſenioris
cellā vna cū abbate archebio eiuſdē ſolitudinis accola: caſu mu
lier obuiaſſet: offenſus occurſu ei⁹: tāta fuga ad ſuū rurſus mo-
naſteriū (pretermiſſo qḋ arripuerat pie viſitationis officio) re-
currerit: quāta nullus a facie leonis vel immaniſſimi draconis
aufugeret: ita vt ne memorati q̄dē abbatis archebij reuocantis
eū clamore ac precib⁹ flecteret: vt ad requirēdū ſenē quēadmodū
ꝓpoſuerāt cepto itinere pcenderēt. Qḋ licet zelo caſtitatis ꝛ pu
ritatis ardore fit factū: tn̄ q2 nō ſm ſciam ꝑſumptū eſt: ſz obſer-
uātia diſcipline: iuſticie exceſſus eſt modus. Nō enī ſolā familia
ritatē q̄ vere eſt noxia feminaꝝ: ſz ipſam quoq; figurā ſexus illi⁹
credidit execranda: tali cōfeſtim correptione pcuſſus eſt: vt ei⁹
vniuerſum corpus paralyſeos valitudine ſolueret: nullūq; in
eo mēbrū penitus explere ſuū ꝑualeret officiū. Siquidē nō ſolū
pedes ac manus: ſed etiā lingue motus: quo elocutio vocis ex-
primit: ipſeq; aures ita auditus ꝓprij amiſerūt ſenſum: vt in
eo nihil amplius ex hoie: q̄ immobilis tantū atq; inſenſibilis
figura remaneret. Eo aūt redactus eſt: vt infirmitati eius nullo
modo viroꝝ diligētia deſeruire ſufficeret: niſi ſola ei muliebris
ſedulitas miniſtraſſet. Sed delato ad cenobium ſacrarum vir-

ginã: cibus ac potus quẽ ne nutu quidẽ petere poterat: feminea
ingerebat obſequio: explẽdiſq; oibus nature neceſſitatibus: ea-
dẽ illi diligentia p annos fermie quattuoꝛ.l. vſq; ad vite ſue ter-
minũ ſeruiebat. Qui cũ tãta eſſet ciũ mẽbroꝝ debilitate cõſtri-
ctus: vt nulli in eo artus viuacẽ motũ ac ſenſibilẽ retẽtarẽt: ni-
hilominus tanta ex eo virtutũ gr̃a pcedebat: vt cũ de oleo qḋ de
cadauere ſuo potius ꝙ̃ coꝛpoꝛe cõtigiſſet vngerent infirmi: con
feſtim cũctis valitudinibus curarent: ita vt ſup hac eius valitu
dine etiã ipſis infidelib⁹ euidenter apteq; clareſceret: ꝛ debilita
tem mẽbroꝛum oim diſpenſatione atq; amoꝛe dñi cõtributam: ꝛ
ſanitatũ gratiã pro teſtimonio puritatis ac manifeſtatione me-
ritoꝛum eius ſpũſſancti virtute preſtari.

De tẽptatione abbatis moyſi. Capitulum.xxvij.

Ecundus vero quẽ diximus in hac eremo cõmoratũ cũ
ſ ipſe quoq; ſingularis ꝛ incõparabilis vir eſſet: ob reſ-
pẽſionẽ vnius ſermõis quẽ ꝯ abbatẽ macbariũ diſpu-
tãs: paulo durius ptulit quadã ſcʒ opinione pueniẽs: tã diro cõ-
feſtim eſt tradit⁹ demoni: vt humanas egeſtiões oꝛi ſuo ab eo ſup
pletus ingereret. Qḋ flagellũ purgationis gr̃a ſe dñs intuliſſe:
ne ſcʒ in eo vel momentanei delicti macula reſideret: velocitate
curationis eius atq; aucto remedio demõſtrauit. Nam cõtinuo
abbate macbario in oratiõe ſubmiſſo dicto citius neq̃ ſpiritus
ab eo fugatus abſceſſit.

De eo ꝙ ſperni nõ debeãt hi qui ſpiritibus tradun tur immundis. Capitulum.xxviij.

X quo manifeſte ppendit non debere eos abominari
e vel deſpici quos videm⁹ diuerſis tẽptationib⁹ ſiue iſtis
neq̃tie ſpiritib⁹ tradi: qꝛ duo hec credere immobiliter
nos oꝫ. Primo ꝙ ſine dei pmiſſu nullus ab eis oio tẽptet. Scḋo
ꝙ oia q̃ a deo nobis iferunt: ſiue triſtia ad pñs ſeu leta videant
velut a piiſſimo pr̃e clementiſſimoq; medico p nr̃is vtilitatib⁹
irrogent: ꝛ idcirco eos velut pedagogis traditos humiliari: vt di-
cedẽtes ex hoc mũdo: vel purgatioꝛes ad vitã aliã trãſferantur
vel pena leniore plectãtur: q̃ ſm apl̃m traditi ſunt in pñti ſathe
1.Cor.5. ne in interitũ carnis: vt ſpiritu ſalui fiãt in die dñi nr̃i ieſu xp̃i.

Obiectio cur hi qui ſpiritibus vexantur immũdis a communione dñica ſeparentur. Capi.xxix.

Ermanus. Et quõ non ſolũ eos deſpici ab hominibus
g vel hoꝛreri ſed etiam a communione dñica in nr̃is pro
uincijs ppetuo videmus abſtinere: ſm illã euãgelij ſen
Mat.7. tentiam. Nolite ſanctum dare canibus: neq; mittatis margari-
tas veſtras ante poꝛcos: cum de illis quemadmodum dicis ita
credendum ſit: ꝙ eis purgationis vel vtilitatis obtentu: huius
temptationis humiliatio tribuatur.

Rñſio ſup propoſita queſtione. Capi.xxx.

Erenus. Si habuerimus hāc ſententiā immo fidē quā ſupius cōprehēdi: vt ꝛ oīa per dñm fieri: ꝛ ꝑ vtilitate aiaꝝ diſpenſari vniuerſa credamus: nō ſolū nequaq̄ deſpiciemus eos ſꝫ etiā ꝑ eis tanq̄ ꝑ mēbris nr̄is inceſſanter orabimus: eiſq̄ totis viſceribus ac pleno cōpatiemur affectu. Cuꝫ eñi patit̄ vnū mēbrū: cōpatiunt̄ oīa mēbra: ſcientes nos abſq̄ illis vtpote mēbris nr̄is oīmodis cōsūmari nō poſſe: quēadmodū legimus ne anteriores qdē noſtros ſine nobis repromiſſionis ſummā cōſequi potuiſſe: ita de illis apl̄o ꝓnunciante. Et hi oēs teſtimonio fidei cōprobati: nō acceperūt repromiſſiōes deo ꝓ nobis melius aliq̄d ꝓuidēte: ne ſine nobis cōſumarent̄. Communionē vero eis ſacroſanctā a ſenioribus nr̄is nunq̄ meminimus interdictā quinimmo ſi poſſibile eſſet etiā quotidie eis impertire eā debere cenſebāt. Nec eñi ſm euāgelij ſniam quā incongrue huic ſenſui coaptatis. Nolite ſctm̄ dare canibus: ad demonis eſcā ſacroſancta communio: ꝛ nō potius ad purgationē ac tutelam corpis aieq̄ ꝓuenire credēda eſt: q̄ ab hoīe pcepta eū q̄ in mēbris eius inſidet ſpm̄: ſeu in ipſis latitare conatur velut quodā exurens fugat incēdio. Hoc nāq̄ mō curatū ꝛ abbatē andronicū nuꝑ aſpeximus aliosq̄ q̄ plures. Magis nāq̄ ac magis inimicus inſultabit obſeſſo: cum eum a celeſti medicina viderit ſegregatū: tātoq̄ durius ac frequētius attemptabit: quanto eum ab ſpirituali remedio longius ſenſerit abdicatum. 1. Cor. 12. Heb. 11. Mat. 7.

De eo, q̄ miſeri ſint hi qui ſubdi tpalibus iſtis temptationibus nō merentur. Capitulū. xxxj.

Eterum illi ſunt vere miſeri ac miſerabiles indicādi q̄ cū ſe vniuerſis criminibus flagicijſq̄ cōtaminēt: nō ſolum nullum viſibiliter in eis ſignum diabolice ſupplectionis oñditur: ſꝫ nec aliq̄ q̄dē opibus eorum cōdigna temptatio: nec vllum flagellū correptionis infertur. Non enim merentur celerē temporis iſtius expeditamq̄ medicinam: quorum duricia ꝛ impenitens cor penam vite pn̄tis excedēs: theſauriſant ſibiipſi iram ꝛ indignationē in die ire ꝛ reuelationis iuſti iudicij dei in quo vermes eorum non morientur: ꝛ ignis eorum non extinguetur. Cōtra quod propheta velut anxius pro afflictione ſanctorum videns eos erūnis varijs ac temptationibus ſubiacere ꝛ ecōtra peccatores non ſolum abſq̄ vllo humiliationis flagello curſum mundi iſtius ꝑtranſire: ſꝫ etiā affluentia diuitiarū ac ſumma rerum omnium ꝓſperitate gaudere: intolerabili zelo ac ſpūs ſui feruore ſuccenſus exclamat. Mei autem pene moti ſunt pedes: paulominus effuſi ſunt greſſus mei: q̄ꝛ zelaui ſup iniquos pacē peccatorū videns. q̄ꝛ nō eſt reſpectus morti eoꝝ: ꝛ firmamentū in plaga eoꝝ: in labore hoīm nō ſunt: ꝛ cum Roma. 2. Eſa. 66. 2. Re. 72.

hoīb9 nō flagellabunt: ſcʒ in futuro cū demonibus puniēdi: qui in pñti nō meruerūt in ſorte ac diſciplina filiorū cū hoīb9 flagellari. Hieremias qʒ cū deo ſup hac impiorū pſperitate diſceptās: licet nequaq̄ dubitare ſe de iuſticia dñi pfiteat dicēs. Juſtus quidē tu es dñe: ſi diſputē tecū. Cā tñ hui9 tāte inequa
Hiere.xij. litatis inq̄rēs ſubiūgit ꝛ dicit. Uerūtñ ſi ita iuſta loquar ad te Quare via impiorū pſperat bñ eſt oīb9 q̄ puaricant ꝛ iniq̄ agūt plātaſti eos ꝛ radicē miſerūt: pficiūt ꝛ faciūt fructū. Prope eſtu ori eoꝝ: ꝛ longe a renibus eorū. Quorū ruinā deflente domino p pphetā: ꝛ ad eoꝝ curationē medicos atq̄ doctores ſollicite di
Hiere.lj. rigente: ꝛ q̄dāmō eos ad planctū ſīlem puocāte ac dicēte. Subito cecidit babylō ꝯtrita eſt vlulate ſup eā: tollite reſinā ad do lorē eius ſi forte ſanet. Rñdent vt deſperātes angeli: qui b9 ſalu tis hūane cura commiſſa eſt: vel certe pphēta ex pſona apſtolorū ſeu ſpiritaliū viroꝝ atq̄ doctorū videtiū duricīā mētis eoꝝ ꝛ im
Ibidem. penitens cor. Curauim9 babylonē ꝛ nō eſt ſanata: relinquam9 eā: ꝛ eam9 vnuſquiſq̄ in terrā ſuam: q̄m puenit vſq̄ ad celos iu diciū eius: et eleuatū eſt vſq̄ ad nubes. De iſtorū igit deſpato
Eſa.j. lāguore ex pſona dei loquit Eſaias ad hierlm. A plāta pedis vſ q̄ ad verticē non eſt in ea ſanitas: vuln9 ꝛ liuor ꝛ plaga tumēs non eſt circumligata nec curata medicamine neq̄ fota oleo.

De diuerſitate ſtudiorum ac voluntatū que in aereis poteſtatib9 exercentur. Capitulum.xxxij.

Ut autem eſſe immundos ſpiritus quot, in hominibus ſtudia nō dubie cōprobantur. Nam nōnullos eoꝝ quos etiam faunos vulgus appellat ita ſeductores ꝛ ioculatores eſſe manifeſtum eſt: vt certa q̄q̄ loca ſeu vias iugiter obſidētes: nequaq̄ tormētis eorū quos pretereuntes potuerint deci pere delectent: ſed de riſu tantummodo ꝛ illuſione contenti: fatigare eos potius ſtudeant q̄ nocere: quoſdā vero ſolūmō in nocuis incubationibus hoim pnoctare alios ita eſſe furori ac truculentie deditos: vt non ſint contenti illorū tantūmō corpora quos ſuppleuerint atroci dilaceratione vexare: ſed etiā irrue re ſuper eminus tranſeuntes atq̄ affligere illos ſeuiſſima cede
matthe.8. feſtinent: quales illi in euāgelio deſcribunt ob quorū metū p viā illam tranſire iam nullus audebat: quos eorūq̄ confliꝭtes bellis ſanguinis quoq̄ effuſione p inſatiabili ferocitate gaudere non dubium eſt. Alios ita eorum corda quos ceperant inani quodā timore videmus infeciſſe: quos etiā bacuceos vulgus appellat vt ſemetipſos vltra pceritatē corporis erigentes: nunc quidē ſe in quoſdā faſtus gutturiſq̄ ſuſtollerēt: nūc velut acclines ad quē dā ſe trāq̄llitatis ꝛ ad familiaritatis ſtatū cōmunes blandoſq̄ ſubmitterent: eſſe velut illuſtres ꝛ circūſpectabiles omnib9 eſti mantes: nunc quidem adorare ſe poteſtates ſublimiores corpo ris inflexione monſtrarent: nunc vero ab alijs ſe crederēt ado

rari: ⁊ omnes motus quibus vera officia aut ſupbe aut humili
ter pagantur explerent. Alios reperimus non ſolum ſtudere mē
dacijs: ſed etiam blaſphemias hominibus inſpirare. Cui⁹ rei
etiā nos teſtes ſumus qui audiuimus apertiſſime demonem cō
fitentē p arriū ⁊ eunomiū ſe impietatem ſacrilegi dogmatis edi
diſſe. Quod etiā in tertio regū libro vnū ex hiſdē ipſis manifeſte
legimus predicantē. Egrediar inqt: ⁊ ero ſpiritus mendax in 2. para. 18.
ore omnium pphetarū eius. De quib⁹ apoſtolus arguens illos
qui ab ipſis decipiuntur ita infert. Attēdentes ſpiritibus ſedu 1. timo. 4.
ctoribus ⁊ doctrinis demoniorum in hypocriſi loquentium mē
daciū. Eſſe aūt ⁊ alia demonū genera id eſt mutorū atq ſurdo
rum; euāgelia teſtanť. Incētores etiā libidinū atq luxurie quoſ
dam ſpiritus propheta cōmemorat. Spiritus inquiēs fornica Oſee. 4.
tionis decepit eos ⁊ fornicati ſunt a deo ſuo. Nocturnos quoq ſi
ne diurnos ac meridianos demones ſimiliter ſcripturarum au
toritas docet. De quorum diuerſitate plongum eſt ſi volumus oīa
ſcripturarum volumina pſcrutātes ſingillatim pcurrere: ꝗ p p Eſa. 34.
phetā onocentauri: ꝗ piloſi: ꝗ ſirene: ꝗ lamie: ꝗ vlule: ꝗ ſtrutio
nes ꝗ ericij deſignanť: ꝗ aſpis: ꝗ baſiliſcus in pſalmo: ꝗ leo: ꝗ
draco: quive ſcorpius in euangelio nuncupetur: ꝗ princeps mū
di hui⁹: ꝗ rectores tenebrarum harum ꝗ ſpiritalia neqtie ab apo
ſtolo nominentur. Que vocabula non caſu nec fortuitu indita
illis debemus accipere: ſed ſignificatione iſtarum ferarum que
apud nos vel minus noxie vel magis pernicioſe ſunt: illo
rum: ferocitates rabieſq diſtingui: ⁊ ex ſimilitudine nequitie
virulente ſeu principatus: quē iſtis inter ceteras feras ſiue ſer
pentes quedā excellentia malicie ſue confert: illos quoq eorū
vocabulis nūcupari: vt ſcʒ alios qdē ob vehementiam furoris
⁊ rabiem ferocitatis ſue p quā principatū inter ceteras ſpirita
les nequitias obtinuit leonis appellationē. Alius baſiliſci ob
illud mortiferum virus qd priuſq ſentiatur: interimit. Alius
vero ob teporē malicie ſue onocētauri aut ericij nomen ſtrutio
niſve ſortitus ſit.

¶ Interrogatio vnde differentia nequitiarum cele ſtium tanta proceſſerit. Capitulum. xxxiij.

Germanus. Nō quidē ambigimus illos quoq ordines
quos apoſtolus dinumerat ad iſtos referri: qr nō eſt no Ephe. 6.
bis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē: ſed aduerſus
principat⁹: aduerſus ptātes aduerſus mūdi rectores tenebrarum
harū: cōtra ſpiritalia nequitie in celeſtib⁹. Volumus tñ noſſe
vñ ſit hec tāta inter eos differentia: vel quēadmodū tāte neqtie
extiterint gradus. An ad hoc creati ſint: vt hos ordines mali
cie ſortirenť: ⁊ quēadmodū huic nequitie militarēt.

¶ Dilatio ſuper abſolutiōe propoſite queſtionis. Capitulum. xxxiiij.

Serenus. Quamq̃ propoſitiones veſtre totum temp⁹ noctarne quietis ita noſtris forent obtutib⁹: vt appro pinquantis aurore nequaq̃ viciniã ſentiam⁹: ⁊ viq̃ ad ortũ ſolis inſatiabiliter collationis huius verba contexere pro uocemur: tñ quoniam abſolutio ꝓpoſite queſtionis cõcepit indagari in quoddã ampliſſimũ ac ꝓfundiſſimũ nos educet pelag⁹ q̃ſtio nũ qđ preſentis hore breuitas nõ ſinit trãſmeari: cõmodi⁹ reor vt eam future noctis indagini reſeruem⁹: quo ⁊ mihi ſub hui⁹ queſtionis occaſione de veſtro penſiori colloquio leticia ſpirita lis ac fructus vberior conferat: ⁊ ꝓpoſitarũ q̃ſtionũ ſinus ħnde te nobis ſpirituſancto ꝓſperos flatus: liberius penetrare poſ ſimus. Quamobrem ſoporis modicũ deguſtantes diſcutiam⁹ obrepentẽ oculis noſtris vicina iã luce torporẽ: ac deinceps pa riter ad eccleſiam ꝓcedẽtes: qm̃ hoc facere dominice diei ſolẽni tas cõmonet: reuerſi poſt ſynaxin: ea q̃ domin⁹ ad inſtructionẽ cõmunẽ ꝓ deſiderio vr̃o largit⁹ fuerit: duplicato gaudio ꝯferam⁹

¶ Explicit collatio prima abbatis sereni de anime mobili tate ⁊ ſpiritalibus nequicijs.

¶ Incipit annotatio capitulorum ſecũde collationis eiuſdem ſenis de principatibus ſeu poteſtatibus.

Ca. j. De humanitate abbatis ſereni.
ij Secunda ꝓpoſitio de diuerſitate nequitiarũ celeſtium:
iij Reſponſio de multiplici eſca ſcripturarum ſanctarum.
iiij De gemina ſnĩa ſup intellectu ſcripturarũ ſanctarum.
v De eo ꝙ ꝓpoſita queſtio inter illa q̃ media ſunt tenenda debeat accipi.
vj De eo ꝙ nihil malũ a deo creatum ſit.
vij De initio principatuum ſeu poteſtatum.
viij De lapſu diaboli ⁊ angelorũ.
ix Obiectio ꝙ ruina diaboli ad deceptionẽ eue ꝓcipitã ſum ꝓſerit.
x Reſponſio de initio lapſus diaboli.
xj De eius qui decipit ſiue qui decipit̃ pena.
xij De cõſtipatione demonum: ⁊ inquietudine quam in hoc aere ſemper exercent.
xiij De eo ꝙ impugnationẽ quam erga homines impendunt: etiam aduerſum ſe commoueant.
xiiij Unde factum ſit vt poteſtatum ſeu principatuũ nomina ſpiritalium nequitie ſortirentur.
xv De eo ꝙ non ſine cauſa ſanctis celeſtibuſq̃ virtutibus an gelorũ ſiue archangelorũ nomina ſint indita.
xvj De ſubiectione demonum quam ſuis principibus ħbent fratris viſione perſpecta.
xvij De eo ꝙ ſingulis hominib⁹ duo ſemper angeli adhereãt.
xviij Differẽtia nequitie que aduerſis ſpiritib⁹ ineſt: per duos philoſophos approbata.

xix De eo ꝙ demones nihil aduerſus homines preualeãt: niſi ſi eorum prius mentes obſederint.
xx Interrogatio de apoſtatis angelis qui in geneſi cum filia bus hominum concubuiſſe dicuntur.
xxi Solutio propoſite queſtionis.
xxij Obiectio quẽadmodũ generi ſeth cum filiabus cain pro bata commixtio añ interdictũ legis potuerit imputari.
xxiij Reſponſio ꝙ naturali lege ab initio homines iudicio ſeu pene fuerint obnoxij.
xxiiij Quod iuſte puniti ſunt hi qui ante diluuiũ peccauerunt.
xxv De diabolo quod dicitur in euangelio quomodo intelligẽ dum ſit: Quia mendax eſt: ⁊ pater eius.

¶ Explicit annotatio capi.

¶ Incipit collatio ſecunda abbatis Sereni de principatibus ſeu poteſtatibus.

¶ De humanitate abbatis ſereni. Capitulum. j.

COnſummatis que diei ſolennitas exigebat: ⁊ eccleſie congregatione dimiſſa: reuerſi ad cellã ſenis: refecti primũ lautiſſime ſumus. Nam pro murie q̃ ſuperiecta olei gutta quotidiane refectioni ſolebat apponi: modicum liquaminis miſcuit: ⁊ olei quiddã ſolito ꝓpẽſius ſuperfudit. Nã illã olei guttã ob hoc vnuſquiſqꝫ quotidiane refectioni inſtillat: nõ vt eius ex hoc guttur quandam percipiat ſuauitatem: quippe cuius tantus eſt modus: vt vix ipſius gutturis fauciumqꝫ meatus non dicam vngere: ſed pertranſire ſufficiat: ſed vt hoc vſu iactantiã cordis q̃ ꝓ abſtinẽtia diſtrictiore blande ſolet ac latenter irripere: ⁊ ſtimulos elationis obtũdat: que quanto occultius exercetur nulloqꝫ hominũ teſte ꝑficitur: tanto ſubtilius occultatorem ſuum temptare non deſinit. Deinde apposuit ſalẽ frictũ: oliuas ternas quibus poſt hec ſuperintulit caniſtrum habens cicer frictum quod illi trogalia vocãt ex quibus quina tantum ſumpſimus grana: mixaria bina: carycas ſingulas: hunc enim numerum in illa eremo quemqꝫ exceſſiſſe culpabile eſt. Qua refectione tranſacta repromiſſam queſtionis abſolutionem cum repoſcere cepiſſemus ꝓferte inquit ſenex interrogationem veſtram quam mature prolatam ad huius hore diſtuleramus indaginem.

¶ Secunda propoſitio de diuerſitate nequitiarum celeſtium. Capitulum. ij.

Ermanus. Unde queſumus tanta varietas aduerſariarũ poteſtatũ contra hoĩes ac diuerſitas iſta ꝓceſſerit: quas btũs
g apl'us ita dinumerat. Nõ eſt nobis colluctatio aduerſus Eph. 6.
carnẽ ⁊ ſanguinẽ ſed aduerſus principatus ⁊ ptãtes aduerſus

mūdi rectores tenebrarū harū: contra ſpiritalia nequitie in cele-
Ro.8. ſtibus. Et iterū. Neqꝫ angeli: neqꝫ principatus: neqꝫ virtutes:
neqꝫ creatura alia poterit nos ſeparare a charitate dei que eſt in
chriſto ieſu dño nr̄o. Unū ergo tanta malicie diuerſitas emula no
bis emerſit? An ad hoc ptātes iſtas a dño cōditas eſſe credendū
eſt: vt his cōtra hominē gradibus atqꝫ ordinibus militarentur?

¶ Reſponſio de multiplici eſca ſcripturarum ſanctarum. Capitulum.iij.

SErenus. Diuinarū ſcripturarū auctoritas: de his in qui
bus nos voluit erudire: quedā tā lucide etiā his qui acu
men ingenij minus poſſidēt: euidenter effata eſt: vt non
ſolū nulla occultioris ſenſus obſcuritate velentur: ſed nec vllo
quidē patrocinio interpretatiōis indigeāt in ſuperficie vocis ac
littere ſuos intellectus ac ſentētias preferētia: quedā vero ita cō
fecta: ꝛ quibuſdā obſcurata myſterijs edidit: vt in eorū diſcuſſio
ne ꝛ intellectu immēſum nobis exercitij campū ac ſollicitudi-
nis reſeruarēt. Quā rem multas ob cauſas deū diſpēſaſſe mani
feſtū eſt: primū ne ſacramenta diuina nullū habētia ſpiritalis in
tellectus velamen obductū: cunctis hominibus. i. tā fidelib⁹ q̄
pphanis equali ſcientia ꝛ noticia paterēt: ꝛ per hoc inter iner
tes ac ſtudioſos nulla eſſet virtutis prudētieqꝫ diſtātia: tū vt ēt
inter ipos domeſticos fidei dum intellectuū ſpacia corā eis im
mēſa tendunt: eſſet in quibus ꝛ deſidioſorū argueret ignauia: ꝛ
diligētia ſtudioſorum: ac puritas cordis eorū mētiſqꝫ induſtria
pbaret. Ideoqꝫ ſatis pprie ſcriptura diuina agro optimo ac fer
tili cōparat: qui cū multa gignat ac pferat que ad hominū victū
ſine aliqua ignis coctione pficiāt: quedā niſi prius flāme calore
mitigata atqꝫ mollita oēm aſperitatē ſue depoſuerint crudita-
tis: vel incōgrua erūt vſibus humanis vel noxia. Nōnulla ve-
ro ita in vtrūqꝫ apta naſcunt: vt nec incocta ſua cruditate diſpli
ceant vel offendāt: ꝛ tū ignis calore lenita ſalubriora reddant.
Plura qꝫ ad eſcā tantummō irrationabiliū iumentorū ꝛ anima
liū mitiū: vel ferarū ſeu volatiliū oriunt vſum: cibis hominū mi
nime pfutura: que ēt in ſua aſperitate manētia abſqꝫ vlla ignis
cōfectione vitalē iumētis cōferūt ſaturitatē. Quā rōnē ſatis eui-
dēter aſpicimus in hoc vberrimo ſpiritaliū ſcripturarū paradi
ſo cōtineri: in quo ita quedā ſignificatione littere plana ac luci
lēta reſplēdent: vt cū ſubliniore interpretatione nō egeāt: ſim-
plici tn̄ littere ſono abūde paſcāt ac nutriāt audientes: vt eſt il
Deuter. 6. lud. Audi iſrael dñs deus tuus deus vnus eſt. Et Diliges dñm
Ibidem. deum tuū ex toto corde tuo: ꝛ ex tota anima tua: ꝛ ex tota virtu
te tua. Quedā aūt ſi allegorie explanatiōe extenuata nō fuerint
ꝛ ſpiritalis ignis examinatione mollita: nullo mō ad ſaluta-
rē interioris hominis cibū ſine corruptionis labe peruenient:
magiſqꝫ ex eorū perceptione leſio q̄ vtilitas aliqua ſubſequatur

vt eſt illud. Sint lumbi vri pcincti τ lucerne ardētes. Et. Qui Luce. 12
non hȝ gladiū vendat tunicā ſuā τ emat ſibi gladiū. Et. Qui nō Eiuſdē. 22.
accipit crucē ſuā τ ſequit̄ me: nō eſt me dignus. Qđ quidā diſtri Matthe. 10
ctiſſimi monachoꝝ: habētes quidē zelū dei ſed nō ſm ſciētiā ſim
pliciter intelligētes: fecerūt ſibi cruces ligneas: eaſq̧ iugiter hu
meris circunferētes: nō edificationē ſed riſum cunctis vidētibꝰ
intulerūt. Nōnulla vero ad vtrāq̧ perceptionē: id eſt tā hiſtori
cam ꝙ allegoricā ita cōmoda ſunt ac neceſſaria: vt vtraq̧ expla
natio vitales anime ſuccos impartiat̄: vt eſt illud. Si quis te Matthe. 5.
percuſſerit in dextrā maxillā tuā prebe illi τ alterā. Et. Cū per Eiuſdē. 10.
ſequunt̄ vos in ciuitate iſta fugite in aliā. Et. Si vis pfectus eē Eiuſdē. 19.
vade vēde omnia q̄ habes τ da pauperibꝰ τ habebis theſaurū
in celo: τ veni ſequere me. Producit ſane τ fenū iumentis: quibꝰ
pabulis oēs ſcripturarū repleti ſunt cāpi: ſimplex. ſ. puraq̧ nar
ratio hiſtorice lectionis: qua ſimpliciores quiq̧ ac minus capa
ces perfecte τ integre rōnis. de quibꝰ dicit̄. Homines τ iumēta Ps. 35.
ſaluabis dn̄e: ſm ſtatus ac mēſure ſue conditionē ad opus iſti τ
laborem actualis vite vegetiores robuſtioreſq̧ reddantur.

De gemina ſentētia ſuper intellectu ſcripturarū ſanctarum. Capitulum. iiij.

Quamobrē de his que aperta explānatione plata ſunt:
nos quoq̧ cōſtanter poſſumus definire audēterq̧ nr̄am
pferre ſententiā. Ea vero q̄ meditationi τ exercitio no
ſtro reſeruās obtecta: ſanctis ſcripturis ſpūs diuinus inſeruit q̄
huſdā ea volens indicijs τ opinionibꝰ colligi: ita pedetētim de
bēt cauteq̧ conferri: vt ſit eoꝝ aſſertio ſeu cōfirmatio in diſpu
tātis vel ſuſcipiētis arbitrio collocata. Nōnunq̄ em̄ cū ſup vna
re diuerſa promat̄ ſentētia: neutra eaꝝ pōt abſurda iudicari: et
ſine detrimēto fidei vel firme vel medie ſuſcipi. i. vt eis nec plena
credulitas nec abſoluta refutatio deputet̄: prioriq̧ ſequēs opi
nio derogare nō debeat: cū quelibet eaꝝ fidei nō inueniatur obſi
ſtere: quale eſt illud ꝙ helias venerit in ioanne: τ iteꝝ ſit ante ad
uentū xp̄i venturus: τ de abominatione deſolatiōis ꝙ ſteterit in
loco ſancto per illud ſimulacrū iouis qđ hieroſolymis in tēplo
poſitū legimus: τ iterū ſtare habeat in eccleſia per aduentū an
tichriſti: illaq̧ omnia que in euangelio ſequuntur que τ imple
ta ante captiuitatem hieroſolymorū: τ in fine mundi iſtius intel
liguntur implenda: e quibus neutra opinio impugnat aliā nec
ſequentem prior intellectus euacuat.

De eo ꝙ propoſita queſtio inter illa que media te nenda ſunt: debeat accipi. Capitulum. v.

Et idcirco ppoſita a nobis queſtio licet nō ſatis videa
tur nec freqūēter inter homines vētilata nec apud plu
rimos pateat: τ ex hoc ipo apud aliquos ea que profere

mus forſitan videanť ambigua: ita debemus nr̄as ꝑare ſnĩam
q̄m fidei trinitatis nihil ꝑiudicēt: vt inter illa habeanť q̄ medie
ſunt tenēda: quãq̄ nō tali opiniõe q̄lis ſuſpitiõib⁹ tm̄ ꝛ coniecturis
colligi ſolet: ſʒ manifeſtis ſcripturarū teſtimonijs oĩa ꝓbenť

¶ De eo ꝙ nihil a deo malum creatum ſit. Capi. vj.

Abſit ergo vt deū quicq̄ creaſſe cõfiteamur qđ ſubſtãtiali
a ter malū ſit: dicente ſcriptura. Omnia q̄ fecit deus bo-
Geñ. i. na ſunt valde. Si em̄ a deo tales iſti creati ſunt vel ad
hoc facti: vt hos malitie gradus teneãt: ac ſemꝑ deceptionib⁹ ꝛ
ruinis hominū vacēt: cõtra ꝑdicte ſcripture ſententiā infamabi
mus deū velut creatorē atq̄ inuentorē malorū: qđ ſcʒ peſſimas
voluntates ac naturas ipſe cõdiderit: ad hoc eas creãs: vt ſemꝑ
in nequitia perſeuerãtes nunq̄ trãſire poſſint in bone volunta-
tis affectū. Non em̄ quis fixas atq̄ immobiles natiuitatis ſeu
nature ſue cõditiones qualibet induſtria poterit immutare: nec
vllo mō valebit nō eſſe qđ natus eſt: quēadmodū ne nos quidē
cõditionē mortis euadere: qui ob ade pctm̄ mortales naſcimur:
neq̄ angeli mortales effici: q̄ ita creati ſunt vt mori nō poſſint.
Hãc igitur rationeʒ diuerſitatis huius: traditione patrū de ſan
ctarum ſcripturarū fonte percepimus.

¶ De initio principatuū ſeu poteſtatū. Cap. vij.

Ante cõditionē huius viſibilis creature ſpiritales cele-
a ſteſq̄ virtutes deū feciſſe (que ꝓ hoc ipſo ꝙ ſcirēt ſe ad tã
tã beatitudinis gloriã bñficio creatoris ex nihilo fuiſſe
ꝓductas: ꝑpetuas ei gratias referētes: indeſinenter eius laudi
bus inhererēt) nemo fideliū dubitat. Nec em̄ exiſtimare debem⁹
creationis ꝛ officij ſui principia ab hui⁹ mūdi cõſtitutiõe deū pri
mitus inchoaſſe: quaſi in illis anteriorib⁹ atq̄ innumeris ſecu
lis: ab omni ꝓuidentia ꝛ diſpēſatione diuina fuerit ocioſus: ac
nō hñs in quos bonitatis ſue exerceret bñficia: ſolus extiterit:
atq̄ ab omni ſolita ꝑſtandi munificētia fuerit alienus: qđ de il
la immēſa ac ſine principio ꝛ incõprehēſibili maieſtate: ſatis hu
mile eſt incõgruūq̄ ſentire: ipſo dño de illis poteſtatib⁹ hec dicē
te. Qñ facta ſunt ſimul ſydera: laudauerũt me voce magna oēs
boni angeli mei. Qui ergo interſunt creatiõi ſyderum: ante iſtud
ꝑncipiū in quo factū dr̄ celū ꝛ terra: creati fuiſſe manifeſtiſſime
cõprobanť: quippe q̄ ꝓ iſtis omnib⁹ viſibilib⁹ creaturis viden
tes eas ex nihilo ꝓceſſiſſe: creatorē magna voce deſcribunť ꝛ ad
miratione laudaſſe. Ante iſtud ergo tēporale ꝑncipiū qđ a moy
ſe poniť: quodq̄ mūdo huic ſm hiſtoricū immo iudaicū ſenſum
coeuū eſſe deſcribiť: ſaluo ſcʒ noſtro ſenſu quo nos interpreta-
mur omniū rerū chriſtū eſſe ꝑncipiū: in quo oĩa creauerit pater:
Iohã. i. ſm illud. Oĩa per ipſuʒ facta ſunt: ꝛ ſine ipſo factū eſt nihil. Añ
iſtud inq̄ geneſeos tp̄ale ꝑncipiū: oēs illas poteſtates celeſteſq̄
virtutes deū creaſſe nō dubiū eſt. Quas ap̄ſas per ordinē dinu

merãs ita deſcribit. Qꝛ in xp̄o creata ſunt oīa: ſiue q̄ in celis ſi‑ Coloſ. i.
ue que in terra ſunt: viſibilia ⁊ inuiſibilia: ſiue angeli: ſiue thꝛo
ni: ſiue dominationes ſiue principatus ſiue poteſtates.

¶ De lapſu diaboli ⁊ angelorum. Capitulū. viij.

D E iſtoꝝ itaq̃ numero nōnullos principes fuiſſe colla‑
pſos: lamētatio Ezechielis ſiue Eſaie manifeſtiſſime do
cet: in quib⁹ p̄ncipē tyri aut illū luciferū q̄ mane oꝛieba
tur: flebili planctu ab eis cognoſcimus lamētari. Et de illo qui
dē ita dñs ad Ezechiel. Fili hominis leua planctū ſup principē ty
ri: ⁊ dices ei. Hec dicit dñs de⁹. Tu ſignaculū ſimilitudinis: ple Ezech. xx
nus ſapiētia: pfect⁹ decoꝛe: i delitijs padiſi dei fuiſti. Ois lapis
p̄cioſus operimētū tuū: ſardius: topaſius ⁊ iaſpis: chꝛiſolitus
⁊ onyx: ⁊ berillus: ſapphyꝛus: ⁊ carbūculus ⁊ ſmaragdus. Auꝝ
opus decoꝛis tui: ⁊ foramina tua in die qua cōditus es p̄para
ta ſunt. Tu cherub extent⁹ ⁊ ꝓtegens: ⁊ poſui te in monte ſctō
dei in medio lapidū ignitoꝝ: ambulaſti pfect⁹ in vijs tuis a die
cōditionis tue: donec inuēta eſt iniquitas in te. In multitudine
negociatiōis tue repleta ſunt interioꝛa tua iniquitate ⁊ pecc aſti:
⁊ eieci te de monte dei: ⁊ pdidi te o cherub ꝓtegens in medio la
pidū ignitoꝝ. Eleuatū eſt coꝛ tuū in decoꝛe tuo: pdidiſti ſapiētiā
tuā a decoꝛe tuo: in terrā ꝓieci te: ante faciē regū dedi te: vt cer‑
nerēt te in multitudine iniquitatū tuarū: ⁊ iniquitate negociatio
nis tue polluiſti ſanctificationē tuā. Eſaias quoq̃ de alio. Quō
cecidiſti de celo lucifer q̄ mane oꝛiebaris? Coꝛruiſti in terrā qui Eſa. 14
vulnerabas gentes: q̄ dicebas in coꝛde tuo. In celū cōſcendā: ſu
per aſtra dei exaltabo ſoliū meū: ſedebo in monte teſtamēti in la
terib⁹ aquilonis: aſcēdā ſup altitudinē nubiū: ⁊ ero ſimilis al
tiſſimo. Quos tñ nōnullos ex illa beatiſſima ſtatione ruiſſe ſcri
ptura cōmemoꝛat: dicēs. Tertiā partē ſtellaꝝ dꝛaconē illū ſecuꝫ
pariter pertraxiſſe. Unus q̃ apl̄oꝝ euidētius dicit. Angelos ve Ca. iude.
ro qui nō ſeruauerūt ſuū principatū ſed dereliquerūt domiciliū
ſuū: in iudiciū magni diei vinculis eternis ſub caligine ſeruauit
Illud etiā qđ ad nos dr̄. Uos aūt ſicut homies moꝛiemini: ⁊ ſi‑
cut vnus de p̄ncipib⁹ cadetis: q̄d aliud q̄ꝫ multos de p̄ncipib⁹
cecidiſſe ſignificat? Quib⁹ indicijs hec rō diuerſitatis hui⁹ colli
gitꝰ: has differētias oꝛdinū quas inſtar ſanctaꝝ celeſtiūq̃ virtu
tū: aduerſe poteſtates hr̄e dicunt: vel ex illius anterioꝛis oꝛdi‑
nis gradu in quo vnaqueq̃ cerata fuerat nūc ēt retētare: vel cer
te de celeſtib⁹ deuolutas ad ſimilitudinē illaꝝ virtutū q̄ ibidē pſe
uerāt: ꝓ nequicie ſue merito in qua in malū vnaqueq̃ pfecit hos
inter ſe gradus ſeu oꝛdinū vocabula in parte cōtraria vēdicaſſe.

¶ Obiectio q̄ ruina diaboli a deceptione eue princi‑ pium ſumpſerit. Capitulū. ix.

G Ermanus. Nos hactenus credebamus cām initiūq̃ rui
ne ſeu preuaricationis diabolice: qua de angelica ſta‑

tione deiectus eſt: inuidiam extitiſſe: quando adam dunta xat et euam liuida calliditate decepit.

Reſponſio de initio lapſus diaboli. Cap. x.

Serenus. Non eſſe iſtud initiū preuaricationis illius ſeu deiectionis: geneſeos lectio manifeſtat: q̄ ante illoꝝ deceptionē ſerpētini nominis eū nota inuſſit: ita dicens: Gene. iij. Serpēs aūt erat ſapientior ſiue vt hebraici exprimūt libri: callidior cunctis beſtijs terre q̄s fecit dn̄s deus. Intelligitis ergo ꝙ ante illā circūuentionē primi hominis de angelica diſceſſerat ſanctitate: ita vt non ſolū nominis huius inſigniri mereret̄ infamia; ſed etiā in nequicie tergiuerſatione ceteris preferret̄ beſtijs terre. Nō enim tali vocabulo ſcriptura bonū angelum deſignaſſet: nec de his qui in illa beatitudine pſeuerāt diceret. Serpens aūt erat ſapientior omnibus beſtijs terre. Nā hoc cognomen non ſolū gabrieli ſiue michaeli nullo mō poſſet aptari: ſed ne bono quidē cuiꝗ homini cōueniret. Apertiſſime itaꝗ et ſerpētis vocabulū: et comparatio beſtiarū: non ſonat angeli dignitatē: ſed preuaricatoris infamiā. Deniꝗ liuoris ac ſeductionis materia q̄ vt hoiem deciperet inſtigat⁹ eſt: de anterioris ruine extitit cauſa; qꝺ ſcꝫ de limo terre nuperrime figuratū ad illā, eū gloriā cerneret euocādū: vñ cū eſſet vnus de principibus ſe meminerat corruiſſe. Et idcirco priorē eius lapſum quo ſupbiēdo corruerat: quo etiā ſerpens meruerat nūcupari. ſecunda ruina p inuidiā ſubſecuta eſt: p quā inueniens eū adhuc aliquid in ſeſe erectū habērē: ita vt etiā cuiuſdā colloquij atꝗ cōſilij cū homine haberet cōſortiū: ſentētia dñi vtiliſſime eū in ima deiecit: vt nō iam ſicut ante ſublime aliquid intuēs incederet: ſed vt ſolo coherens reperet potius: et humiliatus ſup ventrē terrenis vitiorū eſcis et opibus paſceret̄: occultū deinceps publicans inimicū ac ponēs inter ipſum et hoiem vtiles inimicitias ſalutareꝗ diſcordiā: vt dū caueᵗ tanꝗ hoſtis notius: amicitijs fraudulētis vlterius homini nocere non poſſet.

De eius q̄ decipit ſiue decipitur pena. Cap. xj.

In quo tñ et illud nos precipue debet inſtruere: vt a malis cōſilijs declinemus. qꝺ licet deceptionis auctor congrua pena et cōdēnatione plectaᵗ: ne ille quidē q̄ ſeduciᵗ ſupplicio careat: licet aliquātulo leniore ꝙ ille qui auctor deceptionis extiterit. Qꝺ hic expreſſum pleniſſime cernimus. Adā j. Timo. ij. namꝗ qui ſeductus eſt (immo vt apoſtoli verbis eloquar) qui ſeductus nō eſt: ſed ſeducte acquieſcens: in exitialē videt̄ acceſſiſſe cōſenſum: ſudore vult⁹ ac labore tantūmō cōdemnaᵗ: q̄ tñ illi nō per ſuā ſed p terre maledictionē ſterilitateꝗ decernitur. Mulier vero q̄ huius rei pſuaſor extitit multiplicationē gemituū ac doloꝝ atꝗ triſticie pmeret̄: perpetuo pariter iugo ſubiectionis addicta. Serpēs aūt q̄ primus incētor hui⁹ offenſe eſt.

perenni maledictione mulctat. Quamobrē ſumma ſollicitudi
ne ⁊ circūſpectione cauendū eſt a cōſilijs prauis: q̄ ſicut auctorē
puniūt: ita deceptum nec peccato faciunt carere nec pena.

¶ De conſtipatione demonū ⁊ inquietudine quā in hoc aere ſemꝑ exercent. Capitulum.xij.

Anta vero ſpirituū denſitate cōſtipatꝰ eſt aer iſte q̄ inter
celū terrāq́ʒ diffundit: in quo nō quieti nec ocioſi verſan
tur: vt ſatis vtilr̄ ab hūanis aſpectibus eos prouiden
tia diuina abſcōderit atq́ʒ ſubtraxerit. Nā non ſolū terrore con
curſus eoꝝ vel horrore vultuū in quo ſe pro volūtate ſua cū libi
tū fuerit traſſormant atq́ʒ cōuertūt: intolerabili formidine ho
mines cōſternarent: nequaq̄ valentes hec carnalibꝰ oculis in
tueri: ſed etiā in ampliorē nequicie modū: quotidiano iugiq́ʒ eo
rum exēplo ⁊ imitatione ſuccenſa gēs hūana proficeret: ⁊ ꝑ hoc
inter hoīes ⁊ immūdas atq́ʒ aereas poteſtates fieret noxia que
dam familiaritas atq́ʒ ꝑnicioſa cōiunctio: dū hec flagicia q̄ cuꝫ
inter homīes admittunt: vel pariet ū ſeptis vt locoꝝ interuallo
⁊ quadā verecundie confuſione celant: apta viſione iugiter in
tēdētes: ad maiorē furoris incitarent inſaniā: nulla ſcꝫ interue
niēte quiete: q̄ ab iſtis ſceleribꝯ eos cerneret deſinētes: quippe
quos nulla laſſitudo carnalis ſeu occupatio familiaris: ac diſtē
tio quotidiani victus quēadmodū nos acceptis intentionibus
etiam inuitiſſimos nonnūq̄ ceſſare compellunt.

¶ De eo q̄ impugnationem quā erga hoīes impen dūt etiā aduerſum ſe cōmoueant. Capitulum.xiij.

Has nāq́ʒ impugnationes quibꝯ hoīes impetūt: nequaq̄
eos a flagitioꝝ crimine purgere ceſſantes: etiā contra ſe
inuicē ipſos affectare certiſſimū eſt. Nā diſcordias atq́ʒ
cōflictus ſuꝑ nōnullis gētibꝰ pro quadā ſibi nequicie vernacu
la familiaritate ſuſceptis. indefeſſo certamine ſimiliter exerce
re nō deſinūt. Qd̄ ēt in viſione danielis ꝓphete manifeſtiſſime
legimus figuratū: angelo gabriele ita narrante. Noli timere da Dan.x.
niel: q: ex die primo quo poſuiſti cor tuū ad intelligēdū vt te af
fligeres in cōſpectu dei tui: exaudita ſunt verba tua: ⁊ ego veni
propter ſermones tuos. Princeps aūt regni ꝑſarū reſtitit mihi
viginti ⁊ vno diebꝯ: ⁊ ecce michael vnus de principibꝯ primis
venit in adiutoriū meū: ⁊ ego remanſi ibi iuxta regē perſarum.
Ueni autē vt docerē te q̄ ventura ſunt populo tuo in nouiſſimis
diebus. Quē principē regni perſaꝝ aduerſariam poteſtatē eſſe
que fauebat genti perſaꝝ inimicanti populo dei minime dubi
tandū eſt: quiq́ʒ ad impediendā vtilitatē quā videbat per abſo
lutionē queſtionis: pro q̄ propheta dominū exorauerat: ab ar
changelo miniſtrandā: liuens ſemetipm̄ obijcere feſtinauit: ne
ocius ad danielē ſalutaris angeli cōſolatio ꝑuolāt: dei q̄ popu

lum cui gabriel archangelus p̄erat confortaret. Qui tñ dicit
ne tūc q̄dē ob impugnationis illius vehemētiā ſe facere potuiſ
ſe: ſed ab eodē adhuc fuiſſe detinēdū: niſi in adiutorium ſibi mi
chael archangelus aduenifſet: qui occurēs principi regni perſa
rum ſeſeq̄ cōflictui ei⁹ interſerēs ⁊ opponēs: eūq̄ ab ipius im
pugnatione ſubripiēs: ad inſtructionē prophete poſt viceſimū
Dan. x. ⁊ vnū diē cōmeare feciſſet. Et poſt pauca. Et ait michi angelus.
Nūquid ſcis q̄re venerim ad te? Et nunc reuertar vt prelier ad
uerſus principē perſaꝝ. Cū enim ego egrederer apparuit prin
ceps grecoꝝ veniēs. Uerūtñ annunciabo tibi qđ expreſſuꝫ eſt
Ibidē. xii. in ſcriptura veritatis. Et nemo eſt adiutor me⁹ in his oīb⁹ niſi
michael princeps veſter. Et iteꝝ. In t̄pe illo conſurget michael
princeps magnus q̄ ſtat pro filijs populi tui. Legim⁹ ergo gre
coꝝ q̄q̄ principē ſiſr alīū nuncupari: qui vtiq̄ fauēs gēti ſibi ſub
dite tā populo iſraeli q̄ȝ nationi perſarū erat aduerſus. Ex quo
liquido peruidet̄ q̄ diſcordias gentiū ⁊ conflictus atq̄ ſimulta
tes q̄s inter ſe iſtis inſtigantib⁹ gerūt: etiā contra ſe aduerſe ex
erceant poteſtates: ⁊ illaꝝ vel gaudere eas victoria vel diminu
tione triſtari: ⁊ ob hoc nō poſſe illas inter ſe quietas aut cōcor
des exiſtere: dum vnuſquiſq̄ pro his quibus preeſt cōtra alte
rius gentis preſulem inquieta ſemper emulatione cōtendit.

¶ Unde factū ſit vt poteſtatū ſeu principatū nomi na ſpiritaliū nequitie ſortirentur. Capitulum. xiiij.

Os ergo preter illas quas ſup⁹ expoſuim⁹ opiniones
n etiā idcirco dici principat⁹ vel poteſtates euidēti poſſu
mus rōe colligere: q̄ᵛ.ſ. vel diuerſis gentibus dominent̄
ac preſint: vel certe q̄ in inferiores ſpūs atq̄ demonia: de qui
bus etiā euāgelia legiones eſſe, ꝓpria ipoꝝ cōfeſſione teſtant̄:
queq̄ ſpiritalia neq̄cie ab apl̄o nūcupant̄: ĩnos exerceāt prin
cipatus. Nō enī dñationes dici pñt: niſi habeant in quos ſuas
dñationes exerceāt: nec poteſtates aut principat⁹ vocari queūt
niſi fuerint in quos poteſtates aut principatus ſuos agāt. Qđ
etiā in euāgelio deſignari calūniātib⁹ phariſeis manifeſtiſſime
Math. xii. repim⁹. In beelzebub principe demonioꝝ hic eijcit demones.
Nā ⁊ rectores tenebraꝝ legimus appellari: ⁊ aliū mūdi huius
principē nūcupari. Quos tñ grad⁹ btūs apl̄us in futuꝝ cū oīa
i. Cor. xv. xp̄o fuerint ſubiecta aſſerit euacuandos. Cū tradiderit inquiēs
regnū deo ⁊ patri: cū euacuauerit oēm principatū poteſtatem ⁊
dominationē: quod vtiq̄ non aliter fiet niſi fuerint de ipſorum
ditione ſublati: in quibus in hoc ſeculo poteſtates ſeu domina
tiones vel principatus agere cognoſcuntur.

¶ De eo q̄ non ſine cauſa ſanctis celeſtibuſq̄ virtu tibus angeloꝝ ſiue archangeloꝝ nomina ſint indita. Capitulum. xv.

Am qꝛ in bonā partē boꝝ ordinū vocabula non ſine ra
tione cauſave ſint indita; ſed officioꝝ vel meritorū ſeu
dignitatū ſint nomīa: nulli dubiū eſt. Etenim de officio
nūciādi angelos: id eſt nūcios appellari manifeſtū eſt: ꝛ archan
gelos ꝙ ipſis angelis preſint: nomīs ipſius proprietas docet:
dñationes etiā ab eo ꝙ quibuſdā dominent̄: principatꝰ ꝗ̄ꝫ ꝙ ha
beant quoꝝ ſint principes atꝙ priores: ꝛ. ſedes ꝙ ita. ſ. deo co
hereāt ꝛ domeſtice ſint ei ac familiares: vt in ipſis velut in qua
dā ſede diuina maieſtas peculiarius requieſcat: ꝛ quodāmō ſit
in eis firmius reclinata.

De ſubiectione demonū quā ſuis principibꝰ pre
bent fratris viſione perſpecta. Capitulum. xvj.

Egi aūt hos immūdos ſpūs a nequiorib' potentatibꝰ eiſ
ꝙ ſubditos eſſe: preter illa ſcripturaꝝ teſtimonia que in
euangelijs ꝗ̄ꝫ calūniantibꝰ pharſeis dñi legimꝰ reſpon
ſione deſcripta. Si ego in beelzebub principe demonoꝝ eijcio
demones: ēt perſpicue viſiones ꝛ experimēta ſctōꝝ multa nos Mat. xij.
edocēt. Nā cū vnus ex fratribus nr̄is in hac ſolitudine iter age
ret: adueſpaſcēte iam die tēpliū quoddā repiens: ibidē ſubſtitit:
veſptinā volēs in eo ſynaxim celebrare. Ubi dū pſalmos ex mo
re decātat: tēpꝰ medie noctis exceſſit. Cūꝙ finita ſolēnitate re
fectꝰ laſſum corpus paululū reſediſſet: repente cepit catervas
demonū vndiꝙ in vnū cōfluentiū innumerabiles intueri: q̄ in
finita conſtipatione ac delectione longiſſima procedentes: alie
preibant principē ſuū: alie ſuo agmine ſequebant̄. Qui tādē ali
qn̄ ꝛ magnitudine ꝓcerior cūctis ꝛ aſpectu terribilior: turmis
infinitis circūſeptꝰ aduenit: ac poſito ſolio cū in tribunali quo
dā ſublimiſſimo cōſediſſet: vniuſcuiuſꝙ actus diligēti cepit exa
minatione diſcutere: illoſꝙ q̄ necdū ſe circūuenire emulos ſuos
potuiſſe dicebāt: velut inertes ignauoſꝙ ac cōſpectu ſuo cū no
ta ꝛ iniuria ſumma iubebat expelli: ſpacia tēporis tantī ꝛ opꝰ
inaniter ab eis expēſum cū fremitu ꝛ indignatione furoris ex
probrans: illos vero qui ſe nunciabāt cōſignatos ſibimet dece
piſſe ſummis laudibus cū exultatione ac fauore cunctoꝝ velut
victores palmis remuneratos ac redimitos ſertis; vtꝙ fortiſ
ſimos bellatores ad exēplū cunctoꝝ: glorioſiſſimos corā omni
bus emittebat. In quoꝝ numero cū quidā nequiſſimꝰ ſpiritus.
vtpote quēdā triūphū ſublimiſſimū delaturus letior aueniſſet
nomē monachi optime cogniti deſignauit: afferēs ſe poſt quin
decim annos quibus eū iugiter obſediſſet: tādē aliqū preualuiſ
ſe vt eū eadē ipſa nocte ruina fornicationis elideret: nā cū qua
dam ſacra puella nō ſolū impuliſſe vt ſtupri crimē incurreret di
cebat: ſed ēt pſuaſiſſe vt eā ppetuo ſibimet iure cōiugii retētaret.
Super cuius hac proſecutione cū immane cūctoꝝ gaudiū fuiſ
ſet exortū; ſummis a principe tenebraꝝ laudibꝰ iſte prelatꝰ: ma

gniſq; ꝑconiis coronatus abſceſſit. Aurora itaq; ſuperueniente cũ oĩs hec ab oculis euanuiſſet demonũ multitudo: dubitãs frater de aſſertione ſpiritus immundi: magiſq; id ratus qḋ inſolita cõſuetudinis ſue fallacia ſibi voluiſſet illudere: ⁊ innocenti fratri inurere crimẽ inceſti: memor euãgelice ſententie: ꝙ In veritate nõ ſtetit: q2 nõ ẽ veritas in eo. Cũ loq̄t: mẽdaciũ de ꝓpriis
Joan. 8. loquit̄ q2 mẽdax eſt ⁊ pater ei⁹. Peluſiũ petiit: vbi illũ quẽ ſpũs immũdus aſſeruit eſſe delectũ nouerat cõmanere. Erat ſiq̄dẽ illi etiã notiſſim⁹ frater. Quẽ cũ req̄ſiſſet: repperit ꝙ eadẽ nocte, q̄ deterrimus ille demõ ruinã eius ſuccohorti vel principi nũciauerat: monaſterio priſtino derelicto vicũ petiſſet: ⁊ cum deſignata puella fuiſſet lapſu miſerabi deuolutus.

¶ De eo ꝙ ſingulis hominibus duo ſemꝑ angeli adhercant. Capitulum. xvii.

Am qḋ vnicuiq; noſtrũ duo cohereant angeli: id eſt bonus ⁊ malus ſcriptura teſtat̄. De bonis quidẽ ſaluator Ne cõtemnatis inquiens vnũ ex puſillis iſtis: dico enim
Math. 18. vobis ꝙ angeli eorum in celis ſemꝑ vident faciẽ patris mei qui in celis eſt. Illud quoq;. Immittet angelus dñi in circuitu timẽ
Ps. 33. tiũ eũ ⁊ eripiet eos. Necnon etiã qḋ in actibus apl'oꝝ de Petro
Act. 12. dicit̄. Quia angelus eius eſt. De vtriſq; vero liber paſtoris pleniſſime docet. Si aũt cõſideremus ⁊ illũ qui beatũ Iob expetiit apertiſſime inſtruemur illũ fuiſſe qui ſemꝑ inſidiatus ei: nunq̃ eũ ad peccatũ potuerit incitare: ⁊ idcirco poteſtatẽ a dño popoſciſſe: velut qui nõ virtute illius ſed dñi defenſione qui illũ ſemper
Ps. 108. protexerit vinceret̄. De iuda quoq; dicit̄. Et diabolus ſtet a dextris eius.

¶ Differentia nequicie que aduerſis ſpiritibus ineſt: ꝑ duos philoſophos approbata. Capitulum. xviii.

E differẽtiis ſane demonũ etiã ꝑ illos duos phos qui quõdam magicis artib⁹: vel inertiã eorũ vel fortitudinem ſeuãq; nequiciã fuerant freq̄nter experti: multũ cognitionis accepimus. Hi aũt deſpiciẽtes beatũ Antoniũ velut chriſtianũ hoiem ⁊ imperitũ ac ſine litteris: volenteſq; eum (ecſi nihil amplius ledere potuiſſent) ſaltẽ de cella ſua magicis ꝓſtigiis ⁊ circũuẽtione demonũ ꝑturbare: ſpũs ei nequiſſimos immiſerũt ad impugnationẽ: moꝛſu liuoris addncti eo ꝙ maxime hominũ turbe ad eũ quotidie cõuenirent. Cũq; illo nũc quidem imprimente pectori ſuo frontiq; ſignaculũ crucis: nũc vero ad orationẽ ſuppliciter incubante ne approximare quidẽ diriſſimi demones eidẽ prorſus auderent: atq; ad eos qui illos direxerant abſq; vllo reuerterent̄ effectu: ⁊ alios illi in nequicia vehemẽtiores rurſus immitterent: itidẽq; ipſis incaſſum ſuas expendẽtibus vires atq; inaniter redeũtib⁹: potentiores nihi-

ſominus aduerſus militẽ chriſti victorẽ iterũ deſtinati nihil penitus preualerent: eo profecerũt tales tanteqʒ eorum inſidie tota magica arte queſite: vt p hec euidẽtiſſime comprobarent magnã pfeſſioni chriſtianorũ ineſſe virtutẽ: quibus ille tã ſene tãqʒ potẽtes vmbre quas eſtimabãt ſolẽ lunãqʒ ſi ad eas directe fuiſſent obducere potuiſſe: hunc nõ ſolũ nihil ledere: ſed ne ad punctum quidẽ de monaſterio ſuo valuerint perturbare.

De eo ꝙ demones nihil aduerſus hoies ꝑualeant niſi obſederint eorũ prius mentes. Capitulum.xix.

e Unqʒ p hac admiratione cõfeſtim venientes ad abbatẽ. Antoniũ: impugnationũ ſuarũ magnitudinẽ: ⁊ cauſas atqʒ inſidias patefeciſſent liuoris occulti: chriſtianos ſe fieri ptinus popoſcerũt. Recurſo aũt die vel tpe: aſſeruit ſe beatus Antonius amariſſimis cogitationũ ſtimulis tũc fuiſſe pulſatũ. Quo experimẽto ſententiã noſtrã quã heſterno die in collatiõe ptulim⁹ pbauit ac definiuit beat⁹ Antonius nullatenus demonẽ poſſe mentẽ cuiuſqꝫ vel corpus inuadere: nec hñe facultatẽ in cuiuſlibet aiam penitus irruendi: niſi eã pmo deſtituerit oibus cogitationibus ſanctis: ac ſpiritali cõtẽplatione vacuã nudãqʒ reddiderit. Sciendũ tñ duobus modis ſpũs immũdos hominibus obedire. Aut eñ ſanctitati fideliũ diuina gra ac virtute ſubdunt: aut ſacrificijs impioꝝ: ſeu qbuſdã carminib⁹ delmiti velut familiaribus ſuis obtẽperãt. Qua opinione pharisei quoqʒ decepti: arbitrati ſunt etiã dñm ſaluatorẽ hac arte demonijs imperaſſe: dicẽtes. In beelzebub principe demoniorũ hic eijcit demones: ſm illã ſcʒ cõſuetudinẽ qua norant ſuos magos vel maleficos p inuocationẽ nominis illius ac ritum ſacrificiorũ quo eũ delectari ⁊ gaudere cognoſcũt: velut domeſticos eius effectos habere etiã in demones ei ſubditos poteſtatem. Matt.12.

Interrogatio de apoſtatis angelis qui in geneſi cũ filiabus hominũ cõcubuiſſe dicuntur. Capitulũ.xx.

g Ermanus. Quia geneſeos lectio paulo ante mediũ dei diſpenſatione prolata eſt: q̃ nos oportune cõmonuit vt id qđ ſemp diſcere cupiebamus: nũc poſſimus congrue ſciſcitari: qđ etiã de illis apoſtatis angelis ſentiendũ ſit optamus agnoſcere: qui ſe cũ filiabus hominũ miſcuiſſe dicunt: vtꝝ hoc poſſit ſpiritali nature ſm litterã cõuenire. Illud quoqʒ euãgeliſte teſtimoniũ qđ de diabolo paulo ante dixiſti: qꝛ mẽdax eſt ⁊ pr̃ eius. Similiter deſideramus audire quinam eius pater intelligẽdus ſit. Joan.8.

Solutio propoſite queſtionis. Capitulũ.xxj.

ſ Erenus. Duas q̃ſtiones nõ mediocres pariter pꝓpoſuiſtis: de quibus quantũ poſſum eodẽ quo pꝓpoſuiſtis ordine reſpondebo. Nullo mõ credendũ eſt ſpiritales na-

turas coire cū feminis carnaliter poſſe. Qđ ſi aliqñ hoc ſm̄ litte
rā fieri potuiſſet: quō nūc quoq; vel frequēter vel raro idipſum
non euenire cōtingeret: ꝛ abſq; ſemine vel coitu viri aliquos na
ſci ſimiliter de mulieribus conceptu demonum cerneremus: cū
preſertim conſtet eos libidinum ſordibus admodum delectari:
quas proculdubio per ſemetipſos exercere pluſq̄ ꝑ hoīes mal-
Eccs.1. lent: ſi illud vllo mō potuiſſet impleri. Eccleſiaſte quoq; idipſuȝ
ꝓnunciāte. Quid eſt qđ fuit: idipſum qđ eſt: ꝛ q̄d eſt qđ factum
eſt: idipſum qđ fiet: ꝛ nō eſt oē recēs ſub ſole qđ loquaƚ ꝛ dicat.
Ecce hoc nouū eſt: iā fuerūt in ſeculis q̄ fuerūt añ nos. Sed ita
queſtio hiſtorie huius abſoluiƚ. Poſt necē abel iuſti: ne a fratri-
cida ꝛ impio oē hoīm genus exordiū ſumeret: in locū fratris ex-
tincti naſciƚ ſeth: q̄ nō ſolū ꝓſteritati: ſed etiā fraterne pietati
ſuccederet. Cuiꝰ ꝓgenies ſecuta patris iuſticiā: a ſocietate ꝛ cō
iūctiōe cognatiōis illiꝰ q̄ ex cain ſacrilego deſcēdebat: ſemꝑ di
Gen̄.5. uiſa ꝑmanſit: ſicut etiā genealogie deſcriptio manifeſte declarat
ita dicēs. Adā genuit ſeth: ſeth genuit enos. Enos genuit cainā
cainan aūt genuit malalehel. Malalehel aūt genuit iareth. Ia-
reth aūt genuit enoch: Enoch aūt genuit matuſalē: Matuſalē ge
nuit lamech: Lamech genuit noe. Item genealogia cain ita diui
ſa deſcribiƚ: Cain genuit enoch: Enoc genuit irath: Irath ge-
nuit mauiahel: Mauiahel genuit matuſahel: Matuſahel genuit
lamech: Lamech genuit tubal: Itaq; illa generatio que de ſeth
iuſti propagine deſcendebat: ſue linee iugiter ꝛ agnationi ꝑmi-
xta: in patris atq; attaui ſanctitate longa etate durauit: nequa-
q̄ ſcȝ ſacrilegijs ac malicia nequiſſime prolis infecta: q̄ in ſemet
impietatis germen velut attaui traditione retinebat inſertū. Do
nec ergo ꝑſeuerauit inter illos generationis eorū iſta diſcretio
ſemē illud ſeth vtpote de optima radice ꝓcedēs: ꝓ merito ſan-
ctitatis tam ſue q̄ patrū angeli dei: ſiue vt diuerſa exēplaria cō
tinent: filij dei vocati ſunt: ꝛ ecōtrario illi ꝓpter impietatē vel
ſuam vel patrū ſuorū ꝛ opera terrena: filij hominum nuncupā-
tur. Cum eſſet ergo inter ipſos vſq; ad illud tempus hec vtilis
bonaq; diuiſio: videntes poſt hec filij ſeth qui filij dei erant: fi-
Gen̄:6. lias eorum qui de cain progenie naſcebātur: deſiderio pulchri-
tudinis earum accenſi: acceperūt ſibimet de ipſis vxores: que
viris ſuis infundentes nequitias patrū ſuorū: ab illa eos inge-
nita ſanctitate ac ſimplicitate paterna ꝓrīnus corruperūt. Ad
Ps̄.81. quos ſatis cōgrue directū eſt illud eloquiū: Ego dixi dij eſtis et
filij excelſi omnes. Vos autem ſicut homies moriemini: ꝛ ſicut
vnus de principibꝰ cadetis. Quiq; ab illa vera phiſice phīe di-
ſciplina tradita ſibi a maioribus exciderūt: quā primus hō ille
q̄ vniuerſarū naturarū inſtitutionē encſtigio ſubſecutus eſt: po
tuit euidēter attingere: ſuiſq; poſteris certa rōne transmittere:
Quippe q̄ mūdi ipſius infantiā adhuc tenerā ꝛ quodāmō pal-
pitantem rudēq; conſpexerat: ꝛ in quem tanta eſt nō ſolum ſa-

ſapientie plenitudo: ſed etiam gratia prophetie: diuina illa inſufflatione trāſfuſa: vt vniuerſis animantibus nomina rudis adhuc mūdi huius habitator imponeret: ac nō ſolū omnigenū beſtiarum atq; ſerpentum furores viruſq; diſcerneret: ſed etiam virtutes herbarū arborum quoq; lapidūq; naturas ac temporū necdū expertorū viciſſitudines partiret: ita poterat efficaciter dicere. Dominus dedit mihi bonorum horum que ſunt ſcientiā veram: vt ſciā diſpoſitiones orbis terrarū: et virtutes elementorum: initium et cōſummationē et medietatē temporū: annorū curſus et ſtellarū diſpoſitiones: vim ſpirituū: et cogitationes hominū: differentias arborū et virtutes radicū: et que ſunt abſcondita et improuiſa cognoui. Sap. 7. Hanc ergo ſcientiā omniū naturarū per ſucceſſiones generationū ſemē ſeth paterna traditione ſuſcipiens donec diuiſum a ſacrilega propagine perdurauit: quēadmodū ſancte perceperat: ita etiā vel ad dei cultū: vel ad vtilitatē vite cōmunis exercuit. Cū vero fuiſſet impie generationi permixtū: ad res prophanas ac noxias q̄ pie didicerat inſtinctu quidē demonū diriuauit: curioſaſq; ex ea maleficiorū artes atq; preſtigias ac magicas ſuperſtitiones audacter inſtituit: docēs poſteros ſuos vt ſacra illa cultura diuini nominis derelicta: vel elemēta hec vel ignē vel aereos demones venerarentur et colerent. Hec igitur quā diximus curioſarū rerū noticia quō diluuio nō perierit: ac ſuperuenientibus ſeculis innotuerit: licet hoc minime abſolutio propoſite queſtionis expoſcat: tamen quia nos occaſio huius expoſitiōis admonuit perſtringendū breuiter puto. Quantū itaq; antique traditiōes ferūt: cham filius noe qui ſuperſtitionibus iſtis et ſacrilegis fuit artibus ac prophanis infectus: ſciens nullū ſe poſſe ſuper his memorialē librū in arcā prorſus inferre: in q̄ erat vna cū patre iuſto ac ſanctis fratribus ingreſſurus: ſceleſtas artes ac prophana cōmenta diuerſorū metallorū laminis: que ſcilicet aquarū nō corrumperent iniuria: et duriſſimis lapidibus inſculpſit. Que diluuio peracto eadē qua illa celauerat curioſitate perquirēs: ſacrilegiorū ac perpetue nequicie ſeminariū trāſmiſit in poſteros. Hac itaq; rōne illa opinio vulgi qua credūt angelos vel maleficia: vel diuerſas artes hominibus tradidiſſe: in veritate cōpleta eſt. De illis ergo quēadmodū diximus filiis ſeth et filiabus cain nequiores filii procreati ſunt: qui fuerunt robuſtiſſimi venatores: violentiſſimi ac truculentiſſimi viri: qui pro enormitate corporum vel crudelitatis ac malicie gigantes nuncupati ſunt. Hi namq; fines inuadere: ac rapinas inter homines agere primi ceperunt: preda potius exigere vitam ſuam q̄ ſudore operis ſui ac labore contenti. Et quorum vſq; adeo ſcelera ſupercreuerat: vt niſi inundatione diluuii alias mundus expiari non poſſet. Ita ergo filiis ſeth libidinis inſtigatione tranſgreſſis illud mandatum quod ab exordio mundi huius naturali inſtinctu diutiſſime fuerat cuſtoditū: neceſſe fuerat per litterā legis poſtea reparari. Filiā tuā nō Deut. 7.

dabis filio eius vxorē: ne de filiabus eorū accipies filio tuo: q̄r
ſeducēt corda veſtra vt diſcedatis a deo veſtro ⁊ ſeq̄mini deos
earum ac ſeruiatis eis.

¶ Obiectio quemadmodum generi ſeth cum filiab⁹ cain p̄phana commixtio ante interdictum legis potuerit imputari. Capitulum.xxij.

Germanus. Merito potuiſſet illis ex hac p̄ſumptiōe vel
g nouitate cōiugij crimē trāſgreſſionis aſcribi: ſi data fuiſ
ſet illis iſta p̄ceptio. At cū reiunctionis iſtius obſeruā
tia: necdū aliqua fuiſſet conſtitutione p̄fixa quēadmodū illis
permixtio generis ad notam debuit imputari que nullo fuerat
interdicta mādato. Lex enim non preterita ſolet crimina ſed fu
tura damnare.

¶ Reſponſio q̄ naturali legi ab initio hoīes iudicio ſeu pene fuerunt obnoxij. Capitulum.xxiij.

Serenus. Deus hominem creās omnē naturaliter ei ſciē
ſ tiam legis inſeruit: que ſi fuiſſet ab homine ſ̄m p̄poſitū
dn̄i vt cepat cuſtodita: nō vtiq̄ neceſſarium fuiſſet aliam
dari q̄ per litterā poſtea p̄mulgata eſt. Erat enī ſup̄fluū extrin
ſecus offerri remediū: qd̄ adhuc intrinſecus tenebat̄ inſertum
Sed q̄r hec vt dixim⁹ corrūpi cepit libertate vſuq̄ peccādi: ve
lut huius exactor ⁊ executor ac vindex: ⁊ vt ipſis ſcripture ver
bis eloquar adiutrix appoſita eſt moſayce legis ſeueriſſima di
raq̄ diſtrictio: vt vel metu pene p̄ſentis non penitus bonū ſcie
Gala.3. naturalis extinguerēt: ſ̄m p̄phete ſententiā legē dans in adiu
torium q̄ etiā ſ̄m ap̄l̄m pedagogus velut p̄uulis data fuiſſe de
ſcribit̄: erudiēs: ſcʒ eos atq̄ cuſtodiēs: ne ab illa diſciplina in
qua naturaliter fuerāt inſtituti: quadā obliuione diſcederēt. Nā
q̄r ſit homi oīs ſcia legis ab initio creationis infuſa: hinc ma
nifeſte p̄bat̄ q̄ mādata legis abſq̄ l̄re lectione an̄ legem: immo
ante diluuiū oēs ſanctos obſeruaſſe cognoſcimus. Quēadmo
Gene.4 dum enī ſcire potuit abel necdum lege mādāte: q̄ offerre deo de
primitiuis ouiū ſuarū: ⁊ de adipe ipſarū ad ſacrificiū debuiſſet
Gene. 7. niſi p̄inſitā ſibi legem naturalit̄ fuiſſet edoctus. Quēadmoduʒ
noe qd̄ mundū vel qd̄ immūdū eſſet animal decreuiſſet: nondū
hec legali diſtinguente mandato: niſi ſcia naturali fuiſſet inſtru
Gene.5. ctus. Unde enoch didicit ambulare cū deo: nullā legis illumi
Leui.18. nationē ab aliquo cōſecutus. Ubi ſem ⁊ iapheth legerant. Tur
Gene.9. pitudinē p̄ris tui nō reuelabis: vt incedētes retrorſum: patris
verenda velarēt. Un̄ monitus abraā deuictis hoſtib⁹ nihil acci
Gene.14. pere de eorum ſpoliis acq̄eſcit: ne retributionē laboris ſui con
ſequeret̄: abſtinuit: vel decimas ſacerdoti melchiſedech q̄ mo
Gene. 24 ſaica lege p̄cipiunt̄ exſoluit. Un̄ idē ipſe abraā: vñ loth: tranſeū
Eiuſde.19. tib⁹ ac p̄egrinis: h̄ſpitalitatis iura ⁊ ablutionē pedū: necdū euan

gelico coruſcāte mādato ſuppliciter obtulerūt. Vñ iob tantā de
uotionem fidei: tātam caſtimonie puritatē: tantā humilitatis:
māſuetudinis: miſericordie: humanitatis ſcientiā cōſecutus eſt
quantā nūc ne ab illis quidē q̄ euangelia memoriter tenent vi-
demus impleri. Quem ſanctorū legimus ante legē vllum legis
violaſſe mandatū. Quis illorū non cuſtodiuit. Audi iſrael dñs Deuter.6.
deus tuus dñs vnus eſt. Quis nō impleuit illorū. Nō facies ti- Exo.20.
bi ſculptile neq̄ vllā ſimilitudinē eoꝝ que in celo ſunt ſiue q̄ in
terra: vel eoꝝ q̄ ſunt in aquis ſub terra. Quis eorum non obſer
uauit. Honora patrē tuū ꝛ matrē tuā: vel illa q̄ in decalogo ſub- Ibidem.
ſequunt̄. Nō occides: nō adulterabis: nō facies furtū: nō falſū
teſtimoniū dices: non cōcupiſces vxorem ꝓximi tui: aliaq̄ his
multo maiora: quibus non ſolū legis ſed etiam euangelij preue
nere mandata..

¶ De eo ꝙ iuſte puniti ſunt hi qui ante diluuiū pec-cauerunt. Capitulum.xxiiij.

Ta ergo intelligimus ab initio deū omnia creaſſe perfe
i cta: nec fuiſſe qđ ordinationi ei⁹ principali velut impro
uide ꝛ imꝑfecte neceſſe eēt ſupinduci: vel qđ ei addi poſt
hec oporteret: ſi in illo ſtatu ac diſpoſitione qua ab ipſo creata
ſunt vniuerſa manſiſſent. Et idcirco in eos qui ante legem im-
mo ante diluuiū peccauerunt: iuſto iudicio deum animaduer-
tiſſe ꝓbabimus: qꝛ tranſgreſſi naturalem legē ſine vlla merue-
runt excuſatione puniri. Nec in illoꝝ incidemus blaſphemiā
calumniāq̄: qui ignorantes hanc rationē: derogant deo veteris
teſtamēti: ac detrahentes noſtre fidei ſubſanāteſq̄ dicūt. Quid
ergo placuit deo noſtro: vt poſt tot annorū milia legem voluerit
ꝓmulgare: tanta ſecula paſſus hominē ſine lege tranſire. Quod
ſi poſtea melius aliquid adinuenit: apparet eum in primordio
mundi inferiora vel deteriora ſapuiſſe: ꝛ poſt hec velut experi-
mentis edoctum cepiſſe rectiora ꝓſpicere: ac principales ordi-
nationes ſuas in melius emendare. Quod immenſe preſcientie
dei penitus conuenire nō poterit: nec ſine ingenti blaſphemia
hec de ipſa heretica inſania ꝓferentur: dicente Eccleſiaſte: Co-
gnoui q̄m omnia q̄ fecit deus ab initio: ipſa erūt in eternū. Su-
per illa non eſt qđ addat̄: ꝛ ab illis non eſt qđ auferat̄. Et idcir
co iuſtis non eſt lex poſita: iniuſtis autē ꝛ non ſubditis impijs
ꝛ peccatorib⁹: ſceleratis ꝛ contaminatis. Illi nāq̄ habētes natu
ralis illius atq̄ inſite legis ſanam atq̄ integram diſciplinam:
nequaq̄ lege hac extrinſecus adhibita litteris deſcripta que-
q̄ in adiutoriū illi naturali data eſt indigebāt. Ex quibus apertiſ
ſima rōne colligit̄ nec legē iſtā ꝯſcriptam litteris ab initio dari
debuiſſe: erat eñ hoc ſuꝑfluū fieri ſtāte adhuc naturali lege ꝛ in
tegra ꝑmanēte: nec euangelicā ꝑfectionē tradi ante legis potuiſ
ſe cuſtodiā. Nō eñ poterāt audire. Qui te ꝑcuſſerit in dextra ma Matthe.5.

xilla tua: ꝓbe illi ⁊ alterā: qui cōtenti nō erāt talionis equalita-
te iniurias ꝓprias vlcisci: sʒ letales calces ac telorū vulnera ꝓ
alapa leuissima rependebāt: ⁊ ꝓ minimo dente percutientium
Ibidem. animas expetebant. Sed nec dici poterat illis. Diligite inimicos
vestros: in quibus magnꝰ fructꝰ ⁊ vtilitas ducebatur vt ami-
cos suos diligerēt: declinarēt vero inimicos: ⁊ solo ab eis odio
desinerent: nec opprimere illos ⁊ interficere festinarent.

¶ De diabolo quod dicitur in euangelio quomodo intelligendum sit. Quia mēdax est ⁊ pater eiꝰ. Ca.xxxv.

Illud vero qđ vos de diabolo mouerat: q: mēdax ē ⁊ pa-
ter eius: ꝙ videlicet tā ipse ꝙ pater suus mendax pnun-
ciari videatur a dño: satis absurdū est hoc vel leuiter opi-
nari. Ut enī paulo ante diximus. Spiritus spiritū non gene-
rat: sicut nec animā quidē potest anima pcreare: licet concretio-
nem carnis non dubitemꝰ hūano semine coalescere: ita de vtra-
q substantia: id est carnis ⁊ anime apostolo pnunciante: ⁊ que
Hebre.12. quo auctore procedat manifestius explanāte. Deinde patres in-
quit carnis nostre habuimꝰ eruditores ⁊ reuerebamur: nō mul-
to magis subijciemur patri spirituū ⁊ viuemus. Quid hac diui-
sione clarius potuit desinire: vt carnis quidē nostre patres ho-
mines pnunciaret: animarū vero deū solum esse patrem cōstā-
ter exprimeret. Quāꝙ ⁊ in ipsa corporis huius concretione mi-
nisteriū tm̄mō hoī sit ascribēdū: summa vero cōditiōis deo oim
Ps.118. creatori dicēte dauid. Manꝰ tue fecerūt me ⁊ plasmauerūt me.
Iob.10. Et beatꝰ Iob. Nōne sicut lac inquit mulsisti me ⁊ coagulasti me
vt caseum: ossibus ⁊ neruis inseruisti me. Et dominꝰ ad hiere-
Hiere.1. miā. Priusꝙ te formarē in vtero: noui te. Ecclesiastes vero vtri-
usq substancie naturam atq originē: examinatione ortus atq
initij ex quo videlicet vnaqueq pcessit: ⁊ cōsideratione finis ad
quē vnaqueq cōtendit: satis euidenter ac ꝓprie colligens pari-
terq de corpis huius atq anime sepatione disputans: ita dis-
Eccle.12. seruit. Priusꝙ cōuertat puluis in terrā sicut fuit: ⁊ spiritus re-
uertat ad deū qui dedit eū. Quid apertiꝰ potuit dicere ꝙ vt ma-
teriā carnis quā puluerē nominauit: q: de hominis semine su-
mit exordiū eiusq videt ministerio seminari: velut e terra sum-
ptam: iterum reuerti pnunciaret ad terrā: spiritū vero qui non
per cōmixtionē sexus vtriusq procreat: sʒ specialiter a deo so-
lo tribuit: ad auctorem suū redire signaret. Quod etiam per illā
dei insufflationē q adā primitꝰ animauit: euidēter exprimitur.
Quibus testimonijs manifeste colligimꝰ patrem spirituū nemi-
nem dici posse nisi deū solū: qui eos ex nihilo cum voluerit fa-
cit subsistere: homines vero carnis nostre patres tantummodo
nominari. Itaq ⁊ diabolus sm̄ hoc quod vel spiritus vel ange-
lus bonus creatus est patrem neminem habuit nisi deum con-
ditorem suum. Qui cum superbia fuisset elatus ⁊ dixisset in cor

de ſuo. Aſcendā ſuper altitudinem nubiū: ero ſimilis altiſſimo. Eſa. 14.
Factus eſt mendax: ⁊ in veritate non ſtetit: ſed de ꝓprio nequi-
tie theſauro mendaciū ꝓferēs: non ſolum mendax ſed etiā pa- Jobā. 8.
ter ipſius mendacij factus eſt: quo deitatē homini repromittēs
ac dicēs. Eritis ſicut dij. In veritate nō ſtetit ſed ab initio factꝰ Gene. 3.
eſt homicida. Uel adā mortalem faciens: vel abel inſtigatione Johan. 8.
ſua ꝑ manū fratris interimēs. Sed iam diſputationem noſtrā
duarū fermenoctiū lucubratiōe cōfectā: diei tertij ſubſequens
aurora concludit: ac de profundiſſimo queſtionū pelago navi-
culam collationis huius ad tutiſſimū ſilentij portū compēdio
noſtre ruſticitatis attraxit. In quod nos quidem ꝓfundū quan
to interius flatus diuini ſpiritus introduxit: tanto diffuſior ꝓ
cedens oculorū aciem ſemꝑ aperietur immēſitas: ac ſm ſentē-
tiā Salomōis. Longiꝰ fiet a nobis magis ꝙ erat ⁊ alta ꝓfundi
tas qs inueniet eā. Quāobrē dñm depcemur vt in nobis vel ti- Eccle. 7.
mor eiꝰ vel charitas q̄ cadere neſcit immobilis ꝑſeueret: q̄ nos
⁊ ſapiētes prudenteſq; poterit cōſeruare: ⁊ a diaboli telis pte-
gere ⁊ cuſtodire ſemꝑ illeſos. His etenī cuſtodibꝰ impoſſibile eſt
quēpiā laqueos eius incurrere. Inter ꝑfectos aūt ⁊ imꝑfectos
iſta diſtantia eſt: ꝙ in illis quidem fixa (⁊ vt ita dixerim) ma-
turior charitas tenacius perſeuerans firmius eos cuſtodit: ac
facilius facit in ſanctitate durare: in illis vero velut infirmius
collocata: ac facilius refrigeſcens citius facit eos peccatorum
laqueis ac ſeptus implicari. Quibus auditis ita ſermonibus
eius accenſi ſumus: vt cum maiore ſitis ardore ad noſtrā cellā
reuerteremur ꝙ ad ipſius veneramus.

¶ Explicit collatio ſecunda abbatis Sereni.

¶ Incipit annotatio capitulorū collationis prime abbatis Iſaac de oratione.

Ca. j. Proemiale.
ij Uerba abbatis Iſaac ſup orationis qualitate.
iij Quemadmodū pura ac ſincera paratur oratio.
iiij De mobilitate anime plume vel pēnule compate.
v De cauſis quibus mens noſtra aggrauat.
vj De viſione cuiuſdā ſenis quā ſuper fratris inquieta ope ratione proſpexit.
vij Interrogatio de eo ꝙ maioris difficultatis ſit cuſtodire cogitationes bonas ꝙ parare.
viij Reſponſio de diuerſis orationū qualitatibus.
ix De quadripartita orationū ſpecie.
x De ordine ſpecierum que ſuper orationis qualitate po- nuntur.
xj De obſecratione.
xij De oratione.
xiij De poſtulatione.

Annotatio capitulorum Collatio.ix:

xiiij: De gratiarum actione.
xv Utrum quattuor orationū ſpecies ſimul ⁊ omnibus: an ſingillatim ⁊ viciſſim vnicuiq; ſint neceſſarie.
xvi Ad quas orationum ſpecies noſmetipſos tendere debeamus:
xvij De quattuor ſupplicationū generibus a dño initiatis.
xviij De oratione dominica.
xix De eo ꝙ dicit. Adueniat regnum tuum.
xx De eo ꝙ dicit: fiat voluntas tua.
xxi De pane ſuperſubſtantiali ſiue quotidiano.
xxij De eo ꝙ dicit. Dimitte nobis debita noſtra: ⁊ reliqua.
xxiij De eo ꝙ dicit. Et ne nos inducas in temptationem.
xxiiij De eo ꝙ non debeant alia poſtulari ꝙ̄ hec tantum que orationis dominice modulo continentur.
xxv De qualitate ſublimioris orationis.
xxvi De diuerſis compunctionum cauſis.
xxvij De varijs compunctionum qualitatibus.
xxviij Interrogatio de eo ꝙ non ſit in noſtra poteſtate; profuſio lacbrymarum.
xxix Reſponſio de diuerſitate compunctionum que per lacbrymas digeruntur.
xxx De eo ꝙ elici non debeant lacbryme quando non ſpontanee proferuntur.
xxxi Sententia abbatis Antonij, ſuper orationis ſtatu.
xxxij De exauditionis indicio.
xxxiij Obiectio ꝙ predicte exauditionis fiducia tantum ſanctis conueniat.
xxxiiij Reſponſio de diuerſis exauditionum cauſis.
xxxv De oratione intra cubiculū ⁊ clauſo oſtio deferenda:
xxxvi De vtilitate breuis ac tacite orationis.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Iſaac de oratione

¶ Proemiale Capitulum.j.

DE perpetua orationis atq; inceſſabili iugitate qđ in ſecūdo inſtitutionum libro promiſſum eſt: collationes ſenis huius quem nunc in medium proferimus: id eſt abbatis Iſaac domino fauente complebunt. Quibus explicatis: ⁊ preceptis beatiſſime memorie pape caſtoris: ⁊ deſiderio veſtro o beatiſſime papa leonti ⁊ ſancte frater belladi ſatiſfeciſſe me credo: voluminis amplitudine primitus excuſata: que ſtudentibus nobis nō ſolum ſermone ſuccincto narrāda perſtringere: ſed etiā plurima ſilētio preterire: in maiorem modum ꝙ̄ diſpoſueramus extenſa eſt. Premiſſa nāq; ſuper diuerſis inſtitutis diſputatione copioſa: quam nos ſtu

dio breuitatis reſecare maluimus: hec ad extremū beatꝰ Iſaac
intulit verba.

¶ Uerba abbatis Iſaac ſup oratiōis qualitate. C. ij.

o Omnis monachi finis cordiſq; pfectio: ad iugē atq; in-
dirupta oratiōis pſeuerantiā tendit: ⁊ quātū humane fra-
gilitati conceditꝛ ad immobilē trāquillitatē mētis ac p-
fectā nititꝛ puritatē. Ob quā poſſidendā omnē tā laborē corpo-
ris ꝗ̄ cōtritionē ſpūs indeſeſſe querimus ⁊ iugiter exercemus: ⁊
eſt inter alterutrū reciproca quedā inſeparabiliſq; cōiunctio in
vicē ſibi mutuā rōne cōnexa. Nam ſicut ad orationis perfectionē
omniū tendit ſtructura virtutū: ita niſi huiꝰ culmine hec oīa fue-
rint colligata atq; cōpacta: nullo mō firma poterūt vel ſtabilia
pdurare. Quēadmodū ſine illis acquiri vel cōſummari nō poteſt
hec de qua loqmur ppetua oratiōis iugiſq; tranquillitas: ita nec
ille quidē virtutes q̄ hāc preſtruūt abſq; huius poſſunt aſſiduita-
te cōpleri. Et ideo nec recte tractare de orationis affectu: nec ad
eius principalē finē q̄ vniuerſarū virtutū molitione pficitꝛ: ſubi-
tanea diſputatione poterimus intrare: niſi pꝰus vniuerſa q̄ illiꝰ
obtētu vel abſcindēda ſunt vel parāda p ordinē dinumerata fue-
rint atq; diſcuſſa: ⁊ ſ̄m euāgelice parabole diſciplinā: ea que ad
ſpūalis ac ſublimiſſime illius extructionē pertinēt turris ſup-
putata fuerint ac diligēter ante cōgeſta. Que tamen nec prode-
runt pparata: nec recte ſuperponi ſibimet excelſa culmina perfe-
ctionis admittent: quia nec ſuperpoſita poterunt molem tante
celſitudinis ſuſtinere: niſi prius vt communi viſus verbo pprius
aliquid exprimā: diligēter egeſto prius omni repurgio vitioꝝ ⁊
effoſſis ſuccidiuis mortuiſq; ruderibꝰ paſſionū viue (vt aiunt) ac
ſolide terre pectoris nr̄i: immo illi euangelice petre in ſublime
ſcāſura ſupiecta fuerit ſimplicitatis ⁊ humilitatis firmiſſima fun-
damēta: quibꝰ hec turris ſpūaliū virtutū molitionibꝰ extruēda
⁊ immobiliter valeat ſtabiliri: ⁊ ad ſumma celoꝝ faſtigia cōfidē-
tia pprie firmitatis attolli. Fundamētis etenim talibꝰ innitētē:
ꝗ̄uis paſſionū imbres largiſſimi pfundantꝛ: ꝗ̄uis ei pſecutionū
violenti torrentes inſtar arietis illidantꝛ: ꝗ̄uis irruat ⁊ incum-
bat aduerſarioꝝ ſpirituū ſeua tempeſtas: non ſolum ruina nō
diruet: ſed nec ipſa aliquatenus vexabit impulſio.

¶ Quēadmodū paratꝛ pura ⁊ ſincera oratio. Ca. iij.

e Et idcirco vt eo feruore ac puritate qua debet emitti poſ-
ſit oꝛ̄o: hec ſunt omnimodis obſeruāda. Primū ſollici-
tudo rerū carnaliū generaliter abſcindenda eſt: deinde nul-
lius negocij cauſeve: nō ſolū cura ſed ne memoria quidē penitꝰ
admittēda: detractiōes vaniloquia ſeu multiloquia: ſcurrilita-
tes ꝗ̄ ſimiliter amputande: ire pre omnibꝰ ſiue triſticie pturbatio
funditꝰ eruēda: cōcupiſcētie carnalis ac philargyrie noxius fo-
mes radicitus euellēdus: ⁊ ita his ac ſimilibꝰ vicijs extruſis pe-

ſitus τ abſciſis: que hominū quoq₃ poſſunt patere ac notari cō
ſpectibus: taliq₃ vt diximus repurgij emundatione premiſſa: q̄
ſimplicitatis τ innocētie puritate perficit̄ iacīēda ſunt: primū
ꝓfunde humilitatis incōcuſſa fundamina: que ſcʒ turrē pulſatu
rā celos valeant ſuſtinere: deinde ſupponēda virtutū ſpiritalis
extructio: τ ab omni diſcurſu atq₃ euagatione lubrica animus
inhibendus: vt ita paulatim ad cōtemplationē dei ac ſpiritalis
intuitus incipiat ſublimari. Quicquid eñ ante orationis horā
anima nr̄a cōceperit: neceſſe eſt vt orātibus nobis per ingeſtio
nē recordationis occurrat. Quāobrem quales orātes volumus
inueniri: tales nos ante orationis tēpus preparare debemus.
Et precedēti eñ ſtatu mens atq₃ animus in ſupplicatiōe forma
tur: eorundēq₃ actuū ꝓcumbentibus nobis ad precē: verborū q̄₃
vel ſenſuū ante oculos imago preludēs: aut iraſci vos ſm̄ prece
dentē qualitatē faciet: aut triſtari: aut cōcupiſcētias cauſaſve p̄
teritas retractare: aut riſu fatuo (qđ ēt pudet dicere) cuiuſq̄ ſcur
rilis dicti vel facti titillatione pulſari: aut ad priores faciet vo
litare diſcurſus. Et idcirco quicquid orātibus nobis nolumus
vt irrepat: ante orationē de abditis nr̄i pectoris extrudere fe
1. Thes. 5. ſtinemus: vt illud ap̄li poſſimus implere. Sine intermiſſione
1. Ti. 2. orate: τ i omni loco leuātes puras man⁹ ſine ira τ diſceptatiōe
Alias nanq₃ mandatū iſtud perficere nō valebimus: niſi mens
nr̄a ab omni vitiorū purificata cōtagio: virtutib⁹ tm̄ velut natu
ralib⁹ bonis dedita: iugi omnipotētis dei cōtēplatione paſcat̄.

De mobilitate anime: plume vel pēnule cōparate. Capitulum. iiij.

Tenim qualitas ale nō inepte ſubtiliſſime plume ſeu
e penne leuiſſime comparat̄: q̄ ſi humoris cuiuſpiā extrin
ſecus accidētis corruptiōe viciata nō fuerit: vel infuſa
mobilitate ſubſtātie ſue tenuiſſimi ſpūs adiumēto: velut natura
liter ad ſublimia celeſtiaq₃ ſuſtollit̄. Si vero humoris cuiuſq̄
aſpergine vel infuſiōe fuerit pregrauata: nō mō in nullos aereos
volat⁹ naturali mobilitate raptabit̄: ſʒ etiā ad ima terre cōcepti
humoris pōdere deprimet̄. Ita mens q̄₃ nr̄a ſi accedentibus vi
tijs curiſq₃ mundanis aggrauata non fuerit: noxie ve libidinis
humore corrupta: velut naturali puritatis ſue bñficio ſubleua
ta: leuiſſimo ſpiritalis meditatiōis afflatu ſublimabitur ad ſup
na: τ hūilia deſerēs atq₃ terrena: ad celeſtia τ inuiſibilia trāſfe
Luce. 21. ret. Uñ ꝓprie ſatis p̄ceptis dominicis admonemur. Uidete ne
qñ grauent̄ corda vr̄a in crapula τ ebrietate curis ſecularib⁹. Et
idcirco ſi volumus oratiōes noſtras nō ſolū celos ſedēt ea que
ſup celos ſunt penetrare: curemus mentē ab omnib⁹ terrenis vi
tijs expurgatā cūctiſq₃ emūdatā fecib⁹ paſſionū ad ſubtilitatem
ꝑducere naturalē: vt ita ad deū vel ipſa vel oratio eius nullo vi
tiorū pondere ꝓgrauata: vltra celorū faſtigia poſſit aſcendere.

¶ De cauſis quibus mens noſtra aggrauat̃. Ca.v.

n Otandū tñ quibus ex cauſis grauari mentē dñs deſigna
nerit. Non eñi adulteria: nō foꝛnicatiōes: nō homicidia
nō blaſphemias: nō rapinas: que moꝛtalia eſſe ⁊ dāna
bilia nullus ignoꝛat: ſed crapulā poſuit ⁊ ebꝛietatē ⁊ curas ſiue
ſollicitudines ſeculares. Que intm̄ nemo hominū mūdi huius
cauet aut damnabilia iudicat: vt etiā nōnulli (qđ pudet dicere)
ſemetipſos monachos nūcupantes: hiſdem ipſis diſtentionib⁹
velut innoxijs ⁊ vtilib⁹ implicent̃. Que tria licꝫ ſm̄ litterā ꝑpe
trata ꝙ carnalē faciant ⁊ aggrauent animā: atꝗ a deo ſeparent
ac depꝛimāt ad terrena: dubitare non poſſumus: eſſet tamen eo
rum facilis declinatio ſi huc uſꝗ pertingeret iſtius precepti ne-
ceſſitas: ⁊ maxime nobis qui tā longa remotiōe ab omni actua-
li huius conuerſatione diſiungimur. ⁊ iſtis viſibilibus curis at
ꝗ ebꝛietatibus ⁊ crapulis penitus nulla occaſione miſcemur.
Uerum eſt alia queꝗ crapula nō minus noxia: ⁊ ebꝛietas ſpiri
talis difficilius euitanda: cura ꝗꝫ ac ſollicitudo ſecularis: que
nos etiam poſt omniū facultatū noſtrarū perfectam renuncia-
tionē: ⁊ vini epularūꝗ continentiam cunctarū. equidem in ſoli
tudine conſtitutos frequenter inuoluūt: de quibus ꝓpheta. Ex Iohel. i.
pergiſcimini inquit qui eſtis ebꝛij ⁊ nō a vino. Alius queꝗ. Ob
ſtupeſcite: ⁊ admiramini: fluctuate ⁊ vacillate: inebꝛiamini ⁊ nō Eſa.29.
a vino: mouemini ⁊ nō ab ebꝛietate. Cuius ebꝛietatis ⁊ crapule
vinū: cōſequenter neceſſe eſt vt ſm̄ ꝓphetā: furoꝛ dꝛaconum ſit.
Ipſumꝗ vinū de qua radice ꝓcedat aduerte. Ex vinea eñi ſodo Deute.32.
moꝛum vitis eoꝛum: ⁊ ſarmentū eoꝛum ex gomoꝛra. Uis etiam
fructum vitis iſtius atꝗ ſarmenti germen agnoſcere? Una eoꝛū Ibidem.
vua fellis: botrus amaritudinis in ipſis. Que omnia niſi fueri
mus cunctis vitijs expurgati: ⁊ ab omnium paſſionū crapula
ſobꝛij: abſꝗ vſu ⁊ ebꝛietate vini epularūꝗ delitijs ⁊ affluētia:
erit coꝛ noſtrū ebꝛietate ⁊ crapula magis noxia pregrauatū. Nā
quia ſeculares cure etiā in nos qui nullis actibus mundi iſtius
admiſcemur cadere nōnūꝗ̄ poſſint: manifeſta ratiōe monſtrat̃
ſm̄ regulā ſenioꝛum: qui quicquid neceſſitatē victus quotidia-
ni ⁊ ineuitabilem vſum carnis excedit: ad ſecularem definierūt
curaꝫ ⁊ ſollicitudinē pertinere: vt verbi gratia: ſi cum poſſit ope
ratio vnius ſolidi neceſſitatem noſtri coꝛpoꝛis expedire: ad duo
rum vel trium ſolidoꝛū acquiſitionem noſmetipſos ꝓpenſio-
re velimus opere ac laboꝛe diſtendere: ⁊ cum duarum velamen
ſufficiat tunicarum ad vſum ſcꝫ noctis ac diei: trium vel quat-
tuoꝛ fieri pꝛocuremus domini: cūꝗ vnius ſiue duarū habitatio
ſufficiat cellarum: ambitione ſeculari atꝗ amplitudine delecta
ti: quattuoꝛ ſeu quinꝗ cellas: ⁊ has eaſdem exquiſito oꝛnatu:
⁊ capacioꝛes ꝙ̄ vſus deſiderat extruamus: paſſionem libidinis
mundialis in quibus poſſumus: pꝛeferentes.

De viſione cuiuſdã ſenis quã ſuper fratris inquieta operatione proſpexit. Capitulum.vj.

QUod nõ ſine inſtinctu demonũ fieri maniſeſtiſſima nos experimẽta docuerũt. Nã quidã probatiſſimus ſeniorũ cũ tranſiret iuxta cellã fratris cuiuſdã hac animi qua diximus egritudine laborantis: vtpote qui in extruendis reparandiſcꝫ ſuperfluis inquietꝰ quotidianus diſtẽtionibꝰ deſudaret: ⁊ eminus cõſpexiſſet eũ graui malleo ſaxũ duriſſimũ conterentem: vidiſſetcꝫ ethiopẽ quendã aſtantẽ illi: ⁊ vna cũ eodẽ ictus mallei iunctis conſertiſcꝫ manibꝰ illidẽtẽ: eũcꝫ ad operis illiꝰ inſtantiã ignitis facibus inſtigantẽ: diutiſſime ſubſtitit: vel impreſſionẽ diriſſimi demonis vel fraudem tante illuſionis admirans. Cũ enim nimia laſſitudine fatigatꝰ frater requieſcere iamiãcꝫ finẽ opi voluiſſet imponere: inſtigatione ſpiritus illius animatus: iterũ reſumere malleum: nec deſinere ab intẽtione cepti operis vrgebat: ita vt iiſdẽ eius incitamẽtis infatigabiliter ſuſtentatꝰ: tanti laboris nõ ſentiret iniuriã. Tandẽ igit ſenex tã dira demonis ludificatione ꝑmotꝰ: ad cellã fratris diuertit: ſalutãſcꝫ eũ: quid inquit eſt frater iſtud opus qđ agis? At ille. Laboramus ait cõtra iſtud duriſſimũ ſaxũ: vixcꝫ illud potuimꝰ aliquãto cõterere. Ad hec ſenex. Bñ dixiſti: vix potuimꝰ. Nõ enim ſolus eras cũ illud cederes: ſed fuit alius tecũ quẽ non vidiſti: qui tibi in hoc opere nõ tã adiutor ꝙ violẽtiſſimꝰ impulſor aſtabat. Et idcirco morbũ ambitꝰ ſecularis nr̃is mentibꝰ nõ ineſſe: nõ vticꝫ coꝝ tm̃ negocioꝝ abſtinẽtia cõprobabit: que etiã ſi velimus expetere vel explere non poſſumus: necꝫ illarum rerũ deſpectus q̃s ſi affectauerimus tã apud ſpiritales viros ꝙ apud ſeculi homines notabiles prima fronte reddemur: ſed cũ etiam illa que noſtre ſuppetunt poteſtati: ⁊ honeſtate quadã videntur obnubi: nec apud cunctos homines ex aperto reprehenſibiles faciunt: rigida mentis diſtrictione reſpuimus. Et reuera nõ minus hec que parua videnẗ ⁊ minima: quecꝫ ab his qui noſtre profeſſionis ſunt cernimus indifferenter admitti: ꝓ qualitate ſua aggrauant monachi mentem: ꝙ illa maiora que ſm ſuũ ſtatum ſeu comparationem: ſecularium ſenſus inebriare cõſueuerunt: non ſinentes depoſita fece terrena ad deum in quo ſemper defixa eſſe debet intentio monachum reſpirare: cui ab illo ſummo bono vel parua ſeparatio: mors preſens ac pernicioſiſſimꝰ interitus eſt credendus. Cumcꝫ mens tali fuerit tranquillitate fundata: vel ab omnium carnaliũ paſſionũ nexibus abſoluta: ⁊ illi vni ſummocꝫ bono tenaciſſima adheſerit cordis intẽtio:

j.Theſ.v. apoſtolicũ illud implebit. Sine intermiſſione orate. Et in om-

j.Ti.ij. ni loco leuantes puras manus ſine ira ⁊ diſceptatione. Hac em̃ puritate ſi dici poteſt: ſenſu mentis abſorpto: ac de terreno ſitu ad ſpiritalem atcꝫ angelicam ſimilitudinẽ reformato: quicquid

in ſe receperit: quicquid tractauerit: quicquid egerit puriſſima ac ſinceriſſima erit oratio.

¶ Interrogatio de eo ꝙ maioris difficultatis ſit cuſtodire cogitationes bonas ꝙ̃ parare. Cap.vij.

g Ermanus. Utinam ſimili mō atqꝫ eadē facilitate qua ſemina ſpiritaliū cogitationum plerūqꝫ concipimus: etiā perpetuitatem earum poſſidere poſſimus. Cū enim fuerint ſiue per memoriā ſcripturaꝝ ſeu per recordationem ſpiritalium quorūdā actuū: vel certe per intuitum ſacramentorum celeſtium noſtro corde concepte: inſenſibili quadam fuga dilapſe a nobis quamtocius euaneſcunt atqꝫ deperennt. Cunqꝫ alias quaſlibet occaſiones ſpiritaliū ſenſuū mens noſtra reppererit: rurſus alijs caſualiter irrepētibus: ipſe quoqꝫ q̄ apprehēſe fuerant lubrica volubilitate diffugiunt: ita vt nullam conſtantiam ſui retinens animus nec poteſtate propria ſanctarum cogitationum poſſidens firmitatem: etiam tunc cum eas videt vtcūqꝫ retinere: fortuitu illas: ⁊ non de induſtria concepiſſe credat. Quomodo enim ortus earum noſtro arbitrio putabitur aſcribendus: quarum perſeuerantia nō conſiſtit in nobis? Sed ne forte ſub huius queſtionis indagine a cepto narrationis ordine longius euagantes: expoſitionē propoſitā ſup orationis ſtatu diutius retardemus: de qua principalr ſitim⁹ inſtitui: ſuo hāc tēpori reſeruantes: De qualitate orationis inſtantiſſime queſumus informari: preſertim cū nullo tempore nos ab ea ceſſare beatus aplus moneat: dicēs. Sine intermiſſione orate. Et idō primū de qualitate eius deſideramus inſtitui: id eſt qualis debeat emitti ſemper oratio: deinde quali: et hanc eandem quecūqꝫ eſt poſſidere vel exercere ſine intermiſſione poſſimus. Nō eī parua cordis intentione eā perfici poſſe: ⁊ experiētiā quotidiana: ⁊ proſecutio tue ſanctitatis oſtendit: qua finem monachi ac totius perfectionis culmen in orationis conſummatione conſiſtere diffiniſti. ſ. Teſ. v.

¶ Reſponſio de diuerſis orationum qualitatibus. Capitulum. viij.

i Saac. Uniuerſas orōnum ſpecies abſqꝫ ingenti cordis atqꝫ animi puritate ⁊ illuminatione ſancti ſpiritus arbitror cōprehēdi nō poſſe. Tot enim ſunt: quot in aīa vna immo in cunctis aīab⁹ ſtat⁹ queūt qualitateſqꝫ generari. Et idō licet ſciamus nos pro hebetudine cordis noſtri vniuerſas orationū ſpecies nō poſſe pſpicere: tñ inquātū mediocritas experientie nr̄e aſſeq̄ preualuerit: digerere eas vtcūqꝫ tēptabimus. Secundū menſurā nāqꝫ puritatis in qua mens vnaqueqꝫ proficit ⁊ qualitatē ſtatus in quo vel ex accidentibus inclinatur: vel p ſuā renouat induſtriā: ipſe q̄ momētis ſingulis reformant: ⁊

idcirco vniformes orationes emitti ſemꝑ a nemine poſſe: certiſſimū eſt. Aliter enim quiſqꝫ ſupplicat cū alacer eſt: aliter cū triſticie ſeu deſperationis pondere pregrauat̄: aliter cū ſpiritalibus ſucceſſibus viget: aliter cū impugnationū mole deprimit̄: aliter cū veniā peccatoꝝ: aliter cū acquiſitionē gratie ſeu cuiuſlibet virtutis expoſcit: vel certe extinctionē cuiuſlibet vitij deprecatur: aliter cū cōſideratione gehenne ac futuri iudicij timore cōpungit̄: aliter cū ſpe futuroꝝ bonoꝝ deſiderioqꝫ inflāmat̄: aliter cū in neceſſitatibꝰ ac periculis: aliter cū in ſecuritate ac tranquillitate verſat̄. aliter cū ſacramentoꝝ celeſtiū reuelationibus illuſtrat̄: aliter cū ſterilitate virtutū ac ſenſuū ariditate cōſtringit̄.

¶De quadripertita orationum ſpecie. Cap. ix.

Et idcirco his ſuꝑ orationū qualitate digeſtis: licet non quantū expoſcit materie magnitudo: ſed quātū vel tpis admittit anguſtia: vel certe capere tenuitas ingenij noſtri ⁊ cordis preualet hebetudo: maior nobis nūc imminet difficultas vt ipſas ſingillatim orationū ſpecies exponamus: quas

I.Ti.ij. apl'us quadripertita rōe diſtinxit: ita dicēs. Deprecor itaqꝫ primo om̄ium fieri obſecrationes: orationes: poſtulationes: gratiarū actiones. Que nō inaniter ab apl'o ita fuiſſe diuiſa minime dubitādū eſt. Et primitꝰ indagandū quid obſecratione: quid oratione: quid poſtulatione: quid gratiaꝝ actione ſignet̄. Deinde perquirendū: vtrū he ſpecies ab orāte ſint pariter aſſumēde: id eſt vt oēs ſimul in vna quaqꝫ ſupplicatione iungant̄: an viciſſim ſingillatimqꝫ ſint offerēde: vtputa nūc quidē obſecrationes: nunc vero orōnes: nunc aūt poſtulationes ſeu grārumactiones oporteat promi: an certe alius quidē obſecrationes: alius vero orationes: alius aūt poſtulationes: aliꝰ grarūactiones deo debeat exhibere ſcḋm menſuram: ſcilicet etatis ſue: in qua vnaqueqꝫ mens per intentionis proficiat induſtriam.

¶De ordine ſpecieꝝ que ſuper orationis qualitate ponuntur. Capitulum. x.

Et idcirco primū proprietates ipſe ſunt nominū verborumqꝫ tractande: ac diſcutiendū quid inter orōnē ⁊ obſecrationē ac poſtulationē interſit. Deinde ſic perſcrutandū vtrū ſingillatim ſint an pariter exhibende. Tertio indagandū: vtrū etiā ipſe ordo qui ita eſt apl'i auctoritate diſpoſitꝰ aliquid amplius inſtruat auditorē: an ſimpliciter accipiēda ſit iſta diſtinctio: ⁊ indifferenter putāda ſit ab illo taliter fuiſſe digeſta: quod mihi ſatis videtur abſurdū. Non enim credendū eſt aliquid tranſitorie ac ſine ratione ſpiritumſanctum per apoſtolum protuliſſe. Et idcirco eodem quo cepimus ordine prout dominus donauerit ſingula retractemus.

¶De obſecratione. Capitulum. xj.

Obſecrationes

Epꝛecoꝛ itaqꝫ pꝛimo omniū fieri obſecrationes. Obſe- j. Thi. ij.
b cratio eſt imploꝛatio ſeu petitio pꝛo peccatis: qua vel
pꝛo pꝛeſentibus vel pꝛo pꝛeteritis admiſſis ſuis vnuſ-
quiſqꝫ compunctus veniam depꝛecatur.

De oratione. Capitulum. xij.

Rationes ſunt quibus aliud aliquid offerimus ſeu vo-
o uemus deo: qđ grece dicitur: euche: id eſt votū. Nā vbi di-
citur in greco: ta euchata eme kyrio podaſo: in latino εὐχη
legitur: vota mea dño reddā. Qđ ſcḋm pꝛopꝛietatem verbi ita ex- τας εὐ
pꝛimi pōt: orationes meas dño reddam. Et illud qđ legimus in
Eccleſiaſte. Si voueris votū deo ne morā feceris redde illud: χατα
in greco ſimiliter ſcribitur: ean euche euchēto kyrio: id eſt: ſi ora- εὐχῶ
ueris orationem domino: ne moram feceris reddere illā. Qđ ita
ab vno quoqꝫ noſtrū implebitur. Oramus cū renunciantes huic
mundo ſpondemus nos moꝛtificatos cūctis actibus ⁊ cōuerſa- κυρίω ἀπο
tioni mūdane: tota coꝛdis intentione dño ſeruituros. Oramus δώσω
cū pꝛomittimus ſeculari onere cōtēpto ac terrenis ꝑibus ſpꝛe-
tis: in omni cōtritione coꝛdis ac paupertate ſpūs nos dño cohe- ἐὰν εὐ
ſuros. Oramus cū pollicemur nos puriſſimā coꝛpoꝛis caſtita-
tem ſeu inmobilē patientiā exhibituros eſſe perpetuo: vel cū χη εὐ
de coꝛde noſtro radices ire ſiue triſticie moꝛtē operantis vone- χὴν τῷ
mus funditus eruēdas: q̄ cū deſidia reſoluti: atqꝫ ad antiqua vi- κυρίω
tia recurrētes minime fecerimus: rei erimus orationū noſtrarū ac
votoꝝ rei: diciturqꝫ de nobis. Melius eſt nō vouere: q̄ vouere Eccle. v.
⁊ non reddere. Quod ſcḋm grecum dici poteſt. Melius eſt non
orare q̄ orare ⁊ non reddere.

De poſtulatione. Capitulum. xiij.

Ertio loco ponuntur poſtulationes quas pꝛo alijs quoqꝫ
t dū ſumus in feruoꝛe ſpūs conſtituti ſolemus emittere:
vel pꝛo charis ſcꝫ noſtris: vel pꝛo totius mūdi pace poſ-
ſcentes: ⁊ vt ipſius apoſtoli verbis eloquar: cū pꝛo oībus homi- j. Ti. ij.
nibus pꝛo regibꝰ ⁊ oībus qui in ſublimitate ſunt: ſupplicamꝰ.

De gratiarum actione. Capitulum. xiiij.

Uarto deinde loco gratiarū actiones ponuntur. quas mens
q vel cū preterita dei recolit bñficia: vel cū pñtia cōtēpla-
tur: ſeu cū in futurū q̄ ⁊ quāta pꝛepauerit deꝰ his q̄ dili-
gunt eū pꝛoſpicit: ꝑ ineffabiles exceſſus deo refert. Qua etiam
intētione nōnunq̄ pꝛeces vberioꝛes emitti ſolēt: dū illa q̄ repoſi-
ta ſunt in futuro ſctōꝝ pꝛemia puriſſimis oculis intuendo: ineffa-
biles deo gratias cū imēſo gaudio ſpūs noſter inſtigatur effundere.

Utrum quattuoꝛ orationū ſpecies ſimul ⁊ oībus an ſingulatī viciſſim vnicuiqꝫ ſint neceſſarie. Ca. xv.

e Ex quibus quattuoꝛ ſpeciebus licet nonnunq̄ ſoleant
occaſiones ſupplicationum pinguium generari: nam

⁊ de obſecrationis ſpecie que de cõpunctione naſcit̃ peccatorũ: ⁊ de orationis ſtatu que de fiducia oblationũ ⁊ cõſummatione votorũ ꝓ conſcientie profluit puritate: ⁊ de poſtulatione que de charitatis ardore procedit: ⁊ de gratiarũ actione q̃ de beneficiorum dei ⁊ magnitudinis ac pietatis eius cõſideratione generatur: feruentiſſimas ſepiſſime nouimus p̄ces ignitaſq́ prodire: ita vt cõſtet omnes has quas prediximus ſpecies omnibus hominibus vtiles ac neceſſarias inueniri: vt in vno eodẽq́ viro: nũc quidẽ obſecrationũ: nũc autẽ orationũ nunc poſtulationum puras ac feruẽtiſſimas ſupplicationes variatus emittat affectus: tamen prima ad incipientes videt̃ peculiarius pertinere qui adhuc vitiorũ morũ aculeis ac memoria remordent̃. Secũda ad illos qui in ꝓfectu iam ſpiritali appetituq́ virtutũ quãdam mẽtis ſublimitate conſiſtunt. Tertia ad eos qui perfectionem votorũ ſuoꝝ operibus adimplentes: intercedere pro aliis quoq́ conſideratione fragilitatis eoꝝ ⁊ charitatis ſtudio prouocãtur. Quarta ad illos q̃ iam penalis cõſcientie ſpina de cordibus euulſa: ſecuri iã munificẽtias dñi ac miſerationes quas vel in preterito tribuit vel in preſenti largitur vel preparat in futuro: mente puriſſima retractantes ad illam ignitã ⁊ que ore hominũ cõprehẽdi nec exprimi poteſt orationẽ: feruẽtiſſimo corde rapiant̃. Nõnunq̃ tamẽ mens que in illũ verũ puritatis proficit affectũ: atq́ in eo iã ceperit radicari: ſolet hec oĩa ſimul pariterq́ cõcipiens atq́ in modũ cuiuſdam incõprehenſibilis ac rapaciſſime flamme cuncta peruolitans: ineffabiles ad deũ preces puriſſimi vigoris effundere: quas ipſe ſpũs interpellans gemitibus inenarrabilibus ignorantibus nobis emittit ad deum tanta ſcʒ in illius hore momẽto cõcipiens: ⁊ ineffabiliter in ſupplicatione profundens: quãta non dicam ore percurrere: ſed ne ipſa quidem mẽte valeat alio tp̄e recordari. Et inde eſt q̄ in qualibet menſura quis poſitus: nonnunq̃ puras intentaſq́ preces inueniatur emittere: quia ⁊ de illo primo ⁊ humili ordine qui eſt ſuper recordatione futuri iudicii: is qui adhuc ſub terroris pena ac metu examinis conſtitutus eſt: ita ad horam compũgitur vt non minore ſpũs alacritate de obſecrationis pinguedine repleatur: q̃ ille qui ꝑ puritatẽ cordis ſui munificentias dei perluſtrans atq́ percurrens: ineffabili gaudio leticiaq́ reſoluitur īcipit enim ſm̄ ſententiã dñi plus diligere: q2 ſibimet ampliora cognoſcit indulta.

Ad quas orationũ ſpecies noſmetipſos tendere valeamus. Capitulum xvi.

Tamẽ expetende ſunt nobis per profectum vite cõſummationẽq́ virtutum ille potius ſupplicationũ ſpecies que vel de contemplatione futurorum bonorum vel de charitatis ardore funduntur: ſeu certe vt humilius ⁊ ſm̄ inci

pientium mẽſurã loquar: pro acquiſitione quarũcꝫ virtutũ: ſeu vitij cuiuſlibet extinctione generantur. Aliter em̃ ad illa ſublimiora que prediximus ſupplicationũ genera puenire nullatenꝰ poterimꝰ: niſi p ordinẽ poſtulationũ iſtarũ ſenſim mens noſtra fuerit gradatimcꝫ prouecta.

¶ De quattuor ſupplicationũ generibus a domino initiatis. Capitulũ. xvij.

As quattuor ſupplicationũ ſpecies ita etiã dñs exem-
plo ſuo nobis initiare dignatus eſt: vt in hoc ꝙ̃ imple-
ret illud qđ de ipſo dicit̃. Que cepit ieſus facere ⁊ doce- Act. 1.
re. Nã obſecrationis genus aſſumit cũ dicit. Pater ſi poſſibile Mat. 26.
eſt trãſeat a me calix iſte: vel illud qđ ex ꝑſona eius cantat̃ in Ps. 21.
Ps. Deus deus meus reſpice in me: quare me dereliquiſti: alia-
cꝫ his ſimilia. Oratio eſt cũ dicit. Ego te clarificaui ſup terram Joan. 17.
opus cõſummaui qđ dediſti mihi vt facerẽ. ſiue illud. Et p eis Ibidem.
ſanctifico meipſum vt ſint ⁊ ipſi ſanctificati in veritate. Poſtu-
latio eſt cũ dicit. Pater quos dediſti mihi: volo vt vbi ego ſum Ibidem.
⁊ ipſi ſint mecũ. vt videant gloriã meam quã dediſti mihi. Uel Luce. 23.
certe cũ dicit. Pater: ignoſce eis: non enim ſciunt quid faciunt.
Gratiarũ actio eſt cum dicit. Confiteor tibi domine pater celi ⁊ Mat. 11.
terre: q2 abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuela-
ſti ea paruulis: ita pater q2 ſic fuit placitũ ante te. Uel certe cũ
dicit. Pater gratias ago tibi quoniã audiſti me: ego aũt ſciebã Joan. 11.
q2 ſẽp me audis. Que tamẽ quattuor ſupplicationũ genera lꝫ
ſingillatim ac diuerſo tẽpore ſm illũ quẽ cõprehendimus mo-
dũ: idẽ dominus noſter diſtinxerit offerenda: tamẽ etiã ſimul ea
in ſupplicatione pfecta cõprehendi poſſe: identidẽ ſuis oſtendit
exemplis: p illam ſcꝫ orationẽ quam ad finẽ euãgelij ſm Joan-
nẽ legimus eum copioſiſſime profudiſſe. Ex cuius textu q2 lon-
gũ eſt vniuerſa percurrere: diligẽs inquiſitor hec ita eſſe lectio-
nis ipſius ſerie poterit edoceri. Quẽ ſenſuꝫ apſus quocꝫ in epi-
ſtola ad Phili. has quattuor ſupplicationũ ſpecies aliquantũ
immutato ponens ordine: euidenter expreſſit: oſtẽditcꝫ debere
eas nõnunꝙ̃ ſimul ſub ardore vnius ſupplicationis offerri: ita
dicẽs. Sed in omni oratione ⁊ obſecratiõe cũ gratiarũ actione Phili. 4.
petitiones veſtre innoteſcant apud deũ: per quod voluit nos in
hoc ſpecialius erudire: ꝙ ⁊ in oratione ⁊ obſecratione: gratiarũ
actio debeat cum poſtulatione miſceri.

¶ De oratione dominica. Capitulũ. xviij.

Ec itacꝫ ſupplicationũ genera ſublimior adhuc ſtatus ac precelſior ſubſequetur: qui cõtemplatione dei ſolius ⁊ charitatis ardore format̃: per quem mens illius dilectione reſoluta atcꝫ deiecta: familiariſſime deo velut patri proprio peculiari pietate colloquitur. Quem ſtatum debere nos di

ligenter expetere: formula dominice orationis inſtituit dicens:
Mat. 6. Pater noſter: q̄ vniuerſitatis deū ac dn̄m patrē eſſe voce ꝓpria
cōfitentes: de conditione ſeruili in adoptionē filioꝝ nos profite-
mur aſcitos: adijcientes deinde. Qui es in celis: vt cōmorationē
vite preſentis quā in hac degimus terra: velut perregrinā: atq̄
a noſtro patre nos longiſſime ſeparantem: toto horrore, vitantes
ad illā potius regionē in qua patrē nr̄m cōmorari fatemur ſum
mo deſiderio ꝓperemus: nihilq̄ admittamus eiuſmodi qd̄ indi
gnos nos hac nr̄a ꝓfeſſione ac nobilitate tante adoptionis effi
ciēs: ⁊ hereditate paterna velut degeneres priuet: ⁊ irā nos fa-
ciat iuſticie eius ac ſeueritatis incurrere. In quē filiorū ordinem
gradūq̄ ꝓfecti: illa cōtinua que eſt in bonis filijs pietate flagra
bimus ⁊ affectu: vt iā nō ꝓ noſtris vtilitatib' ſed ꝓ nr̄i patris
gloria totū impendam' affectū: dicētes ei. Sanctificet nomen
tuū noſtrū deſideriū: nr̄m gaudiū: gloria noſtri patris eſſe teſtā
Joan. 7. tes: imitatores effecti illius q̄ dixit. Qui a ſemetipſo loquitur:
gloriā ꝓpriā querit: qui aūt querit gloriā ei' q̄ miſit illū hic ve-
Roma. 9. rax eſt: ⁊ iniuſticia in eo nō eſt. Deniq̄ vas electionis hoc reple
tus affectu: etiā anathema fieri optat a chriſto: dūmō ei familia
multiplex acquirat: ⁊ ad gloriā ſui pr̄is ſalus totius iſraelitice
plebis accreſcat. Securus em̄ optat interire ꝓ xp̄o q̄ nouit ne-
2. Cor. 13. minē mori poſſe ꝓ vita. Et iterū. Gaudem' inq̄t qn̄ nos infirmi
ſumus: vos aūt potētes eſtis. Et q̄d mirū ſi vas electiōis ꝓ xp̄i
glīa ⁊ fratrū ſuoꝝ cōuerſione gētiſq̄ priuilegio anathema fieri
optat a xp̄o: cū micheas q̄ꝫ ꝓpheta vellet ſe mēdacē: fieri: ⁊ ab
inſpiratiōe ſanctiſpūs alienū: dūmō plagas illas ⁊ captiuitatis
exitia q̄ ſua vaticinatione ꝑdixerat: plebs iudaice nationis eua
Michee. 2. dat. Utinā inquiēs nō eſſē vir habēs ſpiritū: ⁊ mēdaciū potius
loquerer: vt ꝑtermittamus illū legiſlatoris affectū: q̄ cū fratri-
Exo. 32. bus ſuis etiā periturus nō renuit interire dicēs. Obſecro dn̄e pec-
cauit populus iſte peccatū magnū. aut dimitte eis hāc noxam:
aut ſi non facis dele me de libro tuo quē ſcripſiſti. Poteſt aūt cō
grue ſatis illud qd̄ dr̄. Sāctificet nomē tuū: etiā taliter accipi.
Sanctificatio dei noſtra ꝑfectio eſt. Itaq̄ dicētes ei: ſanctifi-
cetur nomē tuū: alijs verbis hoc dicimus. Tales nos facito pa
ter vt ſanctificationē tuā vel intelligere quanta ſit vel capere me
reamur: vel certe vt in noſtra cōuerſatione ſpiritalis actus ap-
pareat. Qd̄ tunc efficaciter impletur in nobis: quando vident
homines opa noſtra bona: ⁊ glorificant patrē noſtrū q̄ in celis eſt.

De eo q̄ dicit. Adueniat regnū tuū. Capitulū. xix.

Ecūda petitio mētis puriſſime aduenire iamiamq̄ re-
S gnū ſui patris exoptat: vel iſtud ſcꝫ quo quotidie chri-
ſtus regnat in ſanctis: qd̄ ita fit cū diaboli īperio ꝑ ex-
tinctionē fetentiū vitiorū de noſtris cordibus pulſo: de' in no-
bis ꝑ virtutū bonā fragrātiā ceperit dn̄ari: ⁊ deuicta fornicatio

tas: caſtitas: ſuperato furore trāquillitas: calcata ſuperbia hūilitas in noſtra mēte regnauerit: vel certe illud qđ ꝓſtituto tpe omnibus eſt ꝑfectis ac dei filijs gnraliter repromiſſum: in quo eis dicet a chriſto. Uenite bndicti pris mei: poſſidete paratū vobis regnū a cōſtitutiōe mūdi: intentis illud quodāmō obtutibus ac defixis deſiderans ⁊ expectās diceniſqȝ ad eū. Ueniat regnū tuū. Nouit eñ teſtimonio cōſcientie ſue: cū apparuerit: mox eius ſe futurū eſſe cōſortem. Hec eñ dicere vel optare criminoſorū nullus audebit: qui nec videre tribunal iudicis volet: quiſquis ſub aduētu eius nō palmā nec ꝑmia ſuis meritis: ſed penam nouit protinus repenſandam. Mat. 25.

De eo ꝙ dicit. Fiat volūtas tua. Capi. xx.

Tertia ſupplicatio filiorū eſt. Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Nō pōt eſſe iā maior orō ꝙ optare vt terrena mereant celeſtibus coequari. Nā qđ eſt aliud dicere. Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra: ꝙ vt ſint homines ſimiles angelis: ⁊ ſicut volūtas dei ab illis implet in celo: ita etiā hi qui in terra ſunt: nō ſuā ſed eius vniuerſi faciāt volūtatē. Hoc itaqȝ nemo ex affectu dicere preualebit niſi is ſolus q̄ deū credit oīa q̄ vident vel aduerſa vel ꝓſpera ꝑ nřis vtilitatib᷒ diſpēſare: magiſqȝ eū ꝑ ſuoꝝ ſalute, ⁊ cōmodis ꝓuidū atqȝ ſolicitū ꝙ noſipſos eſſe ꝑ nobis. Uel certe aliter accipiendū. Uolūtas dei ſalus oīm eſt: ſcđm illā beati pauli ſententiā: qui oēs homies vult ſaluos fieri ⁊ ad agnitionē veritatis venire. De qua etiam voluntate Eſaias ꝓpheta ex ꝑſona dei patris. Et omnis inquit voluntas mea fiet. Dicētes ergo ei. Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Hoc cum alijs oramus verbis: vt ſicut hi qui in celo ſunt: ita omnes qui in terra conſiſtunt: tua pater agnitione ſaluentur. 1. Timo. 2. Eſa. 46.

De pane ſupſubſtantiali ſiue quotidiano. Ca. xxj.

Deinde panē noſtrū: epiuſion id eſt ſupſubſtātialē da nobis hodie. Qđ alius euāgeliſta quotidianū dixit. Illud nobilitatis ac ſubſtātie eius ſignificat qualitatem: qua ſcȝ ſup omnes ſubſtātias ſit: atqȝ omnes creaturas ſublimitas magnificentie eius ac ſanctificatiōis excedat: hoc vero ꝓprietate vſus ipſius atqȝ vtilitatis expreſſit. Nā cū dicit quotidianū: oſtēdit ꝙ ſine ipſo nullo die ſpiritalē vitā capere valeamus. Cū dicit hodie: oſtēdit eū quotidie eſſe ſumēdū: ⁊ heſternā prebitionē ei᷒ nō ſufficere niſi nobis hodie qȝ ſimiliter fuerit attributus: omniqȝ nos tpe hanc orationē debere ꝓfundere: indigētia eius quotidiana cōmoneat: q2 nō eſt dies quo nō opus ſit nobis huius eſu ac perceptione cor interioris nřī hoīs cōfirmare. Lȝ iſtud qđ dicit. Hodie. ⁊ ad ꝑſentē vitā poſſit intelligi: id eſt dū in hoc ſeculo cōmoramur. ꝑſta nobis hūc panē. Nouimus eñ eum his qui meruerint a te ⁊ in futuro eſſe preſtandū: ſed rogamus ἐπιούσιον Mat. 6. Luce. 11.

vt eũ nobis hodie largiaris: q2 niſi eum pcipere quis in hac vita meruerit: in illa eius particeps eſſe non poterit.

De eo ꝙ dicit. Dimitte nobis debita noſtra ⁊ reliqua. Capitulum.xxxij.

c Et dimitte nobis debita nra: ſicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nris. O ineffabilis dei clemẽtia: q̃ non ſolum nobis orationis tradidit formã: ⁊ acceptabilẽ ſibi in nobis morũ nroꝝ inſtituit diſciplinã: ac p neceſſitatẽ tradite formule q̃ ſe pcepit a nobis ſemp orari: ire pariter ⁊ triſticie euellit radices: ſꝫ etiã occaſionẽ rogãtibus tribuit eiſq₃ reſerat viã qua clemẽs ac piũ pbent erga ſe dei iudiciũ pmulgari vel prodire: ⁊ quodãmodo poteſtatem tribuit qua iudicis noſtri poſſimus ſentẽtiã temperare ad veniã delictorũ noſtrorũ: exemplo eũ noſtre remiſſionis coartãtes: dũ dicim⁹ ei. Et dimitte nobis ſicut ⁊ nos dimittim⁹. Itaq₃ ſecurus hui⁹ orationis fiducia de ſuis admiſſis veniam poſtulabit: quiſquis remiſſus erga ſuos duntaxat non erga dñi ſui extiterit debitores. Solemus nonnulli qđ eſt deterius erga illa q̃dẽ que admittunť ad iniuriã dei: q̃uis magnorũ ſint criminũ: placidos nos ⁊ clementiſſimos exhibere: erga noſtrũ vero vel paruiſſimaꝝ offenſionũ debita exactores immites atq₃ inexorabiles inueniri. Quiſquis igiť in ſe delinquẽti fratri non ex corde dimiſerit: nõ indulgentiã ſed condẽnationẽ deprecatione hac ſibimet impetrabit: ſuaq₃ pfeſſione ſemetipſum poſcet diriꝰ iudicari dicens. Remitte mihi ſicut et ego remiſi. Qđ cũ illi ſm ſuã petitionẽ fuerit repenſatũ: quid aliud ſubſequeť ꝙ vt exemplo ſuo implacabili ira ⁊ irremiſſa ſententia puniatur. Ideoq₃ ſi clementer volum⁹ iudicari: nos quoq₃ erga illos qui in nos deliquerunt oportet eſſe clementes. Tantũ eñ remitteť nobis quãtũ nos remiſerim⁹ eis: q̃ nobis quacũq₃ malignitate nocuerũt. Qđ formidãtes nõnulli cũ in eccleſia hec oratio ab vniuerſa plebe cõcinit: hunc locũ taciti ꝑtermittunt: ne ſcꝫ ſemetipſos obligare potius ꝙ excuſare ſua pfeſſione videanť: nõ intelligentes ꝙ fruſtra cauillationes has iudici omniũ ꝑtendere moliant: qui queadmodũ iudicaturus ſit ſupplicibus ſuis voluit demonſtrare. Dñ eñ erga eos non vult immitis atq₃ inexorabilis inueniri: formã ſui iudicij deſignauit: vt quemadmodum nos ab illo iudicari cupim⁹: ita noſtros fratres ſi quid in nobis deliquerint iudicemus: q2 iudicium ſine Iacobi.2. miſericordia fiet ei qui non fecerit miſericordiam.

De eo ꝙ dicit. Et ne nos inducas in temptationẽ Capitulum.xxxiij.

b Deinde ſequiť. Et ne nos inducas in temptationem. De quo non minima naſciť queſtio. Si eñ oramus ne permittamur temptari vnde erit in nobis virtus conſtan-

tie cõprobanda: ẜm illã ſententiã. Qui vir ꝙ nõ eſt temptat⁹ nõ eſt ꝓbat⁹. Nõ ergo hoc ſonat ne inducat nos in temptatione qn non pmittat nos aliqñ tẽptari: ſed ne pmittat in temptatione poſitos ſuperari. Temptat⁹ eſt eñi iob ſed nõ eſt induct⁹ in tẽptationẽ. Nõ eñi dedit inſipiẽtiã deo: nec ad illã ad quã trahebatur tẽptatoris volũtatẽ: ore impio blaſphem⁹ intrauit. Tẽptat⁹ eſt abraã: tẽptat⁹ eſt ioſeph: ſ; neuter illoꝝ induct⁹ eſt in tẽptationẽ: qꝛ null⁹ eoꝝ cõſenſum ꝓbuit tẽptatori. Deniq; ſequit̃.: Sed libera nos a malo: id eſt ne pmittas nos a diabolo temptari ſupra id qꝺ poſſum⁹: ſ; fac cũ tẽptatione exitũ vt ſuſtinere poſſim⁹ — Eccs. 34

De eo ꝙ non debeant alia poſtulari ꝙ̃ hec tm̃ que orationis dominice modulo cõtinent̃. Capitu. xxiiij.

Videtis ergo qualis nobis ab ipſo qui p illã exorandus eſt iudice: orationis ſit modulus ⁊ forma propoſita: in qua nulla diuitiarũ petitio: nulla memoria dignitatum nulla potentat⁹ ac fortitudinis poſtulatio: nulla corporee ſanitatis ſeu tẽporalis vite mẽtio cõtinet̃. Nihil eñi caducũ vult a ſe nihil vile: nihil tẽporale: eternitatũ cõditor implorari. Itaq; magnificentie ei⁹ ac munificẽtie maximam irrogabit iniuriã: quiſquis his ſempiternis petitionib⁹ ꝑtermiſſis: tranſitoriũ aliqd ⁊ caducũ ab eo maluerit poſtulare ⁊ offenſam potius ꝙ̃ ꝓpiciationem iudicis: ſui vilitate orationis incurret.

De qualitate ſublimioris orationis. Capitu. xxv.

Hec igitur oratio lz oẽm videatur pfectionis plenitudinẽ continere: vt pote que ipſius domini auctoritate vel initiata ſit vel ſtatuta: ꝓuehit tamen domeſticos ſuos ad illũ ꝑcelſiorẽ quẽ ſupius cõmemorauimus ſtatũ: eoſq; ad illam igneam ac ꝑpaucis cognitã vel expertã (immo vt ꝓprius dixerim) ineffabilẽ orationẽ gradu eminẽtiore pducit: que omnẽ trãſcendẽs humanũ ſenſum: nullo nõ dicam ſono vocis nec lingue motu nec vlla verboꝝ prõũciatione diſtinguit̃ ſed quam mẽs infuſione celeſtis illius luminis illuſtrata: non hũanis atq; anguſtis deſignat eloquijs: ſed cõglobatis ſenſibus velut de fonte quodam copioſiſſimo effundit vbertim: atq; ineffabiliter eructat ad dominũ: tanta promẽs in illo breuiſſimo temporis pũcto: quanta nec eloqui facile: nec mẽs percurrere in ſemetipſam reuerſa preualeat. Quem ſtatum dominus quoq; inter illarum ſupplicationum formulas: quas vel ſolus in monte ſedens vel tacite fudiſſe deſcribitur: ſimiliter figurauit cum in orõnis agonia conſtitutus: etiam guttas ſanguinis inimitabili intentionis profudit exemplo.

De diuerſis compunctionum cauſis. Capitulum. xxvj.

q Ui vero poſſit diuerſitates ⁊ cauſas ipas atq͂ origines cōpunctionū q̄ātalibet experientia ꝑditus ſufficienter exponere: q̄bus inflammata mens atq͂ ſuccēſa: ad orōnes puras ac feruētiſſimas incitat. Quaꝝ pauca quātū potuerim⁹ ad pn̄s ꝑ illuminationē dn̄i reminiſci: exempli gratia ꝓponemus. Nonnūq̄ etenim pſalmi cuiuſcūq͂ verſiculus occaſionē orationis ignite decantantib⁹ nobis ꝓbuit: interdum canora fraterne vocis modulatio ad intentā ſupplicationē ſtupētiū animos excitauit. Nouim⁹ q̄ȝ diſtinctionē grauitatēq͂ pſallentis: etiā aſtantib⁹ plurimū cōtuliſſe feruoris: necnō exhortatio viri ꝑfecti: ⁊ collatio ſpiritalis: frequēter ad vberrimas preces iacentiū erexit affectū. Scimus etiam fratris ſeu chari cuiuſlibet interitu non minus nos ad plenā cōpunctionē fuiſſe raptatos. Recordatio q̄ȝ tēporis ac negligētie: nīe nōnūq̄ nobis ſalutarē ſpiritus inuexit ardorē. Atq͂ in hūc modū nulli dubiū eſt occaſiones innumeras non deeſſe: quibus ꝑ dei gratiam tepor ac ſomnolentia noſtrarū mentium valeat excitari.

De variis compunctionum qualitatib⁹. Ca. xxvii.

q Uemadmodū vero vel quibus modis iſtei ꝑe cōpunctiones de intimis aīe cōclauib⁹ ꝓferant: nō minoris d ffi cultatis eſt indagare. Frequēter eñi ꝑ ineffabile gaudiū ⁊ alacritatem ſpiritus: ſaluberrime cōpunctionis fruct⁹ emergit: ita vt etiam in clamores quoſdā intolerabilis gaudii immēſitate prorumpat: ⁊ cellam vicini iocūditas cordis ⁊ exultationis penetret magnitudo. Nōnunq̄ vero tanto ſilentio mens intra ſecretum ꝓfunde taciturnitatis abſcondit vt omnē penitus ſonum vocis ſtupor ſubite illuminationis includat: omneſq͂ ſenſus attonitus ſpiritus: vel contineat intrinſecus vel emittat: ac deſideria ſua gemitib⁹ inenarrabilib⁹ effundat ad deū. Interdū vero tāta cōpunctionis abundantia ac dolore ſuppletur vt alias eā digerere niſi lachrymarū euaporatione non poſſit.

Interrogatio de eo q̄ non ſit in noſtra poteſtate profuſio lachrymarū. Capitulum. xxviii.

g Ermanus. Hunc quidē cōpunctionis affectum ex pte aliqua: mea quoq͂ exiguitas nō ignorat. Frequenter eñi recordatione delictorū meoꝝ obortis lachrymis: ita ſum hoc ineffabili vt prefatus es gaudio: viſitante dn̄o: vegetatus: vt deſperare me illorum veniam non debere: leticie ipſius magnitudo dictaret. Quo ſtatu nihil reor eē ſublimi⁹: ſi reparatio eius noſtro ſubiaceret arbitrio. Nā nōnunq̄ cupiens ad ſimilē me lachrymarū compūctionem totis viribus excitare: omneſq͂ errores meos atq͂ peccata ante oculos ſtatuens: vbertatem illam fletuū reuocare non poſſum: ⁊ ita oculi mei in modū cuiuſdam duriſſime ſilicis predurant: vt nulla prorſus ex eis humoris gutta diſtillet ⁊ ideo quantum mihi in illa lacrimarum pro

fuſione cōgaudeo: tantū doleo ꝙ illam cum voluero recuperare non valeam.

¶ Reſponſio de diuerſitate compunctionū que per lachrymas digeruntur. Capitulum.xxix.

Saac. Nō oīs lachrymarum profuſio vno affectu vel
i virtute depromit. Aliter eñi ille emanat fletus qui pec-
catorū ſpina cor noſtrum compūgente profertur: de quo
dicitur. Laboraui in gemitu meo: lauabo p ſingulas noctes le- Ps̄.6.
ctum meum: lachrimis meis ſtratum meum rigabo. Et iterum Thren.2.
Deduc quaſi torrentem lachrymas per diem ⁊ per noctem ⁊ nō
des requiem tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. Aliter qui de cō
templatione eternorū bonorū: ⁊ deſiderio illius future clarita-
tis exoritur: pro qua etiā vberiores lachrymarū fontes de into
lerantia gaudij ⁊ alacritatis immenſitate prorūpunt dum ſitit
anima noſtra ad deum fontem viuum: dicens. Quando veniā
⁊ apparebo ante conſpectum dei: fuerunt mihi lachryme mee Pſal.41.
panes die ac nocte: cū eiulatu quotidie ⁊ lamentatione procla
mans. Heu mihi: quoniam incolatus meus prolongatus eſt ⁊ Pſal.119.
multum incola fuit anima mea. Aliter pfluunt lachryme que
abſq; vlla quidem taliū criminū conſcientia: ſed tamen de metu
gehenne ⁊ horribilis illius iudicij recordatione pcedūt: cuius ter
rore propheta pculſus orat ad deū. Nō intres inquiens in iudi- Pſal.142.
cio cum ſeruo tuo: qz nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo oīs vi
uens. Eſt etiā aliud lachrimarū genus: qđ nō p ſua ꝯſcia ſz pro
aliena duricia peccatiſq; generat: q̄ ſamuel ſaulē: q̄ illā q; hieru
ſalem: vel in preteritis hieremias: vel in euangelio dn̄s fleuiſſe
deſcribit ita dicēs. Quis dabit capiti meo aquā ⁊ oculis meis Hiere.9.
fontē lachrymarū: ⁊ plorabo in die ⁊ in nocte interfectos filie
ppli mei. Vel certe q̄les ille ſūt lachryme de qbus in pſalmo cē
teſimoprimo canit. Quia cinerem ſicut panē mādūcaui: ⁊ po-
tum meum cum fletu miſcebam. Quas certum eſt non illo affe
ctu promi quo in ſexto pſalmo ex perſona penitentis emergunt
ſed pro anxietatibus vite huius atq; anguſtijs ⁊ erumnis: qui
bus iuſti in hoc mundo poſiti deprimunt. Qđ etiā pſalmi ipſius
nō ſolū text⁹ ſz etiā titulus euidēter oſtendit: q̄ ex perſona pau-
peris illius de quo in euangelio dicit. Beati pauperes ſpiritu Mat.5.
qm̄ ipſorū eſt regnū celorū: ita deſcribit. Oratio pauperis cum
anxiatus fuerit: ⁊ coram deo effuderit precez ſuā. Ab his ergo
lachrymis multū diſtāt ille que obdurato corde de ſiccis oculis
exprimūtur q̄s ſcz nō penit⁹ infructuoſas eē credam⁹: bono eñi
pposito earū attemptatur emiſſio: ab his pſertim qui necdū vel
ad ſciam pueniri pfectam: vel priſtinoꝝ ſeu preſentiū vitiorum
potuerūt ad purū labe mundari.

¶ De eo ꝙ elici non debeant lachryme quando non ſpontanee proferuntur. Capitulum.xxx.

B bis tamē qui in affectū iam trāſiere virtutū: nequaꝙ̄
a debet hoc modo extorqueri ꝓfuſio lachrymarū: nec exte
rioris hominis magnopere affectandi ſunt fletus: qui
etiā ſi fuerint vtcunqȝ ꝓducti: nunꝙ̄ pertingere ad illā ſponta-
nearū lachrymarū poterunt vbertatem. Magis enī ſupplican-
tis animū ſuis conatibus diſtrahētes: humiliabunt atqȝ ad ima
demergent: ⁊ ab illa celeſti ſublimitate deponēt: in qua attoni-
ta mens orantis indeclinabiliter debet eſſe defixa: eamqȝ com-
pellent precū ſuarū intentione laxata: erga ſteriles ⁊ coacticias
lachrymarum guttulas egrotare.

Sententia abbatis Antonij ſuper orationis ſtatu. Capitulum. xxxj.

T vt orationis vere percipiatis affectū: nō meā vobis
e ſed beati antonij ſententiā proferā. Quē ita nonnunꝙ̄
in oratione nouimus perſtitiſſe: vt eodē in exceſſu men-
tis frequenter orante: cum ſolis ortus cepiſſet infundi: audieri-
mus eum in feruore ſpiritus proclamantē. Quid me impedis
ſol: qui ad hoc iam oriris: vt me ab huius veri luminis abſtra-
has claritate. Cuius etiā hec quoqȝ eſt ſuper orationis fine: ce-
leſtis ⁊ plus ꝙ̄ humana ſententia. Nō eſt inquit perfecta ora-
tio in qua ſe monachus vel hoc ipſuȝ quod orat intelligit. Et vt
nos quoqȝ ſm̄ menſuram tenuitatis noſtre huic admirande ſen-
tentie ſuperadijcere aliquid audeamus: orationis que exaudit
a domino inquantum experti ſumus: indicia proferemus.

De exauditionis indicio. Capitulū. xxxij.

Um orantes nos nulla interpellauerit heſitatio: ⁊ fidu-
c ciam petitionis noſtre quadam deſperatione deiecerit:
ſed obtinuiſſe nos hora ipſa orationis effuſione quod
poſcimus: ſenſerimus: non ambigamus preces noſtras ad deū
efficaciter penetraſſe. Tantuȝ enim quis exaudiri atqȝ obtinere
merebitur: quantum vel inſpici ſe a deo: vel deum crediderit poſ-
Marci. ii. ſe preſtare. Irretractabilis nanqȝ eſt domini noſtri illa ſenten-
tia. Quecunqȝ orantes petitis: credite quia accipietis ⁊ veni-
ent vobis.

Obiectio ꝙ predicte exauditionis fiducia tantum ſanctis conueniat. Capitulum. xxxiij.

Ermanus. Hanc exauditionis fiduciā nimirū de con-
g ſcientie puritate credimus emanare. Ceterū nos quorū
cor adhuc peccatorū ſpina compungit: quemadmodum
eam habere poſſumus nullis patrocinantibus meritis: quibus
exaudiendas orationes noſtras fiducialiter preſumamus.

Reſponſio de diuerſis exauditionum cauſis. Capitulum. xxxiiij.

Iſaac. Diuerſas exauditionū cauſas eſſe ſ͡m animarū di
uerſuz ac variū ſtatū euāgelica ſiue ꝓphetica teſtant͛ elo
quia. Habes eñ in duorū cōſenſione fructū exauditio-
nis dñica voce ſignatū: ſ͡m illud. Si duo ex vobis: ꝯſenſerint Matth. 18.
ſuper terrā: de omni re quācūq; petierint: fiet illis a patre meo q̄
in celis eſt. Habes aliaz in fidei plenitudine que grano ſinapis
comparat͛. Si eñ inquit habueritis fidē ſicut granū ſinapis: Eiuſdē. 19.
dicetis monti huic: trāſi hinc ⁊ trāſibit: ⁊ nihil impoſſibile erit
vobis. Habes in aſſiduitate orationū quā ꝓpter indefeſſam pe
titionum perſeuerantiā: importunitatē ſermo dominicus nomi
nauit. Amē eñ dico vobis: quia ſi non ꝓpter amiciciam: vel ꝓ Luce. 11.
pter importunitate eius ſurget ⁊ dabit ei quantū opus habue-
rit. Habes in elemoſynarū fructu: Include inquit elemoſynā in Eccli. 29.
corde pauperis: ⁊ ipſa orabit ꝓ te in tempore tribulatiōis. Ha
bes in emēdatione vite ⁊ operibus miſericordie: ſ͡m illud. Diſ Eſa. 58.
ſolue colligationes impietatis: ſolue faſciculos deprimentes.
Et poſt pauca quibꝰ infructuoſa ieiunij ſterilitas caſtigat͛. Tūc
inquit inuocabis ⁊ dominus exaudiet te: ⁊ clamabis ⁊ dicet.
Ecce aſſum. Nonnunꝗ̄ ſane exaudiri etiam tribulationū nimie
tas facit. ſ͡m illud. Ad dominū cum tribularer clamaui ⁊ exau
diuit me. Et iterū. Ne affli[x]eritis aduenam: qui ſi clamauerit Pſ. 119.
exaudiā eū: quia miſericors ſum. Videtis ergo quot modis obti Exo. 22.
neat͛ exauditiōis gratia: vt nullus ad impetrāda ea que ſaluta
ria ſunt ⁊ eterna: cōſcientie ſue deſperatione frangat͛. Ut enim
miſeriarū noſtrarū cōtemplatione cōcedamus nos omnibus il-
lis quas ſupra memorauimus penitus deſtitutos eſſe virtuti-
bus: ⁊ nec illā nos habere laudabilem duorū conſenſionē: nec
illam fidem grano ſinapis comparataz: nec illa opera pietatis
que ꝓpheta deſcribit: non vel importunitatē que omni volenti
ſuppeditat habere non poſſumus. Per quā etiam ſolā ſi non ꝓ
amiciciarū merito atq; virtutum: interpellationis aſſiduitate
daturum ſe dominus quicquid oratus fuerit: repromittit. Et id
circo abſq; heſitationis infidelitate ꝑcibus inſiſtendū eſt. obtē-
turoſq; nos earū īgitate cūcta q̄ ſ͡z deū popoſcerimus minime
dubitandum. Hortat͛ eñ nos dominus: volens ea que ſunt eter
na celeſtiaq; preſtare. vt eū importunitate nr̄a quodāmodo co-
gatemus: qui importunos nos nō mō nō deſpicit nec refutat: ſed
etiā inuitat ⁊ laudat. eiſq; preſtiturū ſe quicquid perſeueranter
ſperauerint benigniſſime pollicetur dicens. Petite ⁊ accipietis
querite ⁊ inuenietis: pulſate ⁊ aperiet͛ vobis. Omnis enim qui Luce. 11.
petit: accipit: ⁊ qui querit: inuenit: ⁊ pulſanti aperiet͛. Et iterū.
Omnia quecunq; petieritis in oratione credētes accipietis: et
nihil impoſſibile erit vobis. Et idcirco ſi cūcte nos exauditionū Mat. 21.
quas prediximus cauſe omnino deficiāt: ſaltez anime importu
nitatis inſtantia: que abſq; vlla vel meriti vel laboris difficulta
te in cuiuſcūq; volentis ſita eſt poteſtate. Pro certo aūt nō exau

diendū ſe ſupplicās quiſq; nō dubitet cū ſe dubitauerit exaudiri
Hic dilucide manifeſtatq; infatigabiliter deū debeamus orare et
nō deficere. Quod aūt infatigabiliter domino ſupplicandū ſit:
etiā illo beati danielis docemur exemplo: q nō exauditus a pri
ma die quā cepit orare: poſt primā et viceſimā diem cōſequit ſue
petitionis effectū. Unī nō debemus nos q; a cepta orationū no-
ſtrarū intētione ceſſare: ſi nos exaudiri tardius ſenſerimus: ne
forte aut exauditiōis gra diſpenſatione dñi vtiliter differat: aut
angelus diuinū ad nos bñficiū delaturus: a facie oīpotētis egreſ-
ſus reſiſtēte diabolo remoret: quē certū eſt trāſmiſſum muneris
deſideriū ingerere nō poſſe: ſi nos a ꝓpoſite petitionis intentiōe
ceſſaſſe reppererit. Qđ etiā ſupradicto ꝓphete ꝓculdubio acci-
dere potuiſſet: niſi virtute incōparabili in primū atq; viceſimū
diem orationū ſuarū perſeuerātiā ꝓtelaſſet. Ab huius igit fidei
cōfidentia: nulla penitus deſperatione frāgamur: cū orationem
nr̄am nos obtinuiſſe minime ſenſerimus: nec heſitemus ſup dñi
Mat. 21. ſponſione dicētis. Omnia quecūq; petieritis in orōne credentes
accipietis. Retractare nāq; nos cōuenit illā beati iohānis euā-
I. Ioh. 5. geliſte ſniam: qua ambiguitas huius queſtionis euidēter abſol
uit. Hec eſt inquit fiducia quā habemus ad deū: q2 quicquid pe
tierimus ſm voluntatē eius: audit nos. Ergo ſup his tm̄ plenā
nos et indubitabilē iuſſit exauditionis habere fiduciā: q nō no
ſtris cōmodis nec ſolacijs tēporalib9: ſed dñi cōgruūt volūtati.
Roma. 8. Qđ et in oratiōe dñica admiſcere ꝑcipimur dicētes. Fiat volun
tas tua ſcʒ nō noſtra. Si em̄ et illud apl'i recordemur. Om̄ quid
oremus ſm quod oportet: neſcimus: intelligimus nos nōnun-
q ſaluti noſtre contraria poſtulare: et cōmodiſſime nobis ab eo
qui vtilitates noſtras rectius q nos ac veracius intuetur: ea q
poſcimus denegari. Quod illi quoq; magiſtro gentium accidiſ-
ſe non dubiū eſt: cum oraret auferri a ſe angelū ſathane qui vti
liter ad colaphiſandū eum appoſitus fuerat domini voluntate
2. Co. 12. dicens. Propter quod ter dominū rogaui vt diſcederet a me: et
dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea: nā virtus in infirmitate ꝑ
ficitur. Quem ſenſum etiā dominus orans ex perſona hominis
aſſumpti: vt formā q; orandi nobis quēadmodū et cetera ſuo pre
Mat. 26. beret exemplo: ita cū oraret expreſſit. Pater ſi poſſibile eſt tran
ſeat a me calix iſte: verūtamen non ſicut ego volo ſed ſicut tu: cū
Eiuſdē. 18. vtiq; eius a prīs volūtate nō diſcreparet voluntas. Uenerat em̄
Marci. 10. ſaluare quod perierat. et dare animā ſuā redemptionē pro mul-
Iohā. 10. tis: de qua ipſe dicit. Nemo tollit animam meam a me: ſed ego
pono eam a meipſo. Poteſtatem habeo ponēdi eam: et poteſta
tem habeo iterum ſumendi eam. Ex cuius perſona ſuper vnita-
te voluntatis ſue quā cū prē iugiter poſſidebat: per btm̄ q; da-
uid in pſalmo. xxxix. ita cantatur. Ut facerē voluntatē tuā deus
Iohā. 3. meus volui. Nā et ſi de prē legimus. Sic em̄ deus dilexit mun
dū vt vnigenitū filiū ſuū daret: et de filio nihilominus inuenim9

Qui dedit ſemetipſum pro peccatis noſtris. Et quẽadmodũ de Gal. 1.
illo refertur. Qui etiã ꝓprio filio ſuo non pepercit: ſed ꝓ nobis Roma. 8.
omnib⁹ tradidit eũ: ita de isto narrat. Oblat⁹ eſt q2 ipſe voluit. Eſa. 53.
Et ita patris ꝛ filij volũtas vna ꝑ oĩa deſignat: vt etiã in ipſo re
ſurrectiõis dñice ſacramẽto operatio non diſſona fuiſſe doceat.
Nã ſicut reſurrectionẽ corꝑis eius patrẽ opatũ btũs apl's predi
cat dicẽs. Et deũ patrẽ qui ſuſcitauit eũ a mortuis: ita filius ſu- Gal. 1.
ſcitaturũ ſe templũ ſui corporis ꝓteſtatur. Soluite inquiẽs tẽ- Johã. 2.
plũ hoc: ꝛ ego in trib⁹ dieb⁹ ſuſcitabo illud. Et idcirco his que ꝑ
diximus exẽplis dñicis eruditi: cunctas obſecrationes noſtras
ſimili, nos quoq3 debemus oratione cõcludere: ꝛ hãc vocẽ cun-
ctis petitionibus noſtris ſemꝑ adiungere. Uerũtñ nõ ſicut ego Mat. 26.
volo ſed ſicut tu. Satis vero conſtat illum trine curuatiõis nu-
merũ qui ſolet in cõgregatione fratrũ ad cõcludendã ſynaxim ce
lebrari: eũ qui intento animo nõ ſupplicat obſeruare non poſſe.

¶ De oratione intra cubiculum ꝛ clauſo oſtio deferenda. Capitulum. xxxv.

Ante oĩa ſane illud euãgelicũ preceptũ diligenti⁹ obſeruã
dũ eſt vt intrãtes in cubiculũ noſtrũ: clauſo oſtio noſtro Mat. 6.
oremus patrẽ noſtrũ: qđ a nobis ita implebit. Intra no
ſtrũ cubiculũ ſupplicamus: cum ab omniũ cogitationũ ſiue ſolli
citudinũ ſtrepitu cor noſtrũ penitus amouẽtes: ſecreto quodã-
modo ac familiariter ꝑces noſtras dño reſeramus. Clauſo ora
mus oſtio: cũ ſtrictis labijs omniq3 ſilentio ſupplicamus: nõ vo
cũ ſed cordiũ ſcrutatori. In abſcondito oramus qñ corde tantũ
ꝛ intenta mẽte petitiones noſtras ſoli pandimus deo: ita vt ne
ipſe quidem aduerſe valeãt poteſtates genus noſtre petitionis
agnoſcere. Propter quod cũ ſummo eſt orandũ ſilẽtio: nõ ſolum
ne fratres aſtantes noſtris ſuſurrijs vel clamorib⁹ obtundamus:
ꝛ orantiũ ſenſus obſtrepamus: ſed vt ipſos quoq3 inimicos no
ſtros qui orantib⁹ nobis maxime inſidiantur: lateat noſtre pe-
titionis intentio. Ita eñ preceptum illud implebimus. Ab ea Micheę. 7.
que dormit in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui.

¶ De vtilitate breuis ꝛ tacite orationis. Capi. xxxvi.

Ob qđ frequẽter quidẽ ſed breuiter eſt orandũ: ne immo-
rantibus nobis locũ vel tẽpus: inſerere aliqđ nřo cordi
inſidiator poſſit inimicus. Iſtud nãq3 eſt ſacrificiũ verũ
q2 ſacrificiũ deo ſpũs cõtritus. Hec ſalutaris oblatio: iſta ſunt Pš. 50.
pura libamina: iſtud ſacrificiũ iuſticie: iſtud ſacrificiũ laudis:
he ſunt vere ac pingues hoſtie: iſte ſunt holocauſtomata medul
lata: que contritis ꝛ humilitatis cordibus offerunt: queq3 hac
qua diximus diſciplina ꝛ intentione ſpũs exhibentes: efficaci
poterimus virtute cantare. Dirigatur oratio mea ſicut incenſũ Pš. 140.
in ꝯſpectu tuo: eleuatio manuũ mearũ ſacrificiũ veſpertinũ. Qđ
& nos oportuna ꝯmonet deuotiõe ꝑſoluere: hore ipſius ac noctis

aguentus: de quo quidem licet pro tenuitatis noſtre menſura multa prolata videant: diuq; ſit protracta collatio: pro ſublimitate tñ ac difficultate materie: paucis admodũ credimus diſputatuꝫ. His ſancti iſaac ſermonibus ſtupefacti potius ꝙ repleti: veſptina ſynari celebrata: ſopore paululũ mẽbra laxantmus: primoq; diluculo ſub placito plenioris tractatus iterum reuerſuri: ad noſtra diſceſſimus: tam de preceptorum acquiſitione ꝙ de promiſſorum ſatietate gaudentes. Excellentiam ſi quidem orationis nobis tantummodo premonſtratã: ordinem vero atq; virtutem qua etiam perpetuitas eius vel acquirenda eſt vel tenenda: necdũ nos integre percepiſſe illius diſputationibus ſenſeramus.

¶ Explicit collatio prima abbatis iſaac de orationis qualitate.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis ſecunde eiuſdem ſenis de orationis iugitate.

Ca. j. Prohemiale.
ij De conſuetudine q̃ ſuper ſignificatione paſche intra egypti prouinciam retentatur.
iij De abbate ſerapione ⁊ anthropomorſitaꝝ hereſi quam ſimplicitatis errore contraxit.
iiij De reditu noſtro ad abbatem iſaac: ⁊ inquiſitione erroris quem ſenex predictus incurrit.
v Reſponſio de origine hereſeos ſuperius comprehenſe.
vj Quibus ex cauſis vnicuiq; noſtrum aut humilis chriſtus ieſus aut glorificatus appareat:
vij In quo noſter finis ſeu perfecta beatitudo conſiſtat.
viij Interrogatio ſuper eruditione perfectionis: p quã poſſimus ad perpetuam dei memoriam peruenire.
ix Rñſio de efficacia intellectus: q̃ per expientiã colligit.
x De inſtitutione orationis perpetue.
xj De perfectione orationis ad quam predicta traditione conſcenditur.
xij Interrogatio quemadmodum ſpiritales cogitationes immobiliter teneantur.
xiij De mutabilitate cogitationum.
xiiij Reſponſio quemadmodum ſtabilitas cordis ſeu cogitationum poſſit acquiri.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio ſecunda abbatis iſaac de orationis iugitate.

¶ Prohemiale Capitulum. j.

INter hec anachoretaꝝ inſtituta ſublimia: q̄ vtcūq; donāte deo licet imperito digeſta ſunt ſtilo. quiddā nos interſerere atq; cōtexere: qđ velut pulchro corpi neuū quedā videat̄ apponere: narrationis ipſius ordo cōpellit: ꝙꝙ nō dubitemus ex hoc ipſo nō minimā inſtructionē ſuper omnipotētis dei q̄ in Geneſi legit̄ imagine: quibuſq; ſimplicioribus cōferendā: preſertim cū tāti dogmatis cauſa vertatur: vt error ſeu ignoratio eius ſine ingenti blaſphemia: ꝛ catholice fidei detrimento eſſe non poſſit.

De cōſuetudine que ſuper ſignificatione paſche intra egypti prouinciā retentatur. Capitulum. ij.

Ntra egypti regionē mos iſte antiqua traditione ſeruatur: vt peracto epiphanioꝝ die: quē prouincie illius ſacerdotes vel dn̄ici baptiſmi: vel ſm̄ carnē natiuitatis eſſe definiūt: ꝛ idcirco vtriuſq; ſacramēti ſolēnitatem nō biſarie vt in occiduis prouincijs: ſed ſub vna diei huiꝰ feſtiuitate cōcelebrāt: epiſtole pontificis Alexandrini per vniuerſas dirigant̄ egypti eccleſias: quibꝰ ꝛ initiū quadrageſime ꝛ dies paſche non ſolū per ciuitates oēs ſed etiā per vniuerſa monaſteria, deſignētur. Scđm hunc igitur morē poſt dies admodū paucos ꝙ ſuperior cū abbate Iſaac fuerat agitata collatio. Theophili predicte vrbis epiſcopi ſolennes epiſtole cōmearūt: quibus cū denūciatione paſchali cōtra ineptā quoq; anthropomorphitaꝝ hereſim longa diſputatione diſſeruit: eamq; copioſo ſermone deſtruxit. Qđ tanta eſt amaritudine ab vniuerſo propemodū genere monachorū: qui p̄ totā prouinciā egypti morabant̄: pro ſimplicitatis errore ſuſceptū: vt econtrario memoratū pontificē velut hereſi grauiſſima deprauatū: pars maxima ſenioꝝ ab vniuerſo fraternitatis corpore decerneret deteſtādum: qđ ſcʒ impugnare ſcripture ſancte ſentētiā videret̄: negās omnipotētē deū hūane figure cōpoſitione formatū: cū ad eius imaginē creatū adā ſcriptura manifeſtiſſime teſtaret̄. Deniq; ꝛ ab his qui erant in eremo ſcythie cōmorātes: quiq; p̄fectione ac ſciētia oībus q̄ erant in egypti monaſterijs preminebāt: ita eſt hec ep̄la refutata: vt preter abbatē Paſnutiū nr̄e ꝯgregationis p̄ſbyterū: nullus ex ceteroꝝ preſbyteroꝝ qui in eadē eremo alijs tribꝰ eccleſijs p̄ſidebāt: nec legi q̄dē ac recitari in ſuis ꝯuētibꝰ p̄rſus admitterēt.

De abbate Serapione ꝛ anthropomorphitaꝝ hereſi quā ſimplicitatis errore cōtraxit. Cap. iij.

Nter hos ergo qui hoc detinebant̄ errore fuit antiquiſſime diſtrictionis, atq; in actuali diſciplina p̄ oīa cōſummatus nomine Serapion: cuius imperitia ſuper predicti dogmatis opinione tantū preiudicabat cūctis verā tenētibus

fidē: quantū ipſe vel vite merito vel antiquitate temporis oēs fere monachos antcibat. Cūq; hic ſancti preſbyteri Paſnutij multis adhortationibus ad tramitē recte fidei nō poſſet adduci eo φ nouella ei hec perſuaſio: nec ab anteriorib⁹ aliqn̄ cōperta vel tradita videret: accidit vt quidā diacon⁹ ſumme ſciētie vir nomine Photinus deſiderio videndi fratres qui in eremo eadē cōmanebāt de capadocie ptib⁹ aduenirer. Quem beatus paſnutius ſumma gratulatione ſuſcipiens: ad cōfirmationē fidei que fuerat predicti pontificis litteris cōprebenſa producēs in mediū: corā cūctis fratribus ſciſcitat: quēadmodū illud qđ in Geneſi dicit. Faciamus hoīem ad imaginē τ ſimilitudinē noſtrā: catholice toti⁹ orientis interpretarent eccleſie. Cūq; ille nō ſm humilē littere ſonū ſed ſpiritalr imaginē dei ac ſimilitudinē tradi ab vniuerſis eccleſiaꝝ principibus explanaret: idq; copioſo ſermone ac plurimis ſcripturaꝝ teſtimonijs approbaret: ne poſſet in illā immēſam τ incōprehēſibilē atq; inuiſibilē maieſtatē aliqđ huiuſmodi cadere qđ hūana cōpoſitione valeat ac ſimilitudine circūſcribi: quippe q̄ incorporea τ incōpoſita ſimplexq; natura ſit: queq; ſicut oculis deprehēdi ita mēte nō valeat eſtimari tandē ſenex multis ac validiſſimis doctiſſimi viri aſſertionib⁹ mot⁹: ad fidē catholice traditionis attract⁹ ē. Cūq; ſup hoc eius aſſenſu: infinita vt abbatē paſnutiū vel nos oēs leticia repleuiſſet: φ ſcʒ virū tāte antiquitatis tātiſq; virtutib⁹ cōſummatū: imperitia ſola τ ſimplicitate ruſticitatis errātē: nequaq̄ vſq; ad finē deuiare dominus a tramite recte fidei pmiſiſſet: τ pro gratiarūactione ſurgētes preces dn̄o pariter funderemus: ita eſt in oratione ſenex mēte cōfuſus: eo φ illā antropomorphon imaginē deitatis quā proponere ſibi in oratione pſueuerat aboleri de ſuo corde ſentiret: vt in amariſſimos fletus crebroſq; ſingultus repente prorumpens: in terrāq; proſtrat⁹: cū eiulatu validiſſimo proclamaret. Heu me miſerū: tulerūt a me deū meū τ quē nūc teneā non habeo: vel quē adorē aut interpellē iam neſcio. Sup qua re valde pmoti: necnō etiā preterite collationis virtute adhuc in noſtris cordibus inſidente: ad abbatē Iſaac rediuim⁹: quē cominus intuētes his ſermonib⁹ adorſi ſumus.

De reditu noſtro ad abbatem Iſaac: τ inquiſitione erroris quē ſenex predictus incurrit. Cap. iiij.

Licet nos etiā citra eius rei q̄ nuper oborta eſt nouitatē preterite collationis q̄ ſuper orationis ſtatu digeſta eſt: deſideriū recurrere ad tuā beatitudinē poſtpoſitis oib⁹ inuitaret: adiecit tn̄ aliquid huic cupiditati etiam abbatis ſerapionis tā grauis error: neq̄ſſimoꝝ vt arbitramur demonū calliditate cōcept⁹. Nō enim parua deſperatione deijcimur: conſiderantes eū labores tātos quos p quinquaginta annos in hac eremo laudabiliter exegit ignorantie huius vitio nō ſolum pe

nitus perdidiſſe: ſed etiã ꝑpetue mortis incurriſſe diſcrimẽ. Vñ ergo vel cur ei hic tã grauis error irrepſerit: primũ deſideram⁹ agnoſcere: deinde queſumus edoceri: quẽadmodũ ad illã oratio nis qualitatẽ: de qua pridẽ nõ ſolũ copioſe ſʒ etiã magnifice diſ ſputaſti ꝑuenire poſſimus. In hoc eniʒ profecit in nobis admi rabilis illa collatio vt ſtuporẽ tantũmõ mẽtis incuteret: nõ quẽ admodũ eã ꝑficere vel apprehendere valeremus oſtenderet.

¶ Reſponſio de origine hereſeos ſuperius compre henſe. Capitulum. v.

i [I]Saac. Non eſt mirandũ hoiem ſimpliciſſimũ: ⁊ de ſub ſtantia ac natura diuinitatis nunq̃ penit⁹ eruditũ: ru ſticitatis vitio ⁊ ꝯſuetudine erroris antiq̇ vſqꝫ nũc deti neri vel decipi potuiſſe: ⁊ vt verius dicã in errore priſtino ꝑdu rare: q̇ nõ recẽti ſicut putatis demonũ illuſione: ſed ignorantia priſtine gẽtilitatis infert: dũ ſm ꝯſuetudinẽ erroris illi⁹ quo de mones hoium figura cõpoſitos excolebãt: nunc q̈ꝫ illã incõpre henſibilẽ atqꝫ ineffabilẽ veri numinis maieſtatẽ ſub circunſcri ptione alicui⁹ imaginationis exiſtimẽt adorandã: nihil ſe tene re vel hr̃e credẽtes: ſi ꝓpoſitã nõ habuerint imaginẽ quãdã quã in ſupplicatione poſiti iugiter interpellẽt: eãqꝫ circũferãt mẽte: ac pre oculis teneãt ſemꝑ affixã. Sup quoꝝ hoc errore cõpeten ter dirigit̃ illa ſentẽtia. Et mutauerũt gl'iam incorruptibilis dei in ſimilitudinem imaginis hominis corruptibilis. Hieremias quoqꝫ. Populus inquit meus mutauit gloriã ſuã in idolũ. Qui error licet origine hac qua diximus quorũdã ſenſib⁹ ſit inolit⁹: nihilominus tñ in illoꝝ quoqꝫ animis q̇ nũq̃ gentili ſupſtitio ne polluti ſunt: ſub colore teſtimonij huius quo dicit̃. Faciam⁹ hoiem ad imagineʒ ⁊ ſil'itudinẽ noſtrã: imperitia ſeu ruſticitate faciente contractus eſt: ita vt etiã hereſis que dicitur anthropo morphitarũʒ ſub occaſione deteſtande huius interpretationis emerſerit: que immenſam illã ac ſimplicẽ diuinitatis ſubſtãtiã liniamentis noſtris: ⁊ humana figuratione compoſitam per tinaci peruerſitate contendit: quam tamen ſi quis fuerit catho licis dogmatib⁹ inſtitutus: vt gentilẽ blaſphemiã deteſtabitur: ⁊ ita ad illam orationis puriſſimã perueniet qualitatẽ: que nõ ſolum nullam diuinitatis effigiem: nec liniamẽta corporea (qꝺ dictu quoqꝫ nefas eſt) in ſua ſupplicatione miſcebit: ſʒ nec vllã quidem in ſe memoriam dicti cuiuſq̃ vel facti ſpeciem ſeu for mam cuiuſlibet characteris admittet.

Roma. i.
Hiere. ij.
Geñ. i.

¶ Quibus ex cauſis vnicuiqꝫ noſtrum: aut humilis chriſtus ieſus: aut glorificatus appareat. Cap. vi.

ſ [S]Ecundũ menſurã nãqꝫ puritatis ſue ſicut ſuꝑiore colla tione prefat⁹ ſum: vnaqueqꝫ mẽs in orõne ſua vel erigit̃ vel formatur: tñ ſcʒ a terrenaꝝ ac materialiũ reꝝ cõtem

platione diſcedens: quantum eã ſtatus ſue ꝑuenerit puritatis:
feceritq̃ ieſum vel humilẽ adhuc ⁊ carneũ: vel glorificatum ⁊ in
maieſtatis ſue gloria venientẽ: internis obtutibus anime per-
uideri. Nõ enim poterunt ieſum intueri venientẽ in regno ſuo:
qui adhuc ſub illa quodãmodo iudaica infirmitate detẽti: non
2. Cor. 5. queunt dicere cum apoſtolo. Et ſi cognouimus ſm carnẽ chriſtũ
ſed nũc iam nõ nouimus. Sed illi ſoli puriſſimis oculis diui-
nitatẽ ipſius ſpeculant: qui de humilibus ac terrenis operibus
⁊ cogitationibus aſcendentes: cum illo ſecedũt in excelſo ſolitu-
dinis monte: qui liber ab omniũ terrenarũ cogitationũ ac per-
turbationũ tumultu: ⁊ a cunctorũ viciorum ꝑmixtione ſecretus
fide puriſſima ac virtutũ eminentia ſublimatus: gloriam vul-
tus eius ac claritatis eius reuelat imaginem his qui merentur
cum mũdis anime obtutibus intueri. Ceterum videt ieſus etiã
ab his qui in ciuitatibus ⁊ caſtellis ac viculis cõmorant: id eſt
qui in actuali cõuerſatione ſunt atq̃ in operibus conſtituti: ſed
non in illa claritate qua illis apparuit qui cum ipſo poſſunt in
ꝑdicto virtutũ monte cõſcendere: id eſt petro iacobo ⁊ Ioanni.
Ita eñi in ſolitudine ⁊ moyſi apparuit: ⁊ helie locutus eſt. Qđ
volens noſter dominus confirmare ac ꝑfecte nobis relinquere
puritatis exempla: ⁊ quidẽ cũ ipſe fons inuiolabilis ſanctita-
tis ad obtinendã puritatẽ ſeceſſionis: adiutorio ac ſolitudinis
bñficio extrinſecus non egeret: non enim poterat villis turba-
rum ſordibus puritatis plenitudo maculari: nec contaminari
humano conſortio qui vniuerſa polluta mundat atq̃ ſanctifi-
cat: ſeceſſit tamen ſolus in montem orare: per hoc ſcilicet nos
inſtruẽs ſue ſeceſſionis exemplo: vt ſi interpellare nos quoq̃
voluerimus deũ puro ⁊ integro cordis affectu: ab omni inquie-
1. Cor. 15. tudine ⁊ confuſione turbarũ ſimiliter ſecedamus: vt in hoc cor-
pore cõmorantes ad ſimilitudinẽ quandã illius beatitudinis q̃
in futuro repromittit ſanctis: vel ex ꝑte aliqua nos aptare poſ-
ſimus: ſitq̃ nobis omnia ⁊ in omnibus deus.

¶ In quo noſter finis ſeu ꝑfecta beatitudo conſiſtat. Capitulum. vij.

Joan. 17. Tunc eñi ꝑfecte cõſummabitur in nobis illa noſtri ſalua-
Ibidem toris oratio: qua pro ſuis diſcipulis orauit ad patrem
dicẽs. Ut dilectio q̃ dilexiſti me: in eis ſit: ⁊ ipſi in no-
bis. Et iterum. Ut omnes vnum ſint: ſicut tu pater in me ⁊ ego
in te: vt ⁊ ipſi in nobis vnũ ſint quando illa dei perfecta dilectio
qua prior nos ille dilexit. in noſtri quoq̃ tranſierit cordis affe-
ctũ: hac dñica oratione cõpleta quã credimus nullo modo poſ-
ſe caſſari. Qđ ita fiet cum omnis amor: omne deſideriũ: omne
ſtudium: omnis conatus: oĩs cogitatio noſtra: omne quod vi-
demus: quod loquimur: quod ſperamus: deus erit. Illaq̃ vni-
tas que nunc eſt patris cum filio: ⁊ filij cum patre: in noſtrum

fuerit ſenſum menteſq; tranſfuſa: id eſt vt quemadmodum nos
ille ſincera ⁊ pura atq; indiſſolubili diligit charitate: nos quoq;
ei perpetua ⁊ inſeparabili charitate iungamur: ita ſcȝ eidē copu-
lati: vt quicquid ſperam⁹: quicq̇d intelligimus: quicq̇d loq̇mur
deus ſit: in illū inq̈ ꝑuenientes quē ꝑdiximus finem: quē idē dn̄s
orans in nobis optat impleri: vt omnes ſint vnū ſicut nos vnū
ſumus: ego in eis ⁊ tu in me: vt ſint ⁊ ipſi cōſummati in vnū. Et
iterum. Pater quos dediſti mihi: volo vt vbi ego ſum ⁊ ipſi ſint Ibidem.
mecū. Hec igiť deſtinatio ſolitarij: hec debet eſſe oīs intētio: vt
imaginē future beatitudinis in hoc corpore poſſidere mereatur
⁊ quodāmō arrā celeſtis illius cōuerſationis ⁊ glorie incipiat
in hoc vaſculo pregustare. Hic inq̈ finis totius ꝑfectionis eſt:
vt eo vſq; extenuata mēs ab oī ſitu carnali ad ſpiritalia quoti-
die ſublimeť: donec oīs eius cōuerſatio oīs volutatio cordis:
vna ⁊ iugis efficiatur oratio.

¶ Interrogatio ſup eruditione ꝑfectionis: ꝑ quā poſſimus ad ꝑpetuam dei memoriā ꝑuenire. Capi. viij.

Germanus. Maior nobis ad preterite collationis illi⁹ admirationē ob quā huc recurrimus magnitudo ſtuporis accreſcit. Quātū enī incitamēto doctrine huius ad deſideriū ꝑfecte beatitudinis inflāmamur: tantū maiore deſpe-
ratione cocidimus: ignorātes quēadmodū diſciplinā tante ſub-
limitatis expetere vel obtinere poſſimus. Quapropter q̄ in cel
la poſiti diutina meditatione voluere cepamus: q̄ neceſſe eſt lo
quaci forſitā ꝓſecutione ꝓferri: queſum⁹ vt explicari ea a nobis
patienter admittas. Quāq̈ ſciam⁹ beatitudinē tuā nullis offen
di ſolere ineptijs infirmorū: q̄ vel ob hoc ſunt in mediū ꝓferen
de: vt q̄ in eis abſurda ſunt: corrigant. Quātū itaq; opinio no
ſtra ſeſe hȝ: cuiuſlibet artis ſeu diſcipline ꝑfectio: neceſſe eſt vt a
quibuſdā mollibus incipiens rudimētis: facilioribꝰ ꝑmo ac te-
nerrimis initijs imbuať: vt quodā rōnabili lacte nutrita paula
tim educataq; ſuccreſcat: atq; ita ab imis ad ſumma ſenſim gra
datimq; cōſcendat: quib⁹ cū fuerit planiora ꝑncipia ⁊ quodāmō
ianuas arrepte ꝓfeſſionis ingreſſa: ad penetralia quoq; ꝑfectio
nis ⁊ excelſa faſtigia cōſequēter ⁊ abſq; labore ꝑueniat. Nā quē
admodū ꝓnūciare puerorū quiſpiaȝ ſimplices poterit copulas
ſyllabarū: niſi prius elemētorū characteres diligēter agnouerit.
Uel quō citatā legendi ꝑitiā conſequetur: qui breues ⁊ angu-
ſtas deſcriptiones nominū necdū eſt idoneus cōiugare. Qua au
tē rōne is q̄ ꝑitia grāmatice diſcipline minus inſtructus eſt vel
rhetoricā facundiā: vel philoſophicā ſciam cōſequeť. Quapro
pter huic quoq; ſublimiſſime diſcipline ꝑ quam inſtruimur deo
iugiter inherere: nō dubito quedā inſtitutionis ineſſe fundamī-
na: quibus primū firmiſſime collocatis: poſt hec ſuppoſita ex-
tollant ꝑfectionis excelſa faſtigia. Cuius hec eſſe principia te-

nulter ſuſpicamur: vt primū nouerimus qua meditatiōe teneat vel cogitet deus. Deinde hāc eandē quecūqȝ eſt materiā quēadmodū valeamus immobiliter cuſtodire: qđ etiā nō ambigimus culmē totius ꝑfectionis exiſtere. Et idcirco quādam memorie huius materiā qua deus mente concipit vel ꝑpetuo teneat nobis cupimus demōſtrari: vt eā ꝓ oculis retentantes cū elapſos nos ab eadē ſenſerim⁹: habeam⁹ in ꝓmptu quo reſipiſcētes illico reuertamur: ac reſumere illā ſine vlla circuitus mora ⁊ inq̄ſitionis difficultate poſſim⁹. Euenit nāqȝ vt cū de theorijs ſpiritualib⁹ euagati ad noſmetipſos velut de letali ſopore cōuertimur: ⁊ tanq̄ expgefacti materiā q̄rimus q̄ illā q̄ obruta eſt ſpiritalē memoriā reſuſcitare poſſim⁹ retardati ipſi⁹ inq̄ſitionis mora: ꝑus q̄ reperiam⁹ eā a nr̄o conatu iterū deuoluamur: ⁊ anteq̄ ſpiritalis q̄dā pariat intuitus: cōcepta cordis euaneſcat interio. Quā cōfuſionē idcirco nobis accidere ſatis certū eſt: q̄ ſpeciale aliquid ꝓ oculis ꝓpoſitū velut formulā quandā ſtabiliter nō tenemus: ad quā poſſit vagus animus poſt multos anfractus ac diſcurſus varios reuocari: ⁊ poſt longa naufragia velut portū q̄etis intrare. Itaqȝ fit vt hac ignoratione ac difficultate mēs iugiter ꝓpedita: errabunda ſemꝑ ⁊ velut ebria ꝑ diuerſa iactet: ⁊ ne illud quidē qđ caſu potius q̄ induſtria ſibimet occurrerit ſpiritale diu ac firmiter teneat: dū aliud ex alio ſemꝑ recipiens: ſicut introitus eoꝝ atqȝ ꝑncipia: ita etiā ſinē diſceſſuſqȝ nō ſentiat.

¶ Reſponſio de efficacia intellectus qui ꝑ experientiā colligitur. Capitulum .ix.

Iſaac. Inquiſitio veſtra tā minuta atqȝ ſubtilis proxi-
1 me puritatis ꝓſignat indiciū. Nec em̄ de his ſaltē interrogare: nō dicā intro aſpicere atqȝ diſcernere q̄ſpiam ꝓualebit: niſi quē diligēs ⁊ efficax mētis induſtria ac ſollicitudo peruigil ad ꝑſcrutandā iſtarū ꝓfunditatē ꝓuexerit queſtionū: caſtigateqȝ vite iugis intentio ꝑ expientiā fecerit actualē: attēptare puritatis huius limina ianuaſqȝ pulſare. Et idcirco qm̄ video vos: non dicā pro foribus orationis illius vere de qua diſſerimus aſtitiſſe: ſed ipſis quodāmodo expientie manibus penetralia eius ⁊ interiora palpare: ⁊ quedā membra iamiamqȝ cōtingere: nec me laboraturū credo: vt iam intra aulam quodāmodo ipſius oberrātes in abdita quoqȝ inquantū dn̄s direxerit introducā: nec vos ad introſpicienda hec que demōſtranda ſunt vllo difficultatis obſtaculo retardandos. Proximus em̄ cognitioni eſt q̄ quid inquirere debeat prudēter agnoſcit: nec a ſcientia longe eſt qui cepit intelligere quid ignoret. Et idcirco nō vereor notā proditiōis vel leuitatis incurrere: ſi ea q̄ in ſuperiore tractatu de ꝑfectione orationis diſſerens diſputationi ſubtraxerā: ꝓpalauero: quoꝝ virtutē vobis in h̄ exercitio ac ſtudio collocatis: etiā ſine miniſterio nr̄i ſermōis ꝑ dei grām arbitror fuiſſe reſerādā.

¶ De inſtitutione orationis perpetue. Capitulū. x.

Q Uapropter ſcḋm illā inſtitutionē quā paruulorū̄ eruditio
ni prudētiſſime cōparaſtis: q̇ alias elementorū̄ traditio
nē primū̄ pcipere nō poſſunt: nec eorū̄ vel agnoſcere li-
neas: vel intrepida manu q̄unt deſcribere characteres ꝙ pro ty
pis quibuſdā, ⁊ formulis cere diligenter impreſſis: effigies eorū̄
exprimere cōtēplatione iugi ⁊ quotidiana imitatione cōſueſcant
huius ꝗ̃ ſpiritalis theorie tradenda vobis eſt formula: ad quā
ſemp̄ tenaciſſime vſ̄m intuitū̄ defigentes: vel eandem ſalubriter
voluere indirupta iugitate diſcatis: vel ſublimiores intuitus
ſcandere illius vſu ac meditatiōe poſſitis. Hec igiṫ vobis huius
quā queritis diſcipline atq̄ orationis formula proponeṫ: quā
vnuſquiſq̄ monachus ad iugem dei memoriā tendēs: inceſſabi
li cordis volutatione meditari: expulſa omniū̄ cogitationū̄ va-
rietate cōſueſcat: qꝛ nec alias eā vllo mō poterit retentare: niſi
ab omnibus fuerit corporalibus curis ac ſollicitudinibus ab-
ſolutus. Que ſicut nobis a paucis qui antiquiſſimorū̄ patrū̄ re
ſidui erant tradita eſt: ita a nobis quoq̄ nō niſi rariſſimis ac ve
re ſitientibus intimaṫ. Erit nāq̄ ad perpetuā dei memoriā poſ-
ſidendā: hec inſeꝑabiliter ꝓpoſita vobis formula pietatis. Deꝰ
in adiutoriū̄ meū̄ intēde: domine ad adiuuandū̄ me feſtina. Hic Pſ.69.
nāq̄ verſiculus non immerito de toto ſcripturarū̄ excerptus eſt
inſtrumēto. Recipit eñ omnes affectus quicū̄q̄ inferri huma-
ne poſſunt nature: ⁊ ad omnē ſtatum atq̄ vniuerſos incurſus
proprie ſatis ⁊ cōpatenter aptaṫ. Hꝫ ſiquidē aduerſus vniuer-
ſa diſcrimina inuocationē dei: habet humilitatē pie cōfeſſionis
habet ſollicitudinis ac timoris ꝑpetui vigilātiam: habet cōſide
rationē fragilitatis ſue: exauditionis fiduciam: cōfidentiā pre-
ſentis ſemp̄q̄ aſtantis preſidij. Qui eñ iugiter ſuum inuocat
protectorē: certū̄ eſt eum eſſe ſemper preſentē. Habet amoris ⁊
charitatis ardorē: habet inſidiarū̄ cōtemplationē inimicorū̄q̄
formidinē: quibus proſpiciēs ſemetipſum die noctuq̄ vallatū̄:
confiteṫ ſe non poſſe ſine ſui defenſoris auxilio liberari. Hic ver
ſiculus omnibus infeſtationū̄ demonū̄ laborātibus inexpugna
bilis murus eſt: impenetrabilis lorica ac munitiſſimꝰ clypeus
Iſte in acidia ⁊ anxietate animi collocatos: ſeu triſticia vel co-
gitationibꝰ q̇buſcū̄q̄ depreſſos ſalutis remedia deſperare nō pa
tiṫ: oſtendēs illū̄ quē inuocat inſpicere iugiter nr̄a certamina: at
q̄ a ſuis ſupplicibus non abeſſe. Iſte nos in ſpiritalibus ſucceſ
ſibus cordiſq̄ leticia cōſtitutos: admonet extolli penitus non
debere: nec inflari de proſpero ſtatu quē ſine ꝓtectore deo retine
ri non poſſe teſtaṫ: dn̄ nō ſolū̄ eum ſemp̄ ſed etiā velociter vt ſibi
auxilietur implorat. Iſte inq̄ꝫ verſiculus vnicuiq̄ noſtrū̄ in qua
libet qualitate degenti. neceſſarius ⁊ vtilis inuenitur. Nam qui
ſemper ⁊ in omnibus deſiderat adiuuari: manifeſtat ꝙ non

tiã in rebus duris ac triſtibus: ſed etiã in ſecundis ac letis pa-
ri modo deo egeat adiutore vt quẽadmodum ex illis eruit: ita in
iſtis eum faciat immorari: in neutro ſciens humanã fragilita-
tẽ ſine illi⁹ opitulatiõe ſubſiſtere. Gaſtrimargie paſſione ꝑſtrin
gor cibos quos eremus ignorat inquiro ⁊ in ſqualida ſolitudine
ingerunt mihi odores regalium ferculorũ: atq; ad illorũ deſide
ria ſentio me inuitiſſimũ trahi: dicendũ ſubinde mihi eſt. Deus
in adiutoriũ meũ intẽde: domine ad adiuuandũ me feſtina. An
ticipare horaꝝ ſtatute refectionis inſtigor: ſeu modũ iuſte ac ſo
lite parcitatis retinere: cum magno cordis mei dolore cõtendo
cum gemitu mihi eſt proclamandũ. Deus in adiutoriũ meũ in-
tende: domine ad adiuuandum me feſtina. Ieiunijs me ob im-
pugnationem carnis diſtrictioribus indigentẽ: ſtomachi ꝓhi-
bet laſſitudo: ſeu ventris ariditas cõſtrictioq; deterret: vt effe-
ctus meo deſiderio tribuatur: vel certe vt eſtus carnalis cõcupi
ſcẽtie abſq; tẽperamẽto diſtrictioris ieiunij cõquieſcat: orandũ
mihi eſt. Deus in adiutoriũ meũ intende: domine ad adiuuãdũ
me feſtina. Accedens ad refectionẽ hora legitima ſuggerente: ꝑ
ceptionẽ panis ex horreo: atq; ab omni eſu naturalis neceſſi-
tatis excludor: cũ eiulatu proclamandũ eſt mihi. Deus in adiu-
torium meũ intende: dñe ad adiuuandum me feſtina. Uolentẽ
me ob ſtabilitatẽ cordis inſiſtere lectioni: interpellans capitis
prohibet dolor: horaq; tertia faciẽ meã ad ſacrã paginã ſomn⁹
allidit: deputatũ quieti tẽp⁹ vel tranſgredi vel ꝑuenire cõpellor:
ipſum deniq; canonicum ſynaxeos pſalmorũq; modũ intercide
re me grauiſſima ſomni cogit impreſſio: ſimiliter ꝓclamandũ eſt
Ps. 69. mihi. Deus in adiutoriũ meũ intende: dñe ad adiuuandũ me fe-
ſtina. Sublato ab oculis meis ſopore: multis me noctib⁹ dia-
bolicis artibus in ſomnis video fatigatũ: omnẽq; a palpebris
meis refectionẽ nocturne quietis excluſam: cũ ſuſpirijs orãdũ eſt
mihi. Deus in adiutoriũ meũ intende: dñe ad adiuuandum me
feſtina. Adhuc me in colluctatione poſitũ vitiorũ titillatio car-
nis repente cõpungit: ⁊ ad conſenſum pertrahere dormientem
blanda oblectatione conat: ne ignis alienus exeſtuãs: vrat ſua
ue olentes floſculos caſtitatis: clamandũ mihi eſt. Deus in ad
iutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Per extincta
ſentio libidinis icẽtiua: genitalẽ mẽbris meis intepuiſſe ferno
rem: vt ꝑta hec virtus immo gratia dei in me diutius vel ꝑpe-
tuo ꝑſeueret intẽte dicẽdũ eſt mihi. Deus in adiutorium meum
intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Ire: philargyrie: triſticie:
ſtimulis inquietor: cogorq; ꝓpoſitã atq; amicã mihi interrũpere
lenitatẽ: ne in amaritudinẽ fellis ꝑturbatione furoris abducar
cum ſummo mihi gemitu ꝓclamandũ eſt. Deus in adiutorium
meũ intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Acidie: cenodoxie ſu
perbie elatione pertemptor: ac de alioꝝ negligentia vel tepore
quiddã ſibi mens ſubtili cogitatione blanditur: ne in me prena

leat hec inimici pniciosa ſuggeſtio: cū oī cōtritione cordis orandū eſt mihi. Deus in adiutoriū meū intende: dñe ad adiuuandū me feſtina. Humilitatis ⁊ ſimplicitatis grām: ſupbie tumore depoſito: iugi cōpunctione ſpūs acquiſiui: ne rurſum veniat mihi pes ſupbie: ⁊ manus pctōris moueat me grauiuſq; de victorie mee elatione cōfodiar: totis mihi pclamādū eſt virib⁹. Deus in adiutoriū meū intende: dñe ad adiuuādū me feſtina. Euagatio nib⁹ aīe innumeris ac diuerſis: ⁊ inſtabilitate cordis exeſtuo: nec cogitationū diſpſiones valeo coercere: ipamq; oſonē meam fundere abſq; interpellatione atq; phātaſmate inaniū figurarū ſermonūq; ⁊ actuū retractatiōe nō poſſū: tātaq; me ſentio ſterilitatis hui⁹ ariditate cōſtrictū: vt nullas oīo ſpiritaliū ſenſuū generatiōes pturire me ſentiā: vt de hoc animi ſqualore merear liberari vñ me gemitibus multis atq; ſuſpirijs expedire nō poſſum: neceſſarie pclamabo. Deus in adiutoriū meū intende: dñe ad adiuuādū me feſtina. Directionē rurſus aīe: ſtabilitatē cogitationū: alacritatē: cordis cū ineffabili gaudio ⁊ mētis exceſſu viſitatione ſcti ſpūs me ſentio cōſecutū: exuberātia q̄ȝ ſpiritaliū ſenſuū redūdare: reuelationē ſacratiſſimoꝝ intellectuū: ⁊ antea penit⁹ mihi occultorū: repētina dñi illuſtratiōe pcepi: vt in his merear diuti⁹ immorari: ſollicite mihi ē frequēterq; clamādū. De⁹ in adiutoriū meū intēde: dñe ad adiuuādū me feſtina. Nocturnis demonū terrorib⁹ circūuallātib⁹ exagitor: ⁊ imūdorum ſpirituū phātaſmatib⁹ inq̄etor: ſpes ipa mihi ſalutis ac vite trepidatiōis horrore ſubtrahit: ad ſalutē verſiculi hui⁹ portū ꝯfugiēs: totis virib⁹ exclamabo. De⁹ in adiutoriū meū intēde: dñe ad adiuuādū me feſtina. Rurſum cū fuero ꝯſolatiōe dñi reparatus: ⁊ ipſi⁹ aiat⁹ aduētu: velut innumeris angelorū milib⁹ me ſenſero circūſeptū: ita vt eoꝝ q̄s morte graui⁹ antea tremiſcebā: ⁊ quorū tactū imo viciniā horrore mētis ⁊ corpis ſentiebā: repēte cōgreſſus expetere audeā ac pnocare cōflict⁹: vt in me cōſtātie hui⁹ vigor p dei grām diuti⁹ imoret: totis mihi eſt virib⁹ pclamādū. De⁹ in adiutoriū meū intēde: dñe ad adiuuādū me feſtina. Hui⁹ igit̄ v̄ſiculi oſo in aduerſis vt eruamur: in pſperis vt ſeruemur: ne extollamur: inceſſabili iugitate fundēda eſt. Hui⁹ inq̄ verſiculi meditatio in tuo pectore indirupta voluat̄. Hunc in ope q̄libet ſeu miniſterio vel in itinere cōſtitut⁹ decātare nō deſinas. Hūc ⁊ dormiens ⁊ reficiēs ⁊ in vltimis nature neceſſitatibus meditare. Hec voluntatio cordis velut formula tibi ſalutaris effecta: nō ſolū illeſum ab oī demonū incurſiōe cuſtodiet: ſȝ etiā cūctis te vitijs terrene cōtagiōis expurgās: ad illas inuiſibiles theorias celeſteſq; pducet: atq; ad illū ineffabilē ac ppaucis exptū pueheet oſonis ardorē. Hūc verſiculū meditāti tibi ſomn⁹ irrepat: donec inceſſabili ei⁹ exercitatiōe format⁹: etiā p ſoporē eūdē cātare cōſueſcas. Hic tibi expgefacto pm⁹ occurrat iſte euigilāti cogitationes āticipet vniuerſas: iſte te de tuo conſurgen-

tē cubili curnationi genuū tradat: atq; illinc deinceps ad oīe op⁹actuſq; deducat: hic te oī tpe pſeq̄uat: hūc meditaberis ſm pcepta legiſlatoris ſedēs in domo ⁊ ambulās in itinere: dormiens atq; cōſurgēs: hūc ſcribes in limine ⁊ ianuis oris tui: hūc in parietib⁹ dom⁹ tue: ac penetralib⁹ tui pectoris collocabis ita vt hec ad oratiōnē pcūbenti ſit tibi acclinis decātatio: ⁊ exinde cōſurgenti: atq; ad oēs vſus vite neceſſarios incedenti: ſiat erecta ⁊ iugis oratio.

De perfectione orationis ad quā predicta traditione conſcenditur. Capitulum.xj.

Iſtam mens indeſinenter formulā teneat: donec vſu ei⁹
1 inceſſabili ⁊ iugi meditatione firmata cūctarū cogitatio
nū diuitias amplaſq; ſubſtātias abijciat ⁊ refutet: atq;
ita p ſeculi hui⁹ pauptatē cōſtricta: ad illam euāgelicā beatitu
Mat.5. dinē que inter ceteras beatitudines pmatū tenet: prona facilitate pueniat. Beati em̄ inquit paupes ſpū: qm̄ ipſorū eſt regnū
Ps.73. celoꝝ. Et ita quis p iſtiuſmodi paupertatē egregius pauper exiſtens: illud pphericū implebit eloqui͞ū. Paup ⁊ inops laudabunt nomē dn̄i. Et reuera que maior aut ſanctior pōt eſſe paup tas: ꝙ illius q̄ nihil ſe pſidij nihil viriū habere cognoſcens: de aliena largitate quotidianū poſcit auxiliū: ⁊ vitā ſuā atq; ſubſtantiā ſingulis quibuſq; momētis: diuina ope intelligēs ſuſtē
Ps.39. tari: verū ſe mēdicū dn̄i nō immerito pfitet: ſuppliciter ad eum quotidie clamās. Ego aūt mēdic⁹ ⁊ paup ſum de⁹ adiuua me. Et ſic ad illā quoq; multiformē ſciētiā dei: ipo illumināte conſcen
Psal.103. dens incipiet deinceps ſublimiorib⁹ ac ſacratiorib⁹ myſterijs ſaginari: ſm illud qđ dicit p pphetā. Mōtes excelſi ceruis: petra refugiū herinacijs. Qđ ſatis pprie huic quē diximus ſenſui coaptat: eo ꝙ quiſquis in ſimplicitate atq; innocētia pſeuerās: nulli eſt noxius vel moleſtus: ſed ſua tantum ſimplicitate cōtētus ſolūmodo ſe ab inſidiantiū pda deſiderat contutari: velut herinaci⁹ ſpiritalis effectus: iugi euangelice illius petre velamine protegat: id eſt memoria dominice paſſionis: predictiq; verſiculi inceſſabili meditatione munitus: infeſtātis inimici declinet inſidias. De his ſpiritalib⁹ herinacijs ⁊ in pūerbijs ita dicit. Et herinacij gens inualida: qui fecerunt in petris dom⁹
Prouer.30. ſuas. Et reuera quid inualidi⁹ chriſtiano: q̄d infirm⁹ monacho cui non ſolum nulla iniuriarū vindicta ſuppeditat ſed ne leuis quidem tacitaq; cōmotio ſaltem intrinſecus pullulare conceditur. Quiſquis autem ex hoc proficiens ſtatu: nō ſolum innocētie ſimplicitatem poſſidet: ſed etiam diſcretionis virtute munitus: virulentorū ſerpētium exterminator effectus eſt: habēs cōtritū ſathanaz ſub pedibus ſuis: ⁊ ad figurā rōnabilis cerui mētis alacritate puenit: paſcet in pphericis atq; apoſtolicis mōtibus: id eſt excellētiſſimis eorū ac ſublimiſſimis ſacramentis

quoꝝ iugi paſcua vegetatus: omnes quoqꝫ pſalmoꝝ affect⁹ in ſe recipiens: ita incipiet decãtare: vt eos non tanq̄ a ꝓpheta cõpoſitos ſꝫ velut a ſe editos: quaſi orõnẽ ꝓpriã fundẽs cordis cõpũctiõe depromat: vel certe ad ſuã pſonã eſtimet eos fuiſſe directos: eorũqꝫ ſentẽtias nõ tũc tm̄mõ p ꝓphetã aut in ꝓpheta fuiſſe cõpletas: ſed in ſe quotidie geri impleriqꝫ cognoſcat. Tũc em̄ ſcripture diuine nobis clari⁹ ꝑpateſcunt. ⁊ quodãmodo earũ vene medulleqꝫ pandunt: qñ experientia noſtra earũ nõ tm̄ pcipit ſꝫ etiã ꝑuenit notionẽ: ſenſuſqꝫ verboꝝ nõ p expoſitionẽ nobis ſꝫ p documenta reſerant. Eundẽ nãqꝫ recipiẽtes cordis affectũ: quo quiſqꝫ decantat⁹ vel cõſcript⁹ eſt pſalm⁹: velut auctores ei⁹ facti ꝑcedem⁹ magis intellectũ ipſius q̄ ſeq̄mur: id eſt vt pri⁹ dictoꝝ virtutẽ q̄ noticiã colligẽtes: q̄d in nobis geſtũ ſit vel quotidianis gerat incurſib⁹: ſupueniẽte eorũ meditatiõe quodãmodo recordemur: ⁊ quid in nobis vel negligẽtia nr̃a pepererit: vel diligentia cõquiſierit: vel ꝓuidentia diuina cõtulerit: vel inſtigatio fraudauerit inimici vel ſubtraxerit lubrica ac ſubtilis obliuio: vel intulerit hũana fragilitas: ſeu improuida fefellerit ignoratio: decantãtes reminiſcamur. Omnes qꝫ hos affectus in pſalmis inuenim⁹ expreſſos vt ea que incurrerint velut in ſpeculo puriſſimo puidẽtes efficaci⁹ agnoſcam⁹: ⁊ ita magiſtris affectib⁹ eruditi: nõ vt audita: ſꝫ tãq̄ pſpecta palpem⁹ nec tanq̄ memorie cõmẽdata: ſed velut ipſi rerũ nature inſita: de interno cordis parturiam⁹ affectu: vt eoꝝ ſenſus nõ textu lectionis: ſed experientia ꝑcedẽte penetrem⁹ atqꝫ ita ad illã oratiõis incorruptionẽ mẽs nr̃a ꝑueniat: ad quã in ſupiore tractatu quãtum dñs donare dignat⁹ eſt: ordo collationis aſcẽdit: q̄ nõ ſolũ nulli⁹ imaginis occupat intuitu: ſed etiã nulla vocis nulla verboꝝ ꝑſecutione diſtinguit: ignita ṽo mẽtis intẽtiõe p ineffabilẽ cordis exceſſum: inexplebili ſpũs alacritate ꝓfert: quãqꝫ mẽs extra oẽs ſenſus ac viſibiles effecta materias gemitib⁹ inenarrabilib⁹ atqꝫ ſuſpirijs ꝓfundit ad deum.

¶ Interrogatio quẽadmodũ ſpiritales cogitatiões immobiliter teneantur. Capitulum. xij.

g Ermanus. Nõ ſolum nobis traditionẽ ſpiritalis huius quã popoſcim⁹ diſciplinę: ſꝫ ipſã plane pfectionẽ ſatis apte atqꝫ dilucide putam⁹ expſſam. Quid em̄ põt eẽ pfectius q̄dve ſublimi⁹: q̄ dei memoriã tã cõpẽdioſa meditatione cõplecti: atqꝫ vni⁹ verſiculi volutatione a cũctis viſibiliũ terminis emigrare: ⁊ quodãmõ affect⁹ orõnũ cũctarũ breui ſermõe cõcludere. Et idcirco vnũ qđ ſupeſt adhuc nobis ꝑcamur exponi quemadmodũ hunc eundẽ verſiculũ quẽ nobis vice formule tradidiſti ſtabiliter retinere poſſumus: vt ſicut per dei gratiam ſumus a ſecularium cogitationũ ineptijs liberati. ita ſpiritales quaſqꝫ immobiliter retentemus: aſſequi valeamus.

¶ De mutabilitate cogitationum. Capi. xiij.

Cum enim capitulũ cuiuſlibet pſalmi mens nr̃a cõceperit: inſenſibilr̃ eo ſubtracto ad alterius ſcripture textũ neſciens ſtupenſq; deuoluit. Cũq; illud in ſemetipſa ceperit voluere: necdũ illo ad integrũ ventilato: oborta alterius teſtimonij memoria: meditationem materie prioris excludit: de hac q; ad alterã ſubintrante alia meditatione trãſfert: ⁊ ita animus ſemꝑ de pſalmo rotat⁹ ad pſalmũ: de euãgelij textu ad apoſtoli trãſiliens lectionẽ: de hac quoq; ad ꝓphetica deuolut⁹ eloquia: ⁊ exinde ad quaſdã ſpiritales delatus hiſtorias: per omne ſcripturarũ corpus inſtabilis vaguſq; iactat: nihil ꝓ arbitrio ſuo preualẽs vel abijcere vel tenere: nec pleno quicq̃ iudicio et examinatione finire: palpator tm̃modo ſpiritaliũ ſenſuũ ac deguſtator: nõ generator nec poſſeſſor effectus: atq; ita mens mobilis ſemꝑ ac vaga: in tẽpore quoq; ſynaxeos velut ebria per diuerſa diſtrahit: nullũ officiũ competenter exoluens. Uerbi gratia. Cũ orat pſalmũ aut aliquã recolit lectionẽ: cũ decãtat aliud quid vel meditat q̃ textus ipſius cõtinet pſalmi: cum lectionẽ recitat: faciendũ aliquid voluit: factũve reminiſcit: atq; in hũc modũ nihil diſciplinate nec oportune recipiẽs vel emittens: velut fortuitis agi videt incurſibus: retinendi ea quibus delectat vel immorandi in eis non habens poteſtatem. Neceſſariũ ergo nobis eſt pre omnibus noſſe: quẽadmodũ hec ſpiritalia competenter explere poſſimus officia: vel certe hunc eundem verſiculũ quem nobis vice formule tradidiſti immobiliter cuſtodire: vt omnium ſenſuum ortus ac finis nõ in ſua volubilitate fluctuẽt ſed in noſtra dicione conſiſtant.

¶ Reſponſio quemadmodũ ſtabilitas cordis ſeu cogitationum poſſit acquiri. Capitulum. xiiij.

Iſaac. Licz pridẽ ſuper hac re diſputãtibus nobis de orationis ſtatu quantũ reor ſit ſufficiẽter expreſſum: tamen q2 vobis hec eadẽ poſcitis iterari: de cõfirmatiõe cordis breuiter intimabo. Tria ſunt que vagã mentẽ ſtabilẽ faciunt: vigilie: meditatio: ⁊ oratio. Quarũ aſſiduitas ⁊ iugis intẽtio cõferunt anime ſtabilem firmitatẽ. Que tamẽ alias nullo mõ poterit apprehendi: niſi per operis (nõ philargyrie ſz ſacri cenobij vſib⁹ dedicati) infatigabilẽ iugitatẽ omnes omnino ſollicitudines ⁊ cure vite preſentis prius fuerint abdicate: vt ita illud
1.Th.5. apoſtolicũ mandatũ. Sine intermiſſiõe orate: poſſimus implere. Perparũ nãq; orat: quiſquis illo tm̃ tꝑe quo genua flectunt orare conſueuit. Nunq̃ vero orat: quiſquis etiã flexis genibus euagatione cordis qualicunq; diſtrahit. Et idcirco quales orãtes volumus inueniri: tales nos eſſe oportet ante tempus orãdi. Neceſſe eſt enim mentẽ in tempore ſupplicationis ſue de ſtatu precedenti formari: illiſq; eã cogitationibus orantẽ vel ad ce

leſtia ſublimari: vel ad terrena demergi: quibus ante oꝛationē
fuerit immoꝛata. Hucuſqꝫ abbas Iſaac attonitis nobis ſecūdā
collationē de oꝛationis qualitate digeſſit. Cuius doctrinā ſup il
lius predicti verſiculi meditatione: quā velut informatiōis lo-
co ab incipientibus tradiderat retinēdā: admirantes admodū:
ꝛ excolere tenaciſſime cupientes: vt pote quā compendioſam ac
facilē credebamus: difficilioꝛē ſatis ad obſeruandū experti ſu-
mus: ꝙ illud ſtudiū noſtrū quo ſolebamus antea per omne ſcri
pturarū coꝛpus abſqꝫ vllius obſeruantie vinculo: varia paſſim
meditatione diſcurrere. Conſtat igiꝰ neminem pꝛoꝛſus ob im-
peritiā litterarū a pfectiōe coꝛdis excludi: nec ruſticitatē obeſ-
ſe ad capeſſendā anime puritatē: que compendioſiſſime adiacet
cunctis: ſi modo ſanam ꝛ integrā mentis intentionem iugi ad
deum verſiculi huius meditatione ſeruauerint.

¶ Collatio ſecunda abbatis Iſaac de oꝛatione finitur.

¶ Expliciunt decem collationes Caſſiani: patrum in
ſcythica eremo commoꝛantium: ad Leontium epiſco-
pum ꝛ fratrem Helladium.

¶ Clariſſimi viri Joannis eremite qui Caſſianus di
citur: in ſeptem alias collationes patrum in Thebai-
da egypti eremo conſiſtentium: ad Honoꝛatum epiſco
pum ꝛ Eleucherium: Pꝛefatio.

CUm virtutem perfectionis veſtre que
velut magna quedam lu
minaria in hoc mundo admirabili claritate fulge
tis: etiā multi ſanctoꝛū qui veſtro erudiunꝰ exem
plo: vix queant emulari: tū vos o ſancti fratres
honoꝛate ꝛ eucheri: tanta illoꝛū ſublimiū viroꝛū a
quib⁹ pma anachoreſeos inſtituta ſuſcepimus laude flāmami
ni: vt vnus qdē veſtrū ingēti fratrū cenobio pſidēs: cōgregatio
nē ſuā que quotidiano ſancte cōuerſationis vře docet intuitu: il
loꝛū ꝙ patrū pceptis optet inſtitui: alter vero vt etiā coꝛpali eo
rundē edificaretꝰ aſpectu: egyptū penetrare voluerit: vt hāc qua
ſi frigoꝛis gallicani rigoꝛe toꝛpentē puinciā derelinquēs: ad il-
las quas ſol iuſticie primus reſpicit terras: maturis virtutuꝫ
fructibus redundātes: velut turtur caſtiſſimus tranſuolaret: ne
ceſſario hoc mihi virtus charitatis extoꝛſit: vt vnius deſiderio:
alterius etiā laboꝛi cōſulens: tā abꝛuptū ſcribēdi periculū nō vi
tarē: dūmodo ꝛ pꝛioꝛi apud filios adderetꝰ auctoꝛitas: ꝛ ſcdo tā
piculoſe nauigationis neceſſitas demeretꝰ. Pꝛoinde: qꝛ fidei vře
atqꝫ feruoꝛi: nec illa inſtituta cenobioꝝ que. xij. libellis ad bea-
te memoꝛie epiſcopū caſtoꝛē: quo potuimus ſermone cōſcripſi-
mus: nec decē collationes in ſcythica eremo cōmoꝛantiū patrū:

quas precipientib⁹ ſanctis belladio τ leontio epis vtriuſq; digeſſimus: ſatiſfacere potuerũt: nunc etiã vt itineris noſtri ratio et ordo cognoſcatur: triũ in alia eremo cõſiſtentiũ quos primos vidimus patrũ: ſeptẽ collationes pari conſcriptas ſtilo vobis credidi conſecrandas: quibus ea que de perfectione in preteritis opuſculis noſtris obſcurius forſitan cõprehenſa vel pretermiſſa ſunt: ſuppleanť. Si vero ſanctam ſtudij veſtri ſitim etiã hec ſatiare non quiuerint: ſeptẽ alie collationes que ad ſanctos qui in ſtoechadibus conſiſtunt inſulis emittende ſunt fratres: deſiderium vt arbitror veſtri ardoris explebunt.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Cheremonis de perfectione.

Ca.j. De deſcriptione thenneſeos oppidi.
ij De epiſcopo archebio.
iij Deſcriptio eremi in qua morabãtur cheremon neſteros τ ioſeph.
iiij De abbate cheremone: τ excuſatione eius ſuper poſtulata doctrina.
v De reſponſione noſtra contra excuſationem eius.
vj Propoſitio abbatis cheremonis: q tribus modis vicia vincantur.
vij Quibus gradibus ad ſublimitatẽ charitatis poſſit aſcẽdi: τ que ſit in ea ſtabilitas.
viij Quãtũ excellãt q̃ p charitatis affectũ declinant a vitijs.
ix Quod charitas non ſolũ de ſeruis filios faciat: ſed etiã imaginem dei ac ſimilitudinem conferat.
x Quod perfectio charitatis ſit pro inimicis orare: τ quo indicio anima necdum purgata noſcatur.
xj Interrogatio cur affectũ timoris τ ſpei dixerit imꝑfectũ.
xij Reſponſio de diuerſitate perfectionum.
xiij De timore qui charitatis magnitudine generatur.
xiiij Interrogatio de conſummatione caſtitatis.
xv Dilatio expoſitionis poſtulate.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Cheremonis de ꝑfectione.

¶ De deſcriptione Thenneſeos oppidi. Cap.j.

Cum in cenobio ſyrie cõſiſtẽtes: poſt pᷓma fidei rudimẽta ſuccedentibus aliquatenus incremẽtis: maiorẽ perfectionis deſiderare gratiam cepiſſemus: ſtatuimus confeſtim egyptũ petere ac remotiſſima etiã thebaidos eremo penetrata: ſanctorum plurimos quorum gloriam fama per vni-

uerſa diſſuaderat: ſi non emulandi ſaltē agnoſcendi ſtudio inniſere. Igitur ad oppidum egypti cui thenneſus nomen eſt: emenſa nauigatione peruenimus. Cuius accole ita vel mari vel ſtagnis ſalſis vndiq; circunluuntur: vt ſoli (q2 terra deeſt) negociationibus dedit: opes atq; ſubſtantiam nauali commertio parent: ita vt edificijs cum voluerint extruendis terra non ſuppetat: niſi de longinquo nauigijs apportetur.

De epiſcopo Archebio. Capitulum. ij.

V Bi cū aduenientibus nobis fauens deſiderijs noſtris diuinitas: beatiſſimi atq; precipui viri archebij epiſcopi preſtitit aduentū: qui raptus de anachoretarū cetu: t ciuibus panephiſi oppido datus: tanta diſtrictione omni euo ſuo propoſitum ſolitudinis cuſtodiuit: vt nihil de preterite humilitatis tenore laxauerit: aut de adiecto ſibi honore blanditus ſit. Non enim tanq; idoneum ſe ad iſtud officium teſtabat aſcitum: ſed velut indignū ab illa anachoreſeos diſciplina querebat expulſum: eo q; triginta t ſeptem annis in eadē cōmoratus: ad puritatē tante pfeſſionis nequaq; peruenire potuiſſet. Hic igit cum in ſupradicta thenneſo quo eum eligendi illic epiſcopi cauſa perduxerat: pie nos atq; humaniſſime ſuſcepiſſet: agnito deſiderio noſtro quo ſanctos patres etiam in vlterioribus egypti partibus inquirere deſiderabamus. Uenite inquit t videte interim ſenes haud longe a noſtro monaſterio cōſiſtentes: quorū ita t antiquitas in corporibus iam curuatis: t ſanctitas in ipſo etiā fulget aſpectu. vt vel ſola cōtemplatio eorū magnam intuentibus poſſit cōferre doctrinam: a quibus id qđ ego amiſſum doleo: quodq; tradere iam perditum nequeo: nō tam verbis q; ipſo ſancte vite diſcatis exemplo. Credo autē inopiam meam hoc ſtudio aliquatenus ſubleuandam: ſi inquirentibus vobis illam euangelicam margaritam quam ipſe non habeo: ſaltem prouidero vbi eam commodius comparetis.

Deſcriptio eremi in qua commorabantur Cheremon t Neſteros t Joſeph. Capitulum. iij.

S Umpto itaq; baculo t pera: vt illic cūctis viā ingredientibus monachis moris eſt: ad ciuitatē nos ſuam: id eſt panephiſim itineris dux ipſe perduxit. Cuius terras immo etiā contigue regionis plurimā partē quōdam opulētiſſimā ſi quidē et ea cuncta (vt fama eſt) in regios cibos subminiſtrabant: repētino terre motu excuſſum mare tranſgreſſis limitibus occupauit: atq; ita collapſis ferme omnib9 vicis: opimas olim terras ſalſis paludibus ſupertexit: vt illud quod in pſalmo ſpūaliter decantatur. Poſuit flumina in deſertum: t exitus aquarum in ſitim: terram fructiferam in ſalſuginem a malicia inhabitantium in ea. Scđm litteram de illa putēt regione pdictū. In his igit locis multa in hūc modū oppida eminētiorib9 tumulis col Ps. 106.

locata: fugatis habitatoribus eluuies illa velut insulas fecit: q̄ desideratā secedētibus sanctis solitudinem prebent: in quibus tres senes: id est cheremon: nesteros: et ioseph anachorete antiquissimi consistebant.

De abbate Cheremone et excusatione eius super postulata doctrina. Capitulum .iiij.

Itaq̧ beat⁹ Archebi⁹ p̄mū nos pducere ad Cheremonē maluit: q̄ et monasterio eius propior: et duob⁹ alijs puectior esset etate. Nā cū cētenariū vite annū spū tm̄ alacer excessisset: ita dorsum eius tpis fuerat vetustate atq̧ orationum iugitate curuatū: vt q̄si in primeuā redact⁹ infantiā: submissis ac protētis terratenus manib⁹ progrederet᷑. Huius igit᷑ et vultū mirabilē et incessum pariter intuētes: siq̄dē defectis mortificatisq̧ iam oībus mēbris: nequaq̄ cēsurā pterite districtionis amiserat: cū sermonē atq̧ doctrinā suppliciter posceremus: ac desideriū tm̄ spūaliū institutionū cām fuisse aduēt⁹ nři protestaremur: grauiter ille suspirās: Quid vobis ait possum conferre doctrine: cū imbecillitas senectutis vt rigorē pristinū relaxauit: ita loquendi q̄z ademit fiduciā. Quēadmodū eni docere presumā qđ ipse nō facio: aut aliū in eo instruā qđ me iā vel minus vel tepidi⁹ exercere cognosco? Ob quā rem nullū iunioꝝ mihi in hac vsq̧ etate cohabitare permisi: ne exēplo meo: alterius districtio laxaretur. Nunq̄ enim erit efficax instituētis auctoritas: nisi eam effectu operis sui cordi affixerit audientis.

De responsione nostra contra excusationē eius. Capitulum .v.

Ad hec nos non mediocri confusione compūcti ita respōdimus. Licet sufficere nobis ad omnē instructionē debeat: vel loci istius difficultas: vel ipa etiā solitaria ad hoc vita: quā iuuēt⁹ q̄z robusta vix posset tolerare: q̄ nos etiā te tacente satis abūdeq̧ instruūt atq̧ cōpungunt: rogamus tn̄ vt taciturnitate paululū pretermissa: ea nobis pot⁹ dignāter infundas: p q̄ hanc quā videmus in te virtutē: non tā imitatione cōplecti q̄ admiratione possimus. Nā etiā si reuelatus tibi tepor noster impetrare id quod expetimus non meretur: debet hoc saltem labor tanti itineris obtinere: quo huc de bethleemitici cenobij rudimentis institutionis vestre desiderio et profectus nostri amore properauimus.

Propositio abbatis Cheremonis q̄ tribus modis vitia vincantur. Capitulum .vj.

Tunc beatus Cheremon. Tria sunt inquit q̄ faciūt hoīes a vitijs tēperare: id est aut met⁹ gehenne siue presentiū legū: aut spes atq̧ desiderium regni celoꝝ: aut affectus

boni ipſius amoꝛq; virtutū. Nā timoꝛ ita mali contagium legi/
tur execrari. Timoꝛ domini odit maliciā. Spes etiā vitioꝝ om Pro.viij.
niū excludit incurſum. Non enim delinquent omnes qui ſperāt Pſ.xxxiij.
in eū. Amoꝛ quoq; ruinā non metuit peccatoꝝ: qꝛ charitas nū
ꝙ cadit. Et iterū. Charitas operit multitudinē pctōꝝ. Et idcir j.Coꝛ.xiij.
co beatus apl'us omnē ſalutis ſummā: in iſtaꝝ triū virtutū con j.Pet.iiij.
ſummatione cōcludens. Nūc inqt manēt fides: ſpes: charitas: j.Coꝛ.xiij.
tria hec. Fides nāq; eſt que futuri iudicij ac ſupplicioꝝ metu: vi
tioꝝ facit contagia declinari. Spes q̄ mentē noſtrā de preſenti
bus auocās: vniuerſas coꝛpis voluptates celeſtiū premioꝝ ex
pectatione cōtemnit. Charitas q̄ nos ad amoꝛē xp̄i ꝛ ſpiritua/
liū virtutū fructū mentis ardoꝛe ſuccēdens: quicquid illis con/
trariū eſt: toto facit odio deteſtari. Que tria ꝫ ad vnū finē tende
re videant: pꝛouocant enim nos a rebus illicitis abſtinere: ma
gnis tñ excellentie ſue gradib9 ab inuicē diſparant. Duo nanq;
ſuperioꝛa: pꝛopꝛie hoīum ſunt eoꝝ qui ad pꝛofectū tēdētes: nec
dū affectū concepere virtutū. Tertiū ſpecialiter dei eſt ꝛ eoꝝ qui
in ſeſe imaginē dei ac ſimilitudinē receperūt. Ille nāq; ſolus ea
q̄ bona ſunt: nullo metu: nulla remunerationis gratia pꝛouocā
te: ſed ſolo bonitatis affectu operatur. Oia enim vt ait ſalomon
operat9 eſt dñs pꝛopter ſemetipſum. Sue nāq; bonitatis obtē
tu: omnē bonoꝝ copiā dignis indigniſq; largit: qꝛ nec fatigari
iniurijs poteſt: nec iniquitatibus hominum paſſibiliter permo
ueri: ſemper. ſ. manēs perfecta bonitas immutabiliſq; natura.

¶ Quibus gradibus ad ſublimitatē charitatis poſſit aſcendi: ꝛ que ſit in ea ſtabilitas. Capitulū.vij.

ſ I quis igit ad pfectionē tēdit: de illo pꝛimo timoꝛis gra
du quē pꝛopꝛie dicimus eſſe ſeruilē: de quo dicit. Cum
oia feceritis: dicite qꝛ ſerui inutiles ſumus. Ad altioꝛē Luc.xvij.
ſpei tramitē gradu pꝛoficiēte conſcendet: qui iam non ſeruo ſed
mercenario cōparat: qꝛ mercedē retributionis expectat: ꝛ quaſi
de peccatoꝝ abſolutione ꝛ penali timoꝛe ſecurus: ac bonoꝝ ſi/
bi operū cōſcius: licet placiti pꝛemiū videat expetere: tñ ad affe
ctū illū filij q̄ de paterne indulgētie liberalitate confidēs oia q̄
patris ſunt ſua eſſe nō ambigit: puenire nō potuit. Ad quē etiaꝫ
ille pꝛodigus: q̄ cū ſubſtātia patris ēt filij nomē amiſerat: aſpi/
rare nō audet: dicēs: Iā non ſum dignus vocari filius tuus: Luc.xv.
fac me ſicut vnū de mercenarijs tuis. Poſt illas enim poꝛcoꝛuꝫ
ſiliquas quarum ei ſatietas negabatur: id eſt vitioꝝ ſoꝛdidos
cibos: quia in ſemetipſum reuerſus ꝛ ſalutari timoꝛe compun/
ctus: immundiciā poꝛcoꝛum hoꝛrere iam ceperat: ac dire famis
ſupplicia foꝛmidabat: velut iam ſeruus effectus: etiam merce
narij ſtatum de mercede iam cogitās concupiſcit ac dicit. Quā Ibidem.
ti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ꝛ ego hic
fame pereo. Reuertar ergo ad patrem meum: ꝛ dicā illi. Pater:

peccaui in celum ⁊ coꝛam te: iam non ſum dignus vocari filius tuus fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis.

Quantum excellant qui per charitatis affectū declinant a vitijs. Capitulum.viij.

ſ Ed ad iſtā humilis penitētie vocē in occurſum eius pater proſiliēs: maioꝛe ꝙ amiſſa fuerat pietate ſuſcepit: cū ꝗ nō contētus minoꝛa cōcedere: vtroq; gradu ſine dilatione tranſcurſo: priſtine filioꝝ reſtituit dignitati. Feſtinādū pꝛoinde etiā nobis eſt: vt ad tertiū filioꝝ gradum qui omnia q̄ patris ſunt ſua eſſe credunt: per indiſſolubilē charitatis gratiā cōſcendentes: celeſtis illius patris imaginē ac ſimilitudinem recipere mereamur: ⁊ ad imitationem veri illius filij pꝛoclamare poſſimus. Omnia que habet pater: mea ſunt. Quod etiam de
j.Coꝛ.iij. nobis beatus apoſtolus pꝛofitet: dicens. Oīa veſtra ſunt: ſiue paulus: ſiue appollo: ſiue cephas: ſiue mundus: ſiue vita: ſiue moꝛs: ſiue pꝛeſentia: ſiue futura: omnia veſtra ſunt. Ad quā ſimilitudinē etiam ſaluatoꝛis pꝛecepta nos pꝛouocāt. Eſtote in
Math.v. quit ⁊ vos perfecti ſicut ⁊ pater veſter celeſtis perfectus eſt. In illis enim nōnunꝙ ſolet interrūpi bonitatis affectus: cū aliquo vel tepoꝛe vel leticia vel oblectatione vigoꝛ animi relaxat⁹: aut metū ad pꝛeſens gehēne: aut deſideriū ſubtrahit futuroꝝ. Et eſt quidē in illis gradus cuiuſdā pꝛofectus imbuens nos: vt dum vel penaꝝ metu vel pꝛemioꝝ ſpe incipimus vitia declinare: ad charitatis gradū trāſire poſſimus qꝛ timoꝛ inquit nō eſt in charitate: ſed pfecta charitas foꝛas mittit timoꝛē: quoniā timoꝛ pe
j.Joh.iiij. nam hʒ. Qui autē timet non eſt pfectus in charitate. Nos ergo
Ibidem. diligamus: qꝛ deus pꝛioꝛ dilexit nos. Non ergo aliter ad illam verā perfectionē conſcendere poterimus: niſi quēadmodū nullius alterius niſi noſtre ſalutis gratia: pꝛioꝛ nos ille dilexit: ita eum nos quoq; nullius alterius rei niſi ſui tantum amoꝛis dilexerimus obtentu. Quāobꝛem nobis ſtudēdum eſt vt de hoc timoꝛe ad ſpem: de ſpe ad charitatem dei: vel ipſarū virtutum amoꝛē: perfecto mentis conſcendamus ardoꝛe: vt tranſmigrātes in affectum boni ipſius immobiliter quātum humane poſſibile eſt nature quod bonum eſt retentemus.

Quod charitas non ſolū de ſeruis filios faciat: ſed etiam imaginē dei ac ſimilitudinē conferat. Cap.ix.

m Ultū nāq; differt inter eum qui metu gehenne vel ſpe retributionis future: vitioꝝ in ſe extinguit incendia: ⁊ eū qui diuine charitatis affectu ipſam maliciā ⁊ immūdiciam perhoꝛreſcit. ac puritatis poſſidet bonuʒ amoꝛe tātū ⁊ deſiderio caſtitatis: nec iā remunerationē future pꝛomiſſionis aſpiciens: ſed pꝛeſentis boni delectatus conſciētia agit omnia: nec cōtēplatione penaꝝ ſed delectatione virtutū. Hic nanq; ſtatus

nec ſubmotis cunctoꝝ hominum teſtimonijs abuti occaſione pctī: nec ocultis cogitationū violari obiectationibus pōt: omnem affectū virtutis ipſius medulitus retinēs: quicquid illi contrariū eſt: non ſolū corde nō recipit: verūetiā ſummo deteſtaꝛ horrore. Aliud nanqꝫ eſt preſenti bono quempiā delectatū: odio habere vitioꝝ carniſve contagia: aliud future remunerationis intuitu illicitas concupiſcētias refrenare: aliudqꝫ eſt preſens metuere detrimentū: ⁊ aliud futurum formidare ſuppliciū. Poſtremo multo maius eſt propter bonū ipſum a bono nolle diſcedere: ꝙ propter metū mali malis nō prebere cōſenſum. In illo enim voluntariū bonū eſt: in iſto vero velut coactū ⁊ tanꝙ nolēti violenter extortū: vel metu ſupplicij: vel cupiditate premiorum. Nā qui timoris obtentu a vitioꝝ abſtinet blandimentis: adempto timoris obſtaculo: rurſum ad illud qđ diligit reuerteꝛ: ⁊ ob id nec ſtabilitatē boni iugiter obtinebit: ſed nec ab impugnatione quidē aliqñ requieſcet: qꝛ nec firmā ac perpetuā pacem caſtimonie poſſidebit. Ubi eſt enim inquietudo bellorū: non poſſunt nō etiā vulnerū interuenire diſcrimina. Neceſſe eſt enim quemplaꝫ in conflictu ſitū: ꝙuis bellator ſit ac fortiter dimicans ⁊ letalia aduerſarijs vulnera frequēter infligat: nonnunꝙ tñ hoſtili mucrone perſtringi. Qui vero ſupata impugnatione vitioꝝ: pacis iam ſecuritate perfruiꝛ: ⁊ tranſijt in ipſius virtutis affectū iugem ſtatuꝫ illius boni cuius iam totus eſt retētabit: qꝛ damno intime caſtitatis nihil credit eſſe damnoſius. Nec enim charius ac precioſius quicꝙ preſenti iudicat puritate: cui pena grauis eſt: vel virtutū pnicioſa tranſgreſſio: vel ipſius vitij virulēta cōtagio. Huic inꝙ nec reuerentia humane preſentie quicꝙ adijciet honeſtatis: nec minuet ſolitudo: ſed vbiqꝫ ſecū ſemperqꝫ circūferens arbitrū non ſolū actuū ſed etiam cogitationū ſuarum conſcientiam: illi potiſſimum ſtudere contendit: quem nec circumueniri nec falli nec ſubterfugere ſe poſſe cognoſcit.

¶ Quod perfectio charitatis ſit pro inimicis orare: ⁊ quo indicio aīa necdū purgata noſcatur. Cap̄.x.

Q Uē ſtatū ſi quis de adiutorio dei nō de ſtudij ſui labore preſumēs meruerit poſſidere: de conditione ſeruili in q̄ timor eſt: ⁊ mercennaria ſpei cupiditate in q̄ non tā bonitas largiētis ꝙ p̄miū retributionis expetiꝛ: in adoptionē incipiet trāſire filioꝝ: vbi iā nō timor: nō cupiditas: ſed illa charitas q̄ nunꝙ cadit iugiter perſeuerat. De quo timore ⁊ charitate quoſdā increpās dñs: q̄d cuiqꝫ pſone cōueniret: oñdit. Fili⁹ honorat patrē: ⁊ ſeru⁹ dñm ſuū timet. Et ſi pꝛ ego ſum: vbi eſt honor me⁹? Et ſi dñs ego ſum: vbi eſt timor me⁹? Neceſſe eſt enī eū timere q̄ ſeru⁹ ē: qꝛ ſeru⁹ ſciēs voluntatē dñi ſui ⁊ nō faciēs: digne vapulabit plagis multis. Per hāc itaqꝫ charitatē q̄ſquis ad imaginē dei ſimilitudinēqꝫ puenerit bono iā propter boni ipſi⁹ delecta

i.Cor.xiii.
Malac.i.
Luce.xii.

bitur voluntatem: ac ſimileq̄ quodammō poſſidens patientie ac lenitatis affectū: nullis deinceps peccantiū vitijs iraſcetur: ſed veniam potius infirmitatibus eorum condolens atq̄ compatiens implorabit: ſeq̄ reminiſcens tandiu ſimiliū paſſionū ſtimulis impugnatū: donec miſeratione domini ſaluaret: nec ſuo erutū ſtudio ab impugnatione carnali: ſed dei ꝓtectione ſaluatum: nō iracundiā ſed miſericordiā errantibus intelliget impendendā: illū verſiculū ad deū cū omni cordis trāquillitate decantans. Tu dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiā laudis.
Ps̄.115. Et. Niſi q2 dominus adiuuit me: paulominus habitauerat in
Ps̄.93. inferno anima mea. Et in hac mentis hūilitate conſiſtens: poterit etiā euangelicū illud pfectionis explere mandatū. Diligite
Luce.6. inimicos veſtros: τ benefacite his qui oderūt vos: τ orate pro perſequētibus τ calumniātibus vos. Et ita ad illud premiū qđ ſubiungit̄ merebit̄ peruenire: p qđ nō ſolū imaginē dei τ ſimilitudinē preferamus: verūetiā filij dei nūcupemur: vt ſitis inquit
Math.5. filij patris veſtri qui in celis eſt: qui ſolē ſuum oriri facit ſup bonos τ malos: τ pluit ſuper iuſtos τ iniuſtos. Quē affectū beatus Joannes aſſecutū ſe eſſe cognoſcēs ait. Ut fiduciā habeam⁹
1.Joan.4. in die iudicij: q2 ſicut ille eſt τ nos ſumus in hoc mundo. In quo eni infirma τ fragilis humana natura eſſe ſicut ille eſt poteſt: niſi ſe in bonos τ malos: iuſtos τ iniuſtos: ad imitationem dei placida ſemper ſui cordis extēderit charitate. Et vt bonū propter bonū ipſius operet̄ affectū: pueniens ad illam veram adoptionē filiorū dei: de qua idem beatus apoſtolus ita ꝓnunciat.
1.Joan.3. Omnis qui natus eſt ex deo: peccatū nō facit: quia ſemē ipſius in eo eſt: τ nō poteſt peccare: quoniā ex deo natus eſt. Et iterum
1.Joan.5. Scimus: q2 oīs qui natus eſt ex deo non peccat: ſed generatio dei conſeruat eū: τ malignus nō tangit eum. Quod intelligendū eſt nō de omni genere peccatorū: ſed de capitalibus tantū criminibus dici. A quibus ſe quiſquis extrahere atq̄ emūdare noluerit: pro illo in alio loco predictus apoſtolus ne orari quidē
Ibidem. debere ꝓnunciat. Qui ſcit inquiēs fratrē ſuū peccare peccatum non ad mortē: petat τ dabit̄ ei vita peccanti non ad mortē. Eſt peccatū ad mortē: non pro illo dico vt roget quis. Ceterum de illis que ꝓnunciant̄ nō eſſe ad mortem: a quibus etiam hi qui fideliter chriſto deſeruiunt: quātalibet ſemetipſos circunſpectione cuſtodiāt: immunes eſſe nō poſſunt: ita dicit̄. Si dixerimus
1.Joan.1. quoniā peccatū non habemus: ipſi nos ſeducimus: τ veritas in
Ibidem. nobis non eſt. Et iterū. Si dixerimus: q2 nō peccauimus: mendacē facimus eū: τ verbū eius non eſt in nobis. Impoſſibile nāq̄ eſt quēlibet ſanctorū non in iſtis minutis q̄ per ſermonem: per cogitationem per ignorantiam: per obliuionem: per neceſſitatē: per voluntatē: per obreptionē: admittunt̄: incurrere. Que licet ab illo peccato quod ad mortē eſſe dicitur aliena ſint culpa tamē ac reprehenſione carere nō poſſunt. Cum ergo quis

hūc quē predixim⁹ bonitatis affectū ⁊ imitationē dei fuerit
aſſecutus: tūc viſceribus dominice longanimitatis indutus: ꝓ
ꝑſecutoribus quoq; ſuis orabit ſimiliter: dicens. Pater ignoſce Luce.23.
eis: nō eñ ſciunt qđ faciūt. Ceterū euidens indiciū eſt aīe nec-
dū vitiorū fecibus eliquate: in criminibus alienis nō affectū
miſericordie cōdolere: ſed rigidā iudicantis tenere cenſurā. Nā
quēadmodū ꝑfectionē cordis poterit obtinere is qui nō habet
illud qđ ap̄lus plenitudinē legis cōſummare poſſe ſignauit. Al Gal.6.
terutrū inquiens onera veſtra portate: ⁊ ſic implebitis legē chri
ſti. Sed nec illā virtutē poſſidet charitatis: que nō irritat̄. non 1.Cor.13.
inflat̄: nō cogitat malū: q̄ oīa ſuffert: oīa ſuſtinet. Juſtus eñ mi Pro.13.
ſeret̄ animas pecorum ſuorū: viſcera autē impiorū ſine miſeri-
cordia. Jdeoq; iiſdem vitiis monachū ſubiacere certiſſimū eſt:
q̄ in alio inclemēti atq; inhūana ſeueritate cōdemnat. Rex enim
rigidus incurrit mala ⁊ q̄ obturat aures ſuas ne audiat infirmū Pro.21.
⁊ ipſe inuocabit ⁊ non erit qui exaudiat eum.

¶ Interrogatio cur affectum timoris ⁊ ſpei dixerit imperfectum. Capitulum.xi.

g Ermanus. Potēter quidē atq; magnifice de ꝑfecta dei
charitate diſſertū eſt: verūtamē illud nos ꝑmouet qđ cū
eā tanta laude pretuleris: timorē dei ⁊ ſpem retributio
nis eterne īꝑfecta eſſe dixiſti: cum vtiq; multo aliud videat̄
de eis ꝓpheta ſenſiſſe dicēs. Timete dominū omnes ſancti ei⁹ Ps.33.
quia nihil deeſt timentibus eū. Et iterū in obſeruandis iuſtifi-
cationibus dei: retributionis ſe cōtemplatione fateat̄ exercita
tū. Jnclinaui inquiens cor meum ad faciendas iuſtificationes Eiuſ.118.
tuas in eternū ꝓpter retributionē. Et apoſtolus. Fide inq̄t moy Hebre.11.
ſes grādis fact⁹ negauit ſe eſſe filiū filie pharaōis: magis eligēs
affligi cū populo dei: q̄ tēporalis peccati habere iocūditatem:
maiores diuitias exiſtimans theſauris egyptiorū improperiū
chriſti. Aſpiciebat eñ in remunerationē. Quomō ergo imperfe
cta eſſe credēda eſt: cū ⁊ beatus dauid retributionis obtētu: iu-
ſtificationes dñi ſe feciſſe glorieť ⁊ legiſlator ꝑmia futura ꝓſpi-
ciens: ſpreuiſſe adoptionē regie dignitatis: ⁊ afflictionē dirū ſi-
mā egyptiorū theſauris pretuliſſe dicatur.

¶ Reſponſio de diuerſitate perfectionū. Capi.xii.

c Heremō. Pro ſtatu atq; mēſura vniuſcuiuſq; mentis:
ſcriptura diuina ad diuerſos ꝑfectionū gradus: arbi-
triī noſtri ꝓuocat libertatē. Nec eñ poterat vniformis
omnibus ꝑfectionis corona proponi: quia nec omniū vna vir-
tus aut volūtas aut feruor eſt: ⁊ idcirco ipſarū quodāmodo per
fectionū diuerſos ordines diuerſaſq; mēſuras ſermo diuinus in
ſtituit. Qđ ita eſſe euāgelicarū q̄ beatitudinū varietas euidēter
oſtēdit. Licz eñ beati dicant̄ quoꝝ ſunt regna celorū: ⁊ beati qui Mat.5.

poſſidebūt terrā: ⁊ beati qui conſolationē recipient: ⁊ beati qui
ſaturitatē potientur: tamē multū credimus intereſſe inter habi-
tationem regni celoꝝ ⁊ poſſeſſionē illius quecūq; eſt terre: ⁊ in-
ter perceptionē cōſolationis ⁊ plenitudinē ſaturitatiſq; iuſticie:
multūq; diſtare inter illos qui miſericordiā cōſequent: ⁊ illos q̄
1.Coꝛ.15. glorioſiſſima viſione dei pfrui merebuntur. Alia gloria ſolis: ⁊
alia gloria lune: ⁊ alia gl̄ia ſtellaꝝ. Stella eñi a ſtella differt in
gloria: ita ⁊ reſurrectio mortuorū. Cū igitur iuxta hunc modū
ſcriptura diuina timentes deū laudet ⁊ dicat. Beati oēs qui ti-
Pſ̄.127. mēt dominū: ⁊ plenā p hoc illis beatitudinē repromittat: iterū
tū dicit. Timor nō eſt in charitate: ſed perfecta charitas foras
1.Joan.4. mittit timorē: quoniā timor penā habet. Qui aūt timet: non eſt
pfectus in charitate. Et rurſus: cū ſeruire deo glorioſum ſit ⁊ di-
cat. Seruite domino in timore. Et magnū tibi eſt vocari ſeruū
Pſ̄.2. meū. Et. Beatus ſeruus ille quē cū venerit dñs ſuus inuenerit
Luce.12. ſic facientē: tū ad apoſtolos dicit. Jam nō dicā vos ſeruos: quia
Joan.15. ſeruus neſcit qd faciat dñs ſuus: Vos aūt dico amicos: quia om-
Ibidem. nia quecūq; audiui a patre meo: nota feci vobis. Et iterū. Vos
amici mei eſtis: ſi feceritis ea q̄ precipio vobis. Videtis ergo p-
fectionū gradus eſſe diuerſos: ⁊ de excelſis ad excelſiora nos a
dño prouocari. ita vt is qui in timore dei beatus ⁊ pfectus exti-
terit: ambulans ſicut ſcriptū eſt: de virtute in virtutē. ⁊ de pfe-
ctione ad aliam perfectionem: id eſt de timore ad ſpem mentis
alacritate cōſcendens: ad beatiorē denuo ſtatū qđ eſt charitas
inuitet. Et q̄ fuerit fidelis ſeruus ac prudēs: ad amicitie ſodali-
tatē ⁊ adoptionē trāſeat filioꝝ. Sc̄dm ergo hūc ſenſum nr̄a q̄ eſt
intelligēda ſententia: nō quo cōtemplationē perpetue illius pe-
ne vel beatiſſime retributionis q̄ repromittitur ſanctis: nullius
pnūciemus eſſe momenti: ſed qz cū ſint vtiles: ⁊ ſectatores ſuos
ad initia beatitudinis introducant: charitas rurſum in qua ple-
nior fiducia ppetuūq; iam gaudiū eſt: aſſumens eos de timore
ſeruili ⁊ mercennaria ſpe: ad dilectionē dei ⁊ adoptionē tranſfe-
Joan.14. ret filiorū: ⁊ quodāmodo pfectiores faciet de perfectis. Multe
eñi ait ſaluator manſiones ſunt apud patrē meū. Et licz omnia
aſtra eſſe videant in celo: inter claritatem tamē ſolis ⁊ lune at-
q; luciferi ceterarūq; ſtellarū multa diſtantia eſt. Et idcirco bea-
tus apl̄us: nō ſolū timori ac ſpei: ſed etiā cūctis chariſmatibus
q̄ magna ac mirifica habent: eam preferens ſupra modū: excel-
lentiorē omnib⁹ viam charitatis oſtendit. Nā cū vellet expleto
omni catalogo ſpiritualiū chariſmatū: virtutū eius mēbra deſcri-
bere: ita prefatus eſt. Et adhuc ſupra modū excellentiorē viam
1.Coꝛ.11. vobis demonſtrat. Si linguis hominū loquar ⁊ angeloꝝ: ⁊ ſi ha-
1.Coꝛ.12. buero pphetiā ⁊ nouerim myſteria omnia ⁊ omnē ſcientiā: ⁊ ſi
habuero omnē fidē ita vt mōtes transferā: ⁊ ſi diſtribuero in ci-
bos pauperū oēs facultates meas: ⁊ ſi tradidero corpus meū
ita vt ardeā: charitatē aūt nō habuero: nihil mihi prodeſt. Vi-

detis ergo nihil precioſius: nihil perfectius: nihilqȝ ſublimius
(ꝛ vt ita dixeri) nihil charitate pe. ennius inueniri. Sine eñ Ibidem.
ꝓphetie euacuabunt: ſiue lingue ceſſabunt: ſiue ſcientia deſtrue
tur. charitas autē nūq̄ excidet: ſine qua nō ſolū illa precellentiſ
ſima charismatū genera: ſed etiā martyrii ipſius gloria vacuat.

De timore q̄ charitatis magnitudine generatur. Capitulum. xiij.

Uiſonis igit̃ in huius fuerit charitatis ꝑfectione fun
q datus neceſſe eſt vt ad illū ſublimiorē charitatis timo
rē gradu excellētiore cōſcēdat quē nō penarū terror nec
cupido ꝓmioꝝ ſȝ amoris gñat magnitudo: q̄ vel filiꝰ in dulcētiſ
ſimū patrē: vel fratrē frater: vel amicū amicus: vel cōiugē con
iunx ſollicito reuereť affectu: dū ei⁹ nō verbera neqȝ cōuitia: ſed
vel tenuē amoris formidat offenſam: atqȝ in oībus nō ſolū acti
bus: verſ etiā verbis attonita ſemp̱ pietate diſtendit: ne erga ſe
quātulācūq̄ feruor dilectionis illi⁹ intepeſcat. Cui⁹ timoris ma
gnificētiā. Eſaias vn⁹ ꝓphetarū elegāter expſſit. Diuitie inqens Eſa.33.
ſalutis: ſapiētia ꝛ ſciā: timor dñi ipſe theſaurus ei⁹. Nō potuit
timoris iſtius dignitatē ac meritū magis euidēter exꝓmere: q̄ vt
diuitias ſalutis: q̄ in vera ſapiētia dei ſciētiaqȝ cōſiſtūt: dice
ret niſi a timore dñi nō poſſe ſeruari. Ad hūc igiť nō eū nō pecca
tores: ſȝ ſcī ꝓpheticis inuitanť eloquijs: dicēte pſalmigrapho: Pſ.33.
Timete dñm oēs ſcī ei⁹: q: nihil deeſt timētibus eū. Qui eñ h
timore dñm metuit: ꝑfectiōi ei⁹ certū eſt nihil deeſſe. Nā de illo ti
more penali euidēter Jo. apl̃us dicit. Qui timet nō eſt ꝑfectus 1.Joan.4.
in charitate: q: timor penā hȝ. Multa ḡ diſtātia eſt inter iſtū ti
morē cui nihil deeſt: q̄ ſapiētie ſciētieqȝ theſaurus eſt: ꝛ illū imp
fectū q̄ ꝓncipiū ſapiētie nūcupať: q̄qȝ penā in ſeſe cōtinēs, de ꝑfe
ctorū cordib⁹ ſupueniēte plenitudie charitatis extruditur. Timor Ibidem.
eñ nō eſt in charitate: ſȝ ꝑfecta charitas foras mittit timorē. Et
reuera ſi ꝓncipiū ſapiētie in timore cōſiſtit: q̄ erit ei⁹ niſi in xp̃i
charitate ꝑfectio: q̄ illū in ſeſe ꝑfecte dilectiōis cōtinēs metū: nō
iā principiū ſed theſaurus ſapientie ꝛ ſciētie nuncupať. Et ide
circo duplex timoris eſt gradus: vnus incipientiū: id eſt eorū q̄
adhuc ſub iugo ꝛ terrore ſeruili ſunt: de quo diciť. Et ſeruus do Malac.1.
minū ſuū timebit. Et in euāgelio. Jā nō dico vos ſeruos: q: ſer Joan.15.
uus neſcit quid faciat dñs eius. Et ideo ſeruus inquit non ma Eiuſ.8.
net in domo in eternū: filius manet in eternū. Jmbuit eñ nos
vt ab illo penali metu ad charitatis pleniſſimam libertatem ꝛ
amicorū filioꝝqȝ dei fiduciā trāſeamus. Deniqȝ beatus apl̃us
q̄ ſeruilē illū timoris gradū olim charitatis dñice virtute tran
ſcenderat: inferiora deſpiciens: maiorib⁹ ſe ditatū donis a dño
ſic ꝓfiteť. Nō eñ inq̄t dedit nobis deus ſpm̃ timoris: ſed virtu 2.Ti.1.
tis ꝛ dilectiōis ꝛ ſobrietatis. Eos etiā q̄ ꝑfecta celeſtis illi⁹ patris
dilectiōe flagrabāt: quoſqȝ ex ſeruis filios adoptio diuina iā fe

Roma. 8. cerat hoc adhortaꝫ eloquio. Nō eñ accepiſtis ſpiritum ſeruitu
tis iterū in timore: ſꝫ accepiſtis ſpiritū adoptionis filiorꝫ: in
quo clamam⁹. Abba pater. De hoc etiā metu cū illā ſeptiformē
ſpūſſancti gratiā ꝓpheta deſcriberet: quē in homine illo domi-
nico ſm incarnationis diſpenſationē deſcēdiſſe non dubiū eſt:
Eſa. 11. dixiſſetqꝫ. Et requieſcet ſup eum ſpūs dñi ſpūs ſapientie ꝛ intel
lectus: ſpūs conſilij ꝛ fortitudinis: ſpūs ſciētie ꝛ pietatis. no
uiſſime velut quiddā precipuū intulit: dicens. Et replebit eum
ſpūs timoris domini. In quo ꝑmitus illud diligētius eſt intuē
dū: ꝙ non dixerit. Et requieſcet ſuper eū ſpūs timoris domini:
ſicut de illis ꝑoribus dixerat. Sed replebit inquit eū ſpūs timo
ris dñi. Tanta eñ vbertatis eius eſt magnitudo: vt quē ſemel
ſua virtute poſſederit nō partē ſed totā eius occupet mētē. Nec
immerito. Illi eteñ que nunꝙ excidet coherēs charitati: nō ſo
lum replet ſed etiā ꝑpetua ꝛ inſeparabili eum quē ceperit poſſi
det iugitate: nullis leticie temporalis vel voluptatū oblectatio
nibus imminutus. Qd̄ nunꝙ illi qui foras mittaꝫ timori eue-
nire cōſueuit. Hic eſt igiꝫ ꝑfectionis timor: quo homo ille domi
nicus: q̄ nō ſolū redimere humanū genus: ſꝫ etiā ꝑbere venerat
1. Pet. 2. ꝑfectionis formā atqꝫ exempla virtutū: repletus fuiſſe narraꝫ.
Illū eñ ſeruilē ſuppliciorū timorē: verus dei filius qui peccatū
nō fecit nec dolus inuentus eſt in ore eius: habere nō potuit.

¶ Interrogatio de cōſummatiōe caſtitatis. Ca. xiiij

GErmanus. Quia de ꝑfectione charitatis ſermo digeſtus
eſt: volumus etiā de caſtitatis fine aliqua liberius ſciſci
tari. Non eñ ambigimus illud ꝑcelſum faſtigium chari
tatis: per quā ſicut hucuſqꝫ diſſertum eſt: ad imaginē dei ſimili-
tudinēqꝫ cōſcendiꝫ: ſine caſtitatis perfectione ſubſiſtere omni-
no non poſſe. ſed vtrū ita eius poſſit ꝑpetuitas obtineri: vt nū
ꝙ libidinis titillatio integritatē noſtri cordis infeſtet: ꝛ ita va
leamus ab hac paſſione carnali degētes in corpore regenerari:
vt nunꝙ incentiuorū eſtibus aduramur: volumus edoceri.

¶ Dilatio expoſitionis poſtulate. Capitulum. xv.

CHeremon. Sūme quidē beatitudinis ac ſingularis eſt
meriti: ita iſtū ꝑ quē dño coherem⁹ affectū: vel diſcere iu
giter vel docere: vt meditatio ei⁹ ſm pſalmigraphi ſen
tentiā oēs vite noſtre dies nocteſqꝫ conſummat: ꝛ mentē noſtrā
inſatiabiliter eſurientem ſitientemqꝫ iuſtitiā: celeſtis huius ci
bi perpetua ruminatione ſuſtentet. Sed cōſulendum eſt etiā iu
mento corporis noſtri ſm benigniſſimam ſaluatoris noſtri pru
Mat. 26. dentiā: ne deficiat in via. Spiritus enim ꝓmptus caro aūt in
firma: q̄ etiā nunc vel exigui cibi pceptione curanda eſt vt poſt
refectionem eius etiā ad ea que deſideratis diligentius indagā
da: mentis quoqꝫ addatur intentio.

¶ Explicit collatio prima abbatis Cheremonis de ꝑfectione.

¶ Incipit annotatio capitulorū collationis ſecunde eiuſdem abbatis de caſtitate.

Ca.j. De verbis abbatis Cheremonis de caſtitate.
ij De corpore peccati ꝛ membris eius.
iij De mortificatione fornicationis ꝛ immundicie.
iiij Quod ad obtinendam caſtimonie puritatem nō ſufficiat humani laboris intentio.
v De vtilitate impugnationis que nobis de incentiuorum eſtibus generatur.
vi, Quod patientia ardorem fornicationis extinguat.
vij De differentijs ꝛ gradibus caſtitatis.
viij Quod de natura caſtitatis ꝛ effectu eius: inexperti tractare non poſſint.
ix Interrogatio an corporis motum etiam dormientes poſſimus euadere.
x Reſponſio ꝙ per ſomnū accidens carnis commotio non officiat caſtitati.
xj Quod multum interſit inter continentiam ꝛ caſtitatem.
xij De mirabilibus que peculiariter in ſanctis ſuis dominus operatur.
xiij Qꝺ ſoli q̄ experiunt agnoſcāt dulcedinē caſtitatis
xiiij Interrogatio de continentie qualitate ꝛ temporis modo in quo caſtitas perfici poſſit.
xv Reſponſio intra quod tempus poſſibilitas caſtitatis poſſit agnoſci.
xvj De fine ac remedio caſtitatis.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio ſecunda abbatis Cheremonis de caſtitate.

¶ De verbis abbatis Cheremonis de caſtitate. Capitulum.j.

REfectione tranſacta: que doctrine cibum deſiderantibus nobis oneroſa magis viſa eſt ꝙ iocunda: cū ilico nos ꝑmiſſi ſermonis debitū ſenex expectare ſenſiſſet: grata eſt inquit mihi non ſolum attonita ad diſcendū veſtre mentis intentio: ſed etiā diſciplina propoſite queſtionis. Rationabilis enī tenera interrogationis a vobis ordo ſeruatus eſt. Neceſſe eſt enī vt tam excelſe plenitudinem charitatis imenſa illa ꝑfecte atq̧ ꝑpetue caſtimonie ꝑmia conſequātur: parq̧ ſit gaudium in tanta paritate palmarū. Tanta enī ſibi ſocietate federant: vt vna abſq̧ altera neq̄at poſſideri. Hoc igit ꝓpoſitio veſtra cōpleta eſt: vt verū ignis ille cōcupiſcentie:

cuī⁹ hec caro velut inſitū ſentit ardorē: ad plenū poſſit extingui:
Coloſ.3. diſputatione ſimili pāderem⁹. De quo primū q̄d beat⁹ apoſtol⁹
ſenſerit diligētius inquiramus. Mortificate inquit membra ve
ſtra que ſunt ſup terram. Prius ergo q̄ cetera perſcrutemur: q̄
iſta ſint membra que mortificari p̄ceperit indagem⁹. Neq; enim
beat⁹ apoſtolus ad abſciſionē manuū aut pedū aut genitalium:
inimici nos p̄ceptione compellit: ſ3 corp⁹ peccati qđ vtiq; cō
ſtat ex membris: q̄ totius deſtrui zelo pfecte deſiderat ſanctita
Roma.6. tis: de quo corpore alibi. Ut deſtruatur inquit corpus peccati.
Et que ſit ei⁹ deſtructio cōſequēter exponit: vt iam inquit non
ſeruiamus peccato. A quo etiā ſe liberari cum eiulatu poſtulat
Eiuſdē.7. dicens. Infelix ego hō: qs me liberabit de corpore mortis hui⁹

De corpore peccati & membris eius. Capitulū.ij.

Hoc itaq; peccati corpus multis viciorū membris pro
b baſ extructum: & ad eius attinere portionem quicquid
vel facto vel dicto vel cogitatiōe peccaſ: cuius mēbra re
ctiſſime ſuper terram eſſe dicūtur. Nō eñ poſſunt hi qui eorum
Phil.3. vtunſ miniſterio veridice profiteri. Noſtra autē conuerſatio in
celis eſt. Huius igiſ corporis in hoc loco apoſtolus membra de
Coloſ.3. ſcribens. Mortificate inquit membra veſtra que ſunt ſuper ter
ram: fornicationem: immūdiciā: libidinem concupiſcentiā ma
lam: & auariciā que eſt ſimulacrorū ſeruitus. Primo itaq; loco
fornicationem credidit inferendā: que carnali cōmixtione pfici
tur. Secūdū etiā mēbrū immūdiciā nūcupauit: que nonnunq̄
abſq; vllo mulieris tactu: vel dormiētibus vel vigilātibus per
incuriā incircūſpecte mētis obrepit: & ideo notaſ ac p̄hibeſ in
lege: que immūdos quoſq; non ſolū ſacrarū carniū pticipatiōe
Leui.7. priuauit: verūetiā ne cōtactu ſuo ſancta polluerēt: a caſtroꝝ inſi
ſit cōgregatiōe ſecerni: dicens. Aīa q̄cūq; comederit de carnibus
Deuter.23. ſacrificij ſalutaris (qđ eſt dñi) in q̄ eſt immūdicia: pibit coram
dño: & quicquid tetigerit immundus: immundum erit. In Deu
teronomio quoq;. Si fuerit inter vos hō qui nocturno pollut⁹
eſt ſomnio: egredieſ extra caſtra: & non reuerteſ p̄us q̄ ad ve
ſperā: laueſ aqua & poſt ſolis occaſuꝫ regredieſ in caſtra. Deinde
tertiū peccati membrū libidinem ponit: que in receſſibus coale
ſcens anime accidere quippiā etiā ſine corporis paſſione poteſt
Libidinē eñ ab eo quod libeat dictā eſſe nō dubiū eſt. Poſt hec
de maioribus peccatis ad minora deſcendēs: quartū intulit mē
brū cōcupiſcentiā malā: q̄ nō ſolū ad p̄dictā impudicitie paſſio
nem: verūetiā ad oēs noxias cupiditates generaliter referri pōt
Mat.5. q̄ corrupte tm̄modo voluptatis eſt egritudo. De q̄ dñs in euan
gelio. Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eā: iā mechat⁹ eſt eā
in corde ſuo. Multo eñ ma⁹ eſt etiā tunc mētis lubrice deſide
riū continere: cum ei illecebroſi aſpect⁹ offertur occaſio. Qui
bus manifeſtiſſime cōprobaſ: ad pfectionē puritatis caſtimo

niſi cõtinẽtie corpalis ſolũ nõ poſſe ſufficere: niſi ei & mentis ad dat̃ integritas. Poſt que omnia nouiſſimũ illud corporis mem brũ: ⁊ auariciã inquit: pculdubio oſtendens nõ ſolũ ab appe titu rerũ alienarũ animũ cõtinẽdũ: verũetiã ppria magnanimi ter cõtemnẽda. Hoc enim ⁊ in Actibus apoſtolorũ feciſſe legit̃ credentiũ multitudo: de q̃ dicit̃. Multitudinis aũt credentium erat cor vnũ ⁊ aĩa vna: nec quiſq̃ eoꝝ que poſſidebant aliquid ſuũ eſſe dicebat: ſed erant illis oĩa cõmunia. Quotquot eñ poſ ſeſſores agroꝝ aut domoꝝ erãt: vendentes afferebãt precia eoꝝ que vendebant: ⁊ ponebãt ante pedes apoſtolorũ. Diuidebat̃ aũt ſingulis prout cuiq̃ opus erat. Et ne ad paucos ptinere vi deret̃ iſta pfectio: auariciã ſimulacrorũ ſeruitutem eſſe teſtatus eſt. Nec immerito. Quiſq̃s eñ nõ cõmunicat neceſſitatib⁹ ege noꝝ: ⁊ pecunie ſue quã infideli tenacitate cõſeruat: chriſti pce pta poſtponit: idolatrie crimen incurrit: amorem ſcilicet mate rie mundialis diuine preferens charitati. Actu: 4.

¶ De mortificatiõe fornicatiõis ⁊ immũdicie. Ca. iij.

Si ergo multos ita p chriſto ſuas videmus abieciſſe ſub ſtãtias: vt nõ ſolũ poſſeſſionẽ pecuniarũ verũetiã deſide riũ de cordibus eoꝝ in ppetuũ pbemus abſciſum: conſe quens eſt vt eodem modo etiã fornicationis ardorem extingui poſſe credam⁹. Neq̃ eñ rem impoſſibilẽ apoſtolus cũ poſſibili cõiunxiſſet: ſed vtraq̃ ſciẽs eſſe poſſibilia: pari mõ mortificãda decreuit. Et intantum btũs apl̃s fornicationẽ ſiue immũdiciã de noſtris mẽbris extirpari poſſe cõfidit: vt nõ ſolum mortifi cari ea: ſz nec noĩari q̃dẽ in nobis debere pnunciet. Fornicatio in quiẽs ⁊ oĩs immũdicia aut auaricia nec nominet̃ in vobis: aut turpitudo: aut ſtultiloquiũ: aut ſcurrilitas que ad rẽ non perti net. Que etiam pari modo perniciosa eſſe: ⁊ equali nos a regno dei excluſione depellere: edocet dicens. Illud aũt ſcitote: q eñ om nis fornicator aut immũdus aut auarus qđ eſt idolorũ ſeruit⁹: non habet hereditatem in regno xp̃i ⁊ dei. Et iterũ. Nolite erra re: neq̃ fornicari neq̃ idolis ſeruiẽtes: neq̃ adulteri: neq̃ mol les: neq̃ maſculorum cõcubitores: neq̃ fures: neq̃ auari: neq̃ ebrioſi: neq̃ maledici: neq̃ rapaces: regnũ dei poſſidebũt. Du biũ pinde eſſe nõ õz: fornicationis ⁊ immũdicie de membris no ſtris aboleri poſſe contagium: q eñ quidẽ nõ aliter eã q̃ auariciã ſtultiloquiũ ſcurrilitatẽ ebrietatẽ ac furta quorũ facilis ampu tatio eſt: mandauerit abſcidenda. Ephe: 5. Ibidem. i. Cor. 6.

¶ Quod ad obtinendã caſtimonie puritatẽ: nõ ſuffi cit humani laboris intentio. Capitulũ. iiij.

Certos tñ eẽ nos pueniẽt: q̃ lz oẽs cõtinẽtie diſtrictionẽ: fa mẽ ſcz ac ſitim: vigilias q̃z ⁊ operis iugitatẽ: atq̃ inceſſa bile ſubeamus ſtudium lectionis: perpetuam tamen ca

ſtimonie puritatē bonoꝝ laboꝝ merito contingere nequeamus: niſi in his iugiter deſudātes: experiētie magiſterio doceamur/in corruptionē eius diuine gratie largitate cōcedi. Ob hoc ſane ſolūmodo ſe vnuſquiſq; infatigabiliter in his exercitijs ꝑdurare debere cognoſcat: vt ꝑ illoꝝ afflictionē miſericordiā dñi ꝯſecut⁹ de impugnatione carnis a dñatione ꝑpotentiū vitioꝝ diuino mereat munere liberari: nō quo adepturū ſe ꝑ illa cōfidat iſtā quā cupit inuiolatā corporis caſtitatē. Tanto aūt erga acquiſitionē caſtimonie deſiderio atq; amore inflāmemur: quanto quis pecuniarū cupidiſſimus appetitor: vel qui ſumma honoꝝ ambitione diſtendit: vel qui intolerabili pulchre mulieris amore raptat deſideriū ſuū impatientiſſimo ardore optat expleri: ꝛ ita fiet vt dū pro integritatis perpetuitate inſatiabili cupiditate ſuccendimur. deſiderabilis deſpiciat cibus: neceſſarius horreat potus: ſomnus deniq; ipſe nature debit⁹ reſpuat: vel certe vt deceptor fraudulentiſſimus puritatis ꝛ emulus atq; cōtrarius caſtitati: attonita atq; ſuſpecta mente capiat: ꝛ ita vnuſquiſq; quotidie integritatis ſue matutinus explorator effect⁹: de collata ſibi purificatione cōgaudeat eāq; ſe nō ſuo ſtudio nec vigilātia ſed ꝓtectione dñi ſentiat cōſecutū: ac tādiu illius perſeuerantiā ſuo corpori intelligat cohesurā: q̄diu eā dñs ſua fuerit miſeratione largitus. Qui eñi hāc ſtabiliter obtinet fidē: nequaq̄ ſuperbū ſapiens de ſua virtute cōfidet: neq; ſeductus longis obſceni liquoris inducijs blādiſſima ſecuritate ſoluet: ſciens impuriſſime colluuionis aſpergine ſe ꝓtinus maculandū: ſi vel paululū quid ab eo ꝓtectio diuina diſceſſerit: ac ꝓinde ꝑ ꝑpetuitate eius cū omni cōtritione ꝛ hūilitate cordis: indefeſſis eſt orātiōib⁹ excubādū

¶ De vtilitate impugnationis que nobis de incentiuorum eſtibus generatur. Capitulum.v.

Uultis aūt cauere per huius rei quā dicimus veritatem euidēs argumentū: ꝑ qđ ꝛ hec que dicta ſunt approbetis ꝛ iſtā corporis pugnā q̄ inimica vobis putat ac noxia: vtiliter mēbris noſtris inſertā eſſe doceamini: Cōſiderate queſo illos qui corpore ſunt ſpadones: q̄ precipue cauſa in virtutibus appetendis deſides reddat ac tepidos. Nonne q2 corrūpende caſtitatis credūt ſe periculū nō habere: Quod tamē nemo ita ꝓpoſuiſſe me credat: vt neminē eoꝝ penitus inueniri poſſe confirmem: perfecta abrenūciatione flagrantem: ſed quia naturā quodāmodo ſuā vincant: ſi qui forte eoꝝ ad ꝓpoſitā ꝑfectionis palmā ſumma animi diſtrictiōe cōtendūt: cuius ardor ac deſideriū eū quē ſemel accenderit: famē: ſitim: vigilias: nuditatē: cunctoſq; labores corporis: nō ſolū patienter verūetiam libenter ſuſtinere cōpellit. Uir eñi in doloribus laborat ſibi: ꝛ vim facit perditioni ſue. Et iterum. Anime aūt egēti etiam amara dulcia videntur. Alias nāq; nō poterunt deſideria ꝑſentiū rerū vel reprimi

Prouer.27

vel auelli: niſi ꝓ iſtis affectibus noxijs quos cupimus amputa
ri: alij ſalutares fuerint intromiſſi. Nullatenus eñi valet viua-
citas mẽtis: abſq3 alicuius deſiderij vel timoris: gaudij vel me
roris affectione ſubſiſtere: niſi hec eadẽ in bonã partẽ fuerint im
mutata. Et idcirco ſi carnales cõcupiſcẽtias de cordib⁹ nr̃is de
ſideramus extrudere: ſpiritales in earũ locis plãtemus ꝓtinus
volũtates: vt his animus noſter ſemꝑ innexus ⁊ habeat quib⁹
iugiter immoreť: ⁊ illecebras preſentiũ ac tẽporaliũ reſpuat gau
diorũ. Cũq3 in hũc ſtatũ mens noſtra quotidianis exercitijs eru
dita ꝓfecerit: tũc verſiculi illius affectũ experiẽtia docẽte cõci-
piet: quẽ omnes quidẽ ſolita pſallendi modulatione cõcinimus
virtutẽ vero eius nõ niſi pauci expertiq3 percipiũt. Prouidebã dñm in cõſpectu meo ſemꝑ: qm̃ a dextris eſt mihi ne cõmouear. Ps̃. 15.
Ille etenĩ ſolus vim atq3 intellectũ huius carminis efficaciter aſ
ſequiť: qui perueniẽs ad iſtã de qua loquimur corporis atq3 ani
me puritatẽ: intelligit ſe cũctis momẽtis ne rurſus ab eadẽ de-
uoluať: a dño cõſeruari: dextraſq3 ſuas id eſt operationes ſanctas
ab eodem iugiter cõmuniri. Dñs eñi ſanctis ſuis non a ſiniſtris
(q2 nihil habet ſiniſtrũ vir ſanctus) ſed a dextris ſemꝑ aſſiſtit:
a peccatoribus vero ⁊ impijs nõ videť: q2 nõ habent illas de-
xteras quib⁹ dñs cõſueuit aſſiſtere: nec poſſunt dicere cũ prophe
ta. Oculi mei ſemꝑ ad dñm: quoniam ipſe euellet de laqueo pe-
des meos. Qḋ nullus poterit veridice ꝓfiteri: niſi qui vniuerſa Ps̃. 24.
que in hoc mundo ſunt aut noxia aut ſuperflua aut certe inferio
ra ſummis virtutibus iudicãs: oẽm intuitũ ſuũ: omne ſtudiũ:
omnem curam erga cultũ ſui cordis ⁊ caſtimonie defixerit puri
tatẽ: atq3 ita mens iſtis exercitijs elimata: ⁊ ꝓfectibus expo-
liata: ad perfectã corporis atq3 anime perueniet ſanctitatẽ.

¶ Quod patientia ardores fornicationis extinguat. Capitulum. vj.

Quantũ eñi quis in lenitate ac patiẽtia cordis: tantũ in
corporis puritate ꝓficiet quantoq3 longius iracundie
ꝓpulerit paſſionẽ: tanto caſtitatẽ tenacius obtinebit.
Non eñi eſtus corporis declinabit niſi qui animi motus ante cõ
preſſerit. Qḋ aptiſſime ſaluatoris noſtri ore laudata beatitu- Matthe. 5.
do declarat. Beati mites: qm̃ ipſi poſſidebũt terrã. Nõ ergo ali-
ter noſtrã poſſidebimus terrã: id eſt nõ alias ditioni noſtre re-
bellis huius corporis terra ſubdeť: niſi mens noſtra prius fue
rit patiẽtie lenitate fundata: nec poterit quis aduerſus carnem
ſuã inſurgentia libidinis bella cõprimere: niſi prius armis mã- Ps̃. 36.
ſuetudinis inſtruať. Mãſueti eñi poſſidebũt terram: ⁊ inhabi-
tabunt in ſeculũ ſeculi ſuper eã. Hãc inq̃ terrã quemadmodum
obtinere poſſimus: idẽ ꝓpheta in cõſequentibus pſalmi ipſius
edocet. Expecta dñm ⁊ cuſtodi viã eius ⁊ exaltabi te: vt heredi
tate capias terram. Cõſtat ergo ad poſſeſſionem terre iſtius ſir-

miter obtinendã: neminem poſſe cõſcẽdere: niſi illos tantũ qui
per immobilẽ patiẽtie lenitatẽ vias dñi duras ac ꝑcepta ſeruan
tes: de ceno carnaliũ paſſionũ extrahẽte eodẽ fuerint exaltati.
Manſueti ergo poſſidebũt terrã: ⁊ nõ ſolũ poſſidebunt eã: ſed
etiã delectabunt in multitudine pacis: qua nemo in cuius car
ne adhuc bella cõcupiſcẽtie ſuſcitant ſtabiliter perfruet. Neceſ
ſe eſt eñi infeſtari eũ diriſſimis demonũ prelijs: ⁊ ignitis luxu
Ps.45. rie iaculis ſauciatũ: a terre ſue poſſeſſione deuolui donec domi
nus auferat bella vſqꝫ ad finis terre eius: arcũ cõterat ⁊ cõfrin
gat arma: ⁊ ſcuta cõburat igni: illo ſcꝫ quẽ venit dominus mit
tere ſuper terrã. Arcus etiam ⁊ arma cõfringat: quib⁹ aduerſus
eũ nequitie ſpiritales diebus ac noctib⁹ dimicantes: ignitis cõ
figebant cor eius iaculis paſſionũ. Et ita cum eũ dominus con
terens bella ab omnibus incentiuorũ eſtibus liberarit: ad illũ
puritatis perueniet ſtatũ: vt depoſita confuſione qua ſemetipſm
Ps.90. id eſt carnẽ ſuam dũ impugnaret horrebat: incipiat ea velut pu
riſſimo tabernaculo delectari. Non eñi accedent ad eũ mala: et
flagellum nõ appropinquabit tabernaculo eius: ad illud ſcili
cet propheticũ patiẽtie virtute perueniens: vt manſuetudinis
merito non modo ſuã hereditet terrã: verumetiã delectet in mul
titudine pacis. Ubi autẽ adhuc ſupereſt ſollicitudo certaminis
pacis eſſe nõ poteſt multitudo. Nõ enim ait delectabunt in pace
ſed in multudine pacis. Per qđ euidenter oſtendit: ita efficaciſ
ſimã medicinã cordis eſſe patientiam: ſm illud. Salomonis.
Manſuetus vir cordis eſt medicus: vt nõ ſolũ ire: triſticie: aci
die: cenodoxie: ſuperbie: verumetiã libidinis omniũqꝫ pariter
extirpet fomitem vitiorũ. In longanimitate enim (vt ait Salo
mon) proſperitas regibus. Nã qui mitis ſemꝑ atqꝫ tranquillus
eſt: nec iracundie perturbatione ſuccendit: nec acidie atqꝫ triſti
cie angore conſumit: nec cenodoxie vanitate diſtendit: nec ſu
Ps.118. perbie tumore ſuſtollitur. Pax enim multa diligẽtibus nomen
domini: ⁊ nõ eſt illis ſcandalũ. Et ideo nõ immerito pronuncia
Prouer.16. tur. Melior patiens forte: ⁊ qui continet irã capiẽte vrbẽ. Hãc
igit pacẽ donec firmã atqꝫ perpetuã obtinere mereamur: multis
neceſſe eſt nos impugnationib⁹ attẽptari. Frequẽterqꝫ nobis eſt
Ps.37. verſiculus iſte cũ gemitu lacrimiſqꝫ repetendus. Miſer fact⁹ ſuꝫ
⁊ afflict⁹ ſum vſquequaqꝫ. tota die cõtriſtatus ingrediebar: quo
niã lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ nõ eſt ſanitas in car
ne mea: a facie ire tue nõ eſt pax oſſibus meis a facie inſipiẽtie
mee. Tũc eñi cõpetẽter hec ⁊ in veritate deflebimus: qñ poſt lon
gã puritatẽ corporis noſtri: ſperãtes iã carnalia nos omnimo
dis euaſiſſe cõtagia: ſtimulos carnis ob elationem cordis ad
uerſum nos rurſuꝫ ſentimus inſurgere: vel certe ad fallaciã ſom
niorum impuritas nos priſtine colluuionis aſpergit. Cũ ergo
ceperit quis diuturna cordis ⁊ corpis puritate gaudere: neceſſe
eſt vt dũ ſe credit vlterius iam nõ poſſe ab illa ſinceritate deuol

ni: intra ſemetipſum quodammodo glorief ⁊ dicat. Ego dixi in abundātia mea: nō mouebor in eternū. Sz cū vtiliter a dño ſub relictus: illū puritatis ſtatum in quo ſibimet cōfidebat ſenſerit perturbari: ſeſeq́ʒ in illo ſpiritali viderit titubare ſucceſſu: recurrat protinus ad illius integritatis auctorē: ⁊ agnoſcēs infirmitatē ſuā: cōfiteaf ⁊ dicat. Dñe nō in mea ſed in tua voluntate pſtitiſti decori meo virtutē: Auertiſti faciē tuā a me ⁊ factus ſuʒ cōturbatus. Illud q̄ beati Job. Si lotus fuero quaſi aquis niuis ⁊ fulſerint velut mūdiſſime manus mee: tñ ſordib⁹ intinges me ⁊ abominabunf me veſtimēta mea. Qd̄ tñ is qui ſuo vicio ſe in ſordibus tingit: nō pōt dicere ſuo creatori. Donec ergo ad pfectū puritatis ſtatū pueniat: neceſſe eſt eū inequalitatibus iſtis frequētius erudiri: quoadusq́ʒ per dei gratiā cōfirmatus in illa quā appetit puritate efficaciter dicere mereatur. Expectans expectaui dominum: ⁊ reſpexit me: ⁊ exaudiuit precem meam: ⁊ eduxit me de lacu miſerie ⁊ de luto fecis: ⁊ ſtatuit ſupra petram pedes meos ⁊ direxit greſſus meos.

Ps̄. 29. Ibidem. Job. 9. Ps̄. 39.

¶ De differentijs ⁊ gradibus caſtitatis. ¶ Capitu. vij.

Multi ſunt eñi caſtimonie gradus: quib⁹ ad illā inuiolabilē cōſcendif puritatē: quos lʒ nec perſpicere nec enūciare vt dignū eſt virtus nr̄a ſufficiat: tñ qz ſeries narrationis expoſcit: ſm mediocritatē experiētie nr̄e vtcūq́ʒ pferre tē tabimus: reſeruātes pfectiora pfectis: nec preiudicātes his q̄ feruētiore ſtudio puriorē caſtimoniā poſſidētes: quāto maioris induſtrie ſunt tāto etiā pſpicacie vigore precellūt. Proinde ſex gradibus licet multa a ſe inuicē ſublimitate diſtantibus: faſtigia caſtitatis precelſa diſtinguā: ita vt media quedā que tñ multa ſunt pretermittā: quorum ſubtilitas ita humanos ſubterfugit ſenſus: vt eā nec mens inſpicere neq́ʒ proloqui lingua preualeat: quibus ſenſim caſtitatis ipſius perfectio quotidianis profectib⁹ adoleſcit. Secundū ſimilitudinē nanq́ʒ corporum terrenorū que ſingulis diebus inſenſibiliter ſui capiunt incremēta: ⁊ ita dum neſciūt: ad perfectū habitū prouehunf: anime q̄ robur ac maturitas caſtitatis acquiritur. Primus itaq́ʒ pudicitie gradus eſt ne vigilans impugnatione carnali monachus elidatur. Secundus: ne mens illius voluptarijs cogitationibus immoretur. Tertius: ne femineo nec tenuiter ad concupiſcentiā moueatur aſpectu. Quartus: ne vigilans vel ſimplicez carnis perferat motum. Quintus ne cū memoriam generationis humane vel tractatus ratio vel neceſſitas lectionis ingeſſerit: ſubtiliſſimus mentem voluptarie actionis perſtringat aſſenſus: ſed velut opus quoddā ſimplex ac miniſteriū humano generi neceſſario contributū: tranquillo ac puro cordis contemplef intuitu: nihilq́ʒ amplius de eius recordatione cōcipiat: q̄ ſi opationē laterū vel cuiuſlibet alterius officine mēte ptractet. Sext⁹ caſtimo

nie gradus eſt: ne illecebroſis phãtaſmatibus feminaꝝ vel dor
miens illudat. Licet enim hãc ludificationẽ peccato eſſe obno
xiam nõ credamus: cõcupiſcẽtie tñ adhuc medullit⁹ latitantis
indiciũ eſt. Quã tñ illuſionẽ diuerſis modis cõſtat accidere. Nã
ꝭm illũ vſum quẽ vigilãs exercere vel cogitare cõſueuerat: etiã
dormiẽs vnuſquiſqꝫ tẽptat. Aliter eñi falluntur hi qui carnalẽ co
pulã norunt: aliter qui feminei ſunt commixtionis expertes. Hi
enim ſicut: ſimplicioꝛib⁹ ac purioꝛibus ſomnijs inqetari ſolẽt:
ita ẽt facilioꝛe diligẽtia ac minoꝛe poſſunt laboꝛe purgari. Illi
aũt ſoꝛdidioꝛib⁹ magiſqꝫ expreſſis phãtaſmatib⁹ illuduntur: do
nec paulatim ꝭm mẽſurã caſtitatis: ad quã vnuſquiſqꝫ cõtẽdit:
in odiũ illi⁹ rei quã voluptariã ante ſentiebat: mẽs etiã ſomno
ſopita vertatur: illudqꝫ ei qđ foꝛtibus viris pꝛo ſummo laboꝛum
ſtipendio repꝛomittitur per pꝛophetã: cõcedatur a dño. Et arcũ ꝛ
gladiũ ꝛ bellũ conterã de terra veſtra: ꝛ doꝛmire vos faciam ſi

Oſee. ij.

ducialiter: ꝛ ita demũ quis ad illã beati sereni paucoꝝqꝫ ſimi
liũ viroꝝ pueniet puritatẽ. Quã iccirco a pꝛedictis ſex caſtimo
nie gradib⁹ ſequeſtraui: qꝛ non ſolũ poſſideri ſed etiã credi non
niſi a rariſſimis poteſt. Et qꝛ id qđ illi ſpecialiter diuini mune
ris largitate collatũ eſt: pꝛoponi ad generalis pꝛecepti nõ põt
formã: ſcꝫ vt eouſqꝫ mens noſtra caſtitatis ipſius puritate foꝛ
metur: vt etiã ipſo naturali motu carnis emoꝛtuo: illũ obſcenum
liquoꝛẽ omnino nõ perferat. Opinionẽ ſane quoꝛũdã quã ſuper
hac carnis colluuione definiũt: ſilere nõ debeo: qui dicunt non
idcirco eã doꝛmiẽtibus euenire: eo ꝙ eã pꝛoducat fallacia ſom
nioꝝ: ſed potius qꝛ redũdantia humoꝛis illius aliquas in egro
tanti coꝛde fingat illecebꝛas. Deniqꝫ aiuntꝙ illo tẽpoꝛe quo nõ
inquietat illa concretio: quemadmodum fluxus eius ita etiam
illuſio conquieſcat.

Quod de natura caſtitatis ꝛ effectu eius: inexpti tractare non poſſint. Capitulum. viij.

Sed hec ſuſcipere ꝛ pꝛobare vtrum poſſibilia an impoſſi
bilia ſint: certo examine definire poterit nemo: niſi ꝑ ex
perientiã longã ꝛ puritatẽ coꝛdis ad confinia carnis ac
ſpiritus verbo dñi dirigẽte peruenerit. De quo beatus apoſto
lus. Viuus eſt inquit ſermo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilioꝛ omni

Heb. iiij.

gladio ancipiti: ꝛ pertingens vſqꝫ ad diuiſionẽ anime ac ſpiri
tus: compagum quoqꝫ ac medullaruꝫ: ꝛ diſcretoꝛ cogitationum
ꝛ intentionum coꝛdis. Et ita inter illoꝛum quodammodo ter
minos collocatus: quid humane conditioni neceſſarium ſit at
qꝫ ineuitabiliter attributũ: quidve conſuetudine vitioſa ꝛ incu
ria iuuentutis inuectum: velut inſpectoꝛ ꝛ arbiter iuſta trutina
tione diſcernet: ac ſuper eoꝛum effectu atqꝫ natura non falſis
vulgi opinionibus abducetur: nec pꝛeiudicatis inexpertoꝛũ dif
finitionibus acquieſcet: ſed puritatis modum certa experientie

ſue libra ⁊ iuſta examinatione perpendens: nequaꝙ̄ illoꝝ deci
pietur errore: qui negligentie ſue vitio crebrioribꝰ ꝙ̄ natura cō
pellit egeſtionibus ſordidati: de naturali cōditione cauſanť. Cū
qꝫ eos cōſtet inferre potius vim nature: ⁊ extorquere ab ea pol
lutionē quā ipſa nō ingerit: intēperantiā ſuā ad neceſſitatē car
nis immo ad eius referūt creatorē: proprias culpas ad nature
infamiā trāſſerētes. De quibus in prouerbijs elegāter exprimi
tur. Inſipientia viri corrūpit vias ſuas: deū aūt cauſať in corde
ſuo. Poſtremo ſi quis huic aſſertioni noſtre fidem derogare vo
luerit: queſo vt nō ante preiudicata nobiſcū opinione diſceptet:
ꝙ̄ diſcipline huius ſuſcipiat inſtituta. Cūqꝫ hec ꝑpaucis menſi
bus illa qua tradiť moderatione ſeruauerit: profecto hec q̄ di
ximus vero poterit ꝓbare iudicio. Ceterū fruſtra de cuiuſlibet
artis ac diſcipline fine contēdit: quiſqꝫ non prius oīa q̄ ad con
ſummationē eius ꝑtinent: ſummo fuerit ſtudio ac virtute ſecta
tus: velut ſi verbi gratia ſimilitudinē mellis et tritico: aut rur
ſum ex eo ſicut etiā ex raphani liniqꝫ ſeminibus leniſſimi olei li
quorē produci poſſe cōfirmē. Si quis hoꝝ penitus ignarus aſſi
ſtat: nonne contra reꝝ naturā hoc eſſe conclamās: me velut ap
tiſſimi auctorē mēdacij deridebit. Cui ſi ego teſtes innumeros
qui hec ſe ⁊ vidiſſe ⁊ guſtaſſe ⁊ feciſſe teſtenť exhibeā: rōnem in
ſup atqꝫ ordinē quo ille ſpecies: vel in olei pinguedinem: vel in
mellis dulcedinē transſormenť ediſſerā: ille autē in ſtultiſſime
perſuaſionis obſtinatione perſiſtēs: neget ab illis ſeminibus
quicꝙ̄ vel dulcedinis vel vnguedinis poſſe produci. Nōne ma
gis notāda eſt irrationabilis eius ꝑtinaxqꝫ contētio: ꝙ̄ ſermo
nis mei veritas irridenda: q̄ multoꝝ ac ſideliū teſtiū grauitate:
⁊ euidētibus documentis: ⁊ qḋ his amplius eſt experiētie pro
batione fulciť. Et ideo quiſquis ad illū puritatis ſtatū iugi cor
dis intētione ꝑuenerit: vt iam mente ab huius paſſionis titilla
tione penitus abſoluta: ꝑ ſoporē caro eius velut redūdantiā ſu
perflui humoris expellat: cōditionē modūqꝫ nature certiſſime
deprehendit: ⁊ ita cū expergefactꝰ inuenerit carnē ſuā poſt lon
ga tēpora ſe inſcio atqꝫ ignorante pollutā: tū demū de naturali
neceſſitate cauſeť: ad illū ſine dubio ꝑueniēs ſtatū: vt talis inue
niatur in nocte qualis in die: talis in lecto qualis in oratione:
talis ſolus qualis turbis hoīum circunſeptꝰ. Poſtremo vt nū
ꝙ̄ ſe talē ſecretus aſpiciat: qualis videri ab hominibus erube
ſcit: nec in eo tale aliquid ineuitabilis ille oculus deprehēdat:
quod ab humanis aſpectibus velit eſſe celatum: ⁊ ita cum cepe
rit ſuauiſſimo lumine caſtitatis iugiter delectari: dicere poterit
cum propheta. Et nox illuminatio mea in delicijs meis: quia Pſ.xxxviij
tenebre non obſcurabuntur a te: ⁊ nox ſicut dies illuminabiť:
ſicut tenebre eius ita ⁊ lumen eius. Deniqꝫ hoc ipſum (qḋ ſupra
conditionē nature videť humane) qualiter obtinuerit idē pro
pheta ſubiungit dicens. Quia tu poſſediſti renes meos: id eſt

non induſtria mea neq̧ virtute hanc promerui puritatē: ſed q̄r tu mortificaſti inſitū renib⁹ meis libidinoſe voluptatis ardorē.

Interrogatio an corporis motū etiam dormiētes poſſimus euadere. Capitulum.ix.

g Ermanus. Perpetuā quidē corporis puritatē ex parte aliqua experti ſumus: a vigilātibus poſſe p̄ dei gratiam poſſideri: ⁊ commotionē carnis diſtrictionis rigore atq̧ iudicio reſiſtēte: vigilātibus poſſe non contingere nō negamus. Utrū aūt ⁊ dormientes hac inquietudine carere poſſimus: volumus edoceri. Duabus nāq̧ de cauſis poſſibile hoc eſſe nō credimus: quas licet abſq̧ verecundia nequeamus effari: tn̄ quoniam hoc medicine ipſius neceſſitas cogit: queſum⁹ vt cū venia tui ſi qua forte inuerecundi⁹ fuerint denudata: ſuſcipias. Primum ergo eſt qđ per ſomni quietē mentis vigore laxato: obſeruari nequaq̄ illius valeat cōmotionis obreptio. Sc̄do ꝙ etiā vrine collectio cū veſice capacitatē quieſcētib⁹ nobis indeſinēti confluxu: interni humoris oppleuerit: excitet mēbra marceſcētia: qđ etiā paruulis vel ſpadonibus eadē nihilominus lege cōtingit. Uñ fit vt ſi non oblectatio libidinis vulnerat mentis aſſenſum: confuſione tamen eam humiliet turpitudo membroꝝ.

Reſponſio ꝙ p̄ ſomnū accidēs carnis cōmotio nō officiat caſtitati. Capitulum.x.

c Heremon. Apparet vos necdū vere caſtitatis agnouiſſe virtutē: q̄nquidē diſtrictionis auxilio eā a vigilātibus tantū creditis retentari. Et inde eſt ꝙ putatis a dormiētibus quaſi rigore animi reſoluto: integritatē non poſſe ſeruari. Porro caſtitas non vt arbitramini diſtrictionis preſidio: ſed amore ſui ⁊ proprie puritatis delectatione ſubſiſtit. Non enim caſtitas ſ; cōtinētia dr̄: vbi adhuc et aliq̄ reſiſtit aduerſitas voluptatis. Uidetis ergo his q̄ caſtitatis affectū p̄ dei gratiā medullitus receperunt: diſtrictionis ceſſationē cum dormiūt non obeſſe: que inſida etiam vigilantibus rōne certiſſima cōprobat. Quicquid enim cū labore cōprimit: tēporales dimicāti preſtat inducias nō tn̄ perpetuā ſecuritatis quietē tribuit poſt laborē. Quicq̄d aūt profunda fuerit virtute deuictū abſq̧ vlla inquietudinis ſuſpitione cōpoſitū: iugē pacis victori conferet firmitatem. Quāobrē donec pulſari nos carnis cōmotione ſentimus: nouerimus nos ad caſtitatis necdū p̄ueniſſe faſtigia: ſ; adhuc ſub infirmitate cōtinentie conſtitutos p̄relijs fatigari: in quib⁹ neceſſe eſt dubios ſemper eſſe euentus. Quod autē ineuitabile; eſſe commotionē carnis hoc aſtruere voluiſtis indicio: ꝙ ea ne ipſi quidem eunuchi carere demptis genitalibus pūt: ſciendum eſt non eis carnales eſtus nec affectuʒ libidinis: ſed ſolā fatime generationis deeſſe virtutē. Uñ manifeſtum eſt ne illos quidem

ſi ad hanc ad quam nos nitimur caſtitatem cupiunt peruenire:
ab humilitate ꝛ contritione cordis vel continentie diſtrictione
debere laxari: licet nequaꝙ̄ ſit diſcredendū: minorē ab eis caſti-
moniam poſſe labore ac ſtudio comprehendi.

¶ Quod multū interſit inter caſtitatem ꝛ continen-tiam. Capitulum.xj.

Quāobrē pfectio caſtitatis: a laborioſis continētie rudi-
q mentis perpetua trāquillitate diſcernitur. Hec eſt enim
vere conſummatio caſtitatis: q̄ nō impugnans carnalis
concupiſcentie motus ſed toto horrore deteſtans: ingē atqꝫ in-
uiolabilē ſui retinet puritatē: nec pōt aliud q̄d eſſe ꝙ̄ ſanctitas.
Hoc aūt fiet qn̄ iam deſinēs caro aduerſus ſpiritū cōcupiſcere:
deſiderijs eius virtutiqꝫ cōſenſerit: ceperintqꝫ ſibi inuicē pace
firmiſſima federari: ꝛ ſm̄ pſalmigraphi ſentētiā habitauerint
fratres in vnū: illā repromiſſaꝫ a dn̄o beatitudinē poſſidentes: Pſ.134.
de qua ait. Si duo ex vobis conſenſerint ſuper terrā: de omni Mat. xviij
re quācunqꝫ petierint: fiet illis a patre meo q̄ in celis eſt. Quiſ-
quis ergo intellectualis illius iacob: id eſt ſupplantatoris trā-
ſcēderit gradū: ab illa continentie colluctatione ac ſupplanta-
tione viciorꝫ: obſtupefacto femoris neruo: ad iſraelis meritū p-
petua cordis directione cōſcēdet. Quē ordinē etiā btūs dauid
ita ſpiritusancti vaticinatione diſtinxit: in primis inquiens. Not⁹ Pſ.lxxv.
in iudea de⁹. i. in aīa q̄ adhuc ſub peccātorꝫ ꝯfeſſione retinet̄. Iudea
eni ꝯfeſſio interp̄tat̄: in iſrl' aūt id eſt in eo q̄ videt deū: ſiue vt q̄-
dā interpretant̄: rectiſſimus dei eſt: nō ſolū notus ſed ēt magnū
eſt nomē eius. Deinde ad ſublimiora nos prouocās: ac volens
etiā locūꝫ ipſum quo dn̄s delectat̄ oſtēdere. Et fact⁹ eſt inquit in Ibidem.
pace locus eius. i. nō in conflictu certaminis ꝛ colluctatione vi-
ciorꝫ ſꝫ in caſtimonie pace ꝛ in cordis tranquillitate perpetua.
Hunc igit̄ pacis locū extinctione carnaliū paſſionū ſi quis me-
ruerit obtinere: ex hoc ꝙ̄ pficiēs gradu: ac ſion ſpiritalis: id eſt
ſpecula dei cōſequēter effectus: erit etiā habitatio eius. Nō eni
in cōflictu cōtinētie: ſed in iugi virtutū ſpecula dn̄s cōmoratur:
vbi iā nō retūdit: nō cōprimit: ſꝫ in perpetuū cōfringit potētias
arcuū: ex quibus videlicet aduerſum nos libidinū quōdā iacula
dirigebantur ignita. Uidetis ergo quia ſicut non eſt in colluc-ta-
tione continentie ſed in caſtitatis pace locus domini: ita etiam
habitatio eius in ſpecula ſit ꝛ contemplatione virtutum. Unde
non immerito porte ſion cunctis tabernaculis iacob preferun-
tur. Diligit enim dn̄s portas ſion ſuper oīa tabernacula iacob. Pſ.lxxxvi
Qd̄ aūt p h̄ ineuitabilē eē cōmotionē carnis aſſeritis: ꝙ̄ vrina
cū veſicā iugi inſtillatione repleuerit: ꝯcta etiā ſuſcitet mēbra: ſꝫ
vere ſectatoribus puritatis ad obtinendā eam nihil preiudicet
iſta commotio: quaꝫ hoc ſola interdū ꝛ cū per ſoporē neceſſitas

excitarit. Sciendū tñ eſt: ꝙ ita ſi cōmota fuerint: ad quietē proprīā reducant̄ caſtitatis imperio vt nō mō cū nullo prurītu: ſed ne cū minima quidē libidinis recordatione ſedent̄. Et idcirco vt cū lege animi: lex quoqꝫ cōgruat corporalis: etiā in ipſius aq̄ potu ita eſt nimietas caſtigāda vt humoris quotidiana illa collectio: pigrius areſactis influens mēbris: illū quē ineuitabilem putatis corporis motū: nō ſolū rariſſimū verūetiā lentū reddat ac tepidū frigidūqꝫ (vt ita dixerim) ignē: τ abſqꝫ vllius adnſtionis ardore rorantē ſuſcitet flammā: inſtar admirabilis illi⁹ mo

Exo. 3. ſaice viſionis: vt carnis noſtre rubus innoxio igne circūdatus nō vrat̄. Uel ſicut illoꝝ triū iuuenū quibus ita rorante ſpiritu:

Dan. 3. fornacis chaldaice flamma diſcuſſa eſt: vt nec capillos eorū aut fimbrias odor ignis afflaret: vt illud quodāmodo quod ſanctis repromittitur per prophetam: incipiamus iam in hoc corpore

Eſa. 43. poſſidere. Cū ambulaueris per ignem non combureris: τ flamma non ardebit in te.

De mirabilib⁹ q̄ peculiariter in ſanctis ſuis deus operatur. Capitulum. xij.

Magna eñ vere atqꝫ mirifica ſunt: nec vlli hominū penitus niſi his tantū qui experti ſunt nota: que dñs fidelibus ſuis adhuc in iſto corruptionis vaſculo cōſtitutis ineffabili largit̄ liberalitate. Que pp̄heta mentis puritate perluſtrans: tā ex ſua ꝙ ex illoꝝ perſona qui in hūc ſtatū affectūqꝫ

Ps. 138. perueniunt: exclamauit. Mira opera tua: τ anima mea cognoſcet nimis. Alioquin nihil noui nec magni intelligitur pp̄heta dixiſſe: ſi alio cordis affectu vel de aliis operibus dei hec p̄nunciaſſe credat̄. Nullus eteñ eſt hominū qui mira eſſe opera dei etiam ex ipſius creature magnitudine nō agnoſcat. Ceterū illa que in ſanctis ſuis quotidiana operatione diſpenſat: ac ſpeciali munificentia affluenter effundit: nullus alius niſi anima perfruentis agnoſcit: que in ſecreto cōſcientie ſue ita eſt beneficiorum eius arbitra ſingularis: vt ea nō ſolū nullo valeat ſermone differere ſed ne ſenſu quidem τ cogitatione complecti: cū ab illo ignito feruore diſcedēs: ad iſtos materiales ac terrenos intuitus fuerit deuoluta. Quis eñ in ſe opera dñi nō miret̄: cū inſatiabilē ventris ingluuiē: τ ſumptuoſaꝫ gule pernicioſamqꝫ luxuriā: ita in ſe viderit fuiſſe compreſſam: vt vix ipſum exiguū ac viliſſimum cibum raro inuituſqꝫ percipiat. Quis non obſtupeſcat opera dei: cū illum ignem libidinis quem naturalem antea τ velut inextinguibilē eſſe credebat: ita refriguiſſe perſenſerit: vt ne ſimplici quidē ſe corporis motu ſentiat incitari. Quomodo nō virtutē domini cōtremiſcat quiſqꝫ: cū homines quondam diros atqꝫ truculentos qui ad ſummū iracundie furorem etiam blandiſſimis ſubditoꝝ irritabātur obſequiis: ad tantam trāſiſſe viderit lenitatē: vt nō ſolū nullis iā cōmoueant̄ iniuriis:

ſed etiā cū illate fuerint ſumma magnanimitate congaudeant.
Quis plane nō miretur opa dei: ac toto ꝓclamet affectu. Quia Pſ. 134.
ego cognoui ꝙ magnus eſt dñs: cū vel ſe vel aliū quēpiam ex ra-
paciſſimo liberalem: ex prodigo continentē: ex ſuperbo humi-
lem. ex delicato ac tenero ſqualidum hirſutumq̄ perſpexerit: ⁊
egeſtate atq̄ anguſtia preſentium rerum etiam voluntarie per-
fruētem. Iſta ſunt profecto mira opera dei: que peculiariter ani-
ma ꝓphete ſimiliumq̄ eius mirifice cōtemplationis intuitu ſui
ꝑfacta cognoſcit. Iſta ſunt prodigia que poſuit ſuper terram:
que idem propheta conſiderans: ad admirationem eorum cun-
ctos populos aduocat dicens. Venite ⁊ videte opera dei: que Pſ. 45.
poſuit prodigia ſuper terram: auferens bella vſq̄ ad fines ter-
re: arcū conteret ⁊ confringet arma: ⁊ ſcuta cōburet igni. Quod
enim maius poteſt eſſe ꝓdigium: ꝙ ſub momēto breuiſſimo ex
rapaciſſimis publicanis apoſtolos fieri: ex perſecutoribus tru-
culentis: predicatores euangelij patientiſſimos reddi: ita vt eā
quam perſequebatur fidem etiam effuſione ſui ſanguinis propa-
garēt. Iſta ſunt opera dei que ſe quotidie vna cū patre operari fi-
lius proteſtat dicens. Pater meus vſq̄ hodie operatur: ⁊ ego Joan. 5.
operor. De iſtis operibus dei beatus dauid inſpiritu canens. Pſ. 71.
Benedictus inquit dominus deus iſrael qui facit mirabilia ma-
gna ſolus. De iſtis ⁊ amos propheta. Qui facit inquit omnia:
⁊ conuertit ea ⁊ transmutat in matutinam vmbrā mortis. Hec
eſt nempe immutatio dextere excelſi. De hac ſalutari operatio-
ne dei: orat propheta dominum dicens. Confirma deus hoc qḋ
operatus es in nobis. Ut pretermittam illas ſecretas atq̄ ab-
ſconditas diſpenſationes dei quas intra ſe peculiariter exerce-
ri mēs ſanctorū omniū momentis ſingulis intuet: illam celeſtē
infuſionē leticie ſpiritalis: qua deiectus animus inſperati gau-
dij alacritate ſuſtollit ad illos ignitos cordis exceſſus: ⁊ tam in-
effabilia ꝙ inaudita ſolatia gaudiorū: quibus nonnūꝙ ignauiſ-
ſimo ſtupore torpentes: ad orationē feruentiſſimā velut de ſom-
no profundiſſimo ſuſcitamur. Hoc inꝙ eſt gaudium de quo bea-
tus apls. Quod oculus inquit nō vidit: nec auris audiuit: nec 1. Cor. 2.
in cor hominis aſcendit: eius ſcȝ qui terrenis vitijs hebetatus:
adhuc homo eſt ⁊ hūanis inheret affectib⁹: nihilq̄ de iſtis dei
muneribus intuet. Deniq̄ idem apoſtolus tam de ſe ꝙ de ſimi-
libus ſibi qui iam de humana cōuerſatione diſceſſerant: ſubie-
cit dicens. Nobis aūt reuelauit deus per ſpiritum ſuum.

¶ Quod ſoli qui experiuntur: agnoſcant dulcedinem caſtitatis. Capitulum. xiij.

In his igitur omnibus quantū mens ad ſubtiliorē pro-
fecerit puritatē. tanto ſublimius intuebitur deū ⁊ admi-
rationis intra ſemetipſam potius capiet incrementa
ꝙ loquendi facultatem aut ſermonē narrationis inueniet. Ut

tm vim leticie huius inexpertus mēte pcipere: ita explicare ſermone nō valebit expertus. tanq̄ ſi quis dulcedinē mellis ei q̄ nū q̄ quicq̄ dulce guſtauerit velit ſermonibus enarrare: profecto nec ille ſaporis illius ſuauitatē quā nunq̄ ore percepit auribus capiet: nec ille dulcedinē quā guſtus voluptate cognouit: verbis poterit indicare: ſed propria tantū agnitione ſuauitatis illectus: neceſſe eſt vt experti ſaporis iocunditatem intra ſemetipſum ſolūmodo tacitus admiretur. Ita igit̄ q̄ſquis in hūc quē prediximus virtutum ſtatū meruerit puenire: hec omnia que in ſuis peculiari gratia dn̄s operat̄: tacita mēte perluſtrās horūq̄ oim attonita cōſideratione flammatus: cū intimo cordis excla
Ps. 138. mabit affectu. Mira opera tua deus: et anima mea cognoſcet nimis. Illud ergo eſt mirabile opus dei: hominē carneū carnales affectus in carne poſitū reſpuiſſe: et in tanta rerū atq̄ incurſuū varietate: vnū tenere animi ſtatum: atq̄ immobilē in omni accedentiū pmutatione durare. Qua virtute fundatus ſenex quidā cū apud alexandriā turbis infideliū circūfuſus: non ſolū maledictis verūetiā grauiſſimis impellentiū vrgeretur iniurijs: eiq̄ a ſubſannantibus diceret̄. Quid miraculi xp̄s veſter quem colitis fecit. Ille inquit. Ut his ac maioribus ſi intuleritis nō moueat nec offendar iniurijs.

Interrogatio de continentie qualitate: et tēporis modo in quo caſtitas perfici poſſit. Capitulū. xiiij.

Germanus. Quoniā nos admiratio nō humane huius neq̄ terrene: ſed plane celeſtis atq̄ angelice caſtitatis ita ſubito ſtupore cōfudit: vt terrorē magis deſperationis incuteret: q̄ ad expetendā ſe noſtros animos puocaret: queſumus vt nos de obſeruantie qualitate ac tēporis modo: quo acquiri vel perfici valeat: doctrina pleniſſime diſputationis inſtituas: quatinus et conſummari eam poſſe credamus: et ad expetendam deinceps ſpacio conſtituti temporis animemur. Incōprehenſibilē nāq̄ eam in carne hac poſitis quodammodo iudicamus: niſi nobis ordo quidam ac via qua ad illā valeat perueniri: certa ratione pandatur.

Reſponſio intra quod tempus poſſibilitas caſtitatis poſſit agnoſci. Capitulum. xv.

Cheremon. Temerariū ſatis eſt ſup cōſummatione huius de qua loquimur caſtitatis: in tāta preſertim vel voluptatū diuerſitate vel viriū: certā tēporis definire menſuram: que nō facile etiā in iſtis materialibus artibus ac viſibilibus diſciplinis decerni poteſt: ſcd̄m intentionē nāq̄ animi atq̄ ingenij qualitatē: neceſſe eſt eas ab vnoquoq̄ vel celerius vel tardius apprehēdi: rationē tn̄ obſeruantie et tēporis modū intra quē eius poſſibilitas agnoſcat̄: cōſtantiſſime poſſumus defi-

nire. Quiſquis igiť extractus a cunctis cōfabulationibus ocio
ſis: ⁊ mortificatus ab omni ira ac ſollicitudine curaq; mūdana
duob⁹ tantū paximacijs fuerit quotidiana refectione cōtentus:
⁊ aque ſatietate ſubtracta: quietē ſomni triū ſiue (vt alij ſtatue-
rūt) quattuor horarū ſpacio terminarit: nec tñ laborum aut con
tinētie hui⁹ merito: ſed miſeratiōe dñi eā ſe crediderit adepturū:
quia ſine hac fide vana eſt omnis humani laboris intentio: non
amplius ꝙ ſex menſibus: perfectionē iſtius impoſſibilē ſibi nō
eſſe cognoſcet. Euidēs tamē eſt iam proxime puritatis indiciū
incipere eā de ꝓprij laboris induſtria nō ſperare. Si enim vim
verſiculi illius vnuſquiſq; in veritate conceperit. Niſi dominus Ps. 126.
edificauerit domū: inuanū laborāt qui edificant eam: ſequitur:
vt nec de puritatis ſue meritis extollať: intelligēs eā ſe nō ſua
diligentia: ſed dñi miſericordia conſecutū: nec cōtra alios immi
ti rigore moueatur: ſciēs humanā nihil eſſe virtutē: ſi eā virtus
diuina non iuuerit.

De fine ac remedio caſtitatis. Capitulum. xvj.

Proinde vniuſcuiuſq; noſtrū aduerſus ſpiritū fornicatiōis
totis virib⁹ deſudāti: victoria ſingularis eſt: de merito
conatus ſui remediū nō ſperare: q̄ fides licet facilis ac
plana oībus videať: tamē tam difficile ab incipientib⁹ ꝙ ipſius
caſtitatis ꝑfectio poſſideť. Nam cū eis vel particula puritatis
arriſerit: cōtinuo in cōſcientie ſue ſecretis elatione quadā ſubti
liter illabēte ſibimet blandiunť: credenteſq; eā ſe diligentie ſue
ſtudio conſecutos: neceſſe eſt vt ſuperno illo preſidio paululum
denudati: tādiu illis quas diuina virtus extinxerat paſſionib⁹
opprimantur: ꝙdiu experientia docēte cognoſcāt ſe viribus at
q; induſtria ſua puritatis bonū obtinere nō poſſe. Et vt diſputa
tionē noſtram de fine pleniſſime caſtitatis longa lucubratione
cōfectam breuiter cōcludam⁹: in vnū omnia q̄ coploſe ſparſim
q; digeſta ſunt colligētes. hec eſt cōſummatio caſtitatis: vt vigi
lantem monachū oblectatio libidinis nulla ꝑſtringat: vt quie-
ſcentē ſomniorū nō fallat illuſio: ſed cū dormienti tantū ꝑ ſopite
mentis incuriā cōmotio carnis obrepſerit: quēadmodū ſine vlla
titillatione voluptatis excitata eſt: ita etiam ſine vllo prurit⁹
corporis conquieſcat. Hec de caſtitatis fine: quātum potuimus
non verbis ſed experientia magiſtrante digeſſimus. Que licet
a deſidioſis ac negligentibus arbiter impoſſibilia forſitan iu-
dicanda: certus tamē ſum a ſtudioſis ac ſpiritalibus viris agno
ſcenda pariter ac probanda. Tantū nāq; inter hominē diſtat ⁊
hominem: quantum: ⁊ illa in quibus animi eorū tendit intētio:
abinuicem diſparantur: id eſt vel celum ab inferno: vel chriſtus
a belial ſcđm ſententiā domini ſaluatoris. Si quis mihi mini Joan. 12.
ſtrat: me ſequať: ⁊ vbi ego ſum illic ⁊ miniſter meus erit. Et ite
rum. Ubi eſt theſaurus tuus ibi erit ⁊ cor tuū. Hucuſq; beatus Matt. 6.

Cheremon de caſtitatis perfectione diſſeruit: admirabilemqꝫ doctrinam ſublimiſſime puritatis tali ſermone cõcluſit: ſuadẽs ſtupentibus atqꝫ anxijs nobis: vt quia iam noctis pars maior eſſi excerat: tradita quieti paululum membra: naturali ſoporis cibo minime frauaremus: ne languens torpore corporis ſui etiam mens vigorem ſancte intentionis amitteret.

¶ Explicit collatio ſecunda abbatis Cheremonis de caſtitate.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis tertie eiuſdem abbatis de protectione dei.

Ca. j. Prohemiale.

ij Interrogatio quare non merita virtutum laborantis induſtrie deputentur.

iij Reſponſio qꝫ ſine adiutorio dei non ſolum perfectio caſtitatis: ſed omnino nihil boni perfici poſſit.

iiij Obiectio quemadmodum gentiles abſqꝫ gratia dei caſtimoniam habuiſſe dicantur.

v Reſponſio de philoſophorũ imaginaria caſtitate.

vi Quod ſine gratia dei nullos induſtrios conatus exequi valeamus.

vij De principali propoſito dei: et prouidentia quotidiana.

viij De gratia dei ꝛ arbitrij libertate.

ix De virtute bone voluntatis noſtre ꝛ gratie dei.

x De liberi arbitrij infirmitate.

xi Utrum bonam voluntatem noſtrã ſequatur an precedat gratia dei.

xij Quod volũtas bona nec ſemper gratie: nec ſemper ſit homini tribuenda.

xiij Quod gratiam dei humani conatus compenſare non poſſint.

xiiij Quod temptationibus ſuis deus virtutem humani experiatur arbitrij.

xv De multiplici vocationum gratia.

xvi De gratia dei eo qꝫ humane fidei tranſcendat anguſtias.

xvij De inſcrutabili diſpenſatione dei.

xviij Definitio patrum eo qꝫ arbitrium ad ſaluandum non ſit idoneum.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit tertia collatio abbatis Cheremonis de protectione dei.

¶ Prohemiale. Capitulum. j.

CUm ad synaxim matutinā percepto paulu lum sopore remeantes: senē operire mur: ingenti abbas Germanus scrupulo moueba tur: q in preterita disputatione cuius virtus sum mū desiderium incognite nobis castitatis infude rat: vnius adiectione sententie beatus senex meri tum humane cassasset industrie: astruens hominem q̄uis sum mis ad bonam frugem viribus enitatur: tamen boni compo tem esse non posse: nisi id diuini tantum muneris: largitate: nō operis sui studio percepisset. Hāc igit̄ questionem attonite vol uētibus nobis progressus cellula beatus Cheremon cum qui dem nos inuicem mussitare sensisset: solito breuius orationum atq psalmoꝝ solennitate transcursa: q̄d moneret inquirit.

¶ Interrogatio quare non merita virtutum laborā tis industrie deputentur. Capitulum.ij.

TUnc Germanus. Quantum excellentissime inquit subli
t mitate virtutis que nocturna disputatiōe patefacta est: pene (vt ita dixerim) a fide possibilitatis excludimur tā tum nobis (pace tui dictum sit) videtur absurdum: si laborum stipendium: id est perfectio castitatis que instantia proprij su doris acquiritur: non specialiter laborantis deputet̄ industrie Ineptū est enī: vt si (verbi gratia) agricolā erga culturā terre irre missam studiū viderimus impēdere: non illius efficacie ascri bamus et fructum.

¶ Responsio q sine adiutorio dei non solum pfectio castitatis: sꝫ oīno nihil boni pfici possit. Capitulū.iij.

CHeremon. Hoc ipso qđ proposuistis exemplo euident
c approbatur nihil posse pficere sine adiutorio dei laborā tis industriam. Nec enim agricola cum omnes conatus suos in excolendis expenderit terris confestim etiam prouen tum segetum et vbertatē frugum sue poterit industrie deputare quā irritam esse frequenter expertus est: nisi eam et pluuiarum oportunitas et hyemis trāquilla serenitas subsequatur: ita vt adultos iam fructus ac perfecta maturitate solidatos: quodā modo de manu tenentiū videremus plerūq prereptos: nihilq laborantibus illā ingem sudoris instantiam contulisse: quia nō fuit domini opitulatione directa. Sicut igitur inertibus agri colis: qui sua frequenter vomere arua non subigunt: hanc vber tatem segetum pietas diuina non confert: ita laborantibus per nox sollicitudo nō proderit: nisi misericordia dn̄i fuerit prospe rata. In quo tn̄ humana superbia nullatenus se gratie dei vel coequare vel admiscere contendat: participēq se in muneribus dei p hoc conet̄ inserere: vt laborē suum auctorē esse diuine exi stimet largitatis: ac puētū copiosissimarū frugū: industrie sue

meritis respondiſſe glorieẗ. Cōſideret nāq; ac veridica exami-
natione ꝑpēdat ꝙ nc ipſos q̄dē conat⁹ quos pro deſiderio opulē-
tie intentus exercuit: ſuis viribus impendere potuiſſet: niſi eū
ad exercendū oīe opus ruris: ꝓtectio domini ac miſericordia
roboraſſet: ⁊ inefficax eius volūtas fuiſſet: ac virt⁹: niſi etiā pa-
gendi copiam: que nonnunꝙ vel ſiccitatis vel imbriū nimieta-
te fraudaẗ: diuina clemētia preſtitiſſet. Nā cū ⁊ bonū virtutis ⁊
Deut. 28. ſanitas corporis ⁊ oīm effect⁹ operū actuūq; ꝓſperitas a dño
Johel. i. fuerit cōdonata: orandū eſt ne fiat ei ſicut ſcriptū eſt. Celū ereū
⁊ terra ferrea: ⁊ ne reſiduū locuſte comedat bruchus: ⁊ reſiduū
bruchi berucha devoret: ⁊ reſiduum beruce rubigo conſumat. Nec
in hoc tantū eget diuinitatis auxilio agricole laborātis indu-
ſtria: niſi etiam inſperatos auertat caſus: quib⁹ etiā ſi deſidera-
ta fructuū fecūditate ager fuerit opimatus: non ſolum ſpei ſue
vana expectatiōe fruſtrabiẗ: verumetiā ꝑceptarū ⁊ recōditarū
iam vel in area vel in horreo frugū vbertate fraudabiẗ. Quib⁹
manifeſte colligitur: nō ſolū actuū: verūetiā cogitationū bonarū
ex deo eſſe principium: qui nobis ⁊ initia ſancte voluntatis in-
ſpirat: ⁊ virtutē atq; oportunitatem eorū q̄ recte cupim⁹ tribuit
Jacobi. i. peragēdi. Omne eīn datū bonū: ⁊ oē donū ꝑfectū: deſurſum eſt
deſcēdens a patre luminū: qui ⁊ incipit q̄ bona ſunt: ⁊ exequiẗ
2. Cor. 9. ⁊ cōſummat in nobis: dicēte apl'o. Qui aūt dat ſemen ſeminan-
ti: ⁊ panē ad manducādum ꝑſtabit: ⁊ multiplicabit ſemē veſtrū
⁊ creſcere faciet fruct⁹ iuſticie vr̄e. Noſtrū vero eſt: vt quotidie
attrahentem nos gratiā dei humiliter ſubſequamur vel certe du-
ra ceruice ⁊ incircūciſis vt ſcriptū eſt auribus eidē reſiſtētes: ꝑ
Hiere. viij. hieremiā mereamur audire. Nūquid qui cadit nō reſurget aut q̄
auerſus ē nō reuerteẗ. Quare ꝗ auerſus eſt ppl's iſte in hieruſalē
auerſiōe cōtētioſa. Indurauerūt ceruices ſuas: noluerūt reuerti.

Obiectio quemadmodum gentiles abſq; gratia dei caſtimoniam habuiſſe dicantur. Capi. iiij.

g Ermanus. Huic ſenſui cui⁹ pietas abrupte a nobis non
pōt improbari illud videẗ obſiſtere: qđ ad deſtructionē
liberi arbitrij tēdit. Nā cū multos gentiliū qui vtiq; di-
uini adiutorij gratiā nō merentur: nō ſolū frugalitatis atq; pa-
tientie: ſed quod magis mirū eſt etiam caſtitatis videamus ful-
gere virtutibus: quomodo captiuato libere voluntatis arbi-
trio: dei munere collate illis fuiſſe credēde ſunt: cū vtiq; mūda-
ne ſapiētie ſectatores: nō ſolū dei gratiā ſed ipſum etiā verū deū
penit⁹ ignorātes: quātū vel ſerie lectionis vel quorūdā traditio-
ne cognouim⁹ ſummā caſtimonie puritatem proprij laboris in-
duſtria poſſediſſe dicanẗ.

Reſpōſio de phyloſophorū imaginaria caſtitate. Capitulum. v.

Cheremon. Gratū mihi eſt ꝙ vō ſūmo agnoſcēde veritatis amore flāmamini: quedā etiā inepta ꝓponitis: quorū obiectione ꝓbatior atq; (vt ita dixerim) exploratior catholice fidei virtus appareat. Quis etenim ſapiēs tā cōtrariis ꝓpoſitionibꝰ vteret vt celeſtē caſtimonie puritatē quā heſterna die nec ꝑ dei grām mortaliū cuiq̄ aſſerebatis poſſe ꝯferri: nūc eādē etiā a gentilibꝰ crederetis virtute propria fuiſſe poſſeſſam. Sed quia hec explorande proculdubio (vt dictum eſt) ſtudio veritatis opponitis: q̄d de his teneamus aduertite. Primū philoſophos nequaꝗ̄ credendū eſt talem animi caſtitatem qualis a nobis exigit aſſecutos: q̄bus iniungitur vt nō ſolū fornicatio ſed ne immundicia quidē nominet in nobis. Habuerunt autē illi quandā meriken: hoc eſt portiunculam caſtitatis: id eſt abſtinentiam carnis: vt tantū a coitu libidinē coercerent. Hāc autem internā mentis ac ꝑfectam corporis puritatem: nō dicam opere aſſequi: ſed nec cogitatione potuerunt. Deniq; famoſiſſimus ille ipſorū ſocrates: hoc vt ipſi cōcelebrant de ſe nō erubuit ꝯfiteri. Nā cū intuēs eū quidā phyſiognomon dixiſſet: omma pederaſtu: hoc eſt oculi corruptoris puerorū: τ irruētes in eū diſcipuli eius: vlciſci illatū mgr̄o vellēt cōuitiū: indignationem eorū hac'dr compēſiſſe ſentētiā pauſaſthe etaerois imigar etiexos: id eſt quieſcite o ſodales: etenim ſum cōtineo. Apertiſſime igit nō ſolum aſſertione noſtra: ſed etiā ipſorū profeſſione monſtrat: conſummationē tanntummodo impudicitie: id eſt commixtionis turpitudinē: violēta ab illis neceſſitate cōpreſſam: nō tn̄ deſiderium de cordibꝰ eorū τ oblectationē illius paſſiōis excluſam. Cū quo aūt horrore ꝓferenda eſt illa ſnīa diogenis. Factū enim quod philoſophos mūdi huiꝰ velut q̄ddā memorabile ꝓferre nō puduit: neq; dici a nobis ſine verecūdia: neq; audiri poteſt. Nam cuidā in adulterii crimine puniēdo (vt ferūt) ait: todorearas pol polumenon eanato myatorare: id eſt: qđ gratis vēdit: morte nō emas. Cōſtat ergo illos vere caſtitatis q̄ a nobis expetit nec agnouiſſe ꝟtutē. Et iđ ſatis certū eſt circūciſionē nr̄ā q̄ in ſpiritu eſt nō poſſe niſi dei tantū munere poſſideri: τ his ineſſe ſolūmō: q̄ deo tota ſpiritus ſui cōtritione deſeruiunt.

μηρῖ
χημ
φυσιο=
γνω
μων
ὄμμα
παιδε
ραστοῦ
παύσα
σθε
ἑταῖ
ροι
ιμὶ
ἄρ
ἐπέ
ξοσ
τὸ δῶ
ρα τὰ
πωλού
μένον
ἐξαγόρα
μάτο
ραξε

Quod ſine gratia dei nullos induſtrios conatus exequi valeamus. Capitulum. vj.

Et idcirco, licet in multis immo in oībꝰ poſſit oſtēdi: ſemper auxilio dei hoīes indigere: nec aliquid humanā fragilitatem quod ad ſalutē pertinet per ſe ſolāt: id eſt ſine adiutorio dei poſſe ꝑficere: in nullo tamē euidētius ꝙ in acq̄ſitione atq; cuſtodia caſtitatis oſtēditur. Ut enim tantiſper de integritatis eius difficultate diſputatio differat: de inſtrumentis eius breuiter interim diſputemus. Quis preualeat queſoꝗ̄uis feruens ſpiritu: vel ſqualorem ſolitudinis: vel ſicci panis non

dicam quotidianā eſuriem ſed ipſam ſaturitatē nulla hominum
laude ſuffultus: ſuis virib⁹ ſuſtinere? Quis aque perpetuā ſitim
ſine domini cōſolatione tolerare? illumq; dulcē ac delectabilem
matutinum ſoporem humanis fraudare oculis: et intra termi-
nos horarum quattuor: omnem quietis refectionē iugi poſſit le-
ge cōcludere? Quis indeſinentē lectionis inſtantiā? quis irre-
miſſam operis ſedulitatem: nullū preſentis lucri commodū ca-
ptans: abſq; dei gratia explere ſufficiat? Que omnia ſicut deſi-
derari a nobis iugiter abſq; diuina inſpiratione nō poſſunt: ita
ne perfici quidē ſine eius auxilio vllatenus queunt. Et vt hec ea-
dem nō ſolum probata nobis experiētie diſciplina: ſed etiā cer-
tis indicijs et argumētis manifeſtiora reddamus: nōne in mul-
tis que vtiliter optamus implere: cum deſiderij plenus ardor
ac voluntas perfecta non deſit: interpellans quecūq; fragilitas
caſſat vota concepta? nec propoſito noſtro aſſiſtit effectus: niſi
virtus perficiendi domini fuerit miſeratione donata: ita vt cū
ſit innumera multitudo illorum qui fideliter virtutum ſtudijs
deſiderent inherere: ſummā tamen eorum qui hec perficere vel
tolerare preualeant inuenias raritatem: vt pretermittam quod
ne tunc quidē: cuꝫ omnino nulla nos arcet infirmitas: facultas
vniuerſa que volumus peragendi noſtre ſubiacet poteſtati. Nā
neq; remotionis ſilentium: nec diſtrictionem ieiuniorum: nec le-
ctionis inſtantiam: illo etiā tempore quo poſſumus pro noſtro
arbitrio retentamus: ſed quibuſdam occurrentibus cauſis: etiā
inuitiſſimi frequēter retrahimur a ſalutaribus inſtitutis: ita vt
vel loci vel temporis copiam in quo hoc exercere poſſimus: ne-
ceſſe ſit nos a domino deprecari. Nec ſufficere nobis id qđ poſ-
ſumus certum eſt: niſi etiam oportunitas peragendi ea que no-
bis vtiq; poſſibilia ſunt a domino tribuatur: de quibus et apo-
1. Thes. 2. ſtolus. Quoniam voluimus inquit venire ad vos et ſemel et ite-
rum: et impediuit nos ſathanas: ita vt nonnunq̄ nos etiam vti-
liter ab iſtis ſpiritalibus ſentiamus ſtudijs auocari: vt dum no-
lentibus nobis interrumpitur noſtri curſus intentio: et infirmi-
tati carnis aliquid relaxamus: etiam inuiti ad ſalutarem perſe-
uerantiam reſeruemur. De qua diſpenſatione dei: ſimile aliquid
2. Cor. 12. beatus apoſtolus. Propter quod inquit ter dominuꝫ rogaui vt
diſcederet a me: et dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea. Nam vir-
Ro. 8. tus in infirmitate perficitur. Et iterum. Quid enim oremus ſicut
quod oportet neſcimus.

De principali propoſito dei et prouidentia quoti-diana. Capitulum. viij.

Propoſitum namq; dei quo non ob hoc hominem fecerat
vt periret: ſed vt in perpetuum viueret: manet immobi-
le. Cuius benignitas cum bone voluntatis in nobis
quantulamcunq; ſcintillam emicuiſſe perſpexerit: vel quam ipſe

tanq̄ de dura ſilice noſtri cordis excuſſerit: confouet eam ꝛ exu-
ſcitat: ſuaq; inſpiratione confortat: volens omnes homines ſal-
uos fieri: ꝛ ad agnitionē veritatis venire. Quia non eſt inquit Mat.18.
volūtas ante patrē veſtrū qui in celis eſt: vt pereat vnus ex pu-
ſillis iſtis. Et iterum. Nec vult inquit deus perire animam: ſed 2.Re.14.
retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus eſt. Uerax nā
q; eſt ꝛ non mentit deus. cū obteſtatione diffiniens. Uiuo ego Ezech.33.
dicit dominus deus: quia nolo mortem impij: ſed vt cōuertatur
a via ſua ꝛ viuat. Qui enī vt pereat vnus ex puſillis non habet
voluntatem: quomodo ſine ingenti ſacrilegio putandus eſt: nō
vniuerſaliter omnes ſed quoſdam ſaluos fieri velle pro omnib⁹
Ergo quicunq; pereunt: contra illius pereunt voluntatem: illo
eo contra vnumquemq; eorum quotidie proclamante. Conuer-Ibidem.
timini a vijs veſtris peſſimis: ꝛ quare moriemini domus iſrael
Et iterum. Quotiens volui congregare filios tuos ſicut gallina Mat.23.
cōgregat pullos ſuos ſub alas ſuas: ꝛ noluiſti. Et quare inquit Hiere.8.
auerſus eſt populus iſte in hieruſalem: auerſione contentioſa?
Indurauerunt facies ſuas: noluerūt reuerti. Preſto eſt ergo quo- 1.Timo.2.
tidie chriſti gratia que dum vult omnes homines ſaluos fieri:
ꝛ ad agnitionem veritatis: venire: cunctos abſq; vlla exceptio-
ne conuocat dicens. Uenite ad me omnes qui laboratis ꝛ one- Matthe.11.
rati eſtis: ꝛ ego reficiā vos. Si aūt nō omnes vniuerſaliter: ſed
quoſdam aduocat: ſequitur vt nec omnes ſint onerati vel origi-
nali vel actuali pctō: nec vera ſit illa ſentētia. Omnes enī pecca- Ro.3.
uerūt ꝛ egēt gloria dei: nec per omnes homines mors pertranſiſ-
ſe credat. Et intantū oēs qui pereūt cōtra dei pereūt voluntatē:
vt nec ipſaȝ mortē deus feciſſe dicat: ita ſcriptura teſtāte. Quia
deus mortē nō fecit nec gaudet in perditione viuorū. Et inde eſt
q̄ plerūq; dū p nobis cōtraria poſtulamus: vel tardius vel ne- Sapi.1.
quaq̄ noſtra exaudit oratio: ꝛ rurſus: ea q̄ credimus eſſe cōtra-
ria: vtiliter vt benigniſſimus medicus: etiā inuitiſſimis dn̄s in-
ferre dignat: ac nonnunq̄ pniicioſas diſpoſitiones nr̄as letales
q; conat⁹: ab effectu deteſtabili retardat ac reuocat: ac ꝑperātes
ad mortem: retrahit ad ſalutem: ꝛ de inferni faucibus extrahit
ignorantes.

De gratia dei ꝛ arbitrij libertate. Capitu. viij.

Quam curā atq; puidētiam circa nos ſuā ſub figura me-
retricis hieruſalē ꝛ pernicioſa ad idolorū cultū alacrita-
tē tendētis: per Oſee pphetā ſermo diuinus eleganter ex- Oſee.2.
preſſit. Dicēte nāq; ea. Uadā poſt amatores meos: q̄ dāt panes
mihi ꝛ aquas meas: lanā meā ꝛ linū meū: oleū meū ꝛ potū meū
reſpondit: ſaluti eius nō voluntati cōſulens diuina dignatio. Ec- Ibidem.
ce ego ſepiā viā eius ſpinis: ꝛ ſepiam eam maceria: ꝛ ſemitas
ſuas non inueniet: ꝛ ſequetur amatores ſuos: ꝛ non apprehen-
det eos: ꝛ queret eos: nec inueniet illos: ꝛ dicet. Reuertar ad vi- Ibidem.

rum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis ꝙ nunc.
Ac rurſus cōtumacias noſtras atq; cōtemptus: quibus eū ad
ſalutares inuitantem recurſus rebelli ſpiritu dedignamur: ta
Hiere.3. li comparatione deſcribit. Et dixi inquit. Patrē vocabis me:
ꝛ poſt me ingredi nō ceſſabis. Sed quō ſi cōtemnat mulier ama
torē ſuum: ſic contempſit me domus iſrael: ait dñs. Satis con
grue: qm̄ hieruſalē adultere cōparauerat a ſuo cōiuge diſcedēti:
amorē quoq; ac perſeuerantiā benignitatis ſue viro qui a femi
na deſeritur: comparauit. Pietas em̄ ac dilectio dei: quam circa
humanū genus ſemper impēdit: eo ꝙ nullis ita vincatur iniu
rijs: vt a cura noſtre ſalutis abſcedat: ꝛ quodāmodo ſuperata
iniquitatibus noſtris a principali ſuo ꝓpoſito reuocet: magis
proprie exprimi alia cōparatione nō potuit: ꝙ exemplo viri ar
dentiſſimo amore feminā diligentis: qui quāto magis negligi
ſe ac deſpici ab ea ſenſerit: tāto vehementioris circa eam zeli ar
dore flammat. Adeſt igitur inſeparabiliter nobis ſemper diui
na protectio: tantaq; eſt erga creaturā ſuam pietas creatoris: vt
non ſolum comitet eam ſed etiam precedat iugiter ꝓuidentia.
Ps.58. Quā expertus ꝓpheta apertiſſime confitet dicens. Deus meus
miſericordia eius preueniet me. Qui cū in nobis ortum quendā
bone voluntatis inſpexerit: illuminat eam confeſtim atq; con
fortat: ꝛ incitat ad ſalutē: incrementū tribuens ei: quam vel ipſe
Eſa.65. plantauit vel noſtro conatu viderit emerſiſſe. Nam anteꝙ cla
ment inquit ego audiam: adhuc loquentibus eis ego audiam.
Eiuſdē.30. Et iterum. Ad vocem clamoris tui ſtatim vt audierit responde
bit tibi. Et non ſolū ſancta deſideria benignus inſpirat ſed etiā
occaſiones preſtruit vite: ꝛ oportunitatē boni effectus. ac ſalu
taris vie directionem demonſtrat errantibus.

De virtute bone volūtatis nr̄e ꝛ gratie dei. Ca.ix.

Vnde non facile humana ratione diſcernitur: quemad
modum dominus petentibus tribuat: a querentibus
inueniatur: aperiatq; pulſantibus: ꝛ rurſus inuenia
tur a non querentibus ſe: palam appareat inter illos qui eū nō
interrogabant: ꝛ tota die expandat manus ſuas ad populū non
credentem ſibi ꝛ contradicentem: reſiſtētes ac longe poſitos vo
cet: inuitos attrahat ad ſalutem: peccare cupientibus explēde
copiam ſubtrahat voluntatis: ad nequiciam properantibus be
nignus obſiſtat. Cui autem facile pateat: quomodo ſalutis ſum
Eſa.i. ma noſtro tribuat arbitrio: de quo dicitur. Si volueritis ꝛ au
dieritis me: que bona ſunt terre manducabitis: ꝛ quomodo nō
Ro.9. volentis neq; currentis: ſed miſerentis ſit dei. Quid etiam ſit il
Eiuſdē.2. lud: ꝙ deus reddet vnicuiq; ſm̄ opera eius: ꝛ deus eſt qui opera
Phil.2. tur in vobis ꝛ velle ꝛ perficere pro bona voluntate. Et hoc non
Eph.2. ex vobis: ſed dei donum eſt: non ex operibus: vt ne quis glorie
Jaco.4. tur. Quid ſit etiam illud quod dicitur. Appropinquate deo et

appropinquabit vobis. Et quod alibi dicit: Nemo venit ad me Iohā.6.
niſi pater qui miſit me: attraxerit eū. Quid ſit qđ dicit. Rectos
curſus fac pedib⁹ tuis: ⁊ vias tuas dirige: ⁊ quid ſit qđ dicimus
orantes. Dirige in cōſpectu tuo viā meā. Et perfice greſſus meos Pſ. 5.
in ſemitis tuis: vt non moueant vestigia mea. Quid ſit ꝙ iterū Pſ.16.
cōmonemur. Facite vobis cor nouū ⁊ ſpiritū nouū: ⁊ quid ſit il- Ezech.18.
lud qđ repromittit. Dabo eis cor nouū: ⁊ ſpiritum nouū tribuā Eiuſdē.11.
in viſceribus eorum: ⁊ auferā cor lapideū de carne eoꝝ: ⁊ dabo
eis cor carneū: vt in preceptis meis ambulent: ⁊ iudicia mea cu
ſtodiant. Quid ſit qđ precepit dn̄s: dicēs. Laua a malicia cor tuū Hiere.4.
hieruſalē vt ſalua fias: ⁊ quid ſit qđ idipſum ꝓpheta a domino po
ſtulat dicēs. Cor mundū crea in me deus. Et iterum. Lauabis Pſ.50.
me ⁊ ſuper niuem dealbabor. Quid ſit qđ ad nos dicit. Illumi Ibidem.
nate vobis lumen ſcientie. Et qđ ſit qđ de deo dicit. Qui docet Pſ.93.
hominem ſcientiā: ⁊ dn̄s illuminat cecos. vel certe qđ orantes Pſ.145.
dicimus cū propheta. Illumina oculos meos: ne vnꝙ obdor- Pſ.12.
miā in morte: niſi quod in his omnibus ⁊ gratia dei ⁊ libertas
noſtri declarat arbitrij: ⁊ quia etiam ſuis interdū motibus ho-
mo ad virtutum appetitus poſſit extendi: ſemper vero a domi-
no indigeat adiuuari. Nec enim cū voluerit quis ſanitate pfrui-
tur: aut de egritudinis morbo pro arbitrij ſui deſiderio liberat.
Quid autē prodeſt ſanitatis gratiā cōcupiſſe: niſi dominus qui
vite ipſius vſum tribuit etiam vigorē incolumitatis impertiat
Ut autē euidentius clareat: etiā per nature bonum qđ beneficio
creatoris indultū eſt: nōnunꝙ bonarū voluntatum prodire prin
cipia: que tamen niſi a domino dirigantur: ad conſummationez Roma.7.
virtutum peruenire nō poſſunt. Apoſtolus teſtis eſt dicēs. Uel
le enim adiacet mihi: perficere autē bonum non inuenio.

De liberi arbitrij infirmitate. Capitulum.x.

n Am libertatē ſcriptura diuina noſtri cōfirmat arbitrij Prouer.4.
dicēs: Omni cuſtodia ſerua cor tuū. Sz infirmitatē ei⁹ Phil.4.
apoſtolus manifeſtat: dicēs. Dominus cuſtodiat corda
veſtra: ⁊ intelligentias vr̄as in chriſto ieſu. Uirtutē liberi arbi- Pſ.118.
trij dauid enunciat. dicēs. Inclinaui cor meū ad faciēdas iuſtifi
cationes tuas. Sed infirmitatē eius idē orans ſimiliter docet. Ibidem.
Inclina inquiēs cor meum in teſtimonia tua ⁊ nō in auariciā.
Salomon ꝗ. Inclinet corda noſtra ad ſe vt ambulemus in vni 3.Reg.2.
uerſis vijs eius: ⁊ cuſtodiamus mādata eius: ⁊ cerimonias ei⁹
⁊ iudicia ei⁹. Poteſtatē deſignat arbitrij noſtri pſalmigraphus Pſ.33.
dicens. Cohibe linguam tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquantur
dolum. Infirmitatem eius noſtra proteſtatur oratio dicenti-
bus nobis. Pone domine cuſtodiā ori meo: ⁊ oſtiū circunſtātie Pſ.140.
labijs meis. Arbitrij noſtri facultas a dn̄o declaratur cū dicit.
Solue vincula colli tui captiua filia ſion. Fragilitatem eius ꝓ Eſa.52.
pheta decantat dicens. Dominus ſoluit compeditos. Et. Di- Pſ.145.

Pſ.cxv. rupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiā laudis. Audiuimus
in euāgelio dñm conuocantē vt ad eum properemus per liberū
math.xi. arbitrium. Uenite ad me omnes qui laboratis ꝛ onerati eſtis: ꝛ
ego reficiā vos. Sed infirmitatē eius idē dominus proteſtatur
Joh.vi. dicens. Nemo pōt venire ad me: niſi pater qui miſit me attraxe
i.Cor.ix. rit eū. Apoſtolus liberum arbitriū noſtrū incitat dicens. Sic
currite vt comprehendatis. Sed infirmitatē eius iohannes ba
ptiſta teſtatur cū ait. Non pōt hō accipere a ſe quicq̄: niſi fuerit
ei datū de celo. Jubemur animas noſtras ſollicite cuſtodire: di
Hiere.xvii. cente propheta. Cuſtodite aīas veſtras. Sed eodē ſpiritu alt
Pſ.cxxvi. proclamat propheta. Niſi dominus cuſtodierit ciuitatē: inua
num vigilat qui cuſtodit eam. Apoſtolus philippenſibus ſcri
Phil.ii. bens vt liberū eoꝝ deſignet arbitriū. Cū metu ꝛ tremore inquit
veſtrā ſalutē operamini. Sed vt infirmitatē eius oſtendat: ad
iungit. Deus eſt enim inquit qui operaꝰ in vobis: ꝛ velle ꝛ per
ficere pro bona voluntate.

Utrū bonā voluntatem noſtram ſequatur an pre cedat gratia dei. Capitulum.xi.

Cita ſunt hec quodāmodo indiſcrete permixta atq̄ con
fuſa; vt quid ex quo pendeat: inter multos magna que
ſtione voluatur. i. vtrū quia initiū bone voluntatis pre
buerimus: miſereatur noſtri deus: an q2 deus miſereaꝰ: conſe
quamur bone voluntatis initiū. Multi enim ſingula hec credē
tes ac iuſto amplius aſſerentes: varijs ſibiq3 cōtrarijs ſunt er
roribus inuoluti. Si enim dixerimus noſtrū eſſe bone princi
pium voluntatis: quid fuit in perſecutore paulo: quid in publi
cano matheo: quorum vnus cruori ac ſupplicijs innocentum:
alius violentijs ac rapinis publicis incubans attrahitur. ad
ſalutē? Sin vero gratia dei ſemꝑ inſpirari bone volūtatis prin
cipia dixerimus: qd de zachei fide: quid de illius in cruce latro
nis pietate dicimus: qui deſiderio ſuo vim quandā regnis cele
ſtibus inferentes: ſpecialia vocationis monita preuenerūt. Cō
ſummationē vero virtutū ꝛ executionē mandatoꝝ dei: ſi noſtro
Pſ.lxxxix. deputauerimus arbitrio: quomō oramus. Confirma deus hoc
neemie.xiii quod operatus es in nobis. Et opera manuū noſtrarū dirige ſu
Geñ.xx. per nos. Scimus ad maledicendū iſraeli balaā fuiſſe conductū
Geñ.xxxvii ſed videmus maledicere cupienti non fuiſſe permiſſum. Cuſto
ditur abymelech ne rebeccā tāgens peccet in deū. Joſeph fratrū
liuore diſtrahiꝰ: vt deſcēſio filioꝝ iſrael in egyptū fieret: ꝛ illis
de germani nece tractantibus: future famis remedia pararenꝰ.
Geñ.xlv. Quod idem ioſeph a fratribus agnitus manifeſtat: dicēs. No
lite pauere: nec durū vobis videaꝰ: ꝙ vendidiſtis me in his re
gionibus. Pro ſalute eni3 vrā miſit me dñs ante vos. Et infra.
Premiſit enim me dñs: vt reſeruemini ſuꝑ terrā: ꝛ eſcas ad vi
uendū poſſitis habere. Non veſtro cōſilio: ſed volūtate dei huc

miſſus ſum: qui fecit me quaſi patrẽ pharaonis ꝛ dñm totius
domus eius: ꝛ principẽ in omni terra egypti. Et cũ poſt obitũ
patris formidãtibus fratrib⁹ ſuſpitione timoris auferret. No
lite inquit timere: nũquid dei poſſumus reniſtere voluntati? vos Gen. l.
cogitaſtis aduerſum me malũ: ꝛ deus vertit illd in bonũ: vt ex
altaret me ſicut impreſentiaꝛ cernitis: vt ſaluos faceret pplos
multos. Qd̃ et btũs dauid economice tũc factũ in pſalmo cẽteſi
mo quarto ſiſt declarauit: dicẽs. Et vocauit famem ſup terrã: ꝛ
omne firmamẽtũ panis cõtriuit. Miſit ante eos virũ: in ſeruũ
venũdat⁹ eſt ioſeph. Hec duo: id eſt vel gratia dei vel liberũ ar-
bitriũ: ſibi quidẽ inuicẽ videnẽ aduerſa: ſed vtraqꝫ concordant
ꝛ vtraqꝫ nos pariter debere ſuſcipe: pietatis rõe colligimus. ne
vnũ hoꝛ homini ſubtrahẽtes: eccleſiaſtice fidei regulã exceſſiſſe
videamur. Nã cũ viderit nos deus ad bonũ velle deflectere: oc
currit: dirigit atqꝫ cõfortat. Ad vocẽ em̃ clamoris tui ſtatim vt
audierit reſpõdẽbit tibi. Et inuoca me inquit in die tribulatio-
nis tue: ꝛ eripiã te ꝛ glorificabis me. Et rurſus ſi nos nolle vel
intepuiſſe perſpexerit. adhortationes ſalutiferas admonet cor-
dibus nr̃is: quib⁹ volũtas bona vel repeẽ vl̃ formeẽ in nobis.

Quod voluntas bona nec ſemper gratie nec ſem-per ſit homini tribuenda. Capitulũ. xij.

Ec eniȝ talẽ deus hoiem feciſſe credẽdus eſt: q̇ nec velit
n vnq̃ nec poſſit bonũ. Alioquin nec liberũ ei pmiſit arbi
triũ: ſi ei tantũmõ malũ vt velit ꝛ poſſit: bonũ vero a ſe-
metipſo nec velle nec poſſe conceſſit. Et quõ ſtabit illa dñi poſt
preuaricationẽ primi hominis lata ſentẽtia. Ecce adã fact⁹ eſt
ſicut vnus ex nobis ſciẽs bonũ ꝛ malum. Non enim talis ante
fuiſſe putãdus eſt: q̇ boni eẽt prorſus ignarus. Alioquin velut
quoddã irrationabile atqꝫ inſenſatũ animal eũ fatẽdũ eſt fuiſſe
formatũ. Qd̃ ſatis abſurdũ atqꝫ a catholica fide oĩmodis alie-
num eſt. Quinimmo ſcḋm ſapiẽtiſſimi. Salomonis ſententiã: fe Eccle. vij.
cit deus hoiem rectũ. id eſt vt tãtũmodo boni ſciẽtia iugiter frue
reẽ: ſed ipſi queſierũt cogitationes multas: facti enim ſunt (vt
dictũ eſt) ſciẽtes bonũ ꝛ malũ. Cõcepit ergo adã poſt preuarica-
tionẽ: quã non habuerat ſcientiã mali: boni vero quã acceperat
ſcientiã nõ amiſit. Deniqꝫ nõ amiſiſſe hũanũ gen⁹ poſt preuari-
cationẽ ade ſciẽtiã boni et apl̃i ſentẽtia euidentiſſime declaraẽ
qua dicit. Cum enim gentes que legẽ nõ habent naturaliter ea Roma. ij.
que legis ſunt faciant: hi legẽ nõ habentes: ipſi ſibi ſunt lex: qui
oſtendunt opus legis ſcriptũ in cordibus ſuis: teſtimoniũ red-
dente illis conſcientia ipſorum: ꝛ inter ſe inuicẽ cogitationib⁹
accuſantib⁹ aut etiã defendentib⁹ in die qua iudicabit deus oc
culta hominum. Quo ſenſu etiam dominus per prophetã incre
pat iudeoꝝ: nõ naturalem ſed voluntariam cecitatẽ: quam ipſi
ſibi contumaciter inferebant. Surdi inquit audite ꝛ ceci intue Eſa. xlij.

mini ad videndū. Quis ſurdus niſi ſeruus meus: ⁊ cecus niſi
ad quē nūcios meos miſi? Et ne forte hāc eoꝝ cecitatē aliquis
Eſaie.xliij. nature non volūtati poſſit aſcribere: alibi ait. Educ foras po-
pulum cecū ⁊ oculos habentē: ſurdū ⁊ aures ei ſunt. Et iterū.
Ezech.xij. Qui habentes inquit oculos non videtis: ⁊ aures ⁊ nō auditis
math.xiij. Dominus etiā in euāgelio. Quia videntes inquit non vident:
⁊ audientes nō audiūt neq̄ intelligunt. Et adimplet in eis pro
Eſa.vj. phetia Eſaie dicētis. Auditu audietis ⁊ nō intelligetis: ⁊ vidē-
tes videbitis ⁊ nō videbitis. Incraſſatū eſt enī cor populi hui⁹
⁊ auribus grauiter audierūt ⁊ oculos ſuos cōcluſerūt: nequan-
do videāt oculis: ⁊ auribus audiāt: ⁊ corde intelligant: ⁊ cōuer-
tant ⁊ ſanē illos. Denique vt poſſibilitatē boni eis ineſſe ſigna-
ret: increpat phariſeos. Quid autē inquit ex vobis ipſis non
iudicatis qđ bonū eſt? Qđ vtique eis nō dixiſſet niſi eos iudicio
naturali id qđ equū eſt sciſſet poſſe diſcernere. Unī cauēdū eſt no-
bis ne ita ad dn̄m oīa ſanctoꝝ merita referam⁹: vt nihil niſi id
qđ malū atq̄ peruerſum eſt: hūane aſcribamus nature. In quo
quidē ſapiētiſſimi. Salomonis immo dn̄i cuius h̄ verba ſunt
teſtimonio cōfutamur. Ita enī cū cōſummata tēpli extructione
oraret: effectus eſt. Uoluitq̄ dauid pater meus edificare domū
nomini domini dei iſrael: ⁊ ait dn̄s deus ad dauid patrē meū.
Quod cogitaſti in corde tuo edificare domū nomini meo: bene
feciſti hoc ipſum mēte tractans: verūtn̄ non tu edificabis do-
mum nomini meo. Hec ergo cogitatio atq̄ iſte tractatus regis
dauid: vtrū ne bonus ex deo: an malus ⁊ ab hoīe fuiſſe dicēdus
eſt. Si enī bona atq̄ ex deo fuit illa cogitatio: cur ab eo a quo
inſpirata eſt: eidē negat̄ effect⁹. Si aūt mala ⁊ ex homine fuit:
cur laudat̄ a domino. Reſtat ergo vt ⁊ bona ⁊ ex homine fuiſſe
credat̄. In quē modū etiā noſtras quotidie cogitationes poſſu-
mus iudicare. Neq̄ enim aut ſoli dauid bonū ex ſemetipſo co-
gitare cōceſſum eſt: aut nobis ne quid boni vnq̄ ſapere aut co-
gitare poſſimus: naturalr̄ denegat̄. Dubitari ergo nō pōt ineſſe
quidē omni anime naturaliter virtutū ſemina beneficio creato-
ris inſerta: ſed niſi hec opitulatione dei fuerint excitata: ad in-
crementū perfectionis non poterūt puenire: q2 ſm beatū Apo-
ij.Cor.iij. ſtolū: neq̄ qui plantat eſt aliquid: neq̄ qui rigat: ſed qui incre-
mentū dat deus. Adiacere aūt homini in qualibet partē arbi-
trij libertatē: etiā liber ille (qui dicit̄ paſtoris) apertiſſime do-
cet: in quo duo angeli vniuſcuiuſq̄ noſtrum adherere dicunt̄: id eſt
bonus ac malus; in hoīs vero optione conſiſtere vt eligat quē
ſequat̄. Et iccirco manet in homine ſemper liberū arbitrium qđ
gratiam dei poſſit vel negligere vel amare. Nō enim precepiſſet
Phili.ij. apoſtolus dicens. Cū metu ⁊ tremore veſtrā ſalutē operamini:
niſi sciſſet eā vel exceli a nobis poſſe vel negligi. Sed ne crede-
rent ſe ad opus ſalutis diuino auxilio nō egere: ſubiūgit. Deus
eſt enim qui operatur in vobis ⁊ velle ⁊ perficere pro bona vo-

lunitate. Et iccirco thimotheum monens. Noli inquit negligere j. Timo. iiij
gratiā dei q̄ eſt in te. Et iterū. Ob quā cauſam moneo te vt reſu ij. Timo. j.
ſcites gratiā q̄ eſt in te. Inde eſt q̄d etiā corinthijs ſcribens hor
tatur ⁊ cōmonet: ne indignos ſe gratia dei infructuoſis operi
bus exhiberent: dicēs. Adiuuantes aūt ⁊ obſecramus ne inua ij. Corī. vi.
cuum gratiā dei recipiatis. Quā ſine dubio: q2 inuacuū recepe
rat ſimon: nō profuit ei perceptio gratie ſalutaris. Nō enim pre
ceptis beati petri maluit obedire dicētis. Penitētiā age ab hac Actū. viij.
nequicia tua: ⁊ ora deū ſi forte remittat tibi hec cogitatio cor
dis tui: in felle enī amaritudinis ⁊ obligatione iniquitatis vi
deo te eſſe. Preuenit ergo hominis volūtatē: q2 dicit. Deus meus Ps. lviij.
miſericordia eius preueniet me. Et rurſus. Dn̄m remorantē at
q3 vtiliter quodāmodo ſubſiſtentem: vt noſtrū experiatur arbi
triū voluntas preuenit noſtra: cum dicitur. Et mane oratio mea ps. lxxxvij
preueniet te. Et iterū. Preueni in maturitate ⁊ clamaui: ⁊ pre Ps. cxviij.
uenerūt oculi mei ad te diluculo. Aduocat etiā nos ⁊ inuitat: cū
dicit. Tota die expādi manus meas ad populū nō credentē mi
hi ⁊ contradicentē. Et inuitatur a nobis cum dicimus ei. Tota Eſa. lxv.
die expandi manus meas ad te. Expectat nos cū dicit per pro ps. lxxxvij.
phetā. Propterea expectat nos dn̄s vt miſereatur noſtri. Et ex Eſa. xxx.
pectatur a nobis cū dicimus. Expectās expectaui dominum ⁊ Ps. xxxix.
reſpexit me: ⁊ expectaui ſalutare tuū domine. Et confortat nos
cū dicit. Et ego erudiui ⁊ cōfortaui brachia eorū: ⁊ in me cogita Oſee. vij.
uerunt maliciam. Et vt noſmetipſos confortemus hortatur cū
dicit. Confortate manus diſſolutas: ⁊ genua debilia roborate. Eſa. xxxv.
Clamat ieſus. Si quis ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Clamat etiā Joh. vij.
ad eū propheta. Laboraui clamās rauce facte ſunt fauces mee: ps. lxxxvi.
defecerunt oculi mei dū ſpero in deum meū. Querit nos domi
nus dicens. Queſiui ⁊ non erat vir: vocaui ⁊ non erat qui reſpō
deret. Queritur ⁊ ipſe a ſponſa flebiliter conquerēte. In cubili Cā. iij.
meo in noctibus queſiui quem diligit anima mea: queſiui eum
⁊ non inueni: vocaui eum ⁊ non reſpondit mihi.

¶ Quod gratiam dei humani conatus compenſare non poſſint. Capitulum. xiij.

Et ita ſemper gratia dei: noſtro in bonā partē cooperat
arbitrio: atq3 in oībus illud adiuuat: protegit ac defen
dit: vt nōnunq3 etiā ab eo quoſdā conatus bone volūta
tis vel exigat vl' expectet: ne penit9 dormiēti aut inerti ocio diſ
ſoluta: ſua dona cōferre videat: occaſiones quodāmō querēs: q̄
bus hūane ſegniciei torpore diſcuſſo: nō irrōnabil' munificētie
ſue largitas videat: dū eā ſub colore cuiuſdā deſiderij ac laboris
impetit: vt nihilominus gr̄a dei ſit gratuita p̄ſeueret: dū exiguis
quibuſdā paruiſq3 conatibus tantā immortalitatis gloriā: tan
ta perennis beatitudinis dona: ineſtimabili tribuit largitate.

Nec eni q: illius in cruce latronis precesserat fides: idcirco pronunciandū est: nō ei beatā cōmorationē padisi gratuito esse pro
2.Re.12. missam: aut penitentiā dauid regis illā vnius verbi, q̄ dixit. Peccaui dño: dno tā grauia eius crimina: τ nō potius clementiā dei
Ibidem. abstulisse credendū est: vt p nathan pphetā mereret audire. Et dñs transtulit iniquitatē tuā: non morieris. Qđ igitur homicidiū adulterio addidit: liberi vtiq̄ arbitrij fuit: q̄ autem arguitur p pphetā: diuine dignationis est gratia. Rursum q̄ peccatū suū humiliatus agnoscit: pprie libertatis est opus. Quod vero ſub breuiſſimo temporis puncto indulgentiam tantorum criminum promeretur: dñi miserentis est donum. Et quid de hac tā breui cōfeſſione τ incompabili diuine retributiōis immēſitate dicamus: cū beatus Apłs ad illā magnitudinē future remu
2.Cor.4. nerationis aſpiciēs: qđ de illis tā innumeris psecutionib⁹ ſuis pnūciauerit: cōſiderare pfacile ſit. Nā momētaneū hoc inqt τ leue tribulatiōis nr̄e: ſupra modū vltra comparationem: eternū pondus glorie opatur in nobis: De quo τ alibi cōſtanter enūciat: dicēs. Quia nō ſunt cōdigne paſſiones hui⁹ tpis ad futurā gloriā
Roma.8. que reuelabitur in nobis. Quantumlibet ergo enisa fuerit humana fragilitas: future retributioni par eſſe nō poterit: nec ita laboribus ſuis diuinā imminuit gratiā: vt nō ſemp gratuita pſeueret. Et idcirco pdictus magiſter gentiū: licet gratia dei apoſtolatus gradū ſortitū ſe fuiſſe teſtet dicēs. Gratia aūt dei ſum qđ
1.Cor.15. ſum: tn̄ ſe q̄ diuine gr̄e reſpōdiſſe pnūciat dicēs. Et grā eius in me vacua nō fuit: ſed abūdantius illis omnibus laboraui τ ob
Ibidem. tinui: nō aūt ego: ſed gratia dei mecū. Nā cū dicit laboraui: conatum pprij ſignat arbitrij. Cū dicit. Nō aūt ego: ſed gratia dei: virtutē diuine ptectionis oſtēdit. Cū dicit. Mecū: non ocioſo neq̄ ſecuro: ſed laboranti ac deſudanti eā coopatam fuiſſe declarat.

¶ Quod temptationibus ſuis deus virtutē humani experiatur arbitrij. Capitulum .xiiij.

Quod etiā in iob pbatiſſimo athleta ſuo: cū eū diabolus expetiſſet ad ſingulare certamē: diuinā legim⁹ puidiſſe iuſticiā. Si eni cōtra inimicū nō ſua virtute: ſed dei ſolius fuiſſet gratia protegēte cōgreſſus: τ abſq̄ vlla virtute pacīetie ſue diuina tantū opitulatione ſuffultus: multiplices illas ac tota inimici crudelitate queſitas: tēptationum moles τ exitia ptuliſſet: quō nō illam calūnioſam diabolus quā prius emiſerat vocē aduerſus eū iuſtius iteraſſet. Nūquid gratis colit iob
Job.1. deū. Nonne tu vallaſti eū ac domū eius τ vniuerſam ſubſtantiā eius p circuitū. Sed aufer manuū tuā: id eſt ſine eū ſuis mecū viribus decertare: niſi in faciē tuā benedixerit tibi. Sz cū nullā huiuſcemodi querimoniā calūnioſus hoſtis poſt cōflictū audeat iterare: non dei, ſed illius ſe victū viribus cōfitetur: licet etiam gratia dei nō in totū illi defuiſſe credēda ſit: que tantū tēptatori

temptandi tribuit poteſtatẽ: quãtã τ illũ reſiſtẽdi nouerat habe
re virtutẽ nõ eũ ab illius impugnatione ſic ꝓtegens: vt nullum
virtuti hũane relinqueret locũ: ſed hoc tantũ procurãs ne violen
tiſſimus inimicus aiam eius amentẽ faciẽs: τ impotẽ ſenſu: im
pari cũ atq; iniquo certaminis pondere pregrauaret. Qđ ergo
ſoleat interdũ tẽptare dñs fidẽ noſtram vt fortior vel glorioſior
fiat: euãgelici illius centurionis edocemur exẽplo: cuius puerũ
cũ ſciret vtiq; poteſtate ſermonis ſui ſe dominus curaturum:
offerre maluit preſentiã corporalẽ dicẽs. Ego veniã τ curabo Mat.8.
eũ. Sed illo hãc eius oblationẽ feruẽtioris fidei flagrãtia ſuper
grediente atq; dicente. Dñe nõ ſum dign⁹ vt intres ſub tectũ meũ
ſed tantũ dic verbo τ ſanabit puer meus: miratꝰ eũ dñs atq; col
laudat: cũctiſq; illis q ex iſraelis populo crediderãt pfert dicẽs Ibidem.
Amẽ dico vobis: nõ inueni tantã fidẽ in iſrael. Nullius eñi lau
dis eſſet ac meriti: ſi id in eo chriſtus qđ ipſe donauerat pretuliſ
ſet. Alioqn dixiſſet. Amẽ dico vobis: nõ dedi tãta fidẽ in iſrael.
Quam explorationẽ fidei: etiã in illo magnificẽtiſſimo patriar
cha diuinã legim⁹ diſpenſaſſe iuſticiã: cũ dicit. Et factũ eſt poſt Gen.22.
hec verba: tẽptauit deus abraã. Nõ eñi illã fidẽ quã ei dñs inſpi
rabat: ſed illã quã vocatus ſemel atq; illuminatus a dño per ar
bitrij libertatẽ poterat exhibere: experiri voluit diuina iuſticia
Uñ non immerito fidei eius conſtantia comprobat: atq; ad eũ
ſubueniẽte gratia dei que eũ pauliſꝑ ſubreliquerat vt ꝓbaret ita
dicit. Ne inferas manũ tuã in puerũ: neq; facias ei quicꝗ: nũc Ibidem.
eñi ſcio: qꝛ times dñm tuũ: τ nõ pepercisti filio tuo dilecto ꝓpter
me. Qđ tẽptationis genus nobis ꝗ; ad ꝓbationis meritũ poſſe
cõtingere in Deuteronomio ſatis euidenter a legiſlatore ꝑdicat
Si ſurrexerit inter vos ꝓpheta: aut q ſomniũ ſe vidiſſe dicat: Deu.13.
τ ꝑdixerit ſignũ atq; portentũ τ euenerit qđ locutus eſt: τ dixe
rit tibi. Eamus τ ſeruiam⁹ dijs alienis quos ignoratis: ne au
dias verba ꝓphete illius aut ſomniatoris: qꝛ tẽptans temptat
te dñs de⁹ tuus: vtꝝ diligas eũ in toto corde tuo: τ cuſtodias mã
data illius: an nõ. Quid ergo. Cũ iſtũ ꝓphetã aut ſomniatorem
ſurgere ꝑmiſerit deus: ita ne eos quoꝝ fidẽ ꝓbare diſponit: pro
tecturus eſſe credendus eſt: vt nullũ penitus locũ quo ſuis viri
bus cũ tẽptatore cõfligant: libero eoꝝ reſeruet arbitrio. Et quid
eos neceſſe eſt vel tẽptari: quos ita infirmos nouit ac fragiles:
vt nequaꝗ virtute ſua valeant reſiſtere tẽptatori. Sed vtiq; nec
tẽptari eos iuſticia dñi ꝑmiſiſſet: niſi parẽ in eis reſiſtendi ſciſſet
ineſſe virtutẽ: qua poſſent eq̃tatis iudicio in vtroq; merito vel
rei vel laudabiles iudicari. Tale eſt τ illud qđ ab Aplo dicit.
Itaq; q ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat. Tẽptatio vos nõ apꝑ
hendat niſi hũana. Fidelis aũt deus qui nõ ꝑmittit vos tẽptari Cor.10.
ſupra id qđ poteſtis: ſed faciet cũ tẽptatione etiã exitũ vt ſuſtine
re poſſitis. Cũ eñi dicit. Qui ſtat videat ne cadat: ſollicitã red
dit arbitrij libertatẽ quã vtiq; nouerat percepta gratia vel ſtare

ꝑ induſtriā: vel cadere ꝑ negligentiā poſſe. Cū aūt infert. Tēptatio vos nō apprehēdat niſi hūana infirmitatē eoꝝ ⁊ incōſtantiā necdū robuſte mētis exprobrat: qua adhuc ſpiritaliū nequiciaꝝ turbinibus nō poterāt impugnari: aduerſum quos ſeipſum vel illos pfectos nouerat quotidie dimicare: de qbus ad Epheſios
Ephe.6. dicit. Iā nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē: ſed aduerſus principatus: aduerſus poteſtates: aduerſus mūdi re-
1.Cor.10. ctores tenebraꝝ haꝝ: cōtra ſpiritalia nequicie in celeſtibus. Cū vero ſubiungit. Fidelis aūt deus q nō permittit vos temptari ſupra id qđ poteſtis: nō vtiq optat ne eos dominus temptari permitteret: ſꝫ ne ſupra id qđ ſuſtinere poterāt: temptarent. Illud eñi indicat humani arbitrij facultatē: hoc vero domini gratiā tēptationū luctamina moderātis oſtendit. In his igit oībus approbatur ita ſemꝑ diuinā gratiā arbitriū hominis incitare: vt illud nō in omnibus taliter ꝓtegat ac defendat: vt nō etiam ꝓprijs cū conatibus cōgredi aduerſum ſpiritales faciat inimicos: in quibus vel gratiā dei victor vel infirmitatē ſuā ſuperatus intelligat: ⁊ ita diſcat nō de ſua fortitudine: ſed de diuino ſemꝑ ſperare ſuffragio: atq ad ſuū iugiter recurrere ꝓtectorē. Et vt hoc nō noſtra coniectura: ſed euidentioribus adhuc ſcripture
Iudi.3. teſtimonijs approbetur: illud qđ in ieſu naue legitur retractemus. Has inquit gentes dimiſit dñs: ac diſperdere noluit: vt in eis experiretur iſraelem: vtrum cuſtodiret mandata domini dei ſui: vt haberent cōſuetudinē cū hoſtibus preliandi. Et vt incomparabili creatoris nři clemētie mortale aliquid: nō pro equalitate pietatis: ſed ex aliqua indulgētie ſimilitudine comparemus: ſi nutrix pia atq ſollicita diu ſinu paruulum geſtat: vt quandoq ingredi doceat: ⁊ primū quidē eum reptare permittit: dehinc erectum vt alternis paſſibus innitatur: dextre ſue virtute ſuſtentat: ac mox paululum derelictum: ſi titubātem viderit: protinus apprehendit: nutantem ſuſcipit: lapſum erigit: ⁊ vel arcet a caſu vel etiam decidere leuiter ſinens: eleuat poſt ruinam. Cū autem eū ad puericiam vel adoleſcentie ac iuuētutis perduxerit robur: quedam etiam pondera vel labores, quibus non opprimatur: ſꝫ exerceatur iniungit: ⁊ cum emulis decertare permittit: quanto magis celeſtis ille omniū pater nouit: quem ſinu gratie ſue geſtet: ⁊ quem libere voluntatis arbitrio in conſpectu ſuo exerceat ad virtutem: ⁊ tamen adiuuat laborantem: exaudit vocantem: non relinquit querentem: eripit de periculo interdum etiā neſcientem.

De multiplici vocationum gratia.

Capitulum.xv.

D Ex que etiā euidenter oſtenditur inſcrutabilia eſſe iudicia dei ⁊ inueſtigabiles vias eius: quibus ad ſalutē humanū attrahit genus. Quod etiā euangelicarū voca

tionū exemplis poſſumus approbare Andream nanq; ac Pe- Mat.4.
trum ceteroſq; apoſtolos: nihil de ſalutis ſue remedio cogitan-
tes: ſpontanea gratie ſue dignatione prelegit. Zacheum ad con Luce.19.
ſpectum ſe domini fideliter extendentem: ⁊ exiguitatem ſtature
ſue ſycomori celſitudine ſubleuantem: non ſolum ſuſcipit: verū
etiam benedictione cohabitationis illuſtrat. Inuitum ac repu- Act.9.
gnantem attrahit paulum. Alium ita precepit ſibi inſeparabili Mat.8.
ter inherere: vt ei poſtulanti breuiſſimas pro ſepultura patris Act.10.
nō cōcedat inducias. Cornelio ꝓcibus ⁊ elemoſynis iugiter in-
ſiſtenti: velut remunerationis vice via ſalutis oſtenditur: eiq;
angeli viſitatione precipitur: vt accerſiens petrum verba ſalu-
tis ab eo: q̄bus vna cum omnibus ſuis ſaluaretur agnoſcat. Et
ita multiformis illa ſapientia dei ſalutem hominum multipli-
ci atq; inſcrutabili pietate diſpēſat: ac ſm capacitatē vniuſcu-
iuſq; gratiam ſue largitatis impertit vt ipſas q̄z curationes nō
ſm vniformē maieſtatis ſue potētiā: ſed ſm mēſurā fidei in qua
vnūquēq; repperit: vel ſicut vnicuiq; ipſe partitus eſt: maluerit
exercere. Credentē nāq; ꝙ ad emundationē lepre ſue voluntas
chriſti ſufficeret: ſolo volūtatis ſue curauit aſſenſu dicēs. Uolo. Mat.8.
Mundare. Alteri deprecanti: vt adueniens per impoſitionem Einſdē.9.
manus ſue defunctam filiam ſuſcitaret: ingreſſus domum eius:
eodem modo quo ille ſperauerat: id qđ rogabatur indulſit. Alij
credenti ſummam ſalutis in verbi eius preceptione conſiſtere: Einſdē.8.
ac reſpondenti. Dic tantū verbo ⁊ ſanabitur puer meus: per ſer
monis imperium reſolutos artus priſtino robore ſolidauit: di
cens. Uade ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi. Alijs de tactu fimbrie eiꝰ
ſperantibus medicinam: vbertim ſanitatis dona largitus eſt. Einſdem.9.
Aliorum morbis medelam rogatus indulſit. Alijs ſpontaneaꝫ
preſtitit medicinam. Alios hortatus eſt vt ſperarent dicens. Joan.5.
Uis ſanus fieri. Alijs non ſperantibus vltro ingeſſit auxilium
Aliorum deſideria priuſq̄ꝫ voluntati eorum ſatiſfaceret: explo-
rauit dicens. Quid vultis vt faciam vobis. Alij ignoranti viā Joan.11.
qua id quod concupierat obtineret: benignus oſtendit. Si cre-
dideris inquiens: videbis gloriam dei. Inter alios ita virtutē
curationum affluenter effudit: vt de eis euangeliſta commemo-
ret. Et curauit omnes languidos eorum. Inter alios vero im- Mat.14.
menſa illa beneficiorum chriſti abyſſus ita obturata eſt vt dica Einſdē.13.
tur. Et non poterat inter illos ieſus facere virtutes propter in
credulitatem illorum. Et ita largitas dei ſm capacitatem hu-
mane fidei etiam ipſa formatur: vt huic quidem dicat. Secun- Einſdē.9.
dum fidem tuam fiat tibi: illi vero. Uade ⁊ ſicut credidiſti fiat Einſdē.8.
tibi. alij autem. Fiat tibi ſicut vis. Et rurſum alteri. Fides tua Einſdē.15.
ſaluum te fecit. Marci.10.

¶ De gratia dei eo ꝙ humane fidei tranſcendat anguſtias. Capitulum.xvj.

Nemo aūt eſtimet hec a nobis ob hoc fuiſſe plata: vt nitamur aſtruere ſummā ſalutis in noſtre fidei dicione cōſiſtere ſm̄ quorundam pphanā opinionē: qui totū libero arbitrio deputātes: gratiā dei diſpenſari ſm̄ meritū vniuſcuiuſq; dexfiniūt. Sed abſoluta plane pnunciam⁹ ſententia: etiā exuberare gratiā dei ⁊ tranſgredi interdū hūane infidelitatis anguſtias. Qđ in illo euāgelico factū fuiſſe regulo reminiſcimur: qui dū facili⁹ credit egrotantē filiū ſuū poſſe curari: q̄ mortuū ſuſcitari: preſentiā dn̄i feſtin⁹ implorat: dicēs. Dn̄e deſcēde prius q̄
Ioā.4 moriat̄ fili⁹ meus. Cuius infidelitatē licet bis ſermonibus chriſtus arguerit. Niſi ſigna ⁊ pdigia videritis nō creditis tn̄ nō ſcđ infirmitatē fidei ei⁹ gratiā ſue diuinitatis exercuit: nec pſentia corpali quēadmodū ille crediderat: letales febriū morbos: ſed verbo ſue poteſtatis excluſit: dicēs. Uade filius tu⁹ viuit. Quā ſuperabūdātiā gratie: etiā in illius paralytici curatione dominū legim⁹ effudiſſe: cū ei languoris ſui tm̄ quo corp⁹ fuerat reſolutū remedia poſcenti: aīe pri⁹ ingerit ſoſpitatē: dicēs. Cōſtans
math.9. eſto fili: dimittūtur tibi peccata tua. Poſt qđ nō credentib⁹ ſcribis poſſe eū remittere hūana peccata: ad cōfundēdā incredulitatē eorū: etiā mēbra eius paralyſeos valitudine reſoluta: poteſtatis ſue ſermone reſtrinxit: dicēs. Quid cogitatis mala in cor
Ibidem. dibus veſtris. Quid eſt facilius dicere. Remittūtur tibi peccata: aut dicere Surge ⁊ ambula. Ut ſciatis autē q2 fili⁹ hoīs poteſtatē hab3 in terra dimittēdi peccata: tūc ait palytico. Surge ⁊ tolle lectū tuū: ⁊ vade in domū tuā. Sic̄ aūt in illo q̄ triginta ⁊ octo annos iuxta natatorie crepidinē fruſtra decumbens: de aque illius motu ſperauerat medicinā: munificentiam vltronee largitatis oſtendit. Nā cū volēs eū ad ſalutis remedia pvocare
Ioh.5. dixiſſet ei. Uis ſanus fieri. Cūq; ille de hūani adiutorij inopia quereret̄ ac diceret. Hoīem nō habeo vt cū ſturbata fuerit aqua mittat me in piſcinam. incredulitati eius ⁊ ignorātie veniā tribuens: priſtine eū ſanitati: nō illa qua ſperauerat via: ſed qua dn̄s voluit miſeratiōe reſtituit: dicēs. Surge tolle lectū tuum ⁊ vade in domū tuā. Et qđ mirū ſi hec dn̄i poteſtate geſta narrentur: cū ſimilia etiā p ſeruos ſuos diuina gratia fuerit opata. Ingrediētibus nāq; tēplū petro ⁊ ioanne: cū ille claudus ex vtero matris q̄ greſſu3 penit⁹ ignorabat: elemoſynā poſtularet: illi nō vilia era que poſcebat infirmus: ſed greſſus officia largiuntur: ⁊ puſſime ſtipis ſperantē ſolacia: inſperate ſalutis pmijs locu
Act.3. pletant: dicēte petro. Argentū ⁊ aurū nō eſt mihi: qđ aūt habeo hoc tibi do: In nomine ieſu chriſti nazareni ſurge ⁊ ambula.

De inſcrutabili diſpenſatione dei. Capitulū.xvij.

Per hec igit̄ exempla q̄ de euāgelicis ꝓtulimus monimētis euidētiſſime poteri⁹ aduertere: diuerſis atq; innumeris modis ⁊ inſcrutabilib⁹ vijs deū ſalutē humani ge

neris pcurare: τ quorũdã quidẽ volentiũ ac ſitiẽtiũ curſum: ad maiorẽ inuitare flagrãtiã: queſdã ṽo etiã nolẽtes inuitoſq; cõpellere: τ nũc quidẽ vt impleant ea q̃ vtiliter a nobis deſiderata pſpexerit adiuuare: nũc ṽo etiã ipius ſancti deſiderij inſpirare principia: τ vel initiũ boni operis vel pſeuerãtiã condonare. Inde eſt q̃ orãtes nõ ſolũ protectorẽ ac ſaluatorẽ: ſz etiã adiutorẽ ac ſuſceptorẽ dñm proclamam⁹. In eo enĩ q̃ prior aduocat: τ ignorãtes nos atq; inuitos attrahit ad ſalutẽ: protector atq; ſaluator noſter eſt: in eo aũt q̃ annitẽtib⁹ nobis: opẽ ferre: refugiẽteſq; ſuſcipe ac munire cõſueuit: ſuſceptor ac refugiũ nominat. Deniq; hãc diſpenſatiõis dei multiplicẽ largitatẽ: beatus. Apl's mẽte pertractans: τ in quoddã immẽſuz atq; interminabile pietatis dei pelagus ſe incidiſſe pſpiciens: exclamauit. O altitudo diuitiarum ſapiẽtie τ ſciẽtie dei: q̃ inſcrutabilia ſunt iudicia eius: τ inueſtigabiles vie ei⁹. Quis enĩ cognouit ſenſum dñi. Hui⁹ ergo ſciẽtie admirationẽ quã ille talis ac tãtus gentiũ magiſter expauit euacuare conabit quiſq; crediderit illius ineſtimabilis abyſſi pfunditatẽ hũana ratione ſe poſſe metiri. Nã qui ad plenũ diſpẽſationes dei: qbus ſalutẽ in hominibus opat: vel mente concipere: vel diſſerere ſe poſſe cõfidit: proculdubio impugnãs apoſtolice ſentẽtie ṽitatẽ: ſcrutabilia eẽ dei iudicia τ veſtigabiles vias ei⁹ pphana pnũciabit audacia: ipo quoq; dño hec ad eos ita teſtãte. Nõ enĩ cogitationes mee cogitatiões veſtre: neq; vie veſtre vie mee: dicit dñs: q2 ſicut exaltant celi a terra: ſic exaltate ſunt vie mee a vijs veſtris: τ cogitationes mee a cogitationibus veſtris. Hanc igit diſpenſationẽ atq; amorem ſuũ: quẽ nobis tribuere dñs indefeſſa pietate dignat: volens hũane affectiõis motu exprimere: nec inueniens in hac creatura talẽ charitatis affectũ cui eũ cõparare digni⁹ poſſet: tenerrimis pie matris viſceribus cõparauit: τ vtit quidẽ hoc exemplo: q2 chari⁹ aliud in natura hoim nõ poteſt inueniri dicẽs. Nũquid obliuiſci poteſt mulier infantẽ ſuũ: vt nõ miſereat filio vteri ſui. Sed nõ contentus hac cõparatione: trãſcendit ea confeſtim atq; ſubiũgit: dicens. Et ſi illa oblita fuerit: ego tamen nõ obliuiſcar tui.

Roma. 11.

Eſa. 55.

eiuſd. 49.

¶ Definitio patrum eo q̃ liberum arbitrium ad ſaluandum non ſit idoneũ. Capitulũ. xviij.

Per quod euidenti rõne colligit ab his q̃ nõ loquacib⁹ verbis: ſed experientia duce: vel magnitudinẽ gratie: vel modulũ humani metiũtur arbitrij: q2 non leuibus curſus: nec fortibus bellũ: nec ſapientibus panis nec prudentib⁹ diuitie nec ſcientibus gratia: ſed operat hec omnia vnus atq; idẽ ſpũs diuidẽs vnicuiq; pout vult. Et idcirco fide non dubia: τ vt ita dicã: palpabili experientia cõprobatur: vniuerſitatis deũ velut piiſſimũ patrẽ: benigniſſimũq; medicum: ſm Aplm indifferenter oia in oib⁹ operari: τ nũc quidẽ ſalutis inſpirare principia

1. cor. 12.

τ inſerere vniculiqꝫ bone volūtatis ardorē: nūc vero ipſi⁹ opa-tiōis effectū τ cōſummationē donare virtutū: τ nūc a ruina iā proxima lapſuqꝫ ꝑcipiti etiā inuitos τ inſcios reuocare: nūc aūt occaſiones τ oportunitates ſalutis ingerere: ac ꝑcipites violē toſqꝫ conatus a letalibus diſpoſitionib⁹ inhibere: τ alios quidē volētes currenteſqꝫ ſuſcipe: alios ꝟo nolētes renitenteſqꝫ ꝑ trahere: τ ad bonam cogere volūtatē. Totū ꝟo nō ſemp reſiſten tibus nec pſeuerāter inuitis nobis a diuinitate cōcedi: τ ſum-mā ſalutis noſtre: nō operū noſtroꝝ merito: ſed celeſti gratie de
Ezech. 20. putandā: ita dn̄i ipſius vocibus edocemur. Et recordabimini viarū veſtrarū: τ oīm ſcelerū veſtroꝝ q̄bus polluti eſtis in eis: τ diſplicebitis vobis in cōſpectu veſtro in oīb⁹ malitijs veſtris quas feciſtis. Et ſcietis quia ego dn̄s cum benefecero vobis ꝑ pter nomē meū: nō ſm̄ vias veſtras malas: neqꝫ ſm̄ ſcelera ve-ſtra peſſima dom⁹ iſrael. Et idcirco hoc ab oīb⁹ catholicis patri bus diffinit: qui pfectionē cordis nō inani diſputatione verbo rū: ſed re atqꝫ ope didicerūt: diuini eſſe muneris. Primū vt accē dat vnuſq̄ſqꝫ ad deſiderādū oē qđ bonū eſt: ſed ita vt in alteru-trā ptē plenū ſit libere voluntatis arbitriū. Itēqꝫ etiā ſcđz: diui ne eſſe grē vt effici valeāt exercitia ꝑdicta virtutū: ſꝫ ita vt poſſi bilitas nō extinguat arbitrij. Tertiū quoqꝫ: ad dei munera pti nere vt acq̄ſite virtutis pſeuerantia teneat: ſed ita vt captiuita-tē libertas addicta nō ſentiat. Sic em̄ vniuerſitatis de⁹ oīa in oibus credēd⁹ eſt opari vt incitet: ptegat atqꝫ ꝯfirmet: non vt auferat quā ſemel ipſe conceſſit arbitrij libertatem. Si q̇d ſane verſuti⁹ hūana argumētatiōe ac rōne collectū: huic ſenſui videa tur obſiſtere: vitādū magis eſt q̄ꝫ ad deſtructioē fidei ꝓuocan-duꝫ. Non enim fidem ex intellectu: ſed intellectum ex fide me-remur: ſicut ſcriptū eſt. Niſi credideritis non intelligetis: quia
Isa. 1. quēadmodū τ deus oīa opeꝫ in nobis: τ totū libero aſcribatꝫ ar bitrio: cui dicitꝫ. Si volueritis τ audieritis me: que bona ſunt terre manducabitis: ad plenū humano ſenſu ac rōe nō pōt vt ar bitror cōphendi. Hoc nos beatus cheremon cōfirmatos cibo laborem fecit tanti itineris non ſentire.

¶ Explicit collatio tertia Abbatis cheremonis de protectione dei.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis neſterotis de ſpiritali ſcientia.

Ca. i. De verbis abbatis neſterotis de religioſorū ſcientia.
ij De apphendēda ſpiritalium rerū cognitione.
iij Quod actualis pfectio duplici ratione ſubſiſtat.
iiij Quod actualis vita erga multas profeſſiones ac ſtudia dirimetur.
v De profeſſionis arrepte perſeuerantia.
vi De infirmorū mobilitate.

vij Exemplū caſtitatis quo docet nō oīa ab oīb' emulanda.
viij De ſpiritali ſcientia.
ix Quod de actuali ſcientia ꝓficiat ad ſpiritalem.
x De appͥhendenda vere ſciētie diſciplina.
xj De multiplici intellectu diuinarum ſcri pturarum.
xij Interrogatio quomodo poſſit ad ob liuionem ſecularium carminum perueniri.
xiij Reſponſio quo pacto memoriā eorū poſſim⁹ abluere.
xiiij Quod immūda anima neq̧ tradere neq̧ percipere poſſit ſcientiam ſpiritalem.
xv Obiectio de eo ꝙ multi immūdi ſciētiā habeant: ꝛ ſancti non habeant.
xvj Reſponſio ꝙ mali ſcientiā veram habere nō poſſint.
xvij Quibus ratio perfectionis debeat aperiri.
xviij Quibus de cauſis ſpiritalis doctrina infructuoſa ſit.
xix Quod plerunq̧ etiā indigni gratiā ſalutiferi ſermonis accipiant.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima Abbatis neſterotis de ſpiritali ſcientia.

¶ De verbis abbatis neſterotis de reliogioſorum ſcientia. Capitulum .j.

Sponſionis noſtre ꝛ itineris ordo cōpellit: vt Abbatis Neſterotis preclari in omnibus ſummeq̧ ſcientie viri inſtitutio ſubſequatur. Qui cū ſacraꝝ ſcripturarum nos aliq̄ memorie cōmendaſſe: ꝛ coꝝ intelligentiā deſiderare ſenſiſſet: talibus nos adorſus eſt verbis. Multa quidē ſcientiaꝝ in hoc mūdo ſunt genera: tanta ſiq̄dem earum quanta ꝛ artium diſciplinarumq̧ varietas eſt. Sed cū omnes aut omnino inutiles ſint: aut preſentis tantum vite cōmodis proſint: nulla eſt tamen que nō habeat proprium docrine ſue ordinē atq̧ rationē: per quā ab expetentibus poſſit attingi. Si ergo ille artes ad inſinuationem ſui certis ac ꝓprijs lineis diriguntur quanto magis religionis noſtre diſciplina atq̧ ꝓfeſſio: que ad contemplanda inuiſibiliū ſacramentorū tendit arcana: nec p̄ſentis queſtus: ſed eternorum retributionē expetit premiorum: certo ordine ac ratione ſubſiſtit. Cuius quidem duplex eſt ſcientia. Prima pratice: id eſt actualis que emendatione morum ꝛ vitiorum purgatione perficitur altera theoretice. id eſt que in contemplatione diuinarū rerum ꝛ ſacratiſſimorū ſenſuum cognitione conſiſtit.

¶ De appͥhēdēda ſpiritaliū rerū cognitiōe. Cap. ij.

Uiſquis igiẗ ad hanc theoreticē voluerit peruenire: ne-
q ceſſe eſt vt omni ſtudio atq̨ virtute actualē primū ſcien-
tiā cōſequaẗ. Nā hec practice abſq̨ theoretice poſſideri
poteſt: theoretice vero ſine actuali omnimodis apprehendi nō
poteſt. Gradus em̄ quidā ita ordinati atq̨ diſtincti ſunt: vt hu-
mana humilitas poſſit ad ſublime cōſcēdere: qui ſi inuicē ſibi ea
qua diximus rōne ſuccedāt: poteſt ad altitudinē pueniri: ad quā
ſublato primo gradu nō pōt tranſuolari. Fruſtra igiẗ ad conſpe-
ctū dei tēdit: qui vitiorū cōtagia nō declinat. Sp̄s nanq̨ dei ef-
Sap.i. fugiet fictū: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.

¶ Qd̄ actualis perfectio duplici rōe ſubſiſtat. Ca.ij.

Ec aūt actualis perfectio duplici rōne ſubſiſtit. Nā pri-
b mus eius modus eſt: vt omniū natura vitiorū ꝛ cura-
tionis rō cognoſcaẗ. Secūdus vt ita diſcernaẗ ordo vir-
tutū: earumq̨ perfectione mens noſtra formeẗ: vt illis nō iam
velut coacta: ꝛ quaſi violēto imperio ſubiecta famuleẗ: ſed tāq̨
naturali bono delecteẗ atq̨ paſcaẗ: ꝛ arduā illā atq̨ anguſtā viā
cū oblectatione cōſcendat. Quo em̄ modo: vel virtutū rōnē qui
ſecundus in actuali diſciplina gradus eſt: vel rerū ſpiritaliū et
celeſtium ſacramenta: que in theorie gradu ſublimiore conſiſtūt
valebit attingere: qui naturā vitiorū ſuorū nec potuit intellige-
re nec niſus eſt extirpare? Conſequēter em̄ pnunciabiẗ pgredi ad
excelſiora nō poſſe: qui nō euicerit planiora: multoq̨ minus ea
que ſunt extrinſecus: apprehendit: quiſq̨ intelligere ea que ſibi
ſunt inſerta nō quiuerit. Sciendū tamen eſt: duplici nobis la-
boris intentione ſudandū: tā in expellendis vitijs q̄ in virtuti-
bus acquirēdis. Et hoc non noſtra capimus cōiectura: ſꝫ illius
ſententia perdocemur: qui ſolus opificij ſui vires rationēq̨ co-
Hiere .i. gnoſcit. Ecce inquit cōſtitui te hodie ſuper gentes ꝛ ſuper regna
vt euellas ꝛ deſtruas ꝛ diſperdas ꝛ diſſipes: ꝛ edifices ꝛ plan-
tes. In expulſione enim noxiarum rerum quattuor eſſe neceſſa-
ria deſignauit: id eſt euellere: deſtruere: diſperdere: diſſipare.
In perficiēdis vero virtutibꝰ ꝛ his que ad iuſticiā ptinēt acqui-
rendis: edificare tantūmō atq̨ plantare. Unī liquido patet diffi-
cilius cōuelli atq̨ eradicari inolitas corporis atq̨ anime paſ-
ſiones: q̄ ſpiritales extrui: plantariq̨ virtutes.

¶ Quod actualis vita erga multas profeſſiōes ac ſtudia diriuetur. Capitulum.iij.

Ec igitur practice que duobus vt dictū eſt ſubſiſtit mo-
b dis: erga multas profeſſiones ſtudiaq̨ diuidiẗ. Quidā
em̄ ſummā intentionis ſue erga eremi ſecreta ꝛ cordis
cōſtituūt puritatē: vt in pteritis heliam ꝛ heliſeū: noſtriſq̨ tēpo-
ribus beatū antoniū: aliosq̨ eiuſdē ppoſiti ſectatores: familia-
riſſime deo per ſilentiū ſolitudinis cohesiſſe cognoſcimus. Qui-
dam erga inſtitutionem fratrū: ꝛ peruigilem cenobiorum curā:

omnem ſtudij ſui ſollicitudinem dederunt: vt nuper abbatem ioannē qui in vicinia ciuitatis cui nomen eſt thmiuis: grādi ce nobio prefuit: ac nonnullos eiuſdem meriti viros apoſtolicis etiam ſignis claruiſſe meminimus. Quoſdam xenodochij et ſuſceptionis piū delectat obſequiū: per quod etiam in preteritis abraā patriarcham et loth: domino placuiſſe ſcimus: et nuper beatū machariū ſingularis manſuetudinis ac patiētie virū: qui xenodochio ita apud alexandriam prefuit: vt nulli eorū qui ſolitudinis ſecreta ſectati ſunt: inferior ſit credēdus. Quidā eligētes egrotātiū curā: alij intercesſionē que p miſeris atq oppreſſis impendit exequētes: aut doctrine inſtātes: aut elemoſynam pauperibus largiētes: inter magnos ac ſummos viros: pro affectu ſuo ac pietate viguerunt.

De profeſſionis arrepte perſeuerantia. Cap. v.

Quapropter hoc vnicuiq vtile atq cōueniēs eſt: vt ſm propoſitū qd elegit: ſiue gratiā quā accepit: ſummo ſtudio ac diligentia ad operis arrepti perfectionē puenire feſtinet: et aliorū quidē laudans admiranſq virtutes: nequaq a ſua quā ſemel elegit pfeſſione diſcedat: ſciēs ſm Apl'm vnū quidē eē corpus eccleſie: multa aūt mēbra: et habere eā donationes ſm gratiā que nobis data eſt differētes: ſiue pphetiā ſm rōnem fidei: ſiue miniſteriū in miniſtrādo: ſiue qui docet in doctrina: ſiue qui exhortat in exhortatiōe: q tribuit in ſimplicitate q preeſt in ſollicitudine: q miseret in hilaritate. Nec enī vlla mēbra aliorum ſibi membrorum poſſunt miniſteria vendicare: quia nec oculi manuū: nec nares auriū vtunt officio: et idcirco nō oēs apoſtoli: nō omnes pphete: nō omnes doctores: nō omnes gratias habent curationū: non oēs linguis loquunt: non omnes interpretant. Roma. 12.

De infirmorum mobilitate. Capitulum. vj.

Solēt enī hi qui necdū ſunt in illa quā arripuerūt pfeſſione fundati: cū audierint quoſdā in diuerſis ſtudijs ac virtutibus predicari: ita eorum laude ſuccēdi: vt imitari eorū ptinus geſtiant diſciplinā: in quo irritos neceſſario impēdit conatus hūana fragilitas. Impoſſibile nāq eſt vnū eundēq hominē ſimul vniuerſis quas ſuperius cōprehēdi fulgere virtutib⁹. Quas ſi quis voluerit pariter affectare: in id eū incidere neceſſe eſt: vt dū oēs ſequit: nullā integrā cōſequat: magiſq ex hac mutatione ac varietate diſpēdiū capiat q pfectū. Multis enī vijs ad deū tēdit: et iō vnuſqſq illā quā ſemel arripuit irreuocabili curſus ſui intētione cōficiat: vt ſit in qualibet pfeſſione pfect⁹.

Exemplum caſtitatis quo docetur non omnia ab omnibus emulanda. Capitulum. vij.

Abſq illo diſpendio quo feriri monachum diximus: qui mobilitate mentis ad ſtudia cupit trāſire diuerſa: etiaz

hinc periculū mortis incurritur: quod nonnunꝙ recte quedam
ab alijs geſta: malo ab alijs preſumuntur exemplo: ⁊ que non-
nullis bene ceſſerant: perniciosa ab alijs ſentiuntur. Nā vt quid-
dam exempli gratia ꝓferamus: velut ſi quis illā viri illius imi-
tari virtutē velit: quā ſolet abbas Joannes: nō ad imitationis
formulā: ſed tantummō ꝓ admiratione ꝓferre. Nam quidā veniens
ad predictū ſenē habitu ſeculari: cū ei quaſdā frugū ſuarū primi-
tias detuliſſet: ferociſſimo quēdā demonio arreptū ibidem rep-
perit. Qui cū abbatis ioannis obteſtationes ac precepta deſpi-
ciens: teſtaret̃ ſe nunꝙ ad illius imperiū de corpore qḋ obſede-
rat migraturū: huius aduētu perterit⁹: cū reuerētiſſima nominis
illius inclamatione diſceſſit. Cuius tā euidētē gratiā ſenex non
mediocriter admirat⁹: eoq̃ amplius obſtupeſcēs ꝙ eū ſeculari
cerneret habitu: cepit ab eo vite ac ꝓfeſſionis eius ordinē dilig-
ter inquirere. Cūq̃ ille ſecularē ſe atq̃ vxorio vinculo colligatū
eſſe dixiſſet: beat⁹ ioannes excellētiā virtutis eius ⁊ gratie men-
te pertractās: que nā illi eſſet cōuerſatio attentius explorabat.
Jlle ſe ruſticū: ⁊ quotidiano manuū opere victū querere: nec vl-
lius boni eſſe ſe conſciū teſtabat̃: niſi ꝙ nunꝙ ante ad ruris ope-
ra mane exercēda pcederet: neq̃ veſpere domū reuerteret̃: niſi in
eccleſia ꝓ quotidiane vite cōmeatu largitori eius deo gratias re-
tuliſſet: neq̃ ſe vnꝙ de fructibus ſuis aliquid vſurpaſſe: niſi
prius deo primitias eoꝝ ac decimas obtuliſſet: ⁊ nūꝙ ſe boues
ſuos per aliene meſſis traduxiſſe confiniū: niſi eorū prius ora
clauſiſſet: ne vel parū damni per incuriā eius proximus ſuſtine-
ret. Et cū hec q̃ abbati ioanni: necdū ad comparationē tāte gra-
tie qua eū prelatū ſibi eſſe cernebat: idonea vider ent̃: atq̃ ab eo
q̇d nā eſſet illud qḋ tante gratie meritis cōferri poſſet: ſciſcitans
ſcrutaret̃: ille reuerentia tā ſollicite inquiſitionis aſtrictus: vxo-
rem ſe parentū vi imperioq̃ compulſum cū profiteri monachū
vellet ante vndecim annos accepiſſe confeſſus eſt: quā nemine
etiā nunc cōſcio ſororis loco a ſe virginē cuſtodiri teſtabat̃. Qḋ
factū cū audiſſet ſenex: tāta eſt admiratiōe ꝑmotus: vt corā ipſo
publice ꝓclamaret. Nō immerito demonē qui ſe deſpexerat: il-
lius nō toleraſſe pſentiā: cuius ipſe virtutē nō ſolū in iuuētutis
ardore: ſed ne nunc quidē ſine diſcrimine caſtitatis auderet ap-
petere. Qḋ factū abbas ioānes licz ſumma admiratiōe ꝓtulerit
tñ neminem monachoꝝ vt experiret̃ hortatus eſt: ſciēs multa re-
cte ab alijs geſta: magnā alijs imitantib⁹ intuliſſe perniciē nec
vſurpari ab omnibus poſſe: quod paucis dominus ſpeciali mu-
nere contuliſſet.

De ſpiritali ſcientia. Capitulum.viij.

Ed ad expoſitionem ſcientie de qua ſumptū eſt ſermo-
nis exordiū reuertamur. Jtaq̃ ſicut ſuperius diximus
practice erga multas profeſſiones ac ſtudia diriuatur.

Theoretice vero in duas diuidit partes: id eſt in hiſtoricã inter
pretationẽ: ⁊ intelligentiã ſpiritalẽ. Unde etiã ſalomon cũ eccle
ſie multiformẽ gratiã enumeraſſet: adiecit. Omnes eñi q̃ apud Prouer. 31.
eam ſunt: veſtiti ſunt dupliciter. Spiritalis aũt ſcientie genera
ſunt tria: tropologia: allegoria: anagoge: de quibus in ꝓuerbijs
ita dicit. Tu aũt deſcribe tibi ea tripliciter: ſuper latitudinẽ cor Einſdẽ. 22.
dis tui. Itaqꝫ hiſtoria preteritarũ ac viſibiliũ agnitionẽ comple
ctit rerũ: que ita ab Apoſtolo replicat. Scriptum eſt eñi quia Gal. 4.
abraã duos filios habuit: vnũ de ancilla: ⁊ aliũ de libera: ſꝫ qui
de ancilla ſm carnẽ natus eſt: qui autẽ de libera per repromiſſio
nẽ. Ad allegoriam autẽ pertinent que ſequunt: q2 ea que in veri
tate geſta ſunt: alterius ſacramẽti formã ꝑfiguraſſe dicunt. Hec
eñi inquit ſunt duo teſtamenta. Unum quidem de monte ſina: in
ſeruitutẽ generans: q̃d eſt agar. Sina enim mons eſt in arabia:
qui cõparatur huic que nũc eſt hieruſalẽ: ⁊ ſeruit cum filijs ſuis
Anagoge vero de ſpiritalibus myſterijs ad ſublimiora quedã ⁊
ſacratiora celorũ ſecreta cõſcendens: ab Apl'o ita ſubijcit. Que Ibidem.
autẽ ſurſum eſt hieruſalẽ libera eſt que eſt mater noſtra. Scri
ptũ eſt enim. Letare ſterilis que nõ paris: erũpe ⁊ clama que nõ Eſa. 54.
parturis: quia multi filij deſerte magis ꝙ eius que habet virum
Tropologia eſt moralis explanatio: ad emendationẽ vite: ⁊ in
ſtructionẽ pertinẽs actualẽ: velut ſi hec eadẽ duo teſtamenta in
telligamus: practicen ⁊ theoreticẽ diſciplinã. vel certe ſi hieru
ſalẽ aut ſion animã hominis velimus accipere. ſm illud. Lauda Pš. 147.
hieruſalẽ dñm: lauda deũ tuũ ſion. Igit predicte quattuor figu
re in vnũ ita ſi volumus cõfluũt: vt vna atqꝫ eadẽ hieruſalẽ qua
drifariã poſſit intelligi: ſm hiſtoriã ciuitas iudeorum: ſm allego
riã eccleſia chriſti: ſm anagogen ciuitas dei illa celeſtis que eſt
mater omniũ noſtrũ: ſm tropologiam anima hominis que fre
quẽter hoc nomine aut increpat aut laudat a dño. De his quat
tuor interpretationũ generibus beatus Apl'us ita dicit. Nũc au 1. Cor. 14.
tẽ fratres ſi venero ad vos linguis loquens: q̃d vobis ꝓdero: ni
ſi vobis loquar: aut in reuelatione aut in ſcientia: aut in ꝓphe
tia: aut in doctrina? Reuelatio nãqꝫ ad allegoriã pertinet: p quã
ea que tegit hiſtorica narratio: ſpiritali ſenſu ⁊ expoſitione reſe
rant: vt verbi gratia: ſi illud aperire temptemus: quẽadmoduꝫ
patres noſtri omnes ſub nube fuerint: ⁊ omnes in moyſe bapti 1. Cor. 10.
zati ſint in nube ⁊ in mari: ⁊ quẽadmodũ omes eandem eſcã ſpi
ritalem manducauerint: ⁊ eundẽ ſpiritalẽ de cõſequenti petra
biberint potum: petra autẽ erat chriſtus. Que expoſitio prefigu
rationi corporis ⁊ ſanguinis chriſti quẽ quotidie ſumimus cõ
parata: allegorie cõtinet rationem. Scientia vero que ſimiliter
ab apoſtolo memoratur: tropologia eſt: qua vniuerſa que ad di
ſcretionẽ pertinẽt actualẽ: vtrũ vtilia vel honeſta ſint: prudenti
examinatiõe diſcernimus: vt eſt illud. Cũ apud noſmetipſos iu 1. Cor. 11.
dicare precipimur: vtrũ deceat mulierẽ non velato capite orare

deũ. Que ratio vt dictũ eſt moralem cõtinet intellectũ. Itẽ pro
pheria quã tertio Apl̃us intulit loco: anagogen ſonat: p quã ad
j.theſ.iiij. inuiſibilia ac futura ſermo trãſfert: vt eſt illud. Nolumus aũt
vos ignorare fratres de dormiẽtib⁹: vt nõ cõtriſtemini ſicut ꝛ
ceteri q̃ ſpẽ nõ habẽt. Si enim credim⁹ ꝙ xp̃us mortu⁹ eſt ꝛ rẽ
ſurrexit: ita ꝛ deus eos q̃ dormierũt p ieſum adducet cũ eo. Hoc
enĩ vobis dicimus in verbo dñi: qꝛ nos q̃ viuim⁹: q̃ reſidui ſu-
mus in aduẽtu dñi nõ preueniem⁹ eos q̃ dormierũt in xp̃o: quo
niã ipſe dñs in iuſſu ꝛ in voce archãgeli: ꝛ in tuba dei deſcendet
de celo: ꝛ mortui qui in xp̃o ſunt reſurgẽt primi. Qua exhorta
tionis ſpecie anagoges figura prefert. Doctrina vero ſimplicẽ
hiſtorice expoſitionis ordinẽ pãdit: in q̃ nullus occultior intel-
j.Cor.xv. lectus: niſi q̃ verbis reſonat cõtinet: ſicut eſt illud. Tradidi enĩ
vobis in primis qđ ꝛ accepi: quoniã xp̃s mortu⁹ eſt ꝓ peccatis
noſtris ſm ſcripturas: ꝛ qꝛ ſepult⁹ eſt: ꝛ qꝛ reſurrexit tertia die
Gal.iiij. ſm ſcripturas: ꝛ qꝛ viſus eſt cephe. Et. Miſit deus filiũ ſuũ fa
ctũ ex muliere: factũ ſub lege: vt eos qui ſub lege erant redime-
Deuter.vi. ret. Siue illud. Audi iſrael: dñs deus tuus deus vnus eſt.

¶ Quod de actuali ſentẽtia proficiat ad ſpiritalem. Capitulum.ix.

Quapropter ſi vobis cura eſt ad ſpiritalis ſcientie lumẽ:
non inanis iactantie vitio: ſed emẽdationis gratia per
uenire: illius primũ btitudinis cupiditate flãmamini:
matth.v de qua dictũ eſt. Beati mũdo corde: quoniã ipſi deũ videbũt: vt
Dañ.xij. etiã ad illã de q̃ angel⁹ ad danielẽ ait: puenire poſſitis. Qui aũt
docti fuerint fulgebũt ſicut ſplẽdor firmamẽti: ꝛ q̃ ad iuſticiam
erudiunt multos: q̃ſi ſtelle in perpetuas eternitates. Et in alio
propheta. Illuminate vobis lumẽ ſciẽtie dũ tẽpus eſt. Tenen-
tes itaq; illã quã habere vos ſentio diligentiã lectionis: oĩ ſtu-
dio feſtinate actualẽ: id eſt ethicã: ꝙ primũ ad integrũ cõprehen
dere diſciplinã. Abſq; hac nãq; illa quã dixim⁹ theoretica puri
tas non põt apprehẽdi: quã hi tãtũ q̃ nõ alioꝝ docentiũ verbis:
ſed proprioꝝ actuũ virtute pfecti ſunt: poſt multa opeꝝ ac la-
borum ſtipẽdia: tã q̃ſi in premio cõſequunt. Non enĩ a medita-
tione legis intelligentiã: ſed de fructu operis acq̃rẽtes: cũ pſal-
Pſ.cxviij. migrapho canũt. A mãdatis tuis intellexi. Et excoctis paſſio-
Pſ.c. nibus vniuerſis fiducialiter dicũt. Pſallã ꝛ intelligã in via im-
maculata. Ille enim pſallẽs intelligit q̃ canunt: q̃ in via imma-
culata greſſu puri cordis innitit. Et idcirco ſi ſcẽtie ſpiritalis ſa
crũ in corde vr̃o vultis tabernaculũ preparare: ab omniũ vos
vitioꝝ contagione purgare: ꝛ curis ſeculi preſentis exuite. Im-
poſſibile nãq; eſt aiam q̃ mũdanis vel tenuiter diſtẽtionib⁹ oc-
cupat: domũ ſciẽtie pmereri: vel generatricẽ ſpiritaliũ ſenſuũ:
aut tenacẽ ſacrarũ lectionũ fieri. Obſeruate igitur in primis: ꝛ
maxime tu iohãnes: cui magis ad cuſtodiẽda hec q̃ dicim⁹ ſuꝫ

etas adhuc adoleſcētior ſuffragaꝛ: ne ſtudiū lectionis ac deſide
rij tui labor vana elatione caſſeꝛ: vt inducas ſummū ori tuo ſi-
lentiū: hic eſt enim primus diſcipline actualis ingreſſus. Om- Eccſ.vſ.
nis quippe labor hoīs in ore ipſius: ⁊ vt oīm ſenioꝝ inſtituta
atq; ſentētias intēto corde ⁊ q̄ſi muto ore ſuſcipias: ac diligen-
ter in pectore tuo cōdēs: ad pficiēda ea potiꝰ q̄ ad docēda feſti-
nes. Et hoc eñi cenodoxie pniacioſa pſumptio: ex illo aūt fructꝰ
ſpiritalis ſcīe pullulabūt. Nihil itaq; in collatione ſenioꝝ pro-
ferre audeas: niſi qḋ interrogare te aut ignoratio noctura: aut
rō neccarie cognitiōis ipulerit: nō vt q̄dā vane glie amor oſtētri:
p oſtētatione doctrine ea q̄ optime norūt interrogare ſe ſimulāt.
Impoſſibile eñi eſt eū q̄ pͦpoſito acq̄rēde laudis hūane: ſtudio le
ctionis inſiſtit: donū vere ſcīe pmereri. Nā q̄ hac paſſione deuin
ctus eſt neceē eſt vt alijs q̄ ⁊ maxie ſupbie vitijs obligeꝛ: ⁊ ita
in actuali atq; ethica ꝯgreſſione pſtratꝰ: ſciētiā ſpiritalē q̄ ex ea
naſciꝛ minime conſequeꝛ. Eſto ergo per oīa citus ad audiendū: Iacob.ſ.
tardus aūt ad loquendū: ne cadat in te illud qḋ notaꝛ a ſalomo
ne. Si videris virū velocē in verbis: ſcito q2 ſpem hꝫ inſipiens pro.xxix.
magis q̄ ille. Nec quēq̄ verbis docere pſumas: qḋ ope ante nō
feceris. Hunc eñi nos ordinē tenere debere: etiā exēplis ſuis do
minus nr̄ inſtituit: de quo ita diciꝛ. Que cepit ieſus facere ⁊ do Actū.ſ.
cere. Caue ergo ne ante actū pſiliēs ad docēdū: in illoꝝ numero
deputeris: de quibꝰ in euangelio dn̄s ad diſcipulos ſuos loqui
tur. Que dicūt vobis ſeruate ⁊ facite: ſm opera vero eoꝝ nolite matth.xxiij
facere: dicunt enim ⁊ nō faciūt. Alligant aūt onera grauia ⁊ im-
portabilia: ⁊ imponūt ea ſup humeros hoīum: ipſi autē digito
ſuo nolunt ea mouere. Si enim ille q̄ vnū mādatū minimū ſol
uens docuerit ſic hoīes: minimus vocabitur in regno celoꝝ: qui
multa ⁊ maiora negligens docere preſumpſerit: conſequēs pro
fecto eſt: vt nō iam minimus in regno celoꝝ: ſed in gehenne ſup
plicio maximꝰ habeaꝛ. Et ideo cauendū tibi eſt ne illoꝝ ad do-
cendū inciteris exemplis: qui peritiā diſputandi: ac ſermonis
affluentiā conſecuti: q2 poſſunt ea q̄ voluerint ornate copioſeq;
diſſerere: ſcientiā ſpiritalē poſſidere credunꝛ: ab his q̄ vim eius
⁊ qualitatē diſcernere nō nouerunt. Aliud nanq; eſt facilitatē
oris ⁊ nitorē habere ſermonis: ⁊ aliud venas ac medullas cele
ſtiū intrare dictoꝝ: ac pfunda ⁊ abſcondita ſacramenta puriſſi-
mo cordis oculo contemplari: quod nullatenus humana doctri
na: nec eruditio ſecularis: ſed ſola puritas mētis per illumina
tionem ſancti ſpiritus obtinebiꝛ.

De apprehēdēda vere ſciētie diſciplina. Cap. x.

Feſtinandū igiꝛ tibi eſt: ſi ad verā ſcripturaꝝ vis ſciētiā
puenire: vt hūilitatē cordis immobilē primitꝰ cōſequa
ris: q̄ te nō ad illā q̄ inflat: ſed ad eā q̄ illūinat ſciētiā cha
ritatis ꝯſummatione pducat. Impoſſibile nāq; eſt imūdā mētē

donū ſcientie ſpiritalis adipiſci. Et idcirco oī cautione deuita: ne tibi p̄ ſtudiū lectionis: nō ſciētie lumē: nec illa perpetua q̄ p̄ illuminationē doctrine p̄mittit̄ gloria: ſed inſtrumēta pditio-nis de arrogātie vanitate naſcant̄. Deinde hoc tibi eſt oīmodis enitēdū: vt expulſa omni ſollicitudine ⁊ cogitatione terrena: aſ-ſiduū te ac potiꝰ iugē ſacre p̄beas lectioni: donec cōtinua medi-tatio imbuat mētē tuā: ⁊ q̄ſi in ſimilitudinē ſui formet: arcā quo-dāmō ex ea faciēs teſtamēti: habentē in ſe. ſ. duas tabulas lapi-deas: id eſt duplicis inſtrumēti perpetuā firmitatē: vrnā q̄ꝫ au-reā: hoc eſt memoriā purā atq̄ꝫ ſincerā: q̄ reconditū in ſe manna perpetua tenacitate conſeruet: ſpiritaliū ſcꝫ ſenſuū: ⁊ angelici illius panis perennē celeſtē q̄ꝫ dulcedinē: necnon etiam virgam aaron: id eſt ſummi veri q̄ꝫ pontificis noſtri ieſu xp̄i ſalutare ve-xillū: immortalis memorie ſemp̄ viriditate frondeſcēs. Hec nā-q̄ꝫ eſt virga q̄ poſtea q̄ꝑ de radice ieſſe ſucciſa eſt: viuacius morti-ficata reuireſcit. Hec aūt oīa duobus cherubim: id eſt hiſtorice ⁊ ſpiritalis ſciētie plenitudine p̄tegunt̄. Cherubin eīm interp̄tat̄ ſcientie multitudo: q̄ propiciatoriū dei: id eſt placiditatē pecto-ris tui iugiter protegēt: ⁊ a cūctis ſpiritaliū nequiciaꝝ incurſi-bus obūbrabūt. Et ita mēs tua nō ſolū in arcā diuini teſtamēti verūetiā in regnū ſacerdotale prouecta: p indiſſolubilē puritatis affectū: quodāmō abſorpta ſpiritalibꝰ diſciplinis: illud im-plebit pontificale mādatū: qđ a legiſlatore ita p̄cipit̄. Et de ſan-ctis nō egredietur: ne polluat ſanctuariū dei: id eſt cor ſuū: in quo

Leuit.xxvi iugiter habitaturꝫ ſe dn̄s repromittit: dicēs. Inhabitabo in eis: ⁊ inter illos ambulabo. Quāobrē diligēter memorie cōmēdan-da eſt: ⁊ inceſſabiliter recenſenda ſacraꝝ ſeries ſcripturaꝝ. Hec etēim meditationis iugitas duplicē nobis conferet fructū. Pri-mū qđ dū in legēdis ac parādis lectionibꝰ occupat̄ mentis intē-tio: neceſſe eſt vt nullis noxiaꝝ cogitationū laqueis captiuetur: deinde q̄ꝑ ea q̄ creberrima repetitione pcuſſa: dū memorie tra-dere laboramꝰ: intelligere id tp̄is obligata mēte nō quiuimus: poſtea ab oīm actuū ac viſionū illecebris abſoluti: precipue q̄ꝫ nocturna meditatione taciti reuoluētes: clarius intuemur: ita vt occultiſſimoꝝ ſenſuū quos ne tenui quidē vigilantes opina-tione percepimus: quieſcentibus nobis: ⁊ vel ſoporis ſtupore demerſis: intelligentia reueletur.

De multiplici intellectu diuinaꝝ ſcripturaꝝ. C. xi.

Reſcente aūt p hoc ſtudiū innouatione mētis noſtre etiā
c ſcripturarū facies incipiet innouari: ⁊ ſacratioris intel-ligentie pulchritudo quodāmō cū proficiente proficiet. Pro capacitate enim humanoꝝ ſenſuum: earum quoq̄ꝫ ſpecies coaptat̄: ⁊ vel terrena carnalibus: vel diuina ſpiritalibus ap-parebit: ita vt hi quibus antea videbat̄ craſſis quibuſdā nebu-lis inuoluta: nec ſubtilitatē eius deprehendere: nec fulgorē va-

ſeant ſuſtinere. Sed vt hocipſum quod aſtruere nitimur ali-
quo clarius pandatur exẽplo: vnũ legis teſtimonium protuliſſe
ſufficiat: per qđ etiã omnia precepta celeſtia ſm menſurã ſtatꝰ
noſtri ad oẽ hoim genus probemus extẽdi. Scriptũ eſt in lege.
Nõ fornicaberis. Hoc ab homine carnaliũ adhuc obſcenitatuꝫ Exod. xx.
paſſionibꝰ obligato: ſm ſimplicẽ littere ſonũ ſalubriter cuſtodi-
tur. Ab eo aũt qui iã ab hac actione luculenta: ꝛ impuro diſceſ-
ſit affectu: neceſſe eſt idipſum ſpiritaliter obſeruari: vt ſcꝫ nõ ſo-
lum a cerimonijs idolorꝫ: ſed etiã ab omni ſuperſtitione genti-
liũ ꝛ auguriorꝫ: oimqꝫ ſignorum ꝛ dierꝫ ac tẽporũ obſeruatione
diſcedat vel certe ne quorundã verborꝫ aut noim coniecturis: q̃
ſinceritatem fidei nrẽ polluunt: implicetur. Hac enim fornica- Hiere. ij.
tione etiã hieruſalẽ dicit̃ conſtuprata: que fornicata eſt in omni
colle ſublimi: ꝛ ſub oĩ ligno frondoſo. Et quã dñs iterum incre-
pans ꝑ prophetam. Stent inquit ꝛ ſaluent te augures celi qui Eſa. xlvij.
contemplabant̃ ſidera: ꝛ ſupputabãt mẽſes: vt ex eis annũcia-
rent ventura tibi. de qua fornicatione ꝛ alibi arguens eos dñs
ait. Spũs fornicationis decepit eos: ꝛ fornicati ſunt a deo ſuo. Oſee. iiij.
Quiſqꝫ xͦ a gẽina hac fornicatione diſceſſerit: habebit tertiã
quã declinet: q̃ in legis ꝛ iudaiſmi ſupſtitionibꝰ cõtinet̃. De qbꝰ
Apl̃us. Dies inq̃t obſeruatis ꝛ mẽſes ꝛ tpa ꝛ annos. Et iterũ. Gal. iiij.
Ne tetigeris neqꝫ guſtaueris neqꝫ cõtrectaueris. Que de ſupſti- Col. ij.
tionibus legis dicta eſſe non dubiũ eſt: in q̃s ſi q̃s inciderit ꝓ-
culdubio mechatꝰ a xp̃o: ab Apl̃o non meret̃ audire. Deſpondi ij. Cor. xi.
enim vos vni viro virginẽ caſtã exhibere xp̃o. Sed illud ad eũ
qđ ſequit̃ voce eiuſdẽ apl̃i dirigetur. Timeo autẽ ne ſicut ſerpẽs Ibidem.
ſeduxit euã aſtutia ſua: ita corrũpantur ſenſus vr̃i a ſimplicita-
te que eſt in xp̃o ieſu. Quod ſi immũdiciã huius quoqꝫ fornica-
tionis effugerit: habebit quartã q̃ heretici dogmatis adulterio
perpetratur. De qua idẽ beatus Apl̃s. Ego inquit ſcio: qꝛ poſt Actuũ. xx.
diſceſſionẽ meã intrabũt lupi graues in vos: nõ parcentes gregi
ꝛ ex vobis ipſis ſurgẽt viri loquentes ꝑuerſa vt abducant diſci-
pulos poſt ſe. Hãc etiã qui potuerit declinare: caueat ne ſubti-
liore peccato in fornicationis vitiũ collabatur: q̃ ſcꝫ in cogita-
tionum peruagatione conſiſtit: quia omnis cogitatio non ſolũ
turpis ſed etiam ocioſa: ꝛ a deo quãtuluncũqꝫ diſcedens: a per-
fecto viro immundiſſima fornicatio deputatur.

Interrogatio quomodo poſſit ad obliuionẽ ſecu-laris carminũ perueniri. Capitulum. xij.

G Ermanꝰ. Ad hec ego occulta primũ cõpũctione ꝑmotꝰ: ac deinde grauiter ingemiſcẽs: hec inquã oia q̃ copioſiſſi-me digeſſiſti: maiora mihi intulerũt deſperationis au-gmenta q̃ꝫ hactenus ſuſtinebam. Quippe cui preter illas gene-rales aie captiuitates: quibus nõ dubito infirmos quoſqꝫ pul-ſari extrinſecus: ſpeciale impedimẽtũ ſalutis accedit: ꝑ illã quã

tenuiter videor attigiſſe noticiã litterarũ: in qua me ita vel inſtã tia pedagogi: vel cõtinue lectionis macerauit intentio: vt nunc mens mea poeticis velut illis infecta carminibus: illas fabularũ nugas hiſtoriaſq; belloꝝ quibus a paruulo primis ſtudioꝝ imbuta eſt rudimentis: orationis etiã tẽpore meditetur: pſallentiq; vel ꝓ peccatorũ indulgentia ſupplicanti: aut impudẽs poematũ memoria ſuggeraẜ aut quaſi bellantiũ heroũ ante oculos imago verſeẜ: taliũq; me phantaſmatum imaginatio ſemꝑ illudens: ita mentẽ meã ad ſupernos intuitus aſpirare nõ patitur. vt quotidianis fletibus non poſſit expelli.

¶ Reſponſio quo pacto memoriam eorum poſſimus abluere. Capitulum .xiij.

Neſteros. De hacipſa vnde tibi purgationis maxima naſcitur deſperatio: citũ ſatis atq; efficax remediũ poterit oboriri: ſi candẽ diligentiã atq; inſtantiam quãte in illis ſecularibꝰ ſtudijs habuiſſe dixiſti: ad ſpiritaliũ ſcripturarũ volueris lectionẽ meditationẽq; trãſferre. Neceſſe eſt em̃ mentẽ tuã tãdiu illis carminibus occupari: ꝙdiu ſibi aliqua que intra ſemetipſam recolat: ſimili ſtudio ꝛ aſſiduitate conquirat: ac ꝓ illis infructuoſis atq; terrenis: ſpiritalia atq; diuina pturiat. Que cũ profunde alteq; cõceperit: atq; in illis fuerit enutrita: vel expelli priores ſenſim poterũt vel penitus aboleri. Uacare em̃ cũctis cogitationibus humana mens nõ poteſt: ꝛ ideo ꝙdiu ſpũalibus ſtudijs nõ fuerit occupata: neceſſe eſt eam illis que pridem didicit implicari. Quãdiu em̃ nõ habuerit quo recurrat ꝛ indefeſſos exerceat motus: neceſſe eſt vt ad illa quibus ab infantia imbuta eſt collabaẜ: eaq; ſemꝑ reuoluat: que lõgo vſu ac meditatione cõcepit. Ut igiẜ hec in te ſcientia ſpiritalis ꝑpetua ſoliditate roboreẜ: nec ea iã tẽporarie pfruaris: ſicut illi qui eã nõ ſuo ſtudio: ſed aliena relatione cõtingũt: ꝛ velut aerio: vt ita dixerim: odore ꝑcipiunt: ſed vt ſenſibus tuis inuiſcerata quodã modo ꝛ pſpecta atq; palpata condaẜ: illud ob obſeruantia cuſtodire te cõuenit vt etiã ſi ea que optime noſti: forte audieris in collatiõe ꝓferri: nõ ex hoc ꝙ tibi iã nota ſint: aſpernãter faſtidioſeq; ſuſcipias: ſed ea cordi tuo illa auiditate cõmẽdes: qua debẽt deſiderabilia ſalutis verba: vel auribus noſtris indeſinẽter infundi: vel de noſtro ore iugiter proferri. Quãuis em̃ adhibeatur ſanctarũ rerum crebra narratio: nunꝙ tamen aĩe ſitim vere ſcientie ſuſtinẽti: ſatietas generabit horrorẽ: ſed ea quotidieꝰ velut noua ac deſiderata ſuſcipiens: quãto freqũetius hauſerit: tãto auidius vel audiet vel loqueẜ: ꝛ cõfirmationẽ potius ꝑcepte ſciẽtie ex eorũ repetitione: ꝙ vllũ ex frequenti capiet collatione faſtidiũ. Euidens nãq; eſt tepide ac ſuperbe mẽtis indicium: ſi verboꝝ ſalutariũ medicinã: ꝙuis ſtudio nimie aſſiduitatis ingeſtã: faſtidioſe negligenterq; ſuſcipiat. Anima enim que in ſa-

Prouer. 27.

tietate eſt: fam̄ illudit: aīe aūt egēti etiā amara dulcia videntur. Si itaqꝫ hec diligēter excepta: ꝛ in receſſu mētis cōdita: atqꝫ in dicta fuerint taciturnitate ſignata: poſtea vt vina quedā ſuaue olentia: ꝛ letificātia cor hoīs: cū ſenſuū canicie ꝛ patientie fuerint vetuſtate decocta: cū magna ſui fragrantia de vaſe tui pectoris ꝓferent: ꝛ tanq̄ perennis fons de experientie venis ꝛ irriguis virtutū meatibus redūdabūt: fluētaqꝫ cōtinua velut de q̄dā abyſſo tui cordis effundēt. Eueniet nāqꝫ in te illō qō in Prouerbijs ad illū dr̄: q̄ hec ope cōſūmauit. Bibe aq̄s de tuis vaſis. ꝛ Pro.5. de puteorꝰ tuorꝫ fonte: ſuperfluāt tibi aque de tuo fonte: in tuas aūt plateas ꝑtranſeant aq̄ tue. ac ſm Eſaiam ꝓphetā. Eris quaſi hortus irriguus: ꝛ ſicut fons aquarū cuius nō deficient aque: Eſa.58. ꝛ edificabūtur in te deſerta a ſeculis: fundamēta generationis ꝛ generationis ſuſcitabis: ꝛ vocaberis edificator ſepium auertēs ſemitas iniquitatū. Illa etiā tibi beatitudo ꝓueniet quā idē propheta ꝓmittit. Et nō faciet dn̄s auolare a te vltra doctorē tuū: ꝛ Eiuſdē.30. erūt oculi tui videntes ꝓceptorē tuū: ꝛ aures tue audient verbum poſt tergū monētis. Hec via ambulate in ea: neqꝫ ad dexterā neqꝫ ad ſiniſtrā. Atqꝫ ita fiet vt nō ſolū oīs directio ac meditatio cordis tui: verūetiā cūcte euagationes atqꝫ diſcurſus cogitationū tuarū: ſint tibi diuine legis ſancta ꝛ inceſſabilis ruminatio.

¶ Quod immunda anima neqꝫ tradere neqꝫ ꝑcipere poſſit ſcientiā ſpiritalē. Capitulum.xiiij.

Impoſſibile eſt aūt hec ſicut prefati ſumus inexpertum quenq̄ vel agnoſcere vel docere. Nā q̄ ne ad percipiēdū quidē capax eſt quō erit idoneꝰ ad tradēdū. De q̄bus tū etiā ſi aliquid docere preſumpſerit inefficax ꝓculdubio ꝛ inutilis vſqꝫ ad aures tantūmodo audientiū eius ſermo ꝓueniet: cor aūt eorū penetrare nō poterit: inertia opeꝝ ꝛ infructuoſitate ſue ꝓditus vanitatis: q: nō de theſauro bone ꝓmitur conſcientie: ſꝫ de inani iactantie preſumptione. Impoſſibile nāqꝫ eſt immundam aīam quātalibet deſudauerit lectionis inſtātia adipiſci ſciētiā ſpiritalem. Nemo eñ in vas fetidū atqꝫ putridū ſiue corruptū vnguētū aliqō nobile: aut mel optimū: aut ꝓcioſi q̄cq̄ liquoris infundit. Facilius eñ q̄uis odoratiſſimū myrrhum: ſemel horrendis imbuta fetoribus teſta cōtaminat: q̄ vt aliquid ex eo ſuauitatis aut gratie ipſa cōcipiat: q: multo citius mūda corrūpuntur q̄ corrupta mūdanī. Ita igiť ꝛ vas pectoris noſtri niſi prius fuerit ab omni fetidiſſima viciorū cōtagione purgatū: nō merebitur ſuſcipere illud bn̄dictionis vnguentū: de quo dicitur ꝑ ꝓphetā. Sicut vnguētū in capite qō deſcēdit in barbā aaron: Pſ̄.132. qō deſcēdit in orā veſtimēti eius: nec illā ſciētiā ſpiritalē ꝛ eloquia ſcripturarū que dulciora ſunt ſuper mel ꝛ fauū: impollutā Pſ̄.18. ſeruabit. Que eñ participatio iuſticie cū iniquitate. Aut que ſocietas luci cū tenebris. Que autem conuentio chriſti ad belial. 2.Cor.6.

¶ Obiectio de eo q multi immūdi ſcientiā habeāt: et ſancti nō habeant. Capitulum .xv.

Ermannus. Diffinitio iſta nequaq̄ videt nobis veritate fulciri: aūt probabili ratione ſubnixa. Cū eñi oēs q fidē chriſti aut nequaq̄ ſuſcipiūt: aut impia dogmatū prauitate corrumpūt: immundi cordis eſſe manifeſtum ſit: quō multi iudeoꝝ atq; hereticoꝝ vel etiā catholicoꝝ q diuerſis vitiis inuoluuntur: perfectā ſcripturaꝝ ſciam cōſecuti: de ſpiritalis doctrine magnitudine glorianſ: et ecōtra ſanctoꝝ viroꝝ innumera multitudo: quoꝝ cor ab omni peccatorū contagione purgatū eſt: ſimplicis fidei pietate cōtenta: pfundioris ſciētie ignorat arcana. Quēadmodū ergo ſtabit iſta ſententia: que ſcientiā ſpiritalem ſoli cordis tribuit puritati.

¶ Reſponſio q mali ſcientiam veram habere non poſſunt. Capitulum .xvj.

Neſteros. Haud recte virtutē diffinitionis explorat: qui nō oia diligenter ꝓlate ſententie verba perpēdit. Predictimus nāq; huiuſmodi hoīes diſputandi tantū habere peritiā et elocutionis ornatū: ceterū ſcripturarū venas: et arcana ſpiritaliū ſenſuū intrare non poſſe. Etēim vera ſcientia nō niſi a veris dei cultoribus poſſidetur: quā is vtiq; non habet cui dicit. Audi popule ſtulte qui nō habes cor: qui habetis oculos et nō videtis: et aures et nō auditis. Et iterū. Quia tu ſcientiam repuliſti: et ego repellā te ne mihi ſacerdotio fungaris. Cū enim in chriſto omnes theſauri ſapientie et ſcientie abſconditi eſſe dicanſ: quō is qui chriſtū inuenire cōtēpſit: aut inuentū ſacrilego ore blaſphemat: aut certe catholicā fidē immūdis opibus polluit: verā ſcientiā aſſecutus eſſe credendus eſt. Spiritus eñi dei effugiet fictū: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Nō ergo alias ad ſcientiā ſpiritalē niſi hoc ordine ꝑuenit: quē vnus ꝓphetarū eleganter expreſſit dicens. Seminate vobis ad iuſticiā metite ſpem vite: illuminate vobis lumen ſcientie. Primū ergo ſeminandū nobis eſt ad iuſticiā hoc eſt vt actualē ꝑfectionē operibus iuſticie ꝓpagemus: deinde metēda eſt nobis ſpes vite: id eſt virtutū ſpiritaliū fructus: expulſione vitioꝝ carnaliū cōgregandi: et ita illuminare nobis lumē ſcientie poterimus. Quem ordinē etiā pſalmigraphus tenere debere decernit: dicens. Beati imaculati in via q ambulant in lege dñi: beati q ſcrutanſ teſtimonia eius. Nō eñi prius dixit. Beati q ſcrutanſ teſtimonia eius et poſtea intulit. Beati immaculati in via: ſed prius inq̄t. Beati immaculati in via: ꝑ hoc euidenter oſtendēs neminē recte poſſe ad ꝑſcrutāda dei teſtimonia ꝑuenire: niſi prius ꝑ actualem conuerſationē in via chriſti immaculatus incedat. Hi ergo quos dixiſtis nō iſtā quā immūdi habere nō poſſunt: ſed pſeudonymon

Hiere. 5.
Oſee. 4.
Sap. 1.
Ps. 118.

hoc eſt: falſi noīs ſciētiā poſſidēt de qua beatus Aplus. O ſnq̄t
timothee depoſitū cuſtodi: deuitans pphanas vocū nouitates πέου
⁊ oppoſitiones falſi nominis ſcientie: qđ in greco dicitur: taſan δαμυ
ti theſeiſthes pſeudonymi. gnoſenis. De iſtis ergo qui imaginē
quandā ſcientie videnꝫ acquirere: vel de his qui cū ſacrorumvo μον
luminū lectioni ac memorie ſcripturarū diligenter inſiſtant: car
nalia tamē vitia nō relinquūt in Prouerbijs elegāter exprimit 1. Timo. 9.
Sicut inauris aurea in naribus ſuis: ita mulieris male mora Ιασαυ
te ſpecies. Quid enī prodeſt quēpiā ornamentū eloquioꝝ celeſtiū Τιθε
⁊ illam precioſiſſimā ſcripturarū ſpeciē cōſequi: ſi eā lutulentis
operibus vel ſenſibus inherendo quaſi immūdiſſimā terrā ſubi σεῖσ
gendo confringat: aut cenoſis libidinū ſuaꝝ polluat volutabris
Fiet enī vt id qđ recte vtētibus decori eſſe cōſueuit: nō ſolū iſtos Τῆσ
ornare nō poſſit: verūetiā maioris ceni colluuione ſordeſcat. Ex
ore enim peccatoris non eſt pulchra laudatio. Cui dicit per pro πέου
phetam. Quare tu enarras iuſticias meas ⁊ aſſumis teſtamē-
tū p os tuū. De huiuſmodi aīabus: que nequaq̄ ſtabiliter timo- δωμυ
rē dñi poſſidentes: de quo dicit. Timor dñi diſciplina ⁊ ſapien- μου
tia eſt: ſcripturarū acquirere ſenſum de iugi eaꝝ meditatione co-
nantur: ſatis pprie in Prouerbijs memoratur. Ut quid fuerunt λμαδ
diuitie inſipienti. Poſſidere enī ſapientiā excors nō poterit. In μίσ
tantū vero ab illa eruditione ſeculari que carnalium vitiorum
ſorde polluit: vera hec ⁊ ſpiritalis ſcientia ſubmouet vt eam in Prouer. 11.
nōnullis elinguibus ac pene illitteratis ſciamus nōnunq̄ mira Ps. 49.
biliter viguiſſe. Qđ in aplis multiſq; etiā ſanctis viris euiden Prouer. 15.
tiſſime comprobat. qui nō inani folioꝝ dilatabant luxuria: ſed Prouer. 17.
veris ſpiritalis ſcientie fructib⁹ curuabant: De qbus ⁊ in Acti Act. 4.
bus apoſtoloꝝ ſcriptū eſt: Uidentes aūt petri cōſtantiā ⁊ Joan
nis: ⁊ comperto q̄ homines eſſent ſine litteris ⁊ idiote: admira
bant. Et idcirco ſi tibi cure eſt ad eius immarceſcibilē flagran-
tiā puenire: cūctis primū conatibus elabora: vt a dño puritatē
caſtitatis obtineas. Nullus enī in quo adhuc carnaliū paſſio-
nū ⁊ maxime fornicationis dominatur affectus: ſpiritalē pote
rit ſciam poſſidere. In corde enī bono requieſcet ſapientia: ⁊ q̄ ti Prouer. 14
met deū inueniet ſciam cū iuſticia. Hoc aūt quo pdiximꝰ ordine
ad ſpiritalē ſciam puenire: etiā beatus Aplus docet. Nā cū vni
uerſarū virtutū ſuaꝝ nō ſolū catalogū texere verūetiā ordinē eaꝝ
vellet exponere: vt q̄ quā ſequeret: vel q̄ quā parturiret: exprimeret
poſt aliquāta intulit dicēs: In vigilijs: in ieiunijs: in caſtitate:
in ſcia: in lōganimitate: in ſuauitate: in ſpūſancto: in charitate 2. Cor. 6.
nō ficta. In q̄ cōiugatiōe virtutū euidētiſſime nos voluit erudire
de vigilijs atq; ieiunijs ad caſtitatē: de caſtitate ad ſciaꝫ: de ſcia
ad lōganimitatē: de lōganimitate ad ſuauitatē: de ſuauitate ad
ſpūſctū: de ſpūſctō ad charitatis nō ficte pmia puenire. Cū igit
hac diſciplina atq; h ordine tu q; pueneris ad ſciaꝫ ſpiritalē: ha
bebis pculdubio ſic̄ diximꝰ nec ſterilē nec inertē: ſꝫ viuā fructuo

ſamq; doctrinam: ſemenq; ſalutaris verbi: qđ cū a te fuerit au dientiū cordibus cōmēdatū: ſubſequēs ſpiritusſancti imber lar
Eſa.30. giſſimus fecūdabit ac ſm id qđ pollicit⁹ eſt propheta: Dabit plu uia ſemini tuo: vbicunq; ſeminaueris in terra: ⁊ panis frugum terre tue erit vberrimus ⁊ pinguis.

Quibus rō pfectionis debeat aperiri. Capi.xvij.

Tue etiā ne hec que tā lectione ꝙ experiētie indole didi ceris: cū te etas maturior ꝓuexerit ad docēdū: vane glo rie seduct⁹ amore: immūdis hoībus paſſim ingeras: il lud q; qđ ſapiētiſſimus ſolomon interdixit: incurras. Noli ap plicare impiū ad paſcua iuſti neq; ſeducare ſaturitate ventris.
Prouer.12. Non eñ expediūt ſtulto delitie. nec opus eſt ſapientia vbi de
Ibidē.29. eſt ſenſus. Magis eñ dicit̃ inſipientia: q: ſeruus durus nō emē
Prouer.23. dabitur verbis. Si eñ ⁊ intellexerit non obediet. Auribus im prudentis noli quicꝙ dicere: ne forte irrideat ſapiētes ſermōes
Math.7. tuos. Et ne dederitis ſanctū canibus: neq; miſeritis margari tas veſtras ante porcos: ne forte cōculcēt eas pedib⁹ ſuis: ⁊ cō uerſi dirūpāt vos. Oportet itaq; vt huiuſmodi hoīb⁹ ſpiritaliū
Pſ. 118. ſenſuū cōtegens ſacramenta efficaciter canas. In corde meo ab ſcōdi eloquia tua: vt nō peccem tibi. Sed dicas forſitan. Et qui bus diuinarū ſcripturarū diſpenſanda ſunt ſacramēta. Docet
Prouer.31. te ſapiētiſſimus ſalomon. Date inq̃t ebrietatē hisqui in triſtitia ſunt: ⁊ vinū bibere his q̄ in doloribus ſunt: vt obliuiſcant̃ pau pertatis: ⁊ doloꝝ ſuorū nō meminerint amplius: id eſt his qui
Pſ. 103. ꝑ penitudine actuū priſtinoꝝ merore atq; triſtitia deprimūtur ſpiritalis ſciētie iocunditatē: velut vinū qđ letificat cor hoīs af fluēter infundite: eoſq; ſalutaris verbi crapula refouete ne for te iugitate meroris: ac letali deſperatione demerſi: abundantio re abſorbeant̃ triſticia: qui eiuſmodi ſunt. De illis vo q̄ in tepo re ac negligētia cōſtituti: nullo cordis ſui dolore mordent̃ ita dr
Prouer.12. Nā q̄ ſuauis ⁊ ſine dolore eſt: in egeſtate erit. Quātū potes igit̃ cautione deuita: vt ne vane glorie amore detētus: illi⁹ quē ꝓphe
Pſ. 14. ta collandat pticeps eſſe nō poſſis. Qui pecuniā ſuā non dedit
Pſ.11. ad vſurā. Ois eñ q̄ eloq̄a dei (de qb⁹ dr. Eloq̄a dñi eloq̄a caſta argentū igne examinatū: probatū terre: purgatū ſeptuplū) hūa ne laudis amore diſpenſat: pecuniā ſuam erogat ad vſurā: non ſolum nullam pro hoc laudem: ſed etiam ſupplicia meriturus. Ob hoc eñ pecunias dñi maluit profligare: vt ex ea tempora lem conſequeretur ipſe mercedē: non vt dominus (ſicut ſcriptu3
Luce.19. eſt) veniens: reciperet quod ſuum eſt cū vſura.

Quibus de cauſis ſpiritalis doctrina infructuoſa ſit. Captulum.xviij.

Duabus aūt ex cauſis inefficacē ſpiritaliū rerū cōſtat eē doctrinam. Nam aut ille qui docet inexperta: comēdāre vano verborum ſono inſtruere nititur auditorē: aut cer

te neq̃ ac vitijs refertus auditor: salutarem ſpiritalis viri ſanctamq̃ doctrinã: obturato corde nõ recipit. De quibus dicit̃ p̃ ꝓphetã. Excecatũ eſt eñi cor populi huius ⁊ auribus grauiter audierunt ⁊ oculos ſuos concluſerunt: nequando videant oculis ſuis ⁊ auribus ſuis audiant: ⁊ corde intelligant: ⁊ conuertantur ⁊ ſanem illos. Eſa. 6.

¶ Quod pleriq̃ etiam indigni gratiam ſalutiferi ſermonis accipiant. Capitulum. xix.

n Onnunq̃ tamen diſpenſatoris noſtri dei qui omnes homines vult ſaluos fieri: ⁊ ad agnitionẽ veritatis venire: 1. Thi. 2.
munifica liberalitate conceditur vt is qui indignũ ſe predicationi euangelice reprehenſibili conuerſatione prebuit: pro ſalute multorũ ſpiritalis doctrine gratiam conſequatur. Quibus autem modis etiam chariſmata curationum ad expellendos demones a domino concedantur: conſequens eſt vt ſimili diſputatione pandam⁹ q̃ conſurgentes ad refectionẽ in veſperã referuemus: quia efficacius ſemper corde concipit̃ quicquid ſenſim ⁊ abſq̃ nimio labore corporis intimat̃.

¶ Explicit collatio prima abbatis neſterotis de ſpiritali ſcientia.

¶ Incipit annotatio capitulorum ſecũde collationis eiuſdem abbatis de chariſmatibus diuinis.

Ca. j. De diſputatiõe abbatis neſterotis de tripertita chariſmatum ratione.
ij In quo quis ſanctos viros debeat admirari.
iij De ſuſcitato mortuo ab abbate machario.
iiij De miraculo quod abbas abraã in mulieris fecit vberib⁹
v De claudi cuiuſdam curatione: quam idem eſt operatus.
vj Quod meritum vniuſcuiuſq̃ nõ ex ſignis debeat eſtimari
vij Quod chariſmatum virtus non in mirabilibus ſed in humilitate conſiſtat.
viij Quod mirabilius ſit de ſemetipſo vitia q̃ de altero demones extruſiſſe.
ix Quantum precellat vite ꝓbitas opera ſignorũ.
x Reuelatio de perfecte caſtitatis experimento.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio ſecunda abbatis Neſterotis de chariſmatibus diuinis.

¶ De diſputatione abbatis neſterotis de tripertita chariſmatum ratione. Capitulum. j.

Poſt ſynaxim veſpertinā ad repromiſſā narrationem intenti: pſia-
thijs pariter ex more conſedimus. Cumq̄ ſilentiū
aliquātiſp̄ p̄ ſenis reuerentia ꝑberemus taciturni-
tatem verecūdie noſtre tali ꝑuenit eloquio. Uſq̄
ad ſpiritualiū rōnē charīſmatum ꝓferendā: prece-
dens diſputationis ordo ꝑuenerat quā tripertitā eē maiorū tra
ditione ꝑcepim⁹. Prima ſiquidē curationū cā eſt cū pro merito
ſanctitatis: electos quoſq̄ ac iuſtos viros ſignoꝝ gr̄a comitat̄ ſi-
cut apoſtolos: multoſq̄ ſanctoꝝ ſigna ac ꝓdigia ſ̄m auctoritā-
math. 10. tē dn̄i feciſſe manifeſtū eſt ita dicētis. Infirmos curate: mortuos
ſuſcitate: leproſos mūdate: demones eijcite: gratis accepiſtis:
gratis date. Secūda cū ob edificationē eccleſie: vel eorū q̄ infir
mos ſuos ingerūt: vel eoꝝ q̄ curādi ſunt fidē ſanitatū virt⁹ etiā
a peccatoribus indigniſq̄ ꝓcedit. De quibus ſaluator in euan-
math. 7. gelio. Multi inquit dicent mihi in illa die. Dn̄e dn̄e: nō ne in no
mine tuo ꝓphetauim⁹ ꝛ in noīe tuo demōia eiecim⁹ ꝛ in tuo noīe
virtutes multas fecim⁹: ꝛ tunc ꝯfitebor illis: quia nunq̄ noui
vos. Diſcedite a me operarij iniquitatis. Et econtrario ſi offerē-
tiū vel infirmoꝝ deſit fides: etiā illos q̄bus curationū dona col
Luce. 4. lata ſunt: nō ſinit ſanitatū exercere virtutē. De qua re lucas euā
gelista. Et nō poterat inquit ieſus facere inter eos virtutes ꝓ-
Ibidem. pter incredulitatē illoꝝ vnde idē dn̄s. Multi inquit leproſi erāt
in iſrael ſub heliſeo ꝓpheta ꝛ nemo eoꝝ mundatus eſt niſi naa
man ſyrus. Tertius curationū modus: etiā colludio demonum
ac factione ſimulat̄: vt dū hō manifeſtis criminib⁹ obligat⁹: ꝓ
pter admirationē ſignoꝝ ſanct⁹ ac dei famulus credit̄ etiā vitio
rū ei⁹ emulatio ſuadeat̄: ꝛ ꝑ hoc obtrectationis aditu reſerato
etiā religionis ſanctitas infamet̄: vel certe: vt his q̄ curationū
dona habere ſe credit: ꝑ ſupbiam cordis elatus grauī⁹ elidatur
Inde eſt ꝙ innocātes eoꝝ noīa: q̄s nulla merita ſanctitatis nec
vllos ſpiritales fruct⁹ habere cognoſcūt: vel ſe eorū meritis ac
de obſeſſis ſimulāt corporibus effugari. De quibus in Deutero
Deut. 13. nomio: Si ſurrexerit inquit in medio tui ꝓpheta: aut qui ſom-
niū ſe vidiſſe dicat: ꝛ ꝑdixerit ſignū atq̄ portētū: ꝛ euenerit qḋ
locutus eſt: ꝛ dixerit tibi. Eamus ꝛ ſequamur deos alienos q̄s
ignoras: ꝛ ſeruiamus eis: nō audias verba ꝓphete illius aut
ſomniatoris: q2 tēptat vos dn̄s de⁹ veſter vt palā fiat vtrū dili-
gatis eū an nō in toto corde: ꝛ in tota anima veſtra. Et in euan
mat. 24. gelio. Exurgent inq̄t pſeudo xp̄i: ꝛ pſeudo ꝓphete: ꝛ dabūt ſigna
magna ꝛ ꝓdigia ita vt in errorē inducant̄: ſi fieri pōt etiā electi.

In quo q̄s ſanctos viros debeat ad mirari. Ca. ij.

Quapropter nūq̄ debem⁹ eos qui hec affectant in his vir
tutibus admirari: ſed potius intueri: vtrū vitiorū oīm
expulſione: ꝛ moꝝ emendatione ꝑfecti ſint. Quod vtiq̄

nõ ꝑ alteri⁹ fide: aut diuerſitate cauſarũ: ſ3 ꝑ vniuſcuiuſq; ſtudio dei gratia diſpenſante ꝓcedit. Hec nãq; eſt actualis ſcia q̃ alio vocabulo charitas ab Apl'o nũcupat: ⁊ vniuerſis linguis hoĩ3 ⁊ angeloꝝ: ⁊ plenitudini fidei: q̃ ét mõtes trãſferat: ⁊ oĩ ſcie ac ꝓphetie ⁊ erogatiõi oĩm facultatũ: ipſiq; poſtremo glorioſo martyrio apl'ica auctoritate ꝑfert. Nã cũ dinumeraſſet vniuerſa charismatũ genera atq; dixiſſet. Alij dat ꝑ ſpiritũ ſermo ſapie: alij ſermo ſcie: alij fides alij gr̃a ſanitatũ: alij opatio v̄tutũ: ⁊ reliq̃ de charitate dictur⁹: quẽadmodũ eã cũctis ꝓtulerit charismatibus paucis aduertite. Et adhuc inq̇t ſupra modũ excellentiorẽ vobis viã demõſtro. Per qđ euidẽter oſtẽditur ꝑfectionis ac btitudinis ſummã: nõ in illoꝝ mirabiliũ operatiõe ſ3 in charitatis puritate cõſiſtere. Nec īmerito Oia eñ illa euacuãda ac deſtruẽda ſunt charitas v̄o ꝑpetuo ꝑmãſura. Ideoq; a p̄rib⁹ nr̄is opa iſta ſignoꝝ nequaq̃ vidimus affectata: q̇nimo: cũ ea ſp̃uſancti gratia poſſiderẽt: nunq̃ exercere voluerunt: niſi forte extrema illos ⁊ ineuitabilis neceſſitas coartaſſet. 1. Cor. 13. 1. Cor. 12. Ubi ſ.

De ſuſcitato mortuo ab abbate machario. Ca. iij.

Sicut ⁊ ab abbate machario q̃ habitationẽ ſcythice ſolitudinis primus inuenit: mortuũ ſuſcitatũ eſſe reminiſcimur. Nã cũ hereticꝰ quidã q̃ eunomij ꝑfidiã ſectabatur ſinceritatẽ catholice fidei arte dialetica ſubuertere conaret: magnãq; iã hoĩm multitudinẽ iã decepiſſet: rogatꝰ a catholicis viris q̃ ruina tante ſubuerſionis grauiſſime mouebant: beatꝰ macharius: vt ſimplicitatẽ totiꝰ egypti ab infidelitatis naufragio liberaret: aduenit. Quem cu3 hereticus arte dialetica fuiſſet aggreſſus: ⁊ ad ariſtotelicas ignorãtẽ ſpinas vellet abducere: beatus marcharius apoſtolica multiloquiũ eiꝰ breuitate cõcludens Nõ eſt inquit in verbo regnũ dei ſed in virtute. Eamus igit ad ſepulchra: ⁊ nomen dñi ſup mortuũ q̃ primus inuentus fuerit inuocemus: ac ſicut ſcriptũ eſt: oſtendamus ex opibus fidẽ noſtrã: vt manifeſtiſſime recte fidei documẽta eius teſtimonio declarẽtur: ⁊ ꝑſpicuã veritatẽ nõ inani diſputatiõe verborũ ſed virtute ſignoꝝ: ⁊ illo qđ non poteſt falli iudicio cõprobemꝰ. Quo audito: hereticꝰ corã circũſtanti plebe pudore ꝯſtrictꝰ: cũ ad preſens prebere ſe cõditiõi ꝓpoſite ſimulaſſet aſſenſum: ſeq; affuturũ in craſtinũ ꝓmiſiſſet: poſtermo die expectantibus vniuerſis qui ſtudioſiꝰ ad cõdictũ locũ ſpectaculi huiꝰ cupiditate confluxerũt: exterritꝰ cõſcientia ſue infidelitatis: aufugit: ac ꝓtinus ab vniuerſa egypto trãſmigrauit. Quẽ cũ beatus macharius vſq; ad horam nonam cum populis pſtolatus: pro ſua cõſcientia declinaſſe vidiſſet: aſſumens plebem que ab illo fuerat depravata: ad cõdicta ſepulchra ꝑrexit. Huic aũt egyptijs morem nili fluminis inuexit aluꝰ: vt oĩm vniuerſa illius latitudo terre inſtar immẽſi pelagi: nõ nuo ãni tpe ſolita aq̃rũ eruptiõe contegit 1. Cor. 4. Jaco. 2.

ita vt nulla tūc cuiꝙ̄ humādi copia humani corporis tribuat: niſi poſt trāſuectionē decurſam: corpora mortuoꝝ pigmētis cōdita redolentib⁹: in editioribus cellulis recondant. Nā madens ebrietate cōtigua terre illius ſolū humādi arcet officiū. Siqua eni cadauera defoſſa ſuſceperit: euomere ad ſuperficiē ſuā inundationū nimietate cōpellit. Cū igit antiquiſſimo cuidā cadaueri beat⁹ macharius aſtitiſſet: ait. O homo inquit ſi veniſſet huc mecū hereticus ille filius perditiōis: ꝛ aſtāte ipo nomen chriſti dei mei inuocās exclamaſſez: vtrū ne corā his qui pene ei⁹ fuerāt fraude ſubuerſi: ſurrecturus fuiſſes: edicito. Tū ille ꝯſurgēs annuētis voce rñdit. Quē interrogās abbas macharius quidnā fuiſſet aliquādo cū frueret hac vita: vel qua hominū fuiſſet etate aut ſi nomē chriſti tūc tēporis cognouiſſet: ille ſe ſub antiquiſſimis regibus vixiſſe reſpōdit: chriſtiqꝫ nomē aſſeruit illis ſe nec audiſſe tēporib⁹. Cui rurſus abbas macharius. Dormi inquit in pace: cū ceteris in tuo ordine a chriſto in fine tēpoꝝ ſuſcitādus. Hec igit eius virt⁹ ꝛ grā ꝗ̄tum in ipo fuit ſemꝑ fortaſſe latuiſſet niſi eum neceſſitas totius ꝓuincie periclitātis: ꝛ erga chriſtum plena deuotio amorqꝫ ſincerus: iſtud exercere miraculū cōpuliſſet. Qd̄ vtiqꝫ vt ab eo fieret nō oſtētatio glorie ſed charitas chriſti ꝛ tot⁹ plebis extorſit vtilitas: vt beatū ꝗꝫ heliā feciſſe regno-
3.Re.18. rū lectio manifeſtat: qui ignē de celo ſuꝑ hoſtias impoſitas pyre: pie idcirco deſcendere poſtulauit: vt periclitantē pſeudo ꝓphetarū preſtygijs fidem totius populi liberaret.

De miraculo quod abbas abraam in mulieris fecit vberibus. Capitulum. iiij.

Quid ſi etiā abbatis Abrae geſta cōmemorē: qui pais: id eſt ſimplex pro ſimplicitate morū ꝛ innocentia cognominat. Qui cum metendi gratia ad egyptum de eremo diebus quinquageſime perrexiſſet: ꝛ a muliere quadā paruuluꝫ ſuū lactis inopia iam tabidū atqꝫ ſeminecem preferēte: lachrymoſis precibus fuiſſet obſtrictus: calicē ei aque potādū impreſſo crucis ſignaculo dedit: cuius hauſto cōfeſtim mirū in modū: arida iam penitus vbera copia lactis redūdante cōfluxerunt.

De claudi cuiuſdam curatione quam idem eſt operatus. Capitulum.v.

Ei cū idē ipe pergens ad vicū circūdat⁹ eſt illudētiū turbis: ꝗ ſubſannātes oſtēdebāt ei quēdā hominē cōtracto genu: multis iā annis greſſus officio deſtitutum: et antiqua debilitate reptantē: ac temptātes eū. Oſtende aiebāt abba abraaꝫ ſi ſeruus es dei: ꝛ reſtitue hunc priſtine ſanitati vt nomen chriſti quem colis vanū nō eſſe credamus. Tūc ille confeſtim inuocato chriſti nomine: inclinans ſe ꝛ apprehendēs aridum pedē hominis traxit: cuius tactu continuo ſiccum genu in

curuumq; directum eſt: ac recepto vſu greſſuum quem obliuioni iam tradiderat annoſa debilitas: letus abſceſſit.

Quod meritum vniuſcuiuſq; non ex ſignis debeat eſtimari. Capitulum. vj.

Hi itaq; viri nihil ſibi p taliũ mirabiliũ virtute donabãt qꝛ nõ hec ſuo merito agi: ſed dñi miſericordia fatebant: apoſtolicis verbis in admiratione ſignoꝝ humanã gloriam refutantes. Uiri fratres inquiũt: qd admiramini in hoc: aut nos quid intuemini: quaſi noſtra virtute aut poteſtate fecerimus hunc ambulare. Nec quenq; in donis ac mirabilib⁹ dei: ſed potius ex pprijs virtutũ fructib⁹ pdicandũ eſſe cenſebãt: qui induſtria mentis ꝛ operũ virtute generant. Plerumq; eñi vt ſupra iam dictũ eſt homines mẽte corrupti: reprobi circa fidẽ: in nomine dñi ꝛ demonia expellũt: ꝛ virtutes maximas operant. De quibus cũ apoſtoli cauſarent ꝛ dicerẽt. Preceptor: vidimus quendã in nomine tuo ejjcientẽ demonia: ꝛ phibuimus eũ: quia non ſequit nobiſcũ: licet eiſdẽ ad preſens reſponderit chriſtus. Nolite phibere: qui eñi non eſt aduerſum vos: p vobis eſt: tamen eis in fine dicentibus. Dñe domine: nonne in nomine tuo pphetauimus: ꝛ in tuo nomine demonia eiecimus: ꝛ in tuo nomine virtutes multas fecimus? reſponſurũ ſe eſſe teſtat: quia nunq̃ noui vos: diſcedite a me operarij iniquitatis. Et idcirco etiã iſtos quibus hanc gloriã ſignorũ atq; virtutum pro merito ſanctitatis ipſe conceſſit: ne in his extollant admonet dicẽs Nolite gaudere quia demonia vobis ſubijciuntur: gaudete autem: quia nomina veſtra ſcripta ſunt in celis.

Actuũ. 3.

Luce. 9.

Math. 7.

Luc. 10.

Quod chariſmatum virtus non in mirabilibus ſed in humilitate conſiſtat. Capitulum. vij.

Deniq; ipſe auctor ſignoꝝ omniũ atq; virtutũ: cũ ad doctrine ſue magiſteriũ diſcipulos aduocaret: q̃d ab eo veri atq; electiſſimi ſectatores peculiariter diſcere deberẽt euidenter oſtendit. Uenite inquit ꝛ diſcite a me: nõ vtiq; vt demones celeſti poteſtate pellatis: nõ vt leproſos emũdetis: nõ vt cecos illuminetis: nõ vt mortuos ſuſciteti s. Hec eñi etiã ſi per quoſdã ſeruos meos operor: nõ poteſt ſe inſerere laudib⁹ dei humana cõditio: nec vllam ſibi in hoc miniſter ꝛ famulus decerpere portionẽ: vbi ſolius diuinitatis eſt glia. Uos aũt inq̃t hoc diſcite a me: qꝛ mitis ſum ꝛ humilis corde. Hoc eñi eſt qꝺ cunctis generalr diſcere ꝛ exercere poſſibile eſt: opera autem ſignorũ atq; virtutũ nec ſemp neceſſaria: nec omnibus commoda: nec omnibus conceduntur. Humilitas eſt ergo omniũ magiſtra virtutum: ipſa eſt celeſtis edificij firmiſſimũ fundamentũ: ipſa eſt donũ proprium atq; magnificũ ſaluatoris. Iſta etẽi vniuerſa miracula que chriſtus operatus eſt: ſine periculo elationis exer-

Math. 11.

Ubi. ſ.

ret: qui mitem dominū: non ſublimitate ſignorū: ſed patientie
atq; humilitatis virtute ſectatur. Qui vero immūdis ſpiritib⁹
imperare: aut languentibus ſanitatum dona conferre: aut ali-
quod ſignū mirabile populis geſtit oſtendere: q̄uis in oſtētatio-
nibus ſuis chriſti inuocet nomen: tamen alienus a chriſto eſt:
quia humilitatis magiſtrū ſuperba mente non ſequitur. Nam
etiam cum ad patrē remeans quoddā (vt ita dixerim) cōderet te-
Iohā.13. ſtamentū: hoc diſcipulis dereliquit. Mandatū inquit nouū do
vobis vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos vt & vos diligatis
inuicē. Statimq; ſubiunxit. In hoc cognoſcēt omnes quia mei
eſtis diſcipuli: ſi dilectionē habueritis ad inuicē. Nō ait: ſi ſigna
atq; virtutes ſimiliter feceritis: ſed ſi dignā dilectionē inuicem
habueritis: quā certum eſt niſi mites atq; humiles ſeruare non
poſſe. Quapropter nunq̄ monachos probos nec morbo cenodo-
xie vacuos noſtri maiores eſſe dixerunt qui ſemetipſos exorci-
ſtas coram hominibus profitentur: & inter admirantiū turbas
hanc quā vel meruerūt vel preſumpſerant gratiā: iactantiſſima
oſtentatione diffamant. Sed incaſſum. Qui enim innitit᷑ men-
Prouer.10. dacijs: hic paſcet ventos: idem autem ipſe ſequitur aues volan-
tes. Sine dubio enim eueniet eis illud quod in Prouerbijs di-
Prouer.25 citur. Sicut venti & nubes & pluuie manifeſtiſſime ſunt: ita qui
gloriantur in dicto falſo. Et ideo ſi quis coram nobis boni ali-
quid fecerit: non de admiratione ſignorum: ſed de ornatu morū
debet apud nos eſſe laudabilis: nec vtrum demonia ei ſubiecta
i.Cor.13. ſint ſed vtrum charitatis membra que deſcribit Apoſtolus poſ-
ſideat: inquirendum.

Quod mirabilius ſit de ſemetipſo vitia q̄ de altero demones extruſiſſe. Capitulum.viij.

Et reuera maius miraculū eſt de ꝓpria carne fomitē lu-
xurie eradicare: q̄ expellere immūdos ſpiritus de cor-
poribus alienis: & magnificētius ſignū eſt virtute pa-
tientie truculētos motus iracūdie cohibere: q̄ aerijs principati-
bus imperare: pluſq; eſt excluſiſſe edaciſſimos de corde ꝓprio tri-
ſticie morbos: q̄ valitudines alterius febreſq; corporeas expu-
liſſe. Poſtremo multis modis ꝑclarior virtus ſublimiorq; ꝓfe-
ctus eſt: anime ꝓprie curare languores: q̄ corporis alieni. Quā-
to eñ hec ſublimior carne eſt: tanto preſtantior eius eſt ſalus:
quantoq; precioſioris excellentioriſq; eſt ſubſtantie: tanto gra-
uioris ac pernicioſioris eſt & ruine.

Quantum precellat vite probitas opera ſignorū. Capitulum.ix.

Et de illis quidē curationib⁹ ita beatiſſimis apoſtolis
Luce.10. dicit᷑. Nolite gaudere q̄ꝛ demonia vobis ſubijciuntur.
Hoc eñ faciebat non eorū poteſtas: ſed virtus domi-

uici nominis inuocati: ⁊ idcirco monent: vt ex hac parte nihil
ſibi beatitudinis aut glorie audeāt vendicare: que dei tantum
potentia ac virtute perficit: ſed ex illa vite ſue cordiſqꝫ intima
puritate: ob quam nomina eorum inſcribi merent in celis.

Reuelatio de perfecte caſtitatis experimēto. C.x.

Ut hoc ipſum qđ diximus vel teſtimonijs veteꝝ vel di-
uinis oraculis approbemus: quid beatꝰ paſnutius vel
de admiratione ſignoꝝ: vel de gratia ſenſerit puritatis
īmmo quid angeli reuelatione cognouerit: ipſius verbis atqꝫ ex-
perimentis rectius ꝓferemus. Hic nāqꝫ ita multis vigens an-
nis diſtrictione precipua: vt crederet ſe etiam carnalis concu-
piſcentie laqueis penitus abſolutum: eo ꝙ cunctis infeſtationi-
bus demonū: quibus diu aperteqꝫ conflixerat: ſuperiorē ſe fa-
ctum eſſe ſentiret: dum aduenientibus viris ſanctis pulmentū
lenticule quod illi atheran nominant: ꝑpararet: manus eius in
clibano vt aſſolet flamma ſuperuolitante cōbuſta eſt. Quo fa-
cto triſtificatus: magnum in modū cepit ſecum tacitus voluere.
Cur ignis inquiens mecū non habet pacem: cū duriora mihi de-
monum ceſſerint prelia: aut quemadmodum me in illo metuen-
do examinis die per ſe tranſiturumꝰ ille ignis inextinguibilis:
⁊ inquiſitor meritorum omniū non tenebit: cui nunc extrinſe-
cus hic temporalis ac paruulus non pepercit? Cunqꝫ eſtuanti
huiuſcemodi cogitationibus atqꝫ triſticia ſopor ſubitus obre-
pſiſſet: adueniens angelus domini. Cur inquit paſnuti triſtis
es: quod necdum pacatus tibi ſit ignis iſte terrenus: cū adhuc
reſideat in membris tuis carnaliū motuū necdū ad purū exco-
cta commotio? Cuius radices donec in tuis viuunt medullis:
ignē iſtū materialē nequaꝙ̄ tibi pacificū eſſe permittent. Quem
vtiqꝫ innoxiū alias ſentire non poteris: niſi oēs inter nos mo-
tus his indicijs in temetipſo experiaris extinctos. Uade ⁊ ap-
prehende nudam ⁊ pulcherrimā virginē: ⁊ ſi illā tenens trāquil-
litatē tui cordis immobilē eſtuſqꝫ carnales pacificos in te ſen-
ſeris perduraſſe: huius ꝙ̄ viſibilis flāme mitis atqꝫ innoxius
in modū illorum trium in babylonia pueroꝝ te allambet atta-
ctus. Itaqꝫ ſenex ex hmōi reuelatione perculſus: nō quidē̄ expe- Dan.3.
rimenti diuinitus demonſtrati pericula cōſuluit: ſed interrogās
cōſcientiā ſuā: ⁊ puritatē ſui cordis examinans: nec adhuc pon-
dus caſtimonie ſue huius ꝓbationis ponderi compēſare cōle-
ctans. Non mirū eſt ait: ſi cedentibus mihi immūdorū ſpirituū
prelijs: aduſtiones ignis quas diriſſimis cōgreſſibus demonū
inferiores eſſe credebā: adhuc aduerſuꝫ me ſenſerim ſeuientes.
Maior quippe eſt virtꝰ ac ſublimior gr̄a: internā libidinē carnis
extinguere: ꝙ̄ neqcias demonū extrinſecꝰ irruētes: ſigno dn̄i ac
ꝯ̄tutis altiſſime potētia ſubiugare: vel de obſeſſis corpibꝰ nois
diuini inuocatiōe ꝓpellere. Hucuſqꝫ abbas neſteros ōronem de

vera charismatum operatione cõsummans: nos ad cellã senis ioseph que sex ferme milibus ab ipſo aberat properantes: doctrine ſue institutione proſecutus eſt.

¶ Explicit collatio ſecũda abbatis Neſterotis de chariſmatibus diuinis.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Joſeph de amicitia.

Ca.j. Quid a nobis abbas ioſeph primitus inquiſierit.
ij De diſputatione eiuſdẽ ſenis d̃ infido amicitiarum genere.
iij Unde indiſſolubilis amicitia ſit.
iiij Interrogatio vtrum velle aliquid etiam contra votum fratris effici debeat.
v Reſponſio φ perpetua amicitia niſi inter perfectos ſtare non poſſit.
vj Quibus modis inuiolabilis poſſit ſocietas retentari.
vij Quod nihil charitati preponendum ſit: nec iracundie poſtponendum.
viij Quibus de cauſis inter ſpiritales naſcatur diſſenſio.
ix De amputandis etiam ſpiritalibus cauſis diſcordiarum.
x De optimo examine veritatis.
xj Quod impoſſibile ſit quemφ qui proprio fidit iudicio: diaboli illuſione non decipi.
xij Quam ob cauſam non debeant inferiores in collatione contemni.
xiij Quod charitas non ſolum res dei: ſed etiam deus ſit.
xiiij De gradibus charitatis.
xv De his qui vel ſuã vel fratrum commotionem diſſimulatione corroborant.
xvj De eo φ ſi frater aduerſum nos aliquid habeat ſimultatis: munera orationũ noſtrarũ a domino reſpuantur.
xvij De his qui patientiã ſecularibus magis putant impertiendam eſſe φ fratribus.
xviij De his qui patientiam mentientes: ad iracundiam fratres ſilentio accendunt.
xix De his qui ex indignatione ieiunant.
xx De quorundam ſimulata patientia qui maxillam verberandam alteram ingerunt.
xxj Interrogatio quemadmodum chriſti mandatis obtemperantes: euangelica perfectione fraudentur.
xxij Reſponſio φ chriſtus non ſolum facti ſed etiam voluntatis inſpector ſit.
xxiij Quod ille ſit fortis ⁊ ſanus qui ſuccumbit alterius voluntati.
xxiiij Quod infirmi iniurioſi ſint: ⁊ iniurias ferre nõ poſſint.
xxv Interrogatio quõ fortis ſit qui non ſemper ſuſtẽtat infirmum.

xxvi Reſponſio q infirmus non ſe ſinat ſuſtentari.
xxvii Quemadmodum ſit iracundia comprimenda.
xxviii Amicitias coniuratione initas firmas eſſe non poſſe.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Joſeph de amicitia.

¶ Quid a nobis abbas ioſeph primitus inquiſierit. Capitulum .j.

Beatus ioſeph cuius nunc inſtituta ac precepta pandēda ſunt: vnus ex tribus quorum in prima collatione fecimus mentionē: clare admodū familie: ac primarius ciuitatis ſue intra egyptū fuit q̄ appellaf thymnis: et ita nō ſolū egyptia: ſed etiā greca facūdia diligēter edoctus: vt vel nobis vel his q̄ eloquentiā penitus ignorabāt: non vt ceteri per interpretē: ſed p ſemetipſum elegātiſſime diſputaret. Qui cum inſtitutionē ſuā nos deſiderare ſenſiſſet: pcōtatus primū: vtrū nā eſſemus germani fratres: audienſq3 a nobis q nō carnali ſ3 ſpiritali eſſemus fraternitate deuincti: noſq3 ab exordio renunciationis nr̄e: tā in peregrinatione q̄ ab vtroq3 noſtrū fuerat obtentu militie ſpiritalis arrepta: q̄ in cenobij ſtudio indiuiduus ſemp cōiunctione ſociatos: tali vſus eſt ſermonis exordio.

¶ Diſputatio eiuſdem ſenis de infido amicitiarum genere. Capitulum .ij.

a Micitiarum ac ſodalitatis multa ſunt genera: q̄ diuerſis modis humanū genus dilectionis ſocietate conectunt. Quoſdā em̄ precedēs cōmēdatio: primū noticie: poſt etiā amicitie fecit inire cōmertia. In quibuſdā vero contract9 q̄dā ſeu dati acceptive depactio: charitatis federa copulauit. Quoſdā negociationis ſeu militie vel artis ac ſtudij ſimilitudo atq3 communio amicitiarum vinculis nexuerūt: per quā ita etiā effera ſibi inuicē corda māſueſcūt: vt et hi q̄ in ſyluis ac mōtib9 latrocinijs gaudēt: et effuſione humani ſanguinis delectaf: ſuorum ſcelerum participes amplectanf ac foueāt. Eſt etiā dilectionis aliud genus qd̄ inſtinctu nature ipſi9 et cōſanguinitatis lege cōnectif: q̄ vel cōtribules vel cōiuges: vel parētes ſeu fratres: ac filij: naturaliter ceteris pferūf: qd̄ nō ſolū humano generi: verūetiā omnib9 alitib9 atq3 aiantib9 ineſſe deprehēdif. Nā pullos vel catulos ſuos naturali affectu inſtigāte ſic ptegūt ac defendunt: vt frequēter pro ipſis etiam obijcere ſe periculis mortiq3 non metuant. Deniq3 etiam illa beſtiarum vel ſerpentium vel alitum genera: que intolerabilis feritas ac letale virus ab omnibus ſeparata eſſe cernit: vt ſunt baſilici vel monocerotes vel gryphes: cum etiam viſu ipſo cunctis pernicioſa eſſe dicantur: inter ſe tamen

pro originis ipſius affectioniſq3 cōſortio pacata ⁊ innoxia perſeuerāt. Sed hec oīa q̄ diximꝰ genera charitatis: ſicut malis ac bonis: feris etiā atq3 ſerpētibus videmus eſſe cōmunia: ita ēt vſq3 in finē certū eſt ꝑſeuerare non poſſe. Etenim interrūpit ea frequēter ac diuidit locoꝝ diſcretio: ⁊ obliuio tꝑalis: ⁊ verbi vel cauſe negocioꝝūq3 contractus. Ut enim ex diuerſis: vel lucri: vel libidinis: vel cōſanguinitatis: ac neceſſitudinū variaꝝ ſocietatibꝰ acq̄ri ſolēt: ita intercedēte q̄libet diuortij occaſione ſoluūť.

¶ Unde indiſſolubilis amicitia ſit. Cap. iij.

In his igiť cunctis vnū genus eſt inſolubile charitatis: qđ nec cōmendationis gratia: nec officij vel munerꝝ magnitudo cōtractuſq3 cuiuſcū rō: vel nature neceſſitas iungit: ſed ſola ſimilitudo virtutū. Hec inquā eſt q̄ nullis vnq̄ caſibus ſcindiť: quā nō ſolū diſſociare vel delere locoꝝ vel tēpoꝝ interualla nō preualēt: ſ3 ne mors quidē ipſa diuellit. Hec eſt vera ⁊ indirupta dilectio q̄ gemina amicoꝝ ꝑfectione ac virtute concreſcit. Cuius ſemel initū fedus: nec deſiderioꝝ varietas: nec cōtentioſa dirūpet cōtrarietas volūtatū. Ceteꝝ multos nouimus in hoc propoſito cōſtitutos: q̄ cū ꝓ charitate xp̄i flagrantiſſima eſſent ſoliditate deuincti: nō perpetuo eā: nec indirupte ſeruare potuerūt: q2 licet bono ſocietatis principio niterenť: nō tñ vno nec pari ſtudio arreptū ꝓpoſitū tenuerūt: fuitq3 inter eos quedam tēporalis affectio: q2 nō equali vtriuſq3 virtute: ſed vnius patientia ſeruabať. Que q̄uis ab vno magnanimiter atq3 infatigabiliť retenteť: necē eſt tñ eā alterius puſillanimitate dirūpi. Infirmitates nāq3 coꝝ q̄ tepidius ꝑfectionis expetūt ſanitatē: quantalibet fortiū tolerātia ſuſtentētur: ab ipſis tñ qui infirmi ſunt nō feruntur. Habēt enim inſitas ſibi cōmotionū cauſas que eos quietos eſſe nō ſinūt: vt ſolēt hi qui carnali egritudine detinenť: ſtomachi ſui infirmitates ⁊ faſtidia cocoꝝ vel miniſtrantiū negligentijs imputare: ⁊ quātalibet eis obſequentiū ſollicitudo deſeruiat: nihilominus tamē ſanis cauſas ſue commotionis aſcribere quas ſibi vtiq3 vitio valitudinis ſue ineſſe nō ſentiunt. Quāobrē hec eſt amicitie vt diximus fida indiſſolubiliſq3 coniunctio: que ſola virtutū parilitate federatur. Dñs enim
Ps. lxvij. inhabitare facit vniꝰ moris in domo. Et idcirco in his tantū indirupta poteſt dilectio permanere: in quibus vnum propoſitum ac voluntas: vnū velle ac nolle conſiſtit. Quā ſi vos quoq3 cupitis inuiolabilē retentare: feſtinandū eſt vobis vt expulſis primitus vitijs: mortificetis proprias voluntates: ⁊ vnito ſtu-
Ps. cxxxij. dio atq3 propoſito: illud quo propheta admodum delectatur: grauiter impleatis: Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundū: habitare fratres in vnū. Quod nō localiter ſed ſpiritaliter oportet intelligi. Nihil enim prodeſt: ſi moribus ac propoſito diſſidētes vna habitatione iungantur: nec obeſt parili virtute fundatis: per loco

ſum interualla diſiungi. Apud deum namq̄ morum cohabita-
tio non locorum vnita fratres habitatio coniungit. Nec poteſt
vnq̄ pacis integritas cuſtodiri: vbi voluntatum diuerſitas in-
uenitur.

¶ Interrogatio vtrum vtile aliquid etiã contra votum fratris effici debeat. Capitulum.iiij.

g Ermanus. Quid ergo ſi vno volente pficere aliquid qđ
ſm deũ cõmodũ ⁊ ſalubre perſpexerit: alius nõ preſtet
aſſenſum exequendum ne etiam contra votum fratris
eſt: an pro eius arbitrio negligendum.

¶ Reſponſio q̄ perpetua amicitia niſi inter pfectos ſtare non poſſit. Capitulum.v.

i Oſeph. Idcirco diximus plenã atq̄ perfectaꝫ amicitie
gratiã niſi inter pfectos viros eiuſdẽq̄ virtutis perſe-
uerare non poſſe: quos eadẽ voluntas vnũq̄ propoſitũ
aut nunq̄ aut certe raro diuerſa ſentire: aut in his que ad profe
ctũ ſpiritalis ptinent vite: pariter diſſidere. Quod ſi animoſis
ceperint contentionibus eſtuare: liquet vtiq̄ eos nunq̄ ſm re-
gulã quã prediximus fuiſſe cõcordes. Sed quia nemo poteſt a
perfectione habere principium: niſi qui ab ipſo eius ceperit fun
damento: ⁊ vos non quanta eius ſit magnitudo: ſed quẽadmo-
dum ad eã perueniri poſſit inquiritis: neceſſarium reor vt pau-
cis regulam vobis eius ac tramitem quendã: per queꝫ greſſus
veſtri dirigantur aperiam: vt patientie ac pacis bonũ facilius
obtinere poſſitis.

¶ Quibus modis inuiolabilis poſſit ſocietas retentari. Capitulum.vj.

p Rima igit̃ ſunt vere amicitie in cõtẽptu ſbe mũdialis ⁊
oim quas habemus rerꝫ deſpectione fundamina. Quam
enim iniuſtũ atq̄ impiũ eſt: ſi poſt abrenũciatã mũdi, ⁊
oim q̄ in eo ſunt vanitatem: precioſiſſime fratris dilectioni ſu-
pellex viliſſima q̄ ſupfluit preferat̃: Scđm eſt: vt ita ſuas vnuſ-
quiſq̄ reſecet voluntates: ne ſe ſapientem atq̄ conſultũ eſſe iudi
cans: ſuis malit q̄ proximi diffinitionib' obedire. Tertiũ eſt:
vt ſciat oia etiã q̄ vtilia ac neceſſaria eſtimat: poſtponẽda bono
charitatis ac pacis. Quartũ: vt credat nec iuſtis nec iniuſtis
de cauſis penitus iraſcendũ. Quintũ: vt aduerſus ſe iracundiã
fris: et ſine rõne cõceptã: eodẽ mõ quo ſuã curare deſideret: ſciẽs
equalr ſibi pnicioſam alteri' eẽ triſticiã, acſi aduerſus aliũ ipſe
moueatur: niſi eã quãtũ in ſe eſt etiã de fratris mẽte' depulerit.
Poſtremũ illud eſt: qđ generale vitioꝝ oim pemptoriũ eſſe non
dubium eſt: vt ſe de hoc mundo credat quotidie migraturum.
Que perſuaſio non ſolum nullam in corde triſticiam reſidere

permittit: verũetiã vniuerſos concupiſcentiarũ ac peccatorum
oim cõprimet motus. Hec igit quicq̃ tenuerit amaritudinem
ire atq; diſcordie nec pati poterit nec inferre. His autẽ ceſſan-
tibus cũ primũ ille emulus charitatis in cordibus amicoꝝ tri-
ſticie ſenſim venena ſuffuderit: neceſſe eſt vt frequẽtibus iurgijs
paulatim dilectione tepefacta: amantiũ corda diu exulcerata
quãq; diſſociet. Nã qui per callem predicte directionis ingredit:
in quo ab amico vnq̃ ſuo poterit diſſidere: qui primũ litiũ cau-
ſam que ex puulis rebus viliſſimiſq; materijs generari ſolet: ni-
hil ſuũ vendicans: radicitus amputauerit: illud quod in Acti-
bus apoſtolorum legimus de vnitate credentium omni virtute
cuſtodiẽs. Multitudinis autem credentiũ erat cor vnũ ⁊ anima
Act.4. vna: nec quiſq̃ eoꝝ que poſſidebant aliquid ſuũ eſſe dicebat: ſed
erant illis omnia communia. Deinde quẽadmodũ ab eo ſemina-
rium diſſenſionis exurget: qui nõ ſue ſed fratris ſeruiens volun-
tati: domini atq; auctoris ſui fuerit imitator effectus: qui lo-
quens ex perſona hoĩs quẽ gerebat. Nõ veni inquit vt facerẽ vo-
Joan.6. luntatẽ meã: ſed voluntatẽ eius qui me miſit. Quo aũt modo vl-
lum contentionis fomitẽ ſuſcitabit: qui de intelligentia ac ſen-
ſu ſuo: non tã proprio iudicio q̃ fratris credere decreuit exami-
ni: ꝑ eius ſcʒ arbitrio: vel probans ſua inuenta: vel improbãs:
Mat.26. ⁊ euangelicum illud pij cordis humilitate conſummans. Uerũ
tamen non ſicut ego volo: ſed ſicut tu vis. Aut qua ratione ali-
quid quo frater meſtificetur: admittet: qui bono pacis nihil iu-
dicat eſſe precioſius: dominice illius ſententie memoriam non
Joan.13. amittens. In hoc cognoſcẽt omnes ꝙ mei eſtis diſcipuli: ſi dile-
ctionẽ habueritis adinuicẽ. Per quã velut ſpeciali ſignaculo gre-
gem ouiũ ſuarũ in hoc mundo voluit chriſtus agnoſci: atq; hoc
a ceteris: vt ita dixerim charactere diſcerni. Qua vero ex cauſa
vel in ſe recipere vel in alio reſidere rancorem triſticie ſuſtine-
bit: cui ſumma diffinitio eſt iracundie que ꝑnicioſa ⁊ illicita eſt
iuſtas cauſas eſſe nõ poſſe: eodemq; ſe mõ ſuccenſente ſibi fratre
orare nõ poſſe: quo ſi fratri ſuo ipſe ſuccenſeat: illã domini ſalua-
Mat.5. toris humili ſemꝑ retinens corde ſententiã. Si offers munus
tuũ ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris ꝙ frater tuus habet ali-
quid aduerſum te: relinque ibi munus tuum ante altare: ⁊ vade
prius reconciliari fratri tuo: ⁊ ſic veniens offer munus tuũ. Ni-
hil eñ proderit ſi te quidẽ aſſeras nõ iraſci: ⁊ credas te implere
Eph.4. illud mãdatũ: quo dicit: Sol nõ occidat ſuꝑ iracundiã veſtrã.
Mat.5. Et. Qui iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio. Alterius vero triſti-
ciam quã delinire tua manſuetudine potuiſti: contumaci corde
deſpicias. Eodem nãq; modo precepti dñici preuaricatione ple-
cteris. Qui eñ te iraſci aduerſus alterũ nõ debere dixit: nec al-
terius contemni triſticiã debere dixit: quia nõ intereſt apud deũ
1.Timo.2. qui omnes homines vult ſaluos fieri: vtrũ te an aliũ quẽpiam
perdas. Unum ſiquidem cuiuſlibet interitum eſt naſcitur detrimẽ-

tum: itidē illi cui grata omniū pditio eſt vnū lucrū: vel mavel fratris morte conquirit. Quēadmodū poſtremo poterit vel tenue cōtra fratrē retinere triſticiā: q ſe credit quotidie immo cōtinuo ab hoc ſeculo migraturum.

¶ Quod nihil charitati preponendū ſit: nec iracūdie poſtponendum. Capitulum. vij.

Sicut ergo nihil preponendū eſt charitati: ita furori vel iracundie nihil eſt ecōtrario poſtponendū. Oia nāq̄ q̄uis vtilia ac neceſſaria videant: ſpernenda tñ ſunt: vt ire ꝑturbatio deuitet: ⁊ oīa etiā que putant aduerſa ſuſcipienda atq̄ tolerāda ſunt: vt dilectionis paciſq̄ tranquillitas illibata ſeruetur: q2 nec ira atq̄ triſticia pniciosius quicq̄: nec charitate vtilius credendū eſt.

¶ Quibus de cauſis inter ſpiritales naſcatur diſſenſio. Capitulum. viij.

Nam quēadmodū carnales adhuc ⁊ imbecilles fratres ob vilem terrenāq̄ ſubſtantiā cito inimicus diſiungit: ita etiā inter ſpiritales gignit ꝑ intellectuū diuerſitate diſcordiā. Ex q ſine dubio cōtentiones rixeq̄ verbozū q̄s Apl's dānat: plerūq̄ cōſurgūt: vn̄ cōſequēter diuortia inter vnanimos fratres hoſtis inuidus ac malign⁹ interſerit. Uera eſt nāq̄ ſapiētiſſimi ſalomonis illa ſentētia. Odiū ſuſcitat cōtentio: vniuerſos vero qui nō cōtendunt protegit amicitia. Prouer. 10.

¶ De amputandis etiā ſpiritalibus cauſis diſcordiarum. Capitulū. ix.

Quapropter ad cōſeruandā perpetuā ⁊ indiuiduā charitatē: nihil prodeſt primā cauſam amputaſſe diſcidij: q naſci ſolet de rebus caducis atq̄ terrenis: ⁊ vniuerſa deſpexiſſe carnalia: atq̄ oim q̄bus nr̄ vſus indiget rez: indiſcretā cōionem fratribus pmiſiſſe: niſi etiā ſcōm q ſub ſpecie ſpiritalium ſenſuum naſci ſolet ſimiliter abſcidētes: acquiſierimus in omnibus hūilem ſenſum: ⁊ conſonas voluntates.

¶ De optimo examine veritatis. Capitulum. x.

Memini nāq̄ cū me adhuc adherere conſortio etas iunioꝛ hortaret: huiuſmodi nobis intelligētiā: vel in moralibus diſciplinis: vel in ſcripturis ſacris frequenter inſertā: vt nihil ea verius: nihilq̄ rationabilius crederemus. Sed cū in vnū cōuenientes ſentētias noſtras pmere cepiſſemus quedā cōi examinatione diſcuſſa: primū ab altero falſa ac noxia notabant: mox deinde vt pnicioſa cōmuni pronunciata iudicio dānabant: que intantū prius infuſa a diabolo luce clarius fulgebāt vt facile potuiſſent generare diſcordiā: niſi preceptū ſeniorum velut diuinū quoddā oraculū, cuſtoditū ab omni nos con

tentione reuocaſſet: quo ab illis legali quadam ſanctione pſcriptum eſt: vt neuter noſtrũ plus iudicio ſuo ꝙ fratris crederet: ſi nunꝙ vellet diaboli calliditate deludi.

Quod impoſſibile ſit queꝗ̃ qui proprio fidit iudicio diaboli illuſione non decipi. Capitulum.xj.

2.Cor.11. Certe ſepe illud qđ Apl's dicit: probatũ eſt euenire. Ipſe eſt ſathanas: trãſfigurat ſe in angelũ lucis: vt obſcurã ac tetrã caliginẽ ſenſuũ ꝓ vero lumine ſcie fraudulẽter effundat. Qui niſi hũili ꝛ mãſueto corde ſuſcepti: maturiſſimi fratris vel probatiſſimi ſenioris reſeruent examini: ꝛ eoꝝ iudicio diligẽter excuſſi: aut abijciant: aut recipiantur a nobis: ſine dubio venerãtes in cogitationibus noſtris ꝓ angelo lucis angelũ tenebrarũ: grauiſſimo feriemur interitu. Quã pniciẽ impoſſibile eſt euadere quẽpiam iudicio ꝓprio cõfidentẽ: niſi hũilitatis vere amator ꝛ executor effectus: illud qđ Apl's magnopere
Phil.2. deprecat̃ oĩ cõtritione cordis impleuerit. Si qua ergo inqt conſolatio in xp̃o: ſi qđ ſolaciũ charitatis: ſi q̃ viſcera miſerationis implete gaudiũ meũ vt idẽ ſapiatis: eandẽ charitatẽ habentes: vnanimes idipſum ſentientes. Nihil ꝑ cõtentionẽ: neqꝫ ꝑ inanem gl'iam: ſed in hũilitate ſuperiores vobiſmetipſis alterutrum arbitrãtes. Et illud. Honore alterutrũ ꝓueniẽtes: vt plus vnuſ
Ro.12. quiſqꝫ cõſorti ſuo ſcientie ꝛ ſanctitatis aſcribens: ſummã diſcretionis vere in alterius magis ꝙ in ſuo credat ſtare iudicio.

Quam ob cauſam non debeant inferiores in collatione cõtemni. Capitulum.xij.

Epe aũt accidit: ſiue illuſione diaboli: ſiue interceſſu erroris hũani: quo nullus eſt in hac carne q̃ falli vel ut hõ nõ poſſit: vt ꝛ ille q̃ ꝗ acrioris ingenij ſciẽtieqꝫ maioris eſt: aliq̃d falſuꝫ mẽte cõcipiat: ꝛ ille q̃ tardioris ingenij ac minoris eſt meriti: rectius aliq̃d veriuſqꝫ pſentiat. Et idcirco null' ſibi ꝗuis ſcientia ꝓditus: inani tumore pſuadeat: qđ poſſit collatiõe alterius nõ egere. Nã etiã ſi iudiciũ eius diabolica nõ fallat illuſio: elationis tñ ꝛ ſupbie grauiores laqueos nõ euadet. Quis enĩ h̃ ſibi abſqꝫ ingẽti poterit vſurpare pnicie: cũ vas
2.Cor.13. electiõis in quo xp̃s (vt ipſe pfeſſus eſt) loquebat̃: ob hoc ſolum
Gal.2. mõ ſe aſſerat hieroſolymã cõſcendiſſe vt cũ ſuis coapoſtolis euãgeliũ: qđ gẽtibus: reuelãte ꝛ cooperãte dño ꝓdicabat: ſecreta examinatione cõferret. Per qđ oñdit̃ nõ ſolũ vnanimitatẽ atqꝫ concordiã ꝑ hec precepta ſeruari verũetiã cũctas diaboli aduerſantis inſidias ꝛ illuſionũ ei' laqueos non timeri.

Qđ charitas nõ ſolũ res dei: ſꝫ ẽt deus ſit: C.xiij.

1.Joan.4. Enicꝫ intantũ virtus charitatis extollit̃: vt eã beat' Jo. apl's: nõ ſolũ rẽ dei: ſed etiã deũ eſſe ꝓnũciet dicẽs. Deus charitas eſt: ꝛ q̃ manet in charitate: in deo manet: ꝛ deꝰ

in eo. Nā vſq; adeo illā diuinā eſſe pſpicim⁹ vt illud Apl'i māifeſtiſſime vigere ſentiam: in nobis. Qm̄ charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris,p ſpm̄ſanctū q̄ habitat in nobis. Qđ tale eſt: ac ſi dicat. Qm̄ deus diffuſus eſt in cordib⁹ noſtris p ſpm̄ſanctum q̄ habitat in nobis. Qui etiā cū ignorem⁹ q̄d debeamus orare: interpellat p nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui aūt ſcrutatur corda: ſcit q̄d deſideret ſpūs: q̄ ſm deū poſtulat p ſanctis — Roma.5. / Roma.8.

De gradibus charitatis. Capitulum.xiiij.

Iam igiť charitatē q̄ dr̄ agape: poſſibile eſt oībus exhibere: de q̄ beat⁹ Apl's. Ergo dū tp̄s habem⁹ inq̄t operemur bonū ad oēs: maxime aūt ad domeſticos fidei. Que intantū oībus, eſt generalr̄ exhibēda: vt eā etiā inimicis noſtris a dn̄o iubeamur impendere. Nā diligite inq̄t inimicos veſtros. Diathesis aūt: id eſt affectio: paucis admodū ꝛ his q̄ vel parilitate morū vel virtutū ſocietate cōnexi ſunt: exhibeť: licet etiam ipſa diathesis multā in ſe differētiā habere videať. Aliter em̄ parētes: aliter cōiuges: aliter fratres: aliter filij diligūtur: ꝛ in ipſa q̄ʒ hoꝝ affectuū neceſſitudine magna diſtātia eſt: nec vniformis parentū dilectio erga filios inueniť. Qđ etiā Jacob patriarche pbatur exēplo: q̄ cū eſſet duodecim filioꝝ pater: omneſq; pſna charitate diligeret: tñ ppenſiore Joſeph dilexit affectu: vt de eo aperte ſcriptura cōmemoret. Inuidebāt aūt ei fratres ſui: eo q̄ diligeret eū pater ſuus: ſeʒ nō quo vir iuſtus ꝛ pater nō valde diligeret etiā ceterā plem: ſʒ q̄ huí⁹ (q̄ typū dn̄i pferebat) affectui dulci⁹ quodāmō atq; indulgētius inhereret. Hoc etiā de ioanne euāgeliſta legimus euidētiſſime deſignari cū de ipſo dr̄. Diſcipulus ille quē diligebat ieſus: cū vtiq; etiā reliquos vndecim ſimiliter electos: ita pcipua dilectione cōplexus ſit: vt h̄ etiā euāgeliſta atteſtatione deſignet dicens. Sicut dilexi vos: ꝛ vos diligite inuicem. De q̄bus ꝛ alibi diciť. Diligēs ſuos q̄ erant in mūdo: vſq; in finē dilexit eos. Sʒ hic vni⁹ dilectio nō erga reliquos diſcipulos tepoře charitatis: ſed largiořē erga hūc ſupabundātiā amoris expreſſit: quā ꝛ virginitatis priuilegiū ꝛ carnis incorruptio cōferebat. Que idcirco velut ſublimior cū quadā exceptione ſignať: q̄ nō eā odij cōpatio: ſʒ affluētior gr̄a exuberātiſſimi amoris extollit. Tale q̄d etiā ex pſona ſpōſe legimus in Cātico cāticorum dicentis. Ordinate in me charitatem. Hec enim eſt vere charitas ordinata: que odio habens neminem: quoſdaʒ meritorum iure plus diligit: queq; cū generaliter diligat cūctos excipit tñ ſibi ex his quos debeat peculiari affectione cōplecti: ꝛ rurſum inter ipſos q̄ in dilectione ſummi atq; precipui ſunt: aliquos ſibi qui ceterorum affectui ſuperextollantur excerpit.

Marginalia: αγαπη — Gal.6. — Mat.5. — διαθεσις — Gen.37. — Joan.21. — Joan.13. — Ibidem. — Can.2.

De his qui vel ſuā vel fratrū cōmotionē diſſimulatione corroborant. Capitulum.xv.

c Contra nouim⁹ qꝺ vtinã neſcirem⁹: nõnullos fratrũ tãte eſſe obſtinationis atq̃ duricie: vt cũ vel ſuos aduerſus fratrẽ: vel fratris aduerſum ſe ſenſerint aĩos excitatos: ad diſſimulãdã mẽtis ſue triſticiã: q̃ ex indignatione alterutre cõmotionis exorta eſt: ſecedẽtes ab eis q̃s hũili ſatiſfactione atq̃ colloq̃o lenire debuerãt aliq̃s pſalmoꝝ incipiũt decãtare verſiculos. Qui dũ cõceptã cordis amaritudinẽ delinire ſe putãt inſultãdo augẽt: qꝺ ſtati extinguere potuerãt ſi magis anxij atq̃ hũiles eẽ voluiſſent: vt oportuna cõpunctio ⁊ ipſoꝝ cordib⁹ mederet̃: ⁊ frm aĩos deliniret: Nã illo vtiq̃ mõ puſillanimitatis immo ſupbie ſue vitiũ palpãt: ⁊ nutriũt poti⁹ q̃ extirpant fomitẽ iurgioꝝ: dñice illius pceptionis immemores qua ait. Qui
mat.5. iraſcit̃ frĩ ſuo reus erit iudicio. Et ſi recordat⁹ fueris qꝺ frater
Ibidem. tuus habet aliq̃d aduerſum te relinque ibi mun⁹ tuũ ad altare ⁊ vade pri⁹ recõciliari frĩ tuo: ⁊ tunc veniẽs offeres munus tuũ.

¶ De eo q̃ ſi frater aduerſum nos aliq̃d habeat ſimſ̃tati ſi munera orõnũ nr̃arũ a dño reſpuant̃. Cap̃.xvj.

i Non tantũ igit̃ nõ vult nos deus noſter alterius deſpectui habere triſticiã: vt ſi aliq̃d aduerſum nos frater habuerit nec munera nr̃a ſuſcipiat: id eſt nec orõnes ſibi a nobis pmittat offerri donec de aĩo eius triſticiã iuſte iniuſteve cõceptã: celeri ſatiſfactione tollam⁹. Neq̃ eñ ait ſi h꞉ verã q̃relam aduerſuz te frater tuus: relinq̃ue ibi mun⁹ tuũ ad altare: ⁊ vade
matth.5. prius recõciliari fratri tuo: ſ꞉. Si recordatus fueris: inq̃t q꞉ frater tuus h꞉ aliq̃d aduerſum te: id eſt: etiã ſi leue aliq̃d ac vile ſit quo frĩs in te fuerit excitata cõmotio ⁊ hoc memoriã tuã ſubita recordatione pulſauerit: ſcias te offerre pcũ tuarũ ſpiritalia munera nõ debere: niſi pri⁹ qualib꞉ ex cã ortã triſticiã de corde fratris benigna ſatiſfactione depuleris. Si igit̃ euãgelicus ſermo etiã p pterita ⁊ minima ſimſ̃tate: ac de exiguis oborta cauſis: ſatiſfacere nos iraſcẽtibus iubet: q̃d de nobis miſeris fiet q̃ recẽtes ⁊ maximas cauſas noſtroq̃ errore cõmiſſas ptinaci diſſimulatione cõtẽnim⁹: ⁊ inflati tumore diabolico: dũ humiliari erubeſcim⁹: auctores nos fraterne triſticie denegamus: ac rebelli ſpiritu ſubijci pceptis dñi dedignantes: nequaq̃ ea vel obſeruari debere vel impleri poſſe cõtẽdimus. Eoq̃ fit vt iudicãtes eũ
Iaco.4. impoſſibilia vel incõgrua pcepiſſe: efficiamur ſm Apoſtolum non factores: ſed iudices legis.

¶ De hiſq̃ patiẽtiã ſecularibus magis putãt impendendam eſſe q̃ fratribus. Capitulum.xvij.

i Illud q̃ꝫ q̃b⁹ lachrimis eſt deflendũ: qꝺ nõnulli fratrum cũ fuerint cõtumelia cuiuſlibet ſermonis accenſi: ſi alterius cuiuſpiam q̃ eos lenire deſiderat precibus fatigentur: cum audierint nequaq̃ debere aduerſus fratrem concipere

tenereve triſticiã: ſm illud quod ſcriptũ eſt. Qui iraſcit̄ fratri matth. 5.
ſuo re⁹ erit iudicio. Et. Sol nõ occidat ſup iracũdiã veſtrã: ꝓcla Ephe. 4.
mãt illico. Si paganus aliq̄s: ſi ſecularis hoc feciſſet: aut ita di-
xiſſet: recte debuit ſuſtineri. Quis aũt ferat fratrem tam grauis
conſciũ culpe aut tã inſolens de ore ꝯuitiũ ꝓferẽtẽ. Quaſi ꝟo
patiẽtia infidelib⁹ tantũ: atq̧ ſacrilegis: ⁊ nõ oib⁹ ſit generali-
ter adhibenda: aut iracundia cõtra gẽtilẽ noxia: cõtra frẽm vti-
lis eſtimãda: cũ vtiq̧ ꝑturbate mẽtis obſtinata cõmotio: nõ diſ
ſimile cõtra quẽuis fuerit excitata ſibi inferat detrimentũ. Quã
te aũt obſtinationis: immo vecordie eſt: vt nec ipſam ꝟborum
ꝓprietatẽ: brute mẽtis ſtupore diſcernat. Quia nõ dicit̄. Dis q̄ mat. 5.
iraſcit̄ alienigene: re⁹ erit iudicio: qd̄ fortaſſe poterat ſm illorũ
ſenſum: cõtra cõſortes noſtre fidei ⁊ conuerſationis excipere: ſʒ
ſignificãter expreſſit euãgelic⁹ ſermo: dicẽs. Dis qui iraſcit̄ fra Ibi. ē.
tri ſuo re⁹ erit iudicio. Lʒ itaq̧ ſm regulã ꝟitatis omnẽ hoiem
fratrẽ debeam⁹ accipe: tñ h̊ in loco magis fidelis ac nr̄e cõuerſa
tionis ꝑticeps q̄ ethnicus fratris vocabulo deſignatur.

¶ De his qui patientiam mentientes ad iracũdiam fratres ſilentio accendunt. Capitulum. xviij.

Aliud ꝟo q̄le eſt: q̄ interdũ patiẽtes eſſe nos credim⁹: q2
reſ[p]ondere cõtẽnim⁹ laceſſiti: ſʒ ita cõmotos frẽs amara ta-
citurnitate vel motu geſtuq̧ irriſorio ſubſannam⁹ vt eos
magis ad iracũdiã vultu tacito ꝓuocem⁹: q̄ tumida potuiſſent
incitare cõuicia: in eo nos eſtimãtes minime apud deũ reos: q2
nihil ore ꝓtulim⁹ qd̄ nos notare hoim iudicio aut cõdemnare
potuiſſet. Quaſi vero apud deũ verba tãtũmõ ⁊ nõ ꝑcipue volun
tas vocet̄ in culpã ⁊ opus ſolũ pcti: ⁊ nõ etiã votũ ac ꝓpoſitum
habeat̄ in crimine: aut hoc tantũ qd̄ vnuſquiſq̧ fecerit ꝑ loque-
lã. ⁊ nõ qd̄ etiã ꝑ taciturnitatẽ facere ſtuduerit in iudicio ſit que-
rendũ. Nõ eñ ſola cõmotionis illate q̄litas: ſʒ etiã ꝓpoſitũ irri
tãtis in noxa eſt. Et idcirco nõ queadmodũ iurgiũ fuerit excita
tũ ſed cuius cõflagrauerit vitio verũ iudicis noſtri ꝑquiret exa
men. Affectus eñ pcti nõ ordo cõſiderãdus eſt admiſſi. Quid
eñ differt verũ quis gladio ipe ꝑemerit fratrem an aliq̄ ad mor
tẽ fraude cõpulerit cũ ipius eũ dolo vel crimine cõſtet extinctũ.
Quaſi vero cecũ in ꝑceps manu ꝓpria nõ impegiſſe ſufficiat cũ
ſimiliter re⁹ ſit qui ꝓnũ ⁊ imminẽtẽ iã fouee cũ potuerit reuoca
re cõtempſerit aut ille ſolus in crimine ſit qui manu ſua quẽpiã
laq̄auerit: nõ etiã is qui vel parauerit. vel ingeſſerit laqueũ vel
certe cum potuerit auferre noluerit. Ita igitur tacere nihil pro-
deſt: ſi idcirco nobis indicamus ſilentiũ: vt quod agendum cõ-
uicio fuerat: hoc taciturnitate faciamus: aſſimulantes quoſdã
geſtus: quibus ⁊ ille quem curare nos oportuit: vehementiori
inardeſcat iracundia: ⁊ nos ſup hec omnia damno illius ac ꝑdi
tione laudemur. quaſi vero non etiam ex hoc ipo quis crimino-

nior ſit: q̄ gloriā ſibi de fratris voluerit pditione cōquirere. Utri
q̄ em̄ tale ſilentiū erit equaliter noxiū: quia ſicut exagerat in al
terius corde triſtitiā ita in ſuo non permittit extingui. Contra
Abac.2. quos illa prophete ſatis proprie eſt directa maledictio. Ue qui
potat amicum ſuū: mittēs fel ſuū: et inebrians vt aſpiciat nudi
tatem eius: repletus eſt ignominia p gloria. Illud quoq̄ quod
Hiere.9. per alium de talibus dicit. Quia omnis frater ſupplantans
ſupplantabit: et omnis amicus fraudulenter incedet: et vir fra-
trem ſuū irridebit: et veritatem non loquentur. Extenderunt em̄
linguā ſuā quaſi arcū mēdacij et non veritatis. Sepe autem fi-
cta patientia etiam acrius ad iracundiam q̄ ſermo ſuccendit: et
atrociſſimas verborum tranſcendit iniurias: maligna tacitur-
Prouer.27 nitas: leuiuſq̄ tolerant inimicorū vulnera q̄ irridentium ſub-
dola blandimēta. De quibus ꝓprie dicit per prophetā. Molli
Ps.54. ti ſunt ſermōes eius ſuper oleū: et ipſi ſunt iacula. Et alibi. Uer
Prouer.18. ba callidorū mollia: hec aūt feriunt impenetralia ventris etiam
illud poteſt elegāter aptari. In ore pacē cum amico ſuo loquit:
Hiere.9. et occulte ponit ei inſidias. Quib⁹ tamē magis decipit ipſe qui
decipit. Nā qui ꝑparat ante faciem amici ſue recte: circūdat il-
lud pedibus ſuis: et qui fodit foueā primo ſuo incidet in eā ipſe
Prouer.27. Deniq̄ cum magna ad comprehendendū dominū cum gladijs
et fuſtibus multitudo veniſſet: nemo in auctorem vite noſtre il-
lo cruentior extitit paricida: q̄ q̄ cūctos ficto ſalutationis ho-
Luce.22. nore preueniens: oſculu3 ſubdole charitatis ingeſſit. Cui domi
nus. Juda inquit oſculo filiū hois tradis: id eſt amaritudo pſe-
cutionis atq̄ odij tui: hoc tegmen aſſumpſit: quo dulcedo vere
amoris exprimit. Apertius quoq̄ ac vehementius p prophetā
Psal.54. vis huꝰ doloris exaggeratur. Quoniā ſi inimicus inquit meꝰ
malediriſſet mihi: ſuſtinuiſſe3 vtiq̄. Et ſi is q̄ oderat me ſup me
magna locutꝰ fuiſſet: abſcondiſſem me forſitan ab eo. Tu vero
hō vnanimis dux meus: et notus meus: qui ſimul mecū dulces
capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cum conſenſu.

De his qui ex indignatione ieiunant. Capitu.xix.

Llud quoq̄ ꝓphanum triſtitie genus eſt: quod dignum
commemoratione non fuerat: niſi id a nonnullis fratri
bus ſciremus admitti: q̄ cū triſtificati fuerint vel irati:
ab ipſo etiā ptinaciter abſtinent cibo: ita vt quod etiam dicere
abſq̄ pudore nō poſſumus: illi qui dum placidi ſunt refectionē
cibi vſq̄ ad horā ſextā: vel vt multū: nonam negant ſe poſſe dif
ferre cum fuerint triſticia vel furore ſuppleti: ieiunia etiam bi-
duana non ſentiant: tantamq̄ inedie defectionem iracundie ſa
tietate ſuſtentent: in quo plane ſacrilegij crimen euidenter in-
currūt: ieiunia ſc3 q̄ ſoli deo pro humiliatione cordis et purgatio
ne vitiorum ſunt ſpecialiter offerenda: pro diabolico tumore to
lerantes. Qd̄ tale eſt: acſi orōnes atq̄ ſacrificia nō deo ſ3 demo

niħs deferant: illā q̧ moyſaicā increpationē mereantur audire.
Sacrificauerūt demonħs ⁊ nō deo: dħs quos ignorabant. Deut. 32.

¶ De quorūdā ſimulata patientia qua maxillā verberādam alterā ingerunt. Capitulum. xx.

n On ignoram⁹ etiā aliud demētie gen⁹: qđ ſub colore ficte patientie in nonnullis fratribus inuenit: q̄bus parū eſt iurgia cōmouiſſe: niſi etiā inſtigatorħs verbis vt feriātur irritēt: cum vtiq̧ vel leui fuerint impulſione ɔtacti: aliā q̧z ptē corporis ingerūt verberādā q̄ſi p̱ hoc p̱fectionē mādati illi⁹ impleturi: quo dr̄. Si q̄s te p̱cuſſerit in dexterā maxillā tuā p̱be illi ⁊ alterā: ſcripture vim ac p̱poſitū penit⁹ ignorātes. Euangelicā nāq̧ patiētiā per iracūdie vitiū exercere ſe putāt. Ob qđ radicit⁹ excidēdū: nō ſolū viciſſitudo talionis ⁊ cōcertādi irritatio p̱hibet: ſed etiā furorē verberātis: geminate iubemur iniurie tolerantia mitigare. mat. 5.

¶ Interrogatio queadmodū xp̄i mādatis obtemperātes: euangelica p̱fectiōe fraudent. Capitulū. xxj.

g Ermanus. Quomodo reprebendendus eſt is qui precepto ſatiſfaciens euangelico: nō ſolū nō intulit talionem ſed etiam paratus eſt vt ſibi geminetur iniuria.

¶ Reſponſio q̧ chriſtus non ſolū facti ſed etiam volūtatis inſpector ſit. Capitulum. xxij.

t Heob. Sicut paulo an̄ dictū ē: nō ſolū res ipa q̄ gerit̄ ſz ēt q̄litas mētis ⁊ p̱poſitū faciētis eſt intuēdū. Et idcirco ſi id qđ ab vnoquoq̧z p̱ficit̄ q̄ aīo fiat: vel q̄ p̱cedat affectu: intimo p̱pēdatis cordis examine videbitis patiētie lenitatiſq̧ v̄tutē neq̄q̄ poſſe ɔtrario ſpū: id eſt impatientie ac furoris impleri. Siq̄dē dñs nr̄ atq̧ ſaluator ad p̱fundā nos inſtruens patiētie lenitatiſq̧ v̄tutē id eſt nō vt labħs eā tm̄mō p̱feram⁹: ſz vt intimis aīe nr̄e abditis recondam⁹ iſtā nobis p̱fectiōis euāgelice formulā dedit dicēs. Si q̄s te p̱cuſſerit in dextera maxilla tua: p̱be illi ⁊ alterā ſubaudit̄ ſine dubio dexterā. Que alia dextera niſi iterioris hoīs (vt ita dixerim) facies pōt accipi. Per h̄ oēm penit⁹ iracūdie fomitē de p̱fundis cupiēs aīe penetralib⁹ extirpare. i. vt ſi exterior dextera tua ipetū feriētis excepit interior q̧z hō p̱ hūilitatē aſſēſū dexterā ſuā p̱beat v̄berādā: ɔpatiēs exterioris hoīs paſſiōi ⁊ q̄dāmō ſuccūbēs atq̧ ſubħciēs ſuū corp⁹ ferientis iniurie: ne exterioris hoīs cede vel tacit⁹ intra ſe moueat̄ iterior. Uidetis q̄ lōge eos ab euāgelica p̱fectiōe diſtare: q̄ patiētiā docet nō v̄bis: ſz iterio re cordis trāq̄llitate ſ̄uādā eā q̧ a nobis cū q̄d aduerſi euenerit ita p̱cepit cuſtodiri: vt n̄ ſolū noſmetipos alienos ab iracūdie p̱turbatiōe ſ̄uem⁹ ſz ēt illos q̄ ſuo ɔmoti ſ̄uitio ſuccūbētes iniurħs cor̄ ad placiditatē expleta cedis ſacietate co- Ubi. ſ̄.

gamus:furorē eorū noſtra lenitate vincētes. Et ita etiam illud
apoſtolicū implebimus. Noli vinci a malo: ſed vince in bono
Ro.12. malū. Quod ab illis impleri nō poſſe certiſſimū eſt: qui illo ſpi-
ritu ac tumore verba lenitatis atq; humilitatis emittūt: vt nō
ſolū nō mitigent conceptū furoris incendiū:ſed magis illud tā
in ſuo q̄ in fratris commoti ſenſu faciāt cōflagrare: qui tñ etiam
ſi poſſent aliquo modo ipſi mites ac placidi permanere: non ſic
quidem aliquos iuſticie fructus caperēt:cū damno proximi pa
tiētie ſibi gloriā vendicantes: τ per hoc ab illa apl'ica charitate
j.Cor.13. omnimodis alieni: que nō querit que ſua ſunt: ſed ea que aliorū
nō enim ita diuitias cōcupiſcit: vt lucrū ſibi de ꝓximi faciat de
trimento: nec acquirere quicq̄ cum alterius deſiderat nuditate.

Quod ille ſit fortis τ ſanus qui ſuccumbit alterius voluntati. Capitulum.xxiij.

Ciendū ſane generaliter illum partes agere fortiores: q
ſ volūtati fratris ſuā ſubijcit voluntatē: q̄ eū q in' defen
dēdis ſuis diffinitionib' ac tenēdis pertinacior inueni
tur. Ille eñi ſuſtētans ac tolerās ꝓximū ſani ac validi: hic aūt in
firmi τ quodāmodo egrotātis obtinet locū: quē ita palpari neceſ
ſe eſt ac foueri: vt interdū ēt a reb' neceſſarijs ꝓ eius quiete ac
pace ſalubre ſit aliq̇d relaxari. In quo quidē nō ſe credat q̇s ali-
quid de ſua pfectiōe minuiſſe: tāetſi q̇ddā de ꝓpoſita diſtrictio-
ne cōdeſcēdēdo ſummiſerit: ſ; ecōtrario multo amplius ſe ꝓ lon
ganimitatis τ patiētie bono nouerit acquiſiſſe. Aplicū nāq; p̄-
Rom.15. ceptū eſt. Uos q fortes eſtis: imbecillitates infirmoꝝ ſuſtinete.
Gal.6. Et. Alterutrū onera vr̄a portate: τ ſic adimplebitis legē chriſti.
Nunq̄ eñi infirmus ſuſtētat infirmū: nec tolerare poterit: aut cu
rare languētē is q ſimilr̄ egrotat: ſed ille medelā tribuit imbecil
lo: qui imbecillitati ipſe non ſubiacet. Merito enim ei dicitur.
Luce.4. Medice cura teipſum.

Quod infirmi iniurioſi ſint τ iniurias ferre nō poſſint. Capitulum.xxiiij.

Otandū etiā illud eſt: infirmorū naturā eſſe ſemꝑ eiuſ-
n modi: vt ꝓmpti quidē ac faciles ſint ad cōtumelias in
gerēdas: τ iurgia cōſerēda: ipi vero ne minima quidē in
iurie velint ſuſpitione cōtingi: cūq; inferētes ꝓterua cōuitia: in
cōſiderata ſuperequitēt libertate ne parua quidē atq; leuiſſima
ſuſtinere cōtēti ſunt. Ideoq; ſm̄ p̄dictā ſenioꝝ ſentētiā: charitas
ſtabilis atq; indirupta nō poterit ꝑdurare: niſi inter viros eiuſ
dē virtutis atq; ꝓpoſiti. Scindi etēñi neceſſe eſt eam quocunq;
tēpore quātalibet fuerit cautione ab altero cuſtodita.

Interrogatio quomodo fortis ſit qui non ſemper ſuſtentat infirmum. Capitulum.xxv.

G Ermanus. In quo ergo laudabilis perfecti viri poteſt eſſe patientia: ſi tolerare non preualet ſemper infirmum?

Reſponſio ꝙ infirmus ſe nō ſinat ſuſtētari. C. xxvi

Oſeph. Nec ego dixi: ꝙ illius qui fortis eſt ac robuſtus virt⁹ tolerātiaq; vincēda ſit: ſʒ ꝙ infirmi peſſima valitudo: illius q̄ ſanus eſt ſuſtētatione nutrita: atq; in deteri⁹ quotidie ꝓlabēs: generatura ſit cauſas ob quas vel ipſe vltra nō debeat ſuſtineri: vel certe patiētiā ꝓximi notā ac deformationē impatiētie ſue eē conijciēs: abire qn̄q; mauult ꝙ ſemꝑ magnanimitate alterius ſuſtineri. Hec ergo ab his q̄ ſodalitatis affectū cupiūt inuiolabilē cuſtodire: ꝓ omnib⁹ obſeruāda cēſemus: vt primū q̄buſlibet iniurijs laceſſit⁹: nō ſolū labia ſed etiā ꝓfunda pectoris ſui monachus trāquilla cuſtodiat: q̄ tn̄ ſi ſenſerit vel tenuiter fuiſſe turbata: omni ſemetipm taciturnitate cōtineat: ⁊ illud qđ pſalmiſta cōmemorat: diligēter obſeruet. Turbat⁹ ſum ⁊ nō ſum locut⁹: ⁊ dixi. Cuſtodiā vias meas: vt non delinquā in lingua mea: poſui ori meo cuſtodiā dū cōſiſteret pctōr aduerſum me: obmutui ⁊ hūiliatus ſum ⁊ ſilui a bonis: nec p̄ſentē ꝓſpiciens ſtatū: ea ꝓferat q̄ ad horā turbulentus ſuggerit furor: dictatq; animus aſperatus. ſed vel recolat gratiā p̄terite charitatis: vel reformāde pacis reintegrationē mente ꝓſpiciat: eamq; velut cōtinuo reuerſuram etiā in ipo cōmotionis tempore contēpletur. Dūq; ſe ad dulcedinē reſeruat cōcordie mox future: amaritudinē preſentiū nō ſentiet iurgiorū: ⁊ ea potiſſimū reſpondebit: e quibus vel a ſemetipſo reus fieri: vel ab alio reprehēdi reſtituta charitate nō poſſit: ſicq; adimplebit propheticum illud eloquium. In ira miſericordie memor eris. Abac. 3.

Pſ. 76. Pſ. 38.

Queādmodū ſit iracundia cōprimenda. Ca. xxvij.

C Ohibere ergo nos oportet oēs iracūdie motus: ⁊ gubernatrice diſcretione moderari: ne in illud qđ a ſalomone dānat: p̄cipiti furore raptemur. Totā irā ſuā ꝓfert impius: ſapiēs aūt diſpēſat ꝑ partes: id eſt ſtult⁹ quidē ad vltionē ſui ire ꝑturbatiōe ſuccendit: ſapiēs aūt paulatim eā maturitate cōſilij ac moderatiōis extenuat ⁊ expellit. Tale eſt ⁊ illud qđ ab Aplo dr. Nō voſmetipſos vindicātes chariſſimi: ſʒ date locū ire id eſt nequaq̄ ad vindictā iracundia cogente tendatis: ſed date locū ire: hoc eſt: nō ſint corda veſtra ſic impatiētie ac puſillanimitatis anguſtijs coartata: vt violentā commotionis ꝓcellam cū irruerit ſuſtinere non poſſint: ſed dilatamini in cordibus veſtris: ſuſcipientes aduerſos iracūdie fluct⁹ in illis extētis ſinib⁹ charitatis: q̄ omnia ſuffert: omnia ſuſtinet: ⁊ ita mens veſtra amplitudine lōganimitatis ac patiētie dillatata: habeat in ſe cōſiliorū ſalutares receſſus: in quib⁹ recept⁹ quodāmō atq; diffuſus teterrimus iracūdie fumus ꝓtinus euaneſcat. Uel certe ita intelligendū eſt. Damus locū ire: quotiēs cōmotioni alterius hu

Prouer. 29. Ro. 12. j. Cor. 13.

milli atq; trāquilla mēte ſuccābim⁹: ꝛ quodāmō dignos nos qua libet iniuria ꝑſitētes: impatiētie ſeuiēti obſequimur. Ceterū hi q̄ ita ſenſum aplice ꝑfectiōis inclināt: vt locū ire illos dare exi ſtimēt: qui ab iraſcēte diſcedūt: videnť mihi diſſenſionū fomitē nō abſcindere ſed nutrire. Niſi em̄ iracūdia ꝓximi humili ſtatiꝫ ſatiſfactiōe vincať: ꝓuocat eā fugiēs poti⁹ q̄ declinat. Illud q̄ꝫ

Eccle. 7. huic ſimile eſt qđ ſalomon ait. Noli feſtinare in ſpiritu tuo iraſci q꞉ ira in ſinu inſipiētiū requieſcit: ꝛ noli ꝓcurrere in rixā cito: ne peniteat te in nouiſſimo. Neq; em̄ ita feſtinationē rixe vel iracū die culpat: vt earundē approbet tarditatē. Similr̄ ꝛ illud ſuſci

Prouer. 12. piendū eſt. Stultus eadē ipa hora ꝓnunciat irā ſuam: occultat aūt ignominiā ſuā aſtutus. Nō em̄ ignominioſam iracūdie paſ ſionē: ita a ſapiētibus occultari debere decernit: vt iracūdie ve locitatē culpans nō ꝓhibeat tarditatē: quā vtiq; ſi per neceſſita tē humane infirmitatis irruerit: ideo cēſuit occultādā: vt dū ad p̄ſens ſapiēter obtegiť in ꝑpetuū deleať. Hec em̄ natura eſt ire: vt dilata lāgueſcat ꝛ pereat: ꝓlata v̄o magis magiſq; cōflagret. Dilatāda ergo atq; ampliāda ſunt pectora: ne anguſtijs puſilla nimitatis artata: iracūdie turbulētis eſtib⁹ oppleanť: ꝛ recipe ſ̄m ꝓphetā illud nimis latū mādatū dei anguſto corde nequea mus: nec dicere cū ꝓpheta. Viā mandatorū tuorū cucurri: cum

Ps. 118. dilatares cor meū. Nā q̄ longanimitas ſapiētia ſit: euidentiſſi mis ſcripture teſtimonijs edocemur. Lōganimus em̄ vir, nimius in prudētia: puſillanimis aūt valde inſipiēs eſt. Et idcirco de il lo q̄ ſapiētie donū laudabiliter a dn̄o poſtulauit: ſcriptura cōme

3 Re. 4. morat. Et dedit dn̄s ſalomoni ſapientiā prudentiāq; multā ni mis: ꝛ latitudinē cordis quaſi arenam maris innumerabilem.

¶ Amicitias cōiuratione initas: firmas eē non poſſe. Capitulum.xviij.

Illud q̄ꝫ multis eſt experimentis ſepiſſime cōprobarū: nullo mō eos q̄ amicitiarū fedus cōiuratiōis inīere ꝓn cipio: indiruptā potuiſſe ſeruare cōcordiā: ſiue q̄ eā nō ꝓ deſiderio ꝑfectionis: nec ꝓ aplice charitatis impio: ſꝫ ꝓ amo re terreno: ꝛ ꝑ neceſſitatē ac vinculū pacti retinere conati ſunt: ſiue qđ ille callidiſſimus inimic⁹ vt eos p̄uaricatores ſui faciat ſacramēti: celerius ad irrūpenda amicitiarū vincula p̄cipitat. Certiſſima ergo eſt prudentiſſimorū virorū illa ſentētia: verā cō cordiā ꝛ indiuiduā ſocietatē: niſi inter emēdatos mores: eiuſdē q̄ꝫ virtutis ac ꝓpoſiti viros ſtare nō poſſe. Hec de amicitia, bea tus ioſeph ſpiritali narratione diſſeruit: noſq; ad cuſtodiendā ſodalitatis perpetuā charitatem ardentius incitauit.

¶ Explicit collatio prima abbatis Ioſeph de amicitiā.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis ſecun de eiuſdem ſenis de diffiniendo.

Ca. i. De vigilijs quas pertulimus.
ij De abbatis germani anxietate ſuper ſponſionis noſtre recordatione.
iij Quid mihi ad hoc viſum ſit.
iiij Interrogatio abbatis ioſeph noſtraq̧ reſpōſio vnde anxietas emerſiſſet.
v Expoſitio abbatis germani cur vel in egypto reſidere mallemus vel retraheremur ad ſyriam.
vi Interrogatio abbatis ioſeph an in egypto maior profectus nobis ꝙ in ſyria conferretur.
vij Reſponſio de differentia inſtitutionū vtriuſq̧ prouincie
viij Quod perfecti viri nihil abſolute debeant definire: vel vtrum ſine peccato poſſint definita reſcindere.
ix Quod plerunq̧ vtilius ſit ſtatuta irrumpere ꝙ implere.
x Interrogatio noſtra de metu ꝓbite in cenobio ſyrie ſponſionis.
xi Reſponſio ꝙ propoſitum gerentis: non negocij ſit conſiderandus effectus.
xij Quod boni prouentus malignis auctoribus non profuerint: nec bonis mala geſta nocuerint.
xiij Reſponſio noſtra que cauſa a nobis exegerit ſacramentum ſponſionis.
xiiij Diſputatio ſenis ꝙ ſine culpa actionis ordo mutetur: dummodo boni ſtudij capiatur effectus.
xv Interrogatio an abſq̧ peccato ſit quod infirmis noſtra ſcientia occaſionem ingerit mentiendi.
xvi Reſponſio ꝙ non propter infirmorum ſcandalum ſcripturarum veritas ſit mutanda.
xvij Quod veniabiliter mendacio ſancti tanꝙ elleboro vſi ſint.
xviij Obiectio ꝙ illi tantum impune mēdacio vſi ſint qui ſub lege vixerunt.
xix Reſponſio eo ꝙ licētia mēdacij q̄ ne in veteri quidē indulta eſt teſtamēto veniabilr a multis fuerit vſurpata.
xx Quod veniabile plerunq̧ mendaciū: ⁊ noxiā veritatem etiam apoſtoli eſſe cenſuerint.
xxi An interrogantibus occultam continentiam ſine mendacio oporteat propalari: ⁊ an ſuſcipienda ſint que ſemel fuerint recuſata.
xxij Obiectio ꝙ oporteat quidem abſcondi continentiā: ſed ſuſcipi recuſata non debeant.
xxiij Rñſio ꝙ irrationabilis ſit brius diffinitiōis ptinacia.
xxiiij Quō abbas pyamon ſuā continentiā celare maluerit.
xxv Teſtimonia ſcripturarū de cōmutatis diffinitionibus.
xxvi Quod nō ſm immenſitatē preſcientie diuina clemētia: ſꝫ ſm ꝓſentes actus vel remuneret vnūquēq̧ vel puniat.

xxvij Quod ſancti viri pertinaces ac duri eſſe non poſſint.
xxviij Interrogatio: an ſit contrarium predicte ſententie, illud quod dicitur. Juraui et ſtatui.
xxix Reſponſio in quibus immobilis definitio ſit tenēda: et in quibus ſi oportuerit reſcindenda.
xxx Quemadmodum debeant celanda committi.
xxxi Nihil ſuper his que ad vſum communis vite attinēt de finiendum.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio ſcđa abbatis Joſeph đ diffiniēdo

¶ De vigilijs q̄s Caſſianus cū alijs ptulerit. Ca.j.

PRecedente igitur collatione finita: pariterq̧ nocturno intercedente ſilentio: cū fuiſſemus a ſancto abbate ioſeph ad ſepoſitam cellulā in ſecreto cā quietis adducti: et ſermonibus eius igne quodā in nr̄is cordib⁹ excitato: totā noctē habuiſſem⁹ inſomnē: egreſſi cellulā: et cētū fere ab ea paſſibus ſecedētes: in loco remotiore conſedimus. Cum itaq̧ ſecreti colloquij nobis familiariter etiam nocturnis tenebris opportunitas preberetur: illico vt reſedimus abbas germanus grauiter ingemiſcens.

¶ De abbatis germani anxietate ſuper ſponſionis noſtre recordatione. Capitulum.ij.

QUid agimus inquit? Ingenti nāq̧ diſcrimine nos videmus et p quā miſerabili cōditione cōſtrictos: quos et rō ipſa cōuerſatioq̧ ſanctoꝝ q̄d ſalubri⁹ ſit ad pfectū vite ſpiritalis efficaciter docet: et eligere id qđ expedit: data ſenioribus ſponſio nō admittit. Eteſſi potuim⁹ exēplis taliū ac tantorum viroꝝ ad pfectiorē vitā ppoſitūq̧ formari: niſi nos inſtanter ad cenobiū recurrere pmiſſi pactio coartaret. Quo ſi reuerſi fuerim⁹: copia nobis vlteri⁹ huc remeādi nulla tribuet. Sin ꝟo hic reſidētes deſideriū nr̄m maluerim⁹ explere: q̄d agimus de ſponſionis fide: quā ſeniorib⁹ noſtris velociſſimū reditū pollicentes: dediſſe nos nouim⁹: vt vel curſim liceret nobis hui⁹ puincie ſctōs ac monaſteria circūire? Cūq̧ ſic eſtuātes q̄d ſup ſtatu ſalutis nr̄e definiēdū eſſet: nequaq̄ inuenire poſſem⁹: ſolo gemitu teſtabamur duriſſime cōditionis neceſſitatē: accuſantes teneritudinē frontis nr̄e: et ingenitā nobis verecūdiā deteſtātes: cuius onere ꝑgrauati. etiā ꝯ vtilitatē noſtrā ac propoſitū nr̄m retinētiū precib⁹ al's non potuiſſem⁹ obſiſtere niſi maturiſſimo reditu repromiſſo huc veniſſem⁹: illi⁹ ſcʒ nos pudoris vitio laboraſſe deflentes: de quo dicitur. Eſt pudor afferens peccatum. Ecc̄j.4.

¶ Quid mihi ad hoc viſum ſit. Capitulū.iij.

TUm ego. Cōpēdiū inq̄ angoribus afferat nr̄is conſiliū;

immo auctoritas ſenis: ad quē opꝫ vt nr̄as ſollicitudines defe
ramus: ⁊ quicquid fuerit eius ſentētia definitū: velut diuinū ⁊
celeſte reſponſum cūctis eſtibꝰ noſtris terminū ponat. Qđ q̄dē
nobis p̱ os ſcī huiꝰ a dn̄o tribuēdū: ⁊ ob illiꝰ meritū ⁊ ob nr̄am
fidē minime dubitemꝰ. Ipſiꝰ em̄ munere ſalubre ꝯſiliū ⁊ credu
li ab indignis: ⁊ increduli a ſanctis frequēter acceperūt: dn̄o id
vel ꝑpter meritū rn̄dentiū: vel propter fidē conſulētiū largiēte.
His itaq̄ ſermonibꝰ a ſcō abbate germano ea alacritate ſuſce-
ptis: ac ſi eos nō a memetipſo ſed inſtinctu dn̄i ꝓtuliſſem: aduē
tum ſenis atq̄ inſtātē iam horā nocturne ſynaxeos paulolū pre
ſtolati: poſtq̄ eū ſolita ſalutatione ſuſcepimꝰ: ⁊ legitimꝰ oꝛonū
atq̄ pſalmoꝝ impletus eſt numerꝰ: iiſdē rurſus quibus ad quie
tem compoſiti fueramus pſiathijs ex more conſedimus.

Interrogatio abbatis Ioſeph noſtraq̄ reſpon-ſio vnā anxietas emerſiſſet. Capitulum. iiij.

t Um venerabilis Ioſeph delectiores nos aio cōtēplat:
atq̄ h̄ nobis nō ſine cā cōnciēs accidiſſe: illo nos patriar-
che ioſeph ſermone cōpellat. Cur itaq̄ vultꝰ vr̄i triſtes Gen. xl.
ſunt hodie? Cui nos. Nō ſicut, vinculati illi pharaonis miniſtri
ſomniū vidimꝰ: ⁊ q̄ interptet nō eſt: ſed inſomnē inq̄ duximus
noctē: ⁊ q̄ eſtuū noſtroꝝ moles ſubleuet nō eſt: niſi eas dn̄s tua
diſcretione ſubmouerit. Tū ille q̄ patriarche virtutē ⁊ merito re-
ferret ⁊ noīe: Nōne p̱ dn̄m inq̄t eſt hūanaꝝ cogitationū curatio?
Proferantur in medium: potens eſt enim diuina clementia ſcḋm
fidem veſtram noſtro eis medelam prebere conſilio.

Expoſitio abbatis germani cur vel in egypto re-ſidere mallemus vel retraheremur ad ſyriā. Cap. v.

a Hec germanus. Credebamus inq̄t nos vr̄e beatudinis
viſione nō ſolū leticia ſpiritali: ſed ēt ꝑfectu abunde re-
pletos ad noſtrū cenobiū recurſuros: ⁊ ea q̄ fuiſſemꝰ ve
ſtro magiſterio cōſecuti: a nobis poſt reditū vel tenui emulatio
ne ſectāda. Hoc em̄ ⁊ ſenioꝝ noſtroꝝ dilectio ſibi ſpondere nos
cōpulit: dū ſublimitatē vite vr̄e atq̄ doctrine poſſe nos aliq̄te-
nus imitari in illo cenobio crederemꝰ. Vn̄ cū ex hoc nobis oēꝫ
eſtimaremꝰ leticiā cōferendā: intolerabili ecōtrario dolore con
ficimur: cōſiderantes illo nos ordine id qđ ſalutare nobis eſſe
cognoſcimus: obtinere nō poſſe. Ex vtroq̄ ergo nūc latere coar
tamur. Si em̄ promiſſioni quā ſenioꝝ charitate nos cōpellente
corā cūctis fratribus in ſpeleo in quo dn̄s noſter ex aula vteri
virginal̄ effulſit: ipſo teſte deprompſimꝰ: ſatiſfacere voluerimꝰ:
ſummū ſpiritalꝭ vite incurrimꝰ, detrimētū. Sin aūt ſponſionis
immemores: ⁊ in his regionibꝰ reſidētes: vtilitati ꝑfectionis
nr̄e illā voluerimꝰ poſtponere pactionē: abrupta mēdacij nō im
plere ꝓmiſſionis p̱icula formidamꝰ. Sꝫ ne hoc q̄dē eſtꝰ nr̄os

poſſumus reuelare cōſilio: vt poſtꝙ velociſſimo reditu ſponſio-nis fuerit impleta cōditio: hec denuo loca, celeri repetamus re-curſu. Nā quouis ad ꝑfectū ſpiritaliū reꝝ virtutūqꝫ tēdētibus: ꝑi-culoſa ac noxia ſit etiā parua dilatio: tū pollicitatiōne fidei nr̄e quouis moroſo ſolueremꝰ reditu: niſi nos nō ſolū charitate: verū etiam auctoritate ſenioꝝ noſtroꝝ ſciremꝰ inexolubiliter colligā-dos: ita vt remeādi ad hec loca nobis poteſtas deinceps nul-lo modo tribuatur.

Interrogatio abbatis Joſeph an in egypto ma-ior profectus nobis ꝙ in ſyria cōferret. Cap.vj.

D hec beatus ioſeph interpoſito aliquātiſꝑ ſilētio. Cer-
a ti inquit eſtis maiorem ſpiritalium rerum profectum in regione hac vobis poſſe conferri.

Reſponſio de differentia inſtitutionū vtriuſqꝫ pro-uincie. Capitulum.vij.

Ermanus. Quāuis etiā illoꝝ doctrine ſummas grates
g repēdere debeamꝰ: q̄ nos docuerūt a paruulis magna co-nari: ⁊ dato boni ſui guſtu: egregiā ꝑfectionis ſitim no-ſtris viſceribꝰ indiderūt: ſi q̄d tñ iudicio nr̄o credit̄: nullā duci-mus cōparationē inter hec atqꝫ illa q̄ illic ꝑcepimꝰ inſtituta: vt ſileamꝰ cōuerſationis vr̄e inimitabilē puritatē: quā vobis non ſolū mētis ac propoſiti diſtrictione: ſed etiā locoꝝ credimꝰ be-neficio patrocināte ꝯferri. Uñ nō dubitamꝰ ad imitādā ꝑfectio-nis vr̄e magnificētiā hāc q̄ curſum tradit̄ doctrinā nō poſſe ſuf-ficere: niſi nobis etiā cōmorationis ipſiꝰ affuerint adiumenta: longiqꝫ temporis eruditio quotidiana inſtitutione torporem noſtri cordis vtcunqꝫ diſcuſſerit.

Quod perfecti viri nihil abſolute debeāt definire: vel vtrū ſine pctō poſſint definita reſcindere. Ca.viij.

Joſeph. Sanū q̄dē eſt atqꝫ ꝑfectū: nr̄eqꝫ ꝓfeſſioni omni-
i no cōueniēs: vt eaqꝫ ſub aliq̄ ſponſione decernimꝰ: effica-citer impleamꝰ. Ob quā rē nihil opꝫ abrupte monachū diffinire: ne aut id qđ incaute ꝓmiſit: implere cogat̄: aut cōſide-ratione honeſtioris intuitꝰ reuocatꝰ: ſponſionis ſue ꝑuaricator exiſtat. Sed q2 nūc ꝓpoſitū nobis eſt: nō tā de ſanitatis ſtatu ꝙ de infirmitatis curatione tractare: nō q̄d priore loco a vobis fuerit actitādū: ſed quēadmodū de ſcopulo huiꝰ ꝑnicioſi naufra-gij poſſitis euadere: ſalubri eſt ꝯſilio reqrēdū. Qñ igitur nullū nos coartat vinculū: nec vlla cōditio ꝯſtringit: de cōparatione ſe-cūdaꝝ reꝝ optione propoſita: id qđ maioris eſt cōmodi ꝑlegat̄: qñ vero aliq̄ diſpēdioꝝ obſiſtit aduerſitas: in cōparatione dānoꝝ illō ē appetēdū qđ leniorib̄ ſubiacet detrimētis: vt q̄dā dictū eſt loco. De maximis mal̄ minima deligas. Proinde quātū vr̄a pa

tefacit aſſertio: cū ad id vos loci ſponſio incōſulta ꝑduxerit: vt ex vtroqꝫ vobis grauis incōmodi ſubeūda iactura ſit: in eā ꝑtē inclinādū eſt electionis arbitriū: q̄ vel tolerabiliora diſpendia inferat: vel ſatiſfactionis remedio facili⁹ expiet. Si ergo maiora ſpiritui vſo lucra ex hac cōmoratione credatis cōferēda: ꝙ̄ illa ſunt q̄ vob̄ de cōuerſatione illi⁹ cenobij naſcebant: neqꝫ ſine iactura ingētiā cōmodoꝝ pōt cōditio vſe ſponſionis impleri: ſatius eſt h̄ vos mēdacij vel nō implete ꝑmiſſionis ſubire diſpendiū: qđ ſemel ꝓteritū nec ipm vltra iā repeti: nec alia ꝑ ſemet poterit gn̄are peccata: ꝙ̄ in illud incidere: ꝑ qđ tepidioris vite: vt dicitis: ſtatus quotidiano vos atqꝫ interminabili afficiat detrimento. Ueniabilr̄ eñ imo vero ēt laudabilr̄ definitio incauta mutabit: ſi ad ſalubriorē tranſeat ꝑtē: nec cōſtātie ꝓuaricatio eē credēda eſt: q̄tiēs ſpōſio vitioſa corrigit: ſed temeritatis emēdatio. Que oīa ſcripturaꝝ ꝗ̄ ꝑñt teſtimonijs apertiſſime comprobari: ꝙ̄ multis ꝑniciosum fuerit: definitionibus proprijs inheſiſſe: ⁊ ab eis econtrario deſtitiſſe: commodū fuerit ac ſalubre.

¶ Quod pleruncqꝫ vtilius ſit ſtatuta irrumpere ꝙ̄ implere. Capitulum.ix.

Quod liquidiſſime ſancti apl̄i petri ⁊ inde traditoris exēpla teſtant. Ille eñ q̄ diſceſſit ab incōſulte diffinitionis ſententia q̄ dixerat. Nō mihi lauabis pedes in eternū: Joh.xiij.
immortale xp̄i ſociūqꝫ ſctōꝝ cōſortiū ꝓmeret: abſcidēdus ꝓculdubio ab hui⁹ btitudinis gratia: ſi in ſermonis ſui obſtinatione māſiſſet. hic vero ꝑtinaciā ſue retinēs ſpōſionis: ꝑpetua morte dānat: q̄ fuiſſet ꝓculdubio liberat⁹: ſi definitionis ſue maluiſſet deſtitutor poti⁹ ꝙ̄ ꝑtinax inueniri. Qđ in illis ꝗ̄ duob⁹ filijs q̄ in euāgelio ad opationē vinee deſtinant: euidentiſſime ꝑ matth.xxi.
docemur: quoꝝ vn⁹ patris reſtitit imperio: ali⁹ ꝓna reſponſione cōſenſit. Sed nec illi ꝓfuit humilis obſequēdaqꝫ reſponſio q̄ ꝓceptū patris opere detractauit iplere: nec illi obfuit refragatio iuſſionis: eo ꝙ ſtatuti ſermonis obſtinatione mutata: ſcopon patris: operis executione cōpleuit: ⁊ id qđ reꝑhēſibilr̄ ſtatuerat: definitione correcta laudabiliter emēdauit. Necnō ⁊ herodis cruentiſſimi regis exēplū: q̄ fidē inconſulte retinēs ſacramēti: cruētiſſimus precurſoris dn̄i extitit interemptor: vanoqꝫ matth.xiiij
timore ꝑiurij dānationi ſemetipm atqꝫ ſupplicijs ꝑpetue mortis immerſit. Primū etenī eſt optima ſtatuere: ꝙ ⁊ ſi aliter ceſſerit: ſequens eſt in melius ea que ſunt ſtatuta mutare: ordinationibuſqꝫ noſtris iam iacentibus (vt ita dixerim) manum dexteram porrigere. Ubi principia conſilij non approbantur: prudentia eſt: vt vtili addita prouiſione reparentur. Si claudicat ad prima ſtatuta diſpoſitio adhibeatur ad ſecūda correctio. In oībus ergo rebus conſiderandus eſt finis: ⁊ ſm̄ eum propoſiti nři dirigendus eſt curſus: quē ſi ſuperueniente ſalubriore conſilio ad deteriorē partē vergere viderim⁹: recti⁹ eſt incōgruacū

ſtitutione ſubmota: ad melioꝛē trāſire ſententiam: ꝙ ſtatutis ꝑtinaciter inherendo: peccatis grauioꝛibus obligari.

¶ Interrogatio noſtra de metu pꝛebite in cenobio ſyrie ſponſionis. Capitulum.x.

Germanus. Quātū ſpectat ad deſideriū noſtrū qḋ a nobis ꝑ ſpiritalis cōmodi vtilitate ſuſceptū eſt: optaremus edificari veſtri ingitate cōſoꝛtij. Si em̄ ad cenobiū nr̄m fuerimus reuerſi: nō ſolū nos ab hoc tā ſublimi ꝓpoſito relapſuros: ſed etiā ꝑ mediocritate cōuerſationis illius: multis
Mat.5. certū eſt diſpendijs quatiēdos. Uerū illud nos euāgelicū mandatū vehemēter abſterret. Sit ſermo veſter: eſt eſt: nō nō: qḋ aūt his abundātius eſt: a malo eſt. Credimus em̄ tanti trāſgreſſionē pꝛecepti nulla poſſe cōpenſari iuſticia: nec in extremis recte cedere: qḋ malo initio ſemel fuerit incboatum.

¶ Reſponſio ꝙ pꝛopoſitū gerentis nō negocij ſit cōſiderandus effectus. Capitulum.xi.

Joſeph. Jn oībus vt diximus cauſis nō ꝓceſſus opis: ſed voluntas operantis eſt intuenda. Nec ſtatim quis qḋ egerit: ſed ꝗ voto egerit inquirendū: ita vt nōnullos ꝓ his factis: de qbus bona poſtea oꝛta ſunt reperiamus fuiſſe dānatos ⁊ ecōtrario quoſdā ꝑ repꝛehenſibiles actus ad ſummā ꝑueniſſe iuſticiā. Et nec illi vtilis rerū exitus ꝓfuit: qui peſſimo regreſſus ꝓpoſito: nō illā que ſubſecuta eſt vtilitatē: ſed quiddā cōtrariū voluit opari: nec huic nocuit repꝛehenſibiliter incboaſſe: ꝗ non pꝛo contemptu dei nec delinquendi pꝛopoſito: ſed neceſſarij ⁊ ſancti finis intuitu: vituperabilis initij ſuſtinuit neceſſitatem. Et vt hec eadē ſanctarū ſcripturarū dilucidemꝰ exēplis

¶ Qḋ boni pꝛouentus malignis auctoꝛibus nō pꝛofuerint: nec bonis mala geſta nocuerint. Capi.xij.

Quid ſalubꝛius: qḋ vtilius vniuerſo oꝛbi potuit ꝓcurari: ꝙ dn̄ice paſſionis ſalutare remediū. Et tamē nō ſolum nō ꝓfuit: verūetiā intātū illi obfuit traditoꝛi: cuiꝰ
Mat.26. miniſterio ꝓbaſ impletū: vt abſolute ꝓnuncieſ de illo. Bonū erat ei: ſi natus nō fuiſſet hō ille. Nō em̄ ſm̄ hoc qḋ euenit fructꝰ illi eſt ſui opis repenſandus: ſed ſm̄ id qḋ facere voluit: vel qḋ effecturum ſe eſſe credidit. Et rurſus. Quid criminoſius dolo at
Gen.27. ꝙ mēdacio: etiā in extraneū: ne dixerim in germanū patrēve cōmiſſo. Et tn̄ nō ſolū nullā ꝑ his dānationē aut repꝛehēſionē iacob patriarcha cōtraxit: verūetiā ꝑpetua bn̄dictionis hereditate ditatꝰ eſt. Nec immerito: qꝛ ⁊ iſte bn̄dictionē ꝓmogenitis: deſtimatā nō ex ꝑſentis lucri auaricia ſ; ex fide ſanctificatiōis ꝑpetue cōcupiuit: ⁊ ille non hūane ſalutis obtentu: ſed philargyrie crimine moꝛti tradidit, oīm redēptoꝛē. Et idcirco vtriuſ coꝝ fru-

erus operationis ſue ſm deſtinationẽ mentis ac ꝓpoſitũ volũtatis aſcriptus eſt: q2 nec ille fraudẽ: nec iſte ſalutẽ ſtatuit operari Illud enĩ ꝓ retributione mercedis iuſte vnicuiq3 repẽſat: qḋ principaliter mẽte cõcepit nõ qḋ exinde bñ vel male cõtra votũ operantis emerſerit. Jdq3 iuſtiſſimus iudex excuſabilẽ immo laudabilẽ talis mẽdacij cenſuit preſumptorẽ: q2 ſine eo ad bñdictionẽ primitiuoꝝ nõ poterat puenire. Nec debuit in crimẽ vocari: qḋ deſiderio bñdictionis exortũ eſt. Alioqn nõ mõ iniquus in fratrẽ patriarcha ꝑdictus ſed etiã circũuentor in patrẽ ⁊ ſacrilegus extitiſſet: ſi habẽs aliã viã qua ad benedictionis illius gratiã ꝑueniret: hanc q̃ fratri damnoſa eſſet ac noxia expetere maluiſſet Uidetis ergo apud deũ nõ ꝓceſſum operis: ſed deſtinationẽ mentis inquiri. His itaq3 ꝓſtructis: vt ad ꝓpoſitã queſtionẽ ob quã hec vniuerſa ꝓmiſſa ſunt reuertamur: rñdeatis mihi ꝓmitus velim cuius rei cauſa vos illius ſponſionis nexibus vinxeritis.

¶ Rñſio noſtra que cã a nobis exegerit ſacram ſtum ſponſionis. Capitulum.xiij.

Germanus. Prima vt diximus extitit cã qua noſtros mortificare ſeniores ac preceptis coꝝ obſiſtere verebamur. Secũda q̃ñ qḋ ꝑfectũ atq3 magnificũ vel viſu vel auditu ꝑcepiſſemus a vobis: cũ reuerſi ad cenobiũ fuiſſemus: exercere nos poſſe inconſultiſſima ꝑſuaſione credidimus.

¶ Diſputatio ſenis. ꝙ ſine culpa actionis ordo mutet dũmodo boni ſtudij capiatur effectus. Capi.xiiij.

Joſeph. Sicut prefati ſumus deſtinatio mẽtis vel remunerat hominẽ vel cõdẽnat: ſm illud. Et inter ſe inuicem cogitationibus accuſantibus aut etiã defendẽtibus: in die q̃ iudicabit de⁹ occulta hoim: illud etiã. Ego aũt opa ⁊ cogitationes eoꝝ venio vt cõgregẽ cũ oibus gẽtibus ⁊ linguis. Quã obrẽ deſiderio ꝑfectionis vt video: hoc vos ſpõſionis vinculo colligaſtis: dũ credidiſtis illo̕ eã poſſe ordine cõprehẽdi: q̃ nunc ſuꝑueniente pleniore iudicio: ad ſublimitatẽ eius cõſcendi non poſſe reſpicitis. Nõ ergo ꝑiudicat qcq̇d diſcrepãs ab illa diſpoſitione viſum fuerit accidiſſe: ſi mõ nulla ꝑncipalis illius ꝓpoſiti diuerſitas ſubſequaṫ. Neq3 enim opificij cuiuſcꝫ deſertio eſt demutatio ferramenti: aut ſegniciẽ arguit viatoris: vie cõpẽdioſioris ac directioris electio. Jta igiṫ ⁊ in hac pte emendatio diſpoſitionis improuide: nõ ſpiritalis voti eſt iudicãda tranſgreſſio. Quicquid enĩ pro charitate dei ⁊ pietatis amore ꝑficiṫ: que ꝓmiſſionẽ habet vite que nũc eſt ⁊ future: tametſi duris atq3 aduerſis videatur principijs incohoare. nõ ſolũ nulla rephenſione ſed etiã laude dignĩſſimũ eſt. Et idcirco nihil ꝑiudicat refragatio ſponſionis incaute: ſi quolibet genere ſcopos tantũ id eſt ꝓpoſita pietatis deſtinatio teneaṫ. Oia nãq3 ob hoc agimus: vt

Roma.2.
Eſa.66.
1.Timo.4.

deo cor mūdū exhibere poſſim⁹ cui⁹ cōſūmatio ſi in his locis facilior iudicaꝛ: nihil vobis oberit ex forte mutatio pactiōis: dūmō p̄ncipalis illius ꝑfectio puritatis ꝓ q̄ ſponſio nr̄a ꝓceſſerat ſm dn̄i voluntatē maturius acquiraꝛ. Nō eīm et hac immutatione vllū pōt iudicari mēdaciū: ſed inconſulte deſinitiōis prudēs ſalutariſq; correctio. Et vt ēt de phyſicis qd nodū ꝓpoſite q̄ſtionis abſoluat aliq̄d inferam⁹ Natura ipa in nobis opa ſua de cōſilio dīne maieſtatis imutat. Nā ab infantia in puericiā: de puericia in iuuētā: de iuuēta in ſenectutis vlteriora trāſferimur: atq; ita hec in nobis cōditoris nr̄i cōſummatio peregit: vt et hac ꝑmutatiōe nullū mēdaciū aſcribaꝛ etati. Ita etiā interior hō nr̄ ablactatus a primordioꝝ tenerrimis inſtitutis: cū ꝑ diuerſas ꝓuectus etates ad robuſtiorē de vnaq̄q; ꝑfecerit: atq; exinde ad
Eph.4. caniciē ſenſuū ac virū ꝑfectū: ⁊ mēſurā etatis plenitudinis xp̄i ꝑueniens: depoſuerit ea q̄ erāt paruuli: nunq̄d varietatē incurriſſe mēdacij ⁊ nō potius ꝑfectioris plenitudinē cōſecutus eſſe credēdus eſt. Sic rudimēta veteris inſtrumēti: diſpēſatiōe legiſlatoris dei: ad ꝑfectionē beatitudinis euāgelice trāſferūt: nec tñ ex hoc immutatio aut diuerſitas p̄terite ſanctiōis interueniſſe credēda eſt: ſ; adimpletio ⁊ cumulus ſublimioꝝ ⁊ celeſtiū p̄ceptorū: nec ſacre ꝓmulgationis illius eſtimāda eſt abolitio ſ; aſcen
Mat.5. ſus: nec varietas ſed ꝓfectus. Unde ⁊ dn̄s nr̄. Nolite inquit eſtimare q veni ſoluere legē aut ꝓphetas: nō veni ſoluere ſ; adimplere: id eſt nō antiq̄re p̄ora: ſ; ad ꝑfectionē ꝑducere imperfecta

Interrogatio an abſq; peccato ſit q infirmis noſtra cōſcientia occaſionē ingerit mentiendi. Capi.xv.

Germanus. Quantū ſpectat ad vim ſermonū q̄ rōnabiliter prudēterq; digeſti ſunt: haud difficile ſpōſionis nr̄e ſcrupulus a nobis potuiſſet extrudi: niſi illud nos vehemētiſſime deterreret. q infirmioribus quibuſq; intromitti fortaſſe per hec videꝛ exēpla, occaſio mentiēdi: ſi vllo mō pacti fidem licito diſſolui poſſe cognouerint: q̄ppe cū tātis docip̄m, ⁊ tā minacibus interdicaꝛ eloquijs ꝓpheta dicente.
Pſ.5. Perdes oēs q̄ loquunꝛ mendaciū. Et.
Sap.1. Os qd mentiꝛ occidit animam.

Rñſio q nō ꝓpter infirmoꝝ ſcandalū: ſcripturarū veritas ſit mutanda. Capitulum.xvj.

Joſeph. Occaſiones cauſeq; ꝑditionū his q̄ pituri ſūt ſimo q̄ ꝑire deſiderāt deeſſe nō poſſunt. Neq; eīm abijciēda ſunt teſtimonia ſcripturaꝝ: ac de ſuo corpe penitus abradenda: q̄bus vel hereticorū prauitas animaꝛ: vel iudeoꝝ infidelitas obduraꝛ: vel tumor ſapiētie gētilis offendiꝛ: ſed vtiq; ⁊ pie credēda ⁊ immobiliter ſunt tenēda: ⁊ ſm veritatis regulā ꝑdicāda. Et idcirco non debemus aliene infidelitatis obtentu economias: id eſt diſpenſatiōes ꝓphetarū atq; ſanctoꝝ: q̄s ſcripturā cōmemorat: abdicare; ne dū infirmitati eoꝝ cōdeſcendere

debere nos credim⁹: nõ ſolũ mẽdacij: verũetiã ſacrilegij crimine
polluamur: ſʒ quẽadmodũ diximus opoꝛtet nos ea: ⁊ i in hiſtoꝛiã
confiteri: ⁊ quẽadmodũ p̃ſe geſta ſunt explanare. Ceterũ his qui
praui ꝓpoſiti ſunt: nõ ex h̃ mẽtiẽdi aditus obſtruet̃ ſi earũ rerũ
quas vel pꝛolaturi ſumus vel ꝑtulimus. veritatẽ: aut penitus
abnegare aut extenuare allegoꝛicis interpꝛetationibus laboꝛe-
mus. Quia cũ illis hoꝝ teſtimonioꝝ nocebit auctoꝛitas: q̃bus
etiã ſola coꝛruptio voluntatis ſufficit.

¶ Qd̃ venialiter mendacio ſancti tanq̃ ellebꝛoꝛo vſi ſint. Capitulum.xvij.

Tacq; taliter. de mendacio ſentiendũ atq; ita coutendum
t eſt: quaſi natura ei inſit ellebori. Qd̃ ſi imminente exitia
li moꝛbo ſumptũ fuerit: fit ſalubꝛe: ceterũ abſq; ſummi
diſcriminis neceſſitate ꝑceptũ pꝛeſentis exitij eſt. Ita nãq; etiã Joſue.2.
ſanctos ac ꝓbatiſſimos deo viros veniabiliter legimus vſos
fuiſſe mẽdacio: ſicut raab: cuius cũ nõ ſolũ nulla virtutũ: ſʒ etiã
impudicitie monimenta cõmemoꝛet ſcriptura: ꝑ tali mendacio
quo exploꝛatoꝛes maluit occultare q̃ ꝓdere: admiſceri pp̃lo dei
eterna bñdictione ꝓmeruit. Que ſi veritatẽ loqui: aut ſaluti ci-
uiũ cõſulere maluiſſet: nulli dubiũ: q̃ nec imminentẽ cũ vniuer-
ſa domo ſua fugiſſet interitum: nec auctoꝛibus dominice nati-
uitatis inſerta: ⁊ in patriarcharũ annumerata catalogo: ꝑ ſuc- Judi.16.
ceſſionem ſue pꝛolis edere meruiſſet omniũ ſaluatoꝛem. Deniq;
dalida q̃ vtilitati ciuium cõſulens: exploꝛatã pꝛodidit veritatẽ:
perpetue perditionis viciſſitudinẽ cõſecuta: ſolam criminis ſui
cunctis memoꝛiam dereliquit. Quando igit̃ graue aliqd̃ immi
net de veritatis confeſſione diſcrimen: tũc mendacioꝝ ſunt reci
pienda perfugia: ita tamẽ vt reatu humilis conſcientie ſalubꝛi-
ter moꝛdeamur. Ubi aũt nulla conditio ſumme neceſſitatis incũ
bit: omni cautione mendaciũ velut moꝛtiferum deuitandũ eſt:
quemadmodũ de ellebori diximus potu· qd̃ ſalubꝛe eſt quidem
ſi tũc demũ ſumat̃: cũ ineuitabilis atq; moꝛtifera iminet egritu
do. Siuero integra ⁊ imꝑturbata coꝛpoꝛis ſanitate ſumat̃: ſta
tim ad ꝓoccupandã vitalia vis ꝑnicioſa ꝑtendit. Qd̃ de raab hie
richontina: ⁊ de iacob patriarcha euidẽter oſtẽſum eſt e quibus
nec illa moꝛtem alias q̃ hoc remedio potuiſſet euadere: nec iſte
ad benedictionẽ ꝓmogeniti ꝑuenire. Nõ enĩ deus verboꝝ tantũ
actuũq; noſtroꝛũ diſcuſſoꝛ ⁊ iudex: ſed etiã ꝓpoſiti ac deſtinatio
nis inſpectoꝛ eſt. Qui ſi aliquid cauſa ſalutis eterne ac diuine
contẽplationis intuitu: ab vnoquoq; vel factum viderit vel pꝛo
miſſum: tãetſi hoib⁹ durũ atq; iniquũ eſſe videat̃: ille tñ intimã
coꝛdis inſpiciens pietatẽ: nõ verboꝝ ſonũ: ſed votũ dijudicat vo
luntatis: q² finis opis ⁊ affect⁹ cõſiderãdus eſt ꝑpetrãtis: quo
potuerunt quidã vt ſupꝛa dictũ eſt: etiã ꝑ mẽdaciũ iuſtificari: ⁊

alij per veritatis aſſertionē peccatū perpetue mortis incurrere
Ad quē finē etiā iacob patriarcha reſpiciēs: hiſpidam fraterni
corporis ſpeciē: obuolutione pellium ſimulare non timuit: ꝛ in
ſtiganti ad hoc mendacium matri laudabiliter acquieuit. Uide
bat eñi ex hoc maiora ſibi lucra benedictionis atq; iuſtitie: ꝙ
per ſimplicitatis obſeruantiā cōferenda. Non enim dubitabat
mendacij huius maculā inundatione paterne benedictionis ꝓ
tinus abluendam: ꝛ velut nubeculam quādam flatu ſpiritusſan
cti velociter auferendam: atq; vberiora ſibi per hanc affectati-
ciam ſimulationē: ꝙ per illam ingenitam veritatem: meritorū
premia conferenda.

Obiectio ꝙ illi tantum impune mēdacio vſi ſint q̄ ſub lege vixerunt. Capitulum.xviij.

GErmanus. Non mirū eſt has diſpenſationes in veteri te
ſtamento licenti⁹ vſurpatas: ac nōnunꝙ viros ſanctos
veniabiliter fuiſſe mentitos cū multo maiora eis pro tē
poꝝ rudimētis licuiſſe videamus. Cur eñi mirū ſit: ꝙ beat⁹ da
1.Re.22. uid fugiēs: ꝑcōtati achimelech ſacerdoti atq; dicēti. Quare tu
ſol⁹ ꝛ nullus eſt tecū: ita rñdit. Rex inquit ꝓcepit mihi ſermonē
ꝛ dixit. Nemo ſciat rē ꝓpter quā miſſus es: nā ꝛ pueris condi
Ibidem. xi in illū ꝛ in illum locū. Et iterū. Si habes hic ad manū haſtā
aut gladiū: q2 gladiū meū ꝛ arma mea nō tuli mecū: ſermo eñi re
Ubi ſupra. gis vrgebat. Uel illud. Cū ꝑductus ad achis regē geth inſanum
ſe furioſum q; ſimulauit: ac mutauit os ſuū corā eis: ꝛ collabe
baſ in manus eoꝝ: ꝛ impingebat in oſtium porte: diſfluebant
q; ſaliue eius in barbā. Cū etiā vxorum cōcubinarū q; gregib⁹
licito fruerētur: nec vllū eis imputareſ ex hac parte peccatū: in
ſup etiā inimicorū ſanguinē ꝓpria manu frequenter effunderēt
idq; nō ſolū nō reꝓhenſibile: verūetiā laudabile crederetur. Que
ita nūc euāgelio coruſcante videmus omnimodis interdicta vt
ſine ingenti crimine ac ſacrilegio hoꝝ quicꝙ non poſſit admitti
In quē modū nec mēdaciū vllū quālibet pio colore cōtectū: non
dicā ꝓbabiliter: ſed nec veniabiliter a quoꝙ credimus vſurpa
Mat. 5. ri dicēte dño. Sit ſermo veſter: eſt eſt: nō nō: qđ aūt his abundā
Col. 3. ti⁹ eſt: a malo eſt. Aplo q̄ꝫ in eadē cōgruēte. Nolite mētiri inuicē

Reſponſio eo ꝙ licentia mēdacij que ne in veteri quidem indulta eſt teſtamēto veniabiliter a multis fuerit vſurpata. Capitulum.xix.

IOſeph. Uxoꝝ quidē cōcubinarū multarū antiqua illa li
bertas: inſtante iā temporū fine: ꝛ multiplicatione hu
mane generationis expleta: nō immerito velut minus iā
neceſſaria per euangelicā ꝑfectionem debuit amputari. Nā vſq;
ad aduētū chriſti oportuit benedictionē primordialis illius vi

gere ſentētie qua dictū eſt. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ replete Gen.i.
terrā. Et idcirco iuſtiſſimū fuit vt ex illa radice fecunditatis hu
mane que in ſynagoga ꝑ diſpēſatione temporis vtiliter viguit:
angelice virginitatis floſculi germinarent: ac ſuaue olentes cō
tinentie fructus in eccleſia gignerent. Mendacia vero etiā tūc
fuiſſe damnata: toti⁹ veteris inſtrumēti textus euidenter oſten Pſ.5.
dit: dicens. Perdes oēs qui loquūtur mendaciū. Et iterū. Sua Prouer.20.
uis eſt hoi panis mendacij: ꝛ poſtea replebitur os eius calculo Exo.23.
Et ipſe legiſlator: mēdaciū inquit fugies. Sed tunc demū id ve
niabiliter dixim⁹ vſurpatum: cū ei neceſſitas aliqua ſeu diſpē
ſatio ſalutaris adiuncta eſt ob quā non debuerit condemnari.
Quale eſt illud qđ cōmemoraſtis de dauid rege: cū fugiens in
ſectationem ſaulis iniuſtā: ad achimelech ſacerdotem: non ꝓpo
ſito cuiuſq; lucri: nec ſtudio ledendi quēpiam: ſed vt tātūmodo
ſemetipſum ab impijſſima eius inſectatione ſaluaret: mendaci
bus vtit verbis: quippe qui manus ſuas inimici regis ſangui
ne: ꝛ quidē a deo ſibi totiens traditi: cōtaminari noluerit: dicēs 1.Re.24.
Propitius mihi ſit deus: ne faciā rē hanc domino meo chriſto
dñi: vt mittā manū meā in eū: qꝛ chriſtus dñi eſt. Et idcirco di
ſpenſationes has quas vel ob voluntatem dei vel ob prefigura
tionem ſpiritalium ſacramentorū: vel ob quorūdā ſalutē ſan
ctos viros in veteri teſtamento legim⁹ executos: intantum nos
quoq; cū neceſſitas coartauerit non poſſumus abdicare: vt ne
ipſos quidem apoſtolos: vbi cōſideratio alicuius vtilitatis exe
gerit: ab eis declinaſſe cernamus. Que pauliſper interim diffe
rentes: digeſtis primitus que adhuc de veteri teſtamento ꝓferre
diſponimus: poſt hec congruentius inferemus: vt facilius ap
probēt viros iuſtos ꝛ ſanctos: tā in nouo q̄ in veteri teſtamen
to in his economijs ſibi per omnia concordaſſe. Quid eñ de il
la chuſi ad abſalon pro ſalute regis dauid pia ſimulatione dici
mus: que cum toto fallentis ꝛ circumuenientis promatur af
fectu: ꝛ vtilitatem conſulentis impugnet: ſcripture diuine teſti
monio cōprobatur: ita dicentis. Domini autē nutu diſſipatum 2.Re.17.
eſt conſiliū achitofel vtile: vt induceret domin⁹ ſup abſolon ma
lum. Nec eñ rephendi poterat id qđ recto propoſito ac pio iudi
cio pro iuſtis patribus gerebat: ac pro illius cuius pietas deo
placebat: ſalute atq; victoria: religioſa fuerat ſimulatione con
ceptū. Quid etiā de illius femine pronunciabimus facto: que Ubi ſupra
ſuſcipiens illos qui ad regē dauid a predicto chuſi fuerant de
ſtinati: abſcondit in puteo: ꝛ expandens velamen ſuper os eī
cum tiſanas ſe torrere ſimulaſſet: tranſierunt inqt guſtata paulu
lum aqua: atq; hoc eos figmento. ab inſequentiū manibus libe
rauit. Quapropter: reſpōdete q̄ſo mihi: quid fuiſſetis acturi ſi q̄
vobis nunc ſub euangelio conſtitutis ſimilis fuiſſet exorta con
ditio: vtꝝ nō maluiſſetis eos ſimili celare mendacio dicētes eo
dem mō. Trāſierūt guſtata paululū aqua. Et implere illud qđ p

Prouer.24 cipitur. Erue eos qui ducuntur ad mortem: et redimere eos qui
interficiuntur ne parcas: an veritatis confeſſione lactantes perdere
1.Corin. 10. peremptoris. Et vbi illud Apli. Nemo quod ſuum eſt querat: ſed quod
1.Corin. 13. alterius. Et. Charitas non querit que ſua ſunt ſed ea que aliorum. Ac
1.Cor. 10. de ſeipſo. Non quero inquit quod mihi vtile eſt: ſed quod multis: vt ſal-
ui fiant. Si enim ea que noſtra ſunt querimus: et id quod nobis vtile eſt
pertinaciter volumus retentare: etiam in huiuſmodi neceſſitatibus loqui
nos neceſſe eſt veritatem: et reos fieri mortis aliene. Si vero ea que
aliis ſalutaria ſint noſtris vtilitatibus preponentes: apoſtolico ſatiſfece
rimus imperio: ſine dubio ſubeunda eſt nobis neceſſitas mentien
di. Et idcirco nec integra charitatis viſcera poſſidere: nec ea que
aliorum ſunt: ſecundum apoſtolicam diſciplinam querere poterimus: niſi his
que diſtrictioni noſtre perfectioniſque conueniunt paululum relaxatis
1.Cor. 4. condeſcendere vtilitatibus aliorum prono maluerimus affectu: et ita cum
Apoſtolo infirmis efficiamur infirmi vt lucrari poſſimus infirmos.

Quod veniabile plerumque mendacium: et noxiam veritatem etiam apoſtoli eſſe ſenſuerint. Capitulum.xx.

Actuum. 21. Quibus eruditus exemplis beatus quoque apoſtolus Iacobus omneſque il-
lius eccleſie primitiue precipui principes apoſtolorum paulum ad
ſimulationis figmenta deſcendere pro imbecillitate infirmi-
tatum cohortantur: eumque purificari ſecundum obſeruantiam legis: caput rade-
re vota offerre compellunt: preſens illud diſpendium: quod ex hac hypocri-
ſi gignebatur nihili reputantes ſed pensantes potius lucra: que erant ex
illius diutina predicatione parienda. Non enim tantum apoſtolo paulo lu-
crum ex hac eius fuerat diſtrictione collatum: quantum celeri eius exi-
tio vniuerſis gentibus detrimentum. Quod ſine dubio vniuerſe tunc
euenisset eccleſie: niſi illum hec vtilis ac ſalubris hypocriſis predica
tioni euangelice reſeruaſſet. Tunc enim neceſſario ac veniabiliter acqui-
eſcitur mendacii detrimento: quando maius vt diximus imminet de veri-
tatis confeſſione diſpendium: et vtilitas que nobis de veritate confer
tur: compenſare illa que generanda ſunt damna non preualet. Quod tem-
1.Cor.9. peramentum etiam aliis verbis idem beatus apoſtolus vbique ſe ſemper te-
nuiſſe teſtatur. Nam cum dicit. Factus ſum iudeis tanquam iudeus vt iudeos
lucrifacerem: his qui ſub lege erant quaſi ſub lege eſſem: cum ipſe ſub lege
non eſſem vt eos qui ſub lege erant lucrifacerem: his qui ſine lege erant: tanquam
ſine lege eſſem: cum ſine lege dei non eſſem: ſed in lege eſſem chriſti vt eos
qui ſine lege erant lucrifacere. Factus ſum infirmis infirmus vt infir-
mos lucrifacerem. Omnibus omnia factus ſum vt omnes facerem ſaluos: quid
aliud oſtendit: quam ſecundum infirmitatem atque menſuram eorum qui inſtituebantur
tur condeſcendiſſe ſe ſemper: et a perfectionis rigore aliquid relaxaſſe:
nec tenuiſſe ſe id quod diſtrictio rigida poſcere videbatur: ſed il-
lud magis preponſuiſſe quod infirmantium vtilitas exigebat. Et vt hec
eadem attentius indagantes: ſingillatim apoſtolicarum virtutum inſi-
gnia replicemus: querit aliquis quomodo omnibus per omnia beatus Apoſtolus ſuam pro
hec aptaſſe perſonam. Vbi factus eſt iudeis ſicut iudeus. Profecto ibi:

ubi illã ſentẽtiã intimo corde cuſtodiẽs: quã galathis denũcia-
uerat: dicens. Ecce ego paulus dico vobis q2 ſi circũcidamini Gal.5.
chriſtus vobis nihil ꝓderit. In thimothei tñ circũciſione imagi
nem quodãmõ iudaice ſupſtitionis aſſumpſit. Et rurſus. Ubi fa
ctus eſt eis q̃ ſub lege erãt tãq̃ ſub lege eſſet. Nẽpe ibi: vbi iaco
bus oẽſq; ſeniores eccleſie formidãtes: ne in eũ illa irrueret iu-
deoꝝ credentiũ: immo chriſtianoꝝ iudaizantiũ multitudo: q̃ ita
fidẽ xpi recepat: vt adhuc ritu cerimoniaꝝ legaliũ teneret diſcri
mini eius hoc ꝯſilio ac pſuaſiõe ſuccurrerũt dicẽtes. Uides fra Act.21.
ter. quot milia ſint in iudeis q̃ crediderũt: ⁊ hi oẽs emulatores
legis ſunt. Audierũt aũt de te q2 diſceſſionẽ doceas a moyſe eoꝝ
q̃ p gẽtes ſũt iudeoꝝ: dicẽs nõ debere eos circũcidere filios ſuos
Et infra. Hoc ḡ fac qđ tibi dicim9. Sũt nobis viri q̃tuor votũ
hñtes ſup ſe: his aſſũptis ſcrifica te cũ illis ⁊ impẽde in illis vt
radãt capita: ⁊ ſcient oẽs qm̃ ea que de te audierũt falſa ſunt: ſʒ
ambulas: ⁊ ipſe cuſtodiẽs legẽ. Et ita ꝓ illoꝝ q̃ ſub lege erãt ſa-
lute: illã paulifp diſtrictionẽ ſentẽtie ſuecalcãs q̃ dixerat. Ego
eñi p legẽ legi mortu9 ſũ vt deo viuã: caput radere: purificari ſʒ
legẽ: atq; in tẽplo moſaico ritu vota offerre cõpellit. Queris ẽt
vbi ꝓ ſalute coꝝ q̃ legẽ dñi penit9 ignorabãt: tãq̃ ⁊ ipſe ſine lege
eẽt effect9 ſit ſine lege. In athenienſi vrbe vbi gẽtiliũ vigebat im- Actu.17.
pietas: q̃ vſus ſit pdicationis exordio: attẽde. Preteriẽs inq̃t vi
di ſimulachra vr̃a ⁊ arã in q̃ erat ſcriptũ. Ignoto deo. Tãq; de
eoꝝ ſupſtitione ſmonẽ fuiſſet ordit9 tãq̃ ſi ⁊ ipſe ſine lege eẽt: ſub
occaſione ꝓbani illi9 tituli fidẽ xpi ītulit dicẽs. Qđ ergo vos
ignorãtes colitis: hoc ego annũcio vobis. Et poſt pauca velut ſi
diuine legis penit9 eẽt ignar9: gẽtilis poete verſũ poti9 q̃ moy-
ſi aut xpi maluit pferre ſniaʒ. Et ſicut q̃dã iudens vr̃m poetarũ
dixerũt: Ipſi9 eñi ⁊ gen9 ſum9. Cũ itaq; ſuis eos q̃ refutare non
poſſent teſtimoniis fuiſſet aggreſſus: ita de falſis vera ꝯfirmãs:
ſubdidit dicẽs. Gen9 ergo cũ ſim9 dei: non debem9 eſtimare auro
vel argẽto aut lapidib9 ſculpture artis ⁊ cogitationi hois: diui
nitatẽ eſſe ſilem. Infirmis aũt infirm9 effect9 eſt: cũ ſm indulgẽ 1.Cor.9.
tiã nõ ſm imperiũ his q̃ ſe cõtinere nõ poterãt in idipſuʒ redire
cõceſſit: ſiue cũ lacte nõ eſca corinthios potãs: in īfirmitate ⁊ ti
more ⁊ tremore multo apđ eos fuiſſe ſe dič. Oia aũt oib9 fact9 ẽ
vt oẽs faceret ſaluos: cũ dicit. Qui mãducat: nõ mãducãtẽ nõ Ro.14.
ſpernat: ⁊ q̃ nõ mãducat nõ mãducãtẽ nõ iudicet. ⁊. Qui matri- 1.Cor.7.
monio iũgit vgīnẽ ſuã: bñ facit ⁊ q̃ nõ iũgit meli9 facit. Et alibi 2.Cor.11.
Quis inq̃t īfirmat ⁊ ego nõ infirmor: q̃s ſcãdalizat ⁊ ego nõ vror
Atq; hoc mõ illud qđ corīthiis pcepat: adimpleuit dicens. Si- 1.Cor.10.
ne offenſione eſtote iudeis ⁊ grecis ⁊ eccl'ie xpi: ſicut ⁊ ego per
omnia omnibus placeo: non querens qđ mihi vtile eſt: ſed qđ
multis: vt ſalui fiant. Utile eñi ſine dubio ſibi fuerat timotheũ
non circũcidere: caput nõ radere: purificationem iudaicam non
aſſumere: nudipedalia nõ exercere: vota legalia non offerre: ſed

facit hec omnia dum illorũ ſaluti plus conſulit: qz nõ querit qđ ſibi vtile eſt: ſed qđ multis: vt ſalui fiant. Qđ quis contẽplatione dei fit factũ: tñ ſimulatione nõ caruit. Qui em̃ per legẽ chriſti legi mortuus fuerat vt deo viueret: quiq3 illã iuſticiã legis in

Phil.2. qua conuerſatus fuerat ſine querela detrimentũ fecerat: ⁊ arbitrabat vt ſtercora vt chriſtũ lucrifaceret: ea que legis erãt: vero cor

Gal.2. dis affectu offerre nõ potuit: nec fas eſt credi eũ qui dixerat. Si enim que deſtruxi: hec iterũ reedifico: puaricatorẽ me cõſtituo: in id incidere quod ipſe damnauerat. Et intantum non magis res ipſa que geritur: q̃ gerentis penſatur affectus. Et econtrario quibuſdã reperiatur veritas nocuiſſe: ⁊ profuiſſe mendaciũ. Nã doech idumeus: regi ſauli de fuga dauid corã famulis con

1.Reg.22. querenti ac dicẽti. Nunquid oĩbus vobis dabit filius ieſſe agros ⁊ vineas: ⁊ vniuerſos vos faciet tribunos ⁊ cẽturiones: qm̃ cõiuraſtis oẽs aduerſus me: ⁊ non eſt qui mihi renũciet: quid niſi verũ pdidit dicens. Uidi filiũ ieſſe in nobe apud achimelech ſacerdotẽ: qui conſuluit pro eo dominum: ⁊ cibaria dedit ei: ſed ⁊ gladiũ Goliath philiſtei dedit ei. Pro qua veritate eradicari de

Ps.51. terra viuentium meruit: ac de eo dr̃ per prophetã. Propterea deus deſtruet te in finẽ: euellet te: ⁊ emigrabit te de tabernaculo

Joſue.2. ⁊ radicẽ tuã de terra viuentiũ. Ex illa igit̃ terra hic pro indicio

Judi.16. veritatis perpetua eradicatione cõuellitur: in qua raab meretrix pro mendacio cũ ſua cognatione plantat̃. Sicut etiam ſamſon illã diu occultatam mẽdacio veritatẽ: impie coniugi perniciosiſſime prodidiſſe reminiſcimur: cui propterea deceptionem

Michee.7. intulit veritas inconſultiſſime patefacta: quia illud mandatum propheticum cuſtodire neglexit: Ab ea que dormit in ſinu tuo: cuſtodi clauſtra oris tui.

An interrogãtibus occultã cõtinentiã: ſine mendacio oportet ppalari: ⁊ an ſuſcipienda ſint que ſemel fuerint recuſata. Capitulum.xxj.

Et vt exempla quedã de noſtris q̃ ineuitabilibus ac pene quotidianis neceſſitatibus proferamus: quas quãlibet obſeruantia nunq̃ ita poſſumus precauere: vt nõ vel inuiti vel volẽtes cogamur in eas incurrere. Quia queſo faciendũ eſt: cũ refectionẽ procraſtinare diſponẽtibus nobis vtrũ refecerimus ad veſperã frater adueniens percontat̃: celãdum ne ieiuniũ eſt: ⁊ virtus parſimonie cõtegẽda: an veritatis profeſſione prodenda. Si celamus vt dominico ſatiſfaciamus

Matth.6. imperio quo dicitur. Nõ videaris hominibus ieiunãs ſed patri

Ibidem. tuo qui eſt in abſcondito. Et iterũ. Neſciat ſiniſtra tua qđ faciat dextera tua: profecto mentimur. Si virtutẽ continẽtie propa

Ibidem. lamus. euangelica nos ſententia iure percellit. Amen dico vobis receperunt mercedem ſuã. Quid ſi oblatũ a fratre quiſpiam poculum cũ definitione renuerit: abſolute accepturum ſe eſſe de

negans: q̄ð ille gaudens aduentu eius ſuppliciter vt ſumatur exorat: Rectum ne eſt vt fratri ad genua prouoluto: in terrāq; proſtrato: qui non niſi his officijs viſcera charitatis expleturū eſſe ſe credit etiā cum labore ſuo pareat: an in ſermonis ſui atq; propoſiti pertinacia perſeueret?

¶ Obiectio q̄ oporteat quidem abſcondi continentiam: ſed ſuſcipi recuſata nō debeant. Capi. xxij.

Ermanus. In illo quidē ſuperiore exemplo dubium vt
g credimus non eſt: quin expediat abſcondi continentiā noſtram potius q̄ percontantibus prodi: ac ſuper huiuſcemodi cauſis nos q̄ fatemur ineuitabile eſſe mendaciū. In ſecundo autem nulla nobis incumbit neceſſitas mentiēdi. Primum: q2 poſſumus ea que fratrū miniſterio porriguntur ita renuere: vt nullo nos definitionis vinculo colligemus: deinde: q̄ð ſemel renuentes poſſumus immobilem tenere ſententiam.

¶ Reſponſio q̄ irrationabilis ſit huius diffinitionis pertinacia. Capitulum. xxiij.

Diſcep. Has diffinitiones illorū monaſteriorū eſſe non
d dubium eſt in quibus renunciationis veſtre vt dicitis rudimenta formata ſunt: quorū principes fratrum refectioni ſuas aſſolent preponere volūtates: ⁊ obſtinatiſſime id q̄ð ſemel mēte pceperint exequunt. Ceterū ſeniores noſtri quorū ſi dei apl'icarū ſigna virtutū teſtimoniū reddiderūt: quiq; vniuerſa iudicio potius ac diſcretione ſpūs: q̄ rigida animi obſtinatione geſſerūt: eos qui alienis infirmitatibus acquieſcerent multo vberiores fructus: q̄ eos qui in ſuis definitiōibus perdurarēt capere cenſuerūt: ſublimioriſq; pronunciauerūt eſſe virtutis: cōtegere potius continentiā neceſſariā hoc vt dictum eſt humili q; mendacio. q̄ patefacere ſuperbo veritatis iudicio.

¶ Quomodo abbas pyamon ſuam continentiam celare maluerit. Capitulū. xxiiij.

Deniq; abbas pyamon poſt viginti ⁊ quinq; annos: ob
d latā ſibi a quodā fratre vuā ac vinū abſq; heſitatiōe ſuſcipiēs: cōfeſtim ea q̄ ingeſta fuerāt: cōtra conſuetudinē degustare: q̄ ignote cūctis cōtinentie maluit ꝓpalare virtutem. Nā ſi illud q; conſiderare velimus. q̄ð ſeniores noſtros incunctāter feciſſe meminimus: qui mirabilia virtutū ſuarū: vel proprios act⁹ quos neceſſe erat ad inſtructionē iuniorū in collatiōe ꝓferri: ſub aliorꝫ ſolebāt colorare perſonis: q̄d aliud poſſumus q̄ apertū ſup his iudicare: mendaciū? Atq; vtinā nos q; dignū aliq̄d haberemus: q̄ð ad incitandā fidē ꝓponi iunioꝛib⁹ poſſet: ꝑfecto minime vereremur huiuſcemodi illorꝫ figmenta ſectari. Rectius eni eſt ſub talis figure colore mentiri: q̄ ꝓ obſeruantia

irrationabili iſtius veritatis: aut ea q̄ audiētes edificare potuiſrāt: incōgrua taciturnitate contegere: aut ſi ex noſtra pſona veraciter pferant: iactantiā noxie vanitatis incurrere. Ad qđ etiā nos magiſterio ſuo doctor gentium euidenter inſtituit: qui reuelationum ſuarū magnitudinē ex alterius maluit pferre perſona

2.Cor.12. dicens: Scio hominem in chriſto: ſiue in corpore ſiue extra corpus: neſcio: deus ſcit: raptū vſq ad tertiū celū: ⁊ ſcio hmōi hominem qz raptus eſt in paradiſum: ⁊ audiuit ineffabilia verba que non licet homini loqui.

¶ Teſtimonia ſcripturarum de commutatis definitionibus. Capitulum.xxv.

IMpoſſibile nobis eſt: breuiter vniuerſa pcurrere. Quiſ etenim enumerare ſufficiat ſīoēs propemodū patriarchas ſanctoſq innumerabiles: alios p vite tutamine: alios p bñdictionis deſiderio: alios p miſericordia: alios p alicuius occultatione miſterij: alios p zelo dei: alios p examinatione veritatis: patrociniū (vt ita dixerim) aſſumpſiſſe mēdacij. Que ſicut enumerari cūcta nō poſſunt: ita ptermitti penitus vniuerſa non debent. Nam beatū ioſeph pietas cōpulit vt falſum fratribus crimen etiā cū obteſtatione regie ſalutis impingeret dicēs.

Gen.42. Exploratores eſtis: infirmiora terre veniſtis inſpicere. Et infra Mittite inquit ex vobis vnū: ⁊ adducite fratrē vrm huc: vos autē cuſtodiemini hic: vſq dū manifeſta fiant verba veſtra: an verum dicatis: an non: ſin autē: per ſalutē pharaonis exploratores eſtis. Si enī nō eos hoc miſericordi mēdacio terruiſſet: nec patrē fratremq reuiſere: nec eos in tantis inopie periculis alere: nec cōſcientiā poſtremo fratrum a reatu venditionis ſue expurgare potuiſſet. Nō ergo tā reprehēſibile fuit metū fratrib⁹ incuſſiſſe mendacio: q̄ ſanctū atq laudabile occaſione ficti periculi inimicos ac vēditores ſuos ad ſalutarē penitentiā cōpuliſſe. Deniq cū grauiſſime inſimulationis vrgerent inuidia: nō illius

Ibidem. qđ falſo obijciebat: ſed anterioris criminis cōſcientia frāgebātur: dicētes adinuicē. Merito hec patimur: qz peccauim⁹ in fratrē noſtrū: qz deſpeximus tribulationē anime eius: cū rogaret nos ⁊ nō audiremus eū: ppter hoc venit nobis omnis tribulatio hec. Que quidē pfeſſio: nō ſolū apud fratrē: in quē impia crudelitate peccauerāt: verūetiā apud deū humilitate ſaluberrima: enī eoꝝ facinus vt credimus expiauit. Quid ſalomon qui perceptū a deo ſapiētie donū: in primo iudicio ſuo: nō niſi aſſumptione mendacij declarauit. Nā vt veritatē que mulieris mēdacio tegebat exculperet: etiā ipſe mendacij vtiq aſtutiſſime excogitati

3.Reg.3. vſurpauit auxiliū dicēs. Afferte mihi gladiū: ⁊ diuidite infantē viuū in duas partes: ⁊ date dimidiam partem vni ⁊ dimidiam partē alteri. Que ſimulatio crudelitatis: cū vere matris viſcera permouiſſet: ab ea aūt que mater non erat laudaretur: tūc de

mum ſagaciſſimo veritatis indicio illã ſententiam promulga-
uit: quã nemo a deo inſpiratam eſſe nõ credidit. Date inquiens
huic infantẽ viuũ ⁊ non occidat: hec eſt em̃ mater eius. Proin
de nec debere nec poſſe nos vniuerſa cõplere: q̃ vel cũ quiete ani
mi vel cũ cõmotione decernimus: etiã alijs ſcripturarũ teſtimo
nijs copioſius edocemur: quibus vel viros ſanctos vel angelos
vel ipſum omnipotentẽ deũ: ea que definierant frequenter legi-
mus immutaſſe. Nã beatus dauid cũ iuriſiurandi definitiõe de-
creuit dicẽs. Hec faciat deus inimicis dauid: ⁊ hec addat: ſi reſ- i. R e. 25.
liquero de omnibus que pertinẽt ad nabal vſq; mane mingentẽ
ad parietẽ. Et cõtinuo intercedẽte abigail vxore eius ac p eodẽ
ſupplicãte: remittit minas: mollit ſententiã: ⁊ maluit trãſgreſſor
pp̃oſiti iudicari: q̃ ſacramẽti ſui fidẽ cũ crudelitatis executione
ſeruare dicẽs. Viuit dñs: niſi cito veniſſes in occurſum mihi: nõ
remãſiſſet nabal vſq; ad lucẽ matutinã mingens ad parietem.
Cuius ſicut illã p̃cipitis ſacramenti facilitatẽ q̃ de pturbate mẽ-
tis cõmotione deſcẽderat: nequaq̃ imitandã eẽ cẽſemus: ita re-
miſſionẽ atq; emẽdationẽ ſtatuti ſectandã eſſe decernimus. Ele-
ctionis vas Corinthijs ſcribẽs: reditum ſuũ abſoluta definiti-
one promittit dicens. Veniam aũt ad vos: cũ macedoniã per
trãſiero. Macedoniã em̃ pertrãſibo: apud vos aũt manebo vel
etiã hyemabo: vt vos me deducatis quocũq; iero. Nolo em̃ vos i. Cor. 16.
mõ in trãſitu videre: ſpero em̃ me aliquãto tẽpore manere apud
vos. Cuius rei etiã in ſcda ep̃la meminit ita. Et hac cõfidentia 2. Cor. 1.
volui prius venire ad vos: vt ſcdam grãz haberetis: ⁊ p vos trã-
ſirẽ in macedoniã: ⁊ iterũ a macedonia venirẽ ad vos: ⁊ a vobis
deduci in iudeã. Sz ſuperueniẽte ſalubriore cõſilio: nequaq̃ ſe
id qđ pmiſerat executũ euidẽtiſſime cõfitet. Cũ hoc inq̃t voluiſ- Ibidem.
ſem: nunq̃d leuitate vſus ſuz: Aut q̃ cogito ſm carnẽ cogito: vt
ſit apud me eſt eſt: nõ nõ: Deniq; cur maluerit definitionẽ ſui p̃-
teriſe ſermõis: q̃ aduẽtu ſuo onerosaz diſcipulis iferre triſticiã
etiã cũ ſacramẽti obteſtatiõe declarat. Ego aũt teſtẽ deũ inuoco Ibidem.
in animã meã: q̃ parcẽs vobis: non veni vltra corinthũ. Sta-
tui em̃ hoc ipſum apud me: vt nõ in triſticia venirẽ ad vos. Cuz
intraturos ſe domũ loth ſodomis angeli denegaſſent. dicẽtes ad
eũ. Nõ intrabimus: ſz in platea manebimus: cõtinuo eius p̃ci- Gen. 19.
bus cõpellunt ſtatutũ mutare ſermonẽ ſicut ſcriptura ſubiũgit
Et coegit eos loth: ⁊ diuerterũt ad eũ. Qui vtiq; ſi diuerſuros
ſe ad eũ eſſe nouerant: inuitãtis petitionẽ ſimulatoria excuſatio
ne renuerũt: ſin aũt veraciter excuſabãt: euidẽter immutaſſe ſen
tentiã cõprobant. Que vtiq; nõ ob aliã credimus cauſaz ſpiritũ
ſanctũ ſacris voluminib⁹ indidiſſe: niſi vt iſtis erudiamur exẽ-
plis: in definitionibus noſtris nõ p̃tinaciter pmanere: ſz eas
arbitrio nr̃o debere ſubijcere: ⁊ ita iudiciũ noſtrũ ab omni legis
vinculo liberũ cõſeruare: vt pmptũ ſit ad ſequendũ quocũq; vo-
cauerit ſalubre conſiliũ: nec differat aut recuſet ad id quod vti-

lius diſcretio ſalutaris inuenerit: abſq; vlla cũctatione trãſire.
Et vt ad ſublimiora adhuc aſcẽdamus exẽpla: decumbentẽ in
lecto regẽ ezechiã: grauiq; egritudine laborãtẽ: ex pſona dei. Eſa
Eſa.xxxviij ias propheta adorſus eſt dicẽs. Hec dicit dñs. Diſpone domui
tue: q2 morieris tu ⁊ nõ viues. Et cõuertit inquit ezechias faciẽ
ſuã ad parietẽ: ⁊ orauit ad dñm ⁊ dixit: Obſecro dñe: memẽto q̃
ſo quõ ambulauerim corã te in veritate ⁊ corde pfecto: ⁊ qđ bo-
num eſt in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno
Poſt q̃ rurſus dr ad eũdẽ. Reuertere ⁊ dic ezechie regi iuda di-
cens. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui rõnẽ tuã: ⁊
vidi lacbrymã tuã: ⁊ ecce adijciã ſup dies tuos q̃ndecim annos
⁊ de manu regis aſſyrioꝝ liberabo te: ⁊ ciuitatẽ hãc ꝓtegã pro-
pter me: ⁊ ꝓpter dauid ſeruũ meũ. Quid euidẽti⁹ h teſtimonio:
quo mie ac pietatis intuitu maluit dñs ſuum caſſare ſermonez
⁊ ad ꝯſtitute mortis terminos quindecim annis vitã precãtis
extẽdere: ꝙ per immobilitatẽ decreti ſui inexorabilis inueniri.
Similr̃ etiã loquit̃ ad niniuitas cẽſura diuina. Adhuc triduũ
Jone.iij. ⁊ niniue ſubuertet̃. Moxq; penitentia eoꝝ ieiunijſq; mollitur
tam minax ⁊ abrupta ſententia: atq; ad partẽ miſericordie pro
na pietate deflectitur. Quod ſi quis velut preciũ conuerſionis
eorum: ſubuerſionez ciuitatis ad hoc eis dñm aſſerat cõminatũ
vt eos ad ſalutarẽ penitẽtiã prouocaret: cõſequẽs eſt vt hi q̃ fra
trib⁹ ꝑſunt: abſq; reꝓhenſione mẽdacij his q̃ indigent emẽdari:
aliqua etiã diſtrictiora ꝙ facturi ſunt ſi opus fuerit cõminent̃.
Sin vero dixerit deũ ſeuerã illã ſnĩam ſuã penitẽtie eoꝝ cõſide-
Eze.xxxiij. ratione reuocaſſe: ſm illud qđ per ezechielẽ ait. Si dixero im-
pio morte morieris: ⁊ egerit pniaz a pctõ ſuo: feceritq; iudiciũ
⁊ iuſticiã: vita viuet ⁊ nõ morietur: quib⁹ docemur exẽplis nõ de
bere nos obſtinate in nr̃is definitionibus ꝑdurare: ſed cõmina
tionẽ ex neceſſitate propoſitã: clemẽti miſeratione mollire. Qđ
ne ſolis ſpecialr̃ niniuitis crederet̃ dñs preſtitiſſe: etiã gñaliter
erga oẽs eadẽ ſe eſſe facturũ p hieremiã perpetuo proteſtat̃: ⁊ cũ
neceſſe fuerit: incunctãter ſuã ſe ſnĩam mutaturũ pro nr̃is meri
Hiere.xviij. tis repromittit dicens. Repẽte loquar aduerſus gentẽ ⁊ aduer-
ſus regnũ: vt euellã ⁊ deſtruã ⁊ diſperdã illud. Si penitẽtiã ege
rit gens illa: a malo qđ locutus ſum aduerſus eã: agã ⁊ ego peni
tentiã ſuper malũ qđ cogitaui vt facerẽ ei: Et ſubito loquar de
gente ⁊ regno: vt edificẽ ⁊ plantẽ illud: Si fecerit malũ in ocul̃
meis: vt nõ audiat vocẽ meã: penitẽtiã agã ſup bonũ qđ locut⁹
Hiere.xxvi ſum vt facerẽ ei. Ad ezechiel q̃ ait. Noli ſubtrahere verbũ: ſi for
te audiant: ⁊ conuertat̃ vnuſquiſq; a via ſua mala: ⁊ penitebit
me mali: qđ cogitaui facere eis propter maliciã ſtudioꝝ eorum.
Quibus teſtimonijs declarat̃: non oportere vt pertinaciter in
nr̃is diffinitionib⁹ heream⁹: ſed rõe eas ac iudicio tẽpãdas ſem
per. ꝗ preligenda ac preferẽda eſſe meliora: ⁊ ad illã que vtilioꝝ
dijudicata fuerit partẽ: ſine cunctatione aliqua tranſcẽdã.

¶ Quod non ſcđm immenſitatē preſcientie diuine clemētia: ſʒ ſcđm preſentes actus vel remuneret vnū quemqʒ: vel puniat. ¶ Capitulum. xxvj.

Aliud etiam pre oībus ineſtimabilis illa cenſura nos in
1 ſtruit: qđ cū ſit ei añ ortū vniuſcuiuſqʒ precognit⁹ finis:
ita ordine ac rōe cōmuni: ⁊ hūanis quodāmodo oīa diſ
penſat affectib⁹: vt nō potētiaẜ nec ſecundū preſcientie ſue in
effabilē noticiam: ſed ꝑm preſentes hoīm actus vniuerſa diiudi
cans: vel reſpuat vnūquēqʒ vel attrahat: ⁊ vel infundat quoti
die ſuā gratiā vel auertat. Quod ita eſſe etiā illa ſaulis manife
ſtat electio. cuius vtiqʒ cū vituperabilē finē preſciētia dei igno
rare nō poſſet: de tot milib⁹ iſraelis elegit eū ⁊ vnxit in regē pre
ſentis in illo meritū vite remunerās: nō peccatū future preuari
cationis intēdēs: ita vt poſtꝙ reprob⁹ factus eſt: velut penitu
dinē gerēs electionis ſue deus: hūanis quodāmō de eodē voci
bus atqʒ affectib⁹ cōqueraẜ dicēs. Penitet me ꝙ conſtituerim j. Reg. xv.
ſaul regē: qr dereliquit me: ⁊ verba mea ope nō impleuit. Et ite Ibidem.
rum. Uerūtamē lugebat ſamuel ſaulē: qm̄ dn̄m penitebat ꝙ con
ſtituiſſet regē ſaul ſup iſrł. Deniqʒ hoc qm̄ ope fuerat executus:
poſtea etiā ꝑ ezechielē ꝓphetam dn̄s ꝓteſtaẜ cū oībus ſe hoīb⁹
quotidiano geſturū eſſe iudicio. Etiam ſi dixero inquiēs iuſto ꝙ Eze. xxxiij.
vita viuat: ⁊ confiſus in iuſticia ſua fecerit iniquitatē: oēs iuſti
cie eius obliuioni tradenẜ: ⁊ in iniq̄tate quā operat⁹ eſt: in ipſa
morieẜ. Sin autē dixero impio. Morte morieris: ⁊ egerit peni
tentiā a pctō ſuo: feceritqʒ iudiciū ⁊ iuſticiaʒ: pignus reſtituerit
ille impius rapināqʒ reddiderit: in mādatis vite ambulauerit:
nec fecerit quicꝙ iniuſtū: vita viuet ⁊ nō morietur: oīa peccata
eius q̄ peccauit non imputabuntur ei. Deniqʒ cū ab illo populo
quē ex oīb⁹ gentibus dn̄s adoptauit: propter ſubitā vituli pre
uaricationē: miſericordie ſue auertiſſet aſpectū: interueniens ꝓ
eo legiſlator exclamat. Obſecro dn̄e: peccauit pplꝰs iſte pecca Exod. xxxij
tum magnū: fecerunt ſibi deos aureos: ⁊ nunc ſi remittis: pctm̄
eoꝝ remitte: ſin alias dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Cui re
ſpondit dn̄s. Si quis inquit peccauerit corā me: delebo eum de
libro meo. Dauid quoqʒ dū de iuda ⁊ ꝑſecutoribus xp̄i prophe
tico ſpiritu quereret. Deleantur inquit de libro viuentiuʒ. Et qr Ps. lxxviij.
non merebanẜ ad penitētiā ſalutarē pro reatu tāti criminis per
uenire ſubiūgit. Et cū iuſtis nō ſcribantur. Deniqʒ in ipſo iuda
vis prophetice maledictionis euidēter impleta eſt. Nā expleto
proditionis crimine: ſuſpēdio ſe necauit: ne ſi poſt illā deletio
nem nominis ſui conuerſus ad penitentiā eſſet: iterum cum iu
ſtis ſcribi mereretur in celo. Non ergo eſt ambigēdum: etiā iude
nomē illo tēpore quo electus a chriſto apoſtolatus ſortitus eſt
gradū: in libro viuentiū fuiſſe cōſcriptū: ac pariter cū audiſſe eū

Luce.x. ceteris. Nolite gaudere: quia demonia vobis ſubijciunt̃: gaudete autem quia nomina veſtra ſcripta ſunt in celis. Sed quia philargyrie peſte corruptus: de aſcriptione celeſti ad terrena deiect⁹ eſt: cõpetenter de eo ac de ſimilib⁹ eius dicit̃ p propbetã. Dñe oẽs qui
Hiere.xvij. te derelinquũt confundent̃: recedentes a te in terra ſcribentur: quia dereliquerũt venã aquarũ viuentium dominum. Et alibi. In
Ezech.xiij. conſilio populi mei non erunt: ⁊ in ſcriptura domus iſrael non ſcribentur: ⁊ in terram iſrael non ingredientur.

Quod ſancti viri ꝑtinaces ac duri eſſe nõ poſſint. Capitulum.xxvij.

Nec illius precepti vtilitas eſt ſilenda: ꝙ etiã ſi inſtigãte ira vel qualibet alia paſſione: ſacramẽto nos aliquo vinxerimus: qđ a nemine quidẽ monachoꝝ fieri penit⁹ oꝫ: vtriuſq; tñ rei cauſa integro mentis eſt penſanda iudicio: ⁊ cõparanda eſt illa res quã ſtatuimus huic ad quã tranſire cõpellimur: atq; ad eã ſine cunctatione eſt tranſeundum: q̃ ſupueniẽte ſaniore tractatu iuſtior fuerit iudicata. Rectius eñ eſt noſtrum nos preterire ſermonẽ: ꝙ rei ſalubrioris ac pie ſubire iacturã. Deniq; nunꝙ rationabiles ac probatos patres duros aut irreuocabiles in huiuſmodi diffinitionib⁹ fuiſſe reminiſcimur: ſed velut cerã calore ſolis: ita eos ratione mollitos: ⁊ intercedente ſalubriore cõſilio: melioribus partibus ſine heſitatione ceſſiſſe. Quoſcũq; autem vidimus definitionibus ſuis pertinaciter inherere: irrationabiles ſemp probauim⁹ ac diſcretionis expertes.

Interrogatio an ſit contrariũ predicte ſententie illud quod dicitur Juraui ⁊ ſtatui. Capitulũ.xxviij.

Germanus. Quantũ ad hanc rõnem pertinet q̃ euidenter
Ps.cxviij. copioſeq; digeſta eſt: nihil oportet monachũ definire: ne aut preuaricator inueniat̃ aut pertinax. Et vbi illud pſalmiſte ponimus eloquiũ. Juraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſticie tue? Quid eſt eñ aliud iurare ⁊ ſtatuere: ꝙ definita immobiliter cuſtodire.

Reſponſio in quibus immobilis definitio ſit tenẽda ⁊ in quibus ſi oportuerit reſcindenda. Capitulum.xxix.

Joſeph. Nos nõ de principalibus mãdatis ſine quibus non poteſt ſalus noſtra omnino ſubſiſtere: iſta decernimus: ſed de his q̃ ſine periculo ſtatus noſtri vel relaxare poſſum⁹ vel tenere: vtpute de irremiſſo rigore ieiunij: de vini ſiue olei perpetua abſtinentia: de progreſſu cellule penitus cohibendo: de lectionis ſeu meditationis inceſſabili iugitate: q̃ ſine iactura profeſſionis ac propoſiti noſtri: ⁊ exercere cũ libuerit poſſunt: ⁊ cum neceſſe fuerit irreprehenſibiliter pretermitti.

Ceterum ſuper obſeruantia illorum principalium mandatorū conſtantiſſime definiendum eſt: ac pro his etiā mors ſi neceſſe fuerit non vitanda: pro quibus immobiliter eſt dicendum. Iuraui ꝛ ſtatui. Quod fieri debet pro cuſtodia charitatis: pro qua ſpernēda ſunt vniuerſa: ne bonū tranquillitatis illius ꝑfectioꝗ maculetur. Similiterq́ iurandum eſt pro caſtimonie puritate: nec aliud facere nos oportet pro fide: pro ſobrietate atq́ iuſticia: que omnia indemutabili perſeuerantia ſunt tenenda: ꝛ a quibus paululum receſſiſſe damnabile eſt. De illis vero corporalibus exercitijs que ad modicum dicuntur eſſe vtilia: ita eſt vt diximus ſtatuendū: vt ſiqua ſuperuenerit certior pietatis occaſio que illa ſuadeat relaxari: nulla ſuper his lege teneamur: ſed pretermiſſis eis ad vtiliora libere tranſeam⁹. In illis enim corporalibus exercitijs ſi pro tempore relinquantur: periculū non eſt: ab his vero vel ad momētum declinaſſe: mortiferū eſt.

Quemadmodū debeāt celanda cōmitti. Cap. xxx.

b De quoq́ ſimili cautione curandum eſt: vt ſi quis forſitan ſermo quem eſſe vultis occultum: de veſtro ore fuerit prolapſus: nulla occultationis precepta ſollicitent audientem: magis enim latebit ſi negligenter atq́ ſimpliciter tranſeatur: quia non tanta quilibet fratrum ſuper diuulgatione eius impugnatione torquebitur: exiſtimans rem vilem aliquam tranſitoria confabulatione prolatam: ꝛ que ex hoc ipſo fit lenior: quia cautiſſimo ſilentij precepto: ſenſibus audientis cōmendata non fuerit. Nam ſi etiam fidem eius aliqua ſacramentorum obteſtatione deuinxeris: citius illud prodendum eſſe nō ambigas. Maior enim aduerſus ipſū vis diabolice impugnationis inſurget: vt ꝛ te meſtificet vel denudet: ꝛ illum tranſgreſſorem ꝙ totius ſui faciat ſacramenti.

Nihil ſuper his: q̄ ad vſum cōmunis vite attinent definiendum. Capitulum. xxxj.

c Idcirco nihil debet abrupte monachus ſuper his duntaxat que ad corporales exercitationes pertinent: definire: ne aduerſarium ad impugnationē eorum que velut ſub legis obſeruatione cuſtodit: magis incitans: citius ea violare cogatur. Prefigens ſiquidē ſibi legem vnuſquiſq́ ſub libertatis gratia conſtitutus: ne pernicioſa ſemetipſum obliget ſeruitute: vt ea que licito immo etiam laudabiliter cum gratiarum actione preſumere potuiſſet: ſi neceſſitas fortaſſe compulerit: velut tranſgreſſor percipere cōpellatur cū preuaricatione peccati. Ubi enim non eſt lex: nec preuaricatio. (Roma. 4.) Hac beatiſſimi Ioſeph inſtitutione atq́ doctrina velut diuino oraculo cōfirmati: in egypto reſidere maluimus. Sed licet parum deinceps de noſtra eſſemus promiſſione ſolliciti; tamen expleto ſeptem an-

riorum numero: sponsionē nostrā gratanter impleuimus. Excurrētes nāqꝫ ad cenobium nostrū illo iam tempore quo de impetrando ad eremū reditu fiduciam gerebamus primū senioribus nostris honorē debitū soluimus: deinde animis eorum qui pro charitatis ardore creberrimis litterarum nostrarum satisfactionibus nequaꝙ fuerāt deliniti: pristinā redintegrauimus charitatē: tādēqꝫ ad plenū aculeo nr̄e spōsionis auulso: his ꝙ cū gaudio ꝓsequentibus ad scythica solitudinis secreta remeauimus Hanc vobis o sancti fratres illustriū patrū sciam atqꝫ doctrinā nostra vt potuit elucubrauit inscia: quā etiā si incultus forsitan sermo cōfudit potius ꝙ digessit queso ne laudē insigniū virorum reprehensio nostre rusticitatis euacuet. Tutius siquidē nobis in cōspectu nostri iudicis visum est: doctrine huius magnificentiā vel incultis sermonibus ꝑdere ꝙ silere: quippe cum ⁊ profectui lectoris: si sublimitatem sensuum contempleť: hoc qđ imperitia nostri sermonis offendit: obesse nō possit: ⁊ maior sit nobis vtilitatis cura ꝙ laudis. Neqꝫ enim hoc qđ sctōꝝ viroꝝ dicta descripsi: ⁊ plenū periculi: ⁊ egenū laudis esse nō nouerā: sed prudēs vt dr̄ laqueo pedē indidi: nec me indubitato discrimini sub incerta spe alieni ꝓfectus tradere recusaui. Monēs oēs ad quorum manus opuscula ista peruenerint: vt quicquid placuerit in eis: patrū: nimvero sciant esse qđ displicet: omnes quibus amabilis est vita ⁊ doctrina sanctorum.

¶ Collatio secunda abbatis Joseph de diffiniendo finit.

¶ Expliciunt septē alie collationes cassiani: patrū in Thebaida eremo consistentium: ad Honoratū epm̄ ⁊ Eleutherium.

¶ Eloquētissimi viri Joannis eremite q̄ Cassianus vocitať in septē vltimas collatiōes anachoretaꝝ in vlterioris egypti partib⁹ habitātiū ad Jouinianū: Minervium Leontium ⁊ Theodorum: Prefatio.

EMissis Juuante gr̄a christi decē collationibus patrū: que exigētibus beatissimis episcopis helladio ac leontio vtrūqꝫ digeste sunt: septē alias beato epō Honorato: sctō ꝙ famulo xp̄i eucherio dedicaui: totidē ⁊ nunc vobis sancti fratres iouiniane mineruí leonti ⁊ theodore credidi deputandas. Posterior siquidē vestrū: illā cenobiorū sanctā atqꝫ egregiā disciplinā in prouincijs gallicanis antiquarū virtutū discretione fundauit: ceteri vero nō solū cenobialem professionem apprime monachos expetere: verūetiā anachoreticā sitire sublimitatē: vestris institutionibus prouocastis. Ea nāqꝫ collationes iste summorū patrū disputatione cōtexte sunt

τ ita in oībus tēperate vtriq; pfeſſioni: qua nō ſolū occiduas regiones: verūetiā inſulas: maximis fratrum cateruis feciſtis florere: cōuenianī: id eſt: vt nō ſolū hi qui adhuc in cōgregatiōib laudabili ſubiectione pdurant: ſed etiā illi qui haud longe a veſtris cenobijs ſecedētes: anachoretaꝝ ſectari geſtiunt diſciplinā pro conditione locoꝝ ac ſtatus ſui menſura plenius inſtruant. Quibus hoc precipuum cōtulit precedens veſtri laboris induſtria: vt parati iam atq; in hijdem exercitijs deprehenſi: facilius pcepta ſenioꝝ atq; inſtituta ſuſcipiāt: ipſoſq; in cellulas ſuas auctores collationū cum ipſis collationū voluminibus recipiētes: τ quotidianis quodāmō cū eis interrogationibꝰ ac reſponſionibus colloquētes: non proprijs adinuentionibꝰ arduā iſtā τ incognitā ferme in hac regione apperiāt viā: ſed periculo fame etiā illic vbi iam tritiſſimi calles τ innumera pcedentiū exempla non deſunt: anachoreſeos diſciplinā illorū potius pceptis capere cōſueſcant: quos in oībus τ antiqua traditio τ longe experientie inſtruxit induſtria.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capitulorum abbatis pyamonis de tribus generibus monachorum.

Ca. j. Quēadmodū diolco venientes ab abbate pyamon receptī fuerimus.

ij Verba abbatis pyamon quō rudes monachi: exēplo ſeniorum debeant erudiri.

iij Qō iuniores ſeniorum precepta diſcutere nō debeant.

iiij De tribus generibus monachorū que intra egyptū ſunt.

v Quibus auctoribus cenobitarū ſit inſtituta profeſſio.

vj De anachoretarū ordine atq; principio.

vij De ſarabaitarū principio τ cōuerſatione.

viij De quarto genere monachorum.

ix Interrogatio qd interſit inter cenobium τ monaſterium

x Reſponſio.

xj De humilitate vera: τ quō fictam cuiuſdā humilitatem prodiderit abbas ſerapion.

xij Interrogatio quēadmodum vera patiētia poſſit acquiri.

xiij Reſponſio.

xiiij De exemplo patientie cuiuſdam religioſe femine.

xv De exēplo patientie abbatis paſnutij.

xvj De perfectione patientie.

xvij De inuidie malo.

Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Abbatis Pyamonis de tribꝰ generibus monachorum; τ quarto nuper exorto.

¶ Queadmodum diolco venientes: ab abbate Pyamon recepti fuerim⁹. Capitulum.j.

POſt conſpectũ atq̧ colloqũtiũ triũ illoꝝ ſenum: quoꝝ collatiões
ſancto fratre noſtro eucberio compellente vtcunq̧
digeſſimus: cũ etiã vlterioris egypti ptes in quibus
amplior atq̧ pfectior ſanctoꝝ numerus cõſiſte-
bat: maiore flagrantia deſideraremus expetere:
ad vicũ cui nomẽ eſt diolcos vni ex ſeptẽ nili fluminis oſtijs im
minentẽ: nõ tã itineris neceſſitate ꝙ̃ deſiderio ſanctoꝝ illic com
morantiũ cõpellẽte puenimus. Cũ eñ velut cupidiſſimi merca-
tores plurima illic celeberrimaq̧ cenobia ab antiquis audiuiſ
ſemus patrib⁹ inſtituta: cõtinuo q̃ſi nauigationẽ inq̃ſitionis in
certe: ſpe maioris lucri pſuadente ſuſcepimus. Ubi cũ diutiſſi-
me fluctuantes: ad illos virtutũ ſublimitate cõſpicuos mõtes
vndiq̧ curioſos oculos tenderemus: abbatẽ pyamon omnium
anachoretarũ illic inhabitantiũ ſeniorem eorundẽq̧ preſbyterũ
velut quendã ſublimiſſimũ pharũ id eſt ſignũ: primus circũſpe
ctantium notauit intuitus. Hic etenĩ ſicut euangelica illa ciui-
tas in excelſi montis vertice cõſtituta: noſtro protinus refulſit
aſpectui. Cuius virtutes atq̧ mirabilia que per eũ: etiam ſub cõ
ſpectu noſtro diuina gratia teſtimoniũ meritis eius reddẽte per
fecta ſunt: ne vel ꝓpoſiti noſtri formã vel modũ huius volumi-
nis excedamus ꝑtermittẽda credim⁹. Nõ eñ de mirabilibus dei
ſed de inſtitutis ſtudijſq̧ ſanctoꝝ quedã que reminiſci poſſibile
eſt nos ſpopondimus memorie tradituros: vt neceſſariam tan
tũ pfecte vite inſtructionẽ: non inutilẽ abſq̧ vlla emendatione
vicioꝝ ac ſupuacuã admirationẽ legentib⁹ preberemus. Cũ ita
q̧ beatus pyamon ſumma nos gratulatione ſuſceptos: huma-
nitate etiã cõgrua refeciſſet: intelligens nos nõ eiuſdẽ eſſe regio
nis: primũ vnde vel cur egyptũ petiſſemus: ſollicite pcontatus
ac de cenobio ſyrie ob deſideriũ perfectionis nos illo aduenĩſſe
cognoſcens ita exorſus eſt.

¶ Uerba abbatis pyamon quomõ rudes monachi exẽplo ſeniorũ debeant erudiri. Capitulum.ij.

Uiſq̧ hoim o filij quiuslibet artis peritiã aſſequi cõcupi-
q ſcit: niſi omni cura atq̧ vigilantia eius ſe quã noſſe deſi-
derat diſcipline ſtudijs emãciparit: ac pfectiſſimorũ quo-
rũq̧ opificij ipſius vel ſcientie magiſtroꝝ ꝑcepta atq̧ inſtituta
ſeruauerit: fruſtra inanibus votis eorũ ſimilitudinẽ exoptat at
tingere: quoꝝ curã atq̧ induſtriã detrectat emulari. Nonnũ⁹ eñ
nõnullos ita ad hec loca de veſtris regionibus aduenĩſſe: vt co
gnoſcendi tantummõ gratia fratrũ monaſteria circuirent: nõ vt
has regulas ob quas huc cõmeauerãt atq̧ inſtituta ſuſciperent

ſed vt ſecedẽtes in cellulas: conarent ea que vel viſu vel traditione perceperant operibus experiri. Qui mores ſuos ac ſtudia quibus imbuti fuerãt retentãtes: vt eis exprobrari a nõnullis ſolet: nõ ꝓfectus ſui gratia: ſed vitande egeſtatis neceſſitate extimati ſunt ꝓuincias cõmutaſſe. Nõ ſolum em̃ nihil eruditionis acquirere: ſed ne diutius quidem in his ꝑtibus cõmorari: ꝑtinacis animi obſtinatione potuerũt. Cum em̃ nec ieiunioꝝ morẽ neqꝫ pſalmorum ordinem: nec ipſorum deniqꝫ indumentoꝝ habitũ ꝑmutaſſent: quid aliud in hac regione ſectari ꝙ ſola victus ſui compendia crederentur.

Quod iuniores ſeniorum precepta diſcutere nõ debeant. Capitulum. iij.

Quamobrẽ ſi vos quẽadmodũ credimus dei cã ad emulationẽ nrẽ agnitiõis attraxit: oĩbus inſtitutis qͥbus illic primordia vr̃a ꝓuenta ſunt penitus abdicatis. quecũqꝫ ſeniores vr̃os agere vel tradere videritis: ſumma hũilitate ſectamini. Neqꝫ vos moueat: aut ab imitatione retrahat ac diuertat etiã ſi vobis ad pñs alicuius rei vel facti rõ vel cã non liqueat: qꝛ eos q̃ bñ de cunctis ac ſimpliciter ſentiunt: et vniuerſa q̃ a ſenioribus tradi gerive ꝓſpexerint: fideliter imitari magis ꝙ diſcutere ſtudẽt: ꝑ opis experientiã etiã rerũ olm ſcia ſubſequet. Ceterũ nunꝙ rõnem veritatis intrabit q̃ſquis a diſcuſſione ceperit erudiri: qꝛ videns eũ inimicus ſuo potius ꝙ patrũ iudicio confidentẽ: facile in id vſqꝫ propellet: vt etiã illa q̃ maxime vtilia atqꝫ ſaluberrima ſunt: ſuꝑflua ei videant ꝛ noxia. Atqꝫ ita preſumptione eiꝰ callidus hoſtis illudet: vt irrõnabilibus diffinitionibus ſuis ꝑtinaciter inherẽdo: hoc ſolummõ ſibi ſanctũ eſſe perſuadeat: quod rectum atqꝫ iuſtiſſimum ſue tantum obſtinationis errore cenſuerit.

De tribus generibus monachorum que intra egyptum ſunt. Capitulum. iiij.

Quãobrẽ ordo atqꝫ principiũ ꝓfeſſionis nrẽ quẽadmodũ vel vnde deſcenderit primũ debetis agnoſcere. Tũc em̃ poterit quis deſiderate artis efficacius aſſequi diſciplinam: ꝛ ad exercendã eã ardẽtius incitari: cũ auctoꝝ ꝛ fundatorũ eius agnouerit dignitatẽ. Tria ſunt in egypto genera monachorum: quoꝝ duo ſunt optima: tertiũ tepidũ atqꝫ omnimodis euitandum. Primũ eſt cenobitaꝝ: qui ſcꝫ in congregatione pariter cõſiſtẽtes: vnius ſenioris iudicio gubernant: cuius generis maximus nũerus monachoꝝ ꝑ vniuerſam cõmorat egyptũ. Scdm anachoretarũ: q̃ prius in cenobijs inſtitutis iãqꝫ in actuali cõuerſatiõe ꝑfecti: ſolitudinis elegere ſecreta cuiꝰ ꝓfeſſiõis nos ꝙ̃ optamꝰ eſſe ꝑticipes. Tertiũ rephẽſibile ſarabaitaꝝ eſt. De qͥbus

ſingillatim ꝑ ordinē pleni⁹ differem⁹. Harū igit̃ triū pfeſſionū fundatores primū vt dixim⁹ debetis agnoſcere. Nā pfecto ex hoc ipſo vel odiū pfeſſionis illi⁹ naſci poterit q̃ vitāda eſt: vel ei⁹ deſideriū q̄ ſequenda: q2 neceſſe eſt vnāquāq; viā ad illū finē ſuū ptrahere ſectatorē: ad quē auctor ipſius inuentorq; peruenerit.

¶ Quibus auctoribus cenobitarum ſit inſtituta profeſſio. Capitulum.v.

Itaq; cenobitarū diſciplina a tpe pdicatiōis aplice ſūpſit exordiū. Nā talis extitit in hieroſolimis oīs illa credētiū multitudoq; in actib⁹ apoſtoꝝ ita deſcribit̃. (Actuū. 4.) Multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna: nec quiſq̄ eorū q̄ poſſidebat aliqd ſuū eſſe dicebat: ſed erant illis oīa cōia. Poſſeſſiones ⁊ ſubſtantias vēdebāt: ⁊ diuidebāt ea oib⁹ put cuiq; opus erāt. Et iterū: (Ibidem.) Neq; eni quiſq̄ egēs erat inter illos. Quotqt eni poſſeſſores agrorū aut domoꝝ erāt: vēdētes afferebāt pcia eoꝝ q̄ vēdebāt ⁊ ponebāt an̄ pedes apl'oꝝ. Diuidebat̃ aūt ſingulis put cuiq; op⁹ erat. Talis inq̄ erat tunc oīs eccl'ia: qles nūc ppaucos in cenobijs inuenire difficile eſt. Sed cum poſt apl'oꝝ receſſum tepeſcere cepiſſet credentiū multitudo: ea vel maxime q̄ ad fidē xpi de alienigenis ac diuerſis gētib⁹ ↄfluebat: a qb⁹ apl'i p ipſis fidei rudimētis ac inueterata gētilitatis cōſuetudine nihil ampli⁹ expetebāt: (Eiuſ. 15.) niſi vt ab imolaticijs idolorū ⁊ fornicatione ⁊ ſuffocatis ⁊ ſanguie tēparēt: atq; iſta libertas q̄ gētib⁹ pter infirmitatē pme credulitatis idulta eſt: ēt illi⁹ eccl'ie q̄ hieroſolymis cōſiſtebat: pfectionē paulati cōtaminare cepiſſet: ⁊ creſcēte qtidie vel indigenarū nūero vel aduenarū: pme illi⁹ fidei refrigeſceret feruor: nō ſolū hi q̄ ad fidē xpi cōfluxerāt: verūetiā illi q̄ erāt eccl'ie pncipes ab illa diſtrictiōe laxati ſūt. Nōnulli eni exiſtimātes id qđ videbāt gētib⁹ p infirmitate cōceſſū: ſibi ēt licitū: nihil ſe detrimēti ppeti crediderūt: ſi cū ſubſtātijs ac facultatib⁹ ſuis fidē xpi ↄfeſſionēq; ſequerent̃. Hi aūt qb⁹ adhuc apoſtolic⁹ inerat feruor: memores illi⁹ pſtine pfectiōis: deſcēdētes a ciuitatib⁹ ſuis: illorūq; ↄſortio q̄ ſibi vel eccleſie dei remiſſioris vite negligētiā licitā eē credebāt: in locis ſuburbānis ac ſecretiorib⁹ cōmanere: ⁊ ea q̄ ab aplis p vniuerſū corp⁹ eccl'ie generaliter meminerāt inſtituta: puati ac peculiariter exercere ceperūt atq; ita increbuit iſta quā dixim⁹ diſcipulorū: q̄ ſe ab illorū contagio ſequeſtrauerant diſciplina. Qui paulatim tpe pcedēte ſegregati a credētiū turbis: ab eo q̄ a cōiugijs abſtinerēt: ⁊ a parētū ſe cōſortio mūdiq; iſti⁹ cōuerſatione ſecernerēt: monachi ſiue monozōtes a ſingularis ac ſolitarie vite diſtrictione nominati ſunt vnde cōſequens fuit vt ex communiōe conſortij: cenobite: celleq; ac diuerſoria eorum cenobia vocarentur. Iſtud ergo ſolū fuit antiquiſſimum monachorum genus: quod non modo tem-

pore ſed etiam gratia primum eſt: quodq per annos plurimos ſolū inuiolabile vſq ad abbatis pauli vel antonij durauit eta tē. Cui⁹ etiā nūc in diſtrictis cenobijs cernim⁹ reſidere veſtigia.

De anachoretarum ordine ac principio. Capitulum.vj.

V nde ꝑfecto. i. de hoc ꝑfectorū nūero ⁊ (vt ita dixerim) fecūdiſſima radice: ſctōꝝ ēt anachoretaruꝫ poſt hec flores fruct⁹q plati ſunt. Cui⁹ ꝓfeſſionis ꝑncipes hos q̄s pau loā memorauim⁹: ſctiſſi videlicꝫ paulū vel antoniū nouim⁹ extitiſſe. Qui nō vt qdā puſillanimitatis cā vel impatientie morbo ſed deſiderio ſublimioris ꝑfect⁹ cōtēplationiſq diuine ſolitudinis ſecreta ſectati ſunt: licet prior eoꝝ neceſſitatis obtentu: dū tēpore ꝑſecutionis affiniū ſuoꝝ deuitat inſidias: eremū penetraſſe dicat. Ita ergo ꝓceſſit ex illa quā dixim⁹ apl'ica diſciplina aliud ꝑfectionis: genus: cuius ſectatores anachorete. i. ſeceſſores merito nūcupant: eo ꝙ nequaq̄ cōtēti hac victoria q̄ inter hoies occultas inſidias diaboli calcauerāt aperto certamine ac manifeſto cōflictu demonib⁹ cōgredi cupientes: vaſtos eremi receſſus penetrare non timeāt: ad imitationē. ſ. ioannis baptiſte qui in eremo tota ꝑmāſit etate: helie quoq ⁊ heliſei atq illorum de quib⁹ apl's ita cōmemorat: Circuierunt in melotis: in pellib⁹ caprinis egētes: anguſtiati: afflicti: quib⁹ dign⁹ non erat Hebre.11.
mundus: in ſolitudinib⁹ errātes: ⁊ in montib⁹ ⁊ in ſpeluncis ⁊ in cauernis terre. De q̄bus etiā dn̄s figuraliter ad Job. Quis ait eſt qui dimiſit onagrū liberū: ⁊ vincula ei⁹ reſoluit. Poſuit habitaculū ei⁹ deſertū: ⁊ tabernacula eius ſalſuginē. Irridēs multitudinē ciuitatis: ⁊ querelā exactoris nō audiens. Conſiderauit mōtes paſcue ſue: ⁊ poſt oē viride querit. In pſalmis quoq Dicant nūc q redempti ſunt a domino: quos redemit de manu inimici. Et poſt pauca. Errauerunt in ſolitudine in inaquoſo viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Eſu riētes ⁊ ſitientes aīa eorum in ipſis defecit. Et clamauerunt ad dn̄m cū tribularētur: ⁊ de neceſſitatibus eorum liberauit eos. Quos etiā hieremias ita deſcribit. Beatus q tulit iugum ab adoleſcentia ſua: ſedebit ſolitari⁹ ⁊ tacebit: quia leuauit ſe ſup ſe. Quiq illud pſalmiſte affectu ⁊ opere concinūt. Similis fact⁹ ſum pellicano ſolitudinis. Uigilaui ⁊ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.

Job.39. Ps̄.106. Threñ.3. Ps̄.101.

De ſarabaitarum principio ⁊ conuerſatione. Capitulum.vij.

C Um ꝫ his duabus ꝓfeſſionib⁹ monachoꝝ religio chriſtiana gauderet: cepiſſet autem in deteri⁹ paulatim hic quoq ordo recidere: emerſit poſt hec illud deterrimū et infidele monachoꝝ gen⁹: vel potius noxia illa plātatio rediuiua concreuit: que ꝑ ananiam ⁊ ſaphirā in exordio eccleſie pul

Actuũ.5. iuliãs: apoſtoli petri ſeueritate ſucciſa eſt: q̃ inter monachos tã diu deteſtabilis execrãdaq; iudicata eſt: nec a quoq̃ vlteri⁹ vſurpata: q̃diu illius tã diſtricte formido ſentẽtie: memorie fideliũ inſerta durauit: qua beat⁹ apoſtolus predictos noui⁹ facinoris principes: nõ penitẽtia: nõ vlla paſſus eſt ſatiſfactiõe curari: ſʒ pniciofiſſimũ germen celeri morte ſuccidit. Illo igit̃ exẽplo qḋ in anania ꝛ ſaphira: apoſtolica diſtrictione punitum eſt: a nõnulloꝝ cõtemplatione paulatim longa incuria ꝛ tẽporis oblitteratione ſubtracto: emerſit iſtud ſarabaitarũ genus: q̃ ab eo q̃ ſemetipſos a cenobioꝝ cõgregationibus ſeq̃ſtrarẽt: ac ſingillatim ſuas curarent neceſſitates: egyptie lingue proprietate: ſarabaite nuncupati ſunt: de illorũ quos p̃diximus numero p̃cedentes qui euangelicã pfectionẽ ſimulare potius q̃ in veritate arripe maluerãt: emulatione ſcʒ eoꝝ vel laudibus p̃uocati: q̃ vniuerſis diuitijs mundi perfectaʒ chriſti preferunt nuditateʒ. Hi igitur dum imbecillo animo rẽ ſumme virtutis affectant vel neceſſitate ad hanc profeſſionem venire compulſi: dum cenſeri tm̃modo noĩe monachorum abſq; vlla ſtudioꝝ emulatione feſtinant: cenobioꝝ nullaten⁹ expetunt diſciplinam: nec ſeniorũ ſubijciuntur arbitrio: vt eorum traditionib⁹ inſtituti: ſuas diſcant vincere voluntates: nec vllã ſane diſcretionis regulam legitima eruditione ſuſcipiũt: ſed ad publicã tantũmodo: id eſt ad hominuʒ faciem renunciantes: aut in ſuis domicilijs ſub p̃uilegio hui⁹ nominis ijſdẽ obſtricti occupationib⁹ pſeuerant: aut cõſtruentes ſibi cellulas eaſq; monaſteria nuncupantes: ſuo ineis iure ac libertate cõſiſtunt: nequaq̃ euangelicis p̃ceptionibus ſuccũbẽtes: vt nulla ſcʒ quotidiani victus ſolicitudine: nullis rei familiaris diſtentionib⁹ occupent̃. Qḋ illi ſoli abſq; vlla infidei dubitatione cõſummant: q̃ cunctis mũdi huius facultatibus abſoluti: ita ſe cenobiorũ p̃poſitis ſubſiderunt: vt ne ſui quidem ipſius fateant̃ eẽ ſe dños. Illi aũt q̃ diſtrictionẽ vt dixim⁹ cenobij declinãtes: bini vel terni in cellulis cõmorant̃: non contenti abbatis cura atq; imperio gubernari: ſed hoc p̃cipue p̃curantes: vt abſoluti a ſeniorũ iugo exercendi voluntates ſuas: ac p̃cedendi: vel quo placuerit euagãdi: agendive qḋ libitũ fuerit habeãt libertatẽ: ẽt ampli⁹ in operib⁹ diurnis: q̃ hi q̃ in cenobijs degunt: diebus ac noctibus cõſumũtur: ſed nõ ea fide eodẽq; propoſito. Hoc enĩ iſti faciũt: nõ vt fructum ſui opis ſubijciant diſpẽſatoris arbitrio: ſʒ vt acquirãt pecunias q̃s recõdãt. Inter quos quãtũ interſit aduertite. Illi nihil de craſtino cogitãtes: gratiſſimos deo ſudoris ſui offerũt fruct⁹: iſti v̾o nõ ſolũ in craſtinũ ſʒ ẽt in multorũ annorũ ſpacia infidelẽ ſolitudinẽ p̃rogãtes: aut mẽdacẽ deũ aut inopẽ credũt: q̃ p̃miſſaʒ quotidiani vict⁹ atq; indumentorũ ſufficiẽtiã p̃bere eis aut non poſſit aut nolit. Illi hoc omnib⁹ expetunt votis: vt actemoſynen. id eſt nuditatẽ olm reꝝ paupertatẽq; poſſideãt: iſti vt olm copiarũ affluẽ

ἀχτημοσύνη

liam conſequant̄. Illi ob hoc certatim ſtatutū trāſcendere cano
nem diurnis operib⁹ elaborāt: vt q̄cq̄d monaſterij ſanctis vſib⁹
redūdarit: vel carceribus: vel xenodochio: vel noſocomio: vel
indigētib⁹ ꝑ abbatis diſpenſetur arbitrio: iſti vt q̄cq̄d quotidia
ne ſupfuerit gule: aut ꝓfuſiori ꝓficiat voluptati: aut certe phi
largyrie vitio recondat̄. Poſtremo vt cōcedamus ab iſtis hec
quoq̄ q̄ nō optimo ꝓpoſito cōgerant̄: meli⁹ q̄ᵹ dixim⁹ poſſe di
ſtribui ne ſi quidē ad meritū virtutis illius ac ꝑfectionis aſpi
rāt. Illi etenī tātos monaſterio redditus cōferētes: eiſq̄ quoti
die renunciātes in tāta ſubiectionis humilitate ꝑdurāt: vt quē
admodū ſui: ita ēt eorū q̄ ꝓprio ſudore cōq̄rūt: ptāte ꝑuent̄ abre
nunciationis ꝑme feruorē: dū quotidie ſemetipſos laboris ſui
fructib⁹ nudāt: iugiter innouātes: iſti aūt in eo ip̄o q̄ aliq̄d pau
perib⁹ largiunt̄ elati: in p̄ceps quotidie collabunt̄. Illos patiē
tia atq̄ diſtrictio: q̄ tā deuote in hac quā ſemel arripuerūt ꝓfeſ
ſione ꝑdurāt. vt nunq̄ᵹ ſuas expleāt volūtates: crucifixos huic
mundo quotidie viuoſq̄ martyres: facit hos arbitrij ſui tepor vi
uos ad inferna demergit. Hec igit̄ duo genera monachorum in
hac q̄dē ꝓuincia equali ꝓpemodū numeroſitate inter ſe contenē
dūt. Ceterū ꝑ alias regiōes q̄s me neceſſitas catholice fidei cō
pulit ꝑagrare iſtud tertiū ſarabaitarū genus abundare ac prope
ſolū eē cognouimus. Tēporibus ſiquidē lucij qui arriane ꝑfidie
ep̄s fuit: ſub valētis imperio cū diaconiā noſtris fratrib⁹ defer
remus: his videlicet q̄ de egypto ac thebaida fuerāt ob catholi
ce ꝑſeuerātiā metallis pōti atq̄ armonie relegati licet cenobio
rum diſciplinam in quibuſdā ciuitatibus rariſſimā videremus
anachoretarū tū apō illos ne ip̄ꝫ q̄dē nomē auditū fuiſſe cōꝑim⁹

De quarto genere monachorum.

Capitulum. viij.

p Yamon. Sane eſt etiā aliud quartū genus quod nuper
cernimus emerſiſſe in his qui anachoretaruꝫ ſibi ſpecie
atq̄ imagine blandiunt̄ quiq̄ in primordijs ſuis feruo
re quodā breui cenobij perfectionem videntur expetere, ſed con
tinuo tepefacti dum priſtinos mores ac vicia reſecare contem
nunt nec iugum hūilitatis ac penitētie diuti⁹ ſuſtinere conten
ti ſunt ſubdiq̄ ſeniorū imperio dedignant̄ ſeparatas expetunt
cellas ac ſolitarij ſedere deſiderant vt ita ſcꝫ a nemine laceſſiti.
patientes māſueti ac hūiles poſſint ab hoībus eſtimari. Que
inſtitutio immo tepor eos quos ſemel infecerit: ad ꝑfectionē nū
q̄ᵹ ꝑmittit accedere. Hoc eñ mō nō ſolum non abſcidentur verū
etiam in deterius eorum vicia conualeſcent dum a nemine ꝓuo
catiur quoddā letale et inteſtinū virus quāto amplius celatū
fuerit tāto ꝓfundius ſerpēs inſanabilē morbū generat egrotāti
pro reuerētia eñ ſingularis celle null⁹ iā vicia ſolitarij auderet

gerere: que ille ignorari maluit ꝙ curari. Porro virtutes non ex culcatione viciorum: ſed ex pugnatione pariuntur.

Interrogatio quid interſit inter cenobium ꝛ monaſterium. Capitulum.ix.

G Ermanus. Eſt ne aliqua inter cenobiū monaſteriūq; diſtantia: an vtroq; nomine res vna cenſetur?

Reſponſio. Capitulum.x.

P Yamon. Licet a nōnullis ſoleant indifferenter monaſteria ꝓ cenobijs appellari: tamen hoc intereſt: ꝙ monaſteriū nomen eſt diuerſorij: nihil amplius ꝙ locum: id eſt habitationem ſignificās monachorum: cenobium vero etiā profeſſionis ipſius qualitatem diſciplinamq; deſignat. Et monaſteriū poteſt etiam vnius monachi habitatio nominari: cenobium autē appellari non poteſt niſi vbi plurimorum cohabitātium degit vnita cōmunio. Dicuntur ſane monaſteria: etiam in quibus ſarabaitarum collegia commorantur.

De humilitate vera: ꝛ quomodo falſam cuiuſdam humilitatē prodiderit abbas Serapion. Capi.xj.

Q Uamobrē quū de optimo genere monachorū video vos ꝓfeſſionis huius arripuiſſe principia: id eſt de laudabili cenobiorū paleſtra: ad excelſa faſtigia anachoretice tendere diſcipline: humilitatis patientieq; virtutem: quā vos illic didiciſſe nō dubito: vero ſectamini cordis affectu: non eam ſicut quidam falſa humiliatione verborū nec affectata atq; ſuperflua in quibuſdam officijs corporis inclinatione fingentes. Quod humilitatis figmentū abbas Serapion quodā tempore elegāter irriſit. Cum em̄ quidā ad eum ſummā ſui abiectionē: habitu ac verbis preferēs veniſſet: eumq; ſenex ſm̄ morē vt orationē colligeret hortaret: ille nequaꝙ annuēs deprecāti: tātis ſe ſubijciens aſſerebat flagitijs inuolutum: vt ne vſum quidē huius cōmunis aeris capere mereret: pſiathij ꝙ ipſius refugiēs ſeſſionem: humi potius inſidebat. Cū vero, etiā ad ablutionē pedum multo minus prebuiſſet aſſenſum: tum abbas Serapion refectione trāſacta: collationis cōſuetudine ꝓuocante: monere eum benigne ac leniter cepit: ne ocioſus ac vagus preſertim iuuenis tam robuſtus inſtabili leuitate per vniuerſa diſcurreret: ſed vt in cella reſidēs: ſm̄ regulā ſeniorum ſuo potius opere ꝙ aliena mallet munificentia ſuſtentari. Quod ne paulus apl̄s incideret:

Actuū.20. ꝛ quidē cū ei in euāgelio laborāti hec prebitio merito deberetur: diebus tn̄ ac noctibus maluit operari: vt quotidianū victū vel ſibi vel his qui eidē miniſtrantes opus exercere nō poterāt ſuis manibus prepararet. Ad hec ille tāta eſt triſticia ꝛ dolore ſuppletus: vt amaritudinē cordis cōceptā: ne vultu quidem diſſimulare potuerit. Cui ſenex: hactenus inquit o fili cūctis te facinorū

ponderibus onerabas: nõ metuẽs ne cõfeſſione tam atrociũ cri-
minũ: notam exiſtimationis incurreres: quid queſo nunc eſt qḋ
ad ſimplicẽ ammoniciunculã noſtrã: que tñ in ſe nõ modo nulliũ
opprobriũ: ſed etiã edificationis habuit ac dilectionis affectũ:
tanta te video indignatione permotũ: vt eã ne vultu quidẽ occu-
lere: aut frontis ſerenitate diſſimulare potueris? An fortaſſe dũ
te humiliabas: illã expectabas a noſtro ore ſententiã. Juſtus Prouer. 18.
accuſator ſui eſt in primordio ſermonis. Proinde vera eſt cor-
dis humilitas retinenda: que nõ de affectata corporis atq ver-
borũ ſed de intima mẽtis humiliatione deſcendit. Que tunc de-
mum euidẽtiſſimis patiẽtie ſue fulgebit indicijs: cũ quis nõ ipſe
de ſe crimina ab alijs non credenda iactauerit: ſed ab alijs ſibi-
met arroganter ingeſta cõtempſerit: ⁊ irrogatas iniurias man-
ſueta cordis equanimitate tolerauerit.

¶ Interrogatio quemadmodum vera patientia poſſit acquiri. Capitulum. xij.

Germanus. Quemadmodũ acquiri vel retineri poſſit: iſta tranquillitas optamus agnoſcere: vt ſicut indicto nobis ſilentio: oris clauſtra precludimus: verborumq licentiã coercemus: ita etiã cordis lenitatẽ cuſtodire poſſimus: qḋ nonnunq̃ etiã cũ lingua refrenatur: intrinſecus tamen ſtatũ ſue placiditatis amittit. Et idcirco manſuetudinis bonum non alias tenere quempiam poſſe: niſi remotione celle ac ſolitario putamus habitaculo.

¶ Reſponſio. Capitulum. xiij.

Pamon. Patientia vera atq trãquillitas: abſq profun-
da cordis humilitate nec acquirit̃ nec tenet̃. Que ſi de
hoc fonte deſcẽderit: nec beneficio celle nec profugio ſo-
litudinis indigebit. Nõ eñ patrociniũ cuiuſq̃ rei extrinſecus q̃-
rit: q̃ humilitatis .i. generatricis atq cuſtodis ſue intrinſecus
virtute fulcit̃. Ceteꝝ ſi mouemur ab aliquo laceſſiti: certũ eſt nõ
eſſe in nobis hũilitatis fundamẽta firmiter ſtabilita: ⁊ ideo ad
incurſuʒ vel exigue tẽpeſtatis: edificiũ nr̃m ruinoſa cõmotione
cõcutit̃. Nõ eñ eſſet laudabilis nec admirãda patiẽtia: ſi nullis
inimicorũ iaculis impedita trãquillitatis ꝓpoſitũ retẽtaret: ſed
in eodẽ ꝑclara atq glioſa: q̃ irruẽtibus in ſe tẽptationũ ꝓcellis
immobilis perſeuerat. Nã in quo vexari frangiq aduerſitatib⁹
credit̃: in eo potius roborat̃: ⁊ in eo magis acuit̃ in quo putat̃
obtundi. A paſſionibus eñ ⁊ ſuſtentatione patientiã dici nul-
lus ignorat: ideoq cõſtat patientẽ ꝓnunciari neminẽ poſſe. niſi
eũ q̃ vniuerſa q̃ ſibi fuerint irrogata: abſq indignatiõe tolerauer-
rit. Et ideo nõ immerito ita a ſalomone laudat̃. Melior eſt pa- Prouer. 16.
tiẽs forte: ⁊ qui cõtinet irã capiẽte vrbẽ. Et iterũ. Longanimis
vir multus in prudẽtia: puſillanimis aũt valde inſipiẽs eſt. Cũ
ergo quis victus iniuria iracundie igne ſuccendit̃: nõ eã peccati

eius acerbitas illate cõtumelie extitiſſe credẽda eſt: ſʒ poti⁹ ma
niſeſtatio infirmitatis occulte ſm illã parabolã dñi ſaluatoris
Matth. 7. quã de duabus domib⁹ ponit: vna: q̃ fundata erat ſupra petrã: ꝛ
alia q̃ ſuper arenã. quib⁹ equalr̃ dicit pluuiarũ ac fluminũ vel tẽ
peſtatũ turbines irruiſſe: ſed illã q̃ in petre ſoliditate fundata eſt
nihil penitus detrimẽti ex illa tã violẽta colliſione ſenſiſſe: que
vero in arenarũ pendula mobilitate conſtructa eſt ſtatim fuiſſe
collapſam. Quã vtiq̧ apparet nõ ꝓpterea corruiſſe qꝛ imbrium
vel torrẽtiũ inundatione pulſata: ſed qꝛ ſup arenã imprudenter
eſt ſtructa. Non eñi in hoc differt a pctõre vir ſancti⁹: qꝛ nõ ſimi-
liter ꝛ ipſe temptet̃: ſed qꝛ hic etiã magna impugnatione nõ vin
cit̃: ille aũt etiã parua temptatione ſuperat̃. Neq̧ eñi eſſet vt di
ximus iuſti alicuius viri laudabilis fortitudo: ſi vinceret intẽ-
Jaco. 1. ptatus: cum vtiq̧ victoria locũ habere nõ poſſit abſq̧ aduerſi-
tate certaminũ. Beatus eñi vir qui ſuffert temptationẽ: qꝛ cũ ꝓ-
2. Cor. 12. batus fuerit accipiet coronam vite: quã repromiſit deus diligen
Hiere. 1. tibus ſe. Scdm apoſtolũ q̧ paulũ: virtus nõ in ocio atq̧ deli-
tijs: ſed in infirmitate perficit̃. Ecce enim inquit dedi te hodie
in ciuitatem munitã: ꝛ in columnã ferream: ꝛ in murũ ereũ: ſu-
per omnẽ terrã regibus iuda: principibus eius ꝛ ſacerdotibus
eius: ꝛ omĩ pplo terre: ꝛ bellabũt aduerſum te: ꝛ non preuale-
bunt: quia ego tecũ ſum vt eruam te dicit dominus.

De exemplo patientie cuiuſdam religioſe femine. Capitulum. xiiij.

Uius ergo patiẽtie volo vobis duo ſaltẽ exẽpla ꝓpone
b re: vnũ religioſe cuiuſdã femine: que patiẽtie virtutẽ tã-
ta auiditate ſectata eſt: vt non ſolũ temptationũ non vi
taret incurſus: ſed etiam occaſiones moleſtiarũ ſibimet ꝓcura-
ret: quib⁹ frequẽtius inſtigata non cederet. Hec nãq̧ cum alexã
drie cõmaneret: eſſetq̧ non obſcuris orta maiorib⁹: atq̧ in do-
mo que ſibi fuerat a parentibus derelicta: religioſe dño deſerui
ret: veniens ad beate memorie athanaſium epũm: precabat̃ vt
aliquaʒ ſibi alendã viduam daret: que eccleſiaſticis ſumptibus
paſcebat̃. Et vt petitionẽ eius verbis ipſius exprimamus: da in
quit mihi aliquã de ſororibus in qua repauſem. Sacerdos igi
tur cũ laudaſſet ꝓpoſitũ femine ꝙ eã ad opus miſericordie vidiſ
ſet eſſe prõptiſſimã: iuſſit ex omnibus eligi viduã: q̃ ꝛ honeſtate
morũ ꝛ grauitate ac diſciplina omnib⁹ preferret̃: ne forte deſide
riũ largitatis percipiẽtis vicio vinceret̃: ꝛ q̃ mercedẽ quereret
in egena: damnũ fidei prauis eius offenſa morib⁹ pateret̃. Cui
cũ domũ adducte oĩbus deſeruiret obſequijs: virtutẽ modeſtie
eius ac lenitatis experta: videnſq̧ ſe ab ipſa momẽtis ſingulis
gratiarũ actione ꝓ officio humanitatis honorari: poſt dies pau
cos ad memoratũ reuertit̃ ſacerdotẽ. rogauerã inquiẽs vt mihi
dari preciperes quã ego reficerẽ: ꝛ cui morigeris famularer ob-

ſequijs. Cūq; ille necdū ꝓpoſitū femine ac deſideriū intelligēs: eſtimaſſet petitionem eius diſſimulatione pꝛepoſiti fuiſſe neglectam: cauſaſq; moꝛe illius nō abſq; animi ſui cōmotione perquirēs: prius agnouiſſet boneſtioꝛem ei ceteris viduā deputatā: occulte precepit vt ea illi que eēt cunctis nequioꝛ traderetur: que ſcȝ vel iracūdia vel ritis vel violentia ſeu verboſitate atq; etiam vanitate cūctas quibus hec vitia dominarentᷣ excederet. Quā cū multo facilius inuentā ſibiq; traditā domi habere cepiſſet: atq; eadē ei diligētia qua pꝛioꝛi illi vidue vel etiam ſtudioſius miniſtraret: hoc ſolum ab ea pꝛo tātis obſequijs recipiebat gratie: vt indignis iugiter afficeretᷣ iniurijs: cōuicijs ꝙ ab ea exprobrationibuſq; cōtinuis vexaretᷣ: obijcientis ei ⁊ maledicis obtrectationibus increpātis: eo ꝙ ſe nō ad refrigeriū ſed potius ad cruciatū ⁊ cōtumeliaȝ ab epō popoſciſſet: magiſq; ſe de requie ad laboꝛē ꝙ de laboꝛe tranſtuliſſet ad requiem. Cum ergo aſſiduitas iurgioꝛū eo vſq; pꝛorumperet: vt ne ab iniectione quidē manuū pꝛocax mulier tēperaret: illa aūt humilioꝛis obſequij ingeminaret officia: nō furentem vincere renitendo: ſed ſemetipſam humilius ſubijciendo diſcebat: vt multimodis indignationibus laceſſita: iurgantis inſaniam humanitatis manſuetudine deliniret. Quibus ad plenū exercitijs confirmata: perfectāq; virtutem deſiderate patientie conſecuta: ad memoratum ſacerdotem: tam pꝛo electionis illius iudicio ꝙ etiam pꝛo beneficio exercitationis ſue: gratias relatura perrexit: eo ꝙ ſm deſiderium ſuū tandem ei magiſtrā patientie digniſſimam pꝛouidiſſet: cuius iniurijs iugibus: vt quodā paleſtre oleo quotidie roboꝛata: ad ſummam animi patientiam perueniret: tandem inquiens: dediſti mihi in qua repauſarem: nam illa pꝛioꝛ ſuis me potiꝰ honoꝛabat ac refrigerabat obſequijs. Hec de ſexu muliebꝛi dixiſſe ſufficiat: vt commemoꝛatione hac non ſolū edificemur: verumetiam confundamur: qui niſi fuerimus ad ferarum moꝛem retruſi in caueas cellularum: patientiam retinere non poſſumus.

De exemplo patientie Abbatis paſnutij. Ca. xv.

Unc aliud abbatis paſnutij pandamus exemplū. Qui
n in illius inſignis ⁊ vbiq; pꝛedicabilis ſcythice eremi: in qua nunc pꝛeſbyter eſt: ſecretis tanto ſtudio ſemper inſedit: vt ei ceteri anachoꝛete bubali cognomen indiderint: eo ꝙ ingenito: vt ita dixerim: deſiderio: ſolitudinis ſemper habitatione gauderet. Itaq; cū tante in puericia ſua eſſet virtutis ⁊ gratie vt etiā pꝛeclari ac ſummi id tempoꝛis viri: grauitatem eius ⁊ immobilem cōſtantiā mirarentᷣ: eumq; licet minoꝛ eſſet etate: pꝛo virtutū tñ merito ſenioꝛibus exequarēt: ſuoq; oꝛdini ducerēt inſerēdū: liuoꝛ ille qui aduerſum Ioſeph patriarchā fraternos quondā animos inſtigauit: quendā de numero fratrum

edacis zeli igne ſuccēdit. Qui vero quodā hac macula pulchri-
tudinē eius cupiēs deformare: hoc genus malignitatis excogi
tat: vt opoꝛtunitatē tēpoꝛis captaret: quo paſnuti⁹ ad eccleſiā
die dominico pceſſurus abeēt a cella. In quā furtim irruēs co
dicē ſuū inter eius plectas: quas de palmaꝝ foliis ſolebat inte
xere: latēter abſcondit: ac de concinnata factione ſecurus: ipſe
quoq; velut pure ac ſimplicis cōſcientie ad eccl'iam venit. Cūq;
celebrata omnis fuiſſ; ex moꝛe ſolēnitas: querelā ſancto iſidoꝛo
qui ante hūc paſnutiū eiuſdē eremi pſbyter fuit corā cūctis fra
tribus detulit: aſſerens ſibi codicē de cella furto fuiſſe ſublatū.
Que eius querimonia cū ita cūctoꝝ fratrū p̄cipueq; pſbyteri ani
mos pmouiſſet: vt quid primū ſuſpicarent quidve decernerēt
nō haberent: ſumma cūctis ammiratione pculſis: de tā inaudi
ti illic facinoꝛis nouitate: illeq̄ rē detulerat accuſatoꝛ vrgebat:
vt retētis in eccleſia oībus: miſſi electi: quiq; cunctoꝝ ſingilla-
tim fratrū cellulas ſcrutarent. Qđ cū trib⁹ ſenioꝛib⁹ a presby-
tero fuiſſet iniūctū: vniuerſoꝝ cubilia reuoluētes: ad extremū in
paſnutij cellula abſconditū codicē inter plectas palmaꝝ q̄s illi
ſyras vocāt: ſicut eū inſidiatoꝛ occuluerat: reppererūt. Quē cum
inquiſitores cōfeſtim ad eccleſiā delatū corā oībus ptuliſſent:
paſnutius licet de conſcientie ſue eſſet ſinceritate ſecurus: tū ve
lut qui furti crimen agnoſceret: ſatiſfactioni ſe totū tradēs: locū
pnie ſuppliciter poſtulauit: hoc verecundie ſue modeſtieq; pro
ſpiciens: ne ſi maculā furti verbis conaret abluere: inſup etiā
mendacij notaret nemine ſcʒ aliud q̄ id qđ inuentū fuerat ſuſpi
cante. Cūq; de eccleſia nō tā mēte deiectus q̄ iudicio dei fidens
protin⁹ abſceſſiſſet: pfuſis in oꝛōne iugiter lachꝛymis: triplica-
tiſq; ieiunijs: ſumma ſe etiā in cōſpectu hoīm mentis hūilitate
proſtrauit. Sed cū duab⁹ ferme hebdomadib⁹ ita ſe oī cōtritio
ne carnis ac ſpūs ſubieciſſet: vt die ſabbati vel dñico: nō ad pci
piendā cōmunionē ſacrā: ſed ad proſternendū ſe in limine eccle
ſie: atq; ad veniā ſuppliciter poſtulandā matutinus accurreret
nequaq̄ paſſus eſt eū occultoꝝ omniū teſtis ꝛ cognitoꝛ: vel a ſe
amplius conteri vel ab alijs infamari. Nā qđ ille inuentoꝛ ſce-
leris: rei ſue fur improbus: laudis aliene callidus infamatoꝛ:
nullo hominū teſte occulte cōmiſerat: p diabolū q̄ criminis ip-
ſius incētoꝛ fuerat: publicauit. Arrept⁹ nāq; diriſſimo demone
cūctas factionis occulte patefecit inſidias: criminationūq; ac
fraudū idē fuit proditoꝛ qui cōmentoꝛ. Ita autē ſpiritu illo im-
mundo grauiter diuq; vexat⁹ eſt: vt ne oꝛationib⁹ quidē ſctōꝝ
illic cōſiſtentiū: q̄ diuinoꝝ charīſmatū merito demonijs impera
bant: potuerit emūdari: ſed ne ipſi⁹ q̄dē iſidoꝛi pſbyteri gr̄a ſin
gularis: crudeliſſimū ab eo excluſerit vexatoꝛē. Cui tāta erat vir
tus dñi largitate collata: vt ne vſq; ad limina quidē eius quiſq̄
arrepticius qui tardius ſanaret aliq̄n pductus ſit: chꝛiſto hanc
adoleſcenti paſnutio gloꝛiā reſeruāte: vt illius tantū oꝛationi-

bus cui inſidiatus fuerat purgaretur: ⁊ cuius laudi aliquid mun
dus inimicus decerpere ſe poſſe crediderat: eius nomen procla
mans ⁊ delicti ſui veniã ⁊ finẽ ſupplicij pſentis acciperet. Hec
ergo ille in adoleſcentia ſua future indolis iã tũc indicia prefi-
gurãs: lineas quaſdã pfectionis illius q̃ erat maturitate etatis
augenda: adhuc in annis puerilib⁹ deſignauit. Si igitur ad cul
men virtutum eius volumus peruenire: talia nobis exordiorũ
fundamenta iacienda ſunt.

¶ De perfectione patientie. Cap. xvj.

d Uplex ſane ad narrationẽ facti hui⁹ cã me cõpulit. Pri
mũ vt hãc immobilitatẽ viri conſtantiãq; pẽſantes: quã
to minorib⁹ q̃ ille eſt appetit⁹ inimici impugnamur inſi-
dijs: tãto maiorẽ trãquillitatis atq; patiẽtie ſumam⁹ affectũ. De
inde vt firma definitione teneamus a tẽptationũ pcellis impu
gnationibuſq; diaboli tutos nos eẽ nõ poſſe: ſi omne pſidiũ pa
tientie nſe omnẽq; fiduciã: nõ in interioris hoĩs nſi virib⁹: ſed
in cellule clauſtris: aut in ſolitudinis receſſu: ſctõꝝ ve conſortio
vel cuiuſq; rei q̃ extra nos ſit: pſidio collocem⁹. Niſi eñ mẽtẽ no
ſtrã virtute pfectionis ſue ille firmauerit: q̃ in euãgelio ait. Re Luce. xvij.
gnũ dei intra vos eſt: fruſtra aerij hoſtis inſidias: aut auxilio
cohabitãtiũ hoĩm vĩcere: aut localib⁹ ſpacijs declinare: aut mu
nitione tectoꝝ excludere poſſe nos credim⁹. Nã cũ hec oĩa ſctõ
paſnutio nõ deeſſent: non tñ impugnationis aditũ aduerſus eũ
tẽptator inuenire nõ potuit: neq; illũ neq̃ſſimũ ſpũ: ſepta pietũ
aut eremi ſollitudo: aut tot in illa cõgregatione ſanctoꝝ merita
repulerũt. Sed q2 ſctũs dei famulus nõ in his q̃ extrinſec⁹ ſunt
ſed in ipſo occultoꝝ oĩm iudice ſpẽ ſui cordis affixerat: tãte im-
pugnationis machinis. nequaq̃ potuit commoueri. Econtra
ille quẽ ad tãtũ facin⁹ pcipitauit inuidia: nõne ⁊ ſolitudinis bñ
ficio: ⁊ munitione remotioris habitaculi: ⁊ btĩ iſidori abbatis
atq; pſbyteri aliorũq; ſctõꝝ conſortio fruebat᷑: ⁊ tñ q2 eũ ſupra
arenã repperit turbo diabolicus: nõ ſolũ impegit eius verũetiã
ſubuertit habitaculũ. Nõ ergo quietẽ noſtrã extrinſecus inqui-
ram⁹: nec oppitulari vitijs impatiẽtie noſtre alienã putemus
poſſe patientiã. Sicut enim regnũ dei intra nos eſt: ita inimici
hominis domeſtici eius. Nemo eñ mihi magis q̃ ſenſus me⁹: matth. x.
qui eſt mihi vere intim⁹ domeſtic⁹: aduerſat᷑. Et idcirco ſi fueri
mus ſolliciti: ab inteſtinis hoſtib⁹ liberari: ledi minime poteri
mus. Ubi eñ nobis nſi domeſtici nõ aduerſantur: ibi ⁊ regnum
dei trãquillitate mẽtis acq̃rit᷑. Nã ſi rõnẽ diligenter diſcutias: le
di ab hoĩe q̃uis malignãte non potero: ſi ipſe impacifico ad
uerſum me corde non dimicẽ. Si aũt ledor: non eſt vitiũ impu-
gnationis aliene: ſed impatientie mee. Sicut enim grauis ac
ſolidus cibus ſano vtilis: ita pernicioſus eſt egrotãti. Non aũt
ledere ſumentem poteſt: niſi ei ad nocendũ vires adiecerit perci

plentis infirmitas. Si vnq̄ ergo ſimilis inter fratres fuerit ob
orta temptatio: nequaq̄ a curſu trāquillitatis excuſſi: blaſphe-
mis ſecularīū obtrectationib⁹ additū referemus. Nec pverſos
atq̃ execrabiles quoſq̃ ſanctoꝝ viroꝝ numero inſertos latita
re miremur: q2 dū in huius ſeculi area cōculcamur atq̃ conteri-
mur: neceſſe eſt etiā paleas igni perpetuo deputādas: inter ele-
ctiſſima frumēta miſceri. Denique ſi vel ſathan inter archāgelos
vel iudā inter apoſtolos: vel nicholaū prauiſſime hereſeos in-
uētorē inter diaconos reminiſcamur electos: hoc qđ nequiſſimi
homines ſctōꝝ ordini deprehēdunt inſerti: mirū eſſe nō poterit
Nā licet hūc nicolaū quidā aſſerāt nō illū fuiſſe qui ad opus mi-
niſterij ab apl'is eſt electus: nihilominus tñ eū de illo diſcipulo
rum fuiſſe numero negare nō pñt: quos oēs tales tāq̃ pfectos
in tēpore illo fuiſſe manifeſtū eſt: quales nūc per paucos vix in
cenobijs inuenimus. Nō ergo ruinā illi⁹ ſupradicti fratris: qui
in illa eremo tā lugubri lapſus eſt caſu: neq̃ illā horribilē ma-
culā: quā tñ ille ingētibus penitentie lachrymis poſt diluit: ſed
beati paſnutij nobis proponamus exēpla. Nec ſubuerſione il-
lius deſtruamur: cui⁹ antiquū inuidie vitiū etiā auxit in peius
affectata religio: ſed huius humilitatem tota virtute ſectemur
quam non illi quies eremi, ſubito genuit: ſed inter homines ac-
quiſitam conſummauit atq̃ excoluit ſolitudo.

¶ De inuidie malo. Capitulum.xvij.

Sciendū ſane eſt: inuidie morbū difficilius ad medelā q̄
cetera vitia pueīre. Nā eū quē ſemel veneni ſui peſte cor
ruperit: pene dixerim carere remedio. Ipſa q̄ namq̄ eſt
Hiere. viij. lues: de qua figuraliter dicit p prophetā. Ecce ego mittā vobis
ſerpētes regulos quibus non eſt incantatio: ꝛ mordebunt vos.
Recte igit a pphēta mortiferis baſiliſci venenis morſus inui-
die cōparat: qua primus ille venenoꝝ oīum auctor ꝛ princeps
ꝛ perijt ꝛ pemit. Nā ante ſuus q̄ eius cui inuiderat interēptor:
priuſq̄ in holem mortis vir⁹ effunderet ipſe ſe pdidit. Inuidia
Sap. ij. eſt diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ: imitant autē illū qui
ſunt ex parte illi⁹. Sicut em̄ ille q̄ primus eiuſdē mali peſte cor
ruptus eſt nec medelā penitentie: nec fomentū alicuius curatio
nis admiſit: ita ꝛ hi q̄ eiſdē ſe pcutiēdos morſibus tradiderūt:
omnē opē ſcti incātatoris excludūt: q2 cū vtiq̄ nō culpa eoꝝ qui
bus liuēt, ſed proſperitate crucient: erubeſcētes ipſam prodere
veritatē: extrinſecus ſibi quaſdā ſupfluas ꝛ ineptas cauſas of-
fenſionis inquirūt. Quaꝝ q2 omnimodis falſe ſunt vana cura-
tio eſt: cū illud mortiferū virus qđ nolūt prodere: lateat in me-
dullis. De quibus alibi ille ſapientiſſimus competenter expreſ
Eccle. x. ſit. Si momorderit ſerpens non in ſibilo: non eſt abundantia

incantatori. Iſti enim ſunt taciti morſus quibus ſolis ſapien-
tium medicina nõ ſubuenit. Namvſqꝫ adeo incurabilis eſt iſta
pernicies: vt blandimentis exaſperetur: infletur obſequiis: mu
neribus irritetur: quia vt idem Salomon ait. Nihil ſuſtinet ze Puerb.vi.
lus. Quãto enim amplius alius: aut humilitatis ſubiectione:
aut patientie virtute: aut munificẽtie laude profecerit: tãto ille
maioribus inuidie ſtimulis incitatꝛ: qui nõ niſi ruinã aut mortẽ
eius cui inuidet cõcupiſcit. Deniqꝫ illoꝝ vndecim patriarchaꝝ
zelus intantũ nulla innoxii fratris ſubiectione potuit deliniri:
vt de his ſcriptura cõmemoret. Inuidebãt aũt ei frẽs ſui: eo ꝙ Gen.xxxvii
diligeret eũ pater ſuus: ⁊ nõ poterãt ei loq̇ quicꝗ̃ pacificũ: do-
nec zelus eoꝝ qui nulla germani obſequentis atqꝫ ſubiecti ſuſti
nuit blandimenta: mortẽ eius cupiẽs: vix poſſet vẽditionis fra
terne crimine ſatiari. Cunctis ergo viciis ꝑniciosiorem atqꝫ ad
purgãdũ difficiliorẽ eſſe cõſtat inuidiã: que ipſis remediis qui-
bus reliq̃ extinguũtꝛ: accẽditꝛ. Nã verbi gratia: q̇ damnũ ſibi illa
tum dolet: largitatis cõpenſatione curatꝛ: q̇ de illata indignatꝛ
iniuria: humili ſatiſfactione placatꝛ. Quid illi facias q̇ hoc ipſo
magis ꝙ te hũiliorẽ ac benigniorẽ ſentit: offenditꝛ: quẽ nõ ad ira
cũdiã cupiditates q̃ ꝑmio deliniũtꝛ: nõ iniurie leſio aut amor vl
tionis accẽdit. q̇ officioꝝ vincitꝛ blãdimẽtis: ſed ſucceſſus tantũ
aliene proſperitatis irritat. Quis aũt eſt q̇ ſe vt ſatiſfaciat in-
uidẽti: a bonis corruere: aut a ꝓſperis alienari: aut calamitate
aliq̃ optet inuolui. Quapropter ne totũ quicq̇d in nobis viuidũ
eſt ⁊ q̃ſi vitali vegetatione ſanctiſpũs animatꝛ: vno tãtũ huius
mali morſu baſiliſcus interimat: diuinũ cui nihil impoſſibile
eſt iugiter imploremꝰ auxiliũ. Cetera etenim venena ſerpẽtũ. i.
carnalia peccata vel vicia (quibus vt cito inuoluitꝛ ita facile ex
purgatꝛ hũana fragilitas) habẽt aliq̃ vulneꝝ ſuoꝝ in carne ve-
ſtigia: quibꝰ quãuis terrenũ corpus ꝑniciosiſſime cõtumeſcat: tñ
ſi tyriace remediũ: aut illã ſalutariũ verboꝝ medelã aliquis pi-
tiſſimus carminũ diuinoꝝ incãtator admonerit: ad ꝑpetuã aie
mortẽ pernicies virulenta non peruenit. Inuidie autẽ quaſi a re
gulo ſerpente effuſum virus: vitam ipſam religionis ac fidei
prius ꝙ̃ vulnus in corpore ſentiatꝛ: excludit. Non enim aduer-
ſus hoiem ſed plane aduerſus deũ blaſphemus extollitꝛ: qui ni-
hil in fratre aliud niſi bonũ; meritũ carpens: non hois culpam:
ſed dei tantũ iudicia reprehendit. Hec ergo eſt illa ſurſum germi
nãs amaritudinis radix: que ſe erigens ad ſuperna: in contume
liam ipſius qui bona homini confert tendit auctoris. Nec quẽ- Hiere.viii.
ꝙ̃ moueat ꝙ deus miſſurum ſe ſerpentes regulos: qui eos quo-
rum criminibus offenditur mordeant: comminatur. Nam licet
certum ſit deum auctorem inuidie eſſe non poſſe. equum tamen
⁊ diuino dignum iudicio eſt: vt dum bona data humilibus con
ferantur: ⁊ ſuperbis ac reprobis denegantur: eos qui ſecun-
dum apoſtolum tradi inꝰ reprobum ſenſum merentur: qua- Roma.i.

ſi ab ipſo miſſa pcutiat ꝛ cōſumat inuidia: ſm illud. Ipſi me ad emulationē irritauerūt in nō deū: ꝛ ego ad emulationē inducā eos in nō gentē. Hac beatus pyamon diſputatione deſideriū noſtrū quo de primis cenobij ſcholis ad ſcōm anachoreſeos gradū tendere ceperamus: ardētius inflammauit. Nā pmordia ſolitarie cōmorationis cui⁹ ſciam poſtea ſumus ſcythie plenius aſſecuti: ipſo primū imbuente percepimus.

¶ Explicit collatio abbatis Pyamon de tribus antiquis generibus monachorū ꝛ quarto nuper exorto.

¶ Incipit annotatio capitulorū collationis abbatis Joannis de fine cenobite et eremite.

Ca. j. De cenobio abbatis pauli: ꝛ patientia cuiuſdā fratris.
ij De humilitate abbatis Joānis ꝛ interrogatione noſtra.
iij Reſponſio abbatis Joannis cur eremum reliquiſſet.
iiij De virtute predicti ſenis quā in anachoretica exercuit diſciplina
v De commodis eremi.
vj De vtilitate cenobij.
vij Interrogatio de cenobij vel ſolitudinis fructu.
viij Reſponſio ſuper interrogatione propoſita.
ix De conſummata ac vera perfectione.
x De his qui imperfecti eremum petunt.
xj Interrogatio de remedio eorum qui cito de cenobijs diſcedunt.
xij Reſponſio quomō ſolitarius vitia ſua poſſit agnoſcere.
xiij Interrogatio quomō ſanari poſſit qui nō expurgatis vicijs ſolitudinem ingreſſus ſit.
xiiij Reſponſio ſuper eorum medicina.
xv Interrogatio an ita caſtitas ſicut ꝛ cetere paſſiones debeat explorari.
xvj Reſponſio quibus documentis poſſit agnoſci.

Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio abbatis Joānis de fine cenobite et eremite.

¶ De cenobio abbatis pauli: ꝛ patientia cuiuſdā fratris. Capitulum. j.

Poſt dies admodū paucos maioris doctrine deſiderio ptrahēte: rurſus ad abbatis pauli cenobiū ſumma ſpūs alacritate peruenimus: vbi licet plus ꝙ ducentorꝫ fratrū numerus moraretur: in honore tamen ſolemnitatis ꝙ id tpis agebatur: infinita quoqꝫ de alijs cenobijs monachorū turba conſluxerat. Nā pdioris abbatis ꝙ eidē cenobio

pꝛefuerat: anniuerſaria depoſitio ſolenniter curabat. Cuius cõ
uentus idcirco facimus mentionẽ: vt patientiã cuiuſdã fratris
q̃ ſub pñtia totius cõgregationis huius immobili ei⁹ claruit le-
nitate: breuiter pſtringamus. Nã licet alio huius opis tendat
intẽtio: vt ſcꝫ abbatis Joãnis: q̇ derelicta eremo jlli ſe cenobio
ſumma hũilitatis virtute ſubdiderat: pferamus eloquia: neq̃-
ꝙ tñ putamus abſurdũ: ſi abſq; vlla circũitione verboꝝ magna
vt credimus ſtudioſis q̇buſq; virtutũ edificatio cõferat. In in-
genti itaq; atrio ſub diuali illa monachoꝝ multitudine p duode
nariũ numerũ diſtinctis oꝛbibus cõſidẽte cũ q̇dã fratrũ ſuſceptũ
ferculũ paulo tardius intuliſſet: ſub occaſione iſtius tarditatis
p̄dictus abbas paul⁹ q̇ inter turbas miniſtrantiũ fratrũ ſollicitũ
cite diſcurrebat: exerta manu palma eũ ſub oĩum pcuſſit intuitu
ita vt ſonitus etiã auerſoꝝ vel longius cõſidentiũ aurib⁹ reſul-
taret. Hoc aũt idcirco ab eo factũ eſt: vt cũctis q̇ aderãt iuuenis
patiẽtiã patefaceret: ⁊ oẽs q̇ interfuiſſent tali ſpectaculo: mode-
ſtie erudirentur exẽplo. Quã maturo aũt ſenioꝛ fecerit conſilio:
res pbauit. Nam memoꝛabilis patientie iuuenis tãta id animi
lenitate ſuſcepit: vt nõ modo nullus fuerit ex eius oꝛe ſermo p
lapſus vel tenuiſſimũ murmur tacita labioꝝ agitatione ſignatũ
ſed ne ipſa q̇dẽ oꝛis modeſtia atq; trãquillitas: aut coloꝛ ſaltẽ
q̇ãtuluſcunq; mutatus. Qđ factum nõ ſolũ nobis, q̇ nuper de
ſyrie monaſterio veniẽtes: patiẽtie huius virtutẽ non tam eui-
dentibus pceperamus exemplis: ſed etiã cũctis q̇ experti taliũ
nõ erant ſtudioꝝ: ita mirum fuit vt etiã ſummis viris precipua
p hoc factũ cõferret inſtructio: ꝙ ſcꝫ etiã ſi patiẽtiã ei⁹ coꝛreptio
paterna non mouerat: ne ſpectaculũ quidẽ tante multitudinis
vllo vultum eius ruboꝛis tinxiſſet indicio.

De humilitate abbatis Joannis: ⁊ interrogatione noſtra. Capitulum .ij.

In hoc itaq; cenobio repperimus antiquiſſimũ ſenẽ noĩe
Joannẽ: cuius verba pariter ⁊ hũilitatẽ q̃ ſanctis oĩbus
pꝛeminebat: nequaq̃ ſilentio p̄tereunda cenſuimus: ſciẽ
tes eũ hac maxime pfectione viguiſſe: q̃ cũ ſit virtutũ omnium
mater ac totius ſpiritalis ſtructure fundamentũ ſolidiſſimũ: a
noſtris penitus exulat inſtitutis. Unde nõ mirũ eſt nec ad illo
rum ſublimitatem nos poſſe cõſcendere: qui nõ dicã vſq; ad ſe-
nectã ſub cenobij permanere nõ poſſumus diſciplina: ſꝫ vix bié
nio ſubiectionis iugum ferre cõtenti: ad p̄ſumptionẽ noxie li-
bertatis pꝛotinus euolamus: cũ tñ ipſo illo paruo tempoꝛe nõ
ſm illã diſtrictionis regulã: ſed p nñi arbitrij libertate vtcunq;
ſenioꝛis ſubijciamur imperio: vt nõ patiẽtie fructũ ediſcere: ſed
tẽpus adipiſcende licẽtie expectare videamur. Hũc igit̃ ſenẽ cũ
in abbatis pauli cenobio vidiſſemus: etatẽ pꝛimũ ⁊ gratiã viri
qua erat p̄ditus admirati: demiſſo in terrã vultu p̄cari cepimus

vt nobis pãdere dignaret̃ quã ob cauſam relicta eremi libertate ⁊ illa ꝓfeſſione ſublimi: qua eũ pre ceteris eiuſdẽ vite viris fa-ma celebrauerat: ſubire iugũ cenobij maluiſſet. Ille velut iparẽ ſe anachoretice diſcipline: ⁊ ſublimitate tante pfectionis indi-gnũ: ad iuniorũ ſcholas reuertiſſe dicebat: ſi tñ vel ipſorum in ſtitutaꝝ pfeſſionis meritũ poſſet implere. Cuius rñſionis hu militatem cũ refragatio noſtre deprecationis excluderet: ad ex tremũ ita exorſus eſt.

Reſponſio abbatis Joannis cur eremũ reliquiſſet. Capitulum.iij.

Anachoreticã diſciplinã quã me deſeruiſſe miramini: nõ ſolũ nõ reſpuo nec refuto: ſed tota potius veneratiõe cõ plector atq̃ ſuſcipio. In qua poſt triginta annos: quos in cenobij congregatione trãſegeram: ita alios viginti expleſſe me gaudeo: vt inter illos q̃ eam vel mediocriter appetebãt: non vſq̃quaq̃ ſegnicie denotarer. Sꝫ qꝛ deguſtata eius puritas: ſollicitudine interdũ carnaliũ rerũ interpolata ſordebat: recur-rere ad cenobiũ cõmodius viſum eſt: vt̃ prõptior arrepti pla-nioris ꝓpoſiti cõſummatio ſequeret̃: ⁊ minus de p̃ſumpta ſub limioris ꝓfeſſionis difficultate periculũ. Meli⁹ eñ eſt deuotũ in minorib⁹: q̃ indeuotũ in maioribus ꝓmiſſionib⁹ inueniri. Et idcirco ſi q̃d elatius immo liberius fortaſſe ꝓtulero. q̃ſo vt nõ iactãtie vicio ſed edificationis vr̃e deprõptũ ſtudio cẽſeatis: qꝛ vobis tã ſtudioſe querentibus: nihil de veritate exiſtimo ſub trahendũ. Arbitror eñ inſtructionis vobis aliq̃d poſſe cõferri ſi pauliſper hũilitate ſepoſita ſimpliciter omnẽ ꝓpoſiti mei pa-tefecero veritatẽ. Cõfido eñ qꝛ nec apud vos de libertate dictoꝝ cenodoxie notã: neq̃ apud cõſcientiã meã de ſuppreſſione veri-tatis quiddam mendacij crimen incurram.

De virtute predicti ſenis qua in anachoretica exer cuit diſciplina. Capitulum.iiij.

Hiere.17. Si q̃s igit̃ ſecretis eremi delectatus obliuioni tradere po tuit hũana conſortia: ac ſm hieremiã dicere. Et diẽ hoĩs nõ deſideraui: tu ſcis: ego quoq̃ id dño ſuã grãm largien tẽ vel aſſecutum vel certe aſſequi annixum fuiſſe me fateor. Itaq̃ pio dñi nr̃i munere memini me in huiuſmõi raptũ freq̃ẽter ex-ceſſum: vt obliuiſcerer me ſarcia corpee fragilitatis indutũ: mẽ-tẽq̃ meã ita oẽs exteriores ſenſus ſubito reſpuiſſe: ⁊ a cunctis materialib⁹ reb⁹ oĩmodis exulaſſe: vt neq̃ oculi neq̃ aures mee ꝓprio fungerent̃ officio: ⁊ ita diuinis meditationibus ac ſpiri-talibus theorijs animus replebat̃: vt ſepe ad veſperã cibũ me ꝑcepiſſe neſcirẽ: ac ſeq̃ẽti die de heſterna abſolutione ieiunij pe-nitus dubitarẽ. Ob quã etiã cauſam ſeptẽ dierũ cibus: hoc eſt ſeptem parimaciorum paria ſequeſtratim in ꝑcherio. i. ad ma-

menſem ſportã die ſabbati reponunt: vt refectio ꝑtermiſſa non lateat. Qua cõſuetudine illius quoq; obliuionis error excludit vt expletũ hebdomade curſum: ac ſolẽnitatẽ diei ipſius reuolutã: finitus panũ indicet numerus: feſtiuitaſq; diei ſacre ⁊ cõgregationis ſolẽnitas ſolitariũ latere nõ poſſit. Qḋ ſi etiã hũc ordinẽ ille quẽ ꝓdiximus mẽtis exceſſus forte turbauerit: nihilominus quotidiani operis modus: dierũ numerũ ſignãs: arcet errorẽ. Et vt ceteras eremi virtutes ſilentio ꝑtermittã: nõ eñi eſt nobis de earꝫ nũeroſitate ac multitudine: ſed⁹ de ſolitudinis ac cenobij fine tractãdũ: cauſas potius ob quas illã deſerere maluerim: quas etiã vos agnoſcere voluiſtis: breuiter explicabo: oẽſq; illos quos enũeraui ſolitudinis fructus quibus e diuerſo ſublimioribꝰ meritis duxeri poſtponẽdos: breui oratione ꝯſtringã.

De cõmodis eremi. Capitulum.v.

q Uãdiu igit raritas eorũ q̇ in eremo tunc tp̄is morabant libertatẽ nobis largiẽdo diffuſiore ſolitudinis vaſtitate blandita eſt: q̇ꝺdiu maioribus remoti ſecretis frequentiſſime ad celeſtes illos rapiebamur exceſſus: nec tãta viſitantium fratrũ irruẽs multitudo: parãda hũanitatis neceſſitate: ſenſus noſtros ingentiũ curarũ diſtentionibus aggrauabat ſolitudinis plane tranquilla ſecreta: ⁊ illã cõuerſationẽ angelice beatitudini cõparãdã. inſatiabili deſiderio ac toto animi ardore ſectatus ſum. Sed cũ maior vt dixi numerus fratrũ: habitationẽ illius ſolitudinis cepiſſet expetere: ⁊ coãguſtata vaſtioris eremi libertate: nõ mõ ignẽ illũ diuine cõtemplationis frigeſcere feciſſet: ſꝫ etiã multimodis mentẽ carnaliũ rerũ vinculis impediret: elegi huius diſcipline vtcũq; implere propoſitũ: q̇ꝺ in illa tam ſublimi ꝑfeſſione carnaliũ neceſſitatũ ꝓuiſione torpere: vt ſi mihi illa libertas ac ſpiritales denegant exceſſus: abiecta tñ craſtina dei penitus ſollicitudine: euãgelici me ꝑcepti cõſummatio cõſolet ⁊ id qḋ mihi de illa theorica ſublimitate ſubtrahit: hac obediẽtie ſubiectiõe recõpenſet. Miſerũ nãq; eſt cuiuſlibet artis ac ſtudij diſciplinã quẽpiã profiteri: ⁊ ad ꝑfectionẽ eiꝰ minime ꝑuenire.

De vtilitate cenobij. Capitulum.vj.

q Uamobrẽ q̇ꝺtis nunc in hac cõuerſatiõe ꝑfruar cõmodis breuiter explicabo vos vtrũ illa ſolitudinis lucra his beneficijs valeant cõpenſari: digeſta narratione ꝑpendite ꝑ quã etiam hoc probare poſſibile eſt: vtrũ faſtidio an deſiderio illius ſolitarie puritatis his maluerim cenobij anguſtijs coartari. In hac igit cõuerſatione diurni op̄is nulla ꝓuiſio eſt: vẽditionis vel coemptionis nulla diſtẽtio: nõ animi panis ineuitabilis cura: nõ ſollicitudo corꝑaliũ rerũ: q̄ nõ tñ proprijs: verũ etiã multorꝫ aduenientiũ vſibus neceſſaria ꝑparant poſtremo nulla arrogantia laudis hũane q̄ immũdior his oĩbus in cõſpectu dei: etiã magnos eremi labores frequẽter euacuat. Uerum vt in

Illa anachoretica diſciplina illos elationū ſpiritaliū fruct⁹ ⁊ exi-
tiabilis cenodoxie picula pterea: ad hoc generale cūctoꝝ pōd⁹.i.
cōmunē pandi:vict⁹ ſollicitudinē reuertamur: q̄ eo vſq̧ menſurā
nō dico illi⁹ antiq̄ diſtrictionis excellit: q̄ vſuz olei penit⁹ neſcie-
bat: ſʒ ne hac q̄dem nr̄i tp̄is remiſſione cepit eſſe contenta: in q̄
vno olei ſextario itidēq̧ lēticule modio aduenientiū vſib⁹ ꝑpa-
to: toti⁹ annue refectiōis explebant̄ officia: ita vt duplicato nūc
ac triplicato modio: neceſſitas victualis vix q̄at expediri. Et
intm̄ apud nōnullos vis noxie huius remiſſionis increuit: vt
aceto amurcaq̧ pmixtis: nō illā vnam olei admiſceant guttam
quā predeceſſores noſtri: q̄ eremi inſtituta maiore abſtinētie vir-
tute ſectati ſunt: repellēde iſti cenodoxie gratia inſtillare conſue-
uerāt: ſed infringentes egyptiacū ꝑ ſalibus caſeuʒ: plus olei q̄
neceſſe eſt ſupfundāt: ⁊ ita duos cibos ꝓpria ſuauitate diſtin-
ctos: qui ſingillatim diuerſoq̧ tp̄e monachum reficere iocū diſſi-
me poterāt: ſub vnius ſaporis oblectatione pcipiāt. Intm̄ ſane
ἀλχή hec alkekreſis.i.materialiū rerū poſſeſſio ſupercreuit: vt ſagum
χρήσιο q̄ʒ quod abſq̧ verecūdia referre non poſſum: ſub obtētu huma-
nitatis ac ſuſceptionis huius anachorete in ſuis habere cellu-
lis ceperint: vt illa ptermittā: quibus attonita aīa: ac ſpiritali-
bus theorijs ſemp intēta: ſpecialius ingrauat̄: cōcurſus: ſcʒ fra-
trum: ſuſceptionis quoq̧ ac deductionis officia: mutuas viſita-
tiones diuerſarūq̧ cōfabulationū atq̧ occupationū intermina-
bilē curā: q̄rū etiā illo tp̄e quo hec vident̄ impedimēta ceſſare:
tamē animū cōſuetudinarie inquietudinis aſſiduitate ſuſpēſuʒ
expectatio ipſa diſtēdit. Atq̧ ita fit vt anachoreſeos illa liber-
tas huiuſcemodi nexibus impedita: ad illam cordis ineffabilē
alacritatē ꝑpedito non pueniat aſcenſu: ac fructū eremitice ꝓfeſ-
ſionis amittat. Qui ſi mihi in cōgregatione nunc atq̧ in turbis
ſito fuerit denegatus: ſaltē q̄es aīe cordiſq̧ tranquillitas: omni-
bus occupationib⁹ abſoluta nō deerit. Queniſi illis quoq̧ qui
in ſolitudine cōmorant̄ ꝑſto fuerit: labores q̄dē anachoreſeos
ſuſtinebūt: fructu vero ipſius fraudabunt̄: qui nō niſi q̄eta mē-
tis ſtabilitate cōquiritur. Poſtremo etiam ſi mihi in cenobio cō-
ſtituto ab illa puritate cordis aliquid fuerit imminutū: ero ſoli-
us euāgelici ꝑcepti cōpenſatione contētus: quod certum eſt om-
nibus illis eremi fructibus nō poſſe poſtponi: vt ſcilicet de cra-
ſtino nihil cogitem: ⁊ vſq̧ ad finem ſubiectus abbati: illū aliq̄-
Phil.2. ten⁹ videar emulari de quo dicit̄. Humiliauit ſemetipſum factus
obediēs vſq̧ ad mortem: merearq̧ illius verbum humiliter di-
Joh.6. cere. Quia non veni facere voluntatem meam: ſed voluntatem
eius qui miſit me patris.

Interrogatio de cenobij vel ſolitudinis fructu. Capitulum.vij.

G Ermanus. Quia te vtriuſq; pfeſſionis non quemadmo
dū multos principia tantūmō cōtigiſſe: ſed ipſa faſtigia
conſcendiſſe manifeſtū eſt: quiſnā cenobite quis eremite
ſit finis optam⁹: agnoſcere. Nulli nāq; dubium eſt neminem de
his vel fidelius poſſe vel plenius diſputare: ꝙ illū qui vtramq;
pfectionem longo vſu ꝛ magiſtra experientia conſecutus: meri
tum earū ac finē veridica poteſt inſinuare doctrina.

¶ Reſpōſio ſup interrogatiōe ꝓpoſita. Capitu. viij.

I Oannes. Unū eundēq; hominem in vtraq; profeſſione
pfectū eſſe non poſſe: abſolute ꝓnunciare potuiſſem: ni
ſi me paucorum admodū retardaret exemplū. Magnū
ſiquidē eſt in ꝗlibet eaꝝ cōſummatū quempiā reperiri: ꝙto ma
gis ad plenū vtrāq; pficere: arduū ac pene: vt ita dixerim: homi
ni impoſſibile eſſe pſpicuum eſt. Quod tamen ſiquando ꝓuene
rit: nō ſtatim ad generalem formulam referri poteſt. Non enim
aperte minima. i. de conſideratiōe paucorū ſed de his que mul
torū: immo omniū ſubiacent facultati: vniuerſalis eſt regula p
ponenda. Si q̄ vero rariſſime atq; a pauciſſimis obtinent̄: ac
poſſibilitatē cōmunis virtutis excedunt: velut ſupra cōditionē
humane fragilitatis naturāq; conceſſa: a ꝓceptis ſunt generali
bus ſequeſtranda: nec tam p exēplo ꝙ pro miraculo referenda.
Quamobrem id qđ inquiritis ſm mediocritatē ſenſus mei bre
uiter intimabo. Finis quidem cenobite eſt: omnes ſuas morti
ficare ꝛ crucifigere volūtates: ac ſꝫ euangelice pfectionis ſaluta Mat. 6.
re mandatum nihil de craſtino cogitare. Quā pfectionē ꝓrſus
a nemine niſi a cenobita impleri poſſe: certiſſimū eſt. Quem virū
Eſaias propheta deſcribēs: ita beatificat atq; collaudat. Si
auerteris a ſabbato pedem tuū: facere voluntatē tuam: in die Eſa. 58.
ſancto meo: ꝛ glorificaueris eū dum non facis vias tuas: ꝛ non
inuenitur voluntas tua vt loquaris ſermonē tunc delectaberis
ſuper dominū: ꝛ ſuſtollam te ſuper altitudinē terre ꝛ cibabo te
hereditate iacob pr̄is tui. Os eñi domini locutum eſt. Eremite
vero perfectio eſt: exutam mentem a cunctis habere terrenis eā
q; quātū hūana imbecillitas ſinit vnire cū chriſto. Quē virum
hieremias ꝓpheta deſcribens. Beatus inquit vir q̄ tulit iuguꝫ Thren. 3.
ab adoleſcentia ſua ſedebit: ſolitarius ꝛ tacebit: quia leuauit ſe
ſup ſe. Pſalmiſta quoq;. Similis factus ſum pellicano ſolitu-
dinis. Uigilaui ꝛ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Ad Pſ. 101.
hunc igit̄ finem quem vniuſcuiuſq; profeſſionis eſſe predixim⁹
niſi eoꝝ vterq; peruenerit: fruſtra ꝛ ille cenobij ꝛ iſte anachore
ſeos expertit diſciplinā. Neuter eñi ꝓ tutē ſue pfeſſionis iplenit.

¶ De cōſummata ac vera pfectione. Capitulum. ix.

S Ed hec meeretike. i. nō integra ꝛ in omnib⁹ cōſummata
perfectio: ſꝫ ps pfectionis eſt. Rara eſt ergo ꝛ pauciſſi
mis dono dei conceſſa perfectio. Is etenim vere ꝛ non

ex pte pfect⁹ eſt: qui ⁊ in eremo ſqualorẽ ſolitudinis: ⁊ in cenobio infirmitates fratrum equali magnanimitate ſuſtentat. Et ideo in vtraq₃ pfeſſione per omnia cõſummatũ inueniri difficile eſt: quia nec anachoreta altemoſinen.i.contẽptũ ac priuationem materialiũ rerũ: nec cenobita theoricã ad integrũ põt aſſequi puritatẽ: licet vtrũq₃ pfecte abbatem moyſen atq₃ paſnutiũ duoſq₃ macharios nouerim poſſediſſe. Qui ita erant in vtraq₃ pfeſſione pfecti: vt cum vltra omnes eremi accolas ſecedentes inſatiabiliter ſecreto ſolitudinis paſcerent: q̃tumq₃ in ipſis erat nequaq̃ inquirerent hũana cõſortia: tñ ita frequentiã ac fragilitates ad ſe concurrentium ſuſtinebãt: vt cũ ad eos viſitationis vel profectus gratia innumera fratrũ multitudo cõflueret: tam lõgẽ pene ſuſceptionis inquietudinẽ immobili patientia tolerãtes: nihil aliud vel didiciſſe vel exercuiſſe omni vite ſue tempore crederent: q̃ vt cõmunibus tantũ aduenientium officijs deſeruirẽt: ita vt apud cunctos eſſet ambiguum: in qua potiſſimũ profeſſione eorũdẽ maior eſſet induſtria.i.vtrũ in illa eremitica puritate: an in iſta conuerſatione cõmuni: magnanimitas eorũ mirabilius aptaretur.

De his qui impfecti eremũ petunt. Capitulum.x.

Olent aũt nõnulli ita diuturno ſilẽtio ſolitudinis efferari: vt prorſus hominũ conſortia perhoreſcant: ⁊ cu₃ vel paululum a ſecreti ſui cõſuetudine: interueniente fratrũ viſitatione deceſſerint: notabili mentis angore ⁊ euidẽtib⁹ puſillanimitatis inducijs eſtuare. Qđ vel maxime his euenire conſueuit: q̃ non perfecte in cenobijs inſtituti: nec excoctis prioribus vitijs: ad ſolitariã ſe vitã immaturo deſiderio tranſtulerunt. Qui in vtrãq₃ ptem imperfecti ſemp ac fragiles: quorũq₃ aura cõmotionis impulerit: inclinant. Nam queadmodũ cõſortio vel interpellatione fratrũ impatienter eſtuant ita in ſolitudine cõſiſtẽtes ei⁹ ipſius qđ expetunt ſilẽtij non ferunt vaſtitatem: q̃ppe q̃ ne ipſam quidem rationem norunt: cuius cauſa deſiderari vel expeti debeat ſolitudo: ſed hanc eſſe virtutis ac pfeſſionis huius exiſtimant ſummã: vt fratrũ cõſortia declinantes: humanos tantummodo refugiant ac deteſtentur aſpectus.

Interrogatio de remedio eorum qui cito de cenobijs diſcedunt. Capitulum.xj.

Ermanus. Quo ergo vel nobis vel ceteris qui eiuſdem fragilitatis ac menſure ſunt remedio poterit ſubueniri: qui in cenobialibus diſciplinis tenuiter inſtituti: ante expulſionẽ omniũ vitiorũ habitationem ſolitudinis cepim⁹ affectare: vel quo pacto imperturbate mentis conſtãtiam: ⁊ immo

bilem patientie poterim⁹ apprehendere firmitatē: q̄ ipſas quodāmodo ſcholas ⁊ exercitationis huius paleſtrā: in qua ad plenum erudiri ac perfici principia nr̄a debuerāt intempeſtiue intermiſſa cenobij ꝯgregatiōe dereliquim⁹. Qualiter ergo nūc ſolitarie cōmorātes: pfectionē lōganimitatis ac patiētie ꝯſeq̄mur: vel quēadmodū has ſibi ineē vel deeſſe ꝟtutes exploratrix internoꝝ motuū ꝯſciētia dep̄hendet: ne forte quia ab hominū conſortio ſegregati: nullis eorundē irritationib⁹ ꝓuocamur falſa eſtimatione decepti: trāquillitatem mentis nos immobilem poſſidere credamus.

¶ Reſponſio quomodo ſolitari⁹ vitia ſua poſſit agnoſcere. Capitulum .xij.

Ioannes. In veritate q̄rētibus medicinā: remedia curationū ab illo veriſſimo aiarum medico deeſſe non poſſunt: his preſertim q̄ valitudines ſuas: non deſperando aut negligēdo contempſerint: nec vulnerum ſuoꝝ pericula celauerint: aut medelā penitentie procaci mente reſpuerint: ſʒ ꝑ lāguoribus ignorantia vel errore vel neceſſitate contractis: humili tandē cautela ad celeſtem medicū mente confugerint. Ideoq̄ꝫ noſſe debemus: ꝙ ſi ad ſolitudinē vel ad abdita loca nondū curatis vitijs ſecedam⁹: effectus eorum tantummō reprimat̄: nō extinguat̄ affect⁹. Latitat em̄ intra nos: immo etiā ſerpit radix omniū q̄ extirpata non fuerint peccatoꝝ: quam adhuc in nobis viuere his dep̄hendimus indicijs. Uerbi gratia. Cum in ſolitudine conſtituti: aduentū fratrū vel breuiſſimā eoꝝ morā cum quadam eſtuantis animi anxietate ſuſcipimus: ineſſe adhuc in nobis viuaciſſimum impatientie fomitē nouerimus. Cum vero cuiuſq̄ꝫ fratris ſperamus aduentum: ſi eo ꝑ neceſſitate aliqua paululum forſitan demorante vel tacita indignatione iam eius culpauerimus tarditatē ⁊ mentē noſtrā immodice expectatiōis ſollicitudo turbauerit: ire atq̄ꝫ triſtitie manifeſte in nobis vitia reſidere cōſcientie noſtre ꝓbauit examen. Item ſi fratre vel codicem ad legendū vel quālibet aliam ad vtendū ſpeciē poſtulāte: aut nos illi⁹ petitio cōtriſtauerit: aut illum negatio noſtra repulerit: dubiū nō eſt nos adhuc auaritie ſeu philargyrie laq̄is compediri. Quod ſi recordationem femine nobis vel cogitatio ſubita vel ſacre ſeries lectionis attulerit: ⁊ in ea quadā nos ſenſerimus titillatione pulſatos: ſciamus necdū extinctū in mēbris noſtris fornicatiōis ardorē. Si vero de cōparatiōe diſtrictionis nr̄e ⁊ remiſſionis aliene: vel tenuiſſima mētē nr̄am tēptarit elatio: certum eſt dira nos ſuperbie peſte corruptos. Cū hec ergo in corde noſtro dep̄hēderim⁹ vitioꝝ indicia: manifeſte cognoſcam⁹ nobis nō affectū ſʒ effectū deeſſe pcti. Que vtiqꝫ paſſiones ſi nos q̄nqꝫ cōuerſationi miſcuerim⁹ hūane: ptinus de cauernis noſtroꝝ ſenſuū ꝓcedentes probant ſe non tunc primum

cū eruperint naſci: ſed tunc demū quia diu latuerint publicari. Et ita vniuſcuiuſq; vitij radices ineſſe deſixas ſibi certis indicijs etiam ſolitarius deprehēdit: quiſq; puritatē ſuā nō hominibus oſtentare: ſed illius cōſpectui inuiolatā ſtuduerit exhibere: quem latere omnia cordis arcana non poſſunt.

Interrogatio quomodo ſanari poſſit qui non expurgatis vitijs ſolitudinē ingreſſus ſit. Capi.xiij.

Ermanus. Argumēta quibus infirmitatū indicia colliguntur: ⁊ rationē diſcernendarū egritudinū: id eſt quo pacto/vitia q̄ celant in nobis valeāt deprehendi: lucide
g
ſatis aperteq; percepimus. Offitia ſiquidem quotidiana experientia ac diuturnis noſtrorum motibus cogitationum ita vt dicta ſunt intuemur. Supereſt igitur vt quēadmodū probationes cauſeq; morborū euidentiſſima nobis rōne patefacte ſunt: ita etiā curationum medela monſtretur. Nulli namq; dubiū eſt illū poſſe recitiſſime de remedijs malarum valitudinū diſputare qui earum prius cauſas atq; origines egrotantiū conſcientia atteſtante deprehenderit. Itaq; licet doctrina beatitudinis tue vulnerū noſtrorum arcana nudauerit: quo fit vt ſperare aliquid etiam de remedijs audeamus: quia tam euidens declaratio morbi ſpem remedij pollicetur: tamen quia primum vt ais in congregationibus initium ſalutis acquiritur: ⁊ ſani in ſolitudine eſſe non poſſunt: niſi quos prius cenobiorum medicina ſanauerit: pernicioſa rurſum deſperatione concidimus: ne forte qui imperfecti cenobiū reliquimus: nequaq̄ iam perfecti eſſe in eremo valeamus.

Reſponſio ſuper eorum medicina. Capi.xiiij.

Oannes. De morborū ſuorum curatione ſollicitis: re-
i
medium ſalutare deeſſe non poterit: ⁊ idcirco eodē modo quo vniuſcuiuſq; vitij deprehenduntur indicia: etiam remedia ſunt querenda. Nā quemadmodū ſolitarijs humane cōuerſationis vitia diximus nō deeſſe: ita virtutum ſtudia ⁊ inſtrumenta ſanitatū: omnibus etiā ab humana cōuerſatione diſcretis poſſe ſuppetere non negamus. Cum ſe igitur impatientie ſiue ire perturbationibus incurſari: illis que ſupra oſtendimus indicijs vnuſquiſq; deprehenderit: cōtrarijs ſemetipſum ſemper obiectionibus exerceat: ⁊ propoſitis ſibi multimodis iniuriarū diſpendiorūq; generibus velut ab alio ſibimet irrogatis: aſſuefaciat mentē ſuam omnibus que inferre improbitas poteſt: perfecta humilitate ſuccumbere: atq; aſpera ſibi queq; ⁊ intolerabilia frequenter opponens: quanta eis cōcurrere debeat lenitate omni iugiter cordis contritione meditetur. Et ita reſpiciēs ad illas ſanctorū omniū ſiue ipſius dn̄i paſſiones: vniuerſa nō ſolum conuitiorū ſed etiam penarum genera: inferiora meritis ſuis eſſe pronuncians: ad omnē ſe dolorū tolerantiā preparabit. Cunq; aliquando ad cetus fratrum aliqua fuerit inuitatione re

vocatus: quod non poteſt vel raro etiam diſtrictiſſimis eremi
accolis non prouenire: ſi mentem ſuam etiam pro leuibus qui-
buſcꝫ rebus deprehenderit tacite fuiſſe commotam: vt quidam
occultorum motuum ſeueriſſimus cenſor: mox ſibi illa duriſſi-
ma iniuriarum genera quibus ad perfectam tolerantiā ſemet-
ipſum quotidianis meditationibus exercebat: exprobret: atcꝫ
ita ſe obiurgans ⁊ increpans alloquatur. Tu ne ille es bone vir:
qui dum te in illa ſolitudinis tue exerceres paleſtra: omnia ſu-
peraturum mala conſtantiſſime preſumebas: qui dudū cū tibi
non ſolū ſummas conuitiorum acerbitates: verumetiā intolerā-
da ſupplicia ipſe pponeres: ſatis validum atcꝫ ad oēs pcellas
immobilē te credebas. Quō inuicta illa patientia tua: leuiſſimi
verbi pluſione confoſſa eſt? Quō domū tuā ſuper illā ſolidiſſi-
mā petrā tanta vt tibi videbatur mole conſtructam: leuis aura
cōmouit? Ubi eſt illud qđ inani fiducia bellū in pace deſiderās
pclamabas? Paratus ſum ⁊ nō ſum turbatus vt cuſtodiā man- Ps. 118.
data tua. Et cū ppheta ſepe dixiſti. Proba me dn̄e ⁊ tempta me Ps. 25.
vre renes meos ⁊ cor meū. Et. Proba me dn̄e ⁊ ſcito cor meum. Ps. 138.
interroga me ⁊ cognoſce ſemitas meas: ⁊ vide ſi via iniquitatis
in me eſt? Quomodo ingentem certaminis apparatū exigua ho-
ſtis vmbra cōterruit? Tali ergo ſemetipſum compunctionis ani-
maduerſione cōdemnās: multā animi ſui cōmotiunculā eſſe nō
ſinat: ſed artiore carnē ſuā ieiunij ac vigiliarū correptione caſti-
gās: ac iugib⁹ cōtinētie penis culpā ſue mobilitatis excruciās:
id qđ ad plenū excoquere in cenobij cōuerſatione debuerat: in
ſolitudine cōſtitutus hoc exercitatiōis igne cōſumat. Illud ſane
ad obtinendā iugē ac ſtabilē patiētiā cōſtāter atcꝫ immobilr eſt
tenendū. nō licere nobis quibus lege diuina nō ſolū vitio iniu-
riarū ſed etiā memoria phibetur: cuiuſlibet detrimēti vel irrita-
tionis obtētu ad iracūdiā cōmoueri. Qđ eñ anime grauius pōt
euenire diſpēdiū: qꝫ vt per cōmotionis ſubitā cecitatē veri atcꝫ
eterni luminis claritate puata: ab illius q̄ mitis ⁊ hūilis eſt cor-
de cōtemplatiōe diſcedat? Quid ergo pniciōſius: q̄dve deformi⁹
qꝫ vt q̄s honeſtatis iudiciū ⁊ regulā ac diſciplinā recte diſcretio-
nis amittat: ⁊ ea ſanus ac ſobrius perpetret: q̄ nec temulentus
quidē quis ac ſenſu indigēs veniabilr admiſiſſet? Hec ergo ⁊ his
ſimilia detrimēta quiſcꝫ perpenderit: nō ſolū vniuerſa dānorū
genera: ſꝫ etiā iniuriarū atcꝫ penarū quecūcꝫ poſſunt a crudeliſſi-
mis irrogari: facili ſuſtētatiōe deſpiciet: nihil diſpēdioſius ira-
cūdia: nec pcioſius animi trāquillitate: ac ppetua cordis ſui iu-
dicās puritate. Ob quā nō ſolū carnaliū ſed ⁊ illarū q̄ ſpiritua-
les videntur rerū ſpernēda ſunt cōmoda: ſi alias acquiri vel pfici
niſi cū huius tranquillitatis perturbatione non poſſunt.

Interrogatio an ita caſtitas ſicut ⁊ cetere paſſio-nes debeant explorari. Capitulū. xv.

g Ermanus. Sicut ceterorum vulnerū: id eſt: ire: triſti-
cie: impaciencie: per obiectionē cōtrariarū rerū medela
monſtrata eſt: ita etiā cōtra ſpiritū fornica:ionis qđ cu-
rationis genus nos oporteat adhibere: volumus edoceri id eſt
vtrum etiā concupiſcētie ignis ꝓpoſitis ſicut illic maioribus ir-
ritationū augmētis poſſit extingui: qđ ſatis caſtitati credimus
eſſe cōtrariū: ſi nō ſolum exaggerent in nobis libidinis incētiua
ſed vel preterenunte mentis oculo perſtringentur.

¶ Reſponſio quib⁹ documētis poſſit agnoſci. C.xvi.

i Oannes. Queſtionē que etiā tacētibus vobis narratio-
nē noſtrā fuerat ſecutura: ſagax interrogatio veſtra ꝑue-
nit: et idcirco efficaciter eā ſenſibus veſtris cōcipiendā
eſſe nō ambigo: quando quidem inſtitutionem noſtram acumen
veſtri preceſſit ingenij. Sine labore em̄ cuiuſlibet queſtiōis di-
lucidatur obſcuritas: cum abſolutionē eius anticipans inqui-
ſitio: quo ducenda eſt antecedit. Itaqꝫ remedijs quidem illorū
que ſupra diximus vitiorū: nō ſolum nihil officiunt: verūetiam
multum cōferunt humana cōſortia. Nam frequentia impatiētie
ſue crebrius patefacta: quāto magis aſſiduū ſuperatis dolorem
cōpunctionis intulerint: tanto velociorem laborantibus confe-
runt ſanitatē. Ob quod etiam in ſolitudine conſiſtentes: cum ir-
ritationum fomes atqꝫ materia ab hominibus nō poſſit exurge-
re: tū earundē incitamēta debemus etiā ex induſtria retractare:
vt aduerſus ea iugi cogitationū colluctatiōe pugnātibus nobis
medela promptior cōferatur. Cōtra fornicationis vero ſpiritū
diuerſa ratio et diſpar eſt cauſa. Nā quēadmodū corpori vſus li-
bidinis carnaliſqꝫ vicinitas: ita etiā menti memoria eius eſt peni-
tus ſubtrahēda. Satis em̄ pernicioſū eſt adhuc infirmis egriſ-
qꝫ pectorib⁹ vel tenuiſſimā recordationē huius paſſiōis admit-
tere: ita vt nōnunq̄ eis etiā ſub recordatione ſanctarū feminarū
velut ſub ſacre lectionis hiſtoria: noxie titillationis ſtimulus
excitet. Cuius cauſa ſeniores noſtri huiuſcemodi lectiones ſub
preſentia iuniorū ſolent conſultiſſime preterire. Sane perfectiſ-
ſimis quibuſqꝫ et ſummo iam affectu caſtimonie cōſummatis:
ꝓbationes quibus examinare ſe valeāt: deeſſe non poſſunt: qui-
bus perfectiſſima cordis integritas incorrupto cōſcientie iudi-
cio cōprobat. Erit ergo conſummatiſſimo viro ſimilis his que
ſupradicta ſunt etiā ſuper hac paſſione probatio ſui: ſcꝫ vt qui
ſe radices morbi huius penitus iā extirpaſſe cognouerit: explo-
rande ſi volet gratia caſtitatis: interdū etiā aliquā exploratricē
ſui imaginationē poſſit admittere. Ceterū ab his q̄ adhuc min⁹
firmi atqꝫ perfecti ſunt: hanc examinationē nullatenus conue-
nit vſurpari: vt coniunctionē femineā: et palpationē quodam-
modo teneram atqꝫ mollē: corde pertractēt: erit em̄ eis magis
noxia q̄ ſalubris. Quod em̄ experimentū huiuſcemodi homini-

hus pōt in hac ratione ſuppetere: vbi ⁊ in experimēto ipſum eſt qđ vitat: ⁊ in ipſa exploratione diſcrimen. Cum ergo perfectiſſima quis virtute fundatus: ad illecebrā blandientiū cogitationū: nullū mētis aſſenſum: nullā carnis cōmotionē in ſe deprehēderit excitari: certiſſima puritatis ſue capiet documēta: ita vt ad hāc ſe firmitatem puritatis exercens: caſtitatis atq incorruptionis bonum: non ſolum mente poſſideat: ſed etiam ſi corporalem ſemine attactum cauſa cuiuſcunq: vt ſolet: neceſſitatis attulerit: penitus ſenſum paſſionis ignoret. Hoc abbas ioannes cum hore none refectionem imminere ſenſiſſet: collationē fine concluſit.

¶ Explicit collatio abbatis Joannis de fine cenobite ⁊ eremite.

¶ Incipit annotatio capitulorū collationis abbatis pynufij de penitentie fine ⁊ ſanctificationis indicio.

Ca.j. De abbatis pynufij humilitate: ⁊ eiuſdē latebra.
ij De aduentu noſtro ad abbatem pynufium.
iij Interrogatio de penitentie fine ⁊ ſatiſfactionis indicio.
iiij Reſponſio de humilitate interrogationis noſtre.
v De modo penitētie ⁊ indulgentie documento.
vj Interrogatio an reminiſcenda ſint pro cordis compunctione peccata.
vij Reſpōſio quouſq anteriorū actuū recordatio ſit habēda.
viij De diuerſis penitentie fructibus.
ix Quod vtilis ſit profectus obliuio peccati: ⁊ q flagitiorum recordatio ſit vitanda.
x De ſatiſfactionis indicio: ⁊ obliuione preteritorum criminum.
xj In quo temporaliter ſit agenda penitudo: ⁊ in quo finem habere poſſit.

¶ Explicit annotatio capi.

¶ Incipit collatio habita cū abbate pynufio de penitentie fine: ⁊ ſatiſfactionis indicio.

¶ De abbatis pynufij humilitate ⁊ eiuſdem latebra. Capitulum.j.

PReclari ac ſingularis viri abbatis pynufij de fine penitētie ꝓcepta dicturus: magnā materie partē mihi videor amputare ſi humilitatis eiꝰ laudē: quā in quarto inſtitutionū libro: q eſt ſup inſtituendis renunciātibus titulatꝰ breui ſermone perſtrinxeram: lectoris faſtidio cōſulens: hic ſilētio pretermittā: cū preſertim multi illius opuſculi noticiā non habētes: in hāc poſſint incurrere lectionē. Et ois

dictoꝝ vacillet auctoritas: ſi dicẽtis meritũ ſubtrahatur. Hic ſi quidẽ cũ haud longe a panephiſi egyptia (vt illic dictũ eſt) ciuitate: abbas ⁊ preſbyter ingenti cenobio preſideret: tãtaq; eum in omni illa ꝓuincia virtutũ ſuaꝝ atq; ſignoꝝ gloria ſublimaſſet: vt ſibi iã videret̃ retributione laudis hũane laboꝝ ſuoꝝ recepiſſe mercedẽ: timẽs ne ſibi ſpecialiter inuiſa popularis fauoris inanitas: fructũ premij vacuaret eterni: occulte monaſteriũ ſuũ fugiẽs: ad intima thabennenſiũ monachoꝝ ſecreta cõtẽdit: vbi nõ eremi ſolitudinẽ: nõ ſingularis vite vbertatẽ: quã etiam impfecti quiq; laborẽ obediẽtie in cenobijs non ferẽtes: ſupba nõnunq̃ preſumptione ſectant̃: ſed celeberrimo ꝑelegit monaſterio ſubiugari. Ubi tñ ne vllo habit⁹ ſui ꝓderet̃ indicio: indutus veſte ſeculari: multis vt illic moris eſt dieb⁹ lachrymãs ꝓ foribus excubauit: atq; ad oĩm genua prouolut⁹: poſt eoꝝ diuturna faſtidia q̃ ad explorãdũ ei⁹ deſideriũ in vltima eũ iã etate velut panis egeſtate cõpulſum: nõ ſincere illi⁹ propoſiti ſanctitatẽ expetiſſe dicebãt: tãdẽ vt ſuſciperet̃ obtinuit. Ubi adoleſcẽti cuidã fratri q̃ hortũ ſuſceperat excolẽdũ in adminiculũ deputatus: cũ nõ ſolũ oĩa q̃ idẽ prepoſitus imperaſſet: vel q̃ iniuncti opis cura poſcebat: cũ admiratione tã ſancte hũilitatis impleret: verũetiã quedã neceſſaria opa: q̃ propter horrorẽ ſui a ceteris vitabãt̃: ita furtiuo ꝑ nocte labore ꝑficeret: vt diluculo oĩs illa cõgregatio tã vtiliũ opeꝝ admirãs ignoraret auctorẽ. Cũq; ita trienniũ ferme illic gaudẽs deſideratis tã iniurioſe ſubiectionis laborib⁹ exegiſſet: accidit vt q̃dã frater eidẽ cognit⁹ ex illis vñ ille diſceſſerat egypti ꝑtibus adueniret. Qui cũ indumẽtoꝝ eius atq; officij vilitate promptiſſime agnitionis facilitatẽ diu heſitãs cohiberet: poſt explorationẽ manifeſtiſſimã: ad eius genua ꝓuolut⁹: primũ ſtuporẽ fratrib⁹ cũctis: dehinc ꝓdito etiã noĩe: qđ apud illos q̃q; precipue ſanctitatis fama vulgauerat: ĩc dolorẽ cõpũctionis incuſſit: q̃ ſcʒ tãti meriti ac ſacerdotij virũ: tã iniurioſis opib⁹ deputaſſent. Sed poſtq̃ flẽs vbertim: ⁊ diabolice inuidie q̃ſi grauẽ ꝓditionis ſue imputãs caſum: ad monaſteriũ ſuũ honorifica frũm cuſtodia ambiẽte ꝑduct⁹ ẽ: exiguo illic tpe demorat⁹: rurſus offenſus eſt ipſis honoris ſui ac primat⁹ obſequijs: ac furti aſcẽdẽs nauẽ: ad paleſtinã ſyrie ꝓuinciã trãſmeauit: vbi velut icipiẽs atq; nouiti⁹ in illo in quo nos degebam⁹ monaſterij recept⁹ habitaculo: in nr̃a cellula ab abbate precept⁹ eſt cõmanere. Sed ne illic quidẽ diu virtutes ei⁹ ac merita latere potuerũt. Nã ſimili ꝓditione detect⁹: atq; ad monaſterium ſuũ cum ingenti honorificentia ac laude reuocatus: tandem quod erat eſſe compulſus eſt.

De aduentu nr̃o ad abbatẽ pynufiũ. Capitulũ. ij.

Cum igitur poſt non longũ tẽp⁹ nos q̃q; egyptũ petere ſancte inſtitutionis deſideriũ compuliſſet: ſummo eũ affectu

ac deſiderio ꝑquirētes: tanta eius ſumus gratia atq; hūanitate ſuſcepti: vt nos tanq̄ priſtinos ſincellitas ēt cellule ſue quā in extrema horti parte ꝯſtruxerat honoraret hoſpitio. Ubi cū ſatis ardua atq; precelſa: cuidā fratri monaſterij regulā ſubeūti: corā oībus in ſynaxi fratribꝰ p̄cepta tradidiſſet: q̄ in quarto vt ꝑdiximus inſtitutionū libro quāta potui breuitate cōplexꝰ ſum: tā incōprehēſibilia nobis tāq; mirifica vere abrenūciationis culmina videbant̄: vt nullomō illuc hūilitatē nr̄am crederemus poſſe cōcedere. Igit̄ deſperatione deiecti: ⁊ ipō etiā vultu intimam cogitationū amaritudinē nō celātes ad btm̄ ſenē ſatis anxia mente recurrimus. Cui protinus cauſam tāte meſtitudinis inquirenti: abbas germanus grauiter ingemiſcens: ita rn̄dit.

Interrogatio de penitentie fine ⁊ ſatiſſactionis indicio. Capitulum. iij.

Germanꝰ. Quāto magnificētior atq; ſublimior incognite nobis ſermo doctrine: iter arduū ꝑcelſiſſime renunciationis apuit: ⁊ q̄ſi remota oculoꝝ nr̄oꝝ caligine conditū celo culmē eiꝰ oſtēdit: tāto maiore deſꝑationis mole deprimimur. Immēſitatē ſi quidē eiꝰ cū exiguitate viriū nr̄aꝝ metiētes: ⁊ nimiā abiectionē ignauie nr̄e: cū infinita virtutis oſtēſe celſitudine cōferētes: paruitatē nr̄am nō ſolū ad illa nō poſſe ꝑficere: verūetiā ab eo qd̄ eſt deteriꝰ deficere poſſe ſentimꝰ. Nā ponderibꝰ nimie deſperationis oppreſſi q̄dāmō de infimis ad inferiora ꝓlabimur. Unū proinde ac ſingulare ꝑſidiū: medelā nr̄is pōt conferre vulneribus: vt de fine penitentie ⁊ maxime de ſatiſſactionis indicio aliqua diſcamus: vt certi de remiſſione precedentiū delictorum: poſſimus etiam ad conſcendenda faſtigia predicte perfectionis animari.

Reſpōſio de hūilitate interrogationis nr̄e. C. iiij.

Pynufius. Delector quidē admodū copioſis humilitatis veſtre fructibus quos etiam cellule illius quondā habitatione ſuſceptus: non incurioſa eſtimatione perſpexi valdeq; congaudeo: q2 id quod a nobis omniū chriſtianoꝝ infimis ſola forſitan verboꝝ libertate precipitur: tanta admiratione ſuſcipitis: vt cū ea (ſi non fallor) haud ſegniꝰ q̄ a nobis dicta ſunt impleatis. Cunq; ſicut memini labore operis veſtri pene dictoꝝ noſtroꝝ exequetur induſtria: ita meritū veſtre virtutis occultis tanq̄ ſi nulla ad vos eoꝝ que quotidie exercetis aura peruenerit. Sed quia idipſum ſumma laude digniſſimum eſt: q͞ velut adhuc rudes incognita vobis eſſe iſta ſanctorum inſtituta teſtamini: id quod a nobis ſedulo poſtulatis: breuiter vt poſſumus complectemur. Neceſſe eſt enim vt vltra poſſibilitatē noſtrā atq; virtutem: antique familiaritatis veſtre pareamus imperio. Itaq; de penitētie exhortatione vl̄ merito: multi

non ſolum dictis verumetiam ſcriptis plurima vulgauerunt:
monſtrantes quāta eius vtilitas: quāta virtus: quātaqꝫ ſit gra
tia: ita vt deo preteritis facinorib⁹ offenſo: tāqꝫ iuſtiſſimā penā
pro tātis criminib⁹ inferēti (ſi dici fas eſt) quodāmō obſiſtat: ꝛ
quaſi inuiti: vt ita dixerim: dexterā ſuſpēdat vltoris. Uerū hec
oīa vobis vel ꝑ ſapiā ſupnaturali: vel ꝑ indefeſſo ſacraꝝ ſtudio
litteraꝝ ita cognita eſſe nō ambigo: vt de his prima plantatio
vře cōuerſationis inoleuerit. Deniqꝫ nō de pnīe qualitate: ſꝫ de
eius fine ac ſatiſfactionis indicio ſolliciti: id qđ ab alijs preter
miſſum eſt ſagaciſſima interrogatione diſquiritis. Quapropter
oī breuitate atqꝫ compendio: propoſitionis veſtre deſiderio ſa
tiſfacere nitimur.

De mō penitētie ꝛ indulgētie documēto. Cap. v.

P Enitentie plena ꝛ pfecta diffinitio eſt: vt pctā pro quib⁹
penitudinē gerimus: vel quibus nřa conſcīa remordet:
nequaq̄ vlteri⁹ admittam⁹. Indiciū vero ſatiſfactionis
ꝛ indulgētie eſt: affect⁹ qꝫ eoꝝ de nřis cordib⁹ expuliſſe. Nouerit
eīm vnuſquiſqꝫ necdū ſe peccatis priſtinis abſolutū: q̄diu ſibi
ſatiſfactioni ꝛ gemitib⁹ incubāti: vel illoꝝ q̄ egit vel ſimiliū cri
minū ante oculos imago ꝓluſerit: eoꝝ ūqꝫ nō dicā oblectatio: ſꝫ
vel recordatio infeſtauerit mētis arcana. Itaqꝫ tūc ſe is q̄ ꝑ ſa
tiſfactione ꝑuigilat: a criminib⁹ abſolutū: ac de pteritis admiſ
ſus veniā pcepiſſe cognoſcat: cū nequaq̄ cor ſuū eorūdē vitioꝝ
illecebris ſenſerit vel imaginatione pſtringi. Quāobrē veriſſi
mus q̄dā examinator penitētie: ꝛ iudex indulgētie in cōſcīa reſi
det nřa: q̄ abſolutionē reat⁹ nřī an̄ cognitionis ꝛ iudicij diē: ad
huc nobis in hac carne cōmorātib⁹ detegit: ꝛ finē ſatiſfactionis
ac remiſſionis grām pādit. Et vt h̄ eadē q̄ dicta ſunt ſignifican
tius exprimant̄: tū demū pterita nobis vicioꝝ cōtagia remiſſa
credenda ſunt: cum fuerint de corde noſtro preſentium volu
ptatum deſideria pariter paſſioneſqꝫ depulſe.

Interrogatio an reminiſcenda ſint pro cordis cō punctione peccata. Capitulum. vj.

G Ermanus. Et vn̄ nobis gigni poterit humiliationis illa
Ps. xxxi. ſctā ſalutariſqꝫ cōpūctio: q̄ ex pſona penitētis ita deſcri
bitur. Pctm̄ meū cōgnitū tibi feci: ꝛ iniuſticiā meā non
operui: dixi pnūciabo aduerſuꝫ me iniuſticiā meā dño: vt illud
quoqꝫ quod ſequitur efficaciter dicere mereamur. Et tu remiſiſti
impietatem cordis mei: vel quēadmodum in oratione proſtra
ti: noſmetipſos ad confeſſionis lachrymas valebimus excitare
Ps. vi. per quas delictorum veniā conſequi mereamur: ſm illud. Laua
bo per ſingulas noctes lectum meuꝫ: lachrymis meis ſtratum
meum rigabo: ſi pctōꝝ noſtroꝝ memoriaꝫ de noſtris cordibus
extrudamus. Quam iubemur econtrario tenaciter cuſtodire: vt

cente dño. Et iniquitatum tuarum non recordabor: tu vero me-
mento. Ob quã rẽ non ſolum operans: verũetiã orans ad pec-
catorum meoꝝ recordationẽ mentem meã de induſtria revoca-
re contendo: vt ad humilitatẽ veram τ contritionẽ cordis effi-
cacius inclinatus: audeam dicere cũ propheta. Uide humilita-
tem meam τ laborem meum: τ dimitte omnia peccata mea.

¶ Reſponſio quouſqꝫ anteriorum actuũ recordatio ſit habenda. Capitulum. vij.

Pynuſius. Interrogatio vr̃a vt iã ſupra dictũ eſt: non de
penitentie qualitate: ſed de eius fine propoſita eſt: τ de
ſatiſſactionis indicio: ad quã cõgrue (vt arbitror) conſe-
quẽterqꝫ rñſũ eſt. Ceterũ hoc qđ de pctõꝝ recordatione dixiſtis
vtile ſatis ac neceſſariũ eſt: ſed adhuc agẽtibus penitẽtiã: vt cũ
iugi pectoris ſui cõtuſione ꝓclamẽt. Quõ iniquitatẽ ego cogno-
ſco: τ pctm̃ meũ cõtra me eſt ſemꝑ. Illud etiã adjiciant. Et cogi- Pš. l.
tabo pro pctõ meo. Dũ ergo agim' penitentiã: τ adhuc vicioſo- Pš. vi.
rum actuũ recordatione mordemur: neceſſariũ eſt vt ignẽ cõſcie-
ntie obortus ex confeſſione culpe lachrymaꝝ imber extinguat.
Cũ vero cuiqꝫ in hac hũilitate cordis τ ipſius cõtritione deſtro:
atqꝫ in labore τ gemitu ꝑdurãti: hoꝝ recordatio fuerit conſopi-
ta: τ cõſciẽtie ſpina de medullis aie gr̃a dei miſerãtis euulſa: cer-
tum eſt eũ ad ſatiſſactionis finẽ atqꝫ indulgẽtie merita ꝑueniſſe
τ ab vniverſoꝝ criminũ labe purgatũ. Ad quã tñ oblivionẽ non
aliter ꝑueniť: niſi ꝑ obliterationẽ vicioꝝ atqꝫ actuũ priſtinorũ
τ perfectã cordis atqꝫ integrã puritatẽ: quã ſine dubio nullus
eoꝝ q̃ ꝑ ignaviã ſive cõtẽptũ vicia ſua purgare neglexerit: aſſe-
queť: niſi q̃ gemitus atqꝫ ſuſpiria meſta iugitate cõtinuãs: om-
nem ſordiũ priſtinaꝝ excoxerit labem: τ virtute animi atqꝫ ope-
re proclamaverit ad deũ. Delictũ meũ cognitũ tibi feci τ iniuſti-
ciã meã nõ operui. Et fuerũt mihi lachryme mee panes die ac Pš. xxxi.
nocte: vt cõſequẽter mereať audire. Quieſcat vox tua a ploratu: Pš. xlj.
τ oculi tui a lachrymis: quia eſt merces operis tui ait domi- Hiere. xxxi
nus. Illud quoqꝫ ſimiliter ad eum voce dñi dirigať. Delevi vt
nubẽ iniquitates tuas: τ quaſi nebulã pctã tua. Et iterum. Ego Eſa. xliiij.
ſum qui deleo iniquitates tuas propter me: τ pctõrum tuorum Eiuſđ. xliij.
iam nõ recordabor: τ ita funiculis peccatorũ ſuorũ quib' vnuſ-
quiſqꝫ conſtringiť abſolutus: dño cum omni gratiarumactione
cantabit. Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiã laudis. Pš. cxv.

¶ De diverſis penitentie fructibus. Cap. viij.

Post illam nanqꝫ generalẽ baptiſmi gratiam: τ illud pre-
ciosiſſimum martyrij donũ quod ſanguinis ablutione
conquiritur: multi ſunt penitentie fructus: per quos ad
expiationem criminũ pervenitur. Non enim tantũ ſimplici illo
penitẽtie nomine ſalus eterna repromittiť: đ qua btũs apoſtolus
petrus. Penitemini inqt τ cõvertimini vt deleanť pctã vr̃a. Et Actuũ. iij.

Mat.3. Joannes baptiſta vel ipſe dñs. Penitentiam agite appropin-
quabit em̄ regnū celoꝝ. Sed etiā p charitatis affectū pctōꝝ mo-
1.Pet.4. les obruit. Charitas em̄ opit multitudinē peccatoꝝ. Similiter et
p elemoſynarū fructū vulneribus noſtris medela preſtat: q2 ſi-
Eccl.3. cut aqua extinguit ignē: ita elemoſyna extinguit peccatū. Ita et
Ps.6. p lachrymarū pfuſionē cōquirit ablutio peccatoꝝ. Lauabo em̄
p ſingulas noctes lectū meū: lachrimis meis ſtratū meū rigabo
Deniqꝫ oſtendit eas ſubiungēs nō inaniter fuiſſe pfuſas. Diſce
dite inquiēs a me oēs qui operamini iniquitatē: qm̄ exaudiuit
dñs vocē fletus mei. Necnō p criminū cōfeſſionē eoꝝ abolitio cō
cedit. Dixi em̄ ait pnunciabo aduerſum me iniuſticiā meā dño:
Ps.31. ꝛ tu remiſiſti impietatē cordis mei. Et iterū. Narra tu iniquita-
Esa.43. tes tuas primus vt iuſtificeris. Per afflictionē quoqꝫ cordis ꝛ
corporis: admiſſoꝝ ſcelerū remiſſio ſimiliter obtinet. Nā vide in
Ps.118. quit humilitatē meam ꝛ laborem meū: ꝛ dimitte oīa pctā mea.
Precipueqꝫ p emendationē morū. Nā auferte inquit malū cogi
Esa.1. tationū veſtraꝝ ab oculis meis. Queſcite agere puserſe: diſcite be-
nefacere: q̄rite iudiciū: ſubuenite oppreſſo: iudicate pupillo: de
fendite viduā: ꝛ venite ꝛ arguite me dicit dñs. Et ſi fuerint pec
Ibidem. cata veſtra vt coccinū: velut nix dealbabunt: ꝛ ſi fuerint rubra
quaſi vermiculus velut lana alba erunt. Interdū etiā interceſſio
ne ſanctoꝝ impetrat venia delictoꝝ. Qui em̄ ſcit fratrē ſuū pec
care peccatū nō ad mortē: petat ꝛ dabit ei vitā deus peccāti nō
Jacobi.5. ad mortē. Et iterū. Infirmatur quis ex vobis: inducat preſby-
teros eccleſie ꝛ orent ſup eū: vngētes eū oleo in nomine domini
ꝛ oratio fidei ſaluabit infirmū: ꝛ alleuabit eū dñs: ꝛ ſi in pctīs
ſit dimittent ei. Nōnunq̄ miſericordie ac fidei merito labes ex
Prouer.15. coquit vitioꝝ: ſm̄ illud. Per miſericordiā ꝛ fidem purgant pec
cata. Per cōuerſionē plerūqꝫ ꝛ ſalutē eorum qui noſtris monitis
ac pdicatione ſaluant: qm̄ qui conuerti fecerit peccatorem ab er
Jacobi.5. rore vie ſue ſaluat animā eius a morte: ꝛ operit multitudinem
pctōrum. Per indulgentiam nihilominus ꝛ remiſſionē noſtrā:
Mat.6. ad indulgentiam noſtrorum facinoꝝ peruenitur. Si em̄ dimiſe
ritis hoībus pctā eoꝝ: dimittet ꝛ vobis pater veſter celeſtis de
licta veſtra. Uidetis ergo quantos miſericordie aditus patefe-
cerit clemētia ſaluatoris: vt nemo ſalutē cupiens deſperatione
frangat: cū videat ſe tantis ad vitā remedijs inuitari. Si enim
p infirmitatē carnis afflictione ieiunioꝝ abolere te pctā nō poſ
ſe cauſaris: nec potes dicere. Genua mea infirmata ſunt a ieiu-
nio: ꝛ caro mea immutata eſt pter oleū: q2 cinerē tanq̄ panem
Ps.108. manducabā: ꝛ potū meū cū fletu miſcebā: elemoſynarū ea redi-
me largitate. Indigenti ſi nō habes qd̄ impertias: licet nullum
ab hoc opere neceſſitas inopie ac paupertatis excludat: qm̄ qui
dē ꝛ illius vidue duo tantū era: ingentibus diuitū muneribus p
Luce.21. ferantur. ꝛ pro calice aque frigide mercedē ſe redditurū dñs re-
Mat.10. promittat: certe abſqꝫ illis morum poteris emēdatione purga-

ri. Qđ ſi ꝑfectionē virtutū: extinctione viciorū omniū nō potes
adipiſci, ſollicitudinē piā erga vtilitatē aliene ſalutis impende.
Si aūt te idoneū huic miniſterio nō eſſe cōquereris: operire pctā
poteris charitatis affectu. In hoc quoqꝫ ſi te fragilē fecerit que
libet mētis ignauia: orōne ſaltē atqꝫ interceſſione ſctōꝝ remedia
vulnerib⁹ tuis hūilitatis affectu ſubmiſſus implora. Poſtremo
quis eſt ꝗ nō poſſit ſuppliciter dicere. Pctm̄ meū cognitū tibi fe Pſ.31.
ci: ꝛ iniuſticiā meā nō operui: vt ꝑ hāc cōfeſſionē etiā illud cōfi-
dēter ſubiūgere mereatur. Et tu remiſiſti impietatē cordis mei.
Qđ ſi verecūdia retrahēte reuelare ea corā hominib⁹ erubeſcis
illi quem latere nō poſſunt cōfiteri ea iugi ſupplicatione non de
ſinas ac dicere. Iniquitatem meā ego cognoſco: ꝛ peccatū meū Pſ.50.
cōtra me eſt ſemꝑ tibi ſoli peccaui: ꝛ malū corā te feci: qui ꝛ abſ
qꝫ vllius verecundie publicatiōe curare ꝛ ſine improperio pctā
donare conſueuit. Poſt iſtud quoqꝫ tā promptū certūqꝫ ſubſi-
diū: aliud quoqꝫ adhuc facilius largita eſt nobis diuina digna-
tio: ipſamqꝫ remedij opē noſtro cōmiſit arbitrio: vt indulgen-
tiam noſtroꝝ ſcelerum ꝓ noſtro preſumamus affectu: dicētes ei. Mat.6.
Dimitte nobis debita noſtra: ſicut ꝛ nos dimittimus debitori-
bus noſtris. Quiſquis igiť ad indulgentiā ſuoꝝ criminum deſi
derat ꝑuenire: iſtis ſemetipſum aptare ſtudeat inſtrumentis:
nec obdurati cordis ꝑuicacia: a remedio ſalutari fontē tāte pie
tatis auertat: qꝛ etiā ſi hec oīa fecerimus: nō erunt idonea ad ex
piationē ſcelerū noſtroꝝ: niſi ea bonitas dn̄i clemētiaqꝫ delene-
rit. Qui cū religioſi conatus obſequia ſupplici mēte a nobis ob
lata ꝑſpexerit: exiguos paruoſqꝫ conatus immenſa liberalitate
ꝓſequiť dicēs. Ego ſum ego ſum ꝗ deleo iniqtates tuas propter Eſa.43.
me: ꝛ peccatoꝝ tuoꝝ iam nō recordabor. Ad hūc ergo quē ꝑdixi
mus ſtatū quiſqꝫ cōſcenderit: ſatiſfactionis gratiā quotidia-
nis ieiunijs ꝛ mortificatione cordis ꝛ corporis aſſequiť: qꝛ ſcri
ptū eſt. Sine ſanguinis effuſione nō fit remiſſio. Nec immerito. Hebre.4.
Caro eñ ꝛ ſanguis regnū dei poſſidere nō poſſunt. Et ideo quiſ 1.Cor.15.
qs ab huius ſanguinis effuſione gladiū ſpiritus qđ eſt verbum
dei voluerit inhibere: abſqꝫ dubio illa hieremie ꝓphete maledi
ctione plecteť. Nā maledictus inquit ꝗ ꝓhibet gladiū ſuū a ſan Hiere.48.
guine. Hic nāqꝫ eſt gladius ꝗ illū noxiū ſanguinē quo animatur
materia peccatoꝝ ſalubriter fundēs: quicqđ repperit in mēbris
anime noſtre carnale terrenumve concretum: reſecat ꝛ abſcidit:
ac mortificatos vitijs viuere deo ꝛ ſpiritalibus facit vigere vir
tutibus: ꝛ ita iam nō recordatione veteris admiſſi: ſed ſpe futu
rorum gaudiorum flere incipiet: nec tam de preteritis malis ꝙ
de futuris ſeu venturis cogitans bonis: non ex peccatorum me
more lachrymas: ſed ex eterne illius leticie alacritate profun-
dit: atqꝫ obliuiſcens ea que poſteriora ſunt: id eſt carnalia vicia
ad ea que in ante ſunt extenditur: hoc eſt ſpiritalia dona atqꝫ
virtutes.

¶ Qđ vtilis ſit profectus obliuio peccati: ꝛ ꝙ flagiciorum recordatio ſit vitanda. Capitulum.ix.

c Eterū qđ pauloante dixiſti: te etiā de induſtria p̄teritoꝝ peccatoꝝ memoriā retractare: hoc fieri nō oportet: quin immo etiam ſi violenter irrepſerit: protinus extrudat̄. Multū nāq̄ retrahit mentē a cōtēplationis puritate: eius precipue qui in ſolitudine cōmorat̄: implicās eā ſordib⁹ mūdi hui⁹ ꝛ p̄focans fetore vitioꝝ. Dū eñi recolis ea q̄ ſm̄ principē ſeculi huius ſiue p ignorantiā ſiue p laſciuiam cōmiſiſti: vt cōcedā tibi qđ in hac cogitatiōe poſito oblectatio nulla ſubrepat: certe antique putredinis vel ſola cōtagio: neceſſe eſt vt tetro mentē fetore corrūpat: ꝛ ſpiritalē virtutū fragrantiā: id eſt ſuauitatē boni odoris excludat. Cū ergo p̄teritoꝝ memoria vitioꝝ pulſauerit ſenſum: ita ab ea reſiliendū eſt ſicut refugit vir honeſtus ꝛ grauis ſi impudice ac procacis femine in publico: aut colloquijs aut amplexibus appetat̄. Qui vtiq̄ niſi ſe a cōtactu eius feſtinus abſtraxerit: ꝛ vel breuiſſimā morā inhoneſte cōfabulationis admiſerit: etiā ſi cōſenſum impudende reſpuat voluntatis: infamie tamē ac reprehenſionis notam cunctoꝝ preterenntiū iudicio nō euadit. Ita igit̄ etiā nos oportet cū fuerimus in hmōi cogitatiōes peſtifera recordatione deducti: raptim ab eaꝝ cōtemplatione diſcedere: ꝛ implere illud qđ a Salomone p̄cipit̄: ſed

Prouer.5. exi inquit: noli demorari in loco eius: neq̄ intendas oculū tuū in eam: ne videntes nos angeli immūdis ac turpibus cogitationibus inuolutos: nō poſſint de nobis preterentes dicere. Bene

Ps̄.128. dictio dñi ſup vos: benediximus vobis in nomine dñi. Impoſſibile nāq̄ eſt mentē bonis cogitationibus immorari: cum principale cordis ad turpes atq̄ terrenos intuitus fuerit deuolutū.

Prouer.23. Uera eſt eñi illa ſalomonis ſentētia. Oculi tui cū viderint alienā: os tuū tunc loquetur praua: ꝛ iacebis tanq̄ in corde maris:

Ibidem. ꝛ ſicut gubernator in magna tempeſtate: dices aūt. Percuſſerūt me: ſed non dolui: ꝛ deluſerunt me: ego autē neſciui. Derelictis ergo nō ſolū turpibus ſed etiā terrenis cogitationibus vniuerſis: erigenda eſt ſemper ad celeſtia noſtre mentis intentio: ſm̄

Joan.12. ſaluatoris noſtri ſententiā. Ubi enim ego ſum inquit: illic ꝛ miniſter meus erit. Solet eñi frequenter accidere: vt dū vel ſuos vel alioꝝ lapſus imperitoꝝ quiſpiā miſerantis retractat affectu: ipſe etiā ſubtiliſſimi teli voluptuario pſtringatur aſſenſu: et initiū ſub ſpecie pietatis exortū: obſceno ac noxio fine concluPro.16. dat. Sunt eñi vie que videntur apud homines recte: nouiſſima autē earū venient in profundū inferi. Quapropter ſtudendū eſt nob vt virtutū poti⁹ appetitu ꝛ deſiderio regni celoꝝ: ꝙ noxijs vitioꝝ recordationib⁹ noſmetipſos ad ꝯpūctionē laudabilē puocem⁹ qꝛ neceſſe eſt tādiu quēpiā peſtilētiſſimis cloace fetorib⁹ ſuffocari; quādiu ſupra eā ſtare: vel cenū eius voluerit cōmouere.

¶ De ſatiſfactionis indicio ⁊ obliuione p̄teritoꝝ criminum. Capitulum.x.

n Overimus aūt nos vt ſepe diximus: tūc demū ꝓ preteritis ſatiſfeciſſe peccatis: cū ipſi motus atq; affectus ꝑ quos penitēda cōmiſimus: fuerint de noſtris cordibus amputati. Quod tamen nullus obtinere poſſe ſe credat qui non prius ipſas cauſas atq; materias: pro quibus in illa collapſus eſt crimina: omni ſpiritus feruore ſucciderit: vt verbi gratia: ſi in fornicationē vel adulteriū pernicioſa feminarū familiaritate collapſus eſt: ſumma feſtinatione etiam ipſum earum deuitet aſpectū: aut certe: ſi per abūdantiā vini epularūq; eſt nimietate ſuccenſus: illicitā ciboꝝ crapulam ſumma diſtrictione caſtiget. Et rurſum: ſi in periuriū: aut furtū: aut homicidiū: aut blaſphemiā: pecuniaꝝ deſiderio atq; amore corruptus incurrit: materiā auaricie illectricem ſue deceptionis abſcidat. Si in iracundie vitiū: ſupbie paſſione ꝓpellit̄: arrogantie ipſius fomitē ſumma humilitatis virtute cōſcidat. Et ita vt vnūqdq; peccatū poſſit extingui: cauſa atq; occaſio ꝑ quā vel ob quā admiſſum eſt, debet primit⁹ amputari. Iſto etenī curationū remedio: ad obliuionē quoq; admiſſorum criminum ſine dubio peruenietur.

¶ In quo temporaliter ſit agēda penitudo: ⁊ in quo finem habere poſſit. Capitulum.xj.

v Erū iſta predicte obliuionis diffinitio ſuꝑ capitalibus tantū ſit criminibus cōſtituta: q̄ moſaica q̄q; lege dānantur: quoꝝ ſicut ꝑ cōuerſationē bonā abijciuntur vel conſumuntur affectus: ita etiā accipit penitētia finē. Ceterū ab ipſis minutis in q̄bus ſepties iuſtus cadit in die: vt ſcriptū eſt: ⁊ reſurget: nunq̄ deerit penitudo. Aut enī ꝑ ignorantiā aut ꝑ obliuionē: aut ꝑ cogitationē: aut ꝑ ſermonē: aut ꝑ obreptionē: aut ꝑ neceſſitatē: aut ꝑ fragilitatem carnis: ſingulis dieb⁹ vel inuiti: vel volētes frequēter pctā incurrim⁹ pro q̄bus ⁊ dauid orans dn̄m purificationē atq; indulgentiā deprecat̄ dicēs. Delicta q̄s intelligit: ab occultis meis mūda me: ⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. Et apl̄s. Nō enī qđ volo bonū hoc facio: ſed qđ odi malum hoc ago. Et pro q̄bus idē etiā eiulans ꝓclamauit. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Tāta enī in his facilitate tāq̄ naturali lege prolabimur: vt quantalibet circunſpectione atq; cuſtodia caueantur: non poſſint ad plenum iſta vitari. De his ſiquidē vnus diſcipuloꝝ quē diligebat ieſus: abrupta definitione pronunciat dicens. Si dixerimus: q2 pctm̄ non habemus: ipſi nos ſeducimus: ⁊ verbū eius nō eſt in nobis. Proinde ad perfectionis culmen pertingere cupienti: non ſatis proderit ad finem penitentie perueniſſe: id eſt ab illicitis temperare: niſi etiam in illis virtutibus indefeſſo curſu ſemetipſum

Prouer.24 (margin, beside "minutis in q̄bus ſepties iuſtus cadit")
Pſ.18. (margin, beside "ligit: ab occultis")
Ro.7. (margin, beside "Et apl̄s")
Ibidem. (margin, beside "ago. Et pro q̄bus")
1.Joan.1. (margin, beside "inde ad perfectionis")

ſemper extenderit: quibus ad ſatiſfactionis indicia puenitur. Nec eſt a feridiſſimis criminũ ſordib⁹ q̃ abhorret dñs: quemq̃ abſtinuiſſe ſufficiet niſi etiã illã bonã virtutẽ fragrãtiã q̃ dñs delectat: puritate cordis ⁊ apoſtolice charitatis pfectione poſſederit. Hucuſq̃ abbas pynufius de ſatiſfactionis indicio ac penitẽtie fine diſſeruit. Qui lʒ vt in eius cenobio reſidere mallem⁹ ſollicito depcaret affectu: tamen fama ſcythiotice ſolitudinis innitatos: cũ retinere non poſſet: emiſit.

¶ Explicit collatio habita cũ abbate pynufio de penitudinis fine ⁊ ſatiſfactionis indicio.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis abbatis theone de remiſſione quinquageſime.

Ca. j. Quõ theonas ad abbatem ioannem venerit.
ij Exhortatio abbatis ioannis ad theonam: ⁊ ceteros qui cum eo venerũt.
iij De decimaꝝ ⁊ primitiarũ oblatione.
iiij Quod abraham dauid ⁊ ceteri ſancti: mãdata legis auerint ſupergreſſi.
v Quod ſub euangelij gratia degentes: ſuperare debeãt mãdata legalia.
vj Quod euangelij gratia ſicut perfectis tribuit regna celorum ita veniabiliter ſuſtentat infirmos.
vij Qđ in noſtra ſitũ ſit poteſtate vtrũ ſub euangelij gratia an ſub legis velimus terrore conſiſtere.
viij Quemadmodum theonas coniugem ſuam vt ⁊ ipſa renũciaret exhortatus ſit.
ix Quemadmodum non acquieſcente vxore ſua ad monaſterium peruolarit.
x Satiſfactio p eo ne diſcidia cõiugib⁹ ſuadere videamus.
xj Inquiſitio cur in egypto totis diebus quinquageſime nõ ieiunetur: nec genua in oratione curuentur.
xij Reſponſio de natura eorum que bona vel mala vel media ſunt.
xiij Quale bonum ſit ieiuniũ.
xiiij Qđ nõ ſit principale bonũ ieiunium.
xv Quod principale bonum non propter inferius bonum debeat exerceri.
xvj Quõ a ceteris bonis pncipale diſcernatur bonum.
xvij De rõe ⁊ vtilitate ieiunij.
xviij Non ſemper congruũ eſſe ieiunium.
xix Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiunium relaxetur.
xx Reſponſio.
xxj Interrogatio vtrum abſtinentia ieiunaſ relaxata: non ob

ſit corporis caſtitati.
xxij Reſponſio de ſeruando continentie temperamento.
xxiij De refectionis tempore atq; menſura.
xxiiij Interrogatio de diuerſa obſeruatiōe quadrageſime.
xxv Reſponſio eo q ad anni decimas: quadrageſime ieiuniū referatur.
xxvi Quomodo etiam primitias noſtras domino debeamus offerre.
xxvij Cur diuerſo dierum numero quadrageſima a pleriſq; obſeruetur.
xxviij Quare vocetur quadrageſima cum triginta & ſex tantummodo diebus ieiunetur.
xxix Quod perfecti ſupergredientur legem quadrageſime.
xxx De cauſa & initio quadrageſime.
xxxi Interrogatio quēadmodū intelligi debeat qđ ait apoſtol9 Peccatum in vobis non dominabitur.
xxxij Reſponſio de differentia gratie & legaliū pceptorū.
xxxiij De eo q leniora ſunt euangelij precepta q̄ legis.
xxxiiij Quemadmodum quis pbetur eſſe ſub gratia.
xxxv Interrogatio cur interdū propenſius ieiunantes: carnalibus incentiuis acrius vrgeamur.
xxxvi Reſponſio q hec q̄ſtio future collationi debeat reſeruari.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima habita cum beato Theona de remiſſione quinquageſime.

¶ Quomodo Theonas ad abbatē Joannē venerit. Capitulum. j.

PRiuſquam verba collationis huius habita cū ſummo viro abbate Theona incipiamus euoluere: neceſſariū reor: vt initium conuerſionis eius breui ſermone perſtringam: quo ex hoc vel meritum viri vel gratia euidentius poterit patere lectori. Hic igit̄ adoleſcēs admodum: parentū ſtudio imperioq; cōnexus eſt vinculo coniugali. Nā dum pudicitie eius religioſa ſedulitate pſpicerēt: & ancipitem lapſum lubrice verent̄ etatis pueniēdos adoleſcentie motus: licito nuptiarum remedio crediderūt. Cum ergo hic vnius luſtri tempus cum coniuge pegiſſet, venit ad abbatem Ioannem: qui tunc temporis merito ſanctitatis electus diaconie preſidebat. Non eīm ad hūc gradū quilibet ppria voluntate aut ambitione puehit̄: ſʒ is quem cunctorum ſeniorum cetus: etatis prerogatiua & fidei atq; virtutum teſtimonio excellentiorem oib9 ſublimioremq; cēſuerit. Ad hunc inquā beatū Ioannem cū pie de-

deuotionis ſtudio predictus tūc iuuenis aduenisset: deferens religioſa munera inter ceteros poſſeſſores: qui certatī decimas vel primitias frugū ſuarū memorato ſeni de ſuis ſubſtātijs offerebāt: videretq; eos ſenex cū multis ad ſe munerib⁹ cōfluxiſſe: ⁊ deuotioni eorū viciſſitudinem cuperet recōpenſare: cepit eis ſm apoſtolū ſpiritalia ſeminare: quorū metebat dona carnalia
1.Cor. 9. deniq; ita ſermonē adhortationis inſtituit.

¶ Exhortatio abbatis ioannis ad Theonam ⁊ ceteros qui cum eo venerunt. Capitulum.ij.

Delectoꝛ quidē o filij pia veſtrorum munerū largitate: ⁊ deuotionem huius oblationis: cuius diſpenſatio mihi credita eſt: gratanter amplector: quia fideliter primitias veſtras ac decimas indigentiū vſibus pfuturas: velut ſacrificiū dño bone ſuauitatis offertis: hac ſcʒ oblatiōe: plenitudinē quoq; fructuū vniuerſeq; ſubſtantie veſtre: ex qua hec domino delibaſtis: vbertim benedicēdā credētes: voſq; ſcd̄m mā-
Prouer.3. dati illius fidem multiplici vbertate bonorū oim etiā in hoc ſeculo cumulādos. Honora deū de tuis iuſtis laborib⁹: ⁊ deliba ei de fructibus iuſticie tue vt impleant͛ horrea tua abundantia tritici vino aūt torcularia tua redūdēt. Quā deuotionem fideliter exeqūtes: ſcitote vos legis antique iuſticiā cōſummaſſe: ſub qua tūc poſiti ⁊ tranſgredientes eam: reatum ineuitabiliter incurrebāt: ⁊ implentes ad pfectionis apicē puenire nō poterāt.

¶ De decimarū ⁊ primitiarū oblatiōe. Capitulū.iij.

Decime ſiquidē precepto dñi vſibus leuitarū: oblatiōes vero ac primitie erāt ſacerdotibus cōſecrate: ſed primitiarū hic erat modus vt quinquageſima pars vel frugū vel animaliū: templi vel ſacerdotum miniſterio pberetur. Quē modū tepidiores quiq; infideliter minuentes religioſiores vero etiam cumulantes: illi ex ſexageſima: hi aūt ex quadrageſima
.Timo.1. fructuū ſuorū parte pendebant. Iuſti eñi quibus: lex non eſt poſita ſic pbant͛ nō eē ſub lege: vt iuſticias legis non ſolū implere verūetiā ſuperare cōtendāt: ſicq; deuotio eox legali maior imperio: q̄ obſeruātiā cumulās pceptorū: volūtaria addat ad debita

¶ Quod abraham dauid ⁊ ceteri ſancti: mandata legis fuerint ſupergreſſi. Capitulum.iiij.

Ita namq; ⁊ abraham future legis pcepta legim⁹ ſupergreſſum: cū ſuperatis quattuor regibus: de ſpolijs ſodomorum que ſibi velut victori nō immerito debebantur: et quidē rege: ipſo cui⁹ ſpolia retulerat ſuppliciter offerēte: nihil penitus acquieſcit attingere: ſub diuini nominis teſtificatione p-
Gen.14. clamans: Extendo manū meā ad deū excelſuʒ qui fecit celum ⁊ terrā: ſi a filo ſubtegminis vſq; ad corrigiam calige accipiam

et omnibus que tua ſunt. Sic dauid precepta legis cognouimus ſupergreſſum: qui precipiente moyſe: vt inimicis talio redderet: non ſolum hoc nō fecit: verumetiam dilectione complexus eſt pſequētes: et pro his dño pie ſupplicans etiā lugubriter fleuit: et victus eſt interfectos. Ita heliam quoq; et hieremiā probamus non fuiſſe ſub lege: qui cū licito vti cōiugio abſq; reprehenſione potuerint: pſeuerare tū virgines maluerūt. Sic heliſeum ac reliquos eiuſdē ppoſiti viros: moſaica legim⁹ ſupaſſe mandata de quibus apl'us ita dicit. Circūierunt in melotis: in pellibus caprinis anguſtiati: afflicti: egentes: qbus dignus non erat mūdus: in ſolitudinibus errantes: et in montibus: et in ſpeluncis: et in cauernis terre. Quid de filijs Jonadab filij recbab dicam quos hieremie pphete offerēti ex precepto dñi vinū: ita legim⁹ reſpondiſſe. Non bibemus vinum: qr ionadab filius recbab pater noſter precepit nobis dicens. Non bibetis vinū vos et filij veſtri vſq; in ſempiternum: et domū nō edificabitis: et ſementē nō ſeretis: et vineas nō plātabitis nec habebitis: ſz in tabernaculis habitabitis cūctis diebus veſtris. Unā etiā ab eodē ppheta merentur audire: Hec dicit dñs exercituū deus iſrael. Non deficiet vir de ſtirpe ionadab filij recbab: ſtans in conſpectu meo cunctis diebus. Qui oēs offerre poſſeſſionum ſuarū decimas non contenti: ſed ipa pdia reſpuētes: ſemetipſos potius deo ac ſuas animas obtulerūt: p quib⁹ nulla ab hoīe fieri commutatio pōt: ſicut dñs in euangelio cōteſtat: Quam dabit homo cōmutationem pro anima ſua.

Hebre. 11.

Hiere. 35.

Ibidem.

Matt. 16.

¶ Quod ſub euangelij gratia degentes: ſuperare debeant mandati legalia. Capitulum. v.

Quapropter ſcire debem⁹ nos: a quib⁹ nōdū exigit legale mandatū: ſed quibus euangelicus quotidie intonat ſermo. Si vis pfectus eſſe: vade vende oīa que habes et da pauperib⁹: et habebis theſaurū in celo et veni ſequere me. Cū decimas de ſubſtantijs noſtris offerim⁹ deo: adhuc quodāmodo ſub legis ſarcina detineri: et necdum ad euangelicum illud faſtigium perueniſſe: quod obtemperantes ſibi: nō tm̄ pſentis vite bñficijs ſz etiā futuris pmijs munerat. Lex em̄ factorib⁹ ſuis nō regnorū celeſtiū premia: ſz vite hui⁹ ſolatia repromiſit dicens. Qui fecerit hec viuet in eis. Dñs aūt diſcipulis et amicis ſuis Beati inquit paupes ſpū: qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Et oīs q reliqrit domum: vel fratres: aut ſorores: aut patrem: aut matrē: aut vxorē: aut filios: aut agros: pp̄ter nomen meū: centuplū accipiet et vitā eternā poſſidebit. Nec immerito. Nō em̄ tā laudabile eſt ſi ab illicitis: q ſi etiā a licitis tēperemus: et his pp̄ter eius reuerentiam non vtamur: q ea nobis pp̄ter infirmitatem noſtrā vtenda pmiſit. Itaq; ſi etiā hi q decimas fructuū ſuoꝝ fideliter offerētes: preceptis dñi antiqorib⁹ famulant necdū poſſunt euan-

Matt. 19.

Leuit. 18.

Mat. 5.

Eiuſdē. 19.

gelicū culmen aſcendere: illi qui ne hec quidē faciūt quantū ab
eo abſint: manifeſtiſſime peruidet. Nā quēadmodū poterūt euā
gelice grē eſſe participes: q̄ cōſummare etiā leuiora legis pcepta
cōtēnunt: Quorū facilitatem vſqꝫ adeo imperioſa legiſlatoris ver
Deute.27. ba teſtant: vt etiā maledictū nō implentib⁹ pponat. Maledi
ctus eſt inquit q̄ nō permāſerit in omnib⁹ que ſcripta ſunt in li
bro legis huius: vt faciat ea. Hic aūt p excellētia ꝛ ſublimitate
Matt.19. mādatorū dicit. Qui pōt capere capiat. Illic legiferi violēta cō
pulſio pceptorū indicat paruitatem. Cōteſtor eſt inquit vobis
hodie celū ꝛ terrā: qꝫ ſi nō cuſtodieritis pcepta dn̄i dei veſtri: pe
ribitis a facie terre. Hic magnificētia ſublimiū mandatoꝝ: ipſa
nō tam imperātis q̄ adhortātis cōditione ſignat. Si vis perfe
ctus eē fac hoc aut illud. Ibi inexcuſabile etiā recuſantib⁹ moy
ſes pondus imponit. Hic cōſilio tantū volētibus ꝛ ad perfectio
nē feſtinantib⁹ dn̄s occurrit. Nō eſt generaliter pcipiendū erat:
nec vt ita dixerim: canonice ab omnibus exigendū: id qđ pPter
mirificā ſublimitatem nō poteſt paſſim ab omnib⁹ apprehēdi:
ſed cōſilio potius puocant oēs ꝛ grā: vt hi qui magni ſunt: poſ
ſint pfectione virtutū nō immerito coronari: qui aūt parui ſunt:
ꝛ menſurā etatis plenitudinis chriſti implere nō poſſunt: licet
fulgore maiorū velut ſiderum tecti latere videant: tn̄ a tenebris
maledictionū que in lege ſunt alieni: nec pſentiū malorū cladi
bus abdicant: nec ſupplicio plectant eterno. Nō ergo chriſtus
ad illa virtutū excelſa faſtigia quēquā pcepti neceſſitate cōſtrin
git: ſed liberi arbitrij puocat poteſtate: ꝛ ſalubritate cōſilij ꝛ de
ſiderio pfectiōis accēdi. Ubi eſt pceptū: ibi neceſſitas: ꝛ vbi ne
ceſſitas ibi ꝛ difficultas: vbi difficultas: ibi ꝛ negligētia: vbi ne
gligētia: ibi ꝛ pctm̄: vbi pctm̄: cōſeqnter ꝛ pena. Cuſtodiētes pro
hec ad q̄ prefixe legis ſeueritate cogunt: penā poti⁹ q̄ ab illa in
tentabat effugiunt: q̄ mercedem aut premia conſequantur.

Qđ euangelij gratia ſicut pfectis tribuit regna celorū: ita veniabiliter ſuſtentet infirmos. Capi.vj.

i Taqꝫ ſicut fortes ad ſublimia atqꝫ pcelſa euāgelicus ſer
mo ſuſtollit: ita non patit infirmos ad ima demergi: p
fectis quidē tribuēs beatitudinis plenitudinē: veniā ve
ro infirmitate ſuperatis impertiēs. Lex eſt cōſummātes precepta
ſua: in vtriuſqꝫ meriti velut quodā meditullio collocauit:
quantū a trāſgreſſorū damnatione ſecernēs: tm̄ ſeparās a glo
ria pfectoꝝ. Qđ quidē q̄ infimū q̄qꝫ miſerabile ſit: vel ex pſen
tis vite ſtatu ꝛ cōparatione pſpicite: in qua miſerrimū ducit: ſi
hoc tantū quis ſtudeat ac laboret: ne reus modo inter honeſtos
homines: ꝛ nō ēt locuples ac honorabilis ꝛ glorioſus habeat.

Qđ in noſtra ſitū ſit poteſtate vtrum ſub euāgelij gratia: an ſub legis velimus terrore cōſiſtere. Ca.vij.

Uaobrē in noſtra hodie ſitū eſt poteſtate: vtrū ſub euā-
q. -gelij gratia an ſub legis vel mos terrore cōſiſtere. Cuili
bet enim parti ꝓ qualitate actus ſui: vnūquēq; neceſſe
eſt aggregari. Nā aut ſupergrediētes legē: ſuſcipit chriſti gratia
aut certe inferiores velut debitores ſuos ſibiq; obnoxios lex re
tentat. Reus nāq; legalium preceptoꝝ: nequaq̄ euangelicā per-
fectionē valebit attingere: quāuis chriſtianū ſe ⁊ domini gratia
liberatū: inaniter glorietur. Non ſolū enī hic credendus eſt ad-
huc eſſe ſub lege: qui ea q̄ lex precipit detrectat implere: ſed etiā
ille qui ea tantū que lex iubet obſeruare cōtentus eſt: ac nequaq̄
vocationi ⁊ gratie xp̄i cōdignos exhibet fructus: vbi non dicit.
Decimas tuas ⁊ primitias offeres dn̄o deo tuo: ſed. Uade ven- Deute. 12.
de omnia q̄ habes ⁊ da pauperib⁹: ⁊ habebis theſaurū in celo: ⁊ Matt. 19.
veni ſequere me. vbi ob perfectionis magnificentiam diſcipulo
poſtulāti: ne breuiſſimū quidē hore ſpaciū ꝓ patris concedit ſe- Luce. 9.
pultura: nec humane charitatis officium: diuini amoris virtu
ti prefertur.

¶ Quemadmodū theonas coniugē ſuam vt ⁊ ipſa re nunciaret: exhortatus ſit. Capitulum. viij.

Uibus auditis beatus Theonas inextinguibilij deſide
q rio euāgelice pfectionis accenſus: ſemen verbi fecundo
corde cōceptum: quaſi ꝓfundis atq; edomitis condidit
ſulcis: in eo vel maxime humiliatus atq; cōpunctus: q̄ eū ſenex
nō ſolum euangelicā perfectionē non attigiſſe dixiſſet: ſed etiā
vix legis ipſius adimpleſſe mādata. Siquidem cū decimas fru
gum ſuarum ſolitus eſſet diaconie annis ſingulis pēdere: primi
tiarū rationē ne audiſſe quidem ſe aliqn̄: quam tamē etiā ſi ſimi
liter impleſſet: longe nihilominus ſm̄ ſenis ſententiā ſe ab euā
gelica perfectione diſtare ſuppliciter fatebatur. Domū itaq; re- 2. Cor. 7.
uertit meſtus: illaq; affectus triſticia: que penitentiā ad ſalutē
ſtabilē operat: ac de ſua iam voluntate ⁊ definitione nō dubius
erga ſalutē cōiugis omnē mentis ſollicitudinē curamq; cōuertit
eamq; ad deſideriū quo fuerat ipſe ſucceſus: cepit exhortatione
ſimili prouocare: ⁊ vt deo pariter in ſanctimonia ⁊ caſtitate ſer-
uirent: diurnis nocturniſq; fletibus ammonere dicēs: cōuerſio-
nē melioris vite nequaq̄ eſſe ꝓtelandā: q2 neceſſitate ſubite mor
tis: vana ſpes immature nō ꝓindicaret etatis: quippe q̄ infan-
tes: pueros: adoleſcentes: pari vt ſenes forte preriperet.

¶ Quemadmodum nō acquieſcente vxore ſua: ad mo naſterium peruolarit. Capitulum. ix.

Uncq; huiuſmodi obſecrationib⁹ iug ter perſiſtēti: cōiūx
c durīſſima nō preberet aſſenſum: ſeq; diceret ſolatio ma-
ritali pro etatis ſue flore penit⁹ abſtinere nō poſſe: ac
ꝓindeſi q̄d deſerta ab eo criminis admiſiſſet: illi potius aſcribē

ſuum: q̄ cōiugij federa dirupiſſet. Ad hec ille cum diu conditio-
nē nature ꝑpendiſſet humane: quā fragilē ꝛ incertā periculoſum
eſſet carnalib⁹ deſiderijs ꝛ operib⁹ diutius implicari: adijciens
aſtruebat: nō licere cuiq̄ eius ſe boni extorrē facere qđ didiciſſet
maioriſq; eſſe noxe deſpicere cognitā bonitatē: q̄ incognitā non
amare: ꝓinde ſe iā reatu etiā ꝑuaricationis inuolui: ſi inuentis
tā preclaris tāq; celeſtibus: donis terrena ac ſordida ꝑtuliſſet.
Ad omnē ſane aiebat etatē: omnēq; ſexū ꝑfectionis magnificen
tiā pertinere: ꝛ vniuerſa eccleſie membra ad cōſcēdēdā ſublimiū
meritorū celſitudinē ꝓuocari: dicente apl'o. Sic currite vt com
j. Cor. 9. prehēdatis nec ꝓpter lentorū ꝛ ſegniū moras: paratos atq; ala
cres debere ſubſiſtere: cū rectius ſit: vt deſides a precurrētibus
incitenť: q̄ vt ꝓperātes a reſidētibus obligenť. Proinde ſtatu-
tū ſibi dicebat decretūq; eſſe renunciare ſeculo ac mori mūdo: vt
viuere poſſit deo: ꝛ ſi hanc beatitudinē nequeat obtinere: vt cū
ſocia ſua in cōſortium tranſeat chriſti: malle ſe vel cum vnius
membri diſpēdio ſaluū fieri: ꝛ velut debilē introire in regnū ce-
lorū: q̄ cū ſoliditate corporis cōdemnari. Adijciebat aūt etiam
iſta dicens: Si moyſes ꝓ duritia cordis dimitti permittit vxo
res: quare hoc nō ſinat chriſtus ꝓ deſiderio caſtitatis? preſertim
cū idē dñs inter ceteras affectiones: id eſt patrū matrū ac filioꝝ
quibus oēm reuerentiā: nō ſolū lex ſed etiā ipſe ꝓceperat exhibe
re: tamē ꝓ nomine ſuo ac deſiderio perfectionis nō ſolū cōtemnē
da ſimpliciter: ſed etiā odio habēda eſſe decernēs: cōiungat eis
Matt. 19. ſimiliter etiā vxorū nomen dicens: Et omnis qui reliquerit do-
mū vel fratres aut ſorores aut patrē aut matrē aut vxorē aut fi-
lios aut agros ꝓpter nomē meū: centuplū accipiet: ꝛ vitam eter
nā poſſidebit. Intantū ergo perfectioni quā predicat nihil pati-
tur cōparari: vt illā quoq; neceſſitudinē ſoluat patris ac ma-
Eph. 6. tris: que ſcđm apoſtolū primā obtinet in repromiſſione manda
tū: honora ſcilicet patrē ꝛ matrē: quod eſt mandatum primū in
repromiſſione: vt bene ſit tibi ꝛ ſis longeuus ſuper terrā: eāq; de
Matt. 19. ſpici ꝓ ſuo amore precipiat. Euidenter itaq; ſicut eos euangeli
cus ſermo condemnat qui non interueniente adulterij crimine:
vxoria vincula dirumpūt: ita ob amorē chriſti ꝛ deſideriū caſti-
tatis: his q̄ iugum carnale reiecerint: etiā centupla premia repro
mittit. Quapropter ſi fieri pōt: vt ad hanc optatiſſimam mihi
partē: accepta tandē ratione flectaris: ſcʒ vt dño ſeruientes: pe-
nā gehenne pariter euitemus: charitatē cōiugij nō refuto: immo
etiā maiore adhuc dilectione complector: agnoſco eā ꝛ veneror
adiutricē meā: dñi mihi ſententia deputatā: ꝛ indirupto eidem
federe charitatis in chriſto coherere nō reſpuo: nec a me ſeparo
qđ dñs mihi prime ſtatim cōditionis lege coniunxit: dummodo
ſis ꝛ ipſa qđ cōditor eſſe te voluit. Si vero non ad adiutorium
eſſe volueris ſed in deceptionē: ꝛ amminiculū te non mihi ſed
aduerſario malueris exhibere: atq; ob hoc attributum putas cō

ingeſſi ſacramentum vt te huic q̃ ingeris frãdans ſaluti: inſuper
etiã me a diſcipulatu retrahas ſaluatoris: ita illã abbatis ioan
nis immo chriſti ore prolatã ſententiam viriliter apprehẽdam:
vt me a ſpirituali bono nulla carnalis auellere poſſit affectio.
Qui enim inquit nõ odit patrẽ ⁊ matrẽ: ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ ſoro- Luce.14.
res ⁊ vxorem ⁊ agros: adhuc aũt ⁊ animã ſuam: non põt meus
eſſe diſcipulus. Cũ ergo his atq; huiuſmodi verbis: muliebris
non flecteret intentio: ⁊ in eadem obſtinationis duricia perma
neret. Si ego inquit beatus Theonas te abſtrahere a morte nõ
poſſum: nec tu me ſeparabis a chriſto. Tutius eſt autẽ mihi cũ
homine q̃ cũ deo habere diuortiũ. Aſpirante itaq; gr̃a dei defi-
nitionis ſue executionem inſtanter aggreſſus eſt: nec intepeſcere
per aliquam morã deſiderij ſui paſſus eſt ardorẽ: nam confeſtim
omni mundana facultate nudatus ad monaſteriũ peruolauit.
Ubi in breui tanto ſplẽdore ſanctitatis ⁊ humilitatis enituit:
vt beate memorie ioãne ad dominum ex hac luce migrãte: ſan-
ctoq; Helia viro qui haud minor deceſſore ſuo fuit ſimiliter dece
dẽte: tertius Theonas vniuerſorũ preelectus iudicio: in diaco
nie eis diſpenſatione ſucceſſerit.

Satiſfactio pro eo ne diſcidia coniugibus ſuadere videamur. Capitulum.x.

Nemo autẽ exiſtimet nos hec ad prouocãda coniugiorũ
diuortia texuiſſe: qui non ſolum nuptias minime con-
demnamus: verumetiam apoſtolicam ſequẽtes ſenten
tiam: dicimus. Honorabile connubiũ in omnibus: ⁊ thorus im Heb.13.
maculatus: ſed vt lectori initiũ cõuerſionis: quo tantus ille vir
deo dicatus eſt fideliter pãderemus. A quo bona gratia hoc pri
mum depoſco: vt ſiue hoc ei placeat ſiue diſpliceat: me quoquo
modo a calumnia alienũ eſſe concedẽs: in ſuo hoc facto aut lau
det aut reprehendat auctorẽ. Ego aũt qui nõ meã ſuper hac re
ſentẽtiã prompſi: ſed rei geſte hiſtoriã ſimplici narratione com
plexus ſum: equũ eſt vt ſicut mihi de eorum qui hoc factũ ꝓbant
laude nihil vẽdico: ita eorũ qui id improbãt nõ pulſer inuidia.
Habeat ergo ſuũ de illo vt diximus vnuſquiſq; iudiciũ: ſed mo-
neo vt ita cenſurã ſui caſtiget examinis: ne ſe equiorem aut ſan
ctiorẽ diuino credat eſſe iudicio: quo in eũ ẽt apoſtolicarũ colla
ta ſunt ſigna virtutũ: vt taceã de tantorũ patrũ ſententia: a qui-
bus factũ eius non ſolũ minime reprehenſum: verumetiã vſq;
adeo collaudatum eſſe manifeſtum eſt. vt eum ſummis ac ſubli
miſſimis viris in diaconie electiõe pretulerint. Et puto tot ſpi-
ritaliũ virorum deo auctore ꝓlatum non erraſſe iudiciũ qđ etiã
tãta ſignorũ vt ſupra iam dictum eſt admiratio confirmabat.

Inquiſitio cur in egypto totis dieb⁹ quinquageſime non ieiunetur: nec genua in oratione curuentur.

Capitulum.xi.

Sed iam tēpus eſt vt promiſſe diſputationis ordinē proſequamur. Igitur abbas Theonas cū dieb⁹ quinquageſime nos in noſtra cellula viſitaſſet: veſptina orationū ſolēnitate trāſacta: humi paululū conſidētes: cepimus diligentius pcōtari: cur apud eos tāta obſeruātia caueret: ne quis penitus totis quinquageſime dieb⁹: vel genua in oratione curuaret: vel vſq ad horā nonā ieiunare preſumeret: eoq id diligentius ſcrutabamur: quod nequaq hoc tanta cautione ſeruari in ſyrie monaſterijs videramus.

Reſponſio de natura eorum que bona vel mala vel media ſint. Capitulum.xii.

Ad hec abbas Theonas tali vſus eſt ſermonis exordio: Oportet quidē nos auctoritati patrū: cōſuetudiniq maioꝝ vſq ad noſtrū tēpus ꝑ tātā annoꝝ ſeriē protellate: etiā nō pcepta rōne credere: eāq vt antiquit⁹ tradita eſt: iugi obſeruātia ac reuerētia cuſtodire. Verūtñ quoniā cauſas hui⁹ rei et rōnem vultis agnoſcere: accipite breuiter ea q a ſenioꝛib⁹ noſtris tradita ſup hac inſtitutione cōperimus. Veruntñ anteq ſcripture diuine auctoritas proferat: ſi placet: de natura ipſius ieiunij et qualitate: pauca dicamus: vt diſputationē nr̄am ſubſequēs ſcripturaꝝ cōfirmet auctoritas. Diuina ſapiētia p eccleſiaſten omni rei: id eſt vniuerſis ſeu proſperis ſeu q aduerſa putant et triſtia: tēpus eſſe propriū definauit dicēs.

Eccs.iii. Omnibus tēpus eſt: et tēpus omni rei ſub celo. Tempus parīēdi et tēpus moriēdi: tp̄s plantādi: et tēpus euellēdi qđ plantatū eſt: tempus occidendi et tp̄s ſanandi: tempus deſtruēdi et tp̄s edificandi: tēpus ploꝛādi et tempus ridēdi: tēpus plangēdi et tempus ſaltandi: tēpus mittēdi lapides et tp̄s colligendi lapides: tēpus amplectēdi et tp̄s longe fieri ab amplexib⁹: tp̄s acquirēdi et tēpus perdēdi: tempus cuſtodiendi et tp̄s expellēdi: tēpus dirūpendi et tp̄s ſartiēdi: tempus tacēdi et tp̄s loquendi: tēpus amādi et tp̄s odiendi: tēpus belli et tempus pacis. Et infra.

Eiuſd. viii. Quia tp̄s eſt inquit omni rei et omni facto. Nihil igitur ex his eſſe bonū perpetuum diffiniuit: niſi cū fuerit hoꝝ quid opoꝛtune et cōpetenter expletū ita vt hec eadē que nunc opoꝛtune geſta bene cedunt: ſi impoꝛtuno vel incongruo tēpoꝛe preſumant: inutilia inueniantur et noxia: abſq his dūtaxat q per ſe principaliter vel bona vel mala ſunt: nec aliqñ poſſunt in contrariū dirivari: vt eſt iuſticia: prudentia: foꝛtitudo: temperātia ceterecq virtutes: ſiue ediuerſo vitia quoꝝ definitiones in aliā partē cadere omnino mutarive nō poſſunt. Si qua vero in vtrumq affectum poſſunt aliquando tranſire: vt pro qualitate vtentium vel bona inueniātur vel mala: hec nō abſolute pro ſua natura: ſed pro perpetrantis affectu

ōpoꝛtunita te tempoꝛis vel vtilia interdũ vel noxia ſentiuntur.

Quale bonum ſit ieiunium. Capitulum.xiij.

q Uãobꝛē nunc querendũ eſt: quid ſup ieiunioꝝ ſtatu de-
cernere debeamus: vtrũ nã ſimiliter ⁊ ipm bonũ eſſe eo
mō quo iuſticiã: pꝛudētiã. foꝛtitudinem: aut temperan-
tiam diximus: q̄ in partē cōtrariã penitus trãſire non pñt: an
mediũ quid: qđ interdũ factũ poſſit pꝛodeſſe: interdũ pꝛetermiſ-
ſum cōdemnare nō poſſit: quodqꝫ nōnunꝙ egiſſe repꝛehēſibile
ſit nōnunꝙ pꝛetermiſiſſe laudabile. Si enim in illa diffinitio-
ne virtutũ: etiã ieiuniũ cenſeamꝰ: vt inter pꝛincipalia bona ci-
boꝝ abſtinētia collocet: erit ꝑfecto eoꝝ mala ⁊ criminoſa ꝑce-
ptio. Quicq̄d eñ pꝛincipali bono cōtrariũ eſt: ſine dubio prin
cipale malũ eſſe cenſendũ eſt. Quod definiri a nobis ſcriptura-
rum ſanctaꝝ nō permitit auctoꝛitas. Si enim tali ſenſu ac ꝓ-
poſito ieiunemus vt peccatũ contrahi in eſcarũ participatione
credamus: non mō nullos fructus pꝛo abſtinētia conſequemur:
ſed etiã reatũ maximũ ac ſacrilegij crimē ſm apoſtolũ cōtrahe- j.Tho.iiij.
mus: abſtinentes: a cibis quos deus creauit ad percipiendũ cũ Ibidem.
gratiarũactione fidelibꝰ: ⁊ his qui cognouerũt veritatē: qꝛ om-
nis creatura dei bona: ⁊ nihil reijciendũ quod cũ gratiarũactio Ro.xiiij.
ne percipit. Qui enim putat quid cōmune eſſe: illi cōmune eſt:
⁊ idcirco ob ſolã perceptionem eſce neminem legimus condem
natum: niſi foꝛte iunctum quid fuerit: vel poſtea ſubſecutũ: per
quod meruerit condemnari.

Quod nō ſit pꝛincipale bonū ieiuniū. Cap̄.xiiij.

i Taqꝫ hoc mediũ eſſe etiã ex hoc manifeſtiſſime declarat
qꝛ ſicut non iuſtificat cuſtoditũ: ita non condemnat irru
ptũ: niſi foꝛte pꝛecepti tranſgreſſio magis ꝙ eſcarũ per-
ceptio puniat. Pꝛincipali autem bono ita nullũ opoꝛtet vacuũ
eſſe tēpus: vt ſine eo cuiꝙ eſſe nō liceat: qꝛ neceſſe eſt ceſſatione
eius in malũ coꝛruere negligentē. Nec rurſum pꝛincipali malo
vllũ concedit tēpus: qꝛ quod noxium ſemp eſt: nunꝙ poterit ſi
admiſſum fuerit nō nocere: vel in partē vnꝙ laudabile cōmuta
ri. Ac pꝛoinde ea quibꝰ qualitates ſtatutas videmꝰ ⁊ tēpoꝛa: ⁊
q̄ ſic obſeruata ſanctificant: vt omiſſa non polluant: media eſſe
manifeſtũ eſt: vtputa nuptias: agriculturam: diuitias: ſolitudi
nis remotionē: vigilias: ſacroꝝ lectionē: meditationēqꝫ libroꝝ
ipſaqꝫ ieiunia: de quibus pꝛincipium ſermonis exoꝛtum eſt.
Que omnia diuina pꝛeceptio: vel ſanctarũ auctoꝛitas ſcriptu-
rarum: non ita inceſſabiliter obtinenda: nec iugiter cuſtodien-
da decreuit: vt ea paululum intermiſiſſe nephariũ ſit. Quicquid
enim imperatiue decernitur: moꝛtem irrogat non impletũ: que-
cunqꝫ vero ſuadentur potius ꝙ iubētur: facta pꝛoſunt: infecta
non puniunt. Et idcirco aut omnia hec: aut certe quedam: pꝛo

cauſa pro loco: pro modo: pro tempore: circunſpecte agere nos maiores noſtri τ prouide obſeruare iuſſerunt: quia ſi congrue hoꝝ aliquid actitetur: aptũ atq͛ conueniens: ſi incõgrue: ineptũ eſſe cõſtat ac noxiũ: ac ſi velit quis in fratris aduẽtu in quo xp̃s dz hũanitate reficere: τ gratiſſima. ſuſceptione cõplecti: auſteritatẽ ieiunij cuſtodire: nonne in hũanitatis potius crimẽ incurrit: q̃ laudẽ τ meritũ religionis acquirit? Uel ſi cũ defectio τ imbecillitas carnis: reparationẽ viriũ eſce perceptione depoſcit: nõ acquieſcat aliq̃s rigorẽ abſtinẽtie relaxare: nõne magis crudelis ſui corporis homicida: q̃ ſalutis prouiſor eſt eſtimãdus Ita etiã cũ tp̃s feſtiuitatis eſcaꝝ cõgruũ ſotũ τ refectionẽ neceſſarie abſolutionis indulget: ſi q̃s ieiunioꝝ rigidã obſeruãtiã inruppte voluerit retẽtare. neceſſe eſt vt nõ tã religioſus q̃ inconditus atq͛ irrationabilis habeat. Sed τ illis hec nihilominꝰ reperient aduerſa: q̇ humanã laudẽ ieiunijs aucupantur: τ inani oſtentatione palloris: famã ſanctitatis acquirunt: quos euan-

Matth.vi. gelicus ſermo in preſenti ſuaz recepiſſe mercedem pronunciat: vel quoꝝ per prophetam dominus ieiuniũ deteſtatur: τ ex quo-

Eſa.lviii. rum perſona cũ ſibi obijciẽs ante dixiſſet. Quare ieiunauimus τ non aſpexiſti: humiliauimus animas noſtras τ neſciſti? confeſtim ſubijciens prodidit cauſas cur nõ merẽtur audiri. Ecce inquit in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra: τ omnes debitores veſtros repetitis. Ecce ad lites τ contentiones ieiunatis: τ percutitis pugno impie. Nolite ieiunare ſicut vſq͛ in hanc diẽ: vt audiatur in excelſo clamor veſter. Nũquid tale eſt ieiuniũ qđ elegi: p diẽ affligere hominẽ aīam ſuam. Nunquid cõtorquere quaſi circulũ caput ſuũ: τ ſaccũ τ cinerẽ ſternere. Nunquid iſtud vocaui ieiuniũ: τ diẽ acceptabilẽ dño. Deinde infert docẽs quõ acceptabilis fiat cõtinẽtia ieiunãtis: atq͛ euidenter enũciat ꝑ ſe ſolũ ieiuniũ nõ poſſe prodeſſe: niſi has que ſubijciuntur cauſas habuerit cõſequentes. Nonne hoc eſt inquiens ieiunium qđ elegi. Diſſolue colligationes impietatis· ſolue faſciculos deprimẽtes. Dimitte eos qui cõfracti ſunt liberos: τ omne onus dirumpe. Frange eſurienti panem tuum: τ egenos vagoſq͛ induc in domum tuam. Cum videris nudũ operi eũ: τ carnẽ tuam ne deſpexeris. Tunc erumpet quaſi mane lumen tuum: τ ſanitas tua citius orietur: τ anteibit faciem tuã iuſticia tua: τ gloria domini colliget te. Tũc inuocabis τ dominus exaudiet clamabis τ dicet. Ecce aſſum. Uidetis ergo ieiuniũ nequaq̃ principale bonum a domino iudicari: eo q̃ nõ per ſeipſum ſed per alia opera bonum ac placitũ deo fiat: τ rurſum ex accidentibus cauſis: non ſolum vanũ: verumetiam odibile cenſeatur: dicente

Hiere.xliiii. domino. Cum ieiunauerint non exaudiam preces eorum.

Quod principale bonum non propter inferius bonũ debeat exerceri. Capitulum.xv.

On enim miſericordia: patientia ⁊ veritas: vel illa pre
n dicta precepta virtutũ: in quib⁹ vtiq; bonũ eſt principa-
le: propter ieiunia ſunt tenenda: ſed potius ieiunia pro
pter illa. Elaborãdũ eſt enim vt virtutes ille: q̃ vere bone ſunt
ieiuniis acquirant: nõ vt ad ieiunioꝝ terminũ tẽdãt illaꝝ geſta
virtutũ. Ob hoc ergo eſt vtilis carnis afflictio: ob hoc ei adhi-
benda eſt inedie medicina: vt ꝑ illã ad charitatẽ in qua immobi
le ac ſine vlla tꝑis exceptione perpetuũ bonũ eſt ꝑuenire poſſi-
mus. Neq; enim medicine: aurificine vel ceteraꝝ q̃ in hoc mun-
do ſunt artiũ diſciplina: propter inſtrumẽta q̃ ad opus eius ꝑti
nent exercet: ⁊ nõ potius ferramẽta propter artis ſtudiũ prepa
rant: q̃ ſicut vtilia ſunt ꝑitis: ita ſuꝑflua his q̃ artis ipſius ne-
ſciũt diſciplinã. Et ſicut his q̃ ad efficiendũ opus ſuũ eoꝝ mini
ſterio fulciunt: plurimũ proſunt: ita illis q̃ cui⁹ rei gr̃a inſtituta
ſint ignorãtes: ſola eoꝝ poſſeſſione cõtẽti ſunt: penitus prodeſſe
non pñt: quia vtilitatis eoꝝ ſummam in retẽtatione eoꝝ tantũ:
non in operis cõſummatione conſtituũt. Illud ergo eſt optimũ
principaliter propter qδ ſiũt illa q̃ media ſunt. Ipſum vero pre
cipuũ bonũ: nõ ob aliã cauſam: ſ; propter ſuã tm̃ agit bonitatẽ.

Quõ a ceteris bonis principale diſcernatur bonũ. Capitulum. xvi.

Uod quidẽ a ceteris q̃ media eẽ prediximꝰ: his ſecernit
q modis: ſi ꝑ ſe bonũ ſit: ⁊ nõ ꝑ aliud aliq̃d: ſi propter ſe
neceſſariũ ſit: ⁊ nõ propter aliud: ſi immutabilr̃ ſemꝑq;
ſit bonũ: ac perpetuo ſuã retinẽs qualitatẽ: nunq̃ in partẽ poſ-
ſit trãſire cõtrariã: ſi adeptio vel ceſſatio eius non poſſit ſummã
nõ inferre ꝑniciẽ: ſi id qδ illi cõtrariũ eſt: ſilr̃ principale ſit ma-
lum: nec in partẽ bonã poſſit aliq̃ñ trãſire. Que diffinitiones q̃-
bus principaliũ bonoꝝ natura diſcernit: aſcribi ieiuniis omni
n[o n]on pñt. Neq; enim ex ſemetipſis bona: aut propter ſe neceſ
ſa[r]ia ſunt: q̃ ꝑpter acquirẽdã cordis ⁊ corꝑis puritatẽ ſalubri-
ter exercent: vt aculeis carnis obtuſis: mẽs purificata ſuo cõ-
ci[l]iet auctori: nec immutabilr̃ ſemꝑq; ſunt bona: q2 plerũq; eo-
rum intermiſſione non ledimur: immo etiã in ꝑniciẽ interdum
aie importuni⁹ celebrata vertunt. Sed nec principale malũ eſt
id qδ illi videt adverſum: id eſt ciboꝝ naturaliter iocunda per-
ceptio: que niſi intemperantia atq; luxuria: vel alia quedam vi
tia ſubſequantur: mala non poteſt definiri: q2 non quod intrat Matth. xv.
in os coinquinat hoiem: ſed que procedunt de ore hec coinqui-
nant hominẽ. Principali itaq; derogat bono: nec perfecte aut
ſine peccato illud exequitur: quiſquis hoc non propter idipm̃.
ſed propter aliud aliquid facit. Oia enim huius gratia faciẽda
ſunt: ipſum vero propter ſe ſolum eſt expetendum.

De ratione ⁊ vtilitate ieiunij. Capitulũ. xvij.

Alem igit diffinitionẽ ſup ieiunij qualitate iugiter reti
t nentes: ita illud totis viribus animi appetamus: vt ta
mē tunc demū id nobis congruū noverimus: ſi in eo tem
po rꝫ ratio: ſi qualitas: ſi mēſura ſeruetur: nec ita vt in ipſo ſpei
noſtre terminū defigamus: ſed vt per ipſum ad puritatē cordis
τ apoſtolicam charitatē puenire poſſimus. Igitur ex hoc ipſo
ieiunio vbi nō ſolum ſpecialia prefixa ſunt tempora: q̄bus vel
exerceri debeat vel ꝑtermitti: ſed etiā qualitas modusq̈ propo
ſitus eſt: nō principale bonū: ſed mediū quiddā eſſe manifeſtum
eſt. Ceterū hec q̄ precepti auctoritate: vel mandant vt bona vel
interdicunt vt noxia: nunq̄ ita exceptioni tempoꝝ ſubiacent vt
interdū: aut q̄ vetita ſunt fieri debeāt: aut q̄ imperata ſunt ꝑter
mitti. Nec eñ vllus iuſticie: patiētie: ſobrietati: pudicicie: chari
tati: ſtatutus eſt modus: nec rurſum iniuſticie: impatientie: fu
rori: impudicicie: inuidie, atq̈ ſuperbie libertas aliquando per
miſſa eſt.

Nō ſemper congruū eſſe ieiunium. Capi.xviij.

Uāobrē his de ieiunij qualitate premiſſis: ſubdēda ad
q huc ſanctarū ſcripturarū videt auctoritas: ꝑ quā appro
bet manifeſtius ieiuniū perpetuū cuſtodiri nec debere
poſſe. In euāgelio ieiunātibus phariſeis vna cū diſcipulis Ioā
nis baptiſte: cū apl'i vtpote amici τ conuiue celeſtis illius ſpon
ſi necdum ieiunioꝝ obſeruantiā cuſtodirent: diſcipuli Ioannis
q̄ui ſummā iuſticie ſe ieiunijs poſſidere credebāt: quippe illius
ſectatores qui eximius penitentie predicator: ita cunctis popu
lis formā ſuo prebebat exemplo: vt nō ſolum varia eſcarū gene
ra: que humanis vſibus ſuggerunt abnueret: verūetiā cōmunē
Marci.2. panis ipſius eſum penitus ignoraret: dño cōquerunt dicentes.
Quare nos τ phariſei ieiunamus frequēter: diſcipuli aūt tui nō
ieiunāt. Quibus reſpondēs dominus euidenter oſtendit: non
omni tempore congruum eſſe ieiunium: nec neceſſarium alicui
cū vel feſtiuitas temporum vel interueniens charitatis occaſio
indulgentiā refectionis admittit. Nūquid poſſunt inquiens fi
Ibidem. lij ſponſi lugere: q̄diu cū illis eſt ſponſus: venient autē dies cū
auferetur ab eis ſponſus τ tunc ieiunabunt. Que verba licet an
te reſurrectionē dixerit corporis ſui: tamen ꝓprie quinquageſi
me tēpus oſtendūt: in quo poſt reſurrectionē quadraginta dies
domino cū diſcipulis epulante: ieiunare illos quotidiane eius
preſentie gaudium non ſinebat.

Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiu nium relaxetur. Capitulum.xix.

Ermanus. Quare igit tota quinquageſima abſtinentie
g rigorē prandijs relaxamus: cū vtiq̈ chriſtus q̄draginta
tantum diebus poſt reſurrectionem cum diſcipulis fue
rit commoratus.

¶ Reſponſio. Capitulum.xx.

t Heonas. Nõ incongrua interrogatio veſtra rationē integerrime veritatis meretur agnoſcere. Poſt aſcenſionē ſaluatoris noſtri que quadrageſimo reſurrectionis eius acta eſt die: apoſtoli reuerſi de monte oliueti: in quo ſe ad patrē pgens prebuit intuendū: ſicut etiā Actuū apoſtolorū lectio cõteſtatur. Actuum.i. Ingreſſi hieroſolymā: decē diebus aduentū ſpiritusſancti expectaſſe referunt: quibus expletis quinquageſima eū die cū gaudio ſuſceperūt: et ita eſt p hec feſtiuitatis huius numerus euidēter impletus. Quē in veteri quoq; teſtamēto legimus figuraliter adumbratū: in quo cõſummatis hebdomadibus ſeptē primitiarū panis p ſacerdotes dño iubebat offerri: q veraciſſime per apoſtolorū predicationē: qua in illo die cõcionati leguntur ad populū: oblatus dño cõprobatur: verus ſcz primitiarū panis: q noue doctrine inſtitutiõe platus: quinq; milibus virorum eſce ſue munere ſatiatis: primitiuū de iudeis chriſtianorū pplm dño cõſecrauit. Deuter.16. Et idcirco hi q decē dies cū ſuperioribus quadraginta pari ſolēnitate ſunt ac leticia celebrādi. Cuius feſtiuitatis traditio: p apoſtolicos viros ad nos vſq; tranſmiſſa eodē tenore ſeruāda eſt. Ideo nãq; in ipſis diebus nec genua in oratiõe curuant: qr inflexio genuū velut penitētie ac luctus indiciū eſt. Unde etiā p oia eādē in illis ſolennitatē quā die dñica cuſtodim⁹ in qua maiores nr̄i: nec ieiuniū agendū: nec genu eſſe flectendū: ob reuerentiā reſurrectionis dominice tradiderunt.

¶ Interrogatio vtrum abſtinētia ieiunij relaxata: nõ obſit corporis caſtitati. Capitulum.xxj.

g Ermanus. Poteſt ne hec caro inſolitis blandimētis tā longe feſtiuitatis illecta: nõ aliqd ſentuoſum de illo quāuis abſciſo vitiorū fomite germinare: aut mēs pſumptis vltra cõſuetudinē dapibus onerata: nõ erga famulatum corporis rigorē dominationis ſue inflectere preſertim cū in nobis viridior etas: cito ad rebellionem ſubdita poſſit membra compellere: ſi vel eſcas ſolitas abundantius vel certe inſolitas licentius preſumamus.

¶ Reſponſio de ſeruādo continentie temperamento. Capitulum.xxij.

t Heonas. Si vniuerſa que gerimus: rationabili mentis appendamus examine: et de puritate cordis noſtri non aliorum iudicium: ſed noſtram ſemper conſcientiam conſulamus: certum eſt iſtam refectionis intercapedinem iuſte diſtrictioni obeſſe non poſſe ſi modo vt dictum eſt equam indulgentie continentieq; menſuram pari lance perpendens: vtranq; ſimiliter nimietatem mens incorrupta caſti-

get:ꝛ vtrum ſpiritū noſtrū delitiarū deprimat pondus:an vero
alterā hoc eſt corporis partem:maior abſtinentie inclinet auſte
ritas:vera diſcretione diſtinguat:illam vel cōprimens vel ſub-
leuās portionē:quā vel extolli ſenſerit vel grauari. Nihil enim
dn̄s noſter ad cultum atq; honorem ſuū abſq; iudicij modera-
tione vult fieri:quia honor regis iudicium diligit. Et idcirco ſa
Prouer.3. pientiſſimus Salomon:vt in neutram partem vergente iu-
dicio declinemus:admonet dicens. Honora deum de tuis iu-
ſtis laboribus:ꝛ deliba ei de fructibus iuſticie tue. Etenim reſi
det in conſcientia noſtra incorruptus quidam ac verus iudex:
q̄ nōnunq̄ ſup ſtatu puritatis nr̄e cūctis errantibꝰ ſolus ipſe nō
fallit. Omni igit̄ cautiōe atq; ſolertia:iugis circūſpecti cordis
ſeruet̄ intētio:ne quo mō iudicio noſtre diſcretionis errāte:aut
inconſiderate continentie cupiditate ſuccenſi:aut deſiderio ni
mie remiſſionis illecti:ſubſtantiam virium noſtrarum:ini-
que trutine examinatione libremus:ſed in altera quidem lance
anime puritatē:in altera vires corpis collocātes:ita vero con-
ſcientie iudicio vtraq; pendamus:vt in neutrā partē vnius rei
affectu preponderāte puerſi:vel ad immodicā diſtrictionē:vel
ad nimiā remiſſionē:equalitatis librā ꝓpenſius inclinemus:ꝛ
illud nobis vel ꝓ remiſſionis vel pro diſtrictionis nimietate di
catur. Nōne ſi recte offeras:nō autem recte diuidas:peccaſti. Il
las etenim ieiuniorum victimas:quas nobis violēta viſcerum
cōuulſione inconſiderate extorquētes:dn̄o recte offerre nos cre
dimus. ille qui diligit miſericordiam ꝛ iudicium:execratur di-
Eſa.61. cens. Ego dominus diligēs iudiciū:ꝛ odio habēs rapinā in ho
locauſtū. Illos etiā q̄ oblationū:id eſt officiorū atq; actuum ſuo
rum ꝑcipua ad fotū carnis atq; vſus ꝓprios preſumētes:reli-
quias eorū dn̄o ac minimam deferūt portionē:velut operarios
Hiere.48. fraudulētos ſermo diuinus ita cōdēnat. Maledictus qui facit
opus dn̄i fraudulēter. Nō ergo immerito eū qui ſe ita iniquo ſal
Pſ.61. litu ramine:increpat dn̄s dicēs. Uerūtamē vani filij hominum
mēdaces,filij hominū in ſtaterǝis:vt decipiāt. Et idcirco btūs
apl̄s(vt diſcretiōis moderamina retinētes:in neutrā partē ille
Roma.12. cti nimietate vergamꝰ)ammonet dicēs. Rationabile obſequiū
veſtrū. Quā rē etiā legiſlator ſimiliter interdicit:ita ꝑcipiens.
Leuit.19. Statera iuſta:ꝛ equa ſint pōdera:iuſtus modius:equuſq; ſe-
Prouer.20. xtarius. Salomone quoq; parē ſup hoc ſententiā ꝓferente. Pō
dus magnū ꝛ puſillū:ꝛ mēſure duplices:immunda ſunt apud
dn̄m vtraq;:ꝛ qui facit ea in adinuētionibꝰ ſuis cōpedient̄. Pro-
inde nō ſolū illo quo diximus:ſed etiā hoc modo ſtudēdū eſt no
bis vt nec iniqua pondera in cordibus nr̄is:nec in horreis con
ſciētie noſtre mēſuras duplices habeamus:id eſt ne ea ipſi q̄ di
ſtrictionis regulā molliunt:remiſſiore indulgentia ꝑſumentes:
eos quibus verbū dn̄i predicamus:diſtrictioribus preceptis ꝛ
grauioribus q̄ ipſi ꝑferre poſſimus pōderibus obruamus. Quē

cū facimus: quid niſi duplici pōdere atq; mēſura preceptoꝝ dñi mercē frugemq; vel appendimus vel metimur. Si enī aliter ea nobis: aliter nr̄is fratrib⁹ diſpēſemus recte increpamur a dño eo q̄ ſtatheras doloſas ac menſuras duplices habeamus: ſm̄ illā ſentētiā Salomonis q̄ dicit. Abominatio eſt dño pondus duplex: ꝛ ſtathera doloſa: nō eſt bonū in cōſpectu ei⁹. Hoc etiam mō reatū doloſi ponderis duplicíſq; mēſure euidēter incurrim⁹ ſi diſtrictiora quedā q̄ ꝑuatim ꝑ noſtras cellulas exercere cōſueuimus: hūane laudis cupiditate coram fratribus oſtentemus: abſtinētiores ſcilicet ꝛ ſanctiores apparere affectātes humano conſpectui q̄ diuino. Qui morbus precipue non modo vitandus: verūetiā abominādus eſt nobis. Sed interim a q̄ſtione ꝓpoſita paulo lōgius euagati: ad eādē a q̄ diſceſſim⁹ reuertamur. Ibidem.

❡ De refectionis tempore atq; menſura.

Capitulum.xxiij.

Igitur ꝓdictoꝝ dierū ita eſt cuſtodiēda ſolēnitas: vt corporis atq; aīe cultui proſit magis remiſſio indulta q̄ noceat: quia nec illius feſtiuitatis gaudiū aculeos carnis obtundere: nec immitis ille aduerſarius dierū nouit reuerentia mitigari. Ut ergo ꝛ diebus feſtiuis ſtatuta cōſuetudinis ſolennitas cōſeruetur: ꝛ ſaluberrimus parſimonie modus minime trāſcendat: ſufficit vt indulgentiā remiſſionis eouſq; ꝓgredi patiamur: vt cibus qui hora diei nona fuerat capiēdus: paulo citius id eſt ſexta hora pro feſtiuitate tēporis capiat: ea ratione dūtaxat vt eſcaꝝ ſolitus modus vel qualitas nō mutet: ne puritas corporis: vel integritas mentis: abſtinētia quadrageſime diligentius acquiſita: quinquageſime remiſſione deperat: nihilq; nobis proſit acquiſiſſe ieiuniis qḋ mox amittere cogat incauta ſaturitas: preſertim cū etiā hoſtis noſtri nō ignota verſutia: tūc ꝑcipue munitionē noſtre puritatis impugnet cū eius cuſtodiā ſenſerit ſolēnitatis celebritate laxatā. Quāobrē vigilātiſſime ꝓuidendū eſt: ne vnq̄ mentis noſtre vigor blandis ſeductionib⁹ eneruet: ne vt ſupra iā dictū eſt: caſtimonie puritatē quadrageſime labore queſitā: quinquageſime requie ac ſecuritate ꝑdamus. Et idcirco nulla penitus in ciboꝝ qualitate vel mō admittatur adiectio: ſꝫ ab eſcis quaꝝ cōtinētia dieb⁹ ieiuniis ꝓ integritate pudicitie vtebamur: etiā dieb⁹ celeberrimis ſimiliter tēperem⁹: ne leticia feſtiuitatis ꝑniciofiſſimā nobis carnalium incētiuoꝝ ſuſcitās pugnā vertat in luctū: illāq; nobis excellētiorē q̄ gaudio incorruptiōis exultat: feſtiuitatē mētis eripiat: ꝛ incipiam⁹ poſt breuē carnalis leticie vanitatē: amiſſam cordis pudiciciā lōgo pñie merore deflere. Studēdū q̄nimo ē: vt nō fruſtra ad nos illa ꝓphetice adhortationis cōmonitio dirigat. Celebra iuda feſtiuitates tuas: ꝛ redde vota tua. Naū. i. Si enī cōtinētie iugitatē interiecta dieꝝ ſolēnitas nō mutarit: ſpiritalib⁹ feriis iugiter perfrue

mur: ⁊ ita nobis a ſeruili operatione ceſſantibus: erit menſis ex menſe ⁊ ſabbatum ex ſabbato. Eſa.66.

Interrogatio de diuerſa obſeruatione quadrageſime. Capitulum.xxiiij.

Ermanus. Quid cauſe eſt vt ſex hebdomadibus quadrageſima celebretur: licet in quibuſdam prouincijs religionis forſitan propenſior cura: adiecisse hebdomadam etiam ſeptimam videatur: cum neuter numerus die dñico ſabbatoque ſubtracto: quadraginta dierum impleat ſummam. Sex enim ⁊ triginta dies in ipſis hebdomadibus tantummodo concluduntur.

Reſponſio eo quod ad anni decimas quadrageſime ieiunium referatur. Capitulum.xxv.

Theonas. Licet quorundam pia ſimplicitas huius rei ambigit queſtionem: tamen quia etiam illa que altius interrogatione indigna duxiſſet: ſcrupuloſius perſcrutantes integram obſeruantie noſtre ac myſterij veritatem deſideratis agnoſcere: euidentiſſimam huius etiam rei percipite rationem: vt manifeſtius approbetis nihil irrationabile noſtros tradidiſſe maiores. Lege moſaica vniuerſo populo generalis eſt promulgata preceptio. Exo.22. Decimas tuas ⁊ primitias offeres dño deo tuo. Itaque qui ſubſtantiarum nrarum fructuumque decimas offerre precipimur multo magis neceſſe eſt vt ipſius quoque conuerſationis noſtre ⁊ humani vſus operumque noſtrorum decimas offeramus: quod profecto in ſupputatione quadrageſime euidenter implentur. Omnium enim dierum numerus quibus reuolutus in orbem annus includitur: triginta ſex ſemis dierum numero decimatur. In ſeptem vero hebdomadibus ſi dies dñici ⁊ ſabbata ſubtrahantur: quinque ⁊ triginta ſuperſunt dies ieiunijs deputati: ſed adiecta illa vigiliarum die qua vſque in gallorum cantum illuceſcente dominica: ieiunium ſabbati protelatur: non ſolum ſex ⁊ triginta dierum numerus adimpletur: verumetiam pro decimis quinque dierum qui reſidui videbantur ſi illud quod ſupereſt adiectum noctis ſpacium computetur: plenitudini totius ſumme omnino non deerit.

Quomodo etiam primitias noſtras domino debeamus offerre. Capitulum.xxvj.

Quid vero de primitijs dicam quas ab omnibus qui chriſto fideliter famulantur quotidie certum eſt exhiberi. Nam cum experrecti a ſomno: ⁊ quaſi rediuiua poſt ſoporem alacritate ſurgentes: priuſquam motum ſenſus vllius corde concipiant: vel memoriam aut curam rei familiaris admittant: cogitationum ſuarum ortus atque principia: diuinis conſecrant holocauſtis: quid niſi primitias vere ſuorum fructuum: per ſummum ſacerdotem Ieſum chriſtum vſque hui⁹ ⁊ imagine quotidiane reſurrectionis exoluunt

Quiq etiam a ſomno excitati: hoſtiam iubilationis ſue deo
ſimiliter offerentes: primo lingue ſue motu ipſm inuocāt: ipſius
nomē laudeſq concelebrāt: atq ad canendos ei hymnos: pri-
ma labiorū clauſtra reſerātes: immolant deo ſui oris officia.
Cui etiā pari deferūt modo prima manuū ſuarū greſſuūq liba-
mina: cū e cubilibus conſurgentes in oratione conſiſtūt: et priuſ
ꝙ in proprijs cauſis membrorum ſuoꝝ fungant officio: nihil ſi-
bi de miniſterio eoꝝ auſi decerpūt: ſz ad ipſius honorē pmouēt greſ
ſū: atq in eius laudatiōe defigūt: et ita cūctorū motuū ſuoꝝ primi
tias ptēſiōe manuū: incuruatiōe genuū: et totius corporis pſtratione
pſoluūt. Illud enim qđ decātat in pſalmo alias implere nō poſſu Ps. 118.
mus. Preueni in maturitate et clamaui. Et. Preuenerunt oculi Ibidem.
mei ad te diluculo vt meditarer eloquia tua. Et mane oro mea p- Ps. lxxxvij
ueniet te: niſi vt poſt quietē ſomni in hanc lucē vt ſupra diximus ve
lut e tenebris et imaginaria morte reuocati de vniuerſis officijs
mētis et corporis nihil omnino in noſtris pſumere neceſſitatibus
audeamus. Nullus nāq eſt alius quē aut ppheta pueneri ma
tutinus: aut nos preuenire ſimiliter debeamus: niſi aut noſmet-
ipſos: id eſt occupatiōes noſtras et affectus: curaſq mortales
ſine quibus eſſe non poſſumus aut ſuggeſtiones ſubtiliſſimas ini
mici quas nobis adhuc quieſcentibus ac ſopore demerſis: per
phantaſias inanium ſomniorū inferre conat: quibus nos mox
euigilaturos occupet et inuoluat vt primitiarū noſtrarū opima
defloratas primus ipſe decerpat. Quāobrē omni nobis cautione cu
rādum eſt: ſi tamen vim pdicti verſiculi ope volumus adimplere: vt
ita primos matutinarū cogitationum ortus: ſollers vigilantia
tueat: ne qđ ex eis feſtina pſumptio liuētis attaminet inimici:
noſtraſq primitias tanquā viles iam atq cōmunes a dño faciat
reprobari. Qui ſi preuentus a nobis puigili mētis circūſpectio
ne non fuerit: anticipationis nequiſſimā conſuetudinē nō depo-
nens: quotidie nos fraudibus ſuis preuenire non deſinet. Et id
circo ſi placitas et acceptabiles deo pmitias ex fructibus noſtre
mētis optamus offerre: nō mediocrē ſolicitudinē debemus impē
dere: vt oēs noſtri corporis ſenſus: matutinis pcipue horis tā
ꝙ ſacroſctā dñi holocauſta in omnibus illibata atq intacta ſer-
uemus. Qđ deuotionis genus multi etiā ſecularium ſumma cau
tione cuſtodiūt: q ante lucem vel diluculo conſurgentes: nequa
ꝙ familiaribus ac neceſſarijs mūdi huius actibus implicantur:
priuſꝙ cunctorū actuū ſuoꝝ opationūq primitias: ad eccleſiā
concurrentes diuino ſtudeant conſecrare conſpectui.

Cur diuerſo dierum numero quadrageſima a pleriſq obſeruetur. Capitulum. xxvij.

Orro quod dicitis: diuerſo more: id eſt ſex vel ſeptē heb
p domadibus p nonnullas puincias quadrageſimā cele-
brari: vna quēadmodum diximus rō idēq ieiuniorum mo

dus diuerſa hebdomadarũ obſeruatione concludit. Hi eñi ſibi ſex hebdomadarũ obſeruãtiã ꝑfixerunt: q̃ putãt die q̃z ſabbati ieiunandũ. Sex ergo hebdomadas ieiunia ꝓſoluũt: q̃ eoſdẽ ſex ꝛ triginta dies ꝑ ſabbata ſexies reuoluta conſummant.

Quare vocetur quadrageſima cum triginta et ſex tantũmodo diebus ieiunet. Capitulum.xxviij.

v Ita ergo quemadmodum diximus rõ: ideoq; eſt ieiuniorum mod⁹: licet in hebdomadaꝝ numero diſcrepare videat. Sed ꝓfecto cũ rõnẽ hu⁹ rei hũana obliteraſſet incuria: tẽpus hoc q̃ anniuerſarie vt dictum eſt decime deo triginta ſex ſemis ieiunijs offerunt: quadrageſime nomẽ accepit: qḋ fortaſſe vel ꝓpter hoc viſuz ſit h̃ vocabulo debere cẽſeri: ꝙ moyſes vel helias vel ipſe dñs noſter Jeſus xp̃s q̃dragintadieb⁹ ieiuna ſie tradunt. Ad cui⁹ nũeri ſacramẽtũ illi quoq; q̃draginta anni quib⁹ iſrael eſt in ſolitudine cõmorat⁹. Et q̃draginta ſimiliter manſiones quib⁹ eã myſtice ꝑtrãſiſſe deſcribit: nõ incõgrue coaptant. Et fortaſſe ipſa decimatio recte q̃ſi ab vſu teloneĩ quadrageſime nomen accepit. Ita eñi illa publica vulgo vocat exactio: ex qua tãta lucri portio regis cõmodis deputat: quantum ꝛ a nobis a rege omniũ ſeculoꝝ ꝓ vſu vite noſtre legitimũ quadrageſime vectigal exigit. Sane licet hoc ad ꝓpoſitũ non ptineat queſtionẽ: tñ q: ſe obtulit narrationis occaſio. Nec hoc q̃dem ꝑtereundũ puto ꝙ frequentiſſime ſeniores noſtri idcirco illis dieb⁹ maxime impugnari oẽs monachoꝝ gen⁹ antiqua inimice gentis conſuetudine teſtabant ꝛ ad trãſmigrãdũ de ſuis ſedibus acri⁹ vrgeri: eo ꝙ ſm illã ſimilitudinem qua tũc egyptij filios iſrael violẽtis afflictionibus opprimebãt: nũc quoq; verũ iſrael: id eſt monachoꝝ plebẽ intellectuales egyptij duris ac luculẽtis operib⁹ incuruare conent: ne ꝑ amicã deo q̃etẽ terrã egyptiã deſerentes: ad eremũ virtutũ ſalubriter trãſeamus: ita
Exo.5. vt aduerſum nos pharao infremẽs dicat. Ocioſi ſunt: ꝛ idcirco vociferantur dicẽtes. Eamus ꝛ ſacrificemus domino deo nr̃o. Opprimant laboribus ꝛ ſolliciti ſint in operibus ſuis: ꝛ non ſint ſolliciti in verbis vanis. Nã vtiq; vanitas impioꝝ ſanctũ dñi ſacrificiũ qḋ nõ niſi in eremo liberi cordis offert: ſummam
Eccle.1. eſſe aſtruit vanitatem. Abominatio ẽ eñi pctõri religio.

Quod perfecti ſupergrediantur legem quadrageſime. Capitulum.xxix.

h Ac igit quadrageſime lege qui iuſtus atq; ꝑfectus eſt: non tenet: nec exigui huius canonis ſubiectione contẽtus eſt quẽ ꝓfecto illis qui ꝑ totũ anni ſpaciũ delitijs vel negocijs ſecularib⁹ implicant. eccleſiarũ principes ſtatuerũt vt vel hac legali quodammodo neceſſitate conſtricti: his ſaltem diebus vacare domino cogerentur: ac dierum vite ſue quos to-

tos quaſi fructus quoſdā fuerāt votaturi vel decimas dño dedicarēt. Ceterū iuſti quibus lex nō eſt poſita quicꝫ ſpiritalibus officijs nō exiguā illā: id eſt decimā partē. ſed totū vite ſue tēp⁹ impendūt: q2 liberi ſunt a decimaꝝ legaliū functione: idcirco ſi eos ſupuenīēs honeſta ꝛ ſancta neceſſitas coartarit: audēt ſtationē ieiunij abſcꝫ vlla diſceptatione laxare. Nō eñi ab eis decimarum exiguitas mutilaꝛ: qui oīa ſua dño ſecū pariter obtulerunt. Quod profecto abſcꝫ ſummo frandis reatu facere ille nō poterit: qui nihil volūtarie offerēs deo: inexcuſabiliter ſoluere decimas ſuas legis neceſſitate cōpelliꝛ. Quapropter liquido cōprobatur perfectum eſſe non poſſe famulum legis: qui vel illa q̄ prohibenꝛ cauet: vel illa que precipiunꝛ exequitur: ſed illos vere eſſe perfectos qui etiam his que a lege conceſſa ſunt non vtunꝛ. Et hac ratione cū de moſaica lege dicatur: Nihil eñ ad ꝑfectū duxit lex: nonnullos ſanctoꝝ in veteri teſtamēto ꝑfectos legimus extitiſſe: q2 tranſcendentes legis imperiū ſub euangelica ꝑfectiōe vixerūt: ſciētes ꝙ iuſtis nō eſt lex poſita ſ3 iniuſtis ꝛ non ſubditis: impijs ꝛ peccatorib⁹ ſceleratis ꝛ cōtaminatis. 1. Thimo. 1. Hebre. 7. 1. Timo. 1.

De cauſa ꝛ initio quadrageſime. Capitulum. xxx.

f Ciendū igiꝛ ſane hāc obſeruantiā quadrageſime: ꝙdiu eccleſie illius primitiue ꝑfectio inuiolata ꝑmāſit: penit⁹ non fuiſſe. Nō eñ ꝓcepti huius neceſſitate nec quaſi legali ſanctione conſtricti: arctiſſimis ieiunioꝝ terminis claudebātur: qui ꝑ totū anni ſpaciū equali ieiunio concludebanꝛ. Uerum cum ab illa apoſtolica deuotione deſciſcēs: quotidie credentiū multitudo ſuis opib⁹ incubaret: ne eos vſui cunctoꝝ fidelium ſm apľoꝝ inſtituta diuideret: ſed priuatim impendijs ſuis cōſulens: non ſeruare tantū: ſ3 etiā augere cōtēderet: ananie ꝛ ſaphire exemplū nō cōtenta ſectari: id tunc vniuerſis ſacerdotib⁹ placuit vt hoīes curis ſecularibus illigatos: ꝛ pene: vt ita dixerim continentie vel compunctionis ignaros: ad opus ſanctū canonica ieiunioꝝ indictione reuocarēt: ꝛ velut legaliū decimarū neceſſitate cōpellerēt: q̄ vticꝫ infirmis ꝓdeſſe poſſet: ꝛ ꝑfectis ꝓiudicare non poſſet qui ſub gratia euangelij cōſtituti voluntaria legē deuotione tranſcendūt vt ad illā apoſtolice ſentētie beatitudinē poſſint ꝑuenire. Peccatū eñ in vobis nō dñabitur: nō eñ eſtis ſub lege: ſed ſub gratia. Uere eñ dñationem in illo non poteſt exercere pctm̄ qui dñaꝛ affectibus peccatorum. Roñ. 6. F.

Interrogatio quemadmodum intelligi debeat qđ ait apoſtolus. Peccatū in nobis non dominabitur. Capitulum. xxxj.

g Erman⁹. Quia nō pōt fallax hec apľi eſſe ſnīa que ſecuritatē nō ſolū monachis: ſed etiam omnib⁹ xp̄ianis ge

neraliter repromittit: nimium nobis videt obſcura. Cum em̃
cunctos qui euangelio credunt: a iugo et dominatione peccati li
beros atq3 alienos eſſe pronunciet: quomodo pene in omnibus
baptizatis vincit dominatio peccatorum: ſm̃ ſententiã domini
Ioh.8. qua ait: Omnis qui facit peccatũ: ſeruus eſt peccati.

¶ Reſponſio de differentia gratie et legalium precep-torum. Capitulum.xxxij.

Theonas. Queſtionẽ nobis rurſus immodicã inquiſitio
veſtra commouit: cuius vim licet ſciã ab inexpertis nec
tradi poſſe nec percipi: tñ inquantũ potero verbis ab-
ſoluere et breuiter expedire tẽptabo: ſi mõ intellectus veſter ea q̃
dicemus etiã operibus ſubſequat. Que cũq3 em̃ nõ per doctrinã
ſed p experientiã cognoſcunt: ſicut tradi ab inexperto nequeũt:
ita nec mente cõcipi vel teneri: niſi ab eo qui ſimili ſtudio fuerit
atq3 inſtitutione fundatus. Et idcirco neceſſariũ reor: vt primũ
diligẽtius inquiramus: qđ nã ſit ppoſitũ vel volũtas legis: vel
que gratie diſciplina atq3 pfectio: vt conſequenter ex his: ſiue do
minationẽ peccati: ſiue expulſionem eius poſſimus agnoſcere.
Itaq3 lex principalr iubet expeti copulã nuptiarũ dicẽs. Btũs
qui habet ſemen in ſion: et domeſticos in hieruſalẽ. Et. Maledi
cta ſterilis que nõ peperit. Ecõtrario gratia ad incorruptionis
ppetue puritatẽ: et caſtimoniã nos beate virginitatis inuitat.
Beate inquiẽs ſteriles que nõ genuerunt: et vbera q̃ nõ lactaue-
Luce.23. runt. Et. Qui nõ oderit patrẽ et matrẽ et vxorẽ: nõ põt meus eſſe
Eiuſdẽ.14. diſcipulus. Et illud apoſtoli. Reliquũ eſt vt et qui hñt vxores tã
j.Cor.7. q̃ nõ habẽtes ſint. Lex dicit. Decimas tuas et primitias nõ tar
Exo.22. dabis offerre. Gratia aũt dicit. Si vis pfectus eẽ: vade et vẽde
Mat.19. omnia q̃ habes et da pauperib⁹. Lex talionũ cõuitiorũ et iniuria
Exo.21. rũ nõ phibet vltionẽ dicẽs. Oculũ p oculo: dentẽ p dẽte. Gratia
cõgeminatione iniuriarũ vel cedis q̃ fuerint irrogate: noſtrã pa
tientiã vult probari: et ad duplicis diſpendij tolerantiam para
Matt.5. tos eſſe nos pcipit. Qui te percuſſerit inquiẽs in dexterã maxil
lã: pbe ei et alterã. Et illi qui vult tecũ iudicio contendere: et tu-
Leui.19. nicã tuã tollere: dimitte ei et palliũ. Illa inimicos odio haben
Matt.5. dos: hec ita diligendos eſſe decernit: vt pro ipſis deo ſemper cen
ſeat ſupplicandum.

¶ De eo q leuiora ſint euangelij precepta q̃ legis. Capitulum.xxxiij.

Um igit quis hoc euãgelice pfectionis culmẽ aſcende-
rit: iſte pfecto ſupra oẽm legem tãtarũ virtutũ meritis
ſublimatus: et vniuerſa q̃ per moyſen pcepta ſunt quaſi
parua deſpiciẽs: tm̃ ſub gr̃a ſaluatoris ſe eſſe cognoſcit: cui⁹ ad
Roma.5. iutorio ſe ad illũ ſublimiſſimũ ſtatũ intelligit perueniſſe. Nõ er-
go dominat in eo peccatũ: qr charitas q̃ diffuſa eſt in cordib⁹ no

ſtris per ſpiritũ ſanctũ qui datus eſt nobis: oẽm alterius cuiuſ
q̈ꝫ rei excludit affectũ: nec põt aut vetita cõcupiſcere aut impera
ta cõtẽnere: cuius totũ ſtudiũ totũq̈ꝫ deſideriũ diuino amori ſem
per intentũ: vſqꝫ adeo nullã rerũ oblectatione nõ capit̃: vt etiã
his que cõceſſa ſunt nõ vtat̃. In lege aũt in qua coniugiorũ iura
ſeruant̃: q̃uis cohibita luxurie euagatio vni tantũ femine mãci
pet̃: tamẽ nequaq̃ꝫ poſſunt carnalis cõcupiſcentie aculei nõ vi-
gere: ꝛ difficile eſt vt ignis cui etiã ſtudioſe pabula ſuggerunt̃:
ita p̃ſixis terminis includat̃: vt non etiã extra euagatus cõbu-
rat quicquid attigerit. Cui etiã ſi ſua illa ita ſemper occurrat ob
iectio: vt exeſtuare extrinſecus nõ ſinat̃: tñ etiã dũ cohibet̃ incen
dit: q2 voluptas ipſa culpabilis eſt: ꝛ ad velociſſimos adulte-
riorũ raptat̃ exceſſus cõſuetudo cõcubit9. Ceterum quos gratia
ſaluatoris ſancto incorruptionis amore flãmauerit: ita oẽs car
naliũ deſideriorũ ſpinas dñice charitatis igne cõſumunt, vt nec
tepẽs fauilla vitioꝝ refrigeriũ integritatis imminuat. Legis er
go famuli a licitorũ vſu ad illicita p̃labunt̃: gratie participes
dũ licita cõtemnũt: illicita nõ nouerũt. Sicut aũt viuit in cõiu-
gij amore peccatũ: ita etiã in eo qui decimas ſuas ꝛ primitias
tm̃ eſt reddere cõtentus. Neceſſe eſt em̃ eũ dũ tardat aut negligit
aut in qualitate earũ: aut in q̃ntitate: aut in quotidiana diſtri
butione peccare. Qui em̃ iubet̃ ea que ſua ſunt infatigabiliter
indigentib9 miniſtrare: q̃libet ea ſumma fide ac deuotiõe diſpẽ
ſet: tamẽ difficile eſt vt nõ laqueos peccatorũ freq̃ter incurrat.
In illis vero qui cõſiliũ dñi nõ ſpreuerũt ſed omnem ſubſtantiã
ſuã pauperibus p̃rogantes: ſumpta ſua cruce largitorẽ celeſtis
g̃tie ſubſequunt̃: pctm̃ nõ poteſt dñari. Nõ em̃ eũ diſpenſantẽ
ſacratas iam chriſto opes ꝛ quaſi alienas pia diſtributione de
cunias infidelis ſeruandi victus cura mordebit nec elemoſyne
hilaritatem, abijcit meſta cunctatio q2 qd ſemel totum obtulit
deo: id iã alienũ ſine p̃prie neceſſitatis recordatione aut angu-
ſti victus timore diſpergit qui certus eſt cũ ad deſideratã p̃uene
rit nuditatẽ multo magis a deo ſe q̃ volucrẽ celi eſſe paſcendũ.
E contrario is qui ſubſtantiã retinens mũdialem aut decimas
fructuũ ſuorũ atqꝫ primitias aut partẽ pecuniarũ cõſtrictus le-
gis antique ſanctione diſtribuit licet peccatorũ ſuorũ ignem ma
xime elemoſyne rore reſtinguat impoſſibile tamẽ eſt quantalis
opes ſuas magnanimitate diſpenſet vt ſe ad plenũ eruat a do-
minatione peccati niſi forte p̃ g̃fam ſaluatoris cũ re etiã ipm af
fectũ depoſuerit poſſidẽdi. Pari mõ non põt non cruento pecca Exo. 21.
ti imperio famulari quicunqꝫ oculũ pro oculo dentẽ pro dẽte ex
precepto legis eruere aut inimicũ ſuum odio mauult habere: q2
neceſſe eſt eũ dum talionis viciſſitudine vleiſci ſuam optat iniu
riã dũ contra inimicos odij amaritudinẽ ſeruat furoris atqꝫ ire
perturbatione ſemper accendi. Quicunqꝫ vero ſub euangelice Matt. 5.
gratie illuminatione verſat̃ ac malũ nõ reſiſtẽdo ſuperãs ſed ſe

rendo dexterā percutiēti maxillā: etiam alterā prebere volunta
rius non moraẜ: ⁊ volenti aduerſum ſe de tunica litigiū cōmoue
re: remittit ⁊ pallium. Quicq̄ diligit inimicos ſuos: ⁊ orat ꝓ ca
lumniātib⁹ ſibi: hic peccati repulit iugū ac vincula dirupit. Nō
eñ viuit ſub lege: q̄ non interimit ſeminaria peccatorū. Vñ non
Hebre. 7. immerito de ipſa beatus apoſtolus. Reprobatio inquit fit pre
cedentis mādati ꝓpter infirmitatē eius ⁊ inutilitatē. Nihil eñ
Ezech. 20. ad perfectū adduxit lex. Et dominus ꝑ ꝓphetā. Et dedi inquit
eis precepta nō bona: ⁊ iuſtificationes in quibus nō viuent in
eis: ſed viuit ſub gratia: que nō ramos tantū nequitie amputat
ſed ipſas penitus radices noxie voluntatis euellit.

Quēadmodū quis ꝓbetur eē ſub grā. Ca. xxxiiij.

Uiſquis ergo perfectionē euangelice ſtuduerit tenere do
q ctrine: hic ſub gratia conſtitutus: peccati dominatione
nō premitur. Hoc eſt eñ eſſe ſub gratia: que a gratia mā
dantur implere. Quicūq̄ vero perfectionis euāgelice plenitu-
dini ſubiectus eſſe noluerit: nō ignoret ſe q̄uis baptizatus ſibi
videaẜ ac monachus: nō eſſe ſub gratia: ſed legis adhuc vincu-
lis prepeditū: peccati pondere pregrauari. Propoſitum nanq̄
eſt eius (qui omnes a quibus receptus fuerit gratia adoptionis
aſſumit) non deſtruere ſed ſuperedificare: nec euacuare: ſed ad
implere moſaicas ſanctiones. Quod nōnulli penitus ignoran-
tes: ⁊ cōſiliorum atq̄ exhortationum chriſti magnificentiā ne-
gligentes: ita preſumptiua libertatis ſecuritate ſoluunẜ: vt nō
ſolum chriſti precepta tanq̄ ardua non attingant: verumetiam
ipſa illa que illis incipientibus paruuliſq̄ moſaica lege man-
data ſunt velut antiquata contemnant: illud qđ apoſtolus exe
Roma. 6. cratur noxia libertate dicentes. Peccabimus: quia non ſumus
ſub lege ſed ſub grā? Qui ergo nec ſub gratia eſt: quia nequaq̄ ad
dominice doctrine culmē aſcendit: nec ſub lege: quia etiā ipſa il-
la paruula legis mandata nō ſuſcepit: hic duplici peccatorum
oppreſſus imperio: ob hoc ſolū gratiam chriſti percepiſſe ſe cre
dit vt per noxiam libertatem ab eo fieret alienus: in illud inci-
j. Pe. 2. dens quod apoſtolus petrus ne incurramus enunciat. Quaſi
liberi inquit agite: ⁊ non quaſi velamen habētes malicie liber-
Gal. 5. tatē. Beatus quoq̄ apoſtolus paulus. Vos eñ inquit in liberta
tem vocati eſtis fratres: id eſt vt abſoluti ſitis a dominatione
peccati: tantum ne libertatē in occaſionem detis carnis: id eſt
fruſtrationem legalium mandatorū credatis eſſe licentiā vitio
rum. Hec vero libertas: quia nuſq̄ niſi ibi ſit tantum vbi domi-
2. Cor. 3. nus commoratur: paulus apoſtolus docet. Dominus inquiens
ſpiritus eſt: vbi autem ſpiritus domini: ibi libertas. Quapro-
pter neſcio vtrum hūc beati apoſtoli ſenſum ſicut hi qui exper-
ti ſunt ſapiūt: exprimere atq̄ elucidare potuerim: vnum ſcio
apertiſſime illum etiam ſine expoſitione cuiuſq̄ omnibus reſe-

rari: qui practicen: id eſt actualem perfecte tenuerint diſciplinā. πρακ-
Non enim laborabunt vt quod iam operando didicerunt intel-
ligant diſputando. τι χὴν

¶ Interrogatio cur interdū propenſius ieiunantes: carnalibus incentiuis acrius vrgeamur. Capi. xxxv.

g Ermanus. Obſcuriſſimam queſtionē et multis etiam vt putamus incognitam aperiſſime reuelaſti. Unde vt hoc quoqꝫ ꝓfectui noſtro adiicias deprecamur: vt cur interdū etiam propenſius ieiunantibus nobis: ⁊ exhauſtis atqꝫ defectis: vehementiores pugne corporis excitent̄ diligenter ediſſeras. Nam plerūqꝫ etiam experrecti e ſomno: cū deprehenderimus nos corporalis veneni contagium pertuliſſe: ita deiicimur conſcientia: vt ne ad ipſam quidem orationem conſurgere fiducialiter audeamus.

¶ Reſponſio ꝙ hec queſtio future collationi debeat reſeruari. Capitulum. xxxvj.

t Heonas. Studiū quidē veſtrū: quo perfectionis viam nō tranſitorie ſed plene atqꝫ perfecte deſideratis attingere: infatigabiliter huic diſputationi nos ꝓuocat inherere. Nec eñ de exteriore caſtimonia: ⁊ circunciſione manifeſta: ſed de illa que in occulto eſt diligenter inquiritis: ſcientes in hac viſibili carnis cōtinentia: perfectionis plenitudinē non ineſſe: que haberi vel per neceſſitatem vel per hypocriſim etiam ab infidelibus pōt: ſed in illa cordis volūtaria ⁊ inuiſibili puritate. Quā cū beatus apl's ita predicet. Nō eñ qui in manifeſto iudeus: neqꝫ que in manifeſto in carne eſt circūciſio: ſed qui in occulto iude⁹: ⁊ circūciſiō cordis in ſpiritu: nō littera: cui⁹ laus nō ex hominib⁹ ſed ex deo eſt: qui ſolus ſcꝫ cordiuꝫ ſecreta rimatur: tñ qꝛ ſatiſfieri deſiderio vr̄o ad plenū non pōt. Breue eñ qđ ſupereſt ſpaciū noctis: ad indagandā hāc obſcuriſſimā nō ſufficit queſtionē: cōgruū reor vt interim differatur. Senſim eñ hec ⁊ corde ab omni cogitationū ſtrepitu penitus abſoluto: vt a nobis ꝓferri: ita vr̄is debent mentibus intimari: q̄ ſicut ꝓpter conſcientie purificationem oportet inquiri: ita niſi ab eo q̄ donū integritatis expertus eſt: tradi aſſignariqꝫ nō poſſunt. Nō eñ querit quid inaniū argumēta verborū: ſed interna cōſcientie fides ⁊ maior vis veritatis inculcet. Et idcirco de emundationis hui⁹ ſciētia atqꝫ doctrina: nec ꝓferri aliquid niſi ab experto: nec trāſfundi quicq̄ pōt: niſi in cupidiſſimū valdeqꝫ ſollicitū virtutis ipſius amatorē: q̄ nō eam vacuis nudiſqꝫ ſermonib⁹ ſciſcitando: ſed totis animi virib⁹ annitēdo opꝫtet attingere: ſcꝫ nō ſtudio loquacitatis infructuoſe: ſed deſiderio puritatis interne. Roma. 2.

¶ Explicit collatio prima abbatis theone de remiſſione quinquageſime.

Incipit annotatio capitulo℞ collationis ſcḋe abbatis Theone de nocturnis illuſionibus.

Ca.j. De iterato ad abbatem theonam reditu noſtro: eiuſqꝫ exhortatione.
ij Commemoratio interrogationis nr̄e: cur maioꝛē abſtinentiā maioꝛ interdū carnis impugnatio ſubſequatur.
iij Quod triplici rōne proueniat genitalis fluxus egeſtio.
iiij Interrogatio an ad ſacroſanctā cōmunionē accedere liceat nocturna illuſione pollutum.
v Reſponſio quādo reatū contrahat hec paſſio doꝛmienti.
vj Quod nōnūqꝫ ēt inimici factione hec contingat illuſio.
vij Quod nunqꝫ dignum ſe cōmunione dominica quiſpiā debeat iudicare.
viij Obiectio eo ꝙ omnes dominica communione priuandi ſint ſi nullus eſt abſqꝫ peccato.
ix Reſponſio eo ꝙ multi ſancti eē poſſint: nemo abſqꝫ peccato niſi chriſtus.
x Quod ſolus filius dei abſqꝫ vllo peccati vulnere vicerit temptatoꝛem.
xj Quod in ſimilitudine carnis peccati ſolus venerit xp̄s.
xij Quod iuſti ⁊ ſancti omnes non fuerint in ſimilitudine ſed in veritate peccati.
xiij Quod non ſint tam grauia peccata ſanctoꝛum vt eis auferant meritum ſanctitatis.
xiiij Quomodo intelligendum ſit illud apoſtoli. Non enim quod volo bonum facio.
xv Obiectio eo ꝙ ex peccatoꝛum potius perſona hoc apoſtolus dixiſſe credendus ſit.
xvj Dilatio propoſite queſtionis.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio ſecunda abbatis Theone de nocturnis illuſionibus.

De iterato ad abbatē Theonā reditu noſtro eiuſqꝫ exhoꝛtatione. Capitulum.j.

Poſt dies ferme ſeptē: quinquageſime ſolēnitate trāſacta: cū ipo noctis initio id eſt poſt ſynaxim veſpertinā: promiſſe diſputationis expectatione ſuſpenſi: ſancti Theone cellulam fuiſſemus ingreſſi: alacer ſenex hilari vultu ac blādo nos prioꝛ ſermone compellans. Mirabar inquit ardentiſſimū ſtudiū veſtrum bis ſeptem diebus abſolutionē propoſite queſtionis potuiſſe differre: ⁊ debitoꝛi ſuo precipue nō roganti: dilationem tanti tempoꝛis preſtitiſſe. In

ſtiſſimum proinde eſt vt qꝛ vltro mihi benignitas veſtra tã lar-
gas conceſſit inducias: ego quoq; morã in debiti redditione nõ
faciã. Grata nãq; eſt huius fenoꝛis occupatio: que maioꝛa dũ
ſoluitur argumenta conquirit: ꝛ non ſolum percipientẽ ditat:
veruetiam nihil iminuit largienti. Duplices ſiquidẽ congre-
gat queſtus: reꝝ ſpiritaliũ diſpẽſatoꝛ. Lucrum enim non ſolum
in illius qui audit profectu: verũetiam in ſua diſputatione con-
ſequitur: non minus ſemetipſum ad deſideriũ perfectionis ac-
cendens: dũ inſtruit auditoꝛem. Quãobrem veſter ardoꝛ meus
profectus eſt: veſtra ſollicitudo mea compunctio eſt. Nã vtiq;
ꝛ ipſe nunc mente toꝛperem: nihilq; in meo coꝛde de his que ex
peritis pertractarem: niſi me veſter feruoꝛ atq; expectatio ad re
rum ſpiritaliũ recoꝛdationem ſuſcitaret quodammõ doꝛmitan-
tem. Et idcirco proferatur in mediũ queſtio ſi videt: cuius pri-
dem pro anguſtia tẽpoꝛis abſolutionẽ procraſtinare maluim⁹.

Commemoꝛatio interrogationis noſtre: cur ma-ioꝛem abſtinentiã maioꝛ interdũ carnis impugnatio ſubſequatur. Capitulum. ij.

b Hec antẽ (ni falloꝛ) inquiſitio veſtra cõplexa eſt: cur inter-
dum remiſſius ieiunantes ꝛ lenioꝛib⁹ carnis huius acu-
leis titillemur: ꝛ nonnunq̃ diſtrictius abſtinẽtes: afflic-
cto exhauſtoq; coꝛpoꝛe: incentiuis acrioꝛibus vrgeamur: ita
vt quẽadmodũ patefecit veſtra cõfeſſio: experrecti: reperiamus
nos humoꝛum naturalium egeſtione reſperſos.

Quod triplici ratione p̃ueniat genitalis fluxus egeſtio. Capitulum. iij.

b Huius ergo infeſtationis triplicẽ cauſam noſtri prodi-
dere maioꝛes: q̃ modũ tẽpoꝛis conſtituti, intempeſtiuis
irrũpat exceſſibus. Aut enim ſuperflua eſcaꝝ nimietate
congeritur: aut per incuriam mentis elabitur: aut inimici illu-
dentis inſidijs p̃uocatur. Primũ igitur gaſtrimargie: id eſt vo
racitatis vel gule vitiũ: hanc redundantiã obſceni humoꝛis ex
trudit. Nã ꝛ cũ diſtrictioꝛis abſtinentie tempoꝛe ſtatuꝫ polluit
puritatis: non de preſenti vt putatis inedia: ſed de nimietate
preterite ſaturitatis effundit. Quod enim p voꝛacitatis ingluuiem concretum fuerat in medullis: neceſſe eſt vt per pruritum
aut certe per ignoꝛantiam: q̃uis magno ieiunio tabefacti coꝛ-
poꝛis egeratur. Quamobrem nõ ſolum lautioꝛibus epulis ab-
ſtinendum: ſed etiã a vilioꝛibus cibis equali eſt continentia tẽ
perandũ: immo ipſius etiã panis ꝛ aque ſatietas eſt cauenda
vt poſſit diu in nobis acq̃ſita coꝛpoꝛis puritas permanere: atq;
imitari quodammodo intemeratã ſpiritus caſtitatem: licꝫ nos
neceſſe ſit cõfiteri: interdum etiam abſq; vlla⁹ mentis induſtria
vel per temperiem coꝛpoꝛum: vel per etatis maturitatẽ: quoſdã

rarius ſordidari: vel certe fluxus iſtiꝰ egeſtione nō pollui. Sed
alterius meriti eſt/ qui pacē inertiꝰ felicitate cōſequitur: alterius
qui triūphū glorioſis virtutibus promeret̄. Huius enim poten
tia vicioꝝ omniū debellatrix digna miraculo eſt: illā quē facul-
tas boni in ſua tuet̄ ignauia: cēſendā magis dixerim ſecuritatē
habere ꝙ laudē. Secunda impuri illius profluuij cauſa eſt: ſi
mens ſpiritalibus ſtudijs atqꝫ exercitijs vacuata: nec diſcipli-
nis interioris hoīs inſtituta: quendā ſibi ſegniciei ſitū per con-
ſuetudinē continui torporis obduxerit. aut cū ſordidarū cogita
tionū inimicitias nō cauens: ita illā cordis ſublimiſſimā puri-
tatē ſegniter concupiſcit: vt omnē ꝑfectionis ⁊ caſtimonie ſum
mam in ſola credat exterioris hominis caſtigatione conſiſtere.
Cuius erroris atqꝫ ſecordie vicio conſequenter eueniet: vt non
ſolum multimoda cogitationum peruagatio: inuerecunde atqꝫ
procaciter ſecretū mentis irrumpat: ſed etiam priſtinarum om
nium paſſionū intra eam ſemina perſeueret. Que ꝙdiu in eius
abditis deliteſcunt: ꝙuis rigido corpus ieiunio caſtigetur: ta-
men nihilominus dormiētem illecebroſis phantaſmatibus in
quietāt. Quare fit vt ante legitimi tēporis curſum: non iam ex
nature neceſſitate: ſed nec adhuc ex fraude neq̄tie ſpiritalis: ob
ſceni eliciant̄ humores: qui nō tā inanitate carnis ꝙ mētis cir
cūſpectione atqꝫ virtute ſi penitus inhiberi nequeāt: ſaltē ad il-
lam egeſtionis ſimplicē qualitatē auxiliante gracia dei perdu-
cuntur. Ideoqꝫ imprimis diſcurſus ſunt ſenſuū coercendi: ne
mens iſtis exceſſibus aſſuefacta: ad fediora incitamēta luxurie
ſomnians pertrahat̄. Tertia cauſa eſt: cū per ordinatā quidem
atqꝫ ſollicitā continētie diſciplinā: contritione cordis ⁊ corpo-
ris perpetuā caſtimonie puritatē optamus acquirere: ſed nos
vtilitati carnis ac ſpiritus egregie cōſulentes: fraudulentiſſimi
hoſtis ita impugnat inuidia: vt dū deijcere fiduciā cōſciētie no
ſtre: noſqꝫ velut reatu aliquo hūiliare conat̄: illis precipue die-
bus quibus maiore integritatis merito deſideramꝰ diuino pla
cere conſpectui: abſqꝫ vllo quidē carnis pruritu: mentiſue con
ſenſu: nec ꝑ illuſionē phātaſmatis alicuiꝰ: ſꝫ tm̄ ſimplici fluxus
illiꝰ egeſtione nos polluit: vt a ſacroſancta nos cōmunione de
terreat: licet in quoſdā incipientiū ⁊ quoꝝ corpora necdū longa
ieiuniorū caſtigatione tenuata ſunt: ob hoc diabolica factione
hec euenire credat̄ illuſio: vt cū eos intenſioribꝰ ieiunijs ſtude-
re cognouerit: oēs eoꝝ conatus hac arte ſubuertat: vt dū ſe non
ſolū nihil ad puritatē corꝑis diſtrictiore ieiunio profeciſſe: verū
etiam grauius ſentiāt fuiſſe pulſatos: magiſtrā incorruptionis
ac puritatis altricē abſtinētie diſtrictionē tanꝙ emulā ꝓhorre-
ſcant. Quapropter noſſe debemꝰ nō idcirco nos tm̄ ab vnoqꝫ vi
tio debere purgari: qꝛ ſuis ꝑturbationibꝰ nrm̄ occupet ſenſuꝫ: ſꝫ
qꝛ cōtētū nō ſit ſolū abſqꝫ alioꝝ cōſortio dominari: ſꝫ intromiſſo
oīum vicioꝝ dirioꝛe collegio: ſubditā ſibi mētē multiplicata ca

ptiuitate populetur. Et idcirco gaſtrimargia vincenda eſt: non propter ſe tm̄: ne. ſ. oneroſa nos voracitate corrumpat: nec propter hoc ſolū ne carnalis cōcupiſcētie nos igne ſuccēdat: ſed ne etiā iracūdie vel furoris atq; triſticie: ceterarūq; omniū paſſionum faciat eſſe mancipia. Nā cū nobis eſca ac potus vel min⁹ vel negligenti⁹ vel tardi⁹ miniſtraſ: ſi gule dominatione deprimimur: cōſequēs eſt: vt etiā iracūdie ſtimulis incitemur. Et rurſus voluptuoſis ſaporib⁹ demulceri abſq; philargyrie peſte nō poſſumus: ꝑ cui⁹ ſupfluos apparat⁹ magnis luxuria gaudet impendijs. Philargyria vero cenodoxia atq; ſupbia ⁊ oium multitudo vitiorum indiuidua ſocietate iunguntur: atq; ita vnum quodq; vitium ſi vigere in nobis vel ſolum ceperit: et ceteris ſuggerit incrementa.

Interrogatio an ad ſacroſanctam cōmunionē accedere liceat nocturna illuſione pollutū. Cap. iiij.

Germanus. Diſpenſatione dei credim⁹ hāc queſtionē in mediū fuiſſe prolatā: vt illud qđ verecūdia interrogandi fiduciā cohibente: nunq̄ potuimus edoceri: nunc oportunitate collationis cauſeq; ipſius ordine prouocati: ſciſcitari fiducialr audeam⁹. Si igiſ eo tempore quo accedi oportet ad ſacroſancta myſteria: ſenſerim⁹ nos ſomni illuſione pollutos: preſumēda eſt an vitāda illa ſalutaris eſce ſacroſancta pceptio.

Reſponſio quando reatū contrahat hec paſſio dormienti. Capitulum. v.

Theonas. Omni quidē induſtria quātū in nobis eſt ſtudere debemus: vt immaculatā caſtimonie puritatē illo vel maxime tēpore teneamus: quo venerandis aſſiſtere optamus altarib⁹: ⁊ vigilantiſſima circūſpectione precauendū eſt: ne carnis integritas precedēte tēpore cuſtodita: in ea precipue in qua nos ad cōmunionē ſalutaris conuiuij preparamus: nocte fraudeſ. Uerū ſi hoſtis ille nequiſſimus vt nobis celeſtis remedij ſubtrahat medicinā: cuſtodiam ſopite mentis illuſerit: ita dūtaxat vt nullo reprehenſibili interueniente prurītu: nullo contaminetur oblectationis aſſenſu: ſed egeſtionē aut naturali neceſſitate ꝓfuſam: aut certe impugnatione diaboli abſq; ſenſu voluptatis elicitam: ad impedimētū noſtre ſanctificationis obtēderit: poſſumus ⁊ debemus ad gratiam ſalutaris cibi confidenter accedere. Sin vero noſtro vitio hec fuerit egeſta cōcretio: conuenientes conſcientiam noſtram illud apoſtolicum formidemus. Qui manducauerit panem ⁊ biberit calicem domini indigne: reus erit corporis ⁊ ſanguinis domini. Probet aūt ſeipſuз hō: ⁊ ſic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat. Qui eñ mā ducat ⁊ bibit indigne: iudiciū ſibi māducat ⁊ bibit: nō diſcernēs corpus dñi: id eſt nequaq̄ illū celeſtem cibum a communiū eſca i. Cor. xi.

rum vſitate ſecernens: nec talem eſſe diiudicans quē non niſi pura liceat mente vel carne preſumere. Deniqȝ infert: Ideo inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiunt multi: ſpiritales ſcilicet infirmitates ac mortes ex hac ſpecialiter dicens preſumptione generari. Multi enim qui eum illicita vſurpatione preſumunt: infirmantur fide: ⁊ imbecilli ſunt mente: paſſionum ſcilicet languoribus inuoluti: ⁊ dormiunt ſomno peccati: ab hoc ſopore letali nequaq̄ ſalutari ſollicitudine reſurgentes. Deinde ſequitur. Qđ ſi noſmetipſos diiudicaremus: non vtiqȝ iudicaremur: hoc eſt: ſi noſmetipſos perceptione ſacramētorum quotiēs tanqȝ peccati vulnere preuenimur: iudicaremus indignos: impenderemus vtiqȝ ſtudiū: vt ꝑ penitudinis emendationē ad ea digne poſſemus accedere: ⁊ nō tanq̄ indigni ſeueriſſimis infirmitatum flagris caſtigaremur a dn̄o: vt vel ſic compuncti ad remedia noſtrorum vulnerum recurramus: ne digni preſentis ſeculi breuiſſima correptione non habiti: in futuro ſimul cū huius mūdi peccatoribus cōdemnemur. Quod etiam in Leuitico euidenti denūciatione precipitur. Omnis mundus mādūcabit carnes: ⁊ anima quecunqȝ comederit de carnibus ſacrificij ſalutaris qđ eſt domini: in qua eſt immūdicia: peribit coram domino

Deuter.23. In Deuteronomio quoqȝ a ſpiritalibus caſtris immundus ſimiliter myſtice ſegregat. Si fuerit inquit inter vos hō qui nocturno pollutus ſit ſomnio: egredietur extra caſtra ⁊ non reuertetur priuſq̄ ad veſperam: abluatur aqua: ⁊ poſt ſolis occaſum regredietur in caſtra.

¶ Qđ nonnunq̄ etiam inimici factione hec cōtingat illuſio. Capitulum.vj.

Verum vt māifeſtius approbet: qđ etiā inimici factione nōnunq̄ hec eliciat impuritas: nouimus fratrē: q cum caſtimoniā cordis ⁊ corporis ſumma circūſpectiōe atqȝ hūilitate promeritā iugiter poſſideret: ac nequaq̄ nocturnis ludificationibus temptaret: quotiēs tn̄ ſe ad ꝑcipiendā communionem dominicā preparaſſet: immundo fluxu dormiens fedabat. Qui cū multo ſe tēpore a ſacroſanctis myſterijs trepidus abſtineret: tandē hanc ad ſeniores detulit queſtionē: remediū impugnatiōis ac doloris ſui: medicabili corū cōſilio cōſecuturū ſe eſſe cōfidens. Sed cū primā cauſam morbi huius ſpiritaliū medicorū doctrina diſcuteret. q ſolet ex abūdanti ciborū preſumptione deſcēdere: eāqȝ memorato fratri deprehenderent nō ineſſe: ac per hanc illuſionē nequaq̄ vitio ſaturitatis cōſtaret emergere: eo qȝ nec fratris nota diſtrictione ſolennium dierū quibus illa pollutio contingebat ſpecialis exceptio: hoc illos pateretur opinari: ad ſcđam huius valitudinis cauſam: ilico trāſtulerāt inquiſitionis indaginē: diſcutientes ne anime forſitan culpa: caro exhauſta ieiunio: impuris illuſionibus vrgeret: quos etiā diſtri

critiſſimi viri: cū paululū elati de ſui corporis fuerint puritate: p
ſupbie vitiū polluunt: qd ſcz donū precipuū dei id eſt corporis
caſtitatē: hūanis ſe virib⁹ obtinuiſſe crediderint. Interrogatus
igit vtrū induſtriā ſuā ita capacē hui⁹ crederet eſſe virtutis: vt
ope diuini nō egeret auxilij: ſumma hūc impiū ſenſum execratio
ne deteſtās: cū ſe hūiliter aſtruxiſſet: ne ceteris quidē dieb⁹ cor
poris puritatē retinere potuiſſe: niſi diuina in oībus gr̄a fuiſſet
adiutus: illi cōfeſtim ad cauſam tertiā recurrētes: occultas dia
bolice factionis inſidias puiderūt: pbanteſq nec aīe culpā eſſe
nec carnis, ſacroſanctis eū epulis debere miſceri cōfidētiſſime cē
ſuerūt: ne ſcz ſi in hac obſtinatiōe duraſſet: verſutis maligni ho
ſtis laqueis obligat⁹: ſanctificatiōis z corporis xp̄i pticeps eſſe
nō poſſet: z p hāc fraudē medicina remedij ſalutaris in ppetuū
fraudaret. Quo facto ita oīs diabolice factiōis ſcena detecta ē
vt mox virtute dn̄ici corporis ptegente: illa pterita illuſionis cō
ſuetudo ceſſaret in quo inimici dolus euidēter apparuit: z expo
ſita eſt pariter ac pbata ſententia ſeniorū: q plerūq hūc impuriſ
ſimū fluxū: nec carnis nec aīe vitio: ſz aduerſarij factioſa docuit
ludificatiōe ppelli. Ut ergo fallax imaginatio ſomniorū illectrix
egeſtionis impure: vel in ppetuū: vel certe vt ſz hūiliorē ſiue cō
munē dixeriz ſtatū: certis mēſibus ignoret: poſt illā fidē qua de
dei ſpecialiter gratia puritatis donū iugiter ſperare nos conue
nit: eſce potuſq eſt nimietas caſtiganda. Horū nāq redūdantia
iſtiuſmodi humores ppenſius gigni neceſſe eſt: q qm̄ cōcreti nō
poſſunt nō egeri atq ab ipſius nature lege ppelli: ſub occaſione
cuiuſcūq pruritus atq illuſionis emergunt. Eſcarū vero ſatie
tate ſubtracta: cōſequēs eſt illas q̄ immūdas egeſtiones tardi⁹
generari: z ita fit vt quēadmodū fluxus earū: ita etiā illuſio dor
mientes vel rarius vel ſubtilius inquietet: qz nō ſolū egeſtio ex
imaginatione: ſed imaginatio ex egeſtionis nimietate deſcēdit.
Quapropter ſi volum⁹ ab illuſionū iſtarū illecebris liberari:
oī virtute nobis eſt enitendū: primū vt fornicatiōis paſſione de
uicta iuxta apoſtolū beatū nō regnet peccatū in nr̄o mortali cor Roma.6.
pore: ad obediendū cōcupiſcentijs eius. Secūdo vt ipſo quoq
illecebroſo corporis motu ſedato penitus ac ſopito: nequaq̄ ex
hibeamus mēbra noſtra arma iniquitatis peccato. Tertio vt in Ibidem.
teriore quoq homine noſtro: ab illa libidinis titillatione om
nimodis ac medullitus mortificato exhibeam⁹ nos deo tanq̄
ex mortuis viuentes z ita p hunc pfectū puenientes ad ppetuā Ubi.s.
quietē corporis noſtri exhibeamus etiā mēbra noſtra nō iā ar
ma libidini ſed iuſticie deo. In qua nobis caſtimonie puritate
fundatis peccatū in nobis iam non dominabitur. Nō enim ſu
mus ſub lege: que dum licita nuptiarū iura commendat etiam Roma.6.
illum cuius miniſterio opus illicite fornicationis expletur: in
noſtris medullis nutrit ac reſeruat ardorem: ſed ſub gratia:
que dum incorruptionem virginitatis inſinuat etiam iſtum in

noxium, ac ſimplicem corporis motum: ⁊ ipſius quoq; liciti coi-
tus interimit voluptatẽ: atq; ita cunctis impuriſſime colluuio-
nis humoribus arefactis: egregij ac laudabiles eunuchi qui p̄
Eſaiã predicant effecti: merebimur illam que promittit eis bea-
titudinẽ poſſidere. Hec enĩ ait dñs eunuchis. Qui cuſtodierint
Eſa.56. ſabbata mea ⁊ elegerint que volui: ⁊ tenuerint fedus meũ: dabo
eis in domo mea ⁊ in muris meis locũ: ⁊ nomẽ melius a filijs
⁊ filiabus: nomẽ ſempiternũ dabo eis qđ nõ peribit. Qui ſunt
iſti filij ⁊ filie: quibus intantũ iſti preferunt eunuchi: vt etiã lo-
cum ac nomẽ melius accepturi eſſe dicant: niſi illi ſancti q̃ ſub
veteri teſtamento in coniugiorũ copula p̄manẽtes: per obſeruan-
tiã mandatorũ in adoptionẽ filiorũ dei nõ immerito p̄uenerũt.
Quod etiã nomen eſt illud qđ eis velut precipuum quiddam vice
remunerationis ſumme promittit: niſi hoc qđ chriſti vocabulo
Eiuſdẽ.65. dicant eſſe cenſendi. De quo nomine ⁊ alibi idẽ ꝓpheta. Et ſer-
uos ſuos inquit vocabit nomine alio: in quo q̃ benedictus eſt
ſup terrã benedicet in deo: amẽ: ⁊ qui iurat in terra: iurabit in
Eiuſdẽ.62. deo. amẽ. Et iterũ. Et vocabit inquit tibi nomẽ nouũ qđ os dñi
nominauit. Quicq; p̄ hac cordis ⁊ corporis puritate: etiã illa pre-
cipua ac ſingulari beatitudine p̄fruent: vt illud canticũ iugiter
cantẽt: qđ nemo alius ſctõrũ canere poteſt: niſi iſti ſoli qui ſequũ-
Apoc.14. tur agnũ quocunq; vadit. Uirgines enim ſunt: ⁊ cũ mulieribus
ſe nõ coinquinauerẽt. Proinde ſi ad hãc ſublimiſſimã virginum
gloriã volumus p̄uenire: omni virtute incorruptionẽ mentis ac
ſpiritus excolamus: ne in illarũ inſipientiũ virginũ numero col-
labamur: quibus idcirco nõ ſit reputata virginitas: quia a com-
mixtione carnali immunes ſeſe tñmodo ſeruauerunt: ⁊ ob hoc
virgines quidẽ: ſed fatue nũcupant: qꝛ deficiente in vaſis eorũ
oleo puritatis interne: claritas ac ſplẽdor corporalis virgini-
tatis extinguit: interioris enĩ fotu ac pabulo puritatis: ſubmi-
niſtrari neceſſe eſt etiã exteriori homini caſtitatem: eãq; iugiter
ad p̄ſeuerantiã incorruptionis p̄petue alari. Et ideo fatue ille
virgines glorioſum ſponſi thalamũ cũ illis prudẽtibꝰ nõ merent
intrare: q̃ integrũ ſpiritum ſuũ ⁊ animam ⁊ corpus ſine querela
in diem dñi noſtri ieſu chriſti conſeruauerunt. Illi namq; ſunt
veri atq; incorrupti virgines chriſti: illi admirabiles atq; egre-
gij reputant eunuchi: nõ qui metuũt: ſed quibus non libet forni-
cari: nec qui impudicitie reprimũt frena: ſed qui ipſam quoq; mi-
nimam mentis titillationẽ et tenuiſſima libidinis incitamenta
vicerũt: ⁊ eo vſq; extenuauerũt illũ carnis: vt ita dixerim: ſen-
ſum: vt nõ ſolũ ex cõmotione eius nulla oblectatione: ſed ne exi-
gua quidẽ titillatione tangantur.

¶ Quod nunq̃ dignum ſe cõmunione dominica quiſpiã debeat iudicare. Capitulum.vij.

tanta aũt cor noſtrũ hũilitatis debem⁹ vallare cuſtodia: vt hanc definitionẽ ꝑpetua ſenſuũ ſtabilitate teneam⁹. nequaꝙ nos poſſe ad tantũ purificationis meritũ ꝑue-nire: vt licet hec q̃ ſupra dixi p dei gratiam oĩa fecerimus indi-gnos tñ nos cõmunione ſacri corporis eſſe credamus. Primũ q2 celeſtis illi⁹ manne tãta maieſtas eſt: vt nemo hac lutea car-ne circũdatus: p ſuo merito ei⁹edulũ ſ ꝛ nõ ex gratuita dñi largi tate pcipiat. Deinde q2 null⁹ ita circũſpect⁹ in hui⁹ mũdi põt eẽ cõflictu: vt eũ ſaltẽ rara vel leuia peccatoꝝ tela nõ feriãt: q2 im poſſibile eſt vt nõ aut ignorãtia: aut negligẽtia: aut vanitate: aut obreptione: aut cogitatõe: aut neceſſitate: aut obliuiõe peccet. Nã etſi ad tã ꝑcelſum qs virtutũ culmẽ aſcẽderit: vt aplicũ illud nõ iactãter exclamet. Mihi aũt p minimo eſt vt a vob diiudi-cer: aut ab hũano die: ſ3 neqꝫ me ipm iudico: nihil em mihi cõſci⁹ ſu3: ſciat ſe tñ abſqꝫ pctõ eẽ nõ poſſe. Neqꝫ em fruſtra idẽ doctor adiũxit. Sed nõ in hoc iuſtificatus ſum. i. nõ ſi ego iuſtũ me eſſe credidero verã cõfeſti iuſticie gloriã poſſidebo: vel q2 me cõſcia mea nullius peccati reꝓhenſione cõpungit: idcirco nullius ſor-dis cõtagione fuſcatus ſum: multa em meã cõſciam latent q̃ cũ ſint mihi incognita vel obſcura: deo nota atqꝫ manifeſta ſunt. Jdqꝫ ſubijciens. Qui aũt me inquit iudicat dñs eſt. i. ab illo ſolo quẽ ſecreta cordiũ non latẽt: verũ iudicij in me proferet examẽ. 1. Cor. 4.

¶ Obiectio eo ꝙ omnes dominica cõmunione priuã di ſint ſi nullus eſt abſqꝫ peccato. Capitulũ. viij.

germanus. Sup2 adictũ ẽ nõ niſi ſctõs celeſtiũ ſacramẽto rũ eſſe debere ꝑticipes: nũc adijcit impoſſibile eſſe homi ni: vt immunis penitus ſit a delicto. Si nullus ergo li-ber a noxa: nullus eſt ſanct⁹: ꝛ cõſequẽs eſt: vt hõ cui ſanctitas deeſt. myſterioꝝ chriſti particeps eſſe nõ poſſit: ꝛ regnũ etiã ce-loꝝ ſperare nõ debeat: qđ ſolis ſanctis dominus pollicetur.

¶ Reſpõſio eo ꝙ multi ſancti eſſe poſſint: nemo abſ-qꝫ peccato niſi chriſtus. Capitulum. ix.

theonas. Multos quidẽ eſſe ſctõs ac iuſtos negare nõ poſſumus: ſ3 inter ſanctũ: ꝛ imaculatum: multa diſtã-tia eſt. Aliud eſt em eſſe quẽpiã ſanctũ: id eſt diuino cul-tui cõſecratũ: hoc em nomẽ nõ ſolũ hoibus ſ3 etiã locis ꝛ vaſculis tẽpli atqꝫ lebetib⁹: atteſtãte ſcriptura: cõmune eſt. Aliud eſt aũt eſſe abſqꝫ peccato: qđ vnius dñi nr̃i ieſu chriſti ſingulariter cõue nit maieſtati: de quo etiã apl̃us velut precipuũ q̃d ac ſpeciale p nũciat dicẽs. Qui peccatũ nõ fecit. Satis em vilẽ atqꝫ indignã ei⁹ ꝑconijs laudẽ q̃ſi incorpale ac diuinũ ei aliq̃d aſſignauit: ſi etiã nos illibatã ab oĩ pctõ poſſum⁹ trãſigere vitã. Rurſus apl̃s ad hebreos. Nõ em habem⁹ inq̃t pontificẽ q̃ nõ poſſit cõpati in-firmitatib⁹ nr̃is: tẽptatũ aũt p oĩa p ſimilitudine abſqꝫ pctõ. Si igi 1. Pe. 2. Hebre. 4.

tur etiã terrene hũilitatis nr̃e: cũ illo celſo diuinoq; põtifice hec
põt eſſe cõmunio: vt etiã nos abſq; vlla peccati offenſione tẽpte
mur: cur apl̃s hoc in illo velut vnicũ ac ſingulare ſuſpiciẽs: eiꝰ
meritũ ab hominibus tãta diuiſione diſcreuit. Hac ergo ſola ab
omnibus nobis exceptione diſtinguitur: q2 nos nõ abſq; pec-
cato: illũ ſine peccato cõſtat fuiſſe tẽptatũ. Quis etenim hoim q̃-
uis fortis atq; bellator ſit: hoſtilibꝰ tamẽ telis plerũq; non pa
Ps.44. teat. Quis velut impenetrabili carne circũdatꝰ: tãtis ꝑilioꝝ pi
culis ſine ꝑiculo miſceat. Ille aũt ſolꝰ ſpecioſus forma p̃ filijs
hoim: cõditionẽ mortis hũane cum vniuerſa carnis fragilitate
ſuſcipiẽs: nullius vnq̃ eſt ſordis maculatus attactu.

Quod ſolus filius dei abſq; vllo peccati vulnere vi cerit temptatorem. Capitulum.x.

Temptatꝰ eſt enim ſm ſimilitudinẽ noſtrã gaſtrimargie pri
Gen.3. mum vitio: vt ei callidꝰ ille ſerpẽs eo ordine quo adam
ante ſeduxerat eſurienti: eſce deſiderio conaret illudere.
Mat.4. Si filius inquiẽs dei es: dic vt lapides iſti panes fiant. Sed
nullũ recipiens ex hac tẽptatione peccatũ cum ei facultas indu
bitata ſuppeteret: reſpuit cibũ quẽ ei deceptionis artifex ingere
Ibidem. bat: dicẽs. Nõ in ſolo pane viuit hõ: ſ3 in omni verbo qđ proce
dit de ore dei. Tẽptatus eſt etiã cenodoxia ſm ſimilitudinẽ no-
Ubi ſupra. ſtrã: cũ ei dictũ eſt. Si filius dei es mitte te deorſum ſed ſubdo-
la diaboli ſuggeſtione captus non eſt: et vaniſſimũ ſeductorẽ etiã
ſcripturarũ obiectione confutans. Nõ tẽptabis inq̃t dñm deum
tuum. Tẽptatꝰ eſt etiã tumore ſupbie ſm ſimilitudiẽ noſtrã: cuꝫ
ei a diabolo ꝓmitterent oia regna mundi et gloria eoꝝ: ſed ir
riſa atq; obiurgata eſt nequitia tẽptatoris. Reſpõdit enim ei. Ua
Mat.4. de ſathanas. Scriptũ eſt enim. Dñm deũ tuũ adorabis: et illi ſoli
Deuter.6. ſeruies. His aũt teſtimonijs edocemur: vt fraudulẽtis ſuggeſtio
nibus inimici: nos quoq; ſimiliter memoria ſcripturarũ debea
mus obſiſtere. Rurſum tẽptatus eſt ſupbia ſm ſimilitudinẽ no
ſtram: cũ idẽ inſidiarũ artifex: regnũ qđ ab ipſo oblatũ ante re
ſpuerat: ꝑ hoies ei moliret ingerere: ſ3 abſq; pctõ inſidias tem
Joan.6. ptatoris irriſit. Cũ enim cognouiſſet ieſus q̃ venturi eſſent. vt ra
perẽt eũ: et facerẽt eũ regem: fugit iterũ in montẽ ipſe ſolus. Tẽ
Matt.26. ptatus eſt ſm ſimilitudinẽ noſtrã: cum verberatus flagris: cum
et.27. palmis ceſus: cum ſputorum horrore reſperſus eſt cõ ad extre
mum pertulit crucis exquiſita ſupplicia: ſed nullis vnq̃: nõ di
cã contumelijs: verũ ne ſupplicijs quidem ad tumorẽ vel leuiſ
ſime indignationis impulſus eſt: q̃ et in patibulo conſtitutꝰ mi
Luce.23. ſericorditer ꝓclamauit. Pr̃ ignoſce eis: nõ enim ſciũt qđ faciũt.

Quod in ſimilitudine carnis peccati ſolus venerit chriſtus. Capitulũ.xj.

q Quemadmodū ꝓo ⁊ illud accipieꝫ ꝙ cū apl's in ſimilitu
dine carnis pcti veniſſe cōmemorat: ſi etiā nos nulla pec
cati labe pollutā habere poſſimus carnē. Nā ⁊ hoc de il
lo q̄ ſolus eſt abſq; pctō: tāq̄ ſingulare memoraꝫ. Miſit de' fi Gal.4.
liū ſuū in ſiſitudine carnis peccati: q2 verā atq; integrā ſuſcipi
ens ſubſtantiā carnis hūane: nō ipm pctm in ea: ſed ſimilitudi
nē peccati ſuſcepiſſe credendus eſt. Similitudo eīn nō ad car
nis veritatem: ſm prauū quorūdā hereticoꝝ ſenſum: ſʒ ad pcti
eſt imaginē referēda. Erat eīn in ipo vera q̄dē caro ſed abſq; pec
cato: ſilis ſiq̄dē peccatrici. Illud ſiquidē ad humane ſubſtantie
ptinet veritatē: hoc ꝓo ad vitia referꝫ ⁊ mores. Habebat ſimili
tudinē carnis peccati: cū velut homo ignarus ac p cibo ſollici Joan.6.
tus percōtaretꝫ. Quot panes habetis: ſed ſicut pctō nequaq̄
caro illius: ita nec aīa ignorantie ſubiacebat. Deniq; ſtatim euā
geliſta ſubiungit. Hoc aūt dicebat ieſus tēptans eū: ipſe eīn ſcie
bat quid eſſet facturus. Habebat carnē ſilem peccatrici: cū velut Joan.4.
ſitiēs a ſamaritana muliere poſceret potū: ſʒ nō erat peccati ſor
de polluta: quia econtrario mulier prouocata eſt petere aquam
viuam: que illam nūq̄ ſitire permitteret: ſed fieret in ea fons aq̄
ſalientis in vitā eternā. Habebat carnis iſtius veritatem cum Mat.8.
dormiret in naui: ſed ne pariter nauigantes peccati ſimilitudine
fallerenꝫ: ſurgēs increpauit ventos ⁊ mare: ⁊ facta eſt tranquil
litas magna. Cōmuni cum omnib' forte peccato ſubditus vide
batur: cum dicereꝫ de ipſo. Hic homo ſi eſſet ꝓpheta: ſciret vtiq; Luce.7.
que ⁊ q̄lis eſt mulier q̄ tāgit eū: quia peccatrix eſt ſed peccati nō
habuit veritatem: quia blaſphemam cogitationē arguens: pha
riſei: ſtatim mulieris peccata dimiſit peccatricē cum ceteris ge
rere putabatur carnē cū velut homo in mortis diſcrimine con
ſtitutus: ⁊ imminentium ſuppliciorum terrore pculſus oraret.
Pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte. Et. Triſtis eſt aīa Mat.26.
mea vſq; ad mortem: ſed peccati contagium neſciebat illa triſti Ibidem.
cia: quia vite auctor mortem formidare non poterat. Ait enim.
Nemo tollit a me animam meam: ſed ego pono eā a meipſo: po Joan.10.
teſtatē habeo ponendi eā: et poteſtatē habeo iterū ſumendi eaʒ.

¶ Quod iuſti et ſancti omnes non fuerint in ſimilitudine ſed in veritate peccati. Capitulum.xij.

i In hoc ergo ille homo qui nat' ex virgine eſt: magna cū
cetis q̄ ex vtrinſq; ſexus cōmixtione ꝓducimur: diſtātia
ſegregatꝫ: ꝙ cū omnes non ſimilitudinē ſʒ veritatem pec
cati in carne geſtemus: ille non veritatem ſed ſimilitudinē pecca
ti in vere carnis aſſumptione ſuſcepit. Deniq; lʒ ſcriptū de eo
in Eſaia propheta pharisei apertiſſime meminiſſent. Qui pec Eſa.53.
catū nō fecit: nec inuentus eſt dolus in ore ei': tamē ita ſimilitu
dine carnis peccati fallebanꝫ vt dicerent. Ecce hō vorax ⁊ pota Mat.11.
tor vini publicanorū ⁊ peccatoꝝ amicus. ⁊ ad illū quiſſimi

Joan.9 natus fuerat cecũ. Da gloria deo: nos eñi ſcim⁹ q᷑ hic homo pec
Eiuſdẽ.18. cator eſt. Et ad pylatũ. Niſi eſſet hic homo peccator: non eũ tra
didiſſemus tibi. Huius ergo rei que illi tantũ ſingularis ac pro
pria eſt eq̃litate ſibi blaſphemie: ſupbie crimine vẽdicabit q̃ſq̃s
ſe eſſe ſine peccato auſus fuerit ꝓfiteri. Cõſequẽs eñi eſt vt ſimi
litudinẽ carnis peccati ⁊ nõ veritatẽ peccati habere ſe dicat.

¶ Quod non ſint tam grauia peccata ſanctorũ vt eis auferant meritum ſanctitatis. Capitulum .xiij.

Eterũ iuſtos ⁊ ſanctos viros non eſſe immunes a culpa
Prouer.24 c manifeſte ſcriptura ꝓnunciat dicens. Septies in die
cadit iuſt⁹ ⁊ reſurgit. Quid eñi aliud eſt cadere ꝙ pecca
re. Et tamẽ cũ dicat̃ ſepties cadere nihilomin⁹ ꝓnunciat̃ iuſtus
nec iuſticie eius p̃iudicat lapſus fragilitatis humane quia mul
tũ intereſt inter ſancti ⁊ peccatoris hoĩs lapſum. Aliud eſt eñi
admittere mortale peccatũ: ⁊ aliud eſt cogitatione que peccato
nõ caret preueniri: vel ignorantie aut obliuionis errore: aut fa
cilitate ocioſi ſermonis offendere: aut ad punctũ in fidei theo
ria aliquid heſitare: aut ſubtili quadã cenodoxie titillatiõe pul
ſari: aut neceſſitate nature aliquãtiſper a ſumma ꝑfectione rece
dere. Hec eñi ſunt ſeptem lapſuũ genera: in quib⁹ ſanctus licet
nõnunꝙ cadat: tñ iuſt⁹ eſſe nõ deſinit: que ꝙuis leuia eſſe videã
tur ac parua: tamẽ faciunt eũ ſine peccato eſſe non poſſe. Habet
eñi ꝓ quib⁹ quotidianã gerẽs penitudinẽ: ⁊ veniã veraciter de-
beat poſtulare: ⁊ ꝓ ſuis indeſinenter orare peccatis: dicẽs. Di-
Mat.6. mitte nobis debita noſtra. Et vt euidentiſſimis ꝓbemus exem
plis ⁊ erraſſe nonnullos ſanctorum ⁊ tamẽ a ſua non diſceſſiſ-
ſe iuſticia: certe ille beatiſſim⁹ ⁊ apl̃oꝝ exími⁹ Petr⁹ quid aliud
credendus eſt fuiſſe ꝙ ſctũs: preſertim id tp̃is quo ei a dño di-
Mat.16. cebat̃. Beatus es ſimon bariona: q᷑ caro ⁊ ſanguis non reuela-
uit tibi: ſed pater meus qui in celis eſt: ⁊ tibi dabo claues regni
celorũ: ⁊ quodcũq̃ ligaueris ſup terrã: erit ligatum ⁊ in celis: ⁊
q̃dcũq̃ ſolueris ſuper terrã: erit ſolutũ ⁊ in celis. Quid hac do
minica laude preclarius: quid hac p̃tãte ac beatitudine põt eſſe
ſublimius: ⁊ tamen poſt paululũ: cũ ignorãs myſteriũ paſſio-
Ibidem. nis: tãte vtilitati humani generis inſci⁹ obuiaret dicẽs. Abſit a
te dñe, nõ erit tibi hoc: meret̃ audire. Uade poſt me ſathanas:
ſcãdalũ es mihi: q᷑ nõ ſapis ea q̃ dei ſunt: ſed ea que hoim. Nũ
quid nã cũ his eũ verbis ipſa equitas increparet: aut neq̃uaꝙ
cecidiſſe: aut in ſanctitate atq̃ iuſtitia non ꝑmanſiſſe credẽdus
eſt. Qui illo etiã tp̃e nũquid ruinã manifeſte negãdus eſt ꝑtuliſ
ſe: quo imminente ꝑſecutoꝝ metu: ter dñm negare cõpulſus eſt.
Sed cõfeſtim penitudine ſubſequente: amariſſimis lachrymis
maculam tãti criminis abluendo: ſanctitatis atq̃ iuſticie me-
Pſ.36. ritum non amiſit. De ipſo igit̃ ac de eius ſimilib⁹ ſanctis illud
etiam quod a dauid canit̃: debemus accipere. A dño greſſus ho

minis dirigentur ⁊ viam eius volet nimis. Cū ceciderit nō colli detur: q̄r dn̄s ſupponit manū ſuā. Cuius enim greſſus a dn̄o diri gunt: q̄d aliud poteſt eſſe ꝙ iuſtus. Et tn̄ de hoc ipſo dicit. Cum ceciderit non collidet. Quid eſt cū ceciderit: niſi cū lapſum pec cati alicui⁹ incurrerit. nō collidet inquit: id eſt nequaꝙ diu op primet incurſione peccati: ſed licet ad p̄ſens videat eliſus: tn̄ diuino quod implorat erect⁹ auxilio: celeri reſurrectiōe ſtabili tatē iuſticie nō amittit: vel ēt ſi ad p̄ns p fragilitatē carnis ali q̄d admiſerit: ſuppoſitione manus dn̄ice reparabit. Nec enī ſan ctus eſſe deſinit poſt ruinā q̄ cū ſe fiducia opeꝝ ſuoꝝ iuſtificari nō poſſe cognoſcat: ⁊ a tātis pctōꝝ nexib⁹ credat ſola dn̄i gr̄a li berādū: cū ap̄lo ꝓclamare nō deſinit. Infelix ego hō q̄s me libe- Roma. 7.
rabit de corpore hui⁹ gr̄a dei: p ieſum xp̄m dominum noſtrum.

¶ Quomodo intelligēdū ſit illud apoſtoli. Nō enim quod volo bonum facio. Capitulum. xiiij.

NAm cum apoſtolus Paulus ineſtimabilē abyſſum puri tatis: reſiſtentibus cogitationū eſtib⁹ penetrari ab homi ne non poſſe cognoſcens: diu velut p ꝓfunda iacta⁹: an Ibidem.
dixiſſet. Non enī quod volo bonū facio: ſed quod odi malū hoc Ubi ſupra.
ago. Et rurſum. Si autē qđ nolo hoc facio: iā nō ego operor il lud: ſꝫ quod habitat in me peccatū: ⁊ condelector legi dei ſm in teriorē hominē: video autem aliā legem in membris meis repu gnantē legi mentis mee: ⁊ captiuū me ducentē in legem peccati que eſt in membris meis. omni vel ſua vel nature ipſius fragili tate perſpecta tam immenſe altitudinis vaſtitate pterritus: ad tutiſſimū portū diuini cōfugit auxilij: ⁊ quaſi de naufragij ſui one rib⁹ mortalitatis oppreſſus naturali infirmitate deſperās: ab eo cui impoſſibile nihil eſt: naufragiorū depoſcit remedia: cum Roma. 7.
quodā miſerabili vociferans eiulatu. Infelix ego homo: q̄s me liberabit de corpore mortis hui⁹. Statimꝗ abſolutionem quā deſperauit de imbecillitate nature de dei benignitate p̄ſumpſit confidenter adiungens. Gratia dei p ieſum xp̄m dn̄m noſtrum.

¶ Obiectio eo ꝙ ex peccatorū potius perſona hoc apoſtolus dixiſſe credendus ſit. Capitulum. xv.

GErman⁹. Multi hoc apoſtoli cū ita intelligi debere dif finiunt: vt hoc eū nō ex ſua: ſed ex peccatorū pſona dixiſ ſe confirment: eorum: ſꝫ qui volentes ſemetipſos a cor poralibus illecebris ac voluptatibus abſtinere: obſtricti vitijs priſtinis ⁊ oblectatiōe carnaliū paſſionū captiuati ſemetipſos cohibere non poſſunt: dum inolita conſuetudine vitiorū: velut irretiti quadam tyrannidis dn̄atione depreſſi: ad libertatē pudi citie reſpirare non poſſunt. Quō enī beato apoſtolo quem ad ſummū pfectiōis toti⁹ culmē certū ē puenīſſe: illud poterit cōue nire qđ dicit. Nō enī qđ volo bonū facio: ſꝫ qđ odi malū hoc ago Ibidem.

Illud etiam qđ ſubiungit. Si autē quod nolo hoc ago: iam nō ego operor illud: ſed qđ habitat in me peccatū: necnon etiā hoc.
Rho. 7. Cōdelector enim legi dei ſm interiorē hominē: video autē aliā legē in membris meis: repugnantē legi mentis mee: & captiuā me ducentem in legem peccati: que eſt in mēbris meis? In quo igitur hec perſone apoſtolice poſſunt coaptari? Quid enī eſt bo ni quod ille non potuerit implere? Et ecōtrario. Quid illud eſt mali quod nolens & odiens: tamen cogente natura inuitus ad miſerit. Ad quā vero peccati legē electionis vas in quo chriſt⁹
ii. Cor. 13. dominus loquebat: potuit captiuus adduci? Qui cum omnem inobedientiam: & omnem extollentē ſe aduerſus deum altitudi
ii. Ti. 4. nem captiuaſſet: de ſemetipſo cum fiducia proclamabat. Bonū agonem certaui: curſum conſummaui: fide ſeruaui: de cetero re poſita eſt mihi corona iuſticie quam reddet mihi dominus in il la die iuſtus iudex.

Dilatio propoſite queſtionis. Capitulum. xvj.

Theonas. Intrantem me tutiſſimū ſilentij portum: rur ſus ad immenſum profundiſſime queſtionis pelagus reuocare conamini: ſed oportunitatē fide ſtationis am plexi: hic interim curſu tam longe collationis emenſo: taciturnitatis ancoram iaciemus vt craſtina die (ſi tamen nulla vis tē peſtatis obſtiterit) flatu pſperi ſpiritus explorato: diſputationis vela pandamus.

Explicit collatio abbatis Theone ſecunda de nocturnis illuſionibus.

Incipit annotatio capitulorum collationis tertie abbatis Theone de velle bonum, & agere malum.

Ca. i. De diſputatione abbatis Theone de eo qđ apoſtolus dicit. Non enim quod volo bonum facio &c.
ij De eo ꝙ dicit apoſtolū multa bona conſummaſſe.
iij Quid ſit vere bonum quod apoſtolus ſemetipſum perficere non poſſe teſtatur.
iiij Bonitatem humanam atq; iuſticiā non eſſe bonam ſi diuine bonitati ac iuſticie conferatur.
v Neminē ſummo illi bono intentum eſſe iugiter poſſe.
vi Qđ lippis ſimiles ſint hi q̄ ſe credunt eſſe ſine peccato.
vij Quod hi qui pronunciant hominem poſſe eſſe ſine peccato: duplici in hoc agantur errore.
viij Quod paucorum ſit intelligere peccata.
ix Qua cautiōe memoriā dei monachus debeat cuſtodire.
x Quod hi qui ad perfectionem tendunt in veritate humilientur: & dei gratia ſemper ſe ſentiāt indigere.
xi Expoſitio illius ſententie. Condelector enī legi dei ſm interiorem hominem &c.
xij Itē illius. Scimus aūt qm̄ lex ſpiritalis eſt: & reliqua.

xiij Item expoſitio illius. Scio autem q̄ non habitat in me hoc eſt: in carne mea bonum.
xiiij Obiectio q̄ neq̄ infideliū perſonis conueniat neq̄ ſanctorum. Non enim quod volo bonum facio ⁊c.
xv Reſponſio ad obiectionem propoſitam.
xvi Quid ſit corpus peccati.
xvij Quod ſancti omnes veraciter immūdos ſe ⁊ peccatores eſſe confeſſi ſunt.
xviij Etiam iuſtos ⁊ ſanctos ſine peccato non eſſe.
xix Quod in ipſa quoq̄ orationis hora peccatum declinari vix poſſit.
xx A quib⁹ ſit peccati euacuatio ⁊ virtutū diſcēda pfectio.
xxi Qđ licet agnoſcamus nos ſine peccato nō eſſe: nō debemus tamē nos a dominica communione ſuſpendere.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio tertia abbatis Theone: de velle bonum ⁊ agere malum.

¶ De diſputatione abbatis Theone de eo quod apoſtolus dicit. Nō enim quod volo bonum facio: ſed qđ nolo malum hoc ago. Capitulum. j.

REuerſa igitur luce cū ad perſcrutādā abyſſum apoſtolice queſtionis: ſumma
a nobis ſenex compelleret inſtantia: ita effatus
eſt. Teſtimonia quib⁹ probare conamini: apoſto-
lum Paulū nō ex ſua ſed ex peccatorū dixiſſe per- Roma. 7.
ſona. Nō eſt qđ volo bonum facio: ſed qđ odi ma- Ibidem.
lum hoc ago. Uel illud. Si autem qđ nolo hoc facio: iam nō ego
operor illud: ſed qđ habitat in me peccatū. Uel quod ſequit̄. Cō-
delector enim legi dei ſm̄ interiorem hominē: video autē aliam
legem in membris meis repugnantē legi mētis mee: ⁊ captiuū
me ducentem in lege peccati que eſt in membris meis. E contra-
rio euidenter oſtendunt peccatorum perſone hec nō poſſe omni-
modis cōuenire: ſed ad ſolos q̄ dicta ſunt attinere perfectos: et
eorū tantū qui apoſtolorū merita ſubſequuntur congruere ſancti-
tati. Ceterū quo pacto perſone peccatorū hoc poterit conuenire
qđ dicit. Nō eſt qđ volo bonū facio: ſed qđ odi maluꝫ hoc ago.
Sed nec illud quidē. Si aūt qđ nolo hoc facio: iam nō ego ope-
ror illud: ſed qđ habitat in me peccatum? Quis eſt delinquen-
tiū nolens ſe adulterijs fornicationibuſq̄ cōtaminet? Quis in-
uitus proximo tēdat inſidias? Quis ineuitabili neceſſitate cogat
vt falſo teſtimonio hominē opprimat: furtoue decipiat: aut alte-
rius ſpolia cōcupiſcat: vel proximi ſanguinē fundat? Quinimmo Gen. 8.
vt ſcriptū eſt. Humanū genus diligēter intentū eſt ad nequiciā a
iuuentute ſua. Intantum enim oēs vitiorū amore flagrātes: deſi-

derāt implere q̄ cupiunt: vt etiā peruigili cura oportunitatē cō-
mittēdi ſceleris aucupent: ac de ignominia ſua ⁊ criminū cumu
lo gloriātes: ſm ſentētiā obiurgātis apl'i laudē ſibi quādā de cō
fuſione cōquirāt. Quos et hieremias ꝓpheta nō ſolū nō nolētes
nec cū requie corporis flagitiorū eius crimina ꝑpetrare: verūet
intantū eos aſſerit laborioſis conatib⁹: vt ad effectū eorū perue
niāt deſudare: vt a letali ſcelerū appetitu: nec obſiſtētib⁹ arduis
Hiere. 9. difficultatib⁹ reuocent: dicēs. Ut inique agerēt laborauerūt. Il
Roma. 7. lud quoqꝫ quis dixerit pctōribus cōuenire. Itaqꝫ ego ipſe mente
ſeruio legi dei: carne aūt legi peccati: quos nec mente nec carne
deo ſeruire manifeſtū eſt: aut quēadmodū hi peccēt corpe: mēte
ſeruiāt deo: cū vitiorū fomitē caro ex corde cōcipiat: ⁊ ipſe auctor
vtriuſqꝫ nature: fontē atqꝫ originē pctōrū ex eo ꝓnūciet emana
Matth. 15. re. De corde inquiens ꝓcedunt cogitationes male: adulteria: for
nicationes: furta ⁊ cetera huiꝰ. Quāobrē euidēter oſtendit hoc
nullo mō de pctōrū intelligi poſſe perſonis: q̄ non ſolū nō oderūt
ſed etiā diligūt mala: ⁊ intm̄ deo nec mēte nec carne deſeruiūt:
vt ante delinquāt mente q̄ꝫ corpore: ⁊ prius q̄ꝫ carnis expleant
voluptatē: preueniant mentis cogitationumqꝫ peccato.

De eo q̄ꝫ dicit multa bona apl'm cōſummaſſe. C. h.

Uupereſt igit vt virtutū ſenſus ex intimo dicentis me-
tiamur affectu: ⁊ quid beatꝰ apl's dixerit bonū: quidve
cōparatione eius ꝓnūciauerit malū: nō nuda ſignifica-
tione verborū: ſed eodē quo ille diſcutiamus intuitu: intellectū
q̄ꝫ eius ſm dignitatē ꝓnunciātis ac meritū ꝑſcrutemur. Tūc em̄
ſentētias deo inſpirāte prolatas: ſm ꝓpoſitū ac voluntatē eius
cōprehendere poterimus: cū eorū a quib⁹ ꝓmulgate ſunt: ſtatuꝫ
ac meritū perpendētes: nō verbo ſed experimētis parē induerī
mus affectū: ꝑ cuius qualitate: ſine dubio vel concipiunt vni-
uerſi ſenſus vel ſentētie ꝓferuntur. Quāobrē: quid ſit principa
liter bonū: qđ apoſtolus nō potuerit ꝑficere cū vellet: diligētius
indagemus. Multa em̄ nouimus bona que beatū apoſtolū oīs
neſqꝫ illius meriti viros ⁊ habuiſſe per naturā: ⁊ acquiſiſſe per
gratiā negare nō poſſumus. Eſt em̄ bona caſtitas: laudabilis
cōtinentia: mirāda prudentia: larga humanitas: circūſpecta ſo
brietas: modeſta tēperantia: pia miſericordia: ſancta iuſticia:
que omnia in apoſtolo Paulo eiuſqꝫ cōſortibus: ita plena atqꝫ
perfecta fuiſſe: dubiū nō eſt: vt virtutū potius q̄ꝫ verborū magi
ſterio ab eis religio doceret: quiqꝫ iugi eccleſiarū omniū cura:
ac peruigili ſollicitudine ſemp excuſti ſunt. Quātū hoc miſericor
die bonū: quāta perfectio eſt pro ſcādalizātibus vri: cū infirmā-
tibus infirmari. Cū ergo tātis apl'us abundauerit bonis: qđ il
lud ſit bonū cuius ꝑfectione caruerit: nō poterimus agnoſcere:
niſi in illū quo ipſe locutus eſt ꝓfecerimus affectū. Omnes ita
q̄ꝫ quas eū diximus habuiſſe virtutes: q̄ꝫuis velut gēme ſplēdi-

diſſime atq₃ precioſe ſint: tñ ſi preclaro illi atq₃ ꝑcipuo margari
to: qḋ ille euãgelicus negociator inquirẽs: vniuerſis que poſſi- Matth. 13.
det vẽditis comparare deſiderat conferanꝰ: ita eorũ meritũ re-
nileſcit atq₃ cõtemnitꝰ: vt eis ſine cunctatiõe diſtractis: vni⁹ tñ
boni poſſeſſio locupletet bonorũ innumerabiliũ venditorem.

Quod ſit vere bonũ: quod apoſtolus ſemetipſum perficere non poſſe teſtatur. Capitulum. iij.

Quid ergo eſt vnũ qḋ illis tãtis tãq₃ innumeris bonis tã
incomparabiliꝰ ꝑponatꝰ: vt ſpretis abiectiſq₃ omnib⁹ ſo
lũ debeat poſſideri? Nimirũ illa pars optima: cui⁹ ma
gnificentiã ac ꝑpetuitatẽ cũ relicto ſuſceptionis atq₃ humanita
tis officio maria ꝑelegiſſet: ita ꝑdicatꝰ a dño. Martha martha Luce. 10.
ſollicita es ꝛ turbaris circa multa. Paucis vero opus eſt aut ẽt
vno. Maria bonã partẽ elegit q̃ nõ auferetꝰ ab ea. Una ergo ꝛ ſo
la eſt theoria: id eſt cõtẽplatio dei: cui merito oĩa iuſtificationũ
merita vniuerſa virtutũ ſtudia poſtponunꝰ: ꝛ illa qḋẽ omnia q̃
in aplo Paulo fuiſſe ꝑdiximus: nõ ſolũ bona ꝛ vtilia: verũetiã
magna atq₃ ꝑclara ſunt. Sed ſicut verbi gr̃a ſtanni metallũ qḋ
alicuius vtilitatis ꝛ gratie putabatꝰ: fit argenti contemplatione
viliſſimũ: ꝛ rurſum auri cõparatione: meritũ euaneſcit argẽti: au
rũ q₃ ipſum gemmarũ collatione cõtemnitꝰ: ꝛ ipſarũ nihilomin⁹
q̃plurimarũ inſigniũ multitudo gemmarũ vni⁹ margarite candore ſupe
ratꝰ: ita illa oĩa merita ſanctitatis: q̃uis nõ ſolũ in ꝑſenti bona ꝛ
vtilia ſint: verũetiã donũ eternitatis acquirãt: tñ ſi diuine cõtẽ
plationis meritis cõferanꝰ: vilia atq₃: vt ita dixerim: vẽdibi-
lia cẽſebunꝰ: Et vt hãc eandẽ cõparationẽ etiã ſcripturarũ cõfir
met auctoritas: nõne de vniuerſis q̃ a deo creata ſunt generaliꝰ
ſcriptura ꝓnunciat: dicẽs. Et ecce oĩa q̃ fecit de⁹ erãt bona val Geñ. 1.
de. Et iterũ. Uniuerſa q̃ fecit de⁹ bona: oĩa in tpe ſuo cõproba Eccle. 39.
bunꝰ. Hec igiꝰ q̃ in ꝑſenti nõ ſolũ bona ſimpliciter: verũetiã cũ
additamẽto valde bona ꝓnũcianꝰ: ſunt enĩ re uera in hoc mundo
cõmorantib⁹ nobis: aut ad vſum vite: aut ad corpis medicinã:
aut ad aliquã cãm ignote nobis vtilitatis accõmoda. Uel certe
in eo ẽt valde bona: q₃ faciũt nos inuiſibilia dei a creatura mun
di per ea q̃ facta ſunt intellecta cõſpicere: ſempiternã q₃ virtutẽ Roma. 1.
eius: ac diuinitatẽ: ex tãta tãq₃ ordinata molitione fabrice mũ-
dialis ꝛ omniũ q̃ in ea ſunt ſubſiſtẽtia cõtemplari: hec tñ omnia
nec boni nomẽ tenebũt: ſi futuro illi ſeculo cõparenꝰ: vbi bonoꝝ
nulla immutatio: nulla eſt vere beatitudinis formidãda corru-
ptio. Cuius mũdi ita beatitudo deſcribiꝰ. Erit lux lune ſicut lux Eſa. 30.
ſolis: ꝛ lux ſolis ſeptẽpliciter ſicut lux ſeptẽ dierũ. Magna igiꝰ
hec ꝛ ꝑclara intuitu atq₃ mirifica: ſi futuris ex fide repromiſſio
nib⁹ cõferanꝰ: cõtinuo vanitas apparebũt: dicẽte dauid. Oĩa ſi
cut veſtimẽtũ veteraſcẽt: ꝛ ſicut opertoriũ mutabis eos ꝛ mutabũꝰ Ps. 101.
tu aũt idẽ ipſe es: ꝛ ãni tui nõ deficiẽt. Ergo qꝛ nihil ẽ ꝑ ſemetipꝫ

ſtabile: nihil immutabile: nihil bonum niſi deitas ſola: omnis vero creature vt btitudinē eternitatis vl immutabilitatis obtineāt: nō hō p ſuā naturā ſed p creatoris ſui pticipationē ⁊ gfam cōſequent: tenere meritū bonitatis creatori ſuo collate nō pñt.

Bonitatē humanā atq; iuſticiā non eſſe bonam ſi diuine bonitati ac iuſticie cōferatur. Capitulū.iiij.

Quod ſi etiā manifeſtioribꝰ adhuc teſtimonijs huius ſententie rōnem voluerimꝰ aſtruere: nonne multa pronunciari bona in euāgelio legimus: ⁊ arborē bonā ⁊ theſaurū bonū: ⁊ bonū hoīem ⁊ bonū ſeruū: q2 nō pōt inquit arbor bona malos fructꝰ facere. Et bonꝰ hō de bono theſauro cordis ſui profert bona. Et Euge ſerue bone ⁊ fidelis. Et vtiq; hos oēs cū ſm ſe bonos eſſe nō dubiū ſit: ſi reſpiciamꝰ ad bonitatē dei: nullus eoꝝ pronūciabit bonus: dicēte dño. Nemo bonꝰ niſi ſolus deus. Cuiꝰ intuitu etiā ipſi apl'i: q electionis merito bonitatē generis hūani multis excellerāt modis: mali eſſe dicunt: ⁊ dño ita ad eos loquēte. Si ergo vos cū ſitis mali nſis bona data dare filijs vſis: quātomagis pr vr qui in celis eſt dabit bona petētibꝰ ſe. Deniq; ſicut bonitas nſa ſupne bonitatis intuitu in maliciā vertit: ita etiā iuſticia nſa diuine collata iuſticie: pāno mēſtruate ſilis deputat: dicēte Eſaia ppha. Sicut pānꝰ mēſtruate vniuerſe iuſticie nr. Et vt aliqd adhuc euidentiꝰ inferamus: legis q; ipſ' precepta vitalia q dicunt ordinata p angelos in manu mediatoris. ⁊ de q idē aplus. Itaq; lex inqt ſctā: ⁊ mandatū ſanctū ⁊ iuſtū ⁊ bonū: ſi pfectioni euāgelice cōferant nimine bona diuino pnūciant oraclo. Ait eñ. Et dedi eis precepta nō bona: ⁊ iuſtitias in quibꝰ nō viuēt in eis. Aplus quoq; ita noui lumine teſtamēti gloriā legis affirmat obtūdi: vt eā euāgelici compatione fulgoris nec glorificatā eſſe pronūciet: dicens. Nā nec glorioſum eſt id qđ glorificatū eſt: propter excellētem gloriā. Quā cōpationē etiā in pte cōtraria: id eſt in peccatoꝝ meritis cōpēſandis ſcriptura cōſeruat: vt eos q multo minus peccauerūt: imptoꝝ collatione iuſtificet: dicēs. Iuſtificata eſt ſodoma ex te. Et iterū. Quid eñ peccauit ſoror tua ſodoma? Et iuſtificauit aīam ſuā auerſatrix iſrl': cōpatione puaricatricis iude. Ita igit ⁊ vniuerſaꝝ merita virtutū q ſupius cōprehēdi: cū p ſe bona atq; pcioſa ſint: tñ theoretice claritatis cōpatione fuſcantur. Multū etenim ſanctos q̄uis bonorum opeꝝ: terrenis tamen ſtudijs occupatos: a cōtemplatione ſummi illius boni retrahunt ac retardant.

Matth.vij.
Ibidē.xij.
Mat.xxv.
Luc.xviij.
Matth.vij.
Eſa.lxiiij.
Gal.iij.
Roma.vij.
Ezech.xx.
ij.Cor.iij.
Ezech.xvi.

Neminē ſummo illi bono intentum eſſe iugiter poſſe. Capitulum.v.

Nam quis eripiens inopē de manu fortioꝝ eius: ⁊ egenū ⁊ paupē a diripiētibꝰ eū: qs cōterēs molas iniquoꝝ: ⁊ de

medio dentiū coꝝ rapinas extorquēs: in ipſo interceſſionis ope
re diuine maieſtatis gloriā quieta mēte ſuſpiciat. Quis alimo-
niā paupib⁹ adminiſtrās: aut aduenientiū turbas beniuola hūa
nitate ſuſcipiēs: in eo tpis pūcto q̄ ꝓ neceſſitatib⁹ fratrū ſollici
ta mēte diſtendit̄ immēſitatē ſupne beatitudinis ſpeculet̄: ⁊ cū
preſentis vite angoribus curiſq̧ cōcutit̄: futuri ſcl'i ſtatū (eleua
to a terrenis cōtagijs corde) pſpiciat. Un̄ btūs dauid: ſolū hoc
bonū hoi eſſe definiēs: deo iugiter inherere deſiderat: dicēs. Mi
hi aūt adherere deo bonū eſt: ponere in dn̄o deo ſpē meā. Quod Ps.lxxij.
etiā. Eccl'iaſtes a nemine iuſtoꝝ ſine q̄rela pfici poſſe pnunciat.
Qz nō ē hō iuſt⁹ ait in terra q̄ faciat bonū ⁊ nō peccet. Quis eñ Eccs.vij.
vnq̄ q̄uis pcipu⁹ oim iuſtoꝝ atq̧ ſctōꝝ hui⁹ corpis vincul'col-
ligat⁹: ſummū h̄ bonū ita poſſidere potuiſſe credēd⁹ eſt: vt nūq̄
a diuina ꝯtēplatione diſcedēs ne puo q̄dē tpe ab eo q̄ ſol⁹ bon⁹
eſt: terrenis cogitationib⁹ putet̄ abſtract⁹: q̄ nūq̄ vllā cibi: vllā
indumēti: aliarūve carnaliū rerū geſſerit curā nūq̄ de fratrū ſu
ſceptione: d̄ loci cōmutatione: de cellule ſtructione ſollicit⁹: aut
opē aliquā hūani cōcupierit adiumēti: aut inopie ſterilitate ve
xat⁹: illā ſentētiā dn̄ice increpationis incurrerit. Ne ſolliciti ſi
tis aie vr̄e q̄d mādu‍cetis: neq̧ corpi vr̄o q̄d induamini. Deniq̧ Luce.xij.
ipm illū apl'm paulū q̄ oim ſanctoꝝ labore: paſſionū innumero
ſitate trāſcēderat: nequaq̄ h̄ implere potuiſſe ꝯfidēter aſtruim⁹
ipo i actib⁹ apl'oꝝ diſcipl'is atteſtāte. Ipſi ſcitis q̄m ad ea q̄ mi
hi opus erāt ⁊ his q̄ mecū ſunt: miniſtrauerūt manus iſte. Uel Actuū.xx.
cū Theſſalonicēſib⁹ ſcribēs: in labore ⁊ fatigatione nocte ⁊ die
opatū ſe fuiſſe teſtat̄. Quib⁹ laborib⁹ lz magna eidē meritoꝝ ſti
pēdia parent̄: tn̄ mēs ei⁹ q̄uis ſancta atq̧ ſublimis: nō poterat ij.Teſ.iij.
nō ab illa celeſti theoria: intentione terreni opis aliq̄n diuelli.
Deniq̧ cū ſe tātis actualib⁹ ditari fructib⁹ cerneret: ⁊ ecōtrario
theorie bonū corde pēſaret: ac velut in vna lance tantoꝝ laboꝝ
pfectū: in altera delectationū diuine cōtēplationis appēderet:
diu examine pectoris ſui quodāmō caſtigato: dū illū hinc laboꝝ
ſtipēdia immēſa delectēt: illinc deſideriū vnitatis ⁊ inſepabilis
xpi ſocietatis: ēt ad reſolutionē carnis inuitat: anxius tādē p-
clamat ⁊ dicit. Quid eligā ignoro: coartor aūt e duobus: deſide
riū habens diſſolui ⁊ cum chriſto eſſe: multo enim melius: per- Phil.i.
manere autem in carne neceſſarium magis propter vos.

¶ Qd̄ lipis ſil'es ſint hi q̄ ſe credūt eē ſine pctō. c. vj.

c Um igit̄ multis modis boni hui⁹ excellētiā: cūctis etiā
pdicationis ſue fructib⁹ ptuliſſet: tn̄ charitatis ſine q̄ ne
mo dn̄m ꝓmeret̄ ꝯtēplatione ſubmittit̄: ac ꝓpter illos
q̄b⁹ adhuc lac velut nutricula: vberib⁹ euāgelicis immulgebat:
diuiſionē a xpo ſibi, q̄dē noxiā: ſz ceteris neceſſariā nō recuſat:
etēſi ad electionē hui⁹ potiſſimū rei: illa nimia pietatis virtute
cōpellitur: qua pro ſalute fratrū ſuoꝝ ſi eſſet poſſibile etiā vlti-

Roma.ix: mā anathematis malū optasset incurrere. Optarē eñi inqt ipse ego anathema esse a christo pro fratribus meis: q̄ sunt cognati mei s̄m carnē: q̄ sunt israelite: hoc est: vellē ego nō solū tp̄alib⁹: verumetiam perpetuis addici penis: dummodo omnes si fieri possit homines christi consortio fruerētur. Certus etenim sum vtiliorem christo ⁊ mihi omnium salutem esse q̄ meam.

¶ Quod hi qui pronūciant hoīem posse esse sine peccato: duplici in hoc agantur errore. Capitulum.vij.

Onā ergo hoc summū: id est dei cōspectu frui: ⁊ xp̄o iugi
b ter inherere: vt pfecte ap̄ls possit adipisci: dissolui optat a corpe qḋ caducū ⁊ multis fragilitatis sue necessitatibus ipeditū nō pōt a xp̄i cōsortio nō auelli. Impossibile ē eñi ēt mēti q̄ tā crebris curis distēdit: tā molestijs tā varijs angorib⁹ ꝑpedit: diuino frui semꝑ intuitu. Qḋ eñi tā ptinax sanctoꝝ studiū: qḋ tā arduū pōt esse propositū: cui nō aliqū ille versut⁹ insidiator illudat. Quis ita solitudinis secreta sectat⁹ ē: vniuersoꝝ q̄q; mortaliū cōsortia declinauit: vt nunq̄ cogitationibus supfluis laberet: intuitu rerū vel occupationib⁹ actuū terrenoꝝ ab illa q̄ vere sola ⁊ bona est dei cōtēplatione deciderit. Quis tm̄ spūs vnq̄ potuit retinere feruorē: vt nō interdū lubricis cogitationibus ab ipa q̄ȝ orōnis intētione trāslat⁹: repēte de celestibus ad terrena corruerit. Quis nr̄m vt cetera pu̾agationū tp̄a ꝑtermittā: nō illo ēt momēto q̄ deo supplicās ad sublimia erigit mētē: quodā stupore collapsus: ēt p id vel inuit⁹ offendat: p qḋ sperabat veniā delictoꝝ: Quis inq̄ tā exercitatus ac vigilās est: vt dū psalmū deo canit: nūq̄ a scripture sensu ei⁹ anim⁹ abducat:
j.Thes.v: Quis tā familiaris deo tāq; cōiunct⁹: q̄ aplicū illud imperiū: q̄ sine intermissione orare nos p̄cipit: vel vno die se gaudeat executū: Que lȝ oīa nōnullis q̄ sunt crassioribus vitijs inuoluti: leuia atq; a pctō pene aliena videant: sciētib⁹ tñ pfectionis bonū: ēt minimarū rerū multitudo grauissima est. Velut si in aliquā magnā domū multis instrumētis: vasculis: sarcinis: impeditā: vnū integra visus acie pspicacē: alterū cui oculoꝝ lumen obtuderit lippitudo: pariter: ponamus ingressos: nonne cū ille cui ad vidēda oīa hebes erit obtutus: nihil illic aliud esse estimet nisi armaria: lectos: scāna: p̄sepia: ⁊ q̄cq̄d nō tā oculis speculātis q̄ manib⁹ palpātis occurrerit: ecōtra hic qui clarissimo luminū vigore ēt occulta rimat⁹ est: multa illic minutissima ⁊ q̄ vix possint ēt numero cōprehēdi: inesse pronūciet: q̄ si aliqū in vnū cumulū cōgregent: paucoꝝ q̄ ille palpauerat magnitudinē numerositate cōpēsent: aut etiā fortasse trāscēdāt. Ita igit sancti atq;: vt ita dicā: vidētes: qb⁹ summū pfectionis est studiū: etiā illa q̄ velut tenebrosus animi nr̄i nō intuet aspectus. in semetipis sagaciter dep̄hēdūt: acerrimeq; cōdēnāt: vsq; adeo vt q̄ sicut nr̄e videt incurie: ne tenuis q̄dē pctī neuo cādorē cōscie fuscauerūt: multis sibi maculis videant asꝑgi: si nō dicā vane cogitatio

nis improbitas in atria mētis irrepſerit: ſed vel pſalmi qui di-
cendꝰ eſt: recordatio orationis tp̄e intētionē ſupplicātis auer-
terit. Si enī inquiūt cū ſublimi hoī: nō dicam ꝓ vita ac ſalute
nr̄a: ſed et pro alicuiꝰ lucri cōmodo: ſupplicamus: totā in eū ⁊
mētis ⁊ corpis aciē defigētes: de nutu eiꝰ trepida expectatione
pendemus: nō mediocriter formidātes: ne qđ forte ineptū aut
incōgruū verbū miſcđiā audientis auertat. Tū deinde ſi nobis
in foro aut iudicū ſecularīū tribunalibꝰ cōſtitutis aſſiſtēte etiā
aduerſario in media proſecutione atq̧ cōflictu: tuſſis: ſcreatꝰ: ri-
ſus: ocitatio: ſomnus obrepſerit: quāta in pniciē nr̄am vigilan-
tiſſimus inimicus ſeueritatē iudicis cōmouebit inuidia? quāto
magis cū illi occultoꝝ oīū cognitori ꝓ iminēti ꝑpetue mortis pi-
culo ſupplicamꝰ: ꝑſertim cū ediuerſo callidꝰ ſeductor pariter ⁊
criminator aſſiſtat: intēta atq̧ ſollicita orōne iudicātis: pietas
imploranda eſt: nec iniuſte: nō ſolū nō leui pctō ſed etiā grauiſſi-
mo crimine impietatis aſtringit̄: q̄ ꝑcē dn̄o fundēs: ſubito a cō-
ſpectu eiꝰ q̄ſi ab oculis nō vidētis nec audientis: cogitationis
improbe vanitatē ſecutus abſceſſerit. Illi aūt q̄ oculos cordis
ſui cōtegūt craſſo velamine vitioꝝ: ac ſm̄ ſniaꝫ ſaluatoris: vidē-
tes nō vidēt: ⁊ audiētes nō audiūt neq̧ intelligūt: vix in receſſi- Mat. xiii.
bus pectoris ſui etiā illa q̄ magna ſunt ⁊ capitalia crimina cō-
tēplant̄: nullas aūt cogitationū ſubreptiones: ſꝫ neq̧ illos in ſe
lubricos occultoſq̧ pruritꝰ q̄ mētē tenui atq̧ ſubtili ſuggeſtione
cōpungūt: nec captiuitates aīe ſue pn̄t purgatis obtutibꝰ intue-
ri: ſed inuerecūdis ſemꝑ cogitationibꝰ euagātes: nec dolere no-
runt cū ab illa ꝯtēplatione q̄ ſingularis eſt: diſtrahunt̄: nec ha-
bent qđ ſe doleāt amiſiſſe: q̄ppe q̄ mētē ſuā ingruētibus vt libitū
eſt cogitationibꝰ expādētes: nihil habēt propoſitū qđ principa-
liter teneāt: vel qđ oīmodis ꝯcupiſcāt. Nec ſane nos aliud ī hūc
errorē ꝑcipitat: niſi q2 anamarteti: id eſt ipeccātie ſpūs virtutē
penitꝰ ignorātes: exiſtimamꝰ nullā oīno culpā ex iſtis ocioſis
ac lubricis cogitationū excurſibꝰ nos poſſe cōtrahere: ſed hebe-
tudine ſtupefacti: ⁊ velut oculoꝝ cecitate ꝑcuſſi: nihil in nob̄ ni-
ſi crimina capitalia cōtēplamur: eaq̧ tm̄mō credimꝰ euitāda: q̄
legūq̧ ſecularīū ſeueritate damnant̄: quibꝰ ſi nos imunes vel
paululū ſenſerimꝰ: nihil nobis ineſſe pctī protinꝰ arbitramur.
Proinde ab illo vidētiū numero ſegregati: q2 minutias multa-
rum ſordiū q̄ intra nos aggeſte ſunt: nō videmꝰ nequaq̄ ſalubri
cōpunctione mordemur: ſi ſenſum nr̄m interpellauerit egritu-
do triſticie: nec dolemꝰ vane gl̄ie ſubtili ſuggeſtione pulſati: nec
de emiſſa tardiꝰ vel tepidiꝰ orōne defleuiꝰ: nec reputamꝰ ad cul-
pā cur pſallētibꝰ vel orātibus nobis aliq̄d aliud q̄ ipa oro vel
pſalmus occurrerit: nec illud horremus q̄ multa qui vel loq̄ vel
agere corā hoīb̄ pudet nō erubeſcimꝰ: vel ad horā corde cōcipe-
qđ diuino patere nouimꝰ cōſpectui: nec pollutionē turpiū ſom-
nioꝝ larga fletuū ablutione purgamus: nec lugemus qđ in ipa
elemoſyne pietate: cū vel fratrū neceſſitatibus ſubuenimus: vel

alimoniã paupibus miniſtramus ſerenitatẽ nře hilaritatis ob nubit auara cũctatio: nec feriri nos vllo credim⁹ detrimẽto cũ de relicta memoria dei: ea q̃ ſunt tpalia atq; corporea cogitamus: ita vt nobis. Salomonis illud aptet̃ eloquiũ. Feriũt me ſed nõ
Prouer.23. doluí: ⁊ deluſerunt me: ego autem neſciui.

Q̃ȝ paucorũ ſit intelligere peccata. Cap̃.viij.

Cõtra hi q̃ ſummã totius voluptatis ⁊ gaudij ⁊ beati- tudinis ſue: in diuinarũ, ac ſpiritaliũ rerũ tm̃ cõtẽplatio ne cõſtituũt: cũ ab ea inuiti vel paululũ violẽtis cogitatio nib⁹ abſtrahunt̃: velut quoddã in ſe ſacrilegij genus p̃ſenti pe nitudinis puniũt vltione: ac viliſſimã creaturã ad quã ſit detor tus mẽtis intuit⁹: creatori ſuo ſe p̃tuliſſe lugẽtes: pene dixerim impietatis ſibi crimẽ aſcribũt: ⁊ licȝ ad cõſpiciendã diuine gl̃ie claritatẽ: oculos cordis ſui ſumma alacritate cõuertant: tñ etiã breuiſſimas carnaliũ cogitationũ tenebras nõ ferẽtes: q̃cq̃d ab illo vero lumine mẽtis aſpectũ retrahit: execrant̃. Deniq; cum hũc beatus ap̃lus Joãnes affectũ cũctis vellet infundere. Fi-
1.Joan.2. lioli inquit nolite diligere mundũ: neq; ea q̃ in mũdo ſunt. Si qs diligit mundũ nõ eſt charitas dei in ipſo: q: omne qđ in mũ do eſt: cõcupiſcẽtia carnis: ⁊ cõcupiſcẽtia oculoꝝ ⁊ ſupbia vite eſt: ⁊ ambitio ſeculi q̃ nõ eſt ex p̃re: ſed ex mũdo eſt: ⁊ mundus perit ⁊ cõcupiſcẽtia eius: q̃ aũt facit volũtatẽ dei manet in eter- nũ. Faſtidiunt ergo ſancti vniuerſa in quibus mũdus iſte verſa tur: ſed impoſſibile eſt vt nõ ad ea vel breui cogitationẽ rapian tur exceſſu: nulluſq; etiã nũc hoim excepto dño ⁊ ſaluatore nřo naturalẽ puagationẽ mẽtis: ita defixus ſemp in dei, cõtẽplatio- ne cõtinuit: vt nunq̃ ab ea raptus mũdane cuiuſq; rei delecta-
Job.25. tione peccaret: dicente ſcriptura. Sidera ipa nõ ſunt mũda in cõſpectu eius. Et iterũ. Si in ſanctis ſuis nõ cõfidit: ⁊ in ange lis ſuis repperit prauitatem: ſiue vt emẽdatior trãſlatio habet. Ecce inter ſanctos ei⁹ nemo immutabilis: ⁊ celi nõ ſunt mundi
Eiuſdẽ.15. in conſpectu eius.

Qua cautione memoriã dei monachus debeat cu- ſtodire. Capitulum.ix.

Recte igit̃ ſanctos q̃ memoriã dei ſtabiliter retinẽtes: q̃ſi p extẽtas in ſublime lineas: ſuſpenſo ferunt̃ inceſſu: ſce- nobatis quos vulgo funãbulos vocãt: dixerim cõpan- dos: q̃ ſummã ſue ſalutis ac vite in anguſtiſſimo funiculi illius tramite collocãtes: atrociſſimã ſe mortẽ ptinus incurſuros eſſe nõ ambigunt: ſi vel exigua pes eoꝝ titubatione deuiauerit: aut modũ illius ſalutaris directiõis exceſſerit. Qui dũ arte mirifica aerios greſſus p inania moliunt̃: ſi illã anguſtiorẽ veſtigio ſemi tã: nõ cauta atq; ſollicita moderatiõe ſeruauerint: terra q̃ oibus velut naturalis eſt baſis ⁊ ſolidiſſimũ cũctis ac tutiſſimũ firma mẽtũ: fit illis p̃ſens ac manifeſta pnicies: non q: illi us natura mutet̃: ſȝ q: illi ad eã pcipiti carnis põdere dilabant̃. Ita etiã in

deſeſſa illa dei bonitas immutabiliſq; ſub̄a: nemine ledit: ſʒ nos declinādo a ſummis atq; ad ima tendēdo: nobiſipſis cōciſcim⁹ mortem: immo ipſa declinatio mors efficitur declinanti. Ue enim inquit eis quoniam recesserunt a me: vaſtabuntur q̄ꝛ pre uaricati ſunt in me. Et iterum. Ue eis cum receſſero ab eis. Arguet nanq; te malicia tua: ⁊ auerſio tua increpabit te. Scito ⁊ vide: q꜓ malū ⁊ amarū eſt reliquiſſe te dn̄ʒ deū tuū. Funiculis nāq; ſuoꝝ pctōꝝ vnuſq̄ſq; cōſtringit. Ad q̄s ſatis cōpetenter a dn̄o increpatio iſta dirigit Ecce mq̄t oēs vos accēdētes ignē: accincti flammis: ambulate in lumine ignis vr̄i: ⁊ in flāmis q̄s ſuccēdiſtis. Et iterū. Qui incendit inquit maliciā: pibit ab ea. Oſee. 7. Ibidē. 9. Hiere. 2. Prouer. 5. Eſa. 50.

¶ Quod hi q̄ ad pfectionē tendūt in veritate hūiliētur: et dei gratia ſemꝑ ſe ſentiāt indigere. Capituluͣ. x.

Cum ergo ſemetipſos q̄tidie ſentiāt ſcti terrene cogitatōis pōdere ꝑgrauatos: ab illa mētis ſublimitate decidere: ⁊ inuitos imo vero etiā neſciētes in legē pcti mortiſq; traduci. atq; vt cetera ꝑtermittā: illis ſaltē q̄ ſupius cōprehēdi bonis q̄dē ac iuſtis: ſʒ tñ terrenis a ꝯſpectu dei opib⁹ auocari: habēt ꝑfecto ꝑ q̄bus ad deū iugiter ingemiſcāt: habēt ꝑ q̄b⁹ in veritate hūiliati atq; ꝯpūcti: nō verbis tm̄mō ſʒ affectu ſemetipſos ꝓnūciēt pctōres: ⁊ veniā ꝑ oībus q̄ q̄tidie ſupati fragilitate carnis incurrūt a gr̄a dn̄i iugiter poſtulātes veras penitētie lachrymas indeſinēter effundāt: q̄ppe q̄ videāt hiſdē ipis ſe ꝑ q̄bus cōtinuo dolore vexati ſunt: ⁊ iā vſq; ad deū iugiter ingemiſcūt eſtibus inuolutos: etiā ipas ſupplicatōes ſuas offerre ſe ſine cogitationū anxietate nō poſſe. Expti igit̄ ſe hūanis virib⁹ deſideratū finē obſiſtēte carnis ſarcina nō poſſe cōtingere: neq; illi pcipuo ſummoq; bono ſm̄ cordis ſui deſideriū poſſe cōiungi: ſʒ ab eius intuitu captiuos ad mūdana traduci ad gratiā dei q̄ impios iuſtificat cōuolātes: cuʒ apl̄o ꝓteſtant̄. Infelix ego hō: q̄s me liberabit de corpe mortis huius. Gr̄a dei ꝑ ieſum xp̄m dn̄m noſtrū. Sentiūt eñ ſe bonū iſtud q̄ð volūt nō poſſe ꝑficere: ſed illud q̄ð nolunt quodq; oderūt malum: id eſt cogitationū motus ⁊ curā corporaliū rerum ſemper incidere. Roma. 7.

¶ Expoſitio illius ſentētie. Cōdelector enim legi dei ſecundū interiorē hominē ⁊c. Capitulum. xi.

Et cōdelectant̄ q̄dē legi dei ſm̄ interiorē hoīem: q̄ viſibilia vniuerſa trāſcēdentes: conant̄ deo ſoli ſp vniri: ſʒ vidēt aliā legē in mēbris ſuis: id eſt in natura hūane cōditionis inſertā q̄ repugnat legi mētis eoꝝ: ⁊ ꝯtrahit ſenſum violēta lege pcti: cōpellēs ſcʒ eos relicto illo ꝑncipali bono terrene cogitationi ſubmitti. Que q̄uis neceſſaria atq; corpori vtilis videat̄: cū diſpēſationi religioſe cuiuſpiā neceſſitatis impēdit̄: cōpatione tñ illius boni q̄ð ſanctoꝝ oīm oblectat intuitum: mala

vtiq; ab eis ac fugiéda decernit: q p eá quoquo mó vel ad modicú tépus ab illius pfecte beatitudinis gaudio retrahunt. Uere enim lex peccati est quá húano generi pvaricatio sui induxit auctoris: p illius notá in qué lata est equissimi iudicis illa snia:
Gen.3. Maledicta terra in opibus tuis: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: ⁊ in sudore vultus tui edes pané tuú. Hec inq̃ est lex mébris oím inserta mortaliú: q repugnat legi mentis nře: eáq; a diuino arcet intuitu: ⁊ p quá maledicta terra in opibus nřis post agnitioné boni ⁊ mali cogitationú spinas cepit ac tribulos germinare: quarú aculeis: id est vitijs carnis nó obtusis. spús semina pfocant: ne illú pané nostrú q de celo descédit: quiq; cófortat cor hóis: edere absq; vultus nři sudore possimus.

¶ Jté illius. Scimus aút quoniá lex spiritalis est: ⁊ reliqua. Capitulum xij.

Omne enim húanú genus huic generaliter legi sine vlla exceptione subijcit. Nullus enim est q̃uis sctús q supra dictú pané nó cú sudore vultus sui: ⁊ sollicita cordis intentióe pcipiat. Ceterú cómuni isto pane multi vt videm' diuites sine vllo vultus sui sudore vescunt. Quá etiá legé beat' apls spiritalé asserit dicés. Scim' aút qr lex spiritalis est ego aút car-
Roma.7. nalis sum venúdatus sub peccato. Spiritalis enim est lex q iubet nobis vt in sudore vultus nostri comedam' illú pané verú qui de celo descédit: sed nos carnales fecit venúdatio illa peccati. Quó ergo istud cuius ve pctm est. Sine dubio ade: cui' pvaricatióe ⁊: vt ita dicá: negociatióe dánosa fraudulétoq; cómertio véditi sum' omné enim prolé suá serpétis psuasione seduct': illicití cibi pceptione distractá: iugo ppetue servitutis addixit. Hic náq; mos solet inter vendété eméntéq; servari: vt is q se alieno cupit dño mácipare: aliqd precij p iactura ppríe libertatis ⁊ addictione ppetue servitutis a suo cósequat emptore. Quó etiá inter adá atq; serpenté manifestissime videmus impletú. Ille enim a serpente preciú libertatis sue esu interdicte arboris capiés a naturali libertate discessit: illiq; maluit semetipm perpetua vendere servitute: a quo vetiti pomi letale pciú fuerat assecutus: q deinceps códitióe cóstrict': nó immerito oém posteritatis sue progenié: ppetue eidé cui' effectus é seru' subdidit famulatu. Quid enim aliud servile cóiugiú pót pcreare q̃ servos. Quid ergo? Núqd emptor iste versut' ⁊ callidus: dño vero atq; legitimo ius dñationis eripuit. Nó ita est. Neq; enim sic ille oé peculiú dei: vnius fraudis dolositate pvasit: vt potentiá dominij sui verus dñator amitteret: q ipm quoq; emptoré q̃uis refugá atq; rebellé: tñ iugo deprimit servitutis: sed qr q oíbus rónabilib' creaturis arbitrij libertaté creator indulserat: eos q se cótra fas edacis cócupiscétie trásgressione vendiderát: invitos ad ingenitá libertaté revocare nó debuit. Abhorret siqdé ab illo iusticie ⁊ pietatis

auctore: ꝗcꝗd bonitati eꝗtatiꝗ; cōtrariū eſt. Malū em̄ fuerat ſi
cōceſſe libertatis bn̄ficiū reuocaſſet: iniuſtū ſi liberū hominē po
tētia ſua opprimēs atq; captiuās: libertatis accepte priuilegiū
exeq̄ nō ſiuiſſet: cuius ſalutē in futura tūc ſecula reſeruauit: vt re
cto ordine cōpleret̄ ſtatuti tp̄is plenitudo. Oportebat em̄ eius
ſobolē tādiu ſub hac vite cōditiōe ducere: quouſq; eandē origina
libus vinculis liberatā: in antiquū libertatis ſtatū: prioris dn̄i
gratia ꝑcio ſui ſanguinis reformaret: quā pietatis inſtinctu po
tuit etiā tūc ſaluare ſed noluit: q2 eū decreti ſui irrūpere ſanctio
nē eꝗtas nō ſinebat. Uis noſſe cauſam vēditiōis tue. Audi ip̄m
redemptorē tuū p̄ Eſaiā prophetam apertiſſime proclamantem.
Quis eſt iſte liber repudij matris vr̄e quo dimiſi eā. Aut ꝗs eſt Eſa. 50.
creditor me⁹ cui vēdidi vos. Ecce em̄ in iniꝗtatibus vr̄is vēdi
ti eſtis: ⁊ in ſcelerib⁹ vr̄is dimiſi mr̄em veſtrā. Uis etiā euiden-
ter agnoſcere cur te iugo ſeruitutis addictū redimere potētie ſue
virtute noluerit. Audi ꝗd ad ſuperiora ꝗbus eiſdē famulis cauſaꝫ
volūtarie vēditiōis exprobrat: adiecerit. Nūquid abbreuiata ⁊ p̄ Ibidem.
uula facta eſt man⁹ mea: vt nō poſſim redimere aut nō eſt in me
virtus ad liberādū. Sed ꝗd huic potentiſſime miſericordie eius
ſemꝑ obſtiterit: idē ꝓpheta demōſtrans. Ecce inꝗt nō eſt abbre- Eiuſdē. 59.
uiata manus dn̄i vt ſaluare neꝗat: neq; aggrauata eſt auris eius
vt nō exaudiat: ſed iniquitates veſtre diuiſerūt inter vos ⁊ deū
veſtrū: ⁊ peccata vr̄a abſcōderūt faciē ei⁹ a vobis ne exaudiret.

¶ Itē expoſitio illius. Scio autē ꝙ nō habitat in me hoc eſt in carne mea bonū. Capitulum. xiij.

Q Uia ergo carnales nos fecit: ⁊ ſpinis ac tribulis cōdem
nauit illa dei prima maledictio: noſq; ita iniquo pater
noſter venūdauit cōmertio: vt bonū qd̄ volum⁹ agere ne
queamus. dū diuulſi a memoria ſummi dei: ea q̄ hūanc fragilita Roma. 7.
tis ſunt cogitare cōpellimur: dū puritatis amore fragrātes: in-
centiuis naturalib⁹ q̄ penitus ignorare velim⁹ etiā inuiti pleruꝫ-
q; cōpungimur: ſcim⁹ q2 nō habitat in carne nr̄a bonū: id eſt hu
ius quā dixim⁹ theorie atq; puritatis ꝑpetua iugiſq; trāquillitas
Sed factū eſt illud peſſimū ac lugubre diuortiū: vt cū mēte legi
dei ſeruire velimus: nunꝙ ſcꝫ volētes a claritate diuina dimo-
uere cōſpectū: tamē carnalibus tenebris circūfuſi. quadam lege
peccati ab eo qd̄ bonum eſſe nouimus cogamur auelli: ſcꝫ ad cu
ras cogitationeſq; terrenas: ab illa mentis celſitudine deciden
tes: ad quas nos lex pcti: id eſt illa ſentētia dei nō inmerito cōdē
nauit: quā primus delictor excepit: It inde eſt qd̄ beatus ap̄ſus
cū apertiſſime fateat̄ ineuitabili ſe vel oēs ſanctos pcti hui⁹ ne
ceſſitate cōſtringi: tn̄ neminē eorū ob hoc eſſe damnādū audēter Eiuſdē. 8.
enunciat dicēs. Nihil ergo nūc damnationis eſt his qui ſunt in
chriſto ieſu. Lex em̄ ſp̄us vite in chriſto ieſu liberauit me a lege
pcti ⁊ mortis: id eſt quotidiana gr̄a chriſti omnes ſanctos ſuos

ab hac lege peccati ⁊ mortis in quam iugiter vel nolētes coguntur incurrere: cum remiſſionem debitorū ſuorū a dño poſcant absoluit. Uidetis ergo nō ex pſona peccatorū: ſed ex illorū qui vere
Ibidem. 7. ſancti atq̄ pfecti ſunt: hanc beatū apoſtolū prōpſiſſe ſententiā: Non enī qđ volo bonū hoc facio: ſed qđ odi malū hoc ago: ⁊ video aliam legem in membris meis repugnantē legi mētis mee ⁊ captiuū me ducentem in lege peccati: q̄ eſt in membris meis.

Obiectio q̄ neq̄ infidelium perſonis cōueniat neq̄ ſanctorū. Nō enim quod volo facio bonū. Ca. xiiij.

Germanus. Neq̄ eorū q̄ capitalibus criminibus implicātur neq̄ apoſtoli vel illorū qui ad eius pfecere menſuram: hoc dicimus cōgruere poſſe pſonis: ſed de his proprie hoc intelligi debere cenſemus: qui poſt dei gratiā agnitionē q̄ veritatis a carnalibus ſe vitijs abſtinere cupientes antiqua adhuc conſuetudine velut naturali lege in membris ſuis violētiſſime dñante: ad inolitā paſſionū concupiſcentiā pertrahunt. Uſus enī ac frequētia delinquēdi: velut lex efficit naturalis: q̄ membris humane infirmitatis inſerta: affectus anime nec dū plenis virtutum ſtudijs erudite: ſed adhuc rudis ac tenere: vt ita dixerim: caſtitatis: captiuos rapit ad vitia: ac morti eos antiqua lege ſubijciens: iugo peccati dominantis addicit: non ſinens eos bonum quod diligūt puritatis adipiſci: ſed potꝰ malum qđ execrant exercere compellens.

Reſponſio ad obiectionem ppoſitam. Capitu. xv.

Theonas. Nō parum veſtra pficit opinio. Siquidē etiā voſipſi aſtruere iam cepiſtis: in illorū pſona qui omnino peccatores ſunt hoc penitus ſtare non poſſe: illis autem qui ſe a vitijs carnalibus abſtinere cōtendunt. Quos qm̄ a peccatorū iā numero ſegregaſtis: conſequens eſt: vt etiā fideliū atq̄ ſanctorū paulatim cetibus inſeratis. Que enī genera peccatorū iſtos dicitis poſſe cōmittere: qbꝰ ſi fuerint poſt grāz baptiſmatis inoluti: rurſuz p q̄tidianā xp̄i grāz liberent. Aut de q̄ mortis corpore apoſtolus dixiſſe credendus eſt. Quis me liberabit de corpore mortis huiꝰ. Gratia dei p ieſuz xp̄m dñm nr̄m Nōne manifeſtū eſt ſicut vos quoq̄ ipſos veritas cōpellit confiteri: nō de illis capitaliū criminū mēbris: per q̄ ſtipendiū eterne mortis acq̄rit: id eſt homicidij fornicationis: adulteriorū: ebrietatis: furtorū atq̄ rapinarū: ſz de illo predicto cui gratia xp̄i quotidiana ſuccurrit corpore memorari. Quiſquis enī poſt baptiſmum ⁊ ſcientiam dei: in illud mortis corpus incurrerit: ſciat ſe non quotidiana gratia dei: id eſt facili remiſſione: quam momentis ſingulis exoratus dñs noſter erroribus noſtris donare conſueuit: ſed aut diuturna afflictione penitudinis ac penali dolore purgādū aut certe p his in futuro eterni ignis ſup

plicijs addicendū: ita eodē apl'o pronunciante. Nolite falli: ne 1. Cor. 6.
q; fornicarij: neq; idolis ſeruientes: neq; adulteri: neq; molles
neq; maſculorū cōcubitores: neq; fures: neq; auari: neq; ebrio
ſi: neq; maledici: neq; rapaces regnū dei poſſidebunt. Aut q̄ eſt
iſta lex militans in membris noſtris q̄ repugnat legi mētis nr̄e
cūq; nos reſiſtētes atq; captiuos in legē peccati ⁊c mortis ab-
duxerit: eiq; nos fecerit carne ſeruire: nihilomin⁹ mēte legi dei
ſeruire pmittat. Nec em̄ hic puto legē pctī flagicia deſignare aut
hoc de ſupradictis intelligi poſſe criminib⁹ q̄ ſi qs facit, legi dei
mēte nō ſeruit: a q̄ neceſſe eſt eū aīo añ diſcedere: q̄ aliqd eo℞ car
ne cōmittat. Quid eſt em̄ ſeruire legi pctī: niſi ea q̄ a peccato im
perant implere. Qō ergo peccati gen⁹ eſt quo cū ſe tāta ſcitas
atq; pfectio ſentiat captiuari: gr̄a tū xp̄i nō ambigat liberandū:
dicēs. Infelix ego homo: qs me liberabit de corpe mortis hui⁹.
Gr̄a dei p ieſum chriſtū dn̄m nr̄m. Quā inq̄ legē mēbris noſtris
ineſſe firmabitis: q̄ abſtrahēs nos a lege dei: ⁊ captiuās nos le
gi pctī: infelices nos poti⁹ faciat q̄ nocētes vt nō eternis ſuppli
cijs addicamur: ſ; q̄ſi de interrupto btitudinis gaudio ſuſpire
mus: ⁊ auxiliatorē q̄ nos ad id retrahat inq̄rētes cū apl'o pcla
mem⁹. Infelix ego hō: qs me liberabit de corpore mortis hui⁹: Roma. 7.
Adduci nāq; captiuū in legē peccati: qd ē aliud q̄ in effectu pec
cati atq; ope pmanere. Aut qd aliud pncipale dabit bonū: qd
ſancti explere nō poſſint: niſi id ad cui⁹ cōparationē vt ſupra dixi
mus vniuerſa nec bona ſunt. Et qdē nouim⁹ multa eſſe in hoc
mūdo bona: pcipueq; pudiciā: cōtinentiam: ſobrietatē: humili
tatē: iuſticiā: miſericordiā: temperātiā: pietatē: ſed hec omnia ⁊
ſummo illi bono paria eſſe non poſſunt: ⁊ perfici non dicā ab
apoſtolis: ſed etiā a mediocrib⁹ poſſunt: ⁊ a quib⁹ impleta non
fuerint: aut eterno ſupplicio puniunt: aut grā dī vt ſupra dictū
eſt labore penitētie: vel quotidiana xp̄i gratia liberant. Super
eſt igit vt hanc apoſtoli ſententiā ſoli ſancto℞ pſone recte fatea
mur aptari: q̄ in hanc quā pdixim⁹ incurrētes quotidie peccati
non criminū legem: de ſtatu ſalutis ſue certi nō precipitant in
facinus: ſed vt dictū eſt de cōtemplatione diuina ad miſeriā co
gitationū deuoluti corporaliū: vere illi⁹ beatitudinis bono ple-
rūq; fraudant. Si em̄ ſe in hanc membro℞ ſuorū legē quotidia
nis ſentirent ſcelerib⁹ illigari: non vtiq; de felicitatis amiſſio-
ne: ſed de innocētie cauſarētur: nec diceret apl'us Paulus. Infe
lix ego hō: ſed impurus aut ſceleſtus ego hō nec de corpore mor
tis hui⁹: hoc eſt de conditiōe mortali: ſed a flagicijs atq; crimi
nib⁹ carnis hui⁹ vellet abſolui. Sed q: ſe p conditione fragili-
tatis hūane ſenſerat captiuatū: id eſt abductū ad ſollicitudines
curaſq; carnales: que lex peccati ⁊ mortis operat: ingemiſcēs
ſup hac quā inui⁹ incurrerat lege peccati: confeſtim recurrit ad
chriſtū: ⁊ pſentiſſima gratie eius redēptione ſaluat. Quicqd er
go lex illa peccati: q̄ ſpinas ac tribulos cogitationū curarumq;

mortaliū naturaliter gignit: etiā in apoſtolici pectoris terra ſol-
Roma.8. licitudinis germinarit: iſta lex gratie mox auellit. Lex enim in-
quit ſpirit⁹ vite in xp̄o ieſu: liberauit me a lege pcti et mortis.

Quid ſit corpus peccati. Capitulum. xvj.

Hoc ergo ineuitabile corp⁹ eſt mortis: in qđ pfecti quiq;
Hiere.2. qui guſtauerunt q̄ ſuauis eſt dominus quotidie reuolu-
ti: ſentiunt cum ppheta q̄ malū ſibi et amarū ſit diſcede-
re a dño deo ſuo: hoc eſt corpus mortis qđ a celeſti eos intuitu re-
trahēs: ad terrena deducit: qđ pſallētes eos atq; in oratione p-
ſtratos: vel humanas effigies vel ſermōes vel negocia vel act⁹
facit ſuperfluos retractare. Hoc eſt corpus mortis qđ emulātes
angelicam ſanctitatem: et volentes domino iugiter inherere: p-
fectionē tamen hui⁹ boni: quia mortis corpus obſiſtit: inuenire
non poſſunt: ſed faciunt malū quod nolunt id eſt traducunt mē-
te etiā ad illa que ad profectū virtutū perfectionēq; nō ptinent.
Deniq; vt hoc de ſanctis atq; perfectis ſibiq; ſimilib⁹ ſe dixiſ-
ſe beatus apoſtolus euidenter exprimeret: digito quodāmodo
Roma.7. ſemetipſum tactuq; deſignās: cōtinuo infert. Itaq; ego ipſe id
eſt qui hec pnuncio: mee nō alterius cōſcientie latebras pando
Hoc ſane elocutionis genere familiariter vti apoſtolus ſolet:
2.Co.10. ſi quando vult ſe ſpecialiter deſignare: ſicut ibi. Ego ipſe Pau-
2.Co.12. lus obſecro vos p manſuetudinē et modeſtiā chriſti. Et rurſum
Ibidem. Niſi q̄ ego ipſe non grauaui vos. Et iterū. Sed eſto: ego ipſe nō
Gal.5. grauaui vos. Et alibi. Ego ipſe paulus dico vobis: ſi circunci-
Roma.9. damini xp̄s vobis nihil pderit. Et ad Romanos. Optabā eñi
ego ipſe anathema eſſe a chriſto pro fratribus meis. Poteſt au-
tem non abſurde etiā ſic accipi. vt expſſius emphaſi pnunciet.
Roma.7. Itaq; ego ipſe: id eſt quē noſtis eſſe apoſtolū chriſti: quem tota
ſuſpicientia veneramini: quē creditis ſummū atq; pfectum eſſe
et in quo loquitur chriſtus: cum mente ſeruiam legi dei: carne
tamen legi peccati ſeruire me fateor: hoc eſt diſtentione condi-
tionis humane interdum de celeſtibus ad terrena deuoluor: et
ad curas humilium rerum mentis mee altitudo prolabitur: p
quā peccati legem ita momentis ſingulis me ſentio captiuari vt
q̄uis immobili circa legem dei deſiderio pſeuerem: nullo tamē
modo vim huius captiuitatis euadere me poſſe ſentiam: niſi cō
fugero ſemper ad gratiam ſaluatoris.

Quod ſancti omnes veraciter immūdos ſe et pecca-tores eſſe confeſſi ſunt. Capitulum. xvij.

Et idcirco quotidianis ſuſpirijs ſancti omnes p hac ſub-
ſtantie ſue fragilitate cōpuncti: dum cogitationum va-
rietates: et conſcientie ſue latebras ac penetralia pſcru-
tant: ſuppliciter clamant. Non intres in iudiciū cū ſeruo tuo:
Pſal.142. qr nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo oīs viuēs. Et illud. Quis

gloriabit̃ caſtū ſe habere cor: aut quis fiduciā habebit ſe mūdū Prouer. 20.
eſſe a peccato. Et iterū. Nō eſt iuſtus homo in terrra qui faciat
bonū ⁊ non peccet. Et ita infirmā hominū imperfectāq; iuſti- Eccle. 7
ciā: ac miſericordia dei ſemper indigentē: indignā eſſe ſentiunt:
vt vnus ex his cuiꝰ iniq̃tates ⁊ peccata deꝰ miſſo de altari igni
to verbi ſui carbone purgauit: poſt illā mirificā contemplatio
nē dei: poſt intuitum ſublimiū ſeraphin: et reuelationē ſacra-
mentorū celeſtiū dicat. Ue mihi: qꝛ vir pollutꝰ labijs ego ſum: Eſa. 6.
⁊ in medio populi polluta labia habētis ego habito. Qui ſicut
arbitror labiorū ſuorū immundiciam nec tunc quidem fortaſſe
ſenſiſſet: niſi vera perfectione ⁊ integra puritate cōtemplationē
dei meruiſſet agnoſcere: cuius intuitu pollutionē ſuā ſibi an̄ in
cogniiam repente cognouit. Cum tn̄ ait. Ue mihi: quia vir pol
lutus labijs ego ſum: de ſuorū hoc cum labiorū non de populi
pollutione cōfeſſum id quod ſequitur manifeſtat: Et in medio
populi polluta labia habētis ego habito. Sed etiā cū orās pec
catorū quaſi vniuerſaliū immūdiciam confitet̃: non iniquorum
tn̄ ſed etiā iuſtorū plebem generali ſupplicatione complectit̃:
dicens. Ecce tu iratus es ⁊ peccauimus: in ipſis fuimꝰ ſemp ⁊ Eſa. 64.
ſaluabimur: facti ſumꝰ vt immūdi oēs nos: tanq̄ pannꝰ mēſtrua
te vniuerſe iuſticie noſtre. Rogo q̃d euidētiꝰ hac pōt eſſe ſentētia
qua nō vnā tn̄: ſed vniuerſas iuſticias noſtras ꝓpheta comple
xus: ⁊ circūſpiciens omnnia q̄ vel immūda vel horrida iudicā
tur: quia nihil in hominū conuerſatione ſordidiꝰ neq; impuriꝰ
potuit reperire: panno menſtruate eas comparare maluit.

Etiā iuſtos ⁊ ſanctos ſine peccato nō eē. Ca. xviij.

f Ruſtra ergo manifeſtiſſime veritati ſpinoſe obiectiōis acumen opponit̃: ſicut pauloante dixiſtis. Si nemo ſi ne peccato: nullus eſt ſanctus: ⁊ ſi nemo ſanctus: nullꝰ ergo ſaluabit̃. Hoc enim ꝓphete teſtimonio: poteſt nodus huiꝰ queſtionis abſolui. Ecce inquit tu iratus es ⁊ nos peccauimus id eſt cum elationem noſtri cordis vel negligentias auerſatus: tuo nos auxilio denudaſti: cōfeſtim nos vorago abſorbuit peccatorū velut ſi q̃s ſplendidiſſimo ſolis diceret elemēto. Ecce tu occubuiſti: ⁊ nos illico tenebroſa contexit obſcuritas. Et tamē cum hic ſanctus peccaſſe ſe dicat: ⁊ non ſolū peccaſſe: ſed etiam in ipſis ſemp ꝑmanſiſſe peccatis: non deſperat penitꝰ de ſalute ſed ſubijcit. In ipſis fuimꝰ ſemper ⁊ ſaluabimur. Hāc ego ſentētiā. Ecce tu iratus es ⁊ peccauimus: illi apoſtolice cōparabo. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpe mortis huiꝰ. Rurſum id qđ ꝓpheta ſubiungit. In ipſis fuimꝰ ſemp ⁊ ſaluabimus conſequētibꝰ apoſtoli cōgruit verbis. Gratia dei per ieſum xp̄m dominum noſtrum. Similiter etiā illud eiuſdem prophete, Ue mihi: qꝛ vir pollutꝰ labijs ego ſuꝫ: ⁊ in medio populi polluta labia habentis ego habito. videtur ſupradictos ſapere ſermōes.

Roma. 7.
Eſa. 6.

Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Itē q̄d ſequit̄ in ꝓpheta. Et ecce volauit ad me vnus de ſeraphin: ⁊ in manu eius carbūculus ſiue calculus: quē forcipe tulerat de altari: ⁊ tetigit os meū ⁊ dixit. Ecce hoc tetigi labia tua: ⁊ auferet̄ iniquitas tua: ⁊ peccatū tuū mundabit̄. Tale eſt vt pauli videat̄ ore prolatum qui ait. Gratia dei per ieſum chriſtū dominū noſtrū. Uidetis ergo quēadmodum omnes ſancti non tā ex perſona populi ꝙ ex ſua: ⁊ peccatores ſe veraciter fateant̄: ⁊ tamē nequaꝙ de ſua ſalute deſperent: ſed iuſtificationis plenitudinē quā pro cōditione fragilitatis humane cōſequi ſe poſſe diffidunt: de gratia domini ⁊ miſeratione preſumunt.

Quod in ipſa quoqꝫ orationis hora: peccatum declinari vix poſſit. Capitulum. xix.

Eminē vero in hac vita ꝙuis ſanctū: immunē eſſe a de-
n bitis peccatorū: etiā magiſteriū nos edocet ſaluatoris: qui diſcipulis ſuis perfecte orationis formulā tradēs inter reliqua illic ſublimia ſacratiſſimaqꝫ mādata: que non niſi
Matth.6. ſanctis perfectiſqꝫ ſunt tradita: ⁊ malis ⁊ infidelibus conuenire non poſſunt: hoc iuſſit interſeri. Et dimitte nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos dimittimus debitoribus noſtris. Si ergo vera hec ⁊ a ſanctis ꝓfert̄ oratio, ſicut indubitāter credere nos oportet: quis tam cōtumax ⁊ preſumptor tamqꝫ ſuperbia diabolici furoris elatus poterit inueniri: qui ſine peccato ſe eſſe ꝓnūciās non ſolum maiorem ſe apoſtolis credat: verūetiam ipſum quaſi ignorantie aut vanitatis arguat ſaluatorem. vt ſcꝫ aut neſcierit eſſe poſſe aliquos immunes a debitis: aut fruſtra docuerit eos quos ſcierit orationis iſtius remedio non egere? Sed cū regis ſui ꝑcepta ſeruantes: omnes omnino ſancti quotidie dicāt. Dimitte nobis debita noſtra. Si verū dicunt. vere nemo eſt immunis a culpa: ſi autē fallunt: eque verū eſt eos mēdacij non carere peccato. Unde etiā ille ſapientiſſimus Eccleſiaſtes: vniuerſos actus ⁊ humana ſtudia mente percurrēs: ſine vlla exceptio-
Ecc's.7. ne ꝓnunciat. Quia nō eſt iuſtus homo in terra qui faciat bonū ⁊ nō peccet: id eſt nemo in hac terra tam ſanctus: tam diligens tam intentus: vel potuit vnꝙ: vel poterit inueniri: qui vero illi ac ſingulari bono ita iugiter valeat inherere: vt nō quotidie ab eo diſtractum ſe ſentiat deliquiſſe. Qui tamē cum ꝓnunciet̄ immunis a noxa eſſe nō poſſe: iuſtus eſſe nihilominus nō negatur.

A quibus ſit peccati euacuatio ⁊ virtutū diſcenda perfectio. Capitulum. xx.

ανα μαρτή τον

Uiſquis itaqꝫ anamarteton: id eſt impeccantiā nature
q aſcribit humane: nō inanib' verbis: ſed cōſcientie ſue teſtimonio nobiſcum ac probatione cōfligat: ⁊ tūc demū ſe abſqꝫ peccato eſſe ꝓnunciet cū ſe ab hoc ſummo bono ſenſerit

nõ ausiſum: immo vero quiſquis cõſiderãs cõſcientiã ſuam: vt nõ dicã amplius: vnã ſaltẽ ſynaxim ſine vlla verbi vel facti: vel cogitationis interpellatione ſe deprehẽderit celebraſſe: abſq; peccato ſe eſſe pnunciet. Proinde: qꝛ his omnib⁹ ocioſis ac ſuperfluis rebus: volucrẽ humane mẽtis excurſum fatemur care re nõ poſſe: per hoc vtiq; cõſequẽter ſine peccato nos nõ eſſe veraciter cõfitemur. Nã quãtauis circunſpectione vnuſquiſq; cor ſuũ ſeruare cõtendat: nunq̃ id ꝑm deſideriũ ſpũs ſui: repugnãte carnis cõditione cuſtodiet. Quãto eñi magis pfecerit mens humana: ⁊ ad ſinceriorẽ cõtẽplatiõis puenerit puritatẽ: tãto ſe im mũdiorẽ quaſi p ſpeculũ ſue puritatis inſpiciet: qꝛ neceſſe eſt dũ animus ad ſublimiorẽ ſe extẽdit intuitũ: ⁊ maiora q̃ nouit pſpi ciẽs ꝯcupiſcit: illa in qb⁹ eſt vt inferiora ſp ac viliora deſpiciat.

¶ Quod licet agnoſcamus nos ſine peccato nõ eſſe: non debeamus tamen nos a dominica communione ſuſpendere. Capitulum. xxi.

Pura ſiquidẽ denotat ſincerioꝛ obtutus: pariteq; ſibi maiorẽ reprehẽſionis dolorẽ irreprehẽſibilis vita: ⁊ multiplicat gemit⁹ atq; ſuſpiria emẽdatio morũ: ⁊ emulatio attẽta virtutũ. Nemo eñi illo in quo pfecerit gradu põt eẽ cõtentus: ⁊ quãtũ quis fuerit mẽte purgatioꝛ: tãto ſe ſordidiorẽ vidẽs magis hũilitatis q̃ elationis inuenit cãs: quãtoq; pnicius ad ſublimiora cõſcenderit: tãto ampli⁹ pudet ſibi ſupereſſe quo tẽdat. Deniq; ille aploꝝ eximius quẽ diligebat ieſus: recũbẽs ſupra pect⁹ ei⁹: hãc quaſi ex dñico ptulit corde ſentẽtiã. Si dixerimus. Qꝛ peccatũ nõ habemus: ipſi nos ſeducimus: ⁊ veritas in nobis nõ eſt. i. Joh. i. Itaq; ſi dicẽtes nos nõ hre pctm: veritatẽ id eſt xpm nõ habem⁹ in nobis: qđ aliud pficimus niſi vt nos hac ipſa pfeſſione ex peccatoribus ſceleratos atq; impios approbem⁹? Poſtremo ſi cordi eſt veri⁹ explorare vtrũ poſſibile ſit hũane ſub ſtãtie anamartheton: id ẽ impeccãtiã poſſidere a quib⁹ hoc manifeſtius diſcere poterimus: q̃ ab his q̃ carnẽ ſuã crucifixerunt Gal. 5. cũ vitijs ⁊ cõcupiſcẽtijs: ⁊ qb⁹ vere crucifixus eſt mũdus. Qui Ibidẽ. 6. cũ de cordibus ſuis nõ ſolum radicitus vitia vniuerſa cõuulſe rint: verumetiã peccatorũ memoriã ac cogitationes conentur excludere: nihilominus tamẽ quotidie fideliter profitentur: ne vna quidẽ hora ſine macula ſe eſſe poſſe peccati. Nec tamẽ ex eo debemus nos a dñica cõmunione ſuſpendere: qꝛ nos agnoſcimus peccatores: ſed ad eam magis ac magis eſt pꝑter anime medicinã ⁊ purificationẽ ſpiritus auide feſtinandũ: verumtamen ea humilitate mẽtis ac fide: vt indignos nos perceptione tante gratie iudicãtes: remedia potius nr̃is vulneribus expetamus. Alioquin nec anniuerſaria quidẽ digne eſt pſumenda cõmunio: vt quidã faciunt qui in monaſterijs cõſiſtentes: ita ſu-

cramentorū celeſtiū dignitatem ⁊ ſanctificationē ac meritū metiuntur: vt eſtiment ea nō niſi ſanctos atq; immaculatos debere preſumere: ⁊ nō potius ſanctos mundoſq; nos ſua participatione perficiāt. Qui profecto maiorem arrogantie preſumptionē: quam declinare ſibi vident incurrunt: q2 vel tunc cū ea percipiunt: dignos ſe eius perceptione dijudicāt. Multo enī iuſtius eſt: vt cum hac cordis humilitate qua credimus ⁊ fatemur illa ſacroſancta myſteria nunꝙ̄ ꝑ merito nos poſſe cōtingere: ſingulis ea dñicis ob remediū noſtrarū egritudinū preſumamus: ꝙ̄ vt vana perſuaſione cordis elati: vel poſt annum dignos eorū participio nos eſſe credamus. Quapropter vt hec intelligere ⁊ fructuoſe tenere poſſimus: miſericordiā domini vt nos ad perficienda hec adiuuet: attentius imploremus: que nequaꝙ̄ ita vt cetere humane artes precedente quadā ratione verborum: ſed actu potius ⁊ experientia preeunte diſcuntur: queq; rurſum: niſi tam collationibus ſpiritaliū virorum frequenter examinata fuerint ⁊ polita: ꝙ̄ documentis ⁊ quotidiana experientia ſollicite ventilata: aut obſoleſcunt incuria: aut ocioſa obliuione depereunt.

¶ Explicit abbatis Theone collatio tertia.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis abbatis Abraam de mortificatione.

Ca.j. Quomodo abbati Abrae prodiderimus cogitationum noſtrarum arcana.
ij Quomodo noſtros ſenex patefecerit errores.
iij De qualitate locorum que ab anachoretis expeti debeāt.
iiij Que a ſolitarijs operationum genera debeāt eligi.
v Quod euagatione corporis grauetur magis ꝙ̄ releuetur cordis anxietas.
vj Ad quam comparationem monachus cogitationes ſuas debeat cuſtodire.
vij Interrogatio cur obeſſe nobis parentū vicinia putaretur que in egypto conſiſtentibus non obeſſet.
viij Reſponſio quomodo nō omnibus cōueniant omnia.
ix Quod hi poſſint parentum viciniam non timere: qui abbatis apollo mortificationē potuerint emulari.
x Interrogatio an obſit monacho ſi a parentibus ſibi neceſſaria ſuggerantur.
xj Reſponſio qd ſanctus Antonius ſup hoc ꝓnunciauerit.
xij De vtilitate operationis: ⁊ ocij detrimento.
xiij Fabula de tonſoris mercede: compoſita ad illuſiones diaboli cognoſcendas.
xiiij Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepſerit.

xv Reſponſio de tripertito anime motu.
xvi Rationabilē anime noſtre partem fuiſſe corruptam.
xvii Quod infirmior pars anime diabolicis temptationibus prima ſuccumbat.
xviii Interrogatio an vtili deſiderio maioris ſilentij retrahemur ad patriam.
xix Reſponſio de illuſione diabolica quam vaſtioris ſolitudinis requiem repromittat.
xx Quā vtilis ſit remiſſio in aduentu fratrum.
xxi Quomodo euangeliſta Johannes vtilitatem remiſſionis oſtendiſſe dicatur.
xxii Interrogatio qualiter intelligendū ſit quod in euangelio dr̄. Iugū meum ſuaue eſt: et onus meum leue.
xxiii Reſponſio cum expoſitione ſententie.
xxiiii Cur amarum iugum et graue onus domini ſentiatur.
xxv Quid vtilitatis conferat temptationum incurſio.
xxvi Quemadmodū perfecte abrenunciantibus: centuplum in hoc mundo repromittatur.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit abbatis Abraam collatio de mortificatiōe.

¶ Quomodo abbati abrae Caſſianus cum collegis ꝓdiderint cogitationum ſuarum arcana.

Capitulum. j.

Quarta atque viceſima iſta collatio abbatis abraā chriſto ſauēte procudit: omnium ſeniorum traditiones atque inſtituta concludens: qua veſtris orationibus conſummata: illorum vigintiquattuor ſeniorum: qui in ſancta Apocalypſi coronas ſuas agno offerre dicun- Apoc. 4.
tur: numero myſtice congruente: cunctarum promiſſionum noſtrarum debitis nos credimus liberandos. Siqua proinde gloria: hi vigintiquattuor ſenes noſtri ob inſtitutionis ſue meritum fuerint coronati: illi qui pro ſalute mundi immolatus eſt agno ſubiectis ſunt capitibus oblaturi. Ipſe enim et illis tam eximium ſenſum: et nobis qualemcunque ſermonem: quo tanta profunditas promeretur propter honorem nominis ſui donare dignatus eſt. Et neceſſe eſt vt ad auctorem bonorum omnium muneris ſui merita referant: cui hoc ipſo debetur amplius quo magis ſoluit. Igit ad hunc abraā cogitationū noſtrarū impugnatiō anxia confeſſione detulimus: qua ad repetendā ꝓuinciam nſam atque ad reuiſendos parētes quotidiāle aie eſtib9 vrgebamur. Hinc etenim nobis maxima deſideriorū naſcebatur occaſio.

ꝙ tanta religione atq; pietate parentes nros preditos recordabamur: vt eis nequaꝙ nrm propoſitū preponerem⁹: hoc iugiter mēte voluētes: ꝙ ꝑfectū magis ex illoꝝ eſſemus aſſiduitate capturi: nullaq; nos corpaliū reꝝ ſollicitudine: nulſ ꝓſpiciēdi victus diſtētionib⁹ occupādos: illis afatim omnē cū gaudio. ꝓbitionē nře neceſſitatis explētib⁹. Inſup ēt ſpe inaniū gaudiorū animū paſcebam⁹: credētes fructū nos maxim ꝑcepturos de cōuerſione multoꝝ: q̄ velut nřo eſſent ad viā ſalutis exēplo ac monitis dirigēdi: tū ꝑterea ipoꝝ locoꝝ ſitus: in quib⁹ erat maioribus nřis auita poſſeſſio: ipſaq; amenitas regionū iocūda ante oculos pingebat: ꝙ grate ꝛ cōgrue ſolitudinis ſpacijs rēderet: ita vt nō ſolū delectare monachū poſſint ſecreta ſyluarū: ſed ēt maxia vict⁹ ꝓbere cōpēdia. Que oīa ꝓdicto ſeni: cū ſm fidē conſcīe nře ſimpliciter pāderem⁹: nec iā impugnationū vim tolerare nos poſſe: niſi nobis p illius medicinā vel gratia ſubueniſſet: profuſis lachrymis teſtaremur. Tacitus ille: diuq; cunctatus: atq; ad extremum grauiter ingemiſcens ita ait.

Quō noſtros ſenex patefecerit errores. Cap.ij.

Necdū vos deſiderijs renunciaſſe mūdanis: nec mortificaſſe cōcupiſcētias priſtinas: cogitationū vřarū prodit infirmitas. Nā ſicut deſidiā cordis vři: deſiderioꝝ vřorū puagatio ꝓteſtat: hāc pegrinationē ac parētū abſentiā: quā mēte poti⁹ ſuſcipe debuiſtis: carne tātūmō ſuſtinetis. Sepulta eīm h oīa: ac ð cordib⁹ vřis euulſa penit⁹ iā fuiſſent: ſi vel rōnē ipſius abrenūciationis: vel principalē ſolitudinis cām in q̄ cōſiſtim⁹ cepiſſetis. Ideoq; vos illa ocij egritudine ſentio labora-

Prouer.xxi re: q̄ in prouerbijs ita notat. In deſiderijs eſt oīs ocioſus. Et iterū. Deſideria occidūt pigrū. Nā ꝛ nobis poterant hec q̄ cōmemoraſtis carnaliū cōmodoꝝ nō deeſſe cōpēdia: ſi credidiſſemus ea nřo cōuenire ꝓpoſito: aut talē ex illi amenitatū voluptatibus fructū nobis iudicaſſem⁹ poſſe cōferri: q̄lis iſte eſt q̄ de h locoꝝ ſqualore ꝛ corpis ꝯtritione cōquirit. Nec ſum⁹ ita parētū ſolatio deſtituti: vt deſint q̄ ð ſuis ſubſtātijs ſuſtētare nos gaudeant: niſi nob illa ſnīa ſaluatoris occurrēs: q̄cqd ad fotū hui⁹

Luce.xiiij. ptinet carnis excluderet: q̄ dicit. Qui nō reliqrit ſiue oderit patrē ꝛ matrē ꝛ filios ꝛ fratres: nō pōt me⁹ eſſe diſcipulus. Qð ſi parētū q̄ eſſem⁹ ꝓſidio deſtituti: certe vel potētū mūdi iſti⁹ obſeqa deeſſe nō poſſent: q̄ promptiſſima largitate neceſſitatib⁹ nřis cū om̄i gratiarūactione subminiſtrare gauderēt: quoꝝ munificētia ſuſtētati: parādi vict⁹ ſollicitudine careremus: niſi nos ve-

Hiere.xvij. hementer illa prophetica maledictio deterreret: nā Maledict⁹

Ps̄.cxlv. inquit hō: q̄ ponit ſpē ſuā in homine. Et. Nolite ꝯfidere in principibus. Potuimus etiā cellulas ſaltē nřas ſup nili fluminis alueū collocātes: aquā habere pre forib⁹: ne eā a quattuor milibus paſſuū noſtris cogeremur deferre ceruicibus: niſi nos ad

toleratiā laboꝛis iſtius indefeſſos btūs apoſtolus reddēs hoc
iugiter aīaret eloq̄o. Unuſquiſq; inq̄ens pꝛopꝛiā mercedē acci-
piet ſm ſuū laboꝛē. Nec ignoꝛam⁹ eſſe nōnulla in regionib⁹ no- i. Coꝛ. iij.
ſtris amena ſecreta: in qb⁹ pomoꝝ copia ⁊ hoꝛtoꝝ gr̄a vel vber
tas: nccītaatē vict⁹ nr̄i minimo laboꝛe coꝛpis expedirēt: niſi im-
pingendā nobis illā expꝛobꝛationē q̄ ad illū in euangelio dire-
cta eſt diuitē vereremur: q2 recepiſti ꝯſolationē tuā in vita tua.
Sed deſpectis illis oīb⁹: ⁊ cū vniuerſa mūdi huius voluptate Luce. xvj.
cōtēptis: his tm̄ ſqualoꝛib⁹ delectamur: vniuerſiſq; delitijs hoꝛ-
rēdā ſollicitudinis iſti⁹ ꝑferim⁹ vaſtitatē neq; huic arenaꝝ ama-
ritudini quātaſuis vberes glebe diuitias cōpamus: nō tpalia
hui⁹ coꝛpis lucra: ſed eterna ſpūs emolumenta ſectātes. Parū
eſt enī renūciaſſe monachū ſemel: id eſt in pꝛimoꝛdio cōuerſio-
nis ſue ꝯtēpſiſſe pn̄tia: niſi eis quotidie renūciare ꝑſtiterit. Uſq;
in finē nāq; huius vite illud nobis dicēdū eſt cū ꝓpheta. Et diē Hiere. xvij.
hominis non deſideraui tu ſcis. Unde ⁊ dominus in euāgelio. Luce. ix.
Si quis vult inquit poſt me venire abneget ſemetipſum: ⁊ tol-
lat crucem ſuam quotidie ⁊ ſequatur me.

¶ De qualitate locoꝛum que ab anachoꝛetis expeti debeant. Capitulum. iij.

T idcirco ei qui de interioꝛis hoīs puritate ꝑuigilē ſol-
e licitudinē gerit: expetēda ſunt loca: q̄ mentē ei⁹ nulla ad
culture diſtētionē vbertatis ſue fecūditate ſollicitēt: nec
de celiule fixa atq; imobili ſtatione ꝑturbēt: atq; ad aliqđ ſub-
diuale opus pꝛodire cōpellāt: ⁊ ita velut in aptū effuſis cogita-
tionib⁹: omnē mētis directionē ac ſubtiliſſimā certe illi⁹ deſti-
nationis intuitū ꝑ diuerſa diſpgat: q̄ a nemie pꝛius q̄uis ſolli-
cito ac vigilāti vel caueri potuerūt vel videri: niſi q̄ aīm ſuū at-
q; coꝛp⁹ iugiter intra parietū ſepta cōcluſerit: vt ita q̄s velut pi-
ſcatoꝛ egregi⁹: victū ſibi aplica arte pꝛoſpiciēs in trāquilliſſimi
coꝛdis ſui ꝓfundo: agmina cogitationū natātia intēt⁹ atq; im-
mobil' captet: ⁊ tāq̄ de ꝑminēti ſcopulo curioſe ꝓfunda ꝑſpe-
ctās: q̄s ad ſe hamo trahere debeat ſalutari: q̄s vo tāq̄ malos
ac noxios piſces negligat ac refutet: ſagaci diſcretiōe diiudicet.

¶ Que a ſolitarijs operationū genera debeant eligi. Capitulum. iiij.

N hac ḡ vnuſquiſq; cuſtodia iugiter ꝑſeuerās: efficaci-
i ter illud implebit: qđ ꝑ abacuc ꝓphetā ſatis euidēter
expꝛimit̄. Sup cuſtodiā meā ſtabo: vt aſcendā ſup pe- Abacuc.
trā ⁊ ſpeculaboꝛ vt videā qd loquat̄ i me: ⁊ qd reſpondeā ad ar-
guentē me. Qđ quāti laboꝛis ac difficultatis ſit: experimētis il-
loꝝ qui in illa calami ſiue porfurionis eremo ꝯmoꝛant̄: manife-
ſtiſſime cōpꝛobat̄. Nā cū longioꝛe ſolitudinis interuallo ab vni-
uerſis vꝛbib⁹ ⁊ habitaculis hoīm q̄ eremus ſcythie diuidant̄:

ſeptē ſi quidē vel octo mãſionib⁹ vaſtiſſime ſolitudinis deſerta penetrãtes: vix ad cellulaꝝ ſuaꝝ ſecreta ꝑueniũt: ſi q̄ illic agriculture dediti: clauſtris minime cohibent̄: cū ad hec ſqualida in quib⁹ degim⁹: vel ad illa ſcythica venerint loca: tãtis cogitationū eſtib⁹: tãta animi anxietate vexant̄: vt q̄ſi rudes ꝛ q̄ ſolitudinis exercitia ne leuiter q̄dē aliq̄n cõtigerint: cõmorationē celle ꝛ q̄etis ſilẽtia tolerare nõ poſſint: atq̧ ex eis ſtati excuſſi: tãq̄ expertes ꝛ nouicij ꝑturbent̄: Nõ eñ ſedare interioris hominis mot⁹ ꝛ cogitationū ſuaꝝ tẽpeſtatib⁹ obuiare: iugi ſollicitudine ac ꝑſeuerãti intẽtione didicerũt: q̄ ſub diurnalib⁹ q̄tidie opib⁹ deſudãtes: tota die ſub aerea inanitate: nõ ſolū corpe: verũetiã mẽte ꝑuolitãt: ꝛ cogitationes ſuas cū mobilitate corpea paſſim inapta diffundũt. Et idcirco nec multiuolã animi ſui ſentiũt vanitatem: nec eius lubricos poſſunt coercere diſcurſus: nec contritionē ſpiritus ferentes: intolerabilem ſibi ipſam ſilentij ſui eſtimant iugitatem: ac laborioſis ruris operibus indefeſſi vincūtur ocio: ꝛ quietis ſue diuturnitate laſſantur.

Quod euagatione corporis grauetur magis q̄ releuetur cordis anxietas. Capitulum. v.

n Ec mirū ſi in cella q̄s reſidẽs q̄ſi intra artiſſimū clauſtrū cogitationib⁹ ꝯgregatis: anxietatū multitudine ſuffocetur: q̄ de carcerib⁹ habitaculi cū hoīe ꝓrũpẽtes: cõtinuo velut eq̄ effrenes in diuerſa ꝑuolitãt. Sꝫ cū ad pñs ḋ ſuis velut ſtabulis euagent̄: capit̄ ſtatī aliq̄d vel breue vel triſte ſolatiū: cū vero corpe ad cellã ꝓpriã remeãte: rurſus q̄ſi ad ſedē ſuã cuncta cogitationū caterua recurrerit: grauiores excitat ſtimulos ipſa inueterate licẽtie ꝯſuetudo. Hi ḡ q̄ necdū pñt vel norũt volũtatū ſuarū inſtigationib⁹ reluctari: cū acidia pectus inſolitū vehemẽtius īpugnante: intra cellã fuerint anxiati. ſi ꝓgrediẽdi ſepi⁹ libertatē ſibi remiſſa diſtrictionis lege cõceſſerint: acriorē aduerſum ſe peſtē h̄ vt putãt remedio ſuſcitabũt: ſicut gelidiſſime aq̄ hauſtu vim internarū febriū quidaꝫ reſtinguere poſſe ſe credũt: cū vtiq̧ accẽdi ex hoc ignē illū cõſtet poti⁹ q̄ ſedari: ſic q̄dē momẽtaneã illã releuationē multo grauior ꝯſequet̄ afflictio

Ad quã cõparationē monachus cogitationes ſuas debeat cuſtodire. Capitulū. vj.

q uãobrē ita monachi oīs intẽtio in vnū ſemp eſt defigenda: cunctarũq̧ cogitationū ei⁹ ort⁹ ac circuit⁹ in idipm: id eſt ad memoriã dei ſtrenue reuocãdi: velut ſi q̄s abſidis camerã volẽs in ſublime cõcludere ſubtiliſſimi illi⁹ cẽtri lineã iugiter circũducat: ac ſḿ certiſſimã normã omnē rotũditatis parilitatē: ꝛ ſtructure colligat diſciplinã. Qui ꝟo eã abſq̧ vlli⁹ medietatis examine ꝯſummare: q̄uis ſumma artis aut ingenij preſumptione tẽptauerit: impoſſibile eſt: vt equalitatē cir-

cuniꝰ illius ſine errore cuſtodiat: aut quantū vere rotūdita-
tis pulchritudini errādo ſubtraxerit: ſolo deꝓhēdat aſpectu: ni
ſi ad illū indicē veritatis ſp̄ recurrēs: atq; eius arbitrio interio
rē opis ſui ambitū exterioremq; caſtigās: tā excelſe altitudinē mo
lis vniꝰ pūcti lege cōcludat. Ita ēt mēs nr̄a niſi ſolā dn̄i charita
tē: velut cētrū imobiliter fixū: p vniuerſa opeꝝ molitionūq; no
ſtrarū momēta circūagēs: ꝓbabili (vt ita dixerim) circino chari
tatis oīm cogitationū vel aptauerit vel repulerit q̄litatē: nequa
q̄ ſtructuram illā edificij ſpiritalis: cuiꝰ paulus eſt architectꝰ:
probabili arte molieṫ: nec pulchritudinē domꝰ illiꝰ poſſidebit: Ps̄.xxv.
quā btūs dauid in corde ſuo cupiens exhibere. Dn̄e inq̄t dilexi
decorē domus tue ⁊ locū habitationis gl̄ie tue: ſed indecorā in
corde ſuo atq; indignā ſpūiſancto domū: ↄtinuoq; lapſurā im-
prudenter attollit: nō glorificādus hūi cohabitatoris hoſpitio:
ſed ruina conſtructionis ſuelugubriter opprimendus.

¶ Interrogatio cur obeſſe nobis parētū vicinia pu taretur: q̄ in egypto cōſiſtētibꝰ nō obeſſet. Cap̄.vij.

g Ermanus. Satis vtili ac neceſſario ꝓcipiṫ inſtituto h̄
operū genꝰ qđ intra cellā exerceri pōt. Etenim nō ſolū exē-
plo btītudinis vr̄e aplicarū virtutū imitatione fundate:
verūetiā expīētie nr̄e teſtimonio cōmoditas huiꝰ rei nobis ſepe
cōꝑta eſt. Sed parētū vicinia quā nec vos minimū reſpuiſtis:
cur tātope a nobis debeat vitari nō ſatis claret. Cū enim vos in
oī ꝑfectionis via irrep̄hēſibiliṫ incedētes: nō ſolū in ꝓprijs reſi
dere regionibus: ſꝫ nec longe a viculis ſuis q̄ſdā receſſiſſe cerna
mus: cur id qđ vobis noxiū non eſt: nobis ꝑutetur aduerſum.

¶ Reſpōſio quō nō oībus cōueniāt oīa. Cap̄.viij.

a Braam. Nōnunq̄ mala ex bonis rebus ſumi videmus
exēpla. Nā ſi eadē quis agere: nō eodē affectu atq; propo
ſito: aut diſſimili virtute ꝓſumpſerit: ꝑfecto exinde laqueū
deceptionis ⁊ mortis incurrit: vn̄ alijs eterne vite fructus ac-
quiriṫ. Qđ ille quoq; manu fortis puer: bellicoſiſſimo illi gigan
ti in certamine cōꝑatus: haud dubie ꝑtuliſſet: ſi virilibus atq;
fortiſſimis ſaulis armis fuiſſet indutus: ⁊ quibꝰ etas robuſtior
innumerabiles cateruas hoſtiū proſtrauiſſet: hec indubitatam
primeuo puero potuerunt inferre perniciē: niſi prudenti diſcre-
tione congrua adoleſcentie ſue armorum genera delegiſſet: ⁊ ad
uerſus hoſtē teterrimū: nō lorica ⁊ clypeo quibus ceteros vide
bat inſtructos: ſꝫ illis quibꝰ ipſe dimicare poterat telis fuiſſet
armatus. Quamobrem menſuram virium ſuarum conuenit
vnumquemq; noſtrum diligentius appenſare: atq; ad eius mo-
dulū arripere quam libuerit diſciplinā: quia q̄uis omnes vti-
les ſint: tamen apte cunctis cuncte eſſe nō pn̄t. Non enim q꞉ bona
eſt anachoreſis: vniuerſis eā congruā cōprobamus. A multis

eſſe nõ ſolũ infructuoſa: ſʒ etiã pniciosa ſentit. Nec qꝛ inſtitutio
nẽ cenobioꝝ vel curã fratrũ ſanctã atq; laudabilẽ.merito pſite-
mur idcirco ab vniuerſis eã expetẽdã eẽ cẽſem⁹. Itaq; xẽodochij
vberrimus fruct⁹ eſt: ſʒ ab oib⁹ expeti ſine patiẽ nõ põt detrimẽ
to. Proide pmũ regiõis vr̃e: atq; huiꝰ inter ſe pẽſanda ſũt inſti
tuta: deinde: vires hoim ingi vel virtutũ vel vitioꝝ aſſiduitate
collecte: diuerſa inuicẽ lãce trutinãde. Fieri etẽſi põt vt qđ alte-
rius gẽtis hoi arduũ atq; ĩpoſſibile eſt: h̃ alijs inſita conſuetudo
quodãmõ verterit in naturã: ſicut natiões q̃dã ingẽti plagaꝝ di
uerſitate diſiũcte: magnã vim frigoris vel ardorẽ ſolis abſq; vl
lo corpis pferũt tegumẽto: q̃ vtiq; alij illã celi inclemẽtiã nõ ex-
pti: quãtiuis roboris fuerint: ſuſtẽtare nõ poſſunt. Ita etiã vos
q̃ ſummo ai ꝛ corporis niſu: in hac regione duntaxat: q̃ſi naturã
patrie vr̃e. in multis impugnare conami: diligẽter expẽdite vtrũ
in illis torpedinis: vt fama eſt: regionib⁹: ꝛ velut frigore nimie
infidelitatis obſtrictis: hãc (vt ita dixeri nuditatẽ ſuſtẽtare poſ
ſitis. Nr̃is eſſi iſtã ppoſiti fortitudinẽ naturaliter quodãmõ indi
dit ſctẽ cõuerſatiõis antiq̃tas: q̃ꝝ ſi cõſtãtie atq; virtuti pares eſſe
vos cernitis: viciniã parẽtũ fratrũq; vr̃oꝝ ſiĩr fugere nõ debetis

¶ Quod hi poſſint parẽtũ viciniã nõ timere q̃ abba tis apollo mortificationẽ potuerint emulari. Cap. ix.

V T vero ad certũ diſtrictionis examẽ vr̃aꝝ viriũ quãtita
tẽ metiri cõgrua eſtimatione poſſitis: cuiuſdã vobis ſe-
nis: id eſt abbatis apollo factũ breuiter indicabo: vt ſi
vos intimũ vr̃i cordis examen hui⁹ ppoſito atq; virtuti haud
inferiores eſſe cenſuerit: abſq; iactura pfectus vr̃i pfeſſioniſq;
picnlo: patrie inhabitationẽ ac parẽtũ viciniã pſumatis: certi q;
diſtrictionẽ hũilitatis huius. quã vobis in hac puincia nõ ſolũ
voluntas ſed etiã neceſſitas peregrinatiõis extorquet: propin-
quitatis affectus: aut locorũ oblectatio nõ poſſit euincere. Ad
hũc igit̃ quẽ pdixim⁹ ſenẽ: cũ german⁹ ſu⁹ intẽpeſta nocte veniſ
ſet: implorãs vt de monaſterio ſuo pauliſper egreſſus: ad euel-
lendũ bouẽ: quẽ ceno plauſtri eminus inherere flebiliter q̃rebat
ei eſſet auxilio: qꝛ eũ ſolus neq̃q̃ poſſet eruere. Abbas apollo p
tinaciter obſecrãti. Cur ait iuniorẽ frẽm nr̃m quẽ pteriens pxio
rẽ q̃ me habueras nõ rogaſti. Cumq; ille eũ mortẽ olim ſepulti
fr̃is oblitũ: ꝛ ex nimia cõtinẽtie ac ſolitudinis iugitate velut im
potẽ mẽtis exiſtimãs reſpõdiſſet. Quẽadmodũ poterã de ſepul
chro eũ q̃ añ annos quindecim obijt inuocare. Abbas apollo.
Ignoras q̃ ait me q̃ʒ añ ãnos viginti huic mũdo fuiſſe defunctũ
nullaq; iã poſſe de hui⁹ celle ſepulchro: q̃ ad pñtis vite ptineãt
ſtatũ tibi cõferre ſolatia: quẽ intm̃ xp̃s ab intentione mortifica-
Luce. 9. tiõis arrepte vel modũ ad extrahẽdũ bouẽ tuũ nõ patit̃ relaxari
vt ne breuiſſimi momenti inducias p pr̃is indulſerit ſepultu
ra: que multo vtiq; celerius: honeſtius: religioſius fuerat exhi-

bēda. Rimamini itaqꝫ nūc arcana pectoꝛis vr̄i prudēterqꝫ cōſi
cite: an talē etiā vos iuxta parētes vr̄os diſtrictionē mētis iu-
giter retentare poſſitis. Cumqꝫ vos in hac animi moꝛtificatione
cōſimiles eidē ſenſeritis: tū demū ſcitote parentū fratrūqꝫ vici-
niā: vobis quoqꝫ ſimiliter noxiā nō futurā: vt ſcꝫ eis q̄uis in p
ximo cōſtitutis: velut moꝛtuos vos eē credatis: ita vt nec illos
vr̄is foueri ſolatijs: nec vos illoꝛū ſinatis obſequijs relaxari.

¶ Interrogatio an obſit monacho ſi a parētibus ſi-bi neceſſaria ſuggerantur. Capitulum. x.

Ermanus. Sup᷑ hoc plane iam nullū ambiguitati locū
g vlteri⁹ reliquiſti. Certi etenim ſum⁹ tā pn̄tis huius habi-
tus vilitatē. q̄ quotidiana hec nudipedalia in illoꝝ vici
nia nullatenus exercere nos poſſe: ſed ne laboꝛe quidē illic ſimi
li ea q̄ ſunt ad victū neceſſaria pquiſituros ſicut hic etiā ipſam quo
tidie aquā ceruicibus nr̄is ex tribus millibus exhibere cōpelli-
mur. nec nr̄a enim nec illoꝝ verecūdia hec nos coꝛā illis agere om
nino patief. Sane q̄d ꝓpoſito nr̄o oberit: ſi illis ſubminiſtrā-
tib⁹ vniuerſa: nos ſollicitudine parādi victus penitus abſoluti:
lectioni tm̄ ꝛ oꝛoni opam dederimus: vt iſto quo nūc diſtrahi-
mur laboꝛe ſublato: ſpiritalib⁹ tm̄ ſtudijs intētius excubemus.

¶ Reſponſio quid ſanctus antonius ſuper hoc pro-nunciauerit. Capitulum. xi.

Braham. Nō meā cōtra hoc vobis: ſꝫ bti antonij ſniam p
a ferā q̄ ille ita cuiuſdā fr̄is: hoc quo dicitis tepoꝛe: toꝛpen
tis ſegniciē cōfutauit: vt etiā nodū vr̄e ꝓpoſitiōis abſci
deret. Nā cū ad p̄dictū virū q̄dā vt dixi veniēs: anachoꝛeticā di
ſciplinā minime diceret admirādā: maioꝛis pnūciās eſſe virtu-
tis: ſi ea q̄ pfectiōis ſunt inter hoīes q̄ſpiā q̄ in eremo poſitus
exerceret: beat⁹ antonius vbi nā ipe cōſiſteret: pcontaf. Cumqꝫ
ille ſe iuxta parētes ſuos hitare dixiſſet: ꝛ eoꝝ p̄bitiōe ab omni
cura ꝛ ſollicitudine diurni opis abſoluto: lectioni tm̄ ꝛ oꝛatiōi
abſqꝫ vlla diſtētione ſpiritus indeſinenter gloꝛiaretur inſiſtere.
Rurſum btūs antonius. Dic inq̄t fili vtrū in eoꝝ dānis vel ad-
uerſis caſibus cōtriſteris: pariqꝫ etiā mō ſup eoꝝ pſperitate con
gaudeas. Ille vtriuſqꝫ rei ſe pticipē eſſe cōfeſſus eſt. Cui ſenex.
Noueris te inq̄t etiā in futuro ſeculo eoꝝ ſoꝛte cēſendū: cū quib⁹
in hac vita in lucri detrimētiue cōſoꝛtio: vel gaudio vel mēroꝛe
cōcuteris. Nec hac cōtentus ſnia beatus antonius. maioꝛē infra
p cāpum diſputationis ingreſſus eſt. Hec inquiens cōuerſatio
atqꝫ hic tepidiſſimus ſtatus: nō hoc ſolo quo dixi te feriunt de-
trimēto: lꝫ id nūc ipe nō ſentias: dicēs quodāmō ſm illā Prouer
bioꝛum pabolā. Feriunt me ſed non dolui: ꝛ deluſerunt me ego
autem neſciui. vel illud qd̄ dr̄ in ꝓpheta. Et comederunt alie- Prouer. 23.
ni robur eius: ꝛ ipſe neſciuit: quod ſcꝫ diebus ſingulis mentem Oſee. 7.

tuam pro caſuū varietate mutantes: indeſinenter ad terrena demergunt: verūetiā q̄ fructu manuū tuarum ⁊ iuſta laboris proprij mercede defraudant: nō p̄mittētes te borū prebitione ſuffultū: ſm̄ bti apoſtoli regulā: quotidianū tibi victū tuis manibus p̄parare: quē ille vltima ephesioꝝ eccl'ie principibus p̄cepta p̄mulgās: ſe etiā ſctis euangelice p̄dicationis ſtudijs occupatum nō ſolū ſibi verūetiā bis q̄ erāt erga miniſteriū ſuū neceſſarijs obſequijs p̄pediti: p̄buiſſe ſe mēorat dicēs. Ipſi ſcitis qm̄ ea mihi

Act.20. opus erāt: ⁊ bis q̄ mecū ſunt: miniſtrauerūt manus iſte. Qd̄ tn̄

2.Thes.3. vt ſe feciſſe p̄ forma noſtre vtilitatis oſtēderet: alibi ait. Nō ocioſi fuimus inter vos: nec gratis panē ab aliquo mādncauim⁹ ſed in labore ⁊ fatigatione nocte ⁊ die opantes: ne quē vſm̄ grauaremus: nō q2 nō habuerimus poteſtatē: ſed vt noſmetipſos formā daremus vobis ad imitandum nos.

De vtilitate opationis: ⁊ ocij detrimēto. Ca.xi.

Et ideo cū etiā nobis parētū p̄ſidia nō deeſſent: tn̄ hanc cūctis opibus p̄tulimus nuditatē: ⁊ quotidiana corporis alimēta nr̄is maluimus ſudoribus preparare: q̄ ſecura parentū p̄bitione fulciri. laborioſiſſime huic penurie illā quā p̄dicas ſociosam ſcripturaꝝ meditationē: atq̄ infructuoſaꝫ lectionis inſtantiā poſtponētes: quā procul dubio libētiſſime ſectaremur: ſi hoc eſſe vtilius vel' exēplis ſuis apoſtolica tradidiſſet auctoritas: vel inſtituta ſeniorū ſalubriter p̄ſiniſſent. Noueris aūt te etiā ex hoc nō leuius q̄ illo quo ſupra diximus affici detrimēto: q2 cū ſis ſani corporis ac robuſti: ſtipe ſuſtētaris aliena: q̄ iſte ſolis eſt debilibus attributa. Nā vtiq̄ oē hoim genus abſq̄ illo tm̄ genere mōachorū quod ſm̄ p̄ceptū ap'li quotidianis manuū ſuaꝝ laborib⁹ viuit: agapē aliene opationis expectat. Uñ nō ſolū eos qui ſemetipſos: vel parentum facultatibus vel famuloꝝ laboribus. vel fundorum ſuorū' fructibus ſuſtētari gloriantur: ſed ipſos etiā reges mūdi huius: agape certū eſt ſuſtentari. Hoc deniq̄ maiorū nr̄orum diffinitio habet: qui q̄cq̄d ad neceſſitatē quotidiani victus inſumit̄: qd̄ ope manuū nr̄arū effectū partūq̄ nō fuerit: ad agapē referri debere ſanxerūt: ſm̄ ap'lm

Ubi.s. q̄ ocioſis penitus interdicēs opē largitatis aliene. Qui inq̄t nō operatur nec māducet. His beatus antonius aduerſus quendā vſus verbis: etiā nos magiſterij ſui informauit exēplo: vt parentū p̄nicioſiſſima blandimēta: ⁊ oīm q̄ victus neceſſaria ſubminiſtrāt agapen: inſup etiā oēm habitationi gratam denitem⁹ ſqualēteſq̄ naturali amaritudine arenas: ⁊ puſtas ſalſa inundatione regiōes: nulliq̄ ob idipſum hoim iuri dn̄oq̄ ſubiectas: cūctis mūdi huius opibus preponamus: vt nō ſolū frequentias hoim obtentu inuie ſolitudinis declinem⁹ ſed etiā nequaq̄ nos ad qualiſcunq̄ culture diſtētionē vberis ſoli natura ſollicitet: p̄ quā mens ab illa principali obſeruatione cordis diſtracta: ſpiritalibus ſtudijs redderetur effeta.

Fabula de tōſoris mercede: cōpoſita ad illuſiones

diaboli cognoſcendas. Capitulum.xiij.

Am ꝙ alios quoqꝫ ſaluare: vos poſſe confiditis: ⁊ ſpe
n maioꝛis lucri ad reuiſendā patriā feſtinatis: audite etiā
ſup hoc quandā abbatis macharij fabulā: iocūdiſſime at
qꝫ aptiſſime figuratā: quā ⁊ ille cuidā ſimilibus deſiderijs eſtuā
ti: medicinā opoꝛtuniſſime narrationis ingeſſit. Erat inqt in ci
uitate quadā pitiſſimus tonſoꝛ: q̄ denarijs ternis vnūquēqꝫ de
tondēs: tenuē vilēqꝫ mercedē ſui opis acqrēdo. ex hac eadē quā
titate neceſſaria victus quotidie cōparabat: centumqꝫ denarios
expleta oī coꝛpis cura: marſupio ſuo dieb⁹ ſingulis inferebat.
Sꝫ cū indeſinēter hūc cōderet queſtū: audiuit in quadā lōge po
ſita ciuitate ſingulorum ſolidoꝝ ſingulos hoīes tonſori prebere
mercedē. Quo ille cōperto: ꝙdiu ero inqt hac mēdicitate cōten
tus: vt triū denarioꝝ ſtipē cū laboꝛe cōquirā: cū poſſim illo per
gens ingenti ſolidoꝝ q̄ſtu diuitias cōgregare. Itaqꝫ ſumens ar
tis ſue protinus inſtrumēta expēſis in ſumptu oībus q̄ hic mul
to tpe collecta ſeruarat: ad vrbē illā q̄ſtuoſiſſimā cū ſummo labo
re puenit. Ubi cū ea q̄ ingreſſus eſt die ſm id qd̄ compererat ab
vnoquoqꝫ mercedē ſui opis recepiſſet: ad veſperā ſe videns grā
dē ſolidoꝛū numerū cōquiſiſſe: ad macellū letus intēdit: eſcas re
fectioni ſue neceſſarias coēpturus. Quas cū cepiſſet magno ſo
lidoꝛū ꝓcio cōparare. expēſis in perexiguo victu vniuerſis quos
acquiſierat ſolidis: ne vnius qdē denarij intulit lucrū. Cūqꝫ ita
ſingulis diebus acq̄ſitionē ſuā vidiſſet inſumi: vt non ſolū nihil
redigere: ſꝫ vix ipſam q̄tidiane ſubſtāt ſe neceſſitatē poſſet exple
re: apud ſemetipm recogitās reuertar inqt ad ciuitatē meā illū
qꝫ repetā tenuiſſimū q̄ſtū: ex q̄ mihi expleta oī coꝛpis cura: qd̄ ad
ſuſtētationē ſenectutis accreſceret: q̄tidiana exuberātia cōfere
bat. Qd̄ quāuis paruū videret ⁊ tenue: nō mediocrē tñ ſūmā in
gi plebat augmēto. q̄ſtuoſioꝛ qppe mihi fuit ille nūmoꝝ ꝙ iſte ſo
lidoꝝ imaginari⁹ q̄ſt⁹ ex q̄ nō ſolū nihil exuberat qd̄ recōdā: ſꝫ ēt
vix ipſa q̄tidiani vict⁹ neceſſitas ſuſtinet. Et idcirco recti⁹ nobis ē
hūc ſolitudis hui⁹ tenuiſſimū fructū idirupa iugitate ſectari quē
nulle ſeculares cure nulle mūdane diſtētiōes: nulla cēodoxie ac
vanitatis arrodat elatio: nulle ſollicitudines diurne neceſſita
tis imminuāt. Melius eſt eīm modicū iuſto ſup diuitias pecca
toꝝ multas: ꝙ affectare lucra illa maioꝛa q̄ etiā ſi pata fuerint Pſ̄.36.
q̄ſtuoſiſſima cōuerſione multoꝝ: neceſſitate tñ mūdane cōuerſa
tiōis: ⁊ q̄tidianis diſtētionū diminutionib⁹ abſumenť. Melioꝛ
nāqꝫ ē ſm ſniam ſalomōis: pugillus vn⁹ cū reqe: ꝙ duo pugilli Eccſ.4.
cū laboꝛe ⁊ ꝑſumptiōe ſpūs. Quib⁹ illuſiōib⁹ atqꝫ diſpēdijs oēs
admodū infirmos neceſſe eſt iplicari: q̄ cū etiā de ſua ſalute ſint
dubij ipſiqꝫ adhuc magiſterio atqꝫ inſtitutiōe egeāt aliena: ad cō
uertēdos alios ⁊ regēdos: diabolicis illuſiōib⁹ iſtigant qꝫ ēt ſi
potuerint lucri aliqd̄ ex q̄rūdā cōuerſiōe cōqrere: ſpatia ſua atqꝫ

inconditis moꝛib⁹ q̄cq̇d acq̇ſierint pſtigabūt. Illud nāqꝫ eis q̇ꝺ
Aggei.i. Aggeus ꝓpheta deſcribit eueniet. Et qui mercedes congregat:
miſit eas in ſacculū pertuſum. Uere enim lucra ſua in ꝑtuſum
ſacculū condit: qui quicquid ꝑ alioꝛum conuerſionem videt̄ acq̇
rere: intemperantia coꝛdis ſui ⁊ quotidiana animi diſtentione
diſꝑgit. Itaqꝫ fiet vt dum vberioꝛa lucra per alioꝝ credūt inſti
tutionem parare ſe poſſe: etiā ſua coꝛrectione priuent̄. Sunt
eñi qui ſe diuites ferūt nihil habentes ⁊ ſunt qui ſe humiliāt: in
multis diuitijs. Et melioꝛ eſt vir in ignobilitate ſeruiens ſibi:
q̄ꝫ q̇ dignitatē ſibi acquirit ⁊ indiget pane.

Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepſerit. Capitulum.xiiij.

Ermanus. Satis congrue nobis his comparationib⁹
g diſputatio tua illuſionū noſtrarū manifeſtauit erroꝛes
quoꝛum cauſas ⁊ curationes ſimiliter optamus agno-
ſcere: ⁊ vñ acciderit nobis iſta deceptio pariter cupim⁹ edoceri.
Nulli eteñi dubiū eſt neminē admodū poſſe remedia malis vali
tudinib⁹ adhibere: niſi eū q̇ ipſas moꝛboꝝ oꝛigīes añ ꝓdixerit.

Reſponſio de tripertito anime motu. Capitu.xv.

Braam. Omniū vitioꝝ vnus fons atqꝫ principiū eſt:
a ſecūdū qualitatē vero partis illi⁹: ⁊ vt ita dixerim: mē-
bri q̇ꝺ in anima fuerit vitiatū: diuerſa vocabula paſſio-
nū coꝛruptionūqꝫ ſoꝛtit̄. Q̇ꝺ nōnunq̄ etiā moꝛboꝝ coꝛꝑaliū ꝓ
batur exemplo: quoꝝ cum vna ſit cā: in diuerſa tñ egritudinum
genera ꝓ qualitate mēbꝛoꝝ que fuerint occupata diſtinguit̄. Et
eñi cū arcem coꝛpis. i. caput vis noxij hūoꝛis obſederit: cepha
largie ꝓcreat paſſionē: cū vero aures ꝟ oculoſve ꝑuaſerit: in ota
gicū ſiue ophthalmicū vertit̄ moꝛbum: cumqꝫ ſe ad articulos q̄ſ
qꝫ ⁊ ad manuū ſumma tranſfuderit: articularis atqꝫ chiragrica
dicit̄ valitudo: cū aūt ad pedū ima defluxerit: podagra mutato
nomine nuncupat̄: totqꝫ vocabulis vna atqꝫ eadē noxij humo
λογι ris oꝛigo diſtinguit̄: quot membꝛoꝝ ceperit poꝛtiones. Eodem
modo de viſibilibus ad inuiſibilia trāſeuntes: ſic noſtre parti-
χὸν bus atqꝫ: vt ita dixerim membꝛis vim cuiuſqꝫ vitij ineſſe creda
θυμ mus. Quā cū ſapientiſſimi quiqꝫ triptite diffiniāt eſſe virtutis
ικὸν neceſſe eſt vt aut logicō. i. rōnabile. aut thiancō: id eſt iraſcibile
aut epithymeticon. i. cōcupiſcibile: eius aliquo coꝛrumpatur
χὸν incurſu. Cum ergo aliquē ex his affectib⁹ vis noxie obſederit
ἐπιθυ paſſionis: ꝓ illi⁹ coꝛruptione etiā vitio nomē imponit̄. Nā ſi rō
μητι nabilē eꝰ ꝑtē vitioꝝ peſtis infecerit: cenodoxie: elationis: inui
die ſuperbie: ꝓſumptionis: contentionis: hereſeos vitia ꝓcrea-
χὸν bit. Si iraſcibilē vulnerauerit ſenſum: furoꝛem impatientiam
triſtitiā: acidiā: puſillanimitatē parturiet. Si concupiſcibilem
vulnerauit poꝛtionem: gaſtrimargiā: foꝛnicationem: phylargi

riam: auaritiã ⁊ deſideria noxia terrenaq́ʒ generabit.

¶ Rationabilem anime noſtre ꝑtem fuiſſe coꝛruptã. Capitulum .xvi.

Et idcirco ſi fonte vicij huius ⁊ originẽ vultis agnoſcere rõnabilẽ mentis vr̃e atq́ʒ anime poꝛtionẽ noueritis eſſe coꝛruptã: ex qua vel ꝓſumptionũ vel cenodoxie ſolẽt vi tia pullulare. Pꝛoinde hoc primũ aĩe vobis: vt ita dixerim: mẽbrũ recte diſcretiõis iudicio ⁊ hũilitatis ꝓ cũcte curãdũ ẽ: q̃ viciato dũ nõ ſolũ ad ꝑfectiõis iã ꝑueniſſe faſtigia: ſʒ ẽt docere alios poſ ſe vos creditis: ⁊ ad eruditionẽ ceteroꝛũ ſufficientes atq́ʒ ido neos iudicatis ꝑ elationẽ cenodoxie quam patefecit veſtra con feſſio: ꝑuagationũ vanitate raptamini: q̄ʒ ãputare deiceps abſ q́ʒ difficultate poteritis: ſi vere diſcretionis vt dixi hũilitate fun dati. q̄ laboꝛioſum q̄q́ʒ difficile ſit vnicuiq́ʒ nr̃m ſaluare aiam ſuã: mẽtis vr̃e contritione diſcatis: ⁊ intimo coꝛdis affectu: nõ mõ longe vos ab illa docendi ꝓſumptione ſubmotos verũetiam adhuc egere doctoꝛis agnoſcatis auxilio.

¶ Quod infirmioꝛ pars anime diabolicis temptatio nibus pꝛima ſuccumbat. Capitulum .xvij.

Adhibete huic mẽbꝛo vel pti aie veſtre: quã ſpecialiter di ximus vulneratã: vere humilitatis medelam: q̃ quõ cete ris aie virtutib⁹ in vobis: quãtũ apparet: infirmioꝛ eſt: neceſſe eſt vt diabolice infeſtationi ꝓma ſuccũbat. Quẽadmodũ enĩ ingruentibus q̄buſdã iniurijs que vel ex accidẽti laboꝛe: vel de aeris coꝛruptione gignunt̃: fieri etiã in coꝛpoꝛib⁹ hũanis ſo let: vt illa q̃ fuerint infirmioꝛa: caſib⁹ iſtis pꝛima conſentiãt at q́ʒ ſuccũbãt: cunq́ʒ peculiarius in eis moꝛb⁹ inſederit: reliquas quoq́ʒ ptes coꝛpis eadẽ peſte tabefaciat: ita ⁊ aiaʒ vniuſcuiuſq́ʒ nr̃m flãte quodãmõ peſtilenti halitu vitioꝝ: illa maxie paſſione neceſſe eſt attẽptari: in q̃ tenerioꝛ atq́ʒ infirmioꝛ ei⁹ poꝛtio: vali dis inimici nõ tã foꝛtiter reſiſtit impulſibus: ⁊ ex illis ꝑiculum captiuitatis icurrere: in q̄b⁹ faciliorẽ ꝑditioni aditũ reſerat in cauta cuſtodia. Sic nãq́ʒ balaã pp̃lm dei poſſe decipi: certa ra tiõe collegit: dãs ꝯſiliũ vt ex illa pte q̃ infirmari nouerat filios iſrael: ꝑniciosi eis laq̄i tẽderent̃: non dubitãs eos oblata copia feminarũ: foꝛnicatiõis ruina ꝓtinus collapſuros: q2 cõcupiſci biles aie eoꝝ ptes ſciebat eſſe coꝛruptas. Ita q̃ vnũquẽq́ʒ nr̃m neq̄tie ſpiritales verſuta malignitate ptẽptãt: illis ꝑcipue affe ctib⁹ aie inſidioſos laq̄os ꝯſtruẽtes: q̄b⁹eã ſenſerit egrotare: vt (ꝓ bi gr̃a) cũ viderit rõnabiles aie nr̃e ptes eẽ viciatas: illo nos oꝛdine decipere molianr̃. quo achab regẽ ab illis ſyꝛis deceptũ ſcriptura cõmemoꝛat. q̃ dixerũt. Scim⁹ quõ reges iſrael miſeri coꝛdes ſunt: ponam⁹ itaq́ʒ ſaccos in lũbis nr̃is: ⁊ funiculos in capitib⁹ nr̃is ⁊ egrediamur ad regẽ iſrael ⁊ dicem⁹. Seru⁹ tuus Nume. 24. 3. Re. 20.

benedab dicit: viuificet aīa mea. Quibus ille non vera pietatē
ſed vana miſericordie laude. Si adhuc inqt viuit: ff me⁹ ē. Eiꝰ
exēplo ēt nos rōnabilis illiꝰ ptis errore deceptos: ideincurrere
offenſam dei faciāt: vñ cōſecuturos mercedē ac recepturos nos
pietatis pmia credebamꝰ ſi ſicꝫ nobis ēt increpatione dicatur:
Quia dimiſiſti virū dignū morte de manu tua: erit aīa tua p aīa
Ibidem. eiꝰ: ꝛ populus tuꝰ p populo eiꝰ. Sine cū immūdꝰ ſpiritꝰ dicit.
Ibidē.22. Egrediar ꝛ ero ſpūs mēdax in ore oīm pphetarū eiꝰ: p rōnabi-
lez pculdubio affectū quē letalibꝰ aptū norat inſidijs laqūz de
ceptionis ac mortis intēdēs. Sic ēt herodē p iraſcibilē aīe por
tionē: ad illā tātoꝝ inſontiū necē calidiſſimus hoſtis impegit:
eoꝙ iſtā p penſiꝰ in eo norat eē viciatā. Qḋ etiā de dño nřo idē
ſpūs opinatꝰ: cū bis eū tribꝰ aīe affectibꝰ tēptaſſet in qbꝰ oē ho
minū genꝰ nouerat captiuari: nihil tñ tā verſutis pfecit inſidijs
matthe. 4. Nā cōcupiſcibilē mētis eiꝰ aggreſſus eſt ptē dicēs. Dic vt lapi-
des iſti panes fiāt iraſcibilē cū eū ad expetēdū pñtis ſeculi po
teſtatē ꝛ regna mūdi huiꝰ inſtigare conatꝰ eſt rōnabilē cū ait. Si
Ibidem. filiꝰ dei es mitte te deorſuz. In qbꝰ idcirco nihil eius pfecit illu
ſio: qꝛ nihil ſm cōiecturā ſuā: quā falſa opinatiōe cōceꝑert rep-
perit i eo eē viciatū. Vñ etiā nulla ps aīe eiꝰ inimici inſidijs attē
ptata conſenſit. Ecce eñ inquit venit princeps mundi huius: ꝛ
Joan.24. in me inueniet nihil.

Interrogatio an vtili deſiderio maioris ſilentij re trahemur ad patriam. Capitulū.xviij.

Ermanꝰ. Inter cetera illuſionū errorūꝙ nřorū genera: q
g nos ad deſideriū patrie nře ſicut hꝛicando tua ſollerti me
tis pſpexit intuitu: vana ſpiritaliū ꝯmodoꝝ pollicitatio
ne flāmauerāt: etiā hec vel maxima extitit cā: ꝙ interdū a fratri
bus frequētati: iugi ſecreto ac diuturno ſilētio: ſm deſideriū nřz
nequaꝙ poſſumꝰ inherere. Per qḋ neceſſe eſt curſum atꝙ mēſu
ram quotidiane cōtinētie quā p caſtigationē corpis indiruptā
ppetuo cupimꝰ retētare: nonnullis fratribꝰ ſupuenientibꝰ inter
cidi. Qḋ ſine dubio nullatenꝰ in nřa puincia credimꝰ euēturū:
in q aut nullū aut certe rariſſimū pfeſſionis huiꝰ virum inueni
re poſſibile eſt.

Reſpōſio de illuſione diabolica quaſtioris ſolitudi nis requiē repromittat. Capitulum.xix.

Braā. Irrationabilis atꝙ inconſiderate diſtrictionis:
a immo potiꝰ ſummi tepozis iudiciū eſt: neqꝙ ab hoībus
frequētari. Qui eñ in hac quā arripuit viā nimiū tardis
paſſibꝰ gradit: ac ſm anteriorē hoiez cōuerſat: equū eſt vt ad eū
nō dicā ſctōꝝ: ſz ne hoīm qdē vllꝰ adueniat. Vos aūt ſi vera at
1.Joan.4. ꝙ pfecta dñi nři dilectiōe flagratis: ꝛ deū q vtiqꝫ charitas ē ple
noſpūs feruore ſectamini: ad quelibꝫ loca inacceſſibilia fugeri

tis: neceſſe eſt ea ab hoībus frequētari: ꝙ̄toq; vos ꝓpiores deo amoris diuini ardor effecerit: tanto ad vos maior ſctōꝝ frm̄ cōfluet multitudo. Nō eī pōt: ſcḋm ſniam dñi ciuitas abſcōdi ſupra mōtē poſita: q2 diligētes me inqt dñs glorificabo: τ q̄ me contēnūt erūt ignobiles. Uerūtn̄ noſſe debetis hāc eſſe ſubtiliſſimā diaboli calliditatē: hāc occultiſſimā foueā in quā miſerabiles τ incautos quoſq; ꝑcipitat: vt dū eis maiora ꝓmittit: neceſſaria quotidiani fruct9 emolumēta ſubripiat: abſtruſiores. ſ. τ vaſtiores ſolitudines expeti debere ꝑſuadēs: eaſq; velut miris amenitatibus cōſitas in eorū corde pingēs. ignota etiā qdā τ q̄ penit9 nō ſunt loca velut cognita ac ꝑparata: necnon poteſtati iam dedita: τ abſq; vlla difficultate poſſidēda confingit. Hoīes quoq; regiōis illi9 tractabiles: τ ad viā ſalutis ſeqces eē mētit̄ vt dū illic vberiores fruct9 aīe pollicet̄: pn̄tia lucra fraudulēter auertat. Nam cū vnuſqſq; hac vana ſpe a ſeniorū ſalutari cōtubernio ſeparatus: atq; oīb9 q̄ ſibimet fruſtra in ſuo corde depinxerat fuerit deſtitut9: velut de profundiſſimo ſopore cōſurgēs: nihil ex his q̄ ſomniauerat expgefact9 inueniet. Itaq; eū diabol9 maioribus vite hui9 neceſſitatib9 τ inextricabilib9 laqis irretitū: ne reſpirare qdē ad hec q̄ ſibi ipe ꝓmiſerat aliqn̄ ꝑmittet: eūq; nō iā illis q̄s an̄ vitauerat raris ac ſpiritalib9 fratrū viſitationibus: ſ3 qtidianis ſecularīū incurſionibus obligatū: ne ad mediocrē qdē anachoreſeos qetē ac diſciplinam vnq̄ redire patietur.

¶ Quā vtilis ſit remiſſio in aduētu fratrū. Cap. xx.

Illa quoq; remiſſionis atq; hūanitatis intercapedo gratiſſima: q̄ nōnūq̄ ꝓ aduētu fratrū interuenire cōſueuit: l3 moleſta nobis ac fugiēda videat̄: tn̄ ꝙ̄ ſit vtilis ac ſalubris tā corpori ꝙ̄ ſpiritui nr̄o paucis patienter attēdite. Sepe accidit nō dicā nouicijs τ infirmis: ſ3 etiā expientiſſimis atq; ꝑfectis: vt niſi mētis eoꝝ directio atq; cēſura: qbuſdā mollita fuerit relaxamentis: aut in tepore ſpūs: aut certe in ꝑniciosam corpis valitudinē collabat̄. Et idcirco a prudētib9 atq; ꝑfectis: cū interceſſerit etiā fratrū crebra viſitatio: nō ſolū tolerāda patiēter: ſ3 etiā gratāter eſt āplectēda: ꝑmū ꝙ̄ ꝓuocat nos auidi9 ſemꝑ ſolitudinis deſiderare ſecreta: nā qdāmō curſu3 noſtrū dū interpolare credit̄: infatigabilem ingēq; conſeruat: q̄ ſi nullo interdū obijce tardaretur vſq; ad finē contendere indefeſſa ꝑtinacitate nō poſſet. Deinde ꝙ̄ neceſſitatē reficiēdi corpuſculi cū fructu hūanitatis indulget: maiora nobis conferet lucra: cū iocūdiſſimo corpis laxamētoq; illa ſunt q̄ ꝑ abſtinētie fatigationē fuerā acqrēda. Snp q̄ re aptiſſimā cōparationē antiq̄ narratiōe vulgatā breuiter indicabo.

¶ Quomodo euāgeliſta ioānes vtilitatē remiſſionis oſtendiſſe dicatur. Capitulū. xxi.

f Ertur beatiſſim⁹ euāgeliſta Joānes cū perdicē manib⁹ molliter demulceret: quendā ad ſe habitu venatorio veniētē ſubito cōſpexiſſe. Qui miratus q̄ vir tāte opinionis ac fame ad tā parua ꝛ humilia ſe oblectamenta ſubmitteret Tu ne es inquit ille Joānes: cuius fama inſignis atq̄ celeberrima: me q̄ ſummo deſiderio tue agnitionis illexit? Cur ergo oblectamētis tā vilibus occuparis? Cui beat⁹ Joānes. Quid eſt qđ manu tua geſtas? At ille. Arcus inquit. Et cur ait nō eū tēſuz vbiq̄ ſemper circūfers? Cui ille rñdit: Nō oportet: ne iugi curuamine rigoris fortitudo laxata molleſcat atq̄ depereat: ꝛ cū oportuerit vt fortiora in aliquā ferā ſpicula dirigant̄: rigore per nimietatē cōtinue intētionis amiſſo: violētior ictus nō poſſit emitti. Nec noſtri inquit beat⁹ ioānes animi te offendat o iuuenis tā parua hec breuiſq̄ laxatio: q̄ niſi remiſſione quadā rigorē intentionis ſue interdū releuet ac relaxet: irremiſſo vigore lenteſcens virtuti ſpūs cū neceſſitas poſcit: obſecundare non poterit.

Interrogatio qualiter intelligendū ſit qđ in euāgelio dicit̄. Jugū meū ſuaue ꝛ onus meū leue eſt. C.xxij.

g Ermanus. Cū nobis illuſionum cunctarū remedia cōtuliſti: ꝛ diabolice quibus quatiebamur inſidie: per doctrinā tuam domino donāte detecte ſunt: hoc q̄ nobis

Matt.11. ſimiliter precamur ediſſeri: qđ in euāgelio dr̄. Jugū meum ſuaue ꝛ onus meum leue eſt. Satis eñ ꝓphetice illi ſententie videtur

Ps̄.16. aduerſum: qua dr̄. Propter verba labiorū tuorū: ego cuſtodiui

2.Timo.3. vias duras. Quippe cū etiam apoſtolus dicat. Oēs qui volunt pie viuere in chriſto: perſecutionē patientur. Quicquid aūt durum ꝛ perſecutionibus eſt refertū: nec leue poteſt eſſe nec ſuaue.

Reſponſio cum expoſitione ſententie. Ca.xxiij.

a Braam. Veriſſimā domini ac ſaluatoris noſtri eſſe ſententiā: experiētie ipſius facili ꝓbabimus documento: ſi perfectiōis viā legitime: ꝛ ſm volūtatē chriſti fuerimus aggreſſi: ꝛ mortificātes omnia deſideria nr̄a: ac voluntates noxias, abſcidētes: nō ſolū nihil reſidere nobis de mūdi huius ſubſtātia ſiuerimus: per quā vtiq̄ cū libitū fuerit vaſtādi nos ac dilacerādi poteſtatē inimicus inueniet: ſed etiā nr̄i ipſius nō eſſe nos dominos ſenſerimus: illud apoſtolicum in veritate cōplen

Gal.2. tes: Viuo aūt iaz nō ego: viuit vero in me chriſtus. Quid eñ graue poterit eſſe: q̄d durū ei qui iugū chriſti tota mēte ſuſceperit: q̄ vera humilitate fundat⁹ ſemperq̄ ad dñi reſpiciēs paſſiōes: in

2.Cor.12. omnib⁹ q̄ ſibi fuerint irrogate letat̄ iniuriis dicēs. Propter qđ cōplaceo mihi in infirmitatib⁹: in cōtumeliis in neceſſitatib⁹: in perſecutionib⁹: in anguſtiis ꝓ chriſto: cū eñ infirmor tūc fortior ſum ꝛ potēs? Quo inquā familiaris rei cruciabit̄ dāno: q̄ perfecta nuditate glorioſus volūtarie ꝓ chriſto offerēs: vniuerſas hui⁹ mūdi reſpuit facultates: omneſq̄ eius cōcupiſcētias generaliter

arbitraꝛ vt ſtercora: vt chriſtū lucrifaciat: euāgelici illius ꝑce- Phil.3.
pti meditatione cōtinua: cunctoꝝ diſpēdiorū eius deſpiciens ⁊
excludēs. Quid enī ꝓdeſt homini ſi vniuerſum mundū lucreꝛ: Matth.16.
anime vero ſue detrimētū patiaꝛ? Aut quā dabit homo cōmuta- Ibidem.
tionē ꝓ aīa ſua? Sup cuiꝰ rei priuatiōe triſtabiꝛ: ꝗ oīa ꝗ ab alijs
auferri pnt: ſua nō eſſe cognoſcit: illud inuicta virtute ꝓclamās.
Nihil intulimus in hūc mundū: haud dubiū qꝛ nec auferre ꝗd 1.Timo.6.
poſſumus? Cuius aūt inopie neceſſitate: eiꝰ ſuperabiꝛ fortitudo
qui perā in via: es in zona: veſtē in tempora hr̄e nō nouit: ſed cū
aplo gloriaꝛ in ieiunijs multis: in fame ⁊ ſiti: in frigore ⁊ nudi 2.Cor.11.
tate? Quis labor: qđ ve tā arduū ſenioris ꝑceptū: tranquillitatē
pectoris eius poterit perturbare: qui nullā hn̄s ꝓpriā volūtatē:
omnibꝰ ꝗ ſibi fuerint imperata: nō ſolū patiēter ſed etiā gratan
ter occurrit: nr̄iq ſaluatoris exēplo: nō querit ſuā: ſed pr̄is face
re volūtatē: dicēs ⁊ ipſe ad pr̄em ſuū. Verūtn̄ nō ſicut ego vo Matt.26.
lo ſed ſicut tu? Quibꝰ etiā iniurijs: qua ꝑſecutione terrebiꝛ: im-
mo qđ ei nō ē iocūdū pōt eē ſuppliciū: ꝗ in oībꝰ plagis cū aplis
ſemꝑ exultās: optat vt dignꝰ habeaꝛ ꝓ nōie xp̄i cōtumeliā pati? Actuū.5.

Cur amarū iugū ⁊ graue onus dn̄i ſentiaꝛ. C.xxiiij

Vt aūt nobis ecōtrario iugū chriſti nō leue nec ſuaue vi
deaꝛ: cōtumacie nr̄e eſt iuſtius aſcribendū: qui diffidētia
atq incredulitate deiecti: cōtra illius imperiū immo cō
ſiliū: qui ait. Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vende oīa ſiue dimitte Matt.19.
omnia tua: ⁊ veni ſequere me: inepta ꝑuerſitate pugnamus: ter
renarū ſcꝫ facultatū materijs retētis: quarū cū nexibus animū
nr̄m diabolus teneat illigatū: quid ſupereſt niſi vt cum voluerit
nos a ſpiritalibꝰ gaudijs ſeparare: earundē imminutione ac pri
uatiōe meſtificet: id verſutis fraudibꝰ elaborās: vt cū iugi illius
ſuauitas ⁊ oneris leuitas: vicioſe cōcupiſcētie prauitate nobis
fuerit aggrauata: ipſius facultatis atq ſubſtantie: quā nobis ꝓ
requie ac ſolatio reſeruamus: vinculis irretitos: ſecularium cura
rū flagris ſemꝑ excruciet: ex nobiſmetipſis quo dilaceremur ſcul
pēs. Funiculis nāq peccatorū ſuorū vnuſquiſq cōſtringiꝛ: au- Prouer.5.
diēs per ꝓphetā. Ecce omnes vos accēdentes ignē: accincti flā- Eſa.50.
mis: ambulate in lumine ignis veſtri: ⁊ in flāmis quas ſuccēdi
ſtis. Per hec ſiquidē (vt ſalomon teſtis eſt) vnuſquiſq ꝑ que pec Sap.11.
cauerit ⁊ puniet. Ipſe enī nobis tormēto ſunt. quibꝰ vtimur vo
luptates: ⁊ oblectamēta huius carnis atq delicie carnificū vice
in ſuū retorquenꝛ auctorē: qꝛ neceſſe eſt eū qui facultatibꝰ priſti
nis opibuſq ſuffultus eſt: nec integrā humilitatem cordis: nec
mortificationē plenā noxiarū ſuſcipere voluntatū. His aūt vir
tutū patrocinantibus inſtrumentis: omnes vite preſentis angu
ſtie: ⁊ cūcta que inimicus poteſt inferre diſpendia: nō modo pa
tientiſſime: verumetiā iocundiſſime ſuſtinentur. quibus rurſus
exulantibus elatio tam pernicioſa ſuccreſcit: vt etiam leuiſſime

contumelia mortiferis impatientie ictibus vulneremur: dicatq̧
Hiere.2. nobis per Hieremiam prophetaꝫ. Et nunc quid tibi vis in via
egypti: vt bibas aquam turbidam. Et nunc quid vis tibi cum
via aſſyriorū: vt bibas aquā fluminis? Arguet te malicia tua: τ
Ibidem. auerſio tua increpabit te. Scito τ vide q2 malū τ amarū eſt reli
quiſſe te dominum deum tuū: τ nō eſſe timorē mei apud te dicit
dñs. Qđ ergo iugi dñici mirifica ſuauitas amara videt̃ τ ſenti
tur: quid eſt niſi q2 eā auerſionis nr̃e amaritudo corrumpit. Qđ
diuini oneris tā iocunda, leuitas ingraueſcit: q̇d eſt niſi q2 eā a
quo ſuſtinebamur: cōtumaci p̄ſumptione cōtemnimus: q̇ppe cū
euidenter idip̄m ſcriptura teſtetur dicēs. Nā ſi ambularēt ſemi
tas rectas: inueniſſent vtiq̧ ſemitas iuſticie leues? Nos inquā nō
eſſe manifeſtū eſt: qui ſemitas dñi rectas ac leues: prauis duriſ
q̧ deſideriorū exaſperanius cautibus: qui viā regiā apoſtolicis
ac ꝓpheticis ſilicibus cōmunitā: ſanctorūq̧ omniū atq̧ ipſius
dñi veſtigijs complanatā: amētiſſime deſerentes: deuia queq̧
ac dumoſa ſectamur: τ preſentiū oblectaminū illecebris obceca
ti: per obſcuros impeditoſq̧ viciorū ſentibus calles: laceratis
cruribus: τ dirupta illa nuptiali veſte reptamus: nō mō acutiſ
ſimis vepriū aculeis cōfigendi: ſed etiā virulentoꝝ ſerpentū vel
ſcorpionum illic latitantiū ictibus vulnerādi. Tribuli eñi τ la
Hiere.18. quei in vijs prauis: q̇ aūt timet dñm abſtinebit ab eis. De tali
bus τ alibi dñs per ꝓphetā. Oblitus eſt mei inq̄t pp̄lus meus:
fruſtra libātes τ impingentes in vijs ſuis: in ſemitis ſeculi: vt
ambularēt per eas in itinere nō trito. Vie eñi (ſm̄ ſentētiā ſalo
monis) nihil operantiū ſtrate ſunt ſpinis: fortiū vero trite ſunt
τ ita ab itinere regio deuiantes: ad illā metropolim ciuitatē; vbi
noſter curſus indeclinabiliter ſemꝑ debet eſſe direct⁹: nō pote
Eccs.10. rūt peruenire. Qđ etiā Eccleſiaſtes ſignificāter expreſſit. Labor
ſtultoꝝ affliget eos qui non cognouerunt ire in ciuitatē:
illam ſcꝫ hieruſalem celeſtem que eſt mater omnium noſtrum.

Quid vtilitatis ꝯferat tēptationū incurſio. C.xxv.

Quiſquis aūt in veritate huic mūdo renūciās: ſup ſe tule
Matt.11. rit iugū chriſti: τ didicerit ab eo quotidianis iniuriaruꝫ
Roma.8. exercitijs eruditus: q2 mitis eſt τ humilis corde: in cun
ctis tēptationib⁹ manebit ſemꝑ immobilis: omniaq̧ illi coope
rabunt̃ in bonū. Verba eñi dei ſm̄ abdiā ꝓphetā bona ſunt cuꝫ
eo qui recte gradit̃. Et iterū. Quia recte vie dñi τ iuſti incedūt in
eis: preuaricatores vero corruēt in eis. Maiora igr̃ nobis per
collucationē tēptationū laudis cōtulit p̄mia: benigna erga nos
gr̃a ſaluatoris: q̄ ſi omnē a nobis neceſſitatē certaminis abſtu
liſſet. Etenim ſublimioris p̄ſtantiorisq̧ virtutis eſt perſecutioni
bus erumniſq̧ vallatū: manere ſemꝑ immobilē: τ aduerſuꝫ ſe ſe
uientib⁹ cunctis: certū de p̄ſidio dei atq̧ intrepidū ꝑdurare: hūa
niſq̧ incurſib⁹ velut armis inuicte virtutis accinctū: glorioſiſſi

me de impatiētia triūphare: ⁊ acquirere quodāmō de infirmita-
te virtutē: q2 virt' in infirmitate perficit. Ecce enī dedi te inquit 2. Cor. 12.
dn̄s in columnā ferreā: ⁊ in murū ereū ſup oēm terrā: regibus iu- Hiere. j.
da: principib' ⁊ ſacerdotib' ei' ⁊ omni pplo terre: ⁊ bellabūt ad
uerſum te: ⁊ nō ꝑualebūt: q2 ego tecū ſum vt eruā te dicit dn̄s. Er
go ſm verā dn̄i traditionē: via regia ſuauis ac leuis eſt, lz dura
⁊ aſpera ſentiat. Pie enī ac fidelr ſeruiētes cū tulerint iugū dn̄i
ſup ſe ⁊ didicerint ab eo: q2 mitis eſt ⁊ būilis corde: iā quodam
mō terrenaꝝ paſſionū deponētes ſarcinā: nō laborē ſz requiē aia Math. 11.
bus ſuis dn̄o ꝑſtante reperiēt: ſicut p hieremiā ꝓphetā teſtat' eſt
dicēs. State ſup vias ⁊ videte: ⁊ interrogate de ſemitis antiq̄s Hiere. 6.
q̄ ſit via bona ⁊ āmbulate in ea: ⁊ inuenietis refrigeriū aiab' vrīs.
Fient nāq3 eis ꝯtinuo praua in directū ⁊ aſpera in vias planas
⁊ guſtātes videbūt quoniā ſuauis eſt: dn̄s audiētes q3 chriſtū in Eſa. 40.
euāgelio ꝓclamantē. Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati Pſ. 33.
eſtis: ⁊ ego reficiā vos: depoſitis ponderib' vitiorū: ea q̄ ſequun Mat. 11.
tur intelligēt: q2 iugū meū ſuaue eſt ⁊ onus meū leue. Habet er-
go refrigeriū via domini ſi ſm legē ipſius teneat. Sz nos ſum'
q dolores nobis atq3 tormēta: turbulētis diſtētionib' ꝓcuram'
dū malumus vias ſeculi huius prauas atq3 ꝑuerſas: ēt cū ſum-
mo diſcrimine ac difficultate ſectari. Cū vero hoc mō graue no-
bis ac durū iugū dn̄i fecerimus: blaſphemo iaz ſpū: vel de ipſi'
iugi: vel de xp̄i qui illud imponit duricia atq3 aſperitate cauſa-
mur: ſm illud. Inſipiētia viri corrūpit vias eius. Deū autē cau
ſat corde ſuo. Et ſz Aggeū ꝓphetā: cū dixerimus. Quia via dn̄i
nō dirigit: cōgrue reſpondet nobis a domino. Nunq̄d via mea
nō dirigit? None magis vie vre ſunt praue. Et reuera ſi cōpara- Ezech. 18.
reuolueris ſplendentē virginitatis florē: ⁊ ſuaue olentē caſtimo
nie puritatē: tetris ac fetidis libidinū volutabris: quietē ſecuri
tatēq3 monachorū: periculis ⁊ erumnis quib' mundi huius ho
mines implicant: paupertatis noſtre requiē: edacibus diuitū
triſticijs ac peruigilib' curis: quibus nō abſq3 ſummo vite peri
culo diebus ac noctib' conſumunt: ſuauiſſimum iugum chriſti
onuſq3 leuiſſimum facillime comprobabis.

¶ Quemadmodum perfecte abrenunciantibus centu plum in hoc mundo repromittatur. Capitu. xxvj.

P Roinde etiā illa retributio premiorū: qua perfecte renū
ciantibus in hac vita centuplū dn̄s repromiſit: dicens. Mat. 19.
Et omnis q̄ reliquerit domū vel fratres aut ſorores: aut
patrē: aut matrē: aut vxorē: aut filios: aut agros ꝓpter nomen
meū: centuplum accipiet in preſenti: ⁊ vitā eternam poſſidebit.
recte atq3 veriſſime eodē ſenſu abſq3 vlla fidei perturbatione ſu
ſcipit. Multi enim occaſionem huius ſententie nacti craſſo in-
tellectu: hec in illo mille annorum tempore carnaliter ſanctis re
ſtituenda ꝯfirmant: cū vtiq3 illud ſeculū qđ poſt reſurrectionē

futuris dicunt: preſens intelligi non poſſe fateant. Multo ergo
credibilius: multoq̄ manifeſtius eſt eū qui aliquid ſecularium
vel affectuū: vel bonoꝝ xp̄o ſuadēte cōtēpſerit: a fribus atq̄ cō-
ſortib⁹ propoſiti ſui q̄ ei ſpiritali glutino colligant: cētuplo gra-
tiorē etiā in hac vita recipe charitatē. Hāc ſiquidē quā inter pa-
rentes ac filios atq̄ germanos: cōiuges vel propinquos: ſiue
ſocietas copule ſue cōſanguinitatis neceſſitudo cōiungit: ſatis
breuē eſſe cōſtat ac fragilē. Deniq̄ etiā boni ac pii cū adoleuerint
filij: a parētū domib⁹ nōnunq̄ ac ſubſtantijs excludunt: cōmu-
nio q̄ cōſortij cōiugalis interdū etiā honeſta cauſa interuenien-
te diuellit: fratrū dirimit charitatē cōtentioſa diuiſio. Mona-
chi ſoli ꝑpetue cōiunctionis retinēt vnitatē: atq̄ indiſcrete poſ-
ſidēt vniuerſa: q̄ oia ſua eē q̄ fratrū: oia fratrū credāt eſſe que ſua
ſunt. Si ḡ iſtis dieb⁹ q̄b⁹ carnalis copulat affectio dilectionis
nr̄e gr̄a cōferat; profecto cētuplo hec dulcior atq̄ ſublimior eſt.
Recipiet ſane etiā de cōtinentia cōiugali maior cētuplo ſuaui-
tas: ab illa q̄ eis inuicē p̄ cōmixtionē ſexuū p̄bebat. Pro leticia
quoq̄ illa quā in vni⁹ agri ac dom⁹ poſſeſſione q̄s habuit: cētu-
plo maiore diuitiaꝝ gaudio pfruet: q̄ in adoptionē trāſiens fi-
lioꝝ dei: vniuerſa q̄ eterni ſunt patris vt ꝓpria poſſidebit: ⁊ af-
Job.xvi. fectu atq̄ virtute ad imitationē veri illi⁹ filij ꝓclamabit. Oia
q̄ habet pater mea ſunt: nec iā cū vlla penali diſtētionis ac ſolli-
citudinis cura: ſed ſecur⁹ ac letus velut in proprijs vbiq̄ ſucce-
i.Cor.iij. dit: audiens quotidie ſibimet ab ap̄lo p̄dicari. Oia em̄ vr̄a ſunt
ſiue mūdus: ſiue p̄ntia: ſiue futura. ⁊ a ſalomone. Fidelis viri to-
tus mūdus diuitiarū eſt. Habes ḡ iſtā cētupli retributionē: in
magnitudine meriti: ⁊ in diſcretione tā incōpabilis qualitatis
exp̄ſſam. Neq̄ em̄ ſi pro eris aut ferri: aut vilioris cuiuſq̄ me-
talli certo pondere: tātūdē ponderis: ſed auri q̄ſpiā reddidiſſet:
nō etiā ampli⁹ q̄ cētuplū reſtituiſſe videret: ita cū pro contēptu
voluptatū atq̄ affectuū terrenoꝝ: ſpiritale gaudiū ⁊ p̄cioſiſſime
charitatis iocūditas repēſat: etiā ſi ipſe ſit numer⁹: centuplo tū
hec maior atq̄ p̄clarior eſt. Et vt hoc euidēti⁹ crebra repetitio-
ne reddat: vxorē antea in paſſione fragilis deſiderij poſſidebā:
hāc eādē in honore ſanctificationis ⁊ vera xp̄i dilectione poſſi-
deo. Una eſt mulier: ſ; cētuplū creuit meritū charitatis. Si aūt
⁊ pro ire ⁊ furoris pturbatione: ingē animi lenitatē, p̄ ſolitudi-
nis ac diſtētionis angore: ſecuritatis quietē: pro in:fructuoſa ſe-
culi huius penaliq̄ triſticia: ſalutaris triſticie fructū pro vani-
tate leticie tp̄alis: gaudij ſpiritalis appenderis vbertatem: re-
tributionē in hoꝝ affectuū cōmutatione cētuplā ꝓuidebis. Et
ſi vnuiſcuiuſq̄ vitij breui ac lubrice voluptati cōtrariā virtutū
merita conferant: centuplū eſſe meliora multiplicata iocūditas
approbabit. Centenarius enim numerus de ſiniſtra transfert
in dexterā: ⁊ licet eandē in ſupputatione digitorū figurā tenere
videatur: nimium tū quantitatis magnitudine ſupcreſcit. Fiet

enim vt qui hedi formā gerere videbamur in leua: ouis meritis
trāſlati cōſequamur ad dexterā. Nūc ad quantitatē earū rerum
quas pro cōtēptu mūdialiū cōmodoꝝ nobis in hoc ſeculo xp̄s
reſtituit: trāſcamus: precipue ſm euāgeliū Marci ita dicētis. Mar. x.
Nemo eſt q̄ reliquit domū: aut fratres: aut ſorores: aut matrē:
aut filios: aut agros ꝓpter me ⁊ ꝓpter euangeliū: q̄ nō accipiet
centies tm̄ nunc in tp̄e hoc: domos: fratres ⁊ ſorores: ⁊ matres
⁊ filios: ⁊ agros cū ꝑſecutionib⁹: ⁊ in ſeculo futuro vitā eternā.
Centuplā nāq̄ fratrū parentūve recipiet quantitatē: quiſquis
patris vni⁹ vel matris ſeu filij pro xp̄i nomine charitate contē
pta: in oium qui xp̄o deſeruiunt dilectionē ſinceriſſimā trāſit: p
vno ſcʒ tot inueniēs patres fratreſq̄ feruētiore ac p̄ſtātiore ſibi
affectione deuinctos. Multiplicata etiā domoꝝ atq̄ agrorum
poſſeſſione ditabit̄: q̄ſquis vna domo ꝓ xp̄i dilectione reiecta:
innumera monaſterioꝝ habitacula tanq̄ꝫ propria poſſidebit: in
quacūq̄ orbis p̄te velut in ſue dom⁹ iure ſuccedēs. Quō eē̄ nō
centuplā: ⁊ ſic dn̄i nr̄i ſnie ſupadijci aliquid fas eſt: pluſq̄ꝫ centu
plū recipit: q̄ decē vel viginti ſeruoꝝ miniſteria infida ⁊ coacti-
cia derelinquēs: tot ingenuoꝝ ac nobiliū ſpontaneo fulcit̄ obſe
quio? Qd̄ ita eſſe etiā vr̄is experimentis probare potuiſtis: qui
ſingulis patrib⁹ matribuſq̄ ac domib⁹ derelictis: quālibet mū
di partē fueritis ingreſſi: patres matres fratreſq̄ innumeros:
domos quoq̄ ⁊ agros ſeruoſq̄ fideliſſimos: abſq̄ vllo ſollicitu
dinis labore cōquiritis: qui vos vt proprios dn̄os ſummis ſu-
ſcipiunt amplectuntur fouent venerant̄ officijs. Sed hoc. inq̄ꝫ
ſancti miniſterio merito ac fiducialiter perfruentur: qui prius
in ſeruitutem fraternitatis ſemetipſos ſuaq̄ omnia volūtaria
deuotione ſubdiderint. Recipient enim ſm ſententiā dn̄i libe-
re: id quod ipſi alijs dependerunt. Quiſquis autē hec humilita
te ſincera conſortibus ſuis ante nō detulerit: quomodo deferri
ſibi ab alijs patienter admittit: cum grauari ſe eoꝝ obſequijs
intelligat potius q̄ꝫ foueri: qui accipere mauult fratruʒ q̄ꝫ defer
re famulatum? Hec tn̄ omnia non cū remiſſa ſecuritate: nec cum
inerti oblectatione percipiet: ſed ſm verbū dn̄i cū perſecutioni-
bus: id eſt cū preſſuris ſeculi hui⁹: ac ſummis angorib⁹ paſſio
num: q2 ſicut ille ſapiētiſſimus cōteſtat̄. Qui ſuauis ⁊ ſine dolo Prouer. 21.
re eſt: in egeſtate erit. Regnum eteē̄ celoꝝ non deſides: non re-
miſſi: non delicati: non teneri: ſed violenti diripiunt. Qui ergo
hi violenti ſunt? Nempe illi qui nō alijs ſed volūtatib⁹ ſuis pre
clarā inferunt violentiā: q̄ direptione laudabili omni ſe preſen
tiū rerū voluptate fraudātes: voce dominica egregij direptores
pronunciant̄ ⁊ ꝑ huiuſcemodi rapinā regnū celoꝝ violēter inua
dunt. Regnū enim celorum (ſm ſententiā domini) vim patit̄: ⁊ Mat. xi.
violenti diripiūt illud. Iſti profecto ſunt laudabiles violenti:
qui vim faciunt perditioni ſue. Homo enim: vt ſcriptum eſt: in
doloribus laborat ſibi: ⁊ vim facit perditioni ſue. Perditio no

ſtrã eſt oblectatio vite preſentis: ⁊ vt expreſſiꝰ dicã: executio de
ſideriorũ volũtatũq; noſtrarum: quas ſi quis ab aĩa ſua ſubtra-
xerit ac mortificauerit: glorioſam profecto ⁊ vtilẽ ꝑditioni ſue
vim facit: abnegans dũtaxat ei iocũdiſſimas volũtates: quas
Eſa.lviij. per prophetã ſermo diuinus frequenter incuſat: dicens. Quia
in diebus ieiunij veſtri inuenitur voluntas vr̃a. Et iterum. Si
auerteris a ſabbato pedẽ tuũ: facere voluntatẽ tuã in die ſancto
meo: ⁊ glorificaueris eũ dũ non facis vias tuas: ⁊ non inuenit
voluntas tua vt loquaris ſermonẽ. Cui etiã quanta beatitudo
promittat: confeſtim propheta ſubiũgit. Tunc inquiẽs delectabe
ris ſuper dñõ: ⁊ ſuſtollã te ſuper altitudinẽ terre: ⁊ cibabo te heredi
tate iacob patris tui: os enim dñi locutũ eſt. Et idcirco dñs no
ſter atq; ſaluator vt nobis amputãdarũ volũtatũ noſtrarũ for-
Joh.vi. mam traderet. Non veni, inquit facere volũtatẽ meã: ſed volun
tatem eius qui miſit me. Et iterum. Nõ ſicut ego volo: ſed ſicut
Mat.xxvi tu. Quã virtutẽ illi ſpecialr̃ exercent: qui in cenobijs cõmoran-
tes: ſeniorũ reguntur imperio: qui nihil omnino arbitrio ſuo
agũt: ſed volũtas eoꝝ ex volũtate pendet abbatis. Poſtremo vt
iam diſputationis huius ſermo claudatur: nonne obſecro etiam
in hoc centuplã gratiã euidentiſſime qui fideliter xp̄o deſeruiũt
conſequunt: dũ pro noĩe eius a ſummis principibꝰ honorant:
ac licet ipſi humanã gloriã nõ requirãt: venerabiles tñ etiam in
perſecutionũ anguſtijs iudicibus cũctis ac poteſtatibus fiunt:
quorũ vilitas etiã mediocribus forſitan deſpicabilis eſſe potuiſ
ſet: vel pro obſcuritate nataliũ: vel pro cõditione ſeruili: ſi in ſe
culari conuerſatione manſiſſent. Pro xp̄i aũt militia, nemo ſta-
tus calũniã cõmouere: nemo obſcuritatẽ generis audebit oppo
nere: quin potius illis ipſis viliſſime cõditionis opprobrijs qui
bus cõfundi ⁊ dehoneſtari ceteri ſolent xp̄i famuli glorioſiꝰ no-
bilitantur. Quod euidentius in abbate Joanne: qui in illa eremo
que lyco oppido adiacet cõmorat: poſſumus approbare. Qui
per obſcuris maioribꝰ natus: ita p xp̄i nomine vniuerſo pene
humano generi admirabilis factꝰ eſt: vt eũ ipſi quoq; rerũ preſen
tiũ dñi: qui mũdi huius atq; imperij gubernacula retinẽtes: etiã
potẽtibus cũctis regibuſq; terrori ſunt: velut dñm venerent: ⁊
oracula eius de tã longinquis regionibꝰ expetẽtes: imperij ſui
apicẽ ⁊ ſtatũ ſalutis: belloꝝq; prouentus illius orationibus
meritiſq; cõmittãt. Tali btũs Abraam de illuſionis noſtre vel
origine vel medela diſputatione diſſeruit: atq; oculis quodam-
modo noſtris cogitationum quas diabolus auctor ingeſſerat:
propalauit inſidias: noſq; ad deſideriũ vere mortificationis ac
cendit: quo etiam multos licet incõpto hec omnia ſermone di-
geſta ſint: credimus inflammandos. Nã licet ſummoꝝ patrum
flagrantiſſimos ſenſus tepida eloquij noſtri fauilla contexerit:
plurimorum tamen algorem: qui remotis vel hoꝝ cineribus vi
uacitatem latentium ſenſuum ſuſcitare voluerint: calefaciendũ

putamus. Sed ad vos o ſancti fratres: non vtiq̃ hunc ignem quem dominus venit mittere in terram: τ quē nimiū ardere deſiderat: ita ſpiritu preſumptionis elatus emiſi: vt quaſi feruentiſſimum propoſitum veſtrum caloris huius adiectione ſuccenderem: ſed vt vobis maior apud filios eſſet auctoritas: ſi id qđ ipſi non mortuo verborum ſono: ſed viuo docetis exēplo: etiā ſummorum atq̃ antiquiſſimorum patrum precepta confirmēt. Lu. c. xij. Supereſt vt me periculoſiſſima hactenus tempeſtate iactatum nunc ad tutiſſimum ſilentii portum: ſpiritalis orationū veſtrarum aura comitetur.

¶ Collatio abbatis abraam de mortificatione finit.

¶ Expliciunt vigintiquattuor collationes ſanctorum patrum conſcripte ab Joanne eremita qui τ Caſſianus dicitur: Impreſſe Lugđ. per Simonem beue laqua: Anno dñi. M.ccccc.xvj.xix. menſis Septembris.

¶ Deo gratias.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

4-3-5

Digitized by Google